МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ

МИТНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

ТОМ 3

Серія: «МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ»

Серію засновано у 2001 році

Редакційна колегія:

П.В. Пашко, д-р екон. наук (голова)
І.Г. Бережнюк, д-р екон. наук
А.І. Крисоватий, д-р екон. наук
А.А. Мазаракі, д-р екон. наук
В.В. Ченцов, д-р іст. наук, д-р наук з держ. упр.
А.Д. Войцещук, канд. екон. наук

Хмельницький
2014

У СЕРІЇ «МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ» ВИЙШЛИ ДРУКОМ:

2002

«Основи митної справи»

«Митний контроль та митне оформлення»

2003

«Таможенное оформление морских грузов»

«Основы таможенного дела в Украине»

«Митний контроль на автомобільному транспорті»

2004

«Митний контроль на залізничному транспорті»

«Митне оформлення автотранспортних засобів»

«Основи митної справи в Україні»

«Митний кодекс України та нормативно-правові акти, що регулюють його застосування»

«Митний контроль на повітряному транспорті»

«Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні»

«Коментар до Митного кодексу України»

2005

«Порядок заповнення вантажної митної декларації»

2006

«Основи мистецтвознавчої експертизи та вартісної оцінки культурних цінностей»

«Історія митної справи в Україні»

«Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні»

2008

«Основи митної справи в Україні»

2009

«Таможенный контроль: на пути к международным стандартам»

«Таможенный контроль в морских пунктах пропуска»

«Митне оформлення енергоносіїв»

«Митна безпека»

«Міжнародні перевезення товарів автомобільним транспортом: теорія і практика»

2010

«Святий Матфей. Митар. Апостол. Євангеліст»

«Історія митної діяльності: Україна в європейському контексті»

2011

«Митні інформаційні технології»

«Особливості митної класифікації товарів»

«Інфраструктура відкритих ключів: технології, архітектура, побудова та впровадження»

«Розподілені бази даних»

2012

«Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності митних органів»

«Митний кодекс України» / Коментар до ст.6»

«Митна політика та митна безпека: концептуальне визначення та шляхи забезпечення»

«Архітектура комп'ютера»»

«Комп'ютерна схемотехніка»

2013

«Актуальні питання теорії та практики митної справи»

«Історія митної діяльності»

«Механізми державного управління митною справою»

«Митна енциклопедія» (у двох томах)

«Митна політика та митна безпека України»

2014

«Формування системи митного аудиту в Україні»

«Управління ризиками в митній справі: зарубіжний досвід та вітчизняна практика»

ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
МИТНОЇ СПРАВИ

МИТНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

Том 3

Наукове видання

Хмельницький
2014

УДК 342.951
ББК 67.301:92
М 66

За повного або часткового відтворення матеріалів даної публікації
посилання на видання обов'язкове

Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного науково-дослідного інституту митної справи
(протокол № 12 від 29.12.2014 р.)

Укладачі:
Фрадинський О.А., к.е.н., доц., Нагорічна О.С., к. пед.н., Туржанський В.А., к.е.н., доц., Медвідь Ю.О., Яковенко О.В. к.е.н., доц.

Колектив авторів третього тому:
Бережнюк І. Г., д-р екон. наук, доц.; Пашко П. В., д-р екон. наук, проф.; Барановський О. І., д-р екон. наук, проф.; Батанов О. В., д-р юрид. наук, с.н.с.; Боровик О. В., д-р техн. наук, проф.; Бурдін В. М., д-р юрид. наук, доц.; Вакульчик О. М., д-р екон. наук, проф.; Гальський К. Є., д-р іст. наук, доц.; Гребельник О. П., д-р екон. наук, проф.; Івашова Л. М., д-р наук з держ. упр., проф.; Калашникова О. Л., д-р філол. наук, проф.; Крисоватий А. І., д-р екон. наук, проф.; Кузьмін О. Є., д-р екон. наук, проф.; Кунєв Ю. Д., д-р юрид. наук, проф.; Мазаракі А. А., д-р екон. наук, проф.; Мартинюк В. П., д-р екон. наук, проф.; Мельник О. Г., д-р екон. наук, проф.; Морозов О. В., д-р іст. наук, доц.; Пасічник А. М., д-р фіз.-мат. наук, проф.; Петруня Ю. Є., д-р екон. наук, проф.; Погорєлов Ю. С., д-р екон. наук, проф.; Ченцов В. В., д-р іст. наук, д-р наук з держ. упр., проф.; Шнирков О. І., д-р екон. наук, проф.; Арзянцева Д. А., канд. екон. наук, доц.; Бабенко Б. І., канд. техн. наук, доц.; Виноград О. В., канд. пед. наук; Войцещук А. Д., канд. екон. наук, доц.; Гармаш Є. В., канд. юрид. наук, доц.; Єдинак В. Ю., канд. екон. наук; Івашов М. Ф., канд. екон. наук, с.н.с.; Колесников К. М., канд. іст. наук, доц.; Ліпинський В. В., канд. юрид. наук; доц.; Молдован Е. С., канд. наук з держ. упр.; Мукан О. В., канд. екон. наук, доц.; Нагорічна О. С., канд. пед. наук; Несторишен І. В., канд. екон. наук, доц.; Павлов А.П., канд. юрид. наук; Примак А. Ф., канд. іст. наук; Прус Л. Р., канд. екон. наук, доц.; Пунда О. О., канд. юрид. наук, доц.; Руда Т. В., канд. екон. наук; Рудніченко Є. М., канд. екон. наук, доц.; Сєрих О. В., канд. юрид. наук; Туржанський В. А., канд. екон. наук, доц.; Фрадинський О. А., канд. екон. наук, доц.; Хома В. О., канд. юрид. наук, доц.; Царенко В. І., канд. юрид. наук, доц.; Шуляк С. В., канд. політ. наук, доц.; Яковенко О. В., канд. екон. наук, доц.; Баязітов Л. Р.; Білак Н. І.; Дворнічена І. М.; Долобанько В. В.; Жданова В. П.; Клен О. М.; Коновалов Ю. О.; Корнійчук О. О.; Корнійчук О. Т.; Кравчук П. С.; Медвідь Ю. О.; Мотюк К. Д.; Неліпович О. В.; Огороднік К. М.; Пархоменко В. М.; Петров О. П.; Попель С. А.; Потушинська О. П.; Разумей М. М.; Трусов С. І.

При оформленні палітурки використано художню картину «Святий Матфей і ангел»,
автор Сімоне Кантаріні (1645 – 1648 роки)
У якості ілюстративного матеріалу до частини наукових статей
Митної енциклопедії використано фотографії з мережі Інтернет і фотоархіву С. Орлова

М 66 **Митна енциклопедія:** У трьох томах. Т.3/: Редкол.: … І.Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. – Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2014. – 570 с. – (Митна справа в Україні. Т. 28).

ISBN 978-966-346-853-2 (серія)
ISBN 978-617-7094-30-1

Митна енциклопедія є науковим виданням, до якого увійшли найбільш вагомі результати, отримані Державним науково-дослідним інститутом митної справи під час виконання у 2011 – 2014 роках науково-дослідної роботи «Розбудова митної справи України: витоки, реалії, перехід до сталого розвитку» (реєстраційний № 0111U006927).

До складу наукового видання включено матеріали, які всебічно характеризують багатогранність митної справи у контексті історії її становлення, формування нормативно-правового забезпечення, організації управлінської діяльності тощо.

Митна енциклопедія буде корисною для наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів, а також фахівців митного спрямування, які цікавляться митною проблематикою та вирішують питання нормативного, економічного, управлінського, організаційного забезпечення митної діяльності в Україні.

УДК 342.951
ББК 67.301:92

ISBN 978-966-346-853-2 (серія)
ISBN 978-617-7094-30-1

© Державний науково-дослідний
інститут митної справи, 2014

МИТНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

У ТРЬОХ ТОМАХ

Редакційна рада:

БЕРЕЖНЮК І. Г. – голова редакційної ради

ПАШКО П. В. – заступник голови редакційної ради

ФРАДИНСЬКИЙ О. А. – відповідальний секретар

ВОЙЦЕЩУК А. Д.

НАГОРІЧНА О. С.

НЕЛІПОВИЧ О. В.

НЕСТОРИШЕН І. В.

ПАВЛОВ А. П.

ПРУС Л. Р.

ПУНДА О. О.

РУДА Т. В.

ТУРЖАНСЬКИЙ В. А.

ХОМА В. О.

ЦАРЕНКО В. І.

ЯКОВЕНКО О. В.

МИТНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

ТОМ 3

П (Павільйон контрольний) – **Я** (Яшма)

Редакційна колегія тому:

БЕРЕЖНЮК І. Г. – відповідальний редактор

ПАШКО П. В. – заступник відповідального редактора

ВАКУЛЬЧИК О. М.

ГАЛЬСЬКИЙ К. Є.

ГРЕБЕЛЬНИК О. П.

ІВАШОВА Л. М.

КАЛАШНИКОВА О. Л.

КРЕДІСОВ А. І.

КРИСОВАТИЙ А. І.

МАЗАРАКІ А. А.

ПЕТРУНЯ Ю. Є.

ЧЕНЦОВ В. В.

ШНИРКОВ О. І.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВАТ – відкрите акціонерне товариство
ВМО – Всесвітня митна організація
ВРУ – Верховна Рада України
ГКУ – Господарський кодекс України
Держмитком – Державний митний комітет
Держмитслужба – Державна митна служба
Держприкордонслужба – Державна прикордонна служба
ДМКУ – Державний митний комітет України
ДМСУ – Державна митна служба України (Держмитслужба України)
ДПСУ – Державна податкова служба України
ДФСУ – Державна фіскальна служба України
ЄС – Європейський Союз (Євросоюз)
ЗЕД – зовнішньоекономічна діяльність
ЗУ – Закон України
КАСУ – Кодекс адміністративного судочинства України
ККУ – Кримінальний кодекс України
КМУ – Кабінет Міністрів України
КПКУ – Кримінально-процесуальний кодекс України
КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення
МВСУ – Міністерство внутрішніх справ України
МВФ – Міжнародний валютний фонд
Міндоходів – Міністерство доходів і зборів України
МКУ – Митний кодекс України
МОЗУ – Міністерство охорони здоров'я України
МФУ – Міністерство фінансів України
НБУ – Національний банк України
ООН – Організація Об'єднаних Націй
ПАТ – публічне акціонерне товариство
ПДВ – податок на додану вартість
ПКУ – Податковий кодекс України
СБУ – Служба безпеки України
СНД – Співдружність Незалежних Держав
СОТ – Світова організація торгівлі
ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю
УКТ ЗЕД – українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності
ЦКУ – Цивільний кодекс України

ПАВІЛЬЙОН КОНТРОЛЬНИЙ (CONTROL PAVILION) – різновид оглядового приміщення, будівля полегшеного типу, яка використовується у теплу пору року (як правило на прикордонних автопереходах) для митного контролю за речами фізичних осіб, що перетинають митний кордон. У **П.к.** нарівні з обладнаною оглядовою кімнатою можуть бути розташовані й інші приміщення: для проведення особистого огляду; короткотермінового зберігання конфіскованих і прийнятих на зберігання предметів.

Петров О.П.

ПАКГАУЗ (GOODS SHED) [від нім. packhaus, від pack – тюк і haus – приміщення] – складське приміщення, призначене для тимчасового зберігання вантажів, що розташоване на території залізничної станції, морського порту, аеропорту або митниці. **П.** будувались, щоб забезпечити швидке проведення вантажних операцій, мали зручне технічне пристосування та високий рівень пожежозахисту.

У **П.** зберігалися цінні товари та вантажі, що піддаються атмосферному впливу. **П.** активно застосовувались у митницях з метою зберігання товарів до сплати митних платежів. Складські, вантажні та охоронні операції на території **П.** здійснювали пакгаузькі наглядачі.

Багато **П.** були в Одеському порту (Російського товариства пароплавства і торгівлі, Митного відомства, Південно-Західної залізниці, Добровільного флоту, Чорноморсько-Дунайського пароплавства, Міністерства фінансів). Побудовані на початку XX ст. так звані «червоні **П.**», потрапили у путівники по Одесі, як величезні красиві будівлі з червоної цегли, що призначені для складування та зберігання товарів.

Пакгауз на залізничній станції Київ-Товарний

Туржанський В.А.

ПАКУВАЛЬНИЙ ЛИСТ – див. ЛИСТ ПАКУВАЛЬНИЙ.

ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 3 «БЕРЛІН (ДРЕЗДЕН) – ВРОЦЛАВ – ЛЬВІВ – КИЇВ» (PAN-EUROPEAN TRANSPORT CORRIDOR 3 «BERLIN (DRESDEN) – WROCLAW – L'VIV – KYIV») – міжнародний транспортний коридор, що проходить територією України. Країни – учасниці: Німеччина, Польща, Україна.

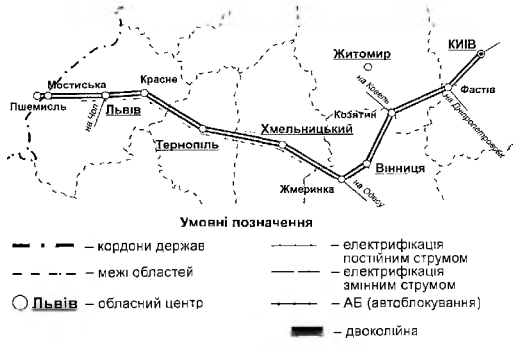
Протяжність основного ходу: 1640 км, у тому числі по Україні:

– залізничний: 694 км (українська частина – державний кордон з Польщею – Мостиська II – Львів – Красне – Тернопіль – Хмельницький – Жмеринка – Козятин – Фастів – Київ);

– автодорожний: 611,7 км (українська частина – Краковець – Львів – Рівне – Житомир – Київ).

Меморандум про взаєморозуміння щодо коридору № 3 підписано у вересні 1996 р. Міністрами транспорту України, Німеччини і Польщі.

Залізничний маршрут цього транспортного коридору повністю електрифікований, двоколійний і обладнаний пристроями автоблокування. Існуюча залізнична інфраструктура

Пан'європейський транспортний коридор № 3 в межах України

коридору за більшістю показників відповідає загальноєвропейським вимогам. У межах України Критський коридор № 3 (Берлін/Дрезден – Катовіце – Львів – Красне – Тернопіль – Жмеринка – Козятин – Київ) і міжнародний транспортний коридор ОСЗ (організації співробітництва залізниць) № 3 (Згожелець – Вроцлав – Ополе – Катовіце – Медика – Мостиська – Львів – Жмеринка – Київ – Зернове – Суземка – Москва) проходять Львівською і Південно-Західною залізницями.

Коридор електрифікований від Києва до Львова з виходом у Європу. Цей напрямок є одним з найбільш завантажених. У 2003 р. на станції Мостиська II Львівської залізниці введено в дію коліє-перевідний пристрій для автоматичної зміни колісних пар системи SUW 2000 для переходу з національної колії 1520 мм на європейську 1435 мм.

Двоколійна ділянка Львівської залізниці становить 39 % від довжини коридору № 3 у межах України. З них 84 км (від Львова до Державного кордону з Польщею) електрифіковано постійним струмом; використовується локомотив ВЛ11^{М}. Пасажирський рух забезпечується з допомогою електровоза ВЛ10. Від Львова до Підволочиська залізниця працює на змінному струмі. На Львівській залізниці найскладніші ділянки профілю, плану й умови експлуатаційної роботи. Найбільші кути нахилу на цьому напрямку сягають 14 ‰, частка кривих ділянок 27,1 ‰, мінімальний радіус 250 м.

У 2002 р. за кошти ЄС побудовано мостовий перехід через річку Західний Буг на українсько-польському державному кордоні та автомобільний пункт пропуску Краковець. В районі пункту пропуску «Ягодин» створено залізничний термінал, а у Раві-Руській – спільними зусиллями України та Польщі, за участю приватного капіталу, створено транспортно-складський комплекс. У рамках реалізації проекту TACIS здійснюється підготовка до реконструкції міжнародних пунктів пропуску на українсько-польському кордоні «Ягодин – Дорогуськ», «Рава – Руська – Хребенне», а також пункт пропуску «Ужгород – Вишнє Нємєцьке» на українсько-словацькому кордоні.

Залишаються актуальними проблеми, пов'язані з наявністю на західному кордоні України двох видів колії: європейського стандарту – 1435 мм та національного стандарту – 1520 мм, необхідність перестановки вагонів на інші візки, чи перевантаження, з вагона у вагон.

На даний час країнами-учасницями Керуючого Комітету ПЄТК III здійснюється реалізація проекту INTERREG IIIB «Гармонізація економічного та інфраструктурного розвитку Пан'європейського транспортного коридору III», метою проекту є розробка найбільш ефективної стратегії розвитку економіки та інфраструктури Пан'європейського транспортного коридору на основі проведеного глибинного аналізу економічного та інфраструктурного підґрунтя зон і регіонів України, Польщі та Німеччини.

Прус Л.Р.

ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 5 «ТРІЄСТ – ЛЮБЛЯНА – БУДАПЕШТ – БРАТИСЛАВА – УЖГОРОД – ЛЬВІВ» (PAN-EUROPEAN TRANSPORT CORRIDOR 5 «TRIESTE – LJUBLJANA – BUDAPEST – UZHHOROD – L'VIV») – міжнародний транспортний коридор, що проходить територією України. Країни – учасниці: Італія, Словенія, Угорщина, Словаччина, Україна.

Протяжність транспортного коридору становить 1595 км, в тому числі територією України:

– залізничний – 266 км (українська частина – державний кордон з Угорщиною, Словаччиною – Чоп – Мукачеве – Стрий – Львів);

– автодорожній – 338,7 км, у тому числі відгалуження 47,2 км (українська частина – Косини – Чоп – Стрий – Львів (з відгалуженням Сторожниця – Ужгород – Мукачеве)).

Меморандум про взаєморозуміння підписано у грудні 1996 р.

Із загальної протяжності транспортного коридору 28,5 км з цементобетонним покриттям, 252,6 км – з асфальтобетонним покриттям та 37,3 км – чорне шосе. 29,9 км (9 %) складають автодороги I категорії, 249,7 км – II категорії, 32,9 км – III категорії та 5,9 км IV категорії.

Існуюча інфраструктура транспортного коридору є повністю електрифікована, двоколійна і обладнана пристроями автоблокування, за більшістю показників, відповідає загальноєвропейським вимогам, за винятком Бескидського тунелю.

Коридор проходить Львівською, Південно-Західною і Південною залізницями (Трієст – Любляна – Загреб – Будапешт/Братислава – Чоп – Львів), ОСЗ (організація співробітництва залізниць) № 5 (Захонь – Чоп – Стрий – Львів – Красне – Жмеринка – Фастів – Дарниця – Гребінка – Полтава – Харків-Тополі – Валуйки) з відгалуженням № 5-а (Дарниця – Конотоп – Зернове – Суземка – Мо-

Пан'європейський транспортний № 5 в межах України

сква). На цьому напрямку вантажі перевозяться і маршрутними контейнерними поїздами «Чардаш» (Будапешт – Москва) та Ізов-Зернове/Тополі від державного кордону Польщі й Словаччини транзитом територією України і далі за напрямком Транссибірської магістралі. Цей коридор у межах України – двоколійна, електрифікована на постійному струмі лінія Львів – Чоп довжиною 266 км, що з'єднує Україну зі Словаччиною, Угорщиною, Болгарією, Румунією й іншими країнами Центральної і Південної Європи.

Напрямок Стрий – Лавочне – Мукачеве за параметрами плану і поздовжнього профілю не дозволяє реалізувати високі швидкості. Нахили понад 10 ‰ на вказаному напрямку становлять більше 16 %, кривих ділянок радіусом до 700 м – 19,5 % від загальної довжини лінії. На ділянці Лавочне – Мукачеве швидкість руху не перевищує 60-70 км/год. На відрізку Львів – Чоп найбільший кут нахилу – 30 ‰, частка кривих ділянок – 36,5 %, мінімальний радіус – 152 м.

Однією з основних проблем коридору № 5 на території України для автомобільного та залізничного сполучення є подолання Карпатських гір, які вирізняються значною сейсмічною активністю та підвищеною ураженістю зсувними і селевими процесами на схилах. Щодо залізничного сполучення, то суттєвою перешкодою при облаштуванні цього транспортного коридору є одноколійний Бескидський тунель, який побудовано ще у 1886 р. і на цей час його технічний стан вкрай незадовільний. Тунель значно обмежує швидкість руху поїздів, пропускну та перевізну спроможність усього коридору і як наслідок перешкоджає нарощуванню обсягів перевезень. Подальше погіршення його інженерно-геотехнічного стану може призвести до повного припинення руху поїздів у цьому напрямі.

Ще однією проблемою є вплив факторів глобальних змін клімату та пов'язаних з ними аномальних повеней (1998, 2001, 2008 рр.), значна активізація зсувних та селевих процесів. Це суттєво ускладнює інженерно-геологічні умови функціонування транспортного коридору, що вимагає проведення комплексного аналізу та запровадження системи сучасного моніторингу еколого-техногенних загроз безпеці транспортного коридору з використанням технологій дистанційного зондування землі та геоінформаційних систем.

Серед інших перешкод використання цього коридору є також те, що для забезпечення передавальної роботи Україна із Словаччиною має 2 залізничні прикордонні переходи: Ужгород – Матєвце та Чоп – Чієрна-над-Тисою. Прикордонні станції України мають можливість і резерви пропуску пасажиро- і вантажопотоків в обох напрямках. Вони обладнані необхідними механізмами і складськими пристроями. Вживаються заходи щодо розвитку прикордонної залізничної інфраструктури. Словацькі залізниці постійно не виконують добові норми приймання вантажів, внаслідок чого вагони країн СНД простоюють на українській території і Укрзалізниця вимушена платити за їх користування іноземним залізницям. Це обумовлено низкою причин, зокрема, обмеженими на даний час технічними можливостями словацьких прикордонних станцій. З метою збереження існуючих обсягів перевезень вантажів необхідним є вкладання коштів у розвиток залізничної інфраструктури словацьких прикордонних станцій та відновлення у повному обсязі технічних можливостей з вивантаження та перевантаження вантажів на словацькій території. Через нездатність залізниць Словаччини забезпечити прийом від Укрзалізниці всіх погоджених обсягів перевезень, Укрзалізниця втрачає фінансові надходження. Якщо така тенденція буде продовжуватись і надалі, Укрзалізниця вимушена буде шукати альтернативні маршрути доставки вантажів до країн Європи (в обхід Словаччини).

Пасажирська служба Львівської залізниці провела детальний аналіз і довела фактами економічну недоцільність курсування зазначених поїздів. Завантаженість поїздів складає приблизно 8 %.

Прус Л.Р.

ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 7 «ДУНАЙСЬКИЙ» (ВОДНИЙ) (PAN-EUROPEAN TRANSPORT CORRIDOR 7 «THE DUNABE RIVER») – міжнародний транспортний коридор (МТК) – внутрішній водний шлях річкою Дунай від Кельмаха до Чорного моря з виходом в море через Георгіївське, Сулинське та Кілійське гирла Дунаю, два останні з яких є судноплавними. Країни – учасниці: Австрія, Угорщина, Югославія, Болгарія, Румунія, Молдова, Україна. Протяжність транспортного коридору становить 1600 км, у тому числі територією України – 70 км.

Для цього міжнародного транспортного коридору характерні дві принципові відмінності від інших європейських транспортних коридорів, затверджених другою конференцією міністрів транспорту ЄС на о. Кріт у 1994 р. Перш за все, це єдиний транспортний коридор, який цілком проходить внутрішнім водним шляхом. Друга від-

Пан'європейський транспортний коридор №7

мінність – наявність протягом МТК № 7 єдиних міжнародних правових норм, пов'язаних з рухом транспортних суден та перевезеннями зовнішньоторговельних вантажів.

Українською частиною дельти Дунаю МТК № 7 проходить річковою артерією від морського порту Рені, через морський порт Ізмаїл до виходу в море. У даний час, окрім внутрішньобасейнових перевезень, функціонують такі міжбасейнові траси, як Дунай – Майн – Рейн – Північне море (цей наскрізний шлях з'єднує порти п'ятнадцяти країн, включаючи, крім придунайських країн, Швейцарію, Францію, Нідерланди, Бельгію та Люксембург), Дунай – Одер – Ельба; запроектовані Дунай – Адріатичне море, Дунай – Егейське море. Однак, найбільший позабасейновий вантажопотік здійснюється трасою Дунай – Чорне море, де Україні належить північна частина дельти ріки з її найбільш повноводним рукавом – Кілійським.

До 1996 р., у зв'язку з ембарго Югославії, цим коридором міжнародні транзитні перевезення були обмежені. У 2004 р. введено першу чергу проекту з відновлення глибоководного судноплавного ходу Дунай – Чорне море, що дозволило активізувати діяльність українських транспортних підприємств та збільшити вантажообіг українською ділянкою МТК № 7. Обслуговування вантажопотоків здійснюється завдяки роботи портів Дунайського басейну (Ізмаїл, Рені).

Потужності ДП «Ізмаїльський морський торговельний порт» дозволяють переробляти до 8,5 млн т вантажів на рік. Загальна територія порту складає 107,5 га, а також площа ділянки 85-го кілометра становить 15,2 га. Ізмаїльський порт має 24 причали загальною протяжністю 2618,6 м. Площа відкритих складів становить 201,1 тис. м², критих – 19,7 тис. м². Можливості причалів порту дозволяють приймати і ставити під вантажні операції судна з осадкою до 7 м, довжиною до 150 м, шириною до 30 м, дедвейтом до 6000 т.

Порт має великий парк перевантажувальної техніки і вантажозахоплювальних пристроїв: портальні крани вантажопідйомністю до 40 т, автонавантажувачі вантажопідйомністю до 25 т, плавкрани вантажопідйомністю до 16 т, що дозволяють якісно перевантажувати увесь перелік номенклатури вантажів, запропонованої замовниками. Для здійснення допоміжних операцій у розпорядженні є тягачі, бульдозери, трактори та інша техніка. Порт Ізмаїл має власний портовий флот, до складу якого входять буксири-штовхачі, катери, плавкрани, несамохідні суховантажні баржі, бункерувальники, понтони, судна спецпризначення.

У свій склад ДП «Ізмаїльський морський торговельний порт» включає: три виробничо-перевантажувальних комплекси, кожний з яких має свої відмінні риси, як щодо портових потужностей, так і щодо оброблюваних вантажів, а також флот портовий, морський вокзал, інші допоміжні виробництва.

ДП «Ренійський морський торговельний порт» приймає будь-які судна, осадка яких дозволяє пройти Сулинський канал та ГСХ «Дунай – Чорне море» гирлом Швидке, що з'єднує Дунай з Чорним морем. На 39 спеціалізованих причалах порту обробляються практично усі види вантажів, у тому числі генеральні, навалювальні, наливні, насипні, великовагові, негабаритні, контейнери.

Проектна потужність порту 14,5 млн т. Площа території 94,36 га. Довжина причальної лінії 3927 м. Порт має 3 вантажних райони, нафторайон та поромний комплекс. Площа критих складів складає 30 тис. м² та відкритих – 195 тис. м².

Порт Рені оснащений розгалуженою мережею залізничних колій, має великий парк перевантажувальної техніки і вантажозахоплювальних пристроїв, що дозволяють перевантажувати вантажі вагою одного місця до 250 т (мостовий кран змонтовано для перевантаження ядерного палива). Порт Рені єдиний серед українських портів на Дунаї, має поромний комплекс, який забезпечує обробку суден типу Ро-Ро у річковому і морському направленнях.

МТК № 7 – «Дунайський водний шлях» пов'язує значну кількість європейських країн з Азово-Чорноморським басейном, а через Волго-Донський канал – з Каспійським. Це найкоротший шлях для масових вантажів з Центральної Європи у Закавказзя, Середню Азію, на Близький і Середній Схід і навпаки.

Прус Л.Р.

Ізмаїльський морський торговельний порт

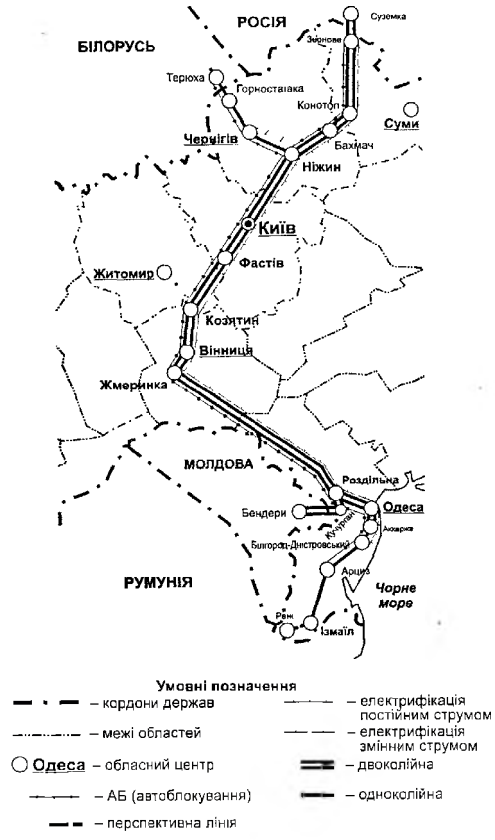
Ренійський морський торговельний порт

ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 9 «ГЕЛЬСІНКІ – САНКТ-ПЕТЕРБУРГ – ВІТЕБСЬК – КИЇВ (МОСКВА) – ОДЕСА (КИШИНІВ) – ПЛОВДІВ – БУХАРЕСТ – АЛЕКСАНДРОПОЛІС» (PAN-EUROPEAN TRANSPORT CORRIDOR 9 «HELSINKI – ST.PETERSBURG – VITEBSK – KYIV (MOSCOW) – ODESSA (CHISINAU) – PLOVDIV – BUCHAREST – ALEXANDROUPOLIS») – міжнародний транспортний коридор (МТК), що проходить територією України. Країни – учасниці: Фінляндія, Росія, Україна, Білорусь, Молдова, Румунія, Греція.

Коридор № 9 проходить Південно-Західною і Одеською залізницями.

Протяжність основного ходу транспортного коридору становить 3400 км, у тому числі Україною:

– залізничний – 1496 км (державний кордон з Білорусією – Горностаївка – Чернігів – Ніжин – Київ – Козятин – Жмеринка – Роздільна – Кучурган – державний кордон з Молдавією);

Пан'європейський транспортний коридор № 9 в межах України

– автодорожній – 996,1 км (Нові Яриловичі – Чернігів – Копті – Київ – Любашівка – Платонове);

у тому числі відгалуження – 152,4 та 242,4 км:

9а: Роздільна – Одеса – Ізмаїл, з перспективною лінією Ізмаїл – Рені, далі на Румунію (залізничний транспорт), Любашівка – Одеса (автомобільний транспорт);

9с: Ніжин – Конотоп – Хутір Михайлівський – Зернове – державний кордон з Росією, далі на Москву (залізничний транспорт), Копті – Бачівськ (автомобільний транспорт).

Передбачений основний напрямок руху коридору № 9 проходить територією України магістралями М-01 та М-05 від кордону з Білорусією через Чернігів та Київ до Одеси. У 2004 р. завершено будівництво першої черги швидкісної автомагістралі за напрямком Жашків – Червонознам'янка. Відновлення автомобільної дороги за вказаним напрямком дозволило проїзд автопоїздів загальною масою 40 т, що сприяє підвищенню обсягів перевезень у міжнародному сполученні, та суттєво збільшує геомеханічні навантаження на підґрунтя інженерних споруд цього МТК.

Із загальної протяжності 85,7 км з цементобетонним покриттям, 512,9 км – з асфальтобетонним покриттям. 442,5 км (73 %) складають автодороги I категорії, 99,6 км – II категорії, 56,5 км – III категорії.

Існуюча інфраструктура транспортного коридору є повністю електрифікована, двоколійна і обладнана пристроями автоблокування; за більшістю показників, відповідає загальноєвропейським вимогам. Крім пасажирських і вантажних поїздів на цьому напрямку використовується контейнерний поїзд Клайпеда – Одеса (через Словечно-Бережесть).

Ділянка Зернове – Хутір Михайлівський – Київ-Пасажирський Південно-Західної залізниці довжиною 354 км є частиною МТК № 9. На ній розташовано 28 станцій, у тому числі 4 станції позакласні (Київ-Пасажирський, Дарниця, Бахмач-Пасажирський, Конотоп). Ділянка Зернове – Київ – двоколійна, електрифікована змінним струмом, облаштована системою автоблокування.

У пасажирському русі використовуються електровози ЧС4 і ЧС8 депо Київ-Пасажирський із зміною локомотивних бригад на ст. Конотоп. Довжина приймально-відправних колій становить 850 м.

Вантажонапруженість становить 30 – 35 млн т-км/км. Найбільші кути нахилу досягають 8 ‰. Частка кривих ділянок – 10,3 %, мінімальний радіус – 325 м. За параметрами поздовжнього профілю і плану це одна з найкращих ділянок.

Прус Л.Р.

«ПАРАДИГМА ПОДАТКОВО-МИТНОЇ НАУКИ» (TAX AND CUSTOMS SCIENCE PARADIGM) – веб-ресурс, у якому із 2014 р. започатковано систематизацію наукових досліджень у податково-митній сфері, у тому числі й публікацій науковців, вчених, практиків. **«П»** створено з метою викорис-

тання не лише для подальших наукових розвідок, а й для прийняття науково обґрунтованих управлінських рішень на основі результатів наукових досліджень (як дисертаційних, так і прикладних).

Структурно **«П»** складається з таких розділів-лінок: 1) нормативно-правове забезпечення наукової діяльності; 2) науково-технічна рада ДФСУ; 3) науковий потенціал ДФСУ (список); 4) наукові дослідження: дисертаційні (автореферати дисертацій); прикладні (плани НДДКР наукових установ ДФСУ (МДЗУ, ДМСУ, ДПСУ) за увесь час діяльності); анотовані звіти виконаних наукових досліджень; впровадження (акти, довідки тощо); 5) видання: енциклопедії; монографії; підручники, посібники; довідники та ін.; 6) публікації: статті: у вітчизняних і закордонних наукових журналах, що входять до міжнародних баз даних; опублікованих науковими працівниками установ у вітчизняних і закордонних наукових журналах з високим імпакт-фактором; у вітчизняних і закордонних наукових журналах, опублікованих науковими працівниками установ спільно з зарубіжними авторами; 7) наукові заходи; 8) наукові дослідження закордонних вчених (за напрямом діяльності Міндоходів України (з травня 2014 р. ДФСУ)).

Нагорічна О.С.

ПАРАДОКС МЕТЦЛЕРА (METZLER PARADOX) – явище, яке характеризується тим, що імпортний тариф може призвести до падіння, а не до збільшення внутрішньої ціни на імпортний товар у випадку значного падіння його відносної ціни на світовому ринку в результаті введення тарифу. Названо на честь Ллойда Епплтона Метцлера – американського економіста, найбільш відомого своїм внеском у теорію міжнародної торгівлі. Використання експортної субсидії може привести до зниження, а не підвищення внутрішньої ціни на експортний товар через значне падіння його відносної ціни на світовому ринку.

Прус Л.Р.

ПАРАЛЕЛЬНА ВАЛЮТА – див. ВАЛЮТА ПАРАЛЕЛЬНА.

ПАРАЛЕЛЬНИЙ ІМПОРТ – див. ІМПОРТ ПАРАЛЕЛЬНИЙ.

ПАРИЖ – ШАРЛЬ-ДЕ-ГОЛЬ – див. АЕРОПОРТ «ПАРИЖ – ШАРЛЬ-ДЕ-ГОЛЬ».

ПАРИЗЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ 1883 РОКУ (PARIS CONVENTION FOR THE PROTECTION OF INDUSTRIAL PROPERTY) – прийнята у Парижі 20.03.1883 та переглянута у Брюсселі 14.12.1900, у Вашингтоні 02.06.1911, у Гаазі 06.11.1925, у Лондоні 02.06.1934, у Лісабоні 31.10.1958, у Стокгольмі 14.07.1967 **П.к.** набула чинності в Україні: 25.12.1991.

П.к. безстрокова та відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою сторін-учасниць.

Статтями **П.к.** визначено, що країни, до яких застосовується ця **П.к.**, утворюють Союз з охорони промислової власності; об'єктами охорони промислової власності є патенти на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки, знаки обслуговування, фірмові найменування та вказівки про походження чи найменування місця походження, а також припинення недобросовісної конкуренції.

Основні норми **П.к.** стосуються національного режиму, права пріоритету та загальних правил.

Серед об'єктів промислової власності **П.к.** називає корисні моделі (utility models). Також **П.к.** передбачає придушення недобросовісної конкуренції (repression of unfair competition).

П.к. розкриває, що поняття «інтелектуальна власність» ширше, ніж поняття «промислова власність». Інтелектуальна власність, окрім промислової, охоплює права, що стосуються літературних, художніх і наукових творів; виконавчої діяльності митців, звукозапису, радіо- та телевізійних передач.

Перша група цих прав відома як авторське право – копірайт (copyright), друга – суміжні права (related rights, neighbouring rights). Отже, схематично інтелектуальну власність можна зобразити так: Інтелектуальна власність – Промислова власність – Копірайт – Суміжні права.

У сфері промислової власності **П.к.** передбачає, що держави-члени можуть укладати між собою окремі спеціальні угоди. Ці угоди можуть охоплювати певні аспекти промислової власності. Такі спеціальні угоди мають узгоджуватися з нормами **П.к.** і не суперечити їй. Країни – учасниці **П.к.** утворюють Паризький союз з охорони промислової власності.

Радянський Союз приєднався до **П.к.** відповідно до постанови Ради Міністрів СРСР від 08.03.1965 № 148. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 19.09.1968 було ратифіковано Стокгольмський акт **П.к.** про охорону промислової власності і Конвенцію, що засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності. Заявою Прем'єр-міністра України від 26.08.1992 була підтверджена чинність на території України **П.к.** про охорону промислової власності, Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків та Вашингтонського договору про патентну кооперацію.

Жданова В.П.

ПАРК ІНДУСТРІАЛЬНИЙ (ПРОМИСЛОВИЙ) (INDUSTRIAL PARK) – облаштована відповідною інфраструктурою територія, визначена ініціатором створення відповідно до містобудівної документації, у межах якої учасники **П.і.** можуть здійснювати господарську діяльність у сфері промислового виробництва, а також науково-дослідну діяльність, діяльність у сфері інформації і телекомунікацій на визначених умовах.

П.і. створюється з метою розвитку промислового виробництва і є одним з найпоширеніших видів вільних економічних зон, які створені як в економічно розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються. На них досить часто (але не обов'язково) поширюються спеціальні режими економічної діяльності, в окремих випадках – і особливий податковий режим, відмінний від загального. Водночас, сьогодні в Україні на території **П.і.** неможливо запровадити режим вільної митної зони промислового типу відповідно до МКУ.

Проект створення **П.і.** підлягає розгляду постійно діючою міжвідомчою комісією з підготовки рекомендацій щодо включення **П.і.** при Мінекономрозвитку. У випадку позитивного рішення вноситься до Реєстру індустріальних (промислових) парків, який веде Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України (Держінвестпроект України).

Звільняється від оподаткування митом устаткування, обладнання та комплектуючі до них, матеріали, що не виробляються в Україні, які не є підакцизними товарами та ввозяться ініціаторами

створення – суб'єктами господарювання, керуючими компаніями, учасниками **П.і.** з метою відкриття та функціонування **П.і.** При чому, КМУ визначає переліки, порядок та обсяги ввезення таких товарів з визначенням їх кодів згідно з УКТ ЗЕД. Звільнення від оподаткування є цільовим, оскільки як зазначається у МКУ 2012 р., вивільнені кошти спрямовуються виключно на: облаштування **П.і.,** запровадження новітніх технологій, збільшення випуску продукції та зменшення витрат за видами господарської діяльності, здійснення науково-дослідної діяльності та повернення кредитів та оплати інших запозичень. У разі порушення цієї вимоги виникає обов'язок зі сплати ввізного мита та пені у відповідні строки та у встановленому порядку.

В Україні **П.і.** поки відсутні, а світовими **П.і.** є: Силіконова Долина (штат Каліфорнія, США); Сколково (Російська Федерація); Калундборг (Данія); Туен Мун (Гонг-Конг); 12 еко-міст в Японії (Кітакюші, Ітабаші,Фуджісава, Тойота-Сіті та ін.).

Прус Л.Р.

ПАРТІЯ ТОВАРІВ (CONSIGNMENT) – товари та інші предмети, що надсилаються на адресу одного одержувача за одним товаро-транспортним документом (накладною, коносаментом тощо), а також товари, що пересилаються за однією поштовою накладною або переміщуються як ручна поклажа однією особою, яка перетинає митний кордон України; товари та інші предмети, що надходять на станцію призначення одночасно у складі однієї відправки, на адресу одного вантажоодержувача, від одного вантажовідправника, з однієї станції відправлення; товари, що поставляються трубопровідним транспортом або лініями електропередач за одним актом приймання-передачі протягом терміну, необхідного для переміщення

товару обсягом, зазначеним в акті.

Петров О.П.

ПАРТНЕРСТВО МИТНИЦІ ТА БІЗНЕСУ ПРОТИ ТЕРОРИЗМУ – див. ПРОГРАМА «МИТНЕ ТОРГОВЕЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ПРОТИ ТЕРОРИЗМУ».

ПАРЦЕЛЬНА КВИТАНЦІЯ – див. КВИТАНЦІЯ ПАРЦЕЛЬНА.

ПАСАЖИР (PASSENGER) – у загальному розумінні – фізична особа, яка перебуває у транспортному засобі та користується даним транспортним засобом, але не причетна до керування ним.

У міжнародній митній термінології під поняттям **П.** розуміється фізична особа, яка придбала квиток на перевезення, перевозиться транспортним засобом та не є членом екіпажу даного тран-

спортного засобу (автобуса, літака, поїзда, корабля тощо).

У митній практиці в цілях проведення митного контролю окремо розрізняють **П.** транспортних засобів комерційного призначення – осіб, яких перевозять за плату відповідно до придбаного квитка в автомобільних, повітряних, водних, залізничних транспортних засобах комерційного користування, та **П.** транспортних засобів особистого користування.

Медвідь Ю.О.

ПАСАЖИР ТРАНЗИТНИЙ (TRANSIT PASSENGER) – пасажир, що здійснює транспортну поїздку, прибув до проміжного аеропорту (пункту) та має продовжити поїздку тим же рейсом, яким він прибув у цей проміжний аеропорт (пункт).

У міжнародній митній практиці під **П.т.** розуміють особу, що прибула з іншої країни в аеропорт (інше місце) та чекає на території даного аеропорту (іншого місця) на продовження рейсу, яким вона прибула. При цьому щодо **П.т.** взагалі не здійснюються або здійснюються у спрощеній формі митні та імміграційні формальності.

Відповідно до МКУ 2012 р. у пунктах пересадки (проміжних аеропортах) митний контроль не проводиться щодо **П.т.**, які не залишають транзитної зони аеропорту, за винятком виникнення підозри у вчиненні такими пасажирами порушення митних правил або перевезенні контрабанди.

Медвідь Ю.О.

ПАСАЖИР ТРАНСФЕРНИЙ (TRANSFER PASSENGER) – пасажир, що здійснює міжнародну поїздку, прибув в аеропорт трансферу (пересадки) одним рейсом, та після пересадки продовжує свою подорож іншим рейсом того самого або іншого перевізника.

При здійсненні пересадки **П.т.** направляється до місця реєстрації на інший рейс для отримання посадочного талону та переходить до виходу на посадку. Як правило, митні та імміграційні формальності щодо **П.т.** проводяться у спрощеній формі.

Медвідь Ю.О.

ПАСАЖИРСЬКЕ СУДНО – див. СУДНО ПАСАЖИРСЬКЕ.

ПАСИВНИЙ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИЙ БАЛАНС – див. БАЛАНС ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИЙ ПАСИВНИЙ.

ПАСПОРТ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ (UKRAINIAN PASSPORT) – документ, що посвідчує особу власника та підтверджує громадянство України. **П.** видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадянства, після досягнення громадянином 16-річного віку. **П.** має вигляд паспортної книжечки розміром 88х125 мм, зшитої внакидку нитками, що складається з обкладинки та 16 сторінок. Усі сторінки пронумеровані, на кожній із них зображено Державний герб України і перфоровано серію та номер **П.** У верхній частині лицьового боку обкладинки зроблено напис «Україна», нижче – зображення Державного герба України, під ним – напис «Паспорт громадянина України». На внутрішньому лівому боці обкладинки у центрі зображення Державного прапора України, нижче – напис «Паспорт громадянина України». На першій сторінці вклеюється фотокартка і відводиться місце для підпису власника. На першу і другу сторінки **П.** заносяться прізвище, ім'я та по батькові, дата і місце народження. Відомості про власника **П.** вносяться у нього державною мовою і поруч, за вибором громадянина, однією з регіональних мов або мов меншин України. Імена громадян України подаються державною мовою відповідно до українського правопису. Регіональними та іншими мовами імена громадян України подаються відповідно до встановлених нормативів. Кожен громадянин України має право використовувати своє прізвище та ім'я (по батькові) рідною мовою згідно із традиціями цієї мови, а також право на їх офіційне визнання. При використанні цього права запис прізвища та імені (по батькові) у **П.** виконується у транскрипції з української, російської або іншої мови за вибором громадянина. Запис прізвища та імені (по батькові) у **П.** здійснюється за попереднім схваленням власника. На другу сторінку заносяться відомості про стать, дату видачі та орган, що видав **П.**, ставиться підпис посадової особи, відповідальної за його видачу. Записи засвідчуються мастиковою, а фотокартку – випуклою сухою печаткою. Третя, четверта, п'ята і шоста сторінки призначені для додаткових фотокарток, які вклеюються при досягненні громадянином 25- і 45-річного віку в п'ятиденний термін, а сьома, восьма і дев'ята –

для особливих відміток. На десятій сторінці робляться відмітки про сімейний стан власника **П.**, на одинадцятій-шістнадцятій – про реєстрацію постійного місця проживання громадянина. На прохання громадянина до **П.** може бути внесено (сьома, восьма і дев'ята сторінки) на підставі відповідних документів дані про дітей, групу крові і резус-фактор. Записи, вклеювання фотокарток і відмітки у паспорті здійснюються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадянства. Термін дії **П.** у вигляді **П.** книжечки не обмежується.

П. виготовлений у вигляді картки (інформаційного листка), має розмір 80х60 мм. В інформаційний листок вклеюється фотокартка і вносяться відомості про його власника: прізвище, ім'я та по батькові, дата народження і особистий номер, а також дата видачі і код органу, що його видав. Інформаційний листок заклеюється плівкою з обох боків. Термін дії **П.**, виготовленого у вигляді **П.** картки, визначається КМУ.

Бланки **П.** виготовляються на замовлення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадянства, з високоякісного паперу з використанням спеціального захисту. Видача та обмін **П.** провадяться у місячний термін за місцем постійного проживання громадянина. Для одержання **П.** громадянин подає: заяву за формою, встановленою МВСУ; свідоцтво про народження; дві фотокартки розміром 35х45 мм; у необхідних випадках – документи, що підтверджують громадянство України. За видачу **П.** справляється державне мито.

Обмін **П.** провадиться у разі: зміни (перемін) прізвища, імені або по батькові; встановлення розбіжностей у записах; непридатності для користування. Для обміну **П.** громадянин подає: заяву за формою, встановленою МВСУ; **П.**, що підлягає обміну; дві фотокартки розміром 35х45 мм. Для обміну **П.** у зв'язку зі зміною (переміною) прізвища, імені чи по батькові або встановленням розбіжностей у записах подаються також документи, що підтверджують ці обставини.

Громадянин повинен надійно зберігати **П.** Про втрату **П.** громадянин зобов'язаний терміново повідомити центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадянства, який видає тимчасове посвідчення, що підтверджує його особу.

П. особи, яка припинила громадянство України, померла підлягає поверненню, а знайдений загублений **П.** – здавання до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадянства.

Забороняється вилучення у громадянина **П.**, крім випадків, передбачених законодавством України (взяття під варту або засудження до позбавлення волі), зокрема забороняється взяття **П.** у заставу.

Молдован Е.С.

ПАСПОРТ ЗАКОРДОННИЙ (FOREIGN PASSPORT) – документ, що посвідчує особу громадянина України під час перетину ним державного кордону України та перебування за кордоном. **П.з.** є власністю України. **П.з.** оформляється: громадянам України, що досягли 18-річного віку і постійно проживають в Україні, – за їх особистим зверненням або зверненням законних представників таких громадян щодо одержання паспорта до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадянства, за місцем проживання. У виняткових випадках (за наявності вимог держави, до якої здійснюється виїзд, чи міжнародної організації, якщо виїзд пов'язаний з участю у заходах, які здійснюються такою організацією, а також у разі виїзду на постійне проживання за кордон усиновленої іноземцями дитини-громадянина України) **П.з.** може бути оформлено до досягнення громадянином 18-річного віку; громадянам України, що постійно проживають, перебувають у довгостроковому відрядженні, на навчанні, стажуванні, працюють за контрактом або перебувають на лікуванні за кордоном і досягли 16-річного віку, – за їх особистим клопотанням про одержання паспорта або клопотанням їх законних представників, поданим до закордонних дипломатичних установ України. Громадяни України, які постійно проживають за кордоном, можуть подати клопотання про одержання **П.з.** також до Міністерства закордонних справ України. Оформлення **П.з.** громадянам України, які не досягли 16-річного віку, провадиться на підставі нотаріально засвідченого клопотання батьків або їх законних представників у разі потреби в самостійному виїзді таких осіб за кордон; особам, що проживають за кордоном і в установленому законодавством порядку набули громадянства України, – дипломатичними представництвами чи консульськими установами України за кордоном. **П.з.** оформляється протягом не більш як трьох місяців з дня подання звернення щодо його одержання, а в разі, коли поїздка зу-

мовлена необхідністю термінового лікування особи, яка від'їжджає, пов'язана з від'їздом особи, що супроводжує тяжкохворого, чи викликана смертю родича, який проживав за кордоном, – протягом трьох робочих днів. У разі виїзду на постійне проживання за кордон усиновленої іноземцями дитини-громадянина України **П.з.** оформляється протягом десяти робочих днів. **П.з.** є зшитою нитками обрізною книжечкою розміром 88 х 125 мм, що складається з обкладинки, 32 (або 64) паперових сторінок та сторінки, виготовленої з багатошарового полімерного матеріалу (сторінки даних), ушитої між внутрішнім лівим боком обкладинки та першою сторінкою **П.з.**

У верхній частині лицьового боку обкладинки виконано із застосуванням фольги бронзового кольору зображення Державного Герба України, нижче – написи «**П.з.**» і «Україна» українською і англійською мовами. Угорі сторінки даних з боку, що прилягає до першої сторінки **П.з.**, надруковано впоперек слово «Україна», нижче ліворуч – слово «**П.з.**», під яким відведено місце для відцифрованого зображення обличчя пред'явника **П.з.** (розмір зображення – не більш як 35 х 45 міліметрів), праворуч – назви полів для внесення відомостей: тип, код держави, номер **П.з.**, а також прізвище, ім'я, громадянство, дата народження, персональний номер, стать і місце народження пред'явника **П.з.**, дата видачі та найменування органу, що видав **П.з.**, а також дата закінчення строку дії **П.з.** Нижня частина містить смужку завширшки усієї сторінки для внесення машинозчитуваної інформації. Написи і відомості про пред'явника **П.з.** розміщуються згідно з рекомендаціями Міжнародної організації цивільної авіації (IKAO, Doc. N 9303). До сторінки даних **П.з.** відомості вносяться шляхом лазерного гравірування та лазерної перфорації. Угорі першої сторінки **П.з.** надруковано впоперек слова «**П.** є власністю України», під ними у два рядки українською і англійською мовами – текст: «Іменем України Міністр закордонних справ України просить усіх, кого це може стосуватися, всіма можливими заходами полегшувати поїздку пред'явника **П.** і надавати йому необхідні допомогу та захист». Друга-п'ята сторінки **П.з.** призначені для особливих відміток, зокрема для внесення відомостей про дітей, які виїжджають за кордон разом з пред'явником **П.з.** без відповідних документів, даних про місце проживання (за клопотанням громадянина може бути зазначено номер телефону, групу крові та резус-фактор). Шоста-тридцять друга (шістдесят четверта) сторінки призначені для проставлення віз на в'їзд до іноземних держав і відміток про перетин пред'явником **П.з.** державного кордону. Додаткова інформація (зокрема біометрична) про пред'явника **П.з.**, зміст якої визначається відповідно до законодавства, може відтворюватися на безконтактному електронному носієві, вмонтованому в **П.з.** Усі паперові сторінки **П.з.** (крім першої) пронумеровано, на кожній з них і на правій частині обкладинки шляхом лазерної перфорації зазначено серію та номер **П.з.** Обліковий номер бланка та назву підприємства-виготовлювача внесено у **П.з.** друкарським способом. На внутрішньому лівому боці обкладинки, сторінці даних, шостій-тридцять другій (шістдесят четвертій) сторінках зображено Державний Герб України. На внутрішньому лівому боці обкладинки, сторінці даних та першій-п'ятій сторінках зроблено написи «Україна» і «**П.**». Усі друковані написи в **П.з.**, а також відомості, що вносяться на сторінку даних, виконуються українською і англійською мовами, за винятком друкованої українською мовою на внутрішньому правому боці інформації про митні, валютні, медичні та консульські вимоги, текст якої визначається КМУ. Прізвище та ім'я зазначаються українською мовою і через скісну лінію латинськими літерами відповідно до українського алфавіту. За видачу та обмін **П.з.** на території України справляється державне мито, а за кордоном – консульський збір. Громадянин повинен надійно зберігати **П.з.** У разі втрати **П.з.** громадянин зобов'язаний невідкладно повідомити про це орган, який його видав, чи найближчу закордонну дипломатичну установу України. Строк дії **П.з.** становить десять років.

Молдован Е.С.

ПАСПОРТ УГОДИ (OPERATION ID) – документ, що використовується з метою здійснення валютного контролю в аспекті відстеження валютних операцій між резидентом і нерезидентом (руху коштів на рахунках резидентів). **П.у.** використовується імпортерами та експортерами для підтвердження здійснення платежу відповідно до угоди або контракту. Він оформляється банком, що здійснює обслуговування імпортера (експортера), який у подальшому й забезпечує валютний контроль. Імпортер (експортер) подає в банк заповнений **П.у.** у двох примірниках разом із завіреною копією зовнішньоекономічного контракту. Банк перевіряє контракт на відповідність чинному законодавству та робить висновок щодо правильності заповнення **П.у.**, після чого підписує його і передає один із примірників імпортеру (експортеру).

Для оформлення митної декларації під час імпорту (експорту) органу, який здійснює митний контроль, подають завірену керівником копію **П.у.**, номер якого зазначається у цій самій декларації. Проте, митним законодавством визначено випадки, у яких **П.у.** не оформляється, зокрема, якщо товари, призначені для ввезення в іншу країну і переміщуються транзитом, при транспортуванні припасів та у випадку, якщо декларуються товари, які ввозяться не для комерційних цілей, що передбачено зовнішньоекономічним договором (контрактом), або ж вартість товарів не перевищує визначену законодавством граничну суму.

Руда Т.В.

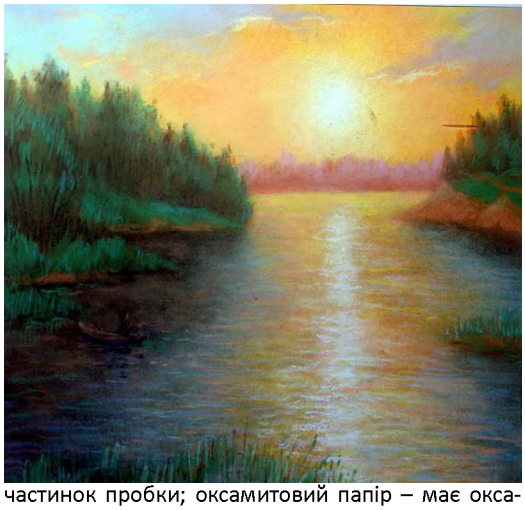
ПАСТЕЛЬ (PASTEL) [від франц. pastel, від італ. pastello, pasta – тісто] – матеріал, техніка і різновид малюнка, в якому використовуються кольорова крейда (олівці).

Як техніка зародилася у XV – XVI ст. в Італії, але тільки у XVIII ст. вона стає однією з провідних у живописі. Її найвидатнішими майстрами були Піарден, Латур, Ліотар, а у XIX ст. Едгар Дега, шедеври якого створено на картоні.

П. дає матовий, дещо розбілений тон, зберігає колір при змішуванні і перекриванні барвистих шарів. Кольорові пігменти **П.** мають м'який, оксамитовий вигляд. Виготовляється у вигляді коротких різнокольорових паличок без оправи – пастельних олівців. Особливістю пастозного мазка є те, що він непрозорий, тому головним прийомом стає штрих, як у графіці, а не мазок, як у живописі.

Основою для техніки **П.** є шорсткувата поверхня паперу, картону, замші, пергаменту і т. ін.

Для малювання **П.** потрібна фактурна поверхня, яка буде утримувати пігмент. Малюнки **П.** зазвичай виконуються на кольоровому папері. Тон паперу підбирається індивідуально, враховуючи завдання малюнка. Білий папір заважає оцінити насиченість головних кольорів. Три типи паперу для **П.**: наждачний папір – призначений для художніх робіт, продається в аркушах великого формату; пастельна дошка – виконується з крихітних

частинок пробки; оксамитовий папір – має оксамитову поверхню. При роботі з оксамитовим папером можна використовувати мінімальну кількість фіксажу. Також можна використовувати папір для акварелі.

За наявності визначених ознак роботи, виконані у техніці **П.,** як оригінальні художні твори живопису, можуть бути віднесені до культурних цінностей, переміщення яких здійснюється в установленому порядку.

Корнійчук О.О.

ПАТЕНТ (PATENT) – охоронний документ, що свідчить про пріоритет, авторство і право власності на винахід, корисну модель або промисловий зразок та користування ними протягом визначеного терміну. Розрізняють такі **П.**: деклараційний **П., П.** на корисну модель**, П.** на секретний винахід, деклараційний **П.** на секретну корисну модель.

Відомості про заявку і **П.** публікуються Державною службою інтелектуальної власності (ДСІВ) двічі. Перше публікування відбувається після 18 місяців з дати подання заявки або встановлення пріоритету. Від часу публікації в офіційному бюлетені відомостей про видачу патенту припиняє свою дію тимчасова правова охорона. **П.** на корисну модель не підлягає першій публікації та тимчасовій правовій охороні. Після рішення кваліфікаційної експертизи і реєстрації **П.** відбувається друга публікація на винахід. У цій публікації відомості про видачу **П.** описуються коротко.

Державну реєстрацію **П.** здійснює ДСІВ на підставі рішення про видачу **П.** за наявності документів про сплату мита. Державний реєстр патентів України – це сукупність офіційних відомостей щодо державної реєстрації патентів України, які постійно зберігаються в електронному та/або паперовому носіях. До реєстру обов'язково вносять дані про автора, патентовласника та об'єкт правової охорони, після цього **П.** присвоюють державний номер, що зазначається у патенті.

УКРАЇНА

ПАТЕНТ

НА ВИНАХІД

№ 100080

ПРИСТРІЙ ДЛЯ ОХОЛОДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ КОМПОНЕНТІВ

Видано відповідно до Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі".

Зареєстровано в Державному реєстрі патентів України на винаходи 12.11.2012.

Голова Державної служби інтелектуальної власності України М.В. Ковіня

Видача **П.** здійснюється після місяця з моменту державної реєстрації. Видає **П.** ДСІВ особі, яка має

право його отримати.

Відповідно до ЗУ «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі» можливе визнання **П.** недійсним повністю або частково. У разі, якщо недійсною визнається лише частина **П.** – анулюється один або декілька пунктів формули, а частина, що залишилася, продовжує діяти.

Мотюк К.Д.

ПАТРОНИ (AMMUNITION) – бойові припаси до стрілецької зброї та гармат невеликого калібру. Сучасні **П.** ручної стрілецької зброї є унітарними, тобто всі елементи спорядження: капсуль-запальник, метальний заряд (порох або його замінник) і елемент метання (снаряд) – змонтовані в одній деталі, що називають гільзою. Залежно від зброї **П.** бувають револьверні, пістолетні, карабінні, автоматні, гвинтівкові і рушничні. **П.**, призначені для стрільби з конкретних моделей зброї, називаються штатними. Вони маркуються на дні гільзи.

Гільзи складаються з таких основних частин: корпусу, дульця і донної частини – фланця, деякі гільзи мають ще й скат. За формою гільзи бувають: циліндричні, пляшкові і конічні; за будовою фланця: із закраїною і без закраїни, з кільцевою проточкою. Закраїна (виступаюча за межі корпусу гільзи частина фланця) і кільцева проточка призначені для захоплення гільзи зачепом викидача зброї. Закраїна також не дозволяє **П.** просунутися далі в канал стволу.

У дні гільз **П.** для зброї центрального бою є отвір

– капсульне гніздо. Воно може бути повністю відкритим або закритим виступом металу з запальними отворами. Капсуль має вигляд ковпачка (діаметром 6 мм) або гільзочки, всередині якої запресовано чутливу до удару вибухову речовину, покриту фольгою або пергаментом. Після вибуху капсульної суміші утворюється іскра, яка запалює порох. Існують два види пороху: димні і бездимні. Склад пороху залежать від його виду та калібру патрона.

Бурдін В.М.

ПАУШАЛЬНИЙ ПЛАТІЖ – див. ПЛАТІЖ ПАУШАЛЬНИЙ.

ПАЧКАРСТВО (PACHKARSTVO) – архаїзм, що вживався на українських землях для позначення контрабанди. **П.** використовувалося для позначення незаконного переміщення через кордон людей, товарів та цінностей; у переносному значенні під **П.** розуміли будь-яке переміщення чого не будь, яке здійснюється таємно.

Термін трапляється у митних документах часів Гетьманату (1918 р.). Так у бюджетних видатках на утримання прикордонної охорони було передбачено «По ділам о пачкарстві і видатки по агентурі – 4 500 крб.». За Радянської доби термін **П.** трапляється у період реалізації Нової економічної політики (НЕП) в Збірнику узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1927 р., де було опубліковано ст. 53. «Про набуття законної чинності постанов митних органів у справах про пачкарство».

У подальшому **П.** вийшло із широкого вжитку та було замінено терміном «контрабанда».

Фрадинський О.А.

ПЕГМАТИТ (PEGMATITE) [від грец. pegma (pegmatos) – міцний зв'язок] грубозерниста вивержена гірська порода, що залягає зазвичай у вигляді жил, лінз, гнізд, продукт залишкової кристалізації гранітної або лужної сієнітової магми. Основний склад – кварц, польові шпати, слюда або нефелин, содаліт, егіриніт та інші мінерали, часто збагачений мінералами, що містять рідкісні елементи (літій, берилій, ніобій, тантал, уран тощо). **П.** – важливе джерело видобутку польових шпатів, слюди, п'єзокварцу, рідкісних елементів і дорогоцінного каміння (топаз, берил тощо).

Термін **П.** вперше був введений у 1801 р. французьким мінералогом Рене Жюст Гаюї. **П.** надзвичайно широко поширені на всіх континентах, і навіть в Антарктиді. Їх вік практично рівний віку земної кори; найстарішим **П.** близько трьох мі-

льярдів років, а самим «молодим» – приблизно п'ять мільйонів років. Основними родовищами

мінералів **П.** є Південний Урал (Вишневі та Ільменські гори), Норвегія (Гітера, Крагеро), Бразилія (Мінас-Жерайс), Карелія, Швеція (Іттербю), Україна.

Так як **П.** поширений по всьому світу, то в різних країнах і регіонах він має свої назви: письмовий граніт (за схожість на зрізах з арабськими письменами), єврейський камінь, рунит, норвезький тінт, тамга-камінь, рябчик. Іноді за його чорно-жовті малюнки на зрізах, схожі з карлючками учнів, **П.** називають вчительським каменем.

Відповідно до вітчизняного законодавства **П.** належить до напівдорогоцінного каміння другого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Корнійчук О.О.

ПЕНЯ (FINE, LATE PENALTY) – різновид штрафної санкції, що нараховується на суму податкового боргу після закінчення встановлених МКУ та ПКУ строків сплати митних платежів. Розмір та порядок нарахування **П.** визначається ПКУ. Розрахунок **П.** проводиться, виходячи із 120% річних облікової ставки НБУ, діючої на день виникнення такого податкового боргу або на день його (його частини) погашення, залежно від того, яка з величин таких ставок є більшою, за кожний календарний день прострочення у його сплаті.

Для цілей обчислення **П.** строком сплати митних платежів вважається: при використанні товарів в інших цілях, ніж ті, у зв'язку з якими було надано звільнення (умовне звільнення) від оподаткування митними платежами, – перший день, коли особою було порушено обмеження щодо користування та розпорядження товарами. Якщо такий день установити неможливо, строком сплати митних платежів уважається день прийняття контролюючим органом митної декларації на такі товари; при порушенні вимог і умов митних процедур, що відповідно до податкового законодавства тягне за собою обов'язок щодо сплати митних платежів – день здійснення такого порушення. Якщо такий день установити неможливо – строком сплати митних платежів уважається день початку дії відповідної митної процедури; в інших випадках – день виникнення обов'язку щодо сплати митних платежів.

У разі направлення гаранту претензій щодо сплати митних платежів відповідно до ПКУ **П.** нараховується на строк, що не перевищує трьох місяців з дня, наступного за днем закінчення строку виконання зобов'язань, забезпечених гарантією. Під час здійснення перевезень за процедурою МДП нарахування **П.** призупиняється на строк до трьох місяців з дня отримання претензії гарантійним об'єднанням і поновлюється, якщо після закінчення цього строку претензія залишається неврегульованою. **П.** сплачується незалежно від застосування інших заходів відповідальності за порушення вимог законодавства України, визначених МКУ, ПКУ та іншими нормативними актами України.

П. нараховується платником податків самостійно або контролюючим органом. Сплата, стягнення та повернення **П.** здійснюються за правилами, встановленими законом для сплати, стягнення та повернення митних платежів.

Фрадинський О.А.

ПЕРЕВЕЗЕННЯ ІНТЕРМОДАЛЬНІ (ЗМІШАНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ) (INTERMODAL TRANSPORTATION (MULTIMODAL TRANSPORTATION)) – транспортування вантажів за допомогою спеціальних контейнерів. Головною особливістю **П.і.** є відсутність необхідності обробки вантажу при зміні виду транспорту. Це дозволяє підвищити безпеку і знизити втрати і збитки перевізників, а також значно зменшити час транспортування вантажу. Найбільш фундаментальною зміною принципів вантажних перевезень є перехід від традиційної практики перевезення від пункту до пункту (порт – порт, або станція – станція) до системи наскрізного перевезення (від пункту походження вантажу до пункту його кінцевого призначення). При цьому ключовим елементом системи є можливість постійного контролю за вантажем.

Розрізняють мультимодальні перевезення (М.п.) та **П.і.** За умови використання М.п., вантажі переміщуються різними видами транспорту і декількома перевізниками. При цьому необхідно готувати кілька комплектів супроводжуючої документації. **П.і.** допускають переміщення вантажів з використанням декількох видів транспортних засобів, але при цьому відповідальність за вантаж лежить на одній компанії і оформляється один договір угоди.

Вперше про **П.і.** стало відомо у XVIII ст., зокрема, у 1780 р. документально зафіксований факт транспортування вугілля у контейнерах до Великобританії. У XX ст. були винайдені перші контейнери закритого типу. Як правило, їх використовували для перевезення меблів і застосовували при транспортуванні автомобілями і залізницею.

У 1920 р. прийнято перші стандарти для виробництва контейнерів. Вони були розміром 1,5 та 3 метри. Для їх виготовлення використовували переважно дерево. Під час другої світової війни у США вперше стали широко застосовувати піддони, тобто з'явилася можливість швидко переміщувати вантажі між складами, автомобілями, суднами тощо. Це дозволило істотно знизити трудовитрати під час проміжної обробки вантажів і зменшити кількість персоналу. **П.і.** вимагають будівництва спеціалізованого підйомного обладнання для переміщення контейнерів різними видами транспорту. Якщо вантаж перевозиться за допомогою морських ліній, то необхідним є будівництво цілої інфраструктури для його обслуговування: вантажно-розвантажувальні механізми та глибоковод-

ні порти. **П.і.** всередині континенту в основному здійснюються автомобільним транспортом або залізницею. У деяких країнах контейнери на вантажні автомобілі завантажуються в два яруси, що дозволяє знизити витрати на транспортування.

24.05.1980 було прийнято Конвенцію про міжнародні змішані перевезення вантажів, яка визначила сферу застосування, митні питання та особливості регулювання змішаних перевезень. Серед інших міжнародних конвенцій, які регулюють окремі питання перевезень, відомі: Європейська угода про найважливіші лінії міжнародних перевезень 1997 р.; Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів від 24.05.1980, Конвенція про цивільну відповідальність за шкоду, заподіяну при перевезенні небезпечних вантажів автомобільним, залізничним та внутрішнім водним транспортом від 01.02.1990; Конвенція ООН про відповідальність операторів транспортних терміналів у міжнародній торгівлі від 15.04.1991.

Характерною рисою сучасного розвитку транспортної галузі є зростання обсягу **П.і.** Вони стали логічним завершенням впровадження нової транспортно-технологічної схеми перевезення генеральних вантажів – контейнерних перевезень. Транспортування ж насипних і наливних вантажів, за рідкісним винятком, досі здійснюється за традиційною транспортною схемою. Зауважимо, в розвинених країнах світу сформовано сучасну контейнерну транспортно-технологічну систему, що представляє собою складну логістичну систему, яка складається зі спеціалізованого транспорту, контейнерних терміналів зі спеціальним обладнанням і контейнерним парком. У сучасних умовах більше 7 % загальносвітового морського тоннажу припадає на спеціалізовані судна – контейнеровози, у світі використовується більше 11 млн контейнерів (у 20-футовому еквіваленті), а їх виробництво становить 1,25 млн одиниць на рік. Контейнери, як правило, належать спеціалізованим фірмам, які здають їх в оренду перевізникам.

Несторишен І.В.

ПЕРЕВЕЗЕННЯ КАБОТАЖНІ (COASTAL SHIPPING) – перевезення українських та іноземних товарів шляхом завантаження їх на морське (річкове) судно в одному пункті на митній території України і транспортування в інший пункт території України, де здійснюватиметься їх вивантаження. При цьому товари, ввезені на митну територію України морським (річковим) судном, допускаються до **П.к.** між митними органами або в межах одного митного органу після їх перевантаження на інше морське (річкове) судно, що ходить під прапором України, або, за умови отримання на це дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері транспорту, на іноземне судно. На каботаж поширюється правовий вплив митного режиму транзиту. Іноземні товари перебувають під митним контролем протягом усього часу каботажу.

Актуальність **П.к.** зумовила прийняття у 1992 р. Регламенту Ради ЄС № 3577/92 ЄЕС. Відповідно до Регламенту з 01.01.1993 судновласники держави-члена ЄС застосовують принцип свободи надання транспортних послуг в межах держави-члена, якщо вони зареєстрували свої судна в державі-члені, і ходять під його прапором. Морські транспортні послуги в межах держави-члена іменуються морським каботажем і означають послуги, що надаються за винагороду, а саме: материковий каботаж – пасажирські перевезення або перевезення товарів морським шляхом між портами, розташованими на материку або головній території однієї і тієї ж самої держави-члена без заходу на острови; острівний каботаж: (а) пасажирські перевезення або перевезення товарів морським шляхом між портами, розташованими на материку й на одному або більшій кількості островів однієї і тієї ж самої держави-члена; (б) пасажирські перевезення або перевезення товарів морським шляхом між портами, розташованими на островах однієї і тієї ж самої держави-члена; офшорні послуги поставки – пасажирські перевезення або перевезення товарів морським шляхом між будь-яким портом у державі-члені й спорудженнями або структурами, розташованими на материковому шельфі такої держави-члена.

Для визначення **П.к.**, переважне значення мають відстань перевезення й категорія суден для перевезення: маршрут (відстань) перевезення дає підстави визначити **П.к.** з одного порту України в інший порт України; категорія суден для перевезення дає підстави визначити **П.к.**, що здійснюються суднами, що ходять під Державним прапором України, або суднами, що ходять під іноземним прапором за умови одержання на це відповідного дозволу.

П.к. іноземних товарів на борту морського (річкового) судна разом з українськими товарами здійснюються за умови їх надійної ідентифікації. Якщо забезпечення надійної ідентифікації товарів неможливе, українські товари розміщуються на борту судна окремо від іноземних товарів. Навантаження на судна товарів, що перевозяться каботажем, та їх вивантаження з цих суден здійснюються в морських (річкових) портах за місцем розташування митних органів. Дозволи на навантаження та/або вивантаження товарів надаються митницями невідкладно після отримання відповідного звернення. У разі відмови у наданні дозволу, митниці зобов'язані невідкладно письмово або в електронній формі повідомити особі, яка звернулася за отриманням дозволу, про причини та підстави такої відмови.

У разі одночасного **П.к.** іноземних та українських товарів митниця дозволяє навантаження або вивантаження українських товарів у найкоротший строк після прибуття судна в місце завантаження

або розвантаження. За письмовим зверненням власника товарів, що переміщуються каботажем, чи уповноваженої ним особи, митниця дозволяє здійснити під контролем своїх посадових осіб та на умовах, визначених МКУ, навантаження та/або вивантаження зазначених товарів в іншому пункті, ніж це було спочатку заплановано, у тому числі поза місцем розташування митниці, а також поза робочим часом, встановленим для митних органів, зі справлянням відповідної плати, передбаченої МКУ.

Якщо судно, що здійснює **П.к.** товарів, внаслідок аварії, стихійного лиха або інших обставин, що мають характер непереборної сили, не в змозі досягти одного з місць здійснення митного контролю на митній території України, вивантаження з нього товарів допускається в місцях, де немає митниці. У таких випадках капітан судна повинен вжити всіх необхідних заходів для забезпечення зберігання цих товарів та інформування митниці. При цьому товари продовжують перебувати в каботажі.

Для **П.к.** товарів до митниці надається документ, що містить перелік товарів, призначених для такого перевезення, відомості про судно, що здійснюватиме таке перевезення, а також назву українського порту або портів, де повинно здійснюватися вивантаження зазначених товарів. Цей документ після виконання митних формальностей є підставою для здійснення одного **П.к.** зазначених у ньому товарів. Митниця, що виконала митні формальності, повідомляє про це митницю призначення. При вивантаженні товарів у пункті призначення до митниці подається перелік товарів, що підлягають вивантаженню у цьому пункті.

Якщо судно регулярно здійснює **П.к.** ідентичних товарів між одними й тими самими пунктами, документ, зазначений у частині першій цієї статті, є підставою для здійснення перевезень протягом визначеного перевізником та погодженого митним органом строку. У такому випадку перед навантаженням товарів на судно митному органу подається тільки перелік цих товарів, а при вивантаженні – тільки перелік товарів, що вивантажуються.

Царенко В.І., Попель С.А.

ПЕРЕВЕЗЕННЯ КОНТЕЙНЕРНІ (CONTAINER TRANSPORTATION) – сучасний, найекономічніший і найзручніший вид перевезення вантажів, що використовується у внутрішніх і міжнародних сполученнях за допомогою модульних контейнерів.

Розвиток **П.к.** розпочався у кінці XVIII ст. На початку XIX ст., залізничні дороги лише на декількох континентах використовували контейнери, які потім перевантажували на вантажні автомобілі або судна. Спочатку для **П.к.** використовувалися контейнери, які мали вигляд відкритого дерев'яного ящика і в більшості випадків використовувалися для перевезення насипних вантажів. На початку XX ст. була прийнята модель закритих контейнерних ящиків, призначених для перевантаження між автомобільним і залізничним транспортом.

Найбільш інтенсивний розвиток **П.к.** розпочався з 1955 р., саме тоді колишній власник компанії з вантажоперевезень Малкольм Маклін спільно з інженером Кейтом Тантлінгером розробили сучасний інтермодальний контейнер.

Сьогодні близько 90% вантажів у всьому світі переміщуються в контейнерах.

П.к. можуть здійснюватися повітряними, морськими і наземними шляхами. Вид транспорту обирається із врахуванням обсягу поставки, протяжності шляху, пересічної місцевості, типу вантажу, термінів доставки тощо. Крім того, останнім

часом широкого поширення набули інтермодальні перевезення.

Основними перевагами **П.к.** є: низька вартість перевезення порівняно із іншими видами; можливість перевезення великих обсягів і великих партій вантажу; індивідуальна робота з клієнтом: визначення вартості перевезення, вибір оптимальної схеми доставки; більш вищий рівень безпеки порівняно із іншими видами перевезень; відсутність необхідності перевантаження вантажів у випадку використання декількох видів транспорту під час перевезення.

Поряд із перевагами **П.к.** мають і ряд недоліків, серед яких основним є залежність швидкості перевезення від пропускної спроможності контейнерних терміналів і їх розвантажувально-навантажувального обладнання.

Попель С.А.

ПЕРЕВЕЗЕННЯ МІЖНАРОДНІ (INTERNATIONAL TRANSPORTATION) – міжнародними вважаються перевезення вантажів і пасажирів між двома чи кількома державами. Вони виконуються на умовах, що встановлені цими державами міжнародними угодами (транспортними конвенціями).

На нормативному (національному) рівні не має загального визначення поняття «**П.м.**». В окремих конвенціях є лише визначення **П.м.**, що здійснюються тими чи іншими різновидами транспорту. Спробу їх узагальнення було зроблено у підручнику з міжнародного приватного права

Ю.Г. Федосєєвої. Автор пропонує під **П.м.** розуміти переміщення вантажів або пасажирів, що здійснюються за допомогою будь-якого виду транспорту, якщо таке переміщення має міжнародний характер: місце відправлення та місце призначення знаходяться на території різних країн або саме переміщення здійснюється на території іноземної країни, а також інші аналогічні ситуації.

Російський правник О.М. Садіков зазначає, що доставка вантажів і пасажирів на територію іноземної країни може мати місце у двох різних за своїми юридичними умовами ситуаціях: а) у разі відсутності угоди про міжнародне сполучення; б) за наявності двосторонньої або багатосторонньої угоди щодо даного питання. Від цих обставин залежить правовий режим перевезень між сторонами. Перевезення за кордон залізничним транспортом, у разі відсутності угоди про міжнародне сполучення, повинні здійснюватися після укладення кількох договорів перевезення за правилами законодавства країн-учасниць перевезень. Щодо інших видів транспорту (автомобільного, морського, повітряного), то транспортні засоби однієї країни можуть перетинати державний кордон лише за наявності відповідного дозволу компетентних органів іншої держави. Для усунення будь-яких ускладнень, як правило, укладаються міжнародні угоди для **П.м.** вищевказаними різновидами транспорту. **П.м.** (міжнародному сполученню) властива не одна, а дві ознаки: вони здійснюються, по-перше, між двома та більше країнами і, по-друге, на умовах, встановлених міжнародними угодами. При цьому, слід мати на увазі й ту обставину, що сполучення між країнами можуть практично здійснюватися й без укладення міжнародних угод – на підставі норм внутрішнього права.

Крисоватий А.І.

ПЕРЕВЕЗЕННЯ МУЛЬТИМОДАЛЬНЕ (MULTIMODAL TRANSPORTATION) – внутрішньодержавне та міжнародне перевезення вантажів, яке здійснюється двома і більше видами транспорту згідно з договором перевезення з місця, де вантаж передається під контроль оператора **П.м.**, до визначеного місця доставки. Перевізник, який організовує **П.м.** вантажу «від дверей до дверей», приймає на себе відповідальність за все перевезення в цілому. Перевізник видає відправнику документ на **П.м.**, який супроводжує вантаж протягом усього маршруту слідування вантажу. У договорі **П.м.** точно прораховані та узгоджені: оптимальна схема та маршрут руху транспорту; час та місце подання транспорту; час та місце перевантаження товару; умови тимчасового зберігання вантажу; інші послуги за потреби замовника.

При **П.м.** використовуються комбіновані вантажні зв'язки, які здійснюються за допомогою різних засобів транспорту: залізничного, автомобільного, морського, авіаційного. Участь у **П.м.** можуть брати: залізничні станції, відкриті для виконання відповідних операцій **П.м.**; морські і річкові порти; вантажні термінали; поромні комплекси; судна для перевезення вантажних одиниць **П.м.**

Одним з перших джерел міжнародного рівня, в якому було дано визначення терміна «**П.м.**» («Multimodal Transport») була розроблена і підписана у 1980 р. в рамках ООН під егідою ЮНКТАД Конвенція ООН «UN Convention on International Multimodal Transport of Goods», яка була спрямована на міжнародне правове регулювання **П.м.** перевезень. Конвенція, не ратифікована достатньою кількістю країн, не набула чинності, але визначення терміна «**П.м.**», сформульоване у зазначеному документі, виступає сьогодні орієнтиром в галузі права та статистики.

Україна взяла активну участь у вирішенні питання про міжнародну уніфікацію норм, які регулюють **П.м.** вантажів та сприяла цілеспрямованому розвитку торговельно-економічних відносин між державами. Так, «Соглашение между Правительствами государств – членов Организации за демократию и экономическое развитие – ГУАМ о международных мультимодальных перевозках грузов» застосовується у сфері міжнародних **П.м.** вантажів між державами – членами Організації за демократію та економічний розвиток ГУАМ (ОДЕР – ГУАМ) та транзиту через їх території, які здійснюється перевізниками, зареєстрованими на території держави однієї із сторін з пунктами відправлення чи призначення на їх території, з використанням залізничного, річкового, морського чи автомобільного транспорту. Зазначена угода регулює відносини між транспортними організаціями, операторами **П.м.**, вантажовідправниками, вантажоодержувачами, іншими фізичними і юридичними особами, які виступають від імені вантажовласника при виконанні перевезень вантажів, та визначає права, обов'язки і відповідальність кожного учасника перевезень.

При міжнародних **П.м.** країни, що ратифікували міжнародні нормативно-правові документи, що регулюють питання **П.м.**, можуть використовувати процедуру митного транзиту.

Неліпович О.В.

ПЕРЕВЕЗЕННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ПРЕКУРСОРІВ (TRANSPORTATION OF NARCOTICS DRUGS, PSYCHOTROPIC SUBSTANCES AND PRECURCORS) – здійснюється у відповідності Порядку, що затверджується КМУ та може здійснюватися суб'єктами господарювання лише на підставі відповідної ліцензії.

П.н.з. на території України здійснюється автомобільним, повітряним або водним транспортом. **П.н.з.** залізничним транспортом та пересилання поштою зазначених засобів забороняється, за винятком прекурсорів, що включені в список № 2 таблиці IV Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів (Перелік). **П.н.з.** здійснюється суб'єктами господарювання, які провадять діяльність з їх виробництва, виготовлення, закладами охорони здоров'я та автомобільними перевізниками за умови забезпечення схоронності вантажу.

Для **П.н.з.** автомобільний транспортний засіб комплектується, окрім зазначеного в Правилах дорожнього руху обладнанням, додатково набором інструментів для дрібного ремонту, порошковим або вуглекислотним вогнегасником ємністю не менш як 5 літрів і противідкотними упорами.

П.н.з. відбувається у супроводі відповідальної особи, яка призначається керівником закладу охорони здоров'я або суб'єкта господарювання, що провадить діяльність з їх виробництва, виготовлення. Державний номер відповідного транспортного засобу, що здійснює **П.н.з.** зазначається в накладній, що підписується відповідальною особою при отриманні наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

П.н.з. в межах міста чи району здійснюється без надання органом внутрішніх справ відповідного дозволу. Питання охорони вантажу в дорозі вирішується суб'єктом господарювання або закладом охорони здоров'я, враховуючи конкретні обставини.

У випадку **П.н.з.**, за винятком прекурсорів, які включені до списку № 2 таблиці IV Переліку, кількістю 200 кг та більше здійснюється автомобільним транспортним засобом у супроводі патрульного автомобіля Державтоінспекції або Державної служби охорони при МВС. Уповноважена особа під час відпуску (приймання) для **П.н.з.** перевіряє обґрунтованість та відповідність кількості зазначених засобів, речовин і прекурсорів відомостям, що наводяться у супровідних документах, правильність їх маркування і пакування, після чого відбувається підписання відповідних облікових документів.

Мотюк К.Д.

ПЕРЕВИЩЕННЯ СТРОКУ ТИМЧАСОВОГО ВВЕЗЕННЯ АБО ТИМЧАСОВОГО ВИВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ (EXCEEDING THE PERIOD FOR TEMPORARY IMPORTATION OR TEMPORARY EXPORTATION OF GOODS) – вид порушень митних правил в Україні. Перевищення встановленого відповідно до МКУ строку тимчасового ввезення товарів на митну територію України або строку тимчасового вивезення товарів за межі митної території України не більше ніж на три доби – тягне за собою попередження або накладення штрафу в розмірі п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії вчинені особою, яка протягом року притягалася до відповідальності за вчинення такого правопорушення, а так само перевищення строку тимчасового ввезення товарів на митну територію України або строку тимчасового вивезення товарів за межі митної території України більше ніж на три доби, але не більше ніж на десять діб – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Перевищення строку тимчасового ввезення товарів на митну територію України або строку тимчасового вивезення товарів за межі митної території України більше ніж на десять діб – тягне за собою накладення штрафу в розмірі однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Гармаш Є.В.

ПЕРЕВІЗНЕ МИТО – див. МИТО ПЕРЕВІЗНЕ.

ПЕРЕВІЗНИК (TRANSPORTER) – особа, яка здійснює перевезення товарів через митний кордон України та/або між митними органами на території України або є відповідальною за такі перевезення. **П.** має право: не приймати для перевезення між митними органами товари у разі оформлення митних та/або транспортних документів з порушенням порядку, встановленого законодавством України; замінювати моторний транспортний засіб, попередньо повідомивши митний орган призначення про причини такої заміни (технічний стан, екологічні вимоги, економічна доцільність); замінювати уповноваженого **П.** особу (водія), від-

повідальну за доставку товарів до митного органу призначення, попередньо повідомивши його про причини такої заміни (стан здоров'я, візові питання, вимоги Європейської угоди щодо роботи екіпажів транспортних засобів, які виконують міжнародні автомобільні перевезення); з дозволу митного органу призначення вивантажувати товар на склад цього органу, якщо доставлені **П.** товари, що перебувають під митним контролем, протягом трьох діб не будуть заявлені відповідальною за це особою до жодного митного режиму, у такому разі витрати на вивантаження та зберігання товару відшкодовуються його власником; отримувати роз'яснення причин відмови у митному оформленні чи пропуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України та перелік заходів, яких необхідно вжити для їх усунення.

П. зобов'язаний: під час прийняття товарів до перевезення перевіряти точність відомостей щодо кількості вантажних місць, їх маркування, номери, зовнішній стан товарів та їх пакування (у разі неможливості такої перевірки вносити відповідний запис до міжнародної автомобільної накладної (CMR)); у встановлений термін доставляти товари до митного органу призначення, а також подавати передбачені законодавством документи на них; не розпочинати вивантаження чи перевантаження товарів без дозволу митного органу; у разі прибуття до митного органу призначення поза робочим часом забезпечувати схоронність товарів і вживати визначених митним органом заходів для недопущення їх несанкціонованого вилучення з-під митного контролю.

Якщо під час перевезення товарів транспортний засіб внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили не зміг прибути до митного органу призначення, допускається вивантаження товарів в іншому місці. При цьому **П.** зобов'язаний: вжити всіх необхідних заходів для забезпечення збереження товарів та недопущення будь-якого їх використання; терміново повідомити найближчий орган, що здійснює митний контроль, про обставини події, місцезнаходження товарів і транспортного засобу. Митниці не відшкодовують **П.** витрати, пов'язані із вжиттям вказаних заходів.

За порушення встановленого порядку переміщення товарів транзитом **П.** притягується до адміністративної відповідальності, передбаченої МКУ. У разі втрати або видачі без дозволу митного органу товарів, що перебувають під митним контролем і переміщуються транзитом, **П.** зобов'язаний сплатити митні платежі, встановлені законом на імпорт зазначених товарів. Порушення **П.** встановлених МКУ строків доставки товарів, якщо виконано всі інші вимоги, не створює для нього зобов'язання щодо сплати митних платежів. **П.** звільняється від зобов'язання щодо сплати митних платежів лише у разі, якщо товари, що перебувають під митним контролем і переміщуються транзитом, було знищено або безповоротно пошкоджено внаслідок аварії, дії обставин непереборної сили або природних втрат за нормальних умов транспортування, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили.

Корнійчук О.О.

ПЕРЕВІЗНИК ІНОЗЕМНИЙ (FOREIGN CARRIER) – іноземна юридична або фізична особа, яка використовує належний йому транспортний засіб для перевезення вантажів або пасажирів.

Перевезення пасажирів автомобільним транспортом територією України виконуються **П.і.** відповідно до положень міжурядових угод про міжнародне автомобільне сполучення, що укладені КМУ з Урядами іноземних країн, на основі належним чином оформлених дозволів для перевезення пасажирів між пунктами, розташованими на території України.

Уповноважений орган веде облік виданих **П.і.** дозволів для перевезення пасажирів між пунктами, розташованими на території України. Дозвіл видається **П.і.** для перевезення пасажирів між пунктами, розташованими на території України. При виїзді з території України використані дозволи для перевезення пасажирів між пунктами, розташованими на території України, підлягають обов'язковому поверненню **П.і.** у структурні підрозділи уповноваженого органу.

Потушинська О.П.

ПЕРЕВІЗНИК МИТНИЙ (CUSTOMS CARRIER) – підприємство-резидент України, яке здійснювало перевезення між митними органами товарів, що перебували під митним контролем, без застосування при цьому передбачених МКУ заходів гарантування доставки товарів (вантажів) у митницю призначення й мав відповідну ліцензію, видану ДМСУ. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи (ДМСУ) вів реєстр **П.м.** і забезпечував його періодичну публікацію. Цей інститут був запроваджений у 2004 р. та функціонував до прийняття нової редакції МКУ та набуття нею чинності 01.06.2012.

Отримання статусу **П.м.** надавало переваги під час транзитних перевезень товарів (внутрішній митний транзит) митною територією України, тому що не вимагало вжиття додаткових заходів гарантування доставки товарів, а забезпечення транзиту вантажу митною вартою та надання гарантій митним органам значно збільшувало вартість перевезень Україною. Крім того, при здійсненні прохідного транзиту митною територією України не виникало необхідності у додаткових гарантіях доставки товарів до митниці призначення. Відносини **П.м.** з власником товарів визначалися відповідним договором.

Як правило **П.м.** виступали автотранспортні підприємства та природні монополісти, які надавали послуги з перевезення вантажів залізницею («Укрзалізниця»), транспортування нафти, природного газу, аміаку, електроенергії тощо. Для інших перевізників (водним або авіаційним транспортом) цей статус не був необхідний, оскільки вони дуже рідко надавали послуги з перевезення вантажів між митницями України.

Існували певні обмеження у застосуванні такого виду гарантії, як **П.м.** для окремих видів товарів, а саме: транзитних переміщень через митну територію України автомобільним транспортом товарів 02 – 04, 07 – 09, 12, 15 – 21, 2201, 2202 груп і позицій згідно з УКТ ЗЕД; транзитних переміщень через митну територію України будь-яким видом транспорту товарів, які класифікуються за кодами УКТ ЗЕД 0207391300, 0207392300, 0207415100 («частини тушок свійської птиці»); переміщення транзитом територією України алкогольної та тютюнової продукції за відсутності на них марок акцизного податку.

Основні вимоги до **П.м.**:

– організаційні та кваліфікаційні: керівник підприємства повинен мати вищу освіту та досвід роботи не менше 3-х років у галузі надання послуг з міжнародних перевезень; забезпечити умови здійснення перевезень товарів і мати в своєму штаті працівників, які здійснюватимуть перевезення товарів, що перебувають під митним контролем, та які знають основи митного законодавства;

– фінансові: сума фінансових гарантій відповідає розміру всіх обов'язкових платежів, визначених для цих товарів законодавством, нарахованих згідно з порядком, установленим для оподаткування таких товарів у разі ввезення їх в Україну з метою вільного використання. Встановлено мінімальну граничну балансову вартість основних фондів підприємства; також висувається вимога щодо обов'язкового страхування цього виду діяльності. Об'єктом страхування у цьому випадку має бути відповідальність перед митними органами та особами, товари яких підлягають перевезенню **П.м.** Мінімальний рівень страхових внесків, а також порядок цих виплат встановлюється чинним законодавством. Окремому страхуванню також підлягає кожен зареєстрований транспортний засіб. **П.м.** повинен застрахувати власну діяльність на суму не менш, як 2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

– технічні: **П.м.** для забезпечення своєї діяльності повинен мати в наявності належні йому на правах власності або користування транспортні засоби у достатній кількості (за умови їх належного обладнання для здійснення перевезень товарів під митним контролем) та інші вимоги, що висуваються і для звичайних перевізників;

– технологічні: вимоги: доставляти в митні органи товари та товаросупровідні документи без будь-якої зміни їх упаковки або стану; дотримуватися встановленого митним органом строку доставки товарів; без дозволу митного органу не перевозити разом із товарами, що перебувають під митним контролем, інші товари; розміщувати товари, що надійшли до митниці призначення, у зонах митного контролю; після доставки товарів не залишати їх без дозволу митного органу без догляду, не змінювати місце стоянки, не здійснювати вивантаження чи перевантаження; надавати митному органу документи, що містять відомості, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів; бути присутнім при митному оформленні товарів та сприяти посадовим особам митного органу під час митного оформлення цих товарів і транспортних засобів; здійснювати на вимогу митного органу навантаження, вивантаження, перевантаження, визначення кількості товарів, усунення пошкоджень упаковки, відкриття упаковки, пакування чи перепакування товарів, що підлягають митному оформленню, а також відкриття приміщень та інших місць, де можуть міститися ці товари; інформувати митні органи про пошкодження тари й упаковки, невідповідність товарів відомостям про них, зазначеним у товаросупровідних документах; сприяти у разі потреби проведенню санітарно-епідеміологічного, ветеринарного, фітосанітарного, радіологічного, екологічного контролю та контролю за переміщенням культурних цінностей; дотримуватися умов і обмежень щодо використання товарів та розпорядження ними, якщо митне оформлення не завершено; надавати для ознайомлення суб'єктам господарської діяльності на їх вимогу ліцензію на провадження посередницької діяльності митного перевізника, а також надавати митниці інформацію про умови договору доручення між ліцензіатом і особою, яку він представлятиме; вести реєстр договорів, укладених з особами, яких він представляє та яким надає послуги, і подавати відповідну інформацію митному органу на його вимогу; перевіряти перед укладенням договору перевезення повноваження володільця (довірителя) на розпорядження товарами; забезпечувати збереження товарів і товаросупровідних документів під час їх перевезення.

Насамперед **П.м.** необхідні суб'єктам підприємницької діяльності, які: імпортують товари, на які оформлюється попереднє повідомлення та вносяться заставні платежі (або застосовуються інші види гарантії); переміщують товари, в разі імпорту яких сумарні платежі були більш як 50 тис. доларів США; користуються за межами України послугами митних експедиторів (оформлення транзитних документів ЄС типу Т-1, Т-2).

Статус **П.м.** розглядався як один із способів нарощування обсягу перевезень вантажів. Так, коли у 2004 р. «Укрзалізниця» отримала цей статус, обсяг перевезень зріс у 1,7 рази. Але вже через рік, коли

вона цього статусу позбулася, цей показник знизився е 2,7 рази. При цьому держмонополіст перевозив транзитні вантажі без митного огляду, а вантажі, призначені для одержувачів в Україні, ввозив за спрощеною процедурою. У 2009 р. «Укрзалізниця» знову стала **П.м.** Тоді уряд доручив Держмитслужбі України розробити ліцензійні умови для здійснення такої діяльності. Але цього так і не було зроблено. Вже на початку 2011 р. законодавством була виключена можливість отримання ліцензії на даний вид діяльності, а у новій редакції МКУ 2012 р. взагалі немає поняття «митний перевізник».

Інститут **П.м.** на сьогодні функціонує у країнах Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан і Російської Федерації. До послуг **П.м.** зазвичай вдаються, якщо величина митних платежів за переміщення вантажу перевищує гарантії по книжці МДП; специфіка вантажу вимагає переміщувати його під митним конвоєм; митниця вимагає гарантії сплати митних платежів; вантаж складається з декількох частин, адреси доставки яких розташовані в різних митницях.

Прус Л.Р.

ПЕРЕВІРКА ДОКУМЕНТАЛЬНА (DOCUMENTARY CHECK) – форма контролю за станом розрахунків платників податків з бюджетом. Предметом **П.д.** є своєчасність, достовірність, повнота нарахування та сплати усіх передбачених ПКУ податків та зборів, а також дотримання валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи. Також, під час **П.д.** з'ясовується стан дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин з працівниками. Як правило, **П.д.** проводиться на підставі податкових декларацій (розрахунків), фінансової, статистичної та іншої звітності, регістрів податкового та бухгалтерського обліку, ведення яких передбачено законом, первинних документів, які використовуються у бухгалтерському та податковому обліку і пов'язані з нарахуванням і сплатою податків та зборів, виконанням вимог іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на митні органи.

П.д. дотримання вимог законодавства з питань державної митної справи є однією з форм митного контролю, під час якої перевіряється своєчасність, достовірність, повнота нарахування та сплати митних платежів. Під час **П.д.** митні органи переконуються у правильності заповнення митних декларацій, декларацій митної вартості та у достовірності зазначених у них даних, законності ввезення (пересилання) товарів на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивезення (пересилання) товарів за межі митної території України або за межі території вільної митної зони.

Митні органи здійснюють митний контроль шляхом проведення документальних виїзних (планових або позапланових) та документальних невиїзних перевірок. Під час перевірок з'ясовується: правильність визначення бази оподаткування; обґрунтованість та законність надання пільг і звільнення від оподаткування; правильність класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД; відповідність фактичного використання переміщених через митний кордон України товарів заявленій меті такого переміщення, а також відповідність фінансових і бухгалтерських документів, звітів, договорів, калькуляцій, інших документів підприємства, що перевіряється, інформації, зазначеній у митній декларації, декларації митної вартості. Посадові особи митного органу перевіряють також законність переміщення товарів через митний кордон України, у тому числі ввезення товарів на територію вільної митної зони або їх вивезення з цієї території.

Результати перевірки оформлюються актом (довідкою) та є підставою для самостійного визначення митним органом суми податкового зобов'язання підприємства щодо сплати митних платежів, застосування заходів, передбачених законами України.

Вакульчик О.М.

ПЕРЕВІРКА ДОКУМЕНТАЛЬНА ВИЇЗНА (FIELD/ON-SITE AUDIT) – перевірка, яка проводиться за місцезнаходженням платника податків чи місцем розташування об'єкта права власності, стосовно якого проводиться така перевірка.

Планова **П.д.в.** повинна бути передбачена у плані-графіку, яким відбираються платники податків, що мають ризик несплати податків та зборів, невиконання іншого законодавства. Періодичність проведення таких перевірок визначається залежно від ступеня ризику який поділяється на високий, середній та незначний. Платники податків з незначним ступенем ризику включаються до плану-графіка не частіше, ніж раз на три календарних роки, середнім – не частіше ніж раз на два календарних роки, високим – не частіше одного разу на календарний рік. У разі планування різними контролюючими органами у звітному періоді проведення перевірки одного й того самого платника податків, така перевірка проводиться зазначеними органами одночасно, а порядок координації визначається КМУ. **П.д.в.** позапланова здійснюється за наявності обставин, які регламентуються ПКУ, а саме: виявлено факти, що свідчать про можливі порушення платником податків податкового законодавства; платником не подано в установлений строк податкову декларацію; виявлено недостовірність даних, що містяться у податкових деклараціях; платником подано заперечення до акта перевірки або скаргу на прийняте за її результатами податкове повідомлення-рішення; розпочато процедуру реорга-

нізації або припинення юридичної особи; платником подано декларацію, в якій заявлено до відшкодування з бюджету податку на додану вартість з від'ємним значенням більше 100 тис. грн та ін.

Підстави та порядок проведення митними органами **П.д.в.** регламентуються МКУ. Тривалість такої перевірки не повинна перевищувати 30 робочих днів.

П.д.в. плановою вважається перевірка, яка передбачена в плані-графіку митного органу та проводиться за місцезнаходженням підприємства. Проведення документальних виїзних планових перевірок здійснюється на підставі квартальних планів, які формуються митними органами, із врахуванням результатів аналізу зовнішньоекономічних операцій підприємств на підставі результатів застосування системи управління ризиками. Перевірка підприємства може проводитися не частіше одного разу на 12 місяців, а підприємства, яке отримало статус уповноваженого економічного оператора, – не частіше одного разу на 30 місяців. Керівнику підприємства не пізніше ніж за 10 календарних днів до дня проведення зазначеної перевірки обов'язково має бути вручено під розписку, або надіслано рекомендованим листом з повідомленням про вручення, копію наказу про проведення документальної планової перевірки та письмове повідомлення із зазначенням дати початку проведення такої перевірки. **П.д.в.** позапланова перевірка не передбачена планами роботи митного органу та може проводитися за наявності хоча б однієї з таких обставин: виявлено невідповідність висновків акта документальної перевірки, проведеної митним органом, вимогам законодавства (тільки за умови, що стосовно посадових осіб митного органу, які проводили таку перевірку, розпочато службове розслідування або порушено кримінальну справу); виявлено факти порушення підприємством вимог законодавства з питань державної митної справи (якщо підприємство не надасть пояснення протягом 10 робочих днів); підприємством не надано в установлений строк митну декларацію; розпочато процедуру припинення підприємства або банкрутства; підприємством подано заперечення до акта перевірки.

Посадовим особам митних органів під час проведення **П.д.в.** надається право: здійснювати перевірку грошових, фінансових і бухгалтерських документів, звітів, контрактів, декларацій, калькуляцій, інших документів, необхідних для з'ясування питань перевірки (у тому числі електронному вигляді); отримувати пояснення, письмові довідки, копії документів, засвідчені підписом керівника підприємства та скріплені печаткою; проводити огляд виробничих, складських, торговельних та інших приміщень підприємства; відбирати проби та зразки товарів; проводити контрольні аналізи сировини, матеріалів і готової продукції, контрольні запуски у виробництво сировини та матеріалів, призначати проведення уповноваженими експертами контрольних обмірів обсягів будівельних, монтажних, ремонтних та інших робіт; проводити зустрічні звірки на підприємствах; вимагати від керівників підприємства проведення інвентаризації відповідних активів; у разі недопущення посадових осіб митних органів до проведення огляду звертатися до суду; складати протоколи про порушення митних правил у встановленому порядку; визначати суми податкових зобов'язань підприємства.

У той же час посадові особи митних органів під час проведення **П.д.в.** підприємства зобов'язані: проводити перевірку відповідно до її програми; поважати права та законні інтереси працівників підприємства; не допускати заподіяння підприємству шкоди неправомірними рішеннями, діями або бездіяльністю; не порушувати нормального режиму роботи підприємства; не розголошувати інформацію, яка була отримана під час проведення перевірки і становить державну, банківську або комерційну таємницю; забезпечувати збереження документів; видати керівнику підприємства примірник акта або довідки, складених за результатами перевірки.

Вакульчик О.М.

ПЕРЕВІРКА ДОКУМЕНТАЛЬНА НЕВИЇЗНА (DESK AUDIT) – перевірка суб'єкта господарювання, яка проводиться у разі: виявлення ознак, що свідчать про можливе порушення законодавства України з питань державної митної справи, за результатами аналізу електронних копій митних декларацій, інформації, що стосується товарів, митне оформлення яких завершено, отриманої від суб'єктів ЗЕД та виробників таких товарів, з висновків акредитованих відповідно до законодавства експертів; надходження від уповноважених органів іноземних держав документально підтвердженої інформації про непідтвердження автентичності поданих митному органу документів щодо товарів, митне оформлення яких завершено, недостовірність відомостей, що в них містяться, а також запитів стосовно надання інформації про зовнішньоекономічні операції, які здійснювалися за участю суб'єктів ЗЕД – резидентів України.

Предметом **П.д.н.** є дані про своєчасність, достовірність, повноту нарахування та сплати митних платежів при переміщенні товарів через митний кордон України підприємствами, а також при переміщенні товарів через митний кордон України громадянами з поданням митної декларації, передбаченої законодавством України для підприємств.

П.д.н. проводиться на підставі наказу митного органу. **П.д.н.** проводиться посадовими особами митного органу у приміщенні цього органу за умови направлення керівнику відповідного підприємства або відповідному громадянину рекомен-

дованим листом з повідомленням про вручення, або особистого вручення зазначеним особам, чи уповноваженим ними представникам під розписку письмового повідомлення про дату початку та місце проведення перевірки. Присутність уповноважених посадових осіб підприємства або громадянина, що перевіряється, під час проведення **П.д.н.** не обов'язкова.

Тривалість проведення перевірки визначається у відповідному наказі митного органу та не може перевищувати 30 робочих днів. Продовження строку проведення перевірки можливе на строк та з підстав, визначених МКУ.

Про продовження строків проведення перевірки митний орган інформує підприємство (громадянина) у визначеному порядку. Посадові особи митного органу під час проведення перевірки не мають права: перевіряти дані, які не є предметом перевірки; вимагати від підприємства, що перевіряється, надання документів або інформації, що не стосуються предмета перевірки; розголошувати відомості про підприємство, що перевіряється, які становлять конфіденційну інформацію, державну, комерційну чи банківську таємницю та стали відомі під час виконання такими особами службових обов'язків.

Вакульчик О.М.

ПЕРЕВІРКА МИТНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ (CHECK OF CUSTOMS DECLARATION) – дії відповідного підрозділу з митного оформлення щодо контролю за правильністю, достовірністю та повнотою відображення відомостей у митній декларації і відомостей, зазначених у підтверджуючих документах відповідно до законодавчих норм.

П.м.д. проводиться митним інспектором одночасно з реєстрацією декларації, або в можливо короткий термін після цього, з використанням автоматизованої системи митного оформлення та із застосуванням методів аналізу ризиків.

При **П.м.д.** перевіряється: формат електронних копій митних декларацій (електронних митних декларацій) та декларацій митної вартості, співставлення та правильність заповнення відомостей, що внесені до митної декларації на паперових і електронних носіях, наявність необхідних підтверджуючих товаросупровідних та інших документів; задекларована вартість товарів, наявність відміток про завершення переміщення товарів; співставлення відомостей митної декларації з відомостями, що містяться в товаросупровідних та інших документах на товар; реквізити уповноважених банків; курси валют; наявність діючих спеціальних санкцій щодо українського або іноземного суб'єкта господарювання, наявність карток відмови, наявність заборон та обмежень щодо переміщення через митний кордон товарів; відомості про нараховані митні платежі; інформація, отримана від інших органів іноземних держав; інформація про класифікацію товарів; інформація про країну походження товарів; дотримання встановлених заходів нетарифного регулювання (відсутність інших заборон щодо переміщення товарів, наявність відповідних дозволів та документів); відомості задекларованих товарів та відомості з митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності; правильність застосування пільг в оподаткуванні; правильність визначення митної вартості товарів та ін.

Медвідь Ю.О.

ПЕРЕВІРКА СЛУЖБОВА (SERVICE CHECK) – комплекс заходів, що здійснюються в межах компетенції відповідно до Інструкції про порядок організації та проведення службового розслідування і **П.с.** в митній службі України з метою з'ясування дотримання посадовими особами під час службової діяльності вимог законодавства України, нормативно-правових актів та інших документів ДМСУ (з травня 2014 р. – ДФСУ), митного органу, розпоряджень, доручень безпосередніх та прямих керівників, своїх службових обов'язків, з'ясування наявності підстав для проведення службового розслідування або встановлення обставин вчинення незначного дисциплінарного чи іншого правопорушення.

Суб'єктом **П.с.** є посадова особа, дії або бездіяльність якої стали підставою для проведення **П.с.** або досліджуються під час її проведення.

П.с. може проводитись відповідно до наказу ДМСУ (ДФСУ) (митного органу), а також за письмовим розпорядженням Голови ДМСУ (ДФСУ) (керівника митного органу) або посадової особи, яка виконує його обов'язки. Проект наказу чи розпорядження про призначення **П.с.** готується структурним підрозділом ДМСУ (ДФСУ) (митного органу), посадовою собою за дорученням Голови ДМСУ (ДФСУ) (керівника митного органу). Такі проекти наказів (розпоряджень) погоджуються з підрозділами, уповноваженими на виконання функцій запобігання та протидії корупції і здійснення правового забезпечення ДМСУ (ДФСУ) (митного органу), а також з іншими заінтересованими особами у встановленому порядку.

Початок **П.с.** визначається датою підписання наказу чи розпорядження про її призначення.

П.с. стосовно посадових осіб або діяльності підрозділу, уповноваженого на виконання функцій запобігання та протидії корупції митного органу, проводиться за погодженням з керівником відповідного підрозділу ДМСУ (ДФСУ).

П.с. може проводитись як одноособово, так і комісією. Склад і чисельність комісії визначаються з урахуванням мети, обсягу, складності та особливостей проведення **П.с.** Проведення **П.с.** доручається посадовій особі (особам), що володіє (володіють) необхідними знаннями за відповідним

напрямом діяльності. Порядок організації роботи та повноваження посадових осіб під час проведення **П.с.** передбачені розділом V Інструкції про порядок організації та проведення службового розслідування і **П.с.** в митній службі України.

Якщо рішення щодо проведення **П.с.** прийнято ДМСУ (ДФСУ), а її проведення доручено митному органу, **П.с.** повинна бути проведена у строк, визначений посадовою особою ДМСУ (ДФСУ), яка прийняла рішення щодо проведення **П.с.** або доручила її проведення.

П.с. щодо фактів (ознак) розголошення таємної або іншої інформації, що охороняється законом, втрати її матеріальних носіїв проводиться з дотриманням вимог щодо забезпечення відповідного режиму збереження такої інформації.

Якщо під час **П.с.** з'ясовано, що вчинене посадовою особою діяння містить ознаки злочину, корупційного правопорушення, чи отримано відомості, що можуть свідчити про організовану злочинну діяльність або про вчинення правопорушень іншими особами, які не є посадовими особами, керівник митного органу вживає заходів, передбачених законодавством України.

Результати **П.с.** оформлюються доповідною запискою на ім'я керівника, який призначив **П.с.**, і підписуються посадовою особою, яка її провела, або головою комісії у разі проведення **П.с.** комісією. У доповідній записці зазначаються мета **П.с.**, строк її проведення, посадова особа (особи), яка (які) проводила (и) перевірку, приводи для її проведення, заходи, здійснені під час **П.с.**, й одержані при цьому результати, висновки і пропозиції, а також інші відомості, необхідні для прийняття законного рішення. Перед поданням матеріалів **П.с.** на розгляд керівнику, який призначив **П.с.**, доповідна записка реєструється у встановленому порядку діловодним підрозділом ДМСУ (ДФСУ) (митного органу).

Матеріали **П.с.** обліковуються та формуються в окрему справу у встановленому порядку. Забороняється використання матеріалів **П.с.** у неслужбових цілях.

П.с. має бути завершена, як правило, протягом одного місяця з дня її призначення. Завершення **П.с.** визначається датою прийняття рішення керівником за її результатами. Ця дата вважається днем виявлення правопорушення.

При переданні матеріалів **П.с.** до правоохоронних чи інших органів державної влади, а також у разі їх вилучення під час проведення процесуальних дій з цих матеріалів виготовляються копії, які нумеруються, прошиваються і формуються в окрему справу у встановленому порядку. Якщо передання матеріалів **П.с.** здійснюється на підставі пропозицій комісії з проведення **П.с.** чи особи, яка проводила **П.с.**, то виготовлення вищевказаних копій матеріалів покладається на голову комісії або особу, яка проводила перевірку. Для засвідчення копій матеріалів на останньому чистому аркуші в кінці справи вчиняється запис про це, наприклад: «У справі прошито й пронумеровано 15 (п'ятнадцять) аркушів. Виконавець (посада, прізвище, ініціали, підпис, дата)». Підпис посадової особи, яка зробила цей запис, завіряється печаткою діловодного підрозділу ДМСУ (ДФСУ) (митного органу).

П.с. не повинна порушувати нормального функціонування митного органу чи його підрозділу.

Нагорічна О.С.

ПЕРЕВІРКА ЩОДО ОСІБ, ЯКІ ПРЕТЕНДУЮТЬ НА ЗАЙНЯТТЯ ПОСАД, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКОНАННЯМ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ (CHECK ON CANDIDATES FOR THE POSITIONS RELATED TO THE IMPLEMENTATION OF STATE FUNCTIONS) – стосовно посадових осіб митних органів проводиться **П.**, у тому числі щодо відомостей, поданих особисто.

Організація проведення **П.** покладається на керівника (заступника керівника) відповідного органу державної влади (державного органу), на зайняття посади в якому претендує кандидат, крім випадків, установлених законом. Для забезпечення організації проведення **П.** керівник органу державної влади (державного органу) чи органу місцевого самоврядування може визначити відповідальні структурні підрозділи.

П. підлягають відомості щодо: притягнення особи до кримінальної відповідальності, у тому числі за корупційні правопорушення, наявності судимості, її зняття, погашення; факту, чи є особа піддана або піддавалася раніше адміністративним стягненням за корупційні правопорушення; достовірності відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік; наявності в особи корпоративних прав; стану здоров'я, освіти, наявності наукового ступеня, вченого звання, підвищення кваліфікації; інших відомостей, вимога щодо подання яких установлена законом.

П. проводиться за письмовою згодою кандидата (встановленої форми), яка подається разом із заявою про призначення, а в разі конкурсного добору така згода подається протягом трьох днів із дати одержання кандидатом повідомлення про результати конкурсу. У разі ненадання кандидатом згоди **П.** стосовно нього не проводиться і питання щодо його призначення або підготовки подання для призначення на відповідну посаду не розглядається.

Кандидат, стосовно якого **П.** вже проводилася, при призначенні, переведенні на посаду до іншого органу державної влади (державного органу), органу місцевого самоврядування письмово повідомляє про це відповідний орган разом із поданням заяви про призначення. Зазначений орган не

пізніше наступного робочого дня після одержання повідомлення від кандидата надсилає за останнім місцем його роботи (служби), де проводилася **П.**, запит про надання копії довідки про результати **П.**, після отримання якої розглядається питання про призначення на посаду. Копія довідки про результати **П.** надається відповідним органом державної влади (державним органом), органом місцевого самоврядування протягом п'яти робочих днів з дня одержання запиту.

П. проводиться у строк, що не перевищує п'ятнадцяти календарних днів з дня надання згоди на проведення спеціальної перевірки. **П.** проводиться: 1) МВСУ – щодо відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності, наявність судимості, її зняття, погашення, про застосування до кандидата адміністративних стягнень за корупційні правопорушення; 2) Міністерством юстиції України – щодо наявності у Єдиному державному реєстрі осіб, які вчинили корупційні правопорушення, відомостей про кандидата; 3) Міністерством доходів і зборів України (з травня 2014 р. ДФСУ) – щодо достовірності відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік; 4) Міністерством охорони здоров'я України, відповідним органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим, структурним підрозділом обласної, Київської, Севастопольської міської державної адміністрації – щодо відомостей про стан здоров'я кандидата; 5) Міністерством освіти і науки України, відповідним органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим, структурним підрозділом обласної, Київської, Севастопольської міської державної адміністрації – щодо освіти, наявності у кандидата наукового ступеня, вченого звання. До проведення **П.** інших відомостей, вимога щодо подання яких установлена законом, можуть залучатися спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції, а в разі потреби – інші центральні органи виконавчої влади.

Відповідний орган державної влади (державний орган) чи орган місцевого самоврядування не пізніше наступного робочого дня після одержання згоди кандидата надсилає до вищезазначених органів (підрозділів), або до їх територіальних органів чи підрозділів (за наявності) запит про проведення **П.**, підготовлений кадровою службою (іншим підрозділом) цього органу. Запит підписується керівником відповідного органу державної влади (державного органу), а в разі його відсутності – особою, яка виконує його обов'язки, або заступником керівника цього органу відповідно до розподілу функціональних обов'язків. Запит про проведення **П.** відомостей щодо кандидатів на зайняття посад державних службовців, призначення на які здійснюється Президентом України або КМУ, надсилається не пізніше наступного робочого дня після одержання згоди кандидата відповідно Главою Адміністрації Президента України, керівником Секретаріату КМУ (їх заступниками або іншою визначеною ними посадовою особою) через Національне агентство України з питань державної служби.

До запиту додаються копії: письмової згоди кандидата на проведення **П.**; автобіографії; паспорта; документів про освіту, вчені звання, наукові ступені; декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік; медичної довідки про стан здоров'я; військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних); довідки про допуск до державної таємниці (у разі наявності); інших документів, у яких містяться відомості, вимога щодо подання яких установлена законом.

Обмін під час проведення **П.** відомостями між органами (підрозділами), які проводять **П.**, здійснюється у порядку, встановленому законодавством. Особливості взаємодії органів державної влади (державних органів) та органів (підрозділів), які проводять **П.**, під час проведення **П.** щодо осіб, які претендують на зайняття посад, перебування на яких становить державну таємницю, визначаються спільними нормативно-правовими актами заінтересованих органів державної влади (державних органів).

Інформація про результати **П.** та наявність даних, які перешкоджають зайняттю кандидатом посади, підписана керівником органу (підрозділу), що проводив **П.**, а в разі його відсутності – особою, яка виконує його обов'язки, або заступником керівника цього органу (підрозділу) відповідно до розподілу функціональних обов'язків, подається відповідному органу, який надіслав запит (за винятком випадків, передбачених абзацом другим цього пункту), не пізніше семи днів із дати надходження запиту.

Інформація про результати **П.** відомостей щодо кандидатів, призначення яких здійснюється Президентом України або КМУ, підписана керівником органу (підрозділу), що проводив **П.**, а в разі його відсутності – особою, яка виконує його обов'язки, або заступником керівника цього органу (підрозділу) відповідно до розподілу функціональних обов'язків, не пізніше семи днів із дати надходження запиту подається до Національного агентства України з питань державної служби, яке у триденний строк із дня одержання такої інформації здійснює її узагальнення та надсилає відповідно до Адміністрації Президента України або Секретаріату КМУ. Кадрова служба (інший підрозділ) органу, який надіслав запит, готує довідку про результати **П.** за встановленою формою, яка підписується її керівником. Довідка про результати проведення **П.** відомостей щодо кандидатів, готується відповідним структурним підрозділом Адміністрації Президента України або Секретаріату КМУ на підставі інформації, поданої Національним агент-

ством України з питань державної служби.

Довідка про результати **П.** або копія довідки про результати раніше проведеної **П.** додається до документів, поданих кандидатом, або до особової справи, якщо прийнято рішення про його призначення на посаду.

У разі встановлення за результатами **П.** факту розбіжностей у поданих кандидатом автобіографії та/або декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік посадовою особою (органом), яка (який) проводить **П.**, надається можливість кандидату протягом п'яти робочих днів надати письмове пояснення за таким фактом та/або виправити розбіжності.

У разі встановлення за результатами **П.** відомостей про кандидата, які не відповідають установленим законодавством вимогам для зайняття посади, посадова особа (орган), яка (який) здійснює призначення (обрання) на цю посаду, відмовляє кандидату у призначенні (обранні) на посаду. У разі встановлення за результатами **П.** та розгляду вищезазначених пояснень кандидата факту подання ним підроблених документів або неправдивих відомостей посадова особа (орган), яка (який) здійснює призначення (обрання) на посаду, повідомляє протягом трьох робочих днів про виявлений факт правоохоронні органи та відмовляє кандидату у призначенні (обранні) на посаду.

Кандидат, щодо якого проведена **П.**, має право на ознайомлення з довідкою про її результати. У разі незгоди кандидата з результатами перевірки він може подати свої зауваження у письмовій формі стосовно її результатів до відповідного органу. Рішення про відмову кандидату у призначенні (обранні) на посаду можуть бути оскаржені до суду.

Органи (підрозділи), які проводили **П.**, у разі надходження від кандидата зауважень стосовно її результатів надають йому письмову відповідь протягом десяти днів з дати надходження зауважень.

Корнійчук О.О.

ПЕРЕГОВОРИ ТОРГОВЕЛЬНІ БАГАТОСТОРОННІ (MULTILATERAL TRADE NEGOTIATIONS) – переговори, що проводяться на міжурядовому рівні в межах системи ГАТТ/СОТ з метою лібералізації міжнародної торгівлі.

Започатковано **П.т.б.** у межах ГАТТ на основі положень 1947 р., що передбачали необхідність проведення переговорів з метою зниження торгових бар'єрів.

П.т.б. проходять у формі періодичних сесій «раундів». На початок 2014 р. тривав 9 раунд **П.т.б.** Перші п'ять раундів **П.т.б.** розглядали виключно питання зниження митних тарифів за принципом «поступка за поступку». Під час шостого раунду перейшли до зниження тарифів по усій лінійці товарів.

На **П.т.б.** розглядаються усі найважливіші питання світової торгівлі, приймаються рішення щодо удосконалення методів і механізмів регулювання торгово-економічних відносин. **П.т.б.** використовуються для узгодження правил і процедур багатосторонньої торгової системи для усунення торгових бар'єрів і вирішення торгових конфліктів.

Переваги **П.т.б.** у порівнянні із звичайними переговорами: легше аргументувати з економічної та політичної точки зору необхідність надання поступок партнерам по переговорам, особливо на умовах взаємності; можливість комплексного обговорення взаємопов'язаних питань; об'єднання «малих країн» з метою відстоювання спільних економічних інтересів; підвищення рівня ефективності ведення переговорів з найбільш політизованих секторів за рахунок широкого кола учасників.

П.т.б. ведуться у постійно діючих та і у спеціально створених органах і, як правило, є неформальними. Обговорюються як питання розглянуті у торгових угодах, так дискусійні. Будь-яка двостороння домовленість, що з'являється завдяки режиму найбільшого сприяння, розповсюджується на всіх членів і стає багатосторонньою.

Яковенко О.В.

ПЕРЕДАТНА ВІДОМІСТЬ – див. ВІДОМІСТЬ ПЕРЕДАТНА.

ПЕРЕДВІДВАНТАЖУВАЛЬНА ІНСПЕКЦІЯ – див. ІНСПЕКЦІЯ ПЕРЕДВІДВАНТАЖУВАЛЬНА.

ПЕРЕЛІК ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВ, ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ, ІНШИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, ЯКИМ НАДАЄТЬСЯ ПРАВО ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ (THE LIST OF STATE INSTITUTIONS, CULTURAL ESTABLISHMENTS AND OTHER ORGANIZATIONS AUTHORIZED FOR STATE EXAMINATION OF CULTURAL PROPERTY) – затверджений наказом Міністерства культури та мистецтв України у листопаді 2002 р. (із змінами та доповненнями) в розрізі видів культурних цінностей:

– археологічні пам'ятки: Національний музей історії України; Державне підприємство Департамент підводної спадщини України (пам'ятки підводного археологічного походження); Музей історичних коштовностей України; Волинський, Закарпатський, Івано-Франківський, Львівський, Херсонський краєзнавчі музеї; Дніпропетровський, Харківський історичні музеї; Донецький, Житомирський, Запорізький, Рівненський, Сумський, Тернопільський, Черкаський обласні краєзнавчі музеї; Кримські республіканські установи «Бахчисарайський історико-культурний заповідник», «Керченський історико-культурний заповідник»; «Центральний музей Тавриди»; Кримський філіал інституту археології НАН України (за згодою);

Одеський археологічний музей НАН України (за згодою);

– нумізматичні пам'ятки: Національний музей історії України; Державне підприємство Департамент підводної спадщини України (пам'ятки підводного археологічного походження); Музей історичних коштовностей України; Волинський, Закарпатський, Івано-Франківський, Полтавський краєзнавчі музеї; Дніпропетровський, Львівський, Харківський, Чернігівський історичні музеї; Донецький, Житомирський, Запорізький, Миколаївський, Рівненський, Сумський, Тернопільський, Херсонський, Черкаський обласні краєзнавчі музеї; Кримські республіканські установи «Бахчисарайський історико-культурний заповідник», «Керченський історико-культурний заповідник», «Центральний музей Тавриди»; Одеський археологічний музей НАН України (за згодою); Одеський музей нумізматики;

– філателістичні пам'ятки: Донецький, Житомирський, Запорізький, Миколаївський, Рівненський, Сумський, Тернопільський, Херсонський, Черкаський обласні краєзнавчі музеї; Закарпатський, Івано-Франківський краєзнавчі музеї; Кримська республіканська установа «Центральний музей Тавриди»; Дніпропетровський, Львівський, Харківський, Чернігівський; Видавництво «Марка України «УДППЗ»Укрпошта»;

– холодна та вогнепальна зброя: Національний музей історії України; Державне підприємство Департамент підводної спадщини України (пам'ятки підводного археологічного походження); Волинський, Донецький, Житомирський, Запорізький, Миколаївський, Рівненський, Сумський, Тернопільський, Херсонський обласні краєзнавчі музеї; Дніпропетровський, Львівський, Чернігівський історичні музеї; Закарпатський, Івано-Франківський краєзнавчі музеї; Державний політехнічний музей при Національному технічному університеті України КПІ (за згодою); Кримські республіканські установи «Бахчисарайський історико-культурний заповідник», «Керченський історико-культурний заповідник», «Центральний музей Тавриди»; Одеський історико-краєзнавчий музей; Центральний музей Збройних Сил України (за згодою);

– природничі пам'ятки – Національний науково-природничий музей НАН України (за згодою); Державне підприємство Департамент підводної спадщини України (пам'ятки підводного археологічного походження); Державний гемологічний центр України (за згодою); Волинський, Закарпатський, Івано-Франківський, Полтавський краєзнавчі музеї; Донецький, Житомирський, Запорізький, Миколаївський, Рівненський, Сумський, Тернопільський, Херсонський, Черкаський обласні краєзнавчі музеї; Кримські республіканські установи «Керченський історико-культурний заповідник», «Центральний музей Тавриди»; Львівський державний природознавчий музей НАН України (за згодою);

– письмові пам'ятки: Національна Парламентська бібліотека України; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України (за згодою); Національний музей літератури України; Державна історична бібліотека України; Державне підприємство Департамент підводної спадщини України (пам'ятки підводного археологічного походження); Державний музей книги і друкарства України; Одеська державна наукова бібліотека; Харківська державна наукова бібліотека; Кримські республіканські установи «Бахчисарайський історико-культурний заповідник», «Універсальна наукова бібліотека ім. І. Я. Франка»; Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Луганська, Миколаївська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська обласні універсальні наукові бібліотеки; Львівська наукова бібліотека НАН України (за згодою); Севастопольська Центральна міська бібліотека; Харківська державна наукова бібліотека; Центральна бібліотека Керченської міської ЦБС;

– документальні пам'ятки: Центральний державний архів вищих органів влади і управління України; Центральний державний архів громадських об'єднань України; Центральний державний історичний архів України в м. Київ та м. Львів; Центральний державний кінофотоархів України; Центральний державний науково-технічний архів України; Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України; Державне підприємство Департамент підводної спадщини України (пам'ятки підводного археологічного походження); Державні архіви в Автономній Республіці Крим, Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Київської, Кіровоградської, Луганської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Державний архів Херсонської області; Хмельницької, Черкаської; Чернівецької; Чернігівської областей; Державні архіви м. Києва та м. Севастополя; Львівська наукова бібліотека НАН України (за згодою); Харківська державна наукова бібліотека;

– пам'ятки образотворчого мистецтва: Національний художній музей України; Київський музей російського мистецтва; Музей мистецтв ім. Ханенків; Музей історичних коштовностей України; Національний науково-дослідний реставраційний центр України; Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник; Вінницький, Донецький, Запорізький, Луганський, Сумський, Тернопільський, Херсонський, Чернівецький, Чернігівський; обласні художні музеї; Волинський, Дніпропетровський, Закарпатський, Івано-Франківський, Миколаївський, Одеський, Полтавський, Севастопольський, Харківський, Черкаський художні музеї; Музей Волинської ікони; Житомир-

ський обласний краєзнавчий музей; Кримські республіканські установи «Кримськотатарський музей мистецтв», «Керченський історико-культурний заповідник», «Центральний музей Тавриди»; Кримське відділення інституту Сходознавства НАН України (за згодою); Національний музей у Львові; Львівська галерея мистецтв; Одеський музей західного і східного мистецтва; Філіал Національного науково-дослідного реставраційного центру України у м. Одесі;

– пам'ятки декоративно-ужиткового мистецтва: Національний музей історії України; Вінницький, Донецький, Запорізький, Сумський, Тернопільський, Херсонський, Чернівецький, Чернігівський обласні художні музеї; Державне підприємство Департамент підводної спадщини України (пам'ятки підводного археологічного походження); Державний музей українського народного декоративного мистецтва; Волинський, Дніпропетровський, Миколаївський, Одеський, Севастопольський, Харківський, Черкаський художні музеї; Житомирський та Полтавський краєзнавчі музеї; Закарпатський музей народної архітектури та побуту; Кримські республіканські установи «Бахчисарайський історико-культурний заповідник», «Керченський історико-культурний заповідник», «Кримськотатарський музей мистецтв», «Центральний музей Тавриди»; Музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття; Державний політехнічний музей при Національному технічному університеті України КПІ (за згодою); Кримське відділення інституту Сходознавства НАН України (за згодою); Львівський музей етнографії та художнього промислу НАН України (за згодою); Миколаївський обласний науково-методичний центр народної творчості та культурно-освітньої роботи; Одеський музей західного і східного мистецтва; Рівненський обласний краєзнавчий музей; Харківська державна наукова бібліотека; Харківський та Чернігівський історичні музеї;

– меморіальні пам'ятки: Національний музей історії України; Національний музей літератури України; Державне підприємство Департамент підводної спадщини України (пам'ятки підводного археологічного походження); Волинський, Закарпатський, Івано-Франківський, Полтавський краєзнавчі музеї; Кримські республіканські установи «Бахчисарайський історико-культурний заповідник», «Керченський історико-культурний заповідник», «Центральний музей Тавриди»; Музей-садиба Лесі Українки; Дніпропетровський, Чернігівський історичні музеї; Донецький, Житомирський, Запорізький, Миколаївський, Рівненський, Тернопільський, Чернівецький обласні краєзнавчі музеї; Одеський історико-краєзнавчий музей; Одеський літературний музей; Державний історико-культурний заповідник у м. Острозі; Сумський обласний художній музей; Чернігівський літературно-меморіальний музей;

– фото, кіно- (відео-), фонопам'ятки: Центральний державний кінофотофоноархів України; Дніпропетровський історичний музей; Державне підприємство «Кіновідеопрокат» (м. Миколаїв); Одеська кіностудія; Чернівецький обласний краєзнавчий музей; Державне комунальне підприємство «Чернігівкіно»; Державні архіви в Автономній Республіці Крим, Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Київської, Кіровоградської, Луганської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Херсонської, Хмельницької, Черкаської; Чернівецької; Чернігівської областей; Державні архіви м. Києва та м. Севастополя;

– музичні інструменти: Дніпропетровське музичне училище; Національна музична академія України; Державний музей театрального, музичного та кіномистецтва України; Національна опера України; Львівська державна музична академія; Одеська державна музична академія; Одеське училище мистецтв та культури; Кримська республіканська установа «Сімферопольське музичне училище ім. П.І. Чайковського»; Херсонське музичне училище; служба контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України в м. Чернівці та м. Ужгород;

– транспортні засоби: Державтотранс НДІ «Проект» Мінтрансу України (за згодою); Державне підприємство Департамент підводної спадщини України (пам'ятки підводного археологічного походження); Державний політехнічний музей при Національному технічному університеті України «КПІ» (за згодою).

Фрадинський О.А.

ПЕРЕЛІК НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН І ПРЕКУРСОРІВ (THE LIST OF NARCOTICS DRUGS, PSYCHOTROPIC SUBSTANCES AND PRECURCORS) – нормативний документ, що відображає ступінь небезпечності наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, їх солей, ефірів та ізомерів. Завдяки поділу на таблиці та списки встановлюються норми контролю та розміри мінімальних кількостей, за яких настає кримінальна відповідальність у разі незаконного зберігання, використання та (або) реалізації.

Документ складається з 4 таблиць та 9 списків. До таблиці I входять: список №1 «Особливо небезпечні наркотичні засоби, обіг яких заборонено»; список №2 «Особливо небезпечні психотропні речовини, обіг яких заборонено»; список №3 «Рослини, які містять наркотичні засоби та психотропні речовини і обіг яких допускається для промислових цілей». Таблиця II складається із списку №1 «Наркотичні засоби, обіг яких обмежено» та списку №2 «Психотропні речовини, обіг яких обмежено». Таблиця III: список №1 «Нарко-

тичні засоби, обіг яких обмежено і стосовно яких допускаються виключення деяких заходів контролю»; список №2 «Психотропні речовини, обіг яких обмежено і стосовно яких допускаються виключення деяких заходів контролю». У таблиці IV є список №1 «Прекурсори, обіг яких обмежено і стосовно яких встановлюються заходи контролю».

Мотюк К.Д.

ПЕРЕМІЩЕННЯ АБО ДІЇ, СПРЯМОВАНІ НА ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ КОМЕРЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ПОЗА МИТНИМ КОНТРОЛЕМ (MOVEMENT OR ACTIONS AIMED AT MOVEMENT OF GOODS, MEANS OF TRANSPORT FOR COMMERCIAL USE ACROSS THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE BEYOND CUSTOMS CONTROL) – вид порушень митних правил в Україні. Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем, тобто поза місцем розташування митного органу або поза робочим часом, установленим для нього, і без виконання митних формальностей, або з незаконним звільненням від митного контролю внаслідок зловживання службовим становищем посадовими особами митного органу – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 100 відсотків вартості товарів, транспортних засобів – безпосередніх предметів порушення митних правил з конфіскацією цих товарів, транспортних засобів і транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України поза митним контролем.

Ті самі дії вчинені особою, яка протягом року притягалася до відповідальності за вчинення вище зазначеного правопорушення, а також правопорушення пов'язані з переміщенням або діями, спрямованими на переміщення товарів через митний кордон України х приховуванням від митного контролю – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 200 відсотків вартості товарів, транспортних засобів – безпосередніх предметів порушення митних правил з конфіскацією цих товарів, транспортних засобів і транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України поза митним контролем.

Гармаш Є.В.

ПЕРЕМІЩЕННЯ АБО ДІЇ, СПРЯМОВАНІ НА ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ З ПРИХОВУВАННЯМ ВІД МИТНОГО КОНТРОЛЮ (MOVEMENT OR ACTIONS AIMED AT MOVEMENT OF GOODS ACROSS THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE CONCEALED FROM CUSTOMS CONTROL) – вид порушень митних правил в Україні. Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, тобто з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів або способів, що утруднюють виявлення таких товарів, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням митному органу як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві відомості щодо найменування товарів, їх ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількості, країни походження, відправника та/або одержувача, кількості вантажних місць, їх маркування та номерів, неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД та його митної вартості, – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 100 відсотків вартості товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил з конфіскацією цих товарів, а також товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України.

Ті самі дії вчинені особою, яка протягом року притягалася до відповідальності за вчинення вищезазначеного правопорушення, а також правопорушення пов'язане з переміщенням або діями, спрямованими на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем, – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 200 відсотків вартості товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил з конфіскацією цих товарів, а також товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України.

Гармаш Є.В.

ПЕРЕМІЩЕННЯ ГОТІВКИ ТА БАНКІВСЬКИХ МЕТАЛІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – див. ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ГОТІВКИ ТА БАНКІВСЬКИХ МЕТАЛІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ.

ПЕРЕМІЩЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ СПАДЩИНИ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – див. ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ СПАДЩИНИ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ.

ПЕРЕМІЩЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ ПОШТИ ТА ОСОБИСТОГО БАГАЖУ ДИПЛОМАТИЧНИХ КУР'ЄРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – див. ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ ПОШТИ ТА ОСОБИСТОГО БАГАЖУ ДИПЛОМАТИЧНИХ КУР'ЄРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ.

ПЕРЕМІЩЕННЯ ОСОБИСТИХ НАГОРОД ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – див. ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ОСОБИСТИХ НАГОРОД ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ.

ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ МИТНОЮ ТЕРИТОРІЄЮ УКРАЇНИ (MOVEMENT OF GOODS WITHIN THE CUSTOMS TERRITORY OF UKRAINE) – переміщення товарів під митним контролем:

– від пункту ввезення (пропуску) на митну територію України до митного органу, розташованого на митній території України;

– від митного органу, розташованого на митній території України, до пункту вивезення (пропуску) за межі митної території України;

– від одного пункту, розташованого на митній території України, до іншого пункту, розташованого на митній території України, у тому числі якщо частина цього переміщення проходить за межами митної території України;

– прохідним транзитом від пункту ввезення (пропуску) на митну територію України до пункту вивезення (пропуску) за межі митної території України (в тому числі в межах одного пункту пропуску через державний кордон України);

– від штучного острова, установки або споруди, створених у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України, до митного органу, розташованого на території України, зайнятій сушею, та у зворотному напрямку.

Прус Л. Р.

ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ (MOVEMENT GOODS ACROSS THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE) – ввезення на митну територію України, вивезення з цієї території або транзит територією України товарів та інших предметів у будь-який спосіб, включаючи використання з цією метою трубопровідного транспорту та мереж електропередачі.

У разі ввезення товарів на митну територію України декларант або уповноважена ним особа попередньо повідомляють митницю, у зоні діяльності якого товари будуть пред'явлені для митного оформлення, про намір ввезти ці товари. Попереднє повідомлення про намір ввезти товари на митну територію України здійснюється шляхом надання митному органу, в зоні діяльності якого товари будуть пред'явлені для митного оформлення, попередньої митної декларації або іншого документа, що може використовуватися замість митної декларації. Попереднє повідомлення може здійснюватися у формі електронних документів. При цьому визначається спеціальний формат таких документів, кодування символів, засоби пересилання.

Переміщення товарів через митний кордон України здійснюється у пунктах пропуску через державний кордон України, перелік яких визначається законодавчо, відповідно до міжнародних договорів України. Переміщення окремих видів товарів через митний кордон України може здійснюватися у спеціально визначених пунктах пропуску через державний кордон України.

Не можуть бути пропущені через митний кордон України: товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено законом; товари, на пропуск яких відповідно до закону потрібні дозволи інших державних органів, за відсутності цих дозволів (крім алкогольних напоїв і тютюнових виробів, а також харчових продуктів для власного споживання, що ввозяться громадянами у дозволеному обсязі); товари, що переміщуються через митний кордон України з порушенням законодавчих вимог. Перевізник зобов'язаний здійснити зворотне вивезення товарів, ввезення і транзит яких на митну територію України заборонений.

У випадках, передбачених законом, на окремі товари встановлюються обмеження щодо їх переміщення через митний кордон України. Пропуск таких товарів через митний кордон України та їх митне оформлення здійснює митниця на підставі отриманих з використанням засобів інформаційних технологій документів, які підтверджують дотримання зазначених обмежень, виданих державними органами, уповноваженими на здійснення відповідних контрольних функцій, іншими юридичними особами, уповноваженими на їх видачу, якщо подання таких документів передбачено законами України.

Обмеження щодо ввезення на митну територію України та вивезення за межі митної території України валютних цінностей, а також порядок переміщення їх через митний кордон України, у тому числі особливості декларування валютних цінностей (зокрема, визначення граничних сум валютних цінностей, які підлягають письмовому або усному декларуванню), можуть встановлюватися НБУ.

У пункті пропуску через державний кордон України митному органу подаються документи, що містять відомості про товари, достатні для їх ідентифікації та необхідні для прийняття рішення про пропуск їх через митний кордон України.

Товари, що переміщуються через митний кордон України в режимі транзиту, у разі необхідності довантаження транспортного засобу або перевантаження з метою транзиту через митний склад, можуть направлятися для митного оформлення

у митницю, у зоні діяльності якої буде здійснено таке перевантаження (довантаження). Митному органу в такому разі подаються лише заява перевізника і копія договору, який є підставою для перевантаження (довантаження).

Якщо за умовами перевезення митне оформлення товарів у повному обсязі здійснюється не у місці перетину митного кордону, а перевезення здійснюється із зміною транспортного засобу у пункті пропуску через державний кордон України, митниці у пункті пропуску через державний кордон України подаються транспортні, комерційні та інші супровідні документи, що містять відомості про товари, достатні для їх ідентифікації та необхідні для прийняття рішення про можливість їх пропуску через митний кордон України.

Граничний строк перебування товарів, транспортних засобів комерційного призначення у пунктах пропуску через державний кордон України не може перевищувати 30 днів, а для автомобільного транспорту – п'ять днів з моменту прибуття у пункт пропуску через державний кордон України для здійснення митних процедур.

Після надання митницею дозволу на пропуск товарів через митний кордон України власник товарів або уповноважена ним особа зобов'язані доставити товари та документи на них без будь-якої зміни їх стану у визначене митним органом місце і забезпечити перебування їх у цьому місці до прибуття працівників митного органу, якщо інше не передбачено МКУ.

Доставка товарів та документів на них повинна бути здійснена у визначений законодавством строк. Товари і транспортні засоби, якими вони перевозяться, після прибуття у місце доставки розміщуються у зонах митного контролю. У місці доставки товари і транспортні засоби пред'являються, а документи на них передаються митному органу у мінімально можливий строк після їх прибуття, а в разі прибуття поза робочим часом, встановленим для митного органу, – у мінімально можливий строк після початку роботи цього органу. Зміна місця стоянки (прибуття) транспортного засобу, вивантаження, перевантаження товарів, розпакування, пакування чи перепакування товарів, зміна, вилучення чи пошкодження засобів забезпечення ідентифікації допускаються лише з дозволу митного органу. У разі відмови у наданні дозволу митні органи зобов'язані невідкладно, письмово або в електронній формі, повідомити власника товару або уповноважену ним особу про причини і підстави такої відмови.

Долобанько В.В.

ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ГРОМАДЯНАМИ – див. ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ГРОМАДЯНАМИ.

ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ З ПОРУШЕННЯМ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ (MOVEMENT OF GOODS ACROSS THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE WITH INFRINGEMENT OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS) – вид порушень митних правил в Україні. Ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території товарів, призначених для виробничої або іншої підприємницької діяльності, з порушенням охоронюваних законом прав інтелектуальної власності – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією товарів, що переміщуються з порушенням права інтелектуальної власності.

Гармаш Є.В.

ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ У НЕСУПРОВОДЖУВАНОМУ БАГАЖІ (MOVEMENT OF GOODS THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE IN UNACCOMPANIED BAGGAGE) – переміщення через митний кордон України товарів, що належать громадянам, окремо від цих громадян або уповноважених ними осіб з оформленням багажних документів. Митне оформлення товарів, що ввозяться на митну територію України громадянами у несупроводжуваному багажі (НСБ), здійснюється в митних органах за місцем проживання або тимчасового перебування зазначених громадян, у місці кінцевого призначення транспортного засобу, що здійснював перевезення цих товарів, або, за заявою громадянина, – у пунктах пропуску через державний кордон України.

При визначенні фактурної вартості товарів, які переміщуються у НСБ та вантажному відправленні, крім вартості самих товарів враховується вартість їх страхування та перевезення (фрахту) до моменту перетину ними митного кордону України. У разі наявності доказів недостовірності заявленої фактурної вартості товарів, митні органи визначають їх вартість самостійно, на підставі ціни на ідентичні або подібні (аналогічні) товари.

Особисті речі, що переміщуються (пересилаються) громадянами через митний кордон України, підлягають декларуванню шляхом учинення дій, усно, або, за бажанням власника чи на вимогу митного органу, письмово, не оподатковуються митними платежами та звільняються від подання документів, що видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, а також від застосування до них інших видів державного контролю.

Перевізник несе відповідальність за втрату чи неналежну доставку предметів та товарів у НСБ, що перебувають під митним контролем, до митного органу призначення.

Громадянин-власник НСБ при в'їзді в Україну повинен заявити у декларації, яка заповнюється ним у пункті пропуску через митний кордон України в одному примірнику, відомості про наявність НСБ і про кількість його місць.

За відсутності громадянина чи уповноваженої ним особи огляд та переогляд багажу здійснюються без їх присутності:

– якщо є підстави вважати, що НСБ містить предмети, які становлять небезпеку для життя і здоров'я людей, тварин та рослин, а також довкілля;

– якщо громадянин чи уповноважена ним особа не з'явилися протягом одного місяця з дня надходження у митницю призначення НСБ.

При отриманні НСБ громадянин-власник НСБ або уповноважена особа подає посадовій особі митного органу декларацію, оформлену у пункті пропуску через митний кордон України, та у випадках, встановлених законодавством, декларацію, у якій задекларовані товари, що переміщуються через митний кордон у НСБ. Декларація на товари, що переміщуються через митний кордон України у НСБ, заповнюється громадянином-власником НСБ у двох примірниках.

Після завершення митного оформлення декларація, оформлена в пункті пропуску через митний кордон України, у якій задекларовані товари, що переміщуються через митний кордон України у НСБ, передаються громадянину або уповноваженій особі. Копія декларації, оформленої в пункті пропуску, і другий примірник оформленої декларації, у якій задекларовані товари, що переміщуються через митний кордон у НСБ, залишаються у справах митного органу.

При відправленні НСБ за межі України громадянин-власник НСБ або уповноважена особа заповнює декларацію у двох примірниках, у кожному з яких зазначає відомості про товари, що містяться у НСБ. Після завершення митного оформлення товарів у НСБ перший примірник оформленої декларації залишається у справах митного органу, другий примірник додається до товаросупровідних документів на НСБ.

Туржанський В.А.

ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ У РУЧНІЙ ПОКЛАЖІ (MOVEMENT OF GOODS THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE IN HAND BAGGAGE) – переміщення через митний кордон України товарів, що належать громадянам і переміщуються через митний кордон України разом з цими громадянами або уповноваженими ними особами, без оформлення багажних чи інших перевізних документів.

Відповідно до законодавства України товари (за винятком підакцизних), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 1000 євро, що ввозяться громадянами на митну територію України у ручній поклажі через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення, та товари (крім підакцизних), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 500 євро та/або сумарна вага яких не перевищує 50 кг, що ввозяться громадянами на митну територію України у ручній поклажі через інші пункти пропуску через державний кордон України, не підлягають письмовому декларуванню (за винятком товарів, на які відповідно законодавства встановлено обмеження щодо переміщення громадянами через митний кордон України, і у разі, якщо товари в обсягах, що не перевищують обмежень, ввозяться на митну територію України особою, яка в'їжджає в Україну частіше одного разу протягом однієї доби) та не є об'єктами оподаткування митними платежами.

У разі, якщо товари в обсягах, що не перевищують обмежень, встановлених законодавством, ввозяться на митну територію України особою, яка в'їжджає в Україну частіше одного разу протягом однієї доби, такі товари підлягають письмовому декларуванню у порядку, встановленому для громадян, з поданням документів, які видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення таких товарів, та оподатковуються ввізним митом за ставкою 10 відсотків і податком на додану вартість за ставкою, встановленою ПКУ.

У разі, якщо товари, які ввозяться в обсягах, що не перевищують встановлених обмежень, підлягають державній реєстрації на території України, такі товари підлягають письмовому декларуванню в порядку, встановленому для громадян, з поданням документів, що видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення таких товарів при переміщенні (пересиланні) їх через митний кордон України громадянами, та звільняються від оподаткування митними платежами.

Товари (крім підакцизних), що ввозяться громадянами у ручній поклажі, сумарна фактурна вартість та/або загальна вага яких перевищують встановлені обмеження, але загальна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 10000 євро, підлягають письмовому декларуванню у порядку, встановленому для громадян, з поданням документів, що видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення таких товарів, та оподатковуються ввізним митом за ставкою 10 відсотків і податком на додану вартість за ставкою, встановленою ПКУ, в частині, що перевищує еквівалент 1000 євро (при ввезенні товарів на митну територію України через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення) та еквівалент 500 євро або вартість товарів, обчислена пропорційно до ваги, що перевищує 50 кг (при ввезенні через інші пункти пропуску через державний кор-

дон України). Базою оподаткування таких товарів є частина їх сумарної фактурної вартості, що перевищує еквівалент 1000 євро (при ввезенні товарів на митну територію України через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення) та еквівалент 500 євро або вартість товарів, обчислена пропорційно до ваги, що перевищує 50 кг (при ввезенні через інші пункти пропуску через державний кордон України).

Неліпович О.В.

ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ У СУПРОВОДЖУВАНОМУ БАГАЖІ (MOVEMENT OF GOODS ACROSS THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE IN ACCOMPANIED BAGGAGE) – переміщення через митний кордон України товарів, що належать громадянам, у багажних відділеннях транспортних засобів, якими прямують ці громадяни або уповноважені ними особи, з оформленням багажних документів.

Товари (за винятком підакцизних), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 1000 євро, що ввозяться громадянами на митну територію України у супроводжуваному багажі через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення, та товари (крім підакцизних), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 500 євро та сумарна вага яких не перевищує 50 кг, що ввозяться громадянами на митну територію України у супроводжуваному багажі через інші, ніж відкриті для повітряного сполучення, пункти пропуску через державний кордон України, не підлягають письмовому декларуванню (за винятком товарів, на які встановлено обмеження щодо переміщення громадянами через митний кордон України) та не є об'єктами оподаткування митними платежами. Ця норма застосовується у разі, якщо особа, яка ввозить товари на митну територію України, в'їжджає в Україну не частіше одного разу протягом однієї доби. З метою забезпечення дотримання цієї умови посадові особи органів охорони державного кордону, які здійснюють паспортний контроль у пунктах пропуску через державний кордон України, безпосередньо під час здійснення такого контролю інформують працівників митниць про громадян, які в'їжджають в Україну частіше одного разу протягом однієї доби. У разі, якщо товари в обсягах, що не перевищують обмежень, ввозяться на митну територію України особою, яка в'їжджає в Україну частіше одного разу протягом однієї доби, такі товари підлягають письмовому декларуванню у порядку, встановленому для громадян, з поданням документів, які видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення таких товарів, та оподатковуються ввізним митом за ставкою 10 відсотків і податком на додану вартість за ставкою, встановленою ПКУ.

У разі, якщо товари підлягають державній реєстрації на території України, такі товари підлягають письмовому декларуванню у порядку, встановленому для громадян, з поданням документів, що видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення таких товарів при переміщенні (пересиланні) їх через митний кордон України громадянами, та звільняються від оподаткування митними платежами.

Товари (крім підакцизних), що ввозяться громадянами у супроводжуваному багажі, сумарна фактурна вартість та/або загальна вага яких перевищують обмеження, але загальна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 10000 євро, підлягають письмовому декларуванню в порядку, встановленому для громадян, з поданням документів, що видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення таких товарів і оподатковуються ввізним митом за ставкою 10 відсотків й податком на додану вартість за ставкою, встановленою ПКУ, в частині, що перевищує еквівалент 1000 євро (при ввезенні товарів на митну територію України через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення) та еквівалент 500 євро або вартість товарів, обчислена пропорційно до ваги, що перевищує 50 кг (при ввезенні через інші пункти пропуску через державний кордон України). Базою оподаткування таких товарів є частина їх сумарної фактурної вартості, що перевищує еквівалент 1000 євро (при ввезенні товарів на митну територію України через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення) та еквівалент 500 євро або вартість товарів, обчислена пропорційно до ваги, що перевищує 50 кг (при ввезенні через інші пункти пропуску через державний кордон України).

Потушинська О.П.

ПЕРЕСИЛАННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ТА ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ ТОВАРІВ, ЗАБОРОНЕНИХ ДО ТАКОГО ПЕРЕСИЛАННЯ (CARRIAGE OF GOODS PROHIBITED FOR SENDING BY INTERNATIONAL MAIL AND EXPRESS MAIL ACROSS THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE) – вид порушень митних правил в Україні.

Пересилання через митний кордон України в міжнародних експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання законодавством України, а також пересилання у міжнародних поштових відправленнях товарів, заборонених до пересилання актами Всесвітнього поштового союзу, – тягне за собою конфіскацію цих товарів.

Гармаш Є.В.

ПЕРЕШКОДЖАННЯ ПОСАДОВІЙ ОСОБІ МИТНОГО ОРГАНУ В ДОСТУПІ ДО ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, ДОКУМЕНТІВ (OBSTRUCTING CUSTOMS OFFICIALS TO ACCESS GOODS, MEANS OF TRANSPORT, DOCUMENTS) – вид порушень митних правил в Україні.

Перешкоджання посадовій особі митного органу під час здійснення нею митного контролю або провадження в справі про контрабанду чи порушення митних правил у доступі до товарів, транспортних засобів, документів – тягне за собою накладення штрафу в розмірі ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вчинення вищезазначеного правопорушення особою, яка протягом року притягалася до відповідальності за вчинення такого правопорушення, а так само перешкоджання посадовій особі митного органу, невиконання її вимог під час проведення перевірки обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем, чи документальної перевірки дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Гармаш Є.В.

ПЕРІОД НАВІГАЦІЙНИЙ (NAVIGATION PERIOD) – календарний час, протягом якого певний порт чи водний шлях є доступний для руху суден (вільний від льоду, має достатню глибину і т.п.). Визначається з моменту виходу суден із зимового відстою до постановки їх на наступний зимовий відстій. Тривалість **П.н.** для окремих пароплавств обчислюється як середня величина календарного часу роботи суден протягом року в добах. Для самохідного флоту визначається діленням сило-діб в експлуатації на потужність судна, для несамохідного флоту – діленням тоннажо-доби в експлуатації на тоннаж судна.

Неліпович О.В.

ПЕРІОДИЧНА МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ – див. ДЕКЛАРАЦІЯ МИТНА ПЕРІОДИЧНА.

ПЕРСОНАЛЬНІ ЗВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ – див. ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНИХ ОРГАНІВ.

ПИСЬМОВІ ДОКАЗИ – див. ДОКАЗИ ПИСЬМОВІ.

ПИТАННЯ СИНГАПУРСЬКІ – див. «СИНГАПУРСЬКІ ПИТАННЯ».

ПІВДЕННА МИТНИЦЯ – див. ОДЕСЬКА МИТНИЦЯ.

ПІВДЕННО-АЗІАТСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ (SOUTH ASIAN ASSOCIATION FOR REGIONAL COOPERATION – SAARC) – економіко-політична організація восьми країн у Південній Азії – найбільша регіональна організація. Створена у грудні 1985 р. для забезпечення співпраці у соціально-економічній сфері із державами Бангладеш, Бутан, Мальдіви, Непал, Пакистан, Індія, Шрі-Ланка. У квітні 2007 р. на 14 саміті **SAARC** восьмим членом організації став Афганістан. Штаб-квартиру організації розміщено в Катманду (Непал).

Представники низки країн намагалися перетворити її на форум з обговорення спірних регіональних проблем, щоб надалі надати їй політичного і навіть військового характеру. Однак, було прийнято рішення про те, щоб **SAARC** займалася виключно питаннями економічного, технічного і культурного співробітництва.

Діяльність **SAARC** в економічній галузі не дозволила досягти суттєвих результатів і подолати тенденцію до відносного скорочення економічної співпраці між країнами Південної Азії (у 90-ті рр. внутрішньо-регіональний торговий обіг становив близько 1 % загальної торгівлі країн-членів **SAARC**). Тут існує багато бар'єрів, які важко подолати через різні рівні соціально-економічного розвитку країн регіону та їх політику у цій сфері.

Проте, з часом зростає прагнення країн Південної Азії до розвитку внутрішньорегіональних економічних зв'язків. Почалося обговорення можливості створення зони вільної торгівлі в Південній Азії, що дозволить різко збільшити торговий обіг і взаємні інвестиції.

Бережнюк І.Г., Ченцов В.В.

ПІВДЕННОАФРИКАНСЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ (SOUTHERN AFRICAN CUSTOMS UNION – SACU) – торгово-економічний союз країн Південної Африки. **SACU** – один із найдавніших митних союзів

у світі, заснований у 1910 р. відповідно до угоди про митний союз між Союзом Південної Африки (Union of South Africa), Бечуаналенд (the High Commission Territories of Bechuanaland), Базутолендом (Basutoland) і Свазілендом (Swaziland). Зі встановленням незалежності цих територій угоду перезатверджено 11.12.1969. Союз, укладений між ПАР, Ботсваною, Лесото і Свазілендом названо **SACU**. Угода офіційно набрала чинності 01.03.1970. Після встановлення незалежності в Намібії (1990 р.) вона стала п'ятим членом Союзу.

Нині до **SACU** входять ПАР, Ботсвана, Лесото, Намібія, Свазіленд. Крім загального зовнішнього тарифу й вільного руху товарів усередині союзу, діє єдина формула розподілу доходів від збору митних і акцизних мит. У 2008 р. експорт усередині організації дорівнював 19 млрд доларів. Частка союзу у світовій торгівлі – приблизно 0,5 %.

Ченцов В.В.

ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ (NORTH AMERICAN FREE TRADE AGREEMENT – NAFTA) – угода між Канадою, США і Мексикою, що ґрунтується на моделі ЄС. Угоду **NAFTA** підписано 17.12.1992 і набула чинності 01.01.1994. Угода передбачає поетапну ліквідацію митних тарифів і нетарифних бар'єрів як для промислових, так і для сільськогосподарських товарів, захист прав інтелектуальної власності, вироблення загальних правил для інвестицій, лібералізацію торгівлі послугами та створення ефективного механізму для розв'язання торговельних суперечок між країнами-учасницями. Основна мета **NAFTA** – усунення бар'єрів у сфері торгівлі та інвестицій між США, Канадою і Мексикою. Тоді як ЄС базується на концепції федеральної політики з розподілом влади між її органами – Радою, Комісією, Парламентом і Судом правосуддя, з одного боку, та державами-членами з іншого, **NAFTA** будує інтеграцію на основі конфедеративних зв'язків між суверенними державами. Взаємодія у сфері торговельного обігу у кожній із цих держав підтримується автономними директивними органами у встановлених **NAFTA** межах. Завдання **NAFTA**:

– усунення митних і паспортних бар'єрів та стимулювання руху товарів і послуг між країнами-учасницями Угоди;

– створення і підтримка умов для справедливої конкуренції у зоні вільної торгівлі;

– залучення інвестицій у країни-члени Угоди;

– забезпечення належного й ефективного захисту та охорони прав інтелектуальної власності;

– створення дієвих механізмів впровадження й використання Угоди, спільного розв'язання суперечок і управління;

– створення бази для майбутньої тристоронньої, регіональної та міжнародної кооперації з метою розширення і поліпшення Угоди;

– створення єдиного континентального ринку.

Як і інші регіональні інтеграційні блоки, **NAFTA** створена для розширення економічних зв'язків (передусім, взаємної торгівлі) між країнами-учасницями. Забороняючи державам-членам дискримінацію щодо взаємних товаропоставок та інвестицій, **NAFTA** встановлює протекціоністські правила проти зовнішніх виробників (зокрема, у текстильній промисловості та автомобілебудуванні).

Економічна інтеграція країн Північної Америки відрізняється від інтеграції країн Західної Європи й Азії, заснованої на узгодженій регуляторній діяльності багатьох високорозвинутих держав. Усередині **NAFTA**, на відміну від ЄС і АТЕС, є тільки один центр економічної сили – США, чия економіка у декілька разів перевищує разом Канаду й Мексику. Центральний організаційний інститут **NAFTA** – це Комісія з вільної торгівлі на рівні міністрів торгівлі, яка контролює виконання угоди і сприяє розв'язанню суперечок, що виникають. Учасники **NAFTA** не мають наміру трансформувати її в митний союз, як це було в ЄС, оскільки 70 % зовнішньої торгівлі США припадає на країни, які розміщені за межами **NAFTA**, тому США прагнуть зберегти свободу своєї зовнішньоекономічної політики. З виникненням і розвитком **NAFTA** посилилася конкурентна боротьба між трьома світовими лідерами – Північною Америкою, Західною Європою і Японією, – але вже у новій конфігурації цих центрів, з новим співвідношенням сил.

Бережнюк І.Г., Ченцов В.В.

ПІВНІЧНОНІМЕЦЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ (THE GERMAN CUSTOMS UNION) – об'єднання німецьких держав на чолі із Прусією у XIX ст., що ставило за мету розвиток торгівлі, ліквідацію митних бар'єрів та уніфікацію фіскальних правил на своїй території. Мита, що сплачувалися на кордонах **П.м.с.**, формували єдиний фонд грошових коштів, що розподілявся між учасниками союзу пропорційно до кількості мешканців на їх територіях.

Договір про створення **П.м.с.** терміном на 8 років було підписано 24.03.1833, почав діяти з 01.01.1834. Договір об'єднував 18 німецьких держав із населенням у 23 млн осіб. Для управління **П.м.с.** періодично збиралася Генеральна митна конференція, рішення якої приймалися лише на основі одностайного схвалення.

Основу формування союзу було закладено ще у 1818 р., коли Прусією було відмінено власні внутрішні мита. Протягом наступних 15 років було укладено договори із дрібнішими німецькими державами (Шварцбург-Зондерсзаузен, Шварцбург-Рудольштадт, Ангальт, Саксен-Кобург Гота тощо) та митними союзами – Південнонімецьким та Середньонімецьким.

На думку Ф. Енгельса **П.м.с.** на середину

Алегорія на створення Північнонімецького митного союзу

60-х рр. XIX ст. став найвищим ступенем до якого коли-небудь була доведена централізація Німеччини. У кінцевому випадку **П.м.с.** заклав політичні та економічні основи формування Німецької імперії на чолі із О. Бісмарком у 1871 р.

Фрадинський О.А.

ПІДАКЦИЗНІ ТОВАРИ – див. ТОВАРИ ПІДАКЦИЗНІ.

ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ ПІСЛЯДИПЛОМНА (POSTDEGREE TRAINING OF THE EMPLOYEES OF THE CUSTOMS SERVICE) – спеціалізоване удосконалення працівниками митної служби наявної освіти, формування, поглиблення, розширення й оновлення професійних знань, умінь, навичок з урахуванням напряму професійної діяльності.

З метою оновлення професійних знань, постійного підвищення професійного рівня працівників митної служби та забезпечення митних органів працівниками, здатними успішно виконувати свої службові обов'язки, у рамках **П.** здійснювалися: підготовка й перепідготовка (надання другої вищої освіти) фахівців за освітніми та освітньо-кваліфікаційними рівнями; підвищення кваліфікації працівників митної служби (у тому числі працівників, уперше прийнятих на державну службу в митних органах, кадрового резерву); професійне навчання працівників митної служби без відриву від роботи; підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів.

Завдання **П.**:

— задоволення інтересів працівників митної служби у неперервному підвищенні професійного, загальноосвітнього й загальнокультурного рівнів, забезпечення постійного відновлення, оновлення та поглиблення необхідних професійних знань, умінь і навичок;

— створення умов для набуття професійного досвіду та професійної адаптації фахівців, стимулювання їхньої самоосвіти й саморозвитку;

— спеціалізоване удосконалення раніше здобутої освіти, формування базових теоретичних знань з митної справи з урахуванням напряму майбутньої професійної діяльності;

— психологічна перебудова стереотипів діяльності й мислення працівників митної служби, заміна негативних установок позитивними, формування готовності до діяльності в нових умовах службової діяльності.

Система цілей і завдань **П.** коригувалася з урахуванням конкретних потреб митної служби, наявних засобів, умов функціонування, рівня підготовки кадрів. Кожний напрям **П.** (перепідготовка, підвищення кваліфікації, професійне навчання працівників митної служби без відриву від роботи) були специфічною системою.

П. не була сталою, наявні суперечності вимагали постійного її розвитку, зокрема: вимоги суспільства до діяльності митних органів й наявний рівень професіоналізму митних кадрів; складні умови професійної діяльності митників, розширення їхніх функцій і традиційні підходи до післядипломної підготовки працівників митної служби; специфіка службової діяльності митника, пов'язана з усіма сферами життєдіяльності суспільства, і необхідність усебічного розвитку особистості посадової особи митних органів; швидкі темпи старіння й оновлення знань; зростання обсягів нормативно-законодавчих документів з питань митної справи й можливості людини опанувати її.

Разом з тим, результати **П.** враховувалися при призначенні працівника на більш високу посаду, присвоєнні спеціального звання, установленні відповідної заробітної плати та визначенні чинників соціального захисту.

Нагорічна О.С.

ПІДДОН (PALLET) – промисловий виріб певних габаритів та конструкції, що використовуються як пересувний засіб для зберігання і транспортування укладених на ньому товарів, а також для формування вантажних пакетів, штабелювання і транспортування товарів. **П.** складається з двох настилів, з'єднаних між собою розпірками, або з одного настилу, встановленого на ніжках. Висота **П.** коригується до розміру необхідного для здійснення завантажувально-розвантажувальних робіт за допомогою виделкових автонавантажувачів або навантажувачів **П.** Це пристосування може бути додатково оснащене надбудовою. **П**. найчастіше виготовляють з дерева, картону або пластмаси (у деяких випадках з металу), призначені для переміщення різноманітних товарів зручним способом. Товари, поміщені на **П**., можуть додатково фіксуватись ременями (кріпильними стрічками) або стрейч плівками.

Вантажопідйомність більшості **П.** – 1000 кг. Порожній **П.** важить 15 – 21 кг. У Європі зазвичай використовують стандартний **П**. EUR, який має розміри 800x1200x145 мм, вантажопідйомність таких **П**. – до двох тонн. Вони використовуються, головним чином, для роздрібної торгівлі, їх розміри визначаються внутрішніми розмірами вантажівок, що здійснюють переміщення товарів із складів до роздрібних торгових установ. Окрім **П**. типу EUR існують й інші типи, зокрема: FIN – 1000x1200x145 мм; морський – 1140x1140x1350 мм. Найдешевші **П**. зроблені з м'якої деревини і часто є неповоротною тарою, що підлягають утилізації разом з іншими пакувальними матеріалами. Такі **П.** мають дуже просту конструкцію, що дозволяє піднімати їх тільки з двох протилежних положень. **П.** з якісної деревини, більшість пластмасових та металевих **П.** можуть бути зняті з усіх чотирьох боків. Вони зазвичай вимагають застави і повинні бути повернені відправникові або перепродані після використання.

Потушинська О.П.

ПІДКАРАНТИННІ МАТЕРІАЛИ – див. МАТЕРІАЛИ ПІДКАРАНТИННІ.

ПІДПИС ЦИФРОВИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ (DIGITAL E-SIGNATURE) – вид електронного підпису, отриманого як результат криптографічного перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача. **П.ц.е.** накладається за допомогою особистого ключа та перевіряється за допомогою відкритого ключа.

П.ц.е. за правовим статусом прирівнюється до власноручного підпису (печатки) у разі, якщо: 1) електронний цифровий підпис підтверджено з використанням посиленого сертифіката ключа за допомогою надійних засобів цифрового підпису; 2) під час перевірки використовувався посилений сертифікат ключа, чинний на момент накладення електронного цифрового підпису; 3) особистий ключ підписувача відповідає відкритому ключу, зазначеному в сертифікаті.

П.ц.е. призначений для забезпечення діяльності фізичних та юридичних осіб, яка здійснюється з використанням електронних документів. **П.ц.е.** використовується фізичними та юридичними особами – суб'єктами електронного документообігу для ідентифікації підписувача та підтвердження цілісності даних в електронній формі.

Використання **П.ц.е.** не змінює порядку підписання договорів та інших документів, встановленого законом для вчинення правочинів у письмовій формі. Нотаріальні дії із засвідчення справжності **П.ц.е.** на електронних документах учиняються відповідно до порядку, встановленого законом.

Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи й організації державної форми власності для засвідчення чинності відкритого ключа використовують лише посилений сертифікат ключа. Інші юридичні та фізичні особи можуть на договірних засадах засвідчувати чинність відкритого ключа сертифікатом ключа, сформованим центром сертифікації ключів, а також використовувати **П.ц.е.** без сертифіката ключа. У випадках, коли відповідно до законодавства необхідне засвідчення дійсності підпису на документах та відповідності копій документів оригіналам, печаткою на електронний документ накладається ще один **П.ц.е.** юридичної особи, спеціально призначений для таких цілей.

У складі Інформаційно-довідкового департаменту Міндоходів (з травня 2014 р. ДФСУ) функціонує Акредитований центр сертифікації ключів, метою діяльності якого є безкоштовне надання послуг електронного цифрового підпису органам державної влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам та організаціям всіх форм власності, іншим суб'єктами господарської діяльності та фізичним особам.

Потушинська О.П.

ПІДПРИЄМСТВО ДЕРЖАВНЕ «УКРАЇНСЬКИЙ ВАНТАЖНИЙ КОМПЛЕКС» (STATE ENTERPRISE «UKRAINIAN CARGO COMPLEX») – державне підприємство у сфері митних послуг, створене відповідно до розпорядження КМУ від 17.04.2008 № 622-р «Про утворення державного підприємства Український вантажний комплекс». ДП було віднесено до сфери управління Держмитслужби України. Основними завданнями підприємства є надання юридичним та фізичним особам послуг, пов'язаних із здійсненням операцій з товарами, які перебувають під митним контролем, організацією митних аукціонів тощо.

Основні напрями діяльності підприємства: надання комплексу транспортних і сервісних послуг юридичним і фізичним особам, у тому числі нерезидентам, при митному контролі та оформленні, а також перевезенні вантажів залізничним, автомобільним, морським, річковим і повітряним транспортом; обслуговування та експлуатація транспортних засобів; організація належного складування вантажів і забезпечення їх зберігання; створення самостійно, а також за участю інших юридичних і фізичних осіб, мережі пунктів і терміналів, обладнаних високотехнологічними й автоматизованими перевантажувальними засобами та технічними засобами митного контролю; надання транспортно-експедиторських послуг при перевезенні експортно-імпортних вантажів залізничним, автомобільним, морським, річковим і повітряним транспортом; укладання угод (контрактів) з власниками вантажів, транспортно-експедиторськими підприємствами й організаціями, іншими суб'єктами господарювання про надання комплексу транспортних сервісних послуг; організація співробітництва з транспортно-експедиційними підприємствами, у тому числі з іноземними, при наданні послуг з перевезення експортних, імпортних і транзитних вантажів; організація супроводження, охорони та страхування вантажів; надання послуг з перевезень; посередницька діяльність митного брокера та митного перевізника; інші, відповідно до статуту.

Прус Л.Р.

ПІДПРИЄМСТВО-ОРГАНІЗАТОР МИТНОГО АУКЦІОНУ (ENTERPRISE-ORGANIZER OF CUSTOMS AUCTION) – підприємство незалежно від форми власності, з яким митним органом, що здійснив вилучення товарів чи зберігав їх, укладено договір про реалізацію товарів.

П. визначається на основі конкурсного відбору та повинно відповідати таким критеріям: мати статутне право реалізації майна шляхом проведення прилюдних торгів (аукціонів) і досвід роботи яких у цій сфері діяльності становить не менше одного року; мати власне або орендоване приміщення з відповідними умовами для зберігання, передпродажної підготовки та демонстрації товарів (або зразків, відібраних з партії товарів), а також приміщення для проведення аукціону; не допускати порушень при організації та проведенні митних аукціонів протягом минулого року (вимога, що стосується **П.** у минулому році), якими визначено відсутність понад 30 календарних днів розрахунку за реалізовані на митному аукціоні товари; відмову від прийняття товарів на реалізацію; виявлення нестачі товарів, переданих на реалізацію організатору митного аукціону; порушення встановленого законодавством порядку уцінки товарів.

Для участі в конкурсі **П.** подає до митного органу на розгляд комісії конкурсну пропозицію у формі заяви із зазначенням найменування, місцезнаходження, номерів телефону і факсу, складу керівництва (прізвища, ім'я, по батькові, посади), форми власності та організаційно-правової форми. До заяви додаються: засвідчені копії установчих документів; копії балансу за попередній рік і звіту про фінансові результати; інформація щодо фінансової спроможності загального (власного та позичкового) капіталу, засвідчена керівником спеціалізованого підприємства; розшифровка дебіторської та кредиторської заборгованості з визначенням дати утворення та дати конкретного погашення; засвідчена копія аудиторського висновку; довідка щодо відсутності рішення про порушення проти суб'єкта господарювання справи про банкрутство чи визнання його в установленому порядку банкрутом (датована не раніше ніж за 20 календарних днів до дня подання конкурсної пропозиції); інформація щодо технічних можливостей для забезпечення організації реалізації товарів на митних аукціонах; інформація щодо результатів здійснення діяльності з реалізації товарів на митних аукціонах протягом попереднього року (подається **П.** у минулому році).

З переможцем (переможцями) конкурсу митний орган укладає договір про реалізацію товарів на митних аукціонах у строк не раніше ніж через 10 робочих днів з дня отримання письмового повідомлення іншими учасниками конкурсу про його результати за умови відсутності скарг від учасників конкурсу на дії комісії при визначенні переможців конкурсу. За наявності таких скарг строк укладання договорів починається з дати винесення рішення за скаргою. Якщо переможець (усі переможці) конкурсу відмовляється (відмовляються) від укладання договору, то процедура проведення конкурсу здійснюється повторно.

Фрадинський О.А.

ПІДРОБКА (FORGERY) – імітація, яка зазвичай зроблена із наміром зловмисно спотворити її зміст або походження. Під терміном **П.** розуміють: 1) каране законом виготовлення неправдивих (фальшивих) документів або внесені в офіційний документ явно неправдиві відомості, а також

зміна змісту, характеру і призначення документа підчистками, поправками тощо, з метою видати їх за справжні, що тягне за собою збиток для інших. Розрізняють **П.** службову, вчинену службовою особою (напр., **П.** документів, надання неправдивих відомостей тощо з корисливих помислів), і **П.**, вчинену приватною особою. Обидва види **П.** караються законом за відповідними статтями ККУ.

П. документів може бути самостійним злочином або способом вчинення іншого злочину. Самостійними злочинами, що здійснюються шляхом **П.** документів, є, наприклад, фальсифікація виборчих документів, виготовлення або збут підроблених грошей чи цінних паперів, виготовлення або збут підроблених кредитних або розрахункових карток й інших платіжних документів, підроблення рецептів чи інших документів, що дають право на отримання наркотичних засобів або психотропних речовин, службова фальсифікація, **П.** виготовлення або збут підроблених документів, державних нагород, штампів, печаток, бланків.

Підроблені документи бувають двох видів: 1) інтелектуальна **П.** (документ має всі реквізити, за формою правильний, але викладені у ньому дані не відповідають дійсності); 2) матеріальна **П.**: а) часткова **П.** – у справжній документ внесено зміни шляхом підчистки, травлення, заміни фотографії, листів та ін.; б) повна **П.** – документ сфабрикований цілком. Інтелектуальна **П.** встановлюється слідчим чи оперативним шляхом, а матеріальна **П.** – у процесі криміналістичного дослідження документів. До числа **П.** відносяться не тільки документи у прямому розумінні слова, але і будь-який пристрій, наприклад, магнітна плівка, на якому записана інформація.

Потушинська О.П.

ПІДРОБКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА (INTELLECTUAL FORGERY) – складання і видача документа, правильно оформленого з формальної сторони, але такого, що заздалегідь містить неправдиві дані. При **П.і.** спотворюється істина в офіційному документі шляхом внесення до нього особою помилкових відомостей без порушення при цьому форми документа (справжній бланк, справжній підпис посадової особи, справжня печатка), але внесені у момент офіційного складання документа відомості у повному обсязі або частково не відповідають дійсності. Важливо, що при виготовленні **П.і.** використовуються способи і матеріали, регламентовані для документів даного виду. Документи з **П.і.**, що містять заздалегідь неправдиві дані, поділяються на безтоварні і безгрошові (повністю або частково).

Наявність **П.і.** не може бути визначена експертним шляхом, тому що досліджувані документи не мають матеріальних ознак незаконного виготовлення. Зазвичай цей вид підробки встановлюється за результатами слідчо-оперативних заходів.

Потушинська О.П.

ПІДРОЗДІЛ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ВІДОКРЕМЛЕНИЙ (SEPARATE SUBDIVISION OF A LEGAL ENTITY) – філія, інший підрозділ юридичної особи, що знаходиться поза її місцезнаходженням та виробляє продукцію, виконує роботи або операції, надає послуги від імені юридичної особи, або представництво, що здійснює представництво і захист інтересів юридичної особи.

П. не підлягають державній реєстрації. Відомості про **П.** залучаються до реєстраційної справи такої юридичної особи та включаються до Єдиного державного реєстру. У Єдиному державному реєстрі містяться такі відомості про **П.**: ідентифікаційний код юридичної особи; ідентифікаційний код філії, представництва; повне найменування відокремленого підрозділу; місцезнаходження **П.** та його види діяльності; прізвище, ім'я та по батькові осіб, які мають право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи на підставі довіреності, у тому числі підписувати договори, їх реєстраційні номери облікових карток платників податків; відомості, отримані в порядку взаємного обміну інформацією з відомчих реєстрів органів статистики, митних органів, Пенсійного фонду України: дата та номер запису про взяття та зняття з обліку, назва та ідентифікаційні коди органів статистики, митних органів, Пенсійного фонду України, у яких **П.** перебуває на обліку; дані про основний вид діяльності; дані Пенсійного фонду України про реєстраційний номер платника єдиного внеску, клас професійного ризику виробництва платника єдиного внеску за основним видом його економічної діяльності; у разі зміни місцезнаходження **П.** – термін, до якого він перебуває на обліку в митному органі за місцем попередньої реєстрації; дату та номер запису про включення відомостей до Єдиного державного реєстру, дату та номери запису про внесення змін до нього; місце проведення запису про включення відомостей до Єдиного державного реєстру; місцезнаходження реєстраційної справи юридичної особи; прізвище, ім'я та по батькові посадової особи, що внесла до Єдиного державного реєстру запис про включення відомостей про **П.**, внесла запис про зміни до відомостей про **П.** або запис про його закриття.

Фрадинський О.А.

ПІДХІД ВЗАЄМНИЙ НУЛЬОВИЙ («НУЛЬ-НА-НУЛЬ») (MUTUAL ZERO APPROACH («ZERO-FOR-ZERO»)) – переговорний принцип, що полягає у взаємному скасуванні країнами митних ставок в торгівлі окремими видами товарів.

Під час Уругвайського раунду міжнародних торговельних переговорів США, ЄС, Японія, Канада домовились про відміну мит при торгівлі товарами фар-

мацевтичної та целюлозно-паперової галузі, а також сільськогосподарським, будівельним і медичним обладнанням, сталлю, пивом, спиртними напоями і меблями. Під час Міністерської конференції у Сингапурі деякі країни домовились застосовувати принцип **П.в.н.** у торгівлі комп'ютерами, напівпровідниками, програмним забезпеченням, телекомунікаційним обладнанням, деяким іншими видами товарів сектору інформаційних технологій. Важливо відмітити, що поступки, що надаються країнами одна одній на основі **П.в.н.** поширюються на всіх повноправних учасників багатосторонньої торгової системи.

Україна приєдналась до нульових домовленостей про зниження ставок на сталь, іграшки, деревину, кольорові метали, фармацевтичні препарати, папір, сільськогосподарську техніку, меблі, інформаційні технології, наукове і медичне обладнання, будівельну техніку, дистильовані спирти, цивільну авіацію.

Яковенко О.В.

ПІДХОДИ У ПЕРЕГОВОРАХ ЩОДО ДОСТУПУ ДО РИНКУ (APPROACHES TO MARKET ACCESS NEGOTIATIONS) – відповідно до термінології СОТ – низка заходів, які може застосовувати та чи інша країна для обмеження імпорту. Найважливішими з них є такі чотири:

– «запит-пропозиція» – кожна країна пропонує іншим країнам зниження тарифів і веде переговори на двосторонній основі;

– «формула», навпаки, базується на застосуванні універсальних математичних формул для розрахунку тарифів по усіх секторах, при цьому проводяться додаткові переговори по тих секторах, у яких країни не бажають застосовувати цей підхід. Цей підхід спрямований на досягнення більш однорідної структури тарифів, пропорційне усунення тарифних піків (більшою мірою, ніж зниження тарифів). Основною проблемою формульного підходу є вибір безпосередньо самої формули. Відомою є Швейцарська формула: Кінцевий тариф = (початковий тариф * R)/(початковий тариф + R), R – коефіцієнт, який може дорівнювати 14 %, 16 %;

– «взаємний нульовий» підхід (див. ПІДХІД ВЗАЄМНИЙ НУЛЬОВИЙ («НУЛЬ-НА-НУЛЬ»));

– «секторальний» підхід вилучає конкретні сектори, які є найбільш важливими для країн, що розвиваються, з процесу зниження або відміни тарифів.

Прус Л.Р.

ПІКАРД – див. ПРОГРАМА ВМО «ПІКАРД».

ПІКИ ТАРИФНІ (СТАВКИ ТАРИФІВ ПІКОВІ) (TARIFF PEAKS) – максимальні ставки мита. **П.т.** утворюються при поєднанні комбінованих та специфічних ставок мита і є найбільшими митними бар'єрами для імпорту. З допомогою **П.т.** більшість країн СОТ здійснюють ефективний тарифний захист внутрішнього ринку. **П.т.** вцілому визначаються ЮНКТАД і СОТ як ставки мита вищі за 15 %.

Причини поширеного використання **П.т.**: вони стосуються товарів, які мають значну питому вагу в сукупному експорті із найменш розвинутих країн; застосовуються щодо продуктів, які мають найбільший рівень протекціонізму у США, ЄС, Канаді, Японії і тому найбільше впливають на експорт у країни четвірки.

Структура тарифів у багатьох індустріальних країнах містить і надалі ставки вищі 100 %. Ці **П.т.** зазвичай орієнтуються на ті товарах, які знаходяться в сферах інтересів країн, що розвиваються, у тому числі експортних сільськогосподарських продуктів, які включають такі основні товари як цукор, одяг, і взуття.

Яковенко О.В.

ПІЛЬГА ТАРИФНА (TARIFF CONCESSION) – надання на умовах взаємності чи в односторонньому порядку пільги по сплаті мита стосовно товару, який переміщується через митний кордон України, у формах: звільнення від сплати мита, зниження митної ставки, встановлення тарифних квот на преференційне ввезення чи вивезення товарів, повернення раніше сплаченого мита. Усю сукупність існуючих пільг у сфері митного оподаткування можна систематизувати за декількома критеріями: за юридичною природою надання пільг у системі тарифного регулювання, за суб'єктом та об'єктом надання податкових пільг, відповідно до застосування певного митного режиму.

За юридичною природою можна систематизувати всю сукупність митних пільг залежно від того, на підставі якого законодавства – національного чи міжнародного, діє дана пільга. Товари, які не обкладаються ввізним митом відповідно до національного законодавства, можна поділити на дві групи: 1) звільнення від обкладення митом, тарифні пільги та преференції відповідно до митного законодавства України, основними з яких є МКУ; 2) звільнення від обкладення митом, тарифні пільги та преференції відповідно до інших законодавчих актів України. Відповідно до міжнародного законодавства, звільнення від обкладення митом, тарифні пільги та преференції діють на підставі міжнародних договорів (двосторонніх та багатосторонніх угод), зобов'язань України, а також міжнародних звичаїв за принципом взаємності (товари, що ввозяться в Україну в межах договорів про вільну торгівлю; товари, що ввозяться в Україну в межах договорів про надання режиму найбільшого сприяння чи національного режиму).

Залежно від суб'єкта податкові пільги можна поділити на дві групи: звільнення від сплати тарифного податку окремих осіб, які не є резидентами, та осіб, які є резидентами України. До юридич-

них осіб, що отримали пільги за другою ознакою належать підприємства, які зареєстровані на території України і мають відповідні пільги.

Залежно від об'єкта оподаткування митні пільги класифікуються у такий спосіб: повне звільнення від тарифного податку; зниження рівня митного обкладення товарів. Прикладом пільг залежно від застосування певного митного режиму можна вважати: безмитне ввезення (вивезення) товарів, які ввозяться у спеціальні митні зони на території України для кінцевого споживання у цих зонах; умовно-безмитне ввезення та вивезення товарів, що запроваджується на товари, які тимчасово ввозяться на митну територію України та призначені для зворотного вивезення за її межі в установлені строки, незмінному стані (відремонтованому вигляді); зменшення належної до сплати за розрахунковий період суми тарифного податку і використання податкового кредиту.

Наслідки запровадження системи пільг у сфері тарифного регулювання міжнародних економічних відносин – неоднозначні. З одного боку, позитивні зміни відбуваються у структурі зовнішньоекономічних зв'язків, з іншого – має місце негативний вплив на економічну ситуацію в країні, оскільки від системи існування пільгового режиму сплати ввізного мита втрачає, насамперед, державний бюджет. Але головний недолік полягає в тому, що порушуються умови функціонування конкуренції як рушійної сили формування ринкової моделі господарювання. За наявності пільг велика частка високоліквідних товарів ввозиться в Україну через комерційні структури. Основним видом діяльності окремих суб'єктів господарювання стала власне реалізація їх пільгового статусу.

Гребельник О.П.

ПІЛЬГИ МИТНІ (CUSTOMS FACILITIES) – встановлене законодавством звільнення (повне або часткове) осіб, що перевозять через митний кордон товари або інші предмети, від митних платежів. **П.м.** також визначаються, як встановлені на умовах взаємності або в односторонньому порядку пільги щодо товарів які переміщуються через митний кордон у вигляді повернення раніше сплаченого мита, звільнення від сплати мита, зниження ставки мита, встановлення квот на преференційне ввезення (вивезення) товарів.

Прийнято розрізняти **П.м.** та митні тарифні пільги. З урахуванням міжнародної практики встановлення пільг здійснюється ВРУ за поданням КМУ. Залежно від того, в якій галузі митної справи робиться виключення пом'якшувального характеру, **П.м.** можна розділити на: пільги з митного оформлення та митного контролю; пільги зі сплати митних платежів (тарифні пільги).

Пільги з митного оформлення і митного контролю застосовуються щодо товарів і транспортних засобів, що перебувають у власності представниками іноземних держав та міжнародних організацій, посадових осіб і допоміжного персоналу таких представництв та організацій, представництв низки іноземних фірм, їх співробітників, а також членів їх сімей і полягають у звільненні товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон цими особами від певних форм митного контролю та у спрощенні процедури їх митного оформлення.

Система **П.м.** формується на основі міжнародних договорів і угод, укладених між державами на двосторонній і багатосторонній основі, а також на підставі міжнародних порядків і принципів взаємності.

Види **П.м.**: пільги дипломатичних, консульських і торговельних представництв; пільги міжнародних органів і організацій; пільги, що поширюються на транспортні засоби; пільги, що поширюються на різноманітні товари, предмети, вантажі, багаж; пільги, надані фізичним особам: дипломатичним агентам; консульським посадовим особам; посадовим особам міжнародних органів і організацій; особам, що в'їжджають на територію тієї або іншої держави як спеціалісти; іноземним туристам; персоналу транспортних засобів; особам, які виконують службові обов'язки в прикордонних районах; громадянам, які проживають у прикордонних населених пунктах; тим, хто навчається або працює на території іншої держави.

Коновалов Ю.О.

ПІЛЬГОВІ СТАВКИ МИТА – див. СТАВКИ МИТА ПІЛЬГОВІ.

ПІСЛЯДИПЛОМНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ – див. ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ ПІСЛЯДИПЛОМНА.

ПІСТОЛЕТ СТЄЧКІНА (STECHKIN PISTOL) – був розроблений у кінці 1940 – початку 1950 рр. конструктором І.Я. Стєчкіним і прийнятий на озброєння Радянської Армії у 1951 р., одночасно з пістолетом Макарова ПМ. АПС (Автоматичний Пістолет Стєчкіна) використовувався як особиста зброя для самооборони деяких категорій військовослужбовців та офіцерів, яким за штатом не належав автомат Калашникова або карабін СКС, а пістолет Макарова здавався недостатнім. До таких належали наприклад, екіпажі танків і бойових машин, гранатометники, офіцери, які знаходились у зоні активних бойових дій. У порівнянні з ПМ АПС забезпечував істотно більшу вогневу міць і бойову ефективність за рахунок більшої ємності магазина й більш довгого стволу. Крім того, для підвищення

точності стрільби до пістолета надавалася кобура-приклад, що примикає до рукоятки. При необхідності з АПС також можна було вести вогонь чергами, при цьому завдяки наявності сповільнювача темпу стрільби, пістолет залишався керованим. Незважаючи на зазначені переваги, АПС, особливо в сполученні зі штатною кобурою-прикладом, був занадто громіздкий і важкий, він створював перешкоди при екстреному покиданні бойової техніки, і в результаті незабаром був знятий з озброєння ЗС і відправлений на резервне зберігання.

Пістолет АПС побудований на основі автоматики з вільним затвором. Курковий ударно-спусковий механізм подвійної дії допускає відкриття вогню як самовзводом, так і при попередньому ручному зведенні курка. Приціл оригінальної конструкції має установки по дальності на 25, 50, 100 і 200 м. Штатна кобура-приклад закритого типу виконана з дерева (ранні варіанти) або із пластику, і примикає до рукоятки пістолета. Сталевий магазин із дворядним розташуванням і виходом патронів вміщає 20 патронів, засувка фіксатора магазина розташовується в нижній частині рукоятки.

На базі АПС у 1970-х рр. для сил спеціального призначення Армії і МВС був розроблений спеціальний варіант пістолета АПСБ, що комплектувався подовженим стволом з різьбленням у дуловій частині, що дозволяло встановлювати глушник.

Пістолети АПСБ також комплектувалися легким дротяним від'ємним прикладом.

У митній службі України **П.С.** використовувався для озброєння працівників підрозділів митної варти, а також оперативно-чергових служб, до компетенції яких належали питання забезпечення дотримання перепускного режиму, відбиття нападу на будинки, будівлі, споруди, транспортні засоби, що належать митній службі або використовувалися ними, на підприємства, установи та організації, в приміщеннях та/або на території яких здійснюється митний контроль, на товари, що перебувають під митним контролем, а також для звільнення зазначених об'єктів у разі їх захоплення.

Бурдін В.М.

ПІСТОЛЕТ ФОРТ (FORT PISTOL) – 9 мм пістолети «Форт-12», «Форт-14ТП», «Форт-17» було сконструйовано та виготовлено КП НПЩ «ФОРТ» МВС України у м. Вінниці. Пістолети є особистою зброєю захисту та нападу, призначені для ураження противника на невеликих відстанях – до 50 м, прицільна дальність пострілу найбільш ефективна на відстані до 50 м. Забійна сила кулі зберігається на відстані до 350 м. Вогонь з пістолета ведеться поодинокими пострілами. Тактико-технічні характеристики Форт-12: ударно-спусковий механізм подвійної дії; калібр – 9х18 мм ПМ; довжина – 180 мм; довжина ствола – 95 мм; вага зарядженого – 950 г. Ємність магазину – 12; країна виробник – Україна. Ударно-спусковий механізм (УСМ) подвійної дії, скопійований з чеського пістолета ЧЗ 82/83. Запобіжник розташований на затворі і у включеному стані блокує шептало курка (ударник при цьому не блокується). Магазин дворядний, на 12 патронів, прицільні прилаштування фіксовані, найпростішого типу. На основі бойового пістолета також випускаються модифікації під спеціальні патрони з ґумовими «несмертельними» кулями і під газові патрони. За відгуками українських користувачів Форту, ранні зразки мали не велику надійність (до 40 % затримок при стрільбі).

Тактико-технічні характеристики Форт-14: УСМ подвійної дії; калібр – 9х18 мм ПМ; довжина – 222 мм; довжина ствола – 135 мм; вага без патронів – 920 г; ємність магазина – 14; країна ви-

9 мм пістолет «Форт-12»

робник – Україна. На початку XXI ст. на НВО «Форт» як більш потужної і точної альтернативи пістолета Форт-12 був розроблений пістолет Форт-14, що відрізнявся більшою ємністю магазину та іншими новинками. Спочатку пістолет Форт-14 розроблявся під патрон 9х19 Parabellum, і мав схему автоматики з рухомим стволом типу FN Browning High Power; однак в подальшому було прийнято рішення про переведення цього пістолета на патрон 9х18ПМ, для якого схема з жорстким замиканням ствола не потрібна. Тому пістолет Форт-14 отримав нерухомий ствол, що кріпиться до рамки за допомогою осі затворної затримки і що знімається при

розбиранні зброї. З 2003 р. пістолети Форт-14 почали надходити на озброєння правоохоронних органів України.

Пістолет Форт-14 розроблений на основі автоматики з вільним затвором. Через те, що спочатку в ньому планувалося використовувати схему автоматики з коротким ходом ствола і його жорстким замиканням в момент пострілу, пістолет зберіг типові для такої схеми розташування поворотної пружини під стволом і легко знімний ствол. У порівнянні з пістолетом Форт-12 новий пістолет отримав більш довгий ствол і магазин більшої ємності, що позитивно позначилося на бойовій ефективності зброї. Також як і попередник, Форт-14 виконано у цілому із сталі. Запобіжні пристрої включають автоматичне блокування ударника при не натисненому спусковому гачку, а також розташований на затворі ручний запобіжник, що дозволяє заблокувати ударно-спусковий механізм як із зведеним, так і зі спущеним курком. Як і у пістолета Форт-12, пристрою для безпечного спуска курка з бойового взводу в конструкції не передбачено. Магазини двохрядні, засувка магазину розташована в підставі спускової скоби. Штатні прицільні пристосування нерегульовані, приціл встановлений у поперечному пазу типу «ластівчин хвіст».

Тактико-технічні характеристики Форт-17: УСМ подвійної дії; калібр – 9х18 мм ПМ; довжина – 180 мм; довжина ствола – 95 мм; вага без патронів – 700 г; ємність магазину – 12; країна виробник – Україна. Рік випуску – 2004.

Пістолет Форт-17 є новітньою розробкою НВО «Форт» (м. Вінниця, Україна), вперше він був продемонстрований у 2004 р. Основна відмінність Форт-17 від попередника Форт-12 – рамка, виконана з ударовитривалого полімеру, зі змінною задньою частиною рукоятки, що допускає підгонку по руці стрілка (за типом німецького пістолета Walther P99). Ще одна відмінність від Форт-12 – інтегральна напрямна типу Picatinny на рамці під стволом, яка призначена для установки ліхтаря або лазерного цілевказівника. Як наслідок, пістолет Форт-17 трохи легший, а також дешевший у виробництві, ніж його попередник Форт-12.

Модифікації «Форт-17»: Форт-17 Kurz – розроблений для стрільби патронами 9×17 Kurz. Форт-17Г є модифікованою зброєю самооборони та призначена для стрільби газовими (Р.А. BLANK) та шумовими (Р.А.К.) патронами калібру 9 мм, а також запуску сигнальних ракет за допомогою холостого патрону калібру 9 мм. Форт-17Р – травматичний пістолет,

9 мм пістолет «Форт-14»

9 мм пістолет «Форт-17»

призначений для самооборони цивільного населення. Пристосований для стрільби патронами, що споряджені еластичними кулями несмертельної дії, типу 9 мм Р.А., на відстані від 3 до 15 м. Форт-17Т – газовий пістолет з можливістю стрільби патронами травматичної дії калібру 9 мм Р.А.

В митній службі України **П.Ф.** використовувався для озброєння працівників підрозділів митної варти, а також оперативно-чергових служб до компетенції яких належали питання забезпечення дотримання перепускного режиму, відбиття нападу на будинки, будівлі, споруди, транспортні засоби, що належать митній службі або використовувалися ними, на підприємства, установи та організації, в приміщеннях та/або на території яких здійснюється митний контроль, на товари, що перебувають під митним контролем, а також для звільнення зазначених об'єктів у разі їх захоплення.

Бурдін В.М.

«ПЛАН ФІНАНСІВ» («PLAN OF FINANCE») – проект фінансово-економічних реформ, спрямованих на упорядкування грошового обігу, державного боргу, податкової системи Російської імперії в період правління імператора Олександра І. Розроблений Державним секретарем М.М. Сперанським у 1809 р. та затверджений маніфестом «О мерахъ къ уменшенію Государственныхъ долговъ; о прекращеніи выпуска въ оборотъ новыхъ суммъ ассигнаціями и о возвышеніи некоторыхъ податей и пошлинъ» від 02.02.1810.

Необхідність реформування державних фінансів була обумовлена значним бюджетним дефіцитом: у 1810 р. сума державних доходів планувала-

«Імператор Микола I нагороджує Сперанського за укладання Зводу законів», худ. А.Ківшенко, кінець XIX ст..

ся в обсязі 127 млн рублів асигнаціями, видатки складали 193 млн рублів, а сума бюджетного дефіциту дорівнювала 66 млн рублів.

«П.ф.» базувався на 2 основних важелях впливу: перегляді політики у сфері державних витрат (необхідні витрати – зберегти, непродуктивні – суттєво зменшити, або взагалі ліквідувати) та запровадження нових податків із значним підвищенням податкових ставок для вже існуючих. Шкідливим було визнано практику фінансування бюджетного дефіциту за рахунок емісії асигнацій. Натомість пропонувалося активно використовувати внутрішні позики та обмежити зовнішні запозичення.

Зростання податкового навантаження відбулося у кілька разів, так подушний податок було збільшено із 1 до 3 рублів, ціна за 1 пуд солі, продаж якої належав до державної монополії, збільшилася із 40 копійок до 1 рубля. Запроваджувався податок на дохід з поміщицьких землеволодінь, справляння якого мало здійснюватися за прогресивною шкалою (мінімальна ставка в 1 % застосовувалася до землеволодінь, що забезпечували річний дохід до 500 рублів, а найвища ставка у 10% – застосовувалася до річних доходів більше 18 тис. рублів). Для упорядкування фінансових планів було передбачено чіткі правила формування кошторисів та законодавчий порядок їх розгляду.

У сфері ЗЕД система фінансових заходів була направлена на обмеження тарифними та нетарифними заходами імпорту товарів та полегшення і стимулювання російського експорту. Для обмеження імпорту пропонувалося заборонити ввезення предметів розкоші та товарів, що не належали до класу необхідних; збільшити мито на ввезення дозволених товарів та переглянути їх кількість у бік зменшення; збільшити нетарифну складову в обмеженнях за рахунок запровадження додаткових вимог до коносаментів і декларацій та посилення митного догляду. Збільшення мит передбачало наступне:

– для імпортних товарів: відсутність мита щодо товарів, необхідних та загальнокорисних для внутрішнього споживання; сировина, необхідна для виробництва російських товарів оподатковувалася митом від 1 % до 10 %; мануфактурні товари та предмети розкоші – за ставкою від 10 % до 50 %;

– для експортних товарів передбачалося, що сировина, яка вироблялася в інших країнах, звільнялася від мита, або ж оподатковувалася за ставкою від 1 % до 10 %; до товарів, що вироблялися винятково у Росії, застосовувалася ставка від 2 до 15 %; щодо інших груп товарів мито становило від 1 % до 9 %.

Для стимулювання експорту вирішено було максимально залучати судна іноземних країн, створивши режим максимального сприяння шляхом пришвидшення митного оформлення кораблів портовими митницями.

Не усі починання, викладені у «**П.ф.**» особливо щодо грошового обігу та банківської системи, реалізувалися повною мірою, проте вони сприяли подальшому розвитку фінансової системи Російської імперії та поліпшенню її стану.

Фрадинський О.А.

ПЛАСТИД (PLASTIC EXPLOSIVE), інша назва С-4 (Composition C-4) – поширений у США різновид пластичних вибухових речовин військового призначення. Суміш була розроблена до 1950 р. в Пікатіні арсенал (англ. Picatinny Arsenal) Карлом Г. Оттосоном (англ. Karl G. Ottoson), для заміни суміші С-3. Технологія промислового виробництва С4 була розроблена в 1956 р.

Вибухова суміш С-4 має світло-коричневий колір та консистенцію м'якої глини. Зберігає пластичність в діапазоні температур від –57°С до +77°С. У чистому вигляді не має запаху та не є токсичною, оскільки не містить арильних нітросполук. Однак при спалюванні виділяє отруйні випари.

До складу С-4 входять: гексоген – близько 91 % маси; полімерний зв'язник – поліізобутилен – 2,1 %; пластифікатор – ди-(2-етилгексил)-

себацинат або диоктилсебацинат – 5,3 %; моторне масло специфікації SAE 10 – 1,6 %. Оскільки

отримана у такий спосіб суміш не має запаху, до її складу додається хімічна мітка (наприклад, 2,3-диметил-2,3-динитробутан) для визначення типу вибухової речовини і її походження.

С-4 широко відома своєю пластичністю. Вона може заповнювати щілини в будівлях і конструкціях та набувати будь-якої бажаної форми. Крім того, С-4 відома своєю надійністю і стабільністю. Надійним способом виклику вибуху є застосування електродетонатора або капсули-детонатора. С-4 негігроскопічна і не розчинна у воді; легко деформується зусиллям рук. При пострілі гвинтівки кулею не вибухає. Використовується як звичайна промислова вибухівка, у деяких випадках під водою, а також, як вибуховий заряд в деяких ракетах. Починаючи з 1990-х рр., композицію С-4 стали часто називати **П.** або **П.** С-4. Особливо часто застосовують для приховування правильної інформації про склад і характеристики вибухових пристроїв, що застосовуються для протиправних дій (у терактах).

Потужний **П.** С-4, який найчастіше використовують терористи, тепер можна виявити, навіть якщо він добре захований у багажі, за допомогою спеціальних електромагнітних хвиль, які називаються «терагерцевими».

Боровик О.В.

ПЛАТЕЖІ ЛІЦЕНЗІЙНІ (LICENSE FEES) – плата за надання прав на використання об'єкта інтелектуальної власності, що є предметом ліцензійного договору. **П.л.** належить до істотних умов ліцензійного договору. За надання права користування третій особі (Ліцензіату) власнику інтелектуальної власності (Ліцензіару), виплачується винагорода у вигляді роялті, паушального платежу, комбінованого платежу і компенсаційного платежу.

Яковенко О.В.

ПЛАТЕЖІ ЛІЦЕНЗІЙНІ КОМБІНОВАНІ (COMBINATION LICENSE FEES) – форма ліцензійної винагороди за використання об'єкта інтелектуальної власності, що є предметом ліцензійного договору. **П.л.к.** передбачає виплату одноразового авансового (паушального) платежу при укладенні угоди до початку виробництва та збуту ліцензійної продукції та з подальшою виплатою залишку розрахункової ціни ліцензії у вигляді періодичних платежів через узгоджені проміжки часу до визначеної дати (роялті). **П.л.к.** – найбільш поширений варіант плати за використання об'єкта інтелектуальної власності. Ліцензіар має можливість отримувати відрахування від реального доходу ліцензіата протягом усього терміну дії ліцензійного договору.

Яковенко О.В.

ПЛАТЕЖІ МИТНІ (CUSTOMS PAYMENTS) – податки, що відповідно до ПКУ або митного законодавства справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України та контроль за справлянням яких покладено на митні органи.

П.м. є загальнодержавними податками, що є обов'язковими до сплати на усій території України, крім випадків, передбачених ПКУ. Відповідно до МКУ 2012 р. до **П.м.** належать: мито; акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції); податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції).

Мито – це загальнодержавний податок, встановлений ПКУ та МКУ, який нараховується та сплачується відповідно до МКУ, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана ВРУ. Окрім МКУ визначення поняття «мито» зустрічається і в деяких міжурядових договорах, але за змістом відрізняються від наведеного вище: «мито» – усі види мита, податків, зборів або інші види сплати, що нараховуються і справляються на територіях держав Договірних Сторін під час застосування митного законодавства, виключаючи збори та види сплати, які обмежені до приблизної вартості наданих послуг; «мито» – всі види мита, зборів, податків та будь-яких інших виплат, що стягуються на територіях Договірних Сторін і закріплені в митному законодавстві, за винятком зборів та виплат за надані послуги; «мито» означає мито та всі інші податки, збори або інші нарахування, які стягуються при імпорті або експорті товарів, але не включаючи збори та нарахування, які є незначними у порівнянні з приблизною вартістю наданих послуг.

Акцизний податок – непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених ПКУ як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції). Акцизний податок стягується відповідно до ПКУ.

Податок на додану вартість – непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм ПКУ.

Разом з тим, існує ще один податок, що за всіма ознаками можна віднести до митних платежів – екологічний податок. Сплачується відповідно до норм ПКУ.

Екологічний податок – загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 01.04.2009. Податковими агентами, що сплачують до бюджету екологічний податок, який справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення є: ті, що здійснюють торгівлю на митній території України паливом власного ви-

робництва та/або передають замовнику або за його дорученням іншій особі паливо, вироблене з давальницької сировини такого замовника; ті, що здійснюють ввезення палива на митну територію України.

Гармаш Є.В.

ПЛАТІЖ АВАНСОВИЙ (ADVANCE/DOWN PAYMENT) – грошова сума або майнова цінність, яка передається покупцем продавцеві до відвантаження товару в рахунок виконання зобов'язань за контрактом. **П.а.** відіграє в даному випадку двояку роль: з одного боку, покупець за допомогою **П.а.** кредитує продавця, а з другого – забезпечує виконання своїх зобов'язань передбачених контрактом.

П.а. може бути в грошовій і товарній формах. Товарна форма **П.а.** передбачає передання імпортером експортеру сировинних матеріалів або комплектуючих, необхідних для виготовлення замовленого обладнання. Грошова форма **П.а.** передбачає сплату покупцем узгодженої за контрактом суми в рахунок належних за договором платежів до відвантаження товару (надання послуги), а іноді навіть до початку виконання контракту.

У світовій практиці **П.а.** використовуються у випадках: коли продавець сумнівається у платоспроможності покупця; коли політична і (чи) економічна ситуація у країні покупця нестабільна; при постачанні дорогого обладнання; при поставці товарів стратегічного призначення; при тривалих строках здійснення контракту.

П.а. може надаватися як на повну вартість, так і у вигляді певного відсотку від неї. Величина залежить від мети **П.а.,** характеру товару, його новизни, вартості і строків виготовлення. У світовій практиці **П.а.** зазвичай складають 10 – 30 % суми контракту. Погашається **П.а.** шляхом заліку заборгованості при поставці товару. Ця умова повинна бути зафіксована в контракті. Передоплата (**П.а.** на повну вартість) – попередня оплата повної вартості товарів і послуг, готових до відвантаження (вивезення, надання), за умови, що відвантаження буде здійснено не пізніше як за три робочих дні від дня отримання оплати, якщо інших термінів не передбачено договором чи нормативними актами.

П.а., як форма міжнародних розрахунків, більш вигідний експортеру і менше – імпортеру. При **П.а.** експортер захищений від ризику, що імпортер відмовиться або буде не в змозі оплатити товар, який уже відвантажений на його адресу; експортер отримує у своє розпорядження вільні кошти, які він може використати на придбання сировини, виплату зарплати, технічне оснащення підприємства тощо; експортер звільняється від необхідності використовувати банківський кредит із сплатою відсотків та інших витрат за користування ним. **П.а.** у вигляді певного відсотка від суми контракту є також засобом забезпечення зобов'язань покупця за контрактом. У разі відмови імпортера прийняти поставлений товар, експортер має право використати **П.а.** на відшкодування збитків. Для імпортера **П.а.** є ризиковою формою розрахунків, тому імпортер наполягає на виставленні на свою користь гарантії першокласного банку. Ризик імпортера при **П.а.** пов'язаний із тим, що експортер може не поставити товар або поставити несвоєчасно, невідповідної якості або неправильної специфікації; експортер може не дотримуватись асортименту товару, умов транспортування, пакування, що зробить товар некондиційним або навіть імпортер може втратити **П.а.** та матеріальну компенсацію, адже фінансує поставку за певний проміжок часу, до того як він фізично отримує товар у своє розпорядження, тобто він «зв'язує» свій капітал до отримання товару. У міжнародній практиці **П.а.,** головним чином часткові, одержали достатній розвиток.

Вакульчик О.М.

ПЛАТІЖ ЛІЦЕНЗІЙНИЙ – див. ПЛАТЕЖІ ЛІЦЕНЗІЙНІ.

ПЛАТІЖ МИТНИЙ – див. ПЛАТЕЖІ МИТНІ.

ПЛАТІЖ ПАУШАЛЬНИЙ (LUMPSUM PAYMENT) [від нім. Pauschale – намічена сума, загальна сума] є сумою ліцензійної винагороди, твердо зафіксованою в угодах, яка сплачується одноразово і не залежить від обсягів виробництва (продажу) продукції (товарів, робіт, послуг) з використанням об'єкта права інтелектуальної власності.

П.п. є видом ліцензійного платежу, а в поєднанні з роялті становить комбінований платіж. **П.п.** встановлюється з урахуванням оцінок очікуваної економічної ефективності і прибутків ліцензіата (особа, що придбала ліцензії) на основі використання ліцензії.

Перевага **П.п**. полягає у тому, що ліцензіар (продавець ліцензій) одержує всю суму в досить короткий термін з мінімальним ризиком. Такий вид платежу є фактичною ціною купівлі ліцензії. Він може здійснюватись одноразово або частинами.

Розрахунок **П.п.,** який включається до ціни, здійснюється відповідно до умов ліцензійного договору або іншого договору щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Для підтвердження розрахунку та сплати суми **П.п**., яка включається до ціни, декларант або уповноважена ним особа подає митному органу ліцензійний договір або інший договір щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності та наявні у нього документи, що підтвер-

джують заявлені числові значення цієї складової частини митної вартості.

Розрахована сума **П.п**. зазначається у декларації митної вартості, яка подається під час митного оформлення оцінюваних товарів.

Білак Н.І.

ПЛАТІЖНА УГОДА – див. УГОДА ПЛАТІЖНА.

ПЛАТІЖНЕ ДОРУЧЕННЯ АКЦЕПТОВАНЕ – див. ДОРУЧЕННЯ ПЛАТІЖНЕ АКЦЕПТОВАНЕ.

ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС КРАЇНИ – див. БАЛАНС КРАЇНИ ПЛАТІЖНИЙ.

ПЛАТНИК ЗРАЗКОВИЙ – див. «ЗРАЗКОВИЙ ПЛАТНИК».

ПЛАТНИК ПОДАТКІВ (TAXPAYER) – фізична особа (резидент і нерезидент України), юридична особа (резидент і нерезидент України) та його відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування згідно з ПКУ або податковими законами, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів відповідно до законодавства. **П.п.** може бути платником за одним або кількома податками та зборами.

П.п. зобов'язаний: стати на облік у контролюючих органах; вести в установленому порядку облік доходів і витрат, складати звітність, щодо обчислення і сплати податків та зборів; подавати до контролюючих органів декларації, звітність та інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів; сплачувати податки та збори у встановлені строки та розмірах; надавати на належно оформлену письмову вимогу контролюючих органів документи з обліку доходів, витрат та інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування, первинні документи, регістри бухгалтерського обліку, фінансову звітність, інші документи, пов'язані з обчисленням та сплатою податків та зборів; надавати контролюючим органам інформацію, відомості про суми коштів, не сплачених до бюджету в зв'язку з отриманням податкових пільг (суми отриманих пільг) та напрями їх використання; надавати контролюючим органам інформацію у встановленому порядку, строках та обсягах; виконувати законні вимоги контролюючих органів щодо усунення виявлених порушень законів з питань оподаткування та митної справи і підписувати акти (довідки) про проведення перевірки; не перешкоджати законній діяльності посадової особи контролюючого органу під час виконання нею службових обов'язків та виконувати законні вимоги такої посадової особи; повідомляти контролюючим органам про ліквідацію або реорганізацію протягом трьох робочих днів з дня прийняття рішення; повідомляти контролюючі органи про зміну місцезнаходження юридичної особи та зміну місця проживання фізичної особи – підприємця; забезпечувати збереження документів, пов'язаних з виконанням податкового обов'язку, протягом установлених строків; допускати посадових осіб контролюючого органу під час проведення ними перевірок до обстеження приміщень, територій (крім житла громадян), що використовуються для одержання доходів чи пов'язані з утриманням об'єктів оподаткування, а також для проведення перевірок з питань обчислення і сплати податків та зборів.

П.п. має право: безоплатно отримувати в контролюючих органах інформацію про податки та збори і нормативно-правові акти, що їх регулюють, порядок обліку та сплати податків та зборів, права та обов'язки платників податків, повноваження контролюючих органів та їх посадових осіб щодо здійснення податкового контролю; представляти свої інтереси в контролюючих органах самостійно, через податкового агента або уповноваженого представника; обирати самостійно метод ведення обліку доходів і витрат; користуватися податковими пільгами за наявності підстав; одержувати, у встановленому порядку і умовах, відстрочення, розстрочення сплати податків або податковий кредит; бути присутнім під час проведення перевірок та надавати пояснення з питань, що виникають під час таких перевірок, ознайомлюватися та отримувати акти (довідки) перевірок, перед підписанням актів (довідок) про проведення перевірки, у разі наявності зауважень щодо змісту (тексту) складених актів (довідок) підписувати їх із застереженням та надавати контролюючому органу, у встановленому порядку, письмові заперечення; оскаржувати у встановленому порядку рішення, дії (бездіяльність) контролюючих органів (посадових осіб), надані контролюючими органами роз'яснення; вимага-

ти від контролюючих органів проведення перевірки відомостей та фактів, що можуть свідчити на користь платника податків; на нерозголошення контролюючим органом (посадовими особами) відомостей про такого платника без його письмової згоди та відомостей, що становлять конфіденційну інформацію, державну, комерційну чи банківську таємницю та стали відомі під час виконання посадовими особами службових обов'язків; на залік чи повернення надміру сплачених, а також надміру стягнутих сум податків та зборів, пені, штрафів; на повне відшкодування збитків (шкоди), заподіяних незаконними діями (бездіяльністю) контролюючих органів (їх посадових осіб); вести облік тимчасових і постійних податкових різниць, та використовувати дані такого обліку для складання декларації з податку на прибуток.

Фрадинський О.А.

ПЛОМБА (SECURITY SEAL) [від лат. plumbum – свинець] – різновид свинцевої (або з іншого матеріалу) печатки, що прикріплюється до товарів або дверей запечатуваних приміщень, контейнерів та ін. У митній сфері – це один із засобів митного забезпечення. Пломбування (опломбування) – накладення **П.** з метою контролю доступу до об'єкта, захисту його від несанкціонованого втручання.

За ступенем захисту об'єкта, що охороняється, **П.** класифікуються на силові та індикаторні. Силові **П.** – одночасно виконують роль замка, або запірно-пломбувальні пристрої, які здатні протистояти злому. До силових **П.** відносять жорсткі багатоелементні та моноблочні **П.** болтового або тросового типу, які можна відкрити лише спеціальним інструментом або високим руйнівним зусиллям. Індикаторні **П.** (контрольні) – лише засвідчують факт несанкціонованого доступу до об'єкту.

Один з найбільш вживаних способів контролю стану **П.** – маркування з унікальним ідентифікаційним номером, який наноситься на пломбувальний пристрій способом, який виключає можливість маніпулювання і зазначається у супровідних документах. Електронні **П.** (e-seal) мають RFID-чип, інформація з таких **П**. зчитується безконтактним способом, що дозволяє здійснювати моніторинг та ідентифікацію об'єкта, що охороняється у будь-який момент часу.

Індикаторні (контрольні) **П.** застосовують з метою виявлення фактів несанкціонованого доступу до об'єктів (лічильники електроенергії, газу, води, грошові сховища в банках, інкасаторські сумки, складські приміщення, ємності, автомобілі, контейнери, бензоколонки, офіси, гральні автомати, шафи та багато інших об'єктів).

На початку 2000-х рр. в Україні відповідно до міжнародних стандартів замість застарілих свинцевих, сургучевих та пластилінових (мастикових) **П.** застосовуються одноразові пластикові і металопластикові індикаторні та силові **П.**, які мають індивідуальний номер, не можуть використовуватися повторно, стійкі до спроб підробки та маніпуляцій. Такі **П.** є дієвим засобом контролю. Номерні контрольні пломби ефективно застосовують у банківській, офісній, сільськогосподарській, поштовій та митній справах.

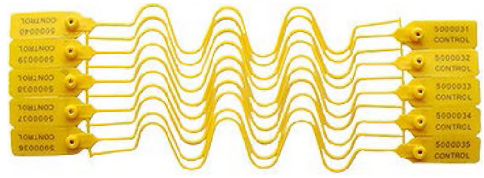
Варто зазначити, що до перевезень товарів під митними печатками та **П.** можуть допускатися тільки ті транспортні засоби, вантажні відділення яких

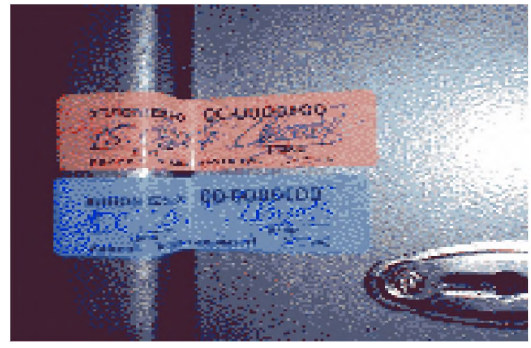
Свинцеві пломби

Пломба охоронна індикаторна пластикова

Пломба контрольна номерна

Пломба-наклейка

відповідають вимогам Додатку 2 до Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів. Зокрема, до міжнародного перевезення вантажів дорожніми транспортними засобами під митними печатками і **П.** можуть бути допущені лише транспортні засоби, сконструйовані та обладнані таким чином: можливість накладати митні печатки і **П.** простим і надійним способом; відсутність можливості із запечатаної або запломбованої частини транспортного засобу витягнути або помістити будь-який вантаж без залишення очевидних слідів злому, або пошкодження накладених печаток і **П.**; відсутність таємних місць для приховування вантажів.

Рудніченко Є.М., Несторишен І.В.

ПЛОМБУВАННЯ ВАГОНІВ І КОНТЕЙНЕРІВ (SECURITY SEALING OF RAIL CARS AND CONTAINERS) – здійснюється з метою запобігання проникненню сторонніх осіб у вантажні приміщення вагонів, контейнерів і забезпечення схоронності перевезених вантажів. Вагони і контейнери пломбуються запірно-пломбувальними пристроями (ЗПП) (пломба в єдиній конструкції з пристроєм для блокування), призначеними для одночасного запирання і пломбування вагонів і контейнерів або свинцевими пломбами. Технічні вимоги щодо конструкції та виготовлення ЗПП, пломб і закруток погоджуються Укрзалізницею. ЗПП належать до групи охоронних технічних засобів одноразового використання. Повторне використання їх можливе лише у разі, коли це передбачено їх конструкцією. ЗПП, пристрої для їх зняття, пломби, лещата для пломбування та дріт надаються залізницею відправникам (експедиторам) за плату.

ЗПП широко використовуються митними органами. ЗПП, накладені при перевезеннях товарів під митним контролем, можуть зніматися тільки працівниками митниць, а після митного оформлення – вантажоодержувачем або залізницею, за винятком випадків, коли існує реальна загроза знищення, безповоротної втрати або істотного їх псування. При накладенні ЗПП митним органом робиться відмітка в перевізних документах і в акті розкриття вагона (контейнера).

Акт розкриття вагона (контейнера і т. п.) повинен бути підписаний працівниками залізничної станції, на якій проводилося розкриття, митних органів та інших контролюючих організацій, що брали участь в огляді, і завіряється календарним штемпелем станції. Станція, що склала акт, повинна внести в накладну в графу «Відмітки залізниці» відмітку про складання акта розкриття або зробити відмітку про таке розкриття, яка завіряється підписом працівника станції і накладенням календарного штемпеля станції. Накладення нових пломб на перевізні засоби проводиться митним органом або прикордонною передавальною станцією. Такі пломби прирівнюються до пломб відправника.

Пломба на контейнері зі спеціальним замком

При знятті ЗПП і розкритті транспортних засобів та упаковки окремих вантажних місць для митного огляду посадові особи митних органів в присутності працівників станції складають акт митного огляду. Накладення нових ЗПП на транспортний засіб проводиться митним органом та залізницею.

Акт митного огляду складається в 3-х примірниках і розподіляється таким чином: перший примірник прикладається до перевізних документів і прямує на станцію призначення; другий примірник залишається в справах митного органу, що проводив митний огляд; третій примірник передається в справи станції. Нові справні пломби ЗПП митних органів або залізниці, про які зроблені відмітки в перевізних документах, прирівнюються до пломб ЗПП відправника або станції відправлення.

Існує кілька типів ЗПП: «Спрут – Універсал» використовується для пломбування критих, рефрижераторних вагонів, цистерн, вагонів-хоперів, критих вагонів для перевезення легкових автомобілів, контейнерів. ЗПП «ЛАВР» застосовується для пломбування критих вагонів і контейнерів, а ЗПП «Лавр – Гарант М» – для пломбування критих вагонів, рефрижераторних вагонів, цистерн, вагонів-хоперів, критих вагонів для перевезення легкових автомобілів, контейнерів. ЗПП «Кліщ-60СЦ» застосовується для пломбування контейнерів. ЗПП «Скат» використовується для пломбування спеціалізованих цистерн, завантажених зрідженими газами, кислотами та іншими рідкими хімічними вантажами.

Зняття ЗПП «Спрут – Універсал», «Лавр – Гарант

М» і «Кліщ-60СЦ» проводиться кліщами – кусачками, ЗПП «ЛАВР» – спеціальними знімачами, ЗПП «Скат» – неіскристими інструментами, робочі поверхні яких добре змащені тавотом, солідолом чи іншим мастилом.

Рудніченко Є.М., Несторишен І.В.

ПНЕВМАТИЧНА ЗБРОЯ – див. ЗБРОЯ ПНЕВМАТИЧНА.

ПОВЕРНЕННЯ ПОМИЛКОВО ТА/АБО НАДМІРУ СПЛАЧЕНИХ СУМ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ (RETUN OF ERRONEOUSLY AND/OR EXCESSIVELY PAID AMOUNTS OF CUSTOMS PAYMENTS) – здійснюється відповідно до Бюджетного та Податкового кодексів України. У разі виявлення факту помилкової та/або надмірної сплати митних платежів митний орган не пізніше одного місяця з дня виявлення такого факту зобов'язаний повідомити платника податків про суми надміру сплачених митних платежів. Помилково та/або надміру зараховані у державний бюджет суми митних платежів повертаються з державного бюджету в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. Якщо надмірна сплата сум митних платежів сталася внаслідок помилки з боку посадових осіб митного органу, повернення надміру сплачених сум митних платежів здійснюється у першочерговому порядку.

Повернення сум відповідних митних платежів здійснюється також у разі, якщо: законом передбачено повернення сум сплаченого мита при поміщенні товарів у митний режим реімпорту або у митний режим реекспорту, а також в інших випадках, визначених МКУ; у випадках та в порядку, визначених МКУ, здійснюється зміна раніше заявленого митного режиму, якщо суми митних платежів, належних до сплати при поміщенні товарів у новий митний режим, є меншими, ніж суми митних платежів, сплачених при поміщенні їх у попередній митний режим; відновлюється режим найбільшого сприяння, вільної торгівлі; митну декларацію змінено або визнано недійсною; у товарах, що ввозяться на митну територію України або вивозяться за її межі, виявлено дефекти або вони якимось іншим чином не відповідають погодженим специфікаціям, за умови, що ці товари не ремонтувалися і не використовувалися відповідно на території України та за її межами (крім операцій, необхідних для виявлення дефектів або невідповідності) і повертаються протягом шестимісячного строку; платником податків подано митному органу документи, які підтверджують наявність у нього на день подання митному органу митної декларації для митного оформлення права на звільнення від сплати митних платежів.

Повернення сплачених сум митних платежів здійснюється у валюті України. Якщо сплата або стягнення митних платежів здійснювалося в іноземній валюті, повернення сум митних платежів здійснюється за курсом валюти, визначеним НБУ, що діє на 0 годин дня коли відбулася їх сплата.

Повернення не здійснюється: якщо сума митних платежів, що підлягає поверненню, не перевищує 20 грн; в інших випадках, встановлених ПКУ.

Фрадинський О.А.

ПОВІДОМЛЕННЯ ЕЛЕКТРОННЕ (ELECTRONIC NOTIFICATION) – 1) повідомлення суб'єкта господарювання, як правило у вигляді затвердженої форми або офіційного листа з накладеним електронним цифровим підписом, яке надсилається для митниці засобами електронного зв'язку та містить запит на отримання інформації або інформацію, яку необхідно надати контролюючим органам; 2) повідомлення від митниці, яке надсилається засобами електронного зв'язку для суб'єкта господарювання та містить запит або інформацію, яку необхідно повідомити суб'єкту господарювання.

Зазвичай декларант (чи інша особа залучена до зовнішньоекономічних операцій) надсилає **П.е.** митниці з метою: інформування про вже здійсненні дії з товарами, що поміщаються або поміщені у певний митний режим; інформування про наміри здійснити певні дії та отримати на це дозвіл; інформування про зміну дотримання декларантом певних умов митних режимів, які передбачені законодавством; надання інформації запитуваної митницею. Зокрема митниця може отримувати **П.е.**: від декларанта у разі відкликання поданої ним митної декларації або надання декларантом додаткових документів; від утримувача митного складу із зазначенням кількості та опису товарів, які поміщаються у митний режим митного складу або митний режим реекспорту та розміщуються на складах, розташованих на територіях морських і річкових портів, аеропортів, залізничних станцій, в межах яких є пункти пропуску через державний кордон України; від гаранта з вимогою про зупинення фінансових гарантій, які він надав щодо забезпечення сплати митних платежів та ін.

Натомість декларанту надсилається **П.е.**, яке містить інформацію про прийняття або відмову у прийнятті електронної митної декларації до митного оформлення, інформацію про дату і час реєстрації електронної митної декларації, інформацію про коригування заявленої декларантом митної вартості, інформацію про випуск товарів за попередньою митною декларацією, інформацію з вимогою надати додаткові документи для підтвердження митної вартості тощо.

Медвідь Ю.О.

ПОВІДОМЛЕННЯ ПОПЕРЕДНЄ (ADVANCE NOTICE) – завчасне повідомлення митному органу про намір ввезти товари на митну територію України або вивезти їх за її межі.

Якщо товари ввозяться на митну територію України, то декларант або уповноважена ним особа подає **П.п.** митному органу, у зоні діяльності якого товари будуть пред'явлені для митного оформлення. **П.п.** здійснюється у вигляді попередньої митної декларації або іншого документа, що може використовуватися замість митної декларації відповідно до вимог МКУ. Також **П.п.** може подаватися у формі електронних документів, формат, кодування символів, засоби пересилання яких визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

При переміщені товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України митному органу подається **П.п.** у формі документів та/або відомостей залежно від виду транспорту, яким здійснюється перевезення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, у паперовому або електронному вигляді. Дані вимоги не розповсюджуються на морські, річкові та повітряні судна, які під час перебування на митній території України не роблять зупинок у портах чи аеропортах, розташованих на цій території.

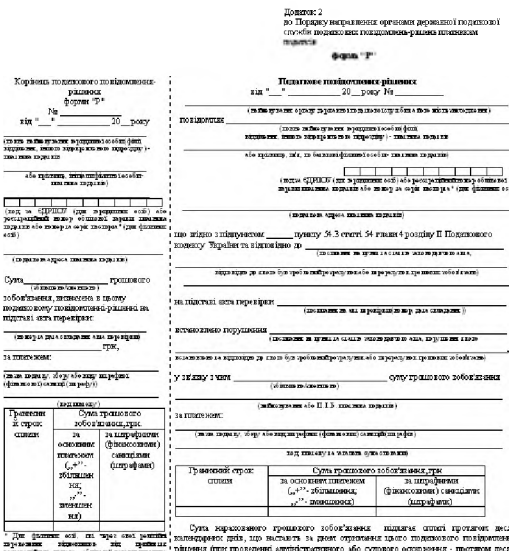
Туржанський В.А.

ПОВІДОМЛЕННЯ-РІШЕННЯ ПОДАТКОВЕ (TAX ASSESSMENT NOTICE) – письмове повідомлення контролюючого органу (митного, податкового) про: 1) обов'язок платника податків сплатити суму грошового зобов'язання у вигляді податкового зобов'язання, штрафної (фінансової) санкції або пені, визначеної контролюючим органом у випадках, передбачених законодавством, контроль за виконанням якого покладено на контролюючі органи; 2) внесення платником податків відповідних змін до податкової звітності.

У рамках міжнародних правовідносин України з іншими державами під **П-р.п.** розуміють письмове повідомлення контролюючого органу (митного, податкового) про обов'язок платника податків України сплатити суму грошового зобов'язання, визначену документом іноземної держави, за яким здійснюється погашення такої суми грошового зобов'язання відповідно до міжнародного договору України.

У **П-р.п.** зазначається: дата та номер його реєстрації; найменування контролюючого органу; найменування та реквізити платника податків; підстава для нарахування (зменшення) податкового зобов'язання, зменшення (збільшення) суми бюджетного відшкодування, зменшення від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток або від'ємного значення суми податку на додану вартість; посилання на норму закону, контроль за виконанням якої покладено на контролюючі органи та відповідно до якої був зроблений розрахунок або перерахунок грошових зобов'язань платника податків; сума грошового зобов'язання, яку повинен сплатити платник податку; сума зменшеного (збільшеного) бюджетного відшкодування або зменшеного від'ємного значення результатів господарської діяльності, або від'ємного значення суми податку на додану вартість; граничні строки сплати грошового зобов'язання або строки виправлення платником податків показників податкової звітності; попередження про наслідки несплати грошового зобов'язання або внесення виправлень до показників податкової звітності в установлений строк; граничні строки для оскарження **П-р.п.**

П-р.п. приймається керівником відповідного контролюючого органу або особою, яка виконує його обов'язки, протягом десяти робочих днів з дня, наступного за днем вручення платнику податків акта перевірки, а за наявності заперечень посадових осіб платника податків до акта перевірки – протягом трьох робочих днів, наступних за днем розгляду заперечень і надання (надсилання) письмової відповіді на заперечення платнику податків. **П-р.п.** складається в двох примірниках у письмовій формі з відповідними підписами та завіряється печаткою контролюючого органу. До **П-р.п.** додається розрахунок податкового зобов'язання та штрафних (фінансових) санкцій.

П-р.п. надсилається (вручається) за кожним окремим податком, збором разом із штрафними санкціями, а також за кожною штрафною (фінансовою) санкцією за порушення норм іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на такий контролюючий орган, та за пенею при порушенні строків розрахунків у сфері ЗЕД. **П-р.п.** вважається надісланим (врученим) платнику податків, якщо його передано посадовій особі такого платника податків під розписку або надіслано листом з повідомленням про вручення. Складання та надсилання платнику податків після порушення кримінальної справи **П-р.п.** за податковими зобов'язаннями, несплата яких встановлена рішенням суду, забороняється до набрання законної сили рішенням суду у справі або винесення постанови про закриття такої кримінальної справи. У разі самостійного визначення контролюючим органом податкового зобов'язання платника податків з причин, не пов'язаних з порушенням податкового законодавства, такий платник податків зобов'язаний сплатити нараховану суму податкового зобов'язання у строки, визначені законодавством, а якщо такі строки не визначено, – протягом 30 календарних днів, що настають за днем отримання **П-р.п.** про таке нарахування.

При визначенні грошового зобов'язання контролюючим органом у разі неподання платником податків в установлені строки податкової (митної) декларації; виявлення за результатами перевірки контролюючим органом порушення правил нарахування, утримання та сплати до відповідних бюджетів податків і зборів, заявлених у податкових (митних) деклараціях; застосування штрафних (фінансових) санкцій та пені за порушення у сфері ЗЕД; набрання законної сили судом про визнання платником податків винним в ухиленні від сплати податків; виявлення після митного оформлення та після випуску товарів контролюючим органом заниження або завищення податкових зобов'язань, визначених платником податків у митних деклараціях, платник податків зобов'язаний сплатити нараховану суму грошового зобов'язання протягом 10 календарних днів, що настають за днем отримання **П-р.п.**, якщо не розпочинається процедура оскарження даного **П-р.п.** протягом такого строку.

П-р.п. може бути оскаржене в адміністративному або судовому порядку. Якщо нарахована сума грошового зобов'язання збільшується внаслідок адміністративного оскарження **П-р.п.**, то на суму збільшення надсилається окреме **П-р.п.** У випадку самостійного погашення платником податків грошового зобов`язання за **П-р.п.**, скасування контролюючим органом раніше прийнятого **П-р.п.**, зменшення контролюючим органом нарахованої суми грошового зобов'язання за раніше прийнятим **П-р.п.**, набрання законної сили рішення суду про скасування **П-р.п.** або зменшення суми грошового зобов'язання за **П-р.п.** контролюючого органу **П-р.п.** вважається відкликаним. Ведення реєстру виданих **П-р.п.** та контроль за сплатою грошових зобов'язань за **П-р.п.** здійснює контролюючий орган, який приймає такі рішення.

Медвідь Ю.О.

«ПОВІСТЬ ВРЕМЕННИХ ЛІТ» («TALE OF BYGONE YEARS») – видатна пам'ятка літописання Київської Русі. Складена у Києві на початку XII ст. на підставі літописів X – XI ст., візантійських хронік, договорів Київської Русі з Візантією, ін. матеріалів. У центрі уваги **«П.в.л.»** – історія східних слов'ян та усталення християнства на Русі, становлення княжого володарювання та давньоруської державності. Значне місце у **«П.в.л.»** займають питання зовнішньої та внутрішньої торгівлі, прикордонних стосунків Київської Русі із сусідами, зокрема, з Візантією. Її авторство визнається за ченцем Києво-Печерського монастиря Нестером. У первісному автентичному вигляді **«П.в.л.»** – не збереглася. Найдавнішими зібраннями **«П.в.л.»** визнаються Київське зведення (авторська копія **«П.в.л.»**) 1050 р., Новгородське зведення 1050 р. і Києво-Печерські зведення 1073 і 1095 рр. Друге видання **«П.в.л.»** 1116 р. підготовлено за дорученням Великого князя Київського Володимира Мономаха ігуменом Київського Видубицького монастиря Сильвестром. Пізніше ці літописання стали основою для написання Лаврентіївського та Іпатіївського літописів, які опубліковані в сучасних історичних студіях.

Гальський К.Є.

ПОВІТРЯНЕ СУДНО – див. СУДНО ПОВІТРЯНЕ.

ПОВІТРЯНЕ СУДНО ВАНТАЖНЕ – див. СУДНО ПОВІТРЯНЕ ВАНТАЖНЕ.

ПОВІТРЯНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (AIR CODE OF UKRAINE) – кодифікований нормативно-правовий акт, який встановлює правові основи діяльності в галузі авіації. У преамбулі **ПКУ** визначено, що державне регулювання діяльності в галузі авіації та використання повітряного простору України спрямоване на гарантування безпеки авіації, забезпечення інтересів держави, національної безпеки та потреб суспільства і економіки у повітряних перевезеннях та авіаційних роботах.

ПКУ відповідає вимогам Конвенції про міжнародну цивільну авіацію. Україна як держава, що приєдналася до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію, несе відповідальність за виконання міжнародних зобов'язань, що випливають із цієї Конвенції, та за гарантії і створення умов безпеки для суспільства, захисту інтересів під час провадження діяльності в галузі цивільної авіації та використання повітряного простору України.

ПКУ є одним із правових джерел з питань державної митної справи, оскільки посадові особи митних органів мають орієнтуватися в питаннях правового регулювання повітряних перевезень та закріплених у **ПКУ** технічних та інших нормах, що забезпечують реалізацію державної митної справи.

ПКУ прийнятий 19.05.2011, складається із 19 розділів та 130 статей: Розділ 1. Загальні положення. Розділ 2. Система державного регулювання в галузі авіації та використання повітряного простору України. Розділ 3. Основні механізми управління безпекою в галузі авіації. Розділ 4. Використання повітряного простору України. Розділ 5. Повітряні судна та льотна придатність. Розділ 6. Польоти повітряних суден. Розділ 7. Авіаційний персонал. Розділ 8. Екіпаж повітряного судна. Розділ 9. Аеродроми і аеропорти. Розділ 10. Охорона навколишнього природного середовища. Розділ 11. Захист цивільної авіації від актів незаконного втручання. Розділ 12. Повітряні перевезення. Розділ 13. Права пасажира на компенсацію у разі відмови у перевезенні, скасування чи тривалої затримки авіарейсів. Розділ 14. Авіаційні роботи. Розділ 15. Пошук і рятування. Розділ 16. Авіаційне страхування. Розділ 17. Розслідування авіаційних подій. Розділ 18. Відповідальність за порушення законодавства в галузі цивільної авіації. Розділ 19. Прикінцеві та перехідні положення.

Царенко В.І.

ПОВНІ МИТНІ СТАВКИ – див. СТАВКИ МИТА ПОВНІ.

ПОВ'ЯЗАНІ ОСОБИ – див. ОСОБИ ПОВ`ЯЗАНІ.

ПОГЛИБЛЕНИЙ МИТНИЙ ОГЛЯД ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ – див. ОГЛЯД МИТНИЙ ПОВНИЙ (ПОГЛИБЛЕНИЙ МИТНИЙ ОГЛЯД ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ).

ПОДАТКИ ЕКСПОРТНІ (EXPORT TAXES) – обов'язкові, безоплатні платежі юридичних та фізичних осіб до бюджету держави при здійсненні ними експортних операцій, які є об'єктам оподаткування.

П.е. встановлюються з метою зниження рівня експорту товарів (послуг), які становлять цінність для внутрішнього ринку, забезпечення інтересів вітчизняного товаровиробника та поліпшення структури експорту, а також з метою забезпечення податкових надходжень до бюджету.

При цьому об'єктами оподаткування можуть бути як будь-які експортні операції в цілому, так і лише операції з експорту окремих видів товарів: експорт зернових, продуктів харчування, високотехнологічного обладнання, природних ресурсів, сировинних товарів тощо.

Базою оподаткування **П.е.** як правило є митна вартість або кількість товарів (послуг), що вивозяться за межі митної території. Ставки **П.е.** можуть визначатися у відсотках від вартості експортованих товарів (послуг), у твердих ставках з встановленої кількості товару або у змішаній формі.

В Україні у 2012 – 2013 рр. до податків, які підлягали сплаті при здійсненні експортних операцій, фактично належало лише вивізне мито при експорті певних видів товарів (оподатковувалися експортні операції з поставки насіння деяких видів олійних культур, худоби, шкіряної сировини, відходів та брухту чорних, кольорових металів).

У митно-податковій практиці крім вивізного мита можуть встановлюватися та сплачуватися такі **П.е.** як податок з продажів або податок з обігу, податок на додану вартість, акцизний податок.

Медвідь Ю.О.

ПОДАТКИ ІМПОРТНІ (IMPORT TAXES) – обов'язкові, безоплатні платежі юридичних та фізичних осіб до бюджету держави при здійсненні ними імпортних операцій, які є об'єктами оподаткування.

П.і. встановлюються, як тарифні заходи регулювання ЗЕД з метою забезпечення грошових надходжень до бюджету, захисту інтересів національного товаровиробника та внутрішнього ринку, поліпшення структури імпорту, формування пози-

тивного сальдо зовнішньоторговельного балансу та ін.

Об'єктами оподаткування можуть бути як будь-які імпортні операції в цілому, так і операції з імпорту лише окремих видів товарів.

Базою оподаткування **П.і.,** як правило, є митна вартість та фізичний обсяг товарів (послуг), що ввозяться на митну територію. Ставки можуть визначатися у відсотках до вартості імпортованих товарів (послуг), у твердих ставках з встановленої кількості товару або у змішаній формі.

В Україні у 2013 р. законодавством передбачалися такі види **П.і.** як податок на додану вартість, акцизний податок, екологічний податок (зокрема утилізаційний податок при ввезенні транспортних засобів та кузовів до них, що підлягають утилізації; екологічний податок при ввезенні на митну територію України палива), ввізне мито, сезонне мито, спеціальне мито (зокрема спеціальне мито на імпорт нових легкових автомобілів), антидемпінгове мито, компенсаційне мито. При цьому, у разі здійснення імпортних операцій, може передбачатися сплата декількох видів **П.і.** одночасно (наприклад, сплата ввізного мита, акцизного податку та податку на додану вартість при імпорті підакцизних товарів).

Медвідь Ю.О.

ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ (РОЗРАХУНОК) – див. ДЕКЛАРАЦІЯ ПОДАТКОВА (РОЗРАХУНОК).

ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ.

ПОДАТКОВА ТА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ НІДЕРЛАНДІВ – див. МИТНИЦЯ НІДЕРЛАНДІВ.

«ПОДАТКОВА ЯМА» (ВИГОДОФОРМУЮЧИЙ СУБ'ЄКТ) («TAX HOLE» (ENTITY THAT GENERATES BENEFITS)) – спеціально створена, зазвичай фінансово-промисловими групами, юридична або фізична особа-підприємець, що завдає збитків державі внаслідок реалізації схем мінімізації податків (ухилення від сплати ПДВ), легалізації контрабандного чи необлікованого товару. **«П.я.»** означає, що у ланцюгу від товаровиробника до кінцевого споживача на одній із ланок виникло непідтверджене документально зобов'язання або кредит –«яма». Їх реєструють, як правило, на підставних або недієздатних осіб, або на тих, хто виїхав за кордон чи загубив паспорт, як товариство з обмеженою відповідальністю або приватні підприємства, зазвичай для провадження оптової торгівлі непродовольчими товарами, що дозволяє охопити доволі широкий спектр послуг. Це платники з ознаками фіктивності, які безпосередньо формують схемний податковий кредит: виписуючи податкові накладні, надає можливість своїм контрагентам формувати затратну частину і податковий кредит, при цьому не декларує валового доходу і податкових зобов'язань та не сплачує їх до бюджету. **«П.я.»** є кінцевою ланкою, в якій «зникають» усі податкові зобов'язання. Вирахувати **«П.я.»** не зовсім просто, так як вона діє, як правило, через посередника і закривається в надзвичайно короткі строки. Основне завдання в контексті здійснення державної митної справи – припинити практику використання легальними суб'єктами ЗЕД **«П.я.»** та посилити боротьбу з нелегальним переміщенням через митний кордон України товарів.

Через такі фірми підприємства реального сектора економіки, які виступають у ролі замовника, намагаються також безпідставно відшкодувати ПДВ з бюджету, «відмити» гроші та перевести їх у готівку. Зазвичай такі структури функціонують один-три місяці. Організатори **«П.я.»** ретельно ви-

будовують схеми, у яких задіяно декілька десятків фірм. Ланцюгом постачання «перекачують» фінансові ресурси і «паперовий» товар. В одному з таких ланцюгів (підприємство – **«П.я.»**) податкові зобов'язання «зникають», тобто не відображаються у податковій звітності, і ПДВ не сплачується. Надалі грошові ресурси легалізуються. Підприємства, які виступають контрагентами **«П.я.»** мають назви «транзитери» та «вигодонабувачі».

З 2011 р. у в органах ДПС України (з грудня 2012 р. Міндоходів України, з травня 2014 р. ДФСУ) діє Система раннього виявлення, комплексного відпрацювання та руйнування тіньового сектору економіки. Зокрема, зарахування платників податків до **«П.я.»** здійснюється на підставі критеріїв (основних і додаткових), визначених, зокрема, відповідним наказом ДПСУ. Передбачено використання основних та додаткових критеріїв залежно від виду суб'єкта господарювання. Зазвичай **«П.я.»** мають статус діючих підприємств, з відсутністю основних засобів, мізерним статутним фондом. Засновником, директором та головним бухгалтером у таких підприємств є, як правило, одна і та ж малозабезпечена особа. Реєструються такі підприємства в різних регіонах України. За юридичною адресою реєстрації знаходиться так званий «пред-

ставник» підприємства, який виконує лише функцію секретаря та подає до контролюючих органів заповнені і підписані звітні документи, а посадові особи вказаного підприємства уникають явки до контролюючих органів, переховуються від слідчих та оперативних працівників.

Викриття **«П.я.»** здійснюється шляхом застосування системи автоматизованого зіставлення податкових зобов'язань та податкового кредиту у розрізі контрагентів, складання первинних схем товарних потоків, перевірка діяльності контрагентів за встановленими критеріями, недопущення їх ліквідації, стягнення з платників податків коштів, отриманих за нікчемними правочинами. Дієвим механізмом встановлення СГД з ознаками **«П.я.»** та руйнування схем мінімізації податкових зобов'язань залишається додаток 5 до декларації з ПДВ.

За користування послугами **«П.я.»** передбачена кримінальна відповідальність.

Прус Л.Р.

ПОДАТКОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ-РІШЕННЯ – див. ПОВІДОМЛЕННЯ-РІШЕННЯ ПОДАТКОВЕ.

ПОДАТКОВЕ ТА МИТНЕ УПРАВЛІННЯ АВСТРІЇ – див. МИТНИЦЯ АВСТРІЇ.

ПОДАТКОВИЙ АГЕНТ – див. АГЕНТ ПОДАТКОВИЙ.

ПОДАТКОВИЙ ВЕКСЕЛЬ – див. ВЕКСЕЛЬ ПОДАТКОВИЙ.

ПОДАТКОВИЙ ЗБІР – див. ЗБІР ПОДАТКОВИЙ.

ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (TAX CODE OF UKRAINE) – кодифікований нормативно-правовий акт, який регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства. **ПКУ** визначає функції та правові основи діяльності контролюючих органів. **ПКУ** є одним із основних джерел права з питань державної митної справи, оскільки разом із МКУ регулює питання із справляння митних платежів.

ПКУ прийнятий 02.12.2010, містить 19 розділів та 340 статей. Розділ I. Загальні положення. Розділ II. Адміністрування податків, зборів (обов'язкових платежів). Розділ III. Податок на прибуток підприємств. Розділ IV. Податок на доходи фізичних осіб. Розділ V. Податок на додану вартість. Розділ VI. Акцизний податок. Розділ VII. Збір за першу реєстрацію транспортного засобу. Розділ VIII. Екологічний податок. Розділ IX. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України. Розділ X. Рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні. Розділ XI. Плата за користування надрами. Розділ XII. Місцеві податки і збори. Розділ XIII. Плата за землю. Розділ XIV. Спеціальні податкові режими. Розділ XV. Збір за користування радіочастотним ресурсом України. Розділ XVI. Збір за спеціальне використання води. Розділ XVII. Збір за спеціальне використання лісових ресурсів. Розділ XVIII. Особливості оподаткування платників податків в умовах дії угоди про розподіл продукції. Розділ XIX. Прикінцеві положення. Розділ XX. Перехідні положення.

Царенко В.І.

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ ПОДАТКОВИЙ.

ПОДАТКОВО-МИТНА СФЕРА – див. СФЕРА ПОДАТКОВО-МИТНА.

ПОДАТКОВО-МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЕСТОНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ – див. МИТНИЦЯ ЕСТОНІЇ.

ПОДАТОК (TAX) – вид обов'язкового, неекві-валентного платежу, який стягується державою на підставі її виключної влади, та не носить характеру покарання або компенсації. Залежно від функціонального призначення та сфер застосування **П.** можна характеризувати наступним чином: з пра-

вової точки зору **П.** – нормативно-врегульовані відносини між суб'єктами оподаткування: державою та платниками **П.**; в економічному аспекті – **П.** є методом перерозподілу новоствореної вартості; фінансові аспекти **П.** полягають у формуванні централізованих фондів грошових коштів держави, які використовуються для виконання останньою своїх функцій; соціальний зміст **П.** проявляється у регулюванні добробуту членів суспільства шляхом застосування підвищених або понижених ставок **П.**, податкових пільг.

У ПКУ **П.** визначено як «обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників **П.**». В Україні встановлюються загальнодержавні та місцеві **П.** До загальнодержавних належать **П.**, що встановлені ПКУ і є обов'язковими до сплати на усій території України, окрім, законодавчо передбачених випадків. До місцевих належать **П.**, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених ПКУ, рішеннями сільських, селищних і міських рад у межах їх повноважень, і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад.

До групи загальнодержавних **П.** належать: **П.** на прибуток підприємств; **П.** на доходи фізичних осіб; **П.** на додану вартість; акцизний **П.**; екологічний **П.**; рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України; рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні; плата за користування надрами; плата за землю; фіксований сільськогосподарський **П.**; мито. До місцевих податків належать: **П.** на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; єдиний **П.**

Фрадинський О.А.

ПОДАТОК АКЦИЗНИЙ (EXCISE TAX) – непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених ПКУ як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції). До підакцизних товарів згідно з ПКУ в Україні належать: спирт етиловий та інші спиртові дистиляти; алкогольні напої, пиво; тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну; нафтопродукти, скраплений газ; автомобілі легкові, кузови до них, причепи та напівпричепи, мотоцикли.

Об'єктом оподаткування **П.а.** є реалізація підакцизних товарів (продукції) згідно з договорами купівлі-продажу, міни, поставки та іншими господарськими, цивільно-правовими договорами з передачею прав власності або без такої, за плату (компенсацію) або без такої, незалежно від строків її надання, а також безоплатного відвантаження товарів, у тому числі з давальницької сировини. Також до об'єктів оподаткування **П.а.** відноситься: реалізація (передача) підакцизних товарів з метою власного споживання, промислової переробки, здійснення внесків до статутного капіталу; ввезення підакцизних товарів на митну територію України; реалізація конфіскованих підакцизних товарів, підакцизних товарів визнаних безхазяйними, чи за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, підакцизних товарів, що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави та ін. До об'єктів оподаткування віднесено також обсяги та вартість втрачених підакцизних товарів із вини платника податку.

Не підлягають оподаткуванню операції з вивезення (експорту) підакцизних товарів (продукції) платником податку за межі митної території України. Звільняються від оподаткування **П.а.** операції з придбання за кошти державного та місцевих бюджетів, фондів загальнообов'язкового державного страхування легкових автомобілів спеціального призначення для інвалідів, МОЗУ, Міністерства надзвичайних ситуацій; ввезення підакцизних товарів для офіційного та особистого використання дипломатичними та консульськими представництвами іноземних держав.

База оподаткування залежить від виду застосовуваної ставки **П.а.** Передбачено три види податкових ставок: адвалерні, специфічні, адвалерні та специфічні одночасно (змішані). Адвалерні ставки встановлюються у відсотках до вартості товару. Специфічні ставки встановлюються у грошовому виразі на одиницю товару, представлену у фізичних одиницях виміру (кг, л, см^3, штуки) та застосовуються до підакцизних товарів (продукції) таких як: спирт етиловий, алкогольні напої, нафтопродукти, скраплений газ, транспортні засоби. Змішані (адвалерні та специфічні) встановлюються одночасно за ставками у відсотках до вартості товару і у твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції) та застосовуються до тютюнових виробів, тютюну, промислових замінників тютюну. Ставки **П.а.**, визначені в ПКУ, не є постійними, а щорічно переглядаються на підставі щорічного внесення КМУ до 1 червня до ВРУ проекту закону про внесення змін до ПКУ щодо абсолютних ставок оподаткування **П.а.** з урахуванням індексів споживчих цін та цін виробників промислових товарів.

Визначення дати виникнення податкових зобов'язань залежить від виду операцій: для підакцизних товарів, вироблених на митній території України, – дата їх реалізації виробником; щодо зіпсованого, знищеного, втраченого підакцизного товару – дата складання відповідного акта; у разі ввезення підакцизних товарів на митну територію України – дата подання митної декларації або дата нарахування податкового зобов'язання; при передачі підакцизних товарів, вироблених з давальницької сировини, – дата їх відвантаження виробником замовнику або за його дорученням іншій особі; при використанні підакцизних товарів (продукції) для власних виробничих потреб – дата їх передачі для такого використання.

Сума **П.а.** визначається платником податку самостійно, виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок цього податку. Якщо ставку податку встановлено не у гривнях, а в євро, то до бюджету **П.а.** сплачується у гривневому еквіваленті. Умовою звільнення від оподаткування транзиту підакцизних товарів (продукції) через митну територію України є здійснення заходів щодо гарантування доставки таких товарів (продукції) у порядку, визначеному митним законодавством. Певні особливості оподаткування **П.а.** встановлені для алкогольних напоїв та тютюнових виробів. Обов'язковою умовою реалізації таких підакцизних товарів є наявність марок **П.а.** Крім того, на підприємствах – виробниках спирту та лікеро-горілчаних виробів, з метою забезпечення повноти сплати **П.а.** передбачено створення акцизних складів.

Вакульчик О.М.

ПОДАТОК ЕКСПОРТНИЙ – див. ПОДАТКИ ЕКСПОРТНІ.

ПОДАТОК ІМПОРТНИЙ – див. ПОДАТКИ ІМПОРТНІ.

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (VALUE-ADDED TAX) – непрямий податок, який є часткою новоствореної вартості, входить до ціни реалізації товарів і сплачується споживачем у державний бюджет на кожному етапі виробництва товарів. Першим описав механізм дії **ПДВ** французький спеціаліст Моріс Лоре у 1954 р., який обґрунтував переваги **ПДВ** в порівнянні з іншими універсальними акцизами – податком з обігу і податком з продаж. У 1967 р. **ПДВ** вперше було запроваджено у Данії, 1968 р. – у Франції та Німеччині, у 1969 р. – у Нідерландах та Швеції. На сьогодні **ПДВ** стягується у 140 країнах світу (крім США та Японії, де існує податок з продажів). **ПДВ** – найзначніший за обсягом з усіх податків, які зараховуються в державний бюджет України. В Україні **ПДВ** був введений в дію 01.01.1992.

Головна особливість механізму сплати **ПДВ** – це розрив між реальним і формальним платником. Реальний платник **ПДВ** – це покупець, тому що кошти для **ПДВ** входять до ціни товару. Формальний платник **ПДВ** – це продавець, який після продажу товару зобов'язаний перерахувати **ПДВ** до бюджету.

Платниками податку є як фізичні, так і юридичні особи, які здійснюють підприємницьку діяльність в Україні. Об'єктом оподаткування є продаж товарів (робіт, послуг) на митній території України (здійснюється як резидентами, так і нерезидентами), ввезення (імпорт) товарів і послуг (в тому числі й у вигляді оренди чи лізингу), які оподатковуються за ставкою 20%, а операції вивезення товарів та послуг за межі митної території України (експорт) – за нульовою ставкою. Існує також перелік видів операцій, які не належать до об'єкта оподаткування.

Базою **ПДВ** є фактична (договірна) ціна товару чи послуги. Якщо товар чи послуга є імпортованою, то базою є договірна ціна, але не менша за митну вартість, що зазначена у ввізній митній декларації з урахуванням витрат на транспортування, навантаження, розвантаження, перевантаження та страхування до пункту перетину митного кордону України, сплати брокерських, агентських, комісійних та інших видів винагород, пов'язаних із ввезенням (пересиланням) таких товарів, плати за використання об'єктів інтелектуальної власності. До бази оподаткування також включаються всі податки – в тому числі акцизний податок і мито.

Податкове зобов'язання платника податку – це обсяг загального **ПДВ**, що нарахований платником податків і включений до вартості робіт, послуг, які надаються у звітному періоді. Податковий кредит – сума **ПДВ**, що сплачена платником податку у звітному періоді, у зв'язку з придбанням сировини, матеріалів, товарів, робіт, послуг, а також основних фондів та нематеріальних активів. Сплаті в бюджет підлягає різниця між податковим зобов'язанням та податковим кредитом. Бюджетне відшкодування **ПДВ** платнику податку з боку держави пов'язано із ситуацією, коли податковий кредит за звітний період перевищує податкове зобов'язання. Бюджетне відшкодування – це сума, що підлягає поверненню платнику податку з державного бюджету у зв'язку з надмірною сплатою податку платником. За бажанням платника податку сума бюджетного відшкодування може бути повністю або частково зарахована в рахунок платежів з цього податку. Підставою для формування податкового кредиту, є наявність у платника податку – покупця товарів, робіт або послуг – належно оформленої податкової накладної.

Право на нарахування податку та складання податкових накладних надається виключно особам,

зареєстрованим як платники **ПДВ**. Платник податку зобов'язаний надати покупцю податкову накладну, яка складається у момент виникнення податкових зобов'язань продавця у двох примірниках – оригінал надається покупцю, копія залишається у продавця товарів. Податкова накладна є звітним податковим документом і одночасно розрахунковим документом, виписується на кожну повну або часткову поставку товарів (робіт, послуг). Платники податку повинні зберігати податкові накладні протягом строку, передбаченого законодавством для зобов'язань із сплати податків.

Датою виникнення податкових зобов'язань вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше: або дата зарахування коштів від покупця на банківський рахунок платника податку як оплата товарів, або дата відвантаження товарів, а для робіт (послуг) – дата оформлення документа, що засвідчує факт виконання робіт (послуг) платником податку. Датою виникнення податкових зобов'язань при ввезенні (імпорті) товарів є дата оформлення ввізної митної декларації із зазначенням у ній суми податку, що підлягає сплаті.

Вакульчик О.М.

ПОДВІЙНИЙ МИТНИЙ ТАРИФ – див. ТАРИФ МИТНИЙ ПОДВІЙНИЙ.

ПОДІБНІ (АНАЛОГІЧНІ) ТОВАРИ – див. ТОВАРИ ПОДІБНІ (АНАЛОГІЧНІ)

ПОДОРОЖНІЙ ЛИСТ ВАНТАЖНОГО АВТОМОБІЛЯ – див. ЛИСТ ВАНТАЖНОГО АВТОМОБІЛЯ ПОДОРОЖНІЙ.

ПОДРАЗНИКИ (IRRITANTS) – різноманітні чинники навколишнього середовища (світло, звук, тиск, запах, температура тощо), що діють на організм та викликають реакцію у відповідь. Дія **П.** на організм – подразнення.

За природою **П.** поділяють на: фізичні (температура, тиск, світло, звук, дотик, електричний струм); хімічні (речовини їжі, ліки, гормони, вітаміни, продукти обміну речовин, кислоти, луги тощо); змішаної природи (зміна осмотичного тиску, зміна pH середовища). За видами впливу на органи чуттів **П.** поділяються на світлові, звукові, запахові, смакові, температурні, больові, тактильні. За силою дії – порогові, підпорогові та надпорогові. За своєю структурою **П.** поділяються на: прості, складні та комплексні.

Кожен **П.** виміряються такими параметрами: інтенсивністю, тривалістю, частотою, локалізацією у просторі, градієнтом біологічної значимості. Деякі **П.,** а саме смакові, тактильні, больові застосовують для дресирування собак з метою утворення та підкріплення умовних рефлексів. Решта **П.** називаються умовними і є сигналами для управління собакою. Кожен безумовний **П.** в організмі викликає специфічну вроджену реакцію (рефлекс). Умовні **П.** таких реакцій не мають, на них в організмі утворюються тимчасові зв'язки у вигляді умовних рефлексів.

Виноград О.В.

ПОДРАЗНИКИ БЕЗУМОВНІ (UNCONDITIONED STIMULI) – чинники, які безпосередньо діють на організм собаки та викликають через відповідний аналізатор центральної нервової системи прояв характерного безумовного рефлексу. **П.б** викликають безумовні (вроджені) рефлекси. **П.б**, що викликають безумовні рефлекси повинні бути граничної сили. Наприклад, звук викликає слуховий, орієнтувальний рефлекс, улюблена іграшка – зорову, ігрову реакцію. При дресируванні службових собак з навичок загального та спеціального курсу підготовки для проведення огляду транспортних засобів, вантажів, багажу під час проведення митного контролю найчастіше, з безумовних подразників, застосовують харчові, механічні та електричні подразники.

Харчовими подразниками можуть бути ласощі, однакового розміру, середньої величини (шматочки м'яса, корм, іноді цукор, печиво). Наприклад, вимовляючи команду «Сидіти», натискають рукою на ділянку попереку і, як тільки собака сяде, дають йому ласощі. Таким самим способом їжу використовують для привчання собак долати перешкоди, підходити до дресирувальника тощо. Для ефективного використання харчового подразника собаку необхідно дресирувати до годування або через 3 – 4 години після нього.

Механічні подразники дресирувальник застосовує різними способами, а саме: похлопування долонею по тулубу собаки, натискання рукою на визначені частини тіла (поперек, холку та ін.); погладжування собаки; впливає спеціальним нашийником, повідком (ривок, підтягування).

Дресирувальник, застосовуючи механічні подразники, викликає в собаки потрібну реакцію, чим корегує поведінку собаки відповідно до своїх цілей. Але варто враховувати силу подразника й індивідуальні особливості собаки.

Електричні подразники застосовують для керування собакою на великій відстані від дресирувальника через радіоімпульсні приймачі, розташовані в нашийнику на шиї або в шлеї на спині.

Виноград О.В.

ПОДУЖНЕ МИТО – див. МИТО ПОДУЖНЕ (ПОДУЖЧИНА).

ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ – див. ДАВНІСТЬ ПОЗОВНА.

ПОКАЗНИК МИТНОЇ БЕЗПЕКОСПРОМОЖНОСТІ (INDEX OF THE ABILITY TO CUSTOMS SECURITY) – множина організаційно-економічних показників результатів діяльності митної служби у вигляді якісних характеристик та кількісних індикаторів, які оцінюють можливість здійснення митної справи на визначеному рівні надійності.

Пашко П.В.

ПОКЛАЖА РУЧНА (CARRY-ON BAGGAGE/HAND LAGGAGE) – товари, що належать громадянам і переміщуються через митний кордон України разом з цими громадянами або уповноваженими ними особами без оформлення багажних чи інших перевізних документів.

Типи **П.р.** маленький предмет – **П.р.** має габарити 42х32х25 см або менше; великий предмет – **П.р.** перевищує розмір маленького предмету **П.р.**, але не перевищує 56х45х25 см.

Коновалов Ю.О.

ПОЛІГКАПЕЛ (HUCKSTER) [від грец. παλιγκάπηλος – дослівно «торгаш, перепродавець», інколи у значенні κάπηλος – «дрібний гендляр, шахрай»] – у Стародавній Греції представник прошарку ринкових посередників-перекупників, які реалізували свій товар у роздріб з яток особисто або через одного-двох рабів чи вільновідпущеників. Разом із великими закордонним купцями емпорами (ἔμποροι) та дрібними гендлярами капелами (κάπηλοι) виступали основними суб'єктами торговельних відносин.

Колесников К.М.

ПОЛІГРАФ («ДЕТЕКТОР БРЕХНІ») (POLYGRAPH («LIE DETECTOR»)) – комп'ютерний технічний засіб, що відповідно до його технічних характеристик здійснює реєстрацію змін психофізіологічних реакцій людини у відповідь на пред'явлення за спеціальною методикою певних психологічних стимулів, не завдає шкоди життю, здоров'ю людини та навколишньому середовищу.

Сучасний **П.** – це комплекс точних медичних приладів, які безперервно та синхронно фіксують таку динаміку опитуваної особи, як тиск крові, частоту пульсу, глибину і частоту дихання, гальванічні реакції шкіри, ступінь м'язового напруження, біотоки мозку – всього близько 20 показників. Кількість різних показників, що реєструються і записуються. Сам прилад пов'язаний з досліджуваною особою за допомогою системи контактних датчиків. У США **П.** розглядається як «прилад неоціненної допомоги слідству». Сьогодні криміналістичну поліграфологію (інструментальну діагностику емоційної напруги та встановлення психофізіологічного стану досліджуваного), або, як він ще відомий – метод «детекції брехні» за допомогою **П.** – розцінюється як нетрадиційна інформаційна технологія для отримання даних, які мають значення при проведенні будь-якого розслідування в умовах конфліктної протидії у процесі встановлення істини у будь-якій справі. При цьому спеціаліст-поліграфолог оцінює психофізіологічні реакції особи, яку опитують на ті чи інші стимули, виносить судження щодо їхнього суб'єктивного значення, що свідчать про присутність у пам'яті людини ідеальних слідів будь-яких подій або його окремих складових (з'ясування таких слідів може бути основою для

вирішення проблеми щодо приховання особою інформації про розслідувану подію, достовірності відомостей, отриманих дослідним шляхом спеціалістом перевищує у цьому разі 90 %; а при застосуванні методів виявлення прихованої інформації (тобто так званого непрямого методу) у випадках непричетності особи, яку опитують, до інкримінованого протиправного діяння достовірність наближається до 100 %.

В Україні застосування **П.** прямо законодавством не передбачено. Для його використання необхідним є експерти-поліграфологи, які повинні мати сертифікат, але в Україні відсутня система їх атестації.

В Україні **П.** вже використовується органами МВСУ в ході слідства, а також СБУ. В практику роботи у 2013 р. було запроваджено комп'ютерні **П.** (комп'ютер з сенсорним блоком та датчиками зняття інформації), які можуть реєструвати одночасно зміни декількох фізіологічних процесів, а їх точність прирівнюється практично до 100 %. Вони використовуються з метою удосконалення роботи з виявлення та попередження корупційних правопорушень за ініціативи Головного управління внутрішньої безпеки Міндоходів України (з травня 2014 р. ДФСУ).

П. застосовується в діяльності Міндоходів (з травня 2014 р. ДФСУ) та його територіальних органів, підпорядкованих установ та організацій виключно з метою проведення заходів сприяння оперативно-розшуковій діяльності, перевірки кандидатів в процесі вирішення питань щодо прийому особи на роботу (службу) та під час проведення службових розслідувань та перевірок, профілактичних заходів. **П.** може бути використаний для опитування тільки після добровільної письмової згоди того, кого перевірятимуть.

На міжнародному ринку поліграфних пристроїв домінують три американських фірми: «Stoelting», «Lafayette» і «Axciton». Найстаріша з них – «Stoelting», заснована в 1886 р., має 100-річний досвід виробництва поліграфів. За час свого існування вона випустила більш 30-ти модифікацій поліграфів, включаючи і сучасні моделі – комп'ютерні поліграфи «Axciton» – єдина з закордонних фірм, продукцією якої є тільки поліграфи. Комп'ютерні поліграфи цієї фірми оригінальні за своєю конструкцією, характеризуються малим споживанням електроструму психофізіологічним блоком. Лідером з виробництва **П.** є американська компанія Lafayette Instrument Company, в Україні її авторизованим або ексклюзивним дистрибьютором є компанія АРГО-А, яка володіє найбільшою у світі колекцією чорнильних, термальних і комп'ютерних **П.** різних поколінь та брендів. Його використовують більш ніж в 103 країнах, у т.ч. й на пострадянському просторі – в Росії, Білорусії та Молдові. Провідним користувачем **П.** є США, де їх використовують ще з 50-х рр. XX ст., друге місце за об'ємами прикладного використання посідає є Канада, за масштабами – Російська Федерація. За кількістю **П.** третє місце займає Японія, в якій **П.** почали використовувати з 1930-х років. Однак, наприклад, в Австралії, Австрії та Німеччині такі дослідження заборонені.

Прус Л.Р. Пунда О.О.

ПОЛІТИКА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА (EXTERNAL ECONOMIC POLICY) – політика держави, що регулює усі форми зовнішньоекономічних зв'язків і визначає режим їх здійснення, включаючи експорт та імпорт товарів, послуг, капіталів, робочої сили, руху валюти тощо. Тобто, це комплекс державних заходів, який спрямовується на досягнення економікою країни певних переваг на світовому ринку і на захист національного ринку від конкуренції іноземних товарів. Основними засобами здійснення **П.з.** є митна система і нетарифні бар'єри, регулювання руху валюти і валютного курсу, еміграції й імміграції робочої сили, торгівлі цінними паперами й ін.

Еволюція розвитку зовнішньоекономічних відносин – співпадає з еволюцією розвитку та вдосконалення системи державного регулювання даного виду взаємовідносин. Оскільки в сукупності зовнішньоекономічних відносин задіяні і взаємопов'язані інтереси не тільки різних соціальних груп та верств населення, але й різних країн, держава неминуче стає одним із основних суб'єктів регулювання даного виду взаємовідносин.

Від загальної концепції побудови економічної системи залежать напрям руху, етапи формування, механізм функціонування політики держави у сфері зовнішньоекономічних зв'язків. Централізовано-планова модель господарювання передбачала досить жорстку ієрхічну систему регулювання економіки, тому основним постулатом, на якому базувалась **П.з.**, була монополія держави на здійснення будь-яких операцій у сфері міжнародних економічних відносин, тобто тільки держава могла наділити певні органи правом дієздатності на зовнішньому ринку. У ринковій моделі для суб'єктів господарювання немає принципової різниці, на якому ринку працювати: внутрішньому чи зовнішньому, головне – це реалізація економічних інтересів відповідно до існуючого правового поля.

При визначенні **П.з.** як економічної категорії слід акцентувати увагу на двох суттєвих моментах: наступальному і захисному, з урахуванням того, що ефективність функціонування **П.з.** залежить від реалізації обох функціональних завдань. Реалізація наступальної функції неможлива без чіткого відпрацювання захисної, оскільки ці процеси глибоко взаємопов'язані. Наступальна функція спрямована, насамперед, на отримання (у результаті участі у світогосподарських відносинах) країною порівняльних та абсолютних переваг, тобто на реалізацію економічного потенціалу країни на світовому ринку.

З великого спектру проблем, які вирішують країни-учасники, основною є проблема збереження суверенітету. Йдеться не стільки про політичну незалежність, скільки про економічний суверенітет країни, який означає свободу держави у виборі форм і шляхів збереження та захисту своєї національної економіки від будь-якого втручання з боку іноземних держав та їхньої економічної діяльності, в тому числі й в сфері міжнародного поділу праці.

Захисна функція реалізується з метою формування господарської структури відповідно до

національних інтересів і цілей **П.з.** Основними причинами введення і підтримання захисних заходів є: створення системи регулювання імпорту з метою захисту вітчизняного ринку від іноземної конкуренції; необхідність захисту певних галузей і підприємств у період становлення нових виробництв, структурної перебудови і подолання кризових явищ. Такий протекціоністський захист, як правило, має вибірковий і тимчасовий характер і є результатом компромісу між зацікавленими вітчизняними виробниками, з одного боку, і місцевими імпортерами і споживачами – з іншого, відповідно до ступеня їх впливу на структури влади, які визначають **П.з.**; необхідність захисту при будь-яких обставинах певних стратегічних галузей і підприємств, які забезпечують безперервність процесу відтворення (енергетика, транспорт, зв'язок і т.п.) або обороноздатність країни. З огляду на міжнародні домовленості, такий державний контроль покриває також обіг продукції й технологій подвійного призначення; необхідність мати резерв торговельно-політичних поступок в обмін на аналогічні поступки країн-партнерів, важливих для вітчизняного експорту. Потреба в цьому була особливо нагальною при вступі до ГАТТ/СОТ і проведенні в його рамках періодичних раундів переговорів про лібералізацію умов торгівлі. Тому імпортний режим більшості країн світу диктується, як правило, помірним протекціонізмом. Даний резерв використовується також і у внутрішній політиці з метою залучення ділових кіл, які зацікавлені в протекціонізмі, як союзників партій і рухів, які знаходяться при владі; сучасний протекціонізм здебільшого є інструментом проведення вибіркової структурної політики і менше – джерелом наповнення державного бюджету, хоча, безперечно, дані фіскальні заходи відіграють значну роль у країнах, які розвиваються; необхідна реалізація даної функції при розв'язанні проблеми екстерналізації, тобто перекладання на інші національні господарські системи своїх проблем, витрат, складнощів. Це виявляється у тому, що економічно розвинені країни екстерналізують свої витрати шляхом розширення зовнішньоекономічної сфери, імпорту дешевої сировини і палива, експорту готової продукції й капіталу, перенесення екологічно забруднених виробництв на територію інших країн, як правило, тих, які знаходяться на світогосподарській периферії.

Слід акцентувати увагу на важливому методологічному посиланні – **П.з.** є каталізатором ринкових перетворень у країні, вона, безперечно, стимулює рух у даному напрямі, але основний фундамент створення ефективної економічної системи – це внутрішні економічні відносини. За рахунок ефективності зовнішньоекономічних відносин можливе вирішення цілого ряду, перш за все, локальних завдань, але питання стратегії реалізуються на рівні внутрішніх економічних взаємовідносин.

Гребельник О.П.

ПОЛІТИКА ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНА (FOREIGN TRADE POLICY) – основні підходи та система заходів держави щодо використання експортних та імпортних товаропотоків країни в контексті забезпечення національних інтересів. Зовнішня торгівля залишається основною формою міжнародних економічних зв'язків. **П.з.** може вважатися ключовою складовою зовнішньоекономічної політики держави. Зовнішня торгівля формується як рух товарів, що вивозяться з країни (експорт) та ввозяться в країну (імпорт). Відповідно розрізняють експортну та імпортну політику держави. Експорт товарів розширює рамки збуту товарів, дозволяє подолати обмеженість національного (внутрішнього) ринку. Враховуючи це експортна політика держави має бути в цілому орієнтованою на сприяння експорту. Разом з тим, потенційно в експорті певних товарів на певних умовах приховуються загрози національним поточним та стратегічним інтересам країни. Сировинний експорт є не стільки досягненням країни, скільки свідченням вдалого розташування певних покладів природних ресурсів. Імпорт товарів допомагає долати обмеженість національної ресурсної бази, наповнювати певні ринки товарами – засобами виробництва та широкого споживання. Імпортна політика має враховувати те, що імпорт може посилювати конкуренцію на внутрішньому ринку, сприяти ввезенню в країну сучасного обладнання та технологій, але з іншого боку може створювати загрозу для національних товаровиробників, негативно впливати на кількість робочих місць та курс національної валюти. Щодо імпорту, напевно, жодна країна не може обійтися без використання певних протекціоністських заходів, визначення шляхів імпортозаміщення ряду товарів.

Петруня Ю.Є.

ПОЛІТИКА ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ (IMPORT SUBSTITUTION POLICY) – форма торговельного протекціонізму, спрямована на зменшення потреби національної економіки країни в імпорті певних видів товарів завдяки збільшенню частки реалізації на внутрішньому ринку таких товарів, вироблених на її території.

П.і. називають також «імпортозамінною індустріалізацією», зважаючи на те, що заміна імпортованих товарів на вітчизняні у більшості випадків передбачає розвиток виробництв чи навіть галузей, які вироблятимуть аналоги імпортних товарів.

Галузеві пріоритети імпортозаміщення можна окреслити у трьох напрямах: заміна імпортованих ресурсів, насамперед енергетичних; заміна імпорту товарів широкого вжитку; заміна імпорту товарів виробничого призначення. Кожен з напрямів має особливості, що залежать від наявності

власних ресурсів і можливостей, швидкості обігу оборотних фондів, потреби в інвестиціях і терміну окупності проектів.

Досвід інших країн свідчить, що в процесі вибору проектів імпортозаміщення слід брати до уваги критерій відповідності імпортозамінюючих товарів світовому техніко-економічному рівню аналогічних товарів. Локальними критеріями мають бути: ступінь використання місцевих ресурсів і конкурентних переваг, перспектива опанування внутрішнього ринку, створення додаткових робочих місць, ефект в суміжних галузях. Більшість країн починали імпортозаміщення зі складання продукції на основі імпорту, проте успіх мали лише ті країни, які створили власне виробництво комплектуючих і готових товарів.

П.і. брали на озброєння багато країн, але в більшості випадків вона не давала відчутних і довгострокових результатів, оскільки не сприяла підвищенню ефективності економіки. Методи, які забезпечували перевагу вітчизняного товаровиробника, часто включали встановлення високого ввізного мита, що не сприяло розвитку здорової конкуренції на внутрішньому ринку і знижувало ефективність економіки. Вітчизняні товари виявлялися затребуваними лише на внутрішньому ринку, що призводило до зниження експорту і скорочення валютних надходжень. Внаслідок цього створювався дефіцит валютних коштів, необхідних для придбання обладнання і технологій удосконалення виробничо-технологічної бази підприємств. Отже, економічний стан країни погіршувався. **П.і.** передбачає розвиток економіки переважно за рахунок внутрішніх ресурсів країни. Так, більшість країн у період індустріального розвитку спочатку зміцнили внутрішній ринок за допомогою **П.і.**, а з часом перейшли на модель експортоорієнтованої економіки.

Реалізація **П.і.** вимагає поліпшення ділового середовища в цілому за рахунок комплексного запровадження заходів, в т.ч. й митних, до яких належать: запровадження сучасних технічних та правових інструментів митного контролю та оцінки митної вартості імпортованих товарів; запобігання контрабанді та ввезенню контрафактної продукції; застосування антидемпінгових та спеціальних заходів насамперед щодо товарів кінцевого виробництва для захисту вітчизняного ринку від недобросовісної конкуренції імпортних товарів; реалізація ефективної митно-тарифної політики з метою захисту вітчизняних виробників товарів відповідно до міжнародних договорів, угод і правил СОТ; запровадження пільг для проектів з імпортозаміщення щодо сплати ввізного мита на обладнання, яке не виробляється в Україні.

Зазвичай **П.і.** передбачає створення спільних підприємств з іноземними компаніями, яких приваблює можливість виробництва під захистом митних бар'єрів, а також надаються при цьому різні податкові та інвестиційні пільги.

Посилення впливу міжнародних економічних організацій (насамперед ГАТТ/СОТ, а також МВФ та Світового банку, які практикували надання програм антикризового врегулювання та підтримки стабільності з вимогами лібералізації внутрішньої економічної політики) суттєво звузило останніми десятиріччями XX ст. спектр інструментів **П.і.** Практично неможливим для країн-членів СОТ є здійснення протекціоністської політики через підвищення ставок імпортних тарифів, забороненими є вимоги щодо виключення імпортованих товарів з національного режиму оподаткування та регуляторних норм, прямого чи прихованого субсидування виробників, надання преференцій під час державних закупівель тощо.

Прус Л. Р.

ПОЛІТИКА МИТНА (CUSTOMS POLICY) – система орієнтирів (рамкових стандартів) митного регулювання, зорієнтована на забезпечення економічних інтересів і цілей держави. Цілі **П.м.** – забезпечення національних митних інтересів держави та їх безпеки. Функції **П.м.** – призначення й сукупність обов'язків по відношенню до держави; до основних функцій належать: фіскальна; економіко-регуляторна; захисна; контрольно-організаційна; інформаційно-статистична; міжнародно-політична.

Вплив держави в особі митних органів на інших суб'єктів митних відносин, причетних до переміщення товарів та транспортних засобів, з метою підпорядкування їхніх дій своїм економічним інтересам, запускає механізм митного регулювання, який реалізовується через митну справу.

П.м. реалізує як економічні, так і політичні цілі, що визначаються державним устроєм, чинною законодавчою базою та соціально-економічним напрямом розвитку суспільства. Як орган, створений державою, митна служба повинна бути надійним регулятором зовнішньоторговельної діяльності й гарантом дотримання митного законодавства. Формування та реалізація **П.м.** – складний процес, що проходить всередині державного механізму за участю всіх гілок влади.

Під механізмом **П.м.** слід розуміти сукупність інститутів, що беруть участь у формуванні та реалізації **П.м.** (інституціональна складова), а також набір форм і методів її реалізації, порядок використання компетентними державними органами інструментів митного регулювання (функціональна складова).

Механізм формування та реалізації **П.м.** працює таким чином: на етапі формування **П.м.** суспільні уявлення про митне регулювання та митну справу у взаємозв'язку та взаємозалежності з економічними інтересами і цілями держави впливають на визначення орієнтирів (рамкових стан-

дартів) митного регулювання. У межах визначеної **П.м.** формується система митного регулювання, яка, окрім механізмів митно-тарифного та нетарифного регулювання, містить митну систему.

Суб'єктами формування **П.м.** та носіями відповідних економічних і політичних інтересів можуть бути: внутрішні державні інститути відповідно до обсягів закріплених за ними повноважень у митній галузі; різні недержавні інститути, представлені спілками підприємців, експортерів чи імпортерів, торгово-промисловими палатами, іншими організаціями ділових кіл, а також політичними партіями та громадськими організаціями й асоціаціями, які беруть участь у механізмі формування **П.м.** передбаченими законом засобами й методами (через представництво в парламенті, уряді, різних дорадчих органах та ін.); суб'єкти міжнародного регулювання (іноземні держави, міжнародні організації), що беруть участь у формуванні **П.м.**через міжнародно-договірний механізм та інтеграційні структури.

Разом з тим, нині не склалося єдиного підходу до поняття **П.м.** Визначають її і як «систему заходів, правил, процедур», і як «функцію, механізм регулювання» і як «комплекс напрямків, стратегічну лінію», і «як загальні принципи зовнішньої торгівлі держави на відповідний період часу», і як «інструмент митних відносин», і як «засіб коригування й використання механізму митного регулювання».

З врахуванням вище зазначеного в МКУ редакції 2012 р. наводиться визначення поняття «Державна митна політика», під якою розуміється система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки.

Пашко П.В., Бережнюк І.Г.

ПОЛІТИКА МИТНА ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО (CUSTOMS POLICY OF GRAND DUCHY OF LITHUANIA) – полягала у протекціонізмі шляхетському станові. Це виявлялось у тому, що митна система, дорожній примус, складське право були спробою влади запровадити певний торговельний протекціонізм на користь місцевого купецтва. Головним завданням **П.** було забезпечення регулярних і достатніх надходжень до господарського скарбу. Частина з них надходила від стягнення мита й інших зборів. Інколи, у зв'язку з конкретними подіями міжнародного життя, суттєвого значення набувала регулятивна функція.

Зокрема, згідно з тарифом («таксою») для справляння мита, призначеним 08.11.1563 литовським підскарбієм Остафієм Воловичем, не належало сплачувати мито «от железа, меди и всего того, што ку стрелбе и войне належит». У стягненні мит, велике застосування мав вироблений упродовж століть звичай. Порядок стягнення й особливо розмір мит на кожній митниці встановлювався за місцевим звичаєм, який залежав від найрізноманітніших умов. Тому традиційно великі князі литовські підтверджували привілеї своїх попередників, включаючи положення про сплату мита. На практиці господарських приписів часто не дотримувались, що ставало причиною численних звернень з місць до великого князя.

Особлива увага при здійсненні **П.** приділялася митним округам. Межі митних округів було визначено при Жигимонті І. Він здавав на відкуп цілі округи або навіть об'єднував у руках одного відкупщика кілька митних округів. У центрі кожного митного округу, в найбільших господарських містах, знаходились комори, тобто головні митниці. На кордоні або на «гостинцях», у господарських і приватновласницьких маєтках стояли прикоморки, тобто відділення головної митниці. У містечках та селах були пости, де «лежала» митна варта. В ранніх актах відділення головних митниць також називались коморами, а головна митниця інколи називалась головною коморою. Господар віддавав на відкуп або в управління цілий округ якійсь особі, а та вже від себе призначала своїх слуг («справців») на прикоморки. На українських землях, що входили до складу Великого князівства Литовського, виділяли три митні округи. На Волині, в районі волинських мит, було дві головні комори – Луцьк і Володимир. У Київському окрузі комора знаходилась у Києві. Двома головними коморами Підляського округу були Берестя та Більськ. Практикувались два способи управління округами. Перший полягав у тому, що для завідування ними скарб призначав особливих справців, які, отримуючи платню, стягували мито і збори й віддавали все повністю до скарбу. Інший – здавання округів в оренду одній або кільком особам на заздалегідь визначених умовах.

Процедура митного оформлення детально регламентована у поборових листах від 07.12.1561. Сплативши на кордоні мито з «новопривезених» товарів, занесених до реєстру, купець не повинен був сплачувати його повторно, навіть, якщо вивозив товари за кордон. Якщо ж під час ввезення торговець не міг заплатити на кордоні або не міг бути здійснений «шацунок» (оцінювання, визначення вартості), належало всі товари занести до реєстру «поборцов граничъных, ничто не утаиваючи, и квит на то взяти за печатю зъ скарбу на то данною». За цим «квитом» (борговою розпискою) при кордонах, митних коморах потрібно було здійснити оцінювання товару, а купець мав сплатити мито у Вільні або в головній коморі того місця, куди допроваджувався товар.

Для того, щоб купці не оминали встановлених митниць і не уникали сплати мита, широко засто-

совувався дорожній примус та право складу. Дорожній примус означав, що купці мали пересуватися лише встановленими дорогами. Відхилення від них загрожувало ув'язненням, конфіскацією товарів, чи стратою порушника. Повинні були їздити не просто встановленими дорогами, а дотримуватись правила, за яким купці певного міста користувалися визначеним шляхом. Право складу вимагало, щоб купці зупинялись у складських містах і протягом певного часу гуртом продавали свої товари місцевим купцям і шляхті. Лише після цього вони могли рушати далі. Право складу передусім мало на меті забезпечення надходжень до скарбниці. У тих, хто б намагався уникнути сплати мита наказувалось конфісковувати весь наявний при них товар. Половину конфіскованого належало передати до скарбу, а інша половина залишалась у винагороду митникові, який запобіг порушенню.

Уже наприкінці XVI ст. митна сторожа не справлялася з покладеними на неї обов'язками. Щоб покращити її роботу, застосовувались різні проекти. Наприклад, організація мережі донощиків для інформування комори про купців, які мають намір оминути мито. Незважаючи на пильність митників, сприяння дворян та інші заходи, «прокрадання» через мито було звичайною справою. Особливою сміливістю відзначалась шляхта, як вища, так і нижча.

Система оренд або відкупів дозволяла господарю отримувати живі гроші для власних та державних потреб. З поступовим зменшенням великокнязівських прибутків, з наданням права стягувати мита тим чи іншим особам, звільненням шляхти від сплати мит з товарів власного виробництва було пов'язане зменшення митних доходів.

Лише митники мали право ставити спеціальну печатку на товари, що пройшли всі необхідні митні процедури. Оренда митних комор вимагала чималих капіталів, а їх мали лише великі підприємці або магнати. У більшості випадків такі капітали мали євреї. Оренда митних зборів була вигідною як євреям, так і владі, бо остання завжди могла розраховувати на отримання позичок від перших. У Великому князівстві Литовському траплялися випадки, коли великий князь позичав у приватної особи велику суму грошей, віддаючи у заставу замок і стягнення у ньому мита.

Ченцов В.В.

ПОЛІТИКА МИТНА ЗОЛОТОЇ ОРДИ В ДАВНЬОРУСЬКИХ ЗЕМЛЯХ (CUSTOMS POLICY OF THE GOLDEN HORDE IN THE ANCIENT SLAVIC LANDS). Митну систему, що впроваджувалася на васально залежних від Золотої Орди руських територіях протягом усього періоду поширення ординської влади на держави, походження яких пов'язане як з Давньою Руссю, так і з ярликам ординських ханів (великі князівства Київське, Владимирське, Рязанське, Тверське, Литовське тощо), можна сфокусувати навколо таких основних положень:

– Золота Орда прагнула зберегти та всіма можливими методами забезпечити ефективне функціонування двох провідних адміністративно-господарських систем (які включали і власне митні аспекти), характерних для кочових цивілізацій Євразійського континенту та для давньоруської традиції. Зазначені системи діяли, з огляду на досить тривалий період здійснення ординської сеньйоральної влади над руськими, литовськими та половецькими територіями (до заволодіння половецькими кочовищами в середині XIII ст., коронації на царя Івана IV у 1547 р. та утворення Речі Посполитої у 1569 р.), досить успішно, що переконливо свідчить про виконання ними покладених державою обов'язків;

Територія Золотої Орди в другій половині XIII ст.

– митні функції виконували баскаки та даруги, статус яких був досить високий, оскільки в ханських ярликах вони згадувалися одразу після представників духовенства, а оскільки питанням субординації в середньовіччі приділялася особлива увага, це свідчить про високий статус митників та їх важливу роль у функціонуванні державного механізму Орди та підвладних територій; баскаки здійснювали кураторство над митною справою в найбільш загальному вигляді, а даруги контролювали конкретні територіальні чи галузеві напрямки митної політики;

– тюрко- та арабомовна термінологія, яка застосовувалася у справочинстві Золотої Орди стосовно чиновників-митників у домусульманський період та у процесі ісламізації, семантично збігається навколо таких провідних функцій митників, як «збирання» (податків, боргів тощо) та «таврування» (рабів, товарів, худоби та ін.) усього, що підлягало митному контролю;

– переконливим доказом того, що митна політика Золотої Орди була досить ефективною, свідчить такий факт: з підпорядкованими Орді, а пізніше Кримському ханству територіями успішно торгували такі авторитетні європейські державні утворення, як Генуезька та Венеціанська республі-

ки, які володіли у містах Криму, Причорномор'я та Приазов'я купецькими кварталами, пристанями та протягом тривалого періоду навіть цілими містами: Кафа (Феодосія) в Криму, Тана в гирлі Дону тощо.

Ченцов В.В., Морозов О.В.

ПОЛІТИКА МИТНА КИЇВСЬКОЇ РУСІ (CUSTOMS POLICY OF KYIVAN RUS'). Діяльність київських князів у X ст. була спрямована на максимальну концентрацію товарних ресурсів усієї держави, опанування найбільш важливими перехрестями торгових шляхів для контролю міжнародної торгівлі, досягнення сприятливого митного режиму для свого купецтва на іноземних ринках. Усі ці завдання розв'язувалися за допомогою лише військової сили, і тільки з XI ст. почали застосовуватися дипломатичні методи. **П.м.** не була відокремлена від загальної податкової функції держави.

З кінця IX ст. на території васальних Києву племінних союзів уводиться сувора напіввійськова адміністративна система, яка мала на меті міцно прив'язати нові території до центру держави. Крім місцевої племінної знаті, яка продовжувала керувати внутрішнім життям свого народу, київські князі вводять інститут посадника. Цей представник центральної влади, маючи свій військовий контингент, здійснював фіскальну, судову, адміністративну функції і при цьому, в умовах слабкого зв'язку між центром і підвладними територіями, мав дуже широкі автономні управлінські повноваження.

Данина з васальних територій збиралася двома способами: підкорені племена самостійно привозили зазначену кількість податкових зборів до Києва або князь особисто робив об'їзд васалів для збирання податків та виконання судової влади.

«Князь Ігор збирає данину з древлян в 945 р.», художник К.В. Лєбєдєв, 1913 р.

Перший спосіб збирання данини називався повозом, другий – полюддям. Унаслідок необлаштованості постійного місця перебування київських князів у місті другий спосіб переважав.

У середині X ст. княгиня Ольга здійснила спробу зменшити повноваження посадників на васальних землях. На підвладних територіях упроваджувалася система сільських судово-податних округів, які формувалися навколо погостів. На початку XI ст. уводиться в практику фіксація законом розмірів податків – так звані устави київських князів. Більшість митних податків спрямовувалась на утримання князівської дружини. До другої половини XIII ст., коли почалося формування помісної військової системи, кількість і якість збройних сил залежали від обсягів князівської скарбниці.

З ускладненням соціально-трудових відносин Київської Русі і відповідно збільшенням завдань перед адміністративним апаратом до його складу почали включатися люди з різних соціальних верств. З XII ст. князівські чиновники – тіуни, що здійснювали свої функції в районах жвавої торгівлі, поступово набували повноважень щодо забезпечення безпеки торгових шляхів та купців, які прямували ними, і за це стягували мито товаром або грішми на користь князівської скарбниці.

Більшість надходжень осідала у вотчину князів, а центр поступово втрачав матеріальні джерела. Економічний розвиток давньоруської держави та поява металевих грошей не лише у владної верхівки, а й у купецтва, ремісників та міщан сприяв виділенню мита в окремий вид зборів.

Упродовж X – XIII ст. відбувається еволюція митної діяльності. На перших етапах цей процес не виходив за рамки звичайної воєнної контрибуції з підкорених племен і виконував функцію інструменту закріплення влади на нових приєднаних територіях. Поступово ускладнення соціальної структури суспільства і держави, розвиток економічних відносин, зростання ролі товарного обміну як на території Київської Русі, так і за її межами змусили виокремлювати митні податки, митні процедури вже в окремий вид державних функцій.

До першої половини XII ст. Київська Русь активно використовувала свій комунікаційний потенціал для внутрішнього збагачення. Тісні політичні й торговельні контакти з Візантійською імперією робили південноруські міста складськими центрами східних товарів, що притягувало іноземців і працювало на високий статус Русі за її кордонами. Але в середині XII ст. феодальні війни досягли свого апогею. Окрім феодальних війн, по митному потенціалу Русі завдала удару і нова хвиля тюркської експансії. Упродовж XII ст. половці дезорганізували південну торгівлю. Європа відкрила більш

зручний і короткий шлях до благ Сходу, і поступово роль Київської Русі зводиться до регіональних торговельних контактів. Внаслідок геополітичних змін на півдні Європи і внутрішніх процесів Київська Русь втрачає важливі торговельні комунікації, а поглиблення феодального сепаратизму та утворення трьох нових політичних центрів: Галицько-Волинської Русі, Новгородської республіки, Владимиро-Суздальської Русі – локалізувало митні процеси і підкорило їх потребам удільних князів.

У XIV ст. з'являється традиція укладати між удільними князями Русі угоди про недопущення збільшення кількості мит. Звичайні, старі мита складалися з таких зборів: «С воза деньга, с человека косток деньга, если кто поедет без воза, верхом на лошади, но для торговли, платить деньгу же; кто утаиться от митника, промытиться, тот платит с воза промити 6 алтин да заповеди стольно же, сколько би возов не било; промита состоит в том, когда кто обьедет мит; если же кто проедет мит, а митника у застави не будет, то промити нет; если митник догонит купца, то пусть возьмет свой мит, но промити и заповеди здесь нет. С лодьи пошлина; с доски два алтина, со струга алтин. Тамги и осмничего берешся от рубля алтин; но томга и осмничее береться только тогда, когда кто начнет торговать; если же поедет только мимо, то знает свой мит да костки, а других пошлин нет; если же кто поедет без торгу, то с того ни мита нет, ни пошлин».

Митні стягнення поширювалися лише на осіб купецьких гільдій. Відповідно розміри мита залежали від виду транспорту для перевезення товарів – кінного або водного (річкові судна). Продовжували застосовуватися і штрафи за ухилення від визначених державою митних застав – промит і заповідь. Через професійну недбалість митника купці звільнялися від сплати штрафів.

Ченцов В.В., Морозов О.В.

ПОЛІТИКА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ (STATE CUSTOMS POLICY) – система цілей, принципів, функцій, напрямів, засобів і механізмів діяльності держави, спрямованих на забезпечення національних митних інтересів та безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі та захист внутрішнього ринку, розвиток національної економіки та її інтеграцію до світової економіки, наповнення державного бюджету, які реалізуються через: механізми тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД; участь у митних союзах, зонах вільної торгівлі та міжнародних договорах (конвенціях) з митних питань; встановлення порядку переміщення товарів через митний кордон України та здійснення їх митного контролю; законодавство України з питань державної митної справи.

Фрадинський О.А.

«ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОБЛАШТУВАННЯ ПРИКОРДОННОЇ МИТНОЇ ВАРТИ» 1827 РОКУ («REGULATIONS ON THE IMPROVEMENT OF BORDER CUSTOMS GUARDS», 1827) [в російському оригіналі – «Положеніе объ устройствѣ пограничной Таможенной стражи»] – іменний указ російського імператора Миколи I, затверджений 5.08.1827 р., що заклав основу формування на західному кордоні Росії митної варти як військової організації, що перебувала у підпорядкуванні Відділення прикордонного нагляду Департаменту зовнішньої торгівлі Міністерства фінансів. Складався із 25 пунктів та 3 додатків.

Відповідно до положення уся прикордонна митна варта поділялася на 31 роту із яких було сформовано 4 бригади: Віленська (5 рот), Гродненська (3 роти), Волинська (4 роти); Херсонська (3 роти); 7 напівбригад: Санкт-Петербурзька (2 роти), Естляндська (2 роти), Ліфляндська (2 роти), Курляндська (2 роти), Одеська (2 роти), Таврійська (2 роти), Таганрозька (2 роти) та 2 окремі роти – Біломорська і Керч-Єнікальська. Командування бригад, напівбригад та окремих рот підпорядковувалося начальникам митних округів та займалося лише військовою підготовкою підлеглих та господарським забезпеченням несення прикордонної митної варти.

Питання митної охорони кордону перебували у відданні наглядачів та їх помічників, із яких формувалися загони кінних об'їздчиків та піших вартівників. До складу кожної роти входило по одному кінному та пішому загону. Кількість службових осіб в ротах відрізнялася. Для комплектування кінних та піших загонів набиралися військові із кавалерійських та піхотних полків. Переведення на службу до митної варти розглядалося як вид заохочення, тому вимоги до претендентів були досить високими – відмінний стан здоров'я, відсутність шкідливих звичок, зразкова поведінка за місцем служби. Заборонялося приймати на службу цивільних осіб без крайньої на те необхідності. Наглядачі та їх помічники підлягали ротації по лінії державного кордону кожних 6 місяців, проте, якщо вони якісно

Захоплення контрабандистів на російському кордоні. Художник Е. Ейкфтедт, 1862 р.

виконували свої обов'язки – тоді начальник митного округу мав право залишити їх на попередньому місці служби. Про ротації серед своїх підлеглих начальники митних округів зобов'язані були щомісячно доповідати у Департамент зовнішньої торгівлі. У складі кінних загонів перебували вахмістри, а до штату загонів піших гартувальників входили фельдфебелі, завдання яких полягало у організації військової підготовки підлеглих та підтримання їх належного рівня фізичного розвитку.

Для підвищення ефективності прикордонного митного захисту за рішенням керівників митних округів могли створюватися рухомі застави у кількості від 6 до 10 осіб під керівництвом досвідчених офіцерів (із знанням митної справи та досвідом військової служби). Завданням таких застав було проведення рейдів вздовж лінії кордону не тільки для пошуку контрабанди та затримання контрабандистів, але й контроль діяльності місцевих митників.

У прикордонній митній варті проходило службу 11 бригадних і напівбригадних командирів, 31 командир рот, 119 наглядачів і 156 помічників наглядачів, 37 писарів, 3282 нижніх чинів – 2018 кінних об'їждчиків та 1264 піших вартівників.

Держава забезпечувала прикордонну митну варту продовольством, озброєнням та обмундируванням. Для кінних загонів закуплялися коні козачих порід. При відставці кінного об'їждчика, який прослужив більше 4 років, службовий кінь переходив у його приватну власність. Фінансове забезпечення митної варти складалося із грошового утримання та разових винагород при затриманні контрабанди. Окрім того, при виході у відставку митника, що бездоганно прослужив від 6 до 10 років виплачувалася разова винагорода до 200 рублів; при стажі бездоганної служби від 10 до 15 років розмір винагороди міг становити 500 рублів, а коли стаж такої служби перевищував 15 років – особа могла претендувати на пенсію в розмірі 60 рублів на рік.

Фрадинський О.А.

ПОЛТАВСЬКА МИТНИЦЯ (POLTAVA CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

П.м. була створена наказом Голови ДМКУ від 17.11.1992 № 217 на базі Полтавського та Кременчуцького митних постів, що підпорядковувалися Харківській митниці.

Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 № 564 **П.м.** була реорганізована Полтавську регіональну митницю та підпорядкована ДМСУ.

У 2000 р. Полтавська регіональна митниця була знову реорганізована у **П.м.** із підпорядкуванням Східній регіональній митниці. З лютого 2005 р. у зв'язку з оптимізацією структури митних органів відповідно до наказу ДМСУ «Про зміну підпорядкування митних органів» безпосереднє координаційно-організаційне управління **П.м.** здійснювалося центральним апаратом ДМСУ.

Згідно з постановою КМУ «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» від 20.03.2013 № 229 **П.м.** було реорганізовано у **П.м.** Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **П.м.** Міндоходів реорганізовано у **П.м.** ДФС.

Останніми роками основними групами товарів, що експортувались (за вартісними показниками) **П.м.** були залізничні вагони, рухомий склад та їх частини; залізорудні котуни; тютюнові вироби; обладнання та механічні пристрої; колеса для автомобілів, вантажні автомобілі «КрАЗ»; спред солодко-вершковий; молочні вироби: сухе і згущене молоко, сир твердий, а також яйця свійської птиці; технічний вуглець. При цьому, основними групами товарів, що імпортувались (за вартісними показниками) **П.м.** були нафта, газ зріджений, дизельне паливо, бензин автомобільний, моторні оливи, нафтовий парафін; обладнання та механічні пристрої; тютюнова сировина; насіння соняшника; складові частини до легкових автомобілів, сідлові тягачі, та вантажні автомобілі; чорні метали; залізничні вагони, частини зчеплення та частини гальм;

Адміністративна будівля Полтавської митниці

Митний пост «Кременчук» Полтавської митниці

органічні хімічні сполук); шини гумові та вироби з гуми.

Зоною діяльності митниці визначено територію Полтавської області.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **П.м.** утворюються як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Лтава» (36010, Полтавська обл., м. Полтава, вул. Половка, 64). Зона діяльності: м. Полтава, м. Миргород, м. Гадяч і 21 район Полтавської області (Полтавський, Ново-Санжарський, Чутівський, Карлівський, Решетилівський, Машівський, Диканський, Котелевський, Миргородський, Хорольський, Велико Багачанський, Семенівський, Шишацький, Пирятинський, Лубенський, Оржицький, Гребінківський, Чорнухівський, Гадяцький, Зіньківський, Лохвицький);

– митний пост «Кременчук» (39630, Полтавська обл., м. Кременчук, вул. Ярмаркова, 7). Зона діяльності: м. Кременчук, м. Комсомольськ і 4 райони Полтавської області (Кременчуцький, Глобинський, Козельщинський, Кобеляцький).

Керівники **П.м.:**

– Власюк А. О. (1993 – 2000 рр.);
– Педешко А. І. (2000 – 2003 рр.);
– Рудкін Л. М. (2004 – 2005 рр.);
– Леончіков І. В. (2005 –2010 рр.);
– Лось В. П. (2010 – 2011 рр.);
– Романенко Г. В. (2011 – 2012 рр.);
– Хмаров В. В. (2012 – 2013 рр.);
– Іванов С. В. (2013 – 2014 рр.);
– Калініченко М. І. (з 2014 р.).

Туржанський В.А., Калініченко М.І.

ПОМИЛКА ПРАВОВА (ERROR IN LAW) – або помилка у праві: 1) неадекватне, алогічне уявлення дієздатної особи про характер і наслідки своєї поведінки; 2) обумовлений неумисною, неправильною дією (бездіяльністю) негативний результат, що перешкоджає досягненню поставленої мети та вимагає юридичного розгляду.

Теоретики права до ознак **П.п.** відносять: а) негативний результат (фрагмент, епізод) як наслідок неправильної вольової дії соціального суб'єкта, нерозривно пов'язаного з реалізацією прав і свобод особи, її законних інтересів; б) помилка повинна бути істотною, що не дозволяє людині реалізувати свої права, свободи і законні інтереси; в) це «об'єктивно протиправне» явище соціальної дійсності. Протиправність **П.п.** не пов'язана з порушенням норм права, а полягає в тому, що вона перешкоджає досягненню тих цілей суспільного розвитку, які закріплені у законодавстві; г) **П.п.** вимагає проведення відповідного юридичного розгляду, що передбачає визнання і виправлення помилки відповідно до встановленого законом порядку; д) **П.п.** носить ненавмисний характер і сприяє створенню умов настання несприятливих наслідків для учасників правовідносин. **П.п.** – результат (фрагмент, епізод), який реалізується людиною у правовій сфері.

У кримінальному праві **П.п.** полягає у неправильному усвідомленні юридичних властивостей діяння та його наслідків. Її класифікують на помилку юридичну (error juris) (характеризується хибним уявленням щодо: злочинності або незлочинності вчиненого діяння; кримінально-правової кваліфікації; виду та розміру покарання) та помилку фактичну (error facti) (характеризується неправильною уявою щодо: об'єкта злочинного посягання; предмета посягання; особи потерпілого; знарядь та засобів вчинення злочину; причинного зв'язку; кваліфікуючих ознак злочину). Коли ж **П.п.** зумовлена тільки незнанням законів, то за загальним правилом це не виключає можливості притягнення винної особи до кримінальної відповідальності. У цивільному праві **П.п.** здебільшого розглядається як специфічна форма обману при укладенні угоди. Тому **П.п.** може стати підставою для визнання угоди недійсною.

Царенко В.І.

ПОМИЛКА ЮРИДИЧНА ПРИ УХИЛЕННІ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ (ERROR IN LAW AT TAX EVASION) – неправильне сприйняття особою платника податків змісту податкового обов'язку через неправильну оцінку його правової природи чи юридичних властивостей, сформовану у свідомості цієї особи під впливом «зовнішніх» або «суб'єктивних» причин, внаслідок чого вона не усвідомлювала протиправність вчиненого нею діяння. **П.** – це випадок, коли особа незаконно діє, тому що, застосовуючи нормативно-правовий акт, неправильно тлумачить ту чи іншу його норму («правозастосовча необережність»). Під «зовнішніми» причинами, які можуть обумовлювати помилку в діях особи, необхідно розуміти випадки неоднозначного (множинного) трактування прав та обов'язків підприємств і громадян, застосування податкових консультацій, винесення попереднього рішення митним органом, при наявності помилки, яка суттєво впливає на виконання податкових обов'язків та відсутність деталізованих механізмів виконання податкових зобов'язань по обов'язковим внесках державі у чинному законодавстві. До «суб'єктивних» причин, які можуть обумовлювати помилку в діях особи відноситься відсутність належного рівня професійної підготовки та достатнього рівня практики застосування податкового законодавства в особи внаслідок чого вона не відповідає займаній посаді (якщо мова йде про відповідальних працівників юридичних осіб), та рівень правової оцінки своїх дій з боку суб'єкта та можливість доступу до юридично значимої інформації (у випадку, якщо суб'єкт виконання податкового обов'язку виступає як непрофесійний з позицій правозастосування).

Огороднік К.М.

ПОМИЛКОВО МАРКОВАНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ, ПОМИЛКОВО МАРКОВАНИЙ.

ПОМІРНЕ МИТО – див. МИТО ПОМІРНЕ (МІРНЕ).

ПОМІТКИ КОНТРОЛЬНІ (TEST MARK) – невидимі для очей помітки, поставлені спеціальними олівцями, фломастерами, конспіративно нанесені митниками в тих місцях транспортного засобу, які можуть використовуватись як тайники для перевезення контрабанди. Під час наступного контролю цього транспортного засобу **П.к.** зчитуються спеціальними приладами. Для **П.к.** використовуються люмінісцентні пасти та чорнила, невидимі в звичайних умовах, які світяться під впливом ультрафіолетових або інфрачервоних променів. У митницях використовуються набори для **П.к.** «Марка».

Петров О.П.

ПОПЕРЕДЖЕННЯ (NOTICE) – один із видів адміністративного стягнення, застосовується уповноваженим державним органом, як правило виконавчої влади, від імені держави до осіб, винних у скоєнні адміністративного правопорушення.

У МКУ 2012 р. зазначається, що **П.** як адміністративне стягнення за порушення митних правил, є офіційним попередженням правопорушника щодо недопустимості таких діянь у майбутньому. **П.** виноситься у формі постанови про накладення адміністративного стягнення. У КУпАП передбачено, що **П.**, як захід адміністративного стягнення, виноситься в письмовій формі. У передбачених законом випадках **П.** фіксується іншим установленим способом.

П. полягає в офіційному осуді вчиненого проступку і застереженні правопорушника від його повторення. Це найменш суворе адміністративне стягнення, яке застосовується за незначні адміністративні проступки. **П.** спрямоване на інформування правопорушника, що його поведінка носить антигромадський характер і засуджується нормами адміністративного права, і що йому слід припинити вчинення подібних проступків, або він буде притягнутий до більш суворого покарання.

Варто зазначити, що ґенеза законодавчого підґрунтя **П.** як виду адміністративного стягнення, достатньо специфічна. Умовно можна спробувати виділити кілька етапів у формуванні такого підґрунтя із специфічними ознаками та тенденціями кожного, що певним чином може сприяти визначенню пріоритетів нормотворення на майбутнє.

Загальною особливістю **П.**, як одного із видів адміністративного стягнення, є його виховний, репресивний, каральний та профілактичний характер. Як правило, **П.** виноситься щодо осіб, протиправні дії яких не становлять підвищеної суспільної небезпеки. **П.** виконує свою виховну роль тоді, коли застосовується не заочно, а у присутності правопорушника. У такому випадку, виховний вплив **П.** реалізується через усвідомлення правопорушником факту, що впродовж року з моменту ухвалення відповідної постанови, вчинення однорідного правопорушення виступає обставиною, яка обтяжує відповідальність. У цьому випадку правопорушник притягується до підвищеного штрафу. **П.** вважається тільки тоді адміністративним стягненням, якщо воно оформлене у відповідному порядку письмовою постановою або у передбачених законодавством випадках фіксується іншим встановленим способом. Тобто, якщо **П.** оформляється усно, це не є адміністративним стягненням.

П. як адміністративне стягнення має низку специфічних ознак, а саме: вважається заходом адміністративного стягнення; виноситься у письмовій формі; виконується компетентним органом; призначається за проступок більш серйозний, ніж той, за який можна обмежитись усним зауваження; є заходом адміністративної відповідальності.

Жданова В.П.

ПОПЕРЕДНЄ ІНФОРМУВАННЯ – див. ІНФОРМУВАННЯ ПОПЕРЕДНЄ.

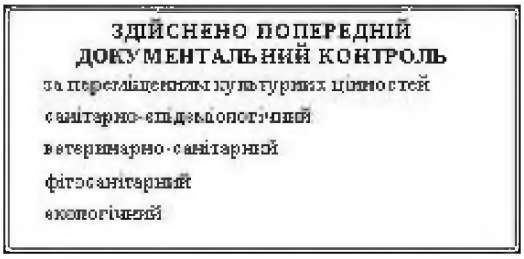
ПОПЕРЕДНЄ ПОВІДОМЛЕННЯ – див. ПОВІДОМЛЕННЯ ПОПЕРЕДНЄ.

ПОПЕРЕДНЄ РІШЕННЯ – див. РІШЕННЯ ПОПЕРЕДНЄ.

ПОПЕРЕДНЄ РІШЕННЯ ПРО КЛАСИФІКАЦІЮ ТОВАРІВ ЗГІДНО З УКТ ЗЕД – див. РІШЕННЯ ПРО КЛАСИФІКАЦІЮ ТОВАРІВ ЗГІДНО З УКТ ЗЕД ПОПЕРЕДНЄ.

ПОПЕРЕДНЄ РІШЕННЯ ПРО КРАЇНУ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ – див. РІШЕННЯ ПРО КРАЇНУ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ ПОПЕРЕДНЄ.

ПОПЕРЕДНІЙ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ (PRELIMINARY DOCUMENTARY CONTROL) – контрольні заходи, які полягають у перевірці документів та відомостей, необхідних для здійснення державних санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного контролю за товарами, що переміщуються через митний кордон України, або контролю за перемі-

Штамп про проведення попереднього документального контролю

щенням культурних цінностей.

П.д.к. проводиться митницею у пунктах пропуску через державний кордон України. Радіологічний контроль у формі **П.д.к.** не здійснюється. При проведенні **П.д.к.** посадові особи митного органу перевіряють та аналізують інформацію, яка міститься у товаросупровідних документах та відомостях, наданих перевізником, експедитором чи уповноваженою особою, а також інформацію, яка міститься в автоматизованій інформаційній системі митниці щодо відсутності заборон чи обмежень щодо ввезення на митну територію України товарів та інших відомостей.

При проходженні **П.д.к.** у передбачених випадках митному органу подаються:

– для здійснення санітарно-епідеміологічного контролю харчових продуктів – міжнародний санітарний сертифікат;

– для здійснення ветеринарно-санітарного контролю товарів: міжнародний ветеринарний сертифікат, реквізити дозволу на ввезення в Україну об'єктів ветеринарно-санітарного контролю, відомості про включення товарів до державного реєстру ветеринарних препаратів, кормових добавок, премікси та готових кормів;

– для здійснення фітосанітарного контролю товарів: фітосанітарний сертифікат та реквізити карантинного дозволу,

– для здійснення екологічного контролю товарів: свідоцтво про допуск транспортних засобів до перевезення небезпечних вантажів, свідоцтво про підготовку водіїв транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі, реквізити висновку Міністерства екології та природних ресурсів та відомості про включення товарів до Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів;

– для здійснення контролю за переміщенням культурних цінностей: свідоцтво на право вивезення культурних цінностей.

Факт здійснення **П.д.к.** засвідчується шляхом проставлення посадовою особою митного органу на товаросупровідних документах відміток у формі відбитків штампа та особистої номерної печатки. Дані результатів проведення **П.д.к.** заносяться до автоматизованої інформаційної системи митниці.

Інформація про товари, щодо яких існують обмеження чи заборони на ввезення на митну територію України, форми і реквізити документів, необхідних для проходження **П.д.к.**, подаються митному органу в електронному вигляді МОЗУ, Міністерством екології та природних ресурсів України, Міністерством аграрної політики та продовольства України, Міністерством культури України.

Вичерпний перелік товарів, що підлягають **П.д.к.** у разі переміщення через митний кордон України затверджується КМУ.

Медвідь Ю.О.

ПОПЕРЕДНІЙ МИТНИЙ АУДИТ – див. АУДИТ МИТНИЙ ПОПЕРЕДНІЙ.

ПОПЕРЕДНЯ МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ – див. ДЕКЛАРАЦІЯ МИТНА ПОПЕРЕДНЯ.

ПОПЕРЕДНЯ МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ ТИПУ «ЕА» – див. ДЕКЛАРАЦІЯ МИТНА ПОПЕРЕДНЯ ТИПУ «ЕА».

ПОПЕРЕДНЯ СПЛАТА МИТА І ПОДАТКІВ – див. СПЛАТА МИТА І ПОДАТКІВ ПОПЕРЕДНЯ.

ПОРОДИ СОБАК (DOG BREEDS) – окремі групи близькоспоріднених і зовні подібних собак, які володіють характерними рисами, отриманими шляхом селекції і підтримуються людиною, а також ведуть своє походження від відомої групи собак. **П.с.** – група, представлена значною кількістю собак, які стабільно передають певні характеристики протягом поколінь. Собаки однієї і тієї ж породи володіють схожими характеристиками в екстер'єрі і поведінці. Окрема собака ідентифікується, як представник породи, за допомогою підтвердження її походження на підставі генетичного аналізу або письмових реєстраційних записів про її походження. Без одного з цих підтверджень

ідентифікація приналежності собаки до будь-якої певної породи не є надійною. Такі реєстраційні записи називаються племінними книгами, їх можуть вести власники собак, клуби та інші організації.

Загалом сьогодні виділяють службові, мисливські, спортивні та декоративні **П.с.**

П.с. постійно удосконалюються під впливом цілеспрямованого добору в бажаному для людини напрямі. У нашій країні проводиться значна робота з удосконалення наявних і створення нових **П.с.** Вимоги до **П.с.** викладаються у відповідних стандартах. Стандарт є основним документом при визначенні конституції й екстер'єру собаки.

П.с., які використовуються в митних органах України: німецькі вівчарки, лабрадори ретрівери (голден ретрівери), спаніелі (англійський, американський кокер-спаніель та російський мисливський спаніель), бельгійські вівчарки (малінуа).

Виноград О.В.

ПОРОМНО-ЛІНІЙНІ ВІДВАНТАЖЕННЯ – див. ВІДВАНТАЖЕННЯ ПОРОМНО-ЛІНІЙНІ.

ПОРОХ (POWDER) – тверда система, яка містить органічні та неорганічні сполуки, здатні стійко (без переходу у детонацію) горіти в широкому інтервалі зовнішнього тиску, виділяючи велику кількість газів з температурою 1200 – 3700 °С.

Першим представником **П.** і вибухових речовин був димний **П.** – механічна суміш калієвої селітри, вугілля і сірки, у співвідношенні 75:15:10. У Європі **П.** відомий з XIII ст.; до середини XIX ст. він залишався єдиною вибуховою речовиною бризантної дії і до кінця XIX ст. – метальним засобом. Піроксиліновий **П.** був отриманий у Франції П. В'єлем у 1884 р., баліститний **П.** – у Швеції Альфредом Нобелем у 1888 р., кордитний **П.** – у Великобританії наприкінці XIX ст.

Розрізняють **П.**: порохи-механічні суміші (димні **П.**); бездимні (колоїдні) **П.** До **П.** першої групи належить чорний (димний) **П.** Сорти димних **П.**: шнуровий (для вогнепровідних шнурів); рушничний (для запальників до зарядів із нітроцелюлозних **П.** і сумішних твердих палив); грубозернистий; плинногораючий (для підсилювачів і сповільнювачів у трубках і підривниках); мінний (для підривних робіт); мисливський. Сучасний димний **П.** виготовляють у вигляді зерен неправильної форми.

Наприкінці XIX ст. у всіх арміях світу в якості вибухової речовини для метання зарядів почали використовувати бездимні **П.** Вихідним продуктом для їх отримання є піроксилін. Піроксилін – бризантна вибухова речовина, яка безпосередньо для метання зарядів не може використовуватись внаслідок великої швидкості вибухового перетворення. Залежно від природи розчинника, що застосовується при желатинізації піроксиліну, розрізняють: піроксилінові **П.** – **П.** на леткому розчиннику; нітрогліцеринові **П.** – **П.** на важколеткому розчиннику, **П.** на нелеткому розчиннику.

Піроксиліновий **П.** отримують шляхом розчинення піроксиліну № 2 або суміші піроксиліну № 1 і піроксиліну № 2 в леткому розчиннику – спиртово-ефірній суміші. Такі **П.** виготовляються у вигляді пластинок, стрічок, кілець, трубок і зерен з одним або декількома каналами; застосовуються у вогнепальній зброї і в артилерії. Основними недоліками піроксилінових **П.** є: зміна вмісту залишкового розчинника і вологи при збереженні, що негативно позначається на їхніх балістичних характеристиках; тривалість технологічного циклу виробництва. Нітрогліцеринові **П.** поділяють на баліститні і кордитні. Основу баліститних **П.** складають нітроцелюлоза, яка не видаляється, і (важколеткий) розчинник, тому їх іноді називають двоосновними. **П.** виготовляється у вигляді трубок, пластин, кілець і стрічок. Недоліком баліститних **П.** є велика небезпека у виробництві, зумовлена наявністю в їх складі потужної вибухової речовини – нітрогліцерину, дуже чутливої до зовнішніх впливів. Кордитні **П.** містять високоазотний піроксилін, для розчинення якого потрібна, крім нітрогліцерину, добавка летких розчинників. Перевага кордитів – велика потужність.

Боровик О.В.

ПОРТ (PORT) [від лат. portus – сховище, притулок] – визначена межами територія та акваторія, обладнана для обслуговування суден і пасажирів, проведення вантажних, транспортних та експедиційних робіт, а також інших пов'язаних з цим видів господарської діяльності. Залежно від власного правового режиму **П.** бувають каботажні та міжнародні; за своїм типом класифікуються на військові, торговельні, порти загального призначення; залежно від виду вантажів виділяють універсальні та спеціалізовані **П.**; за місцем розташування поділяються на морські, річкові, озерні, водосховищні.

Розвиток **П.** в Україні бере свій початок із заснування у Північному Причорномор'ї перших

давньогрецьких міст-колоній – Ольвії, Херсонесу, Керкінітиди, Пантікапеї, які стали одними із найбільших постачальників зерна для своєї метрополії. На сьогодні в Україні діють 22 морських **П.** (Одеський, Іллічівський, Південний, Кенійський, Усть-Дунайський, Білгород-Дністровський, Ізмаїльський, Миколаївський, порт Октябрськ, Скадовський, Херсонський, Євпаторійський, Ялтинський, Керченський, Севастопольський, Феодосійський, Бердянський, Маріупольський, Іллічівський рибний, Керченський рибний, Маріупольський рибний, Севастопольський рибний) та 11 річкових **П.** (Київський, Чернігівський, Херсонський, Миколаївський, Дніпропетровський, Запорізький, Дніпродзержинський, Нікопольський, Кременчуцький,

Новокаховський, Черкаський).

Фрадинський О.А.

ПОРТ БЕ́ЙРУТ (PORT OF BEIRUT) [араб. بيروت, фінік. 𐤁𐤓𐤕, дав.-гр. Βηρυτός] – військово-морська база та важливий порт на східному узбережжі Середземного моря, що обслуговує Ліван, Сирійський район ОАР, частково Ірак та Іран. **П.** в середньому надає послуги близько 3000 суден у рік. Складається із двох гаваней, захищених довгим хвилеломом. Площа акваторії порту та військово-морської бази складає близько 3 км^2. До складу порту входить 12 причалів, загальна довжина причальної лінії складає близько 4 км з глибиною 3 – 13 м. У **П.** розташовані судноремонтні майстерні, плавучі, портальні та інші крани для розвантаження вантажів, сліп вантажопідйомністю 1 тис. т.

П. і військово-морська база доступні для кораблів та суден водотоннажністю до 50 тис. т. Сумарний обіг морських вантажоперевезень **П.** складає до 3 млн т, із них приблизно 40 % становлять тран-

зитні вантажі, домінуючу частку з яких займають генеральні. Площа складів та майданчиків для відкритого зберігання вантажів складає близько 100 тис. м^2.

Руда Т.В.

ПОРТ БОРДО (ATLANTIC PORT OF BORDEAUX) – один із найбільших портів Франції, розташований на березі річки Гаронна на відстані 30 км від узбережжя Атлантичного океану. **П.** є державною установою, загальне керівництво якою здійснює наглядова рада у складі трьох членів. Членами наглядової ради є представники держави, місцевих органів влади (регіон Аквітанія) і торгово-промислової палати м. Бордо.

П. було створено 13.11.1924. Значної реорганізації зазнав підчас реформ 1965 р. Сучасного вигляду **П.** набув у результаті реформ проведених у 2008 р. коли і отримав сьогоднішні назву – Bordeaux Port Atlantic.

Сьогодні, загальна площа, **П.** становить близько 1500 га. Щороку тут здійснюється обробка більше як 1600 суден.

П. складається з семи спеціалізованих терміналів, а саме:

1. Термінал Bordeaux. Є одним із найбільших круїзних пунктів країни.

2. Термінал Bassens. Спеціалізується на обробці сипучих і зернових вантажів, пиломатеріалів. Довжина причальної стінки контейнерного термі-

налу становить 3 км. Обсяги вантажопотоків через термінал становлять 3,2 млн т в рік.

3. Термінал Grattequina. Є новим терміналом, який створений для обробки великотоннажних вантажів і агрегатів.

4. Термінал Ambès. Основним завданням терміналу є переробка нафтохімічних вантажів. Обсяги вантажопотоків через термінал становлять 4 млн т в рік. Ambès обладнаний відповідним чином для транспортування та зберігання вуглевод-

нів і хімічних речовин, крім того тут проводиться перевалка таких вантажів, як: бензин, дизельне паливо, масла, сира нафта.

5. Термінал Blaye. Займається переробкою наливних вантажів. Вантажообіг терміналу становить більше 300 тис. т. Довжина причальної стінки становить 300 м.

6. Термінал Pauillac. Основний логістичний центр **П.** і пункт переробки вуглеводнів (сира нафта, бензин, вугілля, мазут). Майже 710 тис. т вантажів на рік проходять через Pauillac. Термінал обладнаний цистернами об'ємом 110000 м³.

7. Термінал Verdon. Призначений для обробки контейнерів і прийняття круїзних лайнерів. Площа терміналу становить близько 200 га. Verdon здійснює обробку більш як 200 тис. т вантажів в рік. На терміналі розташовано 3 причали, які обладнані сучасними контейнерними кранами і Ро-Ро рампами. Також він є пунктом тимчасової стоянки суден.

Для забезпечення якісного обслуговування в **П.** створена мережа із 100 державних і приватних підприємств, які надають послуги із складування, логістики, перевезення тощо.

Попель С.А.

ПОРТ «ВЕНТСПІЛСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ ПОРТ» (FREE PORT OF VENTSPILS) – морський глибоководний, незамерзаючий порт, розташований на східному узбережжі Балтійського моря у гирлі ріки Вента в місті Вентспілс (Республіка Латвія).

Загальна площа території **П.** становить 2451,4 га. Кількість причалів призначення – 60 (у тому числі, для наливних вантажів – 8, для генеральних і навальних вантажів – 18, для Ро-Ро вантажів – 3, допоміжні причали – 8), їх довжина – 11,2 км. Площа критих складів становить 170 тис. м², відкритих складів – 190 тис. м², холодильного складу – 5 тис. м², ємність резервуарів для зберігання наливних продуктів дорівнює 1500 тис. м³. **П.** розрахований на обробку 250 тис. стандартних 20 футових контейнерів. Глибина **П.** дозволяє приймати вантажні судна із осадкою до 17,5 м та дедвейтом до 150 тис. т (класу «AFRAMAX»).

Серед вантажів **П.** переважають нафтопродукти, вугілля, мінеральні добрива, Ро-Ро вантажі, лісоматеріали, контейнери, зерно, руда, метали, аміак. Потужності порту використовуються на 50%, тут діють 10 стивідорних компаній, 20 суднових агентств та 1 спеціалізована паромна агентура вантажопасажирських перевезень (станом на

2014 р.).

П. має 2 регулярні міжнародні поромні лінії: Вентспілс-Нюнесхамн (Швеція) та Вентспілс-Травемюнде (Німеччина). Для перевалки нафтопродуктів між Вентспілсом та Полоцьком (Республіка Білорусь) побудовано нафтовий трубопровід потужністю 16 млн т у рік та нафтопродуктопровід потужністю 6 млн т у рік.

На території **П.** діє режим вільної зони, який передбачає надання ліцензійованим компаніям прямих та непрямих податкових пільг із податку на додану вартість, акцизного податку і мита. На 80 % знижено базові ставки з податку на нерухомість та подоходному податку з підприємств. Планується, що податкові пільги будуть збережені до 2017 р.

Фрадинський О.А.

ПОРТ «ВІЛЬНИЙ ПОРТ ХАНКО» (FREE PORT OF HANKO) – універсальний морський порт, розташований у східній частині Балтійського моря на півострові Ханко (Фінляндія). Один із важливих центрів транзиту вантажів у Російську Федерацію із північної та центральної Європи, а також відіграє важливу роль в організації фінського експорту. Спеціалізується на переміщенні транспортних засобів, контейнерів, лісоматеріалів та продуктів їх переробки.

П. складається із 2 гаваней – Західної та Зовнішньої. Західна гавань використовується для експортних операцій, транзиту контейнерів і автотранспорту, у ній щорічно опрацьовується до 1500 суден із осадкою до 13 м. Гавань має 6 причалів загальною довжиною 1330 м, а також мережу складів загальною площею у 182,5 тис. м², площа пасажирського терміналу дорівнює 800 м².

Спеціалізацією Зовнішньої гавані є ввезення автомобілів. Вона обладнана двома причалами

загальною довжиною у 350 м, які дозволяють щорічно приймати до 250 суден із осадкою до 7 м. Площа спеціально облаштованих складів для зберігання вантажів становить 21 тис м², а площа місць відкритого зберігання дорівнює 600 тис. м².

Для організації перевалки вантажів **П.** обладнано різними видами кранів (потужністю до 100 т), навантажувачів (потужністю до 40 т), буксирами (у тому числі – для проведення суден у зимових умовах).

Фрадинський О.А.

ПОРТ ВЛАДИВОСТОК (PORT OF VLADIVOSTOK) – російський порт федерального значення, розташований на північно-західному узбережжі Японського моря на березі бухт Золотий Ріг, Діомед, Улісс, Новік, Амурської та Уссурійської заток, бухти Андрєєва. Складається із торговельного та рибного портів. **П.** відноситься до категорії незамерзаючих портів, за умов суворої зими проведення суден здійснюється за допомогою льодових буксирів.

П. спеціалізується на перевалці генеральних, навалочних, контейнерних, великовагових вантажів, автомобілів, спецтехніки, зерна, нафтопродуктів, лісоматеріалів, металів та металолому. Надаються послуги – стивідорні, сюрвеєрські, навігаційні, лоцманські, буксирні, бункеровочні, швартові, з морського агентування, з постачання суден, суднобудівні і судноремонтні, експедиційні. До порту заходять судна 16 морських ліній – 10 контейнерних, 4 Ро-Ро вантажів, 2 пасажирських. У **П.** здійснюють підприємницьку діяльність 25 операторів морських терміналів. На території **П.** знаходиться морський вокзал, через який здійснюється перевезення пасажирів каботажними та закордонними лініями.

Площа території **П.** становить 225,71 га., площа його акваторії дорівнює 131,06 км^2. Налічується 59 причалів загальною довжиною 12,7 км. Річна пропускна здатність вантажних терміналів становить 21,89 млн т, у тому числі: наливних – 2,3 млн т, сухих – 12,0 млн т, контейнерних – 632 тис. стандартних 20 футових контейнерів. Пропускна спроможність пасажирського терміналу складає 33,85 тис. осіб на рік. Площа складів: відкритих

– 447,4 тис. м^2, критих – 267,7 тис. м^2, а ємність резервуарів для зберігання нафтопродуктів дорівнює 217,8 тис. т. Глибина фарватеру дозволяє приймати вантажні судна із осадкою до 13 м., довжиною до 290 м, шириною у 35 м. На території порту прокладено 17 км залізничних колій, що дозволяє пришвидшити перевалку вантажів за рахунок використання потужностей залізничного транспорту.

Перевалку вантажів у **П.** здійснюють: портальні та мобільні крани, крани великої потужності та гусеничному та колісному ходу, мостові та контейнерні перевантажувачі, авто- та електронавантажувачі, річкастери, спецтягачі, рампи для перевантаження великовагової техніки, спеціальні машини для проведення трюмних робіт.

Важливу роль **П.** відіграв під час II Світової війни, коли починаючи із 1942 р. став одним із важливих центрів перевалки військової техніки, продовольства із США до СРСР. У **П.** розміщено митний пост «Морський порт Владивосток» Владивостокської митниці Далекосхідного митного управління Федеральної митної служби Росії.

Фрадинський О.А.

ПОРТ ГАМБУРГ (PORT OF HAMBURG) – один із найбільших портів-хабів Європи (другий після порту Ротердаму) і пункт перевалки контейнерних і навальних вантажів в Німеччині. **П.** пропонує найбільш короткі і швидкі шляхи сполучення із більшістю економічних центрів Німеччини, північною і східною Європою, Австрією, Швейцарією. На **П.** припадає 25 % експортованої продукції і 20 % імпортованої продукції.

П. розташований у гирлі річки Ельби і віддалений від моря на 102 км., при цьому він доступний для найбільших суден. Тут вільно можуть обробляться балкери дедвейтом до 250 тис. т. Для забезпечення високого рівня безпеки судноплавства на Ельбі буксирною і лоцманською службами порту використовуються сучасні системи радіолокації і навігації.

П. розташовується на території площею 90 кв км (займає десяту частину міста Гамбург). Щороку в порт заходять більше, як 13000 суден. Обсяг перевалки вантажів у найбільшому порту Німеччини становить близько 120 млн т в рік. Контейнерний вантажообіг **П.** становить майже 8 млн TEU.

У **П.** розташовано понад 300 причалів. Довжина причальної стінки 46 км. У **П.** близько 200 контейнерних перевантажувачів і кранів, частина з них оснащена програмним забезпеченням та інформаційними системами передачі даних. У **П.** знаходяться 4 контейнерні і 8 багатоцільових терміналів. Продуктивність вантажних робіт на контейнерних терміналах становить 2500 TEU на день.

У **П.** існують спеціальні термінали для перевалки автомобілів, будівельного і промислового обладнання, різних машин, продуктових вантажів,

які швидко псуються, для паперу, картону, целюлози, металобрухту, мінеральних добрив, для цукру, кави і какао в мішках.

П. є одним з найважливіших торгових майданчиків для фармацевтичної сировини. Крім цього, в **П.** знаходиться найбільший у світі складський центр для зберігання килимів.

Попель С.А.

ПОРТ ГОНКОНГ (PORT OF HONG KONG) – розташований на південному узбережжі Китаю в дельті річки Чжуцзян і Південно-Китайського моря. **П.** є одним із найбільш густонаселених районів світу.

П. є одним із найбільших портів Китаю та найбільший у світі контейнерний порт і військово-морська база, розташована на острові Сянгандао і частині території півострова Дзюлун. Судна обробляються біля причалів і на рейді, розташованому в затоці між островом Сянгадао і материком; глибина 8 – 18 м. Довжина причального фронту порту складає 16 км, а глибина 7,2 – 12 м. Загальний обіг морських вантажоперевезень **П.** до 33 млн т, щорічно його відвідують приблизно 7500 океанських суден. **П.** володіє торговельним портом водотоннажністю 30 млн реєстрових бруттотонн. Під прапором **П.** в море виходять судна 13 країн: 16 англійських, 3 південноафриканських, 9 китайських, 6 японських, 3 німецьких, 2 канадських, 2 бермудських, по 1 судну із Кіпру, Бельгії та Норвегії. У середньому у гавань **П.** щодня заходить приблизно 300 океанських та річних суден. У прибережних водах плаває 15 тис. дрібних суден і човнів, що займаються каботажними перевезеннями. Пропускна спроможність **П.** становить 456 тис. суден у рік. **П.** обслуговує 70 % всіх контейнерів, що надходять із Південного Китаю.

Руда Т.В.

ПОРТ ДЕГГЕНДОРФ (FREEPORT OF DEGGENDORF) – річковий порт на річці Дунай, що має статус «вільного порту». Розташований на південному сході Німеччини у землі Баварія. Портова акваторія та його причали розділені на 2 частини – одна із них призначена для переробки нафтопродуктів, а інша – для переробки генеральних, сипучих, навальних та Ро-Ро вантажів.

Загальна площа **П.** становить 55 га, довжина причалів – близько 1 км. Площа критих складів складає 3500 м^2, а відкритих – 20 тис. м^2. Існує можливість оренди складів, а у виняткових випадках – і купівля складських площ. Перевезення вантажів всередині **П.** здійснюється залізничними коліями загальною довжиною 5,2 км. В **П.** знаходиться лоцманська станція, санітарна служба, встановлено водомірний пост, працює судноремонтна база. Для перевалки вантажів **П.** обладнано 5 стаціонарними та пересувними кранами вантажопідйомністю від 5 до 45 т.

Фрадинський О.А.

ПОРТ ДЖЕБЕЛЬ АЛІ (PORT OF JEBEL ALI) – один із найбільший світових портів, що розташований на узбережжі Персидської затоки, на території еміратy Дубай (Об'єднані Арабські Емірати). Глибоководна гавань **П.** має штучне походження та побудована у 70-х рр. XX ст.

Площа **П.** становить 134 км^2, він обладнаний 67 причалами, глибина гавані становить 17 м, що дозволяє приймати судна довжиною понад 400 м та вантажопідйомністю до 500 тис. т. **П.** складається із чотирьох частин: Зовнішньої гавані, де на 4 причалах проводиться перевалка вантажів із танкерів; Північної гавані, обладнаної для обробки генеральних і наливних вантажів; Південної гавані, де здійснюються операції із вантажами типу Ро-Ро; Контейнерного терміналу, який обслуговує 24 контейнерні лінії.

З метою активізації діяльності **П.** на його те-

риторії було створено вільну економічну зону – JebelAliFreeZone, яка стала місцем діяльності понад 7 тис. компаній із 120 країн світу. У 2009 р. Дубаї та **П.** було з'єднано лінією наземного метро, а із 2010 р., недалеко від **П.**, було відкрито міжнародний аеропорт «Al Maktoum International», який, обслуговуючи вантажні повітряні перевезення, став невід'ємною частиною портової інфраструктури.

Особливістю **П.**, є те, що його у якості стоянки та ремонтної бази використовують для своїх кораблів, у т.ч. – авіаносців, військово-морські сили США що діють на Близькому Сході.

Фрадинський О.А.

ПОРТ ДУЙСБУРГ (FREEPORT OF DUISBURG) – найбільший річковий порт Європи, розташований уздовж річки Рур на заході Німеччини, Північний Рейн – Вестфалія. Він є стратегічним інтерфейсом для інтермодальних перевезень у пункти призначення по усій Європі. Надзвичайно вдале географічне розташування, розвинена транспортна інфраструктура, можливість заходу до **П.** морських суден зумовили перетворення порту у великий логістичний центр.

Загальна площа **П.** становить близько 13 км^2, загальна довжина причалів становить 37 км, у тому числі, 16 км сполучені із залізничною колією. Побудовано 8 сучасних мультимодальних контейнерних терміналів із 16 контейнерними кранами вантажопідйомністю до 55 т; 5 вугільних терміналів; 6 спеціалізованих терміналів для обробки металопрокату; 2 термінали для обробки Ро-Ро вантажу. Площа критих складів становить 1,750 млн м^2; об'єм резервуарів для зберігання рідких вантажів становить 0,6 млн м^3. Щорічно у **П.** переробляється до 120 млн т вантажів, через **П.** проходить від 1 до 2,5 млн стандартних контейнерів. Кількість суден, які щорічно заходять в **П.** сягає 20 тис. За рахунок своєї діяльності **П.** створюється близько 17 тис. робочих місць.

Основними вантажами, що проходять через **П.** є генеральні вантажі, контейнери, вугілля, сталь, нафтопродукти, продукція хімічної промисловості. На території порту діє близько 300 компаній, які надають транспорті, логістичні, складські та агентські послуги.

Фрадинський О.А.

ПОРТ «ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ» (IZMAIL SEA COMMERCIAL PORT) – один із найбільш сучасних та високомеханізованих портів на Дунаї. Завдяки вигідному географічному розташуванню, він є своєрідними європейськими воротами країни, важливою транспортною ланкою, що з'єднує країни Центральної та Східної Європи. До акваторії **П.** відноситься водний простір Кілійського гирла річки Дунай від 85 до 94 км.

П. є великим транспортним вузлом, у якому тісно переплітається робота морського, річкового, залізничного і автомобільного транспорту. Він розвивається як багатопрофільний торговий порт для перевантаження залізорудної сировини, вугілля, коксу, чорних і кольорових металів, паперу, целюлози, добрив, генеральних вантажів в мішках, пакетах, біг-бегах та ін. Потужності **П.** на сьогоднішній день дозволяють переробляти до 8,5 млн т вантажів на рік. Загальна територія **П.** складає 107,5 га, а також площа ділянки 85-го кілометра складає 15,2 га. **П.** включає 24 причали загальною протяжністю 2618,6 м. Площа відкритих складів складає 201,1 тис. м^2, критих – 19,7 тис. м^2. Можливості причалів **П.** дозволяють приймати і здійснювати вантажні операції на суднах з осадкою до 7 метрів, довжиною до 150 метрів, шириною до 30 метрів та дедвейтом до 6000 т.

Він забезпечений великим парком техніки для перевантаження, що дозволяє якісно виконувати операції із усією номенклатурою вантажів, запропонованою замовниками. **П.** має власний портовий флот. Його інфраструктура включає: три виробничо-перевантажувальні комплекси, кожен з яких має свої особливості, залежно від портових потужностей, опрацьовуваних вантажів, а також портовий флот, морський вокзал, інші допоміжні виробництва. Проектна потужність **П.** – 8,5 млн т. Відповідно до проектної потужності **П.** може працювати з інтенсивністю до 23288 т на добу. Фактична інтенсивність **П.** складає 40000 т на добу. Максимально можлива кількість опрацьовуваних суден – 6070 од. в рік. Експортно-імпортні вантажі складають 80 %, транзитні – 16 %.

Руда Т.В.

ПОРТ «ІЛЛІЧІВСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОРТ» (ILLICHIVSK SEA COMMERCIAL PORT) – сучасний міжнародний високомеханізований універсальний транспортний вузол, що спеціалізується на перевантаженні генеральних, наливних, насипних і навалювальних вантажів.

П. займає ключове положення на перетині головних транспортних шляхів між Європою і Азією, Північчю і Півднем, Центральною і Східною Європою, промислово розвиненими районами України, Росії, Казахстану та морськими комунікаціями, що ведуть через Середземне море в Атлантику та Індійський океан. Через **П.** здійснюються міжнародні зв'язки України майже зі 100 країнами світу. Його історія розпочалася у 1956 р., коли у зв'язку з бурхливим розвитком зовнішньоторговельних зв'язків СРСР і зростаючими обсягами вантажопотоків, з ініціативи начальника Чорноморського морського пароплавства Данченка О. Є., починається будівництво портових перевантажувальних потужностей у районі Сухого лиману, на заході від Одеси.

П. надає повний комплекс стивідорних послуг протягом усього року 24 години на добу. Поруч з **П.** і на його території функціонує широка мережа агентських і експедиторських фірм, що співпрацюють з ним у сфері обслуговування флоту і вантажовласників. Виробничі потужності **П.** для перевалки вантажів складають понад 30 млн т на рік. Довжина причальної лінії – близько 6000 м із сучасними причалами. Складські площі **П.** дозволяють розмістити 1,5 млн т різних вантажів. Площа відкритих складів становить – 575 тис. м^2, а критих – 27 тис. м^2.

П. надає транспортно-експедиторські послуги, послуги із стафірування контейнерів; зберігання вантажів на митно-ліцензійному складі;

митного брокера; маркування і підготовки вантажів; буксирування, обслуговування і ремонту флоту; бункерування суден водою біля причалів і на рейді; прийому із суден лляльних, баластових вод і сміття; перевезення вантажів власним автотранспортом; розробки технології перевантаження унікальних великогабаритних і великовагових вантажів масою до 400 т з застосуванням плавучих кранів (у т.ч. і за заявками вантажовласників); міжнародного телефонного, факсимільного та комп'ютерного зв'язку тощо. Його найважливішою характеристикою є універсальність. Спеціалізовані термінали і комплекси **П.** з великим парком перевантажувальної техніки і вантажозахватними пристроями дозволяють перевантажувати широкий діапазон вантажів – наливні, навалювальні, генеральні. У **П.** гнучко реагують на зміну умов зовнішньої торгівлі, появу і розвиток нових вантажопотоків. На терміналах **П.** діють універсальні та спеціалізовані перевантажувальні термінали і комплекси, а також портофлот, до складу якого входять: хімічна лабораторія, плавучі причали та швартовні бочки. Частка експортно-імпортних вантажів становить 97 %.

Руда Т.В.

ПОРТ КЛАЙПЕДА (PORT OF KLAIPEDA) – мультимодальний, універсальний, глибоководний незамерзаючий порт розташований на східному узбережжі Балтійського моря, важливий транспортний центр Латвійської Республіки.

П. спеціалізується на перевалці контейнерів, нафтопродуктів, вугілля, лісоматеріалів, металів, бавовника, зерна. На його території працюють суднобудівельні, судноремонтні, стивідорні компанії, розміщено 9 терміналів для переробки наливних вантажів, 13 терміналів для переробки сипучих і навалочних вантажів, 16 терміналів з переробки генерального вантажу. У 2013 р. побудовано пасажирсько-вантажний термінал, який спроможний одночасно обслуговувати круїзні, пасажирські судна та пароми типу Ро-Ро. Його річна потужність складає 500 тис. пасажирів та 5 млн т. Будуються термінали з переробки контейнерів (проектна потужність 1 млн стандартних 20 футових контейнерів.) та зрідженого газу.

Сумарний обсяг перевезення вантажів переви-

щує 10 млн т. **П.** захищений зі сторони моря двома молами (північним – довжиною 733 м та південним – довжиною 1374 м) і хвилеломом, які забезпечують суднам безпечну стоянку за будь-якої погоди та напрямку вітру. Системою судохідних

каналів, річками Неман і Преголя **П.** зв'язана із Калінінградським портом, а поромною переправою – із портом Мукран на острові Рюгель (Німеччина).

Площа території **П.** становить 541 га, площа його акваторії дорівнює 876 га. Налічується 15 причалів загальною довжиною 26,9 км, розташованих вздовж ріки Данге і східного берега протоки, яка з'єднує Куршську затоку із морем. Для обробки вантажів використовуються залізничні колії, загальна довжина яких становить 79 км.

Площа складів: відкритих – 1,045 тис. м^2, критих, для генеральних вантажів – 99,83 тис. м^2, для сипучих вантажів – 143,7 м^2, для заморожених вантажів – 66 тис. м^2, а ємність резервуарів для зберігання наливних вантажів дорівнює 749 тис. м^3. Глибина фарватеру дозволяє приймати вантажні судна із осадкою до 9,5 м.

Фрадинський О.А.

ПОРТ КОРК (PORT OF CORK) – найбільший порт Ірландії, який розташований на річці Лі на відстані 20 км. від моря, у південній частині країни. **П.** спеціалізується на обробці таких вантажів, як: імпорт – лісоматеріали, добрива, пшениця, кукурудза, вугілля, борошно, цемент, фарби, спирт, цукор, залізо, сталь; експорт – велика рогата худоба, вершкове масло, м'ясо, яйця, автозапчастини, солод.

У **П.** розташовано 10 причалів, більша частина з яких є приватними. Значну роль у розвитку **П.** відіграє компанія Форд (виробничі потужності підприємства розміщені в м. Корк), яка має свої власні причали у **П.** Також тут функціонують декілька спеціалізованих вугільних причалів.

Особливе місце в структурі **П.** посідає термінал призначений для обслуговування круїзних лайнерів. Протягом року термінал приймає близько 60 круїзних лайнерів і обслуговує близько 100000 пасажирів.

Термінали **П.** добре обладнані транспортним

і вантажопідйомним устаткуванням, зокрема: кранами вантажопідйомністю до 40 т, ручними кранами – 2 – 3 т, електричними транспортерами тощо. Крім того, адміністрація **П.** надає послуги із складування зерна з цією метою було побудовано зерносховище місткістю 70000 т.

В **П.** розміщено декілька сухих доків для проведення ремонтних робіт, які обладнані сліпами.

Попель С.А.

ПОРТ КРИМ – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ПОРТ КРИМ», УКРАЇНА.

ПОРТ КУКСХАФЕН (PORT OF CUXHAVEN) – аванпорт Гамбурга і пункт базування військових кораблів і сил постачання ВМС Німеччини в гирлі річки Ельба. **П.** створений у 1997 р.

Сумарний вантажообіг **П.** становить 3 млн т. Довжина причального фронту більше 9 км. з глибиною від 2,5 до 13,5 м.

П. спеціалізується на обробці Ро-Ро вантажів, контейнерних перевезень, автомобілів, великовагових і великогабаритних вантажів, лісопродукції, виробів зі сталі. Крім того адміністрація пропонує своїм клієнтам комплексний пакет послуг, а саме: професійна упаковка вантажів, логістичні послуги складування, перевантаження (у тому числі небезпечних вантажів).

У структуру **П.** входять рейд, 3 гавані (Рибацька, Яхтова, Стара гавань), 3 причали (Штейбенгефт, Американахафен, Нейфельдхафен). Усі причали **П.** добре обладнані засобами для навантаження і

розвантаження морських вантажів і складами для їх зберігання.

Крім того, у **П.** є дві ремонтні верфі Мютцельфельд і Бекманнверфт, які здійснюють ремонт корпусів кораблів довжиною до 70 м і шириною до 12 м.

Попель С.А.

ПОРТ ЛІВЕРПУЛЬ (PORT OF LIVERPOOL) – один із найбільших портів Великобританії, який розташований у гирлі річки Мерсі, яка впадає в Ірландське море. **П.** обробляє 60 % всіх експортних вантажів країни.

П. складається з 40 приливних доків, пірсів і причалів з довжиною причального фронту більше 40 км і глибиною 15 м. Має можливість здійснювати обробку суден з тоннажність до 200 тис. т.

Сумарний обіг морських вантажоперевезень, які проходять через **П.** складає близько 35 млн т.

Всі причали **П.** добре забезпечені всім необхід-

ним устаткуванням, також тут зосереджені значні складські приміщення для транзитних вантажів, 12 сухих і одна плаваюча пристань для проведення різних ремонтних робіт і будівництва суден і кораблів.

П. спеціалізується на обробці експортних вантажів – нафта, бавовна, чорні і кольорові метали, ґума, шерсть, ліс, зерно; імпортних вантажів – залізо, вироби із сталі, машини і устаткування, тканини. Також в **П.** функціонують пасажирські термінали, послугами яких за рік користуються більше, як 700 тис. пасажирів.

Попель С.А.

ПОРТ МАНАМА (PORT OF MANAMAH) – порт Бахрейну та військово-морська база у північно-східній частині Персидської затоки, розміщені на північному узбережжі острова Бахрейн у закритій гавані, що включає зовнішній та внутрішній рейди. Із 1958 р. – вільний порт. Загальна довжина причального фронту становить 6,8 км (2,2 км з них – власне площа військово-морської бази) з глибинами до 12,2 м. Загальний обіг морських вантажів, що проходять через **П.** складає 2 млн т, а основною експортною позицією є нафта.

До складу інфраструктури **П.** входить 33 склади, елеватор, 2 майданчики для відкритого складування вантажів. Військово-морська база забезпечує базування кораблів всіх класів. На її території розміщено збройні склади, склади боєприпасів,

пального [об'єм 175 тис. м³] і продовольчих товарів та вузол зв'язку. Суднобудівний та судноремонтний завод, сухий док дозволяють докувати судна водотоннажністю до 400 тис. т.

Руда Т.В.

ПОРТ «МАРІУПОЛЬСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ПОРТ» (MARIUPOL SEA PORT) є головними морськими воротами Донбасу та входить до четвірки найбільших портів України. У 1886 р. розпочато будівництво глибоководного порту в Маріуполі. Будівництво планувалось здійснити протягом 5 років, проте, під натиском промисловців воно завершилось через 3 роки. Таким чином, датою вступу в експлуатацію **П.** вважається 02.09.1889, коли на набережну **П.** було подано 18 вагонів, завантажених вугіллям.

Середня глибина вод на підході до **П.** складає 12 м і дозволяє обслуговувати судна будь-якої вантажопідйомності, що створює суттєві конкурентні переваги **П.** у порівнянні з іншими портами Азовського моря. **П.** функціонує цілий рік. Середня тривалість навігації з льодовою проводкою становить 86 діб. Цілодобовий та безпечний супровід суден за будь-яких погодніх умов забезпечує Центр регулювання руху суден. **П.** повною мірою оснащений сучасними видами зв'язку. Він приймає судна з осадкою до 8 м і довжиною до 240 м. Його територія складає 77,7 га. Довжина причальної лінії **П.** – 3,9 км., а площа критих складів – 11,8 тис. м^2. Відкрита складська площа – 240,9 тис. м^2. **П.** межує із Бердянським, Таганрозьким, Ейським та Керчинським портами. Найближчими аеропортами є: Маріупольський, Донецький, Дніпропетровський,

Запорізький та Ростовський. **П.** здійснює відправлення та приймання вантажів із понад 60 країн світу та співпрацює із 152 портами світу. Його оснащено сучасним обладнанням, перевантажувальними машинами і механізмами, що забезпечують переробку всіх вхідних вантажів. Також доцільно зазначити, що це чи не єдиний порт в Україні, що здійснює вантажні операції із переробки мазуту за схемою «борт-борт», забезпечуючи екологічну безпеку цих робіт.

Небезпечні вантажі перероблюються **П.** відповідно до правил ІМО. Висока інтенсивність виконання вантажно-розвантажувальних робіт з будь-якими вантажами знижує витрати фрахтувальників суден.

Руда Т.В.

ПОРТ «МИКОЛАЇВСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОРТ» (MYKOLAIV SEA PORT) – одне із стратегічних державних підприємств транспортної галузі України, що забезпечує переробку, екс-

порт, імпорт, каботаж вантажів, а також здійснює транзитні перевезення різнотипних вантажів. Окрім того, **П.** також є одним із бюджетоутворюючих підприємств регіону та входить до п'ятірки найпотужніших морських портів України. Він є одним із найстаріших в Україні. **П.** став 01.07.1862, коли був відкритий для заходу іноземних суден. Саме тоді у **П.** почала функціонувати митниця 1-го класу.

Вже через 13 років, у 1875 р., експортний вантажопотік **П.** складав 184 тис. т. **П.** продовжував розвиватися, і до кінця 1913 р. його вантажопотік склав понад 2 млн т, з яких 80 % – це були сипучі вантажі, а 20 % – навалочні. Серед експорту превалюючою була частка залізної і марганцевої руд, а також пшениця, жито, ячмінь та інша сільськогосподарська продукція. До початку Першої світової війни він був третім портом Росії за обсягами експортної торгівлі. У 2008 р. досягнуто найвищого за роки його існування вантажообігу – 9,2 млн т, за що його було нагороджено почесним знаком відмінності «Золота тонна». У **П.** створені приватні стивідорні компанії, робота яких ґрунтується на державно-приватному співробітництві.

П. з'єднаний з Чорним морем Бузько-Дніпровсько лиманським каналом, довжина якого – 44 милі, а ширина – 100 м. Підхідний канал порту – тринадцяте коліно Бузько-Дніпровсько лиманського каналу шириною – 100 м, довжиною – 1520 м та глибиною – 11,2 м. Прохід по каналу можуть здійснювати судна довжиною до 215 м і осадкою до 10,3 м. Територія **П.** становить 97,3 га, а акваторія – 342 га. Загальна ж протяжність причалів порту – 2420 м. **П.** має 15 причалів. Акваторія **П.** має зовнішній рейд на підході до Портпункту Очаків для обробки великотоннажних суден типу

«Panamax» з осадкою до 13,2 м. **П.** територіально наближений до таких транспортних коридорів, як: ТРАСЕКА – «Європа – Кавказ – Азія»; МТК №7 – «Дунайський водний шлях»; NELTI – «Нова Євроазіатська Транспортна Ініціатива» (Північний Китай – Казахстан – Західна Європа).

П. надає послуги із: забезпечення бункерування водою, бонування судна; зняття лляльних, стічних вод, суднового сміття; організація робіт дератизації, дезінфекції, у тому числі і ємностей, дезінсекції, фумігації вантажу і судна; надання готелів для екіпажу; енергозабезпечення та телефонізація; швартові операції, буксирне забезпечення суден; надання вільних причалів для проведення дрібного навігаційного ремонту суден, відстою та інших потреб; оформлення вільної практики суден; надання довідок про плавальний ценз; оформлення свідоцтва моряка і продовження терміну його дії; медичні послуги. **П.** обслуговує генеральні, наливні та навалочні вантажі. Експортно-імпортні вантажі складають 54 %, транзитні – 29 %.

Руда Т.В.

ПОРТ МОНРОВІЯ (PORT OF MONROVIA) – єдиний безмитний порт у Західній Африці, розташований у штучній бухті Монровія в гирлі річки Сент-пол (Анлантичний океан) та оснащений сучасним портовим устаткуванням. Військові США побудували **П.** під час Другої світової війни для досягнення стратегічних цілей.

Територія та акваторія **П.** складає 7,5 км^2. Із океану **П.** захищений двома молами, довжина кожного з яких складає приблизно 2,2 км. Вхід до **П.** розташований між краями двох молів. Його ширина становить 250 м. До **П.** веде канал шириною 152 м., глибиною 14,4 м. **П.** доступний для суден з осіданням до 10,6 м. Довжина причального фронту складає 2,4 км із глибиною до 14 м.

Щорічно до **П.** надходить 1600 – 1700 суден. Загальний обіг морських вантажоперевезень **П.** становить 10,8 млн т. Навантаження та розвантаження морських вантажів тут відбувається з допомогою берегових та автомобільних кранів, електротранспортерів. До складу інфраструктури **П.** входять склади загальною площею близько 60 тис. м^2, 5 відкритих вантажних майданчиків (373 тис. м^2), 5 нафтосховищ

загальною місткістю приблизно 69 тис. м^3. Судноремонтні підприємства **П.** із сухим доком і сліпом забезпечують ремонт суден та кораблів невеликої водотоннажності. Найчастіше до **П.** ввозяться такі морські вантажі, як: будівельні матеріали, автомобілі, продовольчі товари, а вивозяться – залізна руда, каучук, кава, какао. **П.** пов'язує Монровію з усіма найбільшими портами світу.

Руда Т.В.

ПОРТ «МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ ЮЖНИЙ» (SEA COMMERCIAL PORT YUZHNYI) – одне з молодих транспортних підприємств країни, що займає стратегічне місце в роботі міжнародних трансконтинентальних транспортних коридорів, є найбільш перспективним для забезпечення інтересів України як транзитної держави. **П.** заснований у 1978 р., має 8 причалів довжиною 2433 м. Площа критих складів – 13,9 тис. м^2, відкритих – 94,7 м^2. Глибина – 12–14 м. Орієнтований на судна дедвейтом 50 тис. т. Пропускна здатність **П.** становить 12 млн т на рік.

П. розташований в акваторії Малого Аджалицького лиману у північно-західній частині Чорного моря, в 30 км на схід від міста Одеси. Причальна лінія **П.** складає більше 5,5 км, глибина біля причальних кордонів – до 15 м. Глибини підхідного каналу дають можливість **П.** приймати сучасні великотоннажні судна. Довжина підхідного каналу складає 3 км 700 м, глибина – 15 м. Якірні стоянки на зовнішньому рейді **П.** дозволяють приймати до 24 великотоннажних суден. **П.** має 6 власних перевантажувальних комплексів, які розташовані у двох вантажних районах (західному й східному берегах Малого Аджалицького лиману): комплекси навалювальних та наливних хімвантажів, спеціалізований вугільно-рудний комплекс, комплекси генеральних та навалювальних вантажів, комплекс будівельних вантажів.

Завдяки впровадженню новітньої технології у **П.** з'явилася можливість рейдового довантаження суден з осадкою більше 14,5 м. Виробничі потужності **П.** дозволяють повністю укомплектувати вантажною партією великотоннажні судна типу panamax та capesize. Усі перевантажувальні термінали працюють цілодобово.

Наявність сучасної перевантажувальної техніки, потужного портового флоту, глибоководних причалів, розвинутої мережі залізничних та автомобільних доріг, висока інтенсивність переробки вантажів разом з високим професіоналізмом працівників дозволяють порту надавати вантажовласникам та судновласникам повний комплекс послуг найвищої якості. **П.** виконує будь-які вантажно-розвантажувальні, складські та допоміжні роботи, переробляє усі види навалювальних та генеральних вантажів, які перевозяться морським, залізничним та автомобільним транспортом. Частка експортних операцій становить 67 %, транзиту – 30 %, каботажу – 3 %.

Руда Т.В.

ПОРТ МОРСЬКИЙ МУРМАНСЬКИЙ (MURMANSK SEAPORT) – російський порт федерального значення, розташований у південній частині Кольської затоки Баренцового моря. Його особливостями є те, що він знаходиться за Полярним колом, належить до категорії незамерзаючих, входить до п'ятірки найбільших портів Російської Федерації та є найбільшим транспортним підприємством і основою економіки міста Мурманська. **П.** складається із трьох частин – Рибного, Торгового та пасажирського портів.

Площа території **П.** становить 645,9 га, площа його акваторії дорівнює 53,7 км^2. Налічується 97 причалів загальною довжиною 11,53 км. Річна пропускна спроможність вантажних терміналів становить 22,97 млн т, у тому числі: наливних – 2,5 млн т, сухих – 182,98 млн т, контейнерних – 123,9 тис. стандартних 20 футових контейнерів. Пропускна спроможність пасажирського терміналу складає 140 тис. осіб на рік. Площа складів: відкритих – 187,84 тис. м^2, критих – 91,3 тис. м^2, а ємність резервуарів для зберігання нафтопродуктів дорівнює 68,1 тис. т. Максимальні габарити суден, що можуть заходити в **П.** необмежені.

Основними видами діяльності **П.** є портова перевалка вантажів, обслуговування суден, транспортно-експедиторська діяльність, накопичення та зберігання вантажів, складські операції

з вантажами, надання послуг оренди, зв'язку, енергозабезпечення, водо- та теплопостачання. Основними вантажами, що переробляються у **П.** є вугілля, кольорові метали, прокат чорних металів, апатитний і залізорудний концентрат, марганцева руда, металобрухт, залізорудні окатиші, продукція хімічної промисловості, будівельні матеріали, продовольство, технологічне обладнання, легкові автомобілі та колісна техніка, контейнери. Перевалку вантажів у **П.** здійснюють: портальні крани вантажопідйомністю до 40 т, навантажувальна машина для перевалки апатитного концентрату потужністю близько 1000 т за годину, автонавантажувачі потужністю від 1,5 до 45 т. Для виконання допоміжних операцій наявні

тягачі та ролл-трейлери потужністю до 60 т, бульдозери. Для пришвидшення перевалки побудовано припортову залізничну станцію «Мурманськ», загальна довжина залізничних колій на території порту становить 15,4 км, одночасно під вантажно-розвантажувальні роботи може подаватися до 400 залізничних вагонів.

З осені 2010 р. у **П.** офіційно оголошено режим особливої економічної зони, який має на меті залучення інвестиційних ресурсів та створення на їх основі потужної торгово-транспортної інфраструктури. До **П.** приписано усі атомні криголами Російської Федерації.

Важливу роль **П.** відіграв під час ІІ Світової війни, коли починаючи із осені 1941 р. став одним із важливих центрів перевалки військової техніки, продовольства із США та Великобританії до СРСР за системою ленд-лізу. У **П.** розміщено митний пост «Морський порт Мурманськ» Мурманської митниці Північно-Західного митного управління Федеральної митної служби Росії.

Фрадинський О.А.

ПОРТ МОРСЬКИЙ НОВОРОСІЙСЬКИЙ (NOVOROSSIISK SEAPORT) – російський порт федерального значення, розташований на північно-західному узбережжі Чорного моря в Краснодарському краї у межах Новоросійської (Цемеської бухти). Належить до категорії незамерзаючих портів, акваторія поділена на зовнішній та внутрішній рейди. В межах акваторії **П.** знаходяться гавань судноремонтного заводу, гавань «Комбінату Стройкомплект», нафтогавань «Шесхарис», гавань морського терміналу Каспійського трубопровідного консорціуму.

Площа території **П.** становить 238 га, площа його акваторії дорівнює 344 км^2. Налічується 88 причалів загальною довжиною 15,3 км. Річна пропускна здатність вантажних терміналів становить 152,1 млн т, у тому числі: наливних – 112,75 млн т, сухих – 31,54 млн т, контейнерних – 652 тис. стандартних 20 футових контейнерів. Пропускна спроможність пасажирського терміналу складає 1662,5 тис. осіб на рік. Площа складів: відкритих – 95,38 тис. м^2, критих – 696,53 тис. м^2. Глибина фарватеру дозволяє приймати вантажні судна із осадкою до 19 м (на зовнішньому рейді); із осадкою до 13 м довжиною до 295,2 м, шириною у 45 м (у внутрішній акваторії). У **П.** є можливість прийому суден із використанням виносних причальних пристроїв, які не обмежують їх осадки.

П. спеціалізується на перевалці генеральних, навалочних, контейнерних, продовольчих вантажів, лісоматеріалів, нафти і нафтопродуктів, контейнерів. У межах **П.** здійснюють підприємницьку діяльність близько 80 господарюючих суб'єктів (у т.ч. – 9 операторів морських терміналів), які надають стивідорні, агентські, бункеровочні, сюрвейєрські послуги.

Перевалку вантажів у **П.** здійснюють: портальні та мобільні крани, крани великої потужності на гусеничному та колісному ходу, мостові та контейнерні перевантажувачі, авто- та електронавантажувачі, річкастери, спецтягачі.

Фрадинський О.А.

ПОРТ НАГАСАКІ (PORT OF NAGASAKI) – портове центральне місто в Японії, розташоване на заході острова Кюсю, поблизу затоки Нагасакі. Є адміністративним центром префектури Нагасакі. Площа міста становить 406,4 км^2, населення 441810 чол., густота населення – 1087,13 чол./км^2.

У 1571 р. на місці рибацького поселення відкрито порт, що отримав назву Нагасакі. Першими іноземними купцями, що сформували зовнішньоторговельні зв'язки через **П.** були португальці, іспанці, голландці та англійці. **П.** каталізував процес прийняття в Японії західної культури. Найбільш імпортованими позиціями в Японію були зброя та християнство. Зброя цікавила феодалів з метою зміцнення позицій у боротьбі за владу. Християнство ж почало використовуватись представниками місцевої влади, як засіб стимулювання зовнішньої торгівлі. Проте, через певний час воно набуло

поширення серед рибалок й спровокувало боротьбу за свої права. Під час Другої світової війни (09.08.1945) Нагасакі бомбардовано американською атомної бомбою в результаті чого загинуло 73 тис. чол. На сьогодні місто повністю відновлено та залишається одним із портових торговельних та туристичних міст Японії.

Руда Т.В.

ПОРТ НАХОДКА (PORT OF NAKHODKA) – російський порт федерального значення, розташований в однойменній бухті східної частини затоки Петра Великого на Далекому Сході. Складається із торговельного, нафтоналивного та рибного портів. На його території розміщено судноремонтний та судомеханічний заводи. **П.** спеціалізується на перевалці вугілля, нафтопродуктів, контейнерів, металу, металолому, рефрижераторних вантажів. Надаються послуги – стивідорні, сюрвеєрні, навігаційні, лоцманські, буксирні, бункеровочні, швартові, екологічні, з морського агентування, з постачання суден, суднобудівні і судноремонтні, вилову та переробки риби і морепродуктів. **П.** відноситься до категорії незамерзаючих портів, умовах суворої зими проведення суден здійснюється за допомогою льодових буксирів.

Площа території **П.** становить 284,24 га, площа його акваторії дорівнює 127,45 га та складається із внутрішнього і зовнішнього рейдів. Налічується 108 причалів загальною довжиною 16,8 км. Річна пропускна здатність вантажних терміналів становить 26,5 млн т, у тому числі: наливних – 7,36 млн т, сухих – 13,6 млн т, контейнерних – 458 тис. стандартних 20 футових контейнерів. Пропускна спроможність пасажирського терміналу складає 174 тис. осіб на рік. Площа складів: відкритих – 481,8 тис. м^2, критих – 316,13 м^2, а ємність резервуарів для зберігання нафтопродуктів дорівнює 25 тис м^3. Глибина фарватеру дозволяє приймати вантажні судна із осадкою до 11,5 м, довжиною до 245 м, шириною у 44 м та дедвейтом до 40 тис. т.

Перевалку вантажів в **П.** здійснюють: портальні

крани вантажопідйомністю від 5 до 40 т, автокрани великої потужності, авто- та електронавантажувачі, мостові перевантажувачі, спецтягачі, зернові пневмоперевантажувачі, спеціальні машини для проведення трюмних робіт.

П. має сполучення із континентальною частиною Російської Федерації через Транссибірську залізничну магістраль. **П.** обладнано розгалуженою системою залізничних колій, що дозволяє обробляти до 450 вантажних вагонів на добу.

Важливу роль **П.** відіграла під час II Світової війни, коли починаючи із 1942 р. стала одним із важливих центрів перевалки продовольства, медикаментів та хімічної сировини за системою ленд-лізу із США до СРСР.

У **П.** розміщено митний пост «Морський порт Находка» Находкінської митниці Далекосхідного митного управління Федеральної митної служби Росії.

Фрадинський О.А.

ПОРТ НІНГБО (PORT OF NINGBO) – сучасний багатоцільовий глибоководний порт, який розташований у провінції Чжецзян і є одним із найважливіших і найбільш завантажених портів Китаю. Вантажообіг порту складає більше 100 млн т.

Найбільш інтенсивний період розвитку **П.** розпочався у 1992 р., що було пов'язано із залученням значних інвестиційних коштів. У цей час було проведено загальну реконструкцію **П.**, розширено нафтові, вугільні і рудні термінали, що призвело до значного підвищення його пропускної спроможності.

П. спеціалізується на обробці таких видів вантажів: експорт – продукція машинобудування, побутова техніка і електроніка, текстильні вироби, одяг і взуття, канцелярське приладдя, термопластавтомати і прес-форми; імпорт – нафта, корисні копалини, вугілля, хімічні добрива, пиломатеріали, металопрокат.

У структуру **П.** входять підрозділи: Бейлунь (морський порт), Чженьхай (лиман порту), старий

порт Нинбо (внутрішній річковий порт), Даксі і Чуаньшань.

Загальна кількість причалів – 191, з яких 39 є глибоководними для суден з дедвейтом більше 10000 т. Крім того в **П.** знаходиться термінал, який спеціалізується на перевалці сирої нафти (може приймати судна дедвейтом до 250000 т), а також причал для навантаження залізної руди для суден водотоннажністю більше 200000 т. Функціонує також спеціалізований термінал для контейнеровозів 6 покоління і термінал для рідких хімічних продуктів.

В **П.** побудовано складські криті приміщення площею 50000 м^2 і майданчик для складання контейнерів площею 26000 м^2.

Одним із недоліків **П.** є значне забруднення води у портовій зоні.

Попель С.А.

ПОРТ ОБ'ЄДНАНИЙ КОПЕНГАГЕН-МАЛЬМЕ (COPENHAGEN MALMO PORT) – незамерзаючий, універсальний морський порт, що надає весь спектр транспортно-логістичних послуг, орієнтованих на переміщення вантажів в країни Скандинавії, Балтії та Російську Федерацію. **П.** розташований в економічно-технологічній зоні Ересунн, що охоплює райони східної Данії та південно-західної Швеції і налічує близько 50 тис. високотехнологічних підприємств. Його утворено 01.01.2001 шляхом об'єднання портів: данського – Копенгагена та шведського – Мальме.

П. цілодобово надає портові послуги для усіх видів вантажів. Глибина портового фарватеру становить 13,5 м. Протягом року ним обслуговується до 9 тис. суден. Він обладнаний 10 причалами для прийому суден типу Ро-Ро, 2 контейнерними терміналами загальною площею 250 тис. м^2, 3 спеціальними терміналами для приймання суден типу «Panamax» (водотонажністю до 60 тис. т). **П.** щорічно може приймати до 450 тис. автомобілів із можливістю перевірки їх якості безпосередньо після вивантаження. Нафтова гавань здатна приймати танкери вантажопідйомністю до 50 тис. т. Щорічно **П.** переробляє від 140 до 200 тис. стандартних двадцяти футових контейнерів. Для спрощення та пришвидшення перевалки вантажів на його території прокладено 36 км залізничних колій, завдяки яким щорічно переробляється до 50 тис. залізничних вагонів із вантажем.

Основними вантажами, що перевозяться через **П.**, є товари народного споживання, нафта, зерно, металолом, товари промислового призначення, будівельні матеріали, продукти деревопереробки, автомобілі. Щорічні обсяги пасажирських перевезень становлять до 850 тис. осіб. Основний пасажиропотік здійснюється за маршрутами Копенгаген – Осло та Мальме – Травемюнде.

П. є логістичним вузлом для провідних світових компаній, таких як японська Toyota, російська Роснефть, іспанський виробник сталі Acerinox.

Фрадинський О.А.

ПОРТ «ОДЕСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ПОРТ» (ODESSA SEA PORT) – один з найбільших портів Чорноморсько-азовського басейну, розташований у північно-західній частині Чорного моря. **П.** є лідером за обсягами оформлення вантажів серед портів України і одним із найбільших пасажирських портів на Чорному морі.

П. заснований у 1791 р., має 37 вантажних причалів довжиною 6815 м. Площа критих складів складає 65000 м^2, відкритих – 139,4 тис. м^2. Загальна пропускна спроможність **П.** – 20 млн т на рік. До нього входять: Каботажна, Карантинна, Практична, Вугільна, Нова, Нафтова та інші гавані. Надає послуги суднам з осадкою до 13 м, довжиною до 330 м. Технічні можливості **П.** дозволяють перевантажувати більше 21 млн т сухих і 25 млн т рідких вантажів щорічно. Контейнерні термінали розраховані на перевантаження більше 900000 TEU на рік. Пасажирський комплекс здатний надати послуги близько 4 млн туристам на рік.

П. приймає для оформлення такі види вантажів: нафта і нафтопродукти наливом, зріджений газ, тропічні й рослинні масла, технічні масла, контейнери всіх типів та розмірів, кольорові й чорні метали, руда, чавун, цукор-сирець навалом, зернові насипом, швидкопсувні вантажі в тарі, різні вантажі у мішках, ящиках, пакетах, біг-бегах

і вантажних одиницях, автотранспорт. Виняток становлять вантажі, потенційно небезпечні для навколишнього середовища. На території **П.** розташовані: вісім виробничо-перевантажувальних комплексів з переробки сухих вантажів, пасажирський комплекс, нафтовий і два контейнерні термінали, комплекси з перевантажування рослинних і технічних масел, є спеціалізовані причали для приймання Ро-Ро суден, перевалки зернових вантажів. Розвинена транспортна інфраструктура дозволяє доставляти вантажі в **П.** автомобільним, залізничним, морським і річковим транспортом. Щорічно транзит складає 74 % вантажообігу, експортно-імпортні вантажі – 26 %.

Руда Т.В.

ПОРТ ПУСАН (PORT OF BUSAN) – універсальний морський порт, розташований на Корейському півострові у західній частині Тихого океану. Найбільший порт Південної Кореї, що входить до п'ятірки провідних світових портів. Через **П.** здійснюється перевалка 2/3 експортних вантажів країни та 95 % усього обсягу контейнерних перевезень, із ним співпрацюють близько 500 портів із 100 країн світу.

П. складається із кількох частин: Північний (Пукханський) порт – вантажні термінали та причали для пасажирських суден; Південний (Намханський) порт – стоянка промислових суден; порт у затоці Камчхон – перевалка продукції океанічного та прибережного риболовства, зерна, цементу, лісоматеріалів, планується розширити спеціалізацію за рахунок обслуговування мало- та середньотоннажних суден; порт Тадехпо – перевалка морепродуктів прибережного вилову; Новий порт (Busan New Port) – спеціалізований контейнерний термінал, здатний опрацьовувати до 20 млн стандартних контейнерів у рік.

П. може приймати судна місткістю до 50 тис. т, довжиною до 330 м та осадкою до 12,5 м. Потужності **П.** дозволяють щорічно перевалювати до 90 млн т різних вантажів, причали довжиною 28 км дозволяють одночасно переробляти до 170 суден різного тоннажу. У **П.** створено власну ефективну систему фідерних перевезень, його конкурентоспроможність зросла також і за рахунок впровадження системи швидкого митного оформлення та карантинного контролю.

Фрадинський О.А.

ПОРТ РЕНІ (PORT OF RENI) – великий транспортний вузол на Дунаї (Україна), у якому тісно переплітається робота морського, річкового, залізничного та автомобільного транспорту. **П.** розташований у Південно-Західній частині України на межі українського, румунського і молдовського кордонів, і на перетинанні 4-х транспортних коридорів: Критських №7 і №9, Євроазіатського і Чорноморського. Глибини біля причалів досягають 7,5 м і дозволяють обробляти всі судна, осадка яких дозволяє пройти через підхідні канали. Унікальне географічне розташування визначило статус **П.** одночасно як річкового і морського.

Він був заснований у 1816 р. і розташовано на лівому березі річки Дунай – однієї з найбільших річок Європи. Слово «рень» слов'янською означає «причал». Звідси, вважають, і пішла назва міста. У радянський час **П.** лідирував між портами придунайських країн. Близько 15 млн т вантажів у рік – більше, ніж у будь-якому іншому порту на Дунаї, перевантажувалося в Рені. **П.** за обсягом вантажообігу входив у першу шістку портів – найбільшої морської держави СРСР. Проектна потужність **П.** складає 14,5 млн т. Площа території 940 тис. м^2. Довжина причальної лінії 3927 м. Площа критих складів становить 30 тис. м^2, а відкритих складських ділянок – 195 м^2. На 39 спеціалізованих причалах **П.** обробляються практично усі види

вантажів, у тому числі генеральні, навалювальні, наливні, насипні, великовагові, негабаритні, контейнери. У **П.** функціонує два спеціалізованих причали, а саме: причал для великовагових вантажів, обладнаний 250 – тонним мостовим краном, довжина якого – 120 м, глибина біля стінки – 3,6 м та причал для обробки судів типу Ро-Ро довжиною 85 м, глибиною біля причалу – 3,6 м. **П.** включає 3 вантажних райони, нафто- та поромний комплекс. Пропускна здатність **П.** – 10 млн т, транзит складає близько 80 %.

Фрадинський О.А.

ПОРТ «РИЗЬКИЙ ВІЛЬНИЙ ПОРТ» (FREE PORT OF RIGA) – найбільший порт Латвійської Республіки, розташований у південній частині Ризької затоки на обох берегах річки Даугави (Західної Двіни), протяжність якого становить 15 км, а річна пропускна здатність дорівнює 45 млн т. Щорічно в **П.** обслуговується близько 4 тис. суден.

Загальна площа території **П.** становить 6348 га., площа його акваторії дорівнює 4386 га. Загальна кількість причалів комерційного призначення – 114, їх довжина – 15,8 км. Площа складів становить 180 тис. м^2: вантажних майданчиків – 1797 тис. м^2, ємність холодильних камер – 31,75 т., ємність резервуарів для зберігання наливних продуктів дорівнює 309,5 тис м^3. Глибина **П.** дозволяє приймати вантажні судна із осадкою до 14,7 м та

дедвейтом до 70 тис. т (класу «Panamax»). Діяльність **П.** забезпечує створення близько 20 тис. робочих місць.

П. є найбільшим інвестором, девелопером та оператором портових активів і транспортних компаній в Латвії. **П.** складається із чотирьох підрозділів, які надають стивідорні та термінальні послуги, транспортування вантажів залізницею, форвардинг, інфраструктурні послуги, а також управління інженерними комунікаціями на його території. **П.** – мультифункціональний порт, 80% вантажообігу якого складають транзитні вантажі, пунктом призначення або відправки яких є країни СНД. Серед вантажів переважають вугілля, нафтопродукти, лісоматеріали, мінеральні добрива, продукція хімічної промисловості, контейнери, руда та метали. Потужності **П.** використовуються на 75 – 80 %, тут діють 33 стивідорні компанії та 28 компаній з агентування суден (станом на 2014 р.). Портові термінали призначені для перевалки генеральних, насипних, змішаних вантажів, нафтопродуктів, зрідженого газу. Спеціалізований пасажирський термінал обслуговує пасажирські пороми та круїзні судна середнього розміру. Пасажирським, контейнерним та Ро-Ро перевезенням **П.** надає статус регулярних

судноплавних ліній, що дозволяє перевізникам суттєво економити на портових зборах.

На території **П.** діє режим вільної зони, який передбачає надання ліцензійованим компаніям прямі податкові пільги за інвестиції в основні засоби, що використовуватимуться в підприємницькій діяльності терміном не менше 5 років. Обсяг податкових пільг не повинен перевищувати 50 % від величини інвестицій.

Фрадинський О.А.

ПОРТ РОТТЕРДАМ (PORT OF ROTTERDAM) – найбільший порт Європи та один із найбільших портів світу. З 1962 по 1986 рр. він був основним світовим портом. Роттердам за вантажообігом є третім портом після Шанхаю та Сингапуру. Його площа становить 105 км^2, довжина **П.** – 40 км. Розташований на річці Рейн порт має суттєві переваги у порівнянні зі своїми конкурентами, зокрема, він безпосередньо наближений до перевантажуючих терміналів у Північному морі. Більше 100 тис. суден щорічно завантажуються і розвантажуються на берегах Рейну. Найбільш значущим сектором діяльності **П.** є нафтопереробна промисловість та обробка генеральних вантажів. **П.** є важливим центром з обробки сипучих, рідких, контейнерних та інших вантажів. Загальний обіг морських вантажоперевезень **П.** складає 257 млн т. Його пропускна спроможність становить більше 30 тис. морських і 250 тис. річкових суден в рік. **П.** обладнаний сучасними механізмами для завантаження та розвантаження вантажів, має склади, відкриті вантажні

майданчики, загальною місткістю 27 млн т. До складу інфраструктури **П.** входить 5 нафтогаваней із 68 причалами, 14 із яких приймають танкери вантажопідйомністю до 280 тис. т. У **П.** базуються кораблі й частини морської піхоти ВМС Голландії, а також кораблі ВМС інших країн НАТО.

Руда Т.В.

ПОРТ САЇД (PORT SAID) – порт на Середземному морі, поблизу Суецького каналу. Місто засноване у 1859 р. У першу чергу воно будувалось як частина інфраструктури каналу, проте почало швидко розвиватись як вільний (duty-free) порт. Назва **П.** вперше з'явилася у 1855 р. Вона складається із двох частин: Порт (морський порт) і Саїд (ім'я правителя Єгипту на той час).

П. став знаменитим під час Суецької війни 1956 р., коли він протягом одного дня чинив опір англо-французькому морському десанту, у зв'язку

із чим його називають «єгипетським Сталінградом». У 1962 р. **П.** та Волгоград стали містами-побратимами. Для того, щоб компенсувати жителям втрати від цієї війни, уряд Єгипту вирішив визнати **П.** особливою економічною зоною безмитної торгівлі, тому й до сьогодні товари у **П.** можна придбати за вкрай низькими цінами. Проте досить суттєвим є обмеження: придбати можна все, що завгодно, проте вивезення здійснюється за досить обмеженим переліком, за недотримання якого накладаються митні платежі.

Окрім того, відмінною рисою **П.** є канал, оснащений підвісним мостом, що є одним із найвищих у світі. Висота цієї унікальної інженерної споруди становить 70 метрів завдяки чому під ним без особливих труднощів проходить будь-яке судно. **П.** є важливим портом для експорту єгипетських продуктів, таких як бавовна і рис, а також заправна станція для суден, що проходить через Суецький канал.

Руда Т.В.

ПОРТ САНКТ-ПЕТЕРБУРГ (PORT OF SAINT-PETERSBURG) – російський порт федерального значення, розташований на островах дельти річки Нева, в Невській губі східної частини Фінської затоки Балтійського моря. Окремі райони порту розміщені біля залізничної станції «Бронка», в місті Ломоносов, а також в гавані Літке на острові Котлін. Найбільший транспортно-логістичний центр на північному заході Російської Федерації. Складається із Великого та Пасажирського портів Санкт-Петербургу.

Площа території **П.** становить 528,5 га., площа його акваторії дорівнює 628,9 км^2. Налічується 145 причалів загальною довжиною 22,36 км. Річна пропускна здатність вантажних терміналів становить 86,32 млн т, в тому числі: наливних – 17,77 млн т, сухих – 32,43 млн т, контейнерних – 3,01 млн стандартних 20 футових контейнерів. Пропускна спроможність пасажирського терміналу складає 1,05 млн осіб на рік. Площа складів: відкритих – 2265,5 тис. м^2, критих – 153,6 тис. м^2, а ємність резервуарів для зберігання нафтопродуктів дорівнює 313,93 тис. т, хімічних речовин – 200 тис. т. Глибина фарватеру дозволяє приймати вантажні судна із осадкою до 11 м, довжиною до 320 м, шириною у 42 м.

Головний морський шлях до **П.** складається із Великого та Кронштадтського Корабельних фарватерів і Санкт-Петербурзького морського каналу сумарною протяжністю 33 милі. **П.** обслуговується залізничними станціями Автово та Новий Порт Октябрської залізничної дороги.

До складу **П.** входять: 1, 2, 3, 4 вантажні райо-

ни, морський пасажирський район, Василеостровський вантажний район, вантажний район в гавані бази Літке (Кронштадт), вантажний район в місті Ломоносов. У **П.** здійснюється перевалка контейнерів, автомобілів, промислового обладнання, металу, труб, великогабаритних вантажів, лісу, вугілля, зерна, продукції хімічної промисловості. На території порту діють 29 компаній-операторів морських терміналів. Серед послуг, що надаються в **П.** варто виокремити: брокерські, шипчандлерські, сюрвейерські, стивідорні, послуги морського агентування, послуги радіозв'язку, перевезення пасажирів, стояночні, швартові, екологічні, бункеровочні, буксирні, криголамні, навігаційні, суднобудівні і судноремонтні, інформаційні, послуги перевезення вантажів, експедиційні, складські, послуги з митного оформлення вантажів.

Фрадинський О.А.

ПОРТ САУТГЕМПТОН (PORT OF SOUTHAMPTON) – один із найбільших пасажирських і вантажних портів Великобританії, який розташований у центральній частині південного узбережжя країни (на злитті річок Тест і Ітчен). **П.** є основним шлюзом у Великобританії для імпорту з Далекого Сходу. Він є основним центром для поставок автомобілів, найбільшим круїзним портом і другим по завантаженості перевалочним центром контейнерів в країні.

Обсяг перевалки вантажів **П.** становить близько 41 млн т в рік, крім того тут обробляється більше 725 тис. транспортних засобів.

Площа **П.** становить майже 300 га і поділена на три частини: східні доки, західні доки і порт. На те-

риторії **П.** розташовано понад 200 причалів.

Контейнерний термінал **П.** є одним із найбільш інтенсивно зростаючих в Європі. Його площа становить 86 га. Довжина причальної стінки контейнерного терміналу 1,2 км. На ньому одночасно може обслуговуватися 4 контейнерних судна. Контейнерний вантажообіг **П.** становить більше 2 млн TEU на рік. Термінал оснащений козловими кранами (висотою 45 м), мобільними портовими кранами для завантаження фідерних суден, більш ніж 100 контейнерних перевантажувачів, носіями Sprinter.

У **П.** також розміщений термінал для обробки експорту і імпорту сипучих матеріалів. Площа цього терміналу становить 5 га. За рік тут здійснюється обробка більше 1 млн т вантажів. Термінал спеціалізується на перевалці металолому і добрив. Окремо функціонують термінали призначені для перевалки свіжих овочів і фруктів (80 тис. т в рік), зерна (50 тис. т в рік), наливних вантажів (50 млн т в рік).

У **П.** розміщено три спеціалізованих автомобільних термінали в яких обробляються більше 650 тис. імпортних і експортних автомобілів. Через порт у Великобританію імпортуються такі автомобільні марки, як: Renault, Jaguar, Land Rover, Toyota, BMW і Ford.

Особливе місце у діяльності **П.** посідають круїзні термінали. В цих терміналах обслуговується більше 1 млн пасажирів щороку.

Попель С.А.

ПОРТ СИНГАПУР (PORT OF SINGAPORE) – один із найбільш завантажених транзитних портів у світі, що обслуговує п'яту частину транзитних контейнерних операцій, транзитує половину світового річного запасу сирої нафти і 6 % світового контейнерного обігу. Географічне розташування **П.** підвищує конкурентоспроможність країни у порівнянні з іншими портами регіону.

Сингапур був одним із найпотужніших портів у світі за показником вантажообігу до 2005 р., поки його не випередив Шанхай. Приблизно 200 маршрутів пов'язують Сингапур із 600 портами в 123 країнах на шести континентах. Це також один із найбільших в світі портів, що обслуговує контейнери-рефрежиратори: в Сингапурі розташовано більше 5000 пунктів для зберігання контейнерів-холодильників. Управління **П.** здійснює підприємство PSA Corporation Limited. У його розпорядженні знаходиться чотири контейнерних та два універсальних термінали у Сингапурі. Підприємство також бере участь в діяльності терміналів у 26 портах 15 країн: Аргентини, Бельгії, Великобританії, В'єтнаму, Індії, Італії, Китаю, Нідерландів, Пакистану, Панами, Португалії, Таїланду, Туреччини, Південної Кореї та Японії. До складу **П.** входить 54 контейнерних причали, 172 портових крани. Довжина причальних стінок – 1600 м. Площа **П.** складає 600 га, максимальна глибина – 16 м. Розрахункова потужність **П.** становить 35 млн TEU.

П. оснащений причалами для суден різного типу, обслуговує 250 ліній та щодобово приймає до 150 суден. **П.**, окрім того, є ще й потужною військово-морською базою, що використовується для базування національних ВМС, а також ВМС Великобританії і кораблів 7 – го флоту США, може забезпечити базування кораблів всіх класів. Довжина причального фронту військово-морської бази більше 3 км з глибиною до 14 м. Одночасно **П.** здатний прийняти більше 25 суден вантажопідйомністю від 6 до 35 тис. т; добова пропускна спроможність порту складає 5 сухованта жів по 6 тис. т і 4 танкери.

23.05.2012 в **П.** відкрито новий пасажирський портовий термінал характерною рисою якого є можливість приймати найбільші у світі круїзні лайнери.

Руда Т.В.

ПОРТ «ХЕРСОНСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ» (KHERSON COMMERCIAL SEA PORT) – найстаріший порт України, заснований у 1778 р. Через нього експортувались хліб, ліс, бавовна. До 1900 р. **П.** за обсягами експорту займав 4 – те місце в Росії. Проектна потужність **П.** – 5 млн т на рік.

Він розміщений на правому березі Дніпра, в 15 км від його гирла. Рейд **П.** є частиною річки Дніпро між верхнім рейдом для річкових суден, який розміщений на 1 км за течією від елеватора. Десять причалів **П.** розташовані на правому березі Дніпра, у північно-східному напрямі від

місця розгалуження ріки Дніпро від ріки Кошева, зі сторони якої починається нумерація причалів. Загальна довжина причальних споруд становить 1,6 км. Проектна потужність **П.** – 5 млн т в рік. **П.** опрацьовуються генеральні, насипні та навалочні вантажі.

Пропускна здатність **П.** становить 4,1 млн т на рік. Більше 40% опрацьованих у **П.** вантажів – мінеральні добрива та хімічні вантажі навалом і пакетовані, а також близько 40% хлібних вантажів. Окрім того **П.** здійснює операції із чорними металами усіх профілів, чавуном, коксом, феросплавами, лісом та торфом.

Руда Т.В.

ПОРТ ЦІНДАО (PORT OF QINGDAO) – глибоководний незамерзаючий порт Китайської Народної Республіки (КНР), розміщений у бухті Цзяожоувань на півдні Шаньдунського півострова на березі Жовтого моря. Один із найбільших центрів міжнародної торгівлі та морських перевезень, що підтримує контакти із 250 портами у 130 країнах. За обсягами вантажообігу входить у десятку найбільших світових портів та є другим за величиною зовнішньої торгівлі портом Китаю. Особливістю **П.** є те, що він одночасно і головна військово-морська база Північного флоту КНР.

Складається із трьох основних частин – Старого порту, нафтового порту Huangdao та Нового порту. Зі сторони моря **П.** захищено 3 дамбами. Загальна площа **П.** становить 8090 тис м^2; налічується 47 причалів загальною довжиною 9,5 км. Площа портових складів становить 1255 тис. м^2, **П.** здатний переробити більше 10 млн стандартних 20 футових контейнерів на рік.

У **П.** надаються комплексні послуги з переробки навальних, насипних, та наливних вантажів та може приймати і відправляти будь-які типи вантажів. Основними видами вантажів, що перевалюються в **П.** є контейнери, вугілля, залізна руда, сира нафта та зерно. Для їх обробки побудовані найбільші в Китаї нафто- та зерносховища, вугільний термінал, рефрижератори та контейнерні склади. Значна питома вага у вантажообігу припадає і на мінеральні добрива, глинозем, цемент, соду, каучук, шерсть, целюлозу, бавовну, металопрокат, пиломатеріали та негабаритні вантажі. Суднобудівні та судноремонтні заводи забезпечують будівництво кораблів, в т.ч. і військових, водомісткістю до 5 тис. т.

Фрадинський О.А.

ПОРТ ШАНХАЙ (PORT OF SHANGHAI) – один із найбільших глибоководних портів світу, який розташований на західному узбережжі Тихого океану. На сьогоднішній день **П.** є одним із найбільших каналів поставок експортних та імпортних вантажів. 99 % всього зовнішньоторговельного обігу міста Шанхай і 20 % всього вантажного обігу Китаю здійснюється безпосередньо через порт.

Вантажообіг **П.** становить більше 750 млн т в рік або близько 32,5 млн контейнерів.

П. виконує такі завдання, як: організація навантажувально-розвантажувальних робіт, складування і зберігання вантажів, лоцманське обслуговування, швартовка і буксирування суден. Порт спеціалізується на обробці різного роду вантажів, зокрема: вугілля, залізна руда, нафта і продукти її переробки, будівельні матеріали, устаткування, тощо.

П. поділений на декілька зон, до яких відносять:

1) Яншаньган – глибоководний контейнерний термінал. Спеціалізується на виконанні розвантажувально-розвантажувальних і складських робіт, буксируванні суден, доковому обслуговуванні, тощо. До 2020 р. планується розширити берегову лінію терміналу до 10 км, і збільшити пропуску

спроможність до 13 млн контейнерів на рік. Устаткування терміналу нараховує більше 140 одиниць техніки.

2) Пудун – міжнародний контейнерний термінал. Має три контейнерних причали з довжиною берегової лінії 900 метрів. Загальна площа терміналу становить 500 тис. м^2, кількість контейнерних місць – 8200. Термінал обладнаний спеціальними холодильними установками, а також складськими приміщеннями для зберігання небезпечних вантажів.

3) Чжанхуабан – портовий термінал. Основними перевагами даного терміналу є його велика

площа, глибина акваторії, наявність залізничних шляхів, підведених до причалів. Устаткування терміналу нараховує більше 90 одиниць навантажувально-розвантажувальної техніки.

4) Цзюньгунлу – портовий термінал. Загальна площа портової території складає 251 тис. м^2, площа складських приміщень становить 143 тис. м^2, довжина причалу складає 743 м. На терміналі працюють два причали, 8 портальних кранів, 154 одиниці навантажувальної техніки.

5) Баошань – портовий термінал. Довжина причалу складає 780 м, площа акваторії – 525 тис. м^2, площа терміналу – 270 тис. м^2, площа складських приміщень 34 тис. м^2. У структурі терміналу функціонує 5 причалів, які можуть приймати судна водотоннажністю до 10 тис. т.

6) Лун У – контейнерний термінал. Площа терміналу складає 740 тис. м^2. У структуру терміналу входять 9 причалів для суден, водотоннажність яких 10 тис. т, а також 20 причалів для суден з меншою водотоннажністю. Річна пропускна спроможність терміналу 760 тис. TEU або 20 млн т вантажів.

7) Луоцзин – балкерний термінал. Новий високотехнологічний термінал, який спеціалізується на обробці насипних вантажів (переважно залізна руда). Загальна площа терміналу становить 500 тис. м^2. Устаткування терміналу нараховує 11 од. великогабаритної техніки, 50 од. мобільної техніки і стрічковий конвеєр довжиною 9 км.

8) Чжуцзямень – вугільний термінал. Спеціалізований термінал призначений для перевалки кам'яного вугілля. Загальна площа терміналу становить 573,5 тис. м^2, пропускна спроможність складає 30 млн т на рік. У складі терміналу функціонують 17 причалів.

9) Хайтун – автомобільний термінал. Спеціалізується на обробці експорту та імпорту автомобілів. Площа терміналу становить 265 тис. м^2, довжина причалу складає 220 м. Складські приміщення терміналу вміщують до 7000 автомобілів. Оснащений сучасним устаткуванням для митного огляду, системами EDI.

10) Міньшен – портовий термінал. Спеціалізується на перевалці зерна, олії, кормових культур. Термінал займає площу 174 тис. м^2. До складу терміналу входять 4 причали загальна довжина яких складає 740 м. Також тут побудовано 2 складських об'єкти площею 170 тис. м^2. Загальна пропускна спроможність досягає 5,5 млн т вантажів.

11) Гунцін – портовий термінал. Термінал спеціалізується на обробці корисних копалин і промислової сировини. Загальна довжина причалів становить 800 м.

12) Гаоянлу – портовий термінал. Спеціалізується на перевалці навалочних експортно-імпортних вантажів.

13) Сіньхуа – портовий термінал. Спеціалізується на перевалці сипучих хімічних добрив і сталі.

14) Дунган – портовий термінал. Спеціалізується на перевалці навалочних вантажів і солі.

Попель С.А.

ПОРТ ШЕНЬЧЖЕНЬ (PORT OF SHENZHEN) – один із найбільших глибоководних морських портів Китаю, який розміщений у провінції Гуандун. **П.** розташований повздовж 260 кілометрової берегової лінії міста Шеньчжень і ділиться півостровом Коулум на дві частини: східний порт і західний порт (призначений для обробки великогабаритних суден).

П. спеціалізується на перевалці таких вантажів, як: експорт – трикотаж, рис, корма, металопрокат, цемент, фосфорити, сіль; імпорт – зернові, руди, металопрокат, хімічні продукти, нафтопродукти, газ.

Вантажообіг **П.** становить 18 млн TEU. Загальна протяжність причалів перевищує 22 км. Пасажиропотік складає близько 5 млн пасажирів.

У порту **П.** облаштовано 141 причал, з яких:

– 51 причал призначений для обслуговування суден дедвейтом до 10000 т;

– 43 причали розраховані для обробки суден дедвейтом більше 10000 т;

– 20 причалів для перевалки контейнерів;

– 9 причалів призначені для утримувачів вантажів;

– 18 пасажирських причалів.

Крім того у **П.** побудовані складські приміщення загальною площею 360 тис. м^2 і контейнерна площадка 60 тис. м^2.

Попель С.А.

ПОРТ ШЕРНС (PORT OF SHEERNESS) – мультимодальний морський порт, який розташований у південно-східній частині Англії в естуарії річки Темза на острові Шеппі. Основним завданням функціонування **П.** є перевантаження вантажів з морських видів транспорту на залізничний, а також обробка експортних та імпортних перевезень.

П. спеціалізується на обробці таких видів продукції, як: автомобілі, фрукти, м'ясопродукти, лісопродукція, сталь, фармацевтика.

Досить важливу роль **П.** відіграє на регіональну рівні, зокрема для економіки острова Шеппі і в першу чергу для сталеливарного заводу Sheerness Steel, який займається переплавкою металолому.

Автомобільний термінал **П.** є найбільшим в Англії за кількістю перевезених через нього автомобілів (близько 400000 автомобілів в рік). Також він є одним із провідних за переробкою свіжих фруктів – обсяг переробки становить близько 900000 т на рік. Досить значними є обсяги перевалки через термінали **П.** лісопродукції – близько 450000 т за рік.

Для обробки експортно-імпортних операцій використовуються різноманітне устаткування, серед якого рейкові і козлові крани, автокрани, контейнеровози, річстакери. Крім перевалки вантажів, адміністрація **П.** надає низку інших послуг, зокрема: логістичні, транспортні, складські. За рахунок інвестиційних коштів на терміналі, який

обробляє свіжі фрукти, було побудовано складські приміщення площею 30000 м², що обладнані сучасними системами підтримки температури і вологи, а також розвантажувально-навантажувальною технікою. Крім того, для потреб автомобільного терміналу під складські площі виділено більш 200 га. території **П.**

Попель С.А.

ПОРТАТИВНИЙ ЕКСПРЕС-АНАЛІЗАТОР СКЛАДУ СПЛАВІВ «EXPERT MOBILE» – див. ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТЕХНІЧНІ.

ПОРТОВІ ЗБОРИ – див. ЗБОРИ ПОРТОВІ.

ПОРТОРІЯ (PORTORIA) – один із регулярних державних доходів Римської імперії, який полягав у сплаті мита при імпорті або експорті товарів, у тому числі і рабів. **П.** сплачувалася торговими суднами під час їхнього заходу до гаваней, що контролювалися римлянами. Не оподатковувалися **П.** особисті речі та ввезення вантажів, що перебували у державній власності. Платіж, в обов'язковому порядку, запроваджувався у всіх завойованих Римом країнах, його величина коливалась від 2,5 до 12,5 %. Згодом **П.** почали справляти і при перевезенні товарів наземним транспортом.

П. була відновлена польським королем Стефаном Баторієм для купців міста Риги у 1581 р., її особливістю стало те, що сплачені суми порівну ділилися між державною та міською скарбницями, під оподаткування не потрапляло імпортне вино, а об'єктом оподаткування могли бути вага, об'єм або фізична кількість одиниць товару.

Фрадинський О.А.

ПОРТО-ФРАНКО – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ПОРТО-ФРАНКО», УКРАЇНА.

ПОРТРЕТ (PORTRAIT) [від фр. portrait, від старофранц. portraire – змальовувати, точно відтворювати] – зображення або опис певної людини або групи людей, які існують в реальній дійсності, в тому числі художніми засобами (живопису, графіки, гравюри, скульптури, фотографії, поліграфії), а також в літературі та криміналістиці (словесний портрет).

В образотворчому мистецтві **П.** – це самостійний жанр, метою якого є відображення візуальних характеристик моделі. На **П.** зображується зовнішній вигляд (а через нього і внутрішній світ) конкретної, реальної, яка існувала в минулому або існує у сьогоденні людини. **П.** – це повторення в пластичних формах, лініях і фарбах живого обличчя і одночасно при цьому його ідейно-художня інтерпретація. Найважливіший критерій портретності – схожість зображення з оригіналом.

Розрізняють: алегоричний, міфологічний, історичний, сімейний **П.**; автопортрет – **П.** художника, намальований ним самим; релігійний **П.** – стародавня форма **П.**, коли людина, яка зробила пожертву, зображувалася на картині (наприклад, поруч з Мадонною) або на одній із стулок вівтаря (часто уклінним).

Залежно від розмірів картини **П.** може бути різ-

«Незнайомка», художник І.М. Крамской, 1883 р.

них видів: погрудний, поясний, по коліна і у весь зріст. Поза **П.**: з обличчя, поворот у три чверті у будь-яку сторону та в профіль. Творчий **П.** – це креативна картина, особливий жанр живопису, що належить до створення будь-чого нового у зображенні людської особи. Основним у **П.** є обличчя людини, над чим портретисти працюють більшу частину часу, намагаючись якомога точніше передати подібність і характер, кольорові відтінки голови, жести і мімік, життєвість, природність в зображенні особи.

П. бувають різних стилів і технік виконання. Самим помітним стилем, тобто, технікою виконання є написання **П.** маслом на полотні. Інший стиль **П.** у графіці, начерки або швидкі **П.** вугіллям, сепією, сангіною і набагато рідше особливо в даний час малюють **П.** олівцем або **П.** пастеллю і аквареллю.

За наявності визначених ознак **П.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Корнійчук О.О.

ПОРУШЕННЯ ВСТАНОВЛЕНОГО ЗАКОНОДАВСТВОМ ПОРЯДКУ ВВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ НА ТЕРИТОРІЮ ВІЛЬНОЇ МИТНОЇ ЗОНИ, ВИВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ ЗА МЕЖІ ЦІЄЇ ТЕРИТОРІЇ ТА/АБО ВСТАНОВЛЕНОГО ЗАКОНОДАВСТВОМ ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ТОВАРАМИ, ПОМІЩЕНИМИ В РЕЖИМ ВІЛЬНОЇ МИТНОЇ ЗОНИ (VIOLATION OF LEGALLY ESTABLISHED PROCEDURE FOR IMPORTATION / EXPORTATION OF GOODS INTO / FROM THE TERRITORY OF FREE CUSTOMS ZONE AND/OR LEGALLY ESTABLISHED PROCEDURE FOR TRANSACTIONS WITH GOODS PLACED UNDER THE PROCEDURE OF FREE CUSTOMS ZONE) – вид порушень митних правил в Україні. Порушення встановленого законодавством порядку ввезення товарів на територію вільної митної зони, вивезення товарів з цієї території, проведення операцій з товарами, поміщеними в режим вільної митної зони, а також порушення строку (90 днів) розпорядження товарами, розміщеними у вільній митній зоні, у разі анулювання дозволу на відкриття та експлуатацію цієї зони – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Гармаш Є.В.

ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ (ADMINISTRATIVE VIOLATIONS OF CUSTOMS REGULATIONS) – адміністративне правопорушення, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи МКУ чи іншими законами України, і за які МКУ передбачена адміністративна відповідальність. Це визначення, поряд з ознаками адміністративного правопорушення, враховує галузеві особливості **П.м.п.**

МКУ 2012 р. визначає **П.м.п.** такі дії: порушення режиму зони митного контролю; неправомірні операції з товарами, митне оформлення яких не закінчено, або з товарами, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем; недоставлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення та документів до митного органу призначення, видача їх без дозволу митного органу або втрата; порушення порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю; недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення; пересилання через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання; перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів, документів; неподання митному органу звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем; переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності; порушення встановленого законодавством порядку ввезення товарів на територію вільної митної зони, вивезення товарів за межі цієї території та/або встановленого законодавством порядку проведення операцій з товарами, поміщеними в режим вільної митної зони; порушення порядку зберігання товарів на митних складах та здійснення операцій із цими товарами; порушення порядку або строків розпорядження товарами, розміщеними у магазині безмитної торгівлі; порушення порядку здійснення операцій з переробки товарів; перевищення строку тимчасового ввезення або тимчасового вивезення товарів; переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем; переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю; зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів комерційного призначення, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю; дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їх розміру, а також інші протиправні дії, спрямовані на ухилення від сплати митних платежів.

Ознаки та юридичний склад **П.м.п.** загалом тотожні ознакам та складу адміністративного правопорушення, так як є його галузевим різновидом. Специфіка об'єкту **П.м.п.** полягає у тому, що протиправність даного діяння полягає у порушені встановленого МКУ та іншими актами законодавства України порядку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України; пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення; здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи МКУ тощо.

Специфіка предмету **П.м.п.** полягає у тому, що вони прямо визначені у МКУ 2012 р., наприклад, товари митне оформлення яких не закінчено, товари, переміщення яких через митний кордон заборонено або обмежено.

Особливість об'єктивної сторони складу **П.м.п.** полягає у тому, що поряд з такими обов'язковими ознаками як: протиправне діяння (тобто дія чи бездіяльність); шкідливі наслідки діяння; причинний зв'язок між протиправним діянням та шкідливими наслідками, що наступили підлягають обов'язковому з'ясуванню та процесуальній фіксації такі факультативні ознаки, як час, місце, умови, способи та засоби вчинення **П.м.п.** Також, об'єктивна сторона майже кожного різновиду **П.м.п.** характеризується множинністю дій, які МКУ визнаються протиправними. Так порушення режиму зони митного контролю проявляється у проведенні господарських робіт у зоні митного контролю, переміщенні через межі зони митного контролю і в межах цієї зони товарів, транспортних засобів, перетину меж зони митного контролю громадянами, які не перетинають митний кордон України тощо.

Враховуючи, що відповідно до шкідливих наслідків **П.м.п.,** які наступили, виділяють дві групи правопорушення з матеріальним або формальним складом, слід мати на увазі, що більшість **П.м.п.** мають формальний склад. Тобто це такі порушення, для об'єктивної сторони яких закон вимагає встановлення тільки факту самого діяння. Шкідливі наслідки що вимірюються у числових значеннях хоча й можуть настати, але лежать за межами складу порушення (наприклад, порушення режиму зони митного контролю, порушення порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю тощо).

Хома В.О.

ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ АБО СТРОКІВ РОЗПОРЯДЖЕННЯ ТОВАРАМИ, РОЗМІЩЕНИМИ У МАГАЗИНІ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ (VIOLATION OF THE PROCEDURE OR PERIOD FOR DISPOSAL OF GOODS PLACED IN A DUTY-FREE SHOP) – вид порушень митних правил в Україні. Порушення встановлених МКУ порядку або строків розпорядження товарами, розміщеними у магазині безмитної торгівлі, у разі ліквідації магазину або зупинення дії чи анулювання дозволу на його відкриття та експлуатацію тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Гармаш Є.В.

ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ ЗБЕРІГАННЯ ТОВАРІВ НА МИТНИХ СКЛАДАХ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЦИМИ ТОВАРАМИ (VIOLATION OF THE PROCEDURE FOR STORAGE OF GOODS IN CUSTOMS WAREHOUSES AND TRANSACTIONS WITH THESE GOODS) – вид порушень митних правил в Україні. Проведення з товарами, що зберігаються в режимі митного складу на митних складах, операцій з підготовки таких товарів до продажу (відчуження) та транспортування, зокрема, консолідація та подрібнення партій, формування відправлень, сортування, пакування, перепакування, маркування, навантаження, вивантаження, перевантаження, взяття проб і зразків товарів та інших подібних операцій, без дозволу митного органу – тягне за собою накладення штрафу в розмірі двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Зміна стану товарів, що зберігаються в режимі митного складу на митних складах, без дозволу митного органу, невжиття заходів щодо товарів, строк зберігання яких в режимі митного складу закінчився, а так само порушення строку (30 днів) розпорядження товарами, які зберігаються на митному складі, у разі анулювання дозволу на відкриття та експлуатацію цього складу – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

За видачу товарів без дозволу митного органу або втрати товарів, що зберігаються в режимі митного складу на митних складах, передбачено накладення штрафу в розмірі однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Гармаш Є.В.

ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ПЕРЕРОБКИ ТОВАРІВ (VIOLATION OF THE PROCEDURE FOR PROCESSING OF GOODS) – вид порушень митних правил в Україні. Порушення встановленого МКУ та іншими актами законодавства України порядку здійснення операцій з переробки товарів, у тому числі невивезення за межі митної території України (неввезення на митну територію України) товарів, що переміщувалися через митний кордон України з метою переробки, та/або продуктів їх переробки після закінчення строку переробки, – тягне за собою накладення штрафу в розмірі однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Гармаш Є.В.

ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ ПРОХОДЖЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В ЗОНАХ (КОРИДОРАХ) СПРОЩЕНОГО МИТНОГО КОНТРОЛЮ (VIOLATION OF THE PROCEDURE FOR CUSTOMS CONTROL IN THE ZONES (CHANNELS) OF SIMPLIFIED CUSTOMS CONTROL) – вид порушень митних правил в Україні.

Порушення встановленого порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю, тобто переміщення через митний кордон України особою, яка формою проходження митного контролю обрала проходження (проїзд) через «зелений коридор», товарів, переміщення яких через митний кордон України заборонено або обмежено законодавством України, або товарів в обсягах, що перевищують неоподатковувану норму переміщення через митний кордон України, – тягне за собою накладення штрафу в розмірі ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а у разі якщо безпосередніми предметами правопорушення є товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено або обмежено законодавством України, – також конфіскацію цих товарів.

Гармаш Є.В.

ПОРУШЕННЯ РЕЖИМУ ЗОНИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ (VIOLATION OF THE PROCEDURE OF CUSTOMS CONTROL AREA) – вид порушень митних правил в Україні.

Проведення господарських робіт у зоні митного контролю, переміщення через межі зони митного контролю і в межах цієї зони товарів, транспортних засобів, перетинання меж зони митного контролю громадянами, які не перетинають митний кордон України, та посадовими особами державних органів, які не здійснюють державного санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного та радіологічного контролю, та їх пересування в межах цієї зони з порушенням порядку, встановленого для режиму зони митного контролю, забезпечення у ній законності та правопорядку, – тягнуть за собою попередження або накладення штрафу в розмірі двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Гармаш Є.В.

ПОРУШЕННЯ СЛУЖБОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ (BREACH OF SERVICE DISCIPLINE) – дисциплінарний проступок. Видами дисциплінарних проступків є порушення службової дисципліни у сфері регулювання ЗУ «Про державну службу», Дисциплінарного статуту Збройних Сил України, ЗУ «Про судоустрій і статус суддів», Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ, Дисциплінарного статуту Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Дисциплінарного статуту прокуратури України, Статуту про дисципліну працівників спеціальних (воєнізованих) аварійно-рятувальних служб. Зазначені нормативні акти по-різному визначають поняття **П.с.д.** чи дисциплінарного проступку, однак усі визначення об'єднують такі основні ознаки як: протиправність, винність, діяння (дія чи бездіяльність), караність. Проте ЗУ «Про державну службу» містить виключний перелік діянь, що кваліфікуються як дисциплінарні проступки: вияв неповаги до державних символів України; невиконання або неналежне виконання в межах посадових обов'язків рішень державних органів та/або органів влади Автономної Республіки Крим, наказів, розпоряджень та доручень керівників, наданих у межах їхніх повноважень; невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків; перевищення службових повноважень, якщо воно не містить складу злочину або адміністративного правопорушення; невжиття передбачених законом заходів щодо усунення конфлікту інтересів; порушення обмежень щодо участі державного службовця у виборчому процесі, визначених виборчим законодавством; порушення правил внутрішнього службового розпорядку; порушення правил професійної етики державного службовця; прогул, тобто відсутність державного службовця на робочому місці більше трьох годин підряд протягом робочого дня без поважних причин; поява державного службовця на робочому місці у нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння.

У ДМСУ до 2013 р. питання службової дисципліни регулював Дисциплінарний статут митної служби України. За цим статутом **П.с.д.** визначалось як протиправне, винне (умисне чи необережне) діяння (дія чи бездіяльність) посадової особи митної служби, тобто невиконання урочистого зобов'язання посадових осіб митної служби, зокрема невиконання або неналежне виконання нею своїх службових обов'язків, перевищення повноважень, порушення обмежень і заборон, установлених законодавством з питань проходження служби в митних органах, або вчинення інших дій які дискредитують не тільки посадову особу митної служби, а й митну службу України.

Посадові особи митних органів України за вчинення **П.с.д.** несуть відповідальність відповідно норм до ЗУ «Про державну службу».

За вчинення **П.с.д.** на посадову особу накладають дисциплінарне стягнення. Існує загальне правило, що дисциплінарне стягнення має відповідати характеру і тяжкості вчиненого дисциплінарного проступку та ступеню вини суб'єкта відповідальності. Під час визначення виду дисциплінарного стягнення враховуються характер дисциплінарного проступку, обставини, за яких він вчинений, настання тяжких наслідків, добровільне відшкодування завданої шкоди, попередня поведінка суб'єкта відповідальності та його ставлення до виконання службових обов'язків.

Царенко В.І.

ПОРЦЕЛЯНА (PORCELAIN) – керамічні вироби (посуд, мала пластика) з білої обпаленої за високої температури глини зі спеціальними домішками.

Митник має знати три важливі ознаки порцелянової скульптури, посуду. У порівнянні не тільки з важкою майолікою, а й з фаянсом, **П.** легка, іноді майже невагома. У порцеляновому виробі глазур зливається з глиною і здається її продовженням, у той час як у фаянсі місце з'єднання глазурі й черепку видно дуже добре, бо між цими двома шарами утворюється проміжний третій шар. Перед обпалюванням глазур знімається з нижнього ободку виробу, що відрізняє **П.** від фаянсу, де глазур на нижньому ободку залишається.

Видатні порцелянові мануфактури Європи, які поширилася у XVIII ст., мали кожна своє клеймо. На вигляд клейма, його колір та розташування в шарах виробу посадова особа митного органу має звернути увагу й зафіксувати у митній документації в разі припинення митного оформлення.

За наявності визначених ознак **П.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Калашникова О.Л.

Порцелянова статуетка Мейсенської мануфактури. 1755 р.

ПОРЯДОК (PROCEDURE) – нормативно врегульовані суспільні відносини на основі норм права, моралі, звичаїв, ритуалів, традицій. **П.** необхідно визначити як наукову категорію, до змісту якої включаються процедури реалізації передбачених у законодавстві моделей поведінки особи (способи та методи забезпечення їх здійснення); зміст обмежень у процесі здійснення (у тому числі й зміст певних заборон), юридичні факти, які виступають підставами виникнення, зміни або припинення правовідносин та цивільні права та обов'язки їх учасників. Термін використовується у назвах окремих нормативно-правових актів та їх структурних частин (глав, розділів, частин), зокрема у МКУ 2012 р. визначаючи окремі процедури, механізми реалізації прав та виконання обов'язків. Термін **П.** визначає послідовність, наступність, системність окремих дій для досягнення результатів задоволення законних інтересів учасників правовідносин. **П.** зумовлений визначеними матеріальними нормами та процесуальними повноваженнями, спрямованими на їх здійснення.

Пунда О.О.

ПОРЯДОК ВВЕЗЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ ДЛЯ ВЛАСНОГО СПОЖИВАННЯ (PROCEDURE FOR IMPORTATION OF FOOD FOR PERSONAL CONSUMPTION BY CITIZENS TO THE CUSTOMS TERRITORY OF UKRAINE) – законодавчо встановлена кількість, вартість та вага продуктів харчування, яку дозволено ввозити фізичним особам (резидентам і нерезидентам) для власного споживання. Відповідно до МКУ 2012 р. громадянам дозволяється: ввозити на митну територію України харчові продукти для власного споживання на загальну суму, яка не перевищує еквівалент 200 євро на одну особу, в таких обсягах: в упаковці виробника, призначені для роздрібної торгівлі, – у кількості не більше ніж одна упаковка або загальною масою, яка не перевищує 2 кг, кожного найменування на одну особу; без упаковки – у кількості, що не перевищує 2 кг кожного найменування на одну особу; без упаковки – неподільного продукту, готового до безпосереднього вживання, у кількості не більше ніж по одному найменуванню на одну особу. Під час ввезення громадянами на митну територію України зазначених харчових продуктів здійснюється їх декларування (шляхом вчинення дій, усно або письмово за бажанням власника таких продуктів або на вимогу посадової особи митниці); пересилати харчові продукти вагою до 10 кг в упаковці виробника, що надходять на адресу громадян у міжнародних поштових або експрес-відправленнях;

Згідно МКУ 2012 р. громадяни, які досягли 18-річного віку, можуть ввозити алкогольні напої на митну територію України в ручній поклажі або супроводжуваному багажі без сплати митних платежів та без письмового декларування у таких кількостях із розрахунку на одну особу: 5 л пива, 2 л вина, 1 л міцних (із вмістом спирту більш як 22 %) алкогольних напоїв.

Мартинюк В.П.

ПОРЯДОК ВЗЯТТЯ ПРОБ (ЗРАЗКІВ) ТОВАРІВ (PROCEDURE FOR SAMPLING OF GOODS) – регулюється МКУ та передбачає, що взяття проб (зразків) товарів здійснюється посадовими особами митного органу в рамках процедур митного контролю та митного оформлення з метою встановлення характеристик, визначальних для: класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД; перевірки задекларованої митної вартості товарів; встановлення країни походження товарів; встановлення належності товарів до наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, сильнодіючих чи отруйних речовин; встановлення належності товарів до предметів, що мають художню, історичну чи археологічну цінність; встановлення належності товарів до таких, що виготовлені з використанням об'єктів права інтелектуальної власності, що охороняються відповідно до закону.

Взяття проб (зразків) товарів проводиться уповноваженими посадовими особами митного органу на підставі вмотивованого письмового рішення керівника цього органу або особи, яка виконує його обов'язки.

Декларанти або уповноважені ними особи мають право бути присутніми під час взяття проб (зразків) товарів посадовими особами митного органу. Митні органи повинні бути ознайомлені з результатами проведених досліджень (аналізів, експертиз) проб (зразків) товарів, взятих іншими державними органами, декларантами або уповноваженими ними особами, не пізніше наступного робочого дня після їх отримання зазначеними органами та особами, а також отримати примірники результатів таких досліджень (аналізів, експертиз).

Проби (зразки) товарів, крім великогабаритних і технічно складних (машини, технологічні лінії, промислові конструкції тощо), беруться в мінімальній кількості у двох примірниках (досліджуваний та контрольний), кожен з яких є достатнім для проведення дослідження. В окремих випадках (одиничний товар, обмежена кількість, вміст поштового відправлення) проби (зразки) товарів беруться в одному примірнику. Про взяття проб (зразків) товарів складається акт за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. На кожну взяту пробу (зразок) накладається окреме митне забезпечення.

Декларанти або уповноважені ними особи повинні бути ознайомлені з результатами проведеного дослідження (аналізу, експертизи) проб та зразків товарів і отримати від митного органу, який призначив таке дослідження (аналіз, експертизу), примірники цих результатів не пізніше наступного робочого дня після проведення дослідження (аналізу, експертизи) або отримання примірників результатів такого дослідження (аналізу, експертизи) від інших державних органів.

Потушинська О.П.

ПОРЯДОК ВИДАЧІ ДОЗВОЛУ НА ПРАВО ВВЕЗЕННЯ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ, ВИВЕЗЕННЯ З ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ЧИ НА ПРАВО ТРАНЗИТУ ЧЕРЕЗ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ПРЕКУРСОРІВ (PROCEDURE OF PERMISSION ISSUANCE TO IMPORT INTO THE TERRITORY OF UKRAINE, EXPORT FROM UKRAINE OR TO TRANSIT THROUGH THE TERRITORY OF UKRAINE NARCOTIC DRUGS, PSYCHOTROPIC SUBSTANCES AND PRECURSORS).

Імпорт та експорт наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів здійснюються підприємствами за умови одержання відповідного дозволу (Д.) на кожну окрему операцію, який видається Державною службою з контролю за наркотиками (ДСКН) за узгодженням з СБУ. Розгляд ДСКН документів на імпорт/експорт/транзит, оформлення Д. і його видача, мотивоване повідомлення про відмову здійснюються в термін до 30 днів. У Д. зазначається термін, впродовж якого повинно бути здійснене ввезення чи вивезення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Д. у разі його втрати не поновлюється, про втрату Д. необхідно негайно повідомити ДСКН.

За оформлення і видачу Д. та здійснення контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, на експорт або імпорт яких видано відповідний Д., крім експорту сірчаної та соляної кислоти, справляється плата у розмірі 1 % вартості контракту на імпортні операції і 2 % вартості контракту на експортні операції. За оформлення і видачу Д. на експорт сірчаної та соляної кислоти і здійснення контролю за їх обігом з підприємств-виробників цих кислот справляється плата у розмірі 0,2 % вартості відповідного контракту. Безоплатно видаються Д. на імпорт або експорт наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, що надходять як гуманітарна допомога, у випадках стихійного лиха, катастроф та епідемій, або мають бути ввезені як зразки для МОЗ.

Для одержання Д. на ввезення в Україну наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів підприємством подаються до ДСКН такі документи: заява на бланку підприємства на ім'я голови ДСКН; рахунок-фактура або рахунок-проформа; нотаріально засвідчена копія статуту підприємства; нотаріально засвідчена копія контракту; реєстраційні посвідчення на лікарські засоби, які ввозяться в Україну; сертифікат якості; зобов'язання підприємства-імпортера про використання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів тільки для заявлених цілей; нотаріально засвідчена копія ліцензії на здійснення відповідного виду діяльності у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Для одержання Д. на ввезення в Україну для реєстрації в МОЗ зразків наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до переліку контрольованих речовин, у вигляді лікарських засобів, а також лікарських засобів, до складу яких входять включені до переліку контрольовані речовини, підприємство подає до ДСКН такі документи: заяву на бланку підприємства на ім'я голови ДСКН; лист-клопотання МОЗ з підтвердженням необхідності ввезення зазначеної кількості зразків наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до переліку контрольованих речовин, у вигляді лікарських засобів, а також лікарських засобів, до складу яких входять включені до переліку контрольовані речовини, для реєстрації в Україні та гарантією їх зберігання із зазначенням прізвища особи, відповідальної за це; зобов'язання підприємства-імпортера про використання наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів і лікарських засобів тільки для заявлених цілей; сертифікати якості на лікарські засоби, що ввозяться.

Для одержання Д. на ввезення як гуманітарної допомоги наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до переліку контрольованих речовин, у вигляді лікарських засобів, а також лікарських засобів, до складу яких входять включені до переліку контрольовані речовини, підприємство, що має право на провадження діяльності у сфері обігу цих речовин, подає ДСКН такі документи: заяву на бланку підприємства на ім'я голови ДСКН; рахунок-фактуру, вантажну декларацію, вантажні, митні, транспортні документи, що містять відомості про кількість наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів і лікарських засобів, до складу яких входять включені до переліку контрольовані речовини; нотаріально засвідчену копію статуту підприємства (вантажоодержувача); реєстраційні посвідчення на лікарські засоби, які ввозяться в Україну (у разі відсутності такого свідоцтва подається акт про можливість медичного використання лікарських засобів); сертифікат якості наркотичного засобу або психотропної речовини із зазначенням терміну придатності (для прекурсорів додається паспорт якості).

У Д. на ввезення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів зазначаються: його реєстраційний номер; назва і адреса імпортера; назва і адреса експортера; назва (включаючи міжнародну непатентовану назву) та кількість наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів і лікарських засобів, до складу яких входять включені до переліку контрольовані речовини, що підлягають ввезенню згідно з контрактом; назва (включаючи міжнародну непатентовану назву) та кількість наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до переліку контрольованих речовин, що підлягають ввезенню згідно з контрактом; вид тари та її кількість – для наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у вигляді субстанції, яка використовується для виробництва лікарських засобів; вид транспорту; назва митниці та назва міжнародного пункту пропуску, через які здійснюватиметься ввезення та митне оформлення наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів і лікарських засобів; дата видачі; термін дії. Д. підписується головою ДСКН і скріплюється гербовою печаткою ДСКН.

Для одержання Д. на право вивезення з України наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів підприємством подаються до ДСКН такі документи: заява на бланку підприємства на ім'я голови ДСКН; рахунок-фактура або рахунок-проформа; нотаріально засвідчена копія статуту підприємства; нотаріально засвідчена копія контракту, за яким провадиться вивезення з України наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; реєстраційні посвідчення на лікарські засоби, які вивозяться з України; сертифікат якості наркотичного засобу, психотропної речовини або прекурсору; нотаріально засвідчена копія ліцензії на здійснення відповідного виду діяльності у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

У Д. на вивезення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів зазначаються: його реєстраційний номер; назва і адреса експортера; назва і адреса імпортера; назва (включаючи міжнародну непатентовану назву) та кількість наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та лікарських засобів, до складу яких входять включені до переліку контрольовані речовини; вид тари та її кількість – для наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у вигляді субстанції, яка використовується для виробництва лікарських засобів; назва (включаючи міжнародну непатентовану назву) та кількість наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до Переліку контрольованих речовин, що підлягають вивезенню; номер національного дозволу на імпорт, дата його видачі, ким виданий; вид транспорту; назва митниці та назва міжнародного пункту пропуску, через які здійснюватиметься вивезення; дата видачі; термін дії. Д. підписується головою ДСКН і скріплюється гербовою печаткою ДСКН.

Для одержання Д. на право транзиту через територію України наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів підприємством подаються до ДСКН такі документи: заява на бланку підприємства на ім'я голови ДСКН; копія контракту, завірена печатками підприємства, згідно з яким здійснюється поставка; сертифікат якості наркотичного засобу, психотропної речовини або прекурсору.

Підприємство у кожному конкретному випадку поставки повинне надати свідоцтво (національний сертифікат) держав імпортера та експортера на

здійснення експортно-імпортних операцій. Якщо в державі-імпортері немає процедури оформлення національного сертифіката або не надаються гарантії, уповноваженим органом держави-імпортера оформляється його аналог. ДСКН у разі потреби має право перевіряти достовірність поданих документів і вимагати надання додаткових відомостей.

Мельник О.Г., Мукан О.В.

ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ ЕМБЛЕМИ І ПРАПОРА ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ ТА ШТАНДАРТА ГОЛОВИ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (PROCEDURE FOR USING THE EMBLEM AND FLAG OF THE STATE CUSTOMS SERVICE AND SHTANDART OF THE HEAD OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – емблема і прапор ДМСУ були офіційними відмітними символами, що вказували на належність до ДМСУ.

Емблема ДМСУ встановлювалася у службовому кабінеті Голови ДМСУ, а також використовувалася на прапорі ДМСУ, штандарті Голови ДМСУ, на знаках розрізнення форменого одягу посадових осіб митних органів України, відомчих заохочувальних відзнаках, на бланках службової документації, печатках, транспортних і спеціальних засобах, будинках та спорудах ДМСУ. Прапор ДМСУ встановлювався на будинках і спорудах ДМСУ, крім тих, що розташовані в пунктах пропуску через державний кордон України. Штандарт Голови ДМСУ встановлювався у службовому кабінеті Голови ДМСУ.

Відтворення зображень емблеми і прапора ДМСУ, штандарта Голови ДМСУ могло бути виконано в одноколірному варіанті і допускалося у пропорціях, що відповідали меті їх застосування. Зображення емблеми і прапора ДМСУ, штандарта Голови ДМСУ допускалося на друкованій, рекламно-інформаційній та сувенірній продукції, кіно-, відео- та фотоматеріалах, що видавалися (виготовлялися) ДМСУ або на її замовлення. В інших випадках порядок використання емблеми і прапора ДМСУ та порядок їх виготовлення встановлювався Головою ДМСУ.

Фрадинський О.А.

ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ, ЗАТРИМАНИХ МИТНИМИ ОРГАНАМИ ЧИ КОНФІСКОВАНИХ СУДАМИ ЗА ПОДАННЯМ МИТНИХ ОРГАНІВ (PROCEDURE FOR USING CULTURAL VALUES DETAINED BY CUSTOMS SERVICE OR CONFISCATED BY COURTS UPON SUBMISSION OF CUSTOMS) – визначається ЗУ від 21.09.1999 № 1068 «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей».

Культурні цінності, вилучені митними або правоохоронними органами, а також конфісковані за рішенням суду, передаються безоплатно Міністерству культури України, Головному архівному управлінню, які забезпечують їх зберігання, експертизу та інформацію про них з метою уточнення права власності на них. Після встановлення права власності на зазначені культурні цінності, вони передаються в установленому порядку їх законному власнику чи уповноваженій ним особі. Витрати на зберігання та експертизу культурних цінностей відшкодовує власник, якщо інше не передбачено законодавством України або рішенням суду.

Якщо вилучені або конфісковані культурні цінності обернені відповідно до закону в дохід держави, Міжвідомча рада з питань вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей вирішує питання про безоплатну передачу цих культурних цінностей для постійного зберігання в державну частину музейного, бібліотечного та архівного фондів або релігійним організаціям. Повернення незаконно ввезених в Україну культурних цінностей здійснюється відповідно до законодавства України або за рішенням суду. Незаконно ввезені в Україну культурні цінності, що повертаються, звільняються від сплати мита, митних та інших зборів. Усі витрати, пов'язані з поверненням культурних цінностей, несе сторона, що вимагає їх повернення.

Калашникова О.Л.

ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕНЬ (PROCEDURE FOR CUSTOMS CONTROL OF INTERNATIONAL MAIL) – митний контроль товарів та інших предметів, які переміщуються у міжнародних поштових відправленнях (МПВ), здійснюється виключно в належним чином обладнаних операторами поштового зв'язку службових приміщеннях, у яких установлюється зона митного контролю. Кількісний склад посадових осіб підрозділу митниці (ПМ) в міжнародному місці поштового обміну (ММПО) встановлюється митницею з урахуванням обсягів МПВ і має забезпечувати якість митного контролю та митного оформлення у встановлені терміни.

ПМ та ММПО узгоджують технологічну схему оброблення, митного контролю вхідних, вихідних та транзитних депеш, узгоджують технологічну схему оброблення, митного контролю і митного оформлення товарів та інших предметів, які переміщуються в МПВ Митний контроль товарів та інших предметів, що містяться в МПВ, здійснюється за відсутності відправника (одержувача) МПВ.

Митний контроль МПВ здійснюється оглядовою комісією в складі трьох осіб – однієї посадової особи ПМ та двох працівників ММПО – у спеціально виділених приміщеннях, обладнаних з урахуванням обсягу роботи. Розпакування, зважування

та упакування МПВ здійснюються працівниками ММПО в присутності посадової особи ПМ. Товари та інші предмети, які переміщуються в МПВ, окрім митного контролю, можуть підлягати санітарному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному та іншим видам контролю. Митне оформлення товарів та інших предметів, які переміщуються в МПВ, може бути завершене тільки після закінчення цих видів контролю.

Митний контроль товарів та інших предметів, які переміщуються в МПВ, здійснюється посадовими особами митниці шляхом перевірки документів, необхідних для такого контролю, митного огляду, переогляду, обліку предметів у МПВ, а також іншими способами, що не суперечать законодавству України. Митний огляд МПВ здійснюється, як правило, без їх розпакування, з використанням технічних засобів контролю. Митний огляд з розпакуванням МПВ здійснюється в таких випадках: якщо товари та інші предмети в МПВ задекларовано загальним найменуванням або нерозбірливо; якщо товари та інші предмети в МПВ підлягають контролю з боку інших державних органів контролю; якщо товари та інші предмети в МПВ підлягають оподаткуванню згідно із законодавством України; за відсутності митної декларації CN 23 та ярлика «Митниця CN 22» або в разі їх незаповнення; якщо згідно з вимогами поштових правил МПВ є дефектним (пошкодження оболонки, невідповідність заявленій вазі тощо).

Не підлягають пропуску через митний кордон України в МПВ предмети: заборонені до переміщення через митний кордон України згідно із законодавством України; відправлені з порушенням митних правил, актів Всесвітньої поштової конвенції, та нормативно-правових актів, що застосовуються у сфері надання послуг поштового зв'язку; на переміщення яких через митний кордон України встановлено обмеження внаслідок застосування державних заходів нетарифного регулювання (ліцензування, сертифікації тощо) або щодо яких діє дозвільна система з боку державних органів контролю, у разі відсутності відповідних дозвільних документів.

Предмети, які заборонені до переміщення через митний кордон України та мають ознаки контрабанди або порушення митних правил, затримуються і зберігаються митницею до прийняття рішення щодо подальшого розпорядження ними в установленому порядку. У разі відсутності ознак контрабанди або порушення митних чи поштових правил МПВ з предметами, забороненими до переміщення через митний кордон України, пропуску в Україну не підлягають і повертаються за місцем міжнародного поштового обміну відправникам МПВ.

Фрадинський О.А.

ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ЕКСПОРТНОМУ КОНТРОЛЮ (PROCEDURE OF CUSTOMS CONTROL AND CUSTOMS CLEARANCE OF GOODS, THAT ARE THE SUBJECT TO EXPORT CONTROL).

Реалізацію державної політики в галузі державного експортного контролю забезпечують центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного експортного контролю, а також міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, уповноважені згідно із законодавством здійснювати заходи в галузі державного експортного контролю. Зазначені органи виконавчої влади можуть також залучати до участі в здійсненні заходів державного експортного контролю інші центральні органи виконавчої влади, представництва України за кордоном та юридичних осіб, діяльність яких безпосередньо не пов'язана з державним експортним контролем, за згодою їх керівників.

Списки товарів, що підлягають експортному контролю затверджуються КМУ.

При переміщенні товарів, що підлягають експортному контролю, заявник або уповноважена ним особа на декларування товарів надає митному органу разом з іншими документами, необхідними для митного оформлення, митну декларацію, у якій зазначені реквізити дозвільного документа Держекспортконтролю України, та на вимогу митного органу, що здійснює митне оформлення, відповідно до МКУ надає оригінал дозвільного документа Держекспортконтролю України.

При вивезенні за межі митної території України товарів, що підлягають експортному контролю, разом із митною декларацією та іншими документами, необхідними для здійснення митного оформлення, заявник подає митному органу оригінал дозвільного документа Держекспортконтролю України.

Посадовою особою митного органу, яка має допуск до роботи з інформацією з обмеженням доступу, на зворотному боці оригіналу дозвільного документа Держекспортконтролю України зазначаються дата митного оформлення, номер митної декларації, найменування та кількість товарів, зазначених у графі 31 митної декларації. Запис засвідчується підписом посадової особи митного органу та її особистою номерною печаткою.

Копія дозвільного документа Держекспортконтролю України з відмітками посадової особи митного органу повертається заявнику. Оригінал дозвільного документа зберігається у підрозділі митного органу, що здійснює митне оформлення.

У пункті пропуску через митний кордон України заявник або уповноважена ним особа надає митному органу відповідний аркуш оформленої митної декларації разом з іншими документами, на підставі яких товари випускаються за межі митної території України, а також копію дозвільного

документа Держекспортконтролю України із записами митного органу.

При ввезенні на митну територію України у пункті пропуску заявник на момент переміщення товарів через митний кордон України повинен подати митному органу копію дозвільного документа Держекспортконтролю України.

Посадовою особою митного органу в пункті пропуску, яка має допуск до роботи з інформацією з обмеженням доступу, на зворотному боці копії дозвільного документа Держекспортконтролю України зазначаються дата пропуску, найменування та кількість фактично пропущених через митний кордон України товарів.

При митному оформленні товарів заявник або уповноважена ним особа подає митному органу оригінал дозвільного документа Держекспортконтролю України, митну декларацію та інші документи, необхідні для здійснення митного оформлення.

Посадовою особою митного органу, яка має допуск до роботи з інформацією з обмеженням доступу, на зворотному боці оригіналу дозвільного документа Держекспортконтролю України зазначаються дата митного оформлення, номер митної декларації, найменування та кількість товарів, зазначених у графі 31 митної декларації.

У разі відсутності електронної копії дозвільного документа Держекспортконтролю України у ЄАІС допускається надання до митного органу оригіналу дозвільного документа Держекспортконтролю України.

Кузьмін О.Є., Мукан О.В.

ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ (PROCEDURE FOR CUSTOMS CONTROL AND PASSING OF CULTURAL VALUES THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE) – здійснюється у пунктах пропуску через Державний кордон України.

Відповідно до законодавства у пунктах пропуску через державний кордон України контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами порядку переміщення культурних цінностей здійснює мистецтвознавець, а у разі його відсутності – посадова особа митного органу.

Культурні цінності, що вивозяться з України, декларуються в установленому законодавством порядку митному органу, який здійснює контроль за їх переміщенням та митне оформлення. Під час здійснення контролю мистецтвознавець (у разі його наявності) та посадова особа митного органу звіряє подані культурні цінності з інформацією, що міститься у свідоцтві та доданих до нього переліку і фотографіях, оформлених відповідно до вимог, визначених законодавством. Свідоцтво залишається в митному органі, який здійснив їх митне оформлення.

Калашникова О.Л.

ПОРЯДОК І ФОРМИ СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ (PROCEDURE AND FORMS OF PAYMENT OF CUSTOMS DUTIES) – суми митних платежів сплачуються в готівковій формі через касу митного органу чи фінансової установи або у безготівковій формі через фінансову установу, крім випадків, передбачених МКУ та законами України. МКУ 2012 р. встановлено, що суми митних платежів, нараховані митним органом, підлягають сплаті у державний бюджет платником податків безпосередньо на єдиний казначейський рахунок. Перерахування сум митних платежів у державний бюджет України із зазначених рахунків здійснюється митним органом.

Митні платежі сплачуються у валюті України. В окремих випадках, перелік яких встановлюється КМУ, митні платежі можуть бути сплачені в іноземній валюті за курсом, встановленим НБУ. Перерахунок сум митних платежів, визначених у валюті України, в іноземну валюту для цілей сплати митних платежів, обчислених у валюті України, здійснюється за курсом, встановленим НБУ, що діє на день подання митної декларації, а у разі якщо обов'язок із сплати митних платежів не пов'язаний з поданням митної декларації, – на день фактичної сплати.

Митні платежі можуть бути сплачені в будь-якій іншій формі, передбаченій законом. На вимогу платника податків митний орган зобов'язаний видати підтвердження сплати митних платежів у письмовій формі. Питання порядку справляння митних платежів врегульовані і в міжнародних договорах, учасницею яких є і Україна. Серед таких міжнародних угод можна виділити оновлену Конвенцію про спрощення та гармонізацію митних процедур та Протокол про Єдиний порядок справляння митних платежів в державах-учасницях СНД. В Конвенції передбачено порядок справляння та повернення митних платежів в аспекті функціонування кожного виду митного режиму, натомість в Протоколі передбачено порядок без врахування виду обраного митного режиму.

Гармаш Є.В.

ПОРЯДОК МИТНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ТРАНЗИТНИХ ТОВАРІВ (PROCEDURE OF CUSTOMS CONTROL OVER THE MOVEMENT OF GOODS IN TRANSIT).

Контроль за переміщенням товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які перевозяться у митному режимі транзиту до митниці призначення, здійснюється митницею відправлення. Виконання митних формальностей при здійсненні контролю за транзитним перевезенням товарів, транспортних засобів комерційного призначення здійснюється на підставі (електронних) документів

контролю за переміщенням товарів ((Е)ДКПТ). Для здійснення контролю за переміщенням товарів, транспортних засобів комерційного призначення і виявлення фактів їх недоставлення до митниці призначення використовується Єдина автоматизована інформаційна система митних органів України (ЄАІС). У разі виявлення порушень законодавства на будь-якому етапі здійснення контролю за переміщенням товарів, транспортних засобів комерційного призначення посадова особа митного органу зобов'язана вжити необхідних заходів, передбачених законодавством.

Товари, щодо яких законодавством України визначено необхідність надання митним органам забезпечення сплати митних платежів, допускаються до транзитного перевезення у кількості, що не перевищує кількості товарів, щодо яких надано забезпечення сплати митних платежів.

Під час відправлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення обов'язково встановлюється строк транзитного перевезення до митниці призначення. Строк транзитного перевезення встановлюється в автоматичному режимі під час постановки електронної копії ДКПТ або ЕДКПТ на контроль за переміщенням у відповідному програмно-інформаційному комплексі ЄАІС залежно від виду транспорту.

У разі перевезення товарів залізничним транспортом строк транзитного перевезення встановлюється на підставі календарного штемпеля залізничної станції відправлення (прикордонної передавальної), проставленого у перевізних документах та/або ДКПТ, починаючи з 24 години дати прийняття цією станцією товару до перевезення.

Якщо під час транзитного перевезення товарів транспортний засіб комерційного призначення не зміг прибути до митниці призначення в установлений строк внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, до строку транзитного перевезення не включається час дії та/або ліквідації наслідків цих обставин за умови документального підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили та вчасного (до закінчення встановленого строку транзитного перевезення) письмового інформування перевізником найближчого митного органу про обставини події, місцезнаходження товарів, транспортного засобу комерційного призначення та номер ДКПТ. Митний орган, до якого звернувся перевізник, протягом цієї самої доби вносить до ЄАІС відомості (дату та номер реєстрації звернення митним органом) про факт наявності звернення та каналами електронного зв'язку інформує митницю відправлення і митницю призначення про обставини події, місцезнаходження товарів та транспортного засобу. В окремих випадках, якщо внаслідок аварії чи дії обставин непереборної сили сталася повна чи часткова втрата товарів, перевізник уживає всіх необхідних заходів для забезпечення збереження частки невтрачених товарів та недопущення будь-якого їх використання, документального підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили. Перевізник, який переміщує товари через митний кордон України, у присутності посадової особи найближчого митного органу складає акт про невідповідність цих товарів відомостям, що зазначені у документах, необхідних для здійснення їх митного контролю, про пошкодження товарів, їх упаковки чи маркування або про їх втрату. При транзитних перевезеннях товарів залізничним транспортом митному органу замість акта про невідповідність може подаватися комерційний акт, складений відповідно до міжнародних договорів, укладених відповідно до закону. Комерційний акт подається до найближчого митного органу протягом доби після його складання. Посадова особа митного органу невідкладно після складання (отримання) акта вносить до ЄАІС відомості про втрату (часткову втрату) товарів та реквізити цього акта.

У разі проведення з дозволу митного органу перевантаження товарів до іншого транспортного засобу, контейнера, цистерни (іншого пристосування) уповноважена посадова особа цього митного органу впродовж доби після проведених операцій вносить до представлених декларантом, уповноваженою ним особою або перевізником паперових примірників ДКПТ та до ЄАІС відповідні зміни про інший номер (назву) транспортного засобу, контейнера, цистерни (інше пристосування), а у разі накладання нового митного забезпечення – його ідентифікаційні ознаки.

Якщо у ході виконання перевезення автомобільним транспортом виникає потреба у заміні водія, моторного транспортного засобу, на якому безпосередньо не перевозяться товари під митним контролем, або у перевантаженні товарів на інший транспортний засіб та якщо таке перевантаження відбувається без порушення митних пломб та інших засобів забезпечення ідентифікації, перевізник до прибуття товарів у митницю призначення особисто або з використанням доступних каналів зв'язку (факс, кур'єрська служба, пошта) зобов'язаний письмово повідомити про таке митницю призначення. Заміна транспортного засобу або перевантаження товарів на автомобільний транспортний засіб, який не належить попередньому перевізнику, здійснюється під контролем митного органу з урахуванням Конвенції про договір міжнародного дорожнього перевезення вантажів (КДПВ).

В окремих випадках при переміщенні через митний кордон України товарів допускається зміна митниці призначення або митниці відправлення на іншу, ніж та, що зазначена в ДКПТ.

Для здійснення контролю за переміщенням товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту) юридичними або

фізичними особами незалежно від виду транспорту як ДКПТ може використовуватися попередня митна декларація.

Для здійснення контролю за транзитним перевезенням товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються між двома митними органами України або в межах зони діяльності одного митного органу юридичними та фізичними особами у: вантажних відправленнях; супроводжуваному багажі; несупроводжуваному багажі; ручній поклажі, як ДКПТ може використовуватися митна декларація.

Для здійснення контролю за переміщенням транзитом у межах одного пункту пропуску непідакцизних товарів залежно від виду транспорту як ДКПТ замість митної декларації можуть використовуватися авіаційна вантажна накладна (Air Waybill) або коносамент (Bill of Lading).

Для здійснення контролю за перевезенням товарів автомобільним або залізничним транспортом із застосуванням періодичної митної декларації як ДКПТ може використовуватися періодична митна декларація, а при вивезенні товарів за межі митної території України (зокрема в митному режимі транзиту) – Реєстр номерів транспортних засобів та товарно-транспортних документів.

Для здійснення контролю за переміщенням товарів, які перевозяться на умовах Конвенції МДП та ввозяться на митну територію України з будь-якою метою (зокрема прохідним транзитом через територію України), як ДКПТ може використовуватися книжка МДП.

Для здійснення контролю за транзитним перевезенням товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що ввозяться на митну територію України залізничним транспортом та переміщуються територією України прохідним транзитом або в межах одного пункту пропуску (пункту контролю) через державний кордон України та вивозяться за її межі залізничним транспортом; ввозяться на митну територію України залізничним транспортом та переміщуються територією України прохідним транзитом з перевалкою у морських (річкових) портах України і подальшим їх вивезенням за межі митної території України водним транспортом; ввозяться на митну територію України морським (річковим) транспортом з перевалкою у морських (річкових) портах України та подальшим їх вивезенням за межі митної території України залізничним транспортом; ввозяться на митну територію України залізничним транспортом та переміщуються цією територією внутрішнім транзитом з метою подальшого їх поміщення у відповідний митний режим може використовуватися залізнична накладна ЦІМ (CIM), або накладна УМВС (СМГС), або накладна ЦІМ/УМВС (CIM/SMGS, ЦИМ/СМГС).

Мельник О.Г., Мукан О.В.

ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРІВ В УКРАЇНУ (PROCEDURE FOR CALCULATION AND COLLECTION OF EXCISE DUTY FOR GOODS IMPORTED TO UKRAINE) – об'єктом оподаткування акцизним податком є ввезення підакцизних товарів на митну територію України, а також операції із реалізації або передачі у володіння, користування чи розпорядження підакцизних товарів, що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування до закінчення строку, відповідно до ПКУ. Операції, які не підлягають оподаткуванню – операції із вивезення підакцизних товарів платником податку за межі митної території України, а також операції із ввезення на митну територію України раніше експортованих підакцизних товарів, у яких виявлено недоліки, що перешкоджають реалізації цих товарів на митній території країни імпортера, для їх повернення експортеру.

Порядок визначення бази оподаткування акцизним податком встановлено ПКУ, відповідно до застосування: адвалорної ставки – виходячи із вартості підакцизних товарів за максимальними роздрібними цінами, без урахування акцизного податку та ПДВ ; специфічних ставок – виходячи із суми метричних одиниць виміру, ваги, об'єму, кількості або іншого натурального показника. Застосовуються до підакцизних товарів (продукції) таких як: спирт етиловий, алкогольні напої, нафтопродукти, скраплений газ, транспортні засоби. Також можливе застосування одночасно адвалорної та специфічної ставки – комбінована ставка, що застосовується до тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну.

Ставки акцизного податку, визначені в ПКУ, не є постійними, а щорічно переглядаються КМУ з внесенням змін до 1 червня відповідного року. Датою виникнення податкових зобов'язань у випадку імпорту на митну територію України, згідно з ПКУ, є дата подання митної декларації або дата нарахування податкового зобов'язання митним органом. Строки сплати податкових зобов'язань для імпортованих підакцизних товарів (крім маркованої продукції) – до або в день подання митної декларації; для імпортерів маркованої підакцизної продукції – при придбанні марок акцизного податку з доплатою (у разі потреби) на день подання митної декларації. Щодо декларації з акцизного податку, то імпортери алкогольних напоїв та тютюнових виробів мають подавати її щомісяця не пізніше 20 числа наступного періоду.

Мартинюк В.П.

ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ ПЛАТИ ЗА ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ ПОЗА МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ АБО ЧАСОМ РОБОТИ МИТНИХ ОРГАНІВ (PROCEDURE FOR CALCULATION AND COLLECTION OF PAYMENT FOR CUSTOMS CLEARANCE OF GOODS OUTSIDE

THE LOCATION OR WORKING HOURS OF CUSTOMS AUTHORITIES). Митними органами із заінтересованих осіб справляється плата в порядку та у розмірах, установлених КМУ. Розмір такої плати не може перевищувати вартості фактичних витрат митних органів на вчинення зазначених дій. Плата за митне оформлення справляється у розмірах: 20 євро за годину роботи у робочі дні; 40 євро за годину у надурочний, нічний час або у вихідні дні; 50 євро – у святкові та неробочі дні. Дані ставки розраховуються за годину роботи, незалежно від кількості посадових осіб, що беруть участь у митному оформленні, при цьому кожна неповна година інспектора обліковується як повна робоча година.

Плата за митне оформлення справляється до або на момент здійснення митного оформлення. Про це зазначається у митній декларації або у митній квитанції МД-1 (якщо МД не подається) у національній валюті, розрахованій за курсом НБУ, встановленим на дату подання декларації чи оформлення квитанції. Плата за митне оформлення належить до обов'язкових митних платежів, що носять компенсаційний характер, оскільки сплачуються фізичними та юридичними особами за надання їм державними органами певних послуг (митного оформлення) та за своєю правовою природою є платежами адміністративного характеру. Крім того, даний платіж не належить до переліку загальнодержавних та місцевих податків чи зборів (платежів), а тому він не включається до бази оподаткування податком на додану вартість.

Мартинюк В.П.

ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРІВ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ (PROCEDURE FOR CALCULATION AND COLLECTION OF VALUE ADDED TAX ON IMPORTATION OF GOODS INTO THE TERRITORY OF UKRAINE) – при перетині митного кордону України платником ПДВ є будь-яка особа, яка ввозить товари в обсягах, які підлягають оподаткуванню. На таку особу покладається відповідальність за сплату податків у разі переміщення товарів через митний кордон України відповідно до МКУ.

В Україні ПДВ розраховується за двома ставками: базова ставка – 20 % від бази оподаткування, що додається до ціни товарів (робіт, послуг); при експорті товарів та супутніх такому експорту послуг ставка податку становить 0 % до бази оподаткування. Товари вважаються вивезеними (експортованими) платником податку за межі митної території України в разі, якщо їх вивезення засвідчене належно оформленою митною декларацією.

Об'єктом оподаткування ПДВ є операції платників податку: ввезення товарів (супутніх послуг) у митному режимі імпорту або реімпорту (імпорту); вивезення товарів (супутніх послуг) у митному режимі експорту або реекспорту; постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом.

База оподаткування операцій з постачання товарів, ввезених на митну територію України, визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче митної вартості товарів, з урахуванням акцизного податку та ввізного мита, за винятком податку на додану вартість, що включаються в ціну товарів/послуг. Визначена вартість перераховується в українські гривні за валютним курсом НБУ, що діяв на кінець операційного дня, що передує дню, в якому товар (товарна партія) вперше підпадає під режим митного контролю відповідно до митного законодавства. Датою виникнення податкових зобов'язань при ввезенні товару є дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетину митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а для послуг – дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку.

Для поміщення товарів у митний режим експорту особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму повинна провести дії передбачені МКУ, а саме: подати митному органу, що здійснює випуск у митному режимі експорту, документи на такі товари; сплатити митні платежі, якими відповідно до закону обкладаються товари під час вивезення за межі митної території України у митному режимі експорту; у випадку, встановлених законодавством, подати митному органу дозвіл на проведення зовнішньоекономічної операції з вивезення товарів у третю країну (реекспорт). Обчислення та сплату ПДВ за товари, які ввезені на територію України, здійснюють до і після митного оформлення на основі митної декларації, в якій нарахована сума податку виділяється окремим рядком.

Мартинюк В.П.

ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ СТАТУСУ ГАРАНТА (PROCEDURE FOR OBTAINING A STATUS OF GUARANTOR) – встановлена МКУ послідовність дій юридичної особи, що має намір отримати статус гаранта. Для цього юридична особа повинна отримати офіційне підтвердження: для банківських установ – у передбачених законодавством випадках від НБУ – про дотримання (виконання) встановлених для цих установ нормативів, які забезпечують безумовне виконання платіжних зобов'язань перед державним бюджетом; від контролюючого органу за місцем реєстрації юридичної особи як платника податків – про відсутність збитковості та відсутність заборгованості із сплати податків і зборів до бюджетів всіх рівнів за останні три календарні роки; для банківських

установ – від незалежної аудиторської компанії, внесеної до Реєстру аудиторів банків НБУ, яка здійснює аудит відповідно до Міжнародних стандартів аудиту, – позитивний аудиторський висновок за останні три звітні роки.

Строк перевірки митним органом відсутності заборгованості за попередньо наданими гарантіями не перевищує трьох робочих днів з дня подання юридичною особою заяви на отримання статусу гаранта і документів, визначених МКУ. Висновок про результати такої перевірки у довільній формі за підписом керівника митного органу не пізніше одного робочого дня надсилається юридичній особі, а його копія додається до інших документів.

Взаємовідносини між ДФСУ в та гарантами регулюються на підставі укладених угод, у яких зазначається обов'язок гаранта безумовно сплатити суму митних платежів у разі невиконання відповідними особами зобов'язань перед митними органами та щорічно, не пізніше 1 березня року, наступного за звітним, надавати підтвердження умов, визначених у МКУ, за попередній рік.

Документи на отримання статусу гаранта надсилаються на адресу ДФСУ поштою або безпосередньо надаються заявником або уповноваженою ним особою. ДФСУ забезпечує регулярне (не рідше чотирьох разів на рік) оприлюднення зазначеного реєстру на своєму офіційному веб-сайті. ДФСУ веде реєстр гарантів та форм фінансових гарантій, що надаються ними відповідно до укладених угод, які затверджуються цим органом.

Прус Л.Р.

ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ГОТІВКИ ТА БАНКІВСЬКИХ МЕТАЛІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ (PROCEDURE FOR MOVEMENT OF CASH AND BANK METALS THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE) – законодавчо регламентований порядок та обсяги готівки і банківських металів, який дозволено переміщувати через митний кордон держави. Переміщення через митний кордон України іноземної валюти, валюти України та банківських металів може здійснюватися фізичними та юридичними особами шляхом їх ввезення, вивезення або пересилання.

Затверджений наступний порядок переміщення готівки та банківських металів через митний кордон України: фізична особа має право ввозити в Україну та вивозити за межі України готівку в сумі, що не перевищує в еквіваленті 10 000 євро, без письмового декларування митному органу; фізична особа – резидент має право ввозити в Україну та вивозити за межі України готівку в сумі, що перевищує в еквіваленті 10 000 євро, за умови письмового декларування митному органу в повному обсязі та за наявності документів, що підтверджують зняття готівки з рахунків у банках (фінансових установах), виключно на ту суму, що перевищує в еквіваленті 10 000 євро. Фізична особа-нерезидент має право ввозити в Україну готівку в сумі, що перевищує в еквіваленті 10 000 євро, за умови письмового декларування митному органу в повному обсязі; фізична особа – нерезидент має право вивозити за межі України готівку в сумі, що перевищує в еквіваленті 10 000 євро, якщо сума готівки, що вивозиться, не перевищує суми готівки, письмово задекларованої цією особою митному органу при ввезенні в Україну.

Юридична особа ввозить готівку в Україну або вивозить її за межі України через повноважного представника без обмеження суми на умовах письмового декларування відповідному митному органу в повному обсязі.

Фізична особа має право ввозити в Україну і вивозити за межі України банківські метали вагою, що не перевищує 500 г, у вигляді зливків і монет на умовах письмового декларування митному органу в повному обсязі; фізична особа має право вивозити за межі України банківські метали вагою, що перевищує 500 г, у вигляді зливків і монет на підставі індивідуальної ліцензії на вивезення за межі України банківських металів та за умови письмового декларування митному органу; банківські метали вагою, що перевищує 500 г, мають право ввозити в Україну виключно уповноважені банки; юридичні особи (крім уповноважених банків) не мають права ввозити в Україну і вивозити за межі України банківські метали, за винятком увезення в Україну юридичною особою-резидентом банківських металів, що виготовлені нерезидентом за договором про перероблення (афінаж) давальницької сировини, якщо ці банківські метали в повному обсязі продаються НБУ (Державній скарбниці України). Підставою для ввезення в Україну цих банківських металів є спеціальний дозвіл НБУ.

Мартинюк В.П.

ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ СПАДЩИНИ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ (PROCEDURE FOR MOVEMENT OF HERITAGE BY CITIZENS THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE) – встановлені митні правила щодо ввезення – вивезення предметів, які входять до складу спадщини (усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті), відкритої в Україні чи за кордоном.

Предмети, які входять до складу спадщини, можуть переміщуватися через митний кордон України при ввезенні: на підставі легалізованих у встановленому порядку документів про право на спадщину, відкритої за кордоном, та про належність цих предметів до складу спадщини.

Звільняються від оподаткування митними платежами, у разі підтвердження складу спадщини органами, що вчиняють нотаріальні дії у країні її відкриття якщо ввозяться (пересилаються) грома-

дянами на митну територію України товари: які входять до складу спадщини за законом; спадщина відкрита за межами України на користь резидента; до таких товарів нележать й товари в кількості однієї одиниці за кожною товарною позицією згідно з УКТ ЗЕД (моторні транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, включаючи водія; автомобілі легкові та інші моторні транспортні засоби, призначені головним чином для перевезення людей, включаючи вантажопасажирські автомобілі-фургони та гоночні автомобілі); моторні транспортні засоби для перевезення вантажів (загальною масою до 3,5 т); мотоцикли (включаючи мопеди) та велосипеди з допоміжним двигуном, з колясками або без них; коляски).

Предмети, які входять до складу спадщини, можуть переміщуватися через митний кордон України при вивезенні: на підставі документів про право на спадщину, що була відкрита в Україні, та про належність цих предметів до складу спадщини.

Якщо вивозяться (пересилаються) громадянами за межі митної території України товари, що входять до складу спадщини, оформленої в Україні на користь громадянина-нерезидента, за умови підтвердження складу спадщини органами, що вчиняють нотаріальні дії та їх сумарна фактурна вартість перевищує еквівалент 10000 євро, то такі товари: підлягають письмовому декларуванню в порядку, встановленому для громадян; звільняються від оподаткування митними платежами; звільняються від подання документів, що видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються громадянами через митний кордон України.

Прус Л.Р.

ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ ПОШТИ ТА ОСОБИСТОГО БАГАЖУ ДИПЛОМАТИЧНИХ КУР'ЄРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ (PROCEDURE FOR MOVEMENT OF DIPLOMATIC POUCH AND PERSONAL LUGGAGE OF DIPLOMATIC COURIERS THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE) – дипломатична пошта, що переміщується через митний кордон України відповідно до чинного законодавства не підлягає розпакуванню та затриманню. Усі місця, що становлять дипломатичну пошту повинні мати видимі зовнішні ознаки, що вказують на їх характер. До складу дипломатичної пошти можуть бути включені дипломатичні документи та товари для офіційного користування. У вітчизняному законодавстві не визначено обмежень щодо ваги та розмірів дипломатичної пошти.

Як правило, дипломатичну пошту супроводжує дипломатичний кур'єр, на якого оформляється офіційний документ (кур'єрський лист), в якому зазначається його статус та кількість місць дипломатичної пошти. Цей лист подається до митного органу при переміщенні через митний кордон України. У випадку, коли дипломатична пошта надсилається звичайними каналами зв'язку, без супроводу дипломатичного кур'єра, її переміщення здійснюється відповідно до спеціальних договорів з іноземними державами.

У випадку здійснення митного контролю, зазвичай, здійснюється зовнішній огляд дипломатичної пошти і перевірка дотримання вимог Віденської конвенції «Про дипломатичні стосунки» (1961 р.).

Дипломатичні кур'єри можуть ввозити та вивозити з України особистий багаж безперешкодно на основі умов взаємності із звільненням від митного огляду і сплати митних платежів, якщо він не містить предмети, обіг яких обмежено або заборонено відповідно до норм вітчизняного законодавства. Огляд особистого вантажу відбувається лише у присутності дипломатичного кур'єра або уповноваженого представника.

Руда Т.В.

ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ОСОБИСТИХ НАГОРОД ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ (PROCEDURE FOR MOVEMENT OF PERSONAL AWARDS THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE) – регулюється ЗУ «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» від 21.09.1999 № 1068-XIV та Додатком 1 до пункту 1.5 Інструкції про порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України, затвердженої Наказом Міністерства культури і мистецтв України від 22.04.2002 № 258.

У разі переїзду громадян на постійне місце проживання до інших держав, їм дозволяється вивозити особисті нагороди, на які є орденські книжки або нагородні посвідчення. Вивезення громадянами, які переїжджають на постійне місце проживання до іншої держави, нагород, що залишилися їм від померлих батьків, можливе за умови подання документів, що підтверджують переїзд громадян на постійне місце проживання до іншої держави, свідоцтва про смерть, орденських книжок або нагородних посвідчень та документів, що підтверджують родинні зв'язки.

Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, нагороджені державними нагородами з дорогоцінних металів та/або дорогоцінного каміння, мають право вивозити ці нагороди за наявності документів про нагородження ними у разі: переїзду на постійне місце проживання до інших країн за наявності документів, що підтверджують переїзд громадянина на постійне місце проживання до іншої країни; виїзду за межі України для тимчасового перебування за умови надання митниці

на кордоні зобов'язання про зворотне ввезення державних нагород в Україну.

Якщо громадяни, які відбувають на постійне місце проживання до іншої країни, вивозять успадковані ними державні нагороди з дорогоцінних металів та/або дорогоцінного каміння, вони повинні подати до митниці для митного оформлення: документи, що підтверджують переїзд громадянина на постійне місце проживання до іншої країни; копію свідоцтва про смерть власника нагороди, засвідчену в установленому порядку; документи про нагородження; свідоцтво про право на спадщину.

У разі незаконного вивезення за межі України державних нагород з дорогоцінних металів та/або дорогоцінного каміння, вони підлягають вилученню у порядку, передбаченому законодавством. Державні нагороди з дорогоцінних металів та/або дорогоцінного каміння, вилучені правоохоронними та митними органами, конфіскуються, зараховуються в установленому порядку до Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та передаються до Державного сховища дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння МФУ.

Калашникова О.Л.

ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ГРОМАДЯНАМИ (PROCEDURE FOR MOVEMENT OF GOODS BY CITIZENS THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE) – порядок при якому громадяни за умови дотримання вимог МКУ та законодавства України можуть переміщувати через митний кордон України будь-які товари, крім тих, що заборонені до ввезення в Україну (у тому числі з метою транзиту) та вивезення з України. Згідно МКУ 2012 р. до товарів, що не можуть бути пропущені через митний кордон України відносять: товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено законом; товари, на пропуск яких відповідно до закону потрібні дозволи інших державних органів, за відсутності цих дозволів; товари, що переміщуються через митний кордон України з порушенням вимог МКУ та інших законів України, крім випадків, передбачених МКУ.

Митне оформлення товарів, що вивозяться за межі митної території України громадянами, може здійснюватися у будь-якому митному органі на всій митній території України. Митне оформлення товарів, що ввозяться на митну територію України громадянами, здійснюється у пунктах пропуску через державний кордон України (хоча існують і винятки).

Митне оформлення товарів, які ввозяться на митну територію України громадянами у несупроводжуваному багажі та вантажних відправленнях, здійснюється в митних органах за місцем проживання або тимчасового перебування зазначених громадян, у місці кінцевого призначення транспортного засобу, що здійснював перевезення цих товарів, або, за заявою громадянина, – у пунктах пропуску через державний кордон України.

Відповідно до МКУ 2012р. особисті речі, що переміщуються (пересилаються) громадянами через митний кордон України, підлягають декларуванню шляхом учинення дій, усно, або, за бажанням власника чи на вимогу митного органу, письмово, не оподатковуються митними платежами та звільняються від подання документів, що видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, а також від застосування до них видів державного контролю.

Потушинська О.П.

ПОРЯДОК ПРИЙНЯТТЯ ІСПИТУ У ПРЕДСТАВНИКІВ МИТНИХ БРОКЕРІВ (PROCEDURE FOR TAKING THE EXAMINATION OF CUSTOMS BROKERAGE REPRESENTATIVES) – здійснюється митницями на безоплатній основі. Складання іспитів представниками митних брокерів відбувається у зоні діяльності митниці за місцем державної реєстрації митного брокера, з яким перебувають у трудових відносинах представники митних брокерів (за наявності).

Митний брокер подає до митниці заяву на ім'я начальника митниці, встановленої форми та копії передбачених документів, завірених печаткою митного брокера. Митниця приймає заяву та відповідні документи, що подаються митним брокером протягом кожного місяця до першого робочого дня наступного місяця.

Строк розгляду заяви та доданих до неї документів у митниці не може перевищувати 10 робочих днів. Підставою для прийняття рішення про відмову митному брокеру в допуску до іспиту представника митного брокера є неповні дані, що містяться в документах, та/або неповний пакет документів, що подаються для отримання посвідчення. Про відмову в допуску до іспиту митний брокер повідомляється письмово із зазначенням причин відмови.

Митниця зобов'язана провести іспит у строк до 30 робочих днів з дня отримання заяви митного брокера за умови відсутності підстав для відмови. Митниця несе відповідальність за організацію і проведення іспитів. Склад екзаменаційної комісії затверджується наказом митниці. Екзаменаційна комісія утворюється із числа посадових осіб митниці у складі голови екзаменаційної комісії, заступника голови та трьох членів комісії. До іспиту допускаються особи тільки за наявності паспорта (або, як виняток, іншого документа, що засвідчує особу).

Структура іспиту складається з 100 тестових завдань та програмного продукту, розробленого ДМСУ. Під час проведення іспиту у особи не пови-

нно бути будь-яких джерел отримання інформації. За результатами складання кваліфікаційного іспиту оформлюється протокол екзаменаційної комісії про складання іспиту. До протоколу додаються результати іспиту кожної екзаменованої особи у роздрукованому вигляді. На підставі протоколу екзаменаційної комісії видається наказ митниці про видачу особам, які успішно склали кваліфікаційний іспит, посвідчень.

У разі отримання особою недостатньої кількості балів за результатом складеного іспиту митний брокер має право подавати до комісії нову заяву з проханням прийняти іспит у цієї особи. Кількість спроб складання іспиту не обмежується. У разі незгоди з результатом складеного іспиту митний брокер має право протягом трьох робочих днів з дня складання іспиту звернутися до екзаменаційної комісії з апеляцією.

Періодичний кваліфікаційний іспит складається у митниці за місцем державної реєстрації митного брокера, із яким перебувають у трудових відносинах представники митного брокера.

Фрадинський О.А.

ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНИХ УСТАНОВ (PROCEDURE FOR ASSIGNING PERSONAL RANKS TO CUSTOMS EMPLOYEES) – визначав процедуру присвоєння персональних звань державної митної системи України з 01.01.1993 по 01.01.2004 рр.

Могли встановлюватися такі персональні звання державної митної системи України: дійсний державний радник митної служби, дійсний радник митної служби 1, 2 та 3 рангу, радник митної служби 1, 2 та 3 рангу, інспектор митної служби 1, 2 та 3 рангу. Персональне звання дійсного державного радника митної служби України присвоювалося Президентом України за поданням КМУ. Персональні звання державного радника митної служби 1, 2, 3 рангів присвоювалися КМУ за поданням Голови ДМКУ (ДМСУ). Інші персональні звання присвоювалися Головою ДМКУ (ДМСУ).

Відповідно до посад встановлювався такий перелік персональних звань:

– по ДМКУ (ДМСУ): дійсний державний радник митної служби – Голова ДМКУ (ДСМУ); державний радник митної служби 1 рангу – Перший заступник Голови; 2 рангу – заступники Голови; 3 рангу – начальники управлінь; радник митної служби 1 рангу – заступники начальників управлінь, начальники відділів 2 рангу – начальники секторів, головні спеціалісти; радник митної служби 3 рангу – провідні спеціалісти, спеціалісти 1 категорії, керівник канцелярії, референти. Наказом ДМКУ від 12.10.1993 № 518к були внесені зміни до цього переліку та доповнено: інспектор митної служби 1 рангу – спеціалісти 2 категорії, спеціалісти без категорії, службовці та інші працівники.

– по митних установах ДМКУ (ДМСУ): державний радник митної служби 3 рангу – начальник митниці (могло присвоюватись в порядку винятку за високий рівень та вагомий особистий внесок, високі постійні результати роботи колективу митниці); радник митної служби 1 рангу – начальник митниці; радник митної служби 1 рангу – заступники начальника митниці, начальники спеціалізованих митних установ; радник митної служби 2 рангу – начальники митних постів, відділи митниць, їх заступники, головні інспектори, головні спеціалісти; радник митної служби 3 рангу – старші інспектори митної служби, спеціалісти 1 категорії; інспектор митної служби 1 рангу – інспектори митної служби, спеціалісти 2 категорії, службовці, водії.

Крім того, наказом ДМКУ від 19.01.1995 № 13к у зв'язку із створенням територіальних митних управлінь перелік було доповнено та встановлено по територіальних митних управліннях такий перелік персональних звань: державний радник митної служби 3 рангу – начальник територіального митного управління; перший заступник начальника територіального митного управління; заступники начальника територіального митного управління; радник митної служби 1 рангу – заступники начальника, начальники служб окремих відділів, начальник інспекції територіального митного управління; радник митної служби 2 рангу – начальники відділів у складі служб, їх заступники, начальники секторів, груп, головні спеціалісти та інспектори; радник митної служби 3 рангу – провідні, старші інспектори, провідні спеціалісти та спеціалісти 1 категорії; Інспектор митної служби 1 рангу – інспектори, спеціалісти 2 категорії, службовці, водії оперативних транспортних засобів.

Персональні звання, вказані в переліку, є найвищими для відповідної посади. Присвоєння персональних звань працівникам митних установ ДМКУ (ДМСУ) проводилося в послідовному порядку при позитивній атестації, відповідності посаді та в разі закінчення строку перебування у попередньому званні. Первинне персональне звання присвоювалося в період від двох до шести місяців з початку роботи в митній установі. Персональні звання присвоювалися в період роботи в митних органах та зберігалися (з виплатою надбавки встановленого розміру) при направленні на навчання в спеціалізовані навчальні заклади митної системи України. Персональне звання могло бути поновлено при поверненні працівника на роботу в митні органи не пізніше 2-х років після звільнення у передбачених чинним трудовим законодавством випадках за поданням керівника митної установи. Працівники митних установ позбавлялися персонального звання при звільненні за неналежне виконання чи одноразове грубе порушення службових обов'язків або порушення трудової дисципліни.

Установлювалися такі строки вислуги в кожному персональному званні: інспектор митної служби 1, 2, 3 рангів – 2 роки, радник митної служби 2, 3 рангів – 3 роки. Строки вислуги в персональних званнях «Радника митної служби 1 рангу», «Державного радника митної служби 1, 2, 3 рангів» не встановлювалися.

Особам, що були зараховані в митні установи і до цього не мали персональних звань, присвоювалося персональне звання «Інспектор митної служби 3 рангу».

Голова ДМКУ (ДМСУ) мав право присвоювати персональні звання без дотримання послідовності в таких випадках: за значні успіхи в роботі та відмінне виконання службових обов'язків присвоювати наступне персональне звання до закінчення встановленого строку перебування в попередньому званні, позачергове звання або присвоювати персональне звання на один ступінь вище того, що передбачене посадою; при присвоюванні на вищу посаду, але не більше як на два ступені вище того, у якому працівник перебуває; при призначенні на посаду керівника митної установи особи, що не мали персонального звання; особам, що зараховуються в митні установи на інші керівні посади і до цього не мали персональних звань, присвоювати персональне звання на одну-дві ступені вище первинного («Інспектор митної служби 3 рангу»). Працівникам митних установ ДКМУ (ДМСУ), які прослужили встановлений термін в одному персональному званні, але мали суттєві недоліки в службовій діяльності або в поведінці, наступне персональне звання не присвоювалося.

Працівники митних установ позбавлялись персонального звання при звільненні за неналежне виконання чи одноразове грубе порушення службових обов'язків або порушення трудової дисципліни.

Персональне звання могло бути поновлено при поверненні працівника на роботу в митні органи не пізніше 2-х років після звільнення з них на підставі КЗпП України за поданням керівника митної установи.

Позбавляти звання або понижувати у званні осіб вищого керівного складу установ митної служби України мав право КМУ за поданням Голови ДМКУ (ДМСУ), інших осіб – Голова ДМКУ (ДМСУ) за поданням підрозділів ДМКУ (ДМСУ) та начальників митних установ. Службовим особам митних установ, що діяли при ДМКУ (ДМСУ) і фінансувалися з державного бюджету, персональні звання присвоювалися Головою ДМКУ (ДМСУ) у встановленому порядку. Не підлягали атестації та не присвоювалися персональні звання особам, що займали посади молодшого обслуговуючого персоналу (електрики, сантехніки, вантажники, прибиральниці), працівники дитячих дошкільних закладів, будівельних груп, секретарі – друкарки, діловоди.

КМУ встановлювалися доплати за персональні звання у митних органах ДМКУ (ДМСУ).

Корнійчук О.О.

ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПОСАДОВИМ ОСОБАМ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ – див. ЗВАННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ СПЕЦІАЛЬНІ.

ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (PROCEDURE FOR ASSIGNING SPECIAL RANKS TO CUSTOMS EMPLOYEES) – визначав процедуру присвоєння спеціальних звань митної служби посадовим особам, іншим працівникам митних органів та організацій.

Посадовим особам митних органів присвоювались спеціальні звання в межах відповідної категорії посад. Посадовій особі, що вперше призначена на посаду в митні органи, присвоювалося спеціальне звання інспектора митної служби 4 рангу. Працівникам митних органів та організацій, які не були посадовими особами та вперше призначалися на посаду в митному органі та організації, присвоювалось спеціальне звання молодшого інспектора митної служби. У разі присвоєння чергового спеціального звання в межах відповідної категорії посад для посадових осіб та інших працівників митних органів, організацій установлювався такий строк перебування у спеціальному званні: радник митної служби 2 рангу – 5 років; радник митної служби 3 рангу – 4 роки; інспектор митної служби 1 рангу – 3 роки; інспектор митної служби 2 рангу – 3 роки; інспектор митної служби 3 рангу – 3 роки; інспектор митної служби 4 рангу – 3 роки; інспектор митної служби – 2 роки; молодший інспектор митної служби – 2 роки.

Строк перебування у спеціальному званні, найвищому для відповідної посади, не обмежувався. Строк перебування у спеціальному званні дійсного державного радника митної служби, державного радника митної служби 1 – 3 рангів, радника митної служби 1 рангу не встановлювався. Строк перебування посадової особи, працівника митного органу та організації у відпустці для догляду за дитиною не зараховувався до строку перебування у спеціальному званні.

Погони дійсного державного радника митної служби

Погони державного радника митної служби 1, 2, 3 рангу

Спеціальні звання посадовим особам та іншим працівникам митних органів та організацій присвоювалися послідовно. Особі, призначеній на посаду з установленням випробувального строку, спеціальне звання присвоювалося після його закінчення. Спеціальні звання митної служби присвоювалися відповідно до займаних посад. Граничними спеціальними званнями митної служби України могли бути:

– у центральному органі виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи: Голова ДМСУ – дійсний державний радник митної служби; перший заступник Голови ДМСУ – державний радник митної служби 1 рангу; заступник Голови ДМСУ, директор департаменту, радник Голови ДМСУ – державний радник митної служби 2 рангу; заступник директора департаменту, заступник директора департаменту – начальник управління (відділу), начальник управління – державний радник митної служби 3 рангу; заступник начальника управління, начальник відділу, заступник начальника відділу, завідуючий сектором – радник митної служби 1 рангу; помічник Голови ДМСУ, головний інспектор, головний спеціаліст – радник митної служби 2 рангу; провідний інспектор, провідний спеціаліст – радник митної служби 3 рангу; старший інспектор, спеціаліст 1 категорії – інспектор митної служби 1

Погони інспектора митної служби 1,2,3,4 рангу

Погони радника митної служби 1, 2, 3 рангу»

рангу

– у митницях, митних постах: начальник митниці – державний радник митної служби 2 рангу; перший заступник начальника митниці – державний радник митної служби 3 рангу; заступник начальника митниці, заступник начальника митниці – начальник служби; начальник митного поста, штатна чисельність якого перевищувала 40 одиниць; начальник самостійного відділу (служби) митниці, штатна чисельність якого перевищувала 10 одиниць – радник митної служби 1 рангу; начальник самостійного відділу (служби) митниці, штатна чисельність якого не перевищувала 10 одиниць; начальник митного поста, штатна чисельність якого не перевищувала 40 одиниць; заступник начальника служби, заступник начальника служби – начальник відділу (сектору), заступник начальника митного поста, заступник начальника митного поста – начальник відділу (сектору) – радник митної служби 2 рангу; заступник начальника самостійного відділу митниці, заступник начальника самостійного відділу – начальник сектору, начальник відділу у складі підрозділу та його заступник, заступник начальника відділу у складі підрозділу – начальник сектору, начальник самостійного сектору – радник митної служби 3 рангу; начальник сектору у складі підрозділу, головний інспектор, головний спеціаліст – інспектор митної служби 1 рангу; провідний інспектор, провідний спеціаліст – інспектор митної служби 2 рангу; старший інспектор, спеціаліст 1 категорії – інспектор митної служби 3 рангу; інспектор, спеціаліст 2 категорії, спеціаліст – інспектор митної служби 4 рангу; водій, завідуючий складом, архівом, іншим підрозділом – інспектор митної служби.

– у спеціалізованих митних органах: керівник

Погони курсанта

спеціалізованого митного органу – державний радник митної служби 2 рангу; перший заступник керівника спеціалізованого митного органу – державний радник митної служби 3 рангу; заступник керівника спеціалізованого митного органу – радник митної служби 1 рангу; начальник основного відділу (служби), завідуючий кафедрою – радник митної служби 2 рангу; заступник начальника основного відділу (служби), заступник завідуючого кафедрою, начальник відділу у складі підрозділу та його заступник, начальник самостійного сектору – радник митної служби 3 рангу; начальник сектору у складі відділу, головний інспектор, головний спеціаліст, старший викладач – інспектор митної служби 1 рангу; провідний інспектор, провідний спеціаліст – інспектор митної служби 2 рангу; старший інспектор, спеціаліст 1 категорії – інспектор митної служби 3 рангу; інспектор, спеціаліст 2 категорії, спеціаліст – інспектор митної служби 4 рангу; водій, завідуючий складом, архівом, іншим підрозділом – інспектор митної служби.

– у митних організаціях: керівник митної організації – радник митної служби 1 рангу; перший заступник, заступник керівника митної організації – радник митної служби 2 рангу; начальник основного відділу (служби) – радник митної служби 3 рангу; заступник начальника основного відділу (служби), начальник відділу у складі підрозділу та його заступник, начальник самостійного сектору – інспектор митної служби 1 рангу; начальник сектору у складі відділу, головний інспектор, головний спеціаліст – інспектор митної служби 2 рангу; провідний інспектор, провідний спеціаліст – інспектор митної служби 3 рангу; старший інспектор, спеціаліст 1 категорії – інспектор митної служби 4 рангу; інспектор, спеціаліст, водій, завідуючий складом, архівом, іншим підрозділом – інспектор митної служби.

Посадовим особам та іншим працівникам митних органів та організацій спеціальні звання відповідно до займаних посад присвоювалися: дійсного державного радника митної служби – Президентом України за поданням КМУ; державного радника митної служби 1 – 3 рангів – Президентом України за поданням Голови ДМСУ; радника митної служби 1 – 3 рангів посадовим особам та іншим працівникам митних органів та організацій, а також спеціальні звання інспекторів митної служби 3 і 4 рангів, інспекторів митної служби випускникам спеціалізованого вищого навчального закладу митної служби – Головою Держмитслужби; інспекторів митної служби 1 – 4 рангів, інспекторів митної служби та молодших інспекторів митної служби – керівниками відповідних митних органів (за винятком митних постів).

Подання щодо присвоєння звання дійсного державного радника митної служби вносилось КМУ Головою ДМСУ. До подання додавались такі документи: біографічна довідка; копія документа про призначення на посаду; копія акта щодо присвоєння попереднього спеціального звання митної служби; копія першої сторінки та сторінки трудової книжки із записом про присвоєння попереднього спеціального звання митної служби.

Голова ДМСУ мав право присвоювати посадовим особам та іншим працівникам митних органів та організацій, які сумлінно виконували службові обов'язки, – спеціальні звання в межах, визначених для відповідної посади, достроково, за умови перебування в попередньому спеціальному званні не менш як протягом половини встановленого строку.

Спеціальне звання, присвоєне посадовій особі, іншому працівнику митного органу та організації, зберігається за ними довічно. Позбавлення спеціального звання здійснювалось виключно за вироком суду у випадках, визначених ККУ.

Особі, що була зарахована на навчання до навчального закладу за державним замовленням митної служби, присвоювалося звання курсанта. Спеціальне звання курсанта присвоювалось керівником відповідного навчального закладу.

Корнійчук О.О.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ НА ЗАМІЩЕННЯ ВАКАНТНИХ ПОСАД ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ (PROCEDURE FOR HOLDING A COMPETITION FOR VACANT CIVIL SERVICE POSITIONS) – конкурс на заміщення вакантної посади державного службовця повинен забезпечувати конституційне право рівного доступу до державної служби громадян України.

Для проведення відбору кандидатів на заміщення вакантних посад державних службовців наказом (розпорядженням) керівника відповідного державного органу, який здійснює призначення на посаду державного службовця, утворюється конкурсна комісія у складі голови, секретаря і членів комісії.

До участі у конкурсі не допускаються особи, які: досягли встановленого законодавством граничного віку перебування на державній службі; визнані в установленому порядку недієздатними; мають судимість, що є несумісною із зайняттям посади державного службовця; у разі прийняття на службу будуть безпосередньо підпорядковані або підлеглі особам, які є їх близькими родичами чи свояками; позбавлені права займати відповідні посади в установленому законом порядку на визначений термін; в інших випадках, установлених законами. Особи, які подали необхідні документи до державного органу для участі у конкурсі, є кандидатами на зайняття вакантної посади державного службовця.

Конкурс проводиться поетапно: публікація оголошення державного органу про проведення конкурсу в пресі або поширення його через інші засоби масової інформації, не пізніше ніж за місяць до початку конкурсу та довести до відома працівників органу, в якому оголошується конкурс; прийом

документів від осіб, які бажають взяти участь у конкурсі, та їх попередній розгляд на відповідність встановленим кваліфікаційним вимогам до відповідного рівня посади; проведення іспиту та відбір кандидатів.

Іспит проводиться конкурсною комісією державного органу, в якому оголошено конкурс, з метою об'єктивної оцінки знань і здібностей кандидатів на посаду державних службовців. Кадрова служба за погодженням з головою конкурсної комісії визначає дату проведення іспиту та повідомляє кандидатів про місце і час його проведення. Кандидати, які не склали іспит, не можуть бути рекомендовані конкурсною комісією для призначення на посаду. Конкурсна комісія на підставі розгляду поданих документів, результатів іспиту та співбесіди з кандидатами, які успішно склали іспит, на своєму засіданні здійснює відбір осіб для зайняття вакантних посад державних службовців. Якщо жоден з кандидатів не рекомендований конкурсною комісією для зайняття вакантної посади державного службовця, оголошується повторний конкурс.

Засідання конкурсної комісії вважається правоможним, якщо на ньому присутні не менше ніж 2/3 її складу. Рішення комісії приймається простою більшістю голосів присутніх на її засіданні членів конкурсної комісії. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови комісії. Засідання конкурсної комісії оформляється протоколом, який підписується всіма присутніми на засіданні членами комісії і подається керівникові не пізніше ніж через два дні після голосування. Кожний член комісії може додати до протоколу свою окрему думку. Рішення про призначення на посаду державного службовця та зарахування до кадрового резерву приймає керівник державного органу на підставі пропозиції конкурсної комісії протягом місяця з дня прийняття рішення конкурсною комісією. Рішення конкурсної комісії може бути оскаржене керівнику відповідного державного органу протягом трьох днів після ознайомлення з цим рішенням.

Потушинська О.П.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ РОЗРАХУНКІВ СУМ ВИТРАТ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ ТА ЇХ ВІДШКОДУВАННЯ (PROCEDURE FOR CALCULATION OF SUM OF EXPENSES IN CASES ON VIOLATION OF CUSTOMS REGULATIONS AND THEIR RETURN) – встановлює механізм обчислення сум витрат у справах про порушення митних правил (ПМП) та їх відшкодування.

До витрат у справі про ПМП належать: витрати на інвентаризацію, зберігання, перевезення товарів, транспортних засобів комерційного призначення – безпосередніх предметів ПМП, товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування товарів – безпосередніх предметів ПМП від митного контролю (крім транспортних засобів комерційного призначення, які використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України за визначеними маршрутами та рейсами, що здійснюються відповідно до розкладу руху на підставі міжнародних договорів, укладених відповідно до закону), а також транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів ПМП через митний кордон України поза місцем розташування митного органу; витрати на залучення спеціалістів та експертів у справі про ПМП; витрати, пов'язані з викликом свідка (свідків) для дачі пояснень; інші понесені митними органами витрати на провадження або розгляд справи про ПМП.

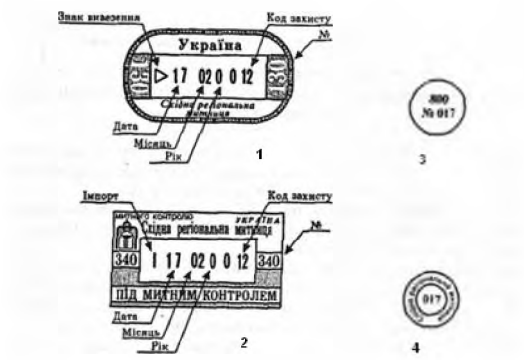
Обчислення сум витрат у справі про ПМП здійснюється відповідно до існуючого порядку й оформлюється шляхом заповнення довідки про витрати митного органу в справі про ПМП за встановленою формою. До довідки додаються розрахунки та документи, що підтверджують понесені витрати в справі про ПМП, або належним чином завірені їх копії.

Довідка та документи додаються до справи про ПМП посадовою особою митного органу, у провадженні якої перебуває ця справа, з метою врахування відповідних витрат, що підлягають відшкодуванню, у постанові в справі про ПМП. При розгляді справи про ПМП судом або митним органом у разі потреби подається додатково інформація НБУ про офіційний курс євро щодо гривні на день розгляду справи. При розгляді справ про ПМП орган, який розглядає справу, вирішує питання щодо відшкодування витрат та їх сум.

Витрати в справі про ПМП відшкодовуються особою, щодо якої винесено постанову про накладення адміністративного стягнення. Суми витрат, що підлягають відшкодуванню, зазначаються у постанові про накладення стягнення. Відшкодування витрат винною особою здійснюється шляхом перерахування відповідної суми в безготівковій формі на відповідний рахунок митного органу або шляхом унесення готівки до каси митного органу чи до відділення вповноваженого банку.

Фрадинський О.А.

ПОРЯДОК ПРОСТАВЛЯННЯ ОСОБИСТИХ МИТНИХ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ (PROCEDURE FOR PUTTING PERSONAL CUSTOMS STAMPS) – особиста номерна печатка інспектора (тип 1) залежно від характеру документа, на якому проставляється її відтиск, носить підтверджуючий та дозвільний характер: підтверджує здійснення (завершення) операції, передбаченої певним документом, чи дозвіл на таку операцію або означає завершення митного оформлення, зняття з митного контролю та дозвіл на вільне ви-

користання. Відтиск цієї печатки проставляється на митних деклараціях, товаросупровідних документах, вантажних маніфестах, вантажних дорученнях, коносаментах, поштових відомостях, транспортних документах та митних документах суворої звітності згідно з порядком оформлення цих документів.

Штамп «Під митним контролем» (тип 2) носить застережно-заборонний характер: означає, що вантаж або транспортний засіб взято під митний контроль і будь-яке розпорядження ним (переміщення, перевезення, навантаження, розвантаження та ін.) без дозволу митниці забороняється. Відтиск штампа проставляється на міжнародній товарно-транспортній накладній (CMR), товаросупровідних документах, у тому числі тих, що підтверджують вартість та кількість вантажу, перевізних документах, вантажних маніфестах, інвойсах або на документах, що їх заміняють. Він може проставлятися на документах, що передбачають певні операції з вантажами чи транспортними засобами, які перебувають під митним контролем.

Для роботи з особистими митними забезпеченнями типів 1 і 2 використовується спеціальна фарба зеленого, червоного та синього кольорів (другий ступінь захисту від підробок), зміна кольору якої проводиться тільки централізовано й одночасно по всіх митницях України. При використанні особистих митних забезпечень типів 1 і 2 обов'язкова зміна дати на поточну та ознаки операції на відповідну на змінних барабанах дата-штампів. Перед початком роботи з цими забезпеченнями необхідно впевнитися, чи правильно встановлено восьмий та дев'ятий символи барабана, а також чи співпадає колір спеціальної фарби на штемпельній подушці з кольором, установленим на цей час у митних органах України.

Спеціальний пломбір з пуансонами (тип 3) використовується в митних підрозділах, які безпосередньо пломбують вантажі, контейнери, транспортні засоби та окремі місця, в яких знаходяться товари і предмети, що переміщуються або перебувають під митним контролем. При пломбуванні транспортних засобів згідно з Міжнародною конвенцією МДП 1975 р. в книжках МДП у спеціальній графі повинен зазначатися номер спеціального пломбіра.

Особиста металева печатка (тип 4) використовується відповідно до нормативних документів, інструкцій та встановлених технологій працівниками митниці для опечатування складів, приміщень, сейфів, транспортних засобів, індивідуальних робочих портфелів тощо.

Усі особисті митні забезпечення вводяться в дію, вилучаються з використання або передаються іншій посадовій особі тільки відповідно до наказу начальника митниці. Вилучення з використання особистих митних забезпечень провадиться в разі: крадіжки або втрати; виявлення ідентичних підроблених відтисків; пошкодження.

Коновалов Ю.О.

ПОРЯДОК СПЛАТИ ЄДИНОГО ЗБОРУ, ЯКИЙ СПРАВЛЯЄТЬСЯ У ПУНКТАХ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ (PROCEDURE FOR PAYMENT OF SINGLE FEE CHARGED AT CHECKPOINTS THROUGH THE STATE BORDER OF UKRAINE). Єдиний збір (ЄЗ) справляється одноразово залежно від режиму переміщення (ввезення, транзит) за єдиним платіжним документом залежно від виду, місткості або загальної маси транспортних засобів.

ЄЗ справляється у національній валюті України за офіційним (обмінним) курсом НБУ на день сплати збору. ЄЗ не може перевищувати вартість витрат, пов'язаних із здійсненням митного контролю при транзиті вантажів і транспортних засобів, санітарного, ветеринарного, фітосанітарного, радіологічного та екологічного контролю вантажів і транспортних засобів, та витрат, пов'язаних з відновленням автомобільних доріг. ЄЗ перераховується у державний бюджет України у повному обсязі. Координація діяльності органів державної влади, пов'язаної із забезпеченням справляння ЄЗ, здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. Координація діяльності державних контролюючих органів із справляння єдиного збору безпосередньо у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється відповідними митними органами.

Ставки ЄЗ за здійснення у пунктах пропуску через державний кордон України контролю вантажів і транспортних засобів, плата за проїзд транспортних засобів автомобільними дорогами України (за кожен кілометр проїзду) та додаткова плата за кожен кілометр проїзду автомобільних транспортних засобів з перевищенням встановлених розмірів, загальної маси, осьових навантажень та (або) габаритних параметрів встановлюються у євро та не можуть змінюватися протягом бюджетного року.

Для автомобільних транспортних засобів та контейнерів, які перетинають державний кордон

України без вантажів, ставка ЄЗ за здійснення вищевказаного контролю встановлюється у розмірі 20 % ставки, передбаченої для відповідного автомобільного транспортного засобу та контейнеру. При цьому плата за проїзд автомобільними дорогами України (за кожен кілометр проїзду), у тому числі за перевищення встановлених розмірів загальної маси, осьових навантажень та (або) габаритних параметрів, справляється повністю. У разі перетину державного кордону України залізничними вагонами без вантажів ЄЗ не справляється.

ЄЗ з транспортних засобів не справляється у випадку транзиту вантажу, що не підлягає пропуску через митний кордон України та перевантажується на інший транспортний засіб у зоні митного контролю пункту пропуску, який є одночасно пунктом в'їзду та виїзду цього вантажу. ЄЗ не справляється з транспортних засобів, якими перевозяться вантажі гуманітарної допомоги, якщо товаросупровідні документи оформлені на отримувачів гуманітарної допомоги в Україні, що внесені до Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги. ЄЗ за здійснення зазначеного контролю не справляється у разі перевантаження у пункті пропуску через державний кордон України вантажу з водних та авіаційних транспортних засобів і з трубопровідного транспорту на засоби інших видів транспорту (автомобільний, залізничний). Не справляється ЄЗ із перевізників-нерезидентів, діяльність яких здійснюється на підставі міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана ВРУ.

З перевізників-резидентів, які сплатили збір за першу реєстрацію транспортного засобу згідно з ПКУ плата за проїзд автомобільними дорогами України справляється лише у разі перевищення встановлених розмірів загальної маси, осьових навантажень та (або) габаритних параметрів.

Фрадинський О.А.

ПОСАДА (POST/POSITION) – визначена структурою і штатним розписом первинна одиниця державних органів, підприємств, установ, організацій різних форм власності, на яку покладено встановлене нормативними актами (положеннями про структурні підрозділи, посадовими інструкціями та ін.) коло службових повноважень. **П.** як категорія включає соціальний, правовий та організаційний аспекти. Соціальна сутність **П.** виявляється в зумовлені характеру, обсягу і меж взаємовідносин між службовцями та іншими учасниками управлінського процесу. Правовий аспект **П.** проявляється у тому, що вона містить певну частину компетенції державних органів, підприємств, установ, організацій різних форм власності – посадових повноважень. Організаційний аспект **П.** полягає в тому, що вона є частиною структурного підрозділу державних органів, підприємств, установ, організацій різних форм власності. З багатьох осіб, зайнятих суспільно корисною працею, **П.** мають тільки службовці, її необхідність зумовлена тим, що в процесі своєї діяльності службовець має справу з людьми, впливає на них.

Корнійчук О.О.

ПОСАДА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ (POST OF PUBLIC SERVICE) – визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим або їх апарату з установленими відповідно до законодавства посадовими обов'язками у межах повноважень, визначених законодавством України, а саме: підготовка пропозицій стосовно формування державної політики у відповідній сфері; розроблення, експертиза та/або редагування проектів нормативно-правових актів; надання адміністративних послуг; здійснення державного нагляду (контролю); управління державним майном або майном, що належить Автономній Республіці Крим, державними корпоративними правами; управління персоналом державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим або їх апарату; реалізації інших повноважень відповідного органу.

Корнійчук О.О.

ПОСАДКА ВИМУШЕНА (FORCED LANDING) – посадка повітряного судна, що не була передбачена планом польоту на незапланований або незаявлений аеродром.

Найчастіше причини здійснення **П.в.** поза межами запланованого аеродрому пов'язані з технічним обслуговуванням повітряного судна, правилами експлуатації повітряних суден та інше. У випадку здійснення **П.в.** повітряного судна за межами аеропорту, командир повітряного судна зобов'язаний вжити заходів для забезпечення збереження товарів, які підлягають митному контролю, та протягом доби повідомити найближчий аеропорт про місце посадки судна. Отримавши повідомлення про **П.в.** повітряного судна адміністрація аеропорту зобов'язана забезпечити перевезення посадових осіб митного органу до місця посадки судна або доставити пасажирів, екіпаж, а також товари, що підлягають митному контролю, до митного органу.

Попель С.А.

ПОСАДОВІ ОСОБИ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. ОСОБИ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ПОСАДОВІ.

ПОСАДОВІ ОСОБИ ПІДПРИЄМСТВ – див. ОСОБИ ПІДПРИЄМСТВ ПОСАДОВІ.

ПОСАДОВІ ОСОБИ ПРЕДСТАВНИЦТВ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ ТА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ – див. ОСОБИ ПРЕДСТАВНИЦТВ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ ТА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПОСАДОВІ.

ПОСАЖЕНЕ МИТО – див. МИТО ПОСАЖЕНЕ.

ПОСВІДЧЕННЯ ПРАЦІВНИКА МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ СЛУЖБОВЕ (SERVICE CERTIFICATE OF THE EMPLOYEE OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – документ, який підтверджував встановлені МКУ та іншими законодавчими актами України повноваження працівників митної служби України.

Посвідчення працівнику видавалося після його призначення на посаду. Використання посвідчення допускалося протягом строку наданих працівнику повноважень. При звільненні з митних органів України посвідчення поверталося у підрозділ кадрової роботи відповідного митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи митної служби України. Строк дії посвідчення становив 5 років з дати видачі.

Про факт та обставини втрати посвідчення працівник повинен був негайно письмово повідомити керівника підрозділу кадрової роботи митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи митної служби України, у якому він працював. Окремим посадовим особам митних органів, перелік яких затверджувався наказом ДМСУ, могли видаватись представницькі посвідчення, форма та опис яких затверджувався наказом МФУ.

Посвідчення виготовлялося з пластику розміром 85х55 мм з нанесеним графічним зображенням й імплантованим чип-модулем на базі смарт-картки. Чип-модуль містив інформацію про електронний цифровий підпис працівника митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи митної служби України – власника посвідчення, а також його дані: прізвище, ім'я, по батькові; найменування митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи митної служби України, структурного підрозділу, посаду.

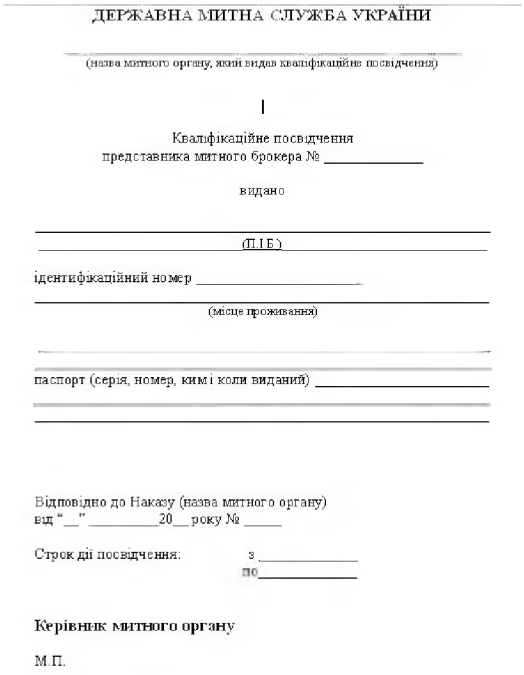
Лицьовий бік посвідчення: у верхній частині було розміщено зображення емблеми митної служби України та напис «Митна служба України»; під написом «Митна служба України» розміщено напис «Посвідчення №...» і зазначався шестизначний номер посвідчення; з лівого боку розміщувалося фотозображення обличчя працівника – власника посвідчення. Фото на посвідчення наноситься методом друку; праворуч від фото посередині трьома рядками друкувалося прізвище, ім'я, по батькові працівника – власника посвідчення; праворуч від фото внизу посвідчення двома рядками розміщувалися написи «Видано хх.хх.хххх» та «Дійсне до хх.хх.хххх».

Зворотній бік посвідчення: у верхній частині – напис «Ключ електронного цифрового підпису»; посередині з лівого боку розміщувався чип-модуль для введення даних про електронний цифровий підпис власника посвідчення та його даних; посередині – біла смуга, над якою розміщувався напис «зразок підпису власника»; під смугою шістьма рядками розміщувався напис: «Центр сертифікації ключів митної служби України 04119, м. Київ, вул. Дегтярівська, 11-Г тел.: (044) 481-19-46 факс: (044) 481-19-76 E-mail: csk@customs.gov.ua».

Фрадинський О.А.

ПОСВІДЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИКА МИТНОГО БРОКЕРА КВАЛІФІКАЦІЙНЕ (QUALIFICATION CERTIFICATE OF CUSTOMS BROKERAGE REPRESENTATIVE) – документ, що видається представнику митного брокера в разі успішного складання іспиту і діє на всій території України. **П.** видається представнику митного брокера не пізніше ніж на п'ятий робочий день після складеного іспиту, на підставі наказу митниці за встановленою формою.

П. підписується керівником митниці та засвідчується гербовою печаткою митниці. Датою видачі **П.** є дата реєстрації наказу митниці. Номер **П.** складається з одинадцяти цифр і формується за такою схемою: А/В/С, де: А (цифри 1 – 6) – зазначається порядковий номер посвідчення; В (цифри 7 – 8) – зазначається кількість видачі (переоформлення) посвідчень; С (цифри 9 – 11) – відображається код митниці, якою видано посвідчення. Порядкові номери виданим посвідченням присвоюються у порядку зростання, починаючи з одиниці. Кожна митниця веде окрему нумерацію виданих нею посвідчень. Цифри 7 – 8 номера посвідчення формуються таким чином: У разі отримання особою посвідчення перший раз зазначається «00», у разі повторної видачі посвідчення при змінах, які потребують його переоформлення, – «01», при переоформленні посвідчення вдруге – «02» і т. д. Цифри 9 – 10 відображають код митниці. У разі припинення або створення митниць цифри, які вказують на відображення їх кодів, за рішенням ДМСУ можуть бути змінені.

ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

(назва митного органу, який видав кваліфікаційне посвідчення)

I

Кваліфікаційне посвідчення
представника митного брокера № _____

видано

_____
(П.І.Б.)

ідентифікаційний номер _____

_____
(місце проживання)

паспорт (серія, номер, ким і коли виданий) _____

Відповідно до Наказу (назва митного органу)
від "__" _____20__року № _____

Строк дії посвідчення: з _____
по_____

Керівник митного органу

М.П.

Про відмову у видачі **П.** митний брокер повідомляється у письмовій формі протягом п'яти робочих днів з дати проведення іспиту із зазначенням причин відмови. **П.** видається представнику митного брокера або вповноваженій ним особі на підставі належним чином оформленої довіреності. Факт його отримання фіксується митницею в окремому журналі. Отримане представником митного брокера посвідчення не може використовуватись іншою особою.

Відповідальна посадова особа митниці вносить електронну інформацію щодо посвідчення представника митного брокера до ЄАІС. Представник митного брокера може розпочати декларування товарів від імені митного брокера та в інтересах особи, яку представляє митний брокер перед митними органами, з дня отримання **П.** на підставі відповідного наказу митниці. У разі втрати або пошкодження посвідчення митний брокер повинен звернутися до митниці, яка видавала **П.**, з метою отримання дубліката.

Після прийняття чергового іспиту у представника митного брокера, який має **П.**, митниця на зворотному боці посвідчення робить відмітку про підтвердження кваліфікаційних вимог.

Фрадинський О.А.

ПОСВІДЧЕННЯ ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ, ВИДАНЕ МИТНИМ ОРГАНОМ (CERTIFICATE OF VEHICLE REGISTRATION ISSUED BY THE CUSTOMS AUTHORITY) – документ суворої звітності, що видається митним органом громадянину-власнику транспортного засобу або уповноваженій особі для реєстрації такого транспортного засобу у реєстраційних органах (в органах ДАІ МВС України).

При ввезенні громадянами транспортних засобів на територію України для вільного обігу, до часу завершення митного оформлення та видачі **П.** такі транспортні засоби перебувають під митним контролем.

Формування **П.** здійснюється уповноваженими посадовими особами митного органу з використанням програмного забезпечення ЄАІС. Перелік посадових осіб, які мають право вносити інформацію про оформлені **П.**, затверджується наказом митного органу.

Видача **П.** здійснюється відповідним підрозділом митниці, у зоні діяльності якої постійно або тимчасово проживає власник транспортного засобу, відразу після оформлення митної декларації на транспортний засіб. Для отримання **П.** власник транспортного засобу або уповноважена особа пред'являє транспортний засіб митному органу й подає відповідну заяву за встановленою формою.

П. виписується у двох примірниках. Один примірник разом з документами, що підтверджують право власності на транспортний засіб або право користування ним, реєстраційними й технічними документами, митною декларацією видається власникові транспортного засобу для подання до підрозділів МВС України, які здійснюють державну реєстрацію та зняття з обліку транспортних засобів. Другий примірник **П.** залишається в митному органі.

Кузьмін О.Є., Медвідь Ю.О.

ПОСЕРЕДНИКИ ПРИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЯХ (AGENTS IN FOREIGN ECONOMIC OPERATIONS) – юридичні або фізичні особи, що здійснюють налагодження зв'язку між виробниками та споживачами різних країн з метою прискорення й полегшення руху товарів, робіт та послуг. **П.з.о.** діють за дорученням виробника, постачальника, споживача чи інших суб'єктів ЗЕД. До **П.з.о.** належать фірми, що не пов'язані з виробником чи споживачем, не є їх структурними підрозділами або дочірніми компаніями, переважно здійснюють лише комерційну діяльність, але іноді можуть додатково обробляти товари.

У міжнародній торгівлі виділяють кілька основних способів визначення розміру винагороди **П.з.о.**: різниця між ціною експортера і ціною імпортера; узгоджений відсоток від ціни експортера; сума, що складається з відсотків від ціни експортера і різниці в цінах експортера та імпортера; сума, що покриває понесені ним витрати, плюс обумовлений відсоток від суми витрат.

Типологізація **П.з.о.** здійснюється відповідно до наявності прав на підписання угод із третіми особами та належністю коштів, за рахунок яких здійснюється операція. Залежно від характеру взаємовідносин між продавцем чи покупцем і торговим посередником, а також від функції, яку

виконує торговий посередник, виділяють декілька видів торгово-посередницьких операцій: операції з перепродажу, комісійні, агентські та брокерські.

Кузьмін О.Є., Яковенко О.В.

ПОСЛУГА АДМІНІСТРАТИВНА (ADMINISTRATIVE SERVICE) – результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону. До **П.а.** не належить контрольна діяльність (державний нагляд, метрологічний нагляд), нотаріальні дії, виконання покарань, доступ до публічної інформації та інші передбачені законом дії. **П.а.** надаються суб'єктами безпосередньо, через центри надання адміністративних послуг та/або через Єдиний державний портал адміністративних послуг.

Ознаками **П.а.** є: надання за заявою особи; надання заради забезпечення умов для реалізації суб'єктивних прав конкретної особи; надання адміністративними органами насамперед, органами виконавчої влади та місцевого самоврядування й обов'язково шляхом реалізації владних повноважень; право на отримання особою конкретної адміністративної послуги та відповідні повноваження адміністративного органу мають бути безпосередньо передбачені законом; результатом адміністративної послуги в процедурному значенні є адміністративний акт (рішення або дія адміністративного органу, якими задовольняється клопотання особи).

У сфері державної митної справи Міндоходів України (з травня 2014 р. ДФСУ) надає безоплатні та платні адміністративні послуги, відповідальність за надання яких розподілено між центральним (Департамент митної справи) та регіональним рівнями органів (митниці).

Центральний рівень, відповідальний за надання таких **П.а.** – надання дозволу на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі, його переоформлення, зупинення дії та анулювання; надання статусу гаранта; прийняття рішення про допуск перевізників-резидентів до перевезень на умовах Конвенції МДП; анулювання ліцензії на здійснення митної брокерської діяльності за заявою ліцензіата.

Регіональний рівень, відповідальний за надання таких **П.а.** – надання дозволу на відкриття та експлуатацію складів тимчасового зберігання, його переоформлення та зупинення дії дозволу, анулювання дозволу; видача свідоцтва про допущення дорожнього транспортного засобу до перевезення під митними печатками та пломбами, продовження строку його дії, переоформлення свідоцтва тощо; надання дозволу на відкриття та експлуатацію митного складу, переоформлення дозволу, зупинення дії дозволу та його анулювання; надання дозволу на відкриття та експлуатацію вільної митної зони комерційного або сервісного типу, його переоформлення, зупинення дії та анулювання; підготовка висновків про повернення: з бюджету помилково та/або надміру сплачених сум митних та інших платежів; платнику податків коштів, що обліковуються на відповідному рахунку митниці як передоплата; видача свідоцтва про допущення контейнера до перевезення вантажів під митними печатками та пломбами: за типом конструкції; на будь-якому етапі після виготовлення контейнера; видача сертифіката уповноваженого економічного оператора, зупинення його дії, анулювання; надання дозволу на відкриття та експлуатацію вантажного митного комплексу, його переоформлення, зупинення дії та анулювання.

Платними послугами у сфері державної митної справи є лише видача ліцензії на здійснення митної брокерської діяльності, її переоформлення, видача її дубліката та копії.

Прус Л.Р.

ПОСЛУГИ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ (MILITARY SERVICES) – надання іноземним юридичним чи фізичним особам в Україні або за її межами послуг, у тому числі посередницьких (брокерських), у сфері розроблення, виробництва, будівництва, складання, випробування, ремонту, технічного обслуговування, модифікації, модернізації, експлуатації, управління, демілітаризації, знищення, збуту, зберігання, виявлення, ідентифікації, придбання або використання виробів чи технологій військового призначення, а також надання зазначеним юридичним особам іноземної держави чи її представникам або іноземцям послуг з фінансування таких робіт.

Фрадинський О.А.

ПОСЛУГИ ТРАНСПОРТНІ (TRANSPORT SERVICES) – послуги, пов'язані з перевезенням вантажів, пасажирів, багажу до місця призначення. **П.т.** надають як безпосередні виробники продукції, так і спеціалізовані фірми. Умови надання **П.т.** регламентуються відповідним договором перевезення.

П.т. класифікуються залежно від:

– виду транспорту: водний (морський, річковий); наземний (залізничний, автомобільний); повітряний (авіаційний); космічний; трубопровідний;

– предмета транспортної операції (вантаж, пасажир, багаж);

– транспортної характеристики товару: сухий (вугілля, руда), насипний (зерно, цемент), штучний, наливний (нафта, рослинні олії);

– періодичності перевезення (регулярні і нерегулярні);

– порядку проходження кордону (перевантажувальні і безперевантажувальні);

– виду транспортно-технологічної системи (контейнерна, поромна, ліхтерна й ін.);

– виду повідомлення (пряме, непряме та ін.);

– географічних районів перевезення (міждержавні, міжконтинентальні).

За договором перевезення вантажу одна сторона (перевізник) зобов'язується доставити довірений їй другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання вантажу (одержувачеві), а відправник зобов'язується сплатити за перевезення вантажу встановлену плату.

За договором перевезення пасажира одна сторона (перевізник) зобов'язується перевезти другу сторону (пасажира) до пункту призначення, а в разі здавання багажу – також доставити багаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання багажу, а пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзд, а у разі здавання багажу – також за його провезення.

Туржанський В.А.

ПОСТ МИТНИЙ (CUSTOMS POST) – відокремлений структурний підрозділ митниці, який безпосередньо здійснює митний контроль і митне оформлення товарів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон.

Функціями та завданнями **П.м.** є: контроль за декларуванням митної вартості товарів, а також за достовірністю класифікації та країни походження товарів, що переміщуються через митний кордон; виконання функцій з тарифного і нетарифного регулювання; нарахування та стягнення митних платежів; забезпечення проведення заходів щодо контролю за доставкою товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем, у встановлені митним органом місця призначення; приймання, перевірка, обробка й оформлення документів на товари та транспортні засоби; організація заходів щодо запобігання контрабанді та порушення митних правил; заведення справи про порушення митних правил; інформування керівництва митного органу про зовнішньоекономічні операції; збір та надання митному органу даних митної статистики зовнішньої торгівлі товарами та спеціальної митної статистики.

П.м. не є окремою юридичною особою, а перебуває в складі митного органу. Зона діяльності **П.м.** визначається положенням про **П.м.** і встановлюється в межах території окремих пунктів пропуску та в межах окремих адміністративних районів. Зазвичай діяльність **П.м.** поширюється на один або декілька районів області та території окремих об'єктів транспортної інфраструктури (аеропорти, залізничні станції, пункти пропуску через державний кордон, річкові порти).

Митний пост «Рава-Руська» Львівської митниці ДФС

Керівництво **П.м.** здійснює начальник, який призначається на посаду за пропозицією начальника митниці, і відповідає за: якісне, повне та своєчасне виконання покладених на **П.м.** завдань; повне та своєчасне справляння податків, зборів (інших обов'язкових платежів) у зоні діяльності **П.м.**; дотримання посадовими особами **П.м.** вимог законодавства України; організацію роботи з виявлення й припинення контрабанди та порушень митних правил; організацію професійної підготовки особового складу **П.м.** організацію роботи з охорони праці, створення безпечних умов праці, забезпечення дотримання вимог пожежної безпеки та ін.

Створення, реорганізація та ліквідація **П.м.** здійснюються за узгодженням керівника відповідного митного органу.

Медвідь Ю.О., Фрадинський О.А.

ПОСТАВКА БЕЗ СПЛАТИ МИТА (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА БЕЗ СПЛАТИ МИТА (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)».

ПОСТАВКА В МІСЦІ (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА В МІСЦІ (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)».

ПОСТАВКА ДО КОРДОНУ (...НАЗВА МІСЦЯ ПОСТАВКИ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА ДО КОРДОНУ (...НАЗВА МІСЦЯ ПОСТАВКИ)».

ПОСТАВКА З ПРИЧАЛУ (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА З ПРИЧАЛУ (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ)».

ПОСТАВКА З СУДНА (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА З СУДНА (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ)».

ПОСТАВКА ЗІ СПЛАТОЮ МИТА (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА ЗІ СПЛАТОЮ МИТА (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)».

ПОСТАВКА КОНТРОЛЬОВАНА (CONTROLLED DELIVERY) – комплекс оперативно-розшукових та інших заходів, що проводяться митними органами та іншими державними органами (підрозділами), які мають право здійснювати оперативно-розшукову діяльність, при яких партія наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, що незаконно переміщується або така, що викликає підозру і про яку стало відомо правоохоронним органам, допускається під контролем і оперативним наглядом цих органів до ввезення в Україну, вивезення з України або транзиту через її територію.

Підставою для здійснення **П.к.** наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів є достатня інформація про їх незаконне переміщення, а також інформація, що отримана в межах ведення оперативно-розшукових справ щодо зайняття особою чи групою осіб наркобізнесом.

Здійснюються такі види **П.к.:** за видами отриманої інформації (внутрішні – проводяться на території України; зовнішні – здійснюються на території декількох держав у відповідності з порядком, встановленим міжнародними договорами); за територіальними ознаками: не пов'язані з перетином державного кордону України; пов'язані з вивезенням з України; пов'язані з ввезенням в Україну; пов'язані з транзитним переміщенням територією України; за способами переміщення: в контейнерах, спеціальних ємностях, в несупроводжуваному багажі; в особистих речах, з використанням природних порожнин людини; у поштових відправленнях; з використанням інших способів.

Порядок проведення **П.к.** визначається МКУ і відповідним нормативно-правовим актом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів, МВСУ, СБУ, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону, погодженим із Генеральною прокуратурою України та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА ТЕРМІНАЛІ (...НАЗВА ТЕРМІНАЛУ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА НА ТЕРМІНАЛІ (...НАЗВА ТЕРМІНАЛУ)».

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ВАРТІСТЬ І ФРАХТ (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (CFR) (COST AND FREIGHT (...NAME OF THE PORT OF DESTINATION)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010» – означає, що: продавець за власний рахунок укладає договір перевезення товару до визначеного порту відвантаження; здійснює поставку товару, який має перейти через поручні судна в порту відвантаження; несе витрати та оплачує фрахт, необхідні для доставки товару до визначеного порту призначення; проводить митне очищення товару для експорту.

Покупець: за власний рахунок та на власний ризик одержує імпортну ліцензію або інший дозвільний документ; виконує усі митні формальності для імпорту товару та його транзитного перевезення через будь-яку країну; несе всі ризики втрати чи пошкодження товару з моменту переходу товару через поручні судна в визначеному порту відвантаження. Ці умови поставки може застосовуватися тільки при перевезенні товару морським або внутрішнім водним транспортом.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ВАРТІСТЬ, СТРАХУВАННЯ І ФРАХТ (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (CIF) (COST, INSURANCE AND FREIGHT (...NAME OF THE PORT OF DESTINATION)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010» – означає, що продавець: за власний рахунок укладає договір перевезення товару до визначеного порту призначення; здійснює поставку товару, який має перейти через поручні судна в порту відвантаження; несе витрати та оплачує фрахт, необхідні для доставки товару до визначеного порту призначення; здійснює морське страхування на користь покупця проти ризику втрати чи пошкодження товару під час перевезення; проводить митне очищення товару для експорту. Покупець: за власний рахунок та на власний ризик

одержує імпортну ліцензію або інший дозвільний документ, виконує усі митні формальності для імпорту товару та його транзитного перевезення через будь-яку країну; несе всі ризики втрати чи пошкодження товару з моменту переходу товару через поручні судна в назначеному порту відвантаження. За умови поставки **CIF** від продавця вимагається забезпечення страхування лише з мінімальним покриттям. У випадку, якщо покупець бажає мати страхування з більшим покриттям, він повинен домовитися про це з продавцем, або самостійно вжити заходів до забезпечення додаткового страхування. Ці умови поставки можна застосовувати тільки при перевезенні товару морським або внутрішнім водним транспортом.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА БЕЗ СПЛАТИ МИТА (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (DDU) (DELIVERED DUTY UNPAID (...NAME OF THE PLACE OF DESTINATION) – базова умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2000».

Поставка на умовах **DDU**, зазначена у зовнішньоекономічному договорі купівлі-продажу товарів, передбачає, що продавець повинен здійснити митне оформлення експортованого товару у власній країні (а також митні формальності при транзиті) та поставити товар без проведення його митного очищення для імпорту і без його розвантаження покупцю у зазначеному місці призначення на певну дату або протягом встановленого періоду. Разом з нерозвантаженим товаром продавець передає покупцю відповідні товаросупровідні та комерційні документи.

Поставка на умовах **DDU** може застосовуватися для будь-якого виду транспорту, але якщо поставка повинна мати місце на борту судна або на причалі (набережній) в порту призначення, то застосовуються умови поставок DES або DEQ.

При цьому продавець несе витрати на отримання ліценцій, дозволів, необхідних при експорті та транзиті товарів, витрати на сплату експортних (транзитних) мит, податків і зборів, витрати на маркування, перевірку кількості, якості товарів та інші витрати, пов'язані із транспортуванням товарів до місця призначення вказаного покупцем товару. Вимоги продавця щодо обов'язкового страхування товару на умовах **DDU** не передбачаються.

Після виконання продавцем умов поставки **DDU**, товар переходить у власність до покупця, який може розпочинати митні процедури, передбачені для імпорту товару законодавством країни-імпортера. Витрати на виконання митних формальностей, отримання імпортних ліцензій, дозволів, сплата імпортних податків (зборів) та інші витрати, в тому числі на передвідвантажувальний огляд, які виникають після доставки товару до митного кордону, здійснюються покупцем товару.

Незважаючи на те, що термін **DDU** був виключений з правил «ІНКОТЕРМС 2010», його й в подальшому використовують у міжнародній та українській практиці при зазначенні базисних умов поставок у зовнішньоекономічних договорах.

Медвідь Ю.О.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА В МІСЦІ (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (DAP) (DELIVERED AT PLACE (...NAME OF THE PLACE OF DESTINATION)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010» означає, що продавець: здійснює перевезення товару до погодженого сторонами місця не розвантажуючи товар з транспортного засобу у такому місці; за власний рахунок укладає договір перевезення товару до узгодженого місця призначення; надає покупцеві на його прохання, на його ризик та за його рахунок інформацію, необхідну для отримання страхування; якщо необхідно проводить митне очищення товару для експорту; несе всі ризики, пов'язані з доставкою товару в визначене місце.

Покупець: за власний рахунок та на власний ризик одержує імпортну ліцензію або інший дозвільний документ, виконує усі митні формальності, необхідні для імпорту товару; несе всі ризики втрати чи пошкодження товару з моменту його поставки у визначене місце; надає продавцю, на його прохання, необхідну інформацію для укладення договору страхування.

Якщо продавець за його договором перевезення несе витрати із розвантаження у визначеному місці призначення, то продавець не має права вимагати від покупця відшкодування таких витрат, якщо інше не погоджено сторонами. Ці умови поставки можуть бути використані незалежно від обраного виду транспорту, а також при використанні більш ніж одного виду транспорту.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА ДО КОРДОНУ (...НАЗВА МІСЦЯ ПОСТАВКИ)» (DAF) (DELIVERED AT FRONTIER (...NAME OF THE PLACE OF DELIVERY) – базова умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2000».

Поставка на умовах **DAF**, зазначена у зовнішньоекономічному договорі купівлі-продажу товарів, передбачає, що продавець повинен здійснити митне оформлення експортованого товару у власній країні (а також митні формальності при транзиті) та поставити нерозвантажений товар у пункт перед митним кордоном країни покупця-імпортера на встановлену дату або протягом встановленого періоду. Разом з нерозвантаженим товаром продавець передає покупцю відповідні товаросупровідні та комерційні документи.

Поставка на умовах **DAF** може застосовуватися для будь-якого виду транспорту, проте найбільш

поширеними такі умови є у випадках поставки товарів до сухопутного кордону.

При цьому продавець несе витрати на отриманням ліцензій, дозволів, необхідних при експорті та транзиті товарів, витрати на сплату експортних (транзитних) мит, податків і зборів, витрати на маркування, перевірку кількості, якості товарів та інші витрати, пов'язані із транспортуванням товарів до митного кордону країни покупця-імпортера. Вимоги до продавця щодо обов'язкового страхування товару на умовах **DAF** не передбачаються.

Після виконання продавцем умов поставки **DAF**, товар переходить у власність до покупця, який може розпочинати митні процедури, передбачені для імпорту товару законодавством країни-імпортера. Витрати на виконання митних формальностей, отримання імпортних ліцензій, дозволів, сплата імпортних податків (зборів) та інші витрати, в тому числі на передвідвантажувальний огляд, які виникають після доставки товару до митного кордону здійснюються покупцем товару.

Незважаючи на те, що термін **DAF** був виключений з правил «ІНКОТЕРМС 2010», його й в подальшому використовують у міжнародній та українській практиці при зазначенні базисних умов поставок у зовнішньоекономічних договорах.

Медвідь Ю.О.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА З ПРИЧАЛУ (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (DEQ) (DELIVERED EX QUAY (...NAME OF THE PORT OF DESTINATION) – базова умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2000».

Поставка на умовах **DEQ**, зазначена у зовнішньоекономічному договорі купівлі-продажу товарів, передбачає, що продавець повинен здійснити митне оформлення експортованого товару у власній країні (а також митні формальності при транзиті) та поставити розвантажений товар на причал (набережну) визначеного покупцем порту призначення на встановлену дату або протягом встановленого періоду. Разом з товаром продавець передає покупцю відповідні товаросупровідні та комерційні документи.

Поставка на умовах **DEQ** може застосовуватися виключно у випадках доставки товару морським або внутрішнім водним транспортом, коли товар вивантажується з судна на причал (набережну) в порту призначення.

При цьому продавець несе витрати на отриманням ліцензій, дозволів, необхідних при експорті та транзиті товарів, витрати на сплату експортних (транзитних) мит, податків і зборів, витрати на маркування, перевірку кількості, якості товарів та інші витрати, пов'язані із транспортуванням і розвантаженням товарів на причал (набережну), зазначеному у зовнішньоекономічному договорі. Вимоги до продавця щодо обов'язкового страхування товару на умовах **DEQ** не передбачаються.

Після виконання продавцем умов поставки **DEQ**, товар переходить у власність до покупця, який може розпочинати митні процедури, передбачені для імпорту товару законодавством країни-імпортера. Витрати на виконання митних формальностей, отримання імпортних ліцензій, дозволів, сплата імпортних податків (зборів) та інші витрати, у тому числі на передвідвантажувальний огляд та зберігання товарів, які виникають після їх доставки та розвантаження на причал здійснюються покупцем товару.

Незважаючи на те, що термін **DEQ** був виключений з правил «ІНКОТЕРМС 2010», його й в подальшому використовують у міжнародній та українській практиці при зазначенні базисних умов поставок у зовнішньоекономічних договорах.

Медвідь Ю.О.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА З СУДНА (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (DES) (DELIVERED EX SHIP (...NAME OF THE PORT OF DESTINATION) – базова умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2000».

Поставка на умовах **DES**, зазначена у зовнішньоекономічному договорі купівлі-продажу товарів, передбачає, що продавець повинен здійснити митне оформлення експортованих товарів у власній країні (а також митні формальності при транзиті) та поставити товари на борт судна у визначеному порту призначення на встановлену дату або протягом встановленого періоду у спосіб, який дозволяє зняття товарів з судна розвантажувальними засобами, що відповідають характеру товарів. Разом з нерозвантаженими на борту судна товарами продавець передає покупцю відповідні товаросупровідні та комерційні документи.

Поставка на умовах **DES** може застосовуватися, якщо транспортування товарів відбувається морським або річковим транспортом до морського (водного) кордону, коли товари прибувають в порт призначення на судні.

При цьому продавець несе витрати на отриманням ліцензій, дозволів, необхідних при експорті та транзиті товарів, витрати на сплату експортних (транзитних) мит, податків і зборів, витрати на маркування, перевірку кількості, якості товарів та інші витрати, пов'язані із транспортуванням товарів до морського (водного) порту, вказаного покупцем. Вимоги до продавця щодо обов'язкового страхування та розвантаження доставлених на борту судна товарів на умовах **DES** не передбачаються.

Після виконання продавцем умов поставки **DES**, товар переходить у власність до покупця, який може розпочинати огляд і перевантаження товарів з судна та здійснити митні процедури, передбачені для імпорту товару законодавством країни-імпортера. Витрати на виконання митних

формальностей, отримання імпортних ліцензій, дозволів, сплата імпортних податків (зборів) та інші витрати, у тому числі на передвідвантажувальний огляд та перевантаження, які виникають після доставки товарів до митного кордону здійснюються покупцем товару.

Незважаючи на те, що термін **DES** був виключений з правил «ІНКОТЕРМС 2010», його й в подальшому використовують у міжнародній та українській практиці при зазначенні базисних умов поставок у зовнішньоекономічних договорах.

Медвідь Ю.О.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА ЗІ СПЛАТОЮ МИТА (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (DDP) (DELIVERED DUTY PAID (...NAME OF THE PLACE OF DESTINATION)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010» означає, що продавець повинен надати товар, що пройшов митне очищення і розвантаження з транспортного засобу, у розпорядження покупця, у визначеному місці призначення. Продавець зобов'язаний нести усі витрати і ризики, пов'язані з транспортуванням товару, включаючи будь-які збори для імпорту в країну призначення. У той час, як умови поставки EXW покладають на продавця мінімальні обов'язки, то умови поставки **DDP** припускають максимальні обов'язки продавця. Ці умови поставки не можуть застосовуватися, якщо продавець не може забезпечити одержання імпортної ліцензії. Якщо сторони погодилися про виключення із зобов'язань продавця деяких з витрат, що підлягають сплаті при імпорті (таких, як ПДВ), це повинно бути чітко визначено в контракті купівлі-продажу.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА НА ТЕРМІНАЛІ (...НАЗВА ТЕРМІНАЛУ)» (DAT) (DELIVERED AT TERMINAL (...NAME OF THE TERMINAL OF DESTINATION)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010» означає, що продавець: здійснює перевезення товару до погодженого сторонами терміналу та забезпечує його розвантаження на даному терміналі; за власний рахунок укладає договір перевезення товару до узгодженого терміналу в місці призначення; представляє покупцю на його прохання, на його ризик та за його рахунок інформацію, необхідну покупцю для отримання страхування; при необхідності проводить митне очищення товару для експорту.

Покупець, при необхідності: за власний рахунок та на власний ризик одержує імпортну ліцензію або інший дозвільний документ, виконує усі митні формальності, необхідні для імпорту товару; несе всі витрати та ризики втрати чи пошкодження товару з моменту його поставки на термінал.

Сторонам рекомендується найбільш точно визначити термінал, певний пункт на терміналі в погодженому порту або місце призначення, оскільки ризики до цього пункту несе продавець. Продавцю рекомендується забезпечити договори перевезення, в яких точно відображено такий вибір. Ці умови поставки можуть бути використані незалежно від обраного виду транспорту, а також при використанні більш ніж одного виду транспорту.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-БОРТ (...НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ)» (FOB) (FREE ON BOARD (...NAME OF THE PORT OF SHIPMENT)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010» означає, що поставка є здійсненою продавцем, коли товар перейшов через поручні судна в названому порту відвантаження, а також продавець проводить митне очищення товару для експорту. Покупець за власний рахунок укладає договір перевезення товару від визначеного порту відвантаження; за власний рахунок та на власний ризик одержує імпортну ліцензію або інший дозвільний документ, виконує усі митні формальності для імпорту товару та його транзитного перевезення через будь-яку країну; несе усі витрати й ризики втрати чи пошкодження товару з моменту переходу товару через поручні судна в названому порту відвантаження. Ці умови поставки можуть застосовуватися тільки при перевезенні товару морським або внутрішнім водним транспортом.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ВЗДОВЖ БОРТУ СУДНА (...НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ)» (FAS) (FREE ALONGSIDE SHIP (...NAME OF THE PORT OF SHIPMENT)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010» означає, що поставка є здійсненою продавцем, коли товар розміщений біля борту судна у названому порту відвантаження, а також продавець проводить митне очищення товару для експорту. Покупець за власний рахунок укладає договір перевезення товару від визначеного порту відвантаження, а також за власний рахунок та на власний ризик одержує імпортну ліцензію або інший дозвільний документ, виконує усі митні формальності для імпорту товару та його транзитного перевезення через будь-яку країну.

Якщо сторони бажають, щоб покупець узяв на себе обов'язки з експортного очищення товару, сторони повинні включити застереження про це у договір купівлі-продажу. Умови поставки **FAS** застосовується тільки при морських та річкових перевезеннях. На продавця покладаються всі витрати до моменту розміщення товару на пристані порту у країні-експортері. Покупець несе витрати із завантаження товару на судно і транспортування вантажу до місця призначення.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ЗАВОД (...НАЗВА МІСЦЯ)» (EXW) (EX WORKS (...NAME OF THE PLACE)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010» означає, що продавець надає товар у розпорядження покупця на своєму підприємстві або в іншому названому місці (наприклад: на заводі, фабриці, складі тощо), без здійснення митного очищення товару для експорту та завантаження його на будь-який транспортний засіб, а покупець несе всі витрати та ризики пов'язані із перевезенням товару від підприємства продавця до місця призначення, а також зобов'язаний отримати на власний ризик і за власний рахунок будь-яку експортну та імпортну ліцензію або інший офіційний дозвільний документ і виконати усі митні формальності. Якщо сторони бажають покласти на продавця обов'язки щодо завантаження товару в місці відправлення та всі ризики й витрати такого вантаження, це має бути чітко обумовлено шляхом включення відповідного застереження до договору купівлі-продажу.

Умови поставки **EXW** не слід застосовувати, коли покупець не в змозі виконати експортні формальності, прямо чи опосередковано. За таких обставин мають застосовуватися умови поставки FCA, за умови, що продавець погоджується нести витрати й ризики, пов'язані з відвантаженням товару.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ПЕРЕВІЗНИК (...НАЗВА МІСЦЯ)» (FCA) (FREE CARRIER (...NAME OF THE PLACE)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010» означає, що продавець здійснює поставку товару, який пройшов митне очищення для експорту, шляхом передання визначеному покупцем перевізнику, у певному місці, а також, на прохання покупця має право укласти договір перевезення за рахунок і на ризик покупця. Покупець за власний рахунок укладає договір перевезення товару від певного місця, а також за власний рахунок та на власний ризик одержує імпортну ліцензію або інший дозвільний документ, виконує усі митні формальності для імпорту товару та його транзитного перевезення через будь-яку країну.

Вибір місця поставки впливає на зобов'язання щодо завантаження й розвантаження товару у такому місці. Якщо поставка здійснюється на території продавця, то продавець несе відповідальність за завантаження. Якщо ж поставка здійснюється в інше місце, продавець не несе відповідальності за розвантаження товару. Якщо покупець призначає іншу особу, ніж перевізник, прийняти товар для перевезення, то продавець вважається таким, що виконав свої обов'язки щодо поставки товару з моменту його передання такій особі.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (CPT) (CARRIAGE PAID TO (...NAME OF THE PLACE OF DESTINATION)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010», означає, що продавець: здійснює поставку товару шляхом його передання перевізнику, призначеному ним самим; оплачує витрати перевезення товару до визначеного місця призначення; за власний рахунок укладає договір перевезення товару до узгодженого пункту у визначеному місці призначення; проводить митне очищення товару для експорту. Покупець: за власний рахунок та на власний ризик одержує імпортну ліцензію або інший дозвільний документ, виконує усі митні формальності для імпорту товару та його транзитного перевезення через будь-яку країну; несе всі ризики втрати чи пошкодження товару з моменту його передання перевізнику.

У випадку здійснення перевезення в узгоджений пункт призначення декількома перевізниками, перехід ризику відбувається у момент передачі товару першому перевізнику. Ці умови поставки можна використовувати для будь-якого виду перевезення, включаючи перевезення різними видами транспорту.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТА СТРАХУВАННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (CIP) (CARRIAGE AND INSURANCE PAID TO (...NAME OF THE PLACE OF DESTINATION)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010», означає, що продавець: 1) здійснює поставку товару шляхом його передання перевізнику, призначеному ним самим; 2) оплачує витрати перевезення товару до визначеного місця призначення; 3) за власний рахунок укладає договір перевезення товару до узгодженого пункту в визначеному місці призначення; 4) забезпечує страхування на користь покупця проти ризику втрати чи пошкодження товару під час перевезення; 5) проводить митне очищення товару для експорту. Покупець: 1) за власний рахунок та на власний ризик одержує імпортну ліцензію або інший дозвільний документ, виконує усі митні формальності для імпорту товару та його транзитного перевезення через будь-яку країну; 2) несе всі ризики втрати чи пошкодження товару з моменту його передання перевізнику.

За умови поставки **CIP** від продавця вимагається забезпечення страхування лише з мінімальним покриттям. У випадку, якщо покупець бажає отримати страхування з більшим покриттям, він повинен домовитися про це з продавцем, або самостійно вжити заходів до забезпечення додаткового страхування. Ці умови поставки можна використовувати для будь-якого виду перевезення, включаючи перевезення різними видами транспорту.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКИ ТОВАРУ ОРДЕРНІ (TO-ORDER SUPPLY OF GOODS) – поставки товарів для купівлі-продажу чи товарообміну, за умови, що на момент вивезення товарів ще не укладено зовнішньоекономічні договори (контракти). Після фактичного вивезення товарів за межі митної території України й укладення таких договорів (контрактів), але не пізніше строку, установленого законодавством, повинна бути одержана оплата за відвантажені товари та проведено митне оформлення цих товарів у відповідний митний режим.

П.т.о., коли не визначений отримувач вантажу, можуть використовуватися для недекларування товарів і ухилення від сплати податків. А митна і податкова служби не мають змоги проконтролювати оплату за вантаж. Отже, із країни виводиться валюта за кордон. Планувалось, що митна служба України мала найближчим часом внести відповідні пропозиції до КМУ з метою унеможливлення таких схем.

Прус Л.Р.

ПОСТАУДИТ МИТНИЙ (POST-CLEARANCE AUDIT) – тип митного контролю, що застосовується митниками після того, як імпортовані або експортовані товари були пропущені через кордон або пройшли розмитнення на кордоні. Метою такого контролю, що проводиться зазвичай на території трейдера, є підтвердження точності митних декларацій шляхом звірення записів, книг трейдерів, бізнес систем і інших відповідних комерційних даних. **П.м.** вважається одним з найбільш ефективних засобів перевірки на відповідність і виявлення шахрайства в торгівлі, особливо, шахрайства, при визначенні митної вартості.

МКУ розглядає **П.м.** як форму митного контролю, який полягає у проведенні посадовими особами митних органів документальних виїзних (планових або позапланових) та документальних невиїзних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи. Документальні перевірки – це сукупність заходів, за допомогою яких митні органи переконуються у правильності заповнення митних декларацій, декларацій митної вартості та в достовірності зазначених у них даних, законності ввезення (пересилання) товарів на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивезення (пересилання) товарів за межі митної території України або за межі території вільної митної зони, а також своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів. Під час таких заходів перевіряється дотримання законодавства України з питань державної митної справи щодо: правильності визначення бази оподаткування; обґрунтованості та законності надання (отримання) пільг і звільнення від оподаткування; правильності класифікації згідно з УКТ ЗЕД товарів, щодо яких проведено митне оформлення; відповідності фактичного використання переміщених через митний кордон України товарів заявленій меті такого переміщення; відповідності фінансових і бухгалтерських документів, звітів, договорів (контрактів), калькуляцій, інших документів підприємства інформації, зазначеній у митній декларації, декларації митної вартості, за якими проведено митне оформлення товарів у відповідному митному режимі. Результати перевірки оформлюються актом (якщо порушення виявлено) або довідкою та є підставою для самостійного визначення митним органом суми податкового зобов'язання підприємства щодо сплати митних платежів.

Вакульчик О.М.

ПОСТІЙНА ПАЛАТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВОСУДЛЯ ЛІГИ НАЦІЙ (PERMANENT COURT OF INTERNATIONAL JUSTICE, LEAGUE OF NATIONS) – один з головних постійно діючих органів Ліги націй в м. Гаага (Нідерланди). **П.** стала першим міжнародним судовим органом в історії мирного розв'язання спорів.

На підставі ст. 14 Статуту Ліги Націй у 1920 р. на Паризькій мирній конференції була утворена спеціальна комісія юристів, яка виробила проект Статуту суду, схвалений в грудні того ж року Радою і Асамблеєю Ліги Націй. У 1921 р. відбулося обрання суддів-членів Постійної палати міжнародного правосуддя. Судді обиралися строком на дев'ять років. Спочатку суд складався з одинадцяти суддів і чотирьох заступників, потім число суддів було доведено до п'ятнадцяти. Радянський Союз не був учасником протоколу про підписання статуту **П.** і не визнав її компетенцію і після вступу до Ліги націй у 1934 р. Перше засідання Постійної палати міжнародного правосуддя відбулося у 1922 р. Практично **П.** розпочала свою діяльність у 1922 р. і працювала до 1940 р. до вторгнення нацистської Німеччини в Нідерланди. Визнання юрисдикції **П.** базувалося на принципі факультативності: кожна держава могла зробити заяву про визнання обов'язкової юрисдикції **П.**, чим зобов'язувала себе стосовно інших держав, котрі робили таку заяву. Всього 45 держав зробили подібні заяви. Крім того, в багатьох міжнародних договорах того часу містилося положення про звернення до Палати в разі виникнення спорів. Було укладено понад 175 таких договорів. За спірними питаннями держав **П.** прийняла 32 рішення. Крім того, вона надала 27 консультативних висновків, якими допомагала Лізі націй в її зусиллях, спрямованих на врегулювання різних спорів.

Діяльність цього судового органу була перервана під час другої світової війни, останню сесію **П.** провела у жовтні 1945 р., на якій прийняла рішення про передачу своїх архівів і майна МС, який також повинен був засідати в Палаці миру в Гаазі, а в 1946 р. **П.** була розпущена у зв'язку з припиненням діяльності Ліги націй. Вклад **П.** у мирне розв'язання

міждержавних суперечок виявився досить скромним. Ухвали, що виносилися нею, і консультативні висновки були далекі від безсторонності.

Відповідно до Статуту ООН в 1945 р. був заснований новий судовий орган – Міжнародний суд ООН (МС). Водночас значною мірою була збережена наступність між Палатою і МС. Статут МС є практично ідентичним статуту **П.**, як і регламенти обох установ. Хоча у 1978 р. Міжнародний суд прийняв переглянутий Регламент в цілях спрощення і прискорення судових розглядів.

Барановський О.І.

ПОСТІЙНЕ МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ – див. МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ ПОСТІЙНЕ.

ПОСТІЙНЕ МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ (МІСЦЕПЕРЕБУВАННЯ) – див. МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ (МІСЦЕПЕРБУВАННЯ) ПОСТІЙНЕ.

ПОСТІЙНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО НЕРЕЗИДЕНТА В УКРАЇНІ – див. ПРЕДСТАВНИЦТВО НЕРЕЗИДЕНТА В УКРАЇНІ ПОСТІЙНЕ.

ПОСТУПКА МИТНА ТАРИФНА (ЗОБОВ'ЯЗАННЯ) (TARIFF CONCESSION (COMMITMENT)) – зобов'язання, прийняте учасником багатосторонніх торгових переговорів, або країною, яка бажає вступити до СОТ, у митно-тарифній сфері. Ця поступка може надаватися у вигляді консолідації (зв'язування) мита, тобто зобов'язання не підвищувати діючі ставки мита, або шляхом зниження ставок за певними товарними позиціями. Нарешті, поступка може виражатися в зменшенні різниці в рівні ставок, які стягуються з товарів з країн, яким надається режим найбільшого сприяння, і преференційних ставок мита. Згідно з правилами ГАТТ/СОТ всі ці види поступок вважаються рівноцінними. Якщо країна хоче підвищити пов'язану ставку, вона зобов'язана вступити в переговори з основним постачальником відповідного товару та запропонувати зустрічну поступку шляхом зниження мита на інший товар, який представляє для постачальника відомий інтерес.

Правила проведення переговорів про зниження митних ставок, а також процедура підготовки і зміни списків **П.м.т.** визначаються ст. 27 і 28 Генеральної угоди з тарифів та торгівлі. При приєднанні будь-якої держави до ГАТТ/СОТ на неї поширюються усі існуючі митні пільги. Тому країна претендент повинна провести з іншими країнами переговори і висунути зустрічні пропозиції щодо зниження ставок власного митного тарифу.

Потім ці **П.м.т.** консолідуються і список **П.м.т.** стає частиною Генеральної угоди з тарифів і торгівлі. Країни-учасниці повинні узгоджувати списки **П.м.т. П.м.т.** що надаються країнами одна одній за принципом взаємного нульового підходу поширюються і на інших учасників СОТ.

Зменшені тарифи зазначаються у Розкладах поступок кожної країни. Ставки, наведені у таких розкладах, відомі як зв'язані ставки. Потім дані тарифні поступки консолідуються у переліку тарифних поступок, який стає частиною Генеральної угоди. Крім того, від кожної країни-члена СОТ вимагається, щоб вона публікувала інформацію про свої тарифні ставки.

Слід зазначити, що Розклади поступок не є простою констатацією тарифних ставок. Це є певне зобов'язання країни не підвищувати тарифи понад фіксовані ставки – тобто їх «зв'язування». Включення тарифних позицій до Розкладу поступок означає, що після його ратифікації компетентним органом країни, яка вступає до СОТ, відповідні тарифні позиції будуть зв'язані. Якщо країна, що вступає, взяла зобов'язання зв'язати будь-яку тарифну ставку, то в подальшому вона не може відкликати або збільшити цю ставку понад зв'язану без виконання процедури, передбаченої ГАТТ. Тарифні ставки, які включені до Розкладів поступок, також називаються «поступками» у тому розумінні, що вони, як правило, були досягнуті під час переговорів і поступок.

Прус Л.Р., Яковенко О.В.

ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ ТРАНЗИТНИЙ (UKRAINE'S TRANSIT POTENTIAL) – потенційні можливості існуючих та додатково створюваних в Україні об'єктів та засобів виробничої, інституційної та інформаційної інфраструктур забезпечувати безперебійне та безпечне транспортування під митним контролем територією України усіма видами транспорту вироблених за її межами транзитних вантажів для споживання в інших країнах.

П.У.т. оцінюється як такий, що має найвищий рейтинг серед європейських країн. Вигідне географічне розташування України на шляху основних транзитних потоків між Європою та Азією, наявність незамерзаючих чорноморських портів, розвиненої мережі залізниць, автомобільних доріг, трубопроводів у широтних та меридіональних напрямах створює всі необхідні передумови для збільшення обсягів транзиту вантажів. За багатьма ключовими напрямками перевезень комунікації України не мають альтернативи.

Загальна протяжність кордонів складає майже 7 тис. км, межі яких проходять із 7 країнами. За протяжністю транспортних шляхів Україна є найбільшою європейською країною. Транспортна система України спроможна забезпечити стале зростання транзитних перевезень і відповідно давати

додаткові стабільні доходи у державну казну. На території України функціонує транспортна мережа, до складу якої входять близько 22 тис. км залізниць та 170 тис. км автодоріг, майже 2,2 тис. км внутрішніх судноплавних водних шляхів та кілька десятків морських портів. Залізниці України взаємодіють із залізницями 7 сусідніх країн через 56 пунктів пропуску на кордону та 13 основних морських портів Чорного і Азовського морів.

Сусідство із ЄС дає для країни нові стратегічні перспективи і можливості інтеграції національної транспортної системи до європейської. Одночасно ступінь використання транспортної інфраструктури України на сьогодні є досить низький. Технологічні потужності транспортної інфраструктури України дають можливість щорічно перевозити залізничним, внутрішнім водним, автомобільним транспортом та обслуговувати в портах більше 60 – 70 млн т транзитних вантажів. Вітчизняний трубопровідний транспорт має реальну спроможність переміщувати біля 200 млн т транзитних вантажів.

Транзитне розташування України – одна з багатьох рис привабливості національного ринку України для закордонних інвесторів і виробників. Міждержавний транзит через українську територію – це значний національний ресурс, який на сьогодні використовується не повною мірою. Невикористання Україною свого транзитного потенціалу призвело до того, що все частіше транспортні потоки оминають Україну на користь інших держав. Україна втрачає суттєві фінансові ресурси від надання транзитних послуг.

За період своєї незалежності з 1991 р. Україна приєдналась до ряду міжнародних конвенцій, які регулюють транзит. Українським законодавством передбачено створення умов для залучення додаткових інвестицій, розширення сфери транзитних перевезень, що має сприяти збільшенню надходжень до бюджетів усіх рівнів та інтенсивному розвитку територій. Для розширення транзитного потенціалу Україна потребує прийняття нової стратегії розвитку транзитних перевезень, запровадження ефективної системи збільшення товарних потоків і транспортних засобів через власну територію, а також запровадження дієвих механізмів одержання прибутку від використання транзитних можливостей держави.

Разумей М.М.

ПОЧЕСНА ГРАМОТА ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. ГРАМОТА ДЕЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ПОЧЕСНА.

ПОЧЕСНА ГРАМОТА МИТНОГО ОРГАНУ, ГРАМОТА МИТНОГО ОРГАНУ – див. ГРАМОТА МИТНОГО ОРГАНУ, ПОЧЕСНА ГРАМОТА МИТНОГО ОРГАНУ.

ПОШТА ДИПЛОМАТИЧНА (DIPLOMATIC POST) – усі види дипломатичного офіційного листування, яке здійснюється в будь-якій речовій формі (поштовим зв'язком, телеграфним, електронним, по радіо тощо). При цьому усі відправлення, що становлять **П.д.**, повинні мати видимі зовнішні ознаки, які вказують на їхній характер, та можуть містити лише дипломатичні документи, офіційну кореспонденцію або предмети, призначені для офіційного користування.

Відповідно до МКУ 2012 р. **П.д.** іноземних держав, що переміщуються через митний кордон України, не підлягає ні розпечатуванню, ні затриманню. **П.д.** може містити виключно дипломатичні документи та товари, призначені для офіційного користування.

П.д. мають право користуватися ВРУ, Президент України, КМУ, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади України у порядку, що встановлюється Міністерством закордонних справ України. Формування, оформлення, доставка **П.д.** здійснюється Державною фельд'єгерською службою України, яка за погодженням з Міністерством закордонних справ України призначає дипломатичних кур'єрів, розробляє розклад і маршрути її

доставки. Міністерство закордонних справ України за поданням Державної фельд'єгерської служби України оформлює дипломатичним кур'єрам дипломатичні паспорти з відповідними візами та веде облік кур'єрських листів.

Фінансування витрат з доставки **П.д.** здійснюється за рахунок коштів, що виділяються МФУ, та коштів, які одержуються Державною фельд'єгерською службою України від відправників цієї пошти.

Коновалов Ю.О.

ПОШТОВА МАРКА – див. МАРКА ПОШТОВА.

ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (МЕТАЛОШУКАЧІ) – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (МЕТАЛОШУКАЧІ).

ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (ОГЛЯДОВІ ЕНДОСКОПИ) – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (ОГЛЯДОВІ ЕНДОСКОПИ).

ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (ПОРТАТИВНІ) – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (ПОРТАТИВНІ).

ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ) – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ).

ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ ЗАСОБИ – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ.

ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ (INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS) – комплекс особистих немайнових **П.і.в.** та майнових **П.і.в.** До особистих немайнових **П.і.в.** належать: право на визнання людини творцем (автором, виконавцем, винахідником тощо) об'єкта **П.і.в.**; право перешкоджати будь-якому посяганню на **П.і.в.**, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта **П.і.в.**; право вимагати зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору, якщо це практично можливо; забороняти зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору; обирати псевдонім у зв'язку з використанням твору; право на недоторканність твору та інші права, визначені законодавством.

Особисті немайнові **П.і.в.** належать творцеві об'єкта **П.і.в.** У випадках, передбачених законом, особисті немайнові **П.і.в.** можуть належати іншим особам. Особисті немайнові **П.і.в.** не залежать від майнових **П.і.в.** та не можуть відчужуватися (передаватися), за винятками, встановленими законом. Майновими **П.і.в.** є: право на використання об'єкта **П.і.в.**; виключне право дозволяти використання об'єкта **П.і.в.**; виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта **П.і.в.**, в тому числі забороняти таке використання; інші майнові **П.і.в.**, встановлені законом.

Законом можуть бути встановлені винятки та обмеження в майнових **П.і.в.** за умови, що такі обмеження та винятки не створюють істотних перешкод для нормальної реалізації майнових **П.і.в.** та здійснення законних інтересів суб'єктів цих прав. Майнові **П.і.в.** можуть відповідно до закону бути внеском до статутного капіталу юридичної особи, предметом договору застави та інших зобов'язань, а також використовуватися в інших цивільних відносинах. МКУ 2012 р. передбачає правові засади захисту **П.і.в.,** положення якого в цілому відповідають Регламенту Ради (ЄС) № 1383/2003 від 22.07.2003 щодо митних заходів стосовно товарів з підозрою на порушення певних **П.і.в.** та заходів, що мають вживатися стосовно товарів, які порушують такі права (Council Regulation (EC) № 1383/2003 of 22 July 2003).

Пунда О.О.

ПРАВА КОРПОРАТИВНІ (CORPORATE RIGHTS) – права особи, частка якої визначається у статутному фонді (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами. Володіння **П.к.** не вважається підприємництвом. Законом можуть бути встановлені обмеження певним особам щодо володіння ними та/або їх здійснення.

Фрадинський О.А.

ПРАВА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ (PERSONAL NON-PROPERTY RIGHTS OF INDIVIDUALS) – група основних прав людини, які належать кожній фізичній особі від народження або за законом. **П.** не мають економічного змісту та тісно пов'язані з фізичною особою. Відповідно до законодавства фізична особа не може відмовитися від **П.**, а також не може бути, крім окремих випадків визначених законодавством, позбавлена цих прав. **П.** фізична особа володіє довічно, а окремі з них підлягають фактичному здійсненню після смерті особи, якій вони належали. Відповідно до Конституції України фізична особа має право на життя, право на охорону здоров'я, право на безпечне для життя і здоров'я довкілля, право на свободу та особисту недоторканність, право на недоторканність особистого і сімейного життя, право на повагу до гідності та честі, право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, право на недоторканність житла, право на вільний вибір місця проживання та на свободу пересування, право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості. Перелік **П.**, які встановлені Конституцією України, Цивільним та Сімейним кодексами України, іншими законодавчими актами, не є вичерпним. Зміст **П.** становить можливість фізичної особи вільно, на власний розсуд визначати свою поведінку у сфері свого приватного життя. Фізична особа здійснює особисті немайнові права самостійно. В інтересах малолітніх, неповнолітніх, а також повнолітніх фізичних осіб, які за віком або за станом здоров'я не можуть самостійно здій-

снювати свої **П.**, їхні права здійснюють батьки (усиновлювачі), опікуни, піклувальники. Здійснення цих прав – це використання суб'єктами передбачених законом можливостей, які складають зміст даного суб'єктивного права, для задоволення власних потреб. Можливість здійснення суб'єктивного права полягає у реалізації тих правомочностей, які за своїм змістом закладені у правовідношенні. Здійснення **П.** – це задоволення певного правового інтересу. Окреме **П**, складається з певних структурних елементів. Ці структурні елементи юридично закріплюють певні правові інтереси, які є правовим засобом задоволення тих чи інших потреб, що є змістом особистого немайнового блага. Фізична особа має право вимагати від посадових і службових осіб вчинення відповідних дій, спрямованих на забезпечення здійснення нею **П.** Органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування у межах своїх повноважень забезпечують здійснення фізичною особою **П.** Юридичні особи, їх працівники, окремі фізичні особи, професійні обов'язки яких стосуються **П.**, зобов'язані утримуватися від дій, якими ці права можуть бути порушені. Діяльність фізичних та юридичних осіб не може порушувати **П.**

Фізична особа має право на захист свого **П.** від протиправних посягань інших осіб. Орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, фізична особа або юридична особа, рішеннями, діями або бездіяльністю яких порушено **П.**, зобов'язані вчинити необхідні дії для його негайного поновлення. Якщо дії, необхідні для негайного поновлення порушеного **П.**, не вчиняються, суд може постановити рішення щодо поновлення порушеного права, а також відшкодування моральної шкоди, завданої його порушенням.

Митне законодавство України передбачає порядок забезпечення здійснення та гарантії захисту окремих **П.** при проведенні митного контролю та здійснення митних формальностей, в процесі діяльності з запобігання та протидії контрабанди та провадження у справах про порушення митних правил.

Пунда О.О.

ПРАВА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ПРИРОДНЕ ІСНУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ (PERSONAL NON-PROPERTY RIGHTS PROVIDING NATURAL EXISTANCE OF INDIVIDUALS) – основні права людини, що реалізуються у сфері приватного життя окремої особи завдяки створеному у законодавстві приватноправовому режиму. Основні права, як і особисті немайнові права людини, є публічноправовим та, відповідно, приватноправовим засобом правового втілення природних прав людини. **П.** як приватноправове явище за власну передумову мають, по-перше, природні риси, властиві людині як біологічно-соціальній істоті; по-друге, передумовою їх появи стало визнання соціумом концепції основних прав. В основу **П.**, що забезпечують природне існування людини у цивільному праві, покладені правові інтереси особи, спрямовані на забезпечення її існування в умовах, які ця особа визначає для себе як прийнятні. Конституція України закріплює права, свободи та обов'язки людини і громадянина. Ці права, що відображені на рівні конституційно-правових норм, будучи основними правами людини, є конституційною базою сучасної держави. В основних правах людини втілюються загальні цінності людської гідності, свободи, рівності та моральності. Вони є універсальною категорією, що окреслює сферу свободи людини у відносинах з державою, суспільством та своїми співгромадянами, визначають межі автономії та самовизначення особистості, міру її індивідуалізму та солідарності. Сучасна зміна пріоритетів правової охорони на користь людини (ст. 3 Конституції України) органічно вплинула і на регулювання відносин у сфері реалізації особистих немайнових прав. Поява «масиву» **П.** у структурі законодавства України відіграє роль правової «інновації», за допомогою якої окремий суб'єкт правових відносин набуває можливості здійснювати основні права у сфері приватного життя. До змісту природного існування людини входять два взаємопов'язані між собою явища: природне благополуччя та природна автономія. Зокрема, права, які забезпечують природне благополуччя, своїми об'єктами мають блага людини властиві їй як складній біопсихосоціальній системі. Людина, бажаючи залишатись автономною істотою, врешті-решт не може існувати окремо від соціуму. Блага, покладені в основу особистих немайнових прав, що забезпечують природну автономію людини, відповідають за формування та характер зв'язків між людиною і соціумом. Природна автономія людини забезпечується низкою окремих **П.**, що забезпечують людині можливість формуватись та бути самим собою в умовах впливу та оточення соціумом. Використовуючи поділ благ людини, властивих їй як складній біопсихосоціальній системі, класифікація **П.**, що забезпечують природне існування людини виглядає таким чином: до групи прав, що забезпечують природне благополуччя, запропоновано віднести право на життя, право на здоров'я, право на особисту безпеку людини; до групи прав, що забезпечують природну автономію людини, віднесено: право на особисту недоторканність, право на особисту свободу, право на сім'ю та право на особисте влаштування людини. Митне законодавство України передбачає в окремих статтях МКУ процедурні гарантії забезпечення прав на особисту безпеку, свободу та недоторканість у процесі здійснення різних форм митного контролю та провадження справ про порушення митних правил.

Пунда О.О.

ПРАВА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ СОЦІАЛЬНЕ БУТТЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ (PERSONAL NON-PROPERTY RIGHTS PROVIDING SOCIAL EXISTANCE OF INDIVIDUALS) – сукупність прав людини, що відображають соціальну цінність особи, як суб'єкта суспільних відносин та виявляються в індивідуальних якостях людини. Соціальні властивості відображають суспільно-історичні риси, набуті людиною у процесі історичного розвитку суспільства, історичних змін соціально-економічних основ життя. До них відносяться такі **П.**: право на ім'я, на його зміну та використання; право на повагу до честі та гідності; повагу до людини яка померла; недоторканості ділової репутації; право на індивідуальність; право на особисте життя та його таємницю; право на інформацію; право на особисті папери, кореспонденцію; право на ознайомлення з особистими паперами, які передані до фонду бібліотек або архівів; захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відеозйомок; охорона інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах; право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості; право на місце проживання, право на вибір роду занять, право на свободу пересування; недоторканість житла; право на свободу об'єднання; право на мирні зібрання. Окремі з цих прав можуть належати і юридичним особам. Саме наявність і гарантії цих прав, є першою ознакою юридичної самостійності, автономності окремої особистості і означають звільнення особи від тотальності суспільства, визнання її самоцінності, значимості і досягнення справжньої свободи, що є найвищим проявом справедливості.

Пунда О.О.

ПРАВИЛА МИТНІ (CUSTOMS RULES) – порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митниці для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем, або контроль за якими покладено на митницю.

Коновалов Ю.О.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ (RULES OF CONDUCT OF CIVIL SERVANT). Загальні **П.** схвалені Координаційною радою з питань державної служби при Президентові України, затверджені наказом Головдержслужби від 04.08.2010 № 214 та зареєстровані у Міністерстві юстиції України 11.11.2010 за № 1098/18384.

П. включають 4 розділи, а саме: загальні положення; загальні обов'язки державного службовця; врегулювання конфлікту інтересів; запобігання проявів корупції.

П. є узагальненням стандартів поведінки та доброчесності державних службовців. Вони ґрунтуються на Конституції України та визначених законами України принципах державної служби, спрямовані на створення умов для підвищення авторитету державної служби та зміцнення репутації державних службовців, а також інформування громадян про поведінку, яку вони мають очікувати від державних службовців. При прийнятті на державну службу державний службовець знайомиться з **П.**, про що робиться письмове засвідчення в його особовій справі.

П. встановлюють основні вимоги до етики працівників органів державної влади, що займають посади, віднесені до відповідних категорій посад державних службовців відповідно до ЗУ «Про державну службу». **П.** застосовуються також до державних службовців, правовий статус яких регулюється спеціальними законами України, якщо для них не затверджені окремі правила поведінки з урахуванням особливостей роботи в цих органах.

Поведінка державних службовців має відповідати очікуванням громадськості й забезпечувати довіру суспільства та громадян до державної служби, сприяти реалізації прав і свобод людини і громадянина, визначених Конституцією і законами України.

Державний службовець має дбати про позитивний імідж та авторитет органів державної влади і державної служби в цілому, дорожити своїм ім'ям та статусом. Державний службовець при виконанні службових обов'язків повинен діяти на підставі, в обсязі та у спосіб, які передбачені Конституцією та законами України, а також укладеними і в установленому порядку ратифікованими міжнародними договорами України, на засадах чесності, справедливості, відповідальності, відкритості й прозорості.

Державний службовець повинен сумлінно виконувати свої службові обов'язки, проявляти ініціативу і творчість, постійно вдосконалювати організацію своєї роботи. Державний службовець зобов'язаний у межах своїх повноважень вживати заходів щодо недопущення конфлікту інтересів, а саме суперечності між особистими інтересами та службовими повноваженнями, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, а також на вчинення чи невчинення дій під час виконання наданих йому службових повноважень.

Обставини, що можуть призвести до виникнення конфлікту інтересів, повинні бути усунуті до того, як державний службовець буде призначений на посаду. У разі, коли обставини, що можуть призвести до виникнення конфлікту інтересів, склалися після призначення на посаду, державний службовець повинен невідкладно повідомити в письмовій формі про це свого безпосереднього керівника та терміново вжити заходів щодо усунення таких обставин.

Державний службовець зобов'язаний неухильно дотримуватись обмежень і заборон, передбачених ЗУ «Про засади запобігання і протидії корупції», «Про державну службу» та «Про правила етичної поведінки», уникати дій, які можуть бути сприйняті як підстава підозрювати його в корупції. Своєю поведінкою він має продемонструвати, що не терпить будь-яких проявів корупції, відкидає пропозиції про незаконні послуги, чітко розмежовує службу і приватне життя, при найменших ознаках корумпованої поведінки інформує керівника свого структурного підрозділу.

Державні службовці повинні дотримуватися загальних правил поведінки. За порушення законодавства про державну службу державні службовці несуть відповідальність відповідно до ЗУ «Про державну службу». За порушення правил етичної поведінки державні службовці несуть відповідальність відповідно до ЗУ «Про правила етичної поведінки».

Жданова В.П.

ПРАВИЛА ПОХОДЖЕННЯ (RULES OF ORIGIN) – за термінологією СОТ сукупність правових актів та адміністративних процедур, що визначають країну походження товару. Проблематичність існування **П.п.** пов'язана із розробкою та впровадженням глобалізованих методів виробництва, що спричинило диверсифікацію виробництва і міжнародну кооперацію, та дією багатьох механізмів торговельного протекціонізму.

Ці правила приймаються до уваги, перш за все, при справлянні антидемпінгових і компенсаційних мит; в рамках квотування і в цілях зовнішньоторговельної статистики, а також при імпорті з країн, яким надаються торгові преференції. Тут доречно відзначити, що країнам-членам СОТ рекомендується використовувати Гармонізовану систему опису та кодування товарів при визначенні країни походження товару для цілей зовнішньоторговельної статистики та справляння митних зборів. Відповідно до цієї Системи, товар походить з тієї країни, в якій в результаті переробки відбувається його перехід в іншу класифікаційну категорію. Зважаючи на відмінності у законодавствах країн-учасниць ГАТТ, що встановлювали правила походження товарів, під час Уругвайського раунду було розроблено Угоду про **П.п.**

У системі ГАТТ/СОТ визначено два типи **П.п.**: преференційні і непреференційні. Преференційні **П.п.** використовуються для визначення товару, або групи товарів, які підлягають преференційному тарифному режиму в преференційному торговельному угрупованні країн або в зоні вільної торгівлі. Непреференційні **П.п.**, з іншої сторони, застосовуються до країн, що не входять до преференційного угруповання країн.

Метою зон вільної торгівлі є надання тарифних преференцій для їх членів. Оскільки усі члени угруповання торгують з широким колом країн, а також застосовують реекспортні операції, необхідним є визначення походження товарів для чіткого розуміння режиму, який застосовується для продукції, що імпортується.

П.п. є основою для визначення так званої «національності» продукції. Вони застосовуються країнами-членами зони вільної торгівлі або зони преференційної торгівлі з метою запобігання так званому феномену «торговельного відхилення» («trade deflection»), який характеризує ситуацію, коли товари з третьої країни імпортуються в зону, наприклад, преференційної торгівлі через країну-члена цієї зони з істотно нижчим тарифом. Потім вони реекспортуються цією країною на ринки країн-учасниць зони преференційної торгівлі за загальноприйнятим преференційним режимом.

У світі в даний час нараховується понад 200 преференційних угруповань, які мають різні **П.п.** В Азіатсько-тихоокеанському регіоні існує приблизно 90 різних **П.п.** Велика кількість і розбіжність **П.п.** створює проблему для експортерів та імпортерів. Намагання відповідати **П.п.** з метою отримання преференційного режиму, створює для виробників та експортерів додаткові адміністративні бар'єри. Крім того, це потребує часу і витрат, пов'язаних з отриманням сертифікатів походження, що видаються уповноваженими державними органами країни.

СОТ в липні 1995 р. започаткувала програму з гармонізації непреференційних **П.п.** для країн-членів, яка закінчилася у 1998 р. Робота була покладена на Комітет СОТ з **П.п.** і Технічний комітет з **П.п.** ВМО в Брюсселі.

Більш того, серед країн **П.п.** можуть різнитися відносно цілей, заради яких вони існують (наприклад, впровадження кількісних обмежень, впровадження преференційного мита, застосування позначок про походження).

Право на безмитне ввезення надається лише щодо тих товарів, які повністю відповідають правилам визначення походження, наведеним в угоді про вільну торгівлю (УВТ). Двостороння кумуляція дозволяє кожній стороні – учасниці УВТ використовувати товари, що походять з іншої сторони – учасниці угоди. Діагональна кумуляція діє між більш ніж двома країнами, за умови, що вони уклали угоди про вільну торгівлю, які містять ідентичні правила визначення походження товарів та норми щодо кумуляції між ними. Діагональна кумуляція діє між ЄС та країнами так званої «Пан-Євро-Середземноморської зони кумуляції» та дозволяє визначати країну походження товару як таку, в якій відбулася остання операція з обробки або переробки відповідного товару (за умови, що така операція не була «незначною»).

Нормативно-правовою основою **П.п.** в Україні є відповідна угода СОТ та Угода про Правила визна-

чення країни походження товарів у Співдружності Незалежних Держав від 20.11.2009. Імплементація відповідних положень знайшла своє відображення у національному законодавстві України, зокрема у МКУ.

Прус Л.Р.

ПРАВИЛА ПРО ОКРЕМИЙ КОРПУС ПРИКОРДОННОЇ ВАРТИ (RULES ON SEPARATE CORPS OF BORDER GUARDS) – прийнятий у 1910 р. нормативно-правовий акт, який узагальнив та систематизував діючі в Російській імперії законодавчі документи з охорони кордону та організації Окремого корпусу прикордонної варти. Складався із 13 глав (врегульовували питання управління, складу та структури корпусу; порядок прийому та звільнення чинів корпусу, їх обмундирування, утримання та пенсійне забезпечення, заохочення та нагородження державними відзнаками; права, обов'язки та відповідальність посадових осіб; порядок застосування зброї та організації морського нагляду) та 4 додатків (розпис штаб- і обер-офіцерських посад; розпис посад, які можуть бути заміщені унтер-офіцерами надстрокової служби; положення про майнове забезпечення частин і установ, зміни в грошовому утриманні чинів середньоазіатських частин корпуса).

Фрадинський О.А.

ПРАВИЛА ФІТОСАНІТАРНІ (PHYTOSANITARY RULES) – встановлені нормативно-правовими актами правила із запобігання занесенню та/або поширенню карантинних організмів та обмеження економічного впливу регульованих некарантинних шкідливих організмів, включаючи процедури фітосанітарної сертифікації.

Забороняється імпорт об'єктів фітосанітарного регулювання, що: заражені карантинними шкідливими організмами; можуть спричинити занесення карантинних організмів на територію України; можуть збільшити популяцію місцевих регульованих шкідливих організмів до рівня, який не відповідає рівню фітосанітарного захисту. Імпорт біологічних контрольних організмів для проведення наукових досліджень або біологічного контролю здійснюється за наявності карантинного дозволу. Імпорт шкідливих організмів, які завозяться для науково-дослідних та інших специфічних цілей, дозволяється в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері карантину рослин.

Імпортні і транзитні вантажі з об'єктами фітосанітарного регулювання повинні відповідати таким вимогам: бути вільними від карантинних організмів; супроводжуватися оригіналами фітосанітарних сертифікатів; супроводжуватися карантинними дозволами; не походити з об'єкта або зони виробництва чи переміщуватися через зону, на яку поширюється карантинний режим, що підтверджується іноземною національною організацією захисту рослин країни – експортера або транзиту.

У разі, якщо імпортний або транзитний вантаж з об'єктами регулювання був доставлений або зберігався, перепаковувався чи розділявся в іншій країні, крім оригіналу фітосанітарного сертифіката на реекспорт він супроводжується оригіналом міжнародного фітосанітарного сертифіката з країни походження або його завіреної копії. Якщо імпортний або транзитний вантаж з об'єктами регулювання був імпортований у кілька країн та у зв'язку з цим було видано кілька фітосанітарних сертифікатів на реекспорт, такі вантажі, крім оригіналу або завіреної копії фітосанітарного сертифіката, виданого в країні походження, повинні супроводжуватися оригіналом фітосанітарного сертифіката на реекспорт. Якщо на відміну від країни призначення країна реекспорту не вимагає фітосанітарного сертифіката країни походження на відповідний вантаж, то він супроводжується оригіналом фітосанітарного сертифіката на реекспорт.

Фрадинський О.А.

ПРАВИЛО ГОЛОВНОГО ПОСТАЧАЛЬНИКА (PRINCIPAL SUPPLIER RULE) – принцип, за яким двосторонні торгові переговори про тарифні поступки щодо конкретного товару ведуться тільки з країною, яка є основним постачальником цього товару.

Досягнута при цьому домовленість на основі режиму найбільшого сприяння поширюється на усіх повноправних членів ГАТТ/СОТ. **П.** було розроблено під час багатосторонніх торгових переговорів з метою запобігання неконтрольованого поширення результатів переговорів на всі країни, пов'язані режимом найбільшого сприяння (оскільки переговори ведуться також на двосторонньому та груповому рівнях). Так усувається можливість отримання третьою країною основної вигоди від тарифних поступок, що узгоджені на двосторонньому та груповому рівнях. **П.** використовують на міжнародному рівні з метою отримання вигоди від скорочення рівня тарифного протекціонізму серед усіх зацікавлених сторін.

Яковенко О.В.

ПРАВО БЕРЕГОВЕ (COASTAL LAW) [фр. droit de naufrage – берегове право, naufrage – право слідування] – древнє право будь-якого землевласника претендувати на затонулий корабель і чоловіків (як рабів) будь-якого судна, яке зазнало аварії на водах, прилеглих до його землі.

Одними із найдавніших пам'яток слов'янського права є Русько-Візантійські договори за часів княжіння Олега, Ігоря і Святослава (907, 911, 944 і 971 рр.), серед яких є дотримання норм **П.б.** Укла-

дений договір князя Олега з Візантією 02.09.911 вносив зміни до **П.б.** та визначав правила ведення судового процесу і спадкоємства, створював сприятливі умови ведення міжнародної торгівлі. Згідно з **П.б.** замість захоплення викинутого на берег судна і його майна, власники берега (прибережної смуги) зобов'язувалися надавати допомогу задля їх спасіння. В обновленому документі простежується високий професіоналізм та гуманізм укладачів, зокрема у ст. 8, яка відкидала пануюче у Європі на той час **П.б.**, тобто право на майно з розбитого чужоземного корабля, натомість встановлювала взаємні обов'язки русів та греків щодо надання допомоги постраждалим; засвідчувала, що обидві сторони прагнули до безпеки міжнародних торговельних шляхів. Ст. 13 гарантувала отримання майна нащадками померлого іноземця, які проживали на його батьківщині, та заборону привласнювати це майно місцевій владі, прогресивна за змістом вона випередила західноєвропейське право майже на тисячу років і вважається найдавнішою нормою міжнародного приватного права.

Поборником **П.б.** був візантійський імператор Андронік І Комнін (1183 – 1185), йому належить відміна так званого **П.б.** (звичаю), що дозволяв грабувати торговельні кораблі, які терпіли лихо від природної стихії. Імператор встановив чіткі розміри податків та упорядкував їх збір. Власники прибережних територій задля особистого збагачення не дотримувалися **П.б.,** а привласнювали «дари моря», іноді цьому передувала попередня змова з лоцманами, які сприяли аварії на судні. Тому одним із наступних етапів було узгодження умови, що застосування середньовічного **П.б.** можливо лише внаслідок природних катаклізмів (ураганів, штормів та ін.). Окремі країни були змушені внести до національної законодавчої бази відповідне покарання за порушення **П.б.,** церква в свою чергу, також не стояла осторонь та підтримувала карні санкції, надання купцям охоронних грамот, призупиняла привласнення майна з суден. На рівні міждержавних договорів лише в XIX – XX ст. **П.б.** було скасовано.

Примак А.Ф.

ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ТОВАРИ (GOODS PROPERTY RIGHTS) – право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб. Зміст права власності полягає у тому, що власникові належать права володіння, користування та розпоряджання своїм майном. Власник володіє, користується, розпоряджається своїм майном на власний розсуд. Він має право вчиняти щодо свого майна будь-які дії, які не суперечать закону.

Суб'єктами права власності є український народ, суб'єкти приватного права (приватні фізичні та юридичні особи) і суб'єкти публічного права, які зазвичай розподіляються на публічно-правові утворення (держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави) та юридичні особи публічного права (державні підприємства, казенні підприємства, державні установи, комунальні підприємства, комунальні установи).

За загальним правилом, склад, кількість та вартість майна, яке може бути у власності приватних фізичних та юридичних осіб, не обмежуються.

Обмеження речей у цивільному обігу полягає у тому, що право власності на певні речі може бути передане іншій особі лише за умов, передбачених законом. Необхідність обмеження речей у цивільному обороті спричинюється різними обставинами. ЦК України встановлює, що з міркувань державної безпеки або з інших підстав деякі предмети можуть бути придбані лише з особливого дозволу (зброя, вибухові та радіоактивні речовини, сильнодіючі отрути тощо). Особливий правовий режим встановлено для таких предметів, як валютні цінності, дорогоцінні метали та інші речі. Порядок укладання угод щодо них регулюється спеціальними нормативними актами. Усі інші – це речі, не вилучені з цивільного обороту. Вони можуть вільно відчужуватись, переходити у власність будь-якої особи на підставах, передбачених законом.

Поняття майна не ототожнюється з товаром, хоча до об'єктів права власності, за загальним правилом, відносять все, що є товаром. Із цього існують винятки, що стосуються права власності на такі об'єкти, які не знаходяться в обігу і не можуть бути товаром, – наприклад, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси. Разом з тим товаром може стати те, що сумнівно відносити до права власності – людський організм, який буває об'єктом донорства та трансплантації.

Відповідно МКУ 2012 р., товари – будь-які рухомі речі, у тому числі ті, на які законом поширено режим нерухомої речі (крім транспортних засобів комерційного призначення), валютні цінності, культурні цінності, а також електроенергія, що переміщується лініями електропередачі.

При здійсненні своїх прав та виконанні обов'язків власник зобов'язаний додержуватися моральних засад суспільства. Усім власникам забезпечуються рівні умови здійснення своїх прав. Власність зобов'язує. Власник не може використовувати право власності на шкоду правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію та природні якості землі. Держава не втручається у здійснення власником права власності. Діяльність власника може бути обмежена чи припинена або власника може бути зобов'язано допустити до користування його майном інших осіб лише у випадках і в порядку, встановлених законом.

Право власності набувається на підставах, що не заборонені законом, зокрема із правочинів. Право власності вважається набутим правомірно, якщо інше прямо не випливає із закону або неза-

конність набуття права власності не встановлена судом. Право власності на нову річ, яка виготовлена (створена) особою, набувається нею, якщо інше не встановлено договором або законом.

Особа, яка виготовила (створила) річ зі своїх матеріалів на підставі договору, є власником цієї речі. Якщо договором або законом передбачено прийняття нерухомого майна до експлуатації, право власності виникає з моменту його прийняття до експлуатації.

Якщо право власності на нерухоме майно відповідно до закону підлягає державній реєстрації, право власності виникає з моменту державної реєстрації.

Переробкою є використання однієї речі (матеріалу), в результаті чого створюється нова річ. Особа, яка самочинно переробила чужу річ, не набуває право власності на нову річ і зобов'язана відшкодувати власникові матеріалу його вартість. Право власності на рухому річ, створену особою шляхом переробки з матеріалу, що їй не належить, набувається власником матеріалу за його бажанням, якщо інше не встановлено договором або законом. Якщо вартість переробки і створеної нової речі істотно перевищує вартість матеріалу, право власності на нову річ набуває за її бажанням особа, яка здійснила таку переробку. У цьому разі особа, яка здійснила переробку, зобов'язана відшкодувати власникові матеріалу моральну шкоду. Власник матеріалу, який набув право власності на виготовлену з нього річ, зобов'язаний відшкодувати вартість переробки особі, яка її здійснила, якщо інше не встановлено договором.

Право власності у набувача майна за договором виникає з моменту передання майна, якщо інше не встановлено договором або законом. Переданням майна вважається вручення його набувачеві або перевізникові, організації зв'язку тощо для відправлення, пересилання набувачеві майна, відчуженого без зобов'язання доставки.

До передання майна прирівнюється вручення коносамента або іншого товарно-розпорядчого документа на майно.

Право власності на майно за договором, який підлягає нотаріальному посвідченню, виникає у набувача з моменту такого посвідчення або з моменту набрання законної сили рішенням суду про визнання договору, не посвідченого нотаріально, дійсним.

Права на нерухоме майно, які підлягають державній реєстрації, виникають з дня такої реєстрації відповідно до закону.

Царенко В.І.

ПРАВО МАГДЕБУРЗЬКЕ – див. МАГДЕБУРЗЬКЕ ПРАВО.

ПРАВО МИТНЕ (CUSTOMS LAW) – галузь права, яка регулює суспільні відносини у сфері переміщення товарів, ручного вантажу, багажу і транспортних засобів через митний кордон держави. В Україні одним із основних завдань **П.м.** є нормативне забезпечення митної політики та митної справи держави, захист вітчизняного виробника та вітчизняного ринку, встановлення відповідальності за порушення митних правил і порядку її застосування. **П.м.** виконує функції: а) регулятивну (вплив на суспільні відносини через встановлення прав та обов'язків суб'єктів митно-правових відносин); б) охоронну (вплив на відповідних суб'єктів з метою виконання ними митних правил і норм). Це зумовлює деякі специфічні ознаки **П.м.** Зокрема, воно більше, ніж інші галузі національного права, формується під впливом міжнародних митних правил, норм і стандартів. Предметом **П.м.** є митні відносини, які виникають у зв'язку зі здійсненням митними органами функцій економічного захисту державного кордону (тарифне регулювання, сплата податків тощо) і митного контролю за переміщенням через кордон товарів і транспортних засобів. Основним методом регулювання цих відносин є імперативний метод (метод владних приписів). Диспозитивний метод, який встановлює рівність учасників митних відносин, застосовується як додатковий (наприклад, при регулюванні відносин, що складаються між митним органом та митним брокером).

Норми **П.м.** регулюють: зміст митної політики та митної справи; організацію митної справи; службу в митних органах та установах; статус переміщених через митний кордон держави товарів і транспортних засобів; порядок митного контролю; декларування товарів; митні операції на морському та річковому транспорті; перевезення, зберігання і розпорядження товарами, що перебувають під митним контролем; підприємницька діяльність у галузі митної справи; поняття і види митних режимів; особливості пропуску та оподаткування товарів, що переміщуються громадянами через митний кордон; стягнення мита з товарів, що переміщуються через митний кордон держави; митні пільги; митну статистику та ведення товарної номенклатури ЗЕД; дізнання та адміністративно-юрисдикційну діяльність митних органів; відповідальність за порушення митних правил; провадження у справах про порушення митних правил. Джерелами **П.м.** в Україні є Конституція України, МКУ, закони в галузі митної справи, Укази Президента України, Постанови КМУ, підзаконні нормативні акти Міндоходів України, інших заінтересованих міністерств і відомств України.

П.м. – це комплексна галузь права, що є системою правових норм різної галузевої належності, які встановлюються або санкціонуються державою й призначені для регулювання відповідних суспільних відносин. **П.м.** можна визначити як комплексну галузь права, яка складається з різних правових інститутів і правових норм, що регулюють суспільні відносини в галузі митної справи.

Гармаш Є.В., Ліпинський В.В.

ПРАВО МИТНЕ ЄВРОПЕЙСЬКЕ (EUROPEAN CUSTOMS LAW) – сукупність норм європейського права, що регламентують функціонування митного союзу держав-членів ЄС.

Основним об'єктом регулювання у митному праві є порядок переміщення товарів через митний кордон. У ЄС регулювання переміщення товарів базується на нормах і принципах митного союзу, який є основою ЄС. Функціонування митного союзу ЄС поширюється на дві основні сфери: взаємовідносини держав-членів, пов'язані з реалізацією цілей загального, а потім і єдиного ринку, і регулювання товарообігу з третіми країнами відповідно до загальної політики Співтовариства.

Основу митного права ЄС становлять норми права ЄС, що регламентують усі аспекти формування митного союзу. Співтовариству практично повністю передано суверенітет держав-членів у сфері митного регулювання й митної політики.

Основною характеристикою митного союзу ЄС є свобода переміщення всередині спільного митного кордону будь-яких товарів незалежно від їх походження. Для цього прийнято Єдиний митний тариф щодо третіх країн і затверджено єдині правила його застосування, а також усунуто всі перепони для переміщення товарів між країнами-членами митного союзу. В основу створення митного союзу ЄС покладено 4 групи умов: ліквідація митних зборів у внутрішній торгівлі; ліквідація кількісних обмежень; гармонізація у сфері непрямого оподаткування; прийняття Єдиного митного тарифу.

Одним із джерел європейського митного права є Митний кодекс ЄС. Митний кодекс ЄС регулює тільки окремі сфери загального процесуального права, відсутні норми реалізуються відповідно до національного процесуального права держав-членів. Кодекс визначає систему єдиних правил митного оформлення в ЄС, яка містить: митні формальності під час увезення товарів на митну територію ЄС та вивезення товарів за її межі; єдині документи, що застосовуються в митному оформленні; митні режими; єдині правила щодо митного боргу; підстави для звільнення від сплати митних зборів.

Аналіз Митного кодексу дозволяє виділити особливості конкретних митних процедур у ЄС: декларант має право вибору місця митного оформлення на території будь-якої країни-члена Співтовариства під час реалізації процедур випуску у вільний обіг та експорту; існують різновиди процедури транзиту (внутрішній, зовнішній транзит), що пов'язано з митним статусом транзитних товарів; передбачено можливість митного оформлення в різних митних установах під час процедур внутрішньої та зовнішньої переробки. В ЄС використовуються три форми митної декларації: письмова (Єдиний адміністративний документ), електронна й усна.

Бережнюк І.Г., Ченцов В.В.

ПРАВО МИТНЕ МІЖНАРОДНЕ (INTERNATIONAL CUSTOMS LAW) – складова частина міжнародного права як системи юридичних норм, що регулюють міжнародні відносини з метою забезпечення миру та співробітництва.

Міжнародне право не є елементом жодної національної системи права. У ньому відображається колективна воля народів, що виступають його суб'єктами, щодо регулювання відносин із питань, які виникають між ними, у тому числі – митних. Зміст **П.м.м.** становить система норм і принципів міжнародного права, які регулюють відносини між державами в процесі їх співробітництва у митних питаннях, закріплена у відповідних міжнародних договорах, а також у спеціальних угодах із митних питань та в інших джерелах – міжнародному звичаї як доказі загальної практики, визнаної в якості правової норми; загальних принципах права, визнаних цивілізованими націями; судових рішеннях та доктринах найбільш кваліфікованих фахівців із публічного права різних націй у якості допоміжного засобу для визначення правових норм. **П.м.м.** трактують як підгалузь міжнародного економічного права, яка містить систему норм і принципів, що регулюють відносини між державами з митних та пов'язаних із ними інших питань міжнародного економічного співробітництва. Такий підхід до **П.м.м.** ґрунтується на тому, що абсолютна більшість його норм і принципів спрямована на регулювання міжнародних економічних відносин. А те, що окремі його норми і принципи можуть входити до міжнародного торговельного, міжнародного транспортного права, права зовнішніх відносин, вказує на системний взаємозв'язок різних галузей і підгалузей міжнародного права. За іншим розумінням **П.м.м.** слід розглядати як самостійну галузь міжнародного права, яка складається з принципів і норм, що регулюють відносини між суб'єктами міжнародного права в процесі їх співробітництва з митних і пов'язаних з ними питань міжнародних економічних, торговельних, транспортних зв'язків і туризму. Предметом **П.м.м.** є конкретні, урегульовані правом двосторонні або багатосторонні міжнародні відносини щодо співробітництва та взаємодопомоги у боротьбі з митними правопорушеннями, відносини щодо діяльності міждержавних органів з приводу проведення переговорів та укладення міжнародних договорів тощо. Об'єктом **П.м.м.** виступають міждержавні митні відносини та відносини, безпосередньо з ними пов'язані (відносини між державами щодо надання привілеїв та імунітетів). Суб'єктом **П.м.м.** вважається такий учасник міжнародних митних відносин, який є носієм міжнародних прав і міжнародних обов'язків та здатен брати участь в створені й реалізації його норм, тобто держави,

міжнародні організації, міждержавні об'єднання. Обов'язковою ознакою всіх суб'єктів **П.м.м.** є наявність у них міжнародної правосуб'єктності (правоздатності та дієздатності). Головною функцією **П.м.м.** є регулювання міждержавних митних відносин. У цьому контексті **П.м.м.** покликане забезпечити: міжнародну економічну безпеку та неухильне дотримання невід'ємного права держав вибирати свою економічну митну систему; свободу міждержавного спілкування від свавілля та незаконних ембарго, бойкоту, торговельних, митних, кредитних та технологічних блокад; використання міжнародних відносин із метою усунення експлуатації менш розвинених в економічному відношенні країн більш розвиненими в економічному відношенні державами, недопущення політичного тиску, усунення неправомірних економічних відносин; сприяння перебудові міжнародних економічних відносин на засадах поваги до державного та економічного суверенітету, рівноправності та взаємної вигоди, створення сприятливих умов для розвитку співпраці між державами у сфері митних зв'язків та взаємодопомоги.

Молдован Е.С.

ПРАВО ПРИВАТНЕ МІЖНАРОДНЕ (INTERNATIONAL PRIVATE LAW) – окрема галузь приватного права, яка регулює правовідносини, ускладнені іноземним елементом. Іноземний елемент – це правовий феномен, що належить до іншої національної правової системи. Він поділяється на три види: суб'єкт, об'єкт та юридичний факт. Учасниками міжнародно-правових відносин здебільшого є фізичні та юридичні особи, однак, дана галузь права регулює також відносини за участю держави чи інших суб'єктів міжнародного публічного права (наприклад, транснаціональні корпорації), у випадку, якщо іншою стороною виступає фізична чи юридична особа. Специфіка механізму правового регулювання цивільних відносин з іноземним елементом виявляється у способах регулювання. Першим, і найбільш поширеним з них, є колізійно-правовий, суть якого полягає у виборі відповідного національно-правового порядку для вирішення конкретної цивільної справи. Другий спосіб – матеріально-правовий. Він виявляється у створенні спеціальних норм цивільно-правового характеру, які повинні безпосередньо застосовуватися до певних відносин, оминаючи колізійну стадію вибору національного права.

Пунда О.О., Кравчук П.С.

ПРАВО СКЛАДСЬКЕ (WAREHOUSE LAW) [лат. ius stapulae – право основних продуктів]. Застосування **П.с.** та дорожнього примусу по відношенню до купців мало на меті контролювати та скеровувати в обов'язковому порядку їх рух через митниці, сприяти розвитку місцевої торгівлі. **П.с.** виконувало і функції митного контролю, місцева влада не давала дозволу пропускати без оплати жодного купця, це був взаємний інтерес як міста, так і державної влади – забезпечити надходження до скарбниці. **П.с.** з'являється ще при Данилові Романовичу який запрошував на Галиччину німців-колоністів селитися в його містах. Церковним інституціям з XII ст. надавали юридичні права на здійснення такої митної процедури – право утримувати торговельні склади в межах монастирів, яка регламентувалася князівськими «статутами», зокрема, «Торговим статутом князя Всеволода» (1135 р.).

В Європі згідно з **П.с.** існувала заборона приїжджим продавати свої товари вроздріб, змушуючи реалізувати їх тільки оптом і лише місцевим жителям. **П.с.** існувало у двох видах: загальне (deposita generaliai), яке включало всі товари, спеціальне (deposita specialia), котре стосувалося тільки деяких товарів. Існували дві форми застосування **П.с.**: абсолютна й відносна. Згідно з абсолютним **П.с.** купці змушені продавати свої товари у «складському» місті, а далі їм проїзд заборонявся. В Україні подібним правом «складського» міста в окремі роки XIV – XV ст. користувалися Львів та Київ.

Переважна більшість «складських» міст в Україні володіла обмеженим (відносним) **П.с.** Відповідно до цього після закінчення встановленого законом строку перебування у даному місті, купцю дозволялося рушати з непроданими товарами далі. **П.с.** у відносній формі користувалися Луцьк, Володимир, Кам'янець. Виділяли генеральне право складу, коли купці були змушенні в будь-якому випадку продавати товари й не мали права їхати далі, навіть якщо товари не були продані, а також виключне **П.с.** на 7, 10 або 14 та більше днів. Відповідно до **П.с.** заїжджих купців зобов'язували пересуватися лише певними, конкретно визначеними шляхами (інститут торговельного права, відомий як дорожній примус) та заборонялося обминати міста, які володіли цим правом. У прямому зв'язку із **П.с.** стояло примусове користування визначеними урядом шляхами, що вели до «складських» міст і митниць.

У 1379 р. Львів одержав виключне **П.с.** (протягом 14 днів), що поширювалося на всю левантійську торгівлю, на всі товари окрім солі. Соляні склади існували окремо. Уже в XIV ст. вони були в Острозі, Володимирі та Луцьку, Львові. У 1460 р. Привілей короля Казимира надав Львову виключне право генерального права гуртової торгівлі та дорожнього примусу стосовно будь-яких купців «поза львівський склад нехай не прагнуть і не наважуються (їхати), але все там повинні складувати і продавати». Львівські купці мали пільги у сплаті мита на території Польського королівства. Ринок на той час служив ареною як для справ публічних так і купецьких. До міста, як до торговельного складу, прибували купці з Європи та Азії. **П.с.** для

Львова підтверджувалося у наданих привілеях, численних декретах, судових вироках при вирішенні суперечок, які виникали з купцями інших міст або старостами.

Протягом XIV–XV ст. Київ, перебуваючи під владою литовських князів, отримав право торгувати на території України й Литви. Київ став центром міжнародної торгівлі та отримав **П.с.**, згідно з яким іноземні купці (з Білорусії, Вірменії, Західної Європи, Єгипту, Московщини) частину товарів мали продавати в Києві. Вони зупинялися на Подолі (Гостинний двір). Щороку в місті проводили 2 ярмарки, а торги – тричі на тиждень. Для уникнення їх збігу, по регіонах торги приурочували до православних свят, що надавало можливість купцям вести жваву торгівлю протягом року.

У добу Польської Корони Самбір набув право головного складу Галичини. Отримавши **П.с.** Броди у 1633 р. стали транзитним містом, купці, які провозили товари із Києва та Полісся на Польщу і, навпаки, зі сходу на схід, зобов'язані протягом трьох днів викладати свої товари для гуртового продажу. Купці з Волощини та Туреччини робили зупинку в Шаргороді на два дні, продавали свої товари й лише на третій рушали далі. Щоб львівські склади не обминали купці із Снятина, Кам'янця і Луцька, волоські та турецькі купці, складський збір із товарів збирався у самому Львові. Якщо ж ці купці транзитом їхали і обходили Львів, прямуючи до Кам'янця чи Снятина, то вони повинні були безпосередньо платити складський збір з товарів там, на місці. Спостережні функції у справі **П.с.** належали Прикордонній комісії. З отриманням містами **П.с.** поступово виявляється і певна диференціація за окремими видами товарних складів.

Запровадження та збереження **П.с.** полегшувало збирання торгового мита міською адміністрацію, умови розвитку торгівлі призвели до дефіциту зовнішньоторгового балансу в середині XVII ст.

Примак А.Ф.

ПРАВОВА ПОМИЛКА – див. ПОМИЛКА ПРАВОВА.

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ – див. РЕЖИМ ПРАВОВИЙ.

ПРАВОВЛАСНИК (RIGHTHOLDER) – особа, якій відповідно до закону належать майнові права на об'єкт права інтелектуальної власності, або особа, яка діє від її імені в межах наданих повноважень.

П. – фізична або юридична особа, яка є власником прав на той чи інший контент, наприклад, на музичну композицію. **П.** може надавати контент-провайдера права на користування або переробку об'єкта (наприклад, при створенні рінгтона) в обмін на відповідні відрахування (разові, періодичні або у вигляді відсотка від доходу). Автор або творці контенту – окремий випадок **П.**, оскільки сам **П.** може і не бути автором, але отримати від автора права на використання або переробку контенту, а також на його реалізацію. **П.** можуть бути художники, що створюють логотипи, автори музики, програмісти і в більш широкому сенсі розробники Java-ігор, а також нові ресурси, редакції ЗМІ, телеканали тощо.

Коновалов Ю.О.

ПРАВОПОРУШЕННЯ (OFFENCE) – загальнотеоретичне поняття антиподу правомірної поведінки – протиправне, винне, соціально шкідливе діяння (дія чи бездіяльність) деліктоздатної особи, що зумовлює її юридичну відповідальність.

Традиційно поняття **П.** визначають через сукупність таких ознак: (соціальна) суспільна шкідливість, протиправність, наявність вини та настання юридичної відповідальності залежно від виду вчиненого правопорушення.

Соціальна шкідливість – здатність діяння спричиняти шкоду нормальним суспільним відносинам, правам, свободам, законним інтересам фізичних чи юридичних осіб. Ця шкода може бути різною залежно від наслідків протиправного діяння, його соціальної оцінки (матеріальною і моральною, значною і незначною).

Протиправність **П.** полягає у діяннях, що суперечать приписам правових норм. Критерієм правомірності дій має бути право як втілення справедливості, тому саме з позицій гарантованих конституцією прав і свобод людини повинні розцінюватися державою ознаки протиправності діянь. У законодавстві державою закріплено належний порядок суспільних відносин. За умови дотримання приписів правових норм усіма суб'єктами суспільних відносин буде забезпечено суспільний правопорядок та гарантовано умови для реалізації їх прав. Протиправність, як ознака **П.**, дуже близька до суспільної небезпечності. Якщо порушується правовий припис, то і спричиняється шкода суспільним інтересам.

Винність суб'єкта **П.** є також ознакою **П.** Вину традиційно розуміють як психічне відношення суб'єкта **П.** до його діяння та (чи) тих наслідків, що настають в результаті цього діяння. Тобто наявність вини, як ознаки, **П.** свідчить про його свідомо-вольовий характер.

П. як юридичний факт породжує реакцію держави у вигляді охоронних правовідносини, в межах яких реалізуються заходи відповідальності за вчинене **П.** Для суб'єкта **П.** юридичні наслідки завжди будуть негативними. Вид юридичної відповідальності залежить від галузі законодавства, у якій вчинено **П.**

Ззовні **П.** завжди є діянням (дією чи безді-

яльністю) суб'єкта, яке може виражатися: у невиконанні суб'єктивних обов'язків, що випливають з договору чи закону; у недотриманні визначених державою у правових нормах заборон; у зловживанні суб'єкта своїми правами, створенні будь-яких перепон для використання своїх суб'єктивних прав іншими суб'єктами.

Видами **П.** є злочини і провини. Злочин – це передбачене КК України суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину. Юридичним вираженням особливої суспільної небезпеки злочинів є їх заборона кримінальним законом і застосування за їх вчинення кримінального покарання. У кримінальному законодавстві наведено вичерпний перелік злочинів.

Провини (проступки, вчинки) – це правопорушення, що мають меншу суспільну небезпечність ніж злочини. Відповідальність за їх вчинення передбачена іншими, крім кримінального, галузями законодавства. За галузями законодавства їх класифікують на адміністративні провини, дисциплінарні провини (в галузі трудового права та відповідно до Дисциплінарних статутів), цивільно-правові провини.

Царенко В.І.

ПРАВОПОРУШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНЕ (ПРОСТУПОК) (ADMINISTRATIVE OFFENCE/VIOLATION (MISDEMEANOR)) – протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.

Таке первинне поняття **П.а.** закріплює та визначає КУпАП, який за своїм місцем в системі адміністративного законодавства України є правовстановлюючим, первинним джерелом по відношенню до нормативно-правових актів, які приймались пізніше.

Розглядаючи загальне поняття **П.а.** можна виділити наступні його ознаки: це дія чи бездіяльність. Тобто – діяння, а не думки, бажання чи інші подібні прояви психічної діяльності людей; антигромадська (антисуспільна) спрямованість. Цю ознаку ототожнюють з суспільною небезпекою або суспільною шкідливістю; протиправність. Подібне діяння завжди посягає на загальнообов'язкові правила, встановлені тим чи іншим нормативним актом; винуватість. Таке діяння, як прояв волі і свідомості особи, повинно бути завжди винним, тобто вчиненим умисно або з необережності; адміністративна карність. Подібне протиправне, винне діяння може бути визнане **П.а.** тільки тоді, коли за його вчинення законодавством передбачено адміністративну відповідальність.

Те чи інше протиправне діяння можна кваліфікувати як **П.а.** лише за наявної сукупності ознак, які називають юридичним складом **П.а.** Це два елементи, що характеризують так звану, зовнішню сторону правопорушення – об'єкт, об'єктивна сторона, та два елементи, що характеризують внутрішню сторону правопорушення – суб'єкт та суб'єктивна сторона.

Виділяють такі різновиди об'єкта залежно від рівня узагальнення правових норм: загальний об'єкт, яким є суспільні відносини, що складаються у сфері державного управління, урегульовані переважно нормами адміністративного права, а також нормами інших галузей права, і які охороняються адміністративними санкціями; родовий об'єкт – однорідні групи суспільних відносин, які в сукупності складають загальний об'єкт (наприклад, громадського порядку, певних галузей та сфер діяльності тощо); видовий об'єкт – самостійний складовий різновид родового об'єкта, відокремлена група суспільних відносин, загальних для ряду проступків (наприклад, суспільні відносини, пов'язані з дотриманням митного режиму, паспортного режиму, прикордонного режиму, правил дозвільної системи, правил військового обліку тощо, які в сукупності з іншими відносинами складають родовий об'єкт у сфері встановленого порядку управління); безпосередній об'єкт – одне або декілька суспільних відносин, яким спричиняється шкода певним **П.а.** (наприклад, порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України; порядок перетину кордону, безпека руху, людська гідність тощо).

При характеристиці **П.а.** виділяють таке поняття як предмет **П.а.**, якими є предмети матеріального світу, з приводу яких виникають суспільні відносини, що охороняються нормами адміністративного права. Предмет може мати суттєве значення для окреслення вчиненого, більш точної кваліфікації проступку. Інколи предмет прямо записується в законі, наприклад, наркотичні засоби, психотропні речовини, транспортні засоби і т. ін.

Об'єктивна сторона складу **П.а.** – це система передбачених адміністративно-правовою нормою ознак, що характеризують зовнішню сторону правопорушення. Вона містить такі обов'язкові ознаки: протиправне діяння – дія чи бездіяльність (більшість **П.а.** скоюється у формі протиправного діяння); шкідливі наслідки діяння; причинний зв'язок між протиправним діянням та шкідливими наслідками, що наступили. Не обов'язкові (факультативні) об'єктивної сторони **П.а.**: час, місце, умови, способи та засоби вчинення правопорушення.

Виділяють дві групи шкідливих наслідків **П.а.**: матеріальні й формальні. Тому виділяють **П.а.** з матеріальним або формальним складом. **П.а.** з матеріальним складом – це такі **П.а.**, для об'єктивної сторони яких закон вимагає встановлення не тільки факту діяння, а й шкідливих наслідків. **П.а.** з формальним складом – це такі **П.а.**, для об'єктивної сторони, яких закон вимагає

встановлення тільки факту власне діяння. Шкідливі наслідки в цих **П.а.**, хоча й можуть настати, але лежать за межами складу **П.а.** (наприклад, порушення режиму зони митного контролю, порушення прикордонного режиму або режиму в пунктах пропуску через державний кордон України тощо). Слід мати на увазі, що більшість **П.а.** та порушень митних правил мають формальний склад.

Суб'єктами **П.а.** можуть бути деліктоздатні фізичні та юридичні особи, що скоїли ті чи інші **П.а.**, враховуючи також порушення митних правил. Фізичні особи в такій якості – це осудні особи, які на момент вчинення такого **П.а.** досягли 16-річного віку, громадяни України, іноземці та особи без громадянства. Юридичні особи в такій якості – це будь-які організації незалежно від форм власності, що підлягають адміністративній юрисдикції України.

Суб'єктивна сторона **П.а.** характеризує внутрішнє (психічне) відношення суб'єкта правопорушення до скоєного ним діяння та його негативних наслідків. Вона містить такі ознаки, як: вина (основна, обов'язкова ознака суб'єктивної сторони); мотив та мета (факультативні ознаки суб'єктивної сторони). Вина – це власне психічне відношення особи до своїх дій та їх наслідків у формі умислу (наміру) або необережності. Умисел буває прямий або непрямий (опосередкований намір). Вина у формі необережності може проявлятись як легковажна самовпевненість або недбалість.

Хома В.О.

ПРАВОПОРУШЕННЯ КОРУПЦІЙНЕ (CORRUPTION OFFENCE) – умисне діяння, що містить ознаки корупції, вчинене суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення, за яке законом установлено кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність.

Суб'єктами відповідальності за **П.к.** є: Президент України, Голова ВРУ, його Перший заступник та заступник, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, міністри, інші керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу КМУ, та їх заступники, Голова СБУ, Генеральний прокурор України, Голова НБУ, Голова Рахункової палати, Уповноважений ВРУ з прав людини, Голова ВР АРК, Голова Ради міністрів АРК; народні депутати України, депутати ВР АРК, депутати місцевих рад; державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування; військові посадові особи ЗСУ та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби; судді КСУ, інші професійні судді, Голова, члени, дисциплінарні інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, службові особи секретаріату цієї Комісії, Голова, заступник Голови, секретарі секцій Вищої ради юстиції, а також інші члени Вищої ради юстиції, народні засідателі і присяжні (під час виконання ними цих функцій); особи рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, державної кримінально-виконавчої служби, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, податкової міліції, особи начальницького складу органів та підрозділів цивільного захисту; посадові та службові особи органів прокуратури, СБУ, дипломатичної служби, митних органів; члени ЦВК; посадові та службові особи інших державних органів, органів влади АРК.

Кримінальна відповідальність настає за такі **П.к.**, як: зловживання владою або службовим становищем; зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми; зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги; прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою; незаконне збагачення; пропозиція або надання неправомірної вигоди службовій особі; зловживання впливом; провокація підкупу.

Адміністративна відповідальність настає за такі **П.к.**: порушення обмежень щодо використання службового становища; пропозиція або надання неправомірної вигоди; порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності; порушення встановлених законом обмежень щодо одержання дарунка (пожертви); порушення вимог фінансового контролю; порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів; незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень; невжиття заходів щодо протидії корупції.

Дисциплінарна відповідальність за **П.к.** настає для державних службовців і полягає в обов'язку відповісти за невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків, перевищення своїх повноважень, порушення обмежень, пов'язаних із проходженням державної служби, а також за вчинок, який ганьбить його як державного службовця або дискредитує державний орган, у якому він працює. Можуть застосовуватися такі заходи дисциплінарного впливу: догана, звільнення, попередження про неповну службову відповідність, затримка до одного року у присвоєнні чергового рангу або у призначенні на вищу посаду, відсторонення державного службовця від виконання повноважень із збереженням заробітної плати.

Цивільно-правову відповідальність за вчинення **П.к.** державний службовець або інша особа, уповноважена на виконання функцій держави, зобов'язані нести у разі заподіяння ними фізичної, моральної або майнової шкоди фізичним і юридичним особам.

Молдован Е.С.

ПРАВОПОРУШЕННЯ КРИМІНАЛЬНЕ (CRIMINAL OFFENCE) – законодавчий термін, запроваджений КПК України від 13.04.2012. Відповідно до його положень у кримінальне процесуальне законодавство України вводиться ряд нових інститутів. Зокрема, впроваджуються **П.к.**, які поділятимуться на злочини та кримінальні проступки.

Основною характеристикою кримінальних проступків є відсутність судимості в осіб, які вчинили ці діяння. Засудження в справах про кримінальні проступки не впливатиме на реалізацію в майбутньому цією особою своїх прав (на проходження державної служби тощо); відсутність покарання у вигляді позбавлення волі. Стягнення у вигляді адміністративного арешту замінюється на громадські роботи. Реалізація цих змін призведе до зменшення кількості арештованих осіб, які утримуватимуться в умовах виправних установ закритого типу; каратимуться лише закінчені діяння. Підготовка та замах на кримінальний проступок не тягнутиме кримінальної відповідальності; покараннями за вчинення кримінальних проступків будуть: штраф, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадські роботи. Введення у правову систему України інституту кримінального проступку не створюватиме конституційно-правових проблем не зважаючи на те, що в низці положень Конституції України (наприклад, ст. 29, 30, 31, 34, 39, 60, 62, 92 тощо) йдеться лише про поняття «злочину» і немає місця «кримінальному проступку». Так, у ст. 92 Основного Закону мовиться про те, що «виключно законами України визначаються ... засади цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них». Ці конституційні положення встановлюють вимоги до виду (юридичної сили) нормативного акта, який повинен визначати чотири види відповідальності: цивільну, кримінальну, адміністративну та дисциплінарну, – це повинен бути закон. Законодавець може визначати законом й інші види деліктів, правопорушень, зокрема й встановлювати відповідальність за вчинення кримінальних проступків. Інші положення Конституції України гарантують права і свободи людини і громадянина в окремих ситуаціях, пов'язаних зі злочинами. Жодного порушення прав осіб та відповідних вимог Конституції не буде, якщо положення закону поширять дію гарантії щодо свободи та особистої недоторканності, недоторканності житла, таємниці листування та презумпції невинуватості не тільки на справи про злочини, але й на справи про кримінальні проступки.

Пунда О.О.

ПРАЙС-ЛИСТ ВИРОБНИКА ТОВАРУ – див. ПРЕЙСКУРАНТ (ПРАЙС-ЛИСТ) ВИРОБНИКА ТОВАРУ.

ПРАКТИКА ВІЛЬНА (FREE PRACTICE) – заходження судна закордонного плавання в порт та початок вантажних операцій без участі комісії на борту судна за рішенням уповноважених здійснювати відповідний контроль державних органів, що приймається на підставі відомостей, отриманих до прибуття судна, відповідно до Конвенції про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р.

В Україні **П.в.** застосовується для суден-контейнеровозів та суден, що перевозять наливні вантажі. У разі відсутності заперечень з боку державних органів, уповноважених здійснювати контроль на державному кордоні, вона може застосовуватися і до інших типів суден. Після впровадження у морському порту інформаційної системи портового співтовариства, обмін інформацією і документами в електронній формі, необхідними для прийняття рішення про можливість застосування до судна **П.в.**, між адміністрацією порту, державними органами, уповноваженими здійснювати відповідні види контролю в пунктах пропуску через державний кордон, та суб'єктами господарювання, що провадять свою діяльність у морському порту, здійснюється з використанням такої системи.

Інформація про рішення, прийняті державними органами, уповноваженими здійснювати відповідні види контролю у пунктах пропуску через державний кордон, щодо застосування **П.в.**, передається агентській організації (морському агенту).

Застосування механізму **П.в.** дозволяє зменшити час непродуктивного простою судна, що позитивно впливає на прибуток судновласника та підвищує ефективність роботи порту.

Фрадинський О.А.

ПРАКТІЙ (PRAKTIJ) – за результатами аналізу херсонеських будівельних написів IV – V ст., що дозволяють реконструювати організацію митно-податкових служб пізньоантичного Херсонесу Таврійського (Херсонесу), **П.** – це місцева установа, що збирала мито на ввезення та вивезення товарів.

Міський гарнізон балістаріїв (загін, озброєний балістами (старовинними метальними машинами)) утримувався за рахунок частини митних зборів, яка відходила центральній владі імперії. Третина акумульованих **П.** коштів надходила у державну скарбницю (sacrae largitionum), решта – спрямовувалася на потреби міської громади. К. Цукерман стверджує, що **П.** стягував з населення як митні збори, так й інші податки. Грецьке слово «**П.**»(πρακτεῖον) у даному контексті утворено від дієслова πραττω і перекладається як «стягувати», «збирати». Тобто кошти на утримання гарнізону та фортифікаційне будівництво виділялися з будь-яких місцевих податків, а не лише тільки з митних зборів.

З інтерпретацією настінного напису 488 р. пов'язано декілька актуальних питань. Перш за все – це факт існування та призначення «практія»(πρακτεῖον). Як називалися чиновники **П.** – невідомо. В. Латишев зазначає, що міська митна установа і балістарії були об'єднані в рамках однієї організаційної структури – вікаріату. Тобто в Херсонесі імперська військова і цивільна влада вже наприкінці V ст. була об'єднана. Можливо, на нижчих посадах у **П.** служили херсоніти, що було характерною рисою візантійської податкової політики – використання муніципальних службовців під час збирання податків. Подібна практика використання надходжень від місцевих податків існувала в місті з II ст. Оскільки В. Латишев переклав термін «практіон» як «митниця», деякі фахівці запевняють, що фіскальні функції **П.** тільки й обмежувалися сферою митної діяльності.

Ченцов В.В., Колесников К.М.

ПРАКТОР (PRAKTOR) [від давньогрец. πραττό – «стягувати»] – адміністративна посада, яку в класичних Афінах і в ранньоелліністичному Боспорі займали виконавці судових рішень. У Єгипті римської доби так називали чиновників, які спочатку стягували з населення недоїмки і поступово перетворювалися на «податкових інспекторів». У деяких джерелах X–XI ст. **П.** – синонім слова «комеркіарій» (збирач податків). На думку дослідників, у X–XIII ст. **П.** означав не конкретну посаду, а функції чиновника, наприклад, «особу, відповідальну за збирання податків в окрузі», або «інспектор, що стягує мито з кораблів і моряків в імперському порту».

Ченцов В.В., Колесников К.М.

ПРАПОР ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (FLAG OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – прямокутне полотнище зеленого кольору зі співвідношенням сторін 2:3. У верхньому лівому куті полотнища (крижі) зображено Державний Прапор України, а в центрі вільної половини – емблему Державної митної служби України. Зображення Державного Прапора України займає четверту частину полотнища, а висота емблеми Державної митної служби України дорівнює 5/12 висоти полотнища. Обидві сторони полотнища ідентичні.

Заснований Указом Президента України від 27.06.2003 № 554/2003 «Про символіку Державної митної служби України».

Фрадинський О.А.

ПРАПОР МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ (FLAG OF THE CUSTOMS AUTHORITIES OF UKRAINE) – прямокутне полотнище темно-синього кольору, у верхньому куті якого розміщено Державний Прапор України, що займає четверту частину полотнища. У центрі вільної половини полотнища, на відстані 3/10 його ширини від верхнього краю прапора, зображено кадуцей жовтого кольору, висота якого дорівнює 2/5 ширини полотнища.

Зображення кадуцея будується відповідно до схеми, яка є складовою частиною цього опису. Співвідношення ширини прапора до його довжини – 2:3. Зворотний бік прапора є дзеркальним відображенням лицьового боку.

Затверджений Постановою ВРУ «Про затвердження описів прапора та розпізнавального знака митних органів України» від 04.04.1997 №181/97-ВР.

Фрадинський О.А.

ПРЕДМЕТ ДЕРЖАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ (MATTER OF STATE ACTIVITY IN THE FIELD OF CUSTOMS SECURITY) – моніторинг чинників, що підривають безпеку митних операцій, формування й реалізація митної політики, яка забезпечує ефективну безпеку.

Регулярна державна діяльність із забезпечення митної безпеки повинна передбачати: розроблення й здійснення комплексу оперативних і перспективних заходів, що стосуються попередження та нейтралізації внутрішніх і зовнішніх загроз, а також оцінювання їх результатів; практичну організацію роботи з реалізації комплексу державних заходів, що стосуються забезпечення митної безпеки; моніторинг фактів виявлення й прогнозування внутрішніх і зовнішніх загроз; створення інформаційної системи об'єктивного загального моніторингу митної безпеки; постійний аналіз рішень щодо фінансового забезпечення митної безпекоспроможності кордону.

Пашко П.В.

ПРЕДМЕТ КОНТРАБАНДИ (CONTRABAND ARTICLE) – нормативно-правова категорія, характеристика елементу об'єктивної сторони складу злочину. Контрабанда належить до злочинів, характерною особливістю яких є обов'язкова наявність предмета, на який безпосередньо направлені злочинні дії винного і через який він посягає на суспільні відносини, що характеризують об'єкт цього злочину. **П.к.**, як підстава виникнення та умова реалізації суспільних відносин, змістом яких є господарська діяльність їх суб'єктів, матеріалізує, висвітлює саме цю соціальну категорію. Цей різновид економічних відносин закріплений, матеріалізований у предметах, вичерпний перелік яких міститься у ККУ. Основним безпосереднім об'єктом контрабанди тривалий час визнавалися охоронювані кримінальним законом суспільні відносини щодо зовнішнього і внутрішнього товарообігу в Україні. Додатковим безпосереднім об'єктом контрабанди були охоронювані кримінальним законом суспільні відносини стосовно порядку переміщення через митний кордон України товарів, історичних та культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, радіоактивних або вибухових речовин, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а також стратегічно важливих сировинних товарів, відносно яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України. Набрання чинності у січні 2012 р. ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності» № 4025-VI про гуманізацію відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності (або як його ще називають Закон про декриміналізацію) змінило нормативне визначення предмета контрабанди, декриміналізувавши «предметну» контрабанду. За ККУ **П.к.** – це культурні цінності, отруйні, сильнодіючі, вибухові речовини, радіоактивні матеріали, зброя та боєприпаси (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а також спеціальні технічні засоби негласного отримання інформації, переміщені через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю.

Пунда О.О.

ПРЕДМЕТИ АНТИКВАРІАТУ (ANTIQUES) – культурні цінності матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне, наукове значення та підлягають збереженню, відтворенню та охороні і створені понад 50 років тому, у тому числі: предмети і документи, що пов'язані з розвитком суспільства та держави, історією науки, мистецтва і техніки, а також з життям і діяльністю видатних осіб, державних, політичних і громадських діячів; художні твори, у тому числі: оригінальні художні твори живопису, графіки та скульптури, картини та малюнки повністю ручної роботи на будь-якій основі та з будь-яких матеріалів; оригінальні художні композиції та монтажі з будь-яких матеріалів; гравюри, естампи, літографії та їх оригінальні друковані форми, твори декоративно-прикладного мистецтва, у тому числі вироби традиційних народних промислів та інші художні вироби зі скла, кераміки, дерева, металу, кістки, тканини та інших матеріалів; складові частини та фрагменти архітектурних, історичних, художніх пам'яток і пам'яток монументального мистецтва;

рідкісні рукописи, друковані видання і документальні пам'ятки, у тому числі інкунабули та інші видання, що які становлять історичну, художню, наукову та культурну цінність; архівні документи, уключаючи кіно-, фото-, фонодокументи; унікальні та рідкісні музичні інструменти; старовинні монети та інші предмети колекціонування.

П.а. є товари, що належать до товарних позицій за кодами 9701- 9706 згідно з УКТ ЗЕД.

Коновалов Ю.О.

ПРЕДСТАВНИК ДЕКЛАРАНТА – див. ОСОБА УПОВНОВАЖЕНА (ПРЕДСТАВНИК ДЕКЛАРАНТА).

ПРЕДСТАВНИЦТВО ІНОЗЕМНОЇ ДЕРЖАВИ ДИПЛОМАТИЧНЕ (DIPLOMATIC MISSION OF A FOREIGN STATE) – постійний закордонний державний орган зовнішніх зносин, створений на основі

спільної угоди однією державою на території іншої для підтримання постійних офіційних контактів. **П.** виступає від імені своєї країни у всіх питаннях, що стосуються відносин з іншою стороною.

Виділяють два основних види **П.**: посольства та місії. Прийнято вважати, що посольства – представництва вищого класу, хоча суттєвих відмінностей між ними немає. Більшість держав, у т. ч. Україна, віддають перевагу обміну дипломатичними представництвами на рівні посольств. До посольств прирівнюються представництва Ватикану – нунціатури. Місія є представництвом нижчого класу. Представництва Святійшого престолу називають інтернунціатурами. Рівень **П.** визначається угодою між відповідними державами. З II. пол. XX ст. місії створюються дуже рідко.

Держава, що направляє посольство або місію в іншу державу, іменується державою, що акредитує, а держава, що приймає такі представництва на своїй території, – державою, що приймає, державою перебування.

Главою посольства є посол, місії – посланник або повірений у справах, для Ватикана – інтернунцій.

Посол акредитується при главі держави, а тимчасовий повірений у справах – при міністрові закордонних справ. Посланники акредитуються при главі уряду. Глави дипломатичних представництв є найвищими офіційно акредитованими представниками держави в країні перебування.

Співробітниками **П.** є глава дипломатичного представництва та члени персоналу дипломатичного представництва. Членами персоналу **П.** є члени дипломатичного, адміністративно-технічного та обслуговуючого персоналу дипломатичного представництва. Членами дипломатичного персоналу **П.** є члени персоналу дипломатичного представництва, які мають дипломатичний ранг. Членами адміністративно-технічного персоналу **П.** є члени персоналу **П.**, які здійснюють адміністративно-технічне обслуговування дипломатичного представництва.

Членами обслуговуючого персоналу **П.** є члени персоналу дипломатичного представництва, які виконують обов'язки щодо обслуговування дипломатичного представництва.

Віденська конвенція 1961 р. «Про дипломатичні зносини» визначає функції **П.**: представництво держави, яка акредитує, у державі перебування; захист у державі перебування інтересів держави, що акредитує, і її громадян у межах, що допускаються міжнародним правом; ведення переговорів з урядом держави перебування; з'ясовування всіма законними способами умов і подій у державі перебування і повідомлення про них уряду держави, що акредитує; заохочення дружніх відносин між державою, що акредитує, і державою перебування та розвиток їхніх взаємовідносин в галузі економіки, культури і науки.

Посольство США в Україні

Усі перераховані вище функції крім останньої, були вироблені в процесі тривалої міжнародної практики. Зміцнення дружніх відносин між державами і співробітництво в галузі економіки, культури і науки розпочалось уже в сучасний період. Ця функція була запропонована делегацією Чехословаччини під час проведення Віденської конференції і знайшла своє місце в прийнятому нею кодифікованому документі.

До привілеїв та імунітетів **П.** належать: недоторканність помешкань представництва; фіскальний імунітет – звільнення дипломатичних представництв від усіх державних, районних і муніципальних податків, зборів і мит, крім зборів за конкретні види обслуговування; недоторканність архівів і документів представництва; свобода зносин представництва – дипломатичне представництво має свободу зносин із своїм урядом, іншими представниками і консульствами акредитованої держави, де б вони не знаходилися; право користування прапором і емблемою держави, що акредитує. Окремими привілеями **П.** є митні, які здавна частково існували у багатьох держав, розцінюючись як знак ввічливості, та були сформульовані як норма загального міжнародного права при кодифікації дипломатичного права у Віденській конвенції про дипломатичні зносини.

В Україні митні привілеї для **П.** надаються відповідно до норм міжнародного права. Зокрема, **П.** можуть переміщувати через митний кордон України товари та моторні транспортні засоби службового користування із звільненням від митного огляду та сплати митних платежів за умови дотримання порядку їх переміщення. Митні пільги передбачені також для персоналу **П.** та членів їх сімей. Дипломатична пошта та консульська валіза іноземних держав, що переміщуються через митний кордон України, не підлягають ні розпечатуванню, ні затриманню.

Яковенко О.В.

ПРЕДСТАВНИЦТВО ІНОЗЕМНОЇ КОМПАНІЇ В УКРАЇНІ (REPRESENTATION OFFICE OF A FOREIGN COMPANY IN UKRAINE) – установа, яка представляє інтереси іноземного суб'єкта господарювання

в Україні та має на це відповідні повноваження.

Залежно від господарської спрямованості та мети розташування розрізняють два види **П.**: 1) **П.**, що здійснює підприємницьку діяльність і отримує прибуток; 2) **П.**, що не здійснює підприємницьку діяльність і не отримує прибутків, а лише виконує представницькі функції.

З метою оподаткування українське законодавство визначає перший вид **П.**, що займається підприємницькою діяльністю та отримує прибуток, як постійне представництво з постійним місцем діяльності, через яке повністю або частково здійснюється господарська діяльність нерезидента в Україні. Таким місцем може бути філія, офіс, фабрика, споруда для розвідки природних ресурсів, шахта, свердловина, кар'єр, склад або інше приміщення, що використовується для доставки товарів в межах підприємницької діяльності на території України.

Другий вид **П.** є неприбутковою установою та діє від імені і за дорученням іноземної компанії. Фінансування неприбуткове представництво для виконання представницьких функцій отримує, як правило, від головного підприємства іноземної компанії.

П., що має намір виконувати представницькі функції на території України без здійснення господарської діяльності зобов'язане пройти процедуру реєстрації. У випадку здійснення підприємницької діяльності **П.** стає на облік у органах, що здійснюють адміністрування податків, зборів, митних платежів.

Медвідь Ю.О.

ПРЕДСТАВНИЦТВО НЕРЕЗИДЕНТА В УКРАЇНІ ПОСТІЙНЕ (A NON-RESIDENT PERMANENT MISSION TO UKRAINE) – постійне місце діяльності, через яке повністю або частково проводиться господарська діяльність нерезидента в Україні, зокрема: місце управління; філія; офіс; фабрика; майстерня; установка або споруда для розвідки природних ресурсів; шахта, нафтова/газова свердловина, кар'єр чи будь-яке інше місце видобутку природних ресурсів; склад або приміщення, що використовується для доставки товарів.

З метою оподаткування термін **П.н.п.** включає будівельний майданчик, будівельний, складальний або монтажний об'єкт чи пов'язану з ними наглядову діяльність, якщо тривалість робіт, пов'язана з таким майданчиком, об'єктом чи діяльністю, перевищує шість місяців; надання послуг (крім послуг з надання персоналу), у тому числі консультаційних, нерезидентом через співробітників або інший персонал, найнятий ним для таких цілей, але якщо така діяльність провадиться (в рамках одного проекту або проекту, що пов'язаний з ним) в Україні протягом періоду або періодів, загальна тривалість яких становить більш як шість місяців, у будь-якому дванадцятимісячному періоді; резидентів, які мають повноваження діяти від імені виключно такого нерезидента, що тягне за собою виникнення у цього нерезидента цивільних прав та обов'язків (укладати договори (контракти) від імені цього нерезидента; утримувати (зберігати) запаси товарів, що належать нерезиденту, із складу яких здійснюється поставка товару від імені нерезидента, крім резидентів, що мають статус складу тимчасового зберігання або митного ліцензійного складу).

П.н.п. не є: використання споруд виключно з метою зберігання, демонстрації або доставки товарів чи виробів, що належать нерезиденту; зберігання запасів товарів або виробів, що належать нерезиденту, виключно з метою зберігання або демонстрації; зберігання запасів товарів або виробів, що належать нерезиденту, виключно з метою переробки іншим підприємством; утримання постійного місця діяльності виключно з метою закупівлі товарів чи виробів або для збирання інформації для нерезидента; направлення у розпорядження особи фізичних осіб у межах виконання угод про послуги з надання персоналу; утримання постійного місця діяльності виключно з метою провадження для нерезидента будь-якої іншої діяльності, яка має підготовчий або допоміжний характер.

П.н.п. до початку своєї господарської діяльності стає на облік у контролюючому органі за своїм місцезнаходженням у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. Для взяття на облік **П.н.п.** зобов'язані звернутися протягом 10 календарних днів з дня їх державної реєстрації (акредитації, легалізації) в установленому порядку або до початку провадження господарської діяльності, якщо така реєстрація не є обов'язковою згідно із законодавством, до контролюючих органів за своїм місцезнаходженням. **П.н.п.**, яке розпочало свою господарську діяльність до реєстрації у контролюючому органі, вважається таким, що ухиляється від оподаткування, а одержані ним прибутки вважаються прихованими від оподаткування.

Фрадинський О.А.

ПРЕДСТАВНИЦЬКА КАРТКА ПОСАДОВОЇ ОСОБИ КОНТРОЛЮЮЧОГО ОРГАНУ – див. КАРТКА ПРЕДСТАВНИЦЬКА ПОСАДОВОЇ ОСОБИ КОНТРОЛЮЮЧОГО ОРГАНУ.

ПРЕДСТАВНИЦЬКА КАРТКА СПЕЦІАЛЬНА ДЛЯ ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕБУВАННЯ – див. КАРТКА ПРЕДСТАВНИЦЬКА СПЕЦІАЛЬНА ДЛЯ ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕБУВАННЯ.

ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ТОВАРІВ МИТНИЦІ (SUBMISSION OF GOODS TO THE CUSTOMS) – дії декларанта або уповноваженої особи з пред'явлення митниці товарів, що переміщуються через митний кордон, у визначених на митній території місцях з метою здійснення митного контролю та митного оформлення таких товарів.

Дії з **П.т.м.** є невід'ємною складовою митних формальностей. Відповідно до МКУ 2012 р. у разі ввезення товарів на митну територію України декларант або уповноважена ним особа попередньо повідомляють митницю, у зоні діяльності якої товари будуть пред'явлені для митного оформлення, про намір ввезти ці товари.

У випадку, якщо за результатами системи управління ризиками не визначено необхідності проведення митного огляду товарів, митне оформлення та випуск таких товарів, за рішенням митниці (митного посту) можуть бути здійснені без **П.т.м.** або з **П.т.м.,** але без проведення їх митного огляду.

У випадках, визначених законодавством від **П.т.м.** можуть звільнятися уповноважені оператори економічної діяльності.

Медвідь Ю.О.

ПРЕЙСКУРАНТ (ПРАЙС-ЛИСТ) ВИРОБНИКА ТОВАРУ (PRICE LIST OF A PRODUCT MANUFACTURER) – довідник цін (тарифів) на товари та послуги для широкого кола покупців. Досить часто під **П.в.т.** розуміють перелік цін на послуги. У **П.в.т.** наводять інформацію, яка стосується умов продажу товару, а саме: його найменування, відомості про якість, артикул, одиниці виміру, ціни, із зазначенням валюти, системи знижок, виробника, умов постачання й продажу, терміни постачання, вид тари й упаковки, дати підготовки прейскуранта та його введення в дію, термін дії, інформація про продавця та інші відомості.

З метою підтвердження заявленої митної вартості до митного органу у якості додаткового документа відповідно до МКУ подають **П.в.т.**, вартість якого оцінюється.

Руда Т.В.

ПРЕКУРСОРИ (PRECURSORS) [від лат. prae – попереду, cursus – напрямок] – речовини та їх солі, класифіковані в міжнародних конвенціях як хімічні матеріали, що використовуються для приготування наркотичних і психотропних речовин, а також хімічні речовини та їх солі, що використовуються з аналогічною метою і віднесені Комітетом з контролю за наркотиками при МОЗ України до зазначеної категорії. Постановою КМУ від 06.05.2000 № 770 затверджено Перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, у вигляді таблиці (списку № 1 та списку № 2).

Список № 1. – **П.**, обіг яких обмежено і стосовно яких вжито певних заходів контролю. Список № 2. – **П.**, стосовно яких вживаються певні заходи контролю. До цих списків також включають солі перерахованих речовин у разі, коли утворення таких солей можливе, за винятком солей сульфатної та хлоридної кислот. Матеріали, що містять не

менше ніж 10 % таких прекурсорів, як ацетон, етиловий ефір, метилетилкетон та толуол, підлягають тим же заходам контролю, що й **П.**

П. включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Мотюк К.Д.

ПРЕМІЇ ВИВІЗНІ (ЕКСПОРТНІ) (EXPORT BONUS) – пільги фінансового характеру, що надаються експортерам державними органами на вивезення товарів і послуг за кордон. Вони відшкодовують частину витрат національних виробників і у такий спосіб підвищують їх конкурентоспроможність на зовнішніх ринках.

В епоху меркантилізму **П.в.** входили у той інструментарій, який вважався необхідним для підкорення інших народів більш могутніми країнами світу того періоду. Враховуючи з принципи меркантилістичної системи, будь-яка торгівля бажана для нації, якщо вартість вивезення перевищує вартість ввезення на набагато більшу суму, ніж усі витрати, понесені державою для досягнення такого вивезення. Меркантилістична система не брала до уваги, що ці державні витрати на субсидії становлять незначну частку витрат, з якими фактично пов'язане вивезення товару, що субсидується. Велику роль відіграли **П.в.,** встановлені на англійське зерно у 1689 р. Французи трактували їх як джерело багатства Англії і причину розвитку її сільського господарства. Періодом розповсюдження експортних субсидій як універсального засобу, що використовувався майже для будь-якої галузі виробництва, була епоха 20 – 40 х рр. XIX ст. у Франції. Формально з товарів, що експортувалися, поверталось лише мито, сплачене за імпортну сировину.

До Другої світової війни прямі **П.в.** застосовувалися в багатьох країнах, під час війни – у переважній більшості країн. Генеральна угода по тарифах і торгівлі забороняє пряме субсидування експорту, попри це воно дуже поширене, насамперед при

експортуванні сільськогосподарської продукції, а також при вивезенні капіталомістких і дорогих товарів. Характерним прикладом є авіаційна і суднобудівна галузі промисловості. Оскільки основні виробники суден реалізують за кордоном понад половину своєї продукції, то навіть формальне субсидування виробництва загалом є фактично субсидуванням експорту. Багато держав виплачують дотації судноплавним компаніям за експлуатацію національних суден. З кінця 50-х рр. посилилося субсидування сільськогосподарського експорту через загострення проблеми збуту надлишків продукції. Це виявилося у збільшенні фінансових коштів, що виділяються на такі цілі, збільшенні кількості субсидійованих товарів, застосуванні нових методів субсидування, зокрема колективних (політика ЄС у галузі експорту сільськогосподарських товарів).

П.в. можуть виступати як відповідь на запровадження імпортерами протекціоністських мит. Завдання **П.в.** у цьому випадку полягає у нейтралізації негативних наслідків таких заходів і створенні умов для розширення ринків збуту. Положення ГАТТ/СОТ оцінює **П.в.** як нечесну конкуренцію і дозволяє країнам, що імпортують, вживати заходи у відповідь шляхом протекціоністських мит. Виділяють дві форми **П.в.**: прямі та непрямі (приховані). Прямі **П.в.** – це певні суми, що виплачуються експортеру для вивезення товарів, в експорті яких зацікавлена країна. Іншими словами, це дотації експортеру для покриття різниці між високою внутрішньою ціною і низькою ціною на аналогічний товар на світовому ринку або для компенсації частини витрат постачальників. Непрямі **П.в.** – фінансові пільги окремим галузям народного господарства або економіці загалом на отримання кредитів, сплату податків, витрат на електроенергію, транспорт тощо.

Яковенко О.В.

ПРЕМІЮВАННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ ТА ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (BONUSES OF OFFICIALS AND EMPLOYEES OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – грошове чи матеріальне заохочення посадових осіб та інших працівників митної служби, яке здійснювалось відповідно до їх особистого внеску у загальні результати роботи за підсумками роботи у звітному періоді з урахуванням фактично відпрацьованого часу.

Фонд преміювання посадових осіб та працівників митниць, спеціалізованих митних органів, митної організації, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи утворювався у розмірі не менш як 10 % посадових окладів за штатним розписом цього органу, організації, закладу, установи та економії фонду оплати праці. Фонд преміювання посадових осіб та працівників митних органів, митної організації, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи спрямовувався на: преміювання за результатами роботи посадових осіб та працівників; виплату одноразової премії з нагоди державних, професійних свят та ювілейних дат посадовим особам та працівникам; створення за рішенням керівників митних органів, митної організації, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи фонду керівника у розмірі 20 відсотків планового фонду преміювання.

Підставою для виплати премії: керівникам митних органів, митної організації, спеціалізованих навчальних закладів, науково-дослідної установи був наказ ДМСУ, погоджений Профспілкою працівників митних органів; іншим посадовим особам та працівникам митної служби – наказ митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи, погоджений з профспілковим комітетом цього органу, установи, організації, закладу.

Преміювання здійснювалось відповідно до їх особистого внеску у загальні результати роботи за підсумками роботи у звітному періоді (місяці) з урахуванням фактично відпрацьованого часу. За результатами роботи у звітному періоді для визначення розміру премії враховували такі показники: своєчасне та якісне виконання посадовою особою та працівником своїх посадових обов'язків та заходів, передбачених планами робіт митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи та для відповідного структурного підрозділу, результативність роботи; виконавська дисципліна; трудова дисципліна; ініціативність. Розмір премії посадових осіб та працівників митної служби залежав від виконання показників та особистого внеску в загальні результати роботи без обмеження індивідуальних премій максимальними розмірами.

У межах фонду преміювання митних органів, митної організації, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи здійснювалось преміювання: керівників митних органів, митної організації, спеціалізованих навчальних закладів, науково-дослідної установи – за рішенням Голови ДМСУ; інших посадових осіб та працівників митної служби – за рішенням керівника митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи.

Накладення дисциплінарного стягнення поєднувалось з повним позбавленням посадової особи премії за той місяць, у якому накладено стягнення. Премія не нараховувалась посадовим особам і працівникам за час відпусток, тимчасової непрацездатності та в інших випадках, коли згідно із законодавством виплати провадяться, виходячи із середньої заробітної плати.

З нагоди відзначення державних, професійних свят та ювілейних дат посадовим особам та працівникам митної служби виплачувалась одноразова премія з урахуванням особистого вкладу.

Фонд керівника митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи спрямовувався на: разове заохочення, збільшення розміру премії за результатами роботи за звітний період окремих посадових осіб та працівників митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу та науково-дослідної установи, які відзначилися при виконанні особливо важливих завдань із захисту митних інтересів України, виявили високий рівень активності та ініціативи, в тому числі на підставі рішення Голови ДМСУ за поданнями керівників відповідних структурних підрозділів апарату, погодженими із заступниками Голови ДМСУ (згідно з функціональними повноваженнями); збільшення розміру фонду преміювання окремим структурним підрозділам митних органів, митної організації, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи за результатами роботи; виплату одноразової премії посадовим особам та працівникам з нагоди їх ювілейних дат.

Виплата одноразової премії у зв'язку з ювілеєм посадових осіб та працівників (50, 55, 60 рр.) або у зв'язку досягненням пенсійного віку проводилась за рішенням керівника митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу та науково-дослідної установи за поданням керівника відповідного структурного підрозділу.

Прус Л.Р.

ПРЕФЕРЕНЦІЇ (PREFERENCES) [від лат. praeferentia' – перевага] – переваги, пільги, надані окремим державам, підприємствам, організаціям для підтримки певних видів діяльності. **П.** здійснюються у формі зниження податків, знижок з мит, звільнення від платежів, надання вигідних кредитів. **П.** надаються державою і носять адресний характер. У відносинах між державами **П.** надаються як на засадах взаємності, так і в односторонньому порядку. Основними формами **П.** є особливі бюджетні режими валютного регулювання у т.ч. митні тарифні **П.**

Івашова Л.М.

ПРЕФЕРЕНЦІЇ МИТНІ (CUSTOMS PREFERENCES) – сприятливий, ніж зазвичай, митний режим, наданий будь-якою країною товарам, які надходили з деяких країн, або груп країн.

Історія виникнення **П.м.** пов'язана безпосередньо з історією освіти та розвитком колоніальних систем світу. Саме політика преференційних тарифів стала основою, де почала розвиватися економіка країн монополій. Це відбувалося з допомогою обмеження зовнішньої торгівлі країн – сателітів. Особливо широкою системою колоніальних **П.м.**, якою було охоплено близько 100 залежних країн і територій, мали Англія, Франція, Бельгія, Голландія, для яких колонії були одним з основних джерел збагачення. Оскільки колонії зазвичай експортували сировину вільно на більшість ринків, а метрополії експортували готові товари, то політика **П.м.** представляла значно більші переваги метрополій, аніж для колоніальних продуктів.

Спочатку термін **П.м.** належав до того типу тарифних відносин між колонією і метрополією, у якому кожна сторона зберігала свою «тарифну індивідуальність», але обумовлювала інші пільги, не надані іншим країнам, у вигляді часткового або повного звільнення від імпортних, експортних тарифів. Приміром, Франція почала створювати колоніальну систему **П.м.** наприкінці XIX ст., оформивши її цілком у 1928 р. У систему **П.м.** Франції було залучено близько тридцяти залежних країн і територій. Ряд колоній (у тому числі Алжир, Туніс, Індокитай) були у митній території Франції, і ввезення з третіх країн оподатковувалися митами французького митного тарифу, тоді як торгівля з метрополією велася практично безмитно. Деякі інші французькі колонії мали відмінний від метрополії зовнішній тариф. Більшість їх надавали Франції **П.м.** й самі ввозили свої товари на ринки метрополії безмитно чи за мінімальною ставкою митного тарифу Франції.

На початку 50-х рр. посилилася боротьба країн за створення не колоніальної економіки, з'явилися нові підходи до проблем **П.м.** у відносинах промислово розвинених капіталістичних країн. Цьому руху країн передувало створення у 1947 р. Генеральної угоди з торгівлі й тарифів.

У 1960-х рр. ряд молодих країн Африки, Азії, Латинської Америки виступили одночасно у рамках Конференції ООН по торгівлі і розвитку із пропозицією створення системи **П.м.** нового типу. У період із 1971 р. до 1975 р. **П.м.** нових типів отримали популярність під назвою «Загальної системи преференцій» та були запроваджені 18-ма країнами Європи.

Шнирков О.І.

ПРЕФЕРЕНЦІЙНІ СТАВКИ МИТА – див. СТАВКИ МИТА ПРЕФЕРЕНЦІЙНІ

ПРЕФЕРЕНЦІЯ МИТНА ТАРИФНА (CUSTOMS TARIFF PREFERENCE) – система пільгових мит та тарифів, які застосовуються при обкладенні митами всіх або декількох товарів окремих країн і не поширюються на товари інших країн. **П.м.т.** у спеціальній літературі також називають тарифними пільгами, тарифними преференціями, митними преференціями або преференційними митами. Тарифні пільги (тарифні преференції) допускаються щодо ставок Митного тарифу України у вигляді звільнення від оподаткування ввізним митом, зниження ставок ввізного мита або встановлення тарифних квот відповідно до законодавства України та для ввезення товарів, що походять з держав, з

якими укладено відповідні міжнародні договори.

П.м.т. (тарифні преференції) – це пільгові мита, які встановлюються на основі багатосторонніх угод на товари, що походять з країн, які розвиваються. Мета преференційних мит – сприяти економічному розвитку цих країн, перш за все, за рахунок їх індустріалізації і розширення експорту. З 1971 р. діє Загальна система преференцій (ЗСП), бенефіціарами якої є 150 країн, що розвиваються. ЗСП передбачає значне зниження імпортних мит на готову продукцію з країн, що розвиваються. Преференційні ставки мита фіксуються зазвичай в окремому стовпчику тарифу. Тарифні пільги застосовуються виключно на основі податкового законодавства України, МКУ, законів України, а також міжнародних договорів України. Тарифні пільги встановлюються щодо товарів і не можуть застосовуватися в індивідуальному порядку до окремих осіб і за окремими контрактами. Безпосередньо порядок надання тарифних пільг, передбачених законами України, визначається КМУ.

У той же час, відповідно до принципу виключної юрисдикції України, у здійсненні митної справи встановлена Національна система преференцій України. Вона передбачає встановлення преференційних ставок мита, включаючи звільнення від сплати мита, щодо товарів, які походять з країн, що розвиваються, і застосовуються до товарів, які походять: із найменш розвинених країн, що встановлюється за даними ООН; з країн, що розвиваються, у яких обсяг валового національного продукту на душу населення не перевищує такого показника в Україні. Оскільки такі країни не є постійними, то переліки країн, на товари яких поширюється національна система преференцій, визначаються щорічно ВРУ під час прийняття закону про Державний бюджет на поточний рік.

Встановлення преференцій у рамках митного союзу або зони вільної торгівлі має свої підстави, порядок та правила. Так, звільнення від справляння мита, зниження ставок мита або застосування тарифних квот на преференційне ввезення товарів, які походять з держав, що утворюють разом з Україною митний союз або зону вільної торгівлі, встановлюється на підставі відповідних міжнародних договорів України.

Важливим інструментом зовнішньоекономічної політики ЄС є преференційні угоди. Створено цілу систему таких угод, особливістю яких є те, що поступки в них даються на невзаємній основі (III Ломейська конвенція про торговельно-економічні відносини ЄЕС із 66 державами Африки, басейнів Карибського моря і Тихого океану; угоди про співробітництво з 7 країнами, що розвиваються, Південного і Південно-Східного Середземномор'я, а також із Югославією). Із західноєвропейськими державами – учасниками ЕАСТ ЄЕС уклало угоду про створення зони вільної торгівлі промисловими товарами. Преференційні угоди різного роду на основі взаємності укладені також із Туреччиною, Кіпром, Мальтою й Ізраїлем. На основі цих угод у ЄЕС утворилася зона преференційної торгівлі, що охоплює країни Західної Європи, Середземномор'я і більшої частини Африканського континенту.

Івашова Л.М.

ПРИВІЛЕЇ БЕЗМИТНІ (DUTY FREE PRIVILEGES) – права на безмитну торгівлю, які надавалися у різноманітних формах (дарувань прав безмитності чи за міждержавними договорами) залежно від історичного періоду та обумовлювалися відносинами між країнами чи державною політикою. **П.б.** стали прообразом сучасних митних привілеїв, які засновані на принципі взаємності й міжнародних звичаїв, що є засобом митного регулювання у формі норм-доповнень або норм-вилучень, які стосуються митних пільг та митних преференцій. Першими формами **П.б.** були ателії і проксенії, які існували в античних державах.

З III ст. до н. е. запроваджується ателія (ατελει) – право безмитної торгівлі, що поширювалося як на приватних осіб, так і на окремі держави (Ольвія, Пантікапей, Херсонес Таврійський). Отримання ателії оформлялось спеціальним почесним правовим актом – проксенією, який надавав можливість іноземцю поряд з безмитністю (яка була необов'язковою) користуватися дозволом безперешкодного в'їзду та виїзду, дозволом на володіння землею в межах общини-поліса, а також місцевим громадянством. Ателія також могла гарантуватися едиктами, тобто окремими адміністративними розпорядженнями.

Ателія, яка надавалась проксенам за формулою «на всі товари» звільняла їх від усіх різновидів митних зборів: і на привізні іноземні, і на місцеві, що вивозились. Крім того вона стосувалась як мирного, так і воєнного часу, за принципом «без захоплення і без необхідного договору». Разом з тим, проксен наділявся подвійним громадянством і йому надавалося право бути «посланцем дружнього поліса». Проксенія, супроводжувалася даруванням **П.б.**, ателія – сприяла спрощенню торгових стосунків між містами, які мали спільних проксенів. У період Середньовіччя **П.б.** переважно оформлялися у формі угод між окремими державами про права безмитної торгівлі (угода Русі з греками (візантійцями) 911 р., договір 944 р.).

У польсько-литовській державі існувала традиція надання лібертацій (польс. – libertacja) або листів на звільнення від сплати митних поборів, так званих безмитних листів. Існувало 2 типи звільнень: територіальні та індивідуальні. Територіальні – привілеї деяким містам, селам, а також землям (магнатським володінням) на звільнення їх мешканців від сплати мит. Часом територіальні звільнення стосувалися лише де-

яких митних комор або обмежувалися певною окресленою кількістю товару, яку можна було безмитно провезти. Відносно більш поширеними на українських теренах були **П.б.**, обмежені певними територіальними рамками. Видавалися такі привілеї, переважно, на прохання власника того чи іншого населеного пункту для підняття економічного становища міста чи округи після пожежі або знищення ворогами (найчастіше татарами), у разі значних фінансових витрат на оборонні потреби (наприклад, будівництво мурів та ін. захисних споруд) або для швидкого зростання нового населеного пункту. Подібні митні «swobody» залежно від розмірів отриманих шкод надавалися на час від 4 до 12 років. Індивідуальні привілеї надавалися королівською чи великокнязівською владою купцям або міщанам під виглядом їхніх заслуг.

У XIV – XVI ст. **П.б.** встановлювалися відповідними актами: статутами, декретами, кодексами (Кодекс османських законів), жалуваними грамотами (Московська держава) чи універсалами (Гетьманська держава) князів, султанів і гетьманів, які надавали права безмитної торгівлі для окремих «привілейованих» категорій громадян (шляхти, міщан, закордонних послів). Митними пільгами також користувались мешканці міст, які отримували магдебурзьке право. Пільги на звільнення від сплати мита також отримували великі магнати на підставі «безмитних листів» наданих особисто князями і королями у XVI ст.

Крисоватий А.І.

ПРИЗУПИНЕННЯ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ (SUSPENSION OF CUSTOMS FORMALITIES) – комплексні процесуальні дії митних органів щодо товарів, в результаті яких тимчасово, до настання випадків, передбачених чинним законодавством, припиняється процедура митного оформлення на визначений термін з метою:

1) здійснення державного контролю за нехарчовою продукцією при її ввезенні на митну територію у випадках, якщо за результатами документальної перевірки та/або вибіркового обстеження зразків продукції, проведених цим органом, виявлено високий ризик суспільним інтересам, відсутність відповідної супроводжуючої документації, маркування Національним знаком відповідності (якщо це передбачено) чи його неналежного застосування. При цьому посадова особа вносить запит керівнику митного органу або його заступнику для прийняття рішення про **П.м.о.**

П.м.о. оформляється рішенням митного органу, яке може бути оскаржено до адміністративного суду й у якому зазначені конкретні партії продукції певної марки (моделі, артикулу, модифікації) або окремі вироби, митне оформлення яких призупиняється. Про **П.м.о.** за допомогою національної інформаційної системи ринкового нагляду повідомляється та надається вся необхідна інформація, яка засвідчує факт порушення, органу ринкового нагляду до сфери відповідальності якого належить здійснення ринкового нагляду щодо відповідного виду продукції.

На весь час **П.м.о.** митний орган у разі можливості забезпечує зберігання та умови схоронності продукції, що швидко псується чи має обмежений строк зберігання, та транспортних засобів, які використовуються для її перевезення через митний кордон України.

Після проведення документальної чи виїзної перевірки орган ринкового нагляду протягом 3 робочих днів з дня **П.м.о.** (дата відповідного рішення) продукції має повідомити митний орган про будь-які вжиті ним заходи щодо цієї продукції або про те, що вона не становить серйозного ризику або не може вважатися такою, що не відповідає встановленим вимогам, інакше ця продукція підлягає митному оформленню у встановленому порядку.

Якщо ж митним органом отримано від відповідного органу ринкового нагляду повідомлення про те, що зазначена продукція становить серйозний ризик або не відповідає встановленим вимогам (якщо органом ринкового нагляду вжито заходів до заборони введення її в обіг), оформляється картка відмови у митному оформленні із зазначенням причин відмови і з посиланням на такий орган ринкового нагляду.

2) сприяння захисту прав інтелектуальної власності і здійснюється щодо товарів, які ввозяться на митну територію України для вільного обігу або вивозяться для вільного обігу за межі митної території України (виняток – особисті речі громадян; товари, які містять об'єкти права інтелектуальної власності, що охороняються відповідно до закону, та які переміщуються через митний кордон України для власного використання громадянами і не призначені для виробничої чи іншої підприємницької діяльності, сумарна вартість та/або вага яких не перевищує встановлених обмежень та припасів):

– **П.м.о.** з ініціативи митного органу щодо об'єкта, включеного до митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону, стосовно якого є достатні підстави вважати, що його переміщення через митний кордон України здійснюється з порушенням прав інтелектуальної власності, а саме:

1) є заява особи, якій відповідно до закону належать майнові права на об'єкт права інтелектуальної власності, що не включений до митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності, або особи, яка діє від її імені в межах наданих повноважень;

2) митними органами офіційно отримана інформація про порушення прав інтелектуальної

власності від: правоохоронних та контролюючих органів; митних органів України та інших країн; міжнародних організацій, до компетенції яких входять питання захисту прав інтелектуальної власності;

3) декларування товару з торговельною маркою, яка відрізняється від торговельної марки, наявної в митному реєстрі, лише окремими елементами та є схожою з нею настільки, що їх можна сплутати.

Якщо правовласник протягом 3 робочих днів подасть митному органу, що надіслав йому повідомлення про виявлений факт, заяву про сприяння захисту належних йому майнових прав на об'єкт права інтелектуальної власності, то митне оформлення таких товарів призупиняється на строк до 10 робочих днів (з можливістю продовження не більш як на 10 робочих днів);

– **П.м.о.** на підставі даних митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону (які надає власник прав на об'єкти інтелектуальної власності або його представник, а саме: дата та строк реєстрації, назва об'єкта інтелектуальної власності, охоронний документ, найменування правовласника, відомості про нього тощо), якщо виявлено ознаки порушення прав інтелектуальної власності. При цьому рішення про **П.м.о.** приймається на строк до 10 робочих днів з можливістю продовження максимум ще на 10 робочих днів. Щодо швидкопсувних товарів строк призупинення становить 3 робочі дні та не може бути продовжений. Вантаж розміщується на митних складах для збереження. Впродовж цього терміну правовласник має можливість захистити свої права на інтелектуальну власність у суді. Якщо він надає митному органу рішення суду чи уповноважених державних органів про заборону певних дій, то продовжується **П.м.о.** на строк, встановлений цими органами, якщо ні – здійснюється митне оформлення товарів у встановленому порядку.

У день прийняття рішення про **П.м.о.** товарів митний орган повідомляє правовласника про факт пред'явлення товарів до митного оформлення, а декларанта – при причини призупинення їх митного оформлення. Крім того, декларант отримує інформацію щодо власника прав на об'єкт інтелектуальної власності.

Прус Л.Р.

ПРИЙНЯТТЯ МИТНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ (ACCEPTANCE OF CUSTOMS DECLARATION). Законодавством України передбачено, що митна декларація та інші необхідні документи подаються декларантом в електронному вигляді або на паперових носіях. При цьому митна декларація на паперовому носії супроводжується її електронною копією. Разом з митною декларацією подаються рахунок або інший документ, що визначає вартість товару. Дата та час подання митної декларації фіксується митним органом шляхом її реєстрації. У разі електронного декларування декларант повідомляється про дату і час отримання митним органом електронної митної декларації або документа, який відповідно до законодавства її замінює.

З метою визначення правильності заповнення поданої митної декларації та відповідності доданих до неї документів митний орган здійснює перевірку митної декларації. Якщо митна декларація подана за встановленою формою, підписана особою, яка її подала, і перевіркою встановлена наявність всіх необхідних відомостей і доданих до декларації документів, то така митна декларація приймається для митного оформлення, Факт **П.м.д.** засвідчується посадовою, яка її прийняла, шляхом проставлення на ній відбитка відповідного митного забезпечення та інших відміток (номера декларації, дати та часу її прийняття тощо), у тому числі з використанням інформаційних технологій.

У випадках, коли окремі документи не можуть бути представлені разом з митною декларацією, дозволяється подання таких документів протягом додаткового часу, що визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

З моменту прийняття митним органом митної декларації вона є документом, що засвідчує факти, які мають юридичне значення, а декларант або уповноважена ним особа несе відповідальність за подання недостовірних відомостей, наведених у цій декларації.

Відповідно до МКУ 2012 р. митний орган може відмовити у **П.м.д.** виключно з таких підстав: 1) митна декларація не містить усіх відомостей або подана без необхідних додаткових документів; 2) електронна митна декларація не містить встановлених законодавством обов'язкових реквізитів; 3) митну декларацію подано з порушенням інших вимог, встановлених МКУ.

Медвідь Ю.О.

ПРИЙНЯТТЯ НА ЗБЕРІГАННЯ ТОВАРІВ, ГОТІВКИ І БАНКІВСЬКИХ МЕТАЛІВ У ПУНКТАХ ПРОПУСКУ (TAKING GOODS, CASH AND PRECIOUS METALS INTO STORAGE AT CHECKPOINTS) – оформляють Уніфікованою митною квитанцією МД-1 (УМК) заповненою уповноваженою особою митного органу.

При прийнятті на зберігання товарів, готівки, банківських металів і розміщенні їх на складі (у касі) митного органу комірником (касиром) митного органу на зворотному боці першого й третього аркушів УМК у спеціально визначеному місці проставляються його підпис і прізвище й дату прийняття на зберігання.

Їх повернення зі складу (з каси) митного органу здійснюється після відповідного письмового

звернення фізичної особи (уповноваженої нею особи або особи, уповноваженої підприємством) в установлені законодавством строки до митного органу, що прийняв на зберігання ці цінності, на підставі резолюції на цій заяві керівника митного органу або уповноваженої ним особи, за умови пред'явлення фізичною особою (уповноваженою нею особою або особою, уповноваженою підприємством): других аркушів УМК і додаткових аркушів (за наявності); паспорта (іншого документа, що посвідчує особу) і нотаріально завіреного відповідного доручення (якщо звертається уповноважена особа).

Другі аркуші УМК і додаткові аркуші після повернення товарів залишаються у справах митного органу.

Повернення товарів (крім валюти України) може бути здійснене виключно тим митним органом, що прийняв їх на зберігання. Повернення валюти України може бути здійснене будь-яким митним органом після пред'явлення фізичною особою (уповноваженою нею особою або особою, уповноваженою підприємством) другого аркуша УМК.

За умови наявності на відповідному рахунку митного органу необхідної для повернення суми валюти України, митний орган, який здійснив видачу валюти України фізичній особі (уповноваженій нею особі або особі, уповноваженій підприємством), не пізніше наступного дня після повернення фізичній особі (уповноваженій нею особі або особі, уповноваженій підприємством) валюти України надсилає митному органу, що прийняв на зберігання валюту України, лист-повідомлення із зазначенням у ньому прізвища власника валюти України (уповноваженої ним особи), номера відповідної УМК, дати повернення, загальної суми повернутої валюти України, а також реквізитів митного органу, на рахунок якого потрібно зробити відповідні перерахування. За відсутності на відповідному рахунку митного органу необхідної для повернення суми валюти України, митний орган не пізніше ніж на наступний робочий день після пред'явлення посадовій особі митного органу другого аркуша УМК надсилає митному органу, що прийняв на зберігання валюту України, лист-повідомлення із зазначенням у ньому прізвища власника валюти України (уповноваженої ним особи), номера відповідної УМК, а також реквізитів рахунку, на який потрібно зробити відповідні перерахування.

У разі повернення товарів безпосередньо фізичній особі, зазначеній в УМК, посадова особа, що здійснює митне оформлення, або комірник (касир) митного органу зобов'язаний ретельно перевірити ідентичність підписів цієї особи на лицьовому й зворотному боках другого аркуша УМК з підписом в паспорті.

У разі втрати фізичною особою-резидентом другого аркуша УМК повернення товарів здійснюється за її письмовою заявою на ім'я керівника митного органу, до якої додаються довідка з місця проживання цієї особи, копії сторінок паспорта (іншого документа, що посвідчує особу). Уповноважена особа митного органу перевіряє ідентичність підписів у паспорті (іншому документі, що посвідчує особу) та заяві. Ця заява, довідка й копії сторінок паспорта (іншого документа, що посвідчує особу), де зазначено прізвище, підпис фізичної особи, ким і коли видано документ, місце проживання (за наявності), залишаються у справі митного органу, уповноважена особа якого здійснила видачу товарів. Фізична особа-нерезидент в цьому разі подає посадовій особі митного органу письмову заяву про повернення товарів на ім'я керівника митного органу, копії сторінок паспорта (іншого документа, що посвідчує особу). Заява, копії сторінок паспорта (іншого документа, що посвідчує особу) залишаються у справах митного органу, уповноважена особа якого здійснила видачу товарів.

Якщо фізична особа, зазначена в УМК, відмовилася підписати аркуші УМК, повернення їй товарів здійснюється на підставі відповідної резолюції начальника митного органу або особи, що його заміщує, на письмовій заяві цієї особи про повернення товарів на ім'я керівника митного органу.

При поданні письмової заяви фізична особа повинна пред'явити паспорт (інший документ, що посвідчує особу). Заява фізичної особи з резолюцією начальника митного органу (особи, що його заміщує) і копії сторінок паспорта (іншого документа, що посвідчує особу) залишаються у справах митного органу.

Туржанський В.А.

ПРИКАЗИ МОСКОВІЇ (PRIKAZES OF MOSCOVIA) – постійно діючі органи державного управління, що існували в Росії у XVI – поч. XVIII ст., аналог сучасних міністерств. Виникнення **П.** пов'язується із одноосібними та тимчасовими дорученнями (наказами), які російські царі давали своїм довіреним особам та стосувалися забезпечення життєдіяльності держави. З часом навколо таких осіб утворювався штат помічників, які спільно вирішували поставлене завдання у сфері державної економіки чи управління. Перша згадка про **П.** датується 1512 р., а сама система **П.** створювалася поступово – якщо у кінці XVI ст. їх кількість становила близько 30, то через століття, у кінці XVII ст. сягнула 80. Свого розквіту вони сягнули в часи Івана IV (Грозного). **П.** виконували адміністративні, судові та фінансові функції у підвідомчих їм сферах управління або територіях. Безпосередньо підпорядковувалися царю та боярській Думі. Остаточно були ліквідовані за царювання Катерини II у 1775 р., коли було проведено адміністративно-територіальну реформу, наслідком якої стало за-

провадження губерній. Збільшення кількості **П.** та чисельності їх штатів обумовлювалися ускладненням економічної та політичної структури суспільства. Якщо у 1640 р. в системі **П.** працювало усього 837 особи, то через 150 років їх кількість сягнула 2739 осіб.

Як відзначали сучасники, піддячих в **П.** стало так багато, що доводилося писати стоячи. Найбільший штат – по 400 осіб був у Помісному **П.** та **П.** Великої казни. У решті **П.** штат становив від 30 до 100 осіб.

П. очолювався суддею, інколи кількома, але не більше як трьома, причому на цю посаду, як правило призначалися бояри, окольничі та думні дворяни. У штат також входили наказні дяки та піддячі, а також обслуговуючий персонал. Дяки та піддячі виконували в основному канцелярські функції та формували тогочасну російську бюрократію. Прийняті у **П.** рішення записувалися у спеціальні книги. Суттєвою проблемою у діяльності **П.** було дублювання їх функцій, коли однією і тією ж проблемою займались кілька **П.**

Усі **П.** умовно можна поділити на 3 основні групи: двірцеві (обслуговували особисті потреби царя, його родини та придворних, так царськими доходами керував **П.** Великого двору); територіальні (управляли процесами життєдіяльності окремих віддалених або щойно включених до складу Московії територій, що часто відображалося у назві **П.** – Малоросійський, Сибірський, Великого князівства Смоленського); галузеві (найбільша група **П.**, які врегульовували питання розвитку суспільства, економіки, оборони).

У свою чергу серед галузевих наказів виокремлюються:

— судово-управлінські: Чолобитний **П.** – був судовою інстанцією для дяків та піддячих, що працювали у системі **П.**, а також займався прийомом та обліком чолобитних, поданих на ім'я царя; Розбійний **П.** здійснював провадження у справах про вбивства, грабунки, розбійні напади та здійснював розшук злочинців, йому підпорядковувалися в'язниці та палачі; Посольський **П.** протягом 200 років керував зовнішньою політикою держави, здійснював дипломатичне листування, підготовку міждержавних угод, наказів, інструкцій, обмін посольськими місіями; викуповував та обмінював полонених; управляв ново приєднаними територіями Московії та окремими верствами її населенні (татарським дворянством);

– військові **П.**: Розрядний – аналог теперішнього Генерального штабу, займався кадровим добором, комплектацією війська, місцевих адміністрацій, визначав призначенням на військових та службових осіб; Пушкарський і Ствольний **П.** та Збройова палата займалися питаннями виготовлення та придбання вогнепальної зброї; контроль за виробництвом військового спорядження, обладунків, холодної зброї, луків і самострілів здійснювався Бронним **П.**; питання формування військових полків європейського зразка було віднесено до компетенції Іноземного і Рейтарського **П.**;

«В Приказі московських часів», художник С.В. Іванов, 1907 р.

– фінансово-економічні **П.**: **П.** нової чверті – контролював доходи від реалізації горілки та тютюну, а також судовими справами у разі таємного продажу зазначених товарів; **П.** Великого приходу відав доходами від торгівлі, гостинної та суконної сотень, митниць, перевозів, мостовщини; **П.** Великої казни – займався контролем за надходженням податків та зборів із адміністративно-територіальних одиниць, які не підпорядковувалися іншим **П.**, починаючи з 1680 р. під його віддання перейшли доходи від митниць, кабаків та від торгівлі тютюном; Рахунковий **П.** – контролював видатки на державне управління, а також обліковував невикористані кошти та суми недоїмок; **П.** грошового та хлібного збору утворювався у період ведення війни та займався мобілізацією грошей та продуктів харчування, що йшли на утримання війська; Ямський **П.** – один із найстаріших **П.**, контролював поштові та транзитні перевезення територією Московії, створення поштових станцій – ямів, видавав подорожні грамоти та утримував транспортні податки.

Фрадинський О.А.

ПРИКОМОРОК (PRIKOMOROK – A BRANCH OF THE MAIN CUSTOMS HOUSE). У центрі митних округів, як правило у великих містах, розміщували головну митну комору (митницю), на кордонах або торгових шляхах округу – прикоморки (філії головної митниці), а в невеликих містах або селах – пости, де стояла митна варта. Уздовж шляхів, що проходили від Києва до Луцька, далі – до Кракова і Вроцлава, а від Львова – до Сандомира і Радома, створювалися митні застави або **П.**, як їх називали на Русі, в яких збирали мито, а починаючи з XIV – XV ст. почали ставити на дорогах й межах володінь магнатів і багатих шляхтичів.

Збирання мита за ввезення і вивезення товарів

на українських землях у складі Великого князівства Литовського та Корони Польської було надзвичайно складним. Існувала ціла система державних і приватних митних комор, **П.,** які підпорядковувались головній митній коморі відповідного регіону. Існували соляні та воскові комори, де існувала оптова продажа солі та воску.

Організаційну основу митної системи становили митні округи, яких на території Великого князівства Литовського у XVI ст. було 11, зокрема, волинський, з головними митницями в Луцьку та Володимирі, київський. Протягом XVI – XVII ст. на Волині функціонували головні митні комори й такі, що їм підпорядковувалися **П**. До перших належали володимирська, луцька, ковельська і крем'янецька, а заславська, дубенська, горохівська й інші їм «прислухали». У центрі митних округів, як правило у великих містах, розміщували головну митну комору (митницю), на кордонах або торгових шляхах округу – **П.** (філії головної митниці), а в невеликих містах або селах – пости, де стояла митна варта.

Службовий штат митниць/**П.** складався з тих, хто здійснював митний огляд і стягував мита – «справці» і писарів, яких призначали самі митники. Зазвичай митниці представляли собою невелике приміщення, тому у великих містах діяли гостинні (вітальні) двори, куди купці були зобов'язані привезти товар, щоб здійснити його огляд і оплатити мита. За оренду комори на гостинному дворі брали комірне(від 1 до 4 грошей за тиждень).

Митниці/**П.** нерідко розташовувалися безпосередньо у самоврядних містах маґдебурзького права. У Львові, який панував над дорогами з Галича у Краків і на Волинь, функції митниць виконували Галицькі та Краківські ворота. У 1571 р. митниці було встановлено в Кам'янці та Снятині. У сеймовій постанові від 1643 р. йдеться також про митні застави/**П** в Києві, Ніжині, Батурині, Чернігові та інших українських маґдебурґіях. Більшість митниць/**П** продовжували існувати тут і в російські часи.

Примак А.Ф.

ПРИКОРДОННА ЗОНА – див. ЗОНА ПРИКОРДОННА.

ПРИКОРДОННА МИТНИЦЯ – див. МИТНИЦЯ ПРИКОРДОННА.

ПРИКОРДОННА ПЕРЕДАВАЛЬНА СТАНЦІЯ – див. СТАНЦІЯ ПРИКОРДОННА ПЕРЕДАВАЛЬНА.

ПРИКОРДОННА СЛУЖБА УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА ПРИКОРДОННА СЛУЖБА УКРАЇНИ.

ПРИКОРДОННА ТЕРИТОРІЯ – див. ТЕРИТОРІЯ ПРИКОРДОННА.

ПРИКОРДОННИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ ПРИКОРДОННИЙ.

ПРИКОРДОННИЙ ОБІГ – див. ОБІГ ПРИКОРДОННИЙ.

ПРИЛАД ДОГЛЯДОВИЙ «DIXI-06» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ).

ПРИЛАД ДОГЛЯДОВИЙ «REGULA 3101» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ).

ПРИЛАД НІЧНОГО БАЧЕННЯ «NVB5X-2IA» – див. СИСТЕМИ ВІЗУАЛЬНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ОПТИЧНІ ПРИСТРОЇ ТА ПРИЛАДИ.

ПРИЛАД УЛЬТРАЗВУКОВИЙ ВИМІРЮВАЛЬНИЙ «LASER TAPE» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ.

ПРИМІРНИК АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ТВОРУ, КОМП'ЮТЕРНОЇ ПРОГРАМИ, БАЗИ ДАНИХ, ФОНОГРАМИ, ВІДЕОГРАМИ (A COPY OF AUDIOVISUAL EDITION, COMPUTER PROGRAM, DATABASE, PHONOGRAM, VIDEOGRAM) – копія аудіовізуального твору, комп'ютерної програми або бази даних на відповідному матеріальному носії, яка виконана безпосередньо чи опосередковано із цього аудіовізуального твору, комп'ютерної програми або бази даних і містить усі зафіксовані в аудіовізуальному творі, комп'ютерній програмі або базі даних рухомі зображення чи їх частину (як із звуковим супроводом, так і без нього); копія фонограми на відповідному матеріальному носії, яка виконана безпосередньо чи опосередковано з цієї фонограми і містить усі зафіксовані на ній звуки чи їх частину; копія відеограми на відповідному матеріальному носії, яка виконана безпосередньо чи опосередковано з цієї відеограми і містить усі зафіксовані на ній рухомі зображення чи їх частину (як із звуковим супроводом, так і без нього).

Фрадинський О.А.

ПРИМІРНИК ТВОРУ, ФОНОГРАМИ, ВІДЕОГРАМИ КОНТРАФАКТНИЙ (PIRATED COPY OF A PIECE OF WORK, PHONOGRAM, VIDEOGRAM) – примірник твору, фонограми чи відеограми, відтворений, опублікований і (або) розповсюджуваний з порушенням авторського права і (або) суміжних прав, у тому числі примірники захищених в Україні творів, фонограм і відеограм, що ввозяться на митну територію України без згоди автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав, зокрема з країн, в яких ці твори, фонограми і відеограми ніколи не охоронялися або перестали охоронятися. Відповідно до вітчизняного законодавства, забороняється ввезення на територію України контрафактних примірників художніх творів.

Калашникова О.Л.

ПРИНЦИП «ЄДИНОГО ВІКНА» («SINGLE WINDOW» PRINCIPLE) – спосіб взаємодії органу держаної влади із громадянином або суб'єктом господарської діяльності, відповідно до якого громадянин або суб'єкт господарювання з метою отримання (оформлення) дозвільних (комерційних) документів звертається лише до однієї особи державного органу і через встановлений час отримує дозвільні або оформлені документи. **П.«є.в.»** виключає надання необхідного пакету документів громадянином або суб'єктом господарювання до різних підрозділів та кабінетів державної установи з метою їх оформлення і погодження.

Основні цілі застосування **П.«є.в.»** – спрощення процедур отримання та оформлення громадянами або суб'єктами господарювання дозвільних і комерційних документів; скорочення термінів оформлення дозволів та комерційних документів; впровадження єдиних автоматизованих адміністративних процедур; встановлення єдиного переліку та зменшення кількості документів, які подаються з метою отримання дозволів; забезпечення можливості постійного контролю за процедурою оформлення пакету документів; виключення особистих контактів громадян або суб'єктів господарювання з особами державних органів влади, які перебувають на керівних посадах, при оформленні документів; підвищення прозорості діяльності органів державної влади; забезпечення рівності прав громадян та суб'єктів підприємницької діяльності.

Приміщення митного поста «Херсон-центральний» для подачі документів до митного оформлення

У діяльності митних органів України запровадження **П.«є.в.»** відбулося у 2005 р. відповідно до наказу ДМСУ від 20.04.2005 «Про затвердження Порядку здійснення митного контролю й митного оформлення товарів із застосуванням вантажної митної декларації». Організація роботи за **П.«є.в.»** передбачала надання декларантом для посадової особи митниці необхідних документів при митному оформленні у «єдине вікно».

Медвідь Ю.О.

ПРИНЦИП «ЄДИНОГО ОФІСУ» («ONE-STOP-SHOP» PRINCIPLE) – спосіб організації взаємодії контролюючих органів, що здійснюють свою діяльність у пунктах пропуску через державний кордон України в одному приміщенні.

П.«є.о.» використовується в усіх внутрішніх підрозділах митного оформлення митниць і передбачає розміщення в одному приміщенні представників державних органів, які діють у пунктах пропуску через державний кордон України і здійснюють ветеринарний, фітосанітарний, радіологічний, санітарно-епідеміологічний, екологічний контроль.

Метою **П.«є.о.»** є удосконалення процедури контролю товарів у пунктах пропуску через державний кордон, уникнення дублювання функцій контролюючих органів та покращення умов попереднього документального контролю в пунктах пропуску, що здійснюється працівниками митної справи й розвитку системи адміністративних послуг в Україні.

«Єдині офіси» передусім призначені для того, щоб надавати взаємопов'язані та всебічні послуги через якомога меншу кількість пунктів звернення клієнтів. При цьому пункти повинні бути максимально доступними для користувачів послуг та обладнанні таким чином, щоб забезпечити оптимальні умови для роботи дозвільних органів в

одному приміщенні. Метою «єдиного офісу» є сприяння істотній економії часу та зменшенню фінансових витрат фізичних та юридичних осіб при зверненні до митниць з питань здійснення митних процедур.

Руда Т.В.

ПРИНЦИП «ЄДИНОЇ ЗУПИНКИ» – «ОДНА ЗУПИНКА» – ПРИНЦИП ОФОРМЛЕННЯ «ОДНА ЗУПИНКА – ОДНЕ ВІКНО» (PRINCIPLE OF «SINGLE STOP» – «ONE-STOP-SHOP» – PRINCIPLE OF «ONE STOP – SINGLE WINDOW») – одночасний митний контроль товарів і транспортних засобів, що переміщуються, який здійснюється всіма компетентними органами (прикордонними і митними службами тощо) обох держав в одному місці та по одній стороні пункту пропуску. Це дозволяє значно прискорити та спростити пропуск громадян та переміщення товарів через державний кордон.

Часто використовується при здійсненні спільного контролю і передбачає наявність спільного місця для цього контролю. Так, це реалізується в МАПП «Шебекіно», де разом з російськими контролюючими службами розміщуються контролюючі служби України в межах одного пункту пропуску. Також принцип «єдиної зупинки» реалізовувався під час проведення Євро-2012 і передбачав тимчасово спільне проведення на пунктах пропуску огляду прикордонними та митними службами Польщі та України. При цьому контроль осіб здійснювався виключно на польській території, де подорожуючі зупинялись лише один раз.

Під час реалізації спрощення формальностей транспортний засіб зупиняється лише один раз на лінії паспортного контролю, а водію та пасажирам не доводиться виходити з нього. Документи перевіряються одразу ж посадовими особами прикордонної митної служб та проводиться огляд транспортних засобів, а при необхідності їх виводять із загального потоку для проведення більш ретельного огляду.

Водночас, у функціонуванні спрощеної процедури перетину кордону в одному місці – «єдиної зупинки» може виникати низка проблем юридичного та технічного характеру, а саме: неузгодженість міжнародного регулювання спільних пунктів прикордонного контролю та необхідність укладення відповідних міжнародних договорів у сфері їх функціонування, корекції та кодифікації (узагальнення) на рівні національного законодавства питань щодо спрощеного порядку перетину кордону, а також непристосованість пунктів пропуску для спільного контролю. Для підвищення ефективності функціонування спільного контролю («єдиної зупинки») необхідна уніфікація низки положень українського та шенгенського законодавства щодо правил перетину кордону в рамках спрощеного прикордонного контролю; правил перетину кордону організованими групами; правил руху «зеленим коридором»; забезпечення безпеки подорожуючих при перетині кордону; методи і схема обслуговування подорожуючих персоналом прикордонних служб.

Прус Л.Р.

ПРИНЦИПАЛ (PRINCIPAL) [від лат. principalis – перший, головний] – фізична або юридична особа, яка у випадку необхідності за посередництвом уповноваженого представника, бере на себе відповідальність за здійснення операції міжнародного митного транзиту.

Термін **П.** широко застосовується під час здійснення посередницьких операцій при застосуванні договорів доручення або агентських угод. Традиційно під агентським договором мається на увазі договір, за яким одна сторона (агент) зобов'язується за винагороду здійснювати за дорученням іншої сторони (**П.**) юридичні та інші дії від свого імені, але за рахунок **П.** або від імені і за рахунок **П.** У деяких випадках **П.** і посередник домовляються про включення до угоди зобов'язання останнього гарантувати виконання рекомендованим контрагентом контрактних зобов'язань, у тому числі зобов'язань щодо платежів. Такі зобов'язання називаються «делькредере». За свої послуги посередники-представники отримують винагороду в розмірі погоджених процентів від суми підписаних контрактів. Величина винагороди залежить також від виду товару, його конкурентоздатності, обсягу та інших передбачених договором умов.

Відповідно до Конвенції про процедуру міжнародного митного транзиту під час перевезення вантажів залізничним транспортом із застосуванням накладної УМВС, залізнична компанія (залізниця), що приймає в пункті відправлення для перевезення вантажі за процедурою міжнародного митного транзиту, є **П.** і як така несе відповідальність перед компетентними органами Договірної сторони (держави, що є стороною цієї Конвенції), територією якої здійснюється таке перевезення, за належне здійснення операції міжнародного митного транзиту. У випадку, коли вантаж приймається до перевезення від залізничної компанії (залізниці) третьої країни, то перша залізнична компанія (залізниця), що приймає вантаж для подальшого перевезення за процедурою міжнародного митного транзиту, під час ввезення цього вантажу на територію Договірних сторін стає **П.** і несе відповідальність перед компетентними органами Договірних сторін, територією яких здійснюється таке перевезення, за належне здійснення операції міжнародного митного транзиту.

Туржанський В.А.

ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ (PRINCIPLES OF REALIZATION OF THE STATE CUSTOMS AFFAIRS) – сукупність сформульованих і затверджених державою основних

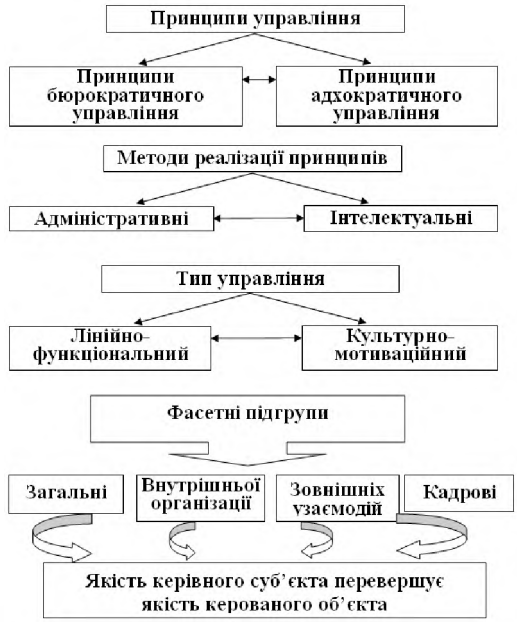
ідей і керівних положень з реалізації державної митної політики спрямованої на забезпечення національних інтересів у сфері ЗЕД. Відповідно до положень МКУ державна митна справа здійснюється на основі принципів: виключної юрисдикції України на її митній території; виключних повноважень митних органів України щодо здійснення державної митної справи; законності та презумпції невинуватості; єдиного порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України; спрощення законної торгівлі; визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності; додержання прав та охоронюваних законом інтересів осіб; заохочення доброчесності; гласності та прозорості; відповідальності всіх учасників відносин, що регулюються МКУ.

Івашова Л.М.

ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СЛУЖБОЮ (PRINCIPLES OF MANAGEMENT OF CUSTOMS SERVICE) – можна класифікувати у розрізі двох груп: принципи бюрократичного управління й принципи адхократичного управління. Адхократія – структура холдингового типу, яка реалізує проблемно-програмне управління, тобто ця структура складається з тимчасових груп, що створюються для виконання певних завдань, після виконання яких вони припиняють свою діяльність. Бюрократичні принципи реалізуються адміністративними методами, а адхократичні – інтелектуальними, відповідно до цього й визначаються типи управління – лінійно-функціональне й мотиваційне.

Розрізняють принципи адхократичного управління, класифіковані із застосуванням фасетного методу за чотирма підгрупами: загальні, внутрішньої організації, зовнішніх взаємодій, кадрові. Отже, перша підгрупа – загальні принципи: концентрація на потребах суспільства на основі холістичного маркетингу, тобто орієнтація на виявлення й задоволення потреб населення, бізнес-структур, відповідно до яких мають формулюватися завдання митної служби за умови дотримання балансу інтересів, зовсім не означає виконувати те, що просять. «У південноафриканській культурі існує поняття, що на місцевому діалекті звучить як «убунту», й добре передає суть щойно сказаного. Його можна перекласти приблизно так: «Я можу побачити себе самого тільки вашими очима»; демократичність і доступність не тільки щодо зовнішніх партнерів, але й усередині організації; соціальна відповідальність і турбота про клієнта (в особі всіх верств населення) має пронизувати всю організацію, стати її філософією; креативна рухливість як процес охоплює всіх працівників і виходить на рівень усього органу виконавчої влади; інформаційна технологічність, тобто в організації мають застосовуватися найсучасніші технології отримання інформації, її обробки, аналізу й формування на її основі управлінських рішень; пошук, прогнозування й планування змін, а не очікування директив згори; орієнтація на результат.

Друга підгрупа – принципи внутрішньої організації: гнучкість структури до програм що виконуються; кореляція рішень, які розробляються різними ланками управління, що поліпшує взаєморозуміння у колективі та сприяє реалізації одного із загальних принципів – мобілізації; організаційна еластичність, тобто система здатна

відчувати значні внутрішні й зовнішні впливи, не руйнуючись, але деформуючи структуру; організаційна реактивність, тобто оперативність в ухваленні управлінських рішень, своєчасна реакція на ситуацію або проблему, що виникла; розробка мережевої стратегії розвиває принцип відповідності структури завданням: територіальні органи митної служби підпорядковуються центральному апарату й мають створювати мережеву організацію з єдиною стратегією; проектне фінансування має замінити виділення коштів на кошторисне утримання митної служби.

Наступна підгрупа – принципи зовнішніх взаємодій: розробка стратегії збільшення потенціалу як матеріальних, так і нематеріальних ресурсів, необхідних для забезпечення діяльності організації; швидка адаптація до змін зовнішнього середовища, яке з часом характеризується все більшою невизначеністю, глобалізацією; реалізація дій, котрі сприймаються керованим об'єктом, що особливо важливо у проведенні змін у масштабах країни, коли населення, незважаючи на ідеологічну обробку, не сприймає дії митної служби, адже вони не задовольняють потреби громадян; маніпуляція зовнішнім середовищем, тобто відповідно до законів синергії не тільки зовнішнє середовище структурує систему, але й сама

система впливає на зовнішнє середовище для збереження державного устрою, забезпечення національної безпеки й підвищення рівня життя населення, а не окремих його прошарків.

Остання підгрупа – кадрові принципи: розширення свободи дій персоналу, незважаючи на посилення процесів регламентації та стандартизації як складових адміністративної реформи; орієнтація на співробітників, котрі діють самостійно і дають найбільшу віддачу в роботі, оскільки самостійність і нововведення – якісні характеристики, що збагачуватимуть одна одну; самовдосконалення керівника і, перш за все, керівників вищої ланки, які не завжди виявляють самостійність у цьому питанні; формування лідерів із застосуванням концепції управління людським потенціалом, претендування на лідерство, на жаль, в органах виконавчої влади, зокрема і в митній службі, розглядається як посягання на владу вищого керівника.

Зазначені принципи управління митною службою у структурі державного управління митною справою повністю відповідають принципам управління розвитком сучасних економічних систем, а саме забезпечують: внутрішню єдність або цілісність митної служби; цілісність зберігається завдяки гнучкій структурі, здатній адекватно реагувати на зміну як внутрішніх, так і зовнішніх чинників впливу; вони не відміняють ієрархію, необхідну для ранжирування елементів, або підрозділів організації; вони характеризуються значним потенціалом для розвитку митної служби.

Бережнюк І.Г., Ченцов В.В.

ПРИПАСИ (SUPPLIES) – товари, призначені для споживання пасажирами та членами екіпажів на борту транспортних засобів; товари, необхідні для експлуатації і технічного обслуговування транспортних засобів на шляху прямування та у пунктах проміжних стоянок чи зупинок, крім запасних частин та устаткування, які знаходяться у транспортних засобах на момент прибуття на митну територію або доставляються на них під час перебування на цій території; товари, які призначаються для продажу на винос пасажирам та членам екіпажів транспортних засобів і знаходяться у цих транспортних засобах або доставляються на них.

У міжнародній практиці виділяють: **П.** для споживання – товари, призначені для споживання пасажирами та членами екіпажу транспортних засобів та товари (крім запасних частин та устаткування), необхідні для експлуатації та технічного обслуговування транспортних засобів, які використовуються для перевезення пасажирів чи товарів у промислових або комерційних цілях; **П.** для реалізації – товари, призначені для продажу пасажирам та членам екіпажу транспортних засобів, які використовуються для перевезення пасажирів чи товарів в промислових або комерційних цілях.

Залежно від виду транспортного засобу **П.** поділяють на суднові **П.** – при перевезенні водним транспортом, бортові **П.** – при перевезенні повітряним транспортом, залізничні **П.** та автомобільні.

Медвідь Ю.О.

ПРИПАСИ БОЙОВІ (AMMUNITON) – пристрої або предмети, конструктивно призначені для пострілу зі зброї відповідного виду. В окремих визначеннях як **П.б.** класифікують артилерійські снаряди, бомби, гранати, бойові ракети тощо.

Патрони до стрілецької зброї основних калібрів

Нормативно визначено, що до **П.б.** належать патрони до нарізної вогнепальної зброї різних калібрів, а також заряджені патрони для гладкоствольних мисливських рушниць, мисливський порох і капсулі.

Пропонується даний перелік доповнити патронами, спорядженими гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії, інші пристрої, конструктивно призначені й технічно придатні для пострілу зі зброї відповідного виду з метою ураження живої чи іншої цілі. Проте дані визначення обмежуються лише **П.б.** для стрілецької зброї, не враховуючи наявність військових видів **П.б.** Найбільш широке визначення поняття **П.б.** охоплює патрони, артилерійські снаряди, бомби, гранати, бойові ракети і тому подібні пристрої, начинені порохом або іншою вибуховою речовиною, призначені для стрільби з вогнепальної зброї або для виробництва вибуху.

Бурдін В.М.

ПРИПАСИ ДЛЯ ПРОДАЖУ (SUPPLIES FOR SALE) – запаси, які знаходяться на борту суден, літаків, що перебувають на митній території держави, не обкладаються митом і податками на експорт-імпорт за умови, що протягом перебування **П.п.** знаходяться на борту суден, літаків (окрім запасів, що переміщуються на власних транспортних засобах, на військових або урядових транспортних засобах, чи не використовуються у комерційній діяльності).

Петров О.П.

ПРИПАСИ ДЛЯ СПОЖИВАННЯ (SUPPLIES FOR CONSUMPTION) – речі, предмети, продукти харчування, незалежно від того, продаються вони чи ні, що призначені для вживання і застосування пасажирами й екіпажем на борту суден, літаків або поїздів; необхідні для експлуатації й технічного обслуговування суден, літаків, потягів, включаючи паливо і мастильні матеріали, окрім запчастин і обладнання, що знаходяться або на борту в момент прибуття, або взяті на борт протягом перебування на митній території (використаних чи призначених для використання у міжнародних перевезеннях за винагороду або для промислового, чи комерційного транспортування товарів за сплату або безкоштовно). **П.с.**, що завантажуються на судна, літаки, засоби залізничного та іншого транспорту на митній території України і призначені для вивезення за її межі, підлягають митному оформленню на загальних підставах.

Петров О.П.

ПРИПИС (INSTRUCTION) – нормативно-правовий акт у митній справі, що видається керівником митного органу співробітникові для посвідчення наданих йому прав і покладених на нього обов'язків (наприклад, перевірити наявність товарів, що зберігаються під митним контролем).

Петров О.П.

ПРИРОДНИЙ ЗБИТОК – див. ЗБИТОК ПРИРОДНИЙ.

ПРИСВОЄННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНИХ УСТАНОВ – див. ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНИХ УСТАНОВ.

ПРИСВОЄННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.

ПРИСТРІЙ ЗАПІРНО-ПЛОМБУВАЛЬНИЙ (SECURITY SEALS) – засіб митної ідентифікації у вигляді одноразових номерних пластикових пломб, застосування яких забезпечує виявлення факту несанкціонованого доступу до товару, що переміщується транспортними засобами під митним контролем

П.з-п. належать до групи охоронних технічних засобів одноразового використання. Повторне використання їх можливе лише у разі, коли це передбачено їх конструкцією.

Одноразові номерні **П.з-п.** застосовуються митними органами при переміщенні товарів транспортом через пункти пропуску під час здійснення операцій, пов'язаних з: ввезенням товарів на митну територію України; переміщенням товарів автомобільним транспортом транзитом митною територією України; переміщенням товарів автомобільним транспортом з митних ліцензійних складів незалежно від режиму; запобігання несанкціонованому доступу до вантажних відділень транспортних засобів, в яких перевозяться товари.

П.з-п., накладені на вагони і контейнери, повинні мати такі знаки: скорочене найменування залізниці відправлення (не більше 4 знаків); товарний знак Укрзалізниці; товарний знак підприємства – виробника **П.з-п.**; найменування **П.з-п.**; остання цифра року виготовлення **П.з-п.**; контрольний знак (семизначний). Виготовлення і застосування **П.з-п.** з однаковими контрольними знаками забороняється. На **П.з-п.** додатково можуть наноситись скорочені найменування станції відправлення та відправника.

Силовий запірно-пломбувальний пристрій «СТРАЖ 2с»

Попель С.А.

ПРИСТРОЇ ВИБУХОВІ (EXPLOSIVES) – саморобні чи виготовлені промисловим способом вироби одноразового застосування, спеціально підготовлені і за певних обставин спроможні за допомогою використання хімічної, теплової, електричної енергії або фізичного впливу (вибуху, удару) створити вражаючі фактори – спричинити смерть, тілесні ушкодження чи істотну матеріальну шкоду – шляхом вивільнення, розсіювання або впливу токсичних хімічних речовин, біологічних агентів, токсинів, радіації, радіоактивного матеріалу, інших подібних речовин.

П.в. бувають різних видів. За способом виготовлення: промислові (заводські), кустарні, саморобні та перероблені. **П.в.** промислового (заводського) виготовлення виробляються на спеціальних підприємствах у відповідності до затвердженої технічної документації і відрізняються високим ступенем обробки та наявністю маркувальних (відмінних) позначень (знаків). Для спорядження заводських

П.в. використовуються різні вибухові речовини, від яких залежить їх потужність і призначення. Кожному виду пристроїв відповідає конкретна вибухова речовина, що спрацьовує при конкретних зовнішніх діях або в необхідний момент часу. Кустарні **П.в.** виготовляються фахівцями в умовах промислового підприємства з використанням спеціального обладнання, але без дотримання стандартів і невеликими партіями. Саморобні **П.в.** виготовляються зазвичай в одному або декількох екземплярах, як правило, в домашніх умовах і з використанням звичайних інструментів з підручних матеріалів або з застосуванням певних боєприпасів. Перероблені **П.в.** являють собою пристрої заводського виготовлення, які зазнали реконструкції саморобним шляхом (наприклад, перероблення боєприпасів часів II Світової війни; зміна конструкції детонатора з метою скорочення часу горіння піротехнічного сповільнювача). В результаті переробки змінюються окремі елементи **П.в.** і він набуває нової властивості, якості або призначення.

Стандартні **П.в.** – пристрої, вироблені із застосуванням промислових технологій відповідно до вимог нормативно-технічної документації. До них, згідно ГОСТ В 20313-74, перш за все, відносяться боєприпаси – «вироби військової техніки одноразового застосування, призначені для ураження цілей або які перешкоджають діям противника і містять вибуховий, метальний, піротехнічний, вишибний заряд чи їх поєднання». Нестандартні **П.в.** не відповідають стандартним зразкам за окремими істотними ознаками. До них відносяться саморобні пристрої, виконані за типом ручної гранати або міни.

П.в. військового призначення – це боєприпаси вибухової дії, призначені для знищення живої сили і техніки в бою. **П.в.** господарського (цивільного) призначення найчастіше використовуються в гірничодобувній, нафтовій і газовій промисловості, в будівництві, при проведенні кінозйомок і т.д. Це конструктивно оформлені заряди вибухових речовин, тобто заряди, що випускаються промисловістю в певному обсязі і певної кількості.

Бурдін В.М.

ПРИСТРОЇ ДЛЯ ВІДСТРІЛУ ПАТРОНІВ (DEVICES FOR SHOOTING BULLETS) – пістолети і револьвери, які виготовлені у встановленому законом порядку та конструктивно призначені тільки для відстрілу патронів, споряджених ґумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними зарядами несмертельної дії, і технічно не придатні для стрільби бойовими патронами. При цьому їхня конструкція має забезпечувати неможливість взаємозаміни основних частин бойової і спортивної вогнепальної зброї, унеможливлює здійснення пострілів в автоматичному режимі чергами.

П.в.п., споряджених ґумовими кулями, дозволені лише певному переліку осіб. Зокрема, працівникам правоохоронних органів: прокуратури, судів, міліції, податкової міліції й адміністрації, антимонопольного комітету, митниці та їх близьким родичам. **П.в.п.** дозволені військовослужбовцям строкової служби, контрактникам, журналістам, членам охорони громадського порядку і державного кордону, державним службовцям, народним депутатам. На використання цієї зброї мають право особи, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Йдеться про тих, які проходять як свідки у

Пристрій для відстрілу патронів «Терен – 3Р»

певній кримінальній справі.

Пристрої та патрони мають зберігатися у металевих ящиках, сейфах, спеціально виготовлених для зберігання зброї, за місцем їх постійного проживання або в місцях тимчасового перебування власників (дачних будинках тощо), про що повідомляються органи внутрішніх справ. При цьому пристрої мають бути в розрядженому стані.

Боровик О.В.

ПРИСЯГА ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ (OATH OF OFFICE) – офіційний акт урочистої клятви особи, вперше прийнятої на службу до митних органів на посади, які передбачають виконання визначених у МКУ завдань, здійснення організаційного, юридичного, кадрового, фінансового, матеріально-технічного забезпечення діяльності цих органів, виконання обов'язків, що випливають з публічно-правового статусу, якого вона відповідно набула, якщо раніше вона не приймала такої присяги.

Зміст присяги державного службовця міститься у ЗУ «Про державну службу». Присягу складають публічно такого змісту:

«Я (прізвище, ім'я, по батькові), усвідомлюючи свою високу відповідальність, урочисто присягаю, що буду вірно служити Українському народу, додержуватися Конституції та законів України, втілювати їх у життя, поважати та охороняти права, свободи і законні інтереси людини і громадянина, честь держави, з гідністю нести високе звання державного службовця та сумлінно виконувати свої службові обов'язки».

Особа, призначена на посаду державної служби вперше, виголошує присягу у присутності державних службовців самостійного структурного підрозділу, на посаду в якому її призначено, представників служби персоналу відповідного державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим або їх апарату та керівника державної служби у цьому органі або апараті чи уповноваженої ним особи, підписує текст присяги і зазначає дату її складення. Підписаний текст присяги є складовою особової справи державного службовця. Про складення присяги робиться запис у трудовій книжці державного службовця у графі «На підставі чого внесено запис» записується «Підписаний текст Присяги» під окремим порядковим номером.

У разі відмови особи від складення Присяги державного службовця вона вважається такою, що відмовилася від зайняття посади державної служби, а акт про її призначення на посаду державної служби у зв'язку з цим скасовується суб'єктом призначення.

Прус Л.Р.

ПРИСЯГА МИТНИКА РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (OATH OF CUSTOMS OFFICER OF RUSSIAN EMPIRE). Передбачена і введена у дію Митним статутом Росії 1819 р. Відповідно до порядку, затвердженого міністром фінансів, кожен прийнятий на службу митний чиновник складав «клятвенное обещание» у письмовій формі, а також зачитував його усно в присутності свідків і священика. У тексті присяги вказувалося, що новоприйнятий зобов'язується перед святим Євангелієм вірно та неліцемірно служити його імператорській величності «своему истинному и природному великомилостивейшему великому государю императору... во всем повиноватся, не щадя живота свого до последней капли крови». Чиновник зобов'язувався в усьому боронити права та інтереси держави та імператора, дотримуватися наказів своїх начальників, «крепко хранить доверенную тайность». Один із свідків прийняття присяги (як правило, чиновник митного органу), мав письмово завірити підписаний новоприйнятим текст «клятвенного обещания». Власним підписом цей акт повинен був підтвердити і священик.

Новоприйняті на роботу службовці митниць суворо попереджались про можливі наслідки порушення присяги або недостойної поведінки. За будь-які негативні прояви вони підлягали негайному звільненню зі служби. А за серйозні порушення, які могли б зашкодити інтересам держави, царські митники притягалися до судової відповідальності, згідно з кримінальним законодавством. З цього приводу заслуговує на увагу циркуляр директора Департаменту митних зборів М.О.Качалова з питань роботи з кадрами від 18 травня 1874 р., адресований начальникам митних округів і митниць імперії. Коментуючи процес прийняття нових чиновників на службу в митні органи, головний митник держави вимагав приймати на службу, в основному, чоловіків з вищою або середньою освітою, юристів, товарознавців, колишніх службовців управ, звільнених у запас, офіцерів та унтер-офіцерів армії та флоту, людей, як писав М.Качалов, «с прочными нравственными правилами». У циркулярі підкреслювалось, що «важность поручаемыхъ таможенникамъ казеныхъ интересовъ требуетъ строгой съ нихъ ответственности и потому на этой службе не могутъ быть оставляемы лица, не только не благонадежные но даже сомнительные, къ которымъ нельзя иметь полного доверия».

Гальський К.Є.

ПРИХОВУВАННЯ ВІД МИТНОГО КОНТРОЛЮ (CONCEALMENT FROM CUSTOMS CONTROL) – відповідно до МКУ 2012 р. переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з **П.м.к.**, тобто з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів або способів, що утруднюють виявлення таких товарів, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням митному органу як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві відомості щодо найменування товарів, їх ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількості, країни походження, відправника та/або одержу-

вача, кількості вантажних місць, їх маркування та номерів, неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД та його митної вартості.

П.м.к. включає фізичне приховування та документальне приховування.

Спеціально виготовлене сховище (тайник) – сховище, виготовлене з метою незаконного переміщення товарів через митний кордон України, а також обладнані та пристосовані з цією метою конструктивні ємності чи предмети, які попередньо піддавалися розбиранню, монтажу тощо. Використанням інших засобів чи способів, що утруднюють виявлення предметів, можуть визнаватися, зокрема, приховування останніх у валізах, одязі, взутті, головному вбранні, речах особистого користування, на тілі або в організмі людини чи тварини, а також надання одним предметам вигляду інших (зміна їхніх зовнішніх ознак – форми та стану, упаковки, ярликів, етикеток тощо). Підробленими треба вважати як фальшиві документи, так і справжні, до яких внесено неправдиві відомості чи окремі зміни, що перекручують зміст інформації щодо фактів, які ними посвідчуються, а також документи з підробленими підписами, відбитками печаток та штампів. Незаконно одержаними слід визнавати документи, які особа отримала за відсутності законних підстав або з порушенням установленого порядку.

Документами, що містять неправдиві дані, є, зокрема, такі, в яких відомості щодо суті угоди, найменування, асортименту, ваги, кількості чи вартості товарів, а також їх відправника чи одержувача, держави, з якої вони вивезені чи в яку переміщуються, не відповідають дійсності.

МКУ регламентовано, що **П.м.к.** є порушенням митних правил, за які передбачено адміністративну відповідальність у вигляді попередження, штрафу або конфіскації товарів, транспортних засобів комерційного призначення – безпосередніх предметів порушення митних правил.

Ст. 483 МКУ 2012 р. визначає, що **П.м.к.** тягне за собою накладення штрафу в розмірі 100 % вартості товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил з конфіскацією цих товарів, а також товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України.

Якщо суб'єкт ЗЕД протягом року повторно здійснив **П.м.к.**, то такі дії тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 200 % вартості товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил з конфіскацією цих товарів, а також товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон

України.

При цьому зберігання, перевезення, придбання чи використання товарів, транспортних засобів комерційного призначення, ввезених на митну територію України з **П.м.к.** тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 100 % вартості цих товарів, транспортних засобів або їх конфіскацію.

У відповідності до ККУ переміщення через митний кордон України з **П.м.к.** культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів вважається контрабандою.

Контрабанда з **П.м.к.** культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років з конфіскацією предметів такої контрабанди, а та сама дія, вчинена за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за злочин такої контрабанди або службовою особою з використанням службового становища, – карається позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією предметів контрабанди та з конфіскацією майна.

Контрабанда з **П.м.к.** наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, – карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років з конфіскацією наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, що були предметом контрабанди, а ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, а також якщо предметом цих дій були особливо небезпечні наркотичні засоби чи психотропні речовини або наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори або фальсифіковані лікарські засоби у великих розмірах, – караються позбавленням волі

на строк від восьми до десяти років з конфіскацією наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, що були предметом контрабанди, та з конфіскацією майна. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, вчинена організованою групою, а також якщо предметом контрабанди були наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори або фальсифіковані лікарські засоби в особливо великих розмірах, – карається позбавленням волі на строк від десяти до дванадцяти років із конфіскацією наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, що були предметом контрабанди, та з конфіскацією майна.

Гармаш Є.В., Ліпинський В.В., Туржанський В.А.

ПРИЧАЛ (BERTH) – гідротехнічна споруда, яка має швартовні та відбійні пристрої і призначена для стоянки та обслуговування суден, обслуговування пасажирів, у тому числі для їх посадки на судна і висадки з суден, проведення вантажно-розвантажувальних робіт.

Залежно від свого призначення **П.** поділяються на пасажирські та вантажні. Серед вантажних, у свою чергу, виокремлюють – контейнерні (обладнані для навантаження чи розвантаження суден-контейнеровозів); риферні (обладнанні холодильним устаткуванням для зберігання продуктів); ремонтні (обладнанні необхідним устаткуванням для проведення ремонтних робіт). Залежно від товарів, перевалку яких проводять на **П.,** виокремлюють зернові, нафтові, вугільні,

цементні, **П.** для сипучих та навалювальних вантажів.

Фрадинський О.А.

ПРИЧИНИ ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ (CAUSES OF VIOLATIONS OF CUSTOMS RULES) – негативні явища соціальної дійсності, які за наявності певних умов безпосередньо породжують порушення митних правил. **П.** є комплексом економічних, психологічних, інформаційних, правових та інших чинників, пов'язаних з різними сферами суспільної життєдіяльності.

П. розглядаються на масовому рівні – причини та умови вчинення порушень митних правил у сукупності (митній деліктності) та на індивідуальному рівні – причини та умови конкретного порушення митних правил як індивідуального акту людської поведінки. **П.** поділяються на загальні (мають загальне значення для всіх адміністративних правопорушень) та специфічні (характерні для порушень митних правил).

Загальні причини: соціально-економічна криза в державі; правовий нігілізм влади і населення держави; низький рівень загальної і правової культури громадян; негативні сторони соціальної психології, дефекти свідомості, що виявляється у спотворених потребах, інтересах, цілях, мотивах, етичних цінностях і правосвідомості людей, які передаються з покоління в покоління.

Специфічні причини: помилки у реалізації державної митної політики; високий рівень оподаткування митними платежами; неоднаковий податковий прес на суб'єктів господарювання; наявність значної різниці між світовими та внутрішніми цінами на окремі групи товарів; недостатня захищеність фізичних і юридичних осіб – суб'єктів ЗЕД від незаконних утисків, зловживань, вимагань з боку працівників митних органів усіх рівнів; недостатня інформованість громадян про митні правила та відповідальність за порушення митних правил.

Розрізняються об'єктивні, об'єктивно-суб'єктивні та суб'єктивні **П.**.

Об'єктивні причини – пов'язані із зовнішніми умовами, існують поза свідомістю людей, не залежать від їх волі та мають постійний або тимчасовий характер: конкретні суперечності в суспільстві, прояви економічної і політичної кризи, низький рівень соціального забезпечення людей у громадянському суспільстві, нестійкість соціального становища, соціальна нерівність, відсутність дієвої та ефективної системи державного та громадського контролю з боку органів, які зобов'язані попереджувати порушення митних правил тощо.

Об'єктивно-суб'єктивними причинами є соціальні явища, які спричинені свідомою діяльністю людей, поєднаною з об'єктивними чинниками. До них належать: недоліки у правотворчості і правозастосуванні; суперечності нормативно-правових актів, прогалини в законодавстві, зокрема, щодо врегулювання профілактики порушень митних правил, слабка профілактична діяльність митних та правоохоронних органів та ін.

Суб'єктивні причини – чинники, які пов'язані з діяльністю людей, з особистими якостями особи, з проявами інтересів та потреб у галузі митної справи, мотивів і моральних цінностей, що суперечать ідеології митної політики. Причинами суб'єктивного характеру є: низький рівень правової культури, правовий нігілізм, низький рівень правосвідомості громадян, що призводить до негативної поведінки громадян у конкретних ситуаціях, негативні сторони психології громадян, що безпосередньо пов'язано

з вирішенням конфліктних ситуацій поза межами закону для отримання інших джерел існування, помилки у ціннісній орієнтації особи в умовах криміналізації економіки, зростання озброєних нападів на банкірів, підприємців, об'єкти охорони тощо.

Джерелом окремого порушення митних правил є взаємодія конкретної зовнішньої ситуації з особливостями особи правопорушника. Чинником, який забезпечує законослухняну поведінку громадян у сфері дотримання митних правил, є позитивне емоційно-оцінне відношення особи до правових норм, що регулюють відносини з приводу переміщення предметів через митний кордон.

Сєрих О.В.

«ПРО ДОЗВІЛ НА ВВІЗ ТА ВИВІЗ ТОВАРУ» – див. ДЕКРЕТ «ПРО ДОЗВІЛ НА ВВІЗ ТА ВИВІЗ ТОВАРУ»

«ПРО ЗАСНУВАННЯ ОСОБЛИВОЇ МИТНОЇ ПРИКОРДОННОЇ ЛІНІЇ ТА ВАРТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ ТАЄМНОМУ ПЕРЕВЕЗЕННЮ ТОВАРІВ» («ON THE ESTABLISHMENT OF A SPECIAL CUSTOMS AND BORDER LINE TO PREVENT SMUGGLING OF GOODS») [в російському оригіналі – «Объ учрежденіи особой Таможенной пограничной цепи и стражи для отвращенія потаеннаго провоза товаровъ»] – іменний указ російської імператриці Катерини II від 27.09.1782, у якому зазначався недостатній рівень охорони державних кордонів від контрабандного перевезення товарів та необхідність створення спеціальних підрозділів, основним завданням яких стала б охорона митного кордону. Складався із 20 параграфів.

Митна прикордонна варта створювалася у всіх прикордонних губерніях, де вже існували прикордонні та портові митниці. До штату прикордонної митної варти входили митні об'їздчики, з розрахунку 2 особи на 10 верств кордону, та митні прикордонні наглядачі, з розрахунку 1 особа на 50 верств кордону, із двома помічниками – для нагляду за митними об'їздчиками. З метою запобігання корупції серед службовців митної прикордонної варти, для них передбачалася щорічна ротація місця несення служби.

Портрет Катерини II – законодавиці в храмі богині Правосуддя. Художник Д.Г.Левицький, 1783 р.

В обов'язки митних об'їздчиків входив щоденний об'їзд контрольованої ділянки кордону (одним – у денний час, другим – у нічний час) із метою виявлення випадків незаконного переміщення товарів поза межами традиційних торговельних шляхів, або в обхід митниць, а також затримання втікачів-солдат та селян (за кожного затриманого об'їздчик отримував 3 рублі винагороди). До компетенції митних прикордонних наглядачів входили аналогічні повноваження на закріплених за ними ділянках кордону, а також контроль за діяльністю митних об'їздчиків, що несли варту у підпорядкованій 50-верстній смузі. Органи місцевої влади та населення зобов'язані були всіляко сприяти митній прикордонній варті у виконанні службових обов'язків.

З метою підвищення рівня контролю за зовнішньою торгівлею та запобігання контрабанді у найзручніших місцях, на перетині торговельних шляхів в намісництвах Київському, Могилевському та Полоцькому створювалися митниці, через які купців зобов'язували перевозити товари. Жителям прикордонних районів перевезення товарів через кордон дозволялося здійснювати із дотриманням усіх митних формальностей через митні застави, де знаходилися митні прикордонні наглядачі.

Для контролю за діяльністю митної прикордонної варти у губернських Казених палатах передбачалася посада Радника митних справ, в обов'язки якого входило тричі на рік об'їзд митного кордону губернії із функцією нагляду за дотриманням указів та настанов; організацією перевезення товарів та за діями митниць і митних застав. Про виявлені факти зловживань необхідно було доповідати уповноваженим установам «...чтобъ виновные судимы и наказаны были безъ послабленія».

Фрадинський О.А.

«ПРО ЗАСНУВАННЯ ПРИКОРДОННОЇ ОХОРОНИ» – див. ДЕКРЕТ «ПРО ЗАСНУВАННЯ ПРИКОРДОННОЇ ОХОРОНИ».

«ПРО ЗНИЩЕННЯ ВНУТРІШНІХ МИТНИХ ТА ДРІБНИХ ЗБОРІВ» («ON THE DESTRUCTION OF INTERNAL CUSTOMS AND MINOR DUTIES») [в російському оригіналі – «Объ уничтоженіи внутреннихъ таможенныхъ и мелочныхъ сборовъ»] – іменний указ російської імператриці Єлизавети Петрівни від 20.09.1753, яким з метою пожвавлення торгівлі та обмеження проявів корупції, ліквідовувалися внутрішні митниці, у тому числі на кордоні з Україною, та 17 внутрішніх митних зборів, що суттєво впливали на торговельний обмін всередині країни. Митний контроль здійснювався у прикордонних та портових митницях, а у якості фіскального компенсатора скасованих внутрішніх митних зборів запроваджувалося єдине 13 % мито «съ привознаго и отвознаго товар».

Серед ліквідованих зборів були: «1. Таможенныхъ съ товаровъ, съ хлѣба и со всякихъ съѣстныхъ припасовъ, съ сѣна и съ дровъ и съ прочаго, что въ Москвѣ въ большую, помѣрную и мытенную, такожъ и въ другихъ городахъ въ Таможни сбиралось (кромѣ конскихъ пошлинъ); 2. съ найма извощиковъ и съ плавныхъ судовъ десятой доли, и съ извозу; 3. съ клейменія хомутовъ; 4. съ мостовъ и перевозовъ (кроме Санктпетербурга); 5. вмѣсто валешныхъ подымныхъ; 6. съ подпалыхъ и палыхъ лошадиныхъ и яловичныхъ кожъ и съ скотины; 7. привальныхъ и отвальныхъ; съ Яицкой рыбы десятого сбора; 9. канцелярскихъ мелочныхъ; 10. съ ледоколу и с водопою; 11. съ четвериковъ помѣрныхъ; 12. съ продажи дегтя; 13. съ вѣсовъ вѣсчихъ товаровъ; 14. с. каменнаго жерноваго промысла и горчечной глины; 15. съ проѣзжихъ грамотъ печатныхъ, которыя сбираются в Казанской Таможнѣ съ проѣзжихъ торговыхъ людей при объявленіи выписей; 16. вычетныхъ у винныхъ подрядчиковъ и у объявителей за домовими расходы

Портрет імператриці Єлизавети Петрівни. Художник Луї Токке, 1758 р.

недопонимаемыхъ по выписямъ Таможенныхъ пошлинъ; 17. с. таможеннаго письма».

Указ було схвально сприйнято російськими підданими, особливо купецтвом. Вдячні московські купці подарували імператриці Єлизаветі Петрівні великий алмаз на золотій тарілці, 10 тис. іноземної золотої монети та 50 тис. російських рублів.

Зазначена реформа митної системи була зафіксована Митним статутом 1755 р. та закріплена протекціоністським митним тарифом 1757 р.

Фрадинський О.А.

«ПРО ОБЛАШТУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ВАРТИ НА КОРДОНАХ ЗАХІДНИХ ГУБЕРНІЙ» («ON THE ARRANGEMENT OF MILITARY GUARDS AT THE BORDER OF WESTERN PROVINCES») [в російському оригіналі – «Объ устройстве военной стражи на границахъ западныхъ Губерній»] – затверджена 04.01.1811 російським імператором Миколою I доповідна записка військового міністра М. Б. Барклая-де-Толлі. Складалася із 2 частин: Доповіді про необхідність реформування системи нагляду за митним кордоном та Положення про облаштування прикордонної варти (7 пунктів).

У доповіді було вказано на недостатній рівень захисту митного кордону від втеч за кордон російських підданих; вивезення російської монети та міді, перегону коней і худоби, а також потрапляння на терени Росії безпаспортних осіб. Визначався ряд об'єктивних та суб'єктивних факторів, що не сприяли ефективному здійсненню митної охорони: – законодавча неврегульованість понять облаштування кордону; недостатній рівень виконавської дисципліни серед відповідальних осіб; неефективність використання козаків для охорони митного кордону. З метою організації ефективної митної варти пропонувалося 2 основні заходи:

мотиваційний – полягав у передачі затриманого контрабандного товару у власність митників, що його виявили (при цьому, товар, заборонений до ввезення на території Росії, підлягав знищенню, а митники отримували «приличныя награждения»);

організаційно-управлінський – передбачав постійну ротацію митників по лінії кордону «... ибо по расчетамъ корысти, более будетъ прибыли чаще пропущать тайно чрезъ кордонъ, нежели воспользовавшись однажды законнымъ призомъ, преградить навсегда злоумышленности».

Відповідно до Положення про облаштування прикордонної варти увесь західний кордон від Полангена на Балтійському морі до Єгорлика на Дністрі поділявся на рівні ділянки довжиною у

150 верств. Митна охорона кожної ділянки здійснювалася безперервними кінними козачими роз'їздами, а загальне керівництво охороною здійснювали штаб-офіцери з регулярного війська. Для несення митної варти виділялися козачі полки: Донський козачий майора Селіванова; Донський козачий підполковника Попова; Донський козачий підполковника Платова; 1-й Бузький козачий полк; Донський козачий генерал-майора Денисова; Донський козачий генерал-майора Іловайського; Донський козачий генерал-майора Чорнозубова; Донський козачий підполковника Слюсарєва; 2-й Бузький козачий полк; 3-й Бузький козачий полк. Облаштування митного кордону від Єгорлика на Дністрі до гирла Дністра покладалося на генерал-лейтенанта Дюка де Ришельє.

Раз у три роки передбачалася ротація полків, шляхом переміщення на іншу ділянку. Кожна ділянка кордону поділялася на 15 частин, кожна козача сотня розміщувалася у трьох сусідніх місцях, так щоб на об'їзд ділянки кордону у 10 верств виділялося 50 козаків. Штаб-офіцери, які відповідали за охорону окремих ділянок, зобов'язувалися отримувати двічі на день (вранці та ввечері) рапорти підлеглих про стан охорони кордону – кінна команда, яка була крайньою на ділянці кордону заповнювала рапорт про час здійснення об'їзду та стан справ, після чого це повідомлення естафетним порядком доставлялося до сусідніх кінних команд, де на ньому аналогічно фіксувався стан справ у кожній із них. Таким чином начальники ділянок двічі на день отримували необхідну їм інформацію та могли бути впевнені у діяльності митних патрулів. Раз в тиждень оригінали таких рапортів надсилалися дивізійним командирам.

Фрадинський О.А.

Портрет М.Б. Барклая-де Толлі. Художник Д.Доу, 1829 р. Портрет написано після смерті генерала на основі використання прижиттєвої гравюри

«ПРО ПЕРЕХІД ДЕПАРТАМЕНТУ МИТНИХ ЗБОРІВ, ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИКОРДОННОЇ ОХОРОНИ І КОРЧЕМНОЇ ВАРТИ У ВІДАННЯ НАРОДНОГО КОМІСАРІАТУ ТОРГІВЛІ І ПРОМИСЛОВОСТІ» – див. ДЕКРЕТ «ПРО ПЕРЕХІД ДЕПАРТАМЕНТУ МИТНИХ ЗБОРІВ, ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИКОРДОННОЇ ОХОРОНИ І КОРЧЕМНОЇ ВАРТИ У ВІДАННЯ НАРОДНОГО КОМІСАРІАТУ ТОРГІВЛІ І ПРОМИСЛОВОСТІ».

«ПРО РОЗМЕЖУВАННЯ ПРАВ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА МІСЦЕВИХ РАДЯНСЬКИХ ВЛАД ПО ЗБОРУ ТА ПО РЕГУЛЮВАННЮ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ МИТНИХ УСТАНОВ» – див. ДЕКРЕТ «ПРО РОЗМЕЖУВАННЯ ПРАВ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА МІСЦЕВИХ РАДЯНСЬКИХ ВЛАД ПО ЗБОРУ ТА ПО РЕГУЛЮВАННЮ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ МИТНИХ УСТАНОВ».

ПРОБА (COUNTERMARK) – державний стандарт, що визначає цінність сплаву, з якого вироблено виріб з дорогоцінних металів, і засвідчує вміст вагомих одиниць основного дорогоцінного металу в одній тисячі вагових одиниць сплаву. ЗУ «Про державне регулювання видобутку, виробництва, використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» встановлює для ювелірних виробів зі сплавів золота такі проби: 333, 375, 500/585, 750.

У світовій практиці відповідність сплавів за вмістом дорогоцінних металів опробовують в метричній системі. Метрична **П.** – наявність дорогоцінного

металу в 1000 вагових одиницях сплаву. В Англії, США, Швейцарії використовують каратну систему. Каратна **П.** – це наявність дорогоцінного металу в лігатурі з 24 частин. До 1927 р. Росія практикувала золотникову систему проб. Золотникова **П.** – число золотників дорогоцінного металу у фунті сплаву. Фунт дорівнює 96 золотникам, або 409,5 г, а золотник – 4,266 г. Крім цього, можуть траплятись ексклюзивні сплави, наприклад, дукатне золото вміщує 980/000 золота, золото для пер – 667/000, гранатове – 250/000. У Російській Федерації введено (1999 р.) і діють такі **П.** сплавів золота: 375, 500, 585, 750, 958, 999. В Україні основну масу виробів виготовляють зі сплавів **П.** 750, 585. За кордоном широко використовують 18- і 14-каратні сплави.

Туржанський В.А.

ПРОБІРНЕ КЛЕЙМО – див. КЛЕЙМО ПРОБІРНЕ.

ПРОБІРНИЙ НАГЛЯД – див. НАГЛЯД ПРОБІРНИЙ.

ПРОВАДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНЕ (CRIMINAL PROCEEDINGS) – законодавчий термін, запроваджений КПК України від 13.04.2012. **П.к.** – це досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність (п. 10 ч. 1 ст. 3 КПК України). Завданнями **П.к.** є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура. Поняття **П.к.** закріплене у КПК України від 13.04.2012, фактично замінило широко вживані раніше у правовій теорії та практиці категорії «кримінальна справа», «кримінальний процес», «кримінальне судочинство».

Пунда О.О.

ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ (PROCEEDINGS IN CASES OF VIOLATION OF CUSTOMS REGULATIONS) – визначається як різновид провадження у справах про адміністративні правопорушення та складається з низки послідовних дій юрисдикційних органів, які згідно з нормами адміністративного та митного законодавства вживають заходів, спрямованих на притягнення правопорушників до відповідальності та на забезпечення виконання винесеної постанови.

Завданнями **П.ПМП** є своєчасне, всебічне, повне та об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її з дотриманням вимог закону, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню порушень митних правил, та запобігання таким правопорушенням. Підставами для порушення справи про порушення митних правил є: безпосереднє виявлення посадовими особами митного органу порушення митних правил; офіційні письмові повідомлення про вчинення особою порушення митних правил, отримані від правоохоронних органів, а також органів, що здійснюють види контролю, зазначені у МКУ; офіційні письмові повідомлення про вчинення порушення митних правил, отримані від митних та правоохоронних органів іноземних держав, а також від міжнародних організацій.

Провадження у справі про порушення митних правил містить виконання процесуальних дій, зазначених у МКУ, розгляд справи, винесення постанови та її перегляд у зв'язку з оскарженням (внесенням подання прокурора). **П.ПМП** здійснюється відповідно до МКУ, а в частині, що не регулюється ним, – відповідно до законодавства України про адміністративні правопорушення. **П.ПМП** здійснюється державною мовою. Особи, які беруть участь у **П.ПМП** і не володіють або недостатньо володіють державною мовою, мають право робити заяви, давати пояснення, подавати клопотання рідною мовою, а також користуватися послугами перекладача.

Гармаш Є.В., Ліпинський В.В.

ПРОГРАМА ВМО «КОЛАМБУС» (WCO COLUMBUS PROGRAMME) – програма ВМО з підтримки безпечної торгівлі. **П.** найбільша з зареєстрованих програм щодо формування митного потенціалу. Мета програми **П.** – це повна імплементація Рамкових стандартів безпеки та інших конвенцій ВМО, а також передового досвіду в сфері митного адміністрування. **П.** має три етапи.

Перший етап – оцінювання потреб, або комплексне діагностичне оцінювання потреб, що виникли з поточної ситуації в митній адміністрації, яким передбачено: стратегічне оцінювання на основі діагностичних інструментів Рамкових стандартів ВМО, які було визнано такими організаціями, як ООН, Світовий банк, МВФ та ін.; діагностика здійснюється фахівцями з цієї програми під час опитування усіх зацікавлених сторін, включаючи членів торгового співтовариства; діагностична доповідь, що охоплює поточну ситуацію, аналіз прогалин, пропонування шляхів для просування вперед через ряд рекомендацій.

Другий етап – планування й реалізація або підтримка у плануванні дій, планування експериментальної діяльності та реалізація. На цьому етапі реалізується підтримка: у підготовці загального плану модернізації митної служби або конкретний план дій проекту; у розробці проектної пропозиції бізнес-справ для подання зацікавленим особам та потенційним інвесторам; у підготовці та проведенні пілотних проектів, спрямованих на постійне здійснення модернізаційних ініціатив; виявлення можливих джерел фінансової підтримки.

Третій етап – моніторинг та оцінювання або моніторинг прогресу та оцінка результатів. Менеджерами програми **П.** розробляється методологія моніторингу прогресу для її членів, що бажають підвести підсумок проведеної реформи й модернізації. На 3 етапі місія прагне досягнення ряду конкретних цілей: оцінки реалізації рекомендацій на 1 етапі; оцінки загального прогресу, досягнутого в умовах модернізації за певний момент часу; оцінки результатів ключових заходів для досягнення цього прогресу; оцінювання того, яким чином реформа була проведена й скерована; виконання рекомендацій щодо поліпшення та продовження докладання зусиль для модернізації; ідентифікації отриманих результатів, для реалізації їх у подальшому.

Етап 3 – етап моніторингу та оцінювання прогресу, досягнутого в рамках окремих адміністрацій, з урахуванням особливих умов і навколишнього середовища. Оцінюється відповідність результатів стандартам ВМО, а саме Рамковим стандартам безпеки, переглянутій Кіотській конвенції, іншим відповідним конвенціям, документам, стандартам. Досвід проведення третього етапу, оцінювання прогресу нині призвів до визнання того, що посилання на бачення ключових елементів митниці у XXI ст. викликало дискусії, результатом яких стали рекомендації про інтеграції цих елементів у процес модернізації адміністрацій.

ВМО визнає цінність підтримки фінансовими та людськими ресурсами з боку інвесторів і членів адміністрацій для виконання програми реформ **П.** і завдань модернізації.

Як уже зазначалося, стратегія і програма **П.** базуються на діагностиці Framework, що надає стандартизований діагностичний прилад розробки та реалізації проекту керівництва для поліпшення якості ініціатив щодо створення потенціалу в митних адміністраціях країн, що розвиваються; сприяє ефективному впровадженню торговельних і митних конвенцій, які відповідають індивідуальним потребам та операційним середовищам митних адміністрацій; надає керівництву митних адміністрацій докладну інформацію для переговорів з донорами та урядовцями.

Частина А діагностики описує важливу роль, яку митна адміністрація може виконувати в економічному і соціальному розвитку країни, узагальнює результати останніх досліджень у цій сфері, успіхи й невдачі попередніх зусиль у створенні потенціалу.

Частина В описує основні елементи сучасної митної адміністрації. У ній викладаються узгоджені на міжнародному рівні основні принципи та умови всіх реформ, модернізації та нарощування потенціалу, що мають бути виконані.

Частина С є діагностичним інструментом, пояснює, як його може бути використано для виявлення ключових потреб у розвитку. Практичні рекомендації призначено для надання допомоги посадовим особам щодо виявлення прогалини між існуючими системами, процедурами і практикою.

Частина D дає практичні рекомендації та еталонну модель як втілювати ефективні ініціативи зі створення потенціалу в митних адміністраціях країн, що розвиваються. Вона містить інформацію про виявлення потреб, розробку проектної документації, здійснення заходів щодо створення потенціалу та як такі дії може бути розглянуто та оцінено.

За програмою **П.** завершено більше 100 діагностичних місій в митних адміністраціях. Звіти місій виявили складний характер митної справи у XXI ст. Глобалізація, економічний розвиток, поширення митних союзів, зростаюча потреба в соціальному захисті та безпеці потребує стратегічного підходу до управління митними адміністраціями.

Ченцов В.В.

ПРОГРАМА ВМО «ПІКАРД» (WCO PICARD PROGRAMME) – програма ВМО, що передбачає проект розробки міжнародних Професійних стандартів освіти, пов'язаних з митною справою. Професійні стандарти **PICARD** прийнято на 2-й конференції **PICARD** 2007 р. На сесії у червні 2009 р. Рада ВМО схвалила критерії визнання навчальних програм, щоб полегшити оцінку навчальних планів для забезпечення їх відповідності стандартам **PICARD** Professional. Університети, які бажають,

щоб їх курси офіційно було визнано відповідними Професійними стандартами **PICARD** можуть подати заявку у ВМО

Ще одним інструментом програми **PICARD** став меморандум про взаєморозуміння між ВМО та ВНЗ. Меморандум покликаний сприяти співробітництву в галузі розробки й передавання світового досвіду навчання співробітників митних служб, побудови освітнього потенціалу і досліджень між ВМО та університетами в галузі митної справи.

З метою контролю за розбудовою **PICARD** розроблено механізм акредитації митних навчальних закладів при ВМО, що дозволяє мобільним і активним ВНЗ бути ключовими академічними гравцями з освітньої політики в галузі митної справи на національному і міжнародному рівнях. У рамках програми **PICARD** з 2006 р. щорічно проводяться конференції, учасникам яких надається можливість взаємодії з державними, комерційними і академічними колегами з усього світу з питань митної справи.

Академія митної служби України плідно співпрацює з ВМО в рамках програми **PICARD** над розробкою, пілотуванням та апробацією Професійних стандартів ВМО. Зазначені стандарти використовуються на світовому рівні з метою професійного розвитку стратегічних та операційних менеджерів у галузі митної справи. Вони охоплюють 42 стандартні кваліфікаційні вимоги до знань, умінь та професійної поведінки, а також 180 невід'ємних (базових) умов для менеджерів з митної справи всіх рівнів

Програма **PICARD** ВМО удосконалюється та впроваджує програму «Лідерство і управління як основа для сучасної митної адміністрації» (Leadership and Management Development Programe). Мета програми – формування лідерських якостей, управлінських навичок і знань митних керівників, здатних впливати на реформування та модернізацію своєї митної адміністрації. Програма складається з проведення теоретичних навчань (семінарів, конференцій) та ознайомчих поїздок до сучасних митних адміністрацій.

Аналогічна програма для керівників середньої ланки Fellowship Program, за якою ВМО забезпечує покриття проїзду, харчування та інших витрат, щоб дати можливість перспективним менеджерам середньої ланки з країн, що розвиваються, засвоїти детальний курс навчання в Секретаріаті ВМО та митних адміністраціях. Програма спрямована на підвищення їх шансу зайняти керівну посаду і проводити модернізацію управління митними адміністраціями.

Серед 600 офіцерів зі 130 країн, які пройшли через цю програму, ряд людей згодом було призначено міністрами, генеральними директорами, заступниками генеральних директорів, на інші високі посади митних адміністрацій.

Ченцов В.В.

ПРОГРАМА «МИТНЕ ТОРГОВЕЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ПРОТИ ТЕРОРИЗМУ» (CUSTOMS-TRADE PARTNERSHIP AGAINST TERRORISM – C-TPAT) – програма, розгорнута Бюро з митних питань та охорони кордонів США після терористичного акта 11.09.2001 **C-TPAT** сформульовано комплекс вимог, відповідність яким усіх учасників транспортного ланцюга, вживаних ними процедур і технічних засобів, у тому числі контейнерів і контейнерних пломб, забезпечує побудову цілісної системи безпеки, ефективно протидіє терористичній загрозі. Насамперед ця програма спрямована на захист глобальних ланцюгів постачань від приховування зброї терористичними групами.

Мета **C-TPAT** полягає у наданні митній службі методів виявлення і концентрації своїх ресурсів на потенційно небезпечних вантажах, включно з визначенням таких складових ланцюгів поставок, які оцінюються як «безпечні». Такий підхід, що передбачає посилену увагу виявленню невідповідностей, є ключовим елементом сучасної системи управління та узгоджується з положеннями переглянутої Кіотської конвенції.

C-TPAT передбачає можливість управляти системою ризиків на основі оцінки цілісності ланцюжка поставок. Партнери з приватного сектору, що мають цілісні ланцюги поставок, отримують можливість прискореної обробки та митного очищення вантажів.

Приватні фірми для отримання сертифікату **C-TPAT** повинні заповнити он-лайн електронну заявку на www.cbp.gov, яка передбачає надання корпоративної інформації, безпеку ланцюга поставок, а також визнання договору добровільно брати участь та сплатити певну суму Бюро з митних питань та охорони кордонів США. Компанії повинні проводити самостійну комплексну оцінку безпеки їх ланцюга поставок за допомогою **C-TPAT** критеріїв безпеки або керівних принципів фізичної безпеки, розроблених спільно митною службою США та торгового співтовариства для їх конкретної категорії. Окрім цього, фірма повинна забезпечити удосконалення системи безпеки вантажів, що перевозяться в контейнерах, а також можливість моніторингу осіб, які мають доступ до цих контейнерів. Натомість фірми-власники сертифіката **C-TPAT**

отримують від держави певні пільги, наприклад, зменшення кількості контрольних перевірок контейнерів, а також швидше проходження митних процедур. Наявність сертифікату дозволяє також зменшити кількість випадків крадіжок і втрат перевезених товарів .

Митна служба США підписала взаємне визнання **C-TPAT** з Новою Зеландією, Канадою, Йорданією, Японією, Республікою Корея, ЄС і Тайванем. У 2013 р. кількість учасників **C-TPAT** виросла до майже 10692 членів, але два роки тому чиновники поставили за мету досягнення 40000 компаній-учасниць до 2018 р.

Прус Л.Р.

ПРОГРАМА РОБОЧА ДОХІЙСЬКА – див. ДОХІЙСЬКА РОБОЧА ПРОГРАМА.

ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ БАГАТОГАЛУЗЕВА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА (MULTISECTORAL SCIENTIFIC AND TECHNICAL PROGRAM OF DEVELOPMENT OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – основний засіб реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та галузевої науково-технічної програми, що визначались Держмитслужбою України до 2011 р. **П.** розроблялась з метою концентрації зусиль для вирішення найважливіших проблем науково-технічного розвитку митної сфери, захисту митних інтересів держави тощо.

Тематика робіт **П.** включала: розроблення спеціальних технічних засобів митного контролю, автоматизованих систем оброблення митної інформації, концептуально-методичних положень з проблем розвитку митної системи України та виготовлення технічних засобів митного контролю згідно із завершеними розробками. Також передбачалось й виконання прикладних науково-дослідних робіт для Державної митної служби України та розроблення систем життєзабезпечення митних органів.

Формування та супроводження **П.** на підставі законодавчих і нормативних актів, контроль за термінами та якістю виконання робіт відповідно до технічних завдань та календарних планів було покладено у різні часи на робочу групу з питань формування та реалізації Управління інформаційного забезпечення та митної статистики Державної митної служби України (пізніше – Департамент інформаційних технологій та митної статистики Державної митної служби України), Регіональну інформаційну митницю Державної митної служби України, Наукову раду Держмитслужби тощо.

Серед організацій, які залучались до виконання відповідних науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт та виконання науково-технічних розробок були – НТ СКБ «Полісвіт» ДНВП «Об'єднання Комунар», м. Харків; Інститут сцинтиляційних матеріалів НАН України, м. Харків; НТК «Інститут монокристалів», м. Харків, ТОВ «НД ЛТД», м. Київ; Академія митної служби України, Державна установа «Науково-дослідний інститут соціально-трудових відносин», м. Луганськ, Хмельницький центр підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів Держмитслужби тощо.

Так, для прикладу, спільно з НТК «Інститут монокристалів» було розроблено і впроваджено низку рентгеноінтроскопічних систем і комплексів «Поліскан», що забезпечують якісну перевірку вмісту багажу, легкових автомобілів, мікроавтобусів і морських контейнерів.

Прус Л.Р.

ПРОГРАМА СТИПЕНДІЙ ВМО (WCO SCHOLARSHIP PROGRAMME) – програма заснована японською митницею у 2000 р., яка спрямована на поліпшення кадрового потенціалу митних органів – членів ВМО. П. надає митним чиновникам з країн, що розвиваються, можливість продовжити навчання рівня магістра та з професійної підготовки в суміжних з митною справою сферах знань за державною програмою в Національному інституті політичних досліджень в Токіо (Японія).

П. має два сегменти: академічний та практичний. Академічний сегмент забезпечує чітке, економіко-орієнтоване навчання, спрямоване на розвиток широкого розуміння теоретичних, емпіричних та інституційних аспектів митної політики та здійснення управління. Практичний сегмент включає стажування в митних органах Японії, у тому числі в японському Митному інституті.

Ченцов В.В.

ПРОГРАМНО-ТЕХНІЧНИЙ МОДУЛЬ «ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРМІНАЛ» – див. МОДУЛЬ ПРОГРАМНО-ТЕХНІЧНИЙ «ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРМІНАЛ».

ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ (FOODSTUFFS) – будь-яка речовина або продукт (сирий, включаючи сільськогосподарську продукцію, необроблений, напівоброблений або оброблений), призначений для споживання людиною. До **П.х.** належать напій, жувальна гумка та будь-яка інша речовина, включаючи воду, які навмисно включені до **П.х**. під час виробництва, підготовки або обробки.

Держава забезпечує безпечність та якість **П.х**. з метою захисту життя і здоров'я населення від шкідливих факторів, які можуть бути присутніми у **П.х**., шляхом: 1) встановлення обов'язкових параметрів безпечності для **П.х**.; 2) встановлення мінімальних специфікацій якості **П.х**. у технічних регламентах; 3) встановлення санітарних заходів і ветеринарно-санітарних вимог для потужностей (об'єктів) та осіб, які зайняті у процесі виробництва, продажу (постачання), зберігання (експонування) **П.х**.; 4) забезпечення безпечності нових **П.х**. для споживання людьми до початку їх обігу в Україні; 5) встановлення стандартів для **П.х**. з метою їх ідентифікації; 6) забезпечення наявності у **П.х**. для спеціального дієтичного споживання, функціональних **П.х**. і дієтичних добавках заявлених особливих характеристик та їх безпечності для споживання людьми, зокрема особами, які мають особливі дієтичні потреби; 7) інформування та підвищення обізнаності виробників, продавців (постачальників) і споживачів стосовно безпечності **П.х**. та належної виробничої практики; 8) встановлення вимог щодо знань та умінь відповідального персоналу виробників, продавців (постачальників); 9) встановлення вимог щодо стану здоров'я відповідального персоналу виробників, продавців (постачальників); 10) участі у роботі відповідних міжнародних організацій, які встановлюють санітарні заходи та стандарти **П.х**. на регіональному і світовому рівнях; 11) здійснення державного контролю на потужностях (об'єктах), де виробляються та переробляються продукти, що становлять значний ризик для здоров'я і життя людей; 12) здійснення державного нагляду з метою перевірки виконання виробниками та продавцями (постачальниками) об'єктів санітарних заходів; 13) виявлення порушень та здійснення необхідних заходів щодо притягнення до відповідальності осіб, які не дотримуються чинного законодавства.

До системи державних органів, які забезпечують розробку, затвердження та впровадження санітарних заходів, а також державний контроль та нагляд за їх виконанням, в межах своєї компетенції, входять: КМУ; центральний орган виконавчої влади з питань охорони здоров'я; Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України; центральний орган виконавчої влади з питань аграрної політики; центральний орган виконавчої влади з питань технічного регулювання та споживчої політики.

Відповідно до ЗУ «Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції» сільськогосподарська продукція, яка ввозиться на митну територію України, підлягає санітарно-епідеміологічному, радіологічному, а в разі ввезення об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду – ветеринарному контролю. При цьому іноземні сертифікати беруться до уваги виключно у випадках, коли взаємне визнання таких сертифікатів передбачено нормами відповідних міжнародних договорів.

Потушинська О.П.

ПРОДУКЦІЯ НЕЯКІСНА ТА НЕБЕЗПЕЧНА (DEFECTIVE AND DANGEROUS PRODUCTS) – продукція, яка не відповідає вимогам чинних в Україні нормативно-правових актів і нормативних документів, встановлених для відповідних видів продукції щодо її споживчих властивостей; продукція, яка не відповідає обов'язковим вимогам чинних в Україні нормативно-правових актів і нормативних документів щодо її безпеки для життя і здоров'я людини, майна і довкілля; продукція, якій з метою збуту споживачам виробником (продавцем) навмисне надано зовнішнього вигляду та (або) окремих властивостей певного виду продукції, але яка не може бути ідентифікована як продукція, за яку вона видається; продукція, під час маркування якої порушено встановлені законодавством вимоги щодо мови маркування та (або) до змісту і повноти інформації, яка має при цьому повідомлятися; продукція, строк придатності якої до споживання або використання закінчився; продукція, на яку немає передбачених законодавством відповідних документів, що підтверджують якість та безпеку продукції.

Корнійчук О.О.

ПРОЕКТ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ (INVESTMENT PROJECT) – сукупність цілеспрямованих організаційно-правових, управлінських, аналітичних, фінансових та інженерно-технічних заходів, які здійснюються суб'єктами інвестиційної діяльності та оформлені у вигляді планово-розрахункових документів, необхідних та достатніх для обґрунтування, організації та управління роботами з реалізації проекту. Розробленню **П.і.** може передувати розроблення проектної (інвестиційної) пропозиції. **П.і.**, для реалізації якого може надаватися державна підтримка, розробляється в порядку та за формою, затвердженими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного розвитку.

П.і., для реалізації якого може надаватися державна підтримка, повинен містити: резюме (мета проекту, напрями використання інвестицій, відповідність проекту стратегічним програмним документам держави, прогнозні обсяги виробництва

продукції (товарів, послуг), потреба в інвестиціях, необхідність забезпечення земельною ділянкою або правами на неї (оренда, суперфіцій, емфітевзис) для реалізації проекту, основні показники ефективності проекту, у т.ч. енергоефективності, висновки експертизи відповідно до законодавства); загальну характеристику стану та проблем, пов'язаних з розвитком об'єктів та суб'єктів інвестиційної діяльності (характеристика об'єктів та суб'єктів, продукції (товарів, послуг), результати аналізу ринків збуту продукції (товарів, послуг), аналізу конкурентного потенціалу суб'єкта, зокрема виявлення можливостей розвитку, загроз та проблем у діяльності); організаційний план, плани маркетингової та виробничої діяльності; план реалізації проекту (строк введення в дію основних фондів, кадрове забезпечення, організаційна структура та управління проектом, розвиток інфраструктури, заходи з охорони навколишнього природного середовища, джерела фінансування проекту і виплат за зобов'язаннями суб'єкта інвестиційної діяльності, гарантії та схема повернення інвестицій, якщо таке повернення передбачено проектом); фінансовий план (оцінка фінансової та економічної спроможності проекту); інформацію про ризики проекту, запобіжні заходи і страхування ризиків у випадках, передбачених законом; прогноз економічного та соціального ефекту від реалізації проекту; прогноз надходжень до бюджетів та державних цільових фондів; пакет документів з обґрунтуванням оцінки впливу на навколишнє природне середовище.

П.і. може містити додаткові відомості залежно від сфери діяльності, в якій передбачається реалізація проекту. До **П.і.** може включатися проект будівництва, розроблений відповідно до законодавства.

Фрадинський О.А.

ПРОЇЗНЕ МИТО – див. МИТО ПРОЇЗНЕ.

ПРОЇЗНІ МИТНІ ЗБОРИ В ЗАПОРІЗЬКІЙ СІЧІ – див. ЗБОРИ МИТНІ ПРОЇЗНІ В ЗАПОРІЗЬКІЙ СІЧІ.

ПРОКСЕНІЯ (PROXENIA) [від грец. proxenía, від pró «в захист» та xénos «іноземець»] – найдавніша форма міжнародних нормативно-правових актів, яка використовувалася у Давній Греції та полягала у наданні, від імені народу, особливих прав та привілеїв чужоземцю за його допомогу полісу.

П. могла проявлятися у наданні права безмитної торгівлі, вільного переміщення на території полісу (як у мирний, так і у військовий час), або ж дозволу на володіння майном та земельними ділянками на території давньогрецького міста-держави, а інколи – і повних громадянських прав. Вона стимулювала розвиток торговельної активності та налагодження дипломатичних стосунків, оскільки її власник приймав на себе почесний обов'язок усіляко представляти інтереси грецького полісу, що надав йому **П.,** у себе на батьківщині (аналог сучасного звання почесного консула). Могла передбачати поширення привілеїв у повному або частковому обсязі, на родичів або нащадків власника **П.**

Ольвійська проксенія Аристандру, з міста Орхомена в Аркадії, перша половина IV ст.

На території сучасної України відомі **П.** як окремих міст-держав – Ольвії, Херсонесу, так і великого територіального утворення – Боспорської держави, причому в останньому випадку **П.** діяла на усій території держави.

Ченцов В.В.

ПРОМИСЛОВИЙ ЗРАЗОК – див. ЗРАЗОК ПРОМИСЛОВИЙ.

ПРОМИТ (THE SO-CALLED PROMYT) – подвійне мито, штраф, що стягувався у Київській Русі, а згодом і у часи литовсько-польського панування на українських землях (XIV – XVIII ст.) за незаконне переміщення товарів через кордони держави або міста, недозволений об'їзд митниці або митної комори (застави), а також за приховування товарів і худоби від митного контролю з метою ухилення від сплати митних платежів. За ці порушення та контрабанду (перемитництво, пачкарство), що здійснювалося іноземними або місцевими купцями, митники додатково, окрім **П.**, стягували «штраф-заповідь», яка становила дві–три вартості товару, що незаконно переміщувався або приховувався. Товари і засоби їх переміщення (судна, важі-вози, фури та коні) конфісковувалися. При цьому, половина вилученого

або його вартості спрямовувалося у казну, а друга половина ділилася між митниками, які затримали протиправний вантаж. Відповідні розпорядження митникам і державним службовцям з приводу боротьби з митними правопорушеннями були визначені у Рескрипті короля Польського і Великого князя Литовського Жигмонда-Августа (1520 – 1572 рр.) від 13.11.1567 і Універсалі гетьмана України Богдана Хмельницького від 28.04.1654.

Гальський К.Є.

ПРОПУСК ТОВАРІВ, ЩО ВВОЗЯТЬСЯ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ПРЕДСТАВНИЦТВАМИ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ – див. ОСОБЛИВОСТІ ПРОПУСКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ТОВАРІВ, ЩО ВВОЗЯТЬСЯ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ПРЕДСТАВНИЦТВАМИ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ.

ПРОПУСК ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН (PASS THROUGH THE CUSTOMS BORDER) – надання органом митного контролю відповідній особі дозволу у вигляді індивідуального правозастосовчого акта на переміщення товарів через митний кордон України з урахуванням заявленої мети такого переміщення.

За формальними ознаками, що містяться в нормах МКУ та відповідних підзаконних актах, **П.** є різновидом митної процедури. Тому процедуру **П.** можна описати за допомогою загальних характеристик і ознак, визначених для митних процедур взагалі у понятті «митна процедура». Початок цієї процедури зумовлюється реалізацією права особи, що переміщує товари, на фізичне ввезення їх на митну територію або вивезення з митної території та виникненням, при цьому, обов'язку виконання митного законодавства.

Завершення процедури **П.** є результатом завершення виконання органом митного контролю покладеного на нього обов'язку із забезпечення дотримання особою митного законодавства та видачею дозволу на законне розпорядження товаром у вигляді індивідуального правозастосовчого акта та за обумовленою законодавством формою (письмовою, усною, шляхом дії або бездіяльності) втілення акта. Принципова відмінність цього різновиду митної процедури від інших, представлених у додатках до Кіотської конвенції різновидів (у МКУ – митні режими), обумовлюється: різними критеріями допуску до початку процедури, які базуються на ступені правоспроможності особи відносно права власності на товари (права володіти, користуватися, розпоряджатися); для допуску до процедури **П.** достатньо правоспроможності особи щодо розпорядження товарами, для допуску до митного режиму – необхідний тільки повний обсяг правоспроможності; різним характером діяльності у межах процедури, що обумовлюється різницею типових намірів осіб щодо поводження з товарами після завершення процедури, та, залежно від властивостей митного законодавства, різницею типових обов'язків органу митного контролю; типовим наміром особи після завершення процедури **П.** здебільшого є продовження фізичного транспортування товарів до певного місця, після завершення процедури митного режиму – реалізація права власності на товари.

Кунєв Ю.Д., Баязітов Л.Р.

ПРОСТАВЛЯННЯ ОСОБИСТИХ МИТНИХ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ – див. ПОРЯДОК ПРОСТАВЛЯННЯ ОСОБИСТИХ МИТНИХ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ.

ПРОСТЕ МИТО – див. МИТО ПРОСТЕ.

ПРОТЕКЦІОНІЗМ (PROTECTIONISM) [від лат. protectio – захист, прикриття] – економічна політика держави, метою якої є захистити національне господарство від іноземної конкуренції шляхом підвищення імпортних мит, обмежень і заборон стосовно ввезення деяких товарів. Цей термін в теорії та практиці державного управління існує в різних інтерпретаціях із стародавніх часів і до наших днів. Його основний зміст базується на розумінні необхідності передбачення в державній політиці країни механізмів, інститутів, інструментів, направлених на підтримку, захист, стимулювання вітчизняного виробника та вітчизняної економіки в цілому на внутрішньому та зовнішніх ринках, створення законних умов підтримки конкурентоздатності власних товарів, розширення присутності певної номенклатури товарів на зовнішніх ринках. Світова та вітчизняна теорія та практика свідчать про необхідність виваженого формування та розвитку **П.** як складової системи діяльності, що базується на взаємопов'язаній низці послідовних заходів і реалізується на кожному етапі здійснення державної внутрішньої та зовнішньої політики країни. Зміст, форми, методи здійснення **П.** держави щодо власної національної економіки та вітчизняного товаровиробника, як правило, вдосконалюються з плином часу, але сутнісний зміст є мало змінюваним: він віддзеркалює ступінь реально осмислених інтересів держави та її основних впливових і зацікавлених сил у національній ідеї, національних програмах розвитку країни та здатність країни до участі у світогосподарських процесах, розподілі світового багатства тощо.

П. у різних формах існує з прадавніх часів, але набув теоретичного осмислення, узагальнення та широкого застосування в епоху, чи період первісного накопичення капіталу (Великобританія, інші країни Західної Європи), пов'язаного з виникненням мануфактур (XVI – XVIII ст.). Теоретичним витоком **П.** було вчення меркантилістів, що

пов'язували ключове джерело суспільного багатства з активним балансом зовнішньої торгівлі, який стимулював та забезпечував приплив у країну золота та срібла. Згідно із цим, найважливішим засобом протекціонізму були митні платежі .

З'явившись на світ, протекціоністська доктрина знайшла багатьох прихильників та захисників в особі відомих західних економістів, зокрема Л. Клейна, Ф. Модільяні, П. Самуельсона та інших, про яких можна говорити, як про своєрідних «неомеркантилістів». Внесок меркантилістів у розвиток економічної теорії, яка панувала упродовж XVII – XVIII ст., важко переоцінити, адже вони започаткували теорію міжнародної торгівлі, яка пов'язувала торговельну діяльність з економічним станом країни та станом товарного виробництва, визначили основні категорії і поняття міжнародної торгівлі, ввели поняття платіжного балансу, визначили основні напрями державного регулювання зовнішньоторговельних відносин. Незважаючи на все це, меркантилістична теорія мала певні вади й призвела до ускладнення

Протягом XIX ст. **П.** реалізовувався здебільшого в межах митної політики, яка у різних країнах здійснювалась через: перехід до вільної торгівлі та фактичну відмову від протекціонізму держави (Великобританія), збереження та розвиток протекціонізму при зниженні окремих митних тарифів тощо. При цьому, активізується державне стимулювання розвитку промислового будівництва (розширення казенного будівництва, виплати субсидій, надання вихідних замовлень) (Німеччина, Росія, Японія), виділення земель громадського призначення підприємствам, що ефективно розвивалися (США).

Особливостями прояву **П.** наприкінці XIX – початку XX ст. були високі ввізні мита, що сприяли підвищенню цін на внутрішніх ринках з боку провідних монополій, застосування на зовнішніх ринках знижених – демпінгових цін (монополії США, Німеччини з виробництва сталі, цукровий синдикат Росії тощо). Слідом за цим, згідно з внутрішньою та зовнішньою ситуацією на ринку, у 30-ті рр. XX ст. йде підвищення мит (в межах 30 – 50 % від ціни за яким ввозяться товари), застосовуються на той час нові форми регулювання зовнішньої торгівлі – контингентування та ліцензійні системи. З 50-х рр. XX ст. прослідковується зниження митних тарифів (до 12 %) з боку промислово розвинутих країн, що стимулювало зростання обсягів їх зовнішньоторговельної діяльності; виникнення форм колективного **П.** (Європейське економічне співтовариство, Європейська асоціація вільної торгівлі, тощо).

Дискусії між прибічниками політики **П.** та вільної торгівлі призвели до поступового зближення та інтегрування різних форм прояву зовнішньоторговельної політики та зародження помірковано **П.** Її представником був Олександр Гамільтон, який у своїй відомій «Доповіді про виробництво» (1791 р.) пропонував використовувати протекціоністські заходи тільки з метою захисту молодих галузей від іноземної конкуренції. Теорію «виховного» мита пов'язують з іменем німецького економіста Фрідріха Ліста (1789 – 1846 рр.). Даний протекціоністський інструмент у новітній формі проявляється у політиці торгової стратегії, в основі якої лежить ідея підтримки державою сектору при виході на вже зайнятий ринок (переміщення доходу) або розвитку нової промисловості (створення доходу). Тарифна система протягом всього XX ст. є провідним засобом протекціонізму, але поряд із нею широкого застосування набуває і нетарифне обмеження імпорту: кількісні обмеження ввезення (особливо деталізуються та урізноманітнюються для сільськогосподарської продукції); імпортні податки, компенсаційні збори, регламентація якості товарів, яка поступово розвинулась у систему технічних, екологічних стандартів тощо.

Загалом, **П.** держави щодо забезпечення необхідних і достатніх умов розвитку національної економіки та її здатності випускати і продавати конкурентоздатні товари на внутрішньому й зовнішніх ринках може бути реалізованим тільки у межах завдань поступовості та спадковості розвитку якості й сили державних інститутів як основи розвитку ринкових інститутів. **П.** не може розглядатись у сучасному світі як розрізнена чи фрагментарна діяльність держави, адже посилюються небезпеки інституційного зриву. Ця діяльність держави (чи груп держав), особливо наприкінці XX – початку XXI ст. є реалізованою за умов виваженої активізації базового комплексу державного управлінського впливу, що включає державне прогнозування, планування, моніторинг, аналіз, контроль, моделювання усіх процесів і результатів економіко-господарської діяльності країни, де необхідною умовою виступають державні механізми, інститути, інструменти здійснення **П.** на внутрішньому й зовнішніх ринках.

Івашова Л.М., Івашов М.Ф.

ПРОТЕКЦІОНІЗМ ГЛОБАЛЬНИЙ (ЕКСТЕРИТОРІАЛЬНИЙ) (GLOBAL (EXTERRITORIAL) PROTECTIONISM) – політика протекціонізму, спрямована на умови виробництва за кордоном. Країна, яка проводить таку політику, намагається впливати на умови використання конкурентами переваг і факторів виробництва у країнах-конкурентах. Торгові обмеження застосовуються у тих випадках, коли структура використання факторів виробництва у країнах-конкурентах така, що за тими чи іншими параметрами вони можуть одержати порівняльні переваги з боку зниження затрат (наприклад, відсутність у країні екологічних вимог або системи забезпечення соціальних прав працівників). Цей підхід спрямований на формування уніфікованих стандартів розвитку економіки з

точки зору формування конкурентних переваг у міжнародній торгівлі. Проявом цієї форми протекціонізму є, зокрема, концепція «справедливої торгівлі» (fair trade). Наприклад, метою застосування декларується прагнення усунути відхилення від загальноприйнятих соціальних та екологічних стандартів, використання положень відомих статей американського законодавства: «статті 301» та «статті 301-супер». Ця концепція в основному застосовується країнами з високим рівнем розвитку економіки та високими технічними, соціальними й економічними стандартами. Така політика передбачає можливість утворення перешкод для міжнародної торгівлі, а в найгіршому варіанті – для формування відносно замкнених груп держав з майже однаковим рівнем розвитку економіки. У принципі, концепція екстериторіального протекціонізму погано поєднується з розвитком багатосторонності в регулюванні міжнародної торгівлі. Форма реалізації – торгово-політичні переговори, у випадку невдачі яких можуть використовуватись будь-які заходи обмежувального характеру.

У 2008 р. для оцінки **П.г.**, викликаного світовою фінансовою кризою, створена організація Global Trade Alert. Вона координується Центром досліджень економічної політики та доповнює СОТ та ініціативи з контролю Світового банку, визначаючи тих торговельних партнерів, які можуть завдати шкоди.

Прус Л.Р.

ПРОТЕКЦІОНІЗМ ЕКОЛОГІЧНИЙ («ЗЕЛЕНИЙ») (ECOLOGICAL («GREEN») PROTECTIONISM) – політика держави, спрямована на заборону та обмеження виробництва, продажу і використання екологонебезпечної продукції та ввезення в країну технологій і товарів, які завдають шкоди навколишньому середовищу і становлять загрозу для здоров'я населення.

Прус Л.Р.

ПРОТЕКЦІОНІЗМ ЗМІШАНИЙ (MIXED PROTECTIONISM) – політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції шляхом поєднання тарифних і нетарифних методів та інструментів впливу на процес досягнення національних торговельно-економічних інтересів.

Прус Л.Р.

ПРОТЕКЦІОНІЗМ КОЛЕКТИ́ВНИЙ (COLLECTIVE PROTECTIONISM) – політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції шляхом повної лібералізації взаємної торгівлі (вільна торгівля) при одночасному здійсненні узгодженої єдиної протекціоністської політики щодо країн, які не є повноправними членами тієї чи іншої спільноти (наприклад, ЄС). Так, європейські інституції узгоджують єдиний митний тариф, укладають митні й торговельні угоди, гармонізують заходи з лібералізації торгівлі з третіми країнами, визначають експортну політику та вживають запобіжних заходів, насамперед для того, щоб напочатках припинити нечесну торговельну практику.

Прус Л.Р.

ПРОТЕКЦІОНІЗМ МИТНИЙ (CUSTOMS PROTECTIONISM) – митна політика, що передбачає встановлення високого рівня митного оподаткування ввезених на внутрішній ринок країни іноземних товарів і ліцензування ввезення товарів. **П.м.** застосовується з метою захисту вітчизняних галузей промисловості від конкуренції з іноземними виробниками.

П.м. уперше був започаткований у XVI ст. в Англії і пов'язувався із промисловою революцією. Для захисту інтересів промисловців та підприємств від конкуренції з боку голландських та французьких товарів були введені високі ставки мита на товари, які вироблялись в Англії. Паралельно було обмежено або заборонено ввезення товарів. Було введено такий порядок, за яким дозволялось привозити іноземні товари тільки англійськими суднами чи принаймні кораблями країни походження товарів. При цьому за це стягувався додатковий збір. З колоній привозились товари виключно англійськими кораблями. Мета цих заходів полягала також й у позбавленні Голландії переваг та сили у торгівлі. Така політика тривала майже 400 років, що дозволило Англії стати не тільки могутньою морською державою, але вийти, за економічним розвитком, на перше місце у світі.

Після того, як було досягнуто передових позицій у промисловості і дешевизні англійських товарів, Англія докорінно змінила свою митну політику і перейшла до фритредерства.

У країнах, де сповідується політика **П.м.**, посилюється спеціалізація тарифів, що призводить до їх громіздкості та заплутаності, частих змін, у яких важко розібратися не тільки експортерам та імпортерам, але й самим митним органам. Тарифна політика при фритредерстві, як правило, стабільна. Тарифи мають низькі, інколи символічні ставки, а митні надходження до бюджету формуються лише на основі декількох статей.

Прус Л.Р.

ПРОТЕКЦІОНІЗМ НЕТАРИФНИЙ (NON-TARIFF PROTECTIONISM) – політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції шляхом вжиття адміністративних, фінансових, кредитних, технічних та інших заходів, що ускладнює імпорт і експорт товарів та послуг.

Нетарифними за походженням є два типи: неопротекціонізм та прихований протекціонізм. Неопротекціонізм – обмеження на міжнародну торгівлю, що вводять країни у доповнення до традиційних (тарифних) обмежень небажаного імпорту товарів. До неопротекціоністських, як правило, належать заходи додаткового тиску на експортера товарів/послуг у дану країну, такі як «добровільне» обмеження експорту, технічні бар'єри, адміністративні формальності, «упорядкування» торговельних угод. Про прихований протекціонізм доречно говорити тоді, коли важко відокремити заходи внутрішньої економічної політики від протекціонізму, тобто національні та закордонні суб'єкти господарської діяльності ставляться в однакову ситуацію, але внаслідок різного рівня економічного розвитку країн, різниці у конкурентоспроможності товарів партнери-нерезиденти сприймають такі заходи як протекціонізм. Засоби нетарифного, прихованого та неопротекціонізму ефективно використовують індустріально розвинені країни, захищаючи внутрішні ринки вид небажаного за асортиментом або обсягами імпорту товарів чи послуг з менш розвинених країн.

Прус Л.Р.

ПРОТЕКЦІОНІЗМ ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ (ІМПОРТНИЙ) (RESTRICTIVE (IMPORT) PROTECTIONISM) – політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції шляхом формування та використання системи інструментів і методів прямого та непрямого обмеження імпорту.

Прус Л.Р.

ПРОТЕКЦІОНІЗМ ОГУЛЬНИЙ (UNFOUNDED PROTECTIONISM) – одноразовий захід митно-тарифного регулювання; проявляється в суцільному (огульному) підвищенні ставок ввізного мита за усіма статтями митного тарифу, а також у стягуванні митних платежів у твердій, вільно конвертованій валюті за офіційно заниженим курсом або у вигляді «золотого мита», тобто в золотому еквіваленті номінальної вартості національної валюти.

Прус Л.Р.

ПРОТЕКЦІОНІІЗМ СЕЛЕКТИВНИЙ (ЗАХИСНИЙ) (SELECTIVE (PROTECTIVE) PROTECTIONISM) – захист від конкретного товару, або проти конкретної держави. Традиційно у світовій економіці захищають сільське господарство (існує спеціальний термін – аграрний протекціонізм), сферу послуг, молоді галузі національної економіки тощо.

Ця форма політики протекціонізму може бути спрямована й проти недобросовісних і найбільш небезпечних іноземних конкурентів. У рамках даної концепції протекціонізму існують два напрями: основний – протидія недобросовісній конкуренції; доповнюючий – надзвичайні обмежувальні заходи, які застосовуються у випадку загрожуючого загострення іноземної конкуренції. Цей протекціонізм має у чистому вигляді не стільки обмежувальний, скільки коригуючий характер і спрямований на усунення викривлень нормальних умов конкуренції, які можуть виникнути у зв'язку із втручанням держави (у формі субсидування) або із дискримінаційною політикою приватних компаній у сфері цін (демпінг). При цьому теоретично не створюються умови для обмеження міжнародної торгівлі у цілому і можливе ефективне використання конкурентних переваг і переваг міжнародного поділу праці, а самі обмеження не є засобом дискримінації, а навпаки, усувають її. Ця концепція протекціонізму добре поєднується з політикою лібералізації торгівлі у цілому і з вимогами про розширення доступу на іноземні ринки. Застосування обмежувальних заходів обов'язково пов'язане з об'єктивними кількісними економічними параметрами, причому такий взаємозв'язок необхідно однозначно і точно встановити. На практиці цей протекціонізм може застосовуватись і як обмежувальний засіб, тоді він носить дискримінаційний характер. Його найбільшою мірою можна уніфікувати на міжнародному рівні, він відповідає ідеї багатосторонності. Важлива особливість цього типу протекціонізму полягає у тому, що він не може обмежуватися прикордонними заходами. Торгова політика виходить за межі власне заходів регулювання експорту та імпорту. Ефективна політика у сфері торгівлі товарами стає можливою лише у поєднанні з відповідними заходами у сфері руху капіталу, торгівлі об'єктами інтелектуальної власності. У торгівлі товарами заходи **П.с.** застосовуються у вигляді спеціальних процедур квазісудового характеру, які передують застосуванню прикордонних обмежень у вигляді заходів тарифного і рідше кількісних обмежень (антидемпінгові, компенсаційні та захисні заходи).

Прус Л.Р.

ПРОТЕКЦІОНІЗМ СТИМУЛЮЮЧИЙ (ЕКСПОРТНИЙ) (STIMULATING (EXPORT) PROTECTIONISM) – система інструментів та методів відкритого та завуальованого стимулювання національного виробництва, особливо експортного.

Прус Л.Р.

ПРОТЕКЦІОНІЗМ ТАРИФНИЙ (TARIFF PROTECTIONISM) – політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції шляхом використання митного тарифу (його структури, ставок мита, методу визначення країни походження товару тощо) в якості основного інструменту протекціонізму в торгівлі, був історично першим і застосовувався тривалий час. Передбачається встановлення

вищих ставок митного тарифу на ввезені з-за кордону товари (митний бар'єр). Справляння тарифних мит у вигляді відсотка від ціни товару або твердих ставок за одиницю товару збільшує ціну імпортованих товарів і робить їх менш конкурентоспроможними. Таким чином ведуть торговельні війни США і Японія.

Останніми роками використання тарифних заходів суттєво обмежується прийнятими угодами у межах торговельних організацій і союзів та спостерігається тенденція розширення практики використання саме нетарифних заходів регулювання, що пов'язано, перш за все, з глобальними процесами лібералізації торгівлі та створенням Світової організації торгівлі (СОТ), членство у якій передбачає прийняття низки зобов'язань щодо зниження чи повної відміни митних тарифів. Тому **П.т.** в чистому вигляді у сучасних зовнішньоторговельних політиках держав майже не застосовується.

Прус Л.Р.

ПРОТЕСТ МОРСЬКИЙ (SEA PROTEST) – заява, яку капітан з метою забезпечення доказів для захисту прав і законних інтересів власників суден подає за встановленим порядком, якщо за період плавання або стоянки судна мала місце надзвичайна подія, яка могла стати приводом для подання власником судна майнових вимог. Заява про **П.м.** повинна містити перелік обставин події і заходів, вжитих капітаном для забезпечення збереження довіреного йому майна. **П.м.** подається: у порту визначеної країни нотаріусу або іншій посадовій особі, на яку законодавством покладено виконання нотаріальних дій; в іноземному порту – консулу визначеної країни або компетентним посадовим особам іноземної держави за порядком, встановленим законодавством іноземної держави. Нотаріус або інша посадова особа на основі заяви капітана, даних суднового журналу, опитування капітана, а у разі необхідності – інших свідків зі складу екіпажу судна, складає акт про морський протест і засвідчує його своїм підписом і гербовою печаткою.

Петров О.П.

ПРОТОКОЛ ДО КОНВЕНЦІЇ ПРО НОМЕНКЛАТУРУ ДЛЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ТОВАРІВ У МИТНИХ ТАРИФАХ ВІД 1 ЧЕРВНЯ 1955 РОКУ (БРЮССЕЛЬ). (PROTOCOL TO THE CONVENTION ON NOMENCLATURE FOR THE CLASSIFICATION OF GOODS IN CUSTOMS TARIFFS, JUNE 1, 1955 (BRUSSELS)) З метою уніфікації митних тарифів в основу класифікації товарів було покладено угоду 13 країн (квітень 1951 р., Брюссель) про введення єдиної класифікаційної системи для митних тарифів, так званої Брюссельської митної номенклатури (БМН). Перший варіант Брюссельської митної номенклатури був розроблений в 1951 р. Радою митного співробітництва (РМС) відповідно до Конвенції про класифікацію митних тарифів 1950 р. Цей документ набрав чинності у 1955 р., доповнення та зміни до якого вносилися у 1959, 1965 та 1972 рр.

Метою діяльності **П.** було вивчення питань співробітництва країн у митній справі, зокрема розробки рекомендацій для забезпечення однаковості у тлумаченні і застосуванні підписаних угод, які стосуються номенклатури товарів і митних тарифів. Ця РМС у 1955 р. розробила і видала Брюссельську товарну номенклатуру (БТН), яку застосували до двох десятків країн. У 1973 р. РМС почала розробку нової удосконаленої номенклатури товарів, для створення якої була використана не тільки Брюссельська товарна номенклатура, а й ряд інших класифікаторів, включаючи деякі міжнародні і національні класифікаційні системи. В експертизі цієї системи описування і кодування товарів брали участь 59 країн та багато урядових і міжурядових організацій.

Коди товарів значно полегшують оформлення документації у сфері торговельних операцій, міжнародних економічних відносин та інших випадках, дозволяючи замінювати у текстах документів (контрактів, угод) назви товарів їх цифровим кодом. Ці коди використовуються як в первинних документах передконтрактних розробках і підписаних контрактах, так і в банківських, фінансових, транспортних, митних та інших документах. Практично, жодна експортно-імпортна операція не відбувалась без застосування кодів товарів. Якщо ж замість кодів використовуються тільки текстові визначення (назви), то вірогідність помилок значно підвищується.

В основу побудови Брюссельської митної номенклатури була закладена спільність таких ознак товарів: походження; вид матеріалу, з якого він виготовлений; призначення і хімічний склад. При складанні груп товарів був закладений принцип ступеня обробки. Для побудови товарних позицій у кожній групі застосовувалась певна послідовність ознак, з яких можна виділити три основних: ступінь обробки, призначення і сировина, з якої виготовлено матеріал.

З 1970 р. в Раді митного співробітництва почалась розробка нової номенклатури товарів у міжнародній торгівлі – Гармонізована система опису та кодування товарів. Гармонізована система призначена забезпечити більш просту аналогію з Міжнародною стандартною товарною класифікацією ООН.

У червні 1983 р. Рада прийняла Гармонізовану систему назв і кодифікацій товарів, що в обігу у міжнародній торгівлі, і текст Конвенції, яка регулює правові аспекти застосування цієї системи на практиці. Розроблена система має замінити **П.**, так звану Брюссельську митну номенклатуру. Гармонізована система становить 1240 позицій,

закодованих у шести цифрах, об'єднує близько 4900 назв товарів міжнародної торгівлі, охоплених тарифною і статистичною номенклатурою. Класифікація за кількома ознаками на одному рівні поділки приводить до того, що один і той самий товар може бути включений одночасно у різні класифікаційні групи, через те що має кілька відмітних ознак. Наприклад, відповідно до тарифної класифікації США одні і ті самі пляшки і флакони можуть бути обкладені митом у 25, 50 або 75 % їх вартості залежно від засобу подачі скла у верстат, від умов наповнення пляшок і т. ін. Критерії для вибору тієї чи іншої товарної групи законом точно не встановлюються і визначаються співробітником митниці.

Жданова В.П.

ПРОТОКОЛ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО МІЖНАРОДНОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО СПРОЩЕННЯ ТА ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР ВІД 26 ЧЕРВНЯ 1999 РОКУ (PROTOCOL OF AMENDMENT TO THE INTERNATIONAL CONVENTION ON THE SIMPLIFICATION AND HARMONIZATION OF CUSTOMS PROCEDURES, JUNE 26, 1999) – документ, яким було внесено зміни до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур від 19.05.1973 (Кіотська конвенція). У результаті цього Кіотську конвенцію було оновлено, і вона набула чинності з 03.02.2006. Україна приєдналась до Протоколу у 2006 р. на підставі ЗУ «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур у зміненій редакції згідно з Додатком І до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур» від 05.10.2006, а фактичне приєднання нашої держави до оновленої Кіотської конвенції відбулося лише у 2011 р. шляхом прийняття ЗУ «Про внесення змін до ЗУ «Про приєднання України до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур» від 15.02.2011 № 3018-IV. Конвенція набула чинності для України з 15.09.2011.

Протокол було прийнято з метою задоволення потреб учасників міжнародної торгівлі та митних служб у полегшенні, спрощенні та гармонізації митних правил та процедур. Оновлена Кіотська конвенція має забезпечити митні служби дієвими процедурами, що підтримуються належними й ефективними методами контролю, та уможливить досягнення високого ступеня спрощення і гармонізації митних правил та процедур.

Змінений текст Преамбули та статей Кіотської конвенції, відповідно до внесених Протоколом змін, наводиться у Додатку І до Протоколу. Додатки до конвенції замінюються Генеральним додатком, наведеним у Додатку ІІ Протоколу, та Спеціальними додатками, наведеними у додатку ІІІ до Протоколу. Протокол є відкритим для підписання країнами-учасницями Кіотської конвенції.

Відповідно до ст. 4 оновленої Кіотської конвенції, вона має таку структуру: Основна частина, Загальний додаток і Спеціальні додатки (A, B, C, D, E, F, G, H, J, K). Загальний додаток і кожний із Спеціальних додатків до цієї конвенції складається, як правило, із розділів, на які поділяється відповідний додаток. У кожному Спеціальному додатку містяться також Рекомендовані правила.

В Україні триває процес наближення національного митного законодавства до всіх без винятку положень оновленої Кіотської конвенції. Прийнятий у 2012 р. МКУ ґрунтувався на основі зазначеної конвенції. Держмитслужбою було прийнято низку наказів, направлених на відображення положень конвенції в практиці роботи митних органів. Найголовніше, що було зроблено для імплементації її положень, – це запровадження митного контролю, заснованого на аналізі та управління ризиками, запроваджено контроль після завершення митного оформлення, створено умови для розвитку електронного декларування.

Оновлена Кіотська конвенція сприяє розвитку відносин між митницею та бізнесом, подоланню закритості митного регулювання та стимулює спільну роботу в частині удосконалення митного законодавства і практики його застосування.

Разумей М.М.

ПРОТОКОЛ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО СТАТТІ 18 КОНВЕНЦІЇ НАЙРОБІ ВІД 24 ЧЕРВНЯ 1983 РОКУ (PROTOCOL OF AMENDMENT TO ARTICLE 18 OF THE NAIROBI CONVENTION, JUNE 24, 1983).

З метою підвищення ефективності діяльності держав, спрямованої на боротьбу з контрабандою та іншими небезпечними митними правопорушеннями, які посягають не тільки на національний, а й на міжнародний правопорядок, 09.06.1977 на сесії Ради митного співробітництва в Найробі (Кенія) була прийнята Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у запобіганні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства (International Convention on mutual administrative assistance for prevention, investigation and repression of customs offences) (Конвенція).

Указом Президента України від 23.05.2000 № 699/2000 Україна приєдналася до Конвенції та додатків I, II, III, V, VI, VII, VIII до неї.

Конвенція набрала чинності 21.05.1980, через три місяці після того, як п'ять держав (Йорданія, Малаві, Малайзія, Пакистан, Марокко) підписали її в установленому порядку.

Конвенція Найробі складається з преамбули та 6 розділів, що включають 23 статті . До неї прийнято 11 додатків, що відносяться до конкретної галузі співробітництва в боротьбі з контрабандою та іншими порушеннями митних правил. Кожна програма до Конвенції є самостійним міжнарод-

но-правовим договором. На сьогодні, найбільше число держав-учасниць Конвенції заявили про прийняття в якості обов'язкових для себе положень, що містяться у додатку X «Допомога в боротьбі з контрабандою наркотичних засобів і психотропних речовин». Офіційний текст Конвенції складений англійською та французькою мовами, зданий на зберігання Генеральному секретарю Ради митного співробітництва і розміщений на офіційному сайті Всесвітньої митної організації (World Customs Organization).

Стаття 18 Конвенції Найробі передбачала, що ніяких застережень до Конвенції не допускається.

24.06.1983 в м. Брюссель був підписаний **П.**, зміст якого надавав право внесення застережень до Конвенції Найробі. Відповідність застереження об'єкту та меті К. служить критерієм для визначення позиції держави при формулюванні її індивідуальної або колективної позиція щодо допустимості будь-якого застереження у протидії порушенням митного законодавства.

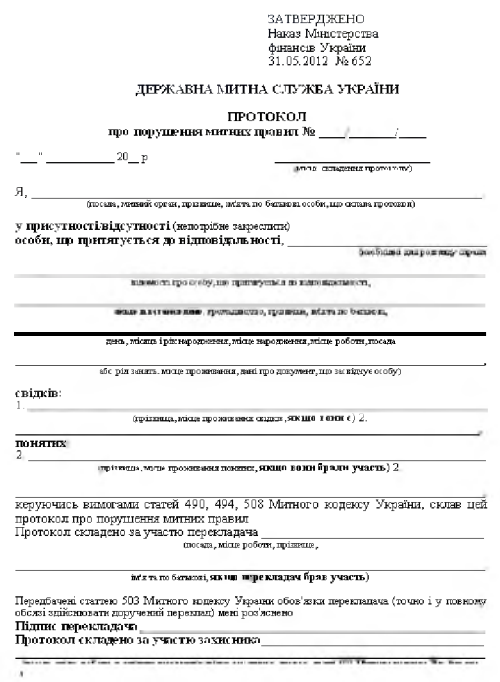
Жданова В.П.

ПРОТОКОЛ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ (PROTOCOL ON VIOLATION OF CUSTOMS REGULATIONS) – про кожний випадок виявлення порушення митних правил уповноважена посадова особа митного органу, яка виявила таке порушення, невідкладно складає протокол за встановленою формою.

П. повинен містити такі дані: дату і місце його складення; посаду, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол; необхідні для розгляду справи відомості про особу, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, якщо її встановлено; місце, час вчинення, вид та характер порушення митних правил; посилання на статтю МКУ, що передбачає адміністративну відповідальність за таке порушення; прізвища та адреси свідків, якщо вони є; відомості щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення та документів, вилучених згідно із МКУ; інші необхідні для вирішення справи відомості.

П. підписується посадовою особою, яка його склала. Якщо при складенні протоколу була присутня особа, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, протокол підписується і цією особою, а за наявності свідків – і свідками.

Якщо особа, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, відмовляється підписати протокол, до протоколу вноситься відповідний запис. Особа, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, має право дати пояснення та висловити зауваження щодо змісту протоколу, а також письмово викласти мотиви своєї відмови від підписання протоколу. Власноручно викладені цією особою пояснення додаються до протоколу, про що до протоколу вноситься відповідний запис із зазначенням кількості аркушів, на яких подано такі пояснення. У разі складення протоколу особі, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, роз'яснюються її права, передбачені МКУ, та повідомляється про можливість припинення провадження у справі про порушення митних правил шляхом компромісу, про що до протоколу вноситься відмітка, яка підписується цією особою. У разі потреби у протоколі зазначаються також

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
фінансів України
31.05.2012 №652

ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

ПРОТОКОЛ
про порушення митних правил № ____/_____/____

"__" _____20__р _____
(дата складення протоколу)

Я, _____
(посада, митний орган, прізвище, ініціали по батькові особи, що склала протокол)

у присутності/відсутності (непотрібне закреслити)
особи, що притягується до відповідальності, _____

_____
відомості про особу, що притягується до відповідальності,

_____
_____
день, місяць і рік народження, місце народження, місце роботи, посада

_____
або дані щодо місця проживання, даної про документ, що засвідчує особу)

свідків:
1. _____
(прізвища, місця проживання свідків, якщо такі є) 2. _____

понятих:
2. _____
(прізвища, місця проживання понятих, якщо вони брали участь) 2. _____

керуючись вимогами статей 490, 494, 508 Митного кодексу України, склав цей протокол про порушення митних правил
Протокол складено за участю перекладача _____
посада, місце роботи, прізвище,

_____
ім'я та по батькові, якщо перекладач брав участь)

Передбачені статтею 508 Митного кодексу України обов'язки перекладача (точно і у повному обсязі здійснювати поручений переклад) мені роз'яснено
Підпис перекладача _____
Протокол складено за участю захисника _____

Перший аркуш форми протоколу про порушення митних правил

місце, дата і час розгляду справи про порушення митних правил. **П.** складається у двох примірниках, один з яких вручається під розписку особі, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил.

У разі відмови особи, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, одержати примірник протоколу до протоколу вноситься відповідний запис, який підписується посадовою особою митного органу, яка склала протокол, та свідками, якщо вони є, після чого зазначений примірник протягом трьох робочих днів надсилається особі, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, за повідомленою нею або наявною в митниці адресою (місце проживання або фактичного перебування). Протокол вважається врученим навіть у

разі, якщо особа, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, не перебувала за повідомленою нею адресою або місце проживання чи фактичного перебування, назване нею, є недостовірним. Протокол, а також вилучені товари, транспортні засоби комерційного призначення та документи, зазначені в протоколі, передаються до митниці, в зоні якої виявлено порушення митних правил.

Гармаш Є.В., Ліпинський В.В.

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ПОСАДОВОЇ ОСОБИ МИТНИХ ОРГАНІВ – див. КУЛЬТУРА ПОСАДОВОЇ ОСОБИ МИТНИХ ОРГАНІВ ПРОФЕСІЙНА

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ – див. ОСВІТА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ ПРОФЕСІЙНА.

ПРОФЕСІЙНА СПІЛКА ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ (TRADE UNION OF THE WORKERS OF THE CUSTOMS BODIES OF UKRAINE) – об'єднання спеціалістів, службових осіб, обслуговуючого персоналу митниць, які працювали в установах, організаціях, підпорядкованих ДМКУ (ДМСУ).

Рух за створення першої профспілки митників в Україні започатковано ще у 1917 р. Його ініціювали службовці Одеської, Харківської, Маріупольської, Московської, Петроградської, Херсонської митниць та тогочасного Департаменту митних зборів Міністерства фінансів, які в умовах демократичних перетворень після Лютневої революції вирішили об'єднати митників колишньої Російської імперії для спільного захисту їх професійних і соціально-економічних прав та інтересів. Вже у березні 1917 р. з цією метою у Петрограді була скликана нарада митних службовців, яка створила Комітет для опрацювання Статуту Всеросійського союзу митних службовців і підготовки його організаційного оформлення та реєстрації в органах влади. Комітет прийняв Звернення до всіх митників країни, в якому визначив основні принципи, котрі мали становити базову основу профспілкового об'єднання митників. Деякі з цих принципів й сьогодні залишаються актуальними для професійних спілок та інших громадських організацій.

За часів незалежності України **П.с.** було створено у жовтні 1992 р. Організаційно вона оформилася на основі вільного волевиявлення працівників митних органів України, зафіксованого і затвердженого рішенням першого з'їзду **П.с.**, що відбувся у Києві 12-13.10.1992. Тоді ж було прийнято й Статут **П.с.** – першої добровільної громадської організації митників незалежної Української держави.

Статут визначав особливості правового регулювання, засади створення, права та гарантії діяльності **П.с.**, її організаційну будову, кошти та майно. Одним з принципово важливих положень Статуту стало визначення, що **П.с.** є самостійною громадською організацією, незалежною від впливу державних органів влади, управління, господарчих, партійних, релігійних організацій, політичних рухів та інших громадських об'єднань, їм не підпорядкована, непідзвітна і не підлягає контролю та втручанню з їх боку. Згідно з нормами першого Статуту **П.с.** її структура була побудована за відомчим принципом і складалася з первинних профспілкових організацій центрального апарату, регіональних митниць, митниць, установ, організацій та навчальних закладів митної системи, а також асоціацій, які можуть бути створені в рамках профспілки за професійним принципом для більш повного вираження, реалізації та захисту професійних інтересів окремих груп працівників.

Перший голова Профспілки Анатолій Павлов

Першим головою **П.с.** було обрано А. Павлова, який до обрання понад 6 років працював на профспілковій ниві. Також було обрано заступників Голови Спілки на громадських засадах: Ю. Соловкова та А. Бунтіна.

Одразу після створення, **П.с.** ініціювала підготовку нормативного акта, який регулював би основні питання правового та матеріального забезпечення співробітників, їх статусу і проходження служби, охорони праці, пільг і привілеїв, пов'язаних з особливостями служби в митних органах. Кілька місяців у Міністерстві юстиції, структурних підрозділах Уряду розглядався опрацьований ДМКУ і **П.с.** проект Положення про порядок і умови проходження служби в митних органах України. 09.10.1993 воно було затверджено і введено у дію КМУ. Положення окреслювало права, обов'язки і відповідальність службових осіб митних органів. Вперше, за прикладом нормативно-правової практики митних служб країн з розвиненою митною інфраструктурою, у Положенні були детально сформульовані права та обов'язки працівників галузі, також окреслена низка деталізованих норм щодо призначення на посади і переміщення по службі працівників митної галузі.

У вересні 2003 р. відбувся IV позачерговий з'їзд **П.с.**, на якому було прийняте рішення про переобрання голови **П.с.**, формування її нового керівництва та Ревізійної комісії. Головою Ради **П.с.** було обрано О.Г. Рувіна. У червні 2005 р. було скликано V позачерговий з'їзд **П.с.** Головою Спілки було обрано Т.А. Євтушенко, яка намагалася пожвавити роботу профспілкової організації, стабілізувати фінансове становище **П.с.** 14.04.2006 у м. Києві відбувся VI позачерговий з'їзд Профспілки митників України, де головою було обрано М. Мельника. Першим кроком новобраного керівництва **П.с.** стало формування нового складу керівних органів: Ради **П.с.**, Президії Ради **П.с.**, Ревізійної комісії, апарату **П.с.**

31.01.2011 І.В. Тимофєєва було обрано Головою **П.с.** на VI З'їзді **П.с.** У 2011 р. **П.с.** було проведено значну роботу щодо підготовки та укладення Галузевої угоди між ДМСУ та **П.с.** на 2011 – 2012 рр. (підписано 09.11.2011, зареєстровано в Міністерстві соціальної політики України 28.11.2011 за № 53). Разом з Спільним представницьким органом всеукраїнських профспілок та профспілкових об'єднань розроблялись для запровадження в дію нові державні соціальні стандарти та нормативи відповідно до ЗУ «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». Багато зусиль доклали для вирішення таких кардинальних проблем, як медичне забезпечення та оздоровлення працівників і членів їх сімей, організація відпочинку та дозвілля в колективах, культурні та спортивні заходи тощо.

04.07.2013 під час проведення VII позачергового З'їзду **П.с.** у зв'язку із реорганізацією ДМСУ та ДПСУ, створенням Міндоходів України було прийнято рішення про приєднання **П.с.** до Всеукраїнської Професійної спілки працівників державних органів доходів і зборів. Обов'язковою умовою приєднання було надання первинним профспілковим організаціям **П.с.** статусу первинних профспілкових організацій Всеукраїнської Професійної спілки працівників державних органів доходів і зборів з правами Республіканської в АР Крим, обласної, Київської та Севастопольської міської організації профспілки.

Павлов А.П.

ПРОФЕСІЙНЕ ОБЛАДНАННЯ – див. ОБЛАДНАННЯ ПРОФЕСІЙНЕ.

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ МИТНОЇ СПРАВИ (PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF CUSTOMS AFFAIRS) – цілісний безперервний процес оволодіння професійними знаннями, уміннями і навичками, необхідними для здійснення державної митної справи, адаптації працівників до професійного середовища митних органів. Професіоналізм є результатом цього процесу, показником успішності його здійснення, якісна характеристика працівника чи посадової особи. У сфері державної митної справи функціонувала національна розвинена і зважена система неперервної професійної освіти, яка охоплювала всі рівні професійної освіти: підготовку фахівців з вищою освітою, перепідготовку працівників митних органів, підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів, підвищення кваліфікації працівників митної служби та організацію навчання працівників митної служби без відриву від роботи. Розвиток системи професійної освіти в митній службі України характеризували такі сучасні тенденції: створення дієвої системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації особового складу митної служби; централізація професійної освіти, розробка та впровадження єдиної освітньої концепції; урахування кореляції традицій підготовки особового складу митної служби, що були в державі, та досвіду європейських країн з цього питання; неперервний характер професійної освіти, а також наповнення добре апробованих форм і методів новим, актуальним для сучасного фахівця змістом.

Професійне навчання мало цілеспрямовано формувати здатність особового складу митних

органів до здійснення економіко-регуляторної, фіскальної, інформаційно-статистичної, міжнародно-комунікаційної, контрольно-організаційної та захисної функцій. Для виконання кожної із зазначених функцій необхідний певний рівень сформованості професійно орієнтованої компетенції фахівця.

Досвід функціонування митної служби в аспекті професійної освіти свідчить про деякі позитивні відмітні моменти, які відрізняли перепідготовку особового складу в митній службі України. Серед головних слід вказати на такі: безплатність професійної освіти, що є майже винятком в системі професійної освіти; яскраво виражена спеціалізація під завдання замовника (ДМСУ); неперервність і плановість професійної освіти, яку забезпечують основні види підвищення кваліфікації працівників митних органів України; увага до підвищення етико-психологічного та загальнокультурного рівня працівників керівних посад, до розвитку компетенцій.

П.м.с. є складовою державної кадрової політики. Сучасна державна кадрова політика в Україні розглядає і застосовує професіоналізацію більш як систему підготовки та перепідготовки працівників органів державної влади. Розрізняють первинну та вторинну професіоналізацію.

Первинна професіоналізація (як процес становлення фахівця) містить набуття професійних умінь і навичок, необхідних для успішного початку професійної діяльності у сфері державної митної справи. Первинна професіоналізація безпосередньо пов'язана з професійною освітою, її метою і результатом є становлення фахівця, тому вона може бути охарактеризована як спеціалізація. Відповідно, показником успішного проходження етапу первинної професіоналізації є закінчення професійної освіти та отримання професійної кваліфікації. Підготовку фахівців з митної справи здійснюють вищі навчальні заклади (Академія митної служби України, Тернопільський національний економічний університет тощо). Посадових осіб, уперше прийнятих на державну службу в митні органи (за професійною програмою) навчають у Департаменті спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Міндоходів. Специфіка первинної професіоналізації полягає в тому, що в її процесі особистість стає справжнім суб'єктом професійної діяльності і професійних відносин, знаходить професійний статус.

Вторинна професіоналізація має своєю метою перетворення посадової особи в професіонала, тобто психологічний, соціальний і світоглядний розвиток особистості, формування особливої професійної майстерності, творчого підходу до професійної діяльності та широкого професійного світогляду, що містить духовно-моральний компонент. Вторинна професіоналізація – становлення і розвиток професіоналізму особистості в процесі трудової діяльності на основі накопичення і використання професійного досвіду, професійної активності людини і широкого світоглядного підходу до вирішення професійних завдань.

Удосконаленню професійної майстерності та розвитку професіоналізму особового складу митних органів сприяють: підвищення кваліфікації посадових осіб митних органів на тематичних постійно діючих семінарах, навчання керівного та інспекторського складу, професійне навчання на тематичних короткотермінових семінарах, спеціалізованих короткострокових навчальних курсів з іноземних мов тощо та базі навчальних закладів інших органів державної влади та цільових міжнародних семінарах. **П.м.с.** забезпечується впровадженням, розвитком та супроводженням програмно-інформаційних комплексів: дистанційного навчання, тестування агентів з митного оформлення, електронного навчально-методичного кабінету, професійно-психологічного добору, ідентифікації культурних цінностей тощо.

Прус Л.Р

ПРОФІЛАКТИКА ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ (PREVENTION OF CUSTOMS VIOLATIONS) – комплекс заходів, які здійснюються державними органами, підприємствами, установами, організаціями, громадськими формуваннями і громадянами з метою нейтралізації й усунення причин та умов, що сприяють вчиненню порушень митних правил і запобігання їх проявам у майбутньому.

П.ПМП – специфічний різновид профілактики адміністративних правопорушень. Виокремлюються два рівні **П.ПМП** – загальносоціальний і спеціальний.

Загальносоціальна **П.ПМП** – це всебічний розвиток тих чинників суспільства, які безпосередньо не спрямовані на ліквідацію причин та умов порушень митних правил, але створюють позитивні умови, що виключають або знижують ступінь дії негативних чинників; це здійснення заходів соціально-економічного, правового, ідеологічного, організаційного характеру, що забезпечують подальший розвиток суспільства. Цей вид профілактики опосередковано впливає на нейтралізацію причин та умов вчинення порушень митних правил, має певну загальну профілактичну значущість і виступає базовою основою, на якій будуть здійснюватися всі інші профілактичні заходи.

Економічні заходи профілактики спрямовані на розвиток і вдосконалення економічних відносин, що пов'язано з підвищенням матеріального добробуту населення, створенням нових робочих місць, забезпеченням відповідного рівня заробітної платні громадян тощо. Ідеологічні заходи спрямовані на підвищення морального, естетичного, культурного рівня населення, що формує негативне ставлення до порушень прав та свобод громадян, належне ставлення до соціальних цінностей, несправедливості тощо з метою формування належного рівня правосвідомості громадян та передбачають виконання інформаційно-пропагандистських, культурно-виховних програм профілактики правопорушень тощо. Правові заходи створюють правову основу для розробки та застосування всіх інших профілактичних заходів. Правові заходи передбачають визначення адміністративно-правових основ діяльності різних державних органів та громадських формувань, які здійснюють загальну профілактику правопорушень, удосконалення нормативно-правової бази з питань правоохоронної діяльності та профілактики правопорушень тощо. Організаційні заходи: заходи щодо оптимізації структури органів, установ та організацій, що здійснюють заходи з профілактики правопорушень; взаємодія та координація суб'єктів профілактики; вирішення кадрових, фінансових, матеріально-технічних та інших питань зі створення умов для нормальної діяльності системи профілактики правопорушень; удосконалення форм і методів профілактики правопорушень та

підвищення ефективності оперативно-розшукових заходів у сфері протидії організованій злочинності та корупції; посилення державного та соціального контролю за дотриманням законодавства державними органами, фізичними та юридичними особами; зменшення адміністративного навантаження на громадян та бізнес; розроблення нових форм і методів профілактики правопорушень та запровадження їх у практику; інформаційне забезпечення профілактики правопорушень тощо.

Спеціальна **П.ПМП** – це заходи, які безпосередньо спрямовані на усунення причин та умов вчинення порушень митних правил. Спеціальні профілактичні заходи поділяються на загальні та індивідуальні.

Загальна профілактика стосується неперсоніфікованої групи осіб. Індивідуальною профілактикою є систематичні заходи цілеспрямованої дії на конкретну фізичну особу з метою недопущення її протиправної поведінки в майбутньому. До загальних заходів спеціальної профілактики порушень митних правил належать: технічні заходи – дії, пов'язані з розробкою, випробуванням, впровадженням у практику технічних засобів митного контролю, упровадження новітніх технологій та досягнень науки й техніки в галузі комп'ютеризації тощо, які усувають умови вчинення порушень митних правил (забезпечення сучасними системами спостереження, рентгенівськими установками, детекторами вибухових та наркотичних речовин тощо), розвиток наявних і впровадження інноваційних електронних сервісів для громадян та бізнесу; організаційні заходи – заходи, які пов'язані з удосконаленням діяльності всіх суб'єктів профілактики порушень митних правил (удосконалення митної та навколомитної інфраструктури; оптимізація організаційної та функціональної структури митної служби; підвищення ефективності процедур митного контролю; удосконалення взаємодії між відповідними державними органами з митних питань; активізація взаємодії митних органів з правоохоронними та контролюючими органами, з митними службами суміжних держав, міжнародними організаціями; застосування провідного міжнародного досвіду тощо); кадрові заходи – заходи, які спрямовані на підвищення професійної підготовки, правової та загальної культури працівників митних органів. До них належать: атестація посадових осіб митних органів, ротація кадрів, проведення начально-методичної роботи (курси, семінари, обмін досвідом тощо); заходи соціального та фінансового характеру – це поліпшення соціального та фінансового забезпечення персоналу митних органів (підвищення зарплати, надання пільг, житла та ін.); правові заходи – належне правове забезпечення профілактичної діяльності суб'єктів **П.ПМП**, нормативне врегулювання ротації кадрів, удосконалення міжнародного законодавства з питань контрабанди шляхом участі у різноманітних конвенціях, угодах тощо), роз'яснення положень чинного митного законодавства та поширення інформації про митні правила та відповідальність за порушення митних правил серед громадян шляхом консультування, організації «гарячих ліній», оприлюднення в інтернет-виданнях, пресі, на теле- та радіоканалах, розповсюдження брошур про правила перетину кордону тощо.

Індивідуальна **П.ПМП** – це комплекс заходів індивідуального впливу на свідомість і поведінку осіб, дії яких можуть призвести до порушення митних правил з метою попередження виникнення у них протиправного умислу і його практичної реалізації. Ці заходи необхідно здійснювати з урахуванням індивідуальних особливостей осіб, до яких вони застосовуються, характеру і ступеня прояву протиправної поведінки і за наявності достатніх для цього підстав. Підставами для застосування заходів індивідуальної профілактики порушень митних правил є: матеріали, що надійшли до митних органів від інших державних органів, органів місцевого самоврядування; рішення суду; заяви, повідомлення від фізичних, юридичних осіб, громадських формувань; повідомлення у засобах масової інформації, інша достовірна інформація, яка свідчить про замах на скоєння контрабанди чи порушення митних правил. До індивідуальних профілактичних заходів належать: проведення індивідуальних профілактичних бесід працівниками митних та інших уповноважених органів з громадянами, що перетинають митний кордон України; роз'яснення особі, щодо якої здійснюється профілактичний захід, допущеного нею порушення; засудження протиправної поведінки особи, щодо якої здійснюється профілактичний захід та попередження про недопустимість такої поведінки надалі; профілактичний контроль, облік осіб, які вчинили порушення митних правил; періодичні та планові перевірки ефективності результатів профілактичних заходів, які вже були проведені; застосування заходів виховного впливу на осіб, які потенційно можуть вчинити правопорушення, вивчення та усунення факторів, які негативно на них впливають; внесення до відповідного державного органу, громадської організації або посадовій особі пропозиції про вжиття заходів щодо усунення причин та умов, які сприяли вчиненню порушення митних правил та ін. Застосування заходів індивідуальної профілактики несумісне з приниженням честі й гідності особи.

Сєрих О.В.

ПРОФІЛЬ РИЗИКУ (RISK PROFILE) – в теорії ризиків – залежність зміни економічного показника від зміни впливу чинника. Слід зазначити, що під **П.р.** слід розуміти не лише абстрактну сукупність відомостей. Очевидно, що в разі виявлення потенційних ризиків в результаті аналізу документів, відомостей та іншої інформації, наявної в розпорядженні митниць, затверджуються **П.р.**, що є під-

Джерело	Тлумачення
Кіотська конвенція	Поєднання попередньо визначених факторів ризику, які містяться в рамках позначених критеріїв вибірковості, застосованих на зібраній інформації, яка була проаналізована і класифікована за певними категоріям
WCO WCO-Risk-Management-Guide	Загалом це поєднання показників ризику, визначених на зібраною, проаналізованої і класифікованої інформації
Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.2012 № 597	Сукупність відомостей про області, індикатори ризику та заходи, необхідні для запобігання або мінімізації ризиків.
О. М. Вакульчик	Основний елемент системи управління ризиками в митній службі України. Профілювання ризиків спрямоване на аналітичну підтримку персоналу, який безпосередньо несе службу на митному кордоні, та передбачає обробку короткої інформації, визначення профілю ризику (опису загроз та алгоритму дій персоналу) і взяття оперативних (у режимі реального часу) заходів.
А.В. Мохнюк	Сукупність інформації про загрозу у сфері безпеки державного кордону та ознак (індикаторів ризику) можливого правопорушення на державному кордоні, за якими це правопорушення може бути виявлене.
Митний кодекс Митного союзу	Доведені митним органам нормативно-правові акти Федеральної митної служби, а також затверджені технології митного контролю, що здійснюються при виконанні заходів митно-тарифного регулювання, дотримання законодавства щодо визначення митної вартості, валютного законодавства, правильності обчислення митних платежів, в складі яких доводяться вказівки про необхідність застосування митними органами конкретних форм митного контролю або їх сукупності в цілях мінімізації ризиків
П.В. Пашко	Визначений вибір індикаторів ризику, відібраних на основі зібраної, проаналізованої і класифікованої інформації.

Трактування категорії «профіль ризику»

ставою для застосування певних форм митного контролю у відношенні до тих чи інших товарів або осіб. Далі **П.р.** доводиться до відома посадових осіб, які здійснюють митне оформлення та митний контроль і є підставою застосування до суб'єктів ЗЕД зазначених форм та обсягів митного контролю.

В економічній літературі не існує єдиних підходів до змісту і класифікації **П.р.,** враховуючи їх

Критерії класифікації	Види
За областю ризику	Експортер, імпортер, перевізник, митний брокер
	Товари
	Зовнішньоекономічна операція
За напрямом переміщення товарів	Експортний
	Імпортний
	Транзитний
За видом порушення митних правил	Контроль митної вартості
	Контроль класифікації товарів відповідно до УКТ ЗЕД
	Контроль кількісно-вагових показників
	Контроль походження товарів
	Контроль порушення прав інтелектуальної власності та ін
В залежності від регіону застосування	Загальнодержавний
	Регіональний
	Зональний
У залежності від термінів дії	Короткостроковий
	Середньостроковий
	Довгостроковий
	Постійний
Залежно від способу реалізації	Обов'язкові
	Цільові
	Випадкові
За змістом	Автоматичні
	Автоматизовані
	Неформалізовані

Класифікація профілів ризику

функціональне призначення та особливості використання митницями.

Варто відмітити, що після формалізації, **П.р.** можуть проходити процедуру актуалізації – зміну області ризику діючих **П.р.**, переліку заходів з мінімізації ризиків, а також продовження їх терміну дії. Усі профілі повинні постійно розглядатися та коригуватись відповідно до нових загроз. Крім того, запорукою ефективності використання **П.р.** є врахування заходів безпеки відносно того, хто може змінювати профілі на усіх рівнях. Іншим важливим елементом у побудові системи є необхідність забезпечення моніторингу питань координованої взаємодії між усіма трьома рівнями вибірковості, щоб не перевищувати загальні цільові показники оглядів.

В Україні **П.р.** видаються з грифом «ДСК» (для службового користування) і призначені винятково для внутрішнього користування відповідно до Переліку відомостей, які містять службову інформацію, яким надається гриф обмеження доступу «Для службового користування». Доступ до цієї інформації учасників ЗЕД неприпустимий, що виправдано правом держави застосовувати приховані механізми забезпечення економічної безпеки.

П.р. виконують такі функції: джерело інформації про діяльність конкретного учасника ЗЕД або перевезення конкретних видів товарів; застосовуються у визначених областях ризику; застосовуються при оцінці ступеня ризиків в межах певної області ризику шляхом використання індикаторів ризику; використовуються при складанні плану дій та визначенні типів перевірок, що повинні бути

проведені (наявна інформація може використовуватися для гарантії оптимального розподілу ресурсів); застосовуються для визначення ефективності перевірок.

Найефективнішим джерелом інформації для формування **П.р.** є стандартизовані звіти про порушення митних правил. До процесу розробки **П.р.** слід підходити дуже уважно. Наприклад, митна служба Швеції оформляє 93 % декларацій в електронному вигляді, при цьому 82 % з них обробляється в автоматичному режимі і співробітник митниці навіть не проводить контрольних заходів. Крім того, тестування розроблених профілів відбувається не на реальних вантажах, а за архівом декларацій. Якщо при цьому віртуальна матриця реагує тільки на частку відсотка декларацій – такий профіль визнається придатним до роботи. Якщо в групу ризику потрапляє порівняно велика частина поставок – даний профіль ризику непридатний, він не підходить для практичної роботи.

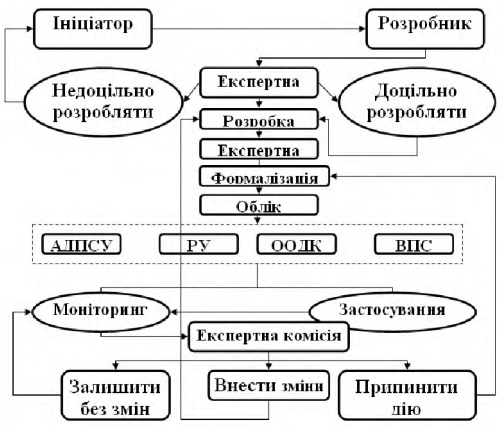
Для практики функціонування систем управління ризиками в розвинених країнах характерна така структура **П.р.**: загальні відомості: номер; термін дії; відомості про область ризику: індикатори ризику (вага, вартість, кількість тощо); митний орган, що здійснює митні операції з товарами; зовнішньоторговельний контракт; митний режим; вид транспорту; заходи щодо мінімізації ризику: вказівка про застосування заходів; тип митного огляду; контактна інформація: контактна особа; особа, що підписала проект профілю.

Бережнюк І.Г., Несторишен І.В.

ПРОФІЛЮВАННЯ РИЗИКІВ (RISK PROFILING) – методика аналізу ризиків, яка полягає у виявленні (за встановленими профілями ризиків або відповідними ознаками) суб'єктів, з боку яких існує висока ймовірність протиправних дій (правопорушень), для проведення вибіркової (поглибленої) перевірки осіб і транспортних засобів.

Методологічні основи **П.р.**, як невід'ємної складової будь-якої системи управління ризиками, досліджували фахівці різних напрямів наукових досліджень: економіки, математики, фінансів, страхування, військової справи тощо. Зокрема, Н. Кузнєцов, досліджуючи теорію катастрофічних ризиків, зазначив, що їх контроль можна забезпечити шляхом оцінки і зменшення ймовірності відповідних катастрофічних подій. Такий підхід практикується в теорії надійності (відмов) складних систем. Якщо в результаті катастрофічної події система відмовляє не повністю, то можна моделювати ступінь відмови або шкоди й намагатися її мінімізувати. Тому в портфельній теорії інвестицій для цих цілей використовується квантиль шкоди, тобто такий рівень шкоди (value at risk, або VaR), за якої ймовірність її перевищення не більше заданої величини. Іншим аналогічним показником є середнє з α-частки найбільшої шкоди (conditional value at risk, або a-CVaR). Зазвичай сценаріїв несприятливого розвитку або результату подій багато і необхідно контролювати ризики, пов'язані з усіма цими сценаріями. У такому випадку говорять про **П.р.**

А. Махнок, досліджуючи методику **П.р.** у Державній прикордонній службі України, під профілюванням розуміє одну з методик аналізу ризиків, яка полягає у виявленні за встановленими профілями ризиків або характерними (типовими) ознаками суб'єктів, з боку яких існує висока ймовірність протиправних дій (правопорушень) у сфері безпеки державного кордону, для проведення вибіркової (поглибленої) перевірки осіб і транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон або поза ними в межах контрольованих

Алгоритм профілювання ризиків

прикордонних районів. Процедура **П.р.** повинна визначати такий порядок: збирання, оброблення та систематизування інформації; установлення профілю загрози, тобто опис сфери загрози (правопорушення) та сфери ризику, характерних лише для нього ознак – індикаторів ризику; формалізація шляхом реєстрації формуляра затвердженого профілю ризику та аналітичної довідки на паперових та електронних носіях; практичне застосування – **П.р.** персоналом під час несення служби, яке здійснюється за формулярами (описами) профілів ризику або характерними (типовими) ознаками можливого правопорушення; моніторинг зареєстрованих профілів, їх корегування та внесення нової інформації до формуляра профілю (реєстрація позитивних результатів або їх відсутності у разі спрацювання профілю ризику).

На думку П.В. Пашка, **П.р.** є засобом, за допомогою якого митниці застосовують управління ризиками на практиці. Основним тут є поняття індикаторів ризиків, які можна визначити як певні критерії, що разом становлять практичний ін-

струмент для вибірки й виявлення переміщень, які містять потенційну можливість порушення вимог митного законодавства.

Несторишен І.В.

ПРОХІДНИЙ ТРАНЗИТ – див. ТРАНЗИТ ПРОХІДНИЙ.

ПРОЦЕДУРА ДОПУЩЕННЯ ЗА ТИПОМ КОНСТРУКЦІЇ (СЕРІЇ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ) (PROCEDURE FOR APPROVAL BY DESIGN TYPE (SERIES OF ROAD VEHICLES)) – застосовується до дорожньо-транспортних засобів та регламентується Додатком 3 Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП) 1975 р.

У випадку серійного виробництва дорожньо-транспортних засобів однакового типу конструкції, завод-виробник може звернутися до компетентного органу країни, у якій здійснюється їх експлуатація, з проханням про їхнє допущення за типом конструкції. Завод-виробник повинен вказати у своїй заявці розпізнавальні цифри або букви, що він присвоює типу дорожньо-транспортного засобу, що є предметом його заявки. До цієї заявки повинні додаватися креслення та докладний опис типу конструкції дорожньо-транспортних засобів, що підлягають допущенню.

Завод-виробник повинен письмово зобов'язатися: представити компетентному органові ті з транспортних засобів даного типу, що цей орган побажає оглянути; дозволити компетентному органові оглядати інші зразки в будь-який момент під час серійного виробництва даного типу; інформувати компетентний орган про будь-які, навіть дрібні, зміни в кресленнях або описах конструкції до того, як ці зміни будуть зроблені; на видному місці наносити на дорожньо-транспортні засоби розпізнавальні цифри або букви типу конструкції, а також порядковий номер кожних серійних транспортних засобів, що випускаються, цього типу (заводський номер); вести облік транспортних засобів, виготовлених відповідно до допущеного типу.

Компетентний орган вказує в разі потреби зміни, які варто внести у передбачений тип конструкції для допущення до перевезення. Жодний транспортний засіб не може бути допущений відповідно до **П.**, якщо компетентний орган не прийшов до висновку на підставі огляду одного або декількох виготовлених за цим типом транспортних засобів, що транспортні засоби цього типу відповідають технічним умовам, передбаченим у Додатку 2 Конвенції МДП.

Компетентний орган повідомляє у письмовій формі завод-виробник про своє рішення про допущення за типом конструкції. Це рішення повинно мати дату, номер і містити точне найменування органу, що його прийняв. При цьому компетентний орган вживає необхідних заходів для видачі належним чином завіреного їм свідоцтва про допущення для кожного транспортного засобу, виготовленого відповідно до допущеного типу конструкції.

Перш ніж використовувати транспортний засіб для перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП, власник свідоцтва про допущення вписує, якщо це потрібно, у свідоцтво про допущення: реєстраційний номер, привласнений транспортним засобам, або; коли йдеться йде про транспортний засіб, що не підлягає реєстрації, своє прізвище і службову адресу.

Якщо транспортний засіб, який допущено до перевезень за типом конструкції, імпортується в Україну з іншої країни, яка є договірною стороною Конвенції МДП, проведення додаткової процедури допущення транспортного засобу у зв'язку із ввезенням не потребується.

Туржанський В.А.

ПРОЦЕДУРА ДОПУЩЕННЯ КОНТЕЙНЕРА (PROCEDURE FOR THE APPROVAL OF A CONTAINER) – визначається Додатком 7 Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП) 1975 р.

Контейнери можуть бути допущені для перевезення вантажів під митними печатками і пломбами: на стадії виробництва – за типом конструкції (процедура допущення на стадії виробництва); на будь-якому наступному етапі – в індивідуальному порядку або визначених партіях контейнерів того самого типу (процедура допущення на будь-якому етапі після виготовлення).

До міжнародного перевезення вантажів під митними печатками і пломбами можуть допускатися лише контейнери, сконструйовані та обладнані в такий спосіб: щоб вантажі не могли витягатися з опечатаної частини контейнера або завантажуватися туди без залишення видимих слідів злому або ушкодження митних печаток і пломб; щоб митні печатки і пломби могли накладатися простим і надійним способом; щоб у них не було потаємних місць для приховування вантажів; щоб усі місця, у

яких можуть міститися вантажі, були легко доступні для митного огляду.

Компетентний орган, що здійснює **П.**, видає після допущення підприємству, що зробило заявку, свідоцтво про допущення. Перш ніж приступити до перевезення вантажів під митними печатками і пломбами, власник свідоцтва про допущення повинен прикріпити табличку про допущення на допущений контейнер.

Табличка про допущення контейнера – металева пластинка розміром не менше 20 см х 10 см. Табличка про допущення повинна міцно кріпитися на добре видному місці поруч з будь-якою іншою табличкою, виданою в офіційних цілях. На її поверхні повинні бути вигравіювані різцем, видавлені рельєфом або чітко і міцно нанесені будь-яким іншим способом, принаймні французькою або англійською мовою, написи: напис «Допущений до перевезення під митними печатками і пломбами»; назва країни, де контейнер був допущений, або цілком, або у вигляді відмінного знаку, що використовується для зазначення країни реєстрації автотранспортних засобів у міжнародному автомобільному русі, і номер свідоцтва з допущень (цифри, букви тощо), а також рік допущення (наприклад, «N L/26/73» означає «Нідерланди», свідоцтво про допущення № 26, видане у 1973 р.»); порядковий номер контейнера, привласнений йому заводом виробником (заводський номер); якщо контейнер допущений за типом конструкції, на табличці повинні бути нанесені також розпізнавальні цифри або букви даного типу контейнера.

Якщо контейнер не відповідає більше технічним вимогам, запропонованим **П.**, то, перш ніж використовуватися для перевезень під митними печатками і пломбами, він повинен бути приведений у стан, що стане підставою для його допущення (щоб знову відповідати цим технічним вимогам). Якщо основні характеристики контейнера змінені, допущення цього контейнера втрачає силу і він повинен стати предметом нового допущення компетентним органом, перш ніж використовуватися для перевезення вантажів під митними печатками та пломбами.

Коли контейнери того самого типу конструкції будуються серійно, завод-виробник може звернутися до компетентного органу країни, у якій вони виробляються, з проханням про їх допущення за типом конструкції. Завод-виробник повинен зазначити у своїй заявці розпізнавальні цифри та букви, які він привласнює типові контейнерів, що є предметом його заявки. До цієї заявки повинні додаватися креслення та детальний опис типу конструкції контейнера, що належить допущенню.

Завод-виробник повинен письмово зобов'язатися: представити компетентному органові той з контейнерів даного типу, який цей орган побажає оглянути; дозволити компетентному органові оглядати інші зразки у будь-який момент під час серійного виробництва даного типу; інформувати компетентний орган про будь-які зміни в кресленнях і описах конструкції, якої б важливості вони не були, до того як ці зміни будуть зроблені; на видному місці наносити на контейнери, крім знакових, передбачених для табличок про допущення, розпізнавальні цифри і букви типу конструкції, а також порядковий номер кожного серійного контейнера, що випускається, даного типу (заводський номер); вести облік контейнерів, побудованих відповідно до допущеного типу.

Компетентний орган вказує, в разі потреби, зміни, які варто внести у передбачений тип конструкції для допущення до перевезення. Жоден контейнер не може бути допущено відповідно до **П.** за типом конструкції, якщо компетентний орган не прийшов до висновку на основі огляду одного або декількох побудованих за цим типом контейнерів, що контейнери цього типу відповідають технічним умовам.

Після допущення будь-якого типу контейнера, підприємству, що зробило заявку, видається в єдиному примірнику свідоцтво про допущення за зразком № 11 Конвенції МДП. Це свідоцтво надає право заводові-виробнику кріпити до кожного серійного контейнера даного типу табличку про допущення контейнера.

Якщо не було зроблено заявки про допущення на стадії виробництва, власник, підприємство з експлуатації контейнерів або представник того або іншого можуть звернутися з проханням про допущення до компетентного органу, якому вони можуть представити контейнер або контейнери, допущення яких запитується.

Туржанський В.А.

ПРОЦЕДУРА ДОПУЩЕННЯ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ДО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ ПІД МИТНИМ КОНТРОЛЕМ (PROCEDURE FOR THE APPROVAL OF A VEHICLE TO TRANSPORT GOODS UNDER CUSTOMS SEAL) – здійснюється з метою визначення послідовності дій посадових осіб митних органів під час видачі свідоцтва про допущення механічного дорожнього транспортного засобу, причепа, напівпричепа, призначеного для його буксирування таким транспортним засобом, власник якого здійснює автомобільні перевезення на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП 1975 р., до перевезення товарів під митними печатками та пломбами. **П.** регламентується Порядком видачі свідоцтва про допущення дорожнього транспортного засобу до перевезення товарів під митними печатками та пломбами.

Туржанський В.А.

ПРОЦЕДУРА ЗНИЩЕННЯ ТОВАРІВ СПРОЩЕНА (SIMPLIFIED PROCEDURE FOR DESTRUCTION OF GOODS) – може бути застосована у разі, якщо після отримання повідомлення про призупинення митного оформлення товарів правовласник письмово поінформує митний орган, який призупинив митне оформлення, що відповідні товари порушують належні йому майнові права інтелектуальної власності, та надасть митному органу у письмовому вигляді згоду власника товарів на їх знищення. За надання митному органу недостовірної інформації правовласник несе відповідальність згідно із законом.

Знищення товарів за спрощеною процедурою здійснюється за рахунок правовласника та під його відповідальність шляхом поміщення їх власником товарів у митний режим знищення або руйнування. Перед знищенням товарів відбираються їх зразки, які зберігаються митним органом протягом року в таких умовах, щоб вони могли бути елементами доказу, прийнятними в судових процедурах, де може бути необхідним їхнє використання.

У разі, якщо товари, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, включені до митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону, та товари, щодо яких правовласником не подано заяву про сприяння захисту належних йому майнових прав на об'єкт права інтелектуальної власності, переміщувалися з порушенням прав інтелектуальної власності, не були виявлені митним органом, правовласник не має права на відшкодування будь-яких матеріальних збитків у зв'язку з тим, що відносно таких товарів не було вжито заходів щодо запобігання їх переміщенню через митний кордон України.

Після фактичного знищення товарів за спрощеною процедурою складається акт, який підписується посадовою особою митного органу, правовласником та власником товару. У разі відмови правовласника або власника товарів підписати вищезазначений акт посадова особа митного органу робить про це відповідний запис у акті.

Туржанський В.А.

ПРОЦЕДУРА ІНДИВІДУАЛЬНОГО ДОПУЩЕННЯ (PROCEDURE FOR INDIVIDUAL APPROVAL) – застосовується до дорожньо-транспортного засобу та регламентується Додатком 3 Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП) 1975 р. Заява на індивідуальне допущення подається компетентному органові власником, особою, що експлуатує транспортний засіб, або представником того або іншого. Компетентний орган здійснює контроль представленого дорожньо-транспортного засобу у відповідності до загальних правил, передбачених Конвенцією МДП.

До міжнародного перевезення вантажів під митними печатками і пломбами можуть допускатися тільки транспортні засоби, вантажні відділення яких сконструйовані та обладнані таким чином:

– щоб вантажі не могли витягатися з опечатаної частини транспортного засобу або завантажуватися туди без залишення видимих слідів злому або ушкодження митних печаток і пломб;

– щоб митні печатки та пломби могли накладатися простим і надійним способом;

– щоб у них не було жодних потаємних місць для приховування вантажів;

– щоб усі місця, у яких можуть міститися вантажі, були легко доступні для митного огляду.

У разі задоволення вищезазначених технічних вимог, компетентний орган видає власнику або особі, що експлуатує дорожньо-транспортний засіб, свідоцтво про допущення.

Туржанський В.А.

ПРОЦЕДУРИ МИТНІ (CUSTOMS PROCEDURES) – зумовлена метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей та порядок їх виконання.

П.м. та митні формальності – дуже близькі поняття. Згідно з оновленою Кіотською конвенцією, **П.м.** – це операції, що застосовуються митницями до товарів, які становлять предмет митного контролю. Отже, за міжнародною нормою, яка тепер є частиною національного законодавства, **П.м.** фактично визначено як операції митного контролю. Оновлена Кіотська конвенція визначає митні формальності як усі операції, які повинна належним чином виконувати посадова особа митного органу згідно з митним законодавством. Спільним у Кіотському тлумаченні **П.м.** і митних формальностей є те, що це операції, які забезпечують здійснення митного контролю. Різняться дані поняття виключно за об'єктом управлінського впливу. Об'єкт управлінського впливу **П.м.** – це працівники митних органів, які виконують визначені законодавством операції під час митного контролю.

Також, міжнародні фахівці визначають **П.м.** як комплекс правових та адміністративних положень, які встановлюють порядок застосування заходів державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності щодо товарів і транспортних засобів, а також статус самих товарів і транспортних засобів для митних цілей.

Вітчизняні науковці, які досліджують у своїх працях сутнісний зміст **П.м.**, переважно сприймають законодавче визначення **П.м.** як єдино правильне, за винятком окремих авторів. Наприклад, О.Б. Єгоров визначає **П.м.** як порядок і організацію переміщення товарів та інших предметів через митні кордони, оподаткування митом, оформлення, здійснення контролю та інших заходів щодо реалізації митної політики. Тому **П.м.** – встановле-

на законодавством послідовність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і митними органами для здійснення митного оформлення і митного контролю. **П.м.** передбачають встановлення послідовності дій суб'єктів митної діяльності: посадових осіб митних органів, суб'єктів ЗЕД та громадян, які перетинають митний кордон.

Для системного подання процедур митного оформлення та митного контролю можна виокремити основні групи **П.м.**: пропуск через митний кордон України транспортних засобів, товарів, предметів; контроль за доставкою транспортних засобів, товарів, предметів до місця призначення; митний контроль, митне оформлення транспортних засобів, товарів, предметів у місці призначення; постаудит контроль транспортних засобів, товарів, предметів у місці використання.

Разумей М.М.

ПРЯМЕ ВІДВАНТАЖЕННЯ (ПРЯМЕ ТРАНСПОРТУВАННЯ) – див. ВІДВАНТЕЖЕННЯ ПРЯМЕ (ПРЯМЕ ТРАНСПОРТУВАННЯ).

ПСЕФІЗМА (PSEPHISMA) – правовий акт індивідуальної дії у Стародавній Греції, що приймався постановою народних зборів або представниками народної ради. Стосувалася усіх урядових розпоряджень та вироків стосовно будь-якої окремої особи, надання прав громадянства, забезпечення особистої безпеки, надання певних торговельних привілеїв.

В економічній сфері, найдавнішою відомою **П.** є Мегарська, яка полягала у забороні Афінам торгувати із давньогрецьким полісом Мегарами. У 432 р. до н.е. Афінським державним діячем Періклом було запропоновано Народним зборам законопроект про заборону допуску купців з Мегар у порти Афінського морського союзу. Таке обмеження привело до початку Пелопоннеської війни (431 – 404 рр. до н.е.) між Афінською державою та Пелопоннеським союзом, до якого входили давньогрецькі міста-поліси Спарта, Сикіон, Коринф, Мегари. Основною економічною причиною війни була боротьба за західні ринки Сицилії та Італії, яка набула особливого значення для грецької торгівлі через послаблення торгових зв'язків із Сходом.

Фрадинський О.А.

ПСИЛОЦИБІНОМІСНІ ГРИБИ (PSILOCYBIN MUSHROOMS) – загальна назва усіх грибів, що у своєму складі містять псилоцибін, зокрема роду Псилоцибе (Psilocybe), окрім того родів Коноцибе (Conocybe), Агроцибе (Agrocybe), Панеолус (Panaeolus), Псатирелла (Psathyrella), Гімнопіл (Gymnopilus), Іноцибе (Inocybe). **П.г.** є космополітами. В Україні досить розповсюджений вид Psilocybe semilanceata.

Деякі представники роду містять алкалоїди псилоцибін та псилоцин. Ці речовини за своєю дією належать до галюциногенів (ефект від їх вживання нагадує дію ЛСД). Їх вміст залежно від виду становить 0,1 – 0,6 % загальної маси висушеного гриба.

Молекулярна формула псилоцибіну – $C_{12}H_{17}N_2O_4P$. У чистому вигляді вперше виділений у 1958 р. Альбертом Хофманом.

Психоактивна дія була відома древнім племенам, що мешкали у центральній Америці, зокрема застосовувались жерцями ацтеків і майя під час релігійних заходів.

Гриби, які містять псилоцибін та псилоцин, належать і до наркотичних речовин. Збір, зберігання та переробка грибів вважається кримінальним злочином у більшості країн та карається позбавленням волі. Але в деяких країнах (Голландія, Нова Зеландія) продаж та вживання псилоцибінових грибів дозволено законодавством. Згідно з ККУ плодові тіла грибів, що містять псилоцибін, вважаються психотропною речовиною, а доза, яка тягне за собою кримінальну відповідальність становить – 0,01 г псилоцибіну (приблизно 30 – 40 г свіжих грибів).

Мотюк К.Д.

ПСИХОТРОПНІ РЕЧОВИНИ – див. РЕЧОВИНИ ПСИХОТРОПНІ.

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНЕ ІНТЕРВ'Ю ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПОЛІГРАФА – див. ІНТЕРВ'Ю ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНЕ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПОЛІГРАФА.

ПУЕРТО-РИКО – див. ЗОНА ОФШОРНА ПУЕРТО-РИКО.

ПУЛ КОНТЕЙНЕРНИЙ (CONTAINER POOL) [від англ. pool – загальний котел] – спільне використання контейнерів операторами декількох країн на основі угоди (Конвенція про митний режим, який застосовується до контейнерів, які передані в пул і які використовуються для міжнародних перевезень (21.01.1994, Женева)).

Контейнерні оператори декількох країн можуть укласти угоду про **П.**, яка направляється митним органам відповідних країн для її схвалення на предмет відповідності вимогам конвенції і забезпечення інформування кожного національного митного органу про схвалені угоди про **П.**

У рамках **П.** учасники обмінюються між собою контейнерами під час міжнародних вантажних перевезень. Кожен учасник **П.**, який передав у розпорядження **П.** певне число контейнерів, має забезпечити за певний період часу баланс між числом контейнерів, переданих їм в розпорядження **П.**, і числом контейнерів **П.**, наявних у його розпорядженні. Для цього учасники зобов'язуються надсилати один одному контейнери кожного типу в кількості, необхідній для забезпечення цього балансу на період у 12 місяців. Цей період необов'язково повинен збігатися з календарним роком, він може бути продовжений митними органами. При цьому не має значення, чи є даний учасник **П.** фактичним власником контейнера, чи використовує його на умовах лізингу чи оренди. Учасник **П.** повинен мати можливість контролювати використання контейнера.

До ввезення, вивезення та внутрішнього використання контейнерів **П.** не застосовуються такі вимоги та обмеження, як сплата ввізного мита і податків, заборони або обмеження на ввезення економічного характеру, обмеження щодо використання у внутрішніх перевезеннях, вимоги щодо забезпечення гарантій.

Учасники **П.** повинні вести облік, що відображає рух контейнерів, та забезпечує умови проведення перевірок митними органами. На контейнерах, переданих в розпорядження **П.**, має бути нанесено маркування, яке дозволяє проводити ідентифікацію кожного окремого контейнера. Індивідуальний ідентифікаційний номер контейнера повинен дозволяти митним органам визначити **П.**, якому належить контейнер.

Неліпович О.В.

ПУНКТ ВІДПРАВЛЕННЯ (POINT OF DEPARTURE) – географічне місце, з якого товар відправляється (розпочинається його транспортування) певними видами транспорту до пункту призначення відповідно до умов договору купівлі-продажу товарів або договору перевезення товарів.

П.в. зазначається у товаросупровідних документах, які надаються вантажовідправником для перевізника. Зокрема, **П.в.** може бути адреса та назва певного складу, де зберігалися товари, залізничної станції, морського порту, аеропорту тощо.

Відомості про **П.в.** є важливими при перевірці правильності врахування суми транспортних витрат у складі декларованої митної вартості товарів.

Медвідь Ю.О.

ПУНКТ КОНТРОЛЮ (CHECKPOINT) – спеціально виділена територія на території окремих залізничних станцій, аеропортів (аеродромів), морських і річкових портів та на території, що суміщається з їх акваторіями, і створюється за рішенням КМУ. **П.к.** створюються у разі виникнення потреби у створенні умов для здійснення прикордонного, митного та інших видів контролю осіб, транспортних засобів, вантажів і товарів, зберігання транспортних засобів, використання розвантажувально-навантажувальної та іншої спеціалізованої техніки, застосування технічних і спеціальних засобів митного контролю, використання яких у пунктах пропуску обмежене або неможливе. **П.к.** можуть функціонувати самостійно або для забезпечення діяльності у відповідних пунктах пропуску.

Станом на 01.01.2014 функціонують наступні 24 **П.к.**: на станціях «Коростень», «Чернігів», «Хоробичі», «Київ – Пасажирський», «Сарни», «Ковель», «Ізов», «Хутір-Михайлівський», «Конотоп», «Ворожба»; **П.к.**: «Визирка», «Болград», «Карабуцени», «Суднобудівний завод «Океан», «Миколаївське морське агентство», «Чорноморський суднобудівний завод», «Азовський судноремонтний завод», «Ілловайськ», «Куп`янськ – Вузловий», «Куп`янськ – Сортувальний», «Харків – Сортувальний» та «Харків – Пасажирський»; **П.к.** – база буріння та облаштування управління розвідувального та експлуатаційного буріння ДАТ «Чорноморнафтогаз» (оз. Панське бухти Ярилгач, Каркінітська затока Чорного моря); **П.к.** через державний кордон для вантажних перевезень на території контейнерного терміналу залізничної станції «Одеса – Ліски» Одеської залізниці.

Прус Л.Р.

ПУНКТ ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ (RELOADING POINT) – місце, де відбувається одночасне або поступове вивантаження та навантаження товару у зв'язку із зміною виду транспорту, зміною транспортного засобу або з інших причин.

У випадку здійснення перевантаження товарів **П.п.** зазначається у товаросупровідних документах. Перевантаження може здійснюватися на окремій залізничній платформі, морському причалі, аеропорту, контейнерному терміналі, на території для зберігання товарів та в інших місцях. Відомості про **П.п.** є важливими при перевірці правильності врахування суми транспортних витрат (витрат на перевантаження) у складі декларованої митної вартості товарів.

Якщо товар перебуває під митним контролем, у тому числі під митним забезпеченням, то його перевантаження узгоджується з митницею шляхом попереднього інформування, а також в окремих випадках (наприклад, при необхідності порушення митних пломб) шляхом отримання дозволу.

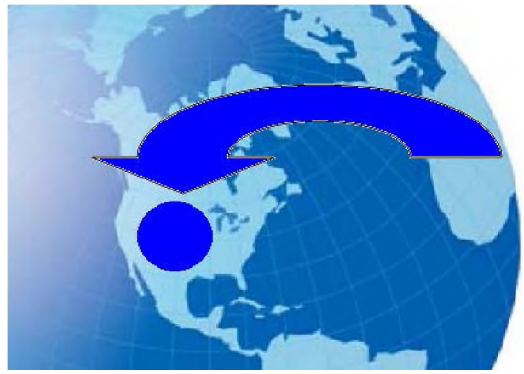
Пункт перевантаження в Одеському морському порту

Медвідь Ю.О.

ПУНКТ ПРИЗНАЧЕННЯ (POINT OF DESTINATION) – географічне місце, у якому закінчується транспортування товару певними видами транспорту з пункту відправлення, а товар передається вантажоодержувачу відповідно до умов договору купівлі-продажу товарів або договору перевезення товарів.

П.п. зазначається у товаросупровідних документах. Зокрема, **П.п.** може бути адреса складів товароодержувача, адреса терміналу, залізничної станції, морського порту, аеропорту тощо.

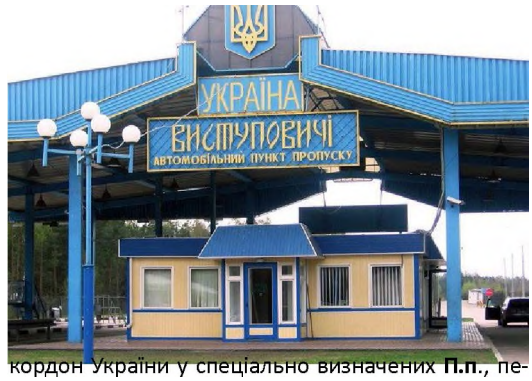
У випадку, якщо у зовнішньоекономічному контракті зазначається транспортування товару на умовах поставки згідно з правилами Інкотермс, **П.п.** вказується відповідно до вибраної умови поставки (наприклад, **П.п.** морський порт «Рені» при поставці товару на умовах CFR).

Медвідь Ю.О.

ПУНКТ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ (CHECKPOINT ON THE STATE BORDER OF UKRAINE) – спеціально виділена територія на залізничних і автомобільних станціях, у морських і річкових портах, аеропортах (на аеродромах) з комплексом будівель, споруд і технічних засобів, де здійснюється прикордонний, митний та інші види контролю і пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів і товарів.

Переміщення товарів через митний кордон України здійснюється у **П.п.**, перелік яких визначається КМУ відповідно до міжнародних договорів України, зокрема визначені: міжнародні **П.п.** на кордоні з Республікою Польща, Словацькою Республікою, Угорською Республікою, Румунією, Республікою Молдова (міжнародні та міждержавні), Російською Федерацією (міжнародні та міждержавні), Республікою Білорусь (міжнародні та міждержавні), **П.п.** для повітряного сполучення (міжнародні та міждержавні), міжнародні **П.п.** для морського та річкового сполучення. Окремі види товарів можуть переміщуватися через митний кордон України у спеціально визначених **П.п.**, перелік яких затверджується КМУ. Окремо спільним наказом органів центральної виконавчої влади формується Перелік пунктів пропуску через державний кордон, у яких здійснюється санітарний, ветеринарний, фітосанітарний, радіологічний, екологічний контроль, контроль Служби міжнародних автомобільних перевезень та контроль за переміщенням культурних цінностей.

Розрізняють такі **П.п.**: за видами сполучення: для автомобільного, залізничного, морського, пішохідного, повітряного, поромного і річкового; за категоріями: міжнародні (для пропуску громадян та транспортних засобів усіх держав); міждержавні (для пропуску громадян України та громадян суміжних держав, а також транспортних засобів, що їм належать); місцеві (для спрощеного пропуску громадян України та громадян суміжних держав, які проживають в прикордонних областях (районах), а також транспортних засобів, що їм належать); за характером транспортних перевезень – пасажирські, вантажні, вантажно-пасажирські (з обмеженням або без обмеження вантажопідйомності транспортних засобів); для окремих видів транспортних засобів (військових кораблів, морських та річкових суден); для окремих видів операцій (перевалка вантажів, проведення ремонтних робіт тощо); за режимом функціонування – постійні, тимчасові; за часом роботи – цілодобові та такі, що працюють у визначений час.

КМУ встановлено загальні вимоги до облаштування різних видів **П.п.** через державний кордон, яких обов'язково необхідно дотримуватись при проектуванні їх будівництва та реконструкції, з метою: забезпечення пропуску через державний кордон визначеного замовником потоку осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна без виникнення черг; здійснення прикордонного, митного та інших видів контролю осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна, що переміщуються через державний кордон; створення належних культурно-побутових і санітарно-гігієнічних умов для осіб, які перетинають державний кордон, та працівників відповідних контрольних підрозділів; збереження матеріальних цінностей, які перевіряються; забезпечення безпеки праці, протипожежного захисту та охорони навколишнього природного середовища.

Координація діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, що здійснюють різні види контролю у **П.п.** або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску через державний кордон, провадиться Адміністрацією Державної прикордонної служби України. Міндоходів України (до 2013 р. – Державна митна служба України) здійснює реконструкцію та будівництво **П.п.** для автомобільного сполучення, Мінінфраструктури (до 2011 р. – Міністерство транспорту та зв'язку України) відповідає за реконструкцію та будівництво **П.п.** для залізничного, морського, річкового і повітряного сполучення.

Станом на 01.01.2014 в Україні функціонують 187 **П.п.,** які входять до структури митниць.

Прус Л.Р.

ПУНСОННА (ВИЇМЧАСТА) ГРАВЮРА – див. ГРАВЮРА ПУНСОННА, (ВИЇМЧАСТА).

ПУСАН – див. ПОРТ ПУСАН.

РАДА ЕКСПЕРТНА ДЕРЖМИТСЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. ЕКСПЕРТНА РАДА ДЕРЖМИТСЛУЖБИ УКРАЇНИ.

РАДА ЕКСПЕРТНО-ТЕХНІЧНА ДЕРЖМИТСЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. ЕКСПЕРТНО-ТЕХНІЧНА РАДА ДЕРЖМИТСЛУЖБИ УКРАЇНИ.

РАДА З ПИТАНЬ СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (COUNCIL FOR INVESTMENT AND BUSINESS PROMOTION) – постійно діючий дорадчий орган при ДФСУ, що забезпечує її взаємодію з вітчизняними та іноземними інвесторами з питань розвитку податкової та митної політики у державі та її вплив на залучення інвестицій до України. Рада готує пропозиції щодо дій ДФСУ та її територіальних органів, які сприятимуть поліпшенню інвестиційного клімату.

Головою **Р.** є Голова Державної фіскальної служби України, його заступником – визначена Головою посадова особа – перший заступник Голови (заступник Голови – керівник апарату, заступник Голови); членами **Р.** є міжнародні та вітчизняні інвестори-суб'єкти господарювання, які здійснюють свою діяльність на території України.

До складу **Р.** можуть входити представники міжнародних фінансових, донорських організацій, неурядові громадські організації (галузеві об'єднання, асоціації, спілки тощо), які представляють інтереси значної частини бізнес-спільноти, а також представники наукових організацій та установ, що мають досвід реалізації інвестиційних проектів в Україні та можуть надати консультаційно-експертні послуги у цьому напрямі, а також представники профільних структурних підрозділів ДФСУ та інших органів влади.

Членами **Р.** можуть бути представники (за їх згодою) визнаних вітчизняних та іноземних юридичних осіб, що відповідають таким критеріям: значний обсяг інвестування в Україні, наявність стратегічних планів щодо розширення підприємницької та інвестиційної діяльності в Україні; сприяння розвитку та модернізації відповідної галузі економіки України, поліпшенню інвестиційного іміджу України; походження капіталу з держав, які беруть участь у міжнародному співробітництві

у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму, співпрацюють із Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), а також з територій, що не є офшорними зонами. Склад **Р.** затверджується відповідним розпорядчим документом Голови та не може перевищувати 60 членів.

Установче засідання **Р.** проводиться один раз на рік. Дата його проведення визначається рішенням Голови **Р.** Підсумкове засідання **Р.** проводиться у першу декаду грудня кожного року, крім першого року функціонування **Р.** Поточні засідання **Р.**, як правило, проводяться не рідше одного разу на півроку. Дата засідання визначається Головою або його заступником за необхідності.

Робочими органами **Р.** при ДФСУ: правління, секретаріат, профільні робочі групи (станом на 01.09.2014 – робоча група з питань перспектив акцизного оподаткування в Україні, робоча група з питань гармонізації податкового та бухгалтерського обліку у контексті запланованих змін до Розділу III ПКУ та робоча група щодо удосконалення законодавства у сфері митної справи), веде засідання модератор.

Прус Л.Р.

РАДА ІМПОРТЕРІВ ПРИ КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ (COUNCIL OF IMPORTERS AFFILIATED TO THE CABINET OF MINISTERS OF UKRAINE) – консультативно-дорадчий орган. Ідея щодо створення **Р.** виникла 25.02.2005 під час зустрічі представників Уряду з учасниками ЗЕД. Склад **Р.** формував-

ся з числа підприємців за їх згодою. Постановою КМУ від 09.03.2005 № 176 було створено **Р.** та затверджено її Положення. Основними завданнями **Р.** були визнані: підготовка рекомендацій щодо формування економічної політики держави у сфері здійснення імпортних операцій; участь у проведенні експертизи проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів з питань імпорту товарів (робіт, послуг), що розглядаються КМУ та запобігання недобросовісній конкуренції на внутрішньому ринку; розроблення пропозицій стосовно удосконалення митних процедур; підготовка рекомендацій щодо забезпечення розвитку системи сертифікації товарів, що імпортуються, та інформаційного забезпечення ЗЕД; сприяння ефективній взаємодії органів виконавчої влади та суб'єктів господарської діяльності у сфері здійснення імпортних операцій.

З перших днів своєї роботи **Р.** брала участь: в аналізі чинних нормативно-правових актів, які регламентують митне оформлення товарів, у бік спрощення; в обговоренні та запровадженні Державної програми «Контрабанда – СТОП»; в опрацюванні нормативних актів з удосконалення тарифного регулювання. За поданням **Р.** було створено телефон довіри за участю працівників Держмитслужби, Прикордонної служби, СБУ та членів **Р.**. **Р.** співпрацювала з вітчизняними виробниками, експортерами, представниками малого та середнього бізнесу. За ініціативою членів **Р.** Постановою КМУ від 25.07.2005 № 641 **Р.** було ліквідовано і на її базі утворено Раду з питань ЗЕД при КМУ.

Трусов С.І.

РАДА КЕРІВНИКІВ МИТНИХ СЛУЖБ ДЕРЖАВ – УЧАСНИЦЬ СНД (COUNCIL OF THE HEADS OF CUSTOMS SERVICES OF THE CIS MEMBER-STATES) – постійно діючий орган галузевої співпраці СНД, діяльність якої спрямована на забезпечення координації взаємодії митних служб у сфері митної політики, гармонізацію митного законодавства і створення єдиних митних послуг.

РКМС СНД утворено з ініціативи митної служби Російської Федерації для координації дій митних служб держав – учасниць СНД у сфері митної справи. Рішенням Ради глав урядів СНД від 23.12.1993 затверджене Положення про Раду керівників митних служб держав – учасниць Співдружності з метою реалізації Договору про створення Економічного союзу (Москва, 24.09.1993). Положення про Раду керівників митних служб держав – учасниць СНД у новій редакції затверджено Рішенням Ради глав урядів СНД від 30.05.2002, зміни до якого внесено 23.05.2008.

Враховуючи сутність інтеграційних процесів у рамках Співдружності, основними завданнями **РКМС СНД**, є: зближення і гармонізація митного законодавства, формування дієвих механізмів тарифного та нетарифного регулювання; розробка рекомендацій з уніфікації митних правил і процедур, форм документації для забезпечення митного контролю та оформлення товарів, що використовуються у сфері зовнішньої торгівлі; координація практичної взаємодії митних та інших зацікавлених національних служб і відомств держав – учасниць СНД з основних аспектів митної політики; організація обміну даними митної статистики зовнішньої торгівлі; встановлення ефективної протидії митним правопорушенням та контрабанді товарів; координація взаємодії митних служб з облаштування митних кордонів тощо.

Рада виробляє і вносить пропозиції з практичних кроків у справі створення Митного союзу; щодо міждержавних програм розвитку митної справи, підготовки кадрів для митних органів, автоматизованих інформаційних систем, митної

Засідання Ради керівників митних служб країн СНД

статистики правоохорони, міжнародного співробітництва.

У 2012 р. Головою Ради був А.Ю. Бельянінов – керівник Федеральної митної служби Російської Федерації (ФМС Росії), секретарем – Воронцова Н.А., заступник начальника Управління митного співробітництва ФМС Росії. Функції робочого апарату **РКМС СНД** виконує митна служба Російської Федерації. Функції Секретаріату Ради виконує митна служба головуючої у Раді держави при взаємодії з виконавчим комітетом СНД.

Членами Ради є керівники митних служб держав-учасниць Співдружності (10 держав – учасників СНД, крім Туркменістану). Кожен член Ради має право визначити як представника свого заступника, наділеного відповідними повноваженнями приймати рішення і відповідальністю за їх реалізацію. Керівники митних служб держав, що не є учасниками Співдружності, або їх представники можуть бути присутні за рішенням Ради на її засіданнях як спостерігачі.

Засідання Ради проходять, як правило, у м. Москва. Виїзні засідання відбулися в Азербайджанській Республіці, Республіці Вірменії, Республіці Білорусь, Киргизькій Республіці, Республіці Узбекистан, Україні і містах Російської Федерації. Засідання

Ради проводяться за потреби, але не рідше одного разу на три місяці, як правило, в державі-учасниці Співдружності, керівник митної служби якої є Головою Ради. Рішення Ради приймаються за спільною згодою її членів або їх представників, що присутні на засіданні Ради. Будь-яка митна служба може заявити про свою незацікавленість в тому чи іншому питанні, що не повинно розглядатись, як перешкода для прийняття рішення. З процедурних питань рішення приймаються простою більшістю голосів. У випадку, якщо голоси розділяються порівну, вирішальним є голос Голови або його представника. Робочою мовою Ради є російська мова.

Прус Л.Р.

РАДА МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА (CUSTOMS COOPERATION COUNCIL) – міжнародна організація, завданнями якої є узгодження та уніфікація митних вимог, удосконалення митного контролю та міжнародної співпраці щодо митних процедур і створення якої передбачено Конвенцією про створення Ради митного співробітництва (Брюссельською конвенцією) від 15.12.1950. Перше установче засідання **РМС**, яке було представлене главами митних служб 17 держав, відбулося 26.01.1953. у Брюсселі (Бельгія). Україна приєдналась до цієї Конвенції 10.11.1992. У 1995 р., після приєднання до Брюссельської конвенції країн Америки, Азії, Африки, Австралії і Океанії, Рада перетворюється на ВМО.

Функціями **РМС** було визначено: вивчення усіх питань митного співробітництва, якому Договірні Сторони погодилися сприяти згідно з основними цілями цієї Конвенції; вивчення технічних аспектів митних систем, так само як і пов'язаних із ними економічних чинників, з метою вироблення пропозицій членам **РМС** практичних засобів досягнення якомога вищого рівня погодженості та однаковості; підготовка проектів конвенцій і поправок до конвенцій, а також внесення рекомендацій щодо їх прийняття зацікавленими Урядами; розробка рекомендацій, що забезпечують однакове тлумачення і застосування конвенцій, укладених як у результаті роботи **РМС**, так і конвенцій з питань номенклатури для класифікації товарів у митних тарифах і оцінки товарів у митних цілях, підготовлених Групою з вивчення можливості створення Європейського Митного Союзу, а також здійснення з цією метою функцій, які йому можуть бути прямо приписані цими конвенціями відповідно до їх положень; розробка примирювальних рекомендацій для вирішення спорів по тлумаченню і застосуванню конвенцій, згаданих вище; забезпечення розповсюдження інформації щодо митного регулювання і процедур; надання зацікавленим урядам за своєю ініціативою або за їх проханням інформації або порад у митних справах згідно з основною метою цієї Конвенції і внесення в зв'язку з цим рекомендацій; співробітництво з іншими міжурядовими організаціями з питань, що входять до її компетенції.

РМС скликалася не менше двох разів на рік. Для роботи **РМС** було створено Постійний технічний комітет і Генеральний секретаріат. Постійний технічний комітет скликався не менше чотирьох разів на рік. **РМС** щороку обирала з числа делегатів-членів Ради – Голову, і не менше двох заступників Голови; встановлювала свої власні правила процедури, більшістю, – не менше двох третин голосів її членів. Представники мали бути посадовими особами зі спеціальними знаннями з питань митної практики. При них могли бути експерти. **РМС** створювала Комітет з номенклатури, передбачений Конвенцією про номенклатуру для класифікації товарів у митних тарифах, і Комітет з митної оцінки, передбачений Конвенцією про оцінку товарів у митних цілях, й інші комітети, створення яких необхідно для цілей конвенцій або інших цілей, що підпадають під компетенцію Ради.

РМС призначала Генерального секретаря і Заступника Генерального секретаря, чиї функції, завдання, умови служби і посадові обов'язки визначалися Радою. Генеральний секретар призначав персонал Генерального секретаріату. Штат службовців і посадові інструкції схвалювалися **РМС**. Штаб-квартира **РМС** розташовувалася у Брюсселі. У 1973 р. під егідою **РМС** проводилася робота зі створення нової номенклатури, що могла б застосовуватися не тільки для митного тарифу, але і для класифікації товарів у статистиці і транспортних тарифах. У 1983 р. **РМС** була прийнята Конвенція про Гармонізовану систему опису і кодування товарів (ГС), що набрала чинності у січні 1988 р.

Барановський О.І.

РАДА ПІДПРИЄМЦІВ ПРИ КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ (COUNCIL OF ENTREPRENEURS AFFILIATED TO THE CABINET OF MINISTERS OF UKRAINE) – постійно діючий консультативно-дорадчий орган при КМУ, основною функцією якого є забезпечення взаємодії Уряду із бізнесом. Створена Постановою КМУ від 22.03.1993 № 210. До складу Ради під головуванням В. Суміна увійшли 16 представників бізнесових об'єднань. Постановою КМУ від 10.06.1993 № 441 Раду підприємців було перейменовано у Раду промисловців та підприємців при КМУ та розширено її склад до 30

членів. Указом Президента України від 22.11.1993 № 554/93 Раду підприємців та промисловців було ліквідовано.

Вдруге Рада була створена Постановою КМУ від 11.09.1997 № 1018. Очолив її Є. Червоненко. Постановою Уряду від 16.02.2000 № 315 було затверджено нове Положення про Раду, яким розширено її повноваження, зокрема: Голова Ради може брати участь у засіданнях КМУ та утворених ним урядових комітетів; у нарадах, які проводяться міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади з питань підприємництва. Чергові зміни до складу Ради були внесені Постановою КМУ від 16.11.2002 № 1779. Її головою було затверджено В. Гуржоса.

Постановою КМУ від 26.05.2005 № 375 затверджується новий склад Ради на чолі з Народним депутатом К. Ляпіною. До неї увійшов 41 представник об'єднань бізнесу. З прийняттям чергової Постанови КМУ від 07.12.2005 № 1180 кількість членів Ради збільшено до 81. У 2007 р. Рада підприємців при КМУ не працювала. Втретє Раду підприємців було відновлено Постановою Уряду від 13.02.2008 № 54. Цим же актом було затверджено Положення про Раду. Розпорядженням Кабінету Міністрів від 11.06.2008 № 836-р затверджено новий склад Ради на чолі з О. Продан.

Постановою КМУ від 21.05.2009 № 518 вносяться зміни до Положення про Раду, які передбачали участь представників Ради в атестаційних комісіях і конкурсних комітетах міністерств і відомств. Змінювався й механізм формування Ради. До її складу вводяться не лише представники всеукраїнських об'єднань, але й представники громадських рад при центральних органах виконавчої влади та регіональних галузевих рад підприємців. 17.05.2010 КМУ Постановою № 344 скасував вибори голови Ради підприємців її членами, встановивши адміністративний порядок призначення Голови та членів Ради рішенням Уряду України. Того ж дня Головою Ради підприємців затверджено Леоніда Козаченка – Президента Української аграрної конфедерації.

У 2012 р. до складу Ради входило 66 членів, серед яких – 26 є керівниками Регіональних рад підприємців в областях, містах Києві та Севастополі. Відповідно до Положення Раду очолює Голова, який має чотирьох заступників. Організаційною формою роботи Ради є засідання, які проводяться за потреби, але не рідше одного разу на місяць. Засідання Ради скликаються Головою або КМУ. Порядок денний засідання Ради формується за пропозиціями її членів. Для організаційно-технічного, методологічного та інформаційного забезпечення своєї діяльності Рада створює Секретаріат. Рада утворює постійно діючі Комісії, тимчасові робочі групи та експертні групи у відповідності до її завдань, затверджених Положенням. Склад Ради формується з числа голів регіональних рад підприємців, представників спілок, асоціацій та інших об'єднань підприємців, а також окремих суб'єктів підприємницької діяльності.

Основне завдання Ради – забезпечення взаємодії Уряду із бізнесом, створення правових, економічних та організаційних умов для подальшого розвитку підприємницької діяльності, а також підготовка пропозицій щодо формування державної економічної, податкової та митної політики, спрямованої на забезпечення захисту інтересів суб'єктів господарювання. Радою підприємців при КМУ за участю громадських організацій підприємців вживаються заходи для забезпечення державної політики у сфері підприємництва, створення відповідних умов для вільного розвитку малого і середнього бізнесу та покращення відносин між владою та підприємцями. Пріоритетним напрямком співробітництва з зарубіжними країнами є обмін інформацією стосовно розвитку малого та середнього підприємництва. З метою налагодження ділових стосунків між українськими та іноземними підприємствами Рада підтримує партнерські зв'язки з громадськими об'єднаннями та асоціаціями підприємців багатьох країн світу. На постійній основі підтримуються контакти з зарубіжними установами, які сприяють розвитку підприємництва. З деякими із них укладено меморандуми про співпрацю.

Трусов С.І.

РАДА СПІВРОБІТНИЦТВА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ (COOPERATION COUNCIL FOR THE ARAB STATES OF THE GULF) – субрегіональне інтеграційне об'єднання, до складу якого входять шість аравійських нафтовидобувних країн Бахрейн, Катар, Кувейт, Об'єднані Арабські Емірати, Оман і Саудівська Аравія. Рішення про створення Ради прийнято у лютому 1981 р. в Ер-Ріяді на нараді міністрів закордонних справ цих аравійських монархій.

Відразу ж після створення **РСАДПЗ** підписано Єдину економічну угоду, спрямовану на уніфікацію економічної політики і господарського законодавства. Це стало основою договору 1983 р. про створення зони вільної торгівлі. Протягом наступних 20 років аравійські монархії залишалися на цій початковій сходинці господарської інтеграції з обмеженим ступенем лібералізації торгівлі.

Одним із останніх досягнень на шляху інтеграції в рамках **РСАДПЗ** стало створення митного союзу.

На першому етапі, старт якому дано 01.01.2003, було уніфіковано експортно-імпортні процедури та забезпечено вільне переміщення місцевих товарів у рамках економічного блоку, затверджено єдиний 5 % тариф на товари, імпортовані з третіх країн. До 2006 р., пройшовши ще два етапи, завершився тирічний процес щодо скасування усіх перешкод на шляху вільного переміщення товарів. Однак домовитися про практичне застосування єдиного зовнішнього тарифу вдалося лише у 2009 р. Формування митного союзу гальмувалося розбіжностями між провідними в економічному й політичному відношенні державами Ради – Саудівської Аравії та ОАЕ. На відміну від ОАЕ, Саудівська Аравія відстоювала принцип «закритого регіоналізму», що передбачало збереження тарифних і нетарифних бар'єрів по периметру митного союзу і запланованих на майбутнє інтеграційних об'єднань вищого рівня (спільний ринок, економічний та валютний союзи).

Ченцов В.В., Бережнюк І.Г.

РАДІОАКТИВНА РЕЧОВИНА – див. РЕЧОВИНА РАДІОАКТИВНА.

РАДІОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ РАДІОЛОГІЧНИЙ.

РАДІОЧАСТОТНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ – див. ІДЕНТИФІКАЦІЯ РАДІОЧАСТОТНА.

РАМКОВА СТРАТЕГІЯ МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС (STRATEGIC FRAMEWORK FOR CUSTOMS COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND THE EU) – документ, що визначає пріоритети співпраці у митній сфері між Україною та ЄС: зокрема спрощення та прискорення митних процедур, система аналізу ризиків та постаудит контроль, обмін інформацією, захист прав інтелектуальної власності та протидія контрабанді, приєднання до системи спільного транзиту. Підписана на сесії Ради ВМО, яка відбулась у Брюсселі 22.06.2012. Складається із 4 розділів.

У розділі 1 **Р.с.** зазначено, що Україна і ЄС є важливими сусідами одне для одного з політичних, економічних і географічних причин, і мають взаємну зацікавленість у розвитку стабільних і плідних політичних, економічних і соціальних відносин на благо громадян. Будучи невід'ємною частиною економічного та торговельного діалогу, митне співробітництво Україна-ЄС відіграє важливу роль у забезпеченні сприяння торгівлі і захисту громадян, а також боротьбі з шахрайством. **Р.с.** відповідає інтересам обох сторін, на основі трьох розширених пріоритетів, а саме: у сфері реформування митних процедур; у підготовці поширення транзитної системи; інституційний розвиток та обмін попередньою митною інформацією.

Розділ 2 **Р.с.** визначає три основні пріоритетні елементи співпраці. Перший елемент – безпечні торговельні потоки, метою яких є забезпечення максимально спрощеної торговельної процедури на основі надійності і відповідальності оператора як центральної ланки в ланцюгу поставок при митних процедурах. Акцент робиться на впровадженні сучасних, більш швидких процедур і відповідних IT-технологій та інших інфраструктур при торговельних потоках.

Другий елемент – управління ризиками та боротьба з шахрайством, що передбачає розвиток управління ризиками для ефективного виявлення та усунення основних видів нелегальної торгівлі, у тому числі фінансових махінацій. Співпраця в галузі управління ризиками, в тому числі обмін інформацією, може сприяти удосконаленню управління ризиками і, тим самим, мати додаткову цінність з точки зору охорони та безпеки, дотримання прав інтелектуальної власності, боротьби з шахрайством і сприяння торгівлі.

Третій елемент – інвестиції в модернізацію митниці, метою якого є: досягнення зближення законодавства та процедур відповідно до стратегічних цілей Угоди про глибоку та всеохоплюючу зону вільної торгівлі, а також з метою зміцнення діалогу у питанні нормотворчості та імплементації. Це повинно сприяти поліпшенню і оптимізації митних процедур, розвитку повноцінної системи управління ризиками, координації дій прикордонних служб, декорумпованості системи. Це також включає інституційний розвиток для підтримки реформ прикордонної інфраструктури, яка скоординована по обидва боки кордону.

Розділом 3 **Р.с.** визначаються конкретні цілі на 2012 – 2014 рр.: координація діяльності прикордонних органів; покращення прикордонної інфраструктури; розвиток системи управління ризиками та боротьба з шахрайством; розвиток ролі митних адміністрацій у сфері захисту прав інтелектуальної власності; інвестиції в модернізацію митних служб; підтримка розвитку спрощення митних процедур та сучасні митні стандарти, включаючи електронну митницю та систему управління ризиками; доопрацювання та здійснення плану дій з Концепції реформування діяльності митних органів, у тому числі нарощування моделей бізнес-процесів; сприяння цілісності; удосконалення транзиту; обмін досвідом та тестування процедур, технологій, інфраструктури, підготовки кадрів та інституційного розвитку.

Розділ 4. **Р.с.** передбачає відповідальність України та ЄС за контроль і оцінку реалізації стратегічних напрямів, а також контроль за реалізацією конкретних завдань та заходів; створення робочих програм, дорожніх карт; здійснення моніторингу оцінки; визначення отриманих результатів дій та цілей.

Жданова В.П.

РАМКОВІ СТАНДАРТИ ВСЕСВІТНЬОЇ МИТНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ (FRAMEWORK OF STANDARDS OF THE WORLD CUSTOMS ORGANIZATION) – набір принципів і стандартів діяльності митних адміністрацій, які пропонуються для прийняття як мінімум того, що повинно бути зроблено державами-членами ВМО у процесі модернізації діяльності своїх митних адміністрацій.

Р.с. ВМО затверджені Резолюцією Ради митного співробітництва щодо Рамкових стандартів безпеки та спрощення міжнародної торгівлі Всесвітньої митної організації, яку було прийнято під час 105/106 сесії у м. Брюссель 23.06.2005. **Р.с. ВМО** мають за мету підвищити безпеку та полегшити функціонування міжнародного ланцюга поставок товарів на глобальному рівні, а також зміцнити співробітництво між митними адміністраціями, між митними адміністраціями та бізнесом. **Р.с. ВМО** – це пакет із декількох взаємопов'язаних документів, що узагальнюють прогресивну практику та досвід країн, митні адміністрації яких найповніше відповідають потребам сьогодення, насамперед США та ЄС. Ці документи окреслюють шляхи подальшого розвитку митних адміністрацій, визначаючи такі основні: удосконалення міжнародного митного співробітництва, налагодження співпраці з діловими колами, збільшення повноважень митних адміністрацій у правоохоронній сфері, застосування методів вибірковості та аналізу ризиків, підвищення ролі аналітичної й розвідувальної роботи, комп'ютеризація, використання більш досконалих технічних засобів митного контролю. Суть **Р.с. ВМО** полягає у тому, що вони визначають, у чому саме знаходять свій прояв переваги безпеки світової торгівлі, у чому полягає спрощення митних процедур.

Р.с. ВМО складаються з чотирьох основних елементів: гармонізація вимог, пов'язаних з попереднім електронним повідомленням про вантаж, що ввозиться в країну, вивозиться чи є транзитним вантажем; використання управління ризиками для вирішення питань безпеки міжнародного торговельного ланцюга постачання; здійснення митних оглядів контейнерів та вантажів підвищеного ризику під час експорту з використанням неруйнівної пошукової апаратури; визначення пільг, які митні адміністрації можуть надавати суб'єктам господарювання, що дотримуються мінімальних стандартів безпеки міжнародного торговельного ланцюга постачання товарів і використовують ефективні методи роботи.

Р.с. ВМО стоять на двох «опорах»: І. Система угод між митними адміністраціями; ІІ. Партнерські відносини між митними службами та підприємницькою спільнотою. Щодо «першої опори» розробники **Р.с. ВМО** визначили 11 стандартів, щодо другої – 6. Ці «опори» передбачають наявність набору стандартів, які скомпоновані таким чином, що гарантують легке розуміння та оперативне застосування на міжнародному рівні.

Станом на 23.06.2005 166 країн світу, включаючи Україну, підписали Декларацію про наміри щодо імплементації **Р.с. ВМО,** згідно з якою Україна розпочала процес імплементації **Р.с. ВМО.** Основоположні принципи **Р.с. ВМО** знайшли своє відображення у прийнятому у 2012 р. МКУ. У національне законодавство впроваджено концепцію «уповноваженого економічного оператора», систему аналізу та управління ризиками, методику митного постаудит контролю тощо. **Р.с. ВМО** не втрачають своєї актуальності, а тому процес адаптації цих міжнародних стандартів до законодавства України триває. У 2011 р. положення **Р.с. ВМО** міжнародними експертами були переглянуті та доповненні у відповідності до сучасних вимог.

Разумей М.М.

РАНГИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ (RANKS OF CIVIL SERVANTS) – присвоюються державним службовцям в індивідуальному порядку відповідно до займаної посади, рівня професійної кваліфікації та результатів роботи. Особам, які вперше зараховані на державну службу, присвоюється, як правило, найнижчий ранг, передбачений для відповідних категорій посад.

Р.д.с. присвоюються державним службовцям одночасно з прийняттям їх на державну службу. Особам, призначеним на посади державних службовців з установленням випробування, **Р.д.с.** присвоюються після закінчення випробування з урахуванням його результатів. Через два роки після присвоєння державному службовцю відповідного рангу керівник державного органу за поданням безпосереднього керівника розглядає питання щодо можливості присвоєння йому чергового рангу. Позитивне рішення приймається за умови успішної роботи державного службовця. Черговий ранг не може бути присвоєний державному службовцю, до якого протягом останнього року застосовувалися дисциплінарні стягнення, а також у період проведення стосовно нього службового розслідування або здійснення кримінального провадження. Затримка у присвоєнні чергового рангу до одного року може застосовуватися до державного службовця як захід дисциплінарного впливу. За виконання особливо відповідальних завдань державному службовцю може бути присвоєно черговий ранг достроково у межах відповідної категорії посад. У разі призначення державних службовців на посади більш високої категорії їм присвоюється ранг у межах категорії посад, які вони зайняли. Державним службовцям, які призначаються на посаду більш високої категорії та мають ранг у межах цієї категорії, може бути залишено попередній або присвоєно наступний ранг у межах відповідної категорії посад.

У разі залишення попереднього рангу наступний ранг державному службовцю присвоюється з урахуванням часу присвоєння попереднього ран-

гу. За сумлінну працю державному службовцю у разі звільнення з державної служби у зв'язку з виходом на пенсію може бути присвоєно черговий ранг поза межами відповідної категорії посад, якщо він має найвищий ранг у такій категорії посад. Державному службовцю, якому присвоєно ранг поза межами категорії посад у зв'язку з виходом на пенсію достроково відповідно до ЗУ «Про зайнятість населення», на пільгових умовах або у зв'язку з визнанням його інвалідом I чи II групи у період перебування на державній службі та який потім повернувся на державну службу, вдруге ранг поза межами категорії посад не присвоюється.

Якщо державний службовець перейшов на посаду нижчої категорії або залишив державну службу, на яку потім повернувся, за ним зберігається присвоєний ранг. Державний службовець може бути позбавлений рангу лише за вироком суду. Присвоєння, зміна, позбавлення рангу за вироком суду оформляється наказом чи розпорядженням керівника державного органу, про що робиться відповідний запис у трудовій книжці державного службовця. Надбавка за ранг провадиться з дня його присвоєння. Державному службовцю, який працює неповний робочий день (тиждень), надбавка за ранг здійснюється пропорційно відпрацьованому часу. Особам, які призначені на посади державних службовців з терміном випробування і мають ранги, присвоєні за попереднім місцем роботи, надбавка за ранг у період випробування провадиться відповідно до цього рангу.

Фрадинський О.А.

РАФАЛЬШТЕТТЕНСЬКИЙ МИТНИЙ СТАТУТ (RAFFELSTETTEN CUSTOMS REGULATIONS) – одне із найдавніших джерел права та історії русько-європейських митних зв'язків. **Р.м.с.** зберігся в єдиному примірнику у складі вкладної книги пассауської церкви, датований 1254 – 1265 рр., часом правління пассауського єпископа Оттона фон Лонсдорфа. Виданий приблизно у 902 – першій половині 904 рр. за розпорядженням східнофранкського короля Людовіка IV Дитя для відновлення на сході Баварії митних порядків, що існували за часів східнофранкських королів Людовіка II Німецького (840 – 876 рр.) і Карломана (876 – 880 рр.), які володіли Баварією.

Р.м.с. відрізняється від відомих королівських капітуляріїв за змістом, оскільки є зібранням конкретних митних норм, призначених для конкретної території, а не лише загальних формулювань на кшталт «Постанови про торговців» імператора Людовіка I (814 – 840 рр.). Це єдиний документ раннього Середньовіччя, присвячений питанням дунайської торгівлі, який дійшов до наших днів.

Купцями-іноземцями у **Р.м.с.** названо лише ругів (на думку багатьох дослідників – русів) і богемів. Щодо слов'ян, які «приходять з Ругів чи Богемів» заради торгівлі, то вони могли торгувати всюди на дунайському березі, у Рьотелі і Рідмарсі, але повинні були платити мито (на відміну від слов'ян – королівських підданих, які не платили в'їзного мита). З товарів, які привозилися русами на регензбурзький торг, **Р.м.с.** називає віск: з одного в'юка воску купці мали платити дві міри воску, від вантажу однієї людини – одну міру; а також невільників і коней: від рабині і жеребця платилася

Людовік IV Дитя (893 – 911 рр.)

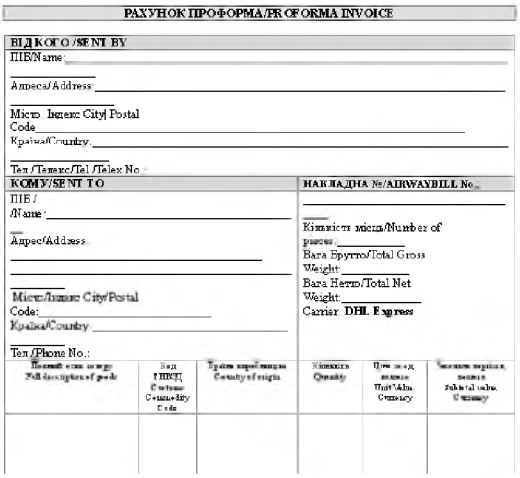
тремиса податку (4 денарії), від раба і кобили – по сайзі (1 денарій).

Ченцов В.В., Морозов О.В.

РАХУНОК-ПРОФОРМА (PROFORMA INVOICE) – містить відомості про ціну і вартість товару, але не є розрахунковим документом, оскільки не містить вимоги про сплату вказаної у ньому суми. Виконуючи решту функцій рахунка, він не виконує головної функції рахунка як платіжного документа. **Р.-п.** зазвичай виписується при постачаннях товарів на консигнацію, бартер, на виставки, аукціони; постачаннях давальницької сировини згідно з договорами переробки, постачаннях товарів як дар або безвідплатна допомога (у цьому випадку може виписуватися тільки для цілей митної оцінки). **Р.-п.** не може використовуватися для оплати поставок.

Р.-п. не є розрахунковим документом і є однією із форм оферти продавця потенційному імпортерові. **Р.-п.** відрізняється від комерційного рахунку тільки назвою і може служити пропозицією покупцеві розмістити в даній фірмі своє замовлення. **Р.-п.** виставляється також експортером на прохання імпортера, якому необхідно здійснити митні та валютні формальності ще до відвантаження товару (одержання імпортної ліцензії та/або дозволу на обмін національної валюти на іноземну). Як правило, **Р.-п.** містить усі відомості (ціну, умови поставки), необхідні для того, щоб після одержання згоди покупця з цими умовами вважати контракт укладеним. У такому випадку усі дані **Р.-п.** у точній відповідності переносяться у комерційний рахунок, що виписується у належному порядку. Часто імпортер вимагає, щоб експортер зазначив у своєму рахунку, що всі умови відповідають умовам **Р.-п.**. **Р.-п.** може бути виписаний, коли угоду ще не укладено, у таких випадках: відправки товарів посередникові на консигнацію (у **Р.-п.** зазначаються ціни, за якими слід продавати товари); разом з офертою покупцеві (для пришвидшення підписання контракту в умовах конкуренції з боку інших постачальників); після того, як експортер прийняв пропозицію висунути умови поставок.

Якщо **Р.-п.** містить зазначення про ціну кожного виду або сорту товару, його називають специфікованим **Р.-п.** **Р.-п.** може бути виписаний на відвантажений, але ще не проданий товар і навпаки.

РАХУНОК ПРОФОРМА/PROFORMA INVOICE

ВІД КОГО /SENT BY

ПІБ/Name:

Адреса/Address:

Місто, Індекс/City, Postal Code

Країна/Country:

Тел./Телекс/Tel./Telex No.:

КОМУ/SENT TO

ПІБ/Name:

Адрес/Address:

Місто/Індекс City/Postal Code:

Країна/Country:

Тел./Phone No.:

НАКЛАДНА №/AIRWAYBILL No.:

Кількість місць/Number of pieces:

Вага Брутто/Total Gross Weight:

Вага Нетто/Total Net Weight:

Carrier: DHL Express

Повний опис товару/Full description of goods	Код ТНВЕД, Система Оподаткування/Code	Країна виробництва/Country of origin	Кількість/Quantity	Ціна за од. товару/Unit Price	Загальна вартість, валюта/Total value, Currency

Зразок бланка рахунка-проформи

Р.-п. може бути також кошторисом, за допомогою якого імпортер може ознайомитись з основними даними про товар, який він бажає купити, та з порядком розрахунків, а також визначити розмір витрат. **Р.-п.** (або рахунок-фактура) у складі інших документів подається декларантом для підтвердження заявлених відомостей про митну вартість товарів.

Вакульчик О.М.

РАХУНОК-СПЕЦИФІКАЦІЯ (SPECIFIED ACCOUNT) – поєднує реквізити рахунка та специфікації. У ньому, як правило, зазначається ціна за одиницю товару за видами і сортами, а також загальна вартість усієї партії товару. Виписується у тих випадках, коли партія містить різні за асортиментом товари, доповнює рахунок на товари різних сортів та назв. Іноді має назву специфікований рахунок.

Вакульчик О.М.

РАХУНОК-ФАКТУРА (INVOICE) – матеріально-фінансовий, платіжний і супроводжуючий вантаж (товар) документ, що оформляється продавцем товару із зазначенням назви товару, його кількості, ціни, вартості, артикулу, товарного шифру тощо. У такому випадку **Р.-ф.** використовується як накладна, що направляється разом з товаром. **Р.-ф.** також може бути виписаний покупцем після остаточного приймання товару. Основне призначення документа – вказує суму платежу за товар, а також використовується і як платіжний документ. У міжнародній практиці аналогом **Р.-ф.** є інвойс («invoice» – англ., «rechnung» – нім., «lasku» – фін., «factura» – ісп., «fattura» – італ.).

Р.-ф. повинен містити інформацію про постачальника і покупця, мати порядковий номер і дату складання, найменування та кількість товару, його ціну і загальну вартість, податкову ставку і суму ПДВ. Якщо **Р.-ф.** виставляється при угоді з іноземними компаніями, то обов'язково вказується країна виробника товару та номер митної декларації.

Р.-ф. у комплекті з іншими документами подається декларантом для підтвердження заявлених відомостей про митну вартість товарів. На вимогу митних органів у багатьох країнах **Р.-ф.** виписується на встановлених бланках, і такі рахунки одночасно

Постачальник

Адреса

Р/рахунок

в

МФО

ЄДРПОУ

Тел./ф.

РАХУНОК-ФАКТУРА

N

від "__" _____ р.

Платник | Доповнення

Найменування	Одиниця виміру	Кількість	Ціна	Сума

Зразок бланка рахунка-фактури

є сертифікатами про проходження товару або поєднуються з ним. Рахунки розрізняються залежно від функцій на такі види: **Р.-ф.**; рахунок-специфікація; попередній рахунок; проформа-рахунок.

Попередній рахунок виписується у тих випадках, коли приймання товару відбувається при часткових поставках. Він містить відомості про кількість та вартість партії товару і підлягає оплаті. Після приймання товару або поставки усієї партії продавець виписує **Р.-ф.**, за яким здійснюється остаточний розрахунок.

Вакульчик О.М.

РЕВЕРС (REVERSE) [від лат. reversus – зворотний] – зворотна сторона монети та творів медальєрного мистецтва. Починаючи з XVIII ст., як правило, містить інформацію про номінал.

Калашникова О.Л.

РЕВОЛЬВЕР СИСТЕМИ НАГАНА (NAGANT M1895 REVOLVER) – різновид особистої вогнепальної зброї, розроблений у кінці XIX ст. бельгійськими зброярами Емілем та Леоном Наганами. Калібр – 7,62 мм, ємність барабана – 7 патронів, вага із спорядженим барабаном – 0,840 кг, довжина – 234 мм (у т.ч., ствола – 114 мм), прицільна дальність стрільби – 50 м. **Р.с.Н.** простий за своєю будовою та у використанні, досить легкий та невеликий за своїми габаритами, постійно готовий до ведення стрільби; простий та дешевий у виготовлені. Серед його недоліків – невелика місткість барабану та досить тривала перезарядка.

Прийнятий на озброєння російської армії 13 05.1895 у 2 варіантах – «солдатському» та «офіцерському» (із самовзвідним ударно-спусковим механізмом). Приблизно до 1898 р. **Р.с.Н.** імпортувалися з Бельгії, а згодом їх виробництво було розгорнуто на Тульському збройовому заводі. У 1912 – 1913 рр. для вершників Окремого корпусу прикордонної варти випускалися **Р.с.Н.** із подовженим до 300 мм стволом та дерев'яним прикладом, які дозволили збільшити прицільну стрільбу на відстань до 100 м. У 1924 – 1932 рр. для оперативних працівників Головного політичного управління, Народного комісаріату внутрішніх справ та Митного управління Народного комісаріату зовнішньої торгівлі почали випускати, так звану, «командирську» версію **Р.с.Н.** (із довжиною ствола у 85 мм).

Активно використовувався під час російсько-японської війни 1904 – 1905 рр., російсько-фінської війни 1939 – 1940 рр.; I та II Світових воєн. Усього в СРСР було випущено, за різними даними, від 2,4 до 2,6 млн **Р.с.Н.**

Після закінчення II Світової війни та переорієнтації армії СРСР на автоматичні зразки зброї, **Р.с.Н.** було знято із виробництва, а згодом і з озброєння. Частину вилученого було передано на військові склади, а інша частина використовувалася для озброєння міліції, інкасаторських служб, підрозділів позавідомчої охорони, геологічних експедицій.

«Командирський» револьвер системи Нагана, яким озброювалися оперативні співробітники Митного управління Народного комісаріату зовнішньої торгівлі

У митній службі України **Р.с.Н.** перебував на озброєнні підрозділів митної варти, а також оперативно-чергових служб, до компетенції яких належали питання забезпечення дотримання перепускного режиму, відбиття нападу на будинки, будівлі, споруди, транспортні засоби, що належали митній службі або використовувалися ними, на підприємства, установи та організації, в приміщеннях та/або на території яких здійснювався митний контроль, на товари, що перебували під митним контролем, а також для звільнення зазначених об'єктів у разі їх захоплення.

Фрадинський О.А.

РЕГІОНАЛЬНА СОРТУВАЛЬНА СТАНЦІЯ – див. СТАНЦІЯ ЦЕНТРАЛЬНА СОРТУВАЛЬНА.

РЕГІОНАЛЬНИЙ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ – див. РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ РЕГІОНАЛЬНИЙ.

РЕГЛАМЕНТ ТЕХНІЧНИЙ (TECHNICAL REGULATION) – форма нетарифного регулювання; в Україні – закон України або нормативно-правовий акт, прийнятий КМУ, у якому визначено характеристики продукції або пов'язані з нею процеси чи способи виробництва, а також вимоги до послуг, включаючи відповідні положення, дотримання яких є обов'язковим. Він може також містити вимоги до термінології, позначок, пакування, маркування чи етикетування, які застосовуються до певної продукції, процесу чи способу виробництва. **Р.т.** не містить вимог щодо безпечності харчових продуктів, встановлених згідно із санітарними заходами. Може включати або визначати вимоги

до термінології, позначень, пакування, маркування, етикетування стосовно продукту, процесу чи методу виробництва. Метою розроблення і застосування **Р.т.** є захист життя та здоров'я людини, тварин, рослин, національної безпеки, охорони довкілля та природних ресурсів, запобігання недобросовісній практиці. Відповідність введеної в обіг в Україні продукції, процесів та послуг **Р.т.** є обов'язковою.

Під кожний затверджений регламент слід оприлюднювати перелік національних стандартів, що забезпечують відповідність вимогам регламентів. Угода про Технічні бар'єри в торгівлі вимагає, щоб **Р.т.** використовувались у відповідності до принципів найбільшого сприяння імпорту та національного режиму**. Р.т.**, на відміну від стандартів, носить обов'язковий характер, проте може встановлювати тільки мінімально необхідні вимоги в галузі безпеки, причому прийматися вони можуть тільки в певних цілях. **Р.т.** повинен містити: технічні вимоги, у тому числі щодо безпеки, до продукції, процесу або послуги, які відповідають досягнутому на момент розроблення науково-технічному рівню; процедури оцінки відповідності, які можуть або повинні бути використані для перевірки відповідності продукції технічним вимогам; вимоги до пакування, змісту маркування продукції, специфікації, у разі необхідності – важливої інформації для споживачів (інструкції, посібники), яка супроводжує продукцію або процес, що введено в обіг. **Р.т.** поділяють на міждержавні та національні.

Вступивши 2008 р. до СОТ, Україна взяла на себе зобов'язання реформувати національну систему технічного регулювання. Тому при розробці **Р.т.** необхідно враховувати положення директив «Нового підходу» до технічної гармонізації і стандартизації (прийнятого Радою Європи 07.05.1985) та «Глобального підходу» у сфері оцінювання відповідності (прийнятий Радою Європи 21.12.1989). Такі підходи реалізуються через відповідні інструменти – директиви ЄС, які також затверджує Рада Європи. В Україні основну увагу зосереджено на впровадженні європейських директив «Нового підходу», гармонізації національних стандартів із міжнародними та європейськими. Європейські директиви у нашій країні впроваджуються як технічні регламенти. Принципи «Глобального підходу» запроваджені в Україні «Технічним регламентом модулів оцінки відповідності та вимог щодо маркування національним знаком відповідності, які застосовуються в технічних регламентах».

Прус Л.Р.

РЕГУЛЮВАННЯ (REGULATION) [від лат. regulare – підкоряти (підпорядковувати) правилу, приводити до порядку] – функція управління, що забезпечує функціонування керованих процесів у рамках заданих параметрів. Регулювати – упорядковувати що-небудь, керувати чимось, підпорядковувати його відповідним правилам, певній системі. Розрізняють економічне та правове **Р.** Економічне **Р.** – вплив держави в особі державних органів на економічні об'єкти і процеси та осіб, які беруть у них участь. Правове **Р.** – процес впливу держави на суспільні процеси за допомогою юридичних норм (норм права).

Бережнюк І.Г.

РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (FOREIGN TRADE REGULATION) – окрема функція державного управління ЗЕД, що визначається зовнішньоекономічною політикою держави та реалізується шляхом цілеспрямованого впливу на поведінку суб'єктів ЗЕД через реалізацію комплексу правових, адміністративних, економічних, організаційно-управлінських, інформаційно-аналітичних та інших специфічних заходів для забезпечення пріоритетів державної економічної політики. Захист економічних інтересів держави під час ЗЕД здійснює система органів державного управління шляхом застосування важелів, механізмів та інструментів **Р. ЗЕД.**

Історія розвитку ЗЕД характеризується неоднозначністю підходів щодо рівня втручання держави у цю сферу. За посилення ролі держави в регулюванні ЗЕД виступали представники меркантилізму У. Стаффорд, Г. Скаруффі, Т. Мен, А. Серра, А. Монкретьєн тощо), та їх послідовники, які відстоювали політику протекціонізму – Л. Клейн, Ф. Модильяні, П. Самуельсон. Натомість прихильники політики фритредерства А. Сміт, Д. Рікардо, Р. Торренс, Дж. Стюарт Міль та ін. відстоювали позиції мінімізації державного впливу на розвиток зовнішньої торгівлі й дотримувалися принципу «вільної торгівлі», що сьогодні лежить в основі формування політики лібералізму (Дж. Чілмен), в сфері державного управління ЗЕД. Найбільш ґрунтовно потреба у державному регулюванні макроекономічних процесів, у т.ч. ЗЕД, теоретично обґрунтована в працях Дж. М. Кейнса та його послідовників, які стверджували, що держава має взяти на себе відповідальність за всі соціально-економічні процеси, що відбуваються в країні, у тому числі за розвиток ЗЕД та її наслідки.

У правовому полі України чітко визначено основні питання **Р. ЗЕД.** ГКУ визначає мету державного регулювання ЗЕД, що полягає у захисті економічних інтересів України, прав і законних інтересів суб'єктів ЗЕД, створенні рівних умов для розвитку усіх видів підприємництва у сфері зовнішньоекономічних відносин та використанні суб'єктами ЗЕД доходів та інвестицій, заохоченні конкуренції і обмеженні монополізму суб'єктів господарювання у сфері ЗЕД.

Р. ЗЕД визначає зовнішньоекономічна політика держави на тому чи іншому етапі її реалізації. Основними об'єктами **Р.ЗЕД** є легітимні види її здійснення, а саме: експорт та імпорт товарів, ка-

піталів та робочої сили; діяльність у сфері послуг; наукова, науково-технічна, науково-виробнича, виробнича, навчальна та інша кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності; міжнародні фінансові операції та операції з цінними паперами; кредитні та розрахункові операції між суб'єктами ЗЕД; спільна підприємницька діяльність, що включає створення спільних підприємств, проведення спільних господарських операцій, спільне володіння майном; підприємницька діяльність пов'язана з наданням ліцензій, патентів, ноу-хау, торговельних марок та інших нематеріальних об'єктів власності; організація та здійснення діяльності в галузі проведення виставок, ярмарок, аукціонів, торгів, конференцій, семінарів та інших подібних заходів, які здійснюються на комерційній основі; товарообмінні (бартерні) операції; орендні операції; операції з придбання, продажу, обміну валюти на валютних аукціонах, біржах, міжбанківському валютному ринку; роботи на контрактній основі фізичних осіб; інші види ЗЕД, які не заборонені чинним законодавством.

Р. ЗЕД здійснюється шляхом комплексного застосування правових, економічних, адміністративних та специфічних методів, що дозволяє врівноважувати інтереси суб'єктів господарської діяльності та держави у цій сфері та досягати поставлених державою цілей. У процесі регулювання ЗЕД, держава та її органи виконавчої влади не можуть безпосередньо втручатися у ЗЕД суб'єктів господарювання, що діють у цій сфері, за винятком випадків, коли таке втручання передбачене законами. Суб'єктами **Р. ЗЕД** виступають: міждержавні та міжрегіональні органи регулювання ЗЕД (СОТ, ГАТТ, ЄБРР, МВФ); органи законодавчої та виконавчої влади держави (в Україні – ВРУ, КМУ, НБУ, Мінекономрозвитку, Міндоходів (з травня 2014 р. ДФСУ) та інші).

Ключовою ланкою у державному регулюванні ЗЕД є митні органи, на які покладено функції виконання державної політики у сфері державної митної справи, у т.ч. регулювання зовнішньої торгівлі та захист внутрішнього ринку, які реалізуються через механізми тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД. Таким чином механізми **Р. ЗЕД** поділяються на: тарифні, що ґрунтуються на використанні митних тарифів та нетарифні – квоти, ліцензії, субсидії, демпінг та ін.

Тарифні механізми за суттю є економічними і діють через ринкові методи регулювання, вони спрямовані на здешевлення експорту, подорожчання імпорту і впливають на фінансові результати діяльності учасників ЗЕД. У галузі імпорту до тарифних методів належать не лише митні тарифи, а й податки і збори з товарів, які ввозять, імпортні депозити та ін. У галузі експорту – податкові кредити експортерам, гарантії, субсидії, звільнення від податків, надання фінансової допомоги тощо.

Нетарифні механізми належать до методів адміністративного впливу. Адміністративними важелями є ембарго (повна заборона зовнішньоекономічних операцій), ліцензування, квотування, специфічні вимоги до товарів (упакування, маркування), добровільні обмеження експорту, бюрократичні ускладнення митних процедур (запровадження підвищених вимог до якості, санітарних та інших стандартів). Серед нетарифних важелів **Р. ЗЕД** важливу роль відіграють валютні обмеження, тобто регламентація операцій резидентів і нерезидентів з валютними цінностями, яка може обмежувати ЗЕД або її стимулювати.

Перелік та повноваження органів державної влади, що здійснюють регулювання ЗЕД, а також форми державного регулювання та контролю ЗЕД визначаються ГКУ, МКУ, ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність», іншими законами та підзаконними актами.

Івашова Л.М.

РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НЕТАРИФНЕ – див. ЗАХОДИ НЕТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД.

РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТАРИФНЕ – див. ЗАХОДИ ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД.

РЕГУЛЮВАННЯ МИТНЕ (CUSTOMS REGULATION) є складовою державного регулювання ЗЕД. Узагальнення визначень **Р.м.** показує, що у більшості публікацій науково-прикладного характеру дане поняття сприймається як сукупність митно-тарифних і нетарифних засобів, що використовуються в ролі державного інструментарію для регулювання зовнішньої торгівлі. Серед інструментів регулювання зовнішньої торгівлі традиційно прийнято виділяти економічні (фінансові) та адміністративні. Класичним економічним інструментом регулювання зовнішньої торгівлі є митні тарифи, які за характером своєї дії належать до економічних регуляторів зовнішньої торгівлі.

Вчені допускають різнопланові трактування **Р.м.** Діапазон таких тлумачень надзвичайно широкий. Ототожнюють **Р.м.** з митною політикою і сприймають це поняття в ширшому сенсі, ніж митна справа. Використовують його і як синонім митної справи. Окремі науковці пов'язують **Р.м.** лише з установленням митної політики. Найчастіше рівнозначно сприймаються **Р.м.** та митно-тарифне регулювання. Так як основними засобами (інструментами) **Р.м.** є мито та інші митні платежі, митне оформлення, митний контроль, різні обмеження й формальності зовнішньоторгового ліцензування і квотування (нетарифне регулювання) тощо, то **Р.м.** визначається як комплекс митних заходів держави, що вико-

ристовуються у процесі регулювання зовнішньої торгівлі.

Р.м. має дуалістичну природу. Предмет адміністративного регулювання – відносини, що виникають у зв'язку з управлінням митною системою. Предметом митного впливу є комплекс відносин, що виникають у зв'язку з переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон. Принципи регулювання митних відносин формує митна політика через систему митних правил.

Відповідно, **Р.м.** можна трактувати як вплив держави в особі державних органів (насамперед – митних) на інших суб'єктів митних відносин з метою підпорядкування їхніх дій своїм економічним інтересам.

Бережнюк І.Г.

РЕГУЛЮВАННЯ МИТНО-ТАРИФНЕ (CUSTOMS TARIFF REGULATION) – використання державою (або скоординовано групою держав) інструментів мита як важелів впливу на діяльність суб'єктів зовнішньоекономічних відносин. **Р.м.т.** є однією з ключових форм державного регулювання ЗЕД і належить до числа економічних методів впливу на зовнішньоекономічні процеси. **Р.м.т.** передбачає встановлення певного рівня митної ставки залежно від виду (класифікації) товару та країни його походження. Мито може встановлюватися на товари, що імпортуються та експортуються. Імпортне (ввізне) мито потенційно ускладнює ввезення товарів іноземного походження на територію даної країни (групи країн). Експортне (вивізне) мито потенційно ускладнює вивезення, експорт певного товару з країни (групи країн). Тобто, мито у будь-якому випадку є обмеженням, бар'єром у здійсненні зовнішньоекономічних, насамперед зовнішньоторговельних, операцій. Висота митних бар'єрів визначається рівнем ставок мита. Так, імпортне мито на рівні 5% скоріше за все мало позначиться на обсягах імпортних потоків та бажанні здійснювати відповідний міждержавний рух товарів. Ставки на рівні 10 % та вище будуть мати зовсім іншу силу впливу. Чим вищою є ставка імпортного мита, тим міцніше закривається відповідний ринок від іноземних конкурентів (нерезидентів). Таке рішення створює кращі умови для виробників-резидентів, проте ще не означає, що чим вищими є митні бар'єри, тим ефективнішою буде економіка.

Петруня Ю.Є.

РЕЄСТР ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ – див. ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ.

РЕЄСТР МІСЦЬ ЗБЕРІГАННЯ – див. ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР МІСЦЬ ЗБЕРІГАННЯ.

РЕЄСТР НАЦІОНАЛЬНОГО КУЛЬТУРНОГО НАДБАННЯ – див. ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР НАЦІОНАЛЬНОГО КУЛЬТУРНОГО НАДБАННЯ.

**РЕЄСТР ОБ`ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ МИТНИЙ** – див. МИТНИЙ РЕЄСТР ОБ`ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.

РЕЄСТР ОТРИМУВАЧІВ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ – див. ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ОТРИМУВАЧІВ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ.

РЕЄСТР ПІДПРИЄМСТВ, ДОПУЩЕНИХ ДО ЕЛЕКТРОННОГО ДЕКЛАРУВАННЯ (REGISTER OF ENTERPRISES ADMITTED TO ELECTRONIC DECLARATION) – електронна база даних, що була розміщена в Єдиній автоматизованій інформаційній системі ДМСУ, яка призначена для накопичення, систематизації і зберігання відомостей про підприємства, допущені до електронного декларування.

До 01.06.2012, коли набув чинності новий МКУ, для набуття права здійснення електронного декларування підприємство повинно було бути включеним до **Р.** Унесення підприємства до **Р.** та його ведення здійснювалось ДМСУ. Для внесення до **Р.** підприємство повинно було звернутися до ДМСУ із письмовою заявою довільної форми. До заяви підприємство зобов'язано було додати два оригінали документів про надання посадовим особам митних органів права безперешкодного доступу до фінансових і банківських документів підприємства, підписані керівником підприємства та скріплені печаткою підприємства; копію облікової картки суб'єкта ЗЕД; інформацію про електронну адресу, яка буде використовуватись підприємством для передавання електронних ВМД та інших електронних документів митним органам і отримання ним зворотної інформації від митних органів. Розгляд заяви та внесення підприємства до **Р.** здійснювалось у строк, що не перевищував тридцяти календарних днів з дня реєстрації заяви. Внесення підприємства до **Р.** оформлювалось наказом ДМСУ. Відомості про підприємства, унесені до **Р.**, розміщувалися на веб-сайті Держмитслужби. Виключення підприємства з **Р.** здійснювалося у разі припинення юридичної особи (припинення підприємницької діяльності фізичної особи-підприємця).

Станом на 31.05.2012 у **Р.** налічувалося більше 3 тис. підприємств. Для включення до **Р.** і застосування процедури електронного декларування підприємства мали відповідати визначе-

ним критеріям оцінки та дотримуватись відповідних умов. Новим МКУ такі обмеження було знято.

Відповідно до МКУ 2012 р. та Положення про митні декларації, затвердженого Постановою КМУ від 21.05.2012 № 450, процедура електронного декларування стала доступною для усіх бажаючих підприємств, які перебували на обліку у митних органах і мали електронний цифровий підпис. Використання такої процедури було можливим в усіх митних режимах. Кодекс дозволяв використовувати електронне декларування усім бажаючим підприємцям, без будь-яких обмежень. МКУ 2012 р. не передбачає включення підприємств до будь-яких реєстрів, які дозволяють здійснювати електронне декларування, а тому відповідний **Р**. з 01.06.2012 ДМСУ не ведеться.

Разумей М.М.

РЕЄСТР ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ – див. ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ (ЄДРПОУ).

РЕЄСТР УПОВНОВАЖЕНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАТОРІВ – див. ЄДИНИЙ РЕЄСТР УПОВНОВАЖЕНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАТОРІВ (ЄРУЕО).

РЕЄСТР ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ТА ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ – див. ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ТА ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ (ЄДР).

РЕЄСТРАТОР (САМОПИСЕЦЬ) БОРТОВИЙ (SELF-RECORDING DEVICE) – пристрій, який використовується переважно в авіації для запису основних параметрів польоту, внутрішніх показників систем літака, переговорів екіпажу і т. д. Інформація з **Р.б.** зазвичай використовується для з'ясування причин аварій, щоб уникнути їх повторення в майбутньому. Неформальна назва – «чорна скринька». Відповідно до українського законодавства **Р.б.** (бортова система реєстрації) – обладнання повітряного судна, яке призначено для запису параметричної та/або мовної інформації з метою використання під час розслідування авіаційної події та інцидентів, а також під час здійснення програми моніторингу польотних даних про безпеку польотів. Існує два види **Р.б.**: бортовий реєстратор звукової інформації (CVR – cabin voice recorder), бортовий реєстратор параметричної інформації (FDR – flight date recorder).

Р.б. – електронний блок у міцному герметичному помаранчевому або червоному корпусі у формі кулі або циліндра. Запис здійснюється на магнітні носії інформації, наприклад, на металевий дріт або магнітну стрічку. У нових пристроях використовується флеш-пам'ять. Для полегшення пошуку «чорних скриньок» в них вбудовують радіомаяки, які автоматично вмикаються у разі аварії.

Термін «чорна скринька» виник через те, що перші подібні пристрої суворо заборонялося обслуговувати наземному технічному персоналу (за винятком контролю працездатності), а деталі його функціонування були суворо засекречені. Подібні заходи вживалися керівництвом авіакомпаній для того, щоб забезпечити максимальну об'єктивність при розслідуванні льотних аварій. Ідея створення «чорної скриньки» прийшла Девіду Воррену після участі у розслідуванні катастрофи першого у світі британського реактивного пасажирського лайнера «Комета-1». Через поломку керма висоти цей літак в травні 1953 р. зруйнувався в повітрі під час сильної бурі за 50 км від індійської Калькутти. Усі 43 людини, що перебували на його борту, загинули. Девід Воррен тоді вирішив створити **Р.б.** для фіксації голосів пілотів, що мало значно полегшити розслідування причин авіакатастроф. Сконструйована австралійцем «чорна скринька» була готова у 1956 р., але знадобилося ще багато років, перш ніж ці пристрої стали поширеними у світовій авіації.

Бортовий реєстратор.
Напис: Бортовий реєстратор. Не відкривати

Несторишен І.В.

РЕЄСТРАЦІЯ НА МИТНИЦІ – див. АКРЕДИТАЦІЯ (РЕЄСТРАЦІЯ, ОБЛІК) НА МИТНИЦІ.

РЕЖИМ (REGIME) – як поняття вживається у різних значеннях, наприклад: 1) державний лад, сукупність засобів та методів здійснення влади; 2) чітко встановлений порядок життя (пра-

ці, відпочинку, лікування, сну тощо); 3) система обов'язкових правил, вимог, норм, принципів, встановлених для будь-якої діяльності (землекористування, мореплавства, рибальства та ін.); 4) певний стан, положення, статус кого-небудь чи чого-небудь (звідси – вираз «режимне виробництво»). Також у роботах різних авторів під **Р.** розуміється законність, порядок, соціальний **Р.** певного об'єкта або виду діяльності, закріплений правовими нормами й забезпечений сукупністю юридичних засобів.

У сучасній юридичній науці поняття «**Р.**» частіше розглядається як одна з найважливіших категорій юрисдикції. Досить давно наукові дослідження, що ставили за мету з'ясування особливостей правового регулювання певного виду діяльності, особливо, коли вона має чітко окреслений об'єкт, проводилися під кутом зору правового **Р.** даного об'єкта або виду діяльності. Коли ж при вивченні системи права з'ясувалося, що для кожної його галузі притаманний свій, специфічний **Р.** регулювання і в ньому якраз концентрується юридична своєрідність останньої, стало очевидним, що дане поняття виражає визначальні, вузлові сторони правової дійсності. Тому цілком виправдано, що останнім часом у вітчизняних юридичних джерелах зроблені спроби здійснити й загальнотеоретичне осмислення досліджуваної категорії. У цьому контексті можна стверджувати про існування специфічного **Р.** правового регулювання суспільних відносин, які складаються в економічній сфері і пов'язані з переміщенням товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України.

Царенко В.І.

РЕЖИМ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ (FREE TRADE REGIME) – встановлюється міжнародними договорами України, ратифікованими ВРУ. Це встановлений міжнародним договором порядок ведення торгівлі за умов – не застосування мита, податків і зборів, що мають еквівалентну дію, а також кількісні обмеження на експорт і(або) імпорт товарів, що відправлятимуться з митної території однієї з договірних сторін і призначених для митної території іншої договірної сторони. Вилучення з цього торговельного режиму за погодженою номенклатурою товарів оформляється документами, що є невід'ємною частиною угоди. Сторони такої угоди щорічно розробляють і погоджують загальний перелік вилучень з **Р.в.т.**, а також методи застосування таких вилучень.

Метою таких угод є: сприяння лібералізації взаємної торгівлі, і таким чином, політичній та економічній стабільності в регіоні, гармонійному розвиткові та розширенню світової торгівлі відповідно до принципів СОТ; просування, через розширення взаємовигідного торговельного режиму, передбачуваного, транспарентного і довгострокового гармонійного розвитку економічних відносин між сторонами, що сприяло б поліпшенню рівня життя і умов праці, зростанню виробництва і фінансової стабільності; забезпечення рівних умов для проведення добросовісної конкуренції у сфері торгівлі між сторонами.

Як правило, кожна із сторін угоди про вільну торгівлю бере на себе зобов'язання не застосовувати таких заходів стосовно іншої сторони угоди: прямо або опосередковано обкладати товари, які підпадають під дію угоди, внутрішніми податками та зборами, що перевищують відповідні податки або збори, якими обкладаються аналогічні товари внутрішнього виробництва або товари, що походять з третіх країн; застосовувати щодо складування, перевантаження, зберігання, перевезення товарів походженням з іншої договірної сторони, а також платежів та переказу платежів правила інші, ніж ті, що застосовуються в аналогічних випадках щодо власних товарів або товарів походженням з третіх країн.

Крім цього договірні сторони у взаємній торгівлі беруть на себе зобов'язання утримуватися від застосування дискримінаційних заходів, введення кількісних обмежень або еквівалентних їм заходів на експорт та(або) імпорт товарів у рамках цієї Угоди.

Сторони можуть встановлювати кількісні чи інші спеціальні обмеження в односторонньому порядку, але тільки в розумних межах і на чітко визначений термін. Ці обмеження повинні мати винятковий характер і можуть застосовуватись тільки у випадках, передбачених угодами в рамках ГАТТ. Договірна сторона, яка застосовує кількісні обмеження має по можливості завчасно надати іншій договірній стороні повну інформацію про основні причини введення, форми та передбачувані терміни застосування згаданих обмежень, після чого призначаються консультації.

Договірні сторони обмінюються на регулярній основі інформацією: про закони та інші нормативні акти, пов'язані з економічною діяльністю, у тому числі з питань торгівлі, інвестицій, оподаткування, банківської і страхової діяльності та інших фінансових послуг, з транспортних та митних питань, включаючи митну статистику; негайно повідомляють одна одній про зміни в національному законодавстві, які можуть вплинути на виконання взятих зобов'язань.

Царенко В.І.

РЕЖИМ ЗОНИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ (REGIME OF CUSTOMS CONTROL AREA) – встановлені законодавством України з питань державної митної справи приписи, заборони та/або обмеження щодо перебування в зоні митного контролю товарів, транспортних засобів комерційного призначення та громадян, розташування в ній споруд та об'єктів, а також проведення у цій зоні господарських робіт.

Проведення господарських робіт у зоні митного контролю, переміщення через межі зони митного контролю і в межах цієї зони товарів, транспортних засобів, громадян, які не перетинають митний кордон України, а також посадових осіб державних органів, які не здійснюють санітарно-епідеміологічний, ветеринарно-санітарний, фітосанітарний, екологічний та радіологічний контроль, відбуваються з дотриманням **Р.** і допускаються тільки з письмового дозволу керівника відповідного митного органу або особи, яка виконує його обов'язки, а в зонах митного контролю, розташованих у пунктах пропуску через державний кордон України – крім того, за погодженням з начальником відповідного органу охорони державного кордону.

Забезпечення схоронності товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, дотримання **Р.**, забезпечення безпеки громадян, законності та правопорядку у зоні митного контролю покладаються на відповідні митні органи.

До порушників **Р.** митні органи у межах своїх повноважень, визначених МКУ, мають право застосовувати примусові заходи. Зокрема, відповідно до МКУ 2012 р. визначено санкцію у вигляді попередження або накладення штрафу в розмірі двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Під порушенням **Р.** законодавець визначає проведення господарських робіт у зоні митного контролю, переміщення через межі зони митного контролю і в межах цієї зони товарів, транспортних засобів, перетину меж зони митного контролю громадянами, які не перетинають митний кордон України, та посадовими особами державних органів, які не здійснюють санітарно-епідеміологічний, ветеринарно-санітарний, фітосанітарний, екологічний та радіологічний контроль та їх пересування в межах цієї зони з порушенням порядку, встановленого МКУ.

Митні органи мають право у примусовому порядку зупиняти і повертати в зони митного контролю транспортні засоби та громадян, які без дозволу митних органів виїхали із зони митного контролю на митну територію України, а також морські та річкові судна, які без дозволу вийшли із зони митного контролю за межі митної території України і не перебувають у територіальних водах інших держав.

Царенко В.І.

РЕЖИМ МИТНИЙ (CUSTOMS REGIME) – комплекс взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення. Відповідно до ст. 71 МКУ 2012 р., декларант має право обрати **Р.м.**, у який він бажає помістити товари, з дотриманням умов такого режиму та у порядку, що визначений МКУ. Поміщення товарів у **Р.м.** здійснюється шляхом їх декларування та виконання митних формальностей, передбачених МКУ. **Р.м.**, у який поміщено товари, може бути змінено на інший, обраний декларантом, за умови дотримання заходів тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД, встановлених для товарів, що поміщуються у такий інший **Р.м.**

МКУ 2012 р. містить перелік із чотирнадцяти **Р.м.**, що застосовуються в Україні: імпорт (випуск для вільного обігу), реімпорт, експорт (остаточне вивезення),

Структура митного режиму

реекспорт, транзит, тимчасове ввезення, тимчасове вивезення, митний склад, вільна митна зона, безмитна торгівля, переробка на митній території, переробка за межами митної території, знищення або руйнування, відмова на користь держави.

Царенко В.І.

РЕЖИМ МИТНИЙ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ (CUSTOMS REGIME OF DUTY-FREE TRADE) – митний режим, відповідно до якого товари, не призначені для вільного обігу на митній території України, знаходяться та реалізуються для вивезення за межі митної території України під митним контролем у пунктах пропуску через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, та на повітряних і водних транспортних засобах комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, з умовним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт та експорт таких товарів, та без застосування до них заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

У **Р.** можуть поміщуватись іноземні та українські товари, які ввозяться з-за меж митної території України або вивозяться з митної території України, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України і транзиту територією України, товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога, живих тварин.

Поміщення товарів у **Р.**, а також зміна цього митного режиму здійснюється митним органом, у зоні діяльності якого розташований магазин без-

митної торгівлі. Іноземні товари поміщуються у **Р.** з умовним звільненням від оподаткування митними платежами. Поміщення українських товарів у **Р.** для цілей оподаткування вважається експортом цих товарів. Товари можуть перебувати під митним контролем в **Р.** протягом всього строку їх придатності для споживання або використання.

Постачання товарів магазином безмитної торгівлі на борт транспортного засобу комерційного призначення, що виконує міжнародний рейс, здійснюється за технологічною схемою під контролем посадових осіб митного органу під митним забезпеченням або забезпеченням утримувача магазину безмитної торгівлі. Для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, подаються товаросупровідні документи на ці товари та звіт про поставлені, реалізовані та нереалізовані товари на транспортному засобі. Після завершення транспортним засобом комерційного призначення міжнародного рейсу в прямому та зворотному напрямках товари, що не були реалізовані, повертаються з цього транспортного засобу в контейнерах під контролем посадових осіб митного органу до магазину безмитної торгівлі, який постачав їх на зазначений транспортний засіб. В окремих випадках товари після закінчення чергового міжнародного рейсу можуть залишатися на такому транспортному засобі під забезпеченням утримувача магазину безмитної торгівлі.

Облік товарів, що постачаються магазинами безмитної торгівлі на транспортні засоби комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, та повертаються з цих транспортних засобів до магазинів, які постачали товари, ведеться утримувачами магазинів безмитної торгівлі окремо від обліку інших товарів, що реалізуються зазначеними магазинами.

Товари, поміщені у **Р.**, можуть бути вивезені повністю або частково в інший магазин безмитної торгівлі за умови виконання митних формальностей для митних режимів транзиту та безмитної торгівлі.

Р. завершується шляхом реекспорту товарів, поміщених у цей митний режим, або поміщення їх у інший митний режим. Також **Р.** може припинятися у разі конфіскації товарів або їх повної втрати унаслідок аварії, дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту таких обставин.

Царенко В.І.

РЕЖИМ МИТНИЙ ВІДМОВИ НА КОРИСТЬ ДЕРЖАВИ (CUSTOMS REGIME OF REFUSAL FROM GOODS IN PROFIT OF STATE) – митний режим, відповідно до якого власник відмовляється від іноземних товарів на користь держави без будь-яких умов на свою користь.

Відмова від товарів на користь держави здійснюється за відповідною письмовою заявою власника цих товарів та з дозволу митного органу. Перелік товарів, які не можуть бути поміщені у **Р.**, визначається КМУ. Поміщення у **Р.** іноземних товарів відбувається із звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

Р. завершується після розміщення товарів на складі митного органу. Відповідальність за неправомірне розпорядження товарами шляхом їх поміщення в **Р.** несе декларант. Будь-які майнові претензії осіб, які мають повноваження щодо товарів, від яких декларант відмовився на користь держави, не відшкодовуються.

Царенко В.І.

РЕЖИМ МИТНИЙ ВІЛЬНОЇ МИТНОЇ ЗОНИ (CUSTOMS REGIME OF FREE CUSTOMS ZONE) – митний режим, відповідно до якого іноземні товари ввозяться на територію вільної митної зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України із звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД, а українські товари ввозяться на територію вільної митної зони із оподаткуванням митними платежами та застосуванням заходів нетарифного регулювання. Товари, поміщені в **Р.**, протягом усього строку перебування у цьому режимі перебувають під митним контролем.

Поміщення товарів у **Р.**, а також зміна цього митного режиму здійснюються митним органом, у зоні діяльності якого знаходиться така зона.

Іноземні товари, що ввозяться на територію вільної митної зони, допускаються на зазначену територію з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами. Поміщення українських товарів у **Р.** для цілей оподаткування вважається експортом цих товарів. Для поміщення іноземних товарів у **Р.** та розміщення їх на територіях вільних митних зон комерційного типу, що розташовані в морських, річкових портах чи аеропортах, в межах яких є пункти пропуску через державний кордон України, використовуються транспортні або комерційні документи, які містять опис таких товарів та супроводжують їх при ввезенні.

Товари можуть перебувати в **Р.** на території вільної митної зони протягом усього часу функціонування відповідної вільної митної зони.

Операції з поміщеними у **Р.** товарами, що знаходяться на територіях вільних митних зон комерційного типу, обмежуються лише простими складськими операціями, необхідними для забезпечення збереження цих товарів: переміщення товарів у межах вільної митної зони з метою раціонального розміщення, чищення, провітрювання, створення оптимального температурного режиму зберігання, сушіння (у тому числі із створенням потоку тепла), захист від корозії, боротьба із шкідниками, інвентаризація. Також допускаються подрібнення партій, формування відправлень, сор-

тування, пакування, перепакування, маркування, навантаження, вивантаження, перевантаження та інші подібні операції.

З поміщеними у **Р.** товарами, що знаходяться на територіях вільних митних зон сервісного типу, дозволяється здійснення операцій, пов'язаних із ремонтом, модернізацією, будівництвом повітряних, морських і річкових суден, інших плавучих засобів, їх складових частин, а також операцій, зазначених у МКУ, необхідність у яких виникла у зв'язку з експлуатацією вільної митної зони цього типу.

Переліки видів товарів, які можуть бути поміщені у **Р.** з метою розміщення на територіях вільних митних зон промислового типу, та виробничих операцій, які можуть здійснюватися з такими товарами, визначаються окремими законами України для кожної такої зони.

Дозволяється передача права власності на товари, поміщені у **Р.** Інформація про власника таких товарів надається митному органу під час поміщення зазначених товарів в інший митний режим.

Товари, що перебувають на території вільної митної зони у **Р.**, або товари, вироблені на території цієї зони, можуть бути вивезені повністю або частково на територію іншої вільної митної зони, за умови виконання митних формальностей, передбачених для митних режимів транзиту та вільної митної зони.

Особливості митного статусу товарів, що поміщуються в **Р.**: іноземні товари, поміщені у **Р.**, зберігають статус іноземних товарів; товари, виготовлені (вироблені, одержані) у вільній митній зоні, мають статус іноземних товарів та вважаються такими, що поміщені у митний режим вільної митної зони; українські товари, поміщені у **Р.**, отримують статус іноземних товарів; українські товари, що не використовуються у виробничих та інших господарських операціях і необхідні для забезпечення функціонування підприємств, розташованих на території вільної митної зони, а також українські товари, що використовуються у виробничих та інших господарських операціях і не витрачаються при цьому, допускаються на такі території (випускаються з них) з письмовим інформуванням митного органу без зміни їх митного статусу та поміщення у митні режими.

Р. завершується шляхом реекспорту товарів, поміщених у цей митний режим, або поміщення їх у інший митний режим, а також у разі конфіскації чи повної втрати цих товарів. Якщо встановлені законом заборони або обмеження щодо імпорту відповідних товарів, які діяли під час перебування цих товарів у **Р.**, скасовано, дозволяється завершення **Р.** шляхом випуску зазначених товарів для вільного обігу на митній території України.

Також **Р.** припиняється митним органом у разі: а) конфіскації товарів; б) повної втрати товарів унаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили.

Випуск у вільний обіг продуктів переробки товарів, поміщених у **Р.**, здійснюється зі сплатою митних платежів та процентів, що підлягали б сплаті у разі перенесення строків сплати митних платежів у зв'язку з наданням розстрочення або відстрочення їх сплати. Відходи (залишки), що утворилися в результаті здійснення операцій з іноземними товарами у вільній митній зоні і мають господарську цінність та/або можуть бути утилізовані, у разі вивезення за межі вільної митної зони підлягають поміщенню в цьому стані у відповідний митний режим.

Протягом 90 днів від дати скасування **Р.** на території вільної митної зони промислового типу поміщені в **Р.** товари, що знаходяться на території цієї зони, повинні бути переміщені власником або уповноваженою ним особою на територію іншої вільної митної зони, реекспортовані чи задекларовані до іншого митного режиму. Однак законами України можуть визначатися більш тривалі строки розпорядження товарами.

Царенко В.І.

РЕЖИМ МИТНИЙ ЕКСПОРТУ (CUSTOMS REGIME OF EXPORT) – митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення.

Р. може бути застосований до товарів, що призначені для вивезення за межі митної території України, та до товарів, що вже вивезені за межі цієї території та перебувають під митним контролем, за винятком товарів, заборонених до поміщення у цей митний режим відповідно до законодавства.

Для поміщення товарів у **Р.** особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму, повинна: подати митному органу, що здійснює випуск товарів у **Р.**, документи на такі товари; сплатити митні платежі, якими відповідно до закону обкладаються товари під час вивезення за межі митної території України у **Р.**; виконати вимоги щодо застосування передбачених законом заходів нетарифного регулювання ЗЕД; у випадках, встановлених законодавством, подати митному органу дозвіл на проведення зовнішньоекономічної операції з вивезення товарів у третю країну (реекспорт). Митні органи не вимагають обов'язкового підтвердження прибуття товарів, що експортуються, у пункт призначення за межами митної території України.

У разі встановлення актами законодавства заборон чи обмежень щодо вивезення відповідних товарів за межі митної території України товари, що: поміщені в **Р.**, випускаються за межі митної території України відповідно до умов, що діяли на момент поміщення цих товарів у зазначений митний режим; фактично випущені за межі митної території України за періодичними митними деклараціями, підлягають поміщенню у **Р.**

Товари, поміщені у **Р.**, втрачають статус українських товарів з моменту їх фактичного вивезення за межі митної території України. Товари, що знаходяться за межами митної території України, втрачають статус українських товарів з моменту поміщення їх у **Р.**

Царенко В.І.

РЕЖИМ МИТНИЙ ЗНИЩЕННЯ АБО РУЙНУВАННЯ (CUSTOMS REGIME OF DESTRUCTION) – митний режим, відповідно до якого іноземні товари під митним контролем знищуються або приводяться у стан, який виключає можливість їх використання, з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД. Знищення або руйнування товарів допускається з письмового дозволу митному органу за заявою власника товарів чи уповноваженої ним особи.

Дозвіл на поміщення товарів у **Р.** видається митним органом, якщо власником чи уповноваженою ним особою: укладено договір на знищення (руйнування) товарів з підприємством, уповноваженим відповідно до законодавства України на знищення (руйнування) відповідних категорій товарів; отримано дозволи на знищення (руйнування) товарів від державних органів, до повноважень яких належить контроль за переміщенням таких товарів.

Не вважаються операціями зі знищення або руйнування товарів: використання для споживання тваринами товарів, попередньо призначених для споживання людиною; проведення з товарами операцій з переробки; отримання продуктів переробки (монтаж, демонтаж, переробку або обробку товарів); ремонт товарів, включаючи їх відновлення; використання товарів як таких, що полегшують процес виготовлення продуктів переробки, якщо самі вони при цьому повністю витрачаються. Якщо товари, які передбачається знищити або зруйнувати, можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави, митний орган письмово пропонує декларантові обрати цей митний режим. За згоди власника товарів з пропозицією митного органу ці товари поміщуються в митний режим відмови на користь держави.

Поміщення товарів у **Р.** здійснюється митним органом, у зоні діяльності якого проводяться операції зі знищення або руйнування. Відповідно до положень МКУ 2012 р. та вимог, встановлених КМУ чи центральними органами виконавчої влади відповідно до їх повноважень, здійснюється знищення або руйнування окремих категорій товарів, зокрема: лікарських і наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів; неякісної та небезпечної продукції; військової, мисливської, спортивної вогнепальної зброї та боєприпасів до неї; холодної і пневматичної зброї; вибухових речовин; спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії, засобів індивідуального захисту, засобів активної оборони та засобів для виконання спеціальних операцій і оперативно-розшукових заходів. Знищення або руйнування товарів здійснюється за рахунок їх власника, уповноваженої ним особи чи інших заінтересованих осіб.

Залишки, що утворилися в результаті знищення або руйнування товарів, у тому числі складові товару, які не були знищені або зруйновані, та отримані в результаті знищення або руйнування товарів відходи, які мають господарську цінність, підлягають поміщенню протягом 10 днів від дати знищення товарів у відповідний митний режим як іноземні товари, які перебувають під митним контролем. Відходи, що утворилися в результаті знищення або руйнування товарів і не мають господарської цінності та не можуть бути утилізовані, підлягають видаленню відповідно до законодавства України як українські товари підприємством, яке здійснило операції зі знищення (руйнування) товарів.

Товари, поміщені у **Р.**, а також залишки та відходи, що утворилися в результаті здійснення операцій із знищення (руйнування), перебувають під митним контролем. Митний орган має право здійснювати у будь-який час перевірку товарів, поміщених у **Р.** (до моменту їх фактичного знищення), а також залишків і відходів, одержаних у результаті здійснення операцій із знищення або руйнування (до моменту їх декларування у відповідний митний режим чи видалення відповідно до законодавства України). Відповідні посадові особи митних органів та інших державних органів, до повноважень яких належить контроль за переміщенням товарів, що знищуються, мають право бути присутніми під час здійснення операцій із знищення (руйнування) таких товарів.

Р. завершується після виконання операцій із знищення або руйнування товарів та декларування у відповідний митний режим їх залишків.

Царенко В.І.

РЕЖИМ МИТНИЙ ІМПОРТУ (ВИПУСК ДЛЯ ВІЛЬНОГО ОБІГУ) (CUSTOMS REGIME OF IMPORT (RELEASE FOR FREE CIRCULATION)) – митний режим, відповідно до якого іноземні товари після сплати всіх митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та виконання усіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України.

Р. може бути застосований до товарів, що надходять на митну територію України, та до товарів, що зберігаються під митним контролем або поміщені в інший митний режим, а також до продуктів переробки товарів, поміщених у митний режим переробки на митній території.

Для поміщення товарів у **Р.** особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму,

повинна: 1) подати митному органу, що здійснює випуск товарів, документи на такі товари; 2) сплатити митні платежі, якими відповідно до законів України обкладаються товари під час ввезення на митну територію України в режимі імпорту; 3) виконати встановлені відповідно до закону вимоги щодо заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

Якщо іноземні товари після ввезення їх на митну територію України були пошкоджені або втрачені внаслідок аварії чи дії обставин непереборної сили або внаслідок протиправних дій третіх осіб, що підтверджується документально, за рішенням декларанта вони можуть бути заявлені митному органу у **Р.** в пошкодженому стані чи у фактичній кількості з додержанням щодо них встановлених відповідно до закону заходів тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД. У разі втрати товарів після ввезення їх на митну територію України внаслідок протиправних дій третіх осіб митні платежі, встановлені на імпорт таких товарів, підлягають сплаті в повному обсязі у порядку, встановленому МКУ. За рішенням декларанта або уповноваженої ним особи допускається поміщення пошкоджених товарів в інші митні режими.

У разі встановлення відповідно до закону заборон чи обмежень щодо ввезення на митну територію України відповідних товарів такі товари, випущені у вільний обіг на митній території України за попередніми, тимчасовими або періодичними митними деклараціями, підлягають поміщенню у **Р.** відповідно до умов, які діяли на момент їх випуску у вільний обіг. Відповідно до МКУ 2012 р. при поміщені у **Р.** товари, набувають статусу українських товарів. Підтвердженням такого статусу є митна декларація, за якою ці товари випущено у вільний обіг на митній території України.

Царенко В.І.

РЕЖИМ МИТНИЙ МИТНОГО СКЛАДУ (CUSTOMS REGIME OF CUSTOMS WAREHOUSE) – митний режим, відповідно до якого іноземні або українські товари зберігаються під митним контролем із умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

У **Р.** можуть поміщатися будь-які товари, за винятком: товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту територією України; товарів, строк придатності для споживання або використання яких закінчився; товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога; живих тварин; електроенергії, що переміщується лініями електропередач.

Для поміщення товарів у **Р.** митному органу подаються митна декларація, товарно-транспортний документ на перевезення та рахунок (інвойс) або інший документ, який визначає вартість товару. Товари, що поміщуються у **Р.**, декларуються митному органу утримувачем митного складу.

Розміщення на митному складі товарів, поміщених в інші, ніж митний склад, митні режими (транзиту, тимчасового ввезення, переробки на митній території, експорту, тимчасового вивезення, переробки за межами митної території) для їх зберігання, перевантаження або дозавантаження транспортного засобу здійснюється на підставі митної декларації, раніше оформленої відповідно до таких інших митних режимів, або документа, що її замінював, – накладної УМВС (СМГС), накладної ЦІМ (CIM), накладної ЦІМ/УМВС (ЦИМ/СМГС, CIM/SMGS), книжки МДП (Carnet TIR) тощо. У цьому разі поміщення таких товарів у **Р.** не відбувається. Товари, що вивантажуються на митний склад і призначені для зберігання більше ніж на 90 днів, підлягають поміщенню у **Р.**

У разі надходження товарів у складі консолідованих вантажів з метою подальшої доставки в митний орган призначення при перевантаженні таких товарів з одного транспортного засобу на інший їх розміщення на митному складі або поміщення у **Р.** не є обов'язковим. Митним органам для поміщення товарів у **Р.** забороняється вимагати: подання інших, ніж передбачені у МКУ документів (у тому числі документів, які видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів); проведення видів контролю, зазначених у ч. 1 ст. 319 МКУ 2012 р.

Умови поміщення у **Р.** товарів, розміщених на митних складах, розташованих на територіях морських і річкових портів, аеропортів, залізничних станцій, в межах яких є пункти пропуску через державний кордон України, та їх реекспорту. Товари, що ввозяться на митну територію України і розміщуються на митних складах, розташованих на територіях морських і річкових портів, аеропортів, залізничних станцій, в межах яких є пункти пропуску через державний кордон України, поміщуються у **Р.** на підставі електронного повідомлення утримувача митного складу, що містить кількість та опис товарів, підписаного електронним цифровим підписом.

Електронне повідомлення надсилається митному органу протягом чотирьох годин з моменту фактичного розміщення товарів на митному складі. Митний орган надсилає утримувачу митного складу підтвердження дати та часу отримання електронного повідомлення. Розміщення товарів на митному складі дозволу митному органу не потребує.

Поміщення у митний режим реекспорту товарів, розміщених на митних складах, здійснюється на підставі електронного повідомлення утримувача митного складу, що містить кількість та опис товарів, підписаного електронним цифровим підписом. Електронне повідомлення надсилається митному органу не пізніше, ніж за чотири години до моменту фактичного випуску товарів з митного складу. Митний орган надсилає утримувачу мит-

ного складу підтвердження дати та часу отримання електронного повідомлення. Якщо протягом двох годин з моменту отримання електронного повідомлення про реекспорт товарів митний орган не повідомив утримувача митного складу про намір здійснити митний огляд таких товарів, дозволяється випускати ці товари з митного складу з метою їх реекспорту.

Строк зберігання в **Р.** підакцизних товарів, іноземних товарів, які були попередньо поміщені у митні режими транзиту, тимчасового ввезення або переробки на митній території України, а також продуктів переробки не може перевищувати 365 днів від дня поміщення їх у **Р.**

Іноземні товари, що зберігаються в **Р.**, до закінчення строку їх придатності або строків зберігання, повинні бути задекларовані для ввезення на митну територію України в іншому митному режимі або реекспортовані. Якщо іноземні товари під час зберігання в **Р.** були зіпсовані або ушкоджені внаслідок аварії чи дії обставин непереборної сили, такі товари за умови належного підтвердження зазначених фактів дозволяється декларувати для вільного обігу на митній території України так, ніби вони були ввезені в зіпсованому (ушкодженому) стані.

Строк зберігання у **Р.**, призначених для експорту, не може перевищувати одного року з дати поміщення їх у цей режим. До закінчення зазначеного строку такі товари повинні бути вивезені за межі митної території України.

Іноземні товари, поміщені в **Р.**, зберігають статус іноземних товарів. Українські товари, поміщені в **Р.**, втрачають статус українських товарів з моменту відшкодування сум податку на додану вартість відповідно до положень ПКУ.

З товарами, що зберігаються на митному складі, без дозволу митного органу можуть проводитися прості складські операції, необхідні для забезпечення збереження цих товарів: 1) переміщення товарів у межах складу з метою раціонального розміщення; 2) чищення; 3) провітрювання; 4) створення оптимального температурного режиму зберігання; 5) сушіння (у тому числі із створенням потоку тепла); 6) захист від корозії; 7) боротьба із шкідниками; 8) інвентаризація.

Власник товарів, що зберігаються в **Р.** на митному складі, або уповноважена ним особа з дозволу митного органу може проводити підготовку таких товарів до продажу (відчуження) та транспортування: консолідація та подрібнення партій, формування відправлень, сортування, пакування, перепакування, маркування, навантаження, вивантаження, перевантаження, взяття проб і зразків товарів та інші подібні операції. Операції, що проводяться з товарами, що зберігаються в **Р.** на митному складі, не повинні змінювати характеристик, за якими ці товари були класифіковані згідно з УКТ ЗЕД.

З дозволу митного органу та за умови надання фінансової гарантії відповідно до розділу X МКУ 2012 р. товари, поміщені у **Р.**, можуть тимчасово з наступним поверненням вивозитися з митного складу на строк, обумовлений метою такого вивезення, але не більший ніж 45 днів. Не підлягають тимчасовому випуску з наступним поверненням товари, що використовуватимуться для виробництва, упаковки, експлуатації природних ресурсів, будівництва, ремонту чи обслуговування, виконання земляних або інших подібних робіт.

Р. припиняється митним органом у разі: передачі товарів на склад митного органу у зв'язку із закінченням строків зберігання в режимі митного складу; конфіскації товарів; повної втрати товарів унаслідок аварії або дії обставин непереборної сили.

У разі припинення **Р.** фінансові гарантії підлягають поверненню (вивільненню).

Після перебування на митному складі товари, оформлені у митні режими експорту, реекспорту, транзиту, тимчасового вивезення, переробки за межами митної території України, повинні бути в установлений відповідно до МКУ строк вивезені за межі митної території України або поміщені в інший митний режим, який дозволяється стосовно таких товарів. У разі поміщення товарів, що зберігаються на митному складі в **Р.**, в інший митний режим та у випадках закінчення строку зберігання на митному складі митний орган встановлює строк для вивезення зазначених товарів з митного складу, враховуючи наявність транспортних засобів та навантажувально-розвантажувальної техніки, але не менший ніж п'ять робочих днів.

Царенко В.І.

РЕЖИМ МИТНИЙ ПЕРЕРОБКИ ЗА МЕЖАМИ МИТНОЇ ТЕРИТОРІЇ (CUSTOMS REGIME OF OUTWARD PROCESSING) – митний режим, відповідно до якого українські товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці за межами митної території України без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД, за умови повернення цих товарів або продуктів їх переробки на митну територію України у митному режимі імпорту.

Операції з переробки товарів можуть включати: власне переробку товарів, у тому числі: обробку, монтаж, демонтаж, використання окремих товарів, які сприяють чи полегшують процес виготовлення продуктів переробки; ремонт товарів, у тому числі модернізацію, відновлення та регулювання, калібрування.

Товари, поміщені в **Р.**, протягом всього строку перебування у цьому режимі перебувають під митним контролем. Поміщення товарів у **Р.** в установлених законом випадках здійснюється зі сплатою вивізного мита. Не підлягають поміщенню у **Р.** товари (крім тих, що вивозяться з метою ремонту), які при імпорті були звільнені від оподаткування митними платежами відповідно до МКУ і ПКУ.

За обґрунтованої необхідності КМУ має право визначати: продукти переробки, залишки переробки, а також товари, продукти переробки чи залишки переробки яких підлягають обов'язковому поверненню на митну територію України і випуску у вільний обіг; мінімальне співвідношення вартості українських та іноземних товарів для окремих категорій товарів, що піддаються операціям з переробки за межами митної території України.

Товари, продукти переробки яких визначені КМУ як обов'язкові до повернення на митну територію України, вивозяться у **Р.** із застосуванням заходів гарантування на суму їх вартості в порядку, визначеному КМУ. У разі встановлення законами України заборон чи обмежень щодо переробки відповідних товарів за межами митної території України переробка таких товарів, поміщених у **Р.**, завершується на умовах, які діяли на момент поміщення цих товарів у зазначений митний режим.

Якщо умовами переробки товарів за межами митної території України передбачено проведення розрахунків частиною товарів, призначених для переробки, така частина товарів при вивезенні за межі митної території України декларується у митному режимі експорту. Поміщення товарів у **Р.** допускається з письмового дозволу митного органу за заявою власника цих товарів або уповноваженої ним особи.

Строк переробки товарів за межами митної території України встановлюється митним органом у кожному випадку під час надання дозволу підприємству-резиденту, виходячи з тривалості процесу переробки товарів та розпорядження продуктами їх переробки. Зазначений строк обчислюється, починаючи з дня завершення митного оформлення митним органом українських товарів для переробки. За заявою підприємства, якому видано дозвіл на переробку товарів, з причин, підтверджених документально, строк переробки товарів за межами митної території України продовжується зазначеним органом, але загальний строк переробки не може перевищувати 365 днів. Законами України може визначатися інший строк переробки товарів.

Митні органи здійснюють контроль за обов'язковим обсягом виходу продуктів переробки, що утворюються в результаті переробки товарів за межами митної території України. Дані про обов'язковий обсяг виходу продуктів переробки зазначаються в договорі (контракті) на переробку товарів або в окремому документі, що подаються митному органу підприємством для отримання дозволу на переробку товарів за межами митної території України.

Порядок митного оформлення продуктів переробки передбачений ст. 168 МКУ 2012 р., а саме: під час ввезення продуктів переробки іноземні товари, які були витрачені у процесі переробки товарів, що вивозилися, декларуванню не підлягають; повне звільнення від оподаткування митними платежами застосовується до товарів, які були поміщені у **Р.** та в межах визначеного строку повертаються на митну територію України: 1) у тому самому стані, в якому вони були вивезені за межі митної території України; 2) у відремонтованому вигляді, якщо ремонт проведено в рамках гарантійних зобов'язань; до продуктів переробки застосовується часткове звільнення від оподаткування митними платежами, відповідно до якого сплаті підлягає позитивна різниця між сумою митних платежів, нарахованою на продукти переробки, та сумою митних платежів, яка підлягала б сплаті у разі імпорту відповідних товарів, які були вивезені за межі митної території України для переробки; продукти переробки можуть ввозитися на митну територію України однією чи кількома партіями. Допускається ввезення продуктів переробки на митну територію України через інший митний орган, ніж той, через який товари вивозилися для переробки.

Товари, поміщені у **Р.**, та/або продукти їх переробки можуть бути реалізовані за межами митної території України за умови митного оформлення товарів, поміщених у **Р.**, у митний режим експорту з дотриманням вимог МКУ та інших законодавчих актів України.

Залишки і відходи, що утворилися в результаті здійснення операцій з переробки українських товарів за межами митної території України і залишаються за межами цієї території, митному контролю та митному оформленню не підлягають.

Митний статус товарів, що поміщуються у **Р.**: українські товари, поміщені у **Р.**, отримують статус іноземних товарів з моменту їх фактичного вивезення за межі митної території України; продукти переробки, виготовлені (одержані) у процесі здійснення операцій з переробки товарів, мають статус іноземних товарів та вважаються такими, що поміщені у **Р.**

Р. завершується: шляхом імпорту продуктів переробки; шляхом реімпорту товарів, що вивозилися в **Р.**; шляхом експорту продуктів переробки чи товарів, що вивозилися в **Р.**; у випадках: а) конфіскації товарів; б) повної втрати товарів унаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту такої аварії або дії обставин. **Р.** припиняється митним органом у разі: 1) конфіскації товарів; 2) повної втрати товарів унаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту такої аварії або дії обставин.

Попель С.А.

РЕЖИМ МИТНИЙ ПЕРЕРОБКИ НА МИТНІЙ ТЕРИТОРІЇ (CUSTOMS REGIME OF INWARD PROCESSING) – митний режим, відповідно до якого іноземні товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання

ЗЕД, за умови подальшого реекспорту продуктів переробки.

Поміщення товарів у **Р.** здійснюється з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами. Заходи гарантування додержання **Р.** застосовуються до товарів такої переробки у спосіб, визначений МКУ. У процесі переробки іноземних товарів не допускається використання українських товарів (крім палива та енергії), на які законом встановлено вивізне мито.

Обмеження або заборони щодо ввезення окремих видів товарів на митну територію України з метою переробки встановлюються законом. За обґрунтованої необхідності КМУ має право визначати: товари, при поміщені яких у **Р.** застосовуються фінансові гарантії; продукти переробки та/або товари, продукти переробки яких підлягають обов'язковому реекспорту за межі митної території України; мінімальне співвідношення вартості іноземних та українських товарів для окремих категорій товарів, що піддаються операціям з переробки; перелік товарів, які не можуть бути допущені до переробки для вільного обігу на митній території України; товари, поміщення яких у **Р.** забороняється.

У разі встановлення, відповідно до МКУ, заборон чи обмежень щодо переробки відповідних товарів на митній території України переробка таких товарів, поміщених **Р.**, завершується на умовах, що діяли на момент поміщення цих товарів у зазначений митний режим. Поміщення товарів у **Р.** допускається з письмового дозволу митного органу за заявою власника цих товарів або уповноваженої ним особи.

Операції з переробки товарів можуть включати: власне переробку товарів, у тому числі: обробку, монтаж, демонтаж, використання окремих товарів, які сприяють чи полегшують процес виготовлення продуктів переробки; ремонт товарів, у тому числі модернізацію, відновлення та регулювання, калібрування.

Окремі операції з переробки товарів або повний цикл переробки за дорученням підприємства, якому видано дозвіл на переробку товарів на митній території України, та з дозволу митного органу можуть здійснюватися іншими підприємствами. При цьому відповідальність перед митними органами за порушення визначеного порядку переробки товарів несе підприємство, якому видано дозвіл на проведення операцій з переробки товарів на митній території України. Дозволи на виконання окремих операцій з переробки або повного циклу переробки надаються одночасно з дозволом на переробку товарів на митній території України або, за необхідності, – на підставі заяви відповідної особи після надання цього дозволу та відображаються у ньому.

Строк переробки товарів на митній території України встановлюється митним органом у кожному випадку під час видачі дозволу підприємству, враховуючи тривалість процесу переробки товарів та розпорядження продуктами їх переробки. Зазначений строк обчислюється, починаючи з дня завершення митного оформлення митним органом іноземних товарів для переробки. За заявою підприємства, якому видано дозвіл на переробку товарів, з причин, підтверджених документально, строк переробки товарів на митній території України продовжується зазначеним органом, але загальний строк переробки не може перевищувати 365 днів. Законами України може визначатися більший строк переробки товарів.

Митні органи здійснюють контроль за обов'язковим обсягом виходу продуктів переробки, що утворюються в результаті переробки товарів на митній території України. Дані про обов'язковий обсяг виходу продуктів переробки зазначаються в договорі (контракті) на переробку товарів або в окремому документі, що подаються митному органу підприємством для отримання дозволу на переробку товарів на митній території України.

Порядок митного оформлення продуктів переробки передбачений МКУ, а саме: під час реекспорту продуктів переробки вони підлягають декларуванню митним органам з поданням переліку українських товарів, витрачених під час здійснення операцій з переробки іноземних товарів, із зазначенням їх кількості та вартості; декларант має право заявити українські товари (крім палива та енергії), що повністю використані під час переробки іноземних товарів, у митний режим експорту. Митне оформлення в такому випадку здійснюється у порядку, встановленому МКУ та іншими законами України для митного оформлення експорту українських товарів; продукти переробки можуть реекспортуватися однією чи кількома партіями. Допускається вивезення продуктів переробки за межі митної території України не через той митний орган, через який товари ввозилися на цю територію для переробки.

Переробка товарів для вільного обігу на митній території України: дозволяється ввезення товарів для переробки на митній території України з метою подальшого митного оформлення продуктів переробки для вільного обігу на цій території; товари можуть бути допущені до переробки для вільного обігу на митній території України за умови, що: митний орган може впевнитися в тому, що продукти переробки були отримані саме з цих товарів; та товари після переробки не можуть бути економічно вигідно відновлені у первинному стані; переробка товарів для вільного обігу на митній території України завершується шляхом поміщення продуктів їх переробки у митний режим імпорту. За рішенням декларанта або уповноваженої ним особи допускається поміщення зазначених продуктів в інші митні режими.

Залишки або відходи, що утворилися в результаті здійснення операцій з переробки іноземних товарів і мають господарську цінність та/або можуть бути утилізовані, підлягають поміщенню в цьому стані у відповідний митний режим до закінчення строку переробки товарів

Митний статус товарів, що поміщуються у **Р.** закріплений у МКУ: іноземні товари, поміщені у **Р.**, зберігають статус іноземних товарів; продукти переробки, залишки (відходи), виготовлені (одержані) в процесі здійснення операцій з переробки іноземних товарів, мають статус іноземних товарів та вважаються такими, що поміщені у **Р.**; українські товари, що використовувалися в процесі переробки іноземних товарів на митній території України, отримують статус іноземних товарів у момент вивезення продуктів переробки за межі митної території України.

Р. завершується шляхом реекспорту продуктів переробки чи поміщення їх в інший митний режим, а також у випадку конфіскації товарів; повної втрати товарів унаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту такої аварії або дії обставин.

Царенко В.І.

РЕЖИМ МИТНИЙ РЕЕКСПОРТУ (CUSTOMS REGIME OF RE-EXPORTATION) – митний режим, відповідно до якого товари, що були раніше ввезені на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивозяться за межі митної території України без сплати вивізного мита та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

Р. може бути застосований до товарів, які при ввезенні на митну територію України мали статус іноземних та: 1) після ввезення на митну територію України перебували під митним контролем та не були поміщені у митний режим (у тому числі у зв'язку з обмеженнями чи заборонами щодо ввезення таких товарів на митну територію України); 2) були поміщені у митний режим тимчасового ввезення та вивозяться за межі митної території України у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання, а також змін, що допускаються у разі використання таких товарів у митному режимі тимчасового ввезення; 3) були поміщені у митний режим переробки на митній території та вивозяться за межі митної території України у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання, або у вигляді продуктів їх переробки; 4) були поміщені у митний режим митного складу та вивозяться за межі митної території України у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання; 5) були поміщені у митний режим імпорту і повертаються нерезиденту – стороні зовнішньоекономічного договору, згідно з яким ці товари поміщувалися у цей режим, у зв'язку з невиконанням (неналежним виконанням) умов цього договору або з інших обставин, що перешкоджають його виконанню, якщо ці товари: а) вивозяться протягом шести місяців з дати поміщення їх у митний режим імпорту; б) перебувають у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування, зберігання та використання (експлуатації), внаслідок якої були виявлені недоліки, що спричинили реекспорт товарів; 6) визнані помилково ввезеними на митну територію України.

Товари можуть бути також поміщені у **Р.**, якщо: 1) під час перебування таких товарів на митній території України вони піддавалися операціям, необхідним для їх збереження, а також технічному обслуговуванню чи ремонту, необхідність у яких виникла під час перебування на митній території України; 2) стан таких товарів змінився внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили; 3) у **Р.** поміщується лише частина товарів, раніше ввезених на митну територію України.

У **Р.** також поміщуються товари, що перебували у митному режимі вільної митної зони, безмитної торгівлі та вивозяться за межі митної території України.

Для поміщення товарів у **Р.** особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму, повинна: подати митному органу, що здійснює випуск товарів, документи на такі товари; надати митному органу документи та відомості, необхідні для ідентифікації товарів, що реекспортуються; у випадках, встановлених законодавством, подати митному органу дозвіл на проведення зовнішньоекономічної операції з реекспорту цих товарів.

Окремі положення щодо застосування **Р.** зазначено у ст. 87 МКУ 2012 р Це випадки застосування ідентифікації товарів та виключення із цього правила. Застосування **Р.** можливе за умови ідентифікації митним органом товарів, заявлених у цей режим, як таких, що були раніше ввезені на митну територію України. Для товарів, що ввозяться з наміром подальшого реекспорту, засоби забезпечення ідентифікації можуть бути застосовані на момент їх ввезення на митну територію України.

Для забезпечення ідентифікації товарів, що реекспортуються, можуть застосовуватися засоби: одноразових номерних запірно-пломбових пристроїв, печаток, голографічних міток, нанесення цифрового, літерного чи іншого маркування, ідентифікаційних знаків, проставляння штампів, взяття проб і зраз-

ків, складання опису товарів, транспортних засобів комерційного призначення, креслень, масштабних зображень, виготовлення фотографій, ілюстрацій, використання товаросупровідної документації тощо.

Товари, що набули статусу українських внаслідок імпорту та реекспортуються згідно з пунктом 5 частини першої ст. 86 МКУ 2012 р., втрачають статус українських товарів з моменту їх фактичного вивезення за межі митної території України.

Після поміщення товарів у **Р.** згідно із пунктом 5 частини першої ст. 86 МКУ 2012 р. суми ввізного мита, сплачені при імпорті цих товарів, повертаються особам, які їх сплачували, або їх правонаступникам відповідно до МКУ. Акцизний податок і податок на додану вартість при поміщені товарів згідно з пунктом 5 частини першої ст. 86 МКУ 2012 р. в **Р.** справляються відповідно до ПКУ.

Царенко В.І.

РЕЖИМ МИТНИЙ РЕІМПОРТУ (CUSTOMS REGIME OF RE-IMPORTATION) – митний режим, відповідно до якого товари, що були вивезені або оформлені для вивезення за межі митної території України, випускаються у вільний обіг на митній території України зі звільненням від сплати митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

Умови поміщення товарів у митний режим реімпорту визначено у ст. 78 МКУ 2012 р. **Р.** може бути застосований до товарів, що надходять на митну територію України, та до товарів, що зберігаються під митним контролем або поміщені в інший митний режим.

У **Р.** можуть бути поміщені товари, які: були вивезені за межі митної території України у митному режимі тимчасового вивезення та ввозяться на цю територію до завершення строку дії цього митного режиму у тому самому стані, в якому вони були вивезені, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання, а також змін, що допускаються у разі використання таких товарів у митному режимі тимчасового вивезення; були вивезені за межі митної території України у митному режимі переробки за межами митної території та ввозяться на цю територію до завершення строку дії цього митного режиму у тому самому стані, в якому вони були вивезені, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання; були поміщені у митний режим експорту (остаточного вивезення) і повертаються особі, яка їх експортувала, у зв'язку з невиконанням (неналежним виконанням) умов зовнішньоекономічного договору, згідно з яким ці товари поміщувалися у режим експорту, або з інших обставин, що перешкоджають виконанню цього договору, якщо ці товари: а) повертаються на митну територію України у строк, що не перевищує шести місяців з дати вивезення їх за межі цієї території у митному режимі експорту; б) перебувають у такому самому стані, в якому вони оформлені у митний режим експорту, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування, зберігання та використання (експлуатації), внаслідок якого були виявлені недоліки, що спричинили реімпорт товарів.

Також зазначені товари можуть бути поміщені у **Р.** у разі, якщо: 1) під час перебування таких товарів за межами митної території України вони піддавалися операціям, необхідним для їх збереження, а також технічному обслуговуванню чи ремонту, необхідність у яких виникла під час перебування за межами митної території України; 2) стан таких товарів змінився внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили; 3) у **Р.** поміщується лише частина товарів, раніше випущених для вивезення за межі митної території України.

Для поміщення товарів у **Р.** особа, на яку покладається обов'язок щодо дотримання вимог митного режиму, повинна: 1) ввезти товари на митну територію України не пізніше, ніж у встановлений законодавством строк після їх вивезення за межі митної території України; 2) подати митному органу, що здійснює випуск товарів у **Р.**, документи на такі товари; 3) надати митному органу документи та відомості, необхідні для ідентифікації товарів, що реімпортуються.

Українські товари, поміщені у **Р.**, зберігають статус українських товарів. Іноземні товари, що реімпортуються згідно з пунктом 3 частини другої ст. 78 МКУ 2012 р., після поміщення у **Р.** набувають статусу українських товарів. Підтвердженням українського статусу товарів є митна декларація, за якою ці товари випущено у вільний обіг.

Після поміщення у **Р.** товарів суми вивізного мита, сплачені при експорті цих товарів, повертаються особам, які їх сплачували, або їх правонаступникам, у порядку, передбаченому МКУ. Акцизний податок і податок на додану вартість при поміщені товарів раніше експортованих у **Р.**, за дотримання умов, визначених у МКУ, справляються відповідно до ПКУ.

Царенко В.І.

РЕЖИМ МИТНИЙ ТИМЧАСОВОГО ВВЕЗЕННЯ (CUSTOMS REGIME OF TEMPORARY IMPORTATION) – митний режим, відповідно до якого іноземні товари, транспортні засоби комерційного призначення ввозяться для конкретних цілей на митну територію України з умовним повним або частковим звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД і підлягають реекспорту до завершення встановленого строку

без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання.

Р. може бути застосований до товарів, що надходять на митну територію України, та до товарів, що зберігаються під митним контролем або поміщені в інший митний режим, який передбачає їх перебування під митним контролем.

Для поміщення товарів у **Р.** особа, відповідальна за дотримання митного режиму, повинна: 1) подати митному органу, що здійснює випуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення у режимі тимчасового ввезення, документи на такі товари, транспортні засоби, що підтверджують мету їх тимчасового ввезення; 2) у випадках, передбачених законодавством, надати митному органу зобов'язання про реекспорт товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які тимчасово ввозяться, у строки, встановлені митним органом; 3) подати митному органу дозвіл відповідного компетентного органу на тимчасове ввезення товарів, якщо отримання такого дозволу передбачено законодавством; 4) сплатити митні платежі або забезпечити виконання зобов'язання із сплати митних платежів відповідно до вимог МКУ.

МКУ 2012 р. визначає перелік товарів, що можуть бути поміщені у **Р.** з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами: транспортні засоби комерційного призначення, зазначені у МКУ та в Додатках В.1 – В.9, С, D до Конвенції про тимчасове ввезення (м. Стамбул, 1990 р.), на умовах, визначених цими Додатками, а також повітряні судна, які ввозяться на митну територію України українськими авіакомпаніями за договорами оперативного лізингу.

МКУ 2012 р. визначає перелік товарів, що можуть бути поміщені у **Р.** з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами. У **Р.** з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами відповідно до положень Додатка Е до Конвенції про тимчасове ввезення (м. Стамбул, 1990 р.) можуть поміщуватися товари (за винятком підакцизних), транспортні засоби комерційного призначення, а також повітряні судна, які ввозяться на митну територію України українськими авіакомпаніями за договорами оперативного лізингу, а також у Додатках В.1 – В.9, С, D до Конвенції про тимчасове ввезення (м. Стамбул, 1990 р.), або такі, що не відповідають вимогам зазначених Додатків.

У разі тимчасового ввезення товарів з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами за кожний повний або неповний календарний місяць заявленого строку перебування на митній території України сплачується 3 відсотки суми митних платежів, яка підлягала б сплаті у разі випуску цих товарів у вільний обіг на митній території України, розрахованої на дату поміщення їх у **Р.**

Сума митних платежів сплачується при поміщені товарів у **Р.** та розраховується за встановлений митним органом строк дії цього митного режиму. У такому ж порядку сплачуються митні платежі у разі продовження строку тимчасового ввезення. Загальна сума митних платежів, яка підлягає сплаті за час перебування товарів у **Р.** з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами, не повинна перевищувати суми, яка підлягала б сплаті у разі випуску цих товарів у вільний обіг на митній території України, розрахованої на дату поміщення їх у **Р.** Сума митних платежів, сплачена на підставі умовного часткового звільнення від оподаткування митними платежами, поверненню не підлягає.

У разі випуску товарів, поміщених у **Р.** з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами, у вільний обіг на митній території України або передачі таких товарів у користування іншій особі, митні платежі сплачуються в обсязі, передбаченому законом для ввезення цих товарів на митну територію України у митному режимі імпорту, за відрахуванням суми, вже сплаченої на підставі умовного часткового звільнення цих товарів від оподаткування митними платежами. При цьому за період, коли застосовувалося таке звільнення, підлягають сплаті проценти з сум податкових зобов'язань, що підлягали б сплаті у разі, якщо б щодо таких сум надавалося розстрочення податкових зобов'язань відповідно до розділу II ПКУ.

Транспортні засоби комерційного призначення, поміщені в **Р.**, можуть піддаватися операціям технічного обслуговування та ремонту, необхідність в яких виникла протягом строку перебування в митному режимі тимчасового ввезення. Строк тимчасового ввезення товарів встановлюється митним органом у кожному конкретному випадку, але не повинен перевищувати трьох років з дати поміщення товарів у **Р.**

Строк тимчасового ввезення транспортних засобів комерційного призначення встановлюється митним органом з урахуванням того, що ці транспортні засоби повинні бути реекспортовані відразу ж після закінчення транспортних операцій, для яких вони були ввезені.

З урахуванням мети ввезення товарів та інших обставин попередньо встановлений строк тимчасового ввезення товарів за письмовою заявою власника цих товарів або уповноваженої ним особи може бути продовжений відповідним митним органом. У разі відмови у продовженні строку тимчасового ввезення митний орган зобов'язаний невідкладно письмово або в електронній формі повідомити особі, яка звернулася із заявою про його продовження, про причини та підстави такої відмови.

Забезпечення дотримання вимог **Р.** здійснюється шляхом: 1) застосування міжнародного митного документа (книжки ATA або книжки CPD), що містить чинну міжнародну гарантію сплати митних

платежів, встановлених законом на імпорт товарів; 2) надання фінансової гарантії у визначеному законом порядку. Фінансова гарантія повертається після завершення **Р.**

Гарантія дотримання вимог **Р.** не вимагається щодо: устаткування для підготовки радіо- чи телепередач і репортажів, а також транспортних засобів, спеціально пристосованих для використання для цілей радіо- чи телепередач; контейнерів, піддонів та упаковок; наукового і педагогічного устаткування та матеріалів для забезпечення добробуту мореплавців, що використовуються на борту суден; особистих речей; товарів, ввезених для спортивних цілей; товарів, що ввозяться в рамках прикордонного обігу; медичного, хірургічного і лабораторного устаткування, а також будь-яких товарів, таких як автомобілі чи інші транспортні засоби, ковдри, намети, збірні будинки, інших товарів першої необхідності, відправлених як допомога потерпілим від стихійного лиха чи подібних катастроф; транспортних засобів комерційного призначення; тяглових тварин, тварин, ввезених для перегону на нове пасовисько чи випасання на землях, розташованих у прикордонній смузі (контрольованому прикордонному районі); товарів, які тимчасово ввозяться на митну територію України з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами; повітряних суден, які ввозяться на митну територію України українськими авіакомпаніями за договорами оперативного лізингу.

Іноземні товари, поміщені у **Р.**, зберігають статус іноземних товарів. **Р.** завершується шляхом реекспорту товарів, транспортних засобів комерційного призначення, поміщених у цей митний режим, або шляхом поміщення їх в інший митний режим, що допускається МКУ. Якщо заборони або обмеження щодо імпорту, що діяли на момент тимчасового ввезення товарів, скасовано протягом їх перебування у **Р.**, дозволяється завершення **Р.** шляхом випуску товарів для вільного обігу на митній території України.

Р. припиняється митним органом у разі конфіскації товарів, транспортних засобів комерційного призначення, їх повної втрати внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили.

У разі припинення **Р.** згідно з частиною третьою ст. 112 МКУ 2012 р. реекспорт товарів, транспортних засобів комерційного призначення не вимагається, а гарантії підлягають поверненню (вивільненню).

Царенко В.І.

РЕЖИМ МИТНИЙ ТИМЧАСОВОГО ВИВЕЗЕННЯ (CUSTOMS REGIME OF TEMPORARY EXPORTATION) – митний режим, відповідно до якого українські товари або транспортні засоби комерційного призначення вивозяться за межі митної території України з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД і підлягають реімпорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання.

Так, згідно із наведеним поняттям обов'язковими підставами для поміщення товарів, транспортних засобів у митний **Р.** є: товари повинні мати статус українських; транспортні засоби мають бути комерційного призначення; подальший реімпорт; встановлення строку зворотного ввезення; незмінний стан товарів або транспортних засобів.

Держава в свою чергу при дотриманні умов поміщення товарів у **Р.**: надає умовне повне звільнення від оподаткування; не застосовує заходи нетарифного регулювання. Умови поміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у **Р.** визначено ст. 114 МКУ 2012 р. **Р.** може бути застосований до товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що безпосередньо вивозяться за межі митної території України.

Для забезпечення ідентифікації товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що поміщуються у **Р.**, можуть застосовуватися засоби, передбачені МКУ. Митні органи застосовують зазначені засоби тільки у тих випадках, коли комерційні способи ідентифікації є недостатніми. Не вимагається застосування засобів забезпечення ідентифікації до тари, піддонів та інших подібних товарів, що не мають індивідуальних ідентифікаційних ознак.

Для поміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у **Р.** особа, відповідальна за дотримання митного режиму, повинна: 1) подати митному органу, що здійснює випуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення у режимі тимчасового вивезення, документи на такі товари, транспортні засоби, що підтверджують мету їх тимчасового вивезення; 2) у випадках, передбачених законодавством, надати митному органу зобов'язання про реімпорт товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які тимчасово вивозяться, у строки, встановлені митним органом; 3) подати митному органу дозвіл відповідного компетентного органу на тимчасове вивезення товарів, якщо отримання такого дозволу передбачено законодавством.

Транспортні засоби комерційного призначення, поміщені у **Р.**, можуть піддаватися операціям технічного обслуговування та ремонту, необхідність в яких виникла протягом строку перебування у митному режимі тимчасового вивезення. Строк тимчасового вивезення товарів, транспортних засобів комерційного призначення встановлюється митним органом у кожному конкретному випадку, але не повинен перевищувати трьох років з дати поміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у зазначений митний режим.

З урахуванням мети тимчасового вивезення товарів, транспортних засобів комерційного призначення та інших обставин строк, зазначений у частині першій цієї статті, може бути продовжений. У разі якщо товари, транспортні засоби комерційного призначення поміщені у **Р.**, не можуть бути своєчасно реімпортовані внаслідок накладення на них арешту, перебіг строку тимчасового вивезення зупиняється на час такого арешту.

За заявою особи, відповідальної за дотримання **Р.**, митний орган надає дозвіл на передачу права використання **Р.** щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення будь-якій іншій особі за умови, що така інша особа: відповідає вимогам, встановленим МКУ; та бере на себе зобов'язання особи, відповідальної за дотримання **Р.**

При поміщені товарів, транспортних засобів комерційного призначення у **Р.** та їх реімпорті до закінчення строку, встановленого митним органом, до цих товарів, транспортних засобів застосовується умовне повне звільнення від оподаткування митними платежами. При цьому товари не змінюють свого статусу.

Р. завершується шляхом реімпорту товарів, транспортних засобів комерційного призначення, поміщених у цей митний режим, або поміщення їх в інший митний режим, що допускається МКУ. Якщо заборони або обмеження щодо експорту, що діяли на момент тимчасового вивезення товарів, скасовано протягом їх перебування у **Р.**, дозволяється завершення **Р.** шляхом випуску товарів у митному режимі експорту.

Р. припиняється митним органом у разі конфіскації товарів, транспортних засобів комерційного призначення, їх повної втрати внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили. У цьому випадку не вимагається їх реімпорт.

Царенко В.І.

РЕЖИМ МИТНИЙ ТРАНЗИТУ (CUSTOMS REGIME OF TRANSIT) – митний режим, відповідно до якого товари та/або транспортні засоби комерційного призначення переміщуються під митним контролем між двома митними органами або в межах зони діяльності одного такого органу без будь-якого використання цих товарів, без сплати митних платежів та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

Переміщення товарів у **Р.** здійснюється як прохідний або внутрішній транзит, або каботаж. **Р.** застосовується до товарів, які переміщуються: прохідним транзитом від пункту ввезення (пропуску) на митну територію України до пункту вивезення (пропуску) за межі митної території України (у тому числі в межах одного пункту пропуску через державний кордон України); внутрішнім транзитом або каботажем: а) від пункту ввезення (пропуску) на митну територію України до митного органу, розташованого на митній території України; б) від митного органу, розташованого на митній території України, до пункту вивезення (пропуску) за межі митної території України; в) від одного пункту, розташованого на митній території України, до іншого пункту, розташованого на митній території України, у тому числі, якщо частина цього переміщення проходить за межами митної території України; г) від штучного острова, установки або споруди, створених у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України, до митного органу, розташованого на території України, зайнятій сушею, та у зворотному напрямку.

Р. може бути застосований як до товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що безпосередньо ввозяться на митну територію України, так і до таких, що перебувають на митній території України. У **Р.** можуть бути поміщені товари, транспортні засоби комерційного призначення незалежно від їх митного статусу, а також будь-які товари, крім заборонених законодавством для ввезення та/або транзиту через митну територію України.

Для поміщення товарів та/або транспортних засобів комерційного призначення у **Р.** особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму, повинна: подати митному органу митну декларацію (документ, який використовується замість митної декларації), товарно-транспортний документ на перевезення та рахунок-фактуру (інвойс) або інший документ, який визначає вартість товару; у випадках, визначених законодавством, надати митному органу дозвільний документ на транзит через митну територію України, який видається відповідними уповноваженими органами; у випадках, встановлених МКУ, забезпечити виконання зобов'язання із сплати митних платежів.

Для забезпечення ідентифікації товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що поміщуються у **Р.**, можуть застосовуватися засоби митного забезпечення. Не вимагається застосування засобів забезпечення ідентифікації до тари, піддонів та інших подібних товарів, що не мають індивідуальних ідентифікаційних ознак.

Товари, транспортні засоби комерційного призначення, що переміщуються у **Р.**, повинні: перебувати у незмінному стані, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування і зберігання; не використовуватися з жодною іншою метою, крім транзиту; бути доставленими у митний орган призначення до закінчення визначеного строку для різних видів транзиту; мати неушкоджені засоби забезпечення ідентифікації у разі їх застосування.

Транспортні засоби комерційного призначення, поміщені у митний режим транзиту, можуть піддаватися операціям з технічного обслуговування та ремонту, потреба в яких виникла під час пе-

ребування їх на митній території України. За умови забезпечення ідентифікації товарів, що переміщуються у режимі транзиту, та дотримання інших вимог, встановлених МКУ, допускається перевезення зазначених товарів транспортним засобом, який здійснює перевезення в межах митної території України товарів, які не перебувають під митним контролем. Для декларування у **Р.**, що переміщуються будь-яким видом транспорту використовується митна декларація (у тому числі попередня митна декларація).

У разі транзиту в межах одного пункту пропуску або для декларування товарів, що не є підакцизними, залежно від виду транспорту замість митної декларації може використовуватися авіаційна вантажна накладна (Air Waybill) або коносамент (Bill of Lading). Для декларування товарів, що не є підакцизними, замість митної декларації залежно від виду транспорту може використовуватися накладна УМВС (СМГС), накладна ЦІМ (CIM), накладна ЦІМ/УМВС (ЦИМ/СМГС, CIM/SMGS), книжка МДП (Carnet TIR).

Незалежно від виду транспорту для декларування у **Р.** товарів, транспортних засобів комерційного призначення може використовуватися книжка АТА або книжка CPD. У випадках, передбачених міжнародними договорами України, укладеними відповідно до закону, для декларування у **Р.** товарів, транспортних засобів комерційного призначення використовуються документи, передбачені такими договорами.

Залежно від виду транспорту МКУ 2012 р. встановлює такі строки транзитних перевезень: для автомобільного транспорту – 10 діб (у разі переміщення в зоні діяльності одного митного органу – 5 діб); для залізничного транспорту – 28 діб; для авіаційного транспорту – 5 діб; для морського та річкового транспорту – 20 діб; для трубопровідного транспорту – 31 доба; для трубопровідного транспорту (з перевантаженням на інші види транспорту) – 90 діб. До зазначених строків не включається: час дії обставин непереборної сили; час зберігання товарів під митним контролем (за умови інформування митного органу, який контролює їх переміщення); час, необхідний для здійснення інших операцій з товарами, у випадках, передбачених цим розділом (за умови інформування митного органу, який контролює переміщення цих товарів).

Товари під час перебування у режимі транзиту не змінюють свій статус. **Р.**, як правило, завершується вивезенням товарів, транспортних засобів комерційного призначення, поміщених у цей митний режим, за межі митної території України. Таке вивезення здійснюється під контролем митного органу призначення. При вивезенні за межі митної території України товарів, поміщених у **Р.**, окремими партіями **Р.** вважається завершеним після фактичного вивезення за межі митної території України останньої з таких окремих партій. При ввезенні товарів на митну територію України з метою подальшого їх поміщення у відповідний митний режим **Р.** завершується фактичним доставленням товарів до митного органу призначення. **Р.** також завершується поміщенням товарів, транспортних засобів комерційного призначення в інший митний режим при дотриманні вимог, визначених МКУ.

Митний орган призначення після представлення товарів, поміщених у митний режим транзиту, та митної декларації або іншого документа, визначеного МКУ, перевіряє дотримання вимог, встановлених законодавством України з питань державної митної справи до переміщення товарів у **Р.**, та виконує митні формальності, необхідні для завершення **Р.** Українські товари, що переміщувалися у **Р.** між штучним островом, установкою або спорудою, створеними у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України, та митним органом, розташованим на території України, зайнятій сушею, випускаються з-під митного контролю після фактичного доставлення цих товарів до зазначеного органу.

Р. також припиняється у разі конфіскації товарів, їх повної втрати внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили. У цьому разі вивезення товарів за межі митної території України не вимагається, а митні гарантії підлягають поверненню (вивільненню).

Царенко В.І.

РЕЖИМ МИТНОГО ЛІЦЕНЗІЙНОГО СКЛАДУ (REGIME OF BONDED WAREHOUSE). МКУ 2012 р. не визначає окремо такий вид режиму як режим митного ліцензійного складу (МЛС). МЛС – це спеціально обладнані приміщення, резервуари, майданчики, які використовувалися для зберігання товарів у режимі митного складу.

Використання МЛС при здійсненні ЗЕД дозволяло її учасникам зберігати на них під митним контролем завезену в Україну продукцію: без стягнення мита та інших податків; без застосування заходів з нетарифного регулювання (ліцензування, квотування, сертифікації й т. ін.), а також інших обмежень в період зберігання, а товари, що вивозилися за межі митної території України, зберігалися під митним контролем з моменту початку їх митного оформлення до фактичного вивезення за межі митної території України.

Основними завданнями МЛС було: сприяння розвитку ЗЕД України та її зближенню з існуючою світовою практикою; створення умов для підготовки імпортних товарів для їх використання на території України; зниження витрат, пов'язаних із переміщенням товарів через митний кордон України, а також, як показувала практика, зменшення часу простою транспортних засобів з вантажами,

що знаходяться під митним контролем.

Переваги застосування режиму митного зберігання на МЛС а) ввізні податки і збори не стягуються; б) заходи нетарифного регулювання не застосовуються; в) партії товарів можуть випускатися зі складу з подальшим поверненням (для проведення сертифікації, для участі у виставках); г) власники МЛС можуть застосовувати спрощений порядок митного оформлення товарів за договорами консигнації або договорами про переробку ввезення давальницької сировини іноземного замовника, будучи стороною цих договорів.

Власниками МЛС були суб'єкти підприємницької діяльності, які отримали ліцензію на право відкриття та експлуатації митного ліцензійного складу. Територія таких складів була зоною митного контролю і становила невід'ємну складову митної території України, на якій діяло законодавство України, МКУ, нормативні акти ДМСУ, а також нормативні акти інших відомств, що регулювали вимоги до товарів, що ввозилися в Україну або вивозилися з України.

МЛС був відкритого типу або закритого типу. МЛС відкритого типу – МЛС, який використовувався для зберігання товарів будь-якої особи. МЛС закритого типу – МЛС, який використовувався для зберігання товарів, що належали власнику складу.

У разі прийняття начальником митниці рішення про можливість відкриття МЛС митниця встановлювала процедуру залежно від конструкції МЛС, видів товарів, які мали на ньому зберігатися, товарообігу та інших факторів функціонування конкретного складу, а в разі відмови від погодження – митниця повідомляла про це заявника письмово, із зазначенням причин відмови. Митниця могла встановити для МЛС закритого типу спрощений порядок митного оформлення товарів.

Царенко В.І.

РЕЖИМ НАЙБІЛЬШОГО СПРИЯННЯ (MOST FAVORED NATION TREATMENT) – означає, що будь-яка перевага, сприяння, привілей чи імунітет, які надаються відносно будь-якого товару, що походить з будь-якої держави, повинні негайно та безумовно надаватися аналогічному товару, який походить з території держав-членів СОТ чи держав, з якими укладено двосторонні або регіональні угоди щодо **Р.н.с.**

Історія виникнення **Р.н.с.** пов'язана з історією комерційних договорів (трактатів). На початкових етапах розвитку міжнародного права держави прагнули не до мирного співробітництва (у тому числі в торгівлі), а до створення імперій. Саме тому держави підтримували розвиток лише тих зовнішньоекономічних відносин, які обслуговували їх політичні інтереси: правила ведення війни, порядок захоплення територій, закріплення результатів переговорів у договорах, правила вирішення суперечок тощо.

В епоху середньовіччя з'являються договори, які містили окремі аспекти **Р.н.с.** Відповідно до умов таких угод сторони намагалися отримати на свою користь монополію торгівлі або певні привілеї на території іншої держави. Важливою особливістю таких договорів був їх односторонній характер.

У XVII ст. з'являються нові ознаки **Р.н.с.:** держави прагнули не стільки отримати певні переваги у торгівлі на території іншої держави, скільки до рівноправності на цій території у порівнянні з іншими державами, тобто до скасування привілеїв та монополій інших держав. На основі Піренейського договору 1659 р. між Францією та Іспанією «піддані французького короля у всіх землях іспанської корони та піддані іспанського короля у Франції повинні мати становище найбільш сприятливої нації та не повинні сплачувати інших податків, окрім тих, які сплачують англійці та голландці». Від того часу принцип «найбільш сприятливої нації» знаходив своє відображення у більшості договорів.

Найбільш істотний вплив на формування **Р.н.с.,** на думку дослідників, справив торговельний договір, який було укладено 23.01.1860 між Англією і Францією, більш відомий як Договір Кобдена-Шевальє. Метою укладання Договору було скасування більшості тарифів, експортних та імпортних мит, які існували поміж двома країнами. Еволюція міжнародних відносин у галузі торгівлі від середини XVI і до середини XIX ст. сформувала основні принципи **Р.н.с.** – визнання рівності та взаємності прав представників іноземних держав на здійснення торгівлі на території іншої держави.

У світовій практиці діяли різні форми **Р.н.с.**, які суттєво відрізнялися одна від одної. **Р.н.с.** надавався у взаємній і в невзаємній формах, міг мати форму умовного **Р.н.с.** або надаватися в безумовній формі, надання **Р.н.с.** могло супроводжуватися обмеженнями сфери його дії. У даний час в міжнародній торгівлі діє свого роду класичне формулювання **Р.н.с.**, що міститься в Генеральній угоді з тарифів і торгівлі. **Р.н.с.** означає в загальному розумінні право договірної держави користуватися всіма перевагами, які інша держава надає будь-яким третім державам.

Відповідно до чинного законодавства України до товарів застосовується (відновлюється) **Р.н.с.** за умови одержання митним органом не пізніше ніж через 365 днів від дня здійснення митного оформлення цих товарів належним чином оформленого відповідного документа про їх походження.

Неліпович О.В.

РЕЖИМ НАЦІОНАЛЬНИЙ (NATIONAL TREATMENT) – правовий режим для іноземних суб'єктів господарської діяльності, який означає, що вони мають обсяг прав та обов'язків не менший,

ніж суб'єкти господарської діяльності України. **Р.н.** застосовується щодо всіх видів господарської діяльності іноземних суб'єктів цієї діяльності, пов'язаної з їх інвестиціями на території України, а також щодо експортно-імпортних операцій іноземних суб'єктів господарської діяльності тих країн, які входять разом з Україною до економічних союзів.

Р.н. згідно законодавства України може застосовуватись щодо імпортованих товарів походженням з держав-членів СОТ та передбачає режим не менш сприятливий, ніж для аналогічних товарів українського походження щодо податків, зборів, встановлюваних законами та іншими нормативно-правовими актами правил та вимог до внутрішнього продажу, пропозиції до продажу, купівлі, транспортування, розподілу або використання товарів, а також правил внутрішнього кількісного регулювання, які встановлюють вимоги щодо змішування, переробки або використання товарів у певних кількостях чи пропорціях.

ГАТС визначає **Р.н.** як «режим, не менш сприятливий», ніж той, що надається товарам, послугам та постачальникам послуг національного походження. Таке формулювання спрямоване саме на якісне визначення «рівного режиму», оскільки не завжди юридично рівний режим має наслідком фактичну недискримінацію.

Яковенко О.В.

РЕЖИМ ПРАВОВИЙ (LEGAL REGIME) – 1) порядок регулювання, виражений у комплексі правових засобів, які характеризуються особливим групуванням взаємодіючих між собою дозволів, заборон та позитивних зобов'язань, до того ж таких, що створюють особливий напрям регулювання; 2) особливий порядок правового регулювання, що виражається поєднанням юридичних засобів, створюючи бажаний соціальний стан і конкретний ступінь сприятливості або несприятливості для задоволення інтересів суб'єкта права. Тобто режим – це система умов і методів здійснення правового регулювання, нібито «розпорядок» дії права, його функціональна характеристика; 3) система норм права, що регулюють людську діяльність, відносини між людьми стосовно певних об'єктів; 4) закріплені в законодавстві права, обов'язки та відповідальність; 5) система заходів, що використовуються для досягнення поставлених цілей; 6) система правового впливу, що полягає у специфіці прийомів регулювання та його механізму.

Царенко В.І.

РЕЖИМ СПЕЦІАЛЬНИЙ І ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ДЛЯ НАЙМЕНШ РОЗВИНЕНИХ КРАЇН (SPECIAL AND DIFFERENTIAL TREATMENT FOR THE LEAST DEVELOPED COUNTRIES) – правова норма, що міститься в деяких багатосторонніх угодах ГАТТ/СОТ, та яка передбачає певні пільги для найменш розвинутих країн. Ці пільги виражаються у праві використовувати бенефіціарами преференційні ставки мита при постачанні товарів в економічно розвинені країни; більш тривалий період реалізації деяких зобов'язань, що містяться у багатосторонніх угодах ГАТТ/СОТ, зокрема у сфері митного захисту, внутрішній підтримці сільського господарства і субсидуванні експорту.

До найменш розвинених країн належать близько 50 країн світу з загальною чисельністю населення понад 880 млн осіб. Для них характерні такі несприятливі фактори як низький рівень доходів на душу населення, низький рівень розвитку людських ресурсів та проблеми економічного і структурного характеру, що стримують ріст та обмежують можливості опиратись несприятливим впливам.

Яковенко О.В.

РЕЖИМИ МИТНІ ЄС (CUSTOMS REGIMES OF THE EU). Згідно з Митним кодексом ЄС усі товари, незалежно від їх природи, кількості, країни походження, країни відправлення і місця призначення, при дотриманні певних умов у будь-який час можуть бути віднесені до одного з митних режимів. МК ЄС передбачає п'ять **Р.м. ЄС.**, причому, що є особливістю Кодексу, один з режимів об'єднує вісім митних процедур. Митні процедури реалізуються при поданні декларантом митної декларації, тоді як інші **Р.м. ЄС.** вимагають лише певних дій над товаром. МК ЄС містить такі митні режими:

1) поміщення товару під одну з митних процедур: випуск товару у вільний обіг; транзит товару; розміщення товару на митний склад; переробка товару всередині митної території; переробка під митним контролем; тимчасове ввезення; переробка товару за межами митної території; експорт товару;

2) поміщення товарів у вільну зону або на вільний склад;

3) реекспорт товарів з митної території ЄС;

4) знищення товарів;

5) відмова від товарів.

При цьому митні процедури, що існують у праві ЄС, прийнято класифікувати таким чином: відкладальні процедури (зовнішній транзит, митний склад, внутрішня переробка по відкладальній системі, переробка під митним контролем, тимчасове ввезення), які дають можливість «відкласти» сплату митних зборів до дотримання певних умов; економічні процедури (переробка, тимчасове ввезення, митний склад), реалізація яких впливає на економічні інтереси ЄС і, крім волевиявлення декларанта, вимагає дозволу митних органів.

Шнирков О.І.

РЕЗЕРВ У МИТНІЙ СЛУЖБІ КАДРОВИЙ (PERSONNEL RESERVE IN THE CUSTOMS SERVICE) – потенційні працівники організації, які за умови наявності вакантних посад можуть бути працевлаштовані на постійній основі. У фаховій літературі є й інші підходи до трактування цієї категорії, зокрема, **Р.** розглядається як потенційні можливості фахівця, який вже працює на державній службі, отримати підвищення. Окрім того, досить часто під **Р.** розуміють претендентів, які ще не працюють на державній службі, але мають відповідний досвід, навички, вміння, а також фахівців, які вже працюють на державній службі, але мають високий кадровий потенціал, що дозволяє їм претендувати на вищі посади державної служби.

Р. у митних органах доцільно трактувати як сукупність потенційних та наявних працівників цих органів, що мають необхідний трудовий потенціал (знання, вміння, навички) для заміщення вакантних посад або кар'єрного зростання. Система організації роботи з кадровим резервом складається з: порядку зарахування осіб до **Р.**; організації роботи з особами, зарахованими до **Р.**; порядку призначення осіб, зарахованих до **Р.**; припинення перебування осіб у **Р.**

Формування **Р.** забезпечує добір кандидатів на посади державних службовців, які мають професійні навички, що ґрунтуються на сучасних спеціальних знаннях і аналітичних здібностях, для прийняття та успішної реалізації управлінських рішень. **Р.** формується з числа: посадових осіб митних органів, у т. ч. тих, які підвищили кваліфікацію, пройшли стажування, або за результатами атестації рекомендовані для роботи на більш високих посадах; державних службовців органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; випускників Академії митної служби України, інших вищих навчальних закладів, з якими відповідними органами укладено угоди про співробітництво; осіб, рекомендованих конкурсними комісіями для зарахування до кадрового резерву, за результатами конкурсного випробування. Під час формування **Р.** забезпечується пропорційно збалансоване представництво кандидатур кожної статі з урахуванням складу працюючих в митному органі.

На кожну посаду державного службовця у митниці формується **Р.** із такого розрахунку: на керівну посаду – не менше двох осіб, на посади інспекторів (спеціалістів) – з урахуванням фактичної потреби. Списки осіб, зарахованих до **Р.** переглядаються щорічно у грудні. Кадрові підрозділи митниці систематично аналізують і узагальнюють практику використання кадрового резерву та вносять пропозиції керівництву митного органу щодо вдосконалення цієї роботи.

Зарахування осіб до **Р.** здійснюється за їх згодою, що повинна бути оформлена письмово у довільній формі. Основними критеріями при відборі осіб для зарахування до **Р.** є: вік, стаж роботи у митних органах та на державній службі, освітній, освітньо-кваліфікаційний рівень і напрям підготовки; результати підвищення кваліфікації та професійного навчання без відриву від роботи; ділові й особисті якості, необхідні для виконання обов'язків за посадою, на яку формується **Р.**; результати роботи на займаній посаді; рекомендації атестаційних і конкурсних комісій.

З особами, зарахованими до **Р.** проводиться робота згідно з їх особистими річними планами, а саме: підготовка та періодичне підвищення кваліфікації в митних закладах освіти; систематичне навчання шляхом самоосвіти; участь у роботі семінарів, нарад, конференцій у сфері професійної діяльності; участь у щорічному Всеукраїнському конкурсі «Кращий державний службовець»; стажування на відповідній посаді у митних органах, до **Р.** якого зараховано претендента, стажування за кордоном; вивчення законодавства України та участь у підготовці проектів нормативно-правових актів; залучення до проведення службових розслідувань та перевірок діяльності митних органів з відповідних питань; виконання обов'язків за посадою, на яку зараховано працівника до кадрового резерву; проведення занять у системі професійного навчання без відриву від роботи та підготовки навчально-методичних матеріалів; участь у підготовці аналітичних та звітних матеріалів про роботу митного органу, підрозділу.

Якщо посада, на яку особу зараховано до **Р.**, стає вакантною, то ця особа має переважне право на її заміщення. Окрім того, виключення із **Р.** може відбуватись за таких умов: з власної ініціативи особи та її письмовою заявою; за поданням керівника структурного підрозділу митних органів, керівника органу або його структурного підрозділу, керівника кадрового підрозділу органу, де мають бути наведені вмотивовані причини щодо виключення особи зі списку **Р.** Також особа вилучається із **Р.** якщо: виявлені обставини, що перешкоджають працівникові перебувати в кадровому резерві; невідповідність ділових й особистих якостей та рівня професійної підготовки цій посаді; наявність негативних результатів роботи під час перебування у **Р.** У разі звільнення посадової особи з митних органів, призначення особи на посаду, на яку була зарахована до **Р.**, особа вважається такою, що виключена з **Р.**

Руда Т.В.

РЕЗЕРВНА ВАЛЮТА – див. ВАЛЮТА РЕЗЕРВНА.

РЕЗИДЕНТ (RESIDENT) [від латин. Resident – сидячий, той, хто залишається на місці] – юридична або фізична особа, що постійно зареєстрована або постійно проживає у певній країні незалежно від громадянства. До економічних зобов'язань **Р.** належить дотримання законів країни своєї дис-

локації та сплата податків згідно з чинним законодавством цієї країни.

В Україні **Р.** визнаються: а) юридичні особи, які утворені та провадять свою діяльність відповідно до законодавства України, з місцезнаходженням на її території, а також їх відокремлені підрозділи за кордоном, що не здійснюють господарської діяльності; б) дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва України за кордоном, які мають дипломатичні привілеї та імунітет; в) фізичні особи: громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які мають постійне місце проживання в Україні, у тому числі ті, які тимчасово перебувають за кордоном; г) відокремлені підрозділи іноземних юридичних осіб з місцезнаходженням на території України, які здійснюють господарську діяльність відповідно до законодавства України; ґ) інвестор (оператор) за угодою про розподіл продукції, у тому числі постійне представництво інвестора-нерезидента.

Виконання одного із економічних зобов'язань **Р.** України – сплата податків – здійснюється відповідно до чинного українського законодавства, зокрема, ПКУ. Згідно з останнім, доходи, отримані **Р.** (крім фізичних осіб) з джерел за межами України, враховуються під час визначення його об'єкта та/або бази оподаткування у повному обсязі. При визначенні об'єкта та/або бази оподаткування витрати, здійснені **Р.** (крім фізичних осіб) у зв'язку з отриманням доходів з джерел походження за межами України, враховуються у порядку і розмірах, встановлених законодавством. Доходи, отримані фізичною особою – **Р.** з джерел походження за межами України, включаються до складу загального річного оподаткованого доходу, крім доходів, що не підлягають оподаткуванню в Україні відповідно до положень ПКУ чи міжнародного договору, згода на обов'язковість якого надана ВРУ.

Р. фізичні та юридичні особи можуть набувати прав власності на земельні ділянки. **Р.** вважається власником земельної ділянки, якщо він набув права власності відповідно до закону.

Молдован Е.С.

РЕЙС ЛІТЕРНИЙ (LETTER FLIGHT) – спеціальний рейс повітряного цивільного судна, якому присвоюється літер «А» або літер «К».

Рейси літер «А» виконуються для перевезення повітряним транспортом вищих посадових осіб України, а також глав держав та урядів зарубіжних країн, які прибувають в Україну або перетинають її повітряний простір. Рейси літер «К» – спеціальні рейси, що виконуються за окремими завданнями для перевезень повітряними суднами цивільної авіації: делегацій або посадових осіб України, які входять до Переліку посадових осіб України, спеціальні рейси з якими виконуються літером «К», а рейси за розкладом – підконтрольними – «ПК»; делегацій або посадових осіб іноземних держав, якщо це передбачається програмою їх перебування в Україні.

Фрадинський О.А.

РЕЙТЕРН МИХАЙЛО ХРИСТОФОРОВИЧ (REITERN MYKHAILO KHRYSTOFOROVYCH) (1820 – 1890) – граф, державний діяч, Міністр фінансів (1862 – 1878 рр.), почесний член Петербурзької академії наук.

Кавалер орденів Святої Анни 1 ступеня (1862 р.), Святого Володимира 2 ступеня (1864 р.), Святого Олександра Невського (1868 р.), Святого Володимира 1 ступеня (1872 р.), Святого Апостола Андрія Первозванного.

Народився 24.09.1820 у м. Поріччя Смоленської губернії (сьогодні – м. Демидов, Смоленська область, Росія) в сім'ї генерал-лейтенанта, учасника Наполеонівських війн – Христофора Романовича Рейтерна. Мати – Катерина Іванівна Гельфрейх. Мав трьох сестер і брата.

Освіту отримав в Царськосільському ліцеї, який закінчив у 1839 р. зі срібною медаллю.

Службу розпочав в Міністерстві фінансів, продовжив її в Міністерстві юстиції, потім в Морському міністерстві. У 1860 р. зайняв посаду завідуючого справами фінансового комітету. У 1862 р. став Міністром фінансів. У той час кожен фінансовий рік завершувався дефіцитом, борги постійно зростали. В 1864 р. **Р.** ввів «единство кассы доходной и расходной»: у Міністерстві фінансів зосереджувались всі державні доходи.

Р. мав репутацію ліберала серед російських бюрократів. Він входив до числа однодумців і реформаторів, які групувались навколо князя Костянтина Миколайовича. Ці люди були прихильниками манчестерської школи політичної економії. Згідно з цією теорією, економічний розвиток розглядався як природній процес, який не потребує втручання з боку держави. У перший рік керування Міністерством фінансів **Р.** розпочав оприлюднення державного розпису доходів і витрат, який вважався державною таємницею. Ним були розроблені правила складання, затвердження і виконання фінансових кошторисів міністерств.

Керуючись головним чином фіскальними інтересами, у 1867 р. **Р.** подав імператору Олександру доповідь про перегляд митного тарифу і про призначення для цієї роботи спеціальної комісії. У своїх пропозиціях він просив царя і в подальшому йти шляхом зниження митних зборів, домагаючись при цьому правильного співвідношення між цінами на товари і митними зборами, зменшуючи цим контрабанду. Міністр також запропонував спростити тарифну класифікацію, а також зрівняти мито на морському шляху і сухопутному кордоні. Це були найпрогресивніші ідеї Міністра фінансів – **Р.** стосовно ведення політики та організації митної справи. Новий митний тариф побачив світ у червні 1868 р. Він відіграв надзвичайно важливу роль для зародження, зміцнення та подальшого розвитку найголовніших галузей промисловості царської Росії. Цей тариф був досить результативним: дохід від митного відомства, у порівнянні з попередніми п'ятьма роками, зріс на більш ніж на 50%.

З першими ознаками кризи 1873 р., погіршенням платіжного балансу і стану фінансів країни політика уряду почала відходити від ліберальної доктрини. Певна переорієнтація у митній політиці обумовлювалась і російсько-турецькою війною 1877 – 1878 рр. Перед початком військових дій **Р.** написав доповідну записку імператору Олександру II, в якій доводив, що внаслідок війни Росія втратить все, чого було досягнуто реформами попередніх років. Після закінчення війни він попросив про відставку з посади Міністра фінансів і в липні 1878 р. був звільнений, залишивши за собою членство в Державній Раді. Наступником **Р.** у 1878 р. став Грейг Самуїл Олексійович.

За сприяння процвітанню міста Черепкова **Р.** отримав звання почесного громадянина цього міста у 1874 р. А у 1880 р. за внесок у розвиток місцевої промисловості та торгівлі отримав звання почесного громадянина Казані. Герб графа **Р.** внесений в Частину 15 «Общего гербовника дворянских родов Всероссийской империи».

Помер **Р.** 23.08.1890, похований в Курляндській губернії (сьогодні – територія Литви).

Дворнічена І.М.

РЕЙТИНГ ПОКАЗНИКІВ РОБОТИ МИТНИХ ОРГАНІВ (RATING OF THE PERFORMANCE INDICATORS OF CUSTOMS BODIES) – відносний показник оцінки діяльності митних органів за визначений період, що встановлювався експертним опитуванням з метою виявлення потенційних можливостей та резервів у рамках аналізу власної діяльності. Для визначення узагальненого рейтингу використовувались показники роботи митних органів, що надавались до структурних підрозділів ДМСУ згідно з табелем форм її статистичної звітності, а також дані, що містились в ЄАІС ДМСУ.

Аналіз діяльності митних органів проводився із застосуванням статистичних порівняльних методів аналізу: статистичне зведення, угруповання, порівняння з контрольним завданням, із показниками діяльності за попередній період, індексний метод, використання відносних показників. Вагові коефіцієнти визначались експертною оцінкою робочої групи, склад якої затверджувався наказом ДМСУ. Усі підрозділи ДМСУ підбивали підсумки за результатами діяльності митних органів з усіх напрямків за рік. Структурні підрозділи ДМСУ розробляли порядки розрахунку рейтингу показників роботи митних органів відповідно до напрямів, які затверджувались наказами ДМСУ.

Напрямки роботи, за якими підбивались підсумки: контроль за надходженнями платежів, сплатою податковими векселями, наданням пільг, виконанням планових завдань; контроль за визначенням митної вартості; забезпечення роботи із засобами масової інформації; контроль організації роботи з проведення митного огляду товарів і транспортних засобів; здійснення контрольних заходів стосовно підприємств, що перебувають на обліку в митних органах; управління контролю за переміщенням вантажів; організація контролю за переміщенням вантажів і забезпечення їх доставки в митниці призначення; забезпечення заходів боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил; забезпечення правильного застосування законодавства у системі митних органів; контроль за веденням бухгалтерського обліку та складанням фінансової звітності з фінансово-господарських операцій, що здійснюються митними органами; проведення лабораторних досліджень, експертиз, прийняття рішень про класифікацію товарів згідно з УКТ ЗЕД; контроль організації діловодства й архівної справи, роботи зі зверненнями громадян; дотримання порядків застосування митних режимів, застосування та заповнення митних декларацій, порядків митного оформлення товарів громадян; контроль за здійсненням заходів щодо захисту інтересів споживачів і дотриманням суб'єктами ЗЕД стандартів товарів при їх митному оформленні; організація контролю з перевірки преференційних сертифікатів; контроль за веденням митної статистики зовнішньої торгівлі та спеціальної митної статистики; забезпечення організації роботи з питань міжнародного спів-

робітництва; забезпечення організації фінансово-економічної роботи в митній службі; організація кадрового забезпечення митних органів; контроль за веденням роботи з попередження правопорушень з боку працівників митних органів; контроль за дотриманням захисту державної таємниці та спеціального документального зв'язку; організація роботи з питань будівництва та експлуатації митних об'єктів; організація роботи з питань планування матеріально-технічного забезпечення; організація роботи з питань державних закупівель; організація ведення центральної бази даних; забезпечення контролю за фінансово-господарською діяльністю суб`єктів ЗЕД; забезпечення організації роботи автотранспортних підрозділів митних органів.

Структурні підрозділи ДМСУ відповідно до порядків розрахунку рейтингу показників роботи за певними напрямами діяльності оцінювали роботу митних органів за такою системою: 5 балів – відмінно, 3 бали – добре, 1 бал – погано. Результати оцінювання для визначення узагальненого рейтингу показників роботи митних органів у вигляді електронної таблиці надавались у Департамент митної статистики. Узагальнений рейтинг показників роботи митних органів розраховувався як середнє значення ненульових добутків балу митниці, який визначений кожним структурним підрозділом ДМСУ за період підбиття підсумків, та вагового коефіцієнта за формулою:

$$R_i = \frac{\sum_{j=1}^{m} (S_{ij} K_j)}{m},$$

де R_i – узагальнений рейтинг показників роботи митного органу; S_{ij} – рейтинг (бал) митного органу, розрахований структурним підрозділом ДМСУ;

		Оцінки, визначені структурними підрозділами (S_{ij})					Узагальнений рейтинг R_i	Оцінка
		Управління справами	Департамент ОМК	Департамент декларування та митних режимів	.....			
Коефіцієнт (K_j)		K_1	K_2	K_3	.....	K_n		
№ (з/п) (i)	Код та назва митниці							
1	Митниця						R_{max}	добре
2	Митниця						R_2	добре
3	Митниця						R_3	добре
4	Митниця						R_4	
	.....						.....	
	.....						.....	задовільно
	.....						.....	
n	Митниця						R_{min}	незадовільно

K_j – ваговий коефіцієнт рейтингу окремого напрямку роботи митниці; m – кількість ненульових балів, розрахованих структурними підрозділами ДМСУ (S_{ij} не дорівнює 0).

Митні органи, які мали найбільшу суму балів, розрахованих за вищенаведеною формулою, мали відповідно найбільший узагальнений рейтинг. Оцінювання результатів діяльності митних органів відбувалось за такою схемою: визначався узагальнений рейтинг митних органів та складався список митних органів у порядку зменшення цього рейтингу.

Виділяли 3 зони: зона лідерів, середняків та аутсайдерів. Потрапляння митниці в ту чи іншу зону залежало від узагальненого рейтингу, який вона отримувала, та від характеру кривої значень рейтингів, представлених у порядку зменшення. Краща митниця отримувала рейтинг, що дорівнює R_{max}. До зони лідерів входили митниці, рейтинг яких попадав в інтервал $[R_{max} - 0{,}25 \cdot (R_{max} - R_{min}); R_{max}]$. Митниці із середніми показниками – з рейтингом у діапазоні $[R_{max} - 0{,}75 \cdot (R_{max} - R_{min}); (R_{max} - 0{,}25(R_{max} - R_{min})]$. Аутсайдерами були митниці з рейтингом в інтервалі $[R_{min}; R_{max} - 0{,}75 \cdot (R_{max} - R_{min})]$. Митниці, що попадали у зону лідерів, отримували оцінку «добре», ті, що попадали у зону середняків, – «задовільно», ті, що попадали у зону «аутсайдерів», – «незадовільно».

Прус Л.Р.

РЕКОНСИГНАЦІЯ (RECONSIGNMENT) – передача права на отримання прийнятого до перевезення вантажу іншому одержувачу, відмінному від вказаного у договорі перевезення або ж перевізних документах. Така послуга надається залізницями та автоперевізниками. **Р.** передбачає зміну відправника або одержувача (зміна вантажоотримувача); зміну місця призначення; передачу вантажу в пункті відправлення.

Руда Т.В.

РЕЛЬЄФ (RELIEF) [від італ. relievo – виступ, опуклість, підйом] – один з видів скульптури. Пластичні форми його розміщуються на площині й орієнтуються на неї. Рельєф, як і кругла скульптура, має три виміри, хоча третій, глибинний вимір, часто буває трохи скороченим, умовним. Це один з видів скульптури, об'ємне зображення предметів, що лише частково виступають над площиною.

Типи **Р.**: барельєф (від фр. bas-relief – низький рельєф) – зображення виступає не більше ніж на половину свого реального об'єму; горельєф (від фр. haut relief – високий рельєф) – зображення виступає більше ніж на половину свого реального об'єму; заглиблений рельєф (контррельєф) – малюнок врізаний в поверхню.

Єгипетський контррельєф

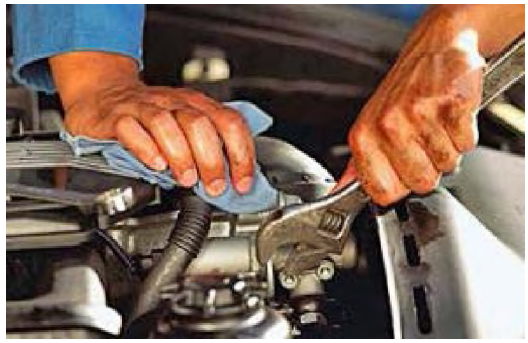
Складові частини та фрагменти архітектурних, історичних, художніх пам'яток і пам'яток монументального мистецтва відповідно до ЗУ «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» є культурними цінностями, переміщення яких через державний кордон України здійснюється в установленому законодавством порядку.

Калашникова О.Л.

РЕМОНТ (REPAIR) – операції, що здійснюються для усунення недоліків товарів, приведення їх у робочий стан, відновлення ресурсу або характеристик та не призводять до зміни коду цих товарів згідно з УКТ ЗЕД. Поділяється на 2 види:

1) поточний **Р.** – **Р.**, який виконується для забезпечення або відновлення роботоздатності товару і полягає в заміні і (або) відновленні окремих частин (може виконуватись заявочно або за результатами діагностування агрегатним, знеособленим та іншими методами);

2) капітальний **Р.** – **Р.**, який виконується для відновлення справності та повного або близького до повного відновлення ресурсу товару із заміною чи відновленням будь-яких частин, у тому числі базових.

Фрадинський О.А.

РЕНІ – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «РЕНІ», УКРАЇНА.

РЕНІ – див. ПОРТ РЕНІ.

РЕНТГЕНОІНТРОСКОПІЧНА СИСТЕМА «ПОЛІСКАН-4» – див. ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ ТЕХНІЧНІ.

РЕПРЕССАЛІЇ (REPRISALS) – форма нематеріального виду відповідальності; однобічні правомірні примусові дії держави, спрямовані на відновлення своїх прав, порушених іншою державою, але без застосування сили, тобто збройних репресій, заборонених міжнародним правом. Форми **Р.**: ембарго, бойкот, заморожування авуарів (внесків) держави-порушника в банках, вилучення своїх внесків із банків держави-порушника, застосування військової сили тощо.

До політичної форми **Р.** належать: денонсація або анулювання договорів з цією державою; невизнання (відмова держави визнавати ситуації або дії, породжені неправомірними з точки зору міжнародного права актами правопорушника).

Особливим видом **Р.** є заходи впливу, встановлені Віденською конвенцією про право міжнародних договорів 1969 р. Вона передбачає можливість повного або часткового призупинення виконання багатостороннього договору іншими сторонами (з єдиним застереженням щодо зобов'язань гуманітарного характеру) у відповідь на істотне порушення такого договору іншою стороною.

Р. мають бути спрямовані тільки проти держави, що несе відповідальність, і тільки тоді, коли остання не виконує своїх зобов'язань із правовідносин відповідальності. Тим не менш у силу взаємозв'язку держав **Р.** можуть зачепити й треті держави. Так, обмеження імпорту із держави-правопорушника може торкнутися інтересів третьої держави, компанії якої беруть участь у виробництві предметів цього імпорту.

Р. обмежуються тимчасовим невиконанням потерпілою державою зобов'язань щодо держави, що несе відповідальність, і правомірні лише доти, доки їх мета не буде досягнута. Вони за можливістю застосовуються таким чином, щоб дозволити відновлення виконання порушеного зобов'язання. Це положення пов'язано із ст. 72.2 Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р., згідно з якою припиняючи внаслідок порушення іншою стороною дії договору, держава утримується від будь-яких дій, які здатні перешкодити відновленню його сили. Аналогічно держави за можливістю мають обирати поворотні **Р.** Тим не менш вимога поворотності **Р.** не є абсолютною. Немало випадків, коли наслідки **Р.** не можуть бути ліквідовані.

Р. здійснюються відповідно до міжнародного права, але оскільки є контрзаходами щодо правопорушника, то можуть виходити за рамки міжнародного права в тих межах, що визначаються характером правопорушення. З цього видно, що **Р.** мають бути пропорційними: інтенсивність контрзаходів не може бути вища за ту, що необхідна для досягнення безпосередньої мети.

Прус Л.Р.

РЕСКРИПТ СТЕФАНА БАТОРІЯ ВІД 13 ТРАВНЯ 1577 РОКУ (RESCRIPT OF STEFAN BATORY OF MAY 13, 1577) – нормативно-правовий акт, що заборонив звільнення від сплати митних платежів. Надані киянам привілеї щодо звільнення від сплати мита не прийняло купецтво й орендарі митних комор

в тих регіонах країни, через які переміщували товари київські купці. І це зрозуміло, адже вони, по-перше, створювали солідну конкуренцію місцевим торговцям і, по-друге, позбавляли митників прикордонних регіонів чималої частини заробітку. Із цього приводу до нового короля Польщі Стефана Баторія (1576 – 1586 рр.) звернувся воєвода і староста Кракова Петро Зборовський. Він скаржився, що київські міщани, «закриваючисе якимись вольностями и привилями предковъ нашихъ», відмовляються від сплати «цла нашого солєничого и восковничого справцамъ от нєго митъ нашихъ волынскихъ...».

Звертаючись у зв'язку з цим до міщанської громади міста Києва, Стефан Баторій погодився з висновками краківського воєводи і у **Р.С.Б.** від 13.05.1577 визнав, що несплата мита наносить «немалая шкода Скаръбови нашому...», і на підставі цього дав розпорядження «аби тоє мыто солєничоє и восковничоє ...до Скаръбу нашого отдавано быть маєть». **Р.С.Б** представили луцькому гродському урядові митники луцької митної комори Морхай Мордухаєвич та Мошій Юськович у зв'язку з розглядом справи київських купців, котрих затримали урядовці луцької комори. Оскільки останні, посилаючись на права і привілеї киян, відмовилися сплачувати мито за партію воску і солі, яку вивозили за кордон. Грамоти польських монархів щодо митних пільг київському купецтву далеко не завжди виконувались на місцях. Зрештою, і самі володарі не дотримувалися гарантій стосовно виконання норм магдебурзького права, які свого часу дали їхні вельможні попередники.

Проте кияни рішуче відстоювали свої права і привілеї. У Центральному державному історичному архіві України в Києві зберігаються документи, із яких видно, що наведений **Р.С.Б.** від 13.05.1577 викликав невдоволення київського патриціату. На підставі архівних матеріалів можна дійти висновку, що у червні або липні того самого року до короля, який на той час перебував у військовому таборі біля села Прусци, звернулися війт Києва Федір Черковчій і бурмістр Хатян Балика, які оскаржили прийняте монархом рішення стосовно позбавлення міста митних привілеїв. І король був змушений відступити. В універсалі від 05.08.1577 він, посилаючись «на повторне оскарження передъ нами мєщанє подъданънные наши», визнав, що кияни, торгуючи воском, сіллю та іншими товарами, відвідують Польщу і Литовське князівство, у зв'язку з чим митні урядовці «противъко ихъ ясным волностямъ и привильємъ» вимагають від них сплати податків і мита. Очевидно, під тиском вагомих фактів, наведених у листі київської верхівки, Стефан Баторій був змушений визнати, що після вивчення цієї справи, він з'ясував, що «...водлуг привильєвъ своихъ за живота славъноє памєти короля Августа такт, же и за Генърика вони (київські міщани) таковыхъ цель и митъ от товаров своихъ не платили».

Стефан Баторій (1533 – 1586 рр.), невідомий художник, остання чверть XVI ст.

10.05.1588 польський король Сигізмунд III на подання київського магістрату і міщан підтвердив право Києва й мешканців міста «віри католицької, римської, грецької та вірменської і нащадків їх вічно» на «вольності», передбачені магдебурзьким правом. Серед цих вольностей особливе місце займало право міщан Києва «мати різні склади, продавати пиво, мед, вина і горілку зі спрямування доходу на потреби міста, а також права на утримання торгів, лавок, корчми, воскобоєнь».

Ченцов В.В.

РЕТОРСІЇ (RETORSIONS) [від старолат. Retorsio – зворотна дія] – форма нематеріальної відповідальності держави; передбачені міжнародним правом заходи, що вживаються однією державою з метою спонукати іншу державу не вдаватися до дискримінаційних мір та відшкодувати завдані збитки (наприклад, підвищення мита на товари цієї держави). **Р.** здійснюються в різних формах, носять тимчасовий характер і повинні бути негайно припинені після скасування дискримінаційних заходів. Сучасне міжнародне право допускає застосування **Р.** тільки як крайнього заходу, коли вичерпані всі інші правомірні засоби впливу на державу, що проводить політику дискримінації.

Міжнародна практика виробила такі форми **Р.**: встановлення обмежень на імпорт товарів з держави – підвищення мита на товари з цієї держави; введення системи квот і ліцензій на торгівлю з державою; пред'явлення завищених вимог до товарів і компаній з країни-порушника тощо.

Політичними формами **Р.** є будь-які обмеження, що встановлюються для дипломатів і громадян держави-порушника; відкликання дипломатичного представника з держави-порушника; оголошення співробітників дипломатичного представництва держави персонами non grata; відміна запланованих візитів керівників тощо.

Заходи, що вводяться в якості **Р.**, повинні бути пропорційні (не обов'язково тотожні) діянням, що їх спровокували і мають припинятися з моменту відновлення status quo (стану справ до зміни ситуації). Обґрунтування застосування **Р.** не може розглядатися як порушення принципу недискримінації. **Р.** іноді називають «зворотною взаємністю».

Прус Л.Р.

РЕФАКЦІЯ (REFACTION/TRET) [від лат. factus – угода] – 1) зменшення ціни товару, що зазначена у зовнішньоекономічному договорі, яке надається продавцем покупцю та обумовлюється поставкою товару нижчої якості ніж зазначена у договорі, або ж його недостачею чи втратою (псуванням) при транспортуванні; 2) скидка з тарифу на перевезення вантажів, що надається перевізником вантажовідправнику при здійсненні регулярних перевезень або транспортування великих партій товару. Найчастіше застосовується при здійсненні зовнішньоекономічних операцій із зерном.

Фрадинський О.А.

РЕФЛЕКСИ БЕЗУМОВНІ (UNCONDITIONED REFLEX) [від лат. reflexus – відображення] – вроджена, відносно постійна реакція організму тварини, за участю нервової системи, на дію зовнішнього та внутрішнього середовища.

Р.б. є дихальні, харчові, хапальні, захисні, орієнтувальні, статеві. **Р.б.** проявляються однаково у кожної особини того самого виду, визначають певну, чітко окреслену поведінку, яка забезпечує пристосування тварин даного виду до стабільних, характерних для них умов життя. **Р.б.** успадковуються, формуються до моменту народження.

Кожен **Р.б.** проявляється у певному віці та у відповідь на певні подразники. Цуценя у перші ж години після свого народження здатне знаходити соски матері і смоктати молоко. Ці дії забезпечуються вродженими **Р.б.** Пізніше починає проявлятися реакція на світло і рухомі об'єкти, здатність жувати і ковтати тверду їжу. У більш пізньому віці цуценя починає активно обстежувати територію, гратись із цуценятами зі свого виводку, проявляти орієнтовну, активно-оборонну реакцію, реакцію переслідування тощо. Усі ці дії засновані на вроджених рефлексах, різних за складністю та проявляються в різних ситуаціях.

Р.б. є основною мотивуючою силою, що визначає поведінку собаки. Чим нижчий рівень організації **Р.б.** собак, тим менше вони піддаються дресируванню. Будь-які спроби виробити потрібну поведінку при відсутності необхідних реакцій закінчаться невдачею. Наприклад, марно готувати собаку до пошуку наркотичних засобів, психотропних речовин, зброї, боєприпасів, тютюнових виробів, грошових знаків, якщо у нього відсутня нюхово-пошукова реакція.

Р.б. є базою поведінки собак, тому вкрай важливим є ретельний відбір службових собак з метою спеціальної підготовки та використання під час проведення службових заходів та огляду транспортних засобів, вантажів, багажу під час проведення митного контролю.

Виноград О.В.

РЕФРИЖЕРАТОР (REFRIGERATOR) – транспортний засіб з холодильною установкою. Використовується для перевезення вантажів, що швидко псуються, у певному температурному режимі. На автомобільному транспорті в якості **Р.** застосовують авторефрижератори – автомобілі, причепи та напівпричепи з теплоізольованими кузовами. Зовнішня і внутрішня обшивка їх виготовлена з дюралюмінієвих листів або оцинкованого заліза. В якості ізоляції зазвичай використовують пінопласт і алюмінієву фольгу з повітряними прошарками. Компресійні холодильні машини таких **Р.** приводяться в дію самостійними карбюраторними двигунами внутрішнього згоряння. Діапазон регулювання температур від 9 до 18 °С. Вантажопідйомність автомобілів – **Р.** досягає 2,5 т, а напівпричепів – **Р.** – до 5 т. На залізничному транспорті в якості **Р.** застосовуються

рефрижераторні поїзди, а на водному транспорті – рефрижераторні судна.

Коновалов Ю.О.

РЕЧІ ОСОБИСТІ (PERSONAL BELONGINGS) – товари, нові і такі, що були у вжитку, призначені для забезпечення звичайних повсякденних потреб фізичної особи, які відповідають меті перебуван-

ня зазначеної особи відповідно в Україні або за кордоном, переміщуються через митний кордон України у ручній поклажі, супроводжуваному та несупроводжуваному багажі, міжнародних поштових та експрес-відправленнях і не призначені для підприємницької діяльності, відчуження або передачі іншим особам. До **Р.о.** громадян можуть бути віднесені такі товари: 1) товари особистої гігієни та індивідуальні косметичні засоби у кількості, що забезпечує потреби однієї особи на період поїздки; 2) одяг, білизна, взуття, що мають суто особистий характер, призначені виключно для власного користування і мають ознаки таких, що були у користуванні; 3) особисті прикраси, у тому числі з дорогоцінних металів та каміння, що мають ознаки таких, що були в користуванні; 4) індивідуальне письмове та канцелярське приладдя; 5) один фотоапарат, одна кіно-, відеокамера разом з обґрунтованою кількістю фото-, відео-, кіноплівок та додаткового приладдя; 6) один переносний проектор та аксесуари до нього разом з обґрунтованою кількістю діапозитивів та/або кіноплівок; 7) бінокль; 8) переносні музичні інструменти у кількості не більше двох штук; 9) один переносний звуковідтворювальний пристрій (у тому числі магнітофон, диктофон, програвач компакт-дисків тощо) з обґрунтованою кількістю плівок, платівок, дисків; 10) один переносний радіоприймач; 11) стільникові (мобільні) телефони у кількості не більше двох штук, пейджери; 12) один переносний телевізор; 13) переносні персональні комп'ютери у кількості не більше двох штук і периферійне обладнання та приладдя до них; флеш-карти у кількості не більше трьох штук; 14) одна переносна друкарська машина; 15) калькулятори, електронні книжки у кількості не більше двох штук; 16) індивідуальні вироби медичного призначення для забезпечення життєдіяльності людини та контролю за її станом з ознаками таких, що були в користуванні; 17) звичайні та/або прогулянкові дитячі коляски у кількості, що відповідає кількості дітей, які перетинають кордон разом із громадянином, а у разі відсутності дітей – у кількості не більше однієї штуки; 18) одна інвалідна коляска на кожного інваліда, який перетинає митний кордон України, а у разі відсутності такої особи – у кількості не більше однієї штуки; 19) лікарські засоби, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України в порядку та обсягах, визначених КМУ; 20) годинники у кількості не більше двох штук; 21) 0,5 л туалетної води та/або 100 г парфумів; 22) спортивне спорядження – велосипед, вудка рибальська, комплект альпіністського спорядження, комплект спорядження для підводного плавання, комплект лиж, комплект тенісних ракеток, дошка для серфінгу, віндсерфінгу, комплект спорядження для гольфу, інше аналогічне спорядження, призначене для використання однією особою; 23) спеціальне дитяче харчування для дітей, хворих на фенілкетонурію або інше захворювання, що потребує спеціального харчування, яке не виробляється (не реалізується) в Україні, що переміщується (пересилається) через митний кордон України в порядку та обсягах, визначених КМУ; 24) інші товари, призначені для забезпечення повсякденних потреб громадянина, перелік і гранична кількість яких визначаються законами України.

При переміщенні (пересиланні) **Р.о.** громадянами через митний кордон України, **Р.о.** підлягають декларуванню шляхом учинення дій, усно, або, за бажанням власника чи на вимогу митного органу, письмово, не оподатковуються митними платежами та звільняються від подання документів, що видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, а також від державного санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного та радіологічного контролю.

Потушинська О.П.

РЕЧОВИНА РАДІОАКТИВНА (RADIOACTIVE SUBSTANCE) – речовина, яка створює або в певних умовах здатна створювати іонізуюче випромінювання. **Р.р.** – речовина у будь якому агрегатному стані, що вміщує радіонукліди у кількості, на яку поширюється дія санітарних норм і правил.

У навколишньому середовищі є незначні кількості **Р.р.**, які перебувають у розсіяному стані. Так, радіоактивність ґрунту у середньому становить 74 Бк/кг, води відкритих водойм – 3,7х102 Бк/л, атмосферного повітря над суходолом – 4,8х103 Бк/л, над океаном – 3,7х103 Бк/л, у рослинах і м'яких тканинах тварин і людей – 88 Бк/кг (2,4х105 Кі/кг). Радіоактивність гірських порід і ґрунту зумовлена головним чином вмістом у них урану, торію і продуктів їх розпаду, калію-40; природних вод – ураном, торієм, радієм і радоном (продуктом розпаду радію); атмосферного повітря – наявністю радіоактивного ізотопу вуглецю-14, фосфору-32, радону і

торону. Радіоактивність харчових продуктів більше зумовлена вмістом калію-40 і менше – радію та інших радіонуклідів. Активність продуктів рослинного походження в середньому на порядок вища, ніж тваринного.

У світі існують місцевості із збільшеним вмістом **Р.р.** у ґрунті і гірських породах (це призводить до підвищення радіоактивності води, рослин і частково повітря), де опромінення людей досягає 380 мБер на рік (штат Керала в Індії), 550 мБер на рік (Санта Менале – місцевості з пісками вздовж Атлантичного берега Бразилії, які містять торій) і вище. Доза 10 – 100 бер подвоює спонтанні мутації у людини, тому гігієністи вважають, що додаткове до фонового опромінення населення не повинно перевищувати 3 бери за 30 років. Це гарантує генетичну і бластомогенну безпеку. Цей норматив лежить в основі всіх заходів охорони навколишнього середовища від радіоактивного забруднення.

Мотюк К.Д.

РЕЧОВИНИ ВИБУХОВІ (EXPLOSIVES) – хімічні речовини, здатні під впливом зовнішніх дій до швидкого хімічного перетворення, що відбувається з виділенням великої кількості тепла і газоподібних речовин. **Р.в.** характеризуються швидкістю вибухового перетворення, теплотою вибуху, складом та обсягом утворених газоподібних продуктів, їх максимальною температурою, чутливістю до теплових та механічних впливів, фізичною та хімічною стійкістю й іншими властивостями, а також бризантністю.

Розрізняють три основні групи **Р.в.**: ініціюючі **Р.в.** – високочутливі до зовнішньої дії; їх вибух детонує бризантні та метальні речовини. До ініціюючих **Р.в.** належать гримуча ртуть, азид свинцю, тенерес (ТНРС); бризантні **Р.в.**, що вибухають під впливом ініціюючих речовин та здатні дробити, руйнувати предмети, що стикаються з ними. До бризантних **Р.в.** належать гексоген, тен, тетрил, тротил, мелініт, пластид; метальні **Р.в.** – різні види порохів: чорний димний, бездимний піроксиліновий та нітрогліцериновий.

Крім поняття **Р.в.** застосовують поняття вибухові матеріали. Вибухові матеріали – **Р.в.**, засоби їх ініціювання, вироби та пристрої, які містять **Р.в.** На території України забороняється застосування **Р.в.**, виготовлених на експорт відповідно до особливих технічних умов угоди (контракту), у разі, якщо такі умови суперечать законодавству України. Виробництво пластичних **Р.в.**, у тому числі **Р.в.** у гнучкій або еластичній листовій формі, здійснюється за умови їх обов'язкового маркування у порядку, визначеному законодавством. **Р.в.** зберігаються у спеціальних місцях, де виключається можливість несанкціонованого доступу, забезпечується їх схоронність, додержання комплексу вимог технічної безпеки, які встановлюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань нагляду за охороною праці та державного гірничого нагляду, за дозволом управління (відділу) адміністративної служби міліції головних управлінь МВС України в адміністративно-територіальних утвореннях. Порядок видачі дозволу на зберігання **Р.в.** та вимоги до порядку їх зберігання встановлюються МВС України.

Ввезення на територію України **Р.в.**, обладнання і технологій для їх виробництва та проведення вибухових робіт здійснюється відповідно до законодавства в галузі експортного контролю на підставі дозволу Міністерства внутрішніх справ України. Забороняється ввезення, вивезення та транзит територією України немаркованих **Р.в.** Вивезення з України та транзит через її територію **Р.в.** здійснюється на підставі дозволу Міністерства внутрішніх справ України. За порушення правил зберігання, використання, обліку та перевезення **Р.в.** встановлено кримінальну відповідальність ККУ.

Бурдін В.М.

РЕЧОВИНИ ВИБУХОВІ ІНІЦІЮЮЧІ (INITIATING EXPLOSIVES) – речовини, дуже чутливі до удару, тертя, надколу, форсу вогню, іскри, будь-якої механічної дії. Вони використовуються у детонаторах, характеризуються великою енергією, але малим газовиділенням. Роль **Р.в.і.** у вибуховому пристрої – «ініціювання» вибуху, так звана, ланцюгова реакція, коли менший заряд, детонуючи сам, підриває більший. Найпоширеніші **Р.в.і.** – азид свинцю, гримуча ртуть, бертолетова сіль.

Р.в.і. за своєю чутливістю поділяють на первинні (гримуча ртуть, азид свинцю, теремес) і вторинні (тетрил, гексоген, тен). Їх використовують у різноманітних засобах висаджування: капсулях-детонаторах, детонуючих шнурах та ін. Застосовується гримуча ртуть у патронних та трубочних капсулях – запалювачах у суміші з хлоратом калію та антимонієм. Гримучортутнотетрилові капсулі-детонатори № 8 виготовляються тільки для промислових робіт. Азид свинцю $Pb(N_3)^2$ – дрібнокристалічна речовина білого кольору. Азид свинцю виготовляють у вигляді дрібних гранул. Практично, азид свинцю негігроскопічний і не розчиняється у воді. Азид свинцю звичайно запресовують у алю-

мінієві оболонки. Хімічна стійкість азиду свинцю достатня для практичного застосування. Застосовується дана речовина у детонуючих шнурах у суміші з бризантними вибуховими речовинами. ТНРС (тетранітрорезорцинат або стифнат свинцю) $C_6H(NO_2)_3O_2Pb•H_2O$ – тверда дрібнокристалічна речовина темно-жовтого кольору. На практиці його застосовують гранульованим. ТНРС малогігроскопічний, практично не розчиняється у воді та органічних розчинниках. Температура спалаху близько 275°С. На сонячному світлі темніє і розкладається. ТНРС легко електризується, що, у зв'язку з його високою чутливістю до електричних розрядів, робить особливо небезпечними операції щодо його пересипання та сортування. Основне застосування ТНРС знайшов у комбінованих азидних капсулях-детонаторах внаслідок малої чутливості азиду свинцю до променя вогню та наколу. Застосовується ТНРС також разом з тетразеном у неоржавляючих ударних складах для патронних капсулів-запалювачів. Особливістю ТНРС є здатність до електризації та висока чутливість до електричних розрядів. Його ініціююча здатність нижча, ніж в інших **Р.в.і.** Застосовується він у комбінованих капсулях-детонаторах, запалювальних складах піропатронів та у капсулях-запалювачах. Тетразен $C_2H_8ON_{10}$ – тверда дрібнокристалічна порошкоподібна речовина жовтуватого кольору. Як самостійна **Р.в.і.** тетразен не застосовується через слабку ініціюючу властивість. Основна сфера застосування – накольні та ударні склади, що запобігають іржавінню, куди тетразен входить як сенсибілізатор. Накольні склади застосовуються у комбінованих азидних капсулях-детонаторах. Тетразен застосовується як домішка до азиду свинцю, у капсулях-запалювачах – замість гримучої ртуті та в ударних складах капсулів-детонаторів – у суміші з ТНРС.

Бурдін В.М.

РЕЧОВИНИ ОТРУЙНІ СИЛЬНОДІЮЧІ (HIGHLY TOXIC SUBSTANCES) – речовини чи відходи, які, потрапляючи всередину організму через органи дихання, травлення або через шкіру, здатні викликати смерть людини чи справляти на неї сильний негативний вплив.

Порядок поводження з **Р.о.с.** передбачений санітарно-гігієнічним та будівельним законодавством України. Згідно із ЗУ «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» виробництво, зберігання, транспортування, використання, захоронення, знищення та утилізація отруйних речовин, у т. ч. токсичних промислових відходів, продуктів біотехнології та інших біологічних агентів, здійснюються за умови дотримання санітарних норм і наявності дозволу Державної санітарно-епідеміологічної служби, а також з дозволу інших спеціально уповноважених на те органів у порядку, встановленому КМУ. Законодавством України передбачено спеціальні умови щодо перевезення **Р.о.с.** залізничним, повітряним та ін. транспортом. **Р.о.с.** віднесено до особливо небезпечних вантажів, перевезення яких повітряним транспортом здійснюється з дозволу компетентних органів за спеціальними правилами, що встановлюються органами державного регулювання діяльності авіації. Відповідно до ЗУ «Про транспорт» не допускається розміщення об'єктів, пов'язаних з виробництвом, зберіганням, навантажуванням, транспортуванням і розвантажуванням отруйних речовин поблизу місць загального користування, споруд, житлових масивів, природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні. Мінімальна відстань від таких об'єктів визначається відповідними будівельними нормами та правилами, що погоджені з Міністерством інфраструктури України, відповідними законодавчими актами. Розміщення об'єктів, пов'язаних з виробництвом, зберіганням, навантаженням, транспортуванням і

розвантаженням отруйних та сильнодіючих хімічних речовин, визначається відповідними будівельними та санітарними нормами і правилами щодо об'єктів, розташованих на землях залізничного транспорту загального користування.

До найбільш небезпечних (надзвичайно і високотоксичних) речовин належать: деякі сполуки металів (органічні і неорганічні похідні миш'яку, ртуті, кадмію, свинцю, талію, цинку та інших); карбоніли металів (тетракарбоніл нікелю, пентакарбоніл заліза та інші); речовини, що мають ціанисту групу (синильна кислота та її солі, бензальдегідціангідрон, нітрили, органічні ізоціанати); сполуки фосфору (фосфорорганічні сполуки, хлорид фосфору, фосфін, фосфідин); фторорганічні сполуки (фтороцтова кислота і її ефіри, фторетанол та інші); хлоргідрони (етиленхлоргідрон, епіхлоргідрон); галогени (хлор, бром); інші сполуки (етиленоксид, аліловий спирт, метил бромід, фосген, інші).

До сильнотоксичних хімічних речовин відносяться: мінеральні і органічні кислоти (сірчана, азотна, фосфорна, оцтова, інші); луги (аміак, натронне вапно, їдкий калій та інші); сполуки сірки

(діметилсульфат, розчинні сульфіди, сірковуглець, розчинні тіоціанати, хлорид і фторид сірки); хлор і бромзаміщені похідні вуглеводню (хлористий і бромистий метил); деякі спирти і альдегіди кислот; органічні і неорганічні нітро- і аміносполуки (гідроксиламін, гідрозин, анілін, толуїдин, нітробензол, динітрофенол); феноли, крезоли та їх похідні; гетероциклічні сполуки.

До помірно токсичних, малотоксичних і практично не токсичних хімічних речовин, які не представляють собою хімічної небезпеки, належить вся основна маса хімічних сполук. Більшість із хімічних речовин, у тому числі і слабко токсичних, можуть стати причиною тяжкого ураження людини. Водночас привести до масових санітарних втрат внаслідок аварій (катастроф), що супроводжуються викидами (виливами) хімічних речовин, можуть не всі хімічні сполуки, включаючи навіть надзвичайно, високо і сильно токсичні.

Незаконне переміщення через митний кордон **Р.о.с.** (поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю) законодавством України кваліфікується як контрабанда. ККУ встановлено кримінальну відповідальність за цей вид злочину.

Мотюк К.Д.

РЕЧОВИНИ ПСИХОТРОПНІ (PSYCHOTROPIC SUBSTANCES) – речовини природного чи штучного походження, препарати, природні матеріали, які здатні викликати стан залежності та справляти депресивний або стимулюючий вплив на центральну нервову систему, або викликати порушення сприйняття чи емоцій, або мислення, чи поведінки і становлять небезпеку для здоров'я населення у разі зловживання ними, та які включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого Постановою КМУ від 06.05.2000 № 770.

Р.п. належать до шести фармакологічних груп: наркотичних, нейролептиків (аміназин, пропазин, левомепромазин, алімемазин, метеразин, етаперазин, алкалоїди раувольфії), транквілізаторів (мебікар, мепробамат, хлордіазепоксид, феназепам, нозепам, амізил, тріоксазин), антидепресантів (ніаламід, імізин, амітриптилін, азафен та ін.), психо-стимуляторів (фенамін, меридил, індопан та ін.), аналептиків (кофеїн, кофеїн-бензоат натрію).

Перелік **Р.п.**, згруповано в таблиці I, II, III (згідно із законодавством України та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана ВРУ). До таблиці I (список № 2) належать особливо небезпечні **Р.п.**, обіг яких заборонено (бромамфетамін (ДОБ, DOB), діетилтриптамін (ДЕТ), 2,5-диметоксіамфетамін (ДМА), N-етилтенамфетамін (МДЕ, N-етил-МДА), етилциклідин (ФЦГ), катинол, (±)-лізергід (ЛСД, ЛСД-25), мескалін, парагексил, псилобцибін, роліциклідин (PHP, PCPY), СТП (ДОМ), тетрагідроканнабінол (ізомери та їх стереохімічні варіанти), 3,4,5-триметоксіамфетамін (ТМА), фенциклідин та ін.). До цього списку також включають солі перелічених речовин у разі, коли їх існування можливе. До таблиці II (список № 2) належать **Р.п.**, обіг яких обмежено (амфетамін, глютетимід, дексамфетамін, левамфетамін, мекловалон, метаквалон, метамфетамін, секобарбітал, феметимін, фенметразин, ціперол та ін.). До цього списку також включають солі всіх перелічених у ньому речовин у разі, коли існування таких солей можливе. До таблиці III (список № 2) належать **Р.п.**, обіг яких обмежено і стосовно яких допускається виключення деяких заходів контролю (адобарбітал, амінорекс, амобарбітад, барбітал, бромазепам, бутобарбітал, галазепам, діазепам, етиламфетамін, етхлорвінол, катин ((+) -морпсевдоефедрин), клоназепам, лефетамін, лоразепам, медазепам, мепробамат, метиприлон, мефенорекс, нітразепам, оксазепам, піпрадрол, феназепам, фендиметразин, фенкамфамін, фенобарбітал, фенпропорекс, фентермін, хлордіазепоксид, циклобарбітал та ін.). До цього списку також включають солі всіх перелічених у ньому речовин у разі, коли існування таких солей можливе.

Таблетки амфетаміну

Мотюк К.Д.

РИБНЕ МИТО – див. МИТО РИБНЕ.

РИЗИК ВАЛЮТНИЙ (CURRENCY RISK) – загроза втрат при здійсненні зовнішньоекономічних та інших операцій, що пов'язана з можливою зміною валютного курсу. Така загроза поширюються насамперед на суб'єктів ЗЕД – експортерів та імпортерів товарів і послуг. Одночасно вона може суттєво впливати й на певні групи кредиторів, позичальників, суб'єктів фондового ринку, держави тощо. Валютні курси мають певну динаміку, змінюються в часі. Можна спостерігати як відносно стабільні валютні курси, так і достатньо нестабільні. Суб'єкти ЗЕД укладають угоди, одним з ключових параметрів яких є валюта угоди. Реалізація угоди потребує певного періоду часу, в ряді випадків доволі зна-

чного. Саме для такого періоду часу особливого значення набуває рівень стійкості, рівень стабільності курсу валюти угоди. **Р.в.** експортера можуть реально перетворитися у його фінансові втрати при зниженні, наприклад, курсу долара (валюта контракту) відносно гривні. У цьому випадку реалізація угоди принесе меншу гривневу виручку у порівнянні з тим, що очікувалося. Щодо імпортерів, то для них **Р.в.** можуть перетворитися в реальні додаткові фінансові витрати при підвищенні курсу долара (валюта контракту) відносно гривні. У такому випадку імпортер має витратити більшу суму гривень для придбання певної обумовленої кількості доларів. Зрозуміло, що хвилі валютних ризиків поширюються й на інших учасників економічного життя країни, які опосередковано пов'язані з експортним та імпортним рухом товарів та послуг.

Петруня Ю.Є.

РИЗИК У МИТНІЙ СПРАВІ (RISK IN CUSTOMS AFFAIRS) – відповідно до МКУ 2012 р., під ризиком розуміється ймовірність недотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи. Таке визначення по суті відповідає підходу щодо загального визначення ризику як можливості недосягнення поставлених цілей управління, адже одним з основних завдань митних органів, в тому числі й в Україні, є контроль за додержанням законодавства з питань митної справи. В цілому, «ризик» як економічна категорія, передбачає вірогідність отримання результату, відмінного від очікуваного, тобто наслідком ризику можуть бути або збитки, або надприбутки.

С.С. Терещенко розглядає категорію **Р.м.с.** з позиції складової митної справи, як боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил, коли ризиком вважається імовірність наявності контрабандних товарів або порушень митних правил під час здійснення процедур митного контролю та митного оформлення вантажів. Таке визначення більш подібне до загальноприйнятого у світовій практиці. Адже «недотримання митного законодавства» більш повно відображає суть ризику: – крім очевидних порушень митного законодавства враховуються також випадки можливих помилок, неправильного застосування митного законодавства, що також можуть мати суттєве з точки зору митного контролю значення.

Крім поняття **Р.м.с.**, також розглядають категорію «митний ризик» – кількісну величину у вигляді визначеної оцінки або ймовірності реалізації діючої чи потенційної митної загрози у ЗЕД, митних співвідношеннях та в галузі митної справи з погляду усвідомленої можливості виникнення митної шкоди. При цьому ймовірність реалізації загрози повинна збалансовано розраховуватися на підставі комплексної оцінки показників.

Аналіз митного ризику передбачає систематичне використання митними органами наявної у них інформації для визначення обставин та умов виникнення ризиків, їх ідентифікації та оцінки ймовірних наслідків недотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи. До об'єктів аналізу ризику належать: характеристики товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України; характер зовнішньоекономічної операції; характеристика суб'єктів, що беруть участь у зовнішньоекономічній операції.

Також застосовується показник «ступінь ризику» як індикатор визначення товарів, транспортних засобів, документів і осіб, які підлягатимуть митному контролю у певних формах та обсягах. Показник «ступінь ризику» є основним інструментом, який визначає обсяг митного контролю та застосовується для того, щоб, з одного боку, забезпечити вибірковість митного контролю, а з іншого – підвищити його ефективність шляхом зосередження на ризикованих експортно-імпортних операціях.

У чинному Митному кодексі ЄС визначення ризику більш широке і крім ймовірності події, яка перешкоджає правильному застосуванню національних чи визначених Співтовариством заходів, передбачає також ймовірність події, що загрожує фінансовим інтересам Співтовариства та його членів або є загрозою для безпеки Співтовариства, громадського здоров'я, навколишнього середовища.

ВМО у Керівництві до Загального додатку до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур від 18.05.1973 (зі змінами 1999 р.) визначає управління ризиками як систематичне застосування процедур і практик управління, які забезпечують митну службу необхідною інформацією для вжиття заходів по переміщеннях чи вантажах, які представляють ризик. Дане визначення відображає найбільш уживане розуміння ризик-менеджменту у митній справі як такого, що спрямований на відбір і вжиття заходів щодо найбільш ризикованих об'єктів контролю.

У число ризиків для митних органів входять потенційне недотримання митного законодавства, а також потенційна нездатність надати сприяння міжнародній торгівлі. Такий поділ пропонує, зокрема австралійський вчений Девід Віддоусон.

Пашко П.В.

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ РЕГІОНАЛЬНИЙ (REGIONAL RISK MANAGEMENT) – робота митних органів з аналізу ризиків, виявлення та оцінки ризиків, розроблення та практичної реалізації заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків, оцінки ефективності та контролю застосування цих заходів на основі застосування регіональних профілів ризику з урахуванням специфіки ЗЕД регіону –

зони діяльності відповідного митного органу. Митниці застосовують систему управління ризиками під час митного контролю та оформлення товарів з 2007 р. Система аналізу та управління ризиками зарекомендувала себе як ефективний інструмент прийняття управлінських рішень. Перехід до **Р.-м.р.** був зумовлений проблемами, що виникали при централізованій розробці профілів ризику, обмежуючи гнучкість застосування системи аналізу та управління ризиками на місцевому рівні.

Концептуально **Р.-м.р.** базується на шаблонному підході до застосування регіональних профілів ризику шляхом розробки так званих «рамкових» регіональних профілів ризику, які розробляються на центральному рівні, а наповнюються митницями – шляхом заповнення значень індикаторів ризику та додаткових пояснень (інструктивних повідомлень), що будуть відображатись при спрацюванні регіональних профілів ризику. Профіль ризику – сукупність відомостей про області, індикатори ризику та заходи, необхідні для запобігання або мінімізації ризиків. Регіональний профіль ризику – профіль ризику, який наповнюється регіональними митницями, митницями і застосовується у кожній регіональній митниці, митниці у межах визначених нею значень індикаторів ризику. При цьому під наповненням профілю ризику розуміється визначення конкретних значень окремих індикаторів ризику та інших параметрів профілю ризику. Регіональний профіль ризику застосовується під час митного оформлення товарів за митною декларацією – у складі модуля автоматизованої системи аналізу та управління ризиками «Регіональні профілі ризику» програмно-інформаційного комплексу «Інспектор-2006». Електронний регіональний профіль ризику наповнюється підрозділом митного органу з відповідного напряму контролю, на який спрямовується регіональний профіль ризику, або іншим структурним підрозділом, визначеним відповідальним за наповнення відповідного регіонального профілю ризику. Наповнення електронного регіонального профілю ризику здійснюється шляхом затвердження наказом митниці доповнень до профілю ризику.

Митниці регулярно здійснюють аналіз ефективності застосування регіональних профілів ризику та актуалізують їх наповнення. Залучення митниць до процесу управління ризиками сприяє кращому розумінню природи ризик-менеджменту на регіональному рівні, що підвищує оперативність і повноту інформаційного наповнення автоматизованої системи аналізу та управління ризиками, а також посилює зацікавленість митних органів у результатах застосування профілів ризику.

Разумей М.М.

РИЗИКОЛОГІЯ (RISKOLOGY) – наука, що визначає основні закономірності, принципи та інструментарій виявлення, врахування, оцінювання і управління ризиком. Загалом, **Р.** як галузь економічної науки ґрунтується на пізнанні і свідомому використанні економічних законів і закономірностей функціонування та розвитку об'єктів і суб'єктів в умовах невизначеності та конфліктності зовнішнього та внутрішнього середовища. Об'єктом **Р.** є економічні суб'єкти, політичні утворення, процеси ендогенного та екзогенного характеру, що є джерелом ризику, предметом впливу або суб'єктом управлінських дій. Предметом **Р.** є сукупність конкретних форм вияву невизначеності та конфліктності, притаманних процесам функціонування і управління об'єктом ризику, формування дієвого механізму оцінювання, моделювання, управління ним. **Р.** використовує як загальнонаукові, так і спеціальні методи дослідження: історичний аналіз, групування і синтез, порівняння, наукову класифікацію та систематизацію. Важливе місце посідає адекватний математичний апарат (теорія ймовірності і математична статистика, теорія ігор, імітаційне моделювання, стохастичне програмування, теорія нечітких множин).

Слід зазначити, що **Р.** як наука стосується усіх без винятку сфер людської практики, і насамперед таких важливих для забезпечення безпеки життєдіяльності як економіка, екологія, право, медицина та ін. Крім того, наукові досягнення **Р.** як науки активно поширюються в усіх сферах державного управління (фінансова, політична, медична, економічна та ін.), зокрема сформовано підходи до розуміння категорій «бюджетний ризик», «валютний ризик», «воєнно-політичний ризик», «ризик, пов'язаний з управлінням боргом», «митний ризик» та ін. Аналіз функціонування державних контролюючих органів розвинутих країн світу свідчить про використання ризику як головного інструмента, що дозволяє перевіряючим органам відмовлятися від тотальних перевірок та концентрувати свою увагу лише на недобросовісних суб'єктах господарювання.

Наукові досягнення **Р.** активно імплементуються в митній сфері. Так І.Г. Бережнюк під **Р.** в митній сфері розуміє напрям наукових досліджень про основні закономірності, механізми, принципи та інструментарій (методики, правила) виявлення, оцінювання, аналізу та управління ризиком, а також виявлення його рівня в сфері державної митної справи, який відображує характерні особливості сприйняття відповідними суб'єктами діяльності об'єктивно існуючих невизначеності, конфліктності, іманентно притаманних процесам цілепокладання, оцінювання, управління об'єктами ризику з метою визначення форм та обсягу митного контролю. Предметом **Р.** в митній сфері є митний ризик, який розглядається насамперед як різновид економічного ризику.

Варто зазначити, що за рекомендаціями ВМО, з метою мінімізації торговельних бар'єрів та затримок на кордоні, митним адміністраціям

пропонується використовувати систему управління ризиками, яка є основним елементом сучасної системи митного контролю.

Несторишен І.В.

РИЗЬКИЙ ВІЛЬНИЙ ПОРТ – див. ПОРТ «РИЗЬКИЙ ВІЛЬНИЙ ПОРТ».

РИСУНОК (DRAWING) – вид унікальної графіки, зображення на будь-якій площині (основі), створене від руки сухими чи рідкими матеріалами або накреслене твердим інструментом.

Відповідно до ЗУ від 21.09.1999 «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей», а також відповідно до Додатку 1 до Інструкції про порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України, затвердженої наказом Міністерства культури і мистецтв України від 22.04.2002 № 258, рисунок, створений до 1950 р., вважається культурною цінністю й захищений законодавством України й міжнародним законодавством у сфері охорони об'єктів культури.

Тай Ші. Життя на річці. Туш, папір. VI ст.

За наявності визначених ознак **Р.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Калашникова О.Л.

РІВЕНЬ ІМПОРТУ ТРИГЕРНИЙ (TRIGGER LEVEL OF IMPORT) – частка імпорту по відношенню до середнього споживання товару за три попередніх роки в Угоді по сільському господарству. Даний показник використовується у ст. 5 Угоди та дозволяє будь-якій країні ввести додаткове мито щодо товарів, за якими нетарифні заходи були перетворені в мита, у разі, якщо вартість імпорту перевищить критичний рівень або ціна на цей товар виявиться нижчою критичного рівня (довідкової ціни на імпортований товар за трирічний період). При цьому розмір додаткового мита встановлюється за такою схемою:

– якщо різниця між імпортною ціною CIF поставки товару, яка виражена в національній валюті (далі – «імпортна ціна»), та тригерною ціною вище, менше або дорівнює 10 % від тригерної ціни, додаткове мито не накладається;

– якщо різниця між імпортною ціною та тригерною ціною (далі – «різниця») перевищує 10 %, але менше або дорівнює 40 % від тригерної ціни, додаткове мито складе 30 % від суми, на яку різниця перевищує 10 %;

– якщо різниця перевищує 40 %, але менше або дорівнює 60 % від тригерної ціни, додаткове мито складе 50 % від суми, на яку різниця перевищує 40 %, плюс додаткове мито, передбачене у п. 2;

– якщо різниця перевищує 60 %, але менше або дорівнює 75 %, додаткове мито складе 70 % від суми, на яку різниця перевищує 60 % від тригерної ціни, плюс додаткові мита, які в пп. 2 і 3;

– якщо різниця перевищує 75 % від тригерної ціни, додаткове мито складе 90 % від суми, на яку різниця перевищує 75 %, плюс додаткові мита, які в пп. 2, 3 і 1.

Прус Л.Р.

РІВЕНЬ ПРОТЕКЦІОНІЗМУ – див. СТАВКА МИТА ЕФЕКТИВНА.

РІВЕНЬ СТАВКИ МИТА СЕРЕДНЬОЗВАЖЕНИЙ (WEIGHTED AVERAGE RATE OF DUTY) – показник, який вираховується шляхом зважування кожної ставки за величиною торговельного потоку і визначення середньої величини на цій основі. Інший спосіб обчислення – поділ суми митних зборів і зборів на загальну вартість оподатковуваного імпорту. Показник використовується на тарифних переговорах для цілей встановлення початкового рівня зв'язування мита і зіставлення рівнів захисту внутрішнього ринку.

Формула середньозваженої ставки митного тарифу:

$$t_{\text{нзв}} = \frac{t_1 \times q_1 + t_2 \times q_2 + \ldots + t_n \times q_n}{q_1 + q_2 + \ldots + q_n} = \frac{\sum t_i \times q_i}{\sum q_i}$$

де $t_{1,2,\ldots,n}$ – ставки мита за окремими позиціями товарної номенклатури, q1, 2, ..., n – частка, що відповідає окремим позиціям товарної номенклатури (частка і-й позиції товарної номенклатури в імпорті), n – число позицій товарної номенклатури.

Середньозважена ставка митного тарифу є найбільш універсальним показником. Його перевагою є те, що він враховує реальну товарну структуру торгівлі та вплив окремих ставок на величину загального показника пропорційно ролі того чи іншого товару. При розрахунку даного показника використовуються дві характеристики імпорту: повний імпорт і оподатковуваний митом імпорт. Їх відмінність полягає у тому, що в першому випадку враховується і безмитне ввезення, тобто повний

імпорт більше оподатковуваного митами імпорту на величину безмитного ввезення. Показник **Р.с.м.с.**, розрахований на основі імпорту, що оподатковується митом, завжди вищий, ніж заснований на повному імпорті.

Прус Л. Р.

РІВНЕМІР УЛЬТРАЗВУКОВИЙ ПОРТАТИВНИЙ «УУП1-П1» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (ПОРТАТИВНІ).

РІВНЕНСЬКА МИТНИЦЯ (RIVNE CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

Історія **Р.м.** розпочинається у 1990 р. із створенням митного поста Львівської регіональної митниці. Наказом ДМКУ від 08.04.1992 № 73 «Про створення митних установ» на базі Рівненського митного поста створено самостійний митний орган – **Р.м.** Зоною її діяльності стала вся територія Рівненської області. У той час митниці підпорядковувалися митні пости «Здолбунів» та «Рівне-аеропорт».

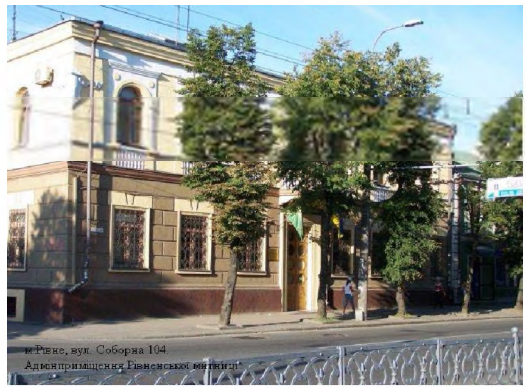
З метою організації митного контролю на кордоні з Республікою Білорусь наказом ДМКУ від 04.02.1993 № 28 «Про створення нових митних установ та збільшення штатної чисельності існуючих» створена Дубровицька митниця з підпорядкованими митними постами «Прикладники», «Городище», «Удрицьк», «Сарни». Зоною її діяльності були визначені Дубровицький, Сарненський, Зарічненський, Володимирецький та Рокитнівський райони Рівненської області. Решта районів залишались зоною діяльності Рівненської митниці.

У 1993 р. в структурі **Р.м.** відбулися зміни: наказом ДМКУ від 04.02.1993 № 28 «Про створення нових митних установ та збільшення штатної чисельності існуючих» створені митні пости «Костопіль» та «Дубно», підпорядковані **Р.м.** Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 № 564 Рівненська та Дубровицька митниці були реорганізовані у **Р.м.** із підпорядкуванням Західній регіональній митниці. У квітні 1997 р. до складу **Р.м.** входило – 7 митних постів: «Дубровиця», «Сарни», «Кузнецовськ», «Костопіль», «Дубно», «Здолбунів», «Рівне-аеропорт», штатна чисельність митниці складала – 378 чоловік.

Протягом 1997 – 2000 рр. митниця зазнала

Митний пост «Дубно» Рівненської митниці

Адміністративна будівля Рівненської митниці

ряду структурних змін: з'являлися нові сектори, відділи, на які покладалися важливі завдання щодо реалізації митної політики України. У квітні 1997 р. створено відділ контролю за доставкою вантажів, з грудня 1998 р. у митниці діяли відділ тарифів та митної вартості, юридичний сектор, з січня 1999 р. – сектор власної безпеки. Зі змінами в структурі митниці водночас змінювались завдання та функції підрозділів митниці. З метою впорядкування митного оформлення транспортних засобів індивідуального користування у 1997 р. створюється відділ митного оформлення транспортних засобів.

Удосконалення митної структури супроводжувалося розвитком матеріальної бази митниці. В 1997 р. на митних постах з'явилися станції супутникового зв'язку. В 2002 р. завершено будівництво та введено в експлуатацію міжнародний автомобільний пункт пропуску «Городище» на українсько-білоруському кордоні, де створено всі умови для швидкого та комфортного переміщення громадян та вантажів.

З 2005 р. у зв'язку з оптимізацією структури митних органів відповідно до наказу ДМСУ «Про припинення діяльності Західної регіональної митниці» безпосереднє координаційно-організаційне управління **Р.м.** здійснювалося центральним апаратом ДМСУ.

Згідно з постановою КМУ «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» від 20.03.2013 № 229 **Р.м.** було реорганізовано в **Р.м.** Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **Р.м.** Міндоходів реорганізовано у **Р.м.** ДФС.

Митний пост «Городище» Рівненської митниці

Останніми роками основу товарної структури експортних операцій **Р.м.** складають такі товари: галька, гравій, щебінь; добрива мінеральні; фанера клеєна; лісоматеріали необроблені; котки; кукурудза;сівалки; портландцемент; кетони; машини формувальні; кондитерські вироби; опоки; інструменти пневматичні; альдегіди; патока; чорниця морожена; ізолятори електричні. При цьому, товарну структуру імпортних операцій **Р.м.** складають такі товари: нафта та нафтопродукти; вантажні автомобілі; паливні елементи (твели); сівалки; автомобілі легкові; трактори; причепи та напівпричепи; смоли фенолформальдегідні; дріт мідний; кукурудза; риба морожена; комбайни зернозбиральні; кузови; дорожні котки; сода кальцинована; доломітове борошно; лісоматеріали необроблені; вироби з пластмаси; пряжа із синтетичних штапельних волокон; форми для лиття скла; центрифуги; субпродукти морожені; насіння буряку кормового; скло; дзеркала; тканини з льону; трансформатори; ініціатори реакцій; ферменти; частини до високовольтної апаратури; вироби з каменю; прилади для вимірювання випромінювання; прокат з вуглецевої сталі; вироби з цементу. Найбільше товарів імпортується з Литви, Росії, Німеччини, Білорусії, Польщі, Франції, Італії, Нідерландів, США, а експортується – в Росію, Польщу, Білорусь, Німеччину, Литву, Туреччину, Румунію, Угорщину, Нідерланди, Францію, Сингапур, Італію, Казахстан.

Зоною діяльності **Р.м.** визначено територію Рівненської області. **Р.м.** виконує функції внутрішньої та прикордонної митниці, в зоні діяльності якої розташовується ділянка українсько-білоруського кордону довжиною 240 км.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **Р.м.** утворюються як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Городище» (34185, Рівненська обл., Дубровицький р-н, с. Городище) здійснює функції в міжнародному пункті пропуску для автомобільного сполучення «Городище» на державному кордоні України з Республікою Білорусь;

– митний пост «Костопіль» (35000, Рівненська обл., Костопільський р-н, м. Костопіль, вул. Степанська, 9) забезпечує митний контроль та митне оформлення експортно-імпортних вантажів суб'єктів ЗЕД, розташованих у Костопільському та Березнівському районах Рівненської області;

– митний пост «Прикладники» (34012, Рівненська обл., Зарічненський р-н, с. Прикладники) здійснює функції в міждержавному пункті пропуску для автомобільного сполучення «Прикладники» на державному кордоні України з Республікою Білорусь;

– митний пост «Рівне – центральний» (33024, Рівненська обл., м. Рівне, вул. Млинівська, 23) забезпечує митний контроль та митне оформлення експортно-імпортних вантажів суб'єктів ЗЕД в м. Рівне та в межах Рівненського, Острозького, Здолбунівського, Гощанського, Корецького районів Рівненської області та у міжнародному пункті пропуску для авіаційного сполучення «Рівне», а також митне оформлення транспортних засобів.

– митний пост «Сарни» (34504, Рівненська обл., Сарненський р-н, м. Сарни, вул. Технічна, 2) забезпечує митний контроль та митне оформлення експортно-імпортних вантажів суб'єктів ЗЕД, розташованих у Володимирецькому, Дубровицькому, Зарічненському, Рокитнівському, Сарненському районах та м. Кузнецовськ Рівненської області; митний контроль та митне оформлення вантажів, що переміщуються через митний кордон України в пункті контролю на залізничній станції «Сарни» Львівської залізниці у вантажних вагонах.

– митний пост «Удрицьк» (34113, Рівненська обл., Дубровицький р-н, с. Удрицьк) здійснює функції в міжнародному пункті пропуску для залізничного сполучення «Удрицьк» на державному кордоні України з Республікою Білорусь.

– митний пост «Дубно» (35600, Рівненська обл., Дубенський район, м. Дубно, вул. Семидубська, 101) забезпечує митний контроль та митне оформлення експортно-імпортних вантажів суб'єктів ЗЕД, розташованих у м. Дубно, Дубенському, Радивилівському, Млинівському та Демидівському районах Рівненської області.

Керівники **Р.м.**:

– Райкович В. П. (1992 – 1996 рр.);
– Волошин С. Г. (1996 – 1998 рр.);
– Ярцев В. В. (1998 – 1999 рр.);
– Яблонський С. Т. (2000 – 2010 рр.);
– Трофимчук В. Ф. (2010 р.);
– Ярмольський С. І. (2010 р.);
– Похилько О. І. (2010 – 2011 рр.);
– Микитюк Р. В. (2011 р.);
– Лук'янов С.В. (2011 – 2014 рр.);
– Вавровський О. А. (з 2014 р.).

Туржанський В.А., Вязнікова С.М.

РІВНІ ЛОГІСТИЧНОГО СЕРВІСУ (LEVEL OF LOGISTICS SERVICE). Активізація ЗЕД зумовила появу нових послуг на ринку міжнародних перевезень, а саме виникнення поняття «логістичний сервіс» – під яким розуміють особливу сферу сервісу, предметно і функціонально спеціалізовану на логістичних послугах, тобто пов'язаних з формуванням та організацією руху потоків. Відповідно до сучасного розвитку цих видів послуг виділяють 5 **Р.л.с.** (PL-Party Logistics):

– 1PL – логістичний інсорсинг, який сформувався у 70 – 80-х роках минулого століття. Рівень 1PL передбачає, що вся логістика підприємства планується і здійснюється самим вантажовласником на своєму транспорті зі своїм водійським складом;

– 2PL – частковий логістичний аутсорсинг. Рівень 2PL передбачає, що фірма сама виконує частину логістичних функцій – планує, складує, формує логістичні ланцюжки, але не володіє власним транспортом – залучає транспорт сторонніх організацій. У цьому випадку підрядник, зазвичай транспортна компанія, орієнтована на обмежений набір функцій та обмежений регіон перевезень, використовує свої матеріальні активи (транспортний парк) для надання послуг;

– 3PL – комплексний логістичний аутсорсинг. Рівень 3PL – рівень аутсорсингу, коли вантажовласник сам вже не займається зовнішньою логістикою. 3PL-провайдери – висококваліфіковані логістичні провайдери з широким спектром послуг, що поєднують кілька (або більшість) логістичних функцій. На цьому рівні провайдер ще не інтегрований у господарську діяльність клієнта – це лише підрядник з доставки вантажів, що не бере участь у плануванні усього логістичного ланцюжка підприємства;

– 4PL – інтегрований логістичний аутсорсинг. Рівень 4PL – рівень аутсорсингу, коли компанія-виробник залучає логістичного аутсорсера не тільки для виконання функцій комплексної транспортної логістики, а й передає йому завдання з проектування та планування ланцюгів постачань і керування логістичними бізнес-процесами на підприємстві. 4PL-провайдер є організатором усього логістичного ланцюга підприємства, поєднуючи в собі функції консалтингової компанії, менеджера логістичних бізнес-процесів і 3PL-провайдера. Основні переваги 4PL підходу – оптимізація витрат підприємства та підвищення його ефективності за рахунок скорочення операційних витрат, трудових ресурсів, обігового і основного капіталу. Слід зазначити, що є значна кількість транснаціональних корпорацій, що користуються послугами 4PL-операторів. Серед них – SONY, TOSHIBA, FORD, DAIMLER, CHRYSLER та інші;

– 5PL: «віртуальна» логістика. 5PL-провайдер – логістичний аутсорсер, який надає весь комплекс послуг за рахунок використання глобального інформаційно-технологічного простору. Це рівень «віртуального» логістичного партнера, у якого є інформація про логістичні можливості учасників ринку.

Кузьмін О.Є., Несторишен І.В.

РІЗАНА (РЄЗАНА) (RIZANA) [від «реза» або ар. رزن разана «встановлювати вагу на руці»] – грошова одиниця стародавньої Русі. **Р.** називали частину арабського дірхема, що був розрізаний або розломлений на шматки.

У давньоруських скарбах часто знаходять фрагменти дирхемів. Дирхем був досить великою і дорогою монетою, тому, якщо потрібно було провести невеликий платіж, його різали на фрагменти. Половина дирхема, тобто 1 **Р.** дорівнювала приблизно 1,48 г. срібла 900-ї проби. У IX ст. **Р.** дорівнювала

1/50 гривні, в XII ст. прирівнювалась вже до куни. **Р.** існувала до XII ст., доки не припинилось надходження срібних дирхемів із мусульманських країн.

Яковенко О.В.

РІЗЦЕВА ГРАВЮРА – див. ГРАВЮРА РІЗЦЕВА.

РІКАРДО ДАВИД (DAVID RICARDO) (1772 р, Лондон – 1823 р, Геткоумб Парку, графство Глостершир) – англійський економіст, нащадок португальських марранів, які наприкінці XVII ст. переселилися з Італії до Голландії і зайняли там чільне місце у фінансовому та діловому світі. Серед членів цієї сім'ї, що перебралися потім з Амстердама до Лондона (що став до початку XVII ст. Світовим центром ділової активності), був батько **Р.**, Аврахам Ісраель (помер у 1812 р.), який успішно поєднував суворо релігійний спосіб життя та активну участь у житті сефардської громади з фінансовою діяльністю і на час народження третього сина, Давида, став процвітаючим маклером на Лондонській фондовій біржі. За наполяганням батька **Р.** у 14 років отримав єврейську релігійну освіту (навчався в талмуд-тора при португезській синагозі в Амстердамі, де ознайомився із основами бухгалтерії та торгової справи) і приступив до роботи в його маклер-

ської конторі, де незабаром виявив неабиякі комерційні здібності.

Вигнаний через сім років з батьківського дому через одруження на дочці квакера та хрещення, **Р.** створив власну маклерську контору і вже до 25-ти років став мільйонером. Матеріальна незалежність дозволила **Р.** присвятити частину часу самоосвіті, спочатку в галузі природничих наук (отримав ґрунтовні знання з математики, хімії, геології та мінералогії), а з 1799 р. (під сильним враженням від творіння А. Сміта «Дослідження про природу і причини багатства народів») – виключно в галузі економічних наук.

Через 10 років вийшли перші статті **Р.** з питань економіки («Ціна золота», 1809 р.; «Висока ціна зливків як доказ знецінення банкнот», 1810 р. та інші), і особливо його пізніші роботи, в яких аналізувалися загальні проблеми грошового обігу («Вплив низьких цін на хліб на прибуток акціонерного капіталу», 1815 р.; «Проект економічно міцного грошового обігу», 1816 р. та інші), створили йому репутацію одного з найбільших економістів Великобританії, а його рекомендації з відновлення ослабленого у роки наполеонівських воєн фінансового господарства країни були покладені в основу відповідних парламентських рішень.

У 1814 р. **Р.** залишив біржові справи і, усамітнившись у придбаному ним на півдні Англії маєтку, остаточно присвятив себе науці. У 1817 р. вийшла у світ головна праця **Р.** – «Початки політичної економії та оподаткування», у якій було закладено фундамент економічної науки: розроблені її основні поняття і багато в чому зумовлені її головні напрями та методологія; досліджені закономірності ринкової економіки і таких основних механізмів її функціонування, як приватна власність і вільна конкуренція; розроблені трудова теорія вартості, теорія капіталу і його будови; сформульовані кількісна теорія грошей і основні закони грошового обігу; встановлені відносини між прибутком, заробітною платою і земельною рентою, і багато іншого.

Р. був активним противником оподаткування капіталу, зазначаючи, що при збільшенні рівня державного споживання за незмінності обсягів виробництва податковий тягар падатиме на капітал, тим самим підриваючи інвестиційні його можливості та скорочуючи виробництво. На думку **Р.**, непрямі податки скорочують споживання, збільшують затрати виробництва та підривають його потенціал до розширення. Він, одним із перших висунув думку про необхідність запровадження прогресивного оподаткування доходів, випередивши своїх колег-економістів на півстоліття.

Основною проблемою політичної економії **Р.** називав розподіл. Якщо А. Сміт досліджує природу зростання багатства (тобто економічного зростання), то **Р.** фактором зростання вважає розподіл. Саме тому основу його системи становить теорія заробітної плати, прибутку та ренти. Ці категорії він розглядає з погляду їхньої величини та співвідношень.

Р. багато уваги приділяв аналізу грошей і грошового обігу. Теорію грошей він будує на основі своєї теорії цінності. Гроші він розглядає як товар, що має цінність. Основою грошової системи є золото. Цінність золота та срібла, як і будь-якого іншого товару, визначається витратами праці. За даної цінності грошей їхня кількість в обігу залежить від суми товарних цін.

Великою заслугою **Р.** є розробка теорії порівняльних витрат як основи спеціалізації країн у зовнішній торгівлі. Про причини спеціалізації писав і А. Сміт, але **Р.** розробив цю теорію ґрунтовніше, побудувавши її на трудовій теорії вартості й наголосивши на національних відмінностях у величині вартості, зумовлених різними витратами праці. Він першим з економістів розробив теорію міжнародної торгівлі і показав, чим вона відрізняється від внутрішньої торгівлі. Якщо внутрішня торгівля розвивається й зумовлюється тенденцією норми прибутку до вирівнювання, то зовнішня – «порівняльними витратами». **Р.** довів, що взаємовигідна торгівля можлива навіть за умови, коли різні країни мають відносні переваги щодо виготовлення тих чи інших товарів. Відносні переваги означають, що країни мають абсолютні переваги щодо якогось одного фактору виробництва.

Останні роки життя **Р.** був також видатним полі-

тичним діячем Великобританії. Обраний у 1819 р. у палату громад, він як економіст наполегливо відстоював принцип свободи торгівлі, а як глава християнської секти унітаріїв домагався свободи і рівноправності для всіх віросповідань.

Туржанський В.А.

РІЧКОВА НАКЛАДНА – див. НАКЛАДНА РІЧКОВА.

РІЧКОВИЙ ТРАНСПОРТ – див. ТРАНСПОРТ РІЧКОВИЙ.

РІШЕННЯ З МИТНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ АДМІНІСТРАТИВНЕ (ADMINISTRATIVE DECISION ON CUSTOMS OFFENSES) – офіційно оформлений результат розгляду справи. **Р.** мають право виносити посадові особи тих органів, які визначені МКУ. Справи про порушення митних правил, можуть розглядатися відповідними митними органами та місцевими судами (суддями). МКУ 2012 р. визначає повноваження посадових осіб відповідного митного органу щодо розгляду справ про порушення митних правил. Зокрема, від імені митниць справи про порушення митних правил розглядаються керівниками цих митниць або їх заступниками, а від імені центрального органу виконавчої влади, – посадовими особами, уповноваженими на це відповідно до посадових інструкцій, або іншими особами, уповноваженими на це керівником центрального органу виконавчої влади. **Р.** виноситься під час розгляду у п'ятнадцятиденний строк з дня отримання посадовою особою відповідного митного органу або судом (суддею) матеріалів, необхідних для вирішення справи. Розгляд справи здійснюється за місцезнаходженням митного органу, посадові особи якого здійснювали провадження у цій справі.

Справа про порушення митних правил розглядається суддею одноособово. Розглянувши справу про порушення митних правил, компетентна посадова особа митного органу або суд (суддя), що розглядає справу, виносить одну з таких постанов: 1) про проведення додаткової перевірки; 2) про накладення адміністративного стягнення; 3) про закриття провадження у справі. У постанові про проведення додаткової перевірки зазначаються конкретні суб'єкти, завдання та строки перевірки. Оскільки особливості реквізитів постанови по справі про порушення митних правил у МКУ 2012 р. не вказані, то відповідно МКУ 2012 р., керуватись потрібно положеннями щодо реквізитів постанови, які визначені у КУпАП. Постанови відповідного митного органу та суду про накладення адміністративних стягнень за порушення митних правил є обов'язковими для виконання.

Постанова митниці у справі про порушення митних правил може бути оскаржена до центрального органу виконавчої влади, або до місцевого загального суду як адміністративного суду в порядку, передбаченому КАСУ. Якщо постанова митниці одночасно оскаржується до центрального органу виконавчої влади та до суду і суд приймає адміністративний позов до розгляду, розгляд скарги центральним органом виконавчої влади, припиняється. Постанова центрального органу виконавчої влади у справі про порушення митних правил, а також його постанова по скарзі на постанову митниці у такій справі також можуть бути оскаржені до місцевого загального суду як адміністративного суду в порядку, передбаченому КАСУ. Скарга (адміністративний позов) на постанову подається у строк, встановлений КУпАП. Постанова суду (судді) у справі про порушення митних правил може бути оскаржена особою, стосовно якої вона винесена, представником такої особи, прокурором або відповідним митним органом, який здійснював провадження у цій справі. Порядок оскарження постанови суду (судді) у справі про порушення митних правил визначається КУпАП, КАСУ та іншими законами України.

Законність та обґрунтованість постанови митниці у справі про порушення митних правил можуть бути перевірені судом або центральним органом виконавчої влади, а постанови центрального органу виконавчої влади, – судом у зв'язку з поданням адміністративного позову, внесенням подання прокурора або в порядку контролю.

За результатами перевірки центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, що проводив перевірку, приймає одне з таких рішень: про залишення постанови без змін, а скарги – без задоволення; про скасування постанови і надіслання справи на новий розгляд; про скасування постанови та закриття справи; про зміну виду адміністративного стягнення у межах відповідальності, передбаченої за відповідне порушення митних правил, з тим, однак, щоб це стягнення не було посилено.

Рішення центрального органу виконавчої влади приймаються шляхом винесення постанов. Такі рішення теж належать до адміністративних рішень з митних правопорушень. У разі, якщо за результатами перевірки законності та обґрунтованості постанови у справі про порушення митних правил ця постанова буде скасована, а справа закрита, або адміністративне стягнення за порушення митних правил буде змінено, конфісковані товари, транспортні засоби, або їхня вартість, сума штрафу або її відповідна частина повертаються особі, яка притягалася до адміністративної

відповідальності за порушення митних правил, або її представникові. Перевірка законності та обґрунтованості постанови у справі про порушення митних правил судом здійснюється у порядку, встановленому КАСУ.

Постанова про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил має бути скасована або змінена у разі: відсутності у діях особи, яка притягується до відповідальності, ознак порушення митних правил; необ'єктивності або неповноти провадження у справі чи необ'єктивності її розгляду; невідповідності викладених у постанові висновків фактичним обставинам справи; при винесенні постанови неправомочною особою, безпідставному недопущенні до участі в розгляді справи особи, притягнутої до відповідальності, або її представника, а також інше обмеження прав учасників провадження у справі про порушення митних правил та її розгляду; неправильної або неповної кваліфікації вчиненого правопорушення; накладення стягнення, не передбаченого МКУ. Підставами для скасування чи зміни постанови про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил або про припинення провадження у справі можуть бути визнані й інші визначені законами обставини.

Скарга (адміністративний позов), подання прокурора на постанову у справі про порушення митних правил розглядаються у строки, встановлені законом. Подання скарги (адміністративного позову) або внесення подання прокурора зупиняє виконання постанови у справі про порушення митних правил до закінчення розгляду скарги (адміністративного позову) або подання.

Хома В.О.

РІШЕННЯ ПОПЕРЕДНЄ (PRELIMINARY DECISION) – завчасне повідомлення митного органу декларантом про намір ввезти товари на митну територію України або вивезти їх за її межі. **Р.п.** регламентуються МКУ. **Р.п.** приймаються за письмовими зверненнями декларантів (уповноваженими ними особами) митними органами до початку переміщення товарів через митний кордон України.

Р.п. є обов'язковим для виконання будь-яким митним органом.

МКУ 2012 р. передбачено надання **Р.п.** з питань класифікації товарів (у тому числі комплектних об'єктів, що постачаються у розібраному стані декількома партіями протягом тривалого періоду), визначення країни походження товарів і щодо надання дозволу з поміщення товарів в окремі митні режими. Порядок прийняття **Р.п.** митними органами відповідає міжнародним нормам з питань класифікації товарів, зокрема Рекомендаціям ВМО та вимогам Митного Кодексу ЄС.

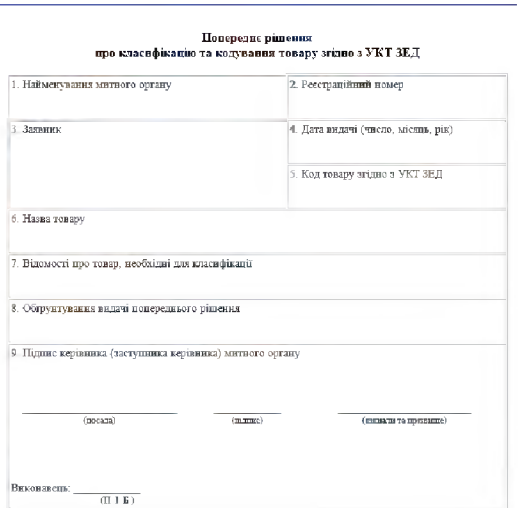
Р.п. може бути відкликане митним органом, який його прийняв, за таких умов: якщо воно було прийняте на підставі поданих заявником недостовірних документів, наданої ним недостовірної інформації, та/або внаслідок ненадання підприємством всієї наявної у нього інформації, необхідної для прийняття зазначеного рішення, що суттєво вплинуло на характер цього рішення; якщо **Р.п.** вступило в суперечність із законодавством України з питань державної митної справи внаслідок змін в останньому; якщо воно прийняте з порушенням вимог МКУ.

За необхідності внесення змін до **Р.п.,** воно відкликається, а на його заміну приймається нове з обов'язковим посиланням у ньому на відкликане **Р.п.** та зазначенням причин його відкликання. Нове **Р.п.** не пізніше наступного робочого дня після його прийняття надсилається особі, за зверненням якої було прийнято відкликане рішення.

Туржанський В.А.

РІШЕННЯ ПРО КЛАСИФІКАЦІЮ ТОВАРІВ ЗГІДНО З УКТ ЗЕД ПОПЕРЕДНЄ (PRELIMINARY DECISION ON CLASSIFICATION OF GOODS UNDER UKRAINIAN CLASSIFICATION OF GOODS OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY (UCGFEA)) – документ установленої форми, який приймається митним органом за результатами розгляду звернення декларанта (уповноваженої ним особи).

З метою одержання **Р.** декларант (уповноважена ним особа), надсилає до митного органу письмове звернення, до якого додаються: зовнішньоекономічний договір (контракт) або інший документ, що використовується у міжнародній практиці замість договору (контракту); технічні умови, технологічні схеми виготовлення товару (за наявності); фотографії, креслення товару (за наявності); дозволи й сертифікати уповноважених державних органів (за наявності); специфікації, каталоги та паспортні дані про товар виробника (за

Попереднє рішення
про класифікацію та кодування товару згідно з УКТ ЗЕД

1. Найменування митного органу
2. Реєстраційний номер
3. Заявник
4. Дата видачі (число, місяць, рік)
5. Код товару згідно з УКТ ЗЕД
6. Назва товару
7. Відомості про товар, необхідні для класифікації
8. Обґрунтування видачі попереднього рішення
9. Підпис керівника (заступника керівника) митного органу

(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

Виконавець: _____
(П І Б)

наявності); сертифікати походження товару, дозволи, маркувальні етикетки (за наявності); зразки товарів (за наявності).

Вищезазначені документи подаються у вигляді оригіналів або їх копій. Якщо оригінали документів складені іншою мовою, ніж українська або офіційна мова митних союзів, членом яких є Україна, то декларант (уповноважена ним особа) забезпечує їх переклад українською мовою.

Строк дії **Р.** складає три роки. Після закінчення строку дії **Р.** втрачає чинність, що не перешкоджає заявнику звернутися із новим запитом про прийняття **Р.**

Відповідно до МКУ 2012 р. строк прийняття **Р.** та надання дозволу на поміщення товарів в окремі митні режими становить 30 днів з дня отримання митним органом відповідного звернення та може бути продовжений керівником митного органу (уповноваженою ним особою), але не більше, ніж на 15 днів.

У разі ненадання декларантом (уповноваженою ним особою) необхідних документів чи відомостей, або встановлення факту здійснення розгляду іншим митним органом звернення цього декларанта (уповноваженої особи) щодо ідентичного товару, митний орган відмовляє у розгляді звернення з обґрунтуванням причин, що стали підставою для відмови у прийнятті **Р.**, з поверненням проб і зразків товару (у разі їх подання).

Туржанський В.А.

РІШЕННЯ ПРО КОРИГУВАННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ТОВАРІВ (DECISION ON THE ADJUSTMENT OF CUSTOMS VALUE OF GOODS) – закріплення результатів здійснення контролю за правильністю визначення митної вартості товарів як до, так і після їх випуску. Таке **Р.** приймається митним органом у письмовій формі під час здійснення контролю правильності визначення митної вартості цих товарів та якщо виявлено, що заявлено неповні та/або недостовірні відомості про митну вартість товарів, у тому числі неправильно визначено митну вартість товарів.

Прийняте митним органом письмове рішення про коригування заявленої митної вартості товарів має містити:

1) обґрунтування причин, через які заявлену декларантом митну вартість не може бути визнано;

2) наявну в митному органі інформацію (у тому числі щодо числових значень складових митної вартості, митної вартості ідентичних або подібних (аналогічних) товарів, інших умов, що могли вплинути на ціну товарів), яка призвела до виникнення сумнівів у правильності визначення митної вартості та до прийняття **Р.**, заявленої декларантом;

3) вичерпний перелік вимог щодо надання додаткових документів передбачених МКУ, за умови надання яких митна вартість може бути визнана митним органом;

4) обґрунтування числового значення митної вартості товарів, скоригованої митним органом, та фактів, які вплинули на таке коригування;

5) інформацію про:

а) право декларанта або уповноваженої ним особи на випуск у вільний обіг товарів, що декларуються:

– у разі згоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням митного органу про коригування митної вартості товарів – за умови сплати митних платежів згідно з митною вартістю, визначеною митним органом;

– у разі незгоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням митного органу про коригування заявленої митної вартості товарів – за умови сплати митних платежів згідно із заявленою митною вартістю товарів та надання гарантій (фінансових гарантій; гарантування на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенції МДП) 1975 р.; гарантування на умовах Конвенції про тимчасове ввезення (Стамбул, 1990 р.) із застосуванням книжки (карнету) А.Т.А.) у розмірі, визначеному митним органом;

б) право декларанта або уповноваженої ним особи оскаржити рішення про коригування заявленої митної вартості до органу вищого рівня відповідно до МКУ або до суду.

Форма **Р.** встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Під час митного оформлення при прийнятті митним органом письмового **Р.** декларант або уповноважена ним особа може здійснити коригування заявленої митної вартості не пізніше 10 робочих днів з дати прийняття **Р.** митним органом. Декларант може провести консультації з митним органом з метою обґрунтованого вибору методу визначення митної вартості на підставі інформації, яка наявна в митному органі. На вимогу декларанта консультації проводяться у письмовому вигляді.

У випадку незгоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням митного органу про коригування заявленої митної вартості товарів митний орган за зверненням декларанта або уповноваженої ним особи випускає товари, що декларуються, у вільний обіг за умови сплати митних платежів згідно з митною вартістю цих товарів, визначеною декларантом або уповноваженою ним особою, та забезпечення сплати різниці між сумою митних платежів, обчисленою згідно з митною вартістю товарів, визначеною декларантом або уповноваженою ним особою, та сумою митних платежів, обчисленою згідно з митною вартістю товарів, визначеною митним органом, шляхом надання гарантій відповідно до МКУ. Строк дії таких гарантій не може перевищувати 90 календарних днів з дня випуску товарів.

Протягом 80 днів з дня випуску товарів де-

кларант або уповноважена ним особа може надати митному органу додаткові документи для підтвердження заявленої ним митної вартості товарів, що декларуються. У разі надання декларантом або уповноваженою ним особою додаткових документів митний орган розглядає подані додаткові документи і протягом 5 робочих днів з дати їх подання виносить письмове рішення щодо визнання заявленої митної вартості та скасовує рішення про коригування заявленої митної вартості або надає обґрунтовану відмову у визнанні заявленої митної вартості з урахуванням додаткових документів. У такому випадку надана фінансова гарантія відповідно повертається (вивільняється) або реалізується у встановленому порядку та у визначені строки.

Якщо митний орган протягом 5 робочих днів з дати подання додаткових документів не надає обґрунтованої відмови у визнанні заявленої митної вартості з урахуванням додаткових документів, вважається, що декларантом або уповноваженою ним особою митну вартість товарів визначено правильно. У такому випадку митний орган скасовує рішення про коригування заявленої митної вартості, а надана фінансова гарантія повертається у встановленому порядку та строки.

Р. заповнюється посадовою особою митного органу, що здійснює контроль правильності визначення митної вартості товарів, в електронному вигляді.

При поданні митної декларації на паперовому носії, **Р.** друкується у двох примірниках. Один примірник видається або надсилається поштою декларанту, другий – з відміткою декларанта про отримання або повідомлення про вручення залишається у справах митного органу.

При електронному декларуванні надсилається декларанту засвідчене електронним цифровим підписом електронне повідомлення, у складі якого **Р. Р.** реєструються у відповідному журналі, який ведеться в електронному вигляді за допомогою програмно-інформаційного комплексу.

Долобанько В.В.

РІШЕННЯ ПРО КРАЇНУ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ ПОПЕРЕДНЄ (PRELIMINARY DECISION ON THE STATE OF ORIGIN) – документ встановленої форми, що приймається за зверненням заявника та засвідчується рішенням про визначення країни походження товару уповноваженим структурним підрозділом митного органу, на який покладено функції контролю за визначенням країни походження товару.

Для одержання **Р.** заявник подає до митного органу звернення про прийняття **Р.**, заповнене за формою, наведеною Порядком прийняття, відкликання **Р.** про країну походження товару. До звернення додаються: документи, що підтверджують країну походження товару, визначені МКУ (у випадках, коли їх подання передбачено законом); фотографії, креслення; комерційні, технічні й інші документи, що містять відомості про товар (наприклад, технологічні схеми виробництва; бухгалтерські документи про калькуляцію собівартості одиниці продукції; інформація про походження та вартість імпортної сировини, використаної при виробництві товару); документи, які свідчать про те, що цей товар повністю вироблено або піддано достатній переробці у конкретній країні (у разі наявності).

Документи подаються у вигляді оригіналів або копій, завірених у встановленому порядку.

МКУ 2012 р. передбачено відповідальність за негативні наслідки застосування **Р.**, прийнятого на підставі поданих заявником недостовірних документів, наданої ним недостовірної та/або не-

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України
19.06.2012 N 737

ПОПЕРЕДНЄ РІШЕННЯ ПРО КРАЇНУ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ

N _____ від "___" _____ 20__ року

1. Заявник

2. Найменування та код товару згідно з УКТ ЗЕД

3. Країна походження товару

4. Відомості про товар, необхідні для визначення країни походження товару

5. Нормативно-правові акти, на підставі яких прийнято попереднє рішення про країну походження товару

6. Висновок

7. Для службових приміток

_____ _____ _____
(посада керівника (заступника) митного органу) (підпис) М. П. (ініціали, прізвище)

повної інформації, що суттєво вплинуло на його характер. Так, якщо за результатами документальної перевірки встановлено факт недостовірності документів, недостовірності та/або ненадання підприємством всієї наявної у нього інформації, необхідної для прийняття зазначеного **Р.**, що суттєво вплинуло на характер цього рішення, митний орган фіксує зазначене у акті перевірки. У такому випадку окремо рішення не виноситься, а зазначається в акті перевірки. За результатами перевірки нараховується грошове зобов'язання (з урахуванням штрафних санкцій).

Строк дії **Р.** складає три роки. Після закінчення строку дії **Р.** втрачає чинність, що не перешкоджає заявнику звернутися з новим запитом про прийняття **Р.**

Р. приймається в строк, що не перевищує 150 днів з дня отримання митним органом відповідного звернення за умови, що декларантом (уповноваженою ним особою) повідомлено усі необхідні для прийняття такого рішення дані про товар.

Відсутність **Р.** не є підставою для відмови в митному оформленні.

Туржанський В.А.

РОБОЧА ГРУПА З ПИТАНЬ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ, ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯМ НАРКОТИКІВ (WORKING GROUP ON COMBATING TERRORISM, ORGANIZED CRIME AND DRUG TRAFFICKING) – міжвідомчий орган Організації за демократію та економічний розвиток ГУАМ. Центральними органами виконавчої влади, відповідальними за виконання зобов'язань, що випливають із членства України у цій групі є СБУ, МВС, Адміністрація Держприкордонслужби, ДФСУ за участю Генеральної прокуратури України. Координатором групи є Секретаріат ГУАМ. ДМСУ залучалась до реалізації затвердженої Радою міністрів закордонних справ ГУАМ 06.12.2002 «Рамкової Програми ГУАМ-США із сприяння торгівлі і транспортуванню, забезпеченню прикордонного і митного контролю, боротьбі з тероризмом, організованою злочинністю і розповсюдженням наркотиків». Так, за участю правоохоронних та митних органів країн ГУАМ, Регіонального центру SECI (South East European Cooperative Initiative) і за підтримки американської сторони у червні-серпні 2005 р., була успішно проведена операція «Гармонія» по боротьбі з контрабандою наркотиків.

Прус Л.Р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ДОХІЙСЬКА – див. ДОХІЙСЬКА РОБОЧА ПРОГРАМА.

РОБОЧИЙ ЧАС ПОСАДОВИХ ОСІБ МИТНИХ ОРГАНІВ – див. ЧАС РОБОЧИЙ ПОСАДОВИХ ОСІБ МИТНИХ ОРГАНІВ.

РОДОЛІТ (RHODOLITE) [від грец. Rhodon – троянда] – дорогоцінний камінь, різновид гранату групи піроп-альмандин, в природі зустрічається у вигляді дрібних (до 2 см) кристалічних включень метаморфічних гіперстінових гнейсів. Великі кристали **Р.** знаходять надзвичайно рідко. Найбільший з них важив 43,3 карата, а після огранювання маса склала близько 14 карат.

Р. як самостійний мінерал вперше виділив американський мінералог Андерсен у 1959 р. До цього часу на ринку коштовностей камінь фігурував під різними назвами: австралійський, капський або аделаїдський рубін, аризонська шпінель, гарамантін, богемський гранат.

Перше родовище **Р.** знаходиться в США, яке до 1901 р. було вироблено. Проте з часом були відкриті родовища **Р.** в Танзанії, на Мадагаскарі і на Шрі-Ланці.

Цей камінь цікавий тим, що в кожному родовищі у нього свій відтінок, який змінюється від рожевого до бузкового, але найбільше цінується полуничний відтінок. Завдяки тому, що **Р.** відрізняється природним блиском і міцністю його часто застосовують для того, щоб прикрашати ювелірні вироби.

Відповідно до вітчизняного законодавства **Р.** належить до дорогоцінного каміння другого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Корнійчук О.О.

РОДОНІТ (RHODONITE) [від грец. Rhodon – троянда] мінерал, силікат марганцю, що утворився в особливих умовах при контакті магми з осадовими породами, багатими марганцем. Інші назви мінералу та його різновидів: рожевий камінь, камінь ранкової зорі, фаулер, орлець, рубіновий шпат, рожевий шпат.

Забарвлення **Р.** неоднорідне: наприклад, відомий різновид напівпрозорого, темно-малинового відтінку, з яскравими «гніздами» рубінового кольору, такий **Р.,** найбільш чистий і вільний від домішок інших мінералів, зветься «ювелірним». Більш поширений вид – оздоблювальний дендритовий **Р.**, де на рожевому фоні чорні і білуваті прожилки складають складні, іноді пейзажні картини; з подібного **Р.** і виготовлені знамениті вироби каменярського промислу XIX ст., причому його природний візерунок такий цікавий, що камінь не вимагає додаткових об'ємних різьблених орнаментів. «Траурний» **Р.** відрізняється від оздоблювального тим, що в ньому чорні включення практично домінують, і використовувався він здавна для створення монументів і елементів гробниць. А нещодавно на Уралі відшукали абсолютно новий тип **Р.** – бузково-фіолетовий «кобальтовий» **Р.** Крім того, буває ще «стрічковий» **Р.,** де чергуються коричневі, сірі та рожеві смуги; фоулер – **Р.** з жовто-коричневими вкрапленнями; бустаміт – рожево-сірий **Р.** з чорним дендрітовим візерунком, що знаходять головним чином у Мексиці.

В основному **Р.** застосовується для виготовлення шкатулок, ваз, невеликих скульптур. У ювелірних виробах використовують **Р.**, огранені кабошоном або ж у формі тонких пластин. Крім усього, цей мінерал вважається цінним колекційним експонатом.

Родовище **Р.** було відкрито на Уралі в кінці

XVIII ст. Також **Р.** на світовий ринок поставляють Австралія та Мадагаскар. В Австралії він зустрічається на родовищах марганцю у Квінсленді і Новому Південному Уельсі, а також на найбільшому цинковому родовищі Брокен Хілл. Є родовища **Р.** в Іспанії (низької якості), Англії (графстві Девоншир), США, Середній Азії, Мексиці, Японії та ін. Однак **Р.** в цих країнах видобувається нерегулярно.

Відповідно до вітчизняного законодавства **Р.** належить до напівдорогоцінного каміння другого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Корнійчук О.О.

РОЗПИСКА ДОКОВА (DOCK RECEIPT) – документ, що видається пароходними або транспортно-експедиційними підприємствами як підтвердження прийняття вантажу, доставленого відправником на пристань чи доковий склад для наступного навантаження на судно. В **Р.д.** зазначається, як правило, кількість прийнятих місць, їх номери, маркування, вага та розміри, вид упаковки, найменування вантажу, заявлена відправником вартість вантажу, порт призначення. **Р.д.** виписується на ім'я вантажовласника. Після передачі вантажу зі складу на судно **Р.д.** обмінюється на коносамент**.**

Петров О.П.

РОЗПИСКА ПРО ОТРИМАННЯ ТОВАРУ (RECEIPT OF GOODS) – документ, що видається портом, складом/депо чи оператором терміналу, який підтверджує отримання вказаних у ньому товарів на умовах, зазначених у даному документі, чи на умовах, на які у ньому робиться посилання.

Яковенко О.В.

РОЗПИСКА ТАЛЬМАНСЬКА (TALMAN RECEIPT) – первинний обліковий документ, у якому відображаються відомості про кількість вивантажених із судна та прийнятих портом (одержувачем) товарів.

Фрадинський О.А.

РОЗПИСКА ШТУРМАНСЬКА (MATE'S RECEIPT) – документ, що видається адміністрацією судна (як правило помічником капітана) та підтверджує прийняття на судно певної партії вантажу. У **Р.ш.** зазначається найменування та кількість прийнятого вантажу, маркування, порт призначення, а також інформація про стан вантажу та його пакування. **Р.ш.** відображає результати перевірки, проведеної контролерами судновласника при прийманні товару для навантаження або під час навантаження та факт переходу відповідальності за вантаж від вантажовідправника до судна. **Р.ш.** є основою для оформлення коносамента. **Р.ш.** робиться безпосередньо на одному із примірників навантажувального ордеру. Дата, поставлена на **Р.ш.** повинна відповідати фактичній даті навантаження на судно даного вантажу. **Р.ш.** видається вантажовідправнику, поки не готовий коносамент, або при постачанні товару на умовах «Уздовж борту судна». **Р.ш.** не є товаророзпорядчим документом, тому судновласник може видати коносамент, не наполягаючи на поверненні йому **Р.ш.**

Туржанський В.А.

РОЗПІЗНАВАЛЬНИЙ ЗНАК МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ – див. ЗНАК РОЗПІЗНАВАЛЬНИЙ МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ.

РОЗРАХУНКИ СУМ ВИТРАТ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ ТА ЇХ ВІДШКОДУВАННЯ – див. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ РОЗРАХУНКІВ СУМ ВИТРАТ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ ТА ЇХ ВІДШКОДУВАННЯ.

РОЗРАХУНКОВІ ДОКУМЕНТИ – див. ДОКУМЕНТИ РОЗРАХУНКОВІ.

РОЗРАХУНОК ЦІНИ ТОВАРУ (PRICE CALCULATION OF GOODS) – визначення затрат у вартісній (грошовій) формі на виробництво одиниці продукції, робіт, послуг.

Ціна – грошовий вираз вартості товару. Залежить, з одного боку, від вартості товару, а з іншого – від величини самої грошової одиниці, якою її вимірюють. На формування ціни впливають сума витрат виробництва і середній прибуток на авансований капітал, попит і пропозиція, величини гуртових і торговельних знижок і націнок, умови поставок, кон'юнктура ринку, сезонність попиту та інші чинники, які діють у комплексі.

При здійсненні ЗЕД використовується поняття «ціни зовнішньої торгівлі», під якими розуміють ціни на експортні та імпортні товари. Встановлюються зазвичай за взаємними домовленостями між продавцями і покупцями товарів на світовому ринку. Їх фіксують у контрактах, проте контрактова ціна в багатьох випадках може не збігатися з ціною, яку покупець платить продавцеві у процесі виконання контракту. Це пояснюється умовами врахування витрат, пов'язаних із транспортуванням товарів від виробника до кордону і від кордону до споживача. Ціни зовнішньої торгівлі поділяються на ціни продавця (експортера) і ціни покупця (імпортера).

Експортними називаються ціни, за якими виробники або зовнішньоторговельні організації продають національні товари на світовому ринку. Експортна ціна, з одного боку, повинна покривати прямі витрати, компенсувати непрямі витрати, які віднесені на товар (включаючи витрати на доставку товарів до пункту, обумовленого в контракті; витрати на митне оформлення), а також забезпечувати експортеру одержання прибутку, а з іншого – бути конкурентоспроможною та забезпечувати місце на ринку. Особливістю ціноутворення на експортні товари є звільнення їх від сплати непрямих податків. Імпортні ціни товару – ціни, передбачені контрактом, за винятком транспортних витрат, якщо вони входять у загальну контрактну ціну. Треба відрізняти від ціни імпорту, в яку входять всі витрати з придбання товару, витрати на його доставку та митні платежі (контрактна ціна, транспортні витрати, мито, акцизний податок, податок на додану вартість тощо).

Митна вартість товару та митні платежі визначаються відповідно до МКУ, ЗУ «Про митний тариф», а також Офіційних правил тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати (Інкотермс 2010). До митної вартості входить указана в рахунку-фактурі контрактна (договірна) ціна товару, а також витрати на транспортування до моменту перетину митного кордону, навантаження, розвантаження та страхування товару відповідно до умов поставки. При визначенні розміру акцизного податку застосовуються такі ж ставки, що діють і на вітчизняну продукцію, а податок на додану вартість при імпорті продукції визначається відповідно до ПКУ (за ставкою 20 %).

Ціна, яка містить митну вартість та митні платежі, є нижньою межею імпортної ціни. Верхньою межею імпортної ціни є ціна реалізації імпортної продукції на внутрішньому ринку. Різниця між нижньою та верхньою межею ціни має покривати витрати імпортера на реалізацію товару, прибуток та ПДВ. Спільною особливістю при розрахунку експортних та імпортних цін є використання індикативних цін. Індикативні ціни – ціни на товари, які відповідають цінам, що склалися чи складаються на відповідний товар на ринку експорту (імпорту) на момент здійснення експортної (імпортної) операції з урахуванням умов постачання та умов здійснення розрахунків, визначених згідно із законодавством .

Вакульчик О.М.

РОЗСЛІДУВАННЯ СЛУЖБОВЕ (OFFICIAL INVESTIGATION) – діяльність, що здійснюється у межах компетенції, з метою своєчасного, всебічного, об'єктивного і повного з'ясування фактичних обставин вчинення працівниками, посадовими особами дисциплінарних або інших правопорушень, пов'язаних із здійсненням службової діяльності. **Р.с.** спрямоване на встановлення винних осіб, та визначення ступеня їх вини, характеру та розміру заподіяної шкоди, а також виявлення причин і умов, що сприяли їх вчиненню.

Прус Л.Р.

РОЗСЛІДУВАННЯ СЛУЖБОВЕ В МИТНІЙ СЛУЖБІ (OFFICIAL INVESTIGATION IN CUSTOMS SERVICE) – комплекс заходів, спрямованих на встановлення: наявності чи відсутності події правопорушення (факту надзвичайної події), яка стала підставою для призначення розслідування (час,

місце, спосіб, інші обставини); осіб, причетних до правопорушення (надзвичайної події), наявності (відсутності) вини кожної з них, її ступеня; наявності (відсутності) нанесених правопорушенням (надзвичайною подією) збитків державі, фізичній або юридичній особі, їх характер та розмір; наявності (відсутності) у діянні суб'єкта службового розслідування ознак злочину, корупційного правопорушення, а також причинно-наслідкового зв'язку між протиправним діянням та його наслідками; обставин, що впливають на ступінь і характер відповідальності посадової особи (пом'якшуючі та обтяжуючі обставини), відомостей, що характеризують особу (ставлення до служби, поведінка до порушення); вимог законів чи інших нормативно-правових актів, документів ДМСУ та службових обов'язків, які регламентували дії посадової особи та були нею порушені; причин правопорушення та умов, що йому сприяли (несумлінне ставлення до виконання службових обов'язків; недосконалість нормативно-правових актів ДМСУ, митного органу; відсутність належної організації роботи підрозділу, контролю за діями підлеглих; недостатня професійна підготовка тощо).

Підставою для проведення **Р.** були факти (ознаки): а) невиконання або неналежного виконання посадовою особою під час службової діяльності вимог законодавства України, нормативно-правових актів та інших документів ДМСУ, митного органу, розпоряджень, доручень безпосередніх та прямих керівників, своїх службових обов'язків, що негативно вплинуло на стан виконання покладених на митну службу України завдань та функцій або створило загрозу здоров'ю, життю людей, призвело до людських жертв чи інших тяжких наслідків, порушень громадського порядку або заподіяння шкоди громадянам (їх об'єднанню), державі, підприємству, установі, організації чи порушення їх прав та законних інтересів; б) недодержання посадовою особою законодавства України про державну службу, проходження служби в митних органах, антикорупційного законодавства, а також порушення нею норм професійної етики, передбачених Дисциплінарним статутом митної служби України і нормативно-правовими актами ДМСУ; в) вчинення посадовою особою дисциплінарного правопорушення, порушення посадовою особою митної служби вимог законів та інших нормативно-правових актів України з питань митної справи, що призвело до заподіяння матеріальних збитків державі, територіальній громаді, юридичним чи фізичним особам; одноразового грубого порушення; перевищення службових обов'язків, а також здійснення повноважень, не передбачених законом; сприяння проникненню або умисного невжиття заходів з метою недопущення несанкціонованого проникнення сторонніх осіб до зони митного контролю; приховання посадовою особою митної служби фактів її судимості чи подання підроблених документів, необхідних для працевлаштування в митних органах; або іншого діяння, визначеного законодавством України як порушення службової дисципліни; г) вчинення посадовою особою чи стосовно неї у зв'язку з виконанням службових обов'язків діяння, яке містить ознаки злочину; ґ) вчинення посадовою особою у зв'язку з виконанням службових обов'язків діяння, за яке передбачена адміністративна чи цивільно-правова відповідальність; д) застосування посадовою особою вогнепальної зброї, спеціальних засобів чи фізичної сили під час виконання службових обов'язків, що призвело до людських жертв чи інших тяжких наслідків, а також порушення нею встановленого порядку застосування спеціальних засобів та вогнепальної зброї; е) виникнення надзвичайної події; є) приховування діянь, які містять ознаки злочину, іншого правопорушення, чи умисне непритягнення винних посадових осіб митного органу до відповідальності, встановленої законом, а також за наявності обставин, які вказують на незабезпечення повноти, всебічності та об'єктивності проведеного службового розслідування (службової перевірки).

Р. могло бути проведене на вимогу посадової особи з метою зняття безпідставних, на її думку, звинувачень або підозри. Підставою могли бути: звернення (доручення) органів державної влади, підприємств, установ, організацій, представників влади, громадськості або окремих громадян про надзвичайні події, факти (ознаки) правопорушень з боку посадових осіб при виконанні ними своїх службових обов'язків; повідомлення, оприлюднені у засобах масової інформації; безпосереднє виявлення фактів (ознак) правопорушень з боку посадових осіб або настання надзвичайної події; звернення (повідомлення), отримані від посадових осіб ДМСУ, митних органів, про факти (ознаки) вчинення іншими посадовими особами правопорушень або про надзвичайну подію; матеріали службової перевірки, іншого службового розслідування, контрольного заходу чи перевірки повідомлення, що надійшло за телефоном довіри ДМСУ; звернення посадової особи про проведення службового розслідування з метою зняття з неї безпідставних, на її думку, звинувачень або підозри.

Не могло бути приводом до проведення **Р.** звернення, повідомлення чи документ, що не містить відомостей про підстави, які передбачені, а також анонімні заяви та повідомлення. **Р.** не проводилось, якщо факт правопорушення, причини та умови, що сприяли його вчиненню, ступінь вини, розмір заподіяної матеріальної шкоди та інші обставини повною мірою встановлено під час службової перевірки, ревізії, інвентаризації, а посадова особа, винна у скоєнні правопорушення, не підля-

гала звільненню відповідно до Дисциплінарного статуту митної служби України.

Порушення кримінальної справи щодо посадової особи за результатами її службової діяльності, складення протоколу про корупційне правопорушення, притягнення у зв'язку з цим до встановленої законом відповідальності, а також закінчення строків накладення дисциплінарного, адміністративного стягнень не звільняло керівника митного органу від обов'язку призначення службового розслідування для встановлення причин та умов, що сприяли вчиненню правопорушення.

Строк проведення **Р.** визначався з урахуванням обсягу та особливостей його проведення, але не міг перевищувати двох місяців. Якщо рішення щодо проведення **Р.** було прийнято ДМСУ, а його проведення доручено митному органу, **Р.** повинно було бути проведеним у строк, визначений посадовою особою ДМСУ, яка прийняла рішення щодо його проведення. Строк проведення **Р.** не включав час, на який призупинялося службове розслідування. Початок **Р.** визначався датою підписання наказу про його призначення, якщо інше не передбачено цим наказом. Завершення **Р.** визначалось датою підписання акта службового розслідування. Ця дата вважалась днем виявлення правопорушення.

Р. могло бути призупинено у разі: перебування суб'єкта **Р.** у відпустці, службовому відрядженні або у стані тимчасової непрацездатності, а також його відсутності з інших причин; неотримання до завершення терміну проведення **Р.** необхідної інформації чи документів, що мають суттєве значення для досягнення мети та завдань службового розслідування. **Р.** могло бути поновлено у разі припинення існування обставин, за яких воно було призупинено.

Прус Л.Р.

РОЗСТРОЧЕННЯ СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ (DEFERRAL OF CUSTOMS PAYMENTS) – надання суб'єкту ЗЕД бюджетного кредиту на суму податкових зобов'язань під проценти, тобто розподілення належної до сплати суми митних платежів на декілька податкових періодів із нарахуванням плати за тимчасове користування платником коштами, які фактично належать бюджету. Починаючи з податкового періоду, наступного за періодом надання **Р.**, платник зобов'язується сплачувати рівними долями упродовж терміну розстрочення як надану йому суму кредиту, так і нараховані на неї проценти до їх повного погашення.

Підставою для **Р.** є законодавчо регламентований перелік обставин і їх доказів, про існування реальної загрози виникнення або накопичення податкового боргу. На підставі письмової заяви платника податків центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, чи визначений ним митний орган згідно із ПКУ можуть відстрочити або розстрочити сплату митних платежів. **Р.** надається під проценти, розмір яких дорівнює розміру пені, визначеному згідно з положеннями ПКУ. Якщо до складу розстроченої суми входить пеня, то для розрахунку процентів береться сума за вирахуванням суми пені.

Будь-який суб'єкт ЗЕД має право звернутися до митного органу із заявою про **Р.**, або податкового боргу. Підставою для **Р.** або податкового боргу є надання суб'єктом ЗЕД окрім достатніх доказів існування обставин, що свідчать про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу такого платника, економічного обґрунтування, яке свідчить про можливість погашення грошових зобов'язань та податкового боргу та збільшення податкових надходжень до відповідного бюджету внаслідок застосування режиму розстрочення, протягом якого відбудуться зміни політики управління виробництвом чи збутом такого платника податків.

Розстрочені суми митних платежів або податкового боргу (у тому числі окремо – суми штрафних (фінансових) санкцій) погашаються рівними частками починаючи з місяця, що настає за тим місяцем, у якому прийнято рішення про надання такого розстрочення. **Р.** надаються окремо за кожним податком та збором. Строки сплати розстрочених сум або їх частки можуть бути перенесені шляхом прийняття окремого рішення та внесення відповідних змін до договорів розстрочення.

Мартинюк В.П.

РОЛКЕР (ROLL ON ROLL OFF) [від англ. roll on-roll off – закотити, викотити] – спеціалізоване судно призначене для транспортування вантажів, що знаходяться на колісній базі – автомобілях, трейлерах, причіпах, вагонах, а також для перевезення різних транспортних засобів, що можуть завантажуватися на судно та розвантажуватись із нього власним ходом. Для **Р.** характерною ознакою є горизонтальний спосіб проведення вантажних операцій, що забезпечується наявністю носових та кормових відкидних рамп, які слугують містком для в'їзду-виїзду транспортних засобів, або ж бортових лацпортів – спеціальних технологічних отворів у борту судна.

Залежно від особливостей конструкції та типу серед **Р.** виокремлюють пороми, круїзні пороми, спеціальні вантажні судна та баржі. Видами **Р.** є судна типу ROPAX – обладнані для перевезення окрім Ро-Ро вантажів ще й значної кількості пасажирів; ConRO – судно, на внутрішніх палубах

якого перевозяться Ро-Ро вантажі, а на палубі – контейнери; RoLo – судно, в якому завантаження здійснюється і через рампу-апарель і з допомогою вантажних кранів. Можуть бути одно-, або багатопалубними. На багатопалубних **Р.** вантаж між палубами переміщується за допомогою внутрішніх апарелів, або ж за допомогою вбудованих ліфтових підйомників.

Для вантажних робіт **Р.** потрібно в кілька разів менше місця та часу ніж іншим універсальним вантажним суднам. Їх використовують переважно для перевезень на невеликі відстані, лише 40 % **Р.** придатні для океанських перевезень.

Фрадинський О.А.

РОСІЙСЬКИЙ РУБЛЬ – див. РУБЛЬ РОСІЙСЬКИЙ.

РОТАЦІЯ КАДРІВ (ROTATION OF STAFF) [від лат. rotatio – обертання, обертальний рух] – регулярна змінність, поступове переміщення членів певного колективу з посади на посаду, почергове перебування на якій-небудь посаді; оновлення складу; управлінська технологія та засіб професіоналізації кадрів.

У науковій літературі **Р.к.** вживається у таких основних значеннях, як: особливий вид переведення на іншу роботу (посаду); переміщення по службі працівників; засіб попередження корупційних правопорушень; дієвий елемент удосконалення кадрового резерву в державних органах.

Запровадження періодичної ротації та одноріневого переміщення посадових осіб передбачено Указом Президента України «Про Концепцію боротьби з корупцією на 1998 – 2005 роки» від 24.04.1998 № 367/98, Стратегією реформування системи державної служби в Україні, затвердженою Указом Президента України від 14.04.2000 № 599/2000.

У Науковій програмі дослідження розвитку державної служби та вдосконалення кадрового забезпечення державного управління, затвердженій Постановою КМУ від 08.08.2001 № 953 вказано, що з метою забезпечення органів державної влади висококваліфікованими кадрами, набуття ними практичного досвіду необхідно відслідковувати і пропонувати переміщення молодих, перспективних працівників на більш високі посади, запровадити ротацію кадрів для проходження ними всіх ієрархічних ступенів.

Основні засади проведення **Р.к.** визначені у Концепції ротації кадрів на окремих посадах державних службовців, затвердженої розпорядженням КМУ від 18.03.2002 № 114-р. Одним із ключових завдань, визначених у цій Концепції, є оновлення управлінського персоналу, залучення до державного управління працівників нової генерації.

Основними завданнями **Р.к.** є: удосконалення кадрового потенціалу з метою створення професійного, дієздатного державного апарату; створення підготовленого кадрового резерву для заміщення посад державних службовців, особливо там, де місцеві джерела кадрового поповнення обмежені; забезпечення планомірності службової кар'єри для перспективної молоді, формування нового типу управлінців; профілактика та запобігання проявам корупції, іншим правопорушенням серед державних службовців; забезпечення результативної та стабільної діяльності органів виконавчої влади, зниження рівня плинності кадрів.

Застосування **Р.к.** є важливим елементом підготовки кадрів, оскільки забезпечує: реалізацію програми розвитку співробітників – у результаті послідовної ротації співробітник одержує уявлення про роботу інших підрозділів, має можливість спробувати себе в іншій галузі або сфері діяльності, отримати нові знання і навички; використання короткострокової **Р.к.** у процесі підготовки кадрового резерву; утримання цінних співробітників і підсилення їх мотивації – **Р.к.** ефективна в умовах неможливості забезпечення кар'єрного просування за вертикаллю або за умови небажання службовця посісти керівну посаду; підготовку співробітників для новостворених підрозділів – у разі розширення або реорганізації у новому підрозділі працюватимуть досвідчені люди, що дозволить забезпечити ефективність його роботи.

Ротація державних службовців, які займають найбільш корупційно-небезпечні посади є одним з поширених у світовій практиці засобів протидії корупції. Головна мета **Р.к.** у державних органах як засобу боротьби з корупцією полягає в тому, щоб державний службовець не встигав обростати «корупційними» зв'язками. Державний службовець, робота якого припускає підвищений ступінь залучення до корупційної поведінки, кожні декілька років переводиться на іншу посаду, або на аналогічну, але в іншу структуру.

Переваги механізму **Р.к.** щодо зменшення й недопущення корупційних проявів: скорочується ризик утворення стійких корупційних угруповань; попереджається конфлікт інтересів (у разі виникнення або загрози виникнення конфлікту інтересів його можна «погасити» або йому можна запобігти шляхом грамотно проведених кадрових перестановок).

Сєрих О.В.

РОТАЦІЯ КАДРІВ У МИТНИХ ОРГАНАХ (ROTATION OF STAFF IN CUSTOMS BODIES) – періодичне переведення (переміщення) працівників по службі на посадах у митних органах та їх структурних підрозділах (у тому числі різного територіального розташування).

Р.к. – одна із основних складових системи роботи з кадрами в митній службі, яка здійснюється відповідно до законодавства з метою належного виконання її завдань, формування висококваліфікованого кадрового резерву та запобігання проявам корупції серед посадових осіб та інших працівників митних органів.

Основні завдання **Р.к.**: підвищення професіонального рівня працівників митної служби, раціональність використання кадрів; протидія, запобігання проявам корупції. **Р.к.** в митних органах розширює світогляд, підвищує кваліфікацію працівників митниць, запобігає кадровому застою та консерватизму, дає змогу краще вивчати кадри та готувати їх до займання керівних посад в митних органах.

Розрізняється **Р.к.** з метою протидії корупції та з метою удосконалення кадрового потенціалу. Проведення конкретної ротації на митниці могло поєднувати дві мети одночасно. **Р.к.** могла бути: на вищу посаду або на рівнозначну посаду, з одного структурного підрозділу в інший структурний підрозділ того ж самого митного органу; з одного митного органу в інший.

Переведення по службі на вищу посаду в митному органі здійснюється з урахуванням ділових і моральних якостей працівника, його організаторських здібностей, результатів роботи і атестації, авторитетності в колективі. Вищі посади можуть заміщатися на конкурсних засадах. Переведення на рівнозначні посади здійснюється у разі службової потреби, необхідності укомплектування вакантних посад або більш доцільного використання посадових осіб митних органів.

На сьогодні належну правову базу з організаційного забезпечення **Р.к.** не створено.

Сєрих О.В.

РОТТЕРДАМ – див. ПОРТ РОТТЕРДАМ.

РОЯЛТІ (ROYALTY) [від англ. Royalties – авторське] – будь-який платіж, отриманий як винагорода за користування або за надання права на користування будь-яким авторським та суміжним правом на літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації, відео- або аудіокасети, кінематографічні фільми або плівки для радіо- чи телевізійного мовлення, передачі (програми) організацій мовлення, будь-яким патентом, зареєстрованим знаком на товари і послуги чи торговельною маркою, дизайном, секретним кресленням, моделлю, формулою, процесом, правом на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау).

Не вважаються **Р.** платежі за отримання вищезазначених об'єктів власності у володіння або розпорядження чи власність особи або, якщо умови користування такими об'єктами власності надають право користувачу продати або здійснити відчуження в інший спосіб такого об'єкта власності або оприлюднити (розголосити) секретні креслення, моделі, формули, процеси, права на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау), за винятком випадків, коли таке оприлюднення (розголошення) є обов'язковим згідно із законодавством України.

Р. належить до пасивних доходів фізичної чи юридичної особи. Датою отримання **Р.** є дата його нарахування, яка встановлена відповідно до умов укладеного договору.

Р. оподатковуються згідно з правилами, встановленими для оподаткування дивідендів, за 15 % (якщо сума нарахованого **Р.** не перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного податкового року) або 17 % (у разі перевищення **Р.** десятикратного розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного податкового року) ставками податку.

Фрадинський О.А.

РОЯЛЬ (GRAND PIANO) [від франц. royal – королівський, царський] – струнний ударно-клавішний музичний інструмент, різновид фортепіано, в якому дека, струни і механічна частина розташовуються горизонтально.

Вперше фортепіано крилоподібної форми представив у 1709 р. італієць Бартоломео Крістофорі. Перше фортепіано Крістофорі назвав Gravicembalo con piano e forte – великий клавесин з тихим і гучним звучанням. До кінця XVIII ст. фортепіано постійно удосконалювалось, що до початку XIX ст. поставило його поза конкуренцією з клавесином і клавікордом.

Корпус **Р.** має висоту 35 – 40 см і встановлюється на трьох (рідше – на більшій кількості) ніжок. У нижні кінці ніжок вкручені ролики або катки для полегшення переміщення по підлозі. Зверху корпус закривається масивною відкидною криш-

кою, яка під час гри утримується на спеціальній дерев'яній підпірці у відкритому (при сольному виконанні), чи напіввідкритому (при ансамблевому виконанні чи в оркестрі) положенні. Передня частина кришки – відкидна, під нею розміщений висувний пюпітр для нот, що має ззаду підставку. Каркас корпусу складається із міцної вигнутої дерев'яної бічниці – футора та системи міцних внутрішніх розпорок – шпрейців. Під передньою частиною корпусу кріпиться ліра з трьома важелями для ніг (педалями), які приводять в дію допоміжні механізми, що змінюють якість та гучність звуку інструмента. Більшість **Р.** мають три педалі.

За рівнем якості виробництва, краси звуку, гральних властивостей і надійності **Р.** поділяють на такі класи: преміум-клас (еліта); високий клас; середній клас; споживчий клас; низькобюджетний клас. Найбільш відомі виробники **Р.** – Стейнвей (Steinway & Sons), Бехштейн (Bechstein), Ямаха, Безендорфер і Кавай.

За наявності визначених ознак **Р.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення

яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Корнійчук О.О.

РУБІН (RUBY) [від лат. Rubens – червоний] – магматична гірська порода. Склад – корунд (окису алюмінію – Al2O3), пофарбований домішками оксидів хрому і заліза, різновид тугоплавкого мінералу корунду. Фізичні властивості: колір переважно червоний. Забарвлення варіює від глибокого рожевого кольору до вогненно-малинового і густо-червоного з фіолетовим відтінком. Дорогоцінний камінь І класу, займає друге місце після алмазу за твердістю, щільність: 4, прозорий, кристали **Р.** володіють тим ступенем блиску, якої не мають інші прозорі дорогоцінні камені, крім алмазів. Родовища – річкові розсипи в Індії, Таїланді, Кенії, Танзанії, Бірмі та Афганістані.

Способи визначення справжності **Р.**: якщо помістити **Р.** в скляну посудину, з нього буде виходити червонуватий колір. Якщо **Р.** помістити в склянку з коров'ячому молоком, молоко набуде рожевого кольору, в той час як зазвичай воно жовтуватого відтінку; **Р.** виглядає темно-червоним, якщо дивитися на нього під одним кутом, та блідим, якщо дивитися із зворотного боку; тріщина в справжньому **Р.** не буде сяяти. Вона буде мати зигзагоподібну форму, тоді як тріщина в рубіні-імітації буде прямою, добре видимою і сяяти; бульбашки рідко є в **Р.**; вони круглі і мають той же колір, що і камінь, але в каменях-імітаціях бульбашки круглі, розкриті, білі, а іноді порожні; справжній **Р.**, поміщений на повіку ока, залишається більш прохолодним через свою компактну молекулярну структуру. Шматок скла або камінь підробка, синтетичний

Р. нагрівається швидко; пласти справжнього **Р.** лінійні і прямі, тоді як у підробках вони циркулярні; підроблений **Р.** стане помаранчевим, якщо його помістити під ультрафіолетову лампу.

Відповідно до вітчизняного законодавства **Р.** належить до дорогоцінного каміння першого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Коновалов Ю.О.

РУБЛЕВЕ МИТО – див. МИТО РУБЛЕВЕ.

РУБЛЬ РОСІЙСЬКИЙ (RUSSIAN RUBLE) – грошова одиниця Російської Федерації. **Р.р.** ділиться на 100 копійок. Валютний код **Р.р.** відповідно до ISO 4217 – RUB, до деномінації 1998 р. використовувався код RUR. Цифровий код – 643.

На території Росії рубль використовується з XIII ст. У Новгороді у XIII ст. разом з назвою «гривна» почала вживатися назва «рубль». Так стали

називати новгородську гривню, яка була зливком срібла, завдовжки 14 – 20 см, з однією або декількома вм'ятинами на «спинці» і вагою приблизно 200 г. Перша відома згадка про рубль датована кінцем XIII ст. Про нього йдеться в берестяній грамоті Великого Новгорода, що датується 1281 – 1299 рр. Довгий час вважалося, що слово «рубль» походить від дієслова рубати, мовляв, гривни срібла розрубувалися нашими предками на дві частини – рублі, а ті у свою чергу рубалися ще на дві частини – полтинники. Проте в даний час доведено, що гривни срібла і рублі мали однакову вагу. Більш ймовірно, рубль зобов'язаний своєю назвою стародавній технології, по якій срібло заливалося у форму в два прийоми – на платіжних новгородських злитках добре помітний шов на ребрі. Корінь «руб» означає край, облямівка. Таким чином, термін «рубль» слід розуміти як «зливок зі швом».

Історію **Р.р.** умовно можна розділити на три етапи: дореволюційний рубль, радянський і російський. З 1704 р. почалося регулярне карбування срібних монет номіналом в один **Р.р.** з масою у 28 г, що ввело **Р.р.** у коло європейських монетних систем. У XVIII ст. вміст срібла в **Р.р.** поступово зменшувався, у 60-і рр. він становив 18 г і зберігся таким до 1915 р., коли припинилося карбування повноцінних срібних монет. У 1756 і 1779 рр. чеканилися золоті рублі, у 1770 – 1771 рр. було випущено близько десятка пробних мідних рублів, що одержали назву сестрорецьких відповідно до монетного двору, де вони карбувалися. З 1841 р. в обігу з'явився паперовий кредитний рубль. Введення в Росії золотого монометалізму в 1897 р. супроводжувалося переведенням рубля на золоту основу. До кінця 1-ої світової війни 1914 – 1918 рр. в обігу знаходився тільки знецінений паперовий рубль (керенка). Його вартість відповідала 6 – 7 довоєнним копійкам.

Перший радянський **Р.р.** випущено у 1919 р. у вигляді державного кредитного квитка. З 1921 р. в РРФСР карбували перші срібні рублі, з 1922 р. випускалися паперові червінці, прирівняні до 10 рублів золотом, у 1923 р. – золотой червінець (8,6 г). У 1924 р. в обіг були випущені державні казначейські білети в 1, 3 та 5 **Р.р.** і срібний **Р.р.** (18 г чистого срібла). У 1937 р. курс **Р.р.** встановлено на базі американської валюти, що містила 0,888671 г чистого золота, 1 дол = 5 руб. 30 коп. У 1950 р. було скасовано визначення курсу рубля на основі іноземних валют. **Р.р.** був переведений на золоту основу з вмістом 0,222168 г чистого золота (1 дол = 4 руб). У 1961 р., у зв'язку з підвищенням в СРСР в 10 разів масштабу цін, золотий вміст рубля був визначений в 0,987412 г чистого золота. Для внутрішнього обігу були випущені казначейські білети вартістю в 1, 3, 5,10, 25, 50 і 100 рублів.

Сучасний **Р.р.** був введений у грудні 1991 р. паралельно з радянським рублем. Їх спільне перебування в обігу в Росії тривало до вересня 1993 р. Усі радянські монети, випущені у 1961 – 1991 рр., а також монети в 1, 2 і 3 копійки, випущені до 1961 р., формально залишалися законним платіжним засобом до 31.12.1998, а в 1999 – 2001 рр. могли бути обмінені на **Р.р.** у співвідношенні 1000:1.

Купюра номіналом в 5000 RUB, аверс.

Сьогодні в обігу знаходяться банкноти номіналом: 5 000, 1 000, 500, 50 і 10 рублів. Монети: 10, 5, 2 і 1 рубль, 50, 10, 5 копійок. На сучасних російських банкнотах зображуються пам'ятники архітектури різних міст Росії: на лицьовій стороні купюри номіналом 5 тис. – пам'ятник Муравйову-Амурському в Хабаровську, на звороті – міст через Амур; 1 тис. рублів – пам'ятник Ярославу Мудрому в Ярославлі і церква Іоанна Предтечі відповідно; 500 рублів – пам'ятник Петру I в Архангельську і Соловецький монастир; 100 рублів – квадрига Аполлона і Великий театр у Москві; 50 рублів – статуя Неви і стрілка Василівського острова; 10 рублів – каплиця Параскеви П'ятниці і Красноярська ГЕС. На лицьовій стороні монет зображено номінал у рослинному орнаменті, зворотна сторона містить герб Російської Федерації, напис «Банк Росії» і рік випуску. У 2001 р. Центральний Банк Росії випустив в обіг модифіковані банкноти номіналом 10, 50, 100, 500 рублів. У даних банкнот сріблястий номінал підсвічує в ультрафіолетовому світлі, а на більш широку захисну смугу нанесено текст.

У 2004 р. введено в обіг модифіковані банкноти номіналом 10, 50, 100, 500 і 1000 рублів. Змінено дизайн купюр, модифіковані захисна нитка, ультрафіолетовий, магнітний, інфрачервоний захист і додатково введені райдужне тиснення і перфорація.

Перший випуск російських грошей нового зразка був проведений у 1992 р. в умовах гіперінфляції. Курс обміну склав 125 рублів за долар. Відбулася відмова від копійок, і самої дрібної грошовою одиницею став 1 рубль, у 1993 р. – 10 рублів, а монети не карбувалися взагалі. До кінця 1992 р. курс перевищив 400 рублів за долар. 11.10.1994 відбувся так званий «чорний вівторок», коли рубль подешевшав до рівня 3 926 за долар.

До кінця 1998 р. у результаті дефолту курс знизився до 20 рублів за долар (при цьому внаслідок девальвації сталося більш ніж 40 % зростання промисловості). Вдруге девальвація проводилася вже під контролем Банку Росії наприкінці 2008 р. в результаті міжнародної фінансової кризи. Тоді курс був знижений більш ніж на 30 %, історичний максимум склав 36,45 рубля за долар США. Але вже

навесні 2009 р. він повернувся до колишніх рівнів.

З початком інтеграції російської економіки у світову (90-і рр. XX ст.) і широкого використання у внутрішньому російському обігу іноземних валют (передусім долара, що має власний впізнаваний знак) неодноразово висловлювалися пропозиції ввести знак і для **Р.р.** З появою євро і затвердженням його знака такі пропозиції стали звучати частіше і вилилися у проведення кількох неофіційних конкурсів, акцій та ініціатив щодо введення знака рубля.

Неліпович О.В.

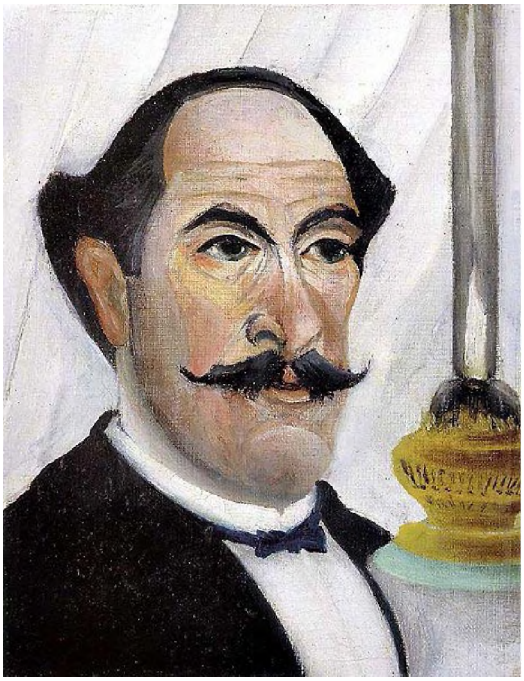
РУССО АНРІ ЖЮЛЬЄН ФЕЛІКС (HENRI JULIEN FÉLIX ROUSSEAU) (1844 – 1910) – французький живописець-самоук XIX ст., роботи якого виконані у стилях імпресіонізму та постімпресіонізму. Його вважають родоначальником нового напрямку в образотворчому мистецтві, яке отримало назву примітивізму. Відомий серед своїх колег та шанувальників під прізвиськом «Митник» (Le Douanier).

Народився 21.05.1844 у м. Лавалі, департаменту Майєнн (Франція) у сім'ї бляхаря. Як зазначав сам **Р.**, через вельми скромний достаток батьків довгий час він займався не тим, чим хотів. Звільнений, як учень ліцею, від військової служби, через нестатки, пішов добровольцем до армії. Після чотирьох років служби у 52 піхотному полку демобілізувався 15.07.1868. У 1869 р. одружився із Клеманс Бунтар у шлюбі із якою народилося 9 дітей (семеро із яких померли немовлятами).

Спочатку працював помічником судового пристава, а згодом отримав посаду на паризькій митниці (звідси і його прізвисько – «Митник»). Тут він займався інспекцією товарів на річковій митниці, що розташовувалася на набережній Отей та на митній заставі біля воріт Ванв. В обов'язки майбутнього художника входив митний огляд численних возів, на яких, у той час, здійснювалося транспортування товарів та продуктів на ринки та у магазини Парижа. У 1893 р., після 20 років служби на митниці **Р.** у віці 49 років вийшов на пенсію та повністю присвятив себе мистецтву.

Перші спроби реалізувати себе в живописі **Р.** здійснює, приблизно у 1870 р., хоча його ранні полотна датуються 1880 р. За легендою, працюючи на митниці, художник під час роботи встановлював мольберт та малював міські пейзажі. Серед найвідоміших художніх полотен митця – «Митниця» (1890 р.), «Портрет пейзаж» (1890 р.), «Напад в джунглях» (1891 р.), «Війна» (1894 р.), «Неприємний сюрприз» (1901 р.), «Весілля» (1905 р.), «Екзотичний пейзаж» (1908 р.), «Муза, надихаюча поета» (1909 р.), «Сон» (1910 р.).

Окрім дару живописця **Р.** володів природнім талантом музиканта – грав на скрипці. За написаний вальс Клеманс (названий в честь дружини) отримав у 1886 р. почесний диплом Літературної та Музичної академій Франції; у 1889 р. ним написаний водевіль у трьох актах «Відвідини Всесвітньої виставки» а у 1899 р. – драму «Помста російської сироти» в 5 діях. Залишив про себе автобіографію, написану від третьої особи, яка увійшла до збірника «Портрети наступного століття».

Автопортрет.
Художник А.Руссо, 1903 р.

Помер **Р.** 02.09.1910 у паризькій муніципальній лікарні Неккер. На його могилі французький поет Гійом Аполіне написав епітафію – «Прощаємося з тобою, наш добрий друг Руссо! Почуй нас – Делоне із дружиною, Кеваля і мене. Ми принесли тобі в подарунок пензлі, фарби, полотно, щоб у часи святого відпочинку ти писав портрети зірок». Вдячні нащадки зробили усе можливе для того, щоб він отримав почесне звання «Інспектор митниці», на яке **Р.** не міг претендувати у силу скромності своєї посади на митниці.

Фрадинський О.А.

РУХОМЕ МАЙНО – див. МАЙНО РУХОМЕ.

РУЧНА ПОКЛАЖА – див. ПОКЛАЖА РУЧНА.

САМОА – див. ЗОНА ОФШОРНА САМОА.

САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНА СЛУЖБА УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНА СЛУЖБА УКРАЇНИ.

САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ ВИСНОВОК – див. СЕРТИФІКАТ ГІГІЄНІЧНИЙ (САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ ВИСНОВОК).

САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ.

САНКТ-ПЕТЕРБУРГ – див. ПОРТ САНКТ-ПЕТЕРБУРГ.

САПФІР (SAPPHIRE) [від грец. σάπφειρος – синій камінь] – природній мінерал, різновид корунду.

На Русі в давнину всі корунди називали опаль, розрізнялися вони лише за кольором. З них **С.** носив ім'я – яхонт лазуровий, правда, часто відносили сюди й інші сині камені, в тому числі лазурит. Інші назви **С.** – корунд, сафір, яхонт синій, блакитний олександрит. Існують історичні пам'ятники, які доводять що ще Теофраст і Пліній під назвою «сапфір» мали на увазі лазурит, а сучасний **С.** вони іменували «ціанусом», що по-латинському означає «волошка».

Взагалі ж **С.** називають всі корунди найрізноманітніших кольорів, окрім червоного (рубіни) і деяких інших каменів, але найчастіше під назвою «сапфір» розуміють синій **С. С.** бувають синього, жовтого, блакитного, рожевого, чорного, оранжевого кольорів. **С.** синього кольору належать до I порядку дорогоцінних каменів, до II порядку належать – **С.** рожевий та жовтий (в деяких країнах – зелений, оранжевий і фіолетовий).

Найвідоміший **С.** знаходиться у Смітсонівському інституті (Вашингтон), де на спеціальній подушечці лежить діамантова брошка, в центрі якої і знаходитися **С.** із власним іменем «Логан». Найбільшим **С.** у світі є «Сапфір Тисячоліття». Його маса складає 61500 каратів і він справді унікальний. Він був знайдений на острові Мадагаскар. Його вартість сягає близько 0,5 млрд дол, зараз він знаходиться в приватній колекції на території Гонконгу.

Сапфір «Логан»

Відповідно до вітчизняного законодавства **С.** належить до дорогоцінного каміння першого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Долобанько В.В.

САУТГЕМПТОН – див. ПОРТ САУТГЕМПТОН.

СВІДОК У СПРАВІ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ (WITNESS IN THE CASE OF VIOLATION OF CUSTOMS REGULATIONS) – учасник процесу адміністративного розслідування обставин порушення митних правил. Оскільки під час здійснення провадження має бути досягнуто своєчасне, всебічне,

повне та об'єктивне з'ясування обставин порушення митних правил, то свідок дій чи бездіяльності особи, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил може відіграти ключову роль у досягненні мети розгляду справи – винесення законного рішення, покарання винних, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню порушень митних правил, та запобігання таким правопорушенням надалі.

За визначенням МКУ 2012 р. свідком може бути будь-яка особа, якщо є підстави вважати, що їй відомі обставини, що підлягають встановленню у справі про порушення митних правил.

Для забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ на свідка покладається обов'язок з'явитися у призначений час до органу, посадова особа якого здійснює провадження у справі про ПМП. Свідок зобов'язаний дати детальні та правдиві пояснення, повідомити все відоме йому у справі та відповісти на поставлені запитання. При цьому необхідно врахувати, що ст. 63 Конституції України знімає відповідальність з будь-якої особи (в першу чергу свідка) за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом. МКУ 2012 р. додатково до вказаного конституційного положення встановлює право свідка на відмову давати пояснення щодо себе, членів сім'ї та близьких родичів, у разі, якщо у нього немає можливості вільно, без неправомірних обмежень, отримати правову допомогу в обсязі і формах, як він того потребує.

Також МКУ 2012 р. визначає, що свідок має право знати, у зв'язку з чим і в якій справі він опитується; давати покази рідною мовою або іншою мовою, якою він вільно володіє, і користуватися допомогою перекладача; заявляти відвід перекладачу; власноручно викладати свої показання в протоколі опитування; користуватися нотатками і документами при наданні пояснень у тих випадках, коли показання стосуються будь-яких розрахунків та інших даних, які йому важко тримати в пам'яті; обирати за власним бажанням захисника під час опитування чи проведення інших процесуальних дій за своєю участю відповідно до МКУ та на іншу правову допомогу в порядку, встановленому законом, а також відмовитися від запрошеного ним захисника. Захисник може запрошуватися свідком, його законним представником, а також іншими особами на його прохання чи за його згодою. Свідок також має право знайомитися з протоколом опитування і клопотати про внесення до нього змін, доповнень і зауважень, власноручно робити такі доповнення і зауваження. Свідок має право оскаржувати дії посадової особи митного органу, яка проводила опитування, в порядку, встановленому цим Кодексом та одержувати відшкодування витрат, пов'язаних з викликом для дачі пояснень. У разі наявності відповідних підстав свідок має право на забезпечення безпеки шляхом застосування заходів, передбачених законом.

Хома В.О.

СВІДОЦТВО (CERTIFICATE/LICENCE) – узагальнена назва різновиду офіційних документів, які друкуються, переважно, на бланках суворої звітності та підтверджують наявність якого-небудь факту (свідоцтво про визнання відповідності), події (свідоцтво про допущення дорожнього транспортного засобу до перевезення вантажів під митними печатками і пломбами), або права (свідоцтво про право на спадщину), що мають юридичне значення для особи. Форма та реквізити різних видів **С.** визначені відповідними нормативно-правовими актами, а їх недотримання може обумовити визнання **С.** недійсним.

Фрадинський О.А.

СВІДОЦТВО ВЕТЕРИНАРНЕ (VETERINARY HEALTH CERTIFICATE) – разовий документ, виданий державним інспектором ветеринарної медицини, що підтверджує ветеринарно-санітарний стан партії тварин, продуктів тваринного походження, репродуктивного матеріалу, біологічних продуктів, кормів тваринного та рослинного походження, включаючи обов'язкове зазначення результатів лабораторних досліджень та ветеринарно-санітарного статусу території (потужності) походження, а для тварин – засвідчення проведення вакцинації та діагностичних досліджень.

Призначення та порядок видачі **С.в.** визначається ЗУ від 25.06.1992 № 2498-XII «Про ветеринарну медицину».

С.в. видається з метою охорони території України від занесення хвороб тварин з території інших держав або карантинних зон та захисту населення від хвороб, спільних для тварин і людей, а також недопущення наявності залишкових кількостей ветеринарних препаратів та забруднюючих речовин у продуктах тваринного походження і кормах. **С.в.** (для України – форми № 1 та № 2) необхідні при переміщенні об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду за межі території Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та Севастополя, районів, міст. У разі переміщення таких об'єктів в межах району необхідні ветеринарні довідки, а за межі України – міжнародні ветеринарні сертифікати (для країн СНД – ветеринарні свідоцтва форм № 1, № 2 та №3).

С.в. видаються на платній основі. Право видачі **С.в.** надається відповідним державним інспекторам ветеринарної медицини та уповноваженим лікарям ветеринарної медицини: управлінь ветеринарної медицини в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, містах обласного значення, районах; державних закладів

ветеринарної медицини; регіональних служб державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні та транспорті.

Рішення про видачу або відмову у видачі **С.в.** приймається не пізніше ніж через місяць з дати надходження документів на розгляд. Підставою для відмови у видачі та анулювання **С.в.** є: недотримання ветеринарно-санітарних заходів, передбачених законодавством; ускладнення епізоотичної ситуації на відповідній території, потужності (об'єкті); неможливість безпосереднього огляду об'єкта державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду; 3) відсутність документального підтвердження епізоотичного благополуччя місцевості походження та ветеринарно-санітарного стану об'єктів; відсутність необхідної ветеринарної обробки тварин, їх карантинування, відповідних досліджень та/або експертного висновку.

У разі здійснення експорту продуктів лову та харчової продукції з них **С.в.** підлягає обміну на міжнародний ветеринарний сертифікат. При перевезені живих тварин за кордон **С.в.** видається не раніше, ніж за 3 дні до від'їзду, на підставі огляду тварини, який включає люмінесцентну діагностику на дерматомікози, перевірку тварини на гельмінтози, і ветеринарного паспорта вихованця з відмітками про вакцинацію від сказу. Термін дії **С.в.** – 3 дні, включаючи день видачі, до моменту відправки. З моменту відправки **С.в.** діє до тих пір поки тварина не досягне кінцевого пункту призначення зазначеного у документі. Вимоги, що пред'являються до тварин для оформлення ветеринарного свідоцтва:

– тхорів, які не досягли 2-місячного віку – люмінесцентна діагностика, дослідження на гельмінти

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ УКРАЇНИ

ФОРМА N 1

(найменування зрошення особи)
Район (місто) _____
Область _____
" ____ " _____ 20__ року

ВЕТЕРИНАРНЕ СВІДОЦТВО N

Видане _____
(кому - найменування зрошення особи та її місцезнаходження або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи чи фізичної особи - підприємця та місце її проживання)

у тому, що серед тварин _____
(указати вид тварин)

у кількості _____ голів, що пред'явлені для ветеринарного (лікарського) огляду і підлягають відправленню, хворих і підозрюваних на захворювання на заразні хвороби не виявлено, вони виконують (виконуються) із _____
(назва населеного пункту, господарства або власник)

благополучного щодо заразних хвороб тварин. Тварини перед відправленням _____
(вказати строки і місце профілактичного карантину, якщо підлягають дослідженню, щепленню або іншій обробці і яку)

Тварини направляються _____
(пункт, станція призначення та одержувач)

для _____
(забою, відгодівлі, продажу, розведення та ін.)

і прямують: залізницею, водним, автомобільним, повітряним транспортом (потрібне підкреслити) за маршрутом _____
(вказати основні пункти перевантаження: станція, пори навантаження)

Специфікація (групова відомість, товарно-транспортна накладна) N __ від " ___ " _____ року.

Особливі відмітки: _____
(дата та номер погодження на ввезення за межі адміністративної території)

(ідентифікаційний номер тварини, серія та номер паспорта, серія та номер ветеринарної картки)

(необхідні відмітки, які заповнюються при відправленні тварин, що перехворіли на заразні хвороби)

(підпис, прізвище, ініціали та посада особи, що видала свідоцтво)

(щеплення до зазначеного терміну не потрібні);

– птахів – дослідження на сальмонельоз, орнітоз, грип птахів;

– кроликів – вакцинація проти міксоматозу і вірусної геморагічної хвороби з 2-місячного віку, люмінесцентна діагностика;

– гризунів – дослідження на сальмонельоз, люмінесцентна діагностика.

Неліпович О.В., Туржанський В.А.

СВІДОЦТВО ПРО ДОПУЩЕННЯ ДОРОЖНЬОГО ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ДО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ ПІД МИТНИМИ ПЕЧАТКАМИ ТА ПЛОМБАМИ (CERTIFICATE OF APPROVAL OF ROAD VEHICLE FOR TRANSPORTATION OF GOODS UNDER CUSTOMS SEALS AND STAMPS) – документ, який засвідчує відповідність вантажного відділення автомобільного транспортного засобу міжнародним технічним вимогам, установленим Митною конвенцією про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП від 1975 р. Наявність свідоцтва про допущення є обов'язковою для перевезення товарів під митними печатками та пломбами транспортним засобом, власник якого здійснює автомобільні перевезення на умовах Конвенції МДП.

С. видається тільки на транспортні засоби, вантажні відділення яких відповідають міжнародним технічним вимогам, які визначені у зазначеній конвенції. **С.** видається митним органом видачі власнику транспортного засобу протягом одного робочого дня (але не пізніше наступного робочого дня) після надання повного пакета документів і подання транспортного засобу до огляду.

Україна Ukraine

СВІДОЦТВО ПРО ДОПУЩЕННЯ

дорожнього транспортного засобу до перевезення вантажів під митними печатками і пломбами

APPROVAL CERTIFICATE

of a road vehicle for the transport of goods under Customs seal

Свідоцтво Certificate № 101750

Конвенція МДП від 14 листопада 1975 року
TIR Convention of 14 November 1975

Ким видано:.....
(назва компетентного органу)

Issued by:.....
(competent Authority)

Для отримання **С.** заявником подаються до митного органу видачі такі документи: письмова заява довільної форми на ім'я керівника митного органу видачі за підписом власника транспортного засобу і з його печаткою (за наявності), в якій зазначається необхідна інформація; заповнене **С.**; копія свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу в органах Державної автомобільної інспекції МВС України або тимчасового реєстраційного талона, завірена підписом власника транспортного засобу і його печаткою (за наявності); комплект фотографій або креслень (малюнків) транспортного засобу (вид спереду, ззаду, вид з кожного боку, збільшеним планом кожне місце накладення митних печаток та пломб). Зображення повинні бути чіткими та надавати повну інформацію про транспортний засіб. Фотографії на звороті повинні містити інформацію про транспортний засіб (його реєстраційний номерний знак, тип, марка, номер шасі), яка завіряється підписом власника і його печаткою (за наявності).

Уповноважена посадова особа митного органу видачі: перевіряє правильність заповнення **С.**; перевіряє відповідність відомостей, унесених до **С.**, звіряє копії наданих документів з оригіналами; здійснює огляд транспортного засобу на відповідність його міжнародним технічним вимогам, а також ідентичність зовнішнього вигляду пред'явленого засобу наданим фотографіям або кресленням (малюнкам); за відсутності недоліків та зауважень до ТЗ проводить реєстрацію свідоцтва про допущення в електронному Журналі, присвоює номер, підписує і проставляє відбиток особистої номерної печатки на **С.** та на зворотному боці кожної фотографії або креслення (малюнка).

Оригінал **С.** та завірений комплект фотографій або креслень (малюнків) повинні супроводжувати дорожній транспортний засіб. Строк дії **С.** – два роки з дня його оформлення. Після закінчення цього строку транспортний засіб повинен пред'являтися митному органу видачі або, якщо транспортний засіб не підлягає реєстрації – митниці країни, в якій проживає його власник або користувач, для перевірки та для продовження дії **С.**

У разі втрати **С.** або його вилучення митними органами дублікат свідоцтва про допущення не видається. Власник звертається до митного органу видачі щодо проходження процедури допущення і отримання нового **С.**

Фрадинський О.А.

СВІДОЦТВО ПРО ЗВІЛЬНЕННЯ (EXEMPTION CERTIFICATE) – документ, що підтверджує звільнення судна від виконання вимог міжнародних конвенцій під час конвенційної сертифікації. Таке звільнення здійснюється класифікаційним товариством, під наглядом якого перебуває судно, відповідно до згоди на отримання дозволу на звільнення, наданої Міністерством інфраструктури України (Мінінфраструктури) на підставі погодження Державної інспекції України з безпеки на морському та річковому транспорті. Звільнення судна від виконання вимог міжнародних конвенцій під час конвенційної сертифікації здійснюється тільки у виняткових випадках, коли таке звільнення є єдиним передбаченим міжнародними конвенціями засобом продовжувати експлуатацію судна за призначенням.

Заява про отримання **С.** подається судновласником до класифікаційного товариства за встановленою формою. У заяві вказуються: назва міжнародної конвенції та номер правила, для звільнення від виконання вимог якого подається заява; номер правила міжнародної конвенції, на підставі якого може надаватися дозвіл на звільнення відповідно до норм міжнародних конвенцій; обмеження, умови, додаткові заходи організаційного або технічного характеру, які застосовуватимуться для збереження рівня безпеки судна, вантажу, пасажирів, екіпажу, екологічної безпеки в разі надання звільнення.

До заяви додаються: копія ліцензії на провадження господарської діяльності щодо надання послуг з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів, багажу річковим, морським транспортом (за наявності); нотаріально завірена копія документа, на підставі якого судновласник експлуатує судно (свідоцтво про право власності на судно або договір чартеру (фрахтування) судна); копія класифікаційного свідоцтва; копії суднових документів, передбачених міжнародними конвенціями; технічне обґрунтування щодо отримання дозволу на звільнення від виконання вимог міжнародних конвенцій під час конвенційної сертифікації суден України.

На підставі згоди Мінінфраструктури на отримання дозволу на звільнення класифікаційне товариство у двотижневий строк з дати отримання заяви видає **С.** відповідно до Міжнародної конвенції про охорону людського життя на морі 1974 р. та Міжнародної конвенції про вантажну марку 1966 р. або робить відповідні позначки у конвенційних документах (форми А або В до Міжнародного свідоцтва про запобігання забрудненню нафтою) відповідно до Міжнародної конвенції із запобігання забрудненню з суден 1973 р., зміненої Протоколом 1978 р. до неї.

Строк дії **С.** визначається для кожного свідоцтва окремо відповідно до міжнародних конвенцій. Усі видані **С.** про звільнення реєструються в спеціальному обліковому журналі, що веде Регістр судноплавства України.

Фрадинський О.А.

СВІДОЦТВО ПРО НАРОДЖЕННЯ (BIRTH CERTIFICATE) є документом, що підтверджує реєстрацію народження дитини. З метою отримання **С.** одному з батьків протягом місяця після народження дитини слід звернутись до РАГСу. Воно видається безкоштовно в день звернення. Процедура оформлення **С.** передбачає подання пакету документів, а саме: медичної довідки про народження дитини, виданої пологовим будинком або медичною організацією за місцем роботи закріпленого профільного лікаря, паспортів батьків, свідоцтва про шлюб. Отримати **С.** може хтось один із батьків, якщо вони перебувають у зареєстрованому шлюбі й мають однакові прізвища, якщо ж прізвища різні обов'язковою є присутність обох батьків. У випадку, коли батьки не мають можливості самі звернутися за **С.,** за наявності спеціального доручення його можуть видати родичам когось із батьків. Якщо ж батьки перебувають у цивільному шлюбі, то при оформленні **С.** батько повинен написати заяву про усиновлення дитини, в іншому випадку обов'язковою є присутність обох батьків.

Руда Т.В.

СВІДОЦТВО ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ В ОРГАНАХ ДАІ УКРАЇНИ (CERTIFICATE OF REGISTRATION OF A VEHICLE IN THE TRAFFIC POLICE OF UKRAINE) – виготовляється з полімерного матеріалу – полікарбонату – формату ІД-1 згідно з ДСТУ ISO/IEC 7810:2008 «Картки ідентифікаційні. Фізичні характеристики» (ISO/IEC 7810:2003, IDT). З обох боків **С.** надруковані фонові графічні зображення та текстова інформація. Текст з обох боків **С.** друкується фарбою чорного кольору, що стає невидимою під дією інфрачервоного свічення.

На лицьовому боці **С.** надруковано: у верхній правій частині оптико-перемінною фарбою – стилізоване зображення карти України; у сітці сіро-зеленого кольору – одну вертикальну лінію позитивного мікротексту «СВІДОЦТВО ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ»; вздовж стилізованого зображення стрічки фарбами синього та жовтого кольорів – дві вертикальні лінії позитивного мікротексту «СВІДОЦТВО ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ»; невидимою при денному світлі фарбою, яка під дією ультрафіолетового проміння набуває зеленого свічення, – зображення малого Державного Герба України; у верхній частині – код держави «UA»; назву держави «Україна» та назву документа «СВІДОЦТВО ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ» українською, англійською, французькою мовами. Верхня частина відділена від основної лінією позитивного мікротексту «СВІДОЦТВО ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ REGISTRATION CERTIFICATE CERTIFIKAT D'IMMATRICULATION».

Нижче послідовно згори донизу українською та англійською мовами надруковані назви полів для внесення таких реквізитів: Реєстраційний номер (Registration number) – A; Дата першої реєстрації (Date of first registration) – B; Дата реєстрації (Date of registration) – B.1; Рік випуску (Year of manufacture) – B.2; Прізвище або організація (Surname or company) – C.1.1; Ім'я та по батькові (Given name(s)) – C.1.2; Адреса (Address) – C.1.3; Область; Район; Нас. пункт; Вул., буд., кв.; Власність (Ownership) – C.4; Дійсне до (Period of validity) – H.

Назви полів «Область», «Район», «Нас. пункт», «Вул., буд., кв.» друкуються тільки українською

мовою. Графічні зображення, що на лицьовому боці, складаються з трьох фонових сіток вохристого, сіро-зеленого та жовтого кольорів. Одна із сіток виконана способом ірисного друку, який під дією ультрафіолетового проміння набуває свічення. Дизайн доповнено гільйошними елементами у вигляді тонких ліній та смугою у вигляді орнаментального малюнка вохристого, сіро-зеленого, синього та жовтого кольорів. У центрі бланка зображено малий Державний Герб України жовтого кольору, а вздовж правого короткого боку свідоцтва – стилізовану стрічку з хвилястих ліній жовтого та блакитного кольорів. У лівому верхньому куті лицьового боку зображено Державний Прапор України.

На зворотному боці бланка **С.** надруковано: графічні зображення, які складаються з двох фонових сіток сіро-зеленого та жовтого кольорів; у сітці сіро-зеленого кольору – дві вертикальні лінії позитивного мікротексту «СВІДОЦТВО ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ»; невидимою при денному світлі фарбою, яка під дією ультрафіолетового проміння набуває зеленого свічення, – емблему МВС України; у верхньому лівому куті виділено біле поле для внесення одномірного штрих-коду. Нижче послідовно згори донизу українською та англійською мовами надруковані назви полів для внесення таких реквізитів: Марка (Make) – D.1; Модель (Type) – D.2; Тип (Commercial description) – D.3; Номер шасі (кузова, рами) (Vehicle identification number) – E; Повна маса (Maximum mass) – F.1; Маса без навантаження (Mass of the vehicle in service) – G; Катего-

рія (Vehicle category) – J; Об'єм двигуна (Capacity) – P.1; Тип пального (Type of fuel) – P.2; Колір (Color of the vehicle) – R; Кількість сидячих місць з місцем водія (Number of seats including the driver's seat) – S.1 Особливі відмітки; Кількість стоячих місць (Number of standing places) – S.2

Дизайн доповнено гільйошними елементами у вигляді тонких ліній, фрагментами емблеми МВС України та смугою у вигляді орнаментального малюнка вохристого, сіро-зеленого, синього та жовтого кольорів. По центру зображення емблеми МВС України зверху та знизу виконано вертикальну стилізовану стрічку з хвилястих ліній жовтого та блакитного кольорів. Серія та номер бланка **С.**, які складаються з трьох літер та шести цифр, реквізити виготовлювача бланка **С.** виконуються способом лазерного гравіювання. Персоналізація **С.** здійснюється способом кольорового ретрансферного друку за допомогою спеціальної захисної плівки.

Фрадинський О.А.

СВІДОЦТВО СКЛАДСЬКЕ (FIATA WAREHOUSE RECEIPT – FIATA FWR) – уніфікований транспортно-експедиторський документ, що використовується експедитором при здійснені складських операцій.

У **FIATA FWR** міститься: інформація про права утримувача індосованого документа; інформація про вантаж, умови його складування; обов'язки і відповідальність експедитора; порядок передачі прав і вантажу.

Видаючи **FIATA FWR**, експедитор гарантує, що: він прийняв вказаний у **FIATA FWR** вантаж і право розпорядження цим вантажем належить виключно йому; вантаж знаходиться в доброму за зовнішніми ознаками стані; зміст документа відповідає характеристикам отриманого ним вантажу; відповідальність за страхування та зберігання вантажу погоджена з особою, що здає цей вантаж на зберігання.

При цьому **FIATA FWR** не є «гарантійною квитанцією» («resepisse warrant»).

Туржанський В.А.

СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ (WORLD TRADE ORGANIZATION – WTO) – міжнародна організація, метою якої є розробка системи правових норм міжнародної торгівлі та контроль за їх дотриманням. Головними цілями **СОТ** є забезпечення тривалого і стабільного функціонування системи міжнародних торговельних зв'язків, лібералізація міжнародної торгівлі, поступове скасування митних і торговельних обмежень, послідовне проведення справедливої торговельної політики; забезпечення прозорості торговельних процедур.

СОТ має статус спеціалізованої організації ООН і є організаційно-правовою основою системи міжнародної торгівлі. Організація формує міжнародні правила, яких країни-члени повинні дотримуватися при здійсненні торговельних відносин, а також забезпечує умови для проведення багатосторонніх переговорів, направлених на глобальну лібералізацію торгівлі.

СОТ розпочала свою діяльність у січні 1995 р. після підписання відповідної багатосторонньої угоди у м. Маракеш (Марокко) 15.04.1994. Вона стала правонаступницею Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) – організації, яка проіснувала з 1947 по 1994 рр. і нараховувала 128 членів. У рамках ГАТТ було проведено вісім раундів багатосторонніх переговорів, спрямованих на лібералізацію торгівлі, скасування тарифних обмежень та зниження митних зборів. Під час переговорів, відомих під назвою «Уругвайський раунд», були досягнуті найважливіші домовленості (укладено 28 угод), які сьогодні є головною складовою нормативно-правової бази **СОТ**. Основними з них є: Генеральна Угода з тарифів та торгівлі (ГАТТ), яка визначає єдині норми і принципи міжнародної торгівлі товарами; Генеральна Угода з торгівлі послугами (ГАТС), яка регулює відносини у торгівлі послугами; Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРІПС); Угода про розв'язання спорів; Угода про сільське господарство; Угода про застосування санітарних та фітосанітарних заходів; Угода про технічні бар'єри в торгівлі; Угода про правила походження; Угода про процедури імпортного ліцензування; Угода про передвідвантажувальну інспекцію; Угода про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи; Угода про субсидії та компенсаційні заходи; Угода про захисні заходи.

Членами **СОТ** є 155 визнаних країн світу, частково визнаний Тайвань, 2 залежні території (Гонконг і Макао) і ЄС, на яких припадає понад 97% обігу міжнародної торгівлі. Членство у **СОТ** передбачає обов'язкову участь у всіх багатосторонніх угодах, крім декількох з обмеженим колом учасників. Країни-члени **СОТ** сплачують індивідуальні внески, які розраховуються на основі часток цих країн у загальному обсязі світової торгівлі.

СОТ виконує такі основні функції: сприяє реалізації угод Уругвайського раунду та інших угод, укладених у рамках організації; є міжнародним форумом для обговорення спірних питань та тлумачення угод Уругвайського раунду; виступає ар-

бітром у випадку виникнення спірних питань між країнами-членами; здійснює моніторинг та аналіз інформації щодо торговельних режимів країн-членів; здійснює співробітництво з іншими міжнародними організаціями; надає технічну допомогу країнам, що розвиваються, та країнам з перехідною економікою.

Діяльність **СОТ** спирається на такі основні принципи: рівні права (всі члени СОТ зобов'язані надати всім іншим членам режим найбільшого сприяння в торгівлі, який означає, що преференції, надані одному з членів **СОТ**, автоматично поширюються і на решту членів організації); взаємність (усі поступки в послабленні двосторонніх торговельних обмежень мають бути взаємними); прозорість (члени **СОТ** повинні публікувати повнотекстні торговельні правила своєї країни і мати органи, що відповідають за надання інформації іншим членам **СОТ**).

Вищим органом **СОТ** є Конференція міністрів, яка скликається раз на 2 роки і приймає найбільш важливі рішення у сфері торгівлі. Керівний орган – Генеральна Рада **СОТ**. Засідання цього органу проводяться кожні два місяці для здійснення нагляду за функціонуванням організації і виконанням відповідних угод. Генеральна Рада є вищим органом для розв'язання спорів і проведення огляду торговельної політики країн-членів. Секретаріат **СОТ** розміщується у Женеві, його очолює Генеральний директор, якому допомагають 4 заступники. Робота Секретаріату організовується у відділах за напрямами: відділ інформації та зовнішніх зв'язків, відділ економічних досліджень і статистики, відділ правових питань, відділ торгівлі та навколишнього середовища тощо.

Україна розглядає членство в **СОТ** як системний фактор подальшого розвитку національної економіки, лібералізації зовнішньої торгівлі і створення передбачуваного прозорого середовища для залучення іноземних інвестицій. Процес вступу України до **СОТ** розпочався 30.11.1993, коли до Секретаріату ГАТТ (Генеральна угода з тарифів і торгівлі) було подано офіційну заявку Уряду України про намір приєднатися до ГАТТ. Під час переговорного процесу з приєднання України до **СОТ** було проведено 17 офіційних та низку неофіційних засідань Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до цієї організації. Загалом переговорний процес щодо вступу України до **СОТ** передбачав дві головні складові: завершення двосторонніх переговорів з доступу до ринків товарів та послуг з країнами-членами Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до **СОТ** та гармонізацію законодавства України відповідно до вимог угод **СОТ**. 25.01.2008 у ході останнього засідання країн-членів Робочої групи було схвалено проект Звіту Робочої групи разом з консолідованим розкладом по тарифах та специфічними зобов'язаннями України у сфері послуг. 05.02.2008 у Женеві відбулося засідання Генеральної Ради **СОТ**, на якому було підписано Протокол про вступ України до **СОТ**. 10.04.2008 ВРУ прийняла ЗУ «Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі». 16.04.2008 зазначений Закон був підписаний Президентом України. Згідно з процедурами **СОТ**, з 16.05.2008 Україна набула повноправного членства у цій організації.

Набуття членства у **СОТ** забезпечило міжнародно-правову основу торговельних стосунків між Україною та країнами-членами організації, створило позитивні передумови для соціально-економічного розвитку держави.

Барановський О.І.

СВОБОДА ТРАНЗИТУ (FREEDOM OF TRANSIT) – правова норма ВМО, що передбачена статтею V Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 р., яка передбачає, що товари і транспортні засоби можуть переміщуватися територією будь-якої країни-члена ВМО за маршрутом, найбільш сприятливим для транзитних перевезень. При цьому товари і транспортні засоби звільняються від сплати мита, транзитних та усіх інших зборів, встановлених по відношенню до транзиту, за виключенням зборів за перевезення, або ж зборів співмірних з адміністративними витратами під час транзиту, або ж із вартістю наданих послуг.

В Україні **С.т.** забезпечується шляхом: відсутності будь-якої дискримінації стосовно учасників транзиту, транзитного вантажу за ознакою його місця походження, відправлення, ввезення, вивезення чи призначення або у зв'язку з обставинами, які пов'язані із правом власності на цей вантаж або на транспортний засіб транзиту, місця реєстрації чи прапора останнього, а також при оподаткуванні операцій, пов'язаних з транзитом вантажів, за винятками адекватного реагування на дискримінаційні заходи стосовно України чи економічних санкцій міжнародних організацій, підтриманих Україною; вільного вибору учасниками транзиту транзитних послуг, робіт (крім випадків, визначених законами та міжнародними договорами України), їх надавачів (виконавців), засобів транзиту, а також маршрутів транзиту; відсутності необгрунтованих затримок і обмежень, у тому числі стосовно засобів транзиту, та звільнення від сплати будь-яких інших платежів, крім єдиного збору, що справляється у пунктах пропуску через державний кордон України.

Фрадинський О.А.

СЕВАСТОПОЛЬСЬКА МИТНИЦЯ (SEVASTOPOL CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України до червня 2014 р. Утворена 19.02.1976 відповідно до наказу Міністерства зовнішньої торгівлі СРСР від 19.02.1976 № 69 на базі Севастопольського митного поста Феодосійської митниці з підпорядкуванням їй Ялтинського та Сімферопольського митних постів. Штатний розпис налічував 17 працівників, у т.ч. 10 – в Севастополі, 2 – на митному посту «Ялта», 5 – на митному посту «Сімферополь». У період з травня 1985 р. по 1993 р у підпорядкуванні в **С.м.** був митний пост «Чорноморський».

Після проголошення незалежності України у спадок від колишнього СРСР Україні лишилося 26 митниць, серед яких була і Севастопольська. У 1991 р. на кошти, виділені з бюджету, було розпочато будівництво власної будівлі **С.м.** за проектом архітектора А. Л. Шефера та головного інженера проекту А. С. Мартіросова. Ще раніше у будівлі морвокзалу був зданий в експлуатацію оглядовий зал для пасажирів морських суден. У 1994 р. наказом Держмиткому України **С.м.** була присвоєна 1-а категорія. Це дозволило істотно розширити штат митниці, зробити її структуру ширшою й розгалуженою. Даний період характеризується створенням нових для митниці структурних підрозділів: пасажирського відділу; відділу по роботі з особовим складом; відділу статистики, контролю і аналізу; відділу технічних засобів митного контролю і зв'язку; митної варти. Період 1994 – 1997 рр. позначений істотним зростанням чисельності **С.м.** з 117 до 200 штатних одиниць. У 1995 р. завершилося будівництво нової будівлі **С.м.,** тож її колектив переїхав в сучасний адміністративний комплекс, розташований на території Морського торговельного порту.

Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 № 564 **С.м.** була підпорядкована Держмитслужбі України.

Постановою КМУ від 20.03.2013 № 229 **С.м.** була реорганізована у **С.м.** Міндоходів як юридична особа публічного права та територіальний орган Міністерства доходів та зборів України. Розпорядженням КМУ від 04.06.14 № 535-р «Про реорганізацію деяких територіальних органів Міністерства доходів і зборів» **С.м.** Міндоходів реорганізовано шляхом їх приєднання до Херсонської митниці Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» скасовано розпорядження КМУ від 04.06.2014 № 535-р та **С.м.** Міндоходів приєднано Херсонської митниці ДФС .

Митний пост «Севастополь-морський»

Адміністративна будівля Севастопольської митниці

У 2013 р. до складу **С.м.** входило 3 митних поста і 5 пунктів пропуску, у тому числі:

– митний пост «Інкерман». Зона діяльності: пункт пропуску через державний кордон України для морського сполучення «Севастопольський морський торговельний порт» з пунктами контролю на території військової частини Чорноморського флоту Російської Федерації, перевантажувальних комплексів ДП «Севастопольський морський торговельний порт», ПАТ «Севастопольський морський завод», ПАТ «Персей», зони митного контролю, в межах яких митний пост «Інкерман» здійснює митні формальності, пункт пропуску Балаклавський судноремонтний завод «Металіст», міжнародний пункт пропуску через державний кордон в аеропорту «Севастополь» для повітряного сполучення, літальних апаратів Чорноморського флоту Російської Федерації на аеродромі «Кача», багажне відділення залізничної станції «Севастополь»;

– митний пост «Рибпорт». Зона діяльності: пункт пропуску через державний кордон України для морського сполучення «Севастопольський морський рибний порт» з пунктами контролю у Севастопольському дочірньому підприємстві «Південсудноремонт» АТЗТ «МІС», ЗАТ «Морбуд», ВАТ «Південрефтрансфлот», залізнична станція «Камишова бухта» Придніпровської залізниці, зони митного контролю, в межах яких митний пост здійснює митні формальності;

– митний пост «Севастополь – морський». Зона діяльності: пункти контролю ПАТ «Південрефтранс-

флот», СП «Південторсан», пункту пропуску через державний кордон України для морського сполучення «Севастопольський морський рибний порт», місце прибуття автомобільного транспорту **С.м.**, залізничні станції «Севастополь-товарний» та «Камишова бухта», зони митного контролю, в межах яких митний пост здійснює митні формальності.

За показниками зовнішньоекономічного обігу у 2012 р. митниця належала до експортоорієнтованих. Найбільшими торговельними партнерами з експорту були: Королівство Саудівська Аравія, Арабська Республіка Єгипет, Ліванська Республіка, найбільшими торгівельними партнерами з імпорту – Республіка Туреччина, Російська Федерація та Китайська Народна Республіка. Основні товари, які оформлялися при експорті – напівфабрикати з вуглецевої сталі, плавучі морські засоби (завершення режиму переробки на митній території України), зернові культури, при імпорті – риба морожена, цитрусові, частини електричних машин та обладнання.

Після анексії Криму Російською Федерацією навесні 2014 р., розпорядженням КМУ від 04.06.2014 № 535-р **С.м.** було реорганізовано шляхом приєднання до Херсонської митниці.

Керівники **С.м.:**

– Рудкін Л. М. (1976 – 2004 рр.; 2005 – 2009 рр.);
– Сухорученков Г. М. (2004 – 2005 рр.);
– Румянцев О. В. (2009 – 2010 рр.);
– Наришкін В. В. (2010 р.);
– Семенов В. П. (з 2010 р.).

Грицун І.В., Фрадинський О.А.

СЕЙШЕЛЬСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА СЕЙШЕЛЬСЬКІ ОСТРОВИ.

СЕКРЕТАРІАТ ФЕДЕРАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИХ ДОХОДІВ БРАЗИЛІЇ – див. МИТНИЦЯ БРАЗИЛІЇ.

СЕЛЕКТИВНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІЗМ СЕЛЕКТИВНИЙ (ЗАХИСНИЙ).

СЕЛЕКТИВНІСТЬ ПРОФІЛЮ РИЗИКУ (RISK PROFILE SELECTIVITY) – показник профілю ризику, який кількісно характеризує його вибіркову здатність (числове значення від 0 до 100, що показує відсоток митних оформлень, який профіль ризику дає можливість відбирати із загальної кількості митних оформлень). **С.** розраховується за такою формулою:

$$Sel = \frac{К_С}{К_{заг}},$$

де Sel – **С.** профілю ризику (профілів ризику);

$К_С$ – кількість МД, за якими АСАУР було сформовано перелік форм контролю (у зв'язку із спрацюванням конкретного профілю ризику чи кількох профілів ризиків, залежно від поставленого завдання обчислення) за звітний період;

$К_{заг}$ – загальна кількість МД (оформлених, анульованих та відмовлених) за звітний період.

С. є досить специфічним показником, оскільки дуже велике, або дуже мале його значення не говорить про кращу, або гіршу якість профілю ризику відповідно.

Цей показник є важливим з точки зору попередньої оцінки доцільності застосування профілю ризику, зокрема, при його розробці, як правило, здійснюється попередній розрахунок його **С.**, з урахуванням визначених індикаторів ризику та кількості МД за попередній період. Якщо **С.** проекту профілю не задовольняє вимогам, то переглядаються індикатори ризику з метою уточнення вибіркової здатності профілю. Під час застосування профілю ризику зміна **С.** може свідчити також про зміни в структурі зовнішньоекономічних операцій, появу тенденцій тощо і в будь-якому випадку використовується для визначення доцільності перегляду профілю ризику.

Значення **С.** АСАУР за кожним напрямом переміщення відрізняється. Так, наприклад, **С.** діючих профілів ризику у 2011 р. для митного режиму «Імпорт» становила близько 37 %, за експортом – біля 7 % та транзитом – менше 1 %. Це пов'язано, насамперед, із кількістю профілів ризику у відповідному напрямі переміщення.

Таблиця – С. профілів ризиків у 2011 р.

Митний режим	Частка МД, за якими АСАУР сформовано вказівки щодо митного огляду, %	Частка МД, за якими АСАУР сформовано вказівки тільки щодо перевірки документів, %	Частка МД, за якими АСАУР сформовано вказівки щодо огляду та/або перевірки документів, %
Імпорт	13,1 %	23,5 %	36,6 %
Експорт	4,5 %	2,3 %	6,8 %
Транзит	0,3 %	0,0 %	0,3 %

Несторишен І.В.

СЕНТ-ВІНСЕНТ І ГРЕНАДІНИ – див. ЗОНА ОФШОРНА СЕНТ-ВІНСЕНТ І ГРЕНАДІНИ.

СЕНТ-КІТС І НЕВІС (СЕНТ-КРІСТОФЕР І НЕВІС) – див. ЗОНА ОФШОРНА СЕНТ-КІТС І НЕВІС (СЕНТ-КРІСТОФЕР І НЕВІС).

СЕНТ-ЛЮСІЯ – див. ЗОНА ОФШОРНА СЕНТ-ЛЮСІЯ.

СЕРВІТУТ МИТНИЙ (CUSTOMS SERVITUDE) – добровільне самообмеження держави у сфері здійснення її митної юрисдикції на частині своєї території, переданої в оренду або будь-яке інше тимчасове користування виключно цільового характеру – наприклад, для забезпечення транзитного руху і доступу до моря або від нього до внутрішньоконтинентальних держав з правом облаштування тут вільних транзитних зон, транспортно-складських комплексів, виробничих потужностей для вантажного перевалочного пункту і відповідно на умовах угоди переуступки прав у сфері митного права порядку державі-орендарю, чиї посадові особи можуть діяти у цьому випадку на чужій для них державній території. При цьому одна держава за рахунок іншої збільшує власну митну територію (приклад – внаслідок передачі в оренду Фінляндській Республіці радянської частини Сайменського каналу і острова Малий Висоцький від 27.09.1962 на 50 років, ця територія була для Фінляндії її додатковою митною територією). Добровільна згода дається у формі одно- або багатостороннього акта держави, що має відповідні юридичні наслідки, у т. ч. й з митних питань (наприклад, звільнення від мита та ін. відповідних зборів та застосування обмежень).

Прус Л.Р.

СЕРЕДНЬОЗВАЖЕНИЙ РІВЕНЬ СТАВКИ МИТА – див. РІВЕНЬ СТАВКИ МИТА СЕРЕДНЬОЗВАЖЕНИЙ.

СЕРЕЖКИ (EARRINGS) – прикраси у вигляді кілець, підвісок та ін., дужки яких просмикуються в мочку вуха (в деяких народів у носову перетинку).

С. з'явились як чоловіча, а не жіноча прикраса. Великою популярністю **С.** користувались в країнах Давнього Сходу. В єгиптян та ассірійців **С.** символізували достаток та вагоме становище в суспільстві, а от у давньому Римі уособлювала раба.

У XIII ст. католицька церква заборонила змінювати тіло, що також стосувалось проколювання вух. Оскільки сфера впливу церкви на той час була досить значною, більшість людей перестала носити **С.**

Цікаві трактування носіння **С.** у вухах спостерігались у козацьку добу. **С.** у лівому вусі у козака означала, що він один син у матері, в правому вусі – останній чоловік в родині, або єдиний син у батьків, в обох вухах – останній в родині, єдиний годувальник та продовжувач роду. По традиції, отаман чи єсаул був зобов'язаний оберігати таку людину. Під час війни, наприклад, його не мали права піддавати смертельному ризику.

За наявності визначених ознак **С.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку або ж до особистих речей.

Дворнічена І.М.

СЕРІЯ ВИДАНЬ «МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ» (SERIES OF PUBLICATIONS «CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE») – тематичне видання наукових та навчальних праць із ключових напрямів митної справи в Україні. Заснована у 2001 р. У серії видавалися монографії, підручники, посібники, наукові та науково-практичні видання за авторством провідних вітчизняних науковців і практиків, що здійснювали дослідження у сфері митної справи. Окремі книги **С.** виходили під загальною редакцією П. В Пашка, І. Г. Бережнюка, О.М. Вакульчик, М. М. Каленського, І. Г. Калєтніка, О. Л. Калашникової, О. І. Конєва, В. П. Науменка, Л. С. Сороки, С. С. Терещенка, В. В. Ченцова.

За час існування **С.** вийшли друком: «Основи митної справи» (2002 р.); «Митний контроль та митне оформлення» (2002 р.); «Митний контроль на автомобільному транспорті» (2003 р.); «Таможенное оформление морских грузов» (2003 р.); «Основы таможенного дела в Украине» (2003 р.); «Митне оформлення автотранспортних засобів» (2004 р.); «Митний контроль на залізничному транспорті» (2004 р.); «Митний контроль на повітряному транспорті» (2004 р.); «Митний кодекс України та нормативно-правові акти, що регулюють його застосування» (2004 р.); «Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні» (2004 р.); «Коментар до Митного кодексу України» (2004 р.); «Порядок заповнення вантажної митної декларації» (2005 р.); «Історія митної справи в Україні» (2006 р.); «Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні» (2006 р.);

«Основи мистецтвознавчої експертизи та вартісної оцінки культурних цінностей» (2006 р.); «Основи митної справи в Україні» (2008 р.), «Таможенный контроль в морских пунктах пропуска» (2009 р.); «Митна безпека (теорія, методологія та практичні рекомендації)» (2009 р.); «Таможенный контроль: на пути к международным стандартам» (2009 р.); «Митне оформлення енергоносіїв» (2009 р.); «Міжнародні перевезення товарів автомобільним транспортом: теорія і практика» (2009 р.); «Святий Матфей. Митар. Апостол. Євангеліст» (2010 р.); «Історія митної діяльності: Україна в європейському контексті» (2010 р.); «Особливості митної класифікації товарів» (2011 р.); «Інфраструктура відкритих ключів: технології, архітектура, побудова та впровадження» (2011 р.); «Розподілені бази даних» (2011 р.); «Митні інформаційні технології» (2011 р.); «Митна політика та митна безпека: концептуальне визначення та шляхи забезпечення» (2012 р.); «Комп'ютерна схемотехніка» (2012 р.); «Митний кодекс України» / Коментар до ст. 6» (2012 р.); «Архітектура комп'ютера» (2012 р.); «Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності митних органів» (2012 р.); «Актуальні питання теорії та практики митної справи» (2013 р.); «Історія митної діяльності» (2013 р.); «Механізми державного управління митною справою» (2013 р.), «Митна енциклопедія (у 2 томах)» (2013 р.); «Формування системи митного аудиту в Україні» (2014 р.) тощо.

С. орієнтована на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів, а також фахівців митного

спрямування, які цікавляться митною проблематикою та вирішують питання організації митної діяльності.

Яковенко О.В.

СЕРТИФІКАТ (CERTIFICATE) [від франц. certifikat – посвідчення, свідоцтво, лат. cerfum – правильно, дійсно та facere – робити] – офіційний документ (посвідчення, свідоцтво), виданий компетентним державним органом, яким засвідчено право на провадження певного роду діяльності, здійснення окремих дій чи операцій або засвідчується фактичний стан певного об'єкта і підтверджується його відповідність стандартним нормативам, технічним параметрам або іншим якісним властивостям.

З метою митного регулювання використовуються такі види **С.**: **С.** відповідності; міжнародний санітарний **С.**; міжнародний ветеринарний **С.**; фітосанітарний **С.**; **С.** якості; **С.** походження; **С.** уповноваженого економічного оператора тощо.

Арзянцева Д.А.

СЕРТИФІКАТ ВАГОВИЙ (WEIGHT CERTIFICATE) – відомість, що містить перелік кожної партії вантажу із зазначенням його маси; документ, який підтверджує масу товару, що постачається і визнається як беззаперечний доказ маси. **С.в.** містить інформацію про усі позиції партії і масу кожної із позицій. За домовленістю зацікавлених сторін **С.в.** готується вагарями в місцях відвантаження, перевантаження та вивантаження товару, як правило у портах або на залізничних станціях.

Яковенко О.В.

СЕРТИФІКАТ ВАГОВИЙ ІНТЕРМОДАЛЬНИЙ ВАНТАЖОВІДПРАВНИКА (SHIPPER'S INTERMODAL WEIGHT CERTIFICATE – FIATA SIC) – уніфікована транспортно-експедиторська форма, що використовується експедитором для перевезення в одному контейнері товарів від декількох вантажовідправників; в усіх випадках, коли загальна вага вантажу перевищує 13154 кг.

FIATA SIC був створений внаслідок ухвалення закону Intermodal Safe Container Act («Про безпеку контейнерів») у 1992 р. для узгодженості із законодавством США щодо торгівлі. **FIATA SIC** також може бути використаний при відправці вантажів в інші країни, де реєстрація вантажу рекомендована або обов'язкова.

Закон про контейнерний надлишок ваги має значення не лише для вантажовідправника, але також і для експедитора, що виступає в деяких випадках у процесі перевезення як вантажовідправник. Експедитори все частіше опинятися в ситуації, коли вони вимушені доводити (щоб уникнути відповідальності і штрафів за декларування неправильного зменшено-

го вантажу), що зареєстрований вантаж був задекларований вантажовідправником; такі ситуації можуть виникнути в тих випадках, коли при проходженні контролю в США вага вантажу не відповідає зазначеній у товаросупровідних документах.

Тому важливо, щоб **FIATA SIC** був заповнений і підписаний вантажовідправником (клієнтом експедитора), а не самим експедитором.

Асоціація міжнародних експедиторів України (АМЕУ) не має в розпорядженні форми **FIATA SIC**. При виникненні необхідності її застосування, АМЕУ укладе договір з FIATA на право використання цієї форми в Україні.

Туржанський В.А.

СЕРТИФІКАТ ВЕТЕРИНАРНИЙ МІЖНАРОДНИЙ (INTERNATIONAL VETERINARY HEALTH CERTIFICATE) – сертифікат, форма та зміст якого відповідають рекомендаціям відповідних міжнародних організацій, що видається в країні експорту згідно з інструкціями відповідних міжнародних організацій і засвідчує стан здоров'я тварин та/або дотримання вимог щодо охорони здоров'я людини, які були виконані стосовно товарів, що експортуються.

С.в.м. видаються державними інспекторами ветеринарної медицини або уповноваженими лікарями ветеринарної медицини фізичним, юридичним особам та фізичним особам – підприємцям. З цією метою державним інспекторам ветеринарної медицини або уповноваженим чи ліцензованим лікарям ветеринарної медицини подаються документи, що підтверджують ветеринарно-санітарний стан товару і благополуччя місцевості його походження (ветеринарні документи, експертні висновки державних лабораторій ветеринарної медицини).

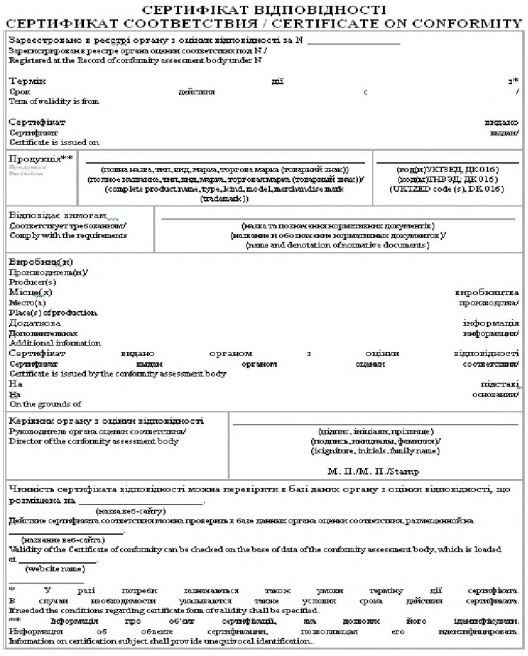
Підставою для видачі **С.в.м.** є безпосередній огляд товару. Ветеринарні документи дійсні для пред'явлення до відправлення протягом 5 днів і до кінця транспортування й строків реалізації товарів при дотриманні умов зберігання та правил перевезення.

Прус Л.Р.

СЕРТИФІКАТ ВІДПОВІДНОСТІ (CERTIFICATE OF CONFORMITY) – документ, який виданий для підтвердження того, що продукція, система якості, система управління якістю, система управління довкіллям, персонал відповідають встановленим вимогам конкретного стандарту чи іншого нормативного документа, визначеного законодавством. **С.в.** свідчить про те, що товари як продовольчі, так і промислові (включно із сировиною) відповідним чином ідентифіковані й відповідають вимогам чинних стандартів і нормативних документів. Терміни «сертифікат якості» та «сертифікат на систему управління якістю» є неофіційними термінами, що використовуються, як синоніми до терміну **С.в.** **С.в.** є юридичним документом, який видається Заявнику уповноваженим органом з сертифікації, який і відповідає за достовірність інформації, наведеної у сертифікаті. Форма **С.в.** встановлюється у кожній із Систем сертифікації продукції, відповідно до нормативних документів, які регламентують діяльність цієї Системи сертифікації.

Процедура видачі **С.в.** здійснюється у три етапи: подання заявки та визначених документів до територіального органу за місцем розташування; надання послуг з оцінки відповідності (сертифікації); оформлення та видача сертифіката.

В Україні діє Українська державна система сертифікації продукції (УкрСЕПРО). Форма сертифікатів відповідності в системі УкрСЕПРО встановлюються ДСТУ 3498-96 «Система сертифікації УкрСЕПРО. Бланки документів. Форма та опис». Існує два види сертифікатів УкрСЕПРО – обов'язкові (згідно з законодавством) та добровільні.

СЕРТИФІКАТ ВІДПОВІДНОСТІ
СЕРТИФИКАТ СООТВЕТСТВИЯ / CERTIFICATE ON CONFORMITY

Зареєстровано в реєстрі органу з оцінки відповідності за N
Зарегистрирован в реестре органа оценки соответствия N /
Registered at the Record of conformity assessment body under N

Термін дії з
Срок действия с
Term of validity is from

Сертифікат виданий
Сертификат выдан
Certificate is issued on

Продукція*
(назва, марка, тип, вид, марка, торгова марка (товарний знак))
(полное название, тип, вид, марка, торговая марка (товарный знак))
(complete product name, type, kind, model, brand or trademark)

(код (УКТЗЕД, ДК 016)
(код (УКТВЭД, ДК 016)
(UKTZED code (ref. DK 016)

Відповідає вимогам
Соответствует требованиям
Comply with the requirements

(назва та позначення нормативних документів)
(название и обозначение нормативных документов)
(name and denotation of normative documents)

Виробник(и)
Производитель(и)
Producer(s)

Місце(я) виробництва
Место(а) производства
Place(s) of production

Додаткова інформація
Дополнительная информация
Additional information

Сертифікат виданий органом з оцінки відповідності
Сертификат выдан органом по оценке соответствия
Certificate is issued by the conformity assessment body

На підставі
На основании
On the grounds of

Керівник органу з оцінки відповідності
Руководитель органа оценки соответствия
Director of the conformity assessment body

(підпис, ініціали, прізвище)
(подпись, инициалы, фамилия)
(signature, initials, family name)

М. П./М. П./Stamp

Чинність сертифіката відповідності можна перевірити в базі даних органу з оцінки відповідності, що розміщена на _____ (назва веб-сайту)
Действие сертификата соответствия можно проверить в базе данных органа оценки соответствия, размещенной на _____ (название веб-сайта)
Validity of the Certificate of conformity can be checked on the base of data of the conformity assessment body, which is loaded at _____ (website name)

* У разі потреби зазначаються також умови терміну дії сертифіката.
В случае необходимости указываются также условия срока действия сертификата.
If needed the conditions regarding certificate term of validity shall be specified.

** Інформація про об'єкт сертифікації, що дозволяє його ідентифікувати.
Информация об объекте сертификации, позволяющая его идентифицировать.
Information on certification subject shall provide unequivocal identification.

Зразок бланка сертифіката відповідності

СЕРТИФІКАТ ГІГІЄНІЧНИЙ (САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ ВИСНОВОК) (HYGIENIC CERTIFICATE (SANITARY-EPIDEMIOLOGICAL CONCLUSION)) – разовий документ, виданий органами державної санітарно-епідеміологічної служби, що підтверджує безпеку для здоров'я та життя людини окремих видів товарів широкого вжитку (харчових продуктів і напоїв, парфумерно-косметичних виробів, товарів дитячого асортименту, виробів побутового призначення тощо) на підставі

Мотюк К.Д.

результатів проведених санітарно-хімічних, токсикологічних, фізико-хімічних, радіологічних, мікробіологічних та інших досліджень.

Видається органами Держсанепіднагляду після проведення експертизи продукції (умов виробництва, технічних умов) на підставі протоколу випробувань і наданих документів.

Порядок проведення Санітарно-епідеміологічної експертизи продукції і видачі **С.г.** такий: прийом і реєстрація заявки на проведення експертизи продукції; визначення необхідного обсягу експертизи; оформлення договору на оплату робіт, пов'язаних з експертизою; проведення експертизи документації; проведення лабораторних та інструментальних досліджень і випробувань; прийняття рішення за результатами експертизи продукції; видача **С.г.** та внесення його до Реєстру санітарно-епідеміологічних висновків на продукцію, що пройшла санітарно-епідеміологічну експертизу.

С.г. – документ встановленої форми, який містить: реквізити сертифіката як документа (назва об'єкта експертизи; назва виробника продукції, розробника документа, країни; назву заявника, країна заявника; сферу застосування об'єкта експертизи (можливий споживач); сферу реалізації (через роздрібну торгівлю, аптечну мережу, для промислового використання, без права реалізації через роздрібну мережу); назву виконавця експертизи, номер протоколу; термін дії; відповідального за дотримання вимог; примітки, опис ознак об'єкта експертизи; медичні вимоги безпеки для життя і здоров'я людини (критерії безпеки, показники, їх граничнодопустимі рівні, встановлений конкретний термін придатності тощо), яким повинен відповідати об'єкт експертизи, з якими має ознайомитись і які зобов'язується виконувати заявник – власник об'єкта експертизи, а також які є предметом подальшого державного санітарно-епідеміологічного нагляду; перелік відповідних методів їх контролю, які повинні бути перевірені під час експертизи щодо можливості застосування для контролю об'єкта експертизи; рекомендації щодо місця, періодичності та обсягів перевірок об'єкта під час державного санітарно-епідеміологічного нагляду.

На кожен об'єкт експертизи готується окремий **С.г.** згідно з Державним класифікатором продукції та послуг (ДКПП) ДК 016-2010 або УКТ ЗЕД ДК 017-98. Підготовлений **С.г.**, підписаний керівником експертної комісії, установи, закладу державної санітарно-епідеміологічної служби, надається головному державному санітарному лікарю на затвердження, при цьому до висновку додається протокол експертизи, підписаний керівником та членами експертної комісії.

С.г. у двох примірниках затверджує власним підписом та печаткою головний державний санітарний лікар або уповноважені ним заступники, яким делеговані повноваження в установленому порядку. Після затвердження **С.г.** вноситься до реєстру висновків державної санітарно-епідеміологічної експертизи і йому присвоюється відповідний номер. Висновок уважається дійсним тільки за наявності номера реєстрації в реєстрі.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНА СЛУЖБА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник головного державного санітарного лікаря України

М.А.Ситенко

Висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи

від 04.06. 2008р. № 05.03.02-04/ 33862

Перший примірник **С.г.** видається заявнику після затвердження і внесення до реєстру. Другий примірник **С.г.** та протокол експертизи зберігаються у Департаменті державного санітарно-епідеміологічного нагляду МОЗУ. Документи, надані заявником на експертизу, проекти висновків та протоколи експертизи зберігаються в установах (закладах) державної санітарно-епідеміологічної служби чи комісіях протягом терміну, визначеного відповідною категорією документів згідно із законодавством.

Існує три види **С.г.**: 1) на продукцію; 2) на вид діяльності (роботи, послуг); 3) на технічну документацію (ТУ). Термін дії **С.г.** становить: на продукцію – до п'яти років або під контракт; на дослідну партію продукції – до одного року; на види діяльності, роботи послуги – безстроково, за винятком тимчасових і сезонних робіт; на проектну документацію – безстроково, або на конкретний термін у разі обґрунтованої необхідності.

Туржанський В.А.

СЕРТИФІКАТ ЕКСПЕДИТОРА ЩОДО ОТРИМАННЯ ВАНТАЖУ (FORWARDER'S CERTIFICATE OF RECEIPT – FIATA FCR) – уніфікований транспортно-експедиторський документ, що підтверджує прийняття експедитором вантажу в своє розпорядження у відповідності з безвідкличними

інструкціями вантажовідправника щодо зберігання або відправки вантажу вантажоодержувачу.

FIATA FCR видається експедитором після отримання ним вантажу від вантажовідправника. З цього моменту експедитор несе відповідальність за організацію транспортування вантажу відповідно до умов, які визначені на зворотному боці **FIATA FCR**.

При видачі **FIATA FCR** експедитор гарантує, що: він або його агент прийняв вказаний у **FIATA FCR** вантаж і що право розпорядження цим вантажем належить виключно йому; вантаж знаходиться у доброму за зовнішніми ознаками стані та відповідає вимогам транспортування; детальні умови визначені в **FIATA FCR** відповідають отриманим експедитором інструкціям; умови документів по фрахту (коносамента, тощо) не суперечать зобов'язанням експедитора згідно з **FIATA FCR**.

FIATA FCR – необоротний документ, який не повертається експедиторові після доставки вантажу одержувачеві. У першу чергу **FIATA FCR** використовується, коли постачальник продає товари на умовах ІНКОТЕРМС EXW. **FIATA FCR** заборонено видавати для відправок вантажів Групи 72 «Чорні метали» УКТ ЗЕД.

Туржанський В.А.

СЕРТИФІКАТ ЕКСПЕДИТОРА ПРО ТРАНСПОРТУВАННЯ ВАНТАЖУ (FORWARDER'S CERTIFICATE OF TRANSPORT – FIATA FCT) – уніфікований транспортно-експедиторський документ, що підтверджує прийняття експедитором вантажу у своє розпорядження з метою подальшого транспортування.

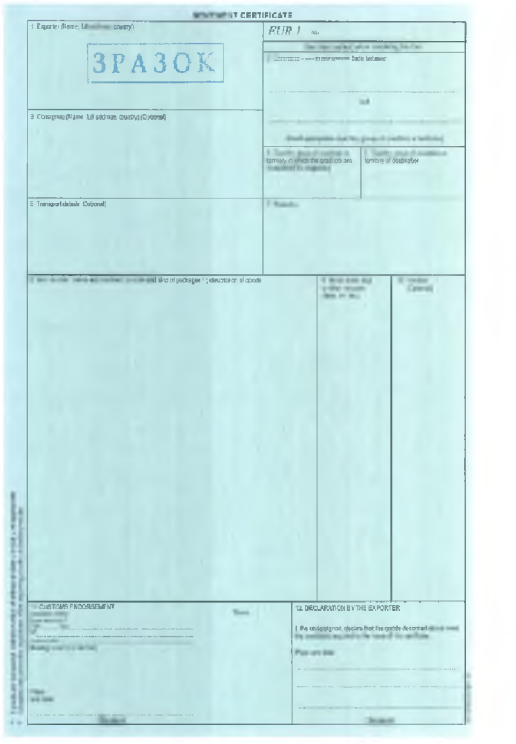
FIATA FCT видається експедитором після отримання ним вантажу від вантажовідправника. Експедитор несе відповідальність за організацію транспортування вантажу до місця призначення відповідно до умов, які визначенні на зворотному боці **FIATA FCT**, а також відповідає за дії свого агента за місцем призначення та за ретельний вибір третіх осіб, залучених до транспортування.

Цим документом експедитор гарантує, що: він або його агент прийняв вказаний у документі вантаж і що право розпорядження цим вантажем належить виключно йому; вантаж знаходиться у доброму за зовнішніми ознаками стані та відповідає вимогам транспортування; детальні умови **FIATA FCT** відповідають інструкціям, які отримані експедитором; умови документів по фрахту (коносамента тощо) не суперечать зобов'язанням прийнятим експедитором згідно з **FIATA FCT**; відповідальність за страхування партії вантажу погоджена; чітко визначена кількість виданих оригіналів **FIATA FCT**.

FIATA FCT – оборотний документ, оскільки доставка вантажу може бути завершена тільки після надання одержувачем експедиторові (його агентові) індосованого відповідним чином оригіналу документа.

Туржанський В.А.

СЕРТИФІКАТ З ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ З УКРАЇНИ ЗА ФОРМОЮ «EUR.1» (EUR.1 MOVEMENT CERTIFICATE FOR GOODS FROM UKRAINE) – документ, який підтверджує статус преференційного походження товару, форма якого наведена у додатку 3а до Угоди про вільну торгівлю між Україною та державами Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ). Видача **С.** при експорті не вимагається, якщо загальна вартість партії товарів, походженням з України, не перевищує 6000 євро (при цьому використовується декларація інвойс) або український товаровиробник має статус уповноваженого економічного експортера.

Бланк **С.** складається з трьох аркушів: перший аркуш **С.** (сітка «гільош» салатного кольору, текстова частина чорного кольору) є оригіналом та призначений для подання митним адміністраціям держав ЄАВТ для застосування пільг зі сплати мита; другий та третій аркуші **С.** є копіями, які мають текстову частину чорного кольору, та зберігаються у експортера й у справах митниці. Для отримання бланка **С.** необхідно експортеру подати письмове звернення на ім'я керівника митниці.

Для видачі **С.** експортер (його уповноважена особа) повинен пред'явити митниці такі документи: заяву, що містить декларацію експортера

для видачі сертифіката, за формою, визначеною додатком 3а до Угоди про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ; заповнений бланк сертифіката (оригінал сертифіката, дві паперові копії сертифіката); документи, що підтверджують походження товарів з України вказаних у сертифікаті при першій поставці таких товарів до держав ЄАВТ.

С. видається протягом трьох робочих днів з дня, наступного після реєстрації заяви у митниці. **С.** видається безоплатно на одну партію товарів, що експортуються, уповноваженою на це посадовою особою митниці під час здійснення/гарантування або після експорту товару у випадках, встановлених Угодою між Україною та державами ЄАВТ.

Термін дії **С.** – 4 місяці з дати його видачі. З 01.06.2014 видача **С.** здійснюється митницями.

Туржанський В.А.

СЕРТИФІКАТ ІМПОРТНИЙ МІЖНАРОДНИЙ (INTERNATIONAL IMPORT CERTIFICATE) – документ, виданий уповноваженим на це державним органом держави-імпортера, який підтверджує зобов'язання імпортера імпортувати товари до своєї держави, а якщо товари не будуть до неї імпортовані, то не відправляти їх в інше місце без дозволу Державної служби експортного контролю України.

Якщо умовою поставки товарів до України є оформлення українською стороною інших державних гарантій або зобов'язань щодо використання імпортованих товарів у пред'явлених цілях, такі гарантії або зобов'язання можуть бути оформлені як доповнення до імпортного сертифікату або як окремий документ. Оформлення і видача вказаних документів здійснюється Держекспортконтролем на підставі пред'явлення українським імпортером у разі вимоги пред'явлення таких документів іноземним експортером або відповідним державним органом держави експортера.

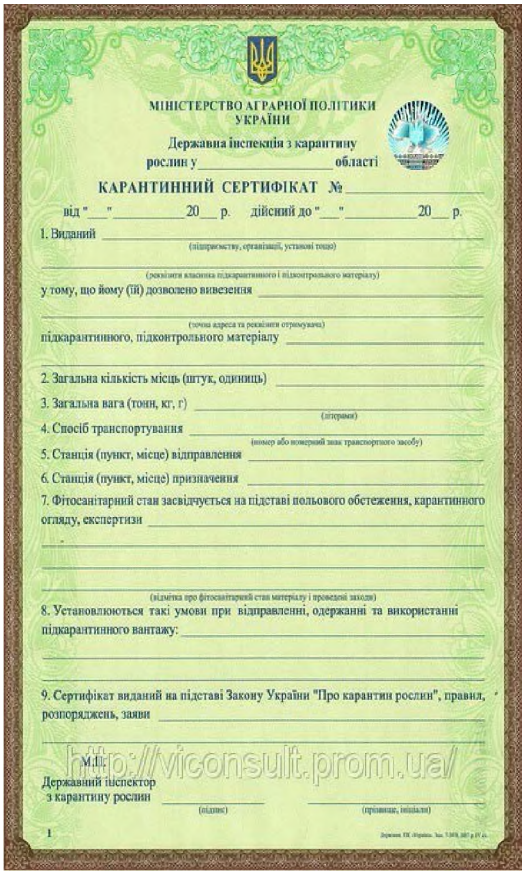
С.і.м. видається на один вид продукції по УКТ ЗЕД незалежно від кількості найменувань продукції, яка увійшла до зовнішньоекономічного договору (контракту). **С.і.м.** оформляється у двох примірниках: перший видається імпортерові, а другий – залишається у Держекспортконтролі. **С.і.м.** вважається дійсним у разі, коли він переданий компетентним державним органам країни-експортера в строк не більш як шість місяців з дня його оформлення Держекспортконтролем.

Прус Л.Р.

СЕРТИФІКАТ КАРАНТИННИЙ (QUARANTINE CERTIFICATE) – документ, який видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері карантину рослин (до 2011 р – Державна служба з карантину рослин, з 2011 р. – Державна ветеринарна та фітосанітарна служба (Держветфітослужба)), та засвідчує фітосанітарний стан об'єктів регулювання (О.р.), що вивозяться та/або ввозяться у карантинну зону, транспортуються територією України. **С.к.** видається у разі: транспортування імпортованих О.р., які зберігалися, перепаковувалися, розділялися на частини, змішувалися з іншими вантажами; вивезення або ввезення О.р. у карантинну зону.

Для отримання **С.к.** відповідному органу Держветфітослужби подається: заява за формою, встановленою Мінагрополітики; документ, що підтверджує внесення плати за видачу **С.к.**

Сертифікат видається державним фітосанітарним інспектором не раніше, ніж за 14 діб до дати переміщення О.р. територією України на підставі проведених фітосанітарних процедур. У разі переміщення О.р., що вироблялися на місці виробництва або виробничій ділянці, на яких офіційно встановлено та підтримується статус вільних від регульованих шкідливих організмів, **С.к.** видається за результатами інспектування без здійснення відбору зразків та фітосанітарної експертизи. **С.к.** оформлюється у трьох примірниках: перший примірник отримує заявник; другий – надсилається до органу Держветфітослужби, куди перевозяться О.р.; третій – залишається в органі Держветфітос-

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Державна інспекція з карантину рослин у _____ області

КАРАНТИННИЙ СЕРТИФІКАТ № _____

від "__" _____ 20__ р. дійсний до "__" _____ 20__ р.

1. Виданий _____

(підприємству, організації, установі тощо)

(реквізити власника підкарантинного і підконтрольного матеріалу)

у тому, що йому (їй) дозволено вивезення _____

(точна адреса та реквізити отримувача)

підкарантинного, підконтрольного матеріалу _____

2. Загальна кількість місць (штук, одиниць) _____

3. Загальна вага (тонн, кг, г) _____

(цифрами)

4. Спосіб транспортування _____

(номер або номерний знак транспортного засобу)

5. Станція (пункт, місце) відправлення _____

6. Станція (пункт, місце) призначення _____

7. Фітосанітарний стан засвідчується на підставі польового обстеження, карантинного огляду, експертизи _____

(відмітка про фітосанітарний стан матеріалу і проведені заходи)

8. Установлюються такі умови при відправленні, одержанні та використанні підкарантинного вантажу: _____

9. Сертифікат виданий на підставі Закону України "Про карантин рослин", правил, розпоряджень, заяви _____

М.П.

Державний інспектор з карантину рослин _____ _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

1

http://viconsult.prom.ua/

лужби, що його видав.

Державний фітосанітарний інспектор зобов'язаний прийняти рішення про видачу або відмову у видачі **С.к.** протягом 5 діб. Рішення про відмову у видачі **С.к.** надається особі у письмовій формі. Підставами для прийняття рішення про відмову у видачі **С.к.** є: невідповідність О.р. вимогам фітосанітарних заходів; виявлення зараження О.р. регульованими шкідливими організмами; невідповідність наявних О.р., заявлених особою для переміщення територією України; невиконання розпоряджень державного фітосанітарного інспектора щодо застосування фітосанітарних заходів; відсутність оплати за видачу **С.к.**

У **С.к.** зазначаються: найменування органу Держветфітослужби, який його видав; реєстраційний номер сертифіката; прізвище, ім'я та по батькові, місце постійного проживання власника (відправника, отримувача) О.р. – для фізичної особи-підприємця; повне найменування та місцезнаходження власника (відправника, отримувача) О.р. – для юридичної особи; найменування О.р.; кількість О.р.; обсяг партії О.р. або їх вага; спосіб транспортування із зазначенням для морських перевезень – назви судна, баржі; для залізничних – номер вагона; для автомобільних – номер автотранспортного засобу; станція відправлення і станція призначення (для залізничного транспорту), назва, місцезнаходження та реквізити; інформація про фітосанітарний стан О.р. і проведення фітосанітарних процедур; умови, що встановлюються у разі відвантаження, відправлення, транспортування, приймання та використання О.р.; дата та місце видачі **С.к.**, а також строк його дії.

Сертифікат підписується державним фітосанітарним інспектором і скріплюється печаткою встановленого зразка.

Підставами для анулювання **С.к.** є: порушення особою вимог фітосанітарних заходів, які визначені у карантинному сертифікаті; повідомлення особи про втрату **С.к.**; пошкодження **С.к.**, що не дає можливості визначити фітосанітарний стан О.р.; підробка **С.к.** Порядок оформлення та плата за видачу **С.к.** визначається КМУ. Особа, яка у встановленому порядку надала державному фітосанітарному інспектору усі необхідні документи та провела оплату і не отримала у визначені терміни рішення про видачу або відмову у видачі **С.к.**, має право здійснити задекларовані переміщення О.р.

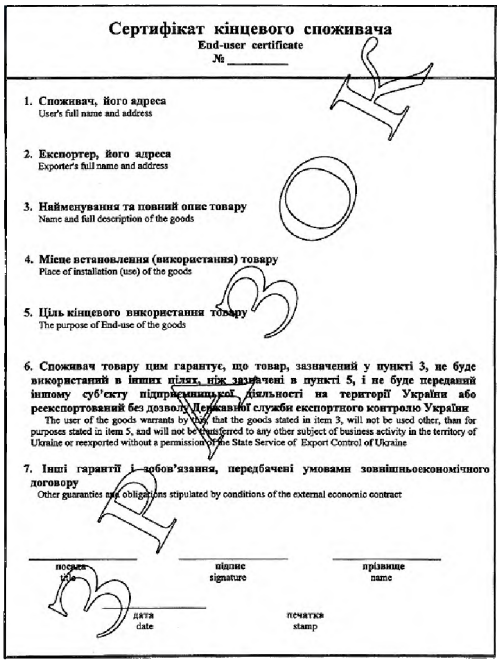
О.р., що надходять у зону, в якій відсутні регульовані шкідливі організми, підлягають інспектуванню з метою встановлення: відсутності зараження регульованими шкідливими організмами; відповідності їх фітосанітарним правилам. О.р. можуть переміщуватися у межах зони, вільної від регульованих шкідливих організмів, без наявності **С.к.**

Рішення про відмову у видачі **С.к.** може бути оскаржено до Держветфітослужби або до суду. Заява про оскарження рішення про відмову у видачі **С.к.** подається до Держветфітослужби у строк, що не перевищує 10 днів після одержання відповідного рішення. Заява розглядається в 10-денний строк. Про результати розгляду заявник повідомляється у письмовій формі.

Несторишен І.В.

СЕРТИФІКАТ КІНЦЕВОГО СПОЖИВАЧА (END USER CERTIFICATE) – документ, яким кінцевий споживач визначає місце та мету кінцевого використання (встановлення) товарів і гарантує, що ці товари не будуть використані у інших цілях, ніж зазначені в сертифікаті, не будуть передані іншому споживачу на території держави призначення або реекспортовані без дозволу відповідного державного органу, а також бере на себе інші гарантії (зобов'язання) щодо імпортованих товарів, передбачені умовами зовнішньоекономічного договору (контракту) чи вимогами держави – експортера товару.

С.к.с. оформляється на бланку підприємства, установи, організації-споживача. Містить інформацію: про споживача та експортера і їх юридичну адресу; найменування та повний опис товару; місце встановлення (використання) товару; ціль кінцевого використання товару; зобов'язання споживача про невикористання товару в інших цілях чи передача товару іншим суб'єктам підприємницької діяльності на території України, а також відмову від реекспорту товару без дозволу Державної служби експортного контролю України; інші гарантії та зобов'язання, передбачені умовами зовнішньоекономічного договору.

Сертифікат кінцевого споживача
End-user certificate
№ _____

1. **Споживач, його адреса**
User's full name and address

2. **Експортер, його адреса**
Exporter's full name and address

3. **Найменування та повний опис товару**
Name and full description of the goods

4. **Місце встановлення (використання) товару**
Place of installation (use) of the goods

5. **Ціль кінцевого використання товару**
The purpose of End-use of the goods

6. **Споживач товару цим гарантує, що товар, зазначений у пункті 3, не буде використаний в інших цілях, ніж зазначені в пункті 5, і не буде переданий іншому суб'єкту підприємницької діяльності на території України або реекспортований без дозволу Державної служби експортного контролю України**
The user of the goods warrants by this that the goods stated in item 3, will not be used other, than for purposes stated in item 5, and will not be transferred to any other subject of business activity in the territory of Ukraine or reexported without a permission of the State Service of Export Control of Ukraine

7. **Інші гарантії і зобов'язання, передбачені умовами зовнішньоекономічного договору**
Other guaranties and obligations stipulated by conditions of the external economic contract

посада
title

підпис
signature

прізвище
name

дата
date

печатка
stamp

Оформлення **С.к.с.** здійснюється кінцевим споживачем та скріплюється підписом керівника і печаткою відповідного підприємства, організації. **С.к.с.** оформляється у трьох примірниках. Перший і другий примірники направляються кінцевим споживачем імпортеру товару, який передає перший примірник іноземному експортеру, а другий примірник – Держекспортконтролю разом із заявою на видачу імпортного сертифіката або іншого документа. Третій примірник залишається у кінцевого споживача товарів.

Фрадинський О.А.

СЕРТИФІКАТ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ УПАКУВАННЯ (PACKAGING QUALITY CERTIFICATE) – товаро-транспортний документ, який може вимагати перевізник від вантажовідправника при транспортуванні визначених категорій вантажу, у тому числі музейних експонатів та витворів мистецтва.

С. заповнюється і підписується вантажовідправником в одному примірнику, прикріплюється до авіаційної вантажної накладної і відправляється разом з вантажем у пункт призначення. **С.** складається з таких граф, що підлягають заповненню: «Air Waybill No» (номер авіаційної вантажної накладної); «Shipper» (вантажовідправник); «Consignee» (вантажоодержувач); «From.....» (З.....) – необхідно вказати пункт відправлення вантажу; «To....» (В...) – необхідно вказати пункт призначення вантажу; «Name of packer» (найменування організації) – необхідно вказати найменування організації, що здійснила упакування; «Origin of goods» (країна відправлення вантажу); «Destination» (країна призначення вантажу); «Property of» (Найменування (ім'я) довірителя); «Name of work or object» (Найменування витвору мистецтва чи музейного експоната); «Class» (Клас) – необхідно вказати клас, до якого належить даний витвір мистецтва або музейний експонат; «Type of packaging» (вид упакування); «Number of pieces» (кількість місць вантажу); «Size» (розміри) – необхідно вказати найбільшу довжину, висоту і ширину вантажу; «Weight» (вага); «Precautionary handling measures» (заходи обережності при обробці) – необхідно вказати опис усіх запобіжних заходів, які необхідні при обробці вантажу; «Method of unpackaging» (спосіб розпакування); «Signed» (підпис). Вантажовідправник повинен підписати сертифікат контролю якості упакування, що одночасно буде слугувати підписом під повідомленням такого змісту: «Заявляю, що я упакував це вантажне відправлення згідно з чинними стандартами з використанням якісних пакувальних матеріалів і з застосуванням правильних методів упакування»; «Verified by» (завірено). Перевізник або його агент з оформлення вантажу завіряє пакувальний аркуш своїм підписом; «Title/Position» (посада). Перевізник або його агент з оформлення вантажу, що завірив пакувальний аркуш, повинен вказати свою посаду; «Date» (дата) – необхідно вказати дату оформлення документа.

Фрадинський О.А.

СЕРТИФІКАТ ПІДТВЕРДЖЕННЯ ДОСТАВКИ (DELIVERY CONFIRMATION CERTIFICATE) – документ, виданий уповноваженим на це державним органом держави-імпортера, який підтверджує, що зазначені в ньому товари доставлено у цю державу.

С.п.д. надається тільки на імпортовані в Україну товари, на які Держекспортконтролем видано імпортний сертифікат або інший документ. Оформлення та видача **С.п.д.** здійснюється ДФС за заявою імпортера. Для його одержання імпортер протягом 10 днів з дня митного оформлення товару надсилає Держмитслужбі лист із стислим викладенням мети звернення, до якого додає: засвідчену копію вантажної митної декларації, оформлену відповідним митним органом під час ввезення товару в Україну; засвідчену копію наданого Держекспортконтролем імпортного сертифіката або іншого документа; копію платіжного доручення про сплату збору за видачу сертифіката підтвердження доставки.

У зверненні обов'язково мають бути посилання на номер та дату митної декларації, імпортного сертифіката або іншого документа, відповідно до яких здійснюватиметься оформлення **С.п.д.**, а також відомості, необхідні для його заповнення. Оформленому **С.п.д.** присвоюється порядковий номер згідно з реєстром видачі сертифікатів підтвердження доставки, який ведеться ДФС.

Оформлення сертифіката підтвердження доставки здійснюється ДФС у 10-денний термін з дати отримання вищезазначених документів. **С.п.д.** оформляється у трьох примірниках і підписується Головою ДФС або його заступником. Перший примірник **С.п.д.** видається імпортеру для подання іноземному експортеру, другий надсилається Держекспортконтролю, а третій примірник залишається в ДФС.

ДФС у 5-денний термін після видачі **С.п.д.** повідомляє митні органи України, що товар, зазначений у цьому сертифікаті, ввезений на територію України і не може бути вивезений за її межі без дозволу Держекспортконтролю. Копія повідомлення надсилається ДФС до Держекспортконтролю. Якщо **С.п.д.** з будь-яких причин не був використаний, він підлягає поверненню імпортером до ДФС. У разі втрати або знищення **С.п.д.** доставки українському імпортеру може бути надано дублікат сертифіката за умови повторного подання до ДФС необхідних документів.

Фрадинський О.А.

СЕРТИФІКАТ ПРО ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ (CERTIFICATE OF ORIGIN) – документ, який зазначає країну походження товару і оформляється компетентним органом даної країни або компетентним органом країни вивезення (на підставі сертифіката, виданого у країні походження товару).

У міжнародній митній термінології **С.п.т.** розглядається як документ міжнародної торгівлі, що підтверджує походження конкретного товару (товарів) та вказує, що експортований товар цілком виготовлений у відповідній країні відповідно до встановлених правил походження товару. Такий документ як правило видається спеціалізованою сертифікованою організацією в країні-експортера, наприклад Торгово-промисловою палатою або іншою уповноваженою установою. **С.п.т.** деталізує інформацію не про країну, з якої товар був відправлений (транспортований), а визначає країну, в якій товар був вироблений.

Здебільшого вимагається **С.п.т.** митницею країни-імпортера з метою здійснення контролю за дотриманням тарифних та нетарифних заходів регулювання ЗЕД.

У разі ввезення товару на митну територію України **С.п.т.** обов'язково подається: 1) на товари, до яких застосовуються преференційні ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України; 2) на товари, щодо ввезення яких в Україну застосовуються кількісні обмеження (квоти) або заходи, вжиті органами державного регулювання ЗЕД відповідно до законів України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту», «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну», «Про зовнішньоекономічну діяльність»; 3) у випадках передбачених законами України та міжнародними договорами.

Відповідно до Постанови КМУ від 25.02.2003 № 255 уповноваженим органом на видачу **С.п.т.** в Україні є Торгово-промислова палата або регіональні торгово-промислові палати. При цьому організації, які видали **С.п.т.** з України зобов'язані зберігати його копію та інші документи, на підставі яких засвідчено походження цього товару, не менше 1095 днів від дня його видачі.

Різновидами **С.п.т.**, як документа, що підтверджує країну походження є: **С.п.т.** форми А (оформлюється при експорті товарів до країн ЄС, Туреччини, Японії, США в рамках Генеральної системи преференцій), **С.п.т.** форми СТ-1 (оформляється при торгівлі між країнами учасниками Угоди про Правила визначення країни походження товарів у СНД: Азербайджанською Республікою, Республікою Білорусь, Республікою Вірменія, Республікою Казахстан, Киргизькою Республікою, Республікою Молдова, Російською Федерацією, Республікою Таджикистан, Туркменістаном, Узбекистаном та Україною), **С.п.т.** загальної форми (оформляється при експорті товарів у країни, які не членами СНД, якщо не вимагається **С.п.т.** за формою А), **С.п.т.** з України (загальна форма), **С.п.т.** форми EUR-1, сертифікат про походження на текстильні товари, сертифікат походження на металопродукцію, сертифікат походження форми У-1 та інші види сертифікатів залежно від мови, якою вони видані, виду товару та країни, в яку експортується товар.

Форма СТ-1

1. Отправитель/экспортер (наименование и почтовый адрес)

4. № _____

Сертификат о происхождении товара

форма СТ-1

2. Получатель/импортер (наименование и почтовый адрес)

Выдан в _____ (наименование страны)

Для представления в _____ (наименование страны)

3. Средства транспорта и маршрут следования (насколько это известно)

5. Для служебных отметок

6. №	7. Количество мест и вид упаковки	8. Описание товара	9. Критерии происхождения	10. Вес брутто/нетто (кг)	11. Номер и дата счета-фактуры

12. Удостоверение
Настоящим удостоверяется, что декларация заявителя соответствует действительности

Подпись Дата

Печать

13. Декларация заявителя
Нижеподписавшийся заявляет, что указанные выше сведения соответствуют действительности, что все товары полностью произведены или подвергнуты достаточной переработке в _____ (наименование страны)
и что они отвечают требованиям происхождения, установленным в отношении этих товаров

Подпись Дата

Печать

Сертифікат про походження товару форми СТ-1

Медвідь Ю.О.

СЕРТИФІКАТ ПРО РЕГІОНАЛЬНЕ НАЙМЕНУВАННЯ ТОВАРУ (REGIONAL APPELLATION CERTIFICATE) – документ, який підтверджує, що товар відповідає найменуванню, характерному для певного регіону країни, та виданий компетентним органом з урахуванням умов, визначених законодавством відповідної країни.

Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Кіотська конвенція) визначає **С.** як документ, оформлений відповідно до установлених державною організацією або уповноваженим органом правил, та який підтверджує, що найменування товару, зазначеного в сертифікаті, відноситься до певного регіону. Зокрема серед товарів, назва яких містить географічну складову, є такі як «шампанське», «коньяк», «портвейн», «піца», «спагеті», сири «пармезан», «фета», «чеддер» та інші.

С. належить до документів, що свідчать про походження товару, а тому рекомендованим правилом Кіотської конвенції визначено, що митниці не слід витребувати інші документи про походження у разі супроводження товарів **С.**

Медвідь Ю.О.

СЕРТИФІКАТ УПОВНОВАЖЕНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ОПЕРАТОРА (AUTHORIZED ECONOMIC OPERATOR CERTIFICATE) – документ встановленої форми, який підтверджує надання митницею суб'єкту господарювання статусу уповноваженого економічного оператора та включення його до Єдиного реєстру уповноважених економічних операторів. Підприємству може бути видано **С.** таких видів: на спрощення митних процедур; щодо надійності і безпеки; на спрощення митних процедур та щодо надійності і безпеки.

Для отримання **С.** підприємство подає у митницю за місцем своєї державної реєстрації заяву, підписану керівником і завірену печаткою підприємства. Вид **С.** заявник обирає самостійно. До заяви про видачу **С.** додається анкета з результатами самооцінки, проведеної заявником за такими критеріями: дотримання положень законодавства України, у тому числі з питань державної митної справи; система звітності та обліку товарів, транспортних засобів; платоспроможність; відповідність стандартам безпеки.

Окрім обов'язкових відомостей, заявник може надати митному органу додаткові відомості, зумовлені специфікою видів РТL, які він провадить. У разі прийняття рішення про надання підприємству статусу уповноваженого економічного оператора таке підприємство включається до Єдиного реєстру уповноважених економічних операторів і протягом трьох робочих днів з дня прийняття рішення йому видається відповідний сертифікат. Підприємство зобов'язане інформувати відповідний митний орган про зміну відомостей, заявлених ним для отримання **С.**, протягом п'яти робочих днів з дня зміни таких відомостей.

Для отримання **С.** підприємство повинно відповідати таким умовам: здійснення ЗЕД протягом не менше трьох років до дня звернення до митниці з заявою про надання статусу уповноваженого оператора економічної діяльності; відсутність на день звернення до митниці невиконаного зобов'язання із сплати митних платежів та пені; відсутність на день звернення до митниці заборгованості відповідно до податкового законодавства; відсутність протягом трьох років до дня звернення до митниці фактів притягнення посадових осіб підприємства до адміністративної відповідальності за порушення митних правил за ст. 472, 482 – 485 МКУ у редакції 2012 р.; наявність такої системи обліку товарів, яка дає змогу порівнювати документи і відомості, що надаються митним органам при здійсненні митного контролю та митного оформлення, з документами і відомостями про провадження господарської діяльності; відсутність на день звернення до митниці суми непогашеного грошового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки.

У разі, якщо підприємство на день подання ним заяви про видачу **С.** протягом трьох років не перебувало на обліку в митних органах, воно дає до заяви письмову згоду про проведення щодо нього митними органами протягом шести місяців з дня отримання ним **С.** позапланових перевірок обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем, безпосереднім отримувачем, відправником або перевізником яких є зазначене підприємство.

МІНІСТЕРСТВО ДОХОДІВ І ЗБОРІВ УКРАЇНИ
MINISTRY OF REVENUE AND DUTIES OF UKRAINE

СЕРТИФІКАТ
УПОВНОВАЖЕНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ОПЕРАТОРА
AUTHORISED ECONOMIC OPERATOR'S CERTIFICATE

(код сертифіката)

(номер сертифіката)

Власник сертифіката:
(holder of the certificate)

Митниця, яка видала сертифікат:
(issuing authority)

Дата початку дії сертифіката:
(date from which the certificate is effective)

Зразок сертифіката уповноваженого економічного оператора (проект)

Дія **С.** зупиняється митницею за наявності таких підстав: виявлення митним органом достовірних фактів та відомостей, що спростовують відомості, надані за результатами самооцінки; подання підприємством заяви про зупинення дії сертифіката уповноваженого економічного оператора; наявність заборгованості із сплати митних платежів та пені; притягнення керівників заявника, його засновників, акціонерів – фізичних осіб, які володіють контрольним пакетом акцій, до кримінальної відповідальності за злочини проти власності, у сфері господарської діяльності та/або у сфері службової діяльності; порушення справи про порушення заявником митних правил за ст. 472, 482 – 485 МКУ у редакції 2012 р.; невиконання вимог стосовно наявності або відсутності внутрішньої системи контролю безпеки, системи доступу до інформації; наявність непогашеного грошового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки. Митниця протягом п'яти робочих днів з дати зупинення дії **С.** письмово інформує про це уповноваженого економічного оператора.

С. анулюється у разі: подання підприємством

заяви про виключення його з Єдиного реєстру уповноважених економічних операторів; припинення юридичної особи – уповноваженого економічного оператора згідно із законодавством України; набрання стосовно керівників уповноваженого економічного оператора, його засновників, акціонерів, які володіють контрольним пакетом акцій, законної сили обвинувальним вироком суду за злочини проти власності, у сфері господарської діяльності та/або у сфері службової діяльності; притягнення більше двох разів протягом року посадових осіб уповноваженого економічного оператора до адміністративної відповідальності за порушення митних правил за статтями 472, 482 – 485 МКУ у редакції 2012 р.; неподання підприємством відомостей про наявність або відсутність внутрішньої системи контролю безпеки, системи доступу до інформації протягом строку призупинення дії сертифіката уповноваженого економічного оператора.

Рішення про анулювання **С.** оформлюється наказом митниці і набирає чинності з дня видання зазначеного наказу. Належним чином завірена копія цього наказу не пізніше першого робочого дня, наступного за днем його видання, вручається під розписку керівникові відповідного підприємства або надсилається цьому підприємству рекомендованим листом з повідомленням про вручення.

Фрадинський О.А.

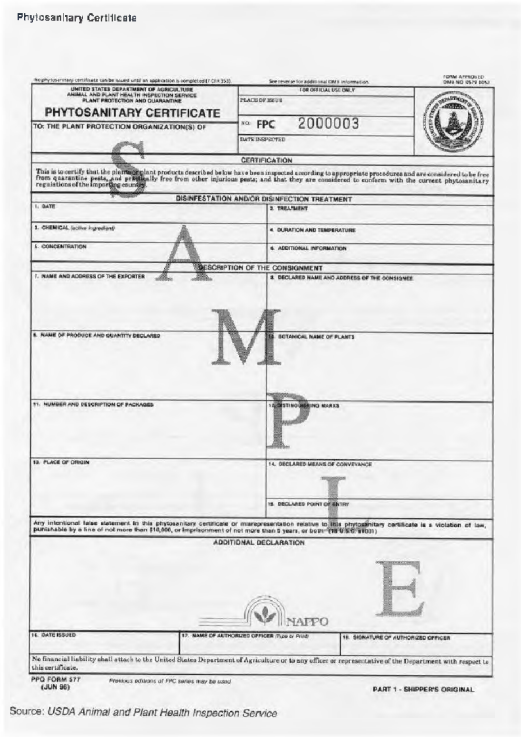
СЕРТИФІКАТ ФІТОСАНІТАРНИЙ МІЖНАРОДНИЙ (INTERNATIONAL PHYTOSANITARY CERTIFICATE) – міжнародний документ, який підтверджує відповідність продукції фітосанітарним нормам. **С.** видаються з метою підтвердження, що рослини, рослинні продукти або інші матеріали відповідають фітосанітарним імпортним вимогам країн-імпортерів. **С.** можуть також бути видані для підтримки реекспортної сертифікації інших країн.

С. додається до інших документів, що супроводжують вантаж при перевезенні в іншу країну. Міжнародною конвенцією FAO затверджена спеціальна форма експорту продукції у супроводі **С.**

Відповідно до Міжнародної конвенції захисту рослин, підкарантинні матеріали і об'єкти експортуються за наявності фітосанітарного сертифіката, який видається державним інспектором з карантину рослин на кожну партію та транспортний засіб. Фітосанітарний контроль підкарантинних матеріалів та об'єктів у пунктах пропуску через державний кордон здійснюється державним інспектором з карантину рослин, а їх подальше використання дозволяється лише після отримання результатів огляду та фітосанітарної експертизи, про що робиться відмітка у товаросупровідних (товаротранспортних) документах. Транспортні засоби, призначені для перевезення експортних партій підкарантинних матеріалів, також підлягають огляду, а у разі виявлення шкідливих організмів – знезараженню.

У додатку до Міжнародної конвенції із захисту рослин представлені два типи сертифікатів: «фітосанітарний сертифікат» для експорту і «реекспортний фітосанітарний сертифікат».

С. для експорту зазвичай видає національна організація з карантину та захисту рослин країни походження. **С.** для експорту містить опис вантажу та у відмітках про проведені обробки декларує, що фітосанітарний статус вантажу відповідає фітосанітарним імпортним вимогам. **С.** для експорту може видаватися також в деяких випадках реекспорту рослин, рослинних продуктів та інших підкарантинних матеріалів, що походять не з країни реекспорту, якщо фітосанітарний статус вантажу може бути визначений в країні реекспорту (наприклад, при огляді).

Phytosanitary Certificate

UNITED STATES DEPARTMENT OF AGRICULTURE
ANIMAL AND PLANT HEALTH INSPECTION SERVICE
PLANT PROTECTION AND QUARANTINE

PHYTOSANITARY CERTIFICATE

TO: THE PLANT PROTECTION ORGANIZATION(S) OF

FOR OFFICIAL USE ONLY

No. FPC 2000003

DATE ISSUED

CERTIFICATION

This is to certify that the plants or plant products described below have been inspected according to appropriate procedures and are considered to be free from quarantine pests, and practically free from other injurious pests; and that they are considered to conform with the current phytosanitary regulations of the importing countries.

DISINFESTATION AND/OR DISINFECTION TREATMENT

1. DATE
2. TREATMENT
3. CHEMICAL (active ingredient)
4. DURATION AND TEMPERATURE
5. CONCENTRATION
6. ADDITIONAL INFORMATION

DESCRIPTION OF THE CONSIGNMENT

7. NAME AND ADDRESS OF THE EXPORTER
8. DECLARED NAME AND ADDRESS OF THE CONSIGNEE
9. NAME OF PRODUCE AND QUANTITY DECLARED
10. BOTANICAL NAME OF PLANTS
11. NUMBER AND DESCRIPTION OF PACKAGES
12. DISTINGUISHING MARKS
13. PLACE OF ORIGIN
14. DECLARED MEANS OF CONVEYANCE
15. DECLARED POINT OF ENTRY

Any intentional false statement in this phytosanitary certificate or misrepresentation relative to this phytosanitary certificate is a violation of law, punishable by a fine of not more than $10,000, or imprisonment of not more than 5 years, or both. (18 U.S.C. 1001)

ADDITIONAL DECLARATION

NAPPO

16. DATE ISSUED
17. NAME OF AUTHORIZED OFFICER (Type or Print)
18. SIGNATURE OF AUTHORIZED OFFICER

No financial liability shall attach to the United States Department of Agriculture or to any officer or representative of the Department with respect to this certificate.

PPQ FORM 577 (JUN 96)
Previous editions of PPC series may be used.
PART 1 - SHIPPERS ORIGINAL

SAMPLE

Source: *USDA Animal and Plant Health Inspection Service*

Реекспортний **С.** може бути виданий національною організацією з карантину та захисту рослин країни-реекспорту в тому випадку, якщо у складі вантажу знаходиться товар, який не був вирощений або перероблений аж до зміни його природи в цій країні, і лише за наявності оригінального **С.** для експорту або його завіреної копії. Реекспортний **С.** дає відсилання на **С.**, виданий в країні експорту, і в ньому враховуються будь-які зміни фітосанітарного статусу вантажу, які могли відбутися в країні реекспорту. У вітчизняному законодавстві передбачено дві форми **С.** фітосанітарний сертифікат та фітосанітарний сертифікат на реекспорт.

Несторишен І.В.

СЕРТИФІКАТ ФІТОСАНІТАРНИЙ ТА СЕРТИФІКАТ ФІТОСАНІТАРНИЙ НА РЕЕКСПОРТ В УКРАЇНІ (PHYTOSANITARY CERTIFICATE AND PHYTOSANITARY CERTIFICATE FOR RE-EXPORTATION IN UKRAINE) – документ, який підтверджує відповідність продукції фітосанітарним нормам. Цей сертифікат видається країною-експортером і відповідає за здійснення карантинного нагляду та захисту рослин.

Порядок оформлення та плата за видачу **С.ф.** або **С.ф.р.** визначається КМУ. **С.ф.** або **С.ф.р.** видається державним фітосанітарним інспектором не раніше, ніж за 14 діб до дати переміщення об'єктів регулювання (О.р.) на підставі проведених фітосанітарних процедур. Державний фітосанітарний інспектор зобов'язаний прийняти рішення про видачу або відмову у видачі **С.ф.** або **С.ф.р.** протягом 5 діб. Рішення про відмову у видачі **С.ф.** або **С.ф.р.** надається особі у письмовій формі.

Підставами для анулювання сертифікатів на реекспорт є: повідомлення особи про втрату **С.ф.** або **С.ф.р.**; зміна способу транспортування або транспортного засобу; підробка **С.ф.** або **С.ф.р.**; пошкодження **С.ф.** або **С.ф.р.**, що не дає можливості визначити фітосанітарний стан О.р.

Підставами для прийняття рішення про відмову у видачі **С.ф.** або **С.ф.р.** є: невідповідність О.р. вимогам фітосанітарних заходів; виявлення зараження О.р. шкідливими організмами з урахуванням вимог країни імпортера; невідповідність

1. Експортер та його адреса
Name and address of the exporter

2. ФІТОСАНІТАРНИЙ СЕРТИФІКАТ
PHYTOSANITARY CERTIFICATE
№

3. Імпортер та його адреса
Declared name and address of consignee

4. В організацію карантину і захисту рослин
(країна-імпортер)
To Quarantine and Plant Protection
Organization (country of import)

5. Місце походження
Place of origin

6. Пункт увезення
Declared point of entry

7. Спосіб транспортування
Declared means of conveyance

УКРАЇНА
UKRAINE
Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України
State Veterinary and Phytosanitary Service of Ukraine

8. Маркування, назва об'єкту регулювання, ботанічна назва рослин
Marks, number and description of packages, name of produce, botanical name of plants

9. Кількість
Quantity

10. Цей сертифікат засвідчує, що зазначені вище рослини, рослинні продукти чи інші об'єкти регулювання були перевірені та/або пройшли експертизу відповідно до необхідних офіційних процедур і вважаються вільними від шкідливих організмів, що є карантинними для країни-імпортера, та відповідають діючим фітосанітарним вимогам країни-імпортера, включаючи і регульовані некарантинні шкідливі організми.
This is to certify that the plants, plant products or other regulated articles described above have been inspected and/or tested according to appropriate official procedures and are considered to be free from the quarantine pests specified by the importing contracting party and to conform with the current phytosanitary requirements of the importing contracting party including those for regulated non-quarantine pests.

11. Додаткова декларація
Additional declaration

ЗНЕЗАРАЖЕННЯ
Disinfestation and/or disinfection treatment

18. Місце оформлення
Place of issue

12. Обробка
Treatment

Дата
Date

13. Хімічна (діюча речовина)
Chemical (active ingredient)

14. Експозиція та температура
Duration and temperature

Прізвище держінспектора
Name of authorized officer

15. Концентрація
Concentration

16. Дата
Date

Підпис інспектора
Signature of authorized officer

17. Додаткова інформація
Additional information

Штамп
Stamp

1

Фітосанітарний сертифікат

1. Експортер та його адреса
Name and adress of the exporter

2. ФІТОСАНІТАРНИЙ СЕРТИФІКАТ НА РЕЕКСПОРТ
PHYTOSANITARY CERTIFICATE FOR RE-EXPORT
№

3. Імпортер та його адреса
Declared name and adress of consignee

4. В організацію карантину і захисту рослин
(країна-імпортер)
To Quarantine and Plant Protection
Organization of (country of import)

5. Місце походження
Place of origin

6. Пункт увезення
Declared point of entry

7. Спосіб транспортування
Declared means of conveyance

УКРАЇНА
UKRAINE
Державна служба з карантину рослин України
State Servisceon Quarantine of Plants in Ukraine

8. Маркування, назва підкарантинного матеріалу, ботанічна назва рослин
Marks, number and description of packages, name of produce, botanical name of plants

9. Кількість
Quantity

10. Цей сертифікат засвідчує, що зазначені вище рослини, рослинні продукти чи інші регульовані матеріали були імпортовані (країна реекспорту) з (країна походження) у супроводі фітосанітарного сертифіката №, оригінал затвердженої копії, яку додалося до цього сертифікату, що вони були упаковані перепаковані в оригінальну нову упаковку, що визначено оригінальним фітосанітарним сертифікатом і додатковим інспектуванням визнано їх відповідність діючим фітосанітарним вимогам країни-імпортера, а також засвідчено, що при їх зберіганні в Україні вантаж не був підданий ризику інфікування чи зараження.
This is to certify that the plants, plant products or other regulated articles described above where imported into (countracting party of re-export) from (countracting party of origin) covered by Phytosanitary certificate № in original certified true cop of which is attached to this certificate; that they are packed repacked in original new containers, that based on the original phytosanitary certificate and additional inspection, they are considered to conform with the current phytosanitary requirements of the importing contracting party, and that during storage in (contracting party of re-export) the consignment has not been subjected to the risk of infestation or infection.

11. Додаткова декларація
Additional declaration

ЗНЕЗАРАЖЕННЯ
Disinfestation and/or disinfection treatment

18. Місце оформлення
Place of issue

12. Обробка
Treatment

Дата
Date

13. Хімічна (діюча речовина)
Chemical (active ingredient)

14. Експозиція та температура
Duration and temperature

Прізвище держінспектора
Name of authorized officer

15. Концентрація
Concentration

16. Дата
Date

Підпис інспектора
Signature of authorized officer

17. Додаткова інформація
Additional information

Штамп
Stamp

Фітосанітарний сертифікат на реекспорт

наявних О.р. заявленим особою для переміщення; невиконання розпоряджень державного фітосанітарного інспектора щодо застосування фітосанітарних заходів; відсутність оплати за видачу **С.ф.** або **С.ф.р.**

Рішення про відмову у видачі **С.ф.** або **С.ф.р.** може бути оскаржено в Держветфітослужбі або в суді. Заява про оскарження рішення про відмову у видачі сертифікатів подається Держветфітослужбі у строк, що не перевищує 10 днів після одержання відповідного рішення. Заява розглядається в 10-денний строк. Про результати розгляду заявник повідомляється у письмовій формі.

Особа, яка у встановленому порядку надала державному фітосанітарному інспектору всі необхідні документи та здійснила оплату і не отримала у визначені терміни рішення про видачу або відмову у видачі сертифікатів, має право здійснити задекларованe переміщення О.р. **С.ф.** або **С.ф.р.** повинен мати серійний номер та відповідати типовим сертифікатам міжнародних організацій і в разі потреби містити додаткову декларацію, визначену країною призначення.

С.ф. або **С.ф.р.** оформлюється у двох примірниках: перший примірник видається заявнику, другий – залишається в органі Держветфітослужби, що його видав.

У **С.ф.** або **С.ф.р.** зазначається: прізвище, ім'я та по батькові, місце постійного проживання експор-

тера О.р. – для фізичної особи-підприємця; повне найменування та місцезнаходження експортера О.р. – для юридичної особи; реєстраційний номер сертифіката; прізвище, ім'я та по батькові, місце постійного проживання імпортера О.р. – для фізичної особи-підприємця; повне найменування та місцезнаходження імпортера О.р. – для юридичної особи; найменування національної організації з карантину та захисту рослин, що видала сертифікат; назва країни – імпортера об'єктів регулювання; місце походження О.р. (країна, область, район тощо); пункт карантину рослин, що діє у пункті пропуску на державному кордоні, через який буде вивозитися за межі митної території України О.р.; спосіб транспортування із зазначенням для морських перевезень – назви судна, баржі; для залізничних – номер вагону; для автомобільних – номер автотранспортного засобу; опис упаковки; маркування, проставлене на О.р., або відмітка про його відсутність; найменування О.р. та їх кількість; код О.р. згідно з УКТ ЗЕД (2371а-14, 2371б-14, 2371в-14, 2371г-14); ботанічна назва рослини (латинською мовою); додаткова інформація про фітосанітарні заходи, здійснення яких необхідне для ввезення О.р. до країни – імпортера; метод обробки О.р.: фумігація (знезараження), сушіння або інші способи; у разі фумігації (знезараження) зазначається дата його проведення; хімікат і його дозування, якщо він використовувався при проведенні фумігації (знезараження) О.р.; експозиція (час) та температура, за яких проводилася фумігація (знезараження) О.р.; додаткова інформація про проведення фумігації (знезараження) або іншої обробки; дата та місце видачі сертифіката.

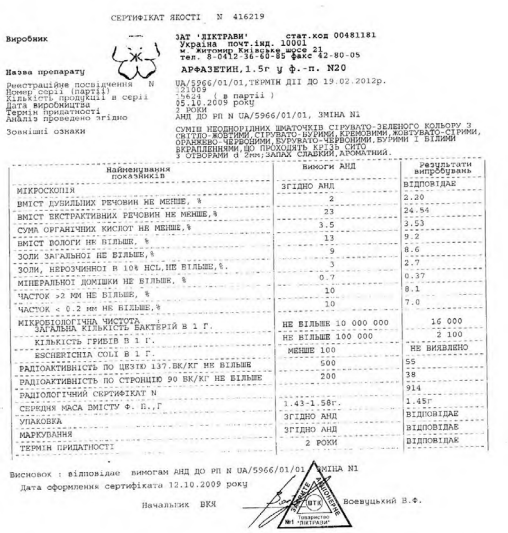
Сертифікат підписується державним фітосанітарним інспектором і скріплюється печаткою встановленого зразка.

Несторишен І.В.

СЕРТИФІКАТ ЯКОСТІ (CERTIFICATE OF QUALITY) – товаросупровідний документ, що складається у довільній формі та видається виробником товару (продукції) або експортером, який підтверджує відповідність технічним характеристикам, показникам якості та безпечності. Обов'язкова наявність **С.я.** передбачена тільки для: лікарських засобів (при їх ввезенні на територію України), зливків та порошків банківських металів, зливків та сплавів кольорових металів у випадку експорту, зернових. На територію України можуть ввозитися лікарські засоби, що зареєстровані в Україні за наявності **С.я.** Кожна серія лікарських засобів повинна супроводжуватись **С.я.**, у якому вказується кількість, дозування, номери серій, термін придатності, назва, лікарська форма, виробник.

Якщо золото, срібло, платина та метали платинової групи у будь якому вигляді та стані не мають відповідного **С.я.**, то вони є не банківськими металами, а вважаються лише дорогоцінними металами.

При експорті зернових **С.я.** видається територіальним органом Держсільгоспінспекції на партію зерна та продуктів його переробки, що завантажені у транспортний засіб, який засвідчує відповідність їх показників якості і безпеки вимогам державних стандартів та інших нормативних

СЕРТИФІКАТ ЯКОСТІ N 416219

Виробник — ЗАТ "ЕЛЕКТРАВМ" стат.код 00481181
Україна почт.інд. 10001
м. Житомир,Київське,шосе,21
тел. 8-0412-36-60-85 факс 42-80-05

Назва препарату — АРФАЗЕТИН,1.5г у ф.-п. N20

Реєстраційне посвідчення N — UA/5966/01/01,ТЕРМІН ДІЇ ДО 19.02.2012р.
Номер серії (партії) — 21109
Кількість упаковок в серії — 5620 (в партії)
Дата виробництва серії — 15.10.2009 року
Термін придатності — 2 РОКИ
Аналіз проведено згідно — АНД ДО РП N UA/5966/01/01, ЗМІНА N1
Зовнішні ознаки — СУМІШ НЕОДНОРІДНИХ ШМАТОЧКІВ СТРУКТО-ЗЕЛЕНОГО КОЛЬОРУ З СВІТЛО-ЖОВТИМИ,СТРУКТО-БУРИМИ,БІЛИМИ,КОМПАКТО-СТРИЖНІ, ОКРАПЛЕНО-ЧЕРВОНИМИ,БУРУВАТО-ЧЕРВОНИМИ,БУРИМИ І БІЛИМИ ВКРАПЛЕННЯМИ,ЩО ПРОХОДЯТЬ КРІЗЬ ВСЮ З'ЄМОЧКУ З ОТВОРАМИ d 2мм;ЗАПАХ СЛАБКИЙ,АРОМАТНИЙ.

Найменування показників	Вимоги АНД	Результати випробувань
МІКРОСКОПІЯ	ЗГІДНО АНД	ВІДПОВІДАЄ
ВМІСТ ДУБИЛЬНИХ РЕЧОВИН НЕ МЕНШЕ, %	2	2.20
ВМІСТ ЕКСТРАКТИВНИХ РЕЧОВИН НЕ МЕНШЕ,%	23	24.54
СУМА ОРГАНІЧНИХ КИСЛОТ НЕ МЕНШЕ,%	3.5	3.53
ВМІСТ ВОЛОГИ НЕ БІЛЬШЕ, %	13	9.2
ЗОЛИ ЗАГАЛЬНОЇ НЕ БІЛЬШЕ,%	9	8.6
ЗОЛИ, НЕРОЗЧИННОЇ В 10% HCL,НЕ БІЛЬШЕ,%	3	2.7
МІНЕРАЛЬНОЇ ДОМІШКИ НЕ БІЛЬШЕ, %	0.7	0.37
ЧАСТОК >2 ММ НЕ БІЛЬШЕ, %	10	8.1
ЧАСТОК < 0.2 ММ НЕ БІЛЬШЕ,%	10	7.0
МІКРОБІОЛОГІЧНА ЧИСТОТА		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАКТЕРІЙ В 1 Г.	НЕ БІЛЬШЕ 10 000 000	16 000
КІЛЬКІСТЬ ГРИБІВ В 1 Г.	НЕ БІЛЬШЕ 100 000	2 100
БЛСШЕРІСНІА COLI В 1 Г.	МЕНШЕ 100	НЕ ВИЯВЛЕНО
РАДІОАКТИВНІСТЬ ПО ЦЕЗІЮ 137,ВК/КГ НЕ БІЛЬШЕ	600	55
РАДІОАКТИВНІСТЬ ПО СТРОНЦІЮ 90 ВК/КГ НЕ БІЛЬШЕ	200	38
РАДІОЛОГІЧНИЙ СЕРТИФІКАТ N		914
СЕРЕДНЯ МАСА ВМІСТУ Ф. П.,Г	1.43-1.58г.	1.45г
УПАКОВКА	ЗГІДНО АНД	ВІДПОВІДАЄ
МАРКУВАННЯ	ЗГІДНО АНД	ВІДПОВІДАЄ
ТЕРМІН ПРИДАТНОСТІ	2 РОКИ	ВІДПОВІДАЄ

Висновок : відповідає вимогам АНД ДО РП N UA/5966/01/01, ЗМІНА N1
Дата оформлення сертифіката 12.10.2009 року
Начальник ВКК — Воєвудський В.Ф.

документів або експортного контракту і включає інформацію про наявність або відсутність генетично модифікованих організмів.

Здебільшого **С.я.** застосовуються, коли сертифікація продукції є не обов'язковою.

Мотюк К.Д.

СЕРТИФІКАТ ЯКОСТІ ЕКСПОРТНИЙ (CERTIFICATE OF QUALITY FOR EXPORT) – документ, що підтверджує відповідність хімічного складу виробу маркам ливарних сплавів, стандартам, міжнародним стандартам, визначає спосіб виробництва, номер плавки та виданий власною акредитованою лабораторією, занесеною до реєстру центрального органу виконавчої влади з питань промислової політики. **С.я.е.** застосовуються спеціалізованими металургійними переробними підприємствами в процесі оформлення операцій з експорту (вивезення) брухту легованих чорних металів, брухту кольорових металів та напівфабрикатів з їх використанням.

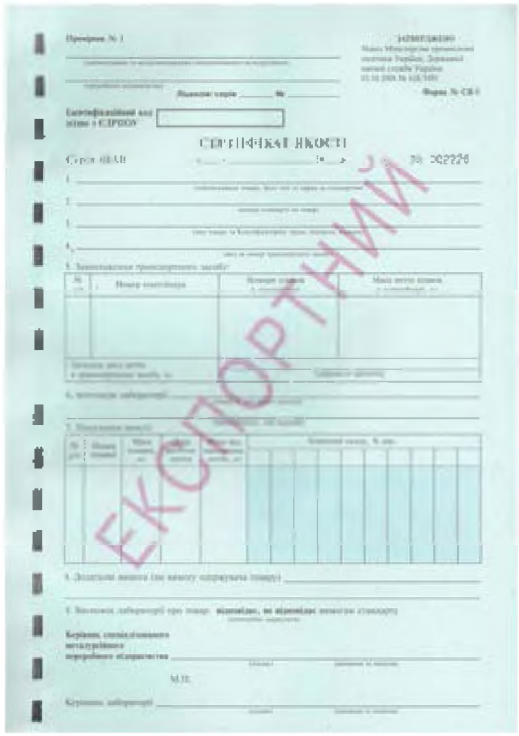
Протягом 5 років з дня набрання чинності ЗУ «Про ставки вивізного (експортного) мита на брухт легованих чорних металів, брухт кольорових металів та напівфабрикати з їх використанням» експорт таких напівфабрикатів здійснюється тільки спеціалізованими металургійними переробними

підприємствами, на яких виготовлені такі товари, за наявності **С.я.е.**

Бланки **С.я.е.** є бланками документів суворого обліку, що передбачає: облік їх одержання, зберігання та використання в установленому законодавством порядку як бланків суворого обліку; виготовлення їх з друкарською нумерацією; видачу бланків посадовій особі спеціалізованого металургійного переробного підприємства, на яку покладено обов'язки з реєстрації виданих та повернутих форм первинного обліку за прибутково-видатковою накладною на бланки суворої звітності; списання використаних бланків за актом на списання використаних бланків.

Нумерація бланків сертифікатів складається із серії і номера: серія складається з чотирьох знаків: двох цифр (номер запуску тиражу підприємства-виробника бланків документів суворого обліку за ліцензією Мінфіну) та двох букв, які визначають серію; номер складається з шістьох цифр, що визначають порядковий номер бланка в даній серії.

Бланки **С.я.е.** заповнюються в трьох примірниках, що позначені однією серією та номером. Перший примірник **С.я.е.** надається підрозділу митного органу, посадові особи якого здійснюють митний контроль і митне оформлення товарів і пропуск їх через державний кордон України. При декларуванні експорту брухту легованих чорних металів, брухту кольорових металів та напівфабрикатів з їх використанням шляхом подання митної декларації тільки в електронному вигляді. У підрозділ митного органу подається також електронний примірник сертифіката з обов'язковими реквізитами, у тому числі з електронним цифровим підписом керівника спеціалізованого металургійного переробного підприємства. Другий примірник надається одержувачу брухту легованих чорних металів, брухту кольорових металів та напівфабрикатів з їх використанням. Третій примірник залишається у спеціалізованому металургійному переробному підприємстві.

На вимогу одержувача товару другий примірник бланків **С.я.е.** на зворотному боці заповнюється текстом англійською мовою, автентичним українському тексту.

Фрадинський О.А.

СЕРТИФІКАЦІЯ (CERTIFICATION) [з лат. sertifico – засвідчую] – процедура, за допомогою якої визнаний в установленому порядку орган документально засвідчує відповідність продукції, систем якості, систем управління якістю, систем екологічного управління, персоналу встановленим законодавством вимогам.

С. продукції – підтвердження відповідності якісних характеристик продукції стандартам якості. **С.** продукції в Україні поділяється на обов'язкову та добровільну. **С.** здійснюється уповноваженими на те органами із **С.** – підприємствами, установами і організаціями з метою: запобігання реалізації продукції, небезпечної для життя, здоров'я та майна громадян і навколишнього природного середовища; сприяння споживачеві в компетентному виборі продукції; створення умов для участі суб'єктів підприємницької діяльності в міжнародному економічному, науково-технічному співробітництві та міжнародній торгівлі.

Державну систему **С.** створює центральний орган виконавчої влади з питань технічного регулювання – національний орган України з **С.**, який проводить та координує роботу щодо забезпечення її функціонування, а саме: визначає основні принципи, структуру та правила системи **С.** в Україні; затверджує переліки продукції, що підлягає обов'язковій **С.**, та визначає терміни її запровадження; призначає органи із **С.** продукції; встановлює правила визнання сертифікатів інших країн; розглядає спірні питання з випробувань і дотримання правил **С.** продукції; веде Реєстр державної системи **С.**; організує інформаційне забезпечення з питань **С.** За дотримання правил і порядку **С.** продукції відповідальність несе Центральний орган виконавчої влади з питань технічного регулювання в межах своєї компетенції.

Державна система **С.** продукції в Україні регламентується міжнародними стандартами ISO 9000, які прийняті як національні. В Україні діє державна система **С.** продукції – Єдина державна система **С.** і стандартизації УкрСЕПРО. Система УкрСЕПРО створена для перевірки якості та надійності продукції або послуг, а також стабільності виробництва на

відповідність українським державним нормативним документам – стандартам (ДСТУ, ГОСТ та ін.).

Роботи по **С.** продукції і систем управління якістю в Українській державній системі **С.** УкрСЕПРО виконуються відповідно до вимог серії стандартів Системи УкрСЕПРО. У даній системі проводиться як обов`язкова, так і добровільна **С.** В процесі обов`язкової **С.** визначається відповідність параметрів продукції вимогам нормативних документів, визначених законодавчими актами України і/або вимогам нормативних документів, вказаних в «Переліку продукції, що підлягає обов`язковій **С.** в Україні». Як правило, це вимоги безпеки. При цьому, для багатьох видів продукції повинно бути отримано санітарно-епідеміологічний висновок МОЗУ.

С. на відповідність обов'язковим вимогам нормативних документів проводиться виключно в державній системі **С.** Обов'язкова **С.** в усіх випадках повинна включати перевірку та випробування продукції для визначення її характеристик і подальший державний технічний нагляд за сертифікованою продукцією. Випробування з метою обов'язкової **С.** повинні проводитися акредитованими випробувальними лабораторіями (центрами) методами, які визначені відповідними нормативними документами, а за відсутності цих документів – методами, що визначаються органом з **С.** чи органом, який виконує його функції. Результати випробувань, проведених зазначеними лабораторіями (центрами), у подальшому не потребують підтвердження іншими акредитованими випробувальними лабораторіями (центрами). Повторні випробування за визначеними характеристиками цієї продукції не проводяться, крім випадків, коли відповідно до законодавства, встановлена недостовірність результатів випробувань.

С. продовольчої сировини та харчових продуктів тваринного походження здійснюються після проведення ветеринарно-санітарної експертизи та видачі відповідних ветеринарних документів. Під час проведення **С.** та у разі позитивного рішення органу з **С.** заявникові видається сертифікат та право маркувати продукцію спеціальним знаком відповідності. Форма, розміри і технічні вимоги до знаку відповідності визначаються державним стандартом.

Відповідність продукції (товару), яка ввозиться і реалізується на території України, стандартам, що діють в Україні, має підтверджуватися сертифікатом відповідності чи свідоцтвом про визнання відповідності, виданим або визнаним центральним органом виконавчої влади з питань технічного регулювання чи акредитованим в установленому порядку органом із **С.**, який уповноважений на здійснення цієї діяльності у законодавчо регульованій сфері. Підтвердження відповідності харчових продуктів, продовольчої сировини, супутніх матеріалів, які ввозяться на митну територію України, здійснюється в порядку, визначеному законом.

Центральний орган виконавчої влади з питань технічного регулювання або акредитований в установленому порядку орган із **С.**, який уповноважений на здійснення цієї діяльності в законодавчо регульованій сфері, включає сертифіковану продукцію до Єдиного реєстру сертифікованої в Україні продукції на підставі: декларації про відповідність, виданої виробником продукції на кожну партію харчових продуктів, продовольчої сировини, супутніх матеріалів, або сертифікатів відповідності чи свідоцтв про визнання відповідності.

Реалізація харчових продуктів, виготовлених із застосуванням імпортної продовольчої сировини та супутніх матеріалів, ввезених в Україну на підставі декларації про відповідність, виданої виробником продукції на кожну партію харчових продуктів, продовольчої сировини, супутніх матеріалів, дозволяється виключно за наявності сертифіката відповідності чи свідоцтва про визнання відповідності, виданого або визнаного центральним органом виконавчої влади з питань технічного регулювання або акредитованим в установленому порядку органом із **С.**, який уповноважений на здійснення цієї діяльності в законодавчо регульованій сфері.

Митні органи здійснюють митне оформлення імпортних товарів у порядку, встановленому КМУ на підставі Єдиного реєстру сертифікованої в Україні продукції. Центральний орган виконавчої влади з питань технічного регулювання здійснює контроль за наявністю сертифікатів для товарів, що реалізуються юридичними або фізичними особами на митній території України. Враховуючи досвід країн-учасниць Організації економічного співробітництва та розвитку та країн ЄС, продукти харчування взагалі не потребують сертифікації. **С.** здійснюється виключно в межах експортно-імпортних операцій (і лише за умови, коли її вимагає країна-імпортер).

Арзянцева Д.А., Мотюк К.Д.

СЕРТИФІКАЦІЯ І КОНТРОЛЬ ЗА ВВЕЗЕННЯМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ (CERTIFICATION AND CONTROL OF AGRICULTURAL PRODUCTS IMPORTATION) – сільськогосподарська продукція, яка ввозиться на митну територію України, підлягає санітарно-епідеміологічному, радіологічному, а в разі ввезення об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду (товарів першої – п'ятої, сьомої, десятої, дванадцятої, чотирнадцятої – шістнадцятої, дев'ятнадцятої, двадцять першої, двадцять третьої груп УКТ ЗЕД) – ветеринарному контролю. Відповідно до ЗУ «Про підтвердження відповідності» та «Про стандартизацію» сільськогосподарська продукція підлягає також обов'язковій сертифікації. При цьому іноземні сертифікати беруться до уваги виключно у випадках, коли взаємне визнання таких сертифікатів передбачено нормами відповідних міжнарод-

них договорів. Порядок ввезення в Україну харчових продуктів, продовольчої сировини та супутніх матеріалів здійснюється в порядку, визначеному законом.

Продукти, призначені для продажу населенню, що підпадають під визначення другої – двадцять першої груп УКТ ЗЕД, можуть бути випущені з-під митного контролю на територію України з країн, вільних від карантину, за умови наявності на тарі (коробах, упаковках, розфасовках), а у випадках, визначених КМУ, безпосередньо на продукті, відомостей про назву продукту, масу (об'єм), склад, із зазначенням переліку використаних у процесі виготовлення інших продуктів харчування, харчових добавок (консервантів), барвників тощо, вмісту хімічних речовин або сполук. Окремо наводяться відомості про енергомісткість, дату граничного строку використання, побічні ефекти споживання або про їх відсутність, назву харчових добавок (консервантів) за їх наявності, місце виготовлення, найменування й адресу виробника таких продуктів та посилання на власника торгової марки за його наявності, а по віднесених до підакцизних товарів – відомості зазначаються згідно із законами України. Зазначені відомості мають бути виконані українською мовою за винятком торгової марки, логотипу компанії чи її назви або власної назви продукту, що можуть виконуватися іноземними мовами.

Державний ветеринарно-санітарний контроль та нагляд на державному кордоні та транспорті здійснюються регіональними службами державного ветеринарно-санітарного контролю на державному кордоні та транспорті, їх структурними підрозділами (пунктами). Такий самий контроль провадиться в обов'язковому порядку у разі здійснення експорту, імпорту і транзитного перевезення об'єктів, які підлягають такому контролю, незалежно від виду транспорту. Безпосередньо ветеринарно-санітарний контроль на державному кордоні та транспорті здійснюють державні інспектори ветеринарної медицини через оформлення відповідних документів. Імпортовані об'єкти державного ветеринарно-санітарного контролю зможуть пройти митне оформлення після проведення їх ветеринарно-санітарної експертизи державною лабораторією ветеринарної медицини за місцем призначення вантажів. Ввезення громадянами України, іноземцями та особами без громадянства на територію України продукції тваринного походження для власного споживання забороняється.

Контроль за якістю об'єктів рослинництва здійснюється також відповідно до ЗУ «Про карантин рослин». Об'єкти регулювання переміщуються територією України за наявності карантинного сертифіката у випадках: об'єкти регулювання – будь-яка рослина, продукт рослинного походження, місце зберігання, упаковка, засоби перевезення, контейнери, грунт та будь-які інші організми, об'єкти або матеріали, здатні переносити чи поширювати регульовані шкідливі організми; вивезення та/або ввезення об'єктів регулювання до карантинної зони; транспортування імпортованих об'єктів регулювання, які зберігалися, перепаковувалися, розділялися на частини, змішувалися з іншими вантажами.

Крім цього, КМУ визначає та оприлюднює перелік харчових добавок (консервантів), продукти із вмістом яких не можуть бути ввезені на територію України.

Туржанський В.А.

СЕСТЕРЦІЙ (SESTERTIUS) – давньоримська монета, яка чеканилася у період із 269 р. до н.е. до кінця III ст. н.е. та дорівнювала 2,5 асам, із 217 р. до н.е. – 4 асам. Назва монети походить від латинського словосполучення semis (половина) та tres (три), що та означає «два з половиною». У якості грошово-рахункової одиниці **С.** відомий під назвою «нуммус». На початку карбувався із срібла та мав вагу, що дорівнювала 1,137 г або 1 скрупулі, за часів імператора Юлія Цезаря – із бронзи, а в епоху імператора Августа – із ауріхалку (сплаву цинку та міді), вагою в одну унцію (27,3 г) та без зазначення номіналу. На аверсі монети було зображено голову покровительки Риму богині Роми та позначення вартості – IIS (тобто 2 аси і 1 семис, або 2,5 аси), а на реверсі – Діоскури верхи на конях. У 89 р. до н.е. було відчеканено срібні **С.** без зазначення номіналу, які дорівнювали 4 асам. Починаючи із 43 р. до н.е. **С.** чеканились виключно із кольорових металів або їх сплавів та після грошової реформи імператора Августа використовувався у якості основної римської грошової лічильної одиниці, замінивши аса. У **С.** зазначалася вартість золотих римських монет та срібних грецьких аттічних тетрадрахм. Останні **С.** були відчеканені у римській провінції Галлія імператором Марком Постумом (260 – 269 р. н.е.).

Фрадинський О.А.

СИВАШ – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ПІВНІЧНОКРИМСЬКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА «СИВАШ», УКРАЇНА.

СИЛА НЕПЕРЕБОРНА (ФОРС-МАЖОР) (FORCE MAJEURE) – дія надзвичайної ситуації тех-

ногенного, природного або екологічного характеру, яка може бути викликана: винятковими погодними умовами та стихійним лихом (ураган, буря, повінь, ожеледь, нагромадження снігу, землетрус, пожежа, просідання і зсув ґрунту); непередбаченими ситуаціями (страйк, локаут, дія суспільного ворога, загроза війни, оголошена та неоголошена війна, блокада, терористичний акт, революція, заколот, повстання, масові заворушення, громадська демонстрація, протиправні дії третіх осіб, пожежа, вибух); умовами, регламентованими відповідними органами виконавчої влади, а також пов'язаними з ліквідацією наслідків, викликаних винятковими погодними умовами та непередбаченими ситуаціями.

Отже, **С.н.(ф.-м.)** включає природні явища, обставини суспільного характеру та юридичний форс-мажор.

С.н.(ф.-м.) – незвичайні і непередбачувані обставини поза контролем перевізника та вантажовідправника (вантажоодержувача), наслідків яких неможливо було уникнути навіть при докладанні максимальних зусиль.

Відповідно до чинного законодавства України, якщо іноземні товари після ввезення їх на митну територію України були пошкоджені або втрачені внаслідок аварії чи дії обставин **С.н.(ф.-м.)** або внаслідок протиправних дій третіх осіб, що підтверджується документально, за рішенням декларанта вони можуть бути заявлені митному органу у митний режим імпорту в пошкодженому стані чи у фактичній кількості з додержанням щодо них встановлених відповідно до закону заходів тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД.

У випадку, якщо при переміщені товарів транзитом, що перебувають під митним контролем, товари було знищено або безповоротно пошкоджено внаслідок аварії, дії або природних втрат за нормальних умов транспортування, перевізник звільняється від зобов'язання щодо сплати митних платежів, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили.

Неліпович О.В.

СИЛЬНОДІЮЧІ ОТРУЙНІ РЕЧОВИНИ – див. РЕЧОВИНИ ОТРУЙНІ СИЛЬНОДІЮЧІ.

СИНГАПУР – див. ПОРТ СИНГАПУР.

«СИНГАПУРСЬКІ ПИТАННЯ» («SINGAPORE ISSUES») – новий напрям діяльності СОТ, який був визначений на Конференції міністрів у Сингапурі у грудні 1996 р.

Сфери (питання): торгівля і конкурентна політика, торгівля і капіталовкладення; прозорість у державних закупівлях, заходи сприяння торгівлі (спрощення торгових процедур). Конференція рекомендувала розпочати роботу у цих сферах, щоб визначити можливий формат майбутньої діяльності СОТ і можливі нові угоди. СОТ здійснює цю діяльність в межах комітетів і робочих груп. При відкритті Першого раунду переговорів у межах СОТ (Доха, 2001 р.) була здійснена спроба включити ці питання до програми багатосторонніх переговорів. Проте в подальшому підтримку отримав лише один напрям – спрощення торгових процедур. Решта питань залишається до цього часу об'єктами дослідницької роботи у межах СОТ.

Яковенко О.В.

СИНТЕТИЧНЕ КАМІННЯ – див. КАМІННЯ СИНТЕТИЧНЕ.

СИРОВИНА ДАВАЛЬНИЦЬКА (CUSTOMER SUPPLIED RAW MATERIALS) – сировина, яка є власністю одного суб'єкта підприємницької діяльності (замовника) і передається іншому суб'єкту підприємницької діяльності (виробнику) для виготовлення товарів (продукції) без переходу права власності на таку сировину. До прийняття ПКУ поняття **С.д.** застосовувалось лише по відношенню до тих видів сировини, які використовувались у виробництві підакцизних товарів.

Згідно із ЗУ «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах» (втратив чинність у зв'язку із новим МКУ від 13.03.2012 № 4495-VI) **С.д.** визначалась як сировина, матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби, енергоносії, ввезені на митну територію України іноземним замовником (чи закуплені іноземним замовником за іноземну валюту в Україні) або вивезені за її межі українським замовником для використання у виробленні готової продукції.

С.д. не може бути придбана іноземним замовником на митній території України за національну валюту України або отримана ним в результаті проведення різних, у тому числі товарообмінних операцій. Право власності при ввезені **С.д.** на митну територію України та виготовлену з неї готову продукцію

належить виключно іноземному замовнику. При розрахунку вартості **С.д.** у вартості готової продукції враховуються вартість всієї вивезеної (ввезеної) **С.д.** та витрати з доставки цієї сировини до виконавця. Зазначимо, що втрата чинності ЗУ «Про операції з **С.д.** у зовнішньоекономічних відносинах» у зв'язку із набранням чинності МКУ у 2012 р. не призвела до закріплення у ньому поняття **С.д.**

Поняття **С.д.** визначається у ПКУ, згідно з яким **С.д.** – сировина, матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби, енергоносії, що є власністю одного суб'єкта господарювання (замовника) і передаються іншому суб'єкту господарювання (виробнику) для виробництва готової продукції, з подальшим переданням або поверненням такої продукції або її частини їх власникові або за його дорученням іншій особі. Отже, **С.д.** не обмежується лише тими видами сировини, які використовуються у виробництві підакцизних товарів.

Вакульчик О.М.

СИСТЕМА (SYSTEM) – група організованих для досягнення мети елементів у динамічній взаємодії. Головне в понятті **С.** – не її конкретна побудова і не тотожність елементів, а наявність відповідних зв'язків, що змінюються за формою, обумовлюють включення в **С.** то одних, то інших елементів, але за умови збереження прийнятності між елементами і типами зв'язку. Спосіб побудови **С.**, особливості, що характеризують типи зв'язків, – це і є структура. **С.** будується з відносно самостійних елементів (одиниць). У митній **С.** такими одиницями є окремі митні органи, в межах своєї зони діяльності вони самостійно здійснюють покладені на них функції. Теоретично можна допустити, що кожна одиниця, у свою чергу, є **С.** нижчого порядку і також може бути розкладена на складові меншого рангу. Такими окремими одиницями митної **С.** можна вважати митні пости.

Теорія **С.** стверджує, що будь-яка **С.** характеризується за трьома напрямками: за особливостями елементів, з яких вона складається, за їх кількістю і за структурою цієї **С.**, тобто за типом зв'язків, які поєднують елементи. Фахівці з митного менеджменту підкреслюють важливість такої складової характеристики **С.**, як властивості її елементів.

На практиці виділяють такі види **С.**:

– дискретні **С.** – складаються з одиниць, практично не пов'язаних одна з одною. Їх об'єднує однакове відношення до середовища, що примушує їх поводитися схожим чином навіть без наявності прямого зв'язку одна з одною. Митну **С.** не можна вважати дискретною, тому що її елементи перебувають у постійному взаємозв'язку, особливо прикордонні та внутрішні митниці;

– «жорсткі» **С.** – протилежний тип **С.**, що характеризується чітко фіксованими організаційними зв'язками складових, наявність чи функція кожного з яких є необхідною умовою функціонування всієї системи. Риси «жорсткої» **С.** легко вгадуються в митній **С.** Зокрема, внутрішні та прикордонні митниці не можуть повною мірою виконувати свої функції без чітко фіксованих організаційно-управлінських зв'язків;

– органічні **С.** – ціле, що само розвивається і під час свого індивідуального розвитку проходить послідовні етапи ускладнення та диференціації. Це пояснює такі особливості організаційних систем: наявність не лише структурних, але й «спадкових» зв'язків, ознаки яких у митній **С.** мають зв'язки між підрозділами, що, наприклад, виконують фіскальні функції; наявність не лише координаційних зв'язків (взаємодія елементів), але й зв'язків субординації, обумовлених походженням одних елементів з інших, виникнення нових зв'язків тощо. Так, у митній **С.** при появі нових підрозділів, які відокремлюються від існуючих, з'являються і нові зв'язки як між цими підрозділами, так і між ними та іншими підрозділами; наявність особливих управлінських механізмів, через які структура цілого впливає на характер функціонування та розвитку частин, якими в митній **С.** можна вважати механізми аналізу результативності роботи всієї служби в цілому та окремих митних органів та їх підрозділів, зокрема корегування відповідним чином структури всієї митної **С.**; основні властивості частин визначаються закономірностями та структурою цілого;

– складноорганізовані **С.** – характерною ознакою є наявність у них процесів управління. Саме управління забезпечує відносну автономність поведінки **С.**, її цілеспрямований характер. Митна **С.**, безперечно, складно організована. Складність характеризує **С.** з кількісного боку (кількість компонентів і зв'язків), а впорядкованість – з якісного (відношення елементів і зв'язків **С.**);

– самоорганізовані **С.** – спроможні при активній взаємодії із середовищем змінювати свою структуру, зберігаючи одночасно цілісність і діючи в рамках закономірностей, притаманних оточенню, вибирати одну з можливих ліній поведінки. Поведінка – організована сукупність дій **С.**, обумовлених взаємовідносинами об'єкта і середовища. **С.** визначається своєю структурою та поведінкою. Основні принципи самоорганізації **С.**: тенденція до збільшення постійності внутрішнього середовища **С.**; тенденція до ізоляції від несприятливих впливів зовнішнього середовища.

Бережнюк І.Г.

СИСТЕМА «SAFE-TIR» (SAFE-TIR SYSTEM) – система електронного підтвердження доставки, яка з 2006 р. стала частиною Конвенції МДП та використовується митними органами України.

Основними завданнями системи **SafeTIR** є: забезпечення підтвердження про припинення пе-

ревезення МДП; полегшення перевірки книжки МДП, зокрема митного штампа на останньому корінці; управління ризиками в системі МДП шляхом електронного відстеження місцезнаходження книжки МДП; забезпечення швидкого і ефективного інструменту з виявлення потенційних порушень та запобігання їх повторення.

База даних **SafeTIR** управляється Міжнародним союзом автомобільного транспорту (МСАТ) в Женеві. Вона містить таку інформацію: дані про видачу книжок МДП – контрольна інформація по книжці МДП, введена асоціацією у момент видачі книжки держателю; дані про припинення операції МДП – при припиненні операції МДП у митниці призначення країни, що працює в системі МДП, митні органи країни призначення направляють дані про припинення в базу даних **SafeTIR** в МСАТ; недійсні книжки МДП – МСАТ та асоціації вводять в базу даних **SafeTIR** дані по недійсних книжках (загублена, вкрадена, інше).

Інформація про часткове або остаточне припинення перевезення МДП передається митними органами кожною договірною стороною – учасницею до МСАТ. Після надання інформації до МСАТ, ці дані стають доступні в електронному вигляді для всіх суб'єктів системи МДП (митних органів, страховиків, транспортних операторів).

Чітка робота системи **SafeTIR** є запобіжним заходом проти діяльності організованої злочинності і порушення митних правил усіма суб'єктами системи МДП на міжнаціональному рівні, засобом аналізу ризиків.

Ця комп'ютерна система контролю за використанням і підтвердженням оформлення книжок МДП є єдиним варіантом обміну інформацією між митними органами та гарантійним ланцюгом, але вона не контролює проходження перевезення від митниці відправлення до митниці призначення. Це знижує безпеку системи МДП, підвищує витрати

і знижує рівень оцінки ризиків. На вирішення цих проблем спрямовано проект eTIR, який розвивається під егідою ЄЕК ООН протягом декількох років.

Технологія «**SafeTIR** в реальному часі» передбачає безпечну інтеграцію невеликого програмного модуля в існуючу митну інформаційну систему для забезпечення обміну інформацією між МСАТ та митним органом за відповідними процедурами МДП. Для отримання доступу до послуг МСАТ, програма-клієнт **SafeTIR** повинна бути розроблена у відповідності до специфікації «**SafeTIR** в реальному часі» та митної інформаційної системи.

Прус Л.Р.

СИСТЕМА АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ АВТОМАТИЗОВАНА – див. АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ (АСАУР).

СИСТЕМА ВІДЕОКОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНА (INFORMATION AND TELECOMMUNICATION SYSTEM OF VIDEOCONTROL OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – сукупність організаційних, технічних та програмних засобів, що забезпечували обробку інформації за заданими алгоритмами (уведення, аналіз, запис, зчитування, зберігання, знищення, прийом/передача) щодо здійснення процедур митного контролю і митного оформлення в пунктах пропуску через державний кордон України, а також в інших місцях (територіях), визначених ДМСУ.

С. ДМСУ складалась з інформаційно-телекомунікаційної системи митних органів, моніторингового центру ДМСУ та була складовою частиною Єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів України. **С.** повинна була охоплювати місця, де здійснювався митний контроль та митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які перетинали митний кордон України, та прилеглу до них територію. **С.** повинна була виконувати такі функції: контроль за переміщенням товарів та транспортних засобів комерційного призначення (ТЗ) в межах контрольованих територій в режимі «реального часу». Контроль здійснювався шляхом зчитування номерних знаків ТЗ та причепів при в'їзді/виїзді до/з контрольованої території та фіксації переміщення товарів та ТЗ контрольованою територією за допомогою ідентифікаторів, які присвоювались ТЗ при в'їзді на вказану територію; виведення результатів відеоконтролю до моніторингового центру ДМСУ.

Прус Л.Р.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ОБЛІКУ ТОВАРІВ (SYSTEM OF ELECTRONIC RECORD OF GOODS) – система обліку, що заповнюється утримувачем складу тимчасового зберігання (СТЗ) і містить інформацію щодо розміщення та зберігання товарів на СТЗ. Відомості про розміщення та випущення товару на СТЗ включають: номер і дату документа, на підставі якого товар був розміщений (випущений) на СТЗ, його код відповідно до класифікатора документів, що використовується митними органами під час заповнення митної декларації; дату початку тимчасового зберігання товару; код товарної позиції товару згідно з УКТ ЗЕД (за наявності) та найменування товару. Окрім того, у **С.** зазначається кількість товару, розміщеного (випущеного) на СТЗ, а саме: вага нетто, кількість місць, код додаткової одиниці виміру, кількість у додаткових одиницях виміру. Ще одним параметром, який вказується у **С.** є вартість товару, розміщеного (випущеного) на СТЗ, а саме: код валюти контракту та фактурна вартість у валюті контракту. Також у **С.** зазначають дату закінчення терміну тимчасового зберігання товару та дату закінчення терміну тимчасового зберігання товарів, продовженого митним органом. Утримувач СТЗ забезпечує доступ посадових осіб митного органу до інформації, що міститься у системі електронного обліку товарів на СТЗ.

Руда Т.В.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ПІДТВЕРДЖЕННЯ ДОСТАВКИ «SAFE-TIR» – див. СИСТЕМА «SAFE-TIR».

СИСТЕМА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ З ФУНКЦІЄЮ «ВІДЕОАНАЛІТИКИ» (VIDEO SURVEILLANCE SYSTEM WITH «VIDEO ANALYTICS» FUNCTION) – комплекс технічних, програмних, лінгвістичних і логіко-математичних засобів, включаючи механізми семантичного / логічного виведення, та бази знань щодо відеоспостереження, яка зберігається та ведеться в пам'яті такої системи та призначена для реалізації основного завдання: здійснення підтримки діяльності людини в певних ситуаціях, як у дорадчому режимі, так і в режимі автоматичного вжиття заходів відповідно до заздалегідь визначеного сценарію.

СІВС створюється задля підвищення рівня митної безпеки, спрощення попередження як навмисних, так і випадкових дій посадових та інших осіб, недопущення виникнення різних позаштатних ситуацій, надзвичайних пригод, аварій і інцидентів при проведенні митних процедур та максимальне зниження негативних наслідків при заподіянні шкоди. Основними завданнями **СІВС** є: контроль за переміщенням товарів та транспортних засобів комерційного призначення в межах контрольованих територій в режимі «реального часу» шляхом зчитування номерних знаків транспортних засобів та причепів при в'їзді/виїзді до/з контрольованої території та фіксації переміщення товарів та транспортних засобів контрольованою територією за допомогою ідентифікаторів, які присвоюються при в'їзді на вказану територію; об'єднання інформації від локальних **СІВС** митних органів у рамках однієї системи, що дозволяє отримувати повну картину про позаштатні ситуації, надзвичайні пригоди, аварії чи інциденти, що відбуваються та ефективно протидіяти таким явищам як контрабанда, корупція тощо; запобігання або мінімізація виникненню ризиків і загроз для митної безпеки; скорочення часу виявлення, аналізу та реагування на позаштатні ситуації/ пригоди/ аварії/ інциденти; інтелектуальне відеоспостереження за важливими зонами та об'єктами митної інфраструктури та автоматичне сповіщення про тривожні події у реальному часі; ефективна взаємодія між різними органами управління в режимі реального часу; забезпечення безперервності і стабільності діяльності митних органів; забезпечення прозорості, комфорту та інформованості для іноземних громадян і громадян України при проходженні митних процедур; економія матеріальних і людських ресурсів за рахунок спільного використання системи різними зацікавленими службами; зниження людського фактору при виявленні, аналізі та реагуванні на позаштатні ситуації/ пригоди/ аварії/ інциденти за рахунок інтелектуальної обробки інформації; архівування та централізоване і локальне зберігання необхідної відеоінформації та інформації щодо подій, швидке отримання різних статистичних і аналітичних звітів.

Складовими елементами **СІВС** є базова система відеоспостереження та система відеоаналітики. Функція відеоаналітики здійснюється за допомогою програмно-апаратних продуктів для вимірювання, збору, накопичення, моделювання, аналізу, представлення й інтерпретації відеоінформації щодо сцени або декількох логічно пов'язаних сцен у зоні відеоспостереження на основі порівняння з існуючими еталонними математичними моделями за додаткових зовнішніх умов та обмежень із використанням математичних методів та програмно-технологічних інструментів, що використовуються з метою виявлення й класифікації змін, що відбуваються, або не відбуваються в зоні відеоспостереження. За допомогою вбудованої в термінальне обладнання **СІВС** відеоаналітики здійснюється аналіз в режимі реального часу, роботи з архівами та сервісна аналітика.

Молдован Е.С.

СИСТЕМА КОДУВАННЯ (CODING SYSTEM) – сукупність методів і правил кодового позначення об'єктів та угрупувань. Кодування виступає невід'ємною складовою процесу переведення інформації з певної мови на стандартизовану, тобто впорядкування і взаємоузгодження різних інформаційних повідомлень. Кодування передбачає встановлення відповідності між елементами

даних і сукупністю символів, яка називається кодовою комбінацією (кодом).

На міжнародному ринку товарів і послуг уніфікація та стандартизація виступають в якості важливих важелів подолання мовних бар'єрів між суб'єктами ЗЕД. Результат кодування інформації відображається у відповідному нормативно-технічному документі, який обов'язково повинен використовуватися усіма учасниками інформаційного процесу обміну даними.

В УКТ ЗЕД, в основі якої лежить Гармонізована система опису та кодування товарів. УКТ ЗЕД – список товарів, у якому вказано код товару, найменування, одиницю виміру та обліку. Основними елементами номенклатури Гармонізованої системи є: система класифікації та **С.к.. С.к.** в ГС дозволяє представити інформацію у зручній для збору, обробки та передачі формі, а також здійснювати її комп'ютерне опрацювання. Код кожного товару має шість цифр: перші дві вказують на товарну групу, наступні чотири (разом з двома першими) – товарну позицію, а повні шість (разом з чотирма попередніми) – субпозицію. Кодова система класифікатора дає змогу здійснювати збір, обробку, передачу та зберігання основної інформації про товар.

Згідно з номенклатурою Гармонізованої системи класифікація товарів провадиться за сукупністю ознак. Так, при формуванні розділів враховується походження і вид матеріалу, з якого виготовлено товар, його призначення і хімічний склад. Групи формуються з врахуванням принципів послідовності обробки товару: від сировини і напівфабрикатів до готових виробів. При побудові товарних позицій і субпозицій в кожній групі застосовується своя послідовність ознак, яка обов'язково включає ступінь обробки, призначення, вид матеріалу, з якого виготовлено товар, і його значення в світовій торгівлі. Майже до всіх розділів та інших рівнів класифікації дано примітки, які уточнюють обсяг і межі кожного з них. Примітки значно полегшують єдине тлумачення та визначення термінів і класифікаційних угруповань, необхідних при порівнянні даних зовнішньоекономічної торгівлі різних країн і проведенні економіко-статистичного аналізу. Усі вони мають юридичну силу і є частиною Гармонізованої системи опису та кодування товарів. **С.к.** номенклатури Гармонізованої системи допускає і більш глибоку деталізацію номенклатури товарів, що широко використовується у світовій практиці при розробці митних та статистичних класифікаторів для окремих країн або їх спілок. Наприклад, в країнах ЄС вона доводиться до 14, в США – до 11, в Японії до 9 знаків. Проте країни, які підписали і ратифікували Міжнародну конвенцію про Гармонізовану систему опису та кодування товарів, взяли на себе зобов'язання не змінювати класифікацію товарів та їх код у межах перших шести знаків. Тим самим забезпечується порівнянність зовнішньоторговельної статистики, підвищується рівень уніфікованості комерційної документації, досягається більш точний опис товарів з використанням такого роду об'єктивних характеристик, які можуть легко враховуватися та фіксуватися при митному контролі.

Неліпович О.В.

СИСТЕМА МИТНА (CUSTOMS SYSTEM) – найбільш загальне та збірне поняття, під яким слід розуміти не лише державні та інші структури, які забезпечують реалізацію митної політики, але й практичні форми їх діяльності, а також митне законодавство, включаючи підзаконні акти.

С.м. – це система організації митної служби, що діє в державі. Система митної служби включає усі елементи митної справи з підвідомчою їй інфраструктурою. Це поняття визначається і як контрольно-регулівна система органів державного управління. З погляду інших авторів, під системою митних органів слід розуміти лише матеріальний компонент митної справи – власне виконавчі та розпорядчі органи держави, що реалізують митну політику.

Елементами **С.м.** з повною ідентичністю до цього визначення можна вважати підрозділи митних органів, які повною мірою можуть виконувати свої функції лише у взаємозв'язку, залежно від відповідної структури митного органу. Поняття структури тісно пов'язане з поняттям організації, яке часто ототожнюється з поняттям упорядкованості, що не можна вважати раціональним.

Факторами, що утворюють **С.м.**, є функціональна та організаційна єдність митних органів. З функціонального погляду, кожен з митних органів на своєму рівні та в установленому законодавством порядку й обсягах бере участь у реалізації митної справи. Функціональна єдність митних органів доповнюється і зміцнюється організаційною єдністю. Митні органи перебувають в ієрархічній підпорядкованості за субординацією.

Принцип єдиної системи митних органів нерозривно пов'язаний з однорідними принципами, на яких грунтується організація та реалізація митної справи: єдиної митної політики, єдиної митної території, єдиного митного законодавства, єдиного тарифного регулювання і поєднання його із засобами економічної політики. Єдина система митних органів – вся сукупність митних органів; їх взаємозв'язок та взаємодія у здійсненні митної справи, що базуються на загальних системних принципах: цілісності, структурності, ієрархічності, взаємозалежності із зовнішнім соціальним середовищем.

Логічно зарахувати **С.м.** до систем функціональних, якими вважаються штучні системи, їх створення та розвиток базуються на виконанні об'єктивних необхідних функцій, визначених

призначенням. Цілісність системи створюють взаємозв'язок та залежність митних органів один від одного при досягненні спільних цілей (результатів) взаємодії, реалізації своїх функцій. Структурність системи створюється своєрідністю форм побудови організаційних структур митних органів, їх зв'язків і відносин у рамках єдиного технологічного процесу реалізації митної справи. Ієрархічність системи характеризують відношення субординації по вертикалі та координації дій по горизонталі, які базуються на розподілі повноважень і функцій митних органів у реалізації митної справи. Взаємозв'язок системи із зовнішнім соціальним середовищем утілений у постійній взаємодії митних органів з іншими органами виконавчої влади, різноманітними об'єднаннями та структурами суб'єктів ЗЕД.

Характерні ознаки будь-якої системи – її цілеспрямованість і доцільність, які надають їй самостійності. Самостійність митних органів забезпечується митним законодавством.

Ураховуючи належність **С.м.** до систем складно організованих, слід окремо звернути увагу на особливості процесу управління нею. Суб'єкт управління (система, яка управляє) та об'єкт управління (система, якою управляють) разом створюють систему більш високого рівня – систему управління. Управління як система є комплексом взаємопов'язаних елементів: мета управлінського впливу; суб'єкт управління; форми і методи управління; стиль управлінської діяльності; процес прийняття і реалізації управлінських рішень, їх результати. Мета, як організуючий фактор **С.м.**, – реалізація митної політики через забезпечення повноти реалізації митного законодавства.

У процесі безпосередньої реалізації **С.м.** митні органи стають суб'єктом управління відносно інших учасників митних відносин, причетних до переміщення товарів і транспортних засобів.

Таким чином, **С.м.** – функціональна, контрольно-регулівна, складноорганізована та чітко структуризована соціально-економічна система управління митною справою в цілому та всіма її підсистемами, зокрема з метою найефективнішої реалізації митної політики.

Бережнюк І.Г.

СИСТЕМА МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ГРОМАДЯНАМИ, ДВОКАНАЛЬНА – див. ДВОКАНАЛЬНА СИСТЕМА МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ГРОМАДЯНАМИ.

СИСТЕМА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНА «ІНСПЕКТОР-2006» – див. АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ «ІНСПЕКТОР-2006».

СИСТЕМА НОВА КОМП`ЮТЕРИЗОВАНА ТРАНЗИТНА – див. НОВА КОМП'ЮТЕРИЗОВАНА ТРАНЗИТНА СИСТЕМА.

СИСТЕМА ОБРОБКИ МИТНИХ ДАНИХ АВТОМАТИЗОВАНА – див. АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА ОБРОБКИ МИТНИХ ДАНИХ (АСОМД).

СИСТЕМА ОПИСУ ТА КОДУВАННЯ ТОВАРІВ ГАРМОНІЗОВАНА – див. ГАРМОНІЗОВАНА СИСТЕМА ОПИСУ ТА КОДУВАННЯ ТОВАРІВ.

СИСТЕМА ПОПЕРЕДНЬОГО ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПЕРЕСУВАННЯ ВАНТАЖІВ (ADVANCE CARGO INFORMATION SYSTEM – ACIS) – автоматизована інформаційна система, що дозволяє відстежувати переміщення вантажів різними видами транспорту. **ACIS** дозволяє надавати попередню інформацію користувачам про доставлені вантажі. Користувачі **ACIS** мають можливість отримувати показники щодо ефективності надання логістичних послуг з метою усунення недоліків і удосконалення існуючої транспортної інфраструктури.

ACIS розроблена UNCTAD та складається з окремих транспортних модулів об'єднаних в єдину інформаційну систему. Кожен модуль **ACIS** є автономною підсистемою, що включає технічне та програмне забезпечення, у складі одного комп'ютера або декількох комп'ютерів об'єднаних локальною мережею, залежно від розміру і потреб транспорту та оператора терміналу.

ACIS презентовано у 1988 р. для таких країн як Бангладеш, Болгарії, Буркіна-Фасо, Камеруну, Кот-д'Івуару, Гани, Ірану, Кенії, Малі, Мозамбіку, Непалу, Сенегалу, Судану, Уганди, Об'єднаної Республіки Танзанія, Заїру, Замбії і Зімбабве. **ACIS** був розроблений за допомогою стартового капіталу UNDP із залученням фінансування Світового банку, ЄС та французьких і німецьких агентств.

Залізничні оператори, що використовують транспортний модуль «RailTracker» **ACIS**, що введений в експлуатацію 2001 р. у Південній Африці, мають такі переваги: ефективне використання та утримання залізничного обладнання; зменшення часу проходження товарів через більш швидкісні транспортні потоки у пунктах перетину кордонів; підвищення якості логістичних послуг для відправників і експедиторів.

Крім того, користувачі отримуючи оперативну статистичну інформацію з **ACIS** удосконалюють:

стратегію діяльності логістичних компаній; контроль руху грошових потоків завдяки доступним щоденним даним про отримані та прострочені платежі; сервіси щодо надання інформації для клієнтів про вантажно-розвантажувальні роботи, терміни поставок, статус і стан вантажів, вагонів тощо.

Туржанський В.А.

СИСТЕМА ПОРТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА ІНФОРМАЦІЙНА – див. ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ПОРТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА.

СИСТЕМА ПРЕФЕРЕНЦІЙ ГЕНЕРАЛЬНА – див. ГЕНЕРАЛЬНА (ЗАГАЛЬНА) СИСТЕМА ПРЕФЕРЕНЦІЙ.

СИСТЕМА ПРОБ ЗОЛОТНИКОВА (ZOLOTNIK SAMPLING SYSTEM) – система проб, що визначає вміст дорогоцінного металу у сплаві з якого карбували монети чи виготовляли ювелірні вироби. **С.п.з.** була введена в російській імперії у 1711 р. для срібних сплавів, а з 1733 р. – для золотих. **С.п.з.** застосовувалась до 1927 р., після чого СРСР перейшов на метричну систему проб. **Сп.з.** базувалась на основі російського фунта, що містив 96 золотників.

Встановлювався такий розподіл золотників у **С.п.з.**:

– 96 золотників – маса дорогоцінного металу становить понад 0,999 від ваги сплаву, тобто метал у чистому вигляді;

– 92 золотника – маса дорогоцінного металу становить 0,958 від ваги сплаву;

– 91 золотник – маса дорогоцінного металу становить 0,947 від ваги сплаву;

– 88 золотників – маса дорогоцінного металу становить 0,916 від ваги сплаву;

Клеймування 56 золотникової проби

– 84 золотника – маса дорогоцінного металу становить 0,875 від ваги сплаву;

– 72 золотника – маса дорогоцінного металу становить 0,750 від ваги сплаву;

– 56 золотників – маса дорогоцінного металу становить 0,585 від ваги сплаву;

– 48 золотників – маса дорогоцінного металу становить 0,500 від ваги сплаву;

– 36 золотників – маса дорогоцінного металу становить 0,375 від ваги сплаву.

Туржанський В.А.

СИСТЕМА ПРОБ КАРАТНА (CARAT SAMPLING SYSTEM) – система проб, що визначає кількість карат основного дорогоцінного металу у 24 каратах сплаву або виробу. **С.п.к.** використовується у Великобританії, США, Швейцарії та багатьох інших країнах. З метою переведення **С.п.к.** у метричну систему проб, необхідно значення каратної проби поділити на 24 та помножити на 1000:

– 24 карата – маса дорогоцінного металу становить понад 0,999 від ваги сплаву (метал у чистому вигляді);

– 23 карата – маса дорогоцінного металу становить 0,958 від ваги сплаву;

– 22 карата – маса дорогоцінного металу становить 0,916 від ваги сплаву;

– 21 карат – маса дорогоцінного металу становить 0,875 від ваги сплаву;

– 18 карат – маса дорогоцінного металу становить 0,750 від ваги сплаву;

– 14 карат – маса дорогоцінного металу становить 0,585 від ваги сплаву;

– 12 карат – маса дорогоцінного металу становить 0,500 від ваги сплаву;

– 9 карат – маса дорогоцінного металу становить 0,375 від ваги сплаву.

За **С.п.к.** проба золота у 18 карат належить до високопробної групи, 12 і 14 карат – середньопробної групи, а 9 карат – низькопробної групи. Українській метричній пробі 750 відповідає 18-каратна, 583 відповідає 14-каратна, 500 відповідає 8-каратна.

Також карат – одиниця маси дорогоцінних каменів, що дорівнює 200 мг.

Туржанський В.А.

СИСТЕМА ПРОБ ЛОТОВА (LOT SAMPLING SYSTEM) – система проб, що ґрунтувалась на діючі в середні століття серед німецького, скандинавського і кельтського населення Європи та Британії марки, яка містила 16 лотів. **С.п.л.** використовувалась у Західній Європі до появи каратної системи проб.

С.п.л. відповідає числу лотів дорогоцінного металу в 16 лотах (1 марці) дорогоцінного сплаву:

– 16 лотів – маса дорогоцінного металу становить понад 0,999 від ваги сплаву, тобто метал у чистому вигляді;

– 14 лотів – маса дорогоцінного металу становить 0,875 від ваги сплаву;

– 12 лотів – маса дорогоцінного металу становить 0,750 від ваги сплаву;

– 8 лотів – маса дорогоцінного металу становить 0,500 від ваги сплаву;

– 6 лотів – маса дорогоцінного металу становить 0,375 від ваги сплаву.

Для перерахунку **С.п.л.** в каратну систему проб,

необхідно значення лотової проби розділити на 2 і помножити на 3.

Для перерахунку **С.п.л.** в метричну систему проб, необхідно значення лотової проби розділити на 16 і помножити на 1000.

Туржанський В.А.

СИСТЕМА ПРОБ МЕТРИЧНА (METRIC SAMPLING SYSTEM) – система проб, що визначає кількість міліграмів дорогоцінного металу в 1 г (або грам в кілограмі) сплаву або виробу. Зокрема, чистий дорогоцінний метал відповідає 1000-й пробі, а 750-та проба золота означає, що у сплаві міститься 750 г чистого золота і 250 г лігатури.

За **С.п.м.** розрізняють такі проби дорогоцінних металів для:

– золота: 999; 958; 750; 585; 500; 375;
– срібла: 999; 960; 925; 875; 830; 800;
– платини: 950; 900; 850;
– паладію: 850; 500.

С.п.м. запроваджена в СРСР у 1927 р. та діє на території України та країн СНД.

Туржанський В.А.

СИСТЕМА РЕЄСТРАЦІЇ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЇ ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ (ECONOMIC OPERATOR'S REGISTRATION AND INDENTIFICATION SCHEME – EORI) – в ЄС єдина система реєстрації економічних операторів з метою їх ідентифікації у митних цілях.

Згідно з Постановою Європейської Комісії № 312/2009, починаючи з 01.07.2010 усі суб'єкти підприємницької діяльності (господарюючі суб'єкти) з будь-якої країни, в тому числі які не входять до ЄС, для здійснення митних операцій на території ЄС, зобов'язані зареєструватися у названій системі для отримання єдиного 17-значного ідентифікаційного коду **EORI** (EORI–code). Зазначений код використовується при проведенні всіх митних та інших формальностей на території ЄС, зокрема, вказується у відповідних графах митних декларацій та в книжці МДП при здійсненні міжнародних вантажних перевезень. Код **EORI** застосовується у системі NCTS (нова загальноєвропейська комп'ютеризована транзитна система). Без використання у наданих документах коду **EORI** ввезення товарів і транспортних засобів на митну територію ЄС заборонена.

Впровадження єдиної системи ідентифікації господарюючих суб'єктів ЄС сприяло суттєвому спрощенню процедур торгівлі, пов'язаних з переміщенням товарів через митний кордон, у тому числі і за допомогою однозначної ідентифікації господарюючих суб'єктів.

Кожна з країн – членів ЄС розробляє свою власну національну систему **EORI**, яка буде частиною системи **EORI** ЄС. Економічні оператори з місцезнаходженням у ЄС будуть реєструватися в системі **EORI** митним органом або певним органом держави – члена ЄС у відповідності зі своїм місцем розташування. Економічні суб'єкти з інших країн (ззовні ЄС) можуть звернутися з проханням про присвоєння номера **EORI** до митних органів або певних органів однієї з держав-членів перед запланованим проведенням на території ЄС митних операцій. Ці суб'єкти можуть також звернутися з проханням про присвоєння номера **EORI** під час проведення першої митної операції, для здійснення якої необхідно скористатися номером **EORI** (відповідно до законодавства ЄС) у разі, якщо раніше їм не було присвоєно номер **EORI** в іншій державі ЄС.

Для реєстрації необхідно представити повний комплект документів разом із відповідною заявою. Якщо заява подається особисто заявником, достатньо пред'явити оригінали супровідних документів. Якщо заява надсилається поштою, вона має супроводжуватися оригіналами документів або їх завіреними копіями.

Для **EORI** коду встановлюється тимчасовий термін – 30 днів – з моменту подання заяви з недостатніми даними або документами. Якщо заяву подано економічним оператором після тимчасового терміну дії присвоєного номера EORI, статус номера буде відображений в системі як «анульовано». Такий статус зберігається до того часу, поки всі документи, необхідні для зміни статусу на «схвалено», не будуть подані.

EORI number зазначається у відповідних графах митних декларацій, у тому числі номер необхідно вказувати у книжці МДП, яка використовується для операцій МДП у країнах ЄС. Також коди **EORI** зазначаються в електронних попередніх повідомленнях TIR EPD, що подаються до системи митних органів ЄС (NCTS).

Прус Л.Р.

СИСТЕМА СЕРТИФІКАЦІЇ – див. ДЕРЖАВНА СИСТЕМА СЕРТИФІКАЦІЇ.

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ (RISK MANAGEMENT SYSTEM) – передбачає всебічний аналіз сукупності наявних ризиків, їх ідентифікацію, оцінку і вироблення механізмів контролю. **СУР** у митній справі – це сукупність інструментів та методів митного контролю, що базується на принципі вибірковості та дозволяє митним адміністраціям обмежуватися лише тими формами митного контролю, які є достатніми для забезпечення дотримання митного законодавства. Метою **СУР** є створення сучасної системи митного адміністрування, що забезпечує здійснення ефективного митного контролю, враховуючи принцип вибірковості для запобігання порушень митного законодавства України, які мають стійкий характер; пов'язані з ухиленням від сплати митних збо-

рів, податків у значних розмірах; підривають конкурентоспроможність вітчизняного виробника.

Основними завданнями **СУР** є: створення єдиного інформаційного простору; розробка методик (програм) з виявлення ризиків; визначення потенційних і фіксування виявлених ризиків; виявлення причин і умов, що сприяють вчиненню митних правопорушень; оцінка можливого збитку в разі виникнення потенційних ризиків і збитку при виявлених ризиках; визначення можливості запобігання або мінімізації ризиків, а також визначення необхідних ресурсів та розробка пропозицій щодо їх оптимального розподілу; розробка та практична реалізація заходів щодо запобігання або мінімізації ризиків; оцінка ефективності застосовуваних заходів з управління ризиками та коригування управлінських рішень; накопичення та аналіз інформації про результати застосування окремих форм митного контролю або їх сукупності, а також про причини й умови, що сприяють здійсненню митних правопорушень, з метою вироблення пропозицій щодо вдосконалення митного контролю.

Відповідно до вітчизняного законодавства, **СУР** застосовується митницями для визначення товарів, транспортних засобів, документів і осіб, які підлягають митному контролю, форм митного контролю, що застосовуються до таких товарів, транспортних засобів, документів і осіб, а також обсягу митного контролю. Зокрема, цілями застосування **СУР** є: запобігання, прогнозування і виявлення порушень законодавства України з питань державної митної справи; забезпечення більш ефективного використання ресурсів та зосередження уваги на окремих згрупованих об'єктах аналізу ризику, щодо яких є потреба у застосуванні окремих форм митного контролю або їх сукупності, а також у підвищенні ефективності митного контролю (областях ризику); забезпечення заходів із захисту національної безпеки, життя і здоров'я людей, тварин, рослин, довкілля, інтересів споживачів; прискорення митного оформлення товарів, що перемі щуються через митний кордон України.

Автор	Трактування категорії СУР
Мальцев А. А.	цілісне визначення розвитку митного контролю в конкретних умовах здійснюваної державою зовнішньоекономічної діяльності та дій в цих умовах суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.
Управление рисками в таможенной службе РФ	сучасна система митного адміністрування, що забезпечує здійснення ефективного митного контролю, виходячи з принципу вибірковості, заснованого на оптимальному розподілі ресурсів митної служби на найбільш важливих і пріоритетних напрямках роботи митних органів для запобігання порушень митного законодавства
Пісной П. Я.	це циклічний процес, який передбачає аналіз, оцінку ризику – формування профілю ризику – застосування профілю – моніторинг результатів застосування профілю – відповідний аналіз та реагування на зворотній зв'язок від роботи системи
Цигічко В. Н., Кононов А. А., Поліхарпов А. К.	система, яка призначена для автоматизації процедур вибору режимів огляду вантажів, які переміщуються через митницю.
Терещенко С. С. Галько С. В.	система, яка дозволяє виявити, оцінити та адекватно застосувати форми митного контролю щодо запобігання або мінімізації ризиків.
Полищук А. В., Пашко П. В.,	основний базисний принцип сучасних методів митного контролю. Цей метод дозволяє оптимально використовувати ресурси митниць, не знижуючи при цьому ефективність митного контролю і позбавляє більшість учасників зовнішньоекономічної діяльності від надмірного бюрократичного контролю

Трактування категорії «система управління ризиками» в митній справі

Несторишен І.В.

СИСТЕМА ЦІЛЬОВИХ ЗОН (SYSTEM OF TARGET ZONES) – різновид системи валютного регулювання, при якому дві або більше держави-учасники цієї системи зобов'язуються підтримувати валютні курси в межах заданого валютного коридору по відношенню до узгодженого базового курсу.

Яковенко О.В.

СИСТЕМИ ВІЗУАЛЬНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ОПТИЧНІ ПРИСТРОЇ ТА ПРИЛАДИ (VISUAL OBSERVATION SYSTEMS, OPTICAL DEVICES AND INSTRUMENTS) – містять дві складові, що обумовлені безпосередніми об'єктами оперативного інтересу митниць й умовами, що впливають на вимоги до технічних засобів, призначених для реалізації мети. Перша – це телевізійний контроль внутрішніх митних зон. Застосування тут технічних засобів митного контролю для телевізійного спостереження зведено до необхідності ведення контролю за оперативною обстановкою у внутрішніх приміщеннях пунктів пропуску – пасажирських

Універсальний бінокль «NIKON Action EX 12X50 CF»

Прилад нічного бачення «NVB5X-2IA»

Тепловізор «Fantom IR»

залах, вантажних пакгаузах і т.п., мета якого одержання інформації про поведінку конкретних осіб, що знаходяться у цих приміщеннях, їхніх діях, контактах, спробах до приховування або передачі іншим особам будь-яких предметів, поведінку окремих пасажирів, що прибувають з «вибухонебезпечних» або «нарконебезпечних» регіонів.

Друга складова завдання – візуальний і телевізійний контроль митних територій – припускає здійснення спостереження за допомогою технічних засобів митного контролю за небезпечними з погляду контрабандної діяльності або криміногенної обстановки зонами, ділянками, об'єктами.

У якості індивідуальних технічних засобів візуального спостереження в оперативній практиці застосовуються, як правило, польові і морські бінокулі зі збільшенням у 10 – 40 разів (серії вітчизняних бінокулів БПЦ 12, БПЦ 20 та ін.), монокуляри (серії МП), спостережливі моно- і стереотруби військового зразка. Для спостереження в умовах зниженої освітленості на відстані від декількох сотень метрів до кілометрів можуть бути використані армійські бінокулі нічного бачення, що працюють на принципі електронно-оптичного посилення світла.

«**NIKON Action EX 12X50 CF**» – універсальний бінокль з кратністю збільшення 12х і центральним фокусуванням. Оптична конструкція з винесеною точкою візування забезпечує хорошу видимість по всьому полю зору. Модель забезпечує широкий кут огляду, а поворотно-висувний наочник полегшує підбір правильного розташування бінокля щодо очей. Багатошарове покриття, що просвітлює лінзу і великий діаметр об'єктиву гарантують оптимальну чіткість і контрастність зображення. Корпус бінокля виконаний з міцного прогумованого композиту, який надійно охороняє оптику від ударів і вологи. Прилад може встановлюватися на штатив за допомогою адаптера.

«**NVB5X-2IA**» – прилад нічного бачення другого покоління. Приладам нічного бачення другого покоління необхідний суттєво нижчий рівень освітлення, вони дають більше світлове посилення. Тобто за допомогою приладу ви побачите зображення більшої яскравості і кращого розширенння. «**NVB5X-2IA**» – потужний бінокль з чудовою якістю нічного бачення. Біокуляр поєднує в собі кращі функції монокля і бінокля. Завдяки комбінації двох окулярів з одним об'єктивом і трубкою посилення яскравості, прилад важить менше, однак при цьому є потужним і зручним.

Тепловізор «**Fantom IR**» може використовуватись у нічний і денний час; не випромінює видимі або інфрачервоні промені, придатний для використання в ситуаціях, що вимагають ведення прихованого спостереження; дозволяє працювати в інфрачервоній спектральній області; формує зображення об'єкта в умовах повної темряви, завдяки використанню технології підсвічування зображення; гумове покриття корпусу дозволяє використовувати виріб у несприятливих погодних умовах (дощ, сніг, туман).

Войцещук А.Д., Пархоменко В.М.

СИЯКАТ (SIIAKAT) – спосіб написання господарських та фінансових документів в Османській імперії у XV – XVIII ст. Полягав у використанні скорочених або зашифрованих записів, які могла прочитати або написати утаємничена людина. Один із найскладніших для використання типів письма, що активно використовувалося при веденні митної документації.

При написанні використовувалися скорочення слів однією чи двома літерами; цифри писали спеціальними складними скороченнями слів. Зміст таких маніпуляцій був доволі простий – записи на **С.** не могла прочитати стороння людина, отже їх неможливо було сфальсифікувати чи підмінити. Зазвичай до першої колонки запису заносили назву судна, яке ввійшло в порт або вийшло з порту разом із прізвищем власника чи капітана. Друга колонка містила інформацію про купців, які супроводжували товар, до наступної графи записували характеристику товарів (кількість, приблизний обсяг, вартість). В останній графі фіксувалась інформація про утримання митних податків.

Ченцов В.В.

СКЛАД БОНДОВИЙ (BOUNDED WAREHOUSE) – склад, що підпорядковується певній митниці, на якому зберігаються імпортні товари, без сплати мита. Мито сплачуються до моменту відправлення

товарів із **С.б.** всередину країни. Період зберігання товарів на **С.б.** обмежений термінами, визначеними відповідними контролюючими органами, після закінчення яких товари переходять у власність держави.

Розрізняють **С.б.** двох типів: митні склади відкритого типу – на них можуть зберігатися будь-які товари, зберігання яких не заборонено законодавством; митні склади закритого типу – можуть зберігатися лише товари, які належать власнику такого складу.

Попель С.А.

СКЛАД МИТНИЙ (CUSTOMS WAREHOUSE) – відповідним чином облаштовані складські приміщення, резервуар, холодильна чи морозильна камера, критий або відкритий майданчик, призначені для зберігання товарів під митним контролем.

Основними завданнями **С.м.** є: сприяння розвитку ЗЕД України; створення умов для підготовки імпортних товарів до їх вільного використання на території України; сприяння транзитним перевезенням; створення умов для таких форм ЗЕД, як продаж товару на умовах консигнації, реекспорту, торгівля зразками тощо; наближення місця митного оформлення товару, що надходить із-за кордону, до споживача; зниження витрат, пов'язаних із переміщенням товару через митну територію України; формування експортних партій товару.

Законодавством визначено вимоги до **С.м.,** а саме: закрите з усіх боків приміщення, призначене для зберігання відповідного виду товарів; наявність обладнаних засобами зв'язку службових приміщень для інспекторів митниці, що здійснюватимуть у ньому контроль; оснащеність пожежно-охоронною сигналізацією, наявність під'їзних шляхів, дотримання норм зберігання товару; відповідність організації здійснення ввезення та вивезення товару вимогам митних, пожежних та інших органів; гарантованість перебування товару під постійним митним контролем.

С.м. можуть бути двох видів: відкритого і закритого типу. **С.м.** відкритого типу може використовуватися для збереження під митним контролем товарів, що переміщуються через митний кордон України та належать будь-якій особі. **С.м.** закритого типу використовується для збереження тільки тих товарів, що належать власнику складу.

Процедура відкриття та експлуатація **С.м.** передбачає отримання власником **С.м.** дозволу на право відкриття та експлуатацію **С.м.** Без цього дозволу **С.м.** не допускається до провадження такої діяльності, за винятком уповноважених економічних операторів, сертифікати яких замінюють такий дозвіл.

С.м. може використовуватися тільки для зберігання товарів, розміщених у митний режим митного складу. При розміщенні товарів на **С.м.** митному органу разом з митною декларацією подаються такі документи: договір про зберігання товарів на митному ліцензійному складі між його власником та особою, яка розміщує ці товари на складі й зовнішньоекономічний договір (контракт); товаротранспортні та інші товаросупровідні документи (накладні, коносаменти, специфікації, рахунки-фактури тощо); дозволи органів державної влади, які здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України.

При видачі без дозволу митного органу чи втраті товарів, що зберігаються на **С.м.**, власник цього складу несе відповідальність згідно з МКУ та повинен сплатити кошти у сумі ввізних (вивізних) податків та зборів, що підлягали б сплаті, якби товари були оформлені відповідно до митного режиму імпорту (експорту).

Попель С.А.

СКЛАД МИТНОГО ОРГАНУ – див. СКЛАДИ МИТНИХ ОРГАНІВ.

СКЛАД СОЛЯНИЙ – див. СОЛЯНИЙ СКЛАД.

СКЛАД ТИМЧАСОВОГО ЗБЕРІГАННЯ (TEMPORARY WAREHOUSE) – відповідним чином облаштовані приміщення та/або криті чи відкриті майданчики, резервуари, холодильні чи

морозильні камери, призначені для тимчасового зберігання товарів під митним контролем до поміщення їх у митний режим. Під відкритим майданчиком розуміють спеціально обладнану та огороджену територію, призначену для зберігання товарів та розташовану поза межами приміщень. Критий майданчик – крита, спеціально обладнана та огороджена територія, пристосована для зберігання товарів та розташована за межами приміщень. Морозильна камера – будівля або апарат для заморожування і збереження харчових та інших швидкопсувних продуктів при температурі від –1°С до –35 °С.

Виділяють **СТЗ** відкритого та закритого типу. Специфіка **СТЗ** закритого типу полягає у тому, що він призначений для зберігання товарів, що належать його утримувачу. **СТЗ** відкритого типу призначається для зберігання товарів, що належать будь-яким особам. Товари можуть зберігатись на **СТЗ** без їх попереднього вивантаження з транспортних засобів.

Порядок розміщення, зберігання та обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення на **СТЗ**, а також їх випуск визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Функціонування **СТЗ** передбачає виконання певних процедур щодо їх відкриття та експлуатації, регламентованих законодавством України. Відкриття та експлуатація **СТЗ** – процес отримання дозволу та забезпечення системи взаємозв'язків між утримувачем та користувачами **СТЗ**. Відкриття **СТЗ** є підконтрольною діяльністю з боку суб'єктів митного регулювання. Дозволи на відкриття **СТЗ** надаються митницями, в зонах діяльності яких розташовані відповідні території, приміщення, резервуари, холодильні чи морозильні камери, криті чи відкриті майданчики. У межах **СТЗ** та прилеглої до них території створюється зона митного контролю. Утримувач **СТЗ** повинен створити належні умови для забезпечення збереження товарів і транспортних засобів, розміщених на **СТЗ**.

Законодавством України визначаються вимоги до розташування та обладнання **СТЗ**, зокрема, він повинен розташовуватись на території України, окрім території пунктів пропуску через державний кордон України для міжнародного чи міждержавного автомобільного сполучення. **СТЗ** може мати одну або декілька поштових адрес, залежно від кількості складських об'єктів, що входять до його структури.

Утримувач **СТЗ** повинен забезпечити: наявність прилеглої до **СТЗ** території з твердим покриттям, обладнаної для стоянки транспортних засобів; цілодобову охорону складських об'єктів або функціонування на них охоронної сигналізації; обладнання приміщення ґратами на вікнах (за їх наявності); функціонування протипожежної сигналізації на складських об'єктах (крім функціонування такої

Зразок вивіски складу тимчасового зберігання

сигналізації на відкритих майданчиках), наявність засобів пожежогасіння; наявність повірених засобів для зважування товарів, а на **СТЗ**, призначеному для зберігання наливних чи насипних товарів, – повірених засобів обліку таких товарів і контролю за ними; наявність рампи, оглядового майданчика, навантажувально-розвантажувальної техніки, можливість проведення розвантажувально-навантажувальних робіт на **СТЗ** або прилеглій території; наявність і функціонування системи відеоспостереження за всіма воротами або дверними отворами **СТЗ**, через які здійснюється ввезення та/або вивезення товарів, в'їздом і виїздом з прилеглої до **СТЗ** території, фіксування такого відображення для виявлення несанкціонованого доступу до товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем, а також ведення архіву відеозаписів; безперешкодний доступ працівників митниці до системи відеоспостереження; наявність і функціонування на в'їзді та виїзді з прилеглої до **СТЗ** відкритого типу території контрольно-пропускної системи, до якої входять шлагбауми, електронні ваги та засоби автоматичного зчитування реєстраційних номерних знаків транспортних засобів з функцією автоматичного внесення інформації про реєстраційний номер транспортного засобу та його загальну вагу до системи електронного обліку товарів на **СТЗ**; освітлення **СТЗ** та прилеглої території згідно із встановленими нормативними актами, санітарними нормами та правилами; обладнання робочих місць для працівників підрозділу митного оформлення згідно із встановленими нормативно-правовими актами, санітарними нормами та правилами; наявність каналів і засобів зв'язку для роботи посадових осіб митних та інших державних органів контролю у разі розміщення таких посадових осіб на території **СТЗ**; обладнання **СТЗ** не менше, ніж двома засобами нанесення забезпечення, один з яких повинен перебувати у розпорядженні митниці, другий – у розпорядженні утримувача **СТЗ**; наявність на складських об'єктах **СТЗ** інформаційних вивісок.

Якщо **СТЗ** входить до структури вантажного митного комплексу, дозволяється використовувати обладнання, техніку, інфраструктуру та охорону,

що забезпечують функціонування цього вантажного митного комплексу.

Контроль за діяльністю **СТЗ** здійснюється шляхом проведення працівниками митниці огляду складських об'єктів **СТЗ**, у тому числі перевірки функціонування системи відеоспостереження, обліку товарів на **СТЗ**. Для розміщення товарів і транспортних засобів комерційного призначення на **СТЗ** подається відповідний пакет супровідних документів.

Строк тимчасового зберігання товарів і транспортних засобів на **СТЗ** починається з дня їх фактичного розміщення та закінчується днем: завершення їх митного оформлення в обраний декларантом митний режим; передачі їх на склад митниці. Строк тимчасового зберігання товарів не переривається при переміщенні товарів з одного **СТЗ** на інший. Митний орган встановлює строк для вивезення товарів із **СТЗ**, з урахуванням можливостей складських об'єктів, наявних засобів для транспортування товарів, навантажувально-розвантажувальної техніки. У разі продовження строків тимчасового зберігання товарів на **СТЗ**, працівниками митниці вноситься нова дата закінчення строку тимчасового зберігання товарів на **СТЗ** до відповідного програмно-інформаційного комплексу ЄАІС.

Утримувач **СТЗ** веде облік товарів, що розміщуються, зберігаються на **СТЗ** і випускаються з нього, в системі електронного обліку товарів на **СТЗ**, що містить таку інформацію: відомості про розміщення товару на **СТЗ**; кількість товару, розміщеного на **СТЗ**; вартість товару, розміщеного на **СТЗ**; відомості про випуск товарів із **СТЗ**; кількість товару, випущеного із **СТЗ**; вартість товару, випущеного із **СТЗ**; дата закінчення терміну тимчасового зберігання товару; дата закінчення терміну тимчасового зберігання товарів, продовженого митним органом. Утримувач **СТЗ** забезпечує доступ працівників митниць до інформації, що міститься в системі електронного обліку товарів на **СТЗ**. Утримувач **СТЗ** щомісяця до 5 числа місяця, що настає за звітним, подає митному органу звіт про рух товарів на **СТЗ**.

Руда Т.В.

СКЛАДИ МИТНИХ ОРГАНІВ (WAREHOUSES OF CUSTOMS BODIES) – складські приміщення, резервуари, криті та відкриті майданчики, холодильні чи морозильні камери, які належать митним органам або використовуються ними і спеціально обладнанні для зберігання товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

Відповідно до законодавства приміщення **С.** повинні відповідати таким вимогам: бути ізольованими від інших службових і допоміжних приміщень; мати огороджувальні конструкції, що забезпечують належне зберігання, а також міцні стіни, перегородки, перекриття підлоги й стелі; замикатися на двоє дверей; приміщення складу митного органу обладнуються охоронною та протипожежною сигналізаціями; територія складу митного органу поза спорудами митного органу повинна бути огороджена.

С. повинен бути укомплектований необхідною кількістю технічного обладнання: навантажувально-розвантажувальною технікою й транспортними засобами; складським устаткуванням (стелажі, піддони, сейфи, металеві шафи тощо); ваговимірювальним обладнанням; вогнегасниками; засобами зв'язку; оргтехнікою; меблями; засобами обліку та контролю – для складів, призначених для зберігання наливних і насипних товарів.

На **С.** можуть зберігатися: товари, що знаходяться на тимчасовому зберіганні під митним контролем; товари, транспортні засоби комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, якщо їх митне оформлення не може бути завершено у день пред'явлення митному органу; товари, що вивозяться за межі митної території України та після закінчення митного оформлення, зберігаються під митним контролем до фактичного їх вивезення; товари, що перебувають у митному режимі транзиту; товари, що перебувають у митному режимі митного складу; товари, строк зберігання яких у митному режимі митного складу закінчився; товари, транспортні засоби комерційного призначення, тимчасово вилучені; товари, доставлені перевізником до митного органу призначення; товари, митне оформлення яких призупинено; предмети контрабанди, вилучені митним органом відповідно до кримінально-процесуального законодавства; товари, які набули статус таких, що зберігаються на складі митного органу.

Власники товарів, що зберігаються на **С.** під митним контролем, або уповноважені ними особи можуть з дозволу та під контролем цих органів здійснювати із зазначеними товарами операції: підготовку товарів до продажу; змішування товарів (компонентів) без надання одержаній продукції характеристик і властивостей, що істотно відрізняють її від вихідних складових; прості складські операції, необхідні для забезпечення збереження цих товарів; взяття проб та зразків.

Товари, транспортні засоби комерційного призначення, можуть зберігатися на **С.** протягом 90 днів. Товари, виявлені (знайдені) під час здійснення митного контролю в зонах митного контролю та/або у транспортних засобах, що перетинають митний кордон України, і власник яких невідомий можуть зберігатися на **С.** протягом 180 днів.

Товари, які зберігаються на **С.** під митним контролем, можуть бути видані їх власникам або уповноваженим ними особами, а також особам, до яких протягом строку зберігання перейшло право власності на ці товари або право володіння ними, лише після митного оформлення зазначених товарів, відшкодування витрат митних органів на їх зберігання та сплати відповідних митних платежів.

Полель С.А.

СКЛАДНІ МИТНІ ТАРИФИ – див. ТАРИФИ МИТНІ СКЛАДНІ.

СКЛАДСЬКА КВИТАНЦІЯ – див. КВИТАНЦІЯ СКЛАДСЬКА.

СКЛАДСЬКЕ ПРАВО – див. ПРАВО СКЛАДСЬКЕ.

СКЛАДСЬКЕ СВІДОЦТВО – див. СВІДОЦТВО СКЛАДСЬКЕ.

СКОМАРОВСЬКИЙ ВОЛОДИМИР ВОЛОДИМИРОВИЧ (SKOMAROVS'KYI VOLODYMYR VOLODYMYROVYCH) – Голова Державної митної служби України з березня по вересень 2005 р., дійсний державний радник митної служби України, кандидат економічних наук.

Народився 25.06.1958 у с. Самгородок Козятинського району Вінницької області. У 1985 р. закінчив Вінницький політехнічний інститут за спеціальністю радіотехніка. З 1985 по 1988 рр. навчався в аспірантурі Вінницького політехнічного інституту.

Трудову діяльність розпочав у 1976 р. учнем слюсаря-складальника радіоапаратури на Вінницькому заводі радіотехнічної апаратури. З 1977 по 1979 рр. служив в Прикордонних військах. З 1979 по 1981 рр. працював регулювальником радіоапаратури на Вінницькому заводі радіотехнічної апаратури, з 1981 по 1992 рр. – радіомеханіком, інженер-технологом, начальником цеху «Побутрадіотехніка», з 1992 по 1995 рр. – директором Вінницького державного підприємства «Електрон-сервіс», з 1995 по 2002 рр. – генеральним директором приватного підприємства «Компанія «Владімір». З 2002 по 2005 рр. – Народний депутат України четвертого скликання, голова підкомітету з питань ЗЕД та митного законодавства Комітету з питань економічної політики.

Указом Президента України від 04.03.2005 В.В. Скомаровського призначено на посаду Голови ДМСУ.

За 6 місяців під керівництвом В.В. Скомаровського ДМСУ було проведено роботу з удосконалення митної справи. Зміни відбулися у законодавчому регулюванні щодо оподаткування, декларування та митного оформлення товарів: уніфіковано та зменшено ставки ввізного мита на ряд споживчих товарів, створено рівні умови використання податкових пільг суб'єктами господарювання при ввезені та вивезені товарів, скасовано обмеження застосування податкових векселів при імпорті товарів, скорочено та уніфіковано перелік документів (сертифікати, дозволи, ліцензії), необхідних для митного оформлення товарів, зменшено час на оформлення вантажів на підставі окремих документів, спрощено порядок заповнення граф вантажно-митної декларації, відмінено подання декларації–зобов'язання, впроваджувалося електронне декларування.

У квітні 2005 р. введено у дію порядок митного оформлення товарів за принципом «єдиного вікна» та організовано митний контроль товарів і транспортних засобів за системою «єдиного офісу». У роботі митників встановлювалися часові нормативи виконання контрольних операцій та активізовувалася діяльність у напрямі формування переліку підприємств – резидентів щодо товарів яких застосовувався спрощений порядок митних процедур із використанням індикаторів ризику, що розроблятися на основі даних митної статистики. ДМСУ було підготовлено Державну програму «Контрабанди – СТОП», яка затверджена Постановою КМУ 01.04.2005. Упродовж першої половини 2005 р. посилено митний контроль за ввезенням-вивезенням через митний кордон транзитних вантажів, у деяких прикордонних районах було створено міжвідомчі групи з представників СБУ, прикордонної та митної служби України.

Окремим напрямком діяльності В.В. Скомаровського на посаді Голови ДМСУ була оптимізація структури митних органів, створення нових митниць і митних постів, зміна структури центрального апарату. Здійснювалися заходи у сфері технологічного удосконалення механізму митного контролю.

Знаковою подією стало прийняття у 2005 р. Рамкових стандартів із забезпечення безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі. Також було ініційовано приєднання України до інших конвенцій, які регулюють питання гармонізації митної справи, використання механізму міжнародних гарантій доставки вантажів до митниць призначення. Представництвом Єврокомісії в Україні започатковано проект постачання мобільних рентгенівських систем. У межах програми експортного контролю та безпеки кордонів українська митниця отримала засоби митного контролю та комп'ютерне обладнання для навчальних закладів.

Принциповим питанням для В.В. Скомаровського було налагодження співпраці митних органів із суб'єктами ЗЕД та громадськими організаціями. З метою широкого залучення громадськості до діяльності митної служби у сфері захисту економічних інтересів

країни, виконання законодавства, протидії контрабанді й іншим митним правопорушенням було прийнято рішення про створення у складі Громадської колегії чотирьох профільних комітетів: Комітету з питань ЗЕД, який об'єднував представників суб'єктів ЗЕД (експортерів, імпортерів); Комітету з питань міжнародних перевезень – об'єднував представників перевізників, експедиторів; Комітету з питань митного оформлення та декларування – об'єднував представників митних брокерів, декларантів, митних складів; Комітету по роботі з фізичними особами – об'єднував представників організацій, що працюють з фізичними особами, які перетинають кордон.

З 2006 р. В.В. Скомаровський працював Генеральним директором фірми «Владімір» (м. Вінниця) та займався громадською діяльністю: з квітня 2006 р. – депутат Вінницької обласної ради, заступник голови Бюджетної комісії, з липня 2006 р. – Голова Президії Інформаційно-аналітичного центру «На перехресті».

Нагороджений орденом Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня та орденом Архістратига Михаїла, нагрудним знаком за «Заслуги». Має винагороди за авторськими свідоцтвами.

Корнійчук О.Т., Фрадинський О.А., Медвідь Ю.О.

СКРИПКА (VIOLIN) – струнно-смичковий музичний інструмент. З'явився біля середини XVI ст., прообразом **С.** послужила віола. Назва інструмента походить від старослов'янського слова «скрипати» – скрипіти. Належить до сім'ї струнних смичкових інструментів. Прототипом сучасної **С.** були західноєвропейська однострунна ліра, східнослов'янський гудок та польські мазанка і генсле. Серед струнних смичкових музичних інструментів, які передували сучасній **С.**, крім ліри, гудка, генсле і мазанки, слід назвати болгарську гадулку, чеські та словацькі гусла. З бурхливим розвитком музичної культури ці інструменти вже не могли задовольнити вибагливого слухача, тому розпочалась робота музичних майстрів із створення досконалих, з широкими технічними і художньо-виражальними можливостями, струнних смичкових інструментів. Над їх створенням успішно працювали в Польщі, Франції, Італії, Німеччині та інших країнах. Їх шукання привели до створення сім'ї багатострунних лір. Серед них особливої уваги заслуговує ліра да браччо – смичковий інструмент, який під час гри прикладався до плеча (да браччо). Як вважають дослідники, ця ліра стала перехідним інструментом від віоли до **С.**

С. може бути: акустична – якщо звук формується за рахунок акустичних властивостей елементів її корпусу; електрична – якщо звук формується електронними та електромеханічними компонентами; напівакустичною – якщо звук формується за рахунок обидвох попередніх компонентів у відповідному співвідношенні.

За наявності визначених ознак **С.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Мотюк К.Д.

СКРИПКА СТРАДИВАРІ (STRADIVARIUS VIOLIN) – один із найвідоміших музичних інструментів – скрипка сьогодні неодмінно асоціюється з ім'ям видатного італійського майстра кінця XVII – початку XVIII ст. Антоніо Страдіварі.

Перелік найбільш відомих у світі скрипок (неповний каталог), виготовлених Антоніо Страдіварі (без перекладу назв – вони, за традицією, різномовні): Ex-Maja Bang (1684 р.), Ex-Castelbarco, Ex-Jean Becker, Ex-Arma Senkrah (1685 р.), Ex-Kubelik (1687 р), Ex-Halir (1694 р.), Ex-de Rougemont, Ex-Allegretti (1703 р.), Ex-Viotti, Ex H.W.Ernst, Ex-

Greffuhle, Ex-Kung Maximillian, La Pucelle (1709), Ex-Vieuxtemps, Ex-Dancla, ex-Milstein, Ex-Ries (1710 p.), Ex-Earl of Plymouth , ex-Kreisler (1711 p.), Ex-Boissier, ex-Sarasate (1713 p.), Ex-Gibson (1713 p.), Ex-Lipinski (1715 p.), Ex-Booth, Ex-Cesolle (1716 p.), Ex-Récamier (1717 або 1727 p.), San Lorenzo (1718 p.), The Apollo-violin (1719 p.), Ex-Kruse, ex-Vormbaum, Ex-Lady Blunt (1721 p.), Ex-Sarasate (1724 p.), Il Portoghese, Brancaccio, Ex-Bott, ex-Duke of Cambridge (1725 p.), The Salabue violin, ex-Paganini (1727 p.), «Prince Khevenhuller» (1733 p.), Ex-Lamoureux (1735 p.), Muntz-stradivarien (1736 p), «Swanesong» (1737 p.).

В Україні немає відомостей про існування хоча б однієї оригінальної **С.С.**, а скрипковий ринок наповнений підробками, які стають предметом шахрайства. **С.С.** належить до культурних цінностей, переміщення яких здійснюється в установленому порядку.

Коновалов Ю.О.

СКУЛЬПТУРА (SCULPTURE) [від лат. Sculpo – вирізаю, висікаю] – вид просторового мистецтва, що розгортається у трьох вимірах.

Основні види **С.**: кругла; рельєф. **С.**, яка вільно розташовується у просторі і вимагає кругового огляду, називається круглою. Це статуї (сидяча, стояча), скульптурні групи, статуетки, торси, напівфігури, погруддя, бюсти та ін. Якщо опукле тривимірне скульптурне зображення залишає зв'язок із заднім блоком, воно буде називатися рельєф – плоскісно-скорочене зображення, переважно на площині, яка творить для нього тло.

За своїм призначенням і змістом **С.** поділяється на: монументальну (великі архітектурні ансамблі, пам'ятники); станкову. Техніка **С.** залежить від матеріалу: вирізання, різьблення (скульптура) – характерна для твердих скульптурних матеріалів; ліпка – характерна для м'яких скульптурних матеріалів; карбування, кування, лиття, гальванопластика – характерна для металів та сплавів, що є також матеріалами **С.**

Складові частини та фрагменти архітектурних,

Монументальна кругла скульптура. Пам'ятник Богдану Хмельницькому. 1888 р

історичних, художніх пам'яток і пам'яток монументального мистецтва відповідно до ЗУ «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» є культурними цінностями, переміщення яких через державний кордон України здійснюється в установленому законодавством порядку.

Калашникова О.Л.

СЛАВУТИЧ – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «СЛАВУТИЧ», УКРАЇНА.

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ (SECURITY SERVICE OF UKRAINE) – державний правоохоронний орган спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України. На **СБУ** покладається у межах визначеної законодавством компетенції захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці.

СБУ відноситься до правоохоронних органів держави, тобто є органом, що здійснює діяльність по охороні права за встановленою в законі процедурою, що полягає в розгляді юридично значущих справ, виявленні правопорушень і обвинуваченні осіб, винних в їх вчиненні, і, у деяких випадках, у застосуванні до правопорушників примусових заходів, регламентованих законом. Основним цільовим призначенням правоохоронної діяльності є всебічна і повноцінна охорона і захист основних прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина, гарантування захисту і швидкого

поновлення порушених прав, свобод і законних інтересів особи, матеріальних і духовних інтересів суспільства, захисту конституційного ладу, суверенітету і територіальної цілісності держави.

До завдань **СБУ** також входить попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво

важливим інтересам України.

СБУ засновано 25.12.1992 на основі Служби національної безпеки України, діяльність якої мала тимчасовий характер та забезпечувала захист суверенітету в перехідний період. **СБУ** має розгалужену структуру. Систему **СБУ** складають Центральне управління **СБУ**, підпорядковані йому регіональні органи, органи військової контррозвідки, військові формування, а також навчальні, науково-дослідні та інші заклади **СБУ**. Для організації і проведення антитерористичних операцій та координації діяльності суб'єктів, які ведуть боротьбу з тероризмом чи залучаються до антитерористичних операцій, при **СБУ** функціонує Антитерористичний центр.

Керівництво всією діяльністю **СБУ**, її Центральним управлінням здійснює Голова Служби безпеки України. Він несе персональну відповідальність за виконання завдань, покладених на Службу безпеки України. Голова **СБУ** призначається на посаду та звільняється з посади Президентом України. Голова **СБУ** має заступників, які призначаються на посади за його поданням та звільняються з посад Президентом України.

СБУ відповідно до своїх основних завдань зобов'язана: здійснювати інформаційно-аналітичну роботу в інтересах ефективного проведення органами державної влади та управління України внутрішньої і зовнішньої діяльності, вирішення проблем оборони, соціально-економічного будівництва, науково-технічного прогресу, екології та інших питань, пов'язаних з національною безпекою України; здійснювати заходи контррозвідувального забезпечення дипломатичних представництв, консульських та інших державних установ, а також заходи, пов'язані з охороною державних інтересів у сфері зовнішньої політики та ЗЕД, безпекою громадян України за кордоном; виявляти, припиняти та розкривати злочини, розслідування яких віднесено законодавством до компетенції **СБУ**; проводити дізнання і слідство у цих справах; розшукувати осіб, які переховуються у зв'язку із вчиненням зазначених злочинів; здійснювати контррозвідувальні заходи з метою попередження, виявлення, припинення і розкриття будь-яких форм розвідувально-підривної діяльності проти України; забезпечувати захист державного суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності України від протиправних посягань з боку окремих осіб та їх об'єднань.

Однією з основних форм роботи **СБУ** є оперативно-розшукова діяльність – система гласних і негласних пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів.

Батанов О.В.

СЛУЖБА ВЕТЕРИНАРНА ТА ФІТОСАНІТАРНА УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА ВЕТЕРИНАРНА ТА ФІТОСАНІТАРНА СЛУЖБА УКРАЇНИ.

СЛУЖБА ДЕРЖАВНА (CIVIL SERVICE) – професійна діяльність осіб, які займають посади в державних органах та їх апараті щодо практичного виконання завдань і функцій держави та одержують заробітну плату за рахунок державних коштів.

Право на **С.** мають громадяни України незалежно від походження, соціального і майнового стану, расової і національної приналежності, статі, політичних поглядів, релігійних переконань, місця проживання, які одержали відповідну освіту і професійну підготовку та пройшли у встановленому порядку конкурсний відбір, або за іншою процедурою, передбаченою КМУ.

С. грунтується на таких основних принципах: служіння народу України; демократизму і законності; гуманізму і соціальної справедливості; пріоритету прав людини і громадянина; професіоналізму, компетентності, ініціативності, чесності, відданості справі; персональної відповідальності за виконання службових обов'язків і дисципліни; дотримання прав та законних інтересів органів місцевого і регіонального самоврядування; дотримання прав підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян.

При прийнятті на **С.** може встановлюватися випробування терміном до шести місяців. Граничний вік перебування на **С.** становить 65 років.

Фрадинський О.А.

СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ АВІАЦІЙНА – див. ДЕРЖАВНА АВІАЦІЙНА СЛУЖБА УКРАЇНИ.

СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ З КОНТРОЛЮ ЗА НАРКОТИКАМИ – див. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З КОНТРОЛЮ ЗА НАРКОТИКАМИ.

СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ З ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ – див. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ – див. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ.

СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ КАЗНАЧЕЙСЬКА – див. ДЕРЖАВНА КАЗНАЧЕЙСЬКА СЛУЖБА УКРАЇНИ.

СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ МЕТРОЛОГІЧНА – див. МЕТРОЛОГІЧНА СЛУЖБА УКРАЇНИ.

СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ РЕЄСТРАЦІЙНА – див. ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЙНА СЛУЖБА УКРАЇНИ.

СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ СПЕЦІАЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ ТА ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ – див. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СПЕЦІАЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ ТА ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ.

СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ ФІСКАЛЬНА – див. ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ.

СЛУЖБА ДЕРЖАВНИХ ДОХОДІВ РЕСПУБЛІКИ ЛАТВІЯ – див. МИТНИЦЯ ЛАТВІЇ.

СЛУЖБА ЕКСПОРТНОГО КОНТРОЛЮ УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ЕКСПОРТНОГО КОНТРОЛЮ УКРАЇНИ.

СЛУЖБА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ.

СЛУЖБА МИТНА УКРАЇНИ – див. МИТНИЦЯ УКРАЇНИ.

СЛУЖБА МИТНОГО КОНТРОЛЮ ІСЛАНДІЇ – див. МИТНИЦЯ ІСЛАНДІЇ.

СЛУЖБА МИТНОГО КОНТРОЛЮ КОСТА-РІКИ – див. МИТНИЦЯ КОСТА-РІКИ.

СЛУЖБА ПОДАТКОВА УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ.

СЛУЖБА ПРИКОРДОННА УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА ПРИКОРДОНА СЛУЖБА УКРАЇНИ.

СЛУЖБА САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНА УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНА СЛУЖБА УКРАЇНИ.

СЛУЖБОВА ДЕЛІКТНІСТЬ ПОСАДОВИХ ОСІБ МИТНИХ ОРГАНІВ – див. ДЕЛІКТНІСТЬ СЛУЖБОВА ПОСАДОВИХ ОСІБ МИТНИХ ОРГАНІВ.

СЛУЖБОВА ПЕРЕВІРКА – див. ПЕРЕВІРКА СЛУЖБОВА.

СЛУЖБОВЕ ПОСВІДЧЕННЯ ПРАЦІВНИКА МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. ПОСВІДЧЕННЯ ПРАЦІВНИКА МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ СЛУЖБОВЕ.

СЛУЖБОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ – див. РОЗСЛІДУВАННЯ СЛУЖБОВЕ.

СЛУЖБОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ У МИТНІЙ СЛУЖБІ – див. РОЗСЛІДУВАННЯ СЛУЖБОВЕ В МИТНІЙ СЛУЖБІ.

СЛУЖБОВЕЦЬ ДЕРЖАВНИЙ (CIVIL SERVANT) – особа, яка займає посади в державних органах та їх апараті щодо практичного виконання завдань і функцій держави, наділена відповідними службовими повноваженнями та одержує заробітну плату за рахунок державних коштів.

До основних обов'язків **С.** віднесено: додержання Конституції та інших актів законодавства України; забезпечення ефективної роботи та виконання завдань державних органів відповідно до їх компетенції; недопущення порушень прав і свобод людини та громадянина; безпосереднє виконання покладених на них службових обов'язків, своєчасне і точне виконання рішень державних органів

чи посадових осіб, розпоряджень і вказівок своїх керівників; збереження державної таємниці, інформації про громадян, що стала їм відома під час виконання обов'язків державної служби, а також іншої інформації, яка згідно із законодавством не підлягає розголошенню; постійне удосконалення організації своєї роботи і підвищення професійної кваліфікації; сумлінне виконання своїх службових обов'язків, ініціатива і творчість в роботі.

С. повинен діяти у межах своїх повноважень. У разі одержання доручення, яке суперечить чинному законодавству, державний службовець зобов'язаний невідкладно в письмовій формі доповісти про це посадовій особі, яка дала доручення, а у разі наполяганні на його виконанні – повідомити вищу за посадою особу.

С. має право: користуватися правами і свободами, які гарантуються громадянам України Конституцією і законами держави; брати участь у розгляді питань і прийнятті в межах своїх повноважень рішень; одержувати від державних органів, підприємств, установ і організацій, органів місцевого та регіонального самоврядування необхідну інформацію з питань, що належать до їх компетенції; на повагу особистої гідності, справедливе і шанобливе ставлення до себе з боку керівників, співробітників і громадян; вимагати затвердження керівником чітко визначеного обсягу службових повноважень за посадою службовця; на оплату праці залежно від посади, яку він займає, рангу, який йому присвоюється, якості, досвіду та стажу роботи; безперешкодно ознайомлюватись з матеріалами, що стосуються проходження ним державної служби, у необхідних випадках давати особисті пояснення; на просування по службі з урахуванням кваліфікації та здібностей, сумлінного виконання своїх службових обов'язків, участь у конкурсах на заміщення посад більш високої категорії; вимагати службового розслідування з метою зняття безпідставних, на думку службовця, звинувачень або підозри; на здорові, безпечні та належні для високопродуктивної роботи умови праці; на

соціальний і правовий захист відповідно до його статусу; захищати свої законні права та інтереси у вищестоящих державних органах вищого рівня та у судовому порядку. Конкретні обов'язки та права **С.** визначаються на основі типових кваліфікаційних характеристик і відображаються у посадових положеннях та інструкціях, що затверджуються керівниками відповідних державних органів у межах закону та їх компетенції.

Не можуть бути обраними або призначеними на посаду у державному органі та його апараті особи, які: визнані у встановленому порядку недієздатними; мають не зняту або не погашену судимість за вчинення злочину або на яких протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення; у разі прийняття на службу будуть безпосередньо підпорядковані близьким їм особам; в інших випадках, встановлених законами України.

Відповідно до законодавства, посадові особи митних органів є **С.** Особи, вперше прийняті на службу до митних органів на посади, які передбачають виконання основних завдань митних органів, здійснення організаційного, юридичного, кадрового, фінансового, матеріально-технічного забезпечення діяльності цих органів, приймають Присягу державних службовців, якщо раніше вони не приймали такої Присяги.

Фрадинський О.А.

СЛУЖБОВІ СОБАКИ – див. СОБАКИ СЛУЖБОВІ.

СЛУХАННЯ ЛІЧБИ (HEARING OF ACCOUNTING) – процедура подання звіту про надходження прибутків і видатків митниць, що були здані в оренду у Великому Князівстві Литовському. **С.л.** здійснювали підскарбій дворний, маршалок і писар господарський, після чого подавався звіт, який затверджувався монархом шляхом надання визнаного листа. Якщо ж орендар розраховувався зі скарбницею не повністю, то він звертався з клопотанням («бив чолом») про відстрочку плати й давав «квитанцію» (боргову розписку) урядовцям.

Ченцов В.В.

СМАРАГД (EMERALD) [від перс.-араб. زمرّد, zumurrud та турец zümrüt – зелений дорогоцінний камінь] – камінь зеленого кольору, різновид берилу. Входить у першу категорію дорогоцінних каменів нарівні з рубінами, алмазами та сапфірами.

Найбільш якісними вважаються прозорі камені, але зустрічаються вони рідко. Найбільш часто знаходять непрозорі мінерали з вкрапленнями і тріщинами. Тріщини значно здешевлюють **С.**, але саме вони свідчать про натуральність каменя. Синтетичний **С.** не має тріщин взагалі і значно поступається в блиску природному каменю. Визначити імітацію **С.** може лише фахівець.

С. можна розділити на кілька груп кольору –

темно-зелений, середньо темно-зелений, середньо-зелений, середньо світло-зелений, світло-зелений, і три групи чистоти каменю – Г1, Г2, Г3. Чим забарвлення каменя яскравіше та насиченіше, тим вище він буде цінуватися. Включення в камінь є численними. Найбільш характерними є включення пляшечок рідини і газів, а також мінералів, створюючи скупчення, які називають «жарден». Дрібні включення можуть утворювати вуаль – різноспрямовані смуги усередині кристала.

До середини XIX ст. практично єдиним постачальником **С.** на світовий ринок була Колумбія. Потім були відкриті родовища **С.** на Середньому Уралі, в США та Австралії. У наші дні **С.** добувають також на території Мозамбіку, Намібії, Норвегії, Пакистану, Шрі-Ланки, ПАР та на Уралі.

Найбільший **С.** у світі – Mogul Emerald. Він був знайдений у 1695 р., його вага 217,8 карат і розмір приблизно 10 см. На одній його стороні вигравірувані тексти молитов, на іншій – орнаменти квітів. Цей легендарний **С.** був куплений невідомою

особою 28.09.2001 на аукціоні Крісті в Лондоні за 2,2 млн дол.

Відповідно до вітчизняного законодавства **С.** належить до дорогоцінного каміння першого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Долобанько В.В., Коновалов Ю.О.

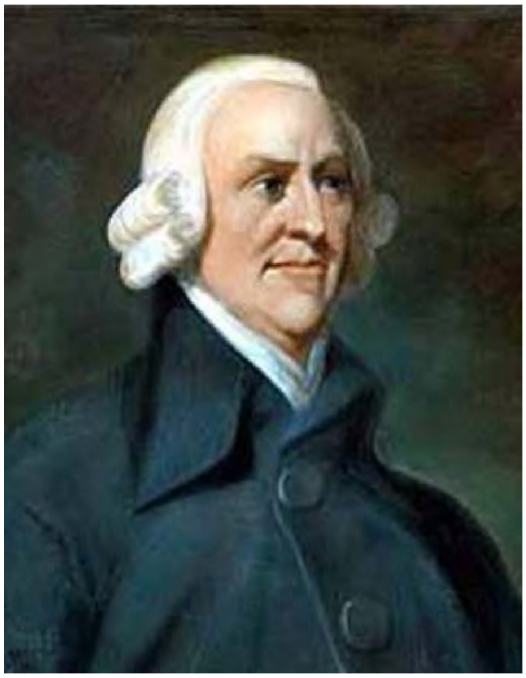
СМЕРФІНГ (SMURFING) – «відмивання» грошей шляхом уникнення документального сліду.

Існують різні види **С.**, серед яких переведення грошей на банківські чеки, облігації, депозитні розписки, цінні папери на пред'явника тощо.

Барановський О.І.

СМІТ АДАМ (ADAM SMITH) – видатний англійський економіст мануфактурного періоду, філософ-етик, один із основоположників сучасної економічної теорії, голова митного управління Единбурга.

Народився **С.** у в червні 1723 р. (точна дата його народження невідома) у містечку Керколді в шотландському окрузі Файф у родині митного чиновника. Батько **С.**, помер за 2 місяці до народження сина. **С.** був єдиною дитиною в сім'ї, оскільки ніде не знайдено записів про його братів і сестер.

У віці 14 років вступив в Університет Глазго, де два роки вивчав етичні основи філософії під керівництвом Френсіса Хатчесона. На першому курсі він вивчав логіку (що було обов'язковою вимогою), далі перейшов до класу моральної філософії; вивчав давні мови (особливо давньогрецьку), математику, астрономію, мав репутацію дивної, але розумної людини. У 1740 р. він вступив в Бейлліол-Коледж в Оксфорді. **С.** критично відгукувався про якість навчання в Оксфорді, написавши в «Багатстві народів», що «в Оскфордському університеті більшість професорів протягом вже багатьох років зовсім відмовилося навіть від видимості викладання». В університеті він часто хворів, багато читав, але ще не виявляв інтересу до економіки. Влітку 1746 р. після повстання прихильників Стюартів **С.** поїхав в Керколді, де два роки займався самоосвітою.

У 1748 р. **С.** почав читати лекції в Единбурзі під заступництвом лорда Кеймса (Генрі Хьюмена), з яким познайомився під час однієї з поїздок в Единбург. Спочатку це були лекції з англійської літератури, пізніше – з природного права, яке включало юриспруденцію, політичні вчення, соціологію та економіку. Саме підготовка лекцій для студентів цього університету і стала поштовхом до формулювання **С.** його уявлень про проблеми економіки. А вже у 1750 – 1751 рр. **С.** почав висловлювати ідеї економічного лібералізму.

У 1762 р. в Університеті Глазго **С.** отримав звання доктора юридичних наук (Doctor of law). У кінці

1763 р. він отримав пропозицію від Чарльза Тауншенда, за рекомендацією Девіда Юма, стати вихователем для свого пасинка, Генрі Скотта, молодого герцога Баклю. **С.** погоджується на пропозицію і подає у відставку з посади професора.

Основою наукової теорією **С.** було прагнення поглянути на людину з трьох сторін: з позицій моралі і моральності; з цивільних і державних позицій; з економічних позицій.

У своїй найвідомішій праці «Дослідження природи та причин багатства народів» 1776 р. **С.** з високою деталізацією систематизує сучасні йому ідеї. «Поділ праці повинен сприяти та розвивати продуктивність робочої сили найкраще», так розпочинає **С.** свою працю обсягом понад 1000 сторінок. Особлива увага приділяється розгляду наступних питань: перевазі поділу праці; теорії рівноваги на ринку; теорії розподілу доходів; економічно-політичним наслідкам.

Через два роки після виходу у світ книги, **С.** отримав за клопотаннями впливових знайомих і прихильників, дуже вигідну посаду одного з митних комісарів Шотландії в Единбурзі з річним окладом 600 фунтів стерлінгів. У митному управлінні **С.** працював до кінця своїх днів, при цьому здійснював контроль за збором мита, листувався з Лондоном та направляв час від часу солдатів на затримання контрабандистів. **С.** досить багато грошей витрачав на доброчинність, однак вів скромний спосіб життя. Державні посади, на зразок отриманої **С.** у XVIII ст., давалися тільки за протекцією і розглядалися як синекура. Та **С.** при його порядності і відомому педантизмі, ставився до своїх обов'язків відповідально і проводив на службі досить багато часу. Посада митного комісара, вік та хвороби, завадили подальшим ґрунтовним науковим дослідженням **С.**

Вплив **С.** на своїх сучасників був настільки великий, що навіть англійський прем'єр-міністр У. Пітт-молодший оголосив себе його учнем. Вони неодноразово зустрічалися та обговорювали ряд фінансових проектів. Одним із результатів цих контактів з ученим стало підписання У. Піттом в 1786 р. першого Ліберального торгового договору з Францією – договору Едена, який істотно змінив митні тарифи.

Значну увагу у своїх дослідженнях **С.** приділяв питанням податків і оподаткуванню. **С.** визначив податки як упорядковане та систематичне вилучення державою частини доходів у господарюючого суб'єкта. На думку **С.**, держава яка запроваджує податки повинна переслідувати як власні інтереси, так і інтереси своїх підданих. Вирішення цієї проблеми він обґрунтував у своїх п'яти принципах, кількість яких пізніше зменшилася до чотирьох та отримали назву «Декларації прав платників»:

– принцип господарської незалежності та свободи податкоплатника, який базується на праві приватної власності та є найголовнішим. Наступні 4 принципи є похідними від нього;

Зображення А.Сміта на 20 фунтовій купюрі Банку Англії

– принцип справедливості – полягає у рівному обов'язку усіх громадян сплачувати податки співмірно величині отримуваних доходів;

– принцип визначеності – вид податку, його сума, умови та терміни сплати повинні чітко регламентуватися та бути наперед відомими платнику;

– принцип зручності – податки повинні стягуватися у такий час та спосіб, який є найбільш вигідним та зручним для платників;

– принцип економії – вимагає створення такої системи адміністрування при якій би витрати на збір податків були меншими за податкові надходження та яка б виключила додаткові побори з боку державних чиновників.

С. гостро критикував податки на капітал, справедливо зауважуючи що високі ставки таких податків будуть сприяти відтоку капіталу у держави із низьким рівнем оподаткування, що у свою чергу, підриватиме економічний потенціал країни, а відтак підриватиме її фінансову базу через зменшення надходження податків до скарбниці. Недоліки непрямого оподаткування він вбачав у тому, що податки на споживчі товари стимулюють ріст заробітної плати, як наслідок – зростають витрати, а прибуток зменшується. Основним об'єктом для оподаткування, на думку **С.**, була земельна рента.

У зовнішній торгівлі **С.** заклав основи економічної школи фритредерства, що відстоювала принципи вільної торгівлі. В основі вчення лежить твердження про те, що багатство народу полягає не у володінні золотом та сріблом, а у здатності виробляти товари та послуги. На думку **С.** країна повинна експортувати такі товари, у виготовлені яких має абсолютну перевагу, тобто на її території на виробництво одиниці продукції витрачається менше праці порівняно із іншими країнами. **С.** стверджував: «Якщо яка-небудь інша країна може постачати нам певні товари за дешевою ціною, ніж ми самі спроможні їх виробляти, набагато краще купляти товар в неї в обмін на певну частину продукту нашої власної промислової праці, що прикладаються в тій галузі, у якій ми володіємо деякою перевагою».

Втручання держави у зовнішньоекономічні процеси на думку **С.** можливе лише у випадках захисту національних інтересів. Основне завдання

податкової системи вбачалося **С.** у збільшенні багатства народів, яке стане джерелом поповнення доходів держави.

Бережнюк І.Г., Туржанський В.А.

СОБАКИ СЛУЖБОВІ (SERVICE DOGS) – породи собак, які надають людині і суспільству практичну допомогу. До цієї групи відносять сильних, витривалих собак, які вимагають довготривалих прогулянок та фізичних навантажень, мають вроджені сторожові здібності. **С.с.** здавна охороняють житло, випасають худобу, служать засобом пересування, використовуються у: вартовій та мінно-розшуковій службі, дотриманні громадського порядку, охороні важливих об'єктів, охороні державного кордону, пошуку і виявленні об'єктів контрабанди, використовуються як рятувальники (у горах, на воді) і провідники сліпих.

До порід **С.с.** належать вівчарки, лабрадори, спаніелі, добермани, доги, боксери, ротвейлери, ердельтер'єри, московські сторожові, сенбернари і багато інших. В митних органах практикується робота з наступними породами собак: німецька вівчарка, бельгійська вівчарка (малінуа), лабрадор ретривер, золотистий ретривер, англійський кокер-спаніель, американський кокер-спаніель, російський спаніель, бігль, фокстер'єр.

Виноград О.В.

СОБОЛЄВ МИХАЙЛО МИКОЛАЙОВИЧ (SOBOLEV MYKHAYLO MYKOLAYOVYCH) (1869 – 1945 (за іншими даними 1947 р.)) – російський та радянський вчений-економіст, у коло наукових інтересів якого входило дослідження питань економічної, митної та монетарної політики. Доктор політичної економії та статистики, професор, дійсний статський радник.

Народився у 1869 р. у м. Нижній Новгород у дворянській сім'ї. Навчався у місцевій гімназії, у 1891 р. закінчив навчання на юридичному факультеті Московського університету. Свою трудову діяльність розпочав у якості помічника прокурора Московської судової палати, в 1892 р. перейшов на викладацьку роботу в Московський університет, вів навчальні курси з політекономії, комерційної географії та історії торгівлі. З метою вивчення зарубіжного досвіду був відправлений у наукове дворічне закордонне відрядження, результатом якого став успішний захист у 1898 р. магістерської дисертації «Мобілізація земельної власності та нова течія аграрної політики в Німеччині». З 1899 р. **С.** працював на посаді професора кафедри політичної економії та статистики Томського університету, а також викладав політекономію у першому сибірському комерційному училищі та на Вищих історико-філософських курсах.

Особлива увага **С.** приділяється питанням міжнародної торгівлі та реалізації митної політики. Видана у 1911 р. в м. Томськ монографія «Таможенная политика России во второй половине XIX века» була захищена автором у якості докторської дисертації та стала помітним науковим надбанням у сфері митної справи. Проаналізувавши тенденції у митній справі **С.** прийшов до висновку, що основною метою реалізації митної політики тогочасної Росії був аж ніяк не протекціонізм, як вважалося російськими та зарубіжними економістами, а фіскалізм – політика наповнення бюджету та формування золотого державного резерву через сплату мита у золотій валюті. Вченим було обґрунтовано основні принципи застосування протекціоністської митної політики:

– тимчасовий характер застосування протекціоністських заходів – вони доречні лише на етапі становлення національної економіки та підвищення її конкурентноздатності до рівня зарубіжних країн. Причому рівень протекціоністських заходів повинен зменшуватися пропорційно рівню зростання національного виробництва;

– протекціоністські заходи повинні застосовуватися лише для тих галузей економіки, які мають шанс стати базовими та володіють достатнім потенціалом для свого розвитку. За рахунок цього стимулюватиметься підприємницька активність та інвестицій в такі сфери діяльності. Підвищення мита на усі імпортовані товари майже не впливає на основну мету запровадження протекціоністських заходів – залучення підприємницьких капіталів;

– високий рівень митного захисту національного товаровиробника створює для нього тепличні умови діяльності через: ліквідацію зарубіжної конкуренції, відсутність потреби у розвитку виробництва та підвищення його якісних та кількісних показників;

– для прискорення розвитку вітчизняної економіки протекціонізм повинен доповнюватися іншими засобами впливу, в першу чергу – здешевленням вартості сировини, палива, техніки, у тому числі, шляхом зменшення імпортних тарифів;

– у кінцевому випадку податковий тягар від підвищення рівня імпортних тарифів падає на плечі населення Росії, через включення сум сплаченого мита до складу ціни на товари.

При оцінці митної політики **С.** робить висновок що в Росії усі позитивні теоретичні засади протекціонізму нівелюються спотвореною митною політикою високих захисних тарифів.

У знак своєї незгоди із звільненням із Міністерства просвіти окремих викладачів та професорів Томського університету **С.** перевівся на кафедру фінансового права Харківського університету, згодом працював на посаді декана економічного факультету Харківських Вищих економічних курсів. Після жовтневого перевороту 1917 р. працював в якості українського експерта з міжнародної торгівлі, фінансових і аграрних питань; виконував обов'язки директора Харківського комерційного інституту та очолював фінансову комісію Харківської міської думи. У 20-х рр. XX ст. займався викладацькою роботою у Московському промислово-економічному інституті. Серед наукового доробку вченого варто виокремити:

– «Очерк истории всемирной торговли в связи с развитием экономической жизни» (1899 р.);

– «Коммерческая география России. Очерк хозяйственной статистики России сравнительно с иностранными государствами» (1899 р.);

– «Экономические интересы и группировки политических партий в России» (1906 р.);

– «Таможенная политика России во второй половине XIX века» (1911 р.)

– «Перестройка принципов торговой политики России в связи с вопросом о протекционизме» (1915 р.);

– «Очерки финансовой науки (Общедоступные беседы)» (1925 р.)

– «Экономическая политика капиталистических стран» (1925 р.)

За плідну наукову та викладацьку діяльність був нагороджений орденом Святої Анни II ступеня та Святого Станіслава II ступеня, медалями.

Фрадинський О.А.

СОЛОВКОВ ЮРІЙ ПЕТРОВИЧ (SOLOVKOV YURIY PETROVYCH) – Голова Державної митної служби України з травня 1998 по листопад 2001 р., дійсний державний радник митної служби України, Почесний митник України, Почесний прикордонник України.

Народився 25.08.1959 у м. Старий Самбір Львівської області. Після закінчення у 1980 р. Дніпропетровського інституту інженерів залізничного транспорту за спеціальністю інженер-будівельник працював майстром та старшим інженером на Дарницькій дільниці цивільних споруд Південно-Західної залізниці, з травня 1984 по листопад 1985 р. – майстром тресту «Південзахідтрансбуд», з листопада 1985 по жовтень 1988 р. – провідним інженером управління Мінбуду УРСР, з жовтня 1988 по березень 1992 р. – начальником відділу ППСМО «Укрмонолітспецбуд» Мінбуду УРСР.

Роботу в митних органах розпочав у 1992 р. З березня 1992 по червень 1995 р. працював головним інженером, начальником відділу, заступником начальника управління, заступником начальника Київської митниці, начальником Управління організації митного контролю. З червня 1995 по січень 1997 р. – заступник Голови ДМКУ, з січня 1997 по травень 1998 р. – заступник Голови ДМСУ. У 1999 р. закінчив Національну юридичну академію ім. Ярослава Мудрого за спеціальністю правознавство.

Указом Президента України від 07.05.1998 Ю. П. Соловков призначений на посаду Голови ДМСУ.

Очолюючи митну службу України, Ю. П. Соловков особливу увагу приділив упорядкуванню митного оформлення енергоносіїв, посиленню митного контролю за транзитними перевезеннями та імпортом товарів, визначенню їх об'єктивної митної вартості та перевірці правильності класифікації товарів з активним використанням експертиз. За його ініціативи було затверджено порядки митного оформлення нафтопродуктів, установлено

перелік окремих видів товарів, ввезення яких на митну територію України здійснювалося за умови подання попередньої митної декларації, передбачено надання фінансових гарантій щодо доставки товарів до митниць призначення та впроваджено суцільне супроводження вантажів до окремих митниць. У травні 1998 р. наказом ДМСУ додатково було створено три експертні лабораторії. З метою спрощення митних процедур запроваджено Типову технологію здійснення митного контролю на автомобільних пунктах пропуску, поширювалося ведення спільного митного контролю з митними органами сусідніх держав, впроваджувалася реалізація «зеленого» і «червоного» коридорів, була створена Оперативна митниця. У дію вводилися нові сучасні пункти пропуску, митні склади, термінали та автопорти.

З метою організації боротьби з незаконним переміщенням через митний кордон України зброї та боєприпасів, вибухових, радіоактивних, отруйних та сильнодіючих речовин, наркотичних засобів, підакцизних товарів, культурних та історичних цінностей Ю. П. Соловков ініціював взаємодію митних органів з органами прокуратури України, СБУ, МВС України, органами прикордонної служби, Інтерполом, із митними службами країн СНД, ЄС та іншими державами світу. У структурі митної служби було виділено в окрему управлінську вертикаль спеціальні підрозділи правоохоронного спрямування. Особливим напрямом роботи Ю. П. Соловкова на посаді Голови ДМСУ було забезпечення законної діяльності митних органів. Значні зусилля спрямовувалися на боротьбу з правопорушеннями і корупцією з боку працівників галузі, здійснення профілактичної роботи та організацію прямої телефонної «лінії довіри».

У рамках міжнародного співробітництва Ю. П. Соловков сприяв проведенню представницьких міждержавних форумів митних органів та підписанню ряду угод щодо взаємодії з ВМО, країнами ЄС, СНД та іншими державами світу з питань надання допомоги, обміну досвідом в організації митного контролю, проведенні митних експертиз, здійсненні верифікації сертифікатів походження товарів.

Значні заходи Головою ДМСУ були вжиті у вдосконаленні підготовки, перепідготовки і підвищенні кваліфікації митників. Значна увага приділялася питанням врегулювання соціально-трудових відносин, поліпшенню здоров'я, культурного та фізичного розвитку митних працівників та їх сімей, забезпечення їхнього медичного обстеження та оздоровлення.

З 2002 по 2003 рр. Ю. П. Соловков працював у громадських організаціях та займався викладацькою діяльністю, з січня 2004 по березень 2005 р. перебував на посаді начальника Дніпровської регіональної митниці, з травня по липень 2005 р. – на посаді першого заступника Міністра України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків аварії на ЧАЕС, з вересня 2005 по квітень 2007 р. працював директором ТОВ «Адео» (м. Бровари), з квітня 2007 по лютий 2008 р. – заступником Міністра регіонального розвитку та будівництва України, з травня 2010 по березень 2011 р. – начальником Чернігівської митниці. З березня 2011 р. очолював Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи.

Нагороджений відзнакою Президента України орденом «За заслуги» III ступеня, нагрудними знаками ДМСУ: «За заслуги», «За митну безпеку держави» II ступеня, пам'ятним нагрудним знаком «За сумлінну службу в митних органах України», медаллю «За мужність в охороні державного кордону України» та відзнаками інших державних відомств України, громадських і релігійних організацій.

Корнійчук О.Т., Фрадинський О.А., Медвідь Ю.О.

СОЛОМКА МАКОВА (POPPY STRAW) – всі частини скошеного опійного маку (Papaver sp.) здебільшого коричнувато-жовтого кольору, цілі або подрібнені (деколи до стану пороху), висушені або не висушені, за винятком насіння. При потраплянні на язик має легкий в'яжучий ефект. Містить наркотично активні алкалоїди опію, які одержують шляхом екстракції за допомогою води чи органічних розчинників. Отриманий продукт називають «екстракт **С.м.**» або «екстракційний опій».

«Ханка» – застиглий темно-коричневий сік макових коробочок (він же опій-сирець), сформований в коржики 1 – 1,5 см в діаметрі.

С.м. використовується у фармацевтиці як сировина для одержання алкалоїдів опію: морфіну, кодеїну, папаверину та інших.

Компанії, що займаються вирощуванням маку посівного повинні мати відповідну ліцензію. Вирощування рослин маку посівного без ліцензії у кількості більше 10 особин, зберігання та транспортування **С.м.** несе за собою кримінальну відповідальність відповідно до ККУ.

Незаконне переміщення **С.м.** через митний кордон України відносять до контрабанди.

Мотюк К.Д.

СОЛЯНА КОМОРА – див. КОМОРА СОЛЯНА.

СОЛЯНЕ МИТО – див. МИТО СОЛЯНЕ.

СОЛЯНИЙ СКЛАД (SALT WAREHOUSE) – привілейований статус, який отримували населені пункти на території Великого Князівства Литовського.

Купці зобов'язані були зупинятись у цих насе-

лених пунктах на визначений термін і продавати в них свою сіль, за цінами, визначеними місцевою владою. Поселялись купці у коморах чи прикоморках. Сіль мали право у них купувати виключно справці складові або їх писарі. Ціна на сіль могла відрізнятись залежно від відстані до місць її видобутку.

Якщо протягом встановленого терміну сіль не була викуплена, купці могли продавати її будькому у місті або везти далі. Коли ж вони не хотіли залишатись на весь встановлений термін, то можна було заплатити регламентовану суму за весь товар та рухатись далі. Справці мали право продавати сіль гуртом та дрібними партіями із законодавчо визначеною націнкою. Обмеження не поширювались на господарську сіль та сіль для власного споживання шляхти відповідно до шляхетських привілеїв.

За порушення права **С.с.** товар вилучався як промито. Конфіскація товару застосовувалась також при передачі шляхтичами купцям чи торговцям своїх листів про соляні пільги. Якщо порушника затримували на землі певного власника, то половина промита йшла порівну на користь казни та справців, а інша належала власникові землі. Якщо ж затримання відбулось на державній землі, то у скарб йшло три чверті, справцям – одна четверта частина.

За різними свідченнями **С.с.** існували в Володимирі, Луцьку, Острозі, Кременці, Львові, Бересті, Новому Костянтинові, Шаргороді, Коломиї, Белзі, Долині, Красноставі.

Яковенко О.В.

СОЛЯНИЙ ШЛЯХ (SALT WAY) – сухопутній торговельний шлях, який сполучав Київську Русь із Кримом. Згадується у літописі під 1170 р. Використовувався переважно для транспортування солі.

С.ш. йшов з Київщини вздовж лівого берега Дніпра до гирла річки Ворскла, де переходив на правий берег і, прямуючи на південь, оминав велике коліно Дніпра. Біля гирла річки Конка, на Кам'янському перевозі знову переходив на лівий берег. Звідси прямував на Перекоп і далі на Крим. Мав два розгалуження біля Переяслава та біля Ромен. Біля гирла р. Ворскли розгалуження з'єднувалося.

Яковенко О.В.

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ – див. ЗАХИСТ ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ СОЦІАЛЬНИЙ.

СОЮЗ АРАБСЬКОГО МАГРИБУ (ARAB MAGHREB UNION – AMU) – пан-арабська організація, спрямована на формування економічної та політичної єдності у Північній Африці. Угоду про створення **AMU** укладено 1989 р. між Алжиром, Марокко, Мавританією, Лівією і Тунісом. На початку 90-х рр. лідери **AMU** прийняли ряд узгоджених рішень про формування відповідних колективних структур та інститутів, покликаних забезпечити стійке зростання інтеграційних зв'язків між країнами – учасницями Союзу.

У жовтні 1990 р. в Алжирі сесія спільної комісії з економіки та фінансів намітила перспективний план створення Економічного союзу держав Магрибу до 2000 р. Логіку створення регіональної інтеграції запозичено з успішного досвіду географічно близької Західної Європи. Вона диктувала послідовну еволюцію від простої форми об'єднання ринків – зони вільної торгівлі, до складніших і комплексних схем взаємодії (митний союз, далі – спільний ринок і, нарешті, економічний і валютний союз). Було розроблено й схвалено на міждержавному рівні механізм проходження усіх етапів. Проте основна частина цих планів так і залишилася на папері.

З 1994 р. діяльність **AMU** фактично заморожено. Позначилися такі фактори, як: невисокий рівень розвитку національних економік; однотипність промислової і сільськогосподарської продукції, виробленої магрибськими державами; конкуренція експортних галузей та їх орієнтація на ринки промислово розвинених країн; відсутність належної політичної волі до розробки механізмів практичного втілення прийнятих рішень; ускладнення міжнародної обстановки навколо Лівії; політичні розбіжності між Марокко та Алжиром, пов'язані з урегулюванням західносахарської проблеми тощо.

Емблема Союзу арабського Магрибу

Економічний статус **AMU** чітко не визначено. Незважаючи на численні декларації, інституційного оформлення зони вільної торгівлі, вільного переміщення робочої сили та капіталів в **AMU** досі не відбулося.

Бережнюк І.Г., Ченцов В.В.

СОЮЗ ЕКОНОМІЧНИЙ (ECONOMIC UNION) – об'єднання національних економік декількох країн, що передбачає проведення спільної економічної та валютно-фінансової політики країнами

– учасниками союзу. **С.е.** є найбільш складною та одночасно найвищою формою міжнародної економічної інтеграції. **С.е.** поєднує в собі характеристики та елементи більш простих форм міжнародної економічної інтеграції (зона преференційної торгівлі, зона вільної торгівлі, загальний ринок, митний союз): відміну митних тарифів між країнами-учасниками; вільний рух товарів та послуг; проведення колективного протекціонізму щодо інших країн; вільний рух фінансового капіталу та робочої сили між учасниками; гармонізація фіскальної та монетарної політики. **С.е.** передбачає також уніфікацію економічної політики, кредитно-грошових відносин, соціальної політики, стратегії економічного розвитку, оподаткування, а також створення наднаціональних органів управління, рішення яких є обов'язковими для кожного члена **С.е.**

Петруня Ю.Є., Єдинак В.Ю.

СОЮЗ МИТНИЙ (CUSTOMS UNION) – угода між країнами про створення єдиної митної території. При цьому, **С.м.** передбачає не тільки безмитну торгівлю між країнами-учасниками союзу, але й встановлення єдиного зовнішнього митного тарифу, який на практиці ліквідує проблему транзиту, що існує при створенні зон вільної торгівлі. Тобто, під **С.м.** розуміють політично-економічне об'єднання, яке створюється з метою координації зовнішньоекономічної політики держав, регламентації обсягів, структури та умов здійснення експорту, імпорту та транзиту товарів чи інших предметів. **С.м.** визначається СОТ як заміна двох чи більше митних територій на одну митну територію у такий спосіб, що: мито та інші обмежувальні засоби регулювання торгівлі (за винятком деяких дозволів у разі необхідності) скасовуються відносно основної частини торгівлі між складовими територіями союзу чи, принаймні, відносно основної частини торгівлі товарами, які походять із таких територій; в основному таке саме мито та інші засоби регулювання торгівлі застосовуються кожним з членів союзу до торгівлі з територіями, які не входять до даного союзу.

У 2012 р. в світі існувало понад 30 різних інтеграційних об'єднань, абсолютна більшість з яких певним чином координують митно-тарифну політику, серед яких можна виділити близько десяти, що класифікуються як **С.м.** Найбільш розвинуте інтеграційне об'єднання – ЄС, одним із перших етапів якого стало створення **С.м.**, що задекларовано в ст. 9 Римського (засновницького) договору 1957 р. Всебічне дослідження митних союзів як форми інтеграційних об'єднань почалося з роботи Дж. Вайнера «Проблеми митного союзу», виданої у 1950 р. У ній він стверджує, що регіональне угруповання, створене для ведення вільної торгівлі, має два протилежні наслідки – позитивний, оскільки воно сприяє розширенню торгівлі між членами угруповання, і негативний, оскільки відвертає торгівлю від ефективніших зовнішніх джерел. На думку Вайнера, оцінка даних процесів залежить від того, чи сприяють, врешті-решт, **С.м.** розширенню торгівлі в межах регіону, чи слугують переорієнтацією на зовнішні ринки.

Приєднання країни до **С.м.** доцільно аналізувати з урахуванням впливу динамічної ефективності, порівнюючи дві моделі тарифної політики, наявність у держави власної митної політики і використання митного тарифу відповідно до економічних інтересів країни та усунення митного тарифу у взаємній торгівлі між учасниками митного союзу. Західні дослідники даних моделей виокремлюють два типи ефектів, які виникають у результаті створення **С.м.**, – статичні та динамічні.

Під статичними ефектами розуміють економічні наслідки, які виявляються відразу після створення **С.м.** як його безпосередній результат, а під динамічними ефектами – економічні наслідки, що виявляються на більш пізніх фазах функціонування митного союзу. Дослідження статичних ефектів викристалізувало домінуючі ефекти, що діють на першій фазі після створення **С.м.** – ефект розширення торгівлі й ефект згортання торгівлі. Ефект розширення торгівлі – переорієнтація споживачів з менш ефективного джерела поставки товарів на більш ефективне зовнішнє джерело (імпорт). Ефект згортання торгівлі, за своєю суттю, є антиподом ефекту розширення – переорієнтацію місцевих споживачів із закупівлі товарів з більш ефективного позаінтеграційного джерела постачання на менш ефективне внутрішньоінтеграційне джерело, яке відбулось за рахунок усунення імпортного тарифу у межах митного союзу.

Окрім того, існує ще декілька ефектів статичного характеру від участі країни у **С.м.** Насамперед, це виявляється в тому, що кожна країна-учасниця має певну економію на зменшенні частини адміністративних витрат, оскільки усунення торговельних бар'єрів, спрощення процедури митного оформлення та контролю вантажів зумовлює не тільки скорочення кількості працюючих у митних органах, а й спрощення складної системи безперервного контролю при переміщенні через кордон. Масштаби і глибина інтеграційних процесів сприятимуть також поліпшенню сукупних умов торгівлі країн, що беруть участь у **С.м.,** з третіми країнами, порівняно з умовами торгівлі окремих країн.

Але крім статичних ефектів, існує ціла низка динамічних ефектів, а саме фактор посилення конкуренції між виробниками різних країн, наслідками якого є покращання якості товарів, фіксація ціни на певному рівні, стимулювання створення нових технологій і т.п. Усунення торговельних бар'єрів стосовно товарів країн-учасниць зумовить значне зростання конкуренції між виробниками подібної продукції. А чим більший рівень конкуренції між виробниками країн-членів союзу, тим більшим буде позитивний ефект від створення **С.м.** У даному

випадку різниця в перевагах виробництва спричинить те, що кожна країна посилить свою конкурентоспроможність у більш ефективних галузях виробництва і скоротить виробництво менш ефективних галузей. Таким чином, матиме місце торговельне розширення без значного скорочення торгівлі з іншими країнами. У результаті участі у **С.м.** країни експортоорієнтовані підприємства починають використовувати переваги економії масштабу, які надають їм можливість не тільки збільшити масштаби виробництва, але й скоротити витрати виробництва. Таким чином, розширення розмірів ринку збуту за рахунок створення **С.м.** дає змогу передусім галузям, які спеціалізуються на виробництві даних товарів користуватися результатами економії на масштабах. Інтегрування країни також зумовлює приплив іноземних інвестицій, оскільки фірми із країн, що не входять до **С.м.**, прагнуть зберегти певний сегмент ринку за собою, який закритий кордонами **С.м.**, шляхом заснування підприємств з іноземним капіталом на території інтеграційного об'єднання. Крім цього, країни-учасниці **С.м.** отримують певні можливості торговельного договору, в даному випадку картельної угоди, від встановлення не національного імпортного тарифу, а єдиного зовнішнього мита. Водночас, слід зауважити, що, крім економічних передумов існують не менш важливі передумови політичного характеру, які впливають на створення чи вступ до вже існуючого **С.м.**

З огляду на ці обставини, доходимо висновку, що як модель торговельної політики **С.м.** не є однозначно позитивним чи негативним явищем у світовій системі господарювання. Усе залежить від сукупності втрат чи переваг, які отримає держава при участі в цьому інтеграційному об'єднанні.

Гребельник О.П.

СОЮЗ МИТНИЙ ПІВНІЧНОНІМЕЦЬКИЙ – див. ПІВНІЧНОНІМЕЦЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ.

СПАНІЄЛЬ (SPANIEL) – група порід мисливських собак, яка найчастіше використовується в митницях під час здійснення митного контролю.

За класифікацією Міжнародної Кінологічної Федерації (МКФ) відноситься до групи 7 FCI «Лягаві». Секція 1. «Континентальні лягаві», 1.2 Тип «**С.**».

Породи, які не визнані МКФ: бойкін **С.**, російський мисливський **С.**, сент-юсужський **С.**

Виходячи із назви цієї групи собак можна зробити висновок, що походять вони з Іспанії, тому як **С.** означає «іспанський». Основним призначенням цих собак було полювання на пернату дичину.

На початку XIX ст. існувало два типа **С.** – більший і прудкіший спрингер- **С.** та менший за розмірами кокер- **С.** З часом кокер- **С.** розділились на два типи – англійських кокер- **С.**, які використовуються на полюванні та американських кокер- **С.**, які є ефектними виставковими собаками.

Кокер- **С.** це далеко не єдині представники породи **С.** Насправді є ще декілька підвидів **С.**, офіційно зареєстрованих Міжнародним кінологічним союзом і віднесених до групи мисливських собак.

Серед них: російський **С.**; ірландський водяний **С.**; англійський спрингер- **С.**; уельський спрингер- **С.**; кламбер- **С.**; американські болотяні **С.**; сусекс- **С.** та інші.

В митних органах України найчастіше використовуються: англійський кокер- **С.**, американський кокер- **С.**, російський **С.**

Виноград О.В.

СПЕЦИФІКАЦІЯ (SPECIFICATION) – технічний документ, у якому зазначено назви частин, вузлів і деталей певного виробу, а також вказано їх кількість, матеріал, вагу та ін.; документ з переліком певних умов, яким повинен відповідати замовлений предмет. **С.** є обов'язковим і необхідним додатком деяких видів господарських договорів. Насамперед, йдеться про договори постачання (купівлі-продажу), але **С.** може бути додатком і до інших видів договорів, зокрема, міни, позички, оренди, зберігання та ін. Сам термін «**С.**» походить від французького «specification», який, в свою чергу, має латинське походження від двох слів: «spesies» – вид, рід та «fasere» – робити.

У договірному праві виділяють **С.** двох видів. По-перше, це документ, який містить детальну характеристику товару. Така **С.** дещо нагадує за змістом інший документ – паспорт на товар заводу-виробника. Усю детальну характеристику товару наводити в самому договорі недоцільно, тому її виносять у додаток, яким є **С.** По-друге, **С.** іншого виду використовується у договорах з великим переліком товару, який продається, зберігається, передається в оренду і т.п. Якщо асортимент товару широкий за найменуваннями і кількістю, то все це вказується не в самому договорі, а в **С.** як додатку до договору.

С. як і весь договір підписується уповноваженими особами, і ці підписи скріплюються печатками. **С.** може бути не одна; їх може бути декілька, особливо коли термін дії договору є тривалим і поставки здійснюються партіями. Але всі **С.** є невід'ємними час-

тинами господарського договору, про що робиться відповідна вказівка в тексті договору. У **С.** зазначається не лише перелік всієї продукції, а й ціни на неї та загальна вартість. Тому в розділі договору про ціну також робиться посилання на **С. С.** використовується у зовнішньоекономічних договорах постачання. Але у міжнародній торгівлі вживається термін «відвантажувальна **С.**» (Shipping Spesification), яка є комерційним документом, що містить перелік видів і сортів товарів, які складають дану партію, з вказівкою для кожного місця, кількості і роду товару.

Відвантажувальна **С.** є одним з основних товаросупроводжувальних документів, оскільки згідно з ним приймається комплектність і якість товару, що постачається. Якість за **С.** може визначатися нарівні з державними стандартами та технічними умовами. **С.** містять необхідні технічні та інші параметри, що характеризують товар. І рівень якості визначається відповідністю поставленого товару параметрам, вказаним у **С.** У сфері міжнародної торгівлі складаються в основному експортерами, хоча складати їх може й імпортер і різні асоціації та інші організації, причому, як національні, так і міжнародні. У цьому випадку у зовнішньоекономічному договорі необхідно вказати організацію, яка склала **С.** до цього договору, та навести основні показники такої **С.**

Крисоватий А.І.

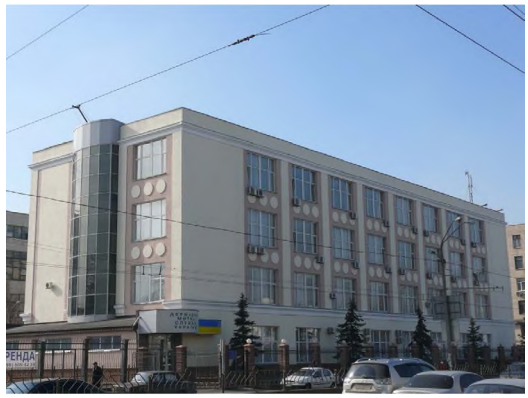
СПЕЦИФІЧНЕ МИТО – див. МИТО СПЕЦИФІЧНЕ.

СПЕЦИФІЧНИЙ АКЦИЗ – див. АКЦИЗ СПЕЦИФІЧНИЙ.

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ЛАБОРАТОРІЯ З ПИТАНЬ ЕКСПЕРТИЗИ ТА ДОСЛІДЖЕНЬ (SPECIALIZED LABORATORY ON EXPERTISE AND RESEARCH) – спеціалізований орган Державної фіскальної служби. Утворена у 1994 р. наказом ДМКУ від 18.03.1994 № 84-к «Про створення Центральної митної лабораторії» як спеціалізована митна організація з покладанням на неї функцій із забезпечення якості митного контролю, проведення матеріалознавчих та товарознавчих експертиз, захисту інтересів споживачів.

У 2004 р. наказом ДМКУ від 04.02.2004 № 74 «Про спеціалізовані митні установи» на базі Центральної митної лабораторії було створено Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи – спеціалізований митний орган з питань експертного забезпечення, який виконує свої функції на всій митній території України. На управління було покладено завдання: здійснення заходів з експертного забезпечення діяльності митних органів шляхом проведення досліджень (аналізів, експертиз), перевірки документів та відомостей, які відповідно до законодавства, надаються митним органам для здійснення митного контролю та митного оформлення під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, участь у запобіганні та протидії контрабанді і порушенням митних правил, виконання інших митних формальностей у межах своєї компетенції та ведення УКТ ЗЕД. Постановою КМУ від 20.03.2013 № 229 на базі Центрального митного управління лабораторних досліджень та експертної роботи було утворено **С.л.п.е.д.** Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **С.л.п.е.д.** Міндоходів реорганізовано у **С.л.п.е.д.** ДФСУ.

Специфіка діяльності **С.л.п.е.д.** полягає у: проведенні досліджень (аналізів, експертиз) проб (зразків) товарів з метою встановлення (перевірки) даних, зазначених у сертифікаті про походження товару з України; проведенні експертиз під час провадження у справах про порушення митних правил з метою з`ясування питань, що виникають, отримання доказів, необхідних для правильного вирішення цих справ; здійснення, відповідно до законодавства, попередньої оцінки товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які розміщуються на складах митних органів, та проведення товарознавчої експертизи із визначенням вартості товарів і транспортних засобів комерційного призначення, вилучених митними органами у справах про порушення митних правил, оціночної діяльності у межах компетенції Управління.

Адміністративна будівля лабораторії

Керівники **С.л.п.е.д.:**
Боярський Г.Я. (1994 – 2001 рр.);
Рувін О.Г. (2003 – 2000 рр.);
Рамусь І.П. (2005 –2008 рр.);
Педешко А.І. (2009 – 2010 рр.);
Федоров О.О. (2010 р.);
Моргун О.А. (2010 – 2011 рр.);

Соловков Ю.П. (2011 р.);
Ярмольський С.І. (2011 – 2013 рр.);
Гайдаєв Ю.О. (з 2013 р.)
Ільченко В.Є., Фрадинський О.А.

СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ПІДПРИЄМСТВО – ОРГАНІЗАТОР МИТНОГО АУКЦІОНУ – див. ПІДПРИЄМСТВО-ОРГАНІЗАТОР МИТНОГО АУКЦІОНУ.

СПЕЦІАЛІЗОВАНІ МИТНІ ОРГАНИ (SPECIALIZED CUSTOMS BODIES) – підрозділи митної служби, які утворювалися для виконання окремих завдань чи сукупності декількох завдань, покладених на митну службу України відповідно до МКУ. **С.м.о.** виконували свої функції на всій митній території України. У місцях розташування митниць, митних постів в міру необхідності могли створюватись відокремлені підрозділи та окремі робочі місця **С.м.о.**

С.м.о. були юридичними особами, мали самостійний баланс, рахунки в територіальних органах центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, печатку та бланк із зображенням Державного Герба України та із своїм найменуванням і діяли відповідно до Конституції України, МКУ, інших нормативно-правових актів та на підставі положень, які затверджувалися наказами центрального органу виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи.

Створення, реорганізація та ліквідація **С.м.о.** здійснювалися центральним органом виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи. Керівники **С.м.о.** призначалися на посади та звільнялися з посад наказами центрального органу виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, в порядку, визначеному законодавством. Необхідною умовою для призначення була наявність у кандидата стажу роботи на керівних посадах в митних органах України не менше п'яти років.

У 2012 р. до **С.м.о.** було віднесено Департамент розвитку митної інфраструктури та міжнародного співробітництва; Департамент боротьби з контрабандою, аналізу ризиків та протидії корупції, Департамент митних інформаційних технологій та статистики, Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи, Центр підвищення кваліфікації, перепідготовки працівників та кінології Держмитслужби.

Фрадинський О.А.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА ВІЛЬНА (ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА).

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «АЗОВ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «АЗОВ», УКРАЇНА.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «АЛАБУГА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «АЛАБУГА», РОСІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «АЛТАЙСЬКА ДОЛИНА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «АЛТАЙСЬКА ДОЛИНА», РОСІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «АСТАНА – НОВЕ МІСТО» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «АСТАНА – НОВЕ МІСТО», КАЗАХСТАН.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «БАЙКАЛЬСЬКА ГАВАНЬ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «БАЙКАЛЬСЬКА ГАВАНЬ», РОСІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «БІРЮЗОВА КАТУНЬ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «БІРЮЗОВА КАТУНЬ», РОСІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «БУРАБАЙ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «БУРАБАЙ», КАЗАХСТАН.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ВОРОТА БАЙКАЛУ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ВОРОТА БАЙКАЛУ», РОСІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ДЖЕНЕРАЛ ПІКО» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ДЖЕНЕРАЛ ПІКО», АРГЕНТИНА.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ДОНЕЦЬК» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ДОНЕЦЬК», УКРАЇНА.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ДУБНА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ДУБНА», РОСІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «БАТАН» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «БАТАН», ФІЛІППІНИ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «ДУДДАР» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «ДУДДАР», ПАКИСТАН.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «КАРАЧІ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «КАРАЧІ», ПАКИСТАН.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «РІСАЛПУР» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «РІСАЛПУР», ПАКИСТАН.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «САЙНДАК» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «САЙНДАК», ПАКИСТАН.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «СІЯЛКОТ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «СІЯЛКОТ», ПАКИСТАН.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЗАКАРПАТТЯ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЗАКАРПАТТЯ», УКРАЇНА.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЗАМБОАНГА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЗАМБОАНГА», ФІЛІППІНИ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЗЕЛЕНОГРАД» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЗЕЛЕНОГРАД», РОСІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ ?НІНГБО?» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ ?НІНГБО?», КИТАЙ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ ?ЩЕНТУ?» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ ?ЩЕНТУ?», КИТАЙ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ІНТЕРПОРТ КОВЕЛЬ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ІНТЕРПОРТ КОВЕЛЬ», УКРАЇНА.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «КАГАЯН» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «КАГАЯН», ФІЛІППІНИ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «КАНДЛА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «КАНДЛА», ІНДІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «КЛАРК» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «КЛАРК», ФІЛІППІНИ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «КОЧІН» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «КОЧІН», ІНДІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЛИПЕЦЬК» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЛИПЕЦЬК», РОСІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «МИКОЛАЇВ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «МИКОЛАЇВ», УКРАЇНА.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «МОРСЬКИЙ ПОРТ ?АКТАУ?» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «МОРСЬКИЙ ПОРТ ?АКТАУ?», КАЗАХСТАН.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «НАЙДА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «НАЙДА», ІНДІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ОНТУСТІК» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ОНТУСТІК», КАЗАХСТАН.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ПАВЛОДАР» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ПАВЛОДАР», КАЗАХСТАН,

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ПАРК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ» («ПАРК ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ) – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ПАРК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ» («ПАРК ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»), КАЗАХСТАН.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ПОРТ КРИМ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ПОРТ КРИМ», УКРАЇНА

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ПОРТО-ФРАНКО» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ПОРТО-ФРАНКО», УКРАЇНА.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «РЕНІ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «РЕНІ», УКРАЇНА.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «САНКТ-ПЕТЕРБУРГ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «САНКТ-ПЕТЕРБУРГ», РОСІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «САНТАКРУЗ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «САНТАКРУЗ», ІНДІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «САРИАРКА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «САРИАРКА», КАЗАХСТАН.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «СЛАВУТИЧ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «СЛАВУТИЧ», УКРАЇНА.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «СОВЄТСКАЯ ГАВАНЬ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «СОВЄТСКАЯ ГАВАНЬ», РОСІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «СУЕЦЬКА СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «СУЕЦЬКА СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА», ЄГИПЕТ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ТА ВІЛЬНИЙ ПОРТ «САБІК БЕЙ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ТА ВІЛЬНИЙ ПОРТ «САБІК БЕЙ», ФІЛІППІНИ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ТАМІЛ НАДУ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ТАМІЛ НАДУ», ІНДІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ТИТАНОВА ДОЛИНА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ТИТАНОВА ДОЛИНА», РОСІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ТОЛЬЯТТІ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ТОЛЬЯТТІ», РОСІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ТОМСЬК» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ТОМСЬК», РОСІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ТИПУ «КУРОРТОПОЛІС ТРУСКАВЕЦЬ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ТИПУ «КУРОРТОПОЛІС ТРУСКАВЕЦЬ», УКРАЇНА.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ТУФО 54» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ТУФО 54», ОБ'ЄДНАНІ АРАБСЬКІ ЕМІРАТИ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ТЯНЬЦЗИНСЬКА ЗОНА ЕКОНОМІЧНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ТЯНЬЦЗИНСЬКА ЗОНА ЕКОНОМІЧНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ», КИТАЙ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «УЛЬЯНОВСЬК-ВОСТОЧНИЙ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «УЛЬЯНОВСЬК-ВОСТОЧНИЙ», РОСІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ФАЛЬТА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ФАЛЬТА», ІНДІЯ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ХОРГОС-СХІДНІ ВОРОТА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ХОРГОС-СХІДНІ ВОРОТА», КАЗАХСТАН.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЦИНЬХУАНДАОСЬКА ЗОНА ЕКОНОМІЧНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЦИНЬХУАНДАОСЬКА ЗОНА ЕКОНОМІЧНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ», КИТАЙ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЧЖАНЬЦЗЯНСЬКА ЗОНА ЕКОНОМІЧНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЧЖАНЬЦЗЯНСЬКА ЗОНА ЕКОНОМІЧНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ», КИТАЙ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЧЖУХАЙ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЧЖУХАЙ», КИТАЙ.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЯВОРІВ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЯВОРІВ», УКРАЇНА.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЯНЬТАЙСЬКА ЗОНА ЕКОНОМІЧНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЯНЬТАЙСЬКА ЗОНА ЕКОНОМІЧНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ», КИТАЙ.

СПЕЦІАЛЬНА МИТНА СТАТИСТИКА – див. СТАТИСТИКА МИТНА СПЕЦІАЛЬНА.

СПЕЦІАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЩОДО ОСІБ, ЯКІ ПРЕТЕНДУЮТЬ НА ЗАЙНЯТТЯ ПОСАД, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКОНАННЯМ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ – див. ПЕРЕВІРКА ЩОДО ОСІБ, ЯКІ ПРЕТЕНДУЮТЬ НА ЗАЙНЯТТЯ ПОСАД, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКОНАННЯМ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ.

СПЕЦІАЛЬНА ПІВНІЧНОКРИМСЬКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «СИВАШ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ПІВНІЧНОКРИМСЬКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА «СИВАШ», УКРАЇНА.

СПЕЦІАЛЬНА ПРЕДСТАВНИЦЬКА КАРТКА ДЛЯ ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕБУВАННЯ – див. КАРТКА ПРЕДСТАВНИЦЬКА СПЕЦІАЛЬНА ДЛЯ ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕБУВАННЯ.

СПЕЦІАЛЬНЕ МИТО – див. МИТО СПЕЦІАЛЬНЕ.

СПЕЦІАЛЬНИЙ І ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ РЕЖИМ ДЛЯ НАЙМЕНШ РОЗВИНЕНИХ КРАЇН – див. РЕЖИМ СПЕЦІАЛЬНИЙ І ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ДЛЯ НАЙМЕНШ РОЗВИНЕНИХ КРАЇН.

СПЕЦІАЛЬНІ ЗАСОБИ САМООБОРОНИ – див. ЗАСОБИ САМООБОРОНИ СПЕЦІАЛЬНІ.

СПЕЦІАЛЬНІ ЗВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.

СПЕЦІАЛЬНІ ЗВАННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ – див. ЗВАННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ СПЕЦІАЛЬНІ.

СПЕЦІАЛЬНІ ПРАВА ЗАПОЗИЧЕННЯ (SPECIAL DRAWING RIGHTS – SDR) – міжнародний платіжний та резервний засіб, що виконує функцію світових грошей. Існує із 01.01.1970 виключно у безготівковій формі та має обмежену сферу застосування. Емітується МВФ шляхом запису на

спеціальних рахунках відповідно до квот країн-учасниць та призначений для регулювання сальдо платіжного балансу окремих країн, поповнення їх офіційних резервів, здійснення розрахунків із МВФ та співставлення вартості національних валют, виступає засобом страхування від валютних коливань. Держави-члени МВФ зобов'язані приймати **С.п.з.** та обмінювати на конвертовану валюту.

Курс **С.п.з.** спочатку визначався на основі золотого паритету долара – 35 доларів США за унцію золота, із 1974 р. курс **С.п.з.** визначався на основі середньозваженого курсу 16 валют країн, зовнішня торгівля яких складала не менше 1 % від світової торгівлі. Із 1981 р. курс **С.п.з.** визначався на основі «кошика» курсів 5 провідних світових валют – долара США, марки ФРН, японської єни, французького франка та англійського фунта стерлінгів, частка яких у корзині складала, відповідно, 42 %, 19 %, 15 %, 12 % та 12 %. З 2001 р. курс **С.п.з.** визначається щоденно на основі «кошика» курсів провідних світових валют – долара США, євро, японської єни та англійського фунта стерлінгів. Питома вага валют у «кошику» коригується кожних п'ять років та залежить від частки країни у зовнішній торгівлі, а частка долара – залежно від його обсягів у міжнародних розрахунках.

Міжнародний код позначення **С.п.з.**, відповідно до стандарту ISO 4217, – XDR.

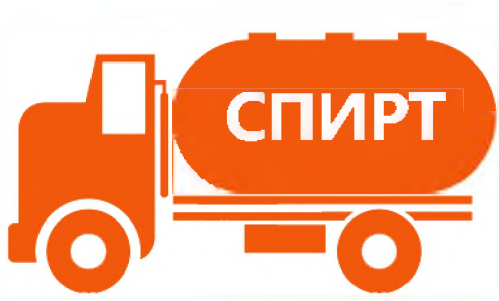
Мазаракі А.А.

СПЕЦІАЛЬНІ СПРОЩЕННЯ – див. СПРОЩЕННЯ СПЕЦІАЛЬНІ.

СПИРТ ЕТИЛОВИЙ (ETHANOL) – легкозаймиста, безбарвна рідина з характерним запахом (спирт етиловий-сирець, спирт етиловий ректифікований технічний, спирт етиловий денатурований (спирт технічний), спирт етиловий технічний, спирт етиловий ректифікований, що відповідають кодам 2207 і 2208 згідно з УКТ ЗЕД та виготовлені з крохмале- і цукровмісної сировини або з нехарчових видів сировини за спеціальними технологіями).

С.е. класифікують на: **С.е.** питний (**С.е.** ректифікований, розбавлений водою за спеціальною технологією до визначеного стандартом вмісту алкоголю); спирт коньячний (спирт, отриманий шляхом переробки коньячних виноматеріалів за спеціальною технологією для подальшої багаторічної витримки в дубовій тарі або нержавіючих чи емальованих ємностях з дубовою клепкою); спирт плодовий (спирт, отриманий шляхом переробки яблучних виноматеріалів за спеціальною технологією для виробництва алкогольних напоїв за коньячною технологією); біоетанол (спирт етиловий зневоднений, виготовлений з біомаси або із спирту етилового-сирцю для використання як біопалива).

Імпорт, експорт або оптова торгівля **С.е.**, **С.е.** ректифікованим виноградним, **С.е.** ректифікованим плодовим здійснюються за наявності ліцензій лише державними підприємствами (організаціями), спеціально уповноваженими на це КМУ, крім оптової торгівлі **С.е.** на медичні та ветеринарні цілі, яка може здійснюватися за наявності ліцензії закладами охорони здоров'я та суб'єктами господарювання (організаціями) зооветеринарного постачання незалежно від форм власності. КМУ веде реєстр зазначених закладів охорони здоров'я та

суб'єктів господарювання зооветеринарного постачання.

Імпорт та експорт спирту коньячного і плодового здійснюються за наявності відповідних ліцензій суб'єктами господарювання, які забезпечені дубовою тарою або нержавіючими чи емальованими ємностями з дубовою клепкою для витримки спирту коньячного і плодового, кваліфікованими фахівцями та власними виробничими потужностями з виробництва спирту коньячного і плодового, коньяку і алкогольних напоїв за коньячною технологією та мають ліцензії на виробництво спирту коньячного та/або плодового. Оптова торгівля спиртом коньячним і плодовим здійснюється суб'єктом господарювання на підставі ліцензії на виробництво коньяку та алкогольних напоїв за коньячною технологією. КМУ визначає порядок ведення реєстру зазначених суб'єктів господарювання.

Ліцензії видаються органом, уповноваженим КМУ, терміном на п'ять років, а плата за ліцензії зараховується до місцевих бюджетів. Сплата за весь термін дії ліцензії не дозволяється.

Мотюк К.Д.

СПИСКИ МИТНІ (CUSTOMS LISTS) – у Стародавній Греції спеціальні реєстраційні книги, в яких митник (еллініст) фіксував номенклатуру, обсяги, пункти призначення вантажів, що проходили через порт. Для території України (Пантікапей, Боспор) відомі з промови Демосфена «Проти Форміону про позику» (XXXIV, 34).

У **С.м.** заносилися всі товари, в тому числі й ті, що не обкладалися звичайними експортно-імпортними митами. Немає сумніву, що цей облік проводився не стільки зі статистичною, скільки з фіскальною метою: купці, звільнені від вивізного

мита, все рівно мали сплачувати митним властям портове мито – елліменіон (ελλιμένιον τέλος) – за право користування інфраструктурою гавані.

Адміністрація портів через митників-елліменістів вела суворий облік не тільки асортименту й обсягів товарів на кораблях, що вантажилися в доках, а й установлювала певний контроль за тими суднами, що заходили в порт, наприклад, для поповнення запасів. Усі записи зберігались у спеціальних митних або портових архівах. Завдяки цьому під час суперечок приватних торговців із портовою або митно-податковою адміністрацією, під час конфліктів учасників торговельних операцій між собою зацікавлені сторони могли використовувати ці спеціальні митні записи (απογραφαί) в судових справах. Про загальне поширення цієї практики свідчить уже згадувана промова Демосфена 328 р. до н. е.

Колесников К.М.

СПИСОК БІЛИЙ – див. «БІЛИЙ СПИСОК»

СПИСОК ЗЕЛЕНИЙ – див. «ЗЕЛЕНИЙ СПИСОК».

СПИСОК ПРАЦІВНИКА РОСІЙСЬКОЇ МИТНИЦІ АТЕСТАЦІЙНИЙ (ФОРМУЛЯРНИЙ) – див. АТЕСТАЦІЙНИЙ (ФОРМУЛЯРНИЙ) СПИСОК ПРАЦІВНИКА РОСІЙСЬКОЇ МИТНИЦІ.

СПИСОК ТОВАРІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ МІНІМАЛЬНИЙ – див. МІНІМАЛЬНИЙ СПИСОК ТОВАРІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ.

СПИСОК ЧОРНИЙ – див. «ЧОРНИЙ СПИСОК».

СПІВДРУЖНІСТЬ ДОМІНІКИ – див. ЗОНА ОФШОРНА СПІВДРУЖНІСТЬ ДОМІНІКИ.

СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ (COMMONWEALTH OF INDEPENDENT STATES) – регіональна міжнародна організація, утворена 08.12.1991 керівниками Республіки Білорусь, Російської Федерації та України, які підписали Угоду про її створення. 21.12.1991 р. в Алма-Аті глави одинадцяти суверенних держав підписали Протокол до цієї Угоди, у якому підкреслили, що Азербайджанська Республіка, Республіка Вірменія, Республіка Білорусь, Республіка Казахстан, Киргизька Республіка, Республіка Молдова, Російська Федерація, Республіка Таджикистан, Туркменістан, Республіка Узбекистан та Україна на рівноправних засадах утворюють **СНД**. Грузія стала членом **СНД** у 1993 р., а 18.08.2009 офіційно вийшла з **СНД**. 26.08.2005. Туркменістан заявив про те, що буде брати участь в **СНД** у якості «асоційованого члена».

22.01.1993 був прийнятий Статут **СНД**. Україна не підписала його, і відтак, де-юре не є державою-членом **СНД**, а має статус держави-засновниці та держави-учасниці **СНД**. **СНД** функціонує на засадах суверенної рівності всіх її учасників, які є самостійними та рівноправними суб'єктами міжнародного права. **СНД** не має наднаціональних повноважень. Взаємодія в рамках **СНД** здійснюється через її координаційні інститути, вищими з яких є: Рада глав держав (1 засідання на рік), Рада глав урядів (2 засідання на рік), Рада міністрів закордонних справ (2 засідання на рік), Економічна рада (4 засідання на рік). Ці органи функціонують згідно з Правилами процедури, решта органів – відповідно до положень про них. Виконавчий комітет здійснює функції секретаріату, його штаб-квартира **СНД** дислокується у м. Мінськ, існує відділення Виконкому в м. Москва. Функціонують також Рада постійних повноважних представників держав-учасниць Співдружності при статутних та інших органах Співдружності (1 засідання на місяць), Комісія з економічних питань при Економічній раді (1 засідання на місяць), органи галузевої співпраці (понад 60), діяльність яких охоплює всі напрями багатосторонньої співпраці: Міждержавний статистичний комітет, Економічний Суд, Міждержавний банк, Антитерористичний центр, Бюро координації боротьби з організованою злочинністю тощо.

Головування в **СНД** (в усіх вищих органах, Раді постійних представників та Комісії з економічних питань) здійснюється однією з держав-учасниць упродовж року за принципом ротації, у галузевих органах – згідно з положеннями про них. Єдиний бюджет органів **СНД** фінансується за рахунок пайових внесків держав-учасниць. Посадовими осо-

бами Виконкому є представники держав-учасниць за квотами, що відповідають внескам держав-учасниць до єдиного бюджету. Голову Виконкому – Виконавчого секретаря **СНД** призначає Рада глав держав. На сьогодні в рамках **СНД** склалася модель різноформатного і різнорівневого співробітництва, яка передбачає гнучкість та вибірковість участі у ньому держав-учасниць. Це дозволяє кожній з країн брати участь у тих сферах співробітництва та на тому рівні, які відповідають її національним інтересам.

ВРУ ратифікувала угоду про утворення **СНД** 10.12.1991 із застереженнями, викладеними в її Заяві від 20.12.1991. Згідно із Заявою, зокрема, «Україна заперечує перетворення СНД на наддержавне утворення із своїми органами влади і управління», «...заперечує надання співдружності незалежних держав статусу суб'єкта міжнародного права», «координаційні інститути в рамках співдружності не можуть мати владний характер, а їхні рішення є рекомендаційними».

Україна не бере участі у військово-політичних угодах, спрямованих на створення оборонного союзу в межах **СНД**, а відтак – не є стороною Договору про колективну безпеку (ОДКБ), не бере участі й у Колективних силах **СНД** для підтримання миру поза егідою ООН чи ОБСЄ. Де-юре Україна не є членом Міжпарламентської Асамблеї (МПА) держав-учасниць **СНД**, хоча делегації ВРУ беруть у засіданнях МПА активну участь. Загалом, Україна утримується від будь-яких дій в рамках **СНД**, якщо це не відповідає курсу нашої держави на інтеграцію до європейського політичного, економічного та правового простору. Водночас, у питаннях багатостороннього співробітництва з державами-учасницями **СНД**, які відповідають національним інтересам України і органічно поєднуються з курсом України на європейську інтеграцію, позиція нашої держави є досить активною.

Останнім часом Україна бере участь у всіх засіданнях керівних органів **СНД** на максимально високому рівні, приєдналася до Правил процедури вищих органів **СНД** та Положення про Національного координатора, призначила Національного координатора, поновила участь у Місії спостерігачів від **СНД** на виборах і референдумах, приєднується до окремих органів галузевого співробітництва і переглядає застереження до низки документів **СНД**.

Протягом 2011 р. в рамках **СНД** Україною підписано 15 міждержавних та 36 міжурядових документів, серед основних – Договір про зону вільної торгівлі; Програма інноваційного співробітництва до 2020 р.; Рамкова програма у сфері використання атомної енергії до 2020 р. «Співробітництво Атом-**СНД**»; Рішення щодо створення Ради зі співробітництва у сфері фундаментальної науки; Заходи з проведення у 2011 р. Року підвищення продовольчої безпеки; Програма співробітництва у протидії незаконній міграції на 2012 – 2014 рр.; Концепція співробітництва у сфері культури та інші. Україна брала активну участь у підготовці нового Договору про зону вільної торгівлі в рамках **СНД**, який був підписаний 18.10.2011 у ході засідання Ради глав урядів **СНД**. Основні його положення регулюють умови торгівлі України з державами **СНД**, у тому числі, й з членами Митного союзу.

Барановський О.І.

СПІВРОБІТНИЦТВО З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ МІЖНАРОДНЕ (INTERNATIONAL COLLABORATION ON ISSUES OF THE STATE CUSTOMS AFFAIRS) – складова частина зовнішньополітичної діяльності України. Міжнародна діяльність центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, спрямовується і координується Президентом України, КМУ та здійснюється за погодженням з Міністерством закордонних справ України.

За дорученням КМУ Міністерство доходів і зборів України (з травня 2014 р. ДФСУ) може в обсязі наданих відповідно до закону повноважень вести переговори та консультативну роботу, пов'язану з підготовкою міжнародних договорів з питань державної митної справи та забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, з метою вдосконалення митного контролю підтримує зв'язки з митними адміністраціями іноземних держав – на двосторонньому рівні та на багатосторонньому – з ЄС та в рамках міжнародних організацій та об'єднань (ВМО, Організація Чорноморського Економічного Співробітництва, Організація за демократію та економічний розвиток, ООН, СНД, СОТ тощо). Україна стала членом ВМО у 1992 р. шляхом приєднання до Конвенції про створення Ради митного співробітництва. Міністерство доходів і зборів України (з травня 2014 р. ДФСУ) бере участь у сесіях ВМО та діяльності комітетів з різних напрямів митної справи, які є робочими органами ВМО.

Відповідно до міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, митними органами України спільно з митними органами суміжних держав може здійснюватися: проведення спільного митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон України; узгодження в установленому законом порядку часу здійснення митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон України, процедур митного контролю, митного оформлення та взаємне визнання документів, що використовуються митними органами для виконання митних формальностей; проведення спільних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення і припинення контрабанди та порушень митних правил; проведення в установленому законом порядку спільних заходів,

спрямованих на запобігання, виявлення і припинення правопорушень у сфері службової діяльності працівників митних служб; проведення інших спільних одноразових чи постійних заходів з питань, що відповідно до законодавства України належать до повноважень митних органів; обмін інформацією, у тому числі з використанням інформаційних технологій та систем.

З метою вирішення невідкладних питань щодо пропуску товарів, виявлення та припинення контрабанди і порушення митних правил, забезпечення законності і правопорядку в пунктах пропуску через державний кордон України керівнику митниці та його заступникам надається право проведення робочих зустрічей з представниками митного органу суміжної іноземної держави. Взаємодія митних органів України з митними та іншими уповноваженими органами іноземних держав, а також з міжнародними організаціями з питань боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил здійснюється в порядку, передбаченому міжнародними договорами України, укладеними відповідно до закону.

Разумей М.М.

СПІВУЧАСТЬ У ЗЛОЧИНІ (COMPLICITY) – умисна спільна участь декількох суб'єктів злочину у вчиненні винятково умисного злочину. Кримінальне законодавство виділяє вчинення злочину групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією та визначає види співучасників: виконавець, організатор, пособник, підбурювач. Термін «організація» (у буквальному перекладі з латини – «додати струнки вигляд») означає об'єднання групи людей для спільної скоординованої діяльності на основі розподілу функціональних обов'язків та ієрархічної структури. Ієрархічність побудови організації передбачає чіткий розподіл функціональних обов'язків, що сприяє підвищенню професіоналізму учасників з одного боку, і обмежене посвячення кожного у всі справи і плани співтовариства, з іншого. Організатор організованої групи чи злочинної організації підлягає кримінальній відповідальності за всі злочини, вчинені організованою групою чи злочинною організацією, якщо вони охоплювалися його умислом. Інші учасники організованої групи чи злочинної організації підлягають кримінальній відповідальності за злочини, у підготовці або вчиненні яких вони брали участь, незалежно від тієї ролі, яку виконував у злочині кожен із них.

Особливою формою організованої злочинності є транснаціональні групи, які включають у сферу своєї діяльності території поза країною свого базування. При цьому вони використовують більш сприятливі умови інших країн (правові, економічні, соціальні) для своєї діяльності, щоб займатися постачаннями нелегальних товарів і послуг на ринки, де можливе вилучення максимального прибутку. Виконавець (співвиконавець) підлягає кримінальній відповідальності за статтею Особливої частини ККУ, яка передбачає вчинений ним злочин. Організатор, підбурювач та пособник підлягають кримінальній відповідальності за відповідною частиною ст. 27 і тією статтею (частиною статті) Особливої частини ККУ, яка передбачає злочин, вчинений виконавцем. Не є співучастю не обіцяне заздалегідь переховування злочинця, знарядь і засобів вчинення злочину, слідів злочину чи предметів, здобутих злочинним шляхом, або придбання чи збут таких предметів. Не є співучастю також обіцяне до закінчення вчинення злочину неповідомлення про достовірно відомий злочин, який готується або вчиняється. Такі особи підлягають кримінальній відповідальності лише у випадках, коли вчинене ними діяння містить ознаки іншого злочину.

Пунда О.О.

СПІЛКА ВЕТЕРАНІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (VETERANS UNION OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – всеукраїнська громадська організація, основною метою діяльності якої є захист прав та інтересів ветеранів митної служби, сприяння утвердженню в митних органах моральних та духовних цінностей, відродження, збереження та збагачення кращих традицій митної служби.

С.в. ставить перед собою основні завдання у вихованні молодих митників у дусі патріотизму, відданості ідеалам Української держави, сприяння захисту економічних інтересів України.

У 2001 р. А.В. Колос, державний радник митної служби II рангу, ініціював і очолював **С.в.** (до 18.05.2012), яка об'єднала колишніх працівників митної галузі. Відділення Спілки ветеранів діють у всіх митницях України. На час створення **С.в.** ветеранами митної служби називали службовців із 10-річним досвідом роботи в Держмитслужбі та 15-річним трудовим досвідом.

Під час дії Положення про наставництво у митній службі України члени відділень **С.в.** залучались до призначення наставників (за їх попередньою згодою), вони надавали рекомендації щодо підготовки індивідуального плану теоретичної та практичної підготовки працівника у період наставництва.

Прус Л.Р.

СПІЛКА ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ – див. ПРОФЕСІЙНА СПІЛКА ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ.

СПІЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ СПІЛЬНИЙ.

«СПІЛЬНИЙ РИНОК» – див. ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО («СПІЛЬНИЙ РИНОК»).

СПІЛЬНИЙ ТРАНЗИТ – див. ТРАНЗИТ СПІЛЬНИЙ.

СПЛАТА ЄДИНОГО ЗБОРУ, ЯКИЙ СПРАВЛЯЄТЬСЯ У ПУНКТАХ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – див. ПОРЯДОК СПЛАТИ ЄДИНОГО ЗБОРУ, ЯКИЙ СПРАВЛЯЄТЬСЯ У ПУНКТАХ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ.

СПЛАТА МИТА І ПОДАТКІВ ПОПЕРЕДНЯ (ADVANCE PAYMENT OF DUTIES AND TAXES) – сплата за бажанням платника податків грошових коштів на відповідні рахунки, відкриті в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, як попереднє грошове забезпечення сплати майбутніх податків або митних платежів (мита, акцизного податку із ввезених підакцизних товарів, ПДВ із ввезених товарів).

С. також називається предоплатою або авансовим платежем, який в Україні здійснюється у національній валюті.

Відповідно до МКУ 2012 р., у разі ввезення товарів на митну територію України, нараховані платником податків суми митних платежів підлягають сплаті у державний бюджет України до або на день подання митної декларації для митного оформлення, крім випадків, якщо товари ввозяться на митну територію України із звільненням від оподаткування митними платежами. Тому як правило перед початком митного оформлення суб'єкт ЗЕД перераховує на розрахунковий рахунок митниці грошові кошти у формі **С.** (авансових платежів) із зазначенням призначення платежу «передоплата за митне оформлення», «для зарахування попередньої оплати за митне оформлення», «попередня оплата за митне оформлення» тощо.

Для зарахування **С.** (авансових платежів) у рахунок сплати митних платежів платник податків робить відповідне розпорядження та виконує відповідні митні формальності. Після завершення митних формальностей кошти у сумі, на яку зроблено розпорядження, перераховуються у державний бюджет. У разі відмови від завершення митних формальностей сума передоплати, на яку зроблено розпорядження, знову набуває статусу **С.** (авансових платежів).

Повернення **С.** (авансових платежів) здійснюється на підставі заяви про повернення без нарахування відсотків на суму коштів, унесених як авансові платежі. У випадку перебування **С.** (авансових платежів) на відповідних рахунках без розпорядження про використання протягом 1095 днів з дня їх внесення, вони підлягають перерахуванню у державний бюджет.

Інформація про використання коштів, унесених як предоплата, надається платнику податків за вимогою.

Медвідь Ю.О.

СПЛАТА МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ – див. ПОРЯДОК І ФОРМИ СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ.

СПОЛУЧЕННЯ ЗАЛІЗНИЧНЕ МІЖНАРОДНЕ (INTERNATIONAL RAIL TRAFFIC) – перевезення пасажирів, вантажів, багажу, вантажобагажу та пошти між Україною та іноземними державами. Тарифи на перевезення вантажів, пасажирів, багажу, вантажобагажу залізничним транспортом у міжнародному сполученні встановлюються відповідно до міжнародних договорів та чинного законодавства.

Фрадинський О.А.

СПОРТИВНА ЗБРОЯ – див. ЗБРОЯ СПОРТИВНА.

СПРАВА МИТНА (CUSTOMS AFFAIRS) – у науковій літературі існує значна кількість визначень поняття **С.м.** Під **С.м.** розуміють використання мита, інших інструментів митно-тарифного та нетарифного регулювання, а також процедури митного оформлення та контролю.

С.м. науковці визначають і як сукупність різноманітних засобів приведення в життя митної політики держави, і як особливий вид державної діяльності, оскільки її метою є захист національної безпеки, коли уповноважені органи використовують специфічні засоби та вживають заходи, притаманні тільки відповідним, визначеним законом державним органам та їхнім посадовим особам, і як стосунки, що складаються в системі зовнішньоекономічних відносин.

Починаючи з часів Митного кодексу СРСР 1991 р., законодавці формулюють **С.м.** як порядок і умови переміщення через митний кордон товарів та називають функції митних органів, кількість яких відповідно до кожної нової редакції Митного кодексу збільшується. Із наукової точки зору, основним недоліком законодавчого визначення **С.м.** є те, що воно дефініціює власне функції та повноваження об'єкта, а не сам об'єкт.

Аналіз недоліків законодавчого визначення **С.м.**, результати дослідження авторських визначень вчених та міжнародних підходів до даного поняття, а також той факт, що безпосереднє здійснення **С.м.** покладається саме на митні органи, які наділені виключною компетенцією в даній галузі регулятивної діяльності, доводять, що **С.м.** – це виключна діяльність митних органів щодо забезпечення реалізації митної політики.

Бережнюк І.Г.

СПРИЯННЯ ЕКСПОРТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ (STATE SUPPORT FOR EXPORT ACTIVITIES) – система державної підтримки страхування, гарантування та кредитування експорту, яка є важливим чинником стимулювання експортної діяльності за допомогою якої забезпечується щонайбільше можливих переваг для виходу національних виробників на зовнішній ринок. При цьому державні регуляторні заходи щодо стимулювання експорту розцінюються ГАТТ/СОТ як одна з форм нетарифних обмежень. Вони входять у групу «участь держави у зовнішньоторговельних заходах (субсидування виробництва і експорту товарів)».

Для надання фінансової підтримки розвитку експортно-імпортної діяльності країни більшість урядів ініціювали створення спеціалізованих банків, установ, до основних функцій яких належать: короткострокове та довгострокове кредитування експортерів; гарантування та страхування експортних кредитів; довгострокове кредитування іноземних урядів та фірм. Функціонування спеціалізованих банків, як правило, підпорядковане тенденціям економічного розвитку. Так, у США фінансуванням зовнішньої торгівлі, крім комерційних банків, займається експортно-імпортний банк США, Ексімбанк (Export-Import Bank, Eximbank). Це корпорація, яка перебуває в повному володінні уряду США. Банк виконує такі функції: надання прямих кредитів експортерам та імпортерам; сприяння комерційним банкам та іншим фінансовим установам, які забезпечують експортні продажі; страхування експортних кредитів і надання гарантій. У Японії фінансуванням зовнішньої торгівлі займається Ексімбанк (фінансовий інститут японського уряду) разом з комерційними банками та торговими домами. Фінансування експорту погоджується із загальною стратегією японського експорту машин та обладнання. Ексімбанк, як правило, фінансує 60 – 70 % суми кредиту за пільговим відсотком, решту суми надають комерційні банки на умовах, що залежать від ситуації на ринку. У Великій Британії підтримка фінансування експортно-імпортних операцій здійснюється через Департамент гарантії експортних кредитів (Exports Credits and Guarantee Department, ECGD). Банк отримує різницю між відсотком за кредитом і ставкою рефінансування через субвенції, які виплачує ECGD. На час виробництва експортного товару ECGD не надає фінансової підтримки. Експорт у Франції фінансують Французький центральний банк (Banque de France), Французький банк зовнішньої торгівлі (Banque Francaise du Commerce Exterier, BFCE) та комерційні банки. У Німеччині більшу частину експортного фінансування здійснюють два спеціальних інститути: Консорціум німецьких комерційних банків «Експорт-кредит» (Ausfuhrkredit GmbH/ Frankfurt am Main, AKA) та Кредитна установа для відбудови (Kreditanstalt fuer Wiederaufbau, KfW).

Одним з найпоширеніших методів стимулювання експорту товарів є надання експортних премій, або субсидій. Експортні премії (субсидії) – це фінансові пільги, що надаються урядом або приватними організаціями фірмам-експортерам на вивезення певних товарів за кордон. Вони покривають частину витрат національних виробників і в такий спосіб підвищують їх конкурентоспроможність на зовнішніх ринках. На практиці субсидування здебільшого застосовується щодо виробництва товарів в цілому, як на внутрішній, так і на зовнішній ринок, хоча деякі субсидії діють виключно щодо експорту. З огляду на це, субсидії поділяються на прямі й непрямі. Прямі експортні субсидії (премії) – певні суми, що виплачуються експортеру для вивезення товарів, в експорті яких зацікавлена країна. Непряме субсидування експорту є більш поширеним і передбачає фінансові пільги окремим галузям народного господарства або економіці загалом на отримання кредитів, сплату податків, витрат на електроенергію, транспорт тощо. Поширення субсидування ЗЕД змусило ГАТТ розробити відповідні правила субсидування і стягування компенсаційного мита. На «Токійському раунді» було прийнято Кодекс із субсидій і компенсаційного мита, який був уточнений під час «Уругвайського раунду».

Однією з найстаріших і найпоширеніших форм фінансового заохочення вивезення товарів є державне страхування експорту, яке найчастіше здійснюється через надання державних гарантій на експортні кредити. У більшості країн світу операції страхування експорту виконують спеціальні установи. Наприклад, у США – це Експортно-імпортний банк, у Великобританії – Департамент гарантій експортних кредитів, у Німеччині, Бельгії та деяких інших країнах функції державного страхування експорту виконують приватні страхові компанії, що здійснюють ці операції за рахунок коштів, які надає держава. Сучасна зовнішня торгівля практично неможлива без надання експортних кредитів. Це пояснюється підвищенням вартості товарів на світовому ринку, насамперед високотехнологічних виробів і комплектного обладнання. Створення сучасної системи кредитного заохочення експорту характеризується якісно новими елементами: орієнтація на найперспективніші вироби машинобудівної продукції в кожній країні; поширення державної допомоги на короткострокове кредитування; широке використання міжурядових банківських організацій для збуту національної продукції.

Значну роль у розширенні експорту товарів і послуг відіграє надання міжурядових кредитів з урахуванням і так званої фінансової допомоги. Ця форма стимулювання зовнішньоекономічних зв'язків із засобу тимчасового сприяння вивезенню окремих видів продукції країн-кредиторів, якою вона була на початковому етапі, перетворилася на постійно діючий універсальний засіб.

Важливим засобом форсування експорту насамперед у країни, що розвиваються, за до-

помогою кредитів, стали кредити міжнародних банківських організацій, головними фінансовими донорами яких є найбільші промислово розвинені країни. Основною міжнародною організацією в цій галузі є Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР) разом з його організаціями, так звана Група світового банку. Важливу роль у кредитуванні країн Східної Європи і СНД відіграє Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР). Крім названих фінансових організацій діють також інші регіональні фінансові інститути, такі як Міжамериканський банк розвитку, Фонд розвитку та Інвестиційний банк ЄС, Азіатський та Карибський банки розвитку.

Серед різних форм сучасного стимулювання експорту найбільш всеохоплюючою і поширеною є звільнення експортерів від сплати непрямих і деяких прямих податків, до чого вдаються майже всі розвинені держави. Податкові пільги застосовуються, як правило, однаковою мірою до всіх учасників міжнародної торгівлі. Податкове заохочення експорту здійснюється переважно в такі способи: звільнення експортних товарів від непрямих податків; розширення номенклатури товарів, відповідно до яких стягнуті раніше митні збори повертаються (повернення мита); звільнення від сплати податків на матеріали, використані у виробництві експортних товарів; зниження прямого оподаткування підприємців для часткової компенсації їх витрат як експортерів; створення неоподатковуваних грошових форм для розвитку експорту; відстрочення сплати податків; запровадження системи умовного безмитного ввезення. Поряд з непрямим оподаткуванням у багатьох країнах експортерам надаються пільги у формі часткового звільнення від сплати прямих податків, знижується податок з фірм, що створюють зарубіжні філії.

Україна, на відміну від усіх головних торговельних партнерів (Росія, країни ЄС, Центральної і Східної Європи) не має власної системи підтримки гарантування та кредитування експорту і, відповідно, відсутній також банк розвитку, який би виконував функцію розвитку державної підтримки експорту. В Україні відсутня також необхідна інфраструктура для розвитку експортного потенціалу. Тому реформи у сфері розвитку зовнішньої торгівлі України мають бути спрямованими на формування дієвих інститутів державної підтримки експортних виробництв і розвитку експорту.

Івашова Л.М.

СПРИЯННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПІД ЧАС ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН (PROMOTING THE PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS WHEN MOVING GOODS ACROSS THE CUSTOMS BORDER) – діяльність посадових осіб митного органу щодо створення відповідних умов для захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів, які містять об'єкти інтелектуальної власності через митний кордон України товарів, шляхом застосування відповідних адміністративно-правових заходів.

Питання **С.** урегульовані Розділом XIV «Сприяння захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України» МКУ. **С.**, вжиття заходів щодо запобігання переміщенню через митний кордон України товарів з порушеннями охоронюваних законом прав інтелектуальної власності є призначенням та одним із основних завдань митних органів України.

До адміністративно-правових заходів, які можуть застосовуватися посадовими особами митного органу для запобігання переміщенню через митний кордон України товарів з порушеннями охоронюваних законом прав інтелектуальної власності належать: внесення об'єкту інтелектуальної власності в митний реєстр; ведення митного реєстру; проведення митного контролю товарів, які містять об'єкти інтелектуальної власності; призупинення митного оформлення; поміщення товарів на склад митного органу; відбір проб і зразків товарів, щодо яких прийнято рішення про призупинення митного оформлення; знищення товару; здійснення провадження про порушення митних правил та ін.

У зв'язку із цим, доцільно говорити, що поряд із загальним порядком переміщення товарів через митний кордон України, існує й особливий, який має суттєві відмінності і зумовлений об'єктивною необхідністю застосування спеціальних заходів у випадках переміщення через митний кордон України товарів з порушеннями охоронюваних законом прав інтелектуальної власності. Таким чином, митні органи лише створюють відповідні умови для захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України шляхом використання та застосування відповідних заходів.

Білак Н.І.

СПРОЩЕНА ПРОЦЕДУРА ЗНИЩЕННЯ ТОВАРІВ – див. ПРОЦЕДУРА ЗНИЩЕННЯ ТОВАРІВ СПРОЩЕНА.

СПРОЩЕНИЙ МИТНИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ СПРОЩЕНИЙ.

СПРОЩЕННЯ СПЕЦІАЛЬНІ (SPECIAL FACILITATIONS) – виключне право на здійснення окремих митних процедур юридичним особам, які відповідають умовам присвоєння статусу уповноваженого економічного оператора; переваги у вигляді виключного права на здійснення дій, передбачених у законодавстві з питань державної митної справи, які стимулюють забезпечення та

підтримку безпеки міжнародних постачань.

Порядок застосування **С.с.** встановлюється КМУ. Так, уповноваженому економічному оператору можуть надаватися такі **С.с.**:

– в Україні – див. УПОВНОВАЖЕНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ОПЕРАТОР (УЕО);

– в ЄС: процедури спрощеного декларування («спрощене декларування», «здійснення митних формальностей за місцезнаходженням товарів»); транзитні спрощення («застосування загальної гарантії або звільнення від гарантії», «звільнення від необхідності дотримання передбаченого маршруту», «самостійне накладення пломб спеціального типу» а також статуси «уповноваженого вантажовідправника» і «уповноваженого вантажоодержувача»). **С.с.** поділяють на: спрощення, що стосуються трейдера та спрощення, що залежать від виду транспорту;

– у Митному союзі Росії, Білорусі та Казахстану: тимчасове зберігання товарів у приміщеннях, на відкритих майданчиках та інших територіях уповноваженого економічного оператора; випуск товарів до подання митної декларації; проведення митних операцій пов'язаних з випуском товарів, у приміщеннях, на відкритих майданчиках та інших територіях уповноваженого економічного оператора; інші спеціальні спрощення, передбачені митним законодавством Митного союзу.

Перелік товарів, щодо яких не можуть застосовуватися спеціальні спрощення, визначається рішенням Комісії митного союзу. Крім **С.с.** на національному рівні уповноваженим економічним операторам можуть бути надані інші пільги. Так, у Російській Федерації це попереднє митне декларування, у тому числі з поданням неповної та (або) періодичної декларації на товари, періодичне митне декларування та можливість вказувати один класифікаційний код у відношенні товару в незібраному або розібраному вигляді, в тому числі в некомплектному або незавершеному вигляді, ввезення або вивезення якого передбачається кількома товарними партіями; можливість завершення митної процедури митного транзиту безпосередньо на об'єктах уповноважених економічних операторів, а в Білорусі – звільнення від ПДВ, що справляється митними органами, на товари, що ввозяться у Республіку Білорусь. У Республіці Казахстан додатково введені такі спрощення як: надання митним органам в електронному вигляді попередньої інформації про товари, запланованих до переміщення через митний кордон Митного союзу, транспортних засобах міжнародного перевезення, які переміщують такі товари; при здійсненні процедури митного транзиту митні органи не вимагають надання забезпечення сплати відповідних митних зборів і податків, якщо декларантом є УЕО.

Застосування **С.с.** сприяє: скороченню фінансових витрат на тимчасове зберігання товарів, вантажно-розвантажувальні роботи, а також інших витрат, пов'язаних з тимчасовим зберіганням; істотному зменшенню фінансових витрат на транспортування товарів (транспорт прибуває на склад компанії, розвантажується і виїжджає), більш прозорій і передбачуваній організації логістики; полегшенню процесу здійснення митних процедур та митного контролю, у тому числі, скороченню термінів випуску товарів і зменшенню кількості митних оглядів; відсутності залежності від митної політики та кон'юнктури, від прийнятих рішень щодо оптимізації митних постів, складів тимчасового зберігання та змін порядку митного оформлення; можливості використання випуску товарів до подання митної декларації та періодичного митного декларування, дозволяє компанії набагато оперативніше розпоряджатися товарами.

Прус Л.Р.

СРІБЛЯНИК (СРІБНИК) (SRIBLIANYK) – давньоруські срібні монети, які карбувалися у X – XI ст. Назву **С.** ввели нумізмати в XIX ст., використавши термін Іпатіївського літопису, хоча із того тексту незрозуміло про які саме монети йшла мова.

Карбування власних монет було викликане, з одного боку, браком срібних монет, що пояснюється скороченням обсягів надходження арабських дирхемів, з іншого – намаганням київських князів зміцнити міжнародний авторитет Київської Русі шляхом карбування власної монети. У процесі виробництва **С.** використовувалося срібло арабських монет. Під час карбування **С.** кружки монет не вирізалися із пластин, а були литими. Припускають, що штемпелі були із бронзи і мали вигляд щипців. Монетні штемпелі були нестійкі та швидко потребували заміни. Копіювання проводилось часто і не дуже вміло, що невпізнанно спотворювало надписи. Над кожним із типів монет X – XI ст. працював провідний майстер і декілька помічників та учнів. **С.**, які поступалися за кількістю та якістю металу перед арабськими монетами, не відігравали помітної ролі у грошовому обігу Київської Русі.

С. карбували у Києві за часів князів Володимира Святославовича (980 – 1015 рр.), Святополка Володимировича (1015 – 16 рр., 1018 – 19 рр.) та Ярослава Мудрого (під час правління у Новгороді до 1015 р. та в Києві – 1019 – 54 рр.). Окрему групу становлять монети тмутараканського князя Олега-Михайла, які випускалися бл. 1070 р.

Яковенко О.В.

Сріблянник Володимира Святославовича

СТАВКА МИТА (DUTY RATE) – розмір податкових нарахувань на (від) одиницю (одиниці) виміру бази оподаткування. В Україні застосовуються такі види ставок мита:

– адвалорна – у відсотках до бази оподаткування;

– специфічна – у грошовому розмірі на одиницю бази оподаткування;

– комбінована, що складається з адвалорної та специфічної ставок мита.

Ставки мита, крім сезонного та особливих видів мита, встановлюються виключно законами України з питань оподаткування. Ввізне мито на товари, митне оформлення яких здійснюється в порядку, встановленому для підприємств, нараховується за ставками, встановленими Митним тарифом України. Ввізне мито є диференційованим щодо товарів, що походять з держав, які спільно з Україною входять до митних союзів або утворюють з нею зони вільної торгівлі. У разі встановлення будь-якого спеціального преференційного митного режиму згідно з міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, застосовуються преференційні ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України. До товарів, що походять з України або з держав – членів СОТ, або з держав, з якими Україна уклала двосторонні або регіональні угоди щодо режиму найбільшого сприяння, застосовуються пільгові ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України, якщо інше не встановлено законом. До решти товарів застосовуються повні ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України. Ввізне мито на товари, митне оформлення яких здійснюється в порядку, встановленому для громадян, нараховується відповідно до розділу XII МКУ у редакції 2012 р.

Сезонне мито нараховується за ставками, встановленими ЗУ «Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції». Особливі види мита нараховуються за ставками, встановленими рішеннями Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі про застосування антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів, відповідно до ЗУ «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту», «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну».

Фрадинський О.А.

СТАВКА МИТА ЕФЕКТИВНА (EFFECTIVE TARIFF RATE) – розмір ставки, який реально захищає внутрішній ринок та характеризує наскільки ставка ввізного мита сприяє збільшенню вартості товару в процесі його обробки і залежить від різниці в рівні ставок імпортних мит на готову продукцію, імпортовані сировину, компоненти та їх питомої ваги у вартості кінцевого виробу. У разі використання тарифної ескалації ефективна ставка тарифу завжди буде істотно перевищувати номінальну ставку тарифу на готову продукцію.

У дослідженнях ЮНКТАД була розроблена формула, що дозволяє визначити **С.м.е.**, яка відображає залежність між збільшенням митного захисту продукції і підвищенням різниці мита на готову продукцію і сировини для її виробництва:

$$Z=(t-\Sigma ms)/V,$$

де Z – **С.м.е.**, t —номінальна ставка мита на готову продукцію, s – номінальна ставка мита на сировину, m – коефіцієнт, що показує частку сировини в ціні товару, V – коефіцієнт, що показує частку вартості, доданої у процесі обробки.

З формули видно, що рівень тарифного захисту підвищується не тільки за рахунок збільшення різниці у величинах мита на сировину і готові вироби, а й у міру зменшення ступеня обробки продукції. Тобто високі ставки мита на готову продукцію, разом з практикою тарифної ескалації швидше сприятимуть всередині країни переважно складальному виробництву, виробництвам з низьким ступенем обробки та низькою величиною створюваної доданої вартості, ніж налагодженню виробництв з повним технологічним циклом. У той же час це може сприяти поглибленню спеціалізації національної промисловості.

Використовується й інший підхід до визначення **С.м.е.:**

$$T_e = \frac{T_n - A * T_i}{1 - A},$$

де T_e – ефективний рівень митного захисту; T_n – номінальна ставка тарифу на кінцеву продукцію; T_i – номінальна ставка тарифу на імпортовані частини і компоненти; А – частка вартості імпортованих компонентів у вартості кінцевого продукту.

Отже, політика ефективного тарифного захисту передбачає застосування низьких ставок імпортного мита на імпортні сировину, комплектуючі і високих ставок – на кінцеву продукцію. На основі розрахунку ефективного рівня митного захисту приймаються важливі рішення у сфері торговельної політики. Наприклад, уряд хоче захистити національних виробників готової продукції. Для цього необхідно зробити ставку імпортного тарифу на готову продукцію на рівні вище ставки тарифу на імпорт проміжної продукції. У результаті реально існуючий (ефективний) рівень митного захисту буде вищим номінального. Якщо уряд ставить завдання захистити від іноземної конкуренції сектори, які виробляють проміжну продукцію, але стимулювати конкуренцію в секторах, які виробляють готову продукцію, то можна встановити високий імпортний тариф на проміжну продукцію, внаслідок чого номінальна ставка тарифу на готову продукцію насправді означатиме більш низький, а іноді й негативний рівень фактичного митного захисту

Прус Л.Р.

СТАВКА МИТА ЗВ'ЯЗАНА (TARIFF BINDINGS) – максимальна ставка мита на імпорт певного товару, що зафіксована в зобов'язаннях країни в рамках СОТ і яка не може бути змінена країною-імпортером в односторонньому порядку. Якщо країна, що застосовує **С.м.з.** вводить більш високу ставку ніж зв'язана, то країни-експортери мають право вимагати її скасування або ж надання відповідної компенсації, наприклад, у вигляді зниження ставок мита за іншими товарами.

Під час тарифних переговорів країна може взяти на себе зобов'язання консолідувати діючий рівень митних ставок на конкретні товари чи знизити його і зв'язати зменшений рівень. Правила СОТ дозволяють пов'язувати мита на граничному рівні, який вищий від діючого та встановлений під час тарифних переговорів. Це означатиме, що країна може вільно змінювати свої ставки мита до граничного рівня, не порушуючи при цьому своїх зобов'язань. Країна, що зв'язала ставки мита, може підняти **С.м.з.** розпочавши нові тарифні переговори з країною – головним постачальником товару, на користь якого була початково зв'язана ставка мита, і визначити під час переговорів умови такого підвищення. У розвинених країнах практично усі ставки мита є зв'язаними.

Яковенко О.В.

СТАВКА МИТА НОМІНАЛЬНА (NOMINAL TARIFF RATE) – тарифні ставки, зазначені у митному тарифі. Вони можуть дати тільки саме загальне уявлення про рівень митного оподаткування, який країна застосовує до власного імпорту або експорту. **С.м.н.** є відношенням ставки мита до величини митної вартості даного товару (у відсотках).

Прус Л.Р.

СТАВКИ МИТА АВТОНОМНІ (AUTONOMOUS RATES OF DUTY) – встановлюються на основі односторонніх рішень державної влади країни поза залежністю від існуючих договорів і угод та інших міжнародних зобов'язань. Таке рішення приймається у вигляді закону парламентом (в Україні – ВРУ), а конкретні ставки автономних мит встановлюються відповідним відомством (зазвичай, Міністерством економіки або фінансів) та схвалюються урядом певної країни незалежно від багатосторонніх або двосторонніх актів (договорів). Розмір мита може змінюватися з урахуванням інтересів держави без узгодження з країнами-партнерами і досягає зазвичай значних розмірів, що використовується під час двосторонніх та багатосторонніх переговорів для отримання поступок в обмін на зниження ставок автономного мита.

С.м.а. – належать до розряду складних митних тарифів, що складаються з двох і більше видів митних ставок. Поділяються на два види: автономні й автономно-конвенційні. Автономні митні тарифи закріплюють як високі ставки мита (максимальні, або генеральні), так і низькі (мінімальні; преференційні). Усі ці ставки митного оподаткування встановлюються державами самостійно, без будь-якого зв'язку з торговельними зобов'язаннями перед третіми країнами. Автономно-конвенційні митні тарифи містять одну або кілька автономних ставок мита і одну або ряд ставок конвенційного мита, які установлюються на основі торговельних угод, укладених даною державою з іншими країнами як на двосторонній, так і на багатосторонній договірній основі. Ці тарифи дозволяють державі здійснювати диференційовану митну політику, у тому числі й у межах міжнародних митних союзів (наприклад, ЄЕС, ЮДЕАК та ін.). В основу митних тарифних ставок покладено принцип, згідно з яким чим вищий ступінь промислової обробки товару, тим вищий відсоток оподаткування. На відміну від автономного тарифу, конвенційний тариф містить перелік ставок мита, що встановлюються в торговельних договорах або угодах між державами для окремих товарів, увезених із митної території однієї договірної держави на митну територію іншої договірної держави. Таким чином за характером походження ставки мита поділяються на автономні мита та конвенційні мита. Конвенційні (договірні) мита встановлюються і закріплюються в рамках двосторонніх або багатосторонніх угод (наприклад ГАТТ/СОТ). У зв'язку із поширенням у міжнародному торговельному праві принципу режиму найбільшого сприяння (РНС), конвенційні ставки, значення яких застосовується щодо країн, з якими держава має закріплений принцип РНС, отримали назву ставок РНС. Значення ставки РНС нижче, ніж значення автономної ставки. Конвенційні мита найбільш поширені у сучасній системі міжнародної торгівлі. Конвенційні ставки мита не можуть бути підвищені державною владою в односторонньому порядку, а є результатами двосторонніх або багатосторонніх угод. У митних тарифах країн – членів угоди – договірне мито поширюється на велику частину товарної номенклатури.

У практиці міжнародних митних відносин є й інші види мита, такі як кумулятивне, каральне, заборонне, наступальне, охоронне, лісове, заступницьке, зрівняльне та ін., але вони не набули значного поширення. До одного й того самого виду мита можуть застосовуватися різні ставки, які прямо встановлюються в митному тарифі. Залежно від розміру митні ставки поділяються на: «генеральні», або «максимальні» – які є найвищими тарифними ставками, стягнутими тією або іншою країною відповідно до її митного тарифу (застосовується державою до товарів, які вивозяться з країн, із якими дана держава не має договорів, укладених на основі РНС; «мінімальні» – пільгові ставки мита, установлені державами на основі укладених ними торговельних договорів або в односторонньому порядку стосовно всіх товарів або окремих груп товарів як поступка іншій договірній стороні (застосовуються

до товарів, якщо не передбачається їх безмитне ввезення, які походять або ввозяться з країн, що застосовують до держав ввезення РНС у митному оподаткуванні); «конвенційні» – установлені для товарів, що походять із країн, які уклали між собою угоду про стягнення більш пільгових митних ставок, а також із країн, на котрі угоди поширюються згідно з принципом найбільшого сприяння (застосовуються з метою розширення торговельних відносин з іншими країнами, широко застосовуються країнами-членами ЄС і Європейської асоціації вільної торгівлі); «преференційні» – є найбільш пільговими, рекомендуються однією державою (або групою держав) у формі знижок із митного тарифу і не поширюються на треті країни.

Івашова Л.М.

СТАВКИ МИТА ПІЛЬГОВІ (PREFERENTIAL CUSTOMS DUTIES) – особливі митні ставки відповідно до яких товари, що імпортуються в країну оподатковуються за мінімальним розміром, тому, як правило, рівень пільгових ставок незначний (від 3 % до 5 % митної вартості товарів) і при цьому вони становлять половину повних ставок. Вони нараховуються на товари, що походять з країн, з якими Україна уклала торговельно-економічні угоди з наданням режиму найбільшого сприяння або національного режиму. Преференційні митні ставки є мінімальними, тому що вони за розмірами є найнижчими, а **С.м.п.** – це окремий вид митних ставок. Вони відрізняються від преференційних тим, що, як правило, за розміром вищі за преференційні ставки і застосовуються до товарів походженням з країн, з якими не укладені угоди про вільну торгівлю чи митні союзи.

Система оподаткування пільговими ставками в Україні зазнала певної еволюції. До 1997 р. пільгові ставки застосовувалися до товарів (предметів), які походили з країн або економічних союзів, що користувались в Україні режимом найбільшого сприяння, а також до товарів з країн, що розвиваються, у межах товарних груп 25 – 97. З 1997 р. дана схема змінилася. Пільгові ставки почали використовуватися при оподаткуванні товарів з країн, що уклали з Україною торговельно-економічні угоди з наданням режиму найбільшого сприяння або національного режиму.

Гребельник О.П.

СТАВКИ МИТА ПОВНІ (FULL CUSTOMS DUTIES) – вид ставок мита, відповідно до яких товари, що імпортуються в країну оподатковуються за максимальним рівнем митно-тарифного оподаткування. Вони застосовуються до товарів, вироблених в країнах, що не входять до переліку країн, з якими укладено угоди про надання режиму найбільшого сприяння або національного, або за відсутності юридичного документа, що засвідчує країну виробника – сертифіката походження товару. Повним митом оподатковуються товари із країн Європи (Мальта, Кіпр, Сербія, Хорватія, Словенія), Азії (Тайвань, Малайзія, Сингапур, Камбоджа, Лаос, Таїланд, Непал, Бангладеш, Афганістан, Іран, Кувейт, Катар) та Африки (Судан, ПАР, Саудівська Аравія, Бруней).

Застосування митних ставок прямо залежить від країни виробництва товару, і є одним із головних елементів системи регулювання товаропотоків між країнами, який має істотне значення при реалізації зовнішньоекономічних торговельних операцій, є визначення країни походження товарів. Треба мати на увазі, що країною походження товарів вважається та, де товари було повністю виготовлено або піддано достатній обробці чи переробці.

Якщо товари виробляються у межах Міждержавної кооперації, то для застосування критерію достатньої переробки може використовуватись кумулятивний принцип походження, згідно з яким при послідовній переробці товару в країнах-учасницях кооперацій ці держави розглядаються з метою визначення походження як одне ціле. При визначенні критерію достатньої переробки товару, виробленого за участю двох або більше країн, країною походження вважається країна, в якій товар було піддано останній суттєвій переробці, достатній для надання йому характерних особливостей.

У разі, коли щодо конкретних товарів чи конкретної країни критерії походження товару окремо не обумовлюються, застосовується загальне правило, відповідно до якого товар вважається підданим достатній переробці, якщо відбулася зміна товарної позиції (класифікаційного коду товару) згідно з номенклатурою товарів при здійснені ЗЕД на рівні будь-якого з перших 4 знаків.

У разі, коли критерій достатньої переробки виражається через адвалорну частку, вартісні показники розраховуються: для імпортованих матеріалів за митною вартістю, тобто вартістю, що підлягає митному оподаткуванню при ввезенні (на базі СІФ) або у випадку, якщо його походження невідоме; за встановленою ціною першого продажу на території країни, де здійснювалось виробництво.

Гребельник О.П.

СТАВКИ МИТА ПРЕФЕРЕНЦІЙНІ (PREFERENTIAL TARIFF RATES) – особливі митні ставки, які включають звільнення від сплати мита і застосовуються до товарів, які походять з держав, що разом з Україною входять до митних союзів або створюють з нею спеціальні митні зони, уклали з Україною договори про вільну торгівлю, а також при прийнятті якогось спеціального преференційного рішення відповідно до міжнародних договорів за участю України. Розпорядженням КМУ від 14.02.1994 Україна приєдналася до Загальної системи преференцій. Сутність даного міжнарод-

ного механізму преференцій полягала в тому, що існувала система митних пільг, які надавалися розвиненими країнами, країнам, що розвиваються. Ці пільги полягають у зниженні мита на готові вироби з цих країн. Рішення з даного питання прийнято на сесії Конференції ООН з торгівлі і розвитку в Нью-Делі у 1964 р. Дані ставки використовуються щодо імпорту із 155 країн, що розвиваються, і 25 територій, причому для 41 з них встановлено безмитне ввезення для усіх видів продукції. Особливість України стосовно Генеральної системи преференцій полягає в тому, що вона була країною-донором. За резолюціями 21 та 24 другої сесії ЮНКТАД, а також резолюцією 96 четвертої сесії цієї Конференції Україна надавала тарифні преференції країнам, що розвиваються. Тарифний преференційний режим було встановлено щодо 149 країн. Тарифні преференції встановлювались на товари, вироблені у країнах, що розвиваються, тільки за умови безпосередньої закупівлі товарів у даних країнах, і розмір преференційних ставок для зазначених товарів був нульовим.

З 1997 р. Україна змінила систему надання преференцій. Було анульовано преференційні ставки щодо товарів, які походили з країн, що розвиваються. Преференції почали діяти тільки щодо товарів, що вироблялись у державах, з якими Україна уклала угоди про вільну торгівлю, – Азербайджан, Вірменія, Латвія, Литва, Молдова, Грузія, Естонія, Казахстан, Туркменістан, Узбекистан. З 01.02.1998 діють преференційні ставки відносно товарів походженням з Росії, а з 01.03.1998 на товари, що виробляються в Білорусі. Товари, які ввозяться та походять з країн, що уклали з Україною договори про вільну торгівлю, звільняються від справляння ввізного мита. Практично кожна угода про вільну торгівлю містить виключення деяких товарів з режиму вільної торгівлі, до яких не застосовуються преференції. За винятком деяких країн (в основному країн Балтії), звільнення від мита відбувається, коли виконуються вказані нижче правила: підтвердження походження товарів шляхом представлення сертифіката форми СТ-1 (або форми EUR – країни Балтії та Македонія); дотримання правила «безпосередньої закупівлі»; дотримання правила «прямого відвантаження».

Для застосування тарифних преференцій щодо зазначених вище країн необхідним елементом є визначення країни походження товарів, яке здійснюється: з країнами СНД – відповідно до Правил визначення країни походження, затверджених Рішенням Ради глав урядів СНД 30.11.2000; з країнами Балтії та Македонією – на підставі правил визначення країни походження товарів, які є невід'ємною частиною цих двосторонніх угод про вільну торгівлю.

Преференційне мито може вводитись державами як на взаємній основі, так і в односторонньому порядку. Так, наприклад, починаючи з 01.01.1965, Радянський Союз надав односторонні, невзаємні і недескримінаційні преференції країнам, що розвиваються, при цьому відмінив нарахування мита при імпорті всіх їхніх товарів. Але, оскільки існувала монополія держави на здійснення ЗЕД, то впровадження даного заходу суттєвого значення не мало. Це був більше політичний, ніж економічний крок, тому що держава, контролюючи всі операції у сфері зовнішньоекономічних зв'язків, могла регулювати товаропотік не економічними, а адміністративними методами.

Гребельник О.П.

СТАВКИ ТАРИФІВ ПІКОВІ – див. ПІКИ ТАРИФНІ (СТАВКИ ТАРИФІВ ПІКОВІ).

СТАЛІЙНИЙ ЧАС – див. ЧАС СТАЛІЙНИЙ.

СТАЛІЯ – див. ЧАС СТАЛІЙНИЙ.

СТАМАТАЄНКО (СТАМАТЕНКО) ЄВСТАФІЙ (STAMATAIENKO YEVSTAFII) – організатор митної служби Богдана Хмельницького (1654 – 1656 рр.), український посол у Стамбулі в 1675 – 1678 рр. Вважався безпринципним політичним авантюристом. Походив з грецької родини, що проживала на Поділлі. У джерелах відомий під прізвищами Астаматій, Остаматій, Стоматій, Остаматенко, Стоматенко, Стамагєнко, Стомагаєнко.

У часи гетьманства Б. Хмельницького був призначений міністром (дозорцем) державного (військового) скарбу Гетьманської держави. У справах фінансів гетьман Б.Хмельницький спирався на козацьку старшину і заможне купецтво. Про це свідчать імена людей, які очолювали фінансовий апарат. Наприклад, **С.** Богдан Хмельницький доручив у 1654 р. збирати прикордонні мита, призначив його «екзактором». Справжнє його прізвище Астаматій, він грек за походженням, мав звання «постельника» при дворі молдавського воєводи Васіле Лупула. **С.** жив на південному кордоні України в різних містах, а свої звіти надсилав гетьманові до Чигирина. Хмельницький не випадково доручив йому таку важливу справу. **С.** був заможною людиною і добре обізнаний з дорученою справою, бо водночас збирачі мита ставали орендарями цих доходів і сплачували державі відразу відповідну суму. Молдавія у той час мала досить розвинену торгівлю. У той час торгівля України розвивалася переважно у південному напрямі з країнами Османської імперії, зокрема з Дунайськими князівствами (Молдавією, Волощиною, Трансільванією). Оскільки греки в Османській імперії керували економічними справами, гетьман довірив цей пост знавцеві справи греку **С.**, який водночас також мав досвід у торгівлі з Молдавією.

У квітні 1654 р. Б. Хмельницький доручив **С.** збирати митний податок – індукту з російських товарів, що завозилися в Україну. Під його керівництвом діяла ціла група урядовців, а зібране ними мито передавалося до скарбу Війська Запорозького. **С.** активно співпрацював з Виговським, який у той час служив генеральним військовим писарем, зокрема постійно повідомляв його про міжнародні та прикордонні новини. За дорученням гетьмана Дорошенка **С.** виконував обов'язки українського посла в Стамбулі. Після переходу Дорошенка на бік росіян **С.** запропонував турецькому султану Мехмеду IV проголосити гетьманом Правобережної України Юрія Хмельницького (1677 р.). У першій половині 1678 р. очолював дипломатичну місію Юрія Хмельницького у Стамбулі. Брав участь у другому Чигиринському поході (1678 р.) турецьких військ (російсько-турецька війна 1676 – 1681 рр.). Відвоювавши у Польщі Немирів, Бар і Меджибіж, відмовився визнавати зверхність султана. У жовтні 1678 р. **С.** було страчено за наказом Юрія Хмельницького.

Крисоватий А.І.

СТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ВІД 26 ЧЕРВНЯ 1990 РОКУ – див. КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КНИЖКИ АТА ВІД 26 ЧЕРВНЯ 1990 РОКУ (СТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ).

СТАНДАРТ ДЕРЖАВНИЙ (ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ – ДСТУ) – див. ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ (ДСТУ).

СТАНДАРТ ООН ДЛЯ ЕЛЕКТРОННОГО ОБМІНУ ДАНИМИ З УПРАВЛІННЯ, ТОРГІВЛІ І ТРАНСПОРТУ – див. ЕДІФАКТ.

СТАНДАРТИ ВСЕСВІТНЬОЇ МИТНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ – див. РАМКОВІ СТАНДАРТИ ВСЕСВІТНЬОЇ МИТНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

СТАНДАРТНА МІЖНАРОДНА ТОРГОВА КЛАСИФІКАЦІЯ ООН (STANDARD INTERNATIONAL TRADE CLASSIFICATION OF UN) – міжнародна класифікація товарів, створена на базі Мінімального списку товарів для міжнародної торгівлі (М.с.).

М.с. Ліги Націй необхідно було переглянути у зв'язку зі змінами у структурі міжнародної торгівлі та потребами держав і міждержавних об'єднань у співставності даних по зовнішній торгівлі. Перегляд М.с. було здійснено Статистичною комісією ООН. Секретаріат ООН спільно з урядами країн та експертів-консультантів розробив видання Міжнародної стандартної торгової класифікації 1950 р. (початковий варіант **СМТК**). Резолюція 299В (XI) Економічної і Соціальної Ради від 12.07.1950 наполегливо рекомендувала усім урядам використовувати **СМТК**. Станом на 1960 р. уряди багатьох держав здійснювали збір даних по міжнародній торгівлі товарами у відповідності до початкового варіанту **СМТК** або ж за національними класифікаціями, що були приведені до нього. Основні міжнародні організації використовували **СМТК** як основу для звітності з міжнародної торгової статистики. Окремі держави застосовували початковий варіант **СМТК** для формування своїх митних номенклатур.

Початковий варіант **СМТК** не узгоджувався із Брюссельською товарною номенклатурою, що діяла у багатьох країнах. Експертами було підготовлено новий варіант **СМТК**, який передбачав зміни у обох класифікаціях. Внаслідок цього держави отримали узгоджені системи товарної номенклатури та статистичної класифікації. Другий перероблений варіант **СМТК** був сформований у 1975 р. та рекомендований Економічною та Соціальною Радою для застосування в міжнародних масштабах.

Третій варіант **СМТК** почав розроблятись за рішенням Статистичної комісії від січня 1981 р. і мав бути підготовлений до набуття чинності нових редакцій Номенклатури Ради митного співробітництва та Гармонізованої системи опису та кодування товарів (ГС) у 1988 р. Ця редакція **СМТК** дотримувалась основних принципів попередніх редакцій, але додатково враховувала: характер товарів і матеріали, із яких вони воготовлені; стадію обробки, ринкову практику і види використання продукту; значущість товару з позиції міжнародної торгівлі; технологічні зміни. Кінцевий варіант третьої редакції **СМТК** був затверджений у лютому 1985 р.

Четвертий варіант **СМТК** був викликаний значними змінами у ГС. Рішення про це було прийнято у березні 2004 р. за рекомендацією Міжустановчої цільової групи із статистики міжнародної торгівлі товарами. У ньому збережена структура третього переглянутого варіанту і міститься така ж кількість розділів, відділів та груп. Зміни були внесені на рівні основних позицій та окремих підгруп. Було виключено 238 основних позицій та включено 87 нових позицій.

Четвертий варіант **СМТК** містить такі розділи: Розділ 0 «Продукти харчування та живі тварини» (36 товарних груп); Розділ 1 «Напої та тютюн» (4 товарні групи); Розділ 2 «Нехарчова сировина, крім палива» (36 товарних груп); Розділ 3 «Мінеральне паливо, мастильні масла та аналогічні матеріали» (11 товарних груп); Розділ 4 «Тваринні та рослинні олії, жири та віск» (4 товарні групи); Розділ 5 «Хімічні речовини та аналогічна продукція, що не ввійшли

у інші категорії» (34 товарні групи); Розділ 6 «Промислові матеріали, класифіковані переважно за видом матеріалу» (52 товарні групи); Розділ 7 «Машини та транспортне обладнання» (50 товарних груп); Розділ 8 «Різноманітні готові вироби» (31 товарна група); Розділ 9 «Товари і матеріали не включені в інші категорії» **СМТК** (4 товарні групи). У цілому **СМТК** містить 67 відділів, 262 товарні групи, 1023 підгрупи та 2970 основних позицій.

Яковенко О.В.

СТАНКОВА ГРАФІКА – див. ГРАФІКА СТАНКОВА

СТАНКОВИЙ ЖИВОПИС – див. ЖИВОПИС СТАНКОВИЙ.

СТАНЦІЯ ПРИКОРДОННА ПЕРЕДАВАЛЬНА (BORDER TRANSFER STATION) – остання перед кордоном із суміжною державою під час вивезення товарів, перша – під час їх ввезення дільнична чи сортувальна залізнична станція, на якій виконуються операції з огляду вагонів, оформлення перевізних документів, а також здійснюються усі передбачені законодавством види контролю для товарів, що переміщуються залізничним транспортом. Митниця має право відмовити в переадресуванні вантажу, якщо **С.п.п.** (пункт контролю) не входить до визначеного КМУ переліку пунктів пропуску через державний кордон України, через які переміщуються окремі види товарів (вантажів).

Фрадинський О.А.

СТАНЦІЯ ЦЕНТРАЛЬНА СОРТУВАЛЬНА (CENTRAL SORTING STATION) – структурний підрозділ експрес-перевізника, як правило у вигляді спеціально облаштованого складського приміщення (території), створений ним з метою виконання угод з міжнародного транспортування експрес-відправлень, та на території якого визначено зону митного контролю.

У широкому розумінні **С.ц.с.** є підрозділом експрес-перевізника, де здійснюється митний контроль та митне оформлення товарів спеціального виду, зокрема таких, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон в міжнародних експрес-відправленнях.

С.ц.с. є складовою локальної мережі експрес-перевізника та відповідно всесвітньої мережі відстеження доставки міжнародних експрес-відправлень від відправника до одержувача. Окремим структурним підрозділом експрес-перевізника, підпорядкованим **С.ц.с.**, є регіональна сортувальна станція (РСС), створена експрес-перевізником у конкретному регіоні.

Серед обов'язкових умов функціонування **С.ц.с.** (РСС) є погодження місця їх розташування з контролюючими органами та включення до Реєстру **С.ц.с.** (РСС). Для виключення можливості вилучення поза митним контролем та забезпечення зберігання міжнародних експрес-відправлень, що надходять на **С.ц.с.** (РСС), на їх території створюються спеціально визначені й облаштовані місця з постійною зоною митного контролю.

Митний пост «Спеціалізований» Центральна сортувальна станція ЗАТ «ДХЛ Інтернешнл Україна»

Важливою функцією **С.ц.с.** (РСС) є облік всіх міжнародних експрес-відправлень (як документарного, так і не документарного характеру), які надходять або вивозяться за її межі. При цьому експрес-перевізник забезпечує доступ посадових осіб підрозділу митного оформлення до інформації щодо обліку міжнародних експрес-відправлень на **С.ц.с.** (РСС).

Графік роботи **С.ц.с.** (РСС) визначається експрес-перевізником.

Медвідь Ю.О.

СТАТИСТИКА МИТНА (CUSTOMS STATISTICS) – складова частина загальнодержавної системи статистичного обліку і звітності. Завданнями **С.м.** є: об'єктивний та достовірний облік даних про переміщення товарів через митний кордон України; збір, формування, опрацювання, узагальнення, всебічний аналіз та зберігання статистичної інформації з питань державної митної справи та зовнішньої торгівлі товарами; подання статистичної, довідкової, аналітичної інформації з питань державної митної справи та зовнішньої торгівлі товарами органам державної влади; надання відповідної інформації міжнародним організаціям та митним органам інших країн згідно з укладеними відповідно до закону міжнародними договорами України та законами України; захист статистичної інформації, яка відповідно до закону не підлягає розголошенню.

Статистична інформація, яка формується, узагальнюється й аналізується митними органами, ви-

користовується в інтересах зміцнення зовнішньоекономічних зв'язків, поліпшення митно-тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД, подальшої інтеграції України у загальносвітову систему економічних відносин. Забороняється вимагати від митних органів статистичну інформацію, не передбачену державною статистичною звітністю, МКУ та іншими законами України.

С.м. складається з митної статистики зовнішньої торгівлі і спеціальної митної статистики. Для формування **С.м.** використовуються документи та відомості, що надаються в митні органи центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами згідно з нормами МКУ, якими визначається порядок здійснення митного контролю та митного оформлення. Інформація щодо обсягів експорту та імпорту конкретних видів товарів надається центральним органам виконавчої влади за їх вмотивованим запитом (одноразово) або на підставі міжвідомчих угод про інформаційний обмін (регулярно). Надання інформації центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів, про обсяги експорту та імпорту конкретних видів товарів здійснюється на підставі наказів зазначеного органу.

Інформація щодо експортно-імпортних операцій конкретних суб'єктів ЗЕД може надаватися лише органам досудового слідства у зв'язку з розслідуванням ними кримінальних справ, контролюючим органам, а також за письмовими вмотивованими запитами – державному уповноваженому Антимонопольного комітету України та голові територіального відділення Антимонопольного комітету України у зв'язку з розслідуванням ними антиконкурентних узгоджених дій. Іншим органам, уповноваженим відповідно до закону на здійснення валютного контролю, інформація, необхідна для здійснення такого контролю надається у випадках та в порядку, встановленому законом.

Арзянцева Д.А.

СТАТИСТИКА МИТНА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ (CUSTOMS STATISTICS OF FOREIGN TRADE) є узагальненою та відповідним чином систематизованою інформацією про переміщення товарів через митний кордон України. **С.** формується, узагальнюється та аналізується на основі даних, які містяться у митних деклараціях. Дані **С.** в установленому законодавством порядку використовуються відповідними органами державної влади для здійснення контролю за надходженням митних платежів у державний бюджет, валютного контролю, аналізу стану зовнішньої торгівлі України, її торговельного і платіжного балансів та економіки в цілому. Ведення **С.** здійснюється за методологією, яка забезпечує порівнянність даних **С.** України з даними державної статистики інших держав. Регулярне оприлюднення даних **С.** забезпечує Міндоходів України (з травня 2014 р. ДФСУ).

Статистична інформація з питань зовнішньої торгівлі використовується для: визначення стратегії, тактики та основних напрямів розвитку ЗЕД; аналізу та прогнозування зовнішньоекономічної політики і ситуації, що склалася чи складатиметься на світовому ринку; проведення переговорів з торговельно-економічних питань; застосування заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД; складання торговельного та платіжного балансів України, планування і проведення валютно-фінансової політики; визначення ринків збуту товарів; формування статистики зовнішньоекономічних зв'язків України.

Арзянцева Д.А.

СТАТИСТИКА МИТНА СПЕЦІАЛЬНА (SPECIAL CUSTOMS STATISTICS) – система збирання, опрацювання, аналізу, поширення, збереження, захисту та використання статистичної інформації, що відображає діяльність митних органів при здійсненні ними державної митної справи. Складовими частинами **С.м.с.** є: статистика декларування, яка містить відомості про товари, які переміщуються через митний кордон України, транспортні засоби, предмети, що підлягають декларуванню митним органам, та мету їх переміщення; статистика справляння податків і зборів, яка містить відомості про суми нарахованих та сплачених податків і зборів при переміщенні через митний кордон України товарів, транспортних засобів, предметів; статистика з питань боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, яка містить відомості про виявлені митними органами порушення митних правил, результати розгляду справ про порушення митних правил судовими органами, вилучені митними органами, транспортні засоби, предмети, про результати взаємодії з правоохоронними органами тощо; статистика пасажиропотоків, яка містить відомості про кількість фізичних осіб, що перетинають митний кордон України; статистика міжнародних перевезень, яка містить відомості про переміщення через митний кордон України окремих видів транспортних засобів, що використовуються для перевезень товарів, транспортних засобів, предметів, громадян; інші види **С.м.с.**, які містять відомості з кадрових питань, з питань боротьби з правопорушеннями в митних органах, з адміністративно-господарських питань та інші відомості.

С.м.с. ведеться центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, з метою забезпечення завдань, покладених на митні органи відповідно до законодавства.

Арзянцева Д.А.

СТАТИСТИЧНА ВАРТІСТЬ ТОВАРУ – див. ВАРТІСТЬ ТОВАРУ СТАТИСТИЧНА.

СТАТИСТИЧНИЙ ДОКУМЕНТ З ЕКСПОРТУ – див. ДОКУМЕНТ СТАТИСТИЧНИЙ З ЕКСПОРТУ.

СТАТИСТИЧНИЙ ДОКУМЕНТ З ІМПОРТУ – див. ДОКУМЕНТ СТАТИСТИЧНИЙ З ІМПОРТУ.

СТАТУС ТОВАРІВ МИТНИЙ (CUSTOMS STATUS OF GOODS) – за митним законодавством України під **С.т.м.** розглядають як належність товарів до українських або іноземних. У міжнародній практиці під поняттям **С.т.м.** розуміють походження товарів з території певної країни, економічного чи митного союзу або навпаки поза їхніми межами.

При цьому до товарів походженням з певної країни, економічного чи митного союзу належать як товари, вироблені на їхній території, так і товари, ввезені на дану територію для вільного обігу. **С.т.м.** з походженням поза територією певної країни, економічного чи митного союзу мають товари, які вироблені за межами або вивезені для вільного обігу за межі території відповідної країни, економічного чи митного союзу. **С.т.м.** є критерієм для визначення обсягу заходів щодо оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, застосування до них заходів нетарифного регулювання ЗЕД, заборон та/або обмежень щодо переміщення через митний кордон України, а також забезпечення обліку цих товарів у статистиці зовнішньої торгівлі. **С.т.м.** не є постійним і може змінюватися при випуску товарів для вільного обігу за межі митної території, на якій він був вироблений.

Медвідь Ю.О.

СТАТУТ МИТНИЙ СРСР 1924 РОКУ – див. МИТНИЙ СТАТУТ СРСР 1924 РОКУ.

СТАТУТ НОВОТОРГОВИЙ 1667 РОКУ – див. НОВОТОРГОВИЙ СТАТУТ 1667 РОКУ.

СТАТУТ ПО АЗІЙСЬКІЙ ТОРГІВЛІ ВІД 30 ТРАВНЯ 1817 РОКУ – див. МИТНИЙ СТАТУТ ПО АЗІЙСЬКІЙ ТОРГІВЛІ ВІД 30 ТРАВНЯ 1817 РОКУ.

СТАТУТ РАФАЛЬШТЕТТЕНСЬКИЙ МИТНИЙ – див. РАФАЛЬШТЕТТЕНСЬКИЙ МИТНИЙ СТАТУТ.

СТАТУТ ТОРГОВИЙ 1653 РОКУ – див. ТОРГОВИЙ СТАТУТ 1653 РОКУ.

СТАТУТИ ЛИТОВСЬКІ (1529, 1566, 1588 РОКІВ) – див. ЛИТОВСЬКІ СТАТУТИ (1529, 1566, 1588 РОКІВ).

СТИВІДОР (STEVEDORE) – 1) спеціалізоване підприємство чи організація, що здійснює вантажно-розвантажувальні роботи в порту; 2) представник підприємства чи організації, що здійснює безпосередній контроль за навантаженням та розвантаженням суден.

Кваліфікаційні вимоги до **С.** визначені Довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників. Основні завдання та обов'язки **С.**: керує судновими вантажно-розвантажувальними роботами в морських портах; здійснює оперативне керівництво бригадами механізаторів (докерів-механізаторів), робітниками складів, зайнятих на суднових, автотранспортних і вагонних вантажно-розвантажувальних роботах; забезпечує виконання технологічного процесу навантажування-розвантажування вантажів, ефективне використання трудових та матеріальних ресурсів під час оброблення суден; забезпечує максимальне сполучення вантажних та допоміжних операцій, суворе дотримання встановлених норм стоянкових термінів; перевіряє готовність судна та стан трюмів, люків суднових вантажних засобів до навантаження й розвантаження; здійснює раціональну розстановку бригад робітників порту, перевантажувальної техніки й транспортних засобів у відповідності до технологічної схеми оброблення; забезпечує організацію вантажно-розвантажувальних робіт згідно з вантажним планом, умовами перевантажування з урахуванням особливостей та специфіки вантажу; координує в процесі роботи ланки перевантажувального процесу (складські, трюмні, вагонні, транспортні), не допускаючи невиробничих простоїв; перевіряє якість та обсяг виконаних робіт; забезпечує ведення та правильне оформлення таймшиту щодо обробленого судна; контролює дотримання бригадами нормативних вимог навантажування-розвантажування експортних, імпортних, каботажних та місцевих вантажів; перевіряє наявність на

робочих місцях необхідних вантажозахоплювальних пристроїв, інструменту та матеріалів; стежить за готовністю складських площ та рухомого складу до прийняття та здавання вантажу; здійснює оперативний зв'язок з диспетчерського порту (району), з адміністрацією суден, залізниці та інспекційних органів з питань, пов'язаних із виконанням вантажно-розвантажувальних робіт; забезпечує дотримання на робочих місцях правил охорони праці; веде встановлену звітність.

С. повинен знати: постанови, накази, розпорядження, правила, нормативні та інші керівні документи з питань організації та технології вантажно-розвантажувальних робіт; порядок нормування й обліку стоянкового терміну суден; види тари та упаковки; види маркування українською та іноземною мовами, правила їх перевезення, навантажування, розвантажування та складування; будову вантажних приміщень суден, залізничних вагонів, складів; правила розміщення, сепарування та кріплення вантажів; технічні норми та правила завантаження залізничних вагонів, автотранспорту та суден; методику розроблення вантажного плану (каргоплану) судна; правила технічної експлуатації перевантажувальних машин; економіку; організацію праці й управління; основи трудового законодавства.

Кваліфікаційні вимоги до старшого **С.**: повна, базова або неповна вища освіта відповідного напряму підготовки (спеціаліст, бакалавр або молодший спеціаліст): для спеціаліста – без вимог до стажу роботи, бакалавра – стаж роботи за професією **С.** – не менше 1 року, молодшого спеціаліста – не менше 2 років.

Кваліфікаційні вимоги до **С.**: базова або неповна вища освіта відповідного напряму підготовки (бакалавр або молодший спеціаліст): для бакалавра – без вимог до стажу роботи, молодшого спеціаліста – стаж роботи на вантажно-розвантажувальних роботах за професією тальмана – не менше 1 року.

Туржанський В.А.

СТИМУЛЮЮЧИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІЗМ СТИМУЛЮЮЧИЙ (ЕКСПОРТНИЙ).

СТРАНДРЕЙТЕР (STRANDREITER) – посадова особа російської митниці у першій половині XVIII ст., в обов'язки якої входило виявлення прихованих від митного контролю товарів (боротьба з контрабандою). Вперше з'явилися у штатному розписі портових митниць у 1724 р. Так, у складі Нарвської таможні згадуються кінний **С.,** в обов'язки якого входив періодичний об'їзд припортової території з метою запобігання несанкціонованому перевезенню вантажів морем та їх вивантаженню на узбережжя. Штатом Санкт-Петербурзької та Архангельської митниць було передбачено по 2 **С.,** у Навській та Кронштадтській митницях працювало по 1 **С.**

Указом Сенату від 09.08.1754 **С.** були перейменовані в прикордонних митних об'їздчиків – «во исполненіе опредѣленія Правительствующаго Сената ... вмѣсто того Страндрейтерскаго званія, написать пограничныхъ Таможенъ объѣздчиками».

Фрадинський О.А.

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У МИТНІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ – див. УПРАВЛІННЯ У МИТНІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ СТРАТЕГІЧНЕ.

СТРАТЕГІЯ МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС – див. РАМКОВА СТРАТЕГІЯ МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС.

СТРІЧКА ТРАНЗИТНА НОМЕРНА (NUMBERED TRANSIT TAPE) – використовувалася у 1995 – 1997 рр. для позначення підакцизних товарів які переміщувалися транзитом територією України.

С.т.н. – смуга міцного вологостійкого матеріалу з клейким шаром на зворотному боці, який забезпечував високу надійність обклейки. Складалася із двох симетричних щодо поперечної осі частин та відривного корінця. Відривний корінець та прилеглі до нього краї лівої і правої частин **С.т.н.** мали забарвлення, колір якого закріплювався за певним митним управлінням або митницею (Центральне митне управління і Бориспільська митниця – колір сірий, серія стрічки «ЦЕН»; Західне митне управління – колір зелений, серія стрічки «ЗАХ»; Південно-східне митне управління – колір фіолетовий, серія стрічки «ПСХ»; Карпатське митне управління – колір блакитний, серія стрічки «КАР»; Південне митне управління – колір синій, серія стрічки «ПДН»; Східне митне управління – колір червоний, серія стрічки «СХД»; Дніпровське митне управління – колір оранжевий, серія стрічки «ДНП»; Кримське митне управління і Севастопольська митниця – колір жовтий, серія стрічки «КРМ»).

Наклеювалася на транспортні засоби (автомобіль, автопричіп, вагон, контейнер тощо), які перевозили транзитом територією України підакцизні товари, якщо вартість цих товарів в іноземній валюті перевищувала еквівалент 100 доларів США. Транспортні засоби підлягали оклеюванню **С.т.н.** і у разі, коли ними перевозилися вантажі, що містили, крім підакцизних товарів, товари та інші предмети, на які законодавством не встановлювався акцизний збір. Наклеювання **С.т.н.** на транспортні засоби провадилося митницями на митному кордоні під час ввезення підакцизних товарів в Україну.

За позначення **С.т.н.** товарів, які переміщувалися транзитом територією України і на які законодавством України встановлювався акцизний збір, митні органи України справляли плату за кожний транспортний засіб у валюті України чи в іноземній валюті першої групи класифікатора валют НБУ у розмірі, еквівалентному 30 доларам США. Зазначені грошові надходження перераховувався на рахунки Державного митного комітету і використовувалися виключно на облаштування пунктів пропуску через митний кордон.

Фрадинський О.А.

СТРОК ГАРАНТІЙНИЙ (WARRANTY PERIOD) – строк, протягом якого виробник (продавець, виконавець або будь-яка третя особа) бере на себе зобов'язання про здійснення безоплатного ремонту або заміни відповідної продукції у зв'язку із введенням її в обіг. Виробник (виконавець) забезпечує належну роботу (застосування, використання) продукції, у тому числі комплектуючих виробів, протягом **С.г.**, встановленого нормативно-правовими актами, нормативними документами чи договором.

С.г., встановлений договором купівлі-продажу, продовжується на час, протягом якого покупець не мав можливості використовувати товар у зв'язку з обставинами, що залежать від продавця, до усунення їх останнім. **С.г.** продовжується на час, протягом якого товар не міг бути використаним у зв'язку з виявленими в ньому недоліками, за умови повідомлення про це продавця у порядку, встановленому законодавством України. **С.г.** на комплектуючі вироби повинен бути не менший, ніж **С.г.** на основний виріб, якщо інше не передбачено чинним законодавством чи договором. **С.г.** зазначається в паспорті на продукцію, на етикетці чи в будь-якому іншому документі, що додається до продукції. Гарантійні зобов'язання включають також будь-які зобов'язання виробника (виконавця) або продавця, передбачені рекламою.

Гарантійне обслуговування полягає у тому, що виробник (виконавець, продавець) протягом певного строку зобов'язується безкоштовно виконувати роботу по технічному обслуговуванню, а також усуненню виявлених недоліків проданого товару (відхилень від вимог нормативних документів та інформації про товар).

Строк придатності встановлюється для продукції, споживчі властивості якої можуть з часом погіршуватися і становити небезпеку для життя, здоров'я, майна споживачів та навколишнього природного середовища. Він зазначається на етикетках, упаковці або в інших документах, що додаються до товару при продажу, і який вважається **С.г.** Строк придатності обраховується з дати виготовлення, яка також повинна бути вказана на етикетці чи в інших документах, і визначається або часом, протягом якого товар є придатним до використання, або датою, до моменту досягнення якої товар є придатним для використання. Продаж товарів, строк придатності яких сплив, забороняється.

На сезонні товари (одяг, хутряні та інші вироби) **С.г.** обчислюється з початку відповідного сезону, що встановлюється КМУ.

У випадках, коли час укладення договору купівлі-продажу і час передачі товару споживачеві не збігаються, у разі продажу товарів за зразками, поштою, **С.г.** обчислюється починаючи від дня передачі товару споживачеві, а якщо товар потребує спеціальної установки (підключення) чи складення – від дня їх здійснення, а якщо день передачі, установки (підключення) чи складення товару, а також передачі нерухомого майна встановити неможливо або якщо майно перебувало у споживача до укладення договору купівлі-продажу, – від дня укладення договору купівлі-продажу.

Щодо товарів, на які **С.г.** або строк придатності не встановлено, споживач має право пред'явити продавцю (виробнику, виконавцю) відповідні вимоги, якщо недоліки було виявлено протягом двох років, а стосовно об'єкта будівництва – не пізніше десяти років від дня передачі їх споживачеві. При виконанні гарантійного ремонту **С.г.** збільшується на час перебування товару в ремонті. Зазначений час обчислюється від дня, коли споживач звернувся з вимогою про усунення недоліків.

У випадку здійснення обміну товару його **С.г.** обчислюється заново від дня обміну. Гарантійне зобов'язання припиняється на загальних підставах, передбачених законодавством України. Гарантійне зобов'язання не припиняється у разі неможливості виконання такого зобов'язання з причини відсутності необхідних для його виконання матеріалів, комплектуючих або запасних частин.

Неліпович О.В.

СТРОК СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ (TERM OF PAYMENT OF CUSTOMS DUTIES) – період, що розпочинається з моменту виникнення податкового обов'язку платника податку із сплати конкретного виду податку і завершується останнім днем строку, протягом якого такий податок чи збір повинен бути сплачений у порядку, визначеному податковим законодавством. Податок, що не був сплачений у визначений строк, вважається несплаченим своєчасно. Момент виникнення податкового обов'язку платника податків, податкового агента, визначається календарною датою.

У разі ввезення товарів на митну територію України суми митних платежів, нараховані митним органом, підлягають сплаті у державний бюджет України платником податків до або на день подання митному органу митної декларації для митного оформлення, крім випадків, якщо товари ввозяться на митну територію України із звільненням від оподаткування митними платежами.

У разі розміщення товарів на тимчасове зберігання митні платежі мають бути сплачені не пізніше дня закінчення строку тимчасового зберігання. Якщо до закінчення строку тимчасового зберігання ці товари поміщуються у митний режим, який передбачає сплату митних платежів, митні платежі мають бути сплачені не пізніше випуску товарів відповідно до цього режиму.

У разі вивезення товарів з митної території України вивізне мито має бути сплачене не пізніше дня прийняття митним органом митної декларації для митного оформлення, якщо інше не встановлено МКУ. У разі зміни митного режиму митні платежі мають бути сплачені не пізніше дня випуску товарів у наступному митному режимі.

Строки сплати митних платежів при переміщенні (пересиланні) товарів через митний кордон України громадянами, при переміщенні товарів через митний кордон України трубопровідним транспортом та лініями електропередачі, при тимчасовому ввезенні товарів на митну територію України з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами, а також при незаконному переміщенні товарів через митний кордон України визначаються МКУ та ПКУ.

Фрадинський О.А.

СТУПІНЬ РИЗИКУ ТОВАРІВ, ЩО ІМПОРТУЮТЬСЯ ТА/АБО ЕКСПОРТУЮТЬСЯ (DEGREE OF RISK OF IMPORTED AND/OR EXPORTED GOODS) – відповідно до МКУ 2012 р., для отримання сертифіката уповноваженого економічного оператора, підприємство зобов'язане подати анкету з результатами самооцінки, одним з критеріїв якої є визначення ступеня ризику товарів, що імпортуються та/або експортуються. Проте жодних рекомендацій щодо механізму визначення ступеня ризику товарів у вітчизняному законодавстві не вироблено.

Варто зазначити, на міжнародному рівні узгодженого підходу щодо визначення ступеня ризику вантажів на сьогоднішній день немає. Рамковими стандартами визначено зміст категорії «вантаж (контейнер) підвищеного ризику» (Стандарт 5 «Вантаж або контейнер підвищеного ризику» (Standard 5 – High-Risk Cargo or Container)), під яким розуміється перевезення: за якими недостатньо інформації; за якими існує оперативна інформація про наявність підвищеного ризику; визнані перевезення підвищеного ризику за методикою бальної оцінки ризиків на основі елементів даних, що характеризують певну безпеку.

При здійсненні контейнерних перевезень, про високий ступінь ризику свідчать такі критерії: наявність в контейнері вибухових, радіоактивних, отруйних та сильнодіючих речовин, зброї, боєприпасів, наркотиків, а також інших предметів і матеріалів, що становлять підвищену небезпеку; наявність в контейнері предметів, що представляють значну матеріальну, культурну або наукову цінність; стан оперативної обстановки, включаючи криміногенну ситуацію, що склалася в зонах перевезень.

Несторишен І.В.

СТЯГНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНЕ (ADMINISTRATIVE PUNISHMENT) – захід адміністративної відповідальності, який у свою чергу належить до заходів адміністративного примусу держави, які застосовуються до особи, що вчинила адміністративне правопорушення.

Зміст та мета **С.а.** визначено у КУпАП, де зазначено, що **С.а.** є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами.

Отож, **С.а.** визначає міру відповідальності особи за скоєння адміністративного правопорушення, у т.ч. порушення митних правил. **С.а.** є формою реагування держави (її органів) на порушення адміністративно правової норми. Змістовно **С.а.** – примусовий вплив держави морального, матеріального або фізичного характеру на правопорушника. Цей влив також полягає у тому, що на особу, у зв'язку зі вчиненням нею правопорушення, покладаються додаткові обов'язки або обмежуються її права. При цьому особа несе певні визначенні утиски свого правого статусу. Для особи, що притягується до адміністративної відповідальності **С.а.** є несприятливим наслідком, який наступив в результаті її неправомірної поведінки.

Мета **С.а.** містить елемент сукупності цілей та носить комплексний характер. Метою **С.а.** є: покарання порушника; виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття; запобігання вчинення ним порушень надалі; запобігання вчинення правопорушень іншими громадянами.

Залежно від характеру впливу на особу **С.а.** поділяють на особисті (спрямовані безпосередньо на особу правопорушника – попередження та адміністративний арешт, позбавлення спеціального права, наприклад, права керування транспортними засобами), майнові (стягнення, які пов'язані з накладенням на особу раніше не існувавшого обов'язку сплати коштів у вигляді штрафу, відрахування певної частини заробітку при виправних роботах) та змішані – особисто-майнові (позбавлення права володіння річчю при оплатному вилученні предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, а також конфіскація предмета, грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення, товарів, що неправомірно переміщуються через митний кордон України). Ряд стягнень, зокрема такі як попередження та ті, які можуть бути застосовані до неповнолітніх осіб мають

тільки виправно-виховний вплив. Ще ряд стягнень, пов'язаних з позбавленням певного права (наприклад, позбавлення права керування автотранспортними засобами) або конфіскацією предметів, знарядь, товарів, поряд з іншими результатами впливу виключають можливість вчинення особою подібних правопорушень в майбутньому.

За порядком застосування стягнення поділяються на основні і додаткові.

Оплатне вилучення та конфіскація предметів за КУпАП, конфіскація товарів та транспортних засобів за МКУ можуть застосовуватись як основне, так і як додаткове **С.а.** Усі інші **С.а.**, які передбачені КУпАП, МКУ (в МКУ – попередження та штраф) та іншими актами законодавства можуть застосовуватися тільки як основне **С.а.**

За дією в часі відносно впливу на правопорушника стягнення можуть бути одномоментними (разовими) (попередження, штраф, конфіскація, оплатне вилучення предмета) і тривалими – арешт (до 15 діб), позбавлення прав (до 3 років), громадські, виправні роботи (до 2 місяців).

Порядок накладення **С.а.** на осіб, що порушили митні правила має ряд характерних особливостей, які визначенні в МКУ.

Хома В.О.

СТЯГНЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНІ (DISCIPLINARY PUNISHMENT) – примусові заходи впливу, міра відповідальності осіб за порушення дисципліни. **С.д.** застосовують до осіб за вчинення дисциплінарних проступків.

За загальним правилом, відповідно Кодексу законів про працю України, за порушення трудової дисципліни до працівника може бути застосовано тільки один з таких видів стягнення: догана або звільнення.

За вчинення дисциплінарних правопорушень до посадових осіб митних органів застосовуються **С.д.** відповідно до ЗУ «Про державну службу».

До військовослужбовців за вчинення дисциплінарного проступку застосовують **С.д.**, визначені у Дисциплінарному статуті ЗСУ, зокрема на рядових (матросів) строкової військової служби можуть бути накладені такі стягнення: зауваження; догана; сувора догана; позбавлення чергового звільнення з розташування військової частини чи корабля на берег; призначення поза чергою в наряд на роботу – до 5 нарядів; позбавлення військового звання старший солдат (старший матрос).

С.д. прокурорсько-слідчих працівників, а також працівників навчальних, наукових та інших установ прокуратури застосовуються за невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків або за проступок, який порочить його як працівника прокуратури є: догана; пониження в класному чині; пониження у посаді; позбавлення нагрудного знака «Почесний працівник прокуратури України»; звільнення; звільнення з позбавленням класного чину.

На осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ за порушення службової дисципліни можуть накладатися такі види **С.д.**: усне зауваження; зауваження; догана; сувора догана; попередження про неповну посадову відповідність; звільнення з посади; пониження у спеціальному званні на один ступінь; звільнення з органів внутрішніх справ.

На осіб рядового і начальницького складу Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України за порушення службової дисципліни можуть накладатися такі види **С.д.**: зауваження; догана; сувора догана; попередження про неповну службову відповідність; пониження у посаді; пониження у спеціальному званні на один ступінь; звільнення зі служби.

До суддів, відповідно до ЗУ «Про судоустрій і статус суддів», може застосовуватися **С.д.** у виді догани.

До працівників гірничих підприємств, що допустили порушення гірничого законодавства, застосовуються такі види **С.д.**, як догана та звільнення.

На працівників спеціальних (воєнізованих) аварійно-рятувальних служб можуть накладатися такі види **С.д.**, як зауваження, догана, звільнення (розірвання контракту).

Царенко В.І.

СТЯГНЕННЯ ЗА ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ АДМІНІСТРАТИВНЕ (ADMINISTRATIVE PENALTY FOR CUSTOMS OFFENCES) є встановленим МКУ примусовим заходом адміністративної відповідальності, який застосовується до особи, яка вчинила порушення митних правил. **С.** є різновидом адміністративного стягнення із притаманними йому ознаками.

За порушення митних правил можуть бути накладені такі види адміністративних стягнень: 1) попередження; 2) штраф; 3) конфіскація товарів, транспортних засобів комерційного призначення – безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю (крім транспортних засобів комерційного призначення, які використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України за визначеними маршрутами та рейсами, що здійснюються відповідно до розкладу руху на підставі міжнародних договорів, укладених відповідно до закону), а також транспортних засобів, що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України поза місцем розташування митного органу.

Із врахуванням такого критерію класифікації **С.**, як порядок застосування, вони поділяються на основні і додаткові. Зокрема МКУ 2012 р. такі

С., як попередження та штраф, визначає лише як основні. Натомість, конфіскація товарів та транспортних засобів можуть застосовуватись як основне і додаткове **С.** Якщо статтею МКУ, передбачається основне і додаткове **С.**, застосування лише додаткового стягнення без основного не допускається.

МКУ 2012 р. визначає зміст та порядок накладення **С.** на осіб, що порушили митні правила. Зокрема, попередження – це **С.,** яке є офіційним попередженням правопорушника стосовно недопустимості таких діянь у майбутньому. Попередження виноситься у формі постанови про накладення **С.** Штраф – **С.**, яке полягає у покладенні на правопорушника, обов'язку сплатити у державний бюджет грошові кошти у сумі, яка визначається МКУ залежно від виду та характеру вчиненого правопорушення. Конфіскація як **С.** полягає у примусовому вилученні товарів, транспортних засобів, зазначених у МКУ, і безоплатній передачі їх у власність держави. Конфіскація може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, що визначаються МКУ та іншими законами України. Конфіскація товарів, транспортних засобів, зазначених у МКУ, застосовується незалежно від того, чи є ці товари, транспортні засоби власністю правопорушника чи ні.

МКУ 2012 р. визначає строки накладення **С.** у справах про порушення митних правил. Так, якщо справи про порушення митних правил відповідно розглядаються відповідними митними органами, то **С.** може бути накладено не пізніше, ніж через два місяці з дня вчинення правопорушення, а у разі розгляду митними органами справ про триваючі порушення митних правил, то **С.** накладається не пізніше, ніж через шість місяців з дня виявлення цих правопорушень. Якщо справи про порушення митних правил розглядаються судами (суддями), **С.** може бути накладено не пізніше, ніж через три місяці з дня вчинення правопорушення, а в разі розгляду судами (суддями) справ про триваючі порушення митних правил – не пізніше, ніж через шість місяців з дня виявлення цих правопорушень.

У разі відмови в порушенні кримінальної справи або закриття кримінальної справи, але за наявності в діях правопорушника ознак порушення митних правил **С.** може бути накладено не пізніше, ніж через три місяці з дня прийняття рішення про відмову в порушенні кримінальної справи або про її закриття, але не пізніше ніж через два роки з дня вчинення правопорушення.

С. не може бути застосовано інакше, як на підставі законодавства, судом (суддею) або уповноваженим на те органом (посадовими особами) та у порядку визначеному МКУ та іншими законами України.

Законність застосування **С.** забезпечується шляхом систематичного контролю з боку посадових осіб вищестоящого рівня відомчого управління, правом оскарження постанов справах про порушення митних правил громадянами та прокурором, іншими заходами, передбаченими законодавством України.

Хома В.О., Ліпинський В.В., Гармаш Є.В.

СУБ'ЄКТ ВИГОДОНАБУВАЧ – див. ВИГОДОНАБУВАЧ.

СУБ'ЄКТ ВИГОДОТРАНСПОРТУЮЧИЙ – див. «ТРАНЗИТЕР» (ВИГОДОТРАНСПОРТУЮЧИЙ СУБ'ЄКТ).

СУБ'ЄКТ ВИГОДОФОРМУЮЧИЙ – див. «ПОДАТКОВА ЯМА» (ВИГОДОФОРМУЮЧИЙ СУБ'ЄКТ).

СУБ'ЄКТ КОНФЛІКТУ (SUBJECT OF CONFLICT) – ініціативна сторона, яка здатна спровокувати конфлікт і вплинути на його розвиток залежно від своїх інтересів та бажаного результату його розгортання. Найчастіше до **С.к.** відносять наступні соціальні групи: безпосередні сторони конфлікту, що перебувають у стані конфронтації через відмінність об'єктивно або суб'єктивно несумісних цілей; суб'єкти, що прагнуть залишитись осторонь конфлікту, проте, у певній мірі каналізують його; сторони, що зацікавлені у вирішенні конфліктної ситуації. Відповідно до чинного законодавства розрізняють наступних **С.к.**:

– на національному рівні – працівники однієї чи кількох професій, профспілки чи їх об'єднання, власники та їх об'єднання або уповноважені ними органи в регіонах країни;

– на галузевому, територіальному рівні – наймані працівники, власники, профспілки підприємств, установ, організацій, їх об'єднання;

– на виробничому рівні – окремі категорії працівників, власники, профспілки структурних підрозділів підприємств.

С.к., що виник у митній сфері можуть виступати працівники та посадові особи митних органів, учасники ЗЕД та громадяни, а також центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує податкову і митну політику та аналогічні органи влади країн-партнерів.

Руда Т.В.

СУБ'ЄКТИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ENTITIES ENGAGED IN FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES) – суб'єкти господарської діяльності, що належать до різних форм власності та самостійно здійснюють зовнішньоекономічні операції із закордонними партнерами

С. ЗЕД відповідно до законодавства в Україні є: фізичні особи – громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, які мають цивільну правоздатність і дієздатність згідно із законами України і постійно проживають на території України; юридичні особи, зареєстровані як такі в Україні і які мають постійне місцезнаходження на території України, в тому числі юридичні особи, майно та/або капітал яких є повністю у власності іноземних суб'єктів господарської діяльності; об'єднання фізичних, юридичних, фізичних і юридичних осіб, які не є юридичними особами згідно із законами України, але які мають постійне місцезнаходження на території України і яким цивільно-правовими законами України не заборонено здійснювати господарську діяльність; структурні одиниці іноземних суб'єктів господарської діяльності, які не є юридичними особами згідно із законами України (філії, відділення тощо), але мають постійне місцезнаходження на території України; спільні підприємства за участю суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, зареєстровані як такі в Україні і які мають постійне місцезнаходження на території України; інші суб'єкти господарської діяльності, передбачені законами України.

Вітчизняні та іноземні **С. ЗЕД** мають право відкривати свої представництва на території інших держав згідно із законами цих держав, оскільки існують деякі види зовнішньоекономічних операцій, які можуть здійснюватися лише за наявності офіційно зареєстрованого представництва в країні здійснення цих операцій. Усі **С. ЗЕД** мають право на отримання будь-якої інформації, необхідної для здійснення зовнішньоекономічних операцій, але у випадку, якщо інформація не становить державної або комерційної таємниці.

Попель С.А.

СУБ'ЄКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОЇ СПРАВИ (AGENTS OF ORGANIZING AND ENFORCEMENT OF CUSTOMS AFFAIRS) – органи державної влади, функціями яких є формування законодавчої та нормативної баз в митній сфері; організація забезпечення надходжень доходів у Державний бюджет; участь у ЗЕД та сприяння їй, її митно-тарифне та нетарифне регулювання; захист від митного й економічного шахрайства; підготовка кадрового персоналу; захист культурного й інформаційного середовищ держави.

Пашко П.В.

СУБ'ЄКТИ ПРОФІЛАКТИКИ ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ (SUBJECTS OF PREVENTION OF CUSTOMS VIOLATIONS) – державні органи та їх посадові особи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, громадські об'єднання та окремі громадяни, які здійснюють діяльність, спрямовану на нейтралізацію й усунення причин та умов, що сприяють вчиненню порушень митних правил і запобігання їх проявам у майбутньому.

С. характеризуються ознаками – компетенцією, зв'язком з іншими суб'єктами профілактики по горизонталі (шляхом взаємодії, координації зусиль, обліку профілактичної роботи тощо) і по вертикалі – з об'єктом профілактики, яким є причини і умови порушень митних правил, а також порушники – конкретні особи і колективні суб'єкти.

С. є: митні органи, органи охорони державного кордону, податкові органи, органи внутрішніх справ, органи прокуратури, органи служби безпеки, суд, інші державні органи та органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, громадські об'єднання, громадяни. Виокремлюються дві основні групи **С.**: митні органи та інші суб'єкти, що реалізують профілактичні заходи, для яких це не є основним напрямом діяльності.

С. повинні: доводити до відома населення факти покарання порушників митних правил через засоби масової інформації, мережу Інтернет тощо; інформувати громадян про чинні митні правила (шляхом розповсюдження пам'яток для пасажирів, розміщення інформації на стендах у пунктах пропуску через державний кордон України тощо); роз'яснювати норми митного законодавства; залучати до проведення профілактичної роботи представників добровільних формувань з охорони державного кордону тощо.

Недоліком у правовому регулюванні профілактичної діяльності **С.** є відсутність єдиного нормативного акта про профілактику контрабанди та порушень митних правил.

Сєрих О.В.

СУБСИДІЯ (SUBSIDY) [від лат. subsidium – допомога, підтримка] – фінансова або інша підтримка державними органами виробництва, переробки, продажу, транспортування, експорту, споживання подібного товару, в результаті якої суб'єкт господарсько-правових відносин країни експорту одержує пільги (прибутки).

Факт надання **С.** має місце у разі, якщо: є фінансовий внесок державних органів або надається у будь-якій формі підтримка бюджетних надходжень чи підтримка цін; у результаті цього надається пільга. **С.** поділяється на легітимну, що не дає підстав для застосування компенсаційних заходів, та нелегітимну, що дає підстави для застосування компенсаційних заходів.

Фрадинський О.А.

СУБСИДІЯ ЕКСПОРТНА (SUBSIDY ON EXPORT) – форма державного стимулювання експорту за рахунок бюджету. **С.е.** дає можливість експортерам реалізовувати товари за кордоном за низькими цінами. Це робить їх продукцію конкурентоздатнішою, збільшує обсяги експорту. **С.е.** практикуються як засіб форсування експорту, досягнення активного торгового балансу. Перше теоретичне обґрунтування **С.е.** дали меркантилісти, які вважали підтримку вивезення товарів експортних галузей головним завданням державної економічної політики.

У світовій практиці використовуються численні й різноманітні види та форми **С.е.**, які поділяють на дві групи. До першої належать прямі виплати фірмам-експортерам, тобто експортні дотації. Ця форма субсидіювання в розвинутих країнах найчастіше застосовується щодо сільського господарства. Так, у США вона здійснюється через компенсації фермерам частини витрат на придбання сільськогосподарської техніки, добрив, проведення державою робіт для поліпшення якості земель, будівництво іригаційних систем тощо. Поширенішою формою субсидіювання аграрної продукції є компенсація фермерам різниці між мінімальними закупівельними цінами і цінами реалізації на світових ринках. Рівень мінімальних (національних) цін вищий за середньосвітовий, тому різниця покривається фермерам дотаціями з державного бюджету. Однак значнішими за обсягом є непрямі субсидії, податкові пільги, низьковідсоткові позики, що надаються експортерам або їх іноземним клієнтам, організація державними представництвами за кордоном реклами, збирання комерційної інформації тощо. Хоча загалом з-поміж **С.е.** вони невеликі (в обробній промисловості розвинених країн становлять приблизно 1 % від вартості експорту), для окремих товарів (підприємств) ці субсидії можуть бути значними.

Найбільшими субсидіями користується сільське господарство. Світове співтовариство, зокрема ГАТТ/СОТ засуджують **С.е.** як метод «нечесної конкуренції». Кодекс щодо субсидій і відповідних кроків, прийнятий на Токійському раунді ГАТТ, забороняє прямі **С.е.** Водночас допускаються певні їх види: дотації регіонам, що знаходяться в несприятливих умовах, дотації на підтримку зайнятості, стимулювання науково-дослідної роботи. У разі, якщо буде доведена значна шкода, заподіяна субсидіями окремим секторам економіки країни-імпортера їм дозволяється застосовувати до субсидійованих товарів «компенсаційні мита». Для врегулювання спорів щодо застосування **С.е.** і кроків у відповідь передбачена спеціальна процедура.

Наслідки використання **С.е.** неоднозначні. Субсидіювання скорочує витрати виробництва і підвищує конкурентоспроможність національної продукції порівняно з імпортною на внутрішньому і на зовнішніх ринках, але воно здійснюється за рахунок платників податків, що призводить до підвищення податків. Щодо країни-імпортера, то вона отримує виграш від завезення дешевшої продукції. Ефект вигоди зберігається і за умови запровадження «компенсаційного мита», що забезпечує додаткові надходження до бюджету країни. **С.е.**, форсуючи вивезення товарів, збільшує зайнятість і сприяє економічному зростанню. **С.е.** є важливим елементом протекціоністських заходів, створює штучні переваги окремим виробникам, суперечить міжнародним угодам і тенденціям лібералізації.

Шнирков О.І.

СУБСИДОВАНИЙ ІМПОРТ – див. ІМПОРТ СУБСИДОВАНИЙ.

СУБСТИТУТИ (SUBSTITUTES) [від лат. substitutio – заміна – товари-замінники, що можуть задовольняти одні й ті ж потреби споживачів, тобто взаємозамінні товари (наприклад, маргарин – масло, апельсини – мандарини та ін.). Вони характеризуються подібними споживчими характеристиками та, як правило, належать до однієї товарної групи.

Специфічною рисою **С.** є те, що зростання рівня цін на основний товар спричиняє підвищення попиту на товари-замінники й зниження обсягів реалізації комплементів (супутніх товарів до основних). Також слід зазначити, що у випадку наявності на ринку **С.** до основних товарів, що виготовляються підприємствами (галузями), спостерігається суттєве зниження їх конкурентоспроможності й економічної привабливості. Таким чином, **С.** сприяють обмеженню ціни на основні товари та знижують величину отримуваних підприємствами прибутків.

У митній сфері розрізняють товари – **С.** імпорту, під якими розуміють національні товари, що можуть бути замінниками іноземним та товари – **С.** експорту – вітчизняні товари, які на даний момент реалізуються на внутрішньому ринку, проте, за сприятливих економічних умов можуть бути представлені на зовнішньому ринку. Окрім того, **С.** є одним із інструментів нетарифного митного регулювання. Саме шляхом активізації політики протекціонізму та зростання обсягу реалізації **С.** власного виробництва держава може встановлювати обмеження на ввезення імпортних товарів, що у кінцевому результаті суттєво впливатиме на ЗЕД підприємств.

Руда Т.В.

СУВЕРЕНІТЕТ МИТНИЙ (CUSTOMS SOVEREIGNTY) – виняткове право держави здійснювати державну митну справу на своїй митній території на основі принципу виключної юрисдикції держави, без втручання інших держав і незалежно від них.

За допомогою **С.м.** забезпечується сплата мита, застосування інших засобів митного регулювання, визначення митних правопорушень та їх кваліфікація в межах митної території України. **С.м.** гарантує єдність митної території – території України, зайнятої сушею, територіальним морем, внутрішніми водами і повітряним простором, а також території вільних митних зон, що знаходяться поза межами митної території України, штучні острови, установки і споруди, створені у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України. Межі митної території є митним кордоном України, який співпадає з її державним кордоном, крім меж штучних островів, установок і споруд, створених у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України.

У межах митної території комплекс митних відносин повинен системно регулюватися державою задля забезпечення захисту її **С.м.** Крім того, захисту **С.м.** сприяє дотримання державою принципів міжнародно-правового регулювання митної сфери, зокрема принципу суверенної рівності, який означає, що всі держави мають суверенітет і самостійно здійснюють внутрішнє правове регулювання та є незалежними у міжнародних правовідносинах. Принцип суверенної рівності України знаходить своє відображення у її Конституції, де закріплені положення про суверенність і незалежність України, а також про поширення суверенітету держави на всю її територію. У сфері митної справи суверенітет набуває форми **С.м.**, який означає, що держава має повну самостійність у визначенні суб'єктів митних відносин, установленні митних платежів і строків їхньої сплати, визначенні відповідальності за порушення митних правил. Однак наявність **С.м.** не означає необмеженої свободи дій держави як у міжнародних відносинах взагалі, так і в міжнародних митних відносинах. Дії держави щодо регулювання митної справи не повинні бути спрямовані на руйнування суверенітету інших держав. Досягається дана обставина висновком міжнародних договорів. Тим самим держава добровільно обмежує свій суверенітет, але не втрачає своєї самостійності. Держави рівні за своїм статусом у володінні **С.м.** Тільки від їхньої волі залежить, якою мірою останній буде обмежений.

Молдован Е.С.

СУДНО (SHIP) – самохідна чи несамохідна плавуча споруда, що використовується: для перевезення вантажів, пасажирів, багажу і пошти, для рибного чи іншого морського промислу, розвідки і добування корисних копалин, рятування людей і суден, що зазнають лиха на морі, буксирування інших суден та плавучих об'єктів, здійснення гідротехнічних робіт чи піднімання майна, що затонуло в морі; для несення спеціальної державної служби (охорона промислів, санітарна і карантинна служби, захист моря від забруднення тощо); для наукових, навчальних і культурних цілей; для спорту; для інших цілей.

С. повинно мати свою назву. Назву судну присвоює власник. Будь-якому судну, що має обладнання зв'язку, присвоюється позивний сигнал, а також, залежно від його технічної оснащеності – ідентифікаційний номер суднової станції супутникового зв'язку і номер вибірного виклику суднової радіостанції. **С.** може бути допущене до плавання тільки після того, як буде встановлено, що воно задовольняє вимоги безпеки мореплавства, охорони людського життя і навколишнього природного середовища.

С. України можуть перебувати у всіх формах власності, якщо інше не передбачено законодавчими актами України. Ядерне судно має перебувати тільки у державній власності.

Фрадинський О.А.

СУДНО ВАНТАЖНО-ПАСАЖИРСЬКЕ (PASSENGER AND CARGO VESSEL) – узагальнюючий термін, який застосовується до усіх видів плавучих засобів, включаючи неводовитісняючі і гідролітаки, які використовуються або можуть бути використаними як засоби перевезення вантажів або пасажирів. За класифікацією Регістру судноплавства України суднами вважаються самохідні або несамохідні плавучі споруди, що використовуються в цілях судноплавства, у тому числі судна змішаного (ріка-море) плавання, пороми, вонботи, днопоглиблювальні й дноочисні снаряди, плавучі крани, населені підводні апарати і

глибоководні водолазні комплекси, плавучі бурові установки тощо.

Міжнародно-правовий статус суден залежить від того, є вони військовими кораблями і суднами, чи належать до торгових суден. До торгових суден належать усі самохідні і несамохідні плавзасоби, що використовуються для транспортування вантажів, пасажирів, багажу, пошти, рибного або іншого морського промислу, добування корисних копалин, рятування, буксирування, несення спеціальних служб (охорона промислів, санітарної і карантинної служби), наукових, навчальних і культурних цілей. Разом з тим, законодавство деяких держав відносить до торгових суден тільки судна, що використовуються для перевезення вантажів, пасажирів і багажу, встановивши для науково-дослідних суден, криголамів та інших спеціальних суден особливий правовий режим.

Залежно від призначення і технічних характеристик **С.в.п.** діляться на класи, а в межах класів – на підкласи з урахуванням дальності плавання, тоннажу або спеціалізації. Усі судна характеризують за двома основними ознаками: морехідними якостями та експлуатаційними якостями. Морехідні якості визначають надійність і конструктивну досконалість судна. До морехідних якостей належать: плавучість, остійність, непотоплюваність, ходкість, керованість. Експлуатаційні якості визначають транспортні можливості і економічні показники судна. Експлуатаційні якості визначаються вантажопідйомністю, вантажо- і пасажиромісткістю, швидкістю, маневреністю, дальністю і автономністю плавання.

Реєстрація судна в Україні передбачає внесення відомостей про нього до Державного суднового реєстру України, або Суднової книги України та отримання цим судном свідоцтва про право плавання під Державним прапором України. Відповідальність за повноту і точність реєстраційних даних про судно, а також за наслідки, які можуть виникнути через неподання або подання недостовірних відомостей про судно, несе власник судна або особа, яка використовує судно на інших законних підставах (судновласник, фрахтувальник). Судно може бути зареєстроване у Державному судновому реєстрі України або Судновій книзі України тільки одним органом державної реєстрації. Орган державної реєстрації судна може бути змінено за бажанням судновласника. З моменту внесення записів про постійну реєстрацію судна до Державного суднового реєстру України або Суднової книги України всі зроблені раніше записи щодо цього судна в суднових реєстрах інших держав Україною не визнаються.

Крисоватий А.І.

СУДНО ЗАКОРДОННОГО ПЛАВАННЯ (FOREIGN-GOING SHIP) – українське або іноземне судно, яке прибуває на митну територію України або вибуває за її межі.

Агентська організація (морський агент) зобов'язана не пізніше ніж за одну добу до прибуття **С.з.п.** в порт призначення на митній території України подати митному органу, в зоні діяльності якого розташований такий порт, інформацію в електронному вигляді за формою, встановленою Мінфіном, про товари, прийняті до перевезення у контейнерах у порт призначення на митній території України. Така інформація використовується митним органом виключно для визначення форми та обсягу контролю, достатнього для забезпечення додержання законодавства з питань державної митної справи. Порядок і форма подання інформації про товари, що підлягають санітарно-епідеміологічному, ветеринарно-санітарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному контролю, встановлюються державними органами, які здійснюють такі види контролю.

У разі, коли агентською організацією (морським агентом) митному органу, в зоні діяльності якого розташований порт, не подано в установленому порядку інформацію про товари, прийняті до перевезення у контейнерах у порт призначення на митній території України, органи управління портом не дозволяють капітанові **С.з.п.** заходити до акваторії порту. Ці вимоги не застосовуються до **С.з.п.**, яке заходить у порт у зв'язку з дією обставин, що мають характер непереборної сили, стихійним лихом, а також з метою рятування людей.

Місця стоянки **С.з.п.**, посадки і висадки пасажирів визначаються адміністрацією порту за погодженням з митним органом та органом охорони державного кордону. Адміністрація порту не дозволяє капітанові **С.з.п.** виходити з акваторії порту без відмітки митного органу у відповідному судновому документі. Для тимчасового виходу **С.з.п.** з порту у зв'язку з дією обставин, що мають характер непереборної сили, стихійним лихом, а також з метою рятування людей наявність дозволу митного органу не обов'язкова. Про такі події адміністрація порту негайно інформує митний орган.

Митний контроль товарів, що перевозяться членами екіпажів суден, здійснюється, як правило, на

борту таких суден. Митний контроль товарів, що перевозяться пасажирами, як правило, здійснюється в оглядовому залі порту. Митний контроль **С.з.п.**, що плавають під іноземним прапором, може здійснюватися документально за умови постійного перебування суден під контролем митного органу в зонах митного контролю пунктів пропуску (пунктів контролю).

У разі, коли є підстави вважати, що **С.з.п.** і товари переміщуються через митний кордон з порушенням норм МКУ та інших законодавчих актів з питань митної справи, здійснюється митний огляд суден, а також транспортних засобів перевізників, товарів та особистих речей, що переміщуються ними. У разі виявлення фактів порушення законодавства на будь-якому етапі здійснення митного контролю та митного оформлення **С.з.п.**, а також транспортних засобів і товарів посадова особа митного органу зобов'язана вжити заходів, передбачених законодавством.

Фрадинський О.А.

СУДНО ЛІНІЙНЕ (LEAD SHIP) – судно, робота якого на судноплавній лінії передбачена лінійним розкладом. Під час виконання рейсу **С.л.** повинно заходити до обов'язкових українських та іноземних портів заходження згідно з визначеним, оголошеним і погодженим з портами лінійним розкладом руху судна. **С.л.,** яке виконує розклад, вважається судном, що прийшло в порт у терміни, оголошені в розкладі, або в проміжок часу, який заздалегідь обумовлений в угоді між портом та оператором лінійних перевезень про роботу лінії закордонного плавання. **С.л.** перевозять переважно дрібні партії вантажів від великої кількості відправників великій кількості одержувачів. Тому компанії приймають вантажі для перевезення задовго до підходу судна. Вони зберігають їх на своїх складах, організовують і оплачують навантаження і розвантаження. Вартість цих послуг включається в плату за транспортування.

Фрадинський О.А.

СУДНО ПАСАЖИРСЬКЕ (PASSENGER SHIP) – спеціальне судно, призначене для перевезення більше 12 пасажирів та їх багажу. Для забезпечення безпеки плавання до **С.п.** передбачені підвищені вимоги. **С.п.** класифікують за технічними характеристиками двигуна, функціональним призначенням та класом.

Залежно від технічної характеристики двигуна бувають такі **С.п**.: теплоходи, пароплави, дизель-електроходи.

За функціональним призначенням: пасажирські лайнери регулярних тихоокеанських ліній; пасажирські лайнери каботажного перевезення; пасажирські лайнери регулярних ліній міжнародних рейсів між портами різних держав або між портами однієї держави, але із заходом у порт іноземної держави; круїзні судна; спеціальні екскурсійні судна (із прозорим дном, туристські підводні човни); високошвидкісні судна (яхти, вітрильники, на повітряній подушці, на підводних крилах, катамарани); пороми; судна для перевезення спеціальних категорій пасажирів; круїзери й моторні човни усіх типів.

За класом: стандарт, преміум, люкс.

Мотюк К.Д.

СУДНО ПОВІТРЯНЕ (AIRCRAFT) – апарат, що підтримується в атмосфері у результаті його взаємодії з повітрям, відмінної від взаємодії з повітрям, відбитим від земної поверхні.

Поняття **С.п.** визначається внутрішнім законодавством країни, а в міжнародному праві Чиказькою конвенцією 1944 р. Першим літальним апаратом, важчим за повітря, який зміг самостійно відірватися від землі, і зробити горизонтальний політ, став «Флаєр», збудований братами Орвіллом і Вілбером Райт у США. Перший політ їхнього літака був здійснений 17.12.1903.

С.п. є державним, якщо воно застосовується у військовій, прикордонній, митній службі, службі цивільного захисту, в органах внутрішніх справ та зареєстроване у реєстрі державних повітряних суден. Цивільне **С.п.** – повітряне судно, що не належить до державних повітряних суден та має бути зареєстровано у державному реєстрі цивільних повітряних суден України. Експериментальне **С.п.** – прототип **С.п.**, модифіковане або нове **С.п.**, на якому проводяться випробування або дослідно-конструкторські, експериментальні та науково-до-

слідні роботи. Експериментальне **С.п.** до реєстрів не заноситься.

Розрізняють такі види **С.п.** – автожир, аеростат, вертоліт, дирижабль, планер, літак тощо. Відмінності у **С.п.** полягають у наявності або відсутності силової установки, а також у питомій вазі цих апаратів.

С.п. поділяють на:

Позакласові – Ан-124, Ан-225, А-380 тощо.

1-го класу (75 т і більше) – Ту-154, Іл-62, Іл-76 тощо.

2-го класу (від 30 до 75 т) – Ан-12, Як-42, Ту-134 тощо.

3-го класу (від 10 до 30 т) – Ан-24, Ан-26, Ан-72, Ан-140, Іл-114, Як-40 тощо.

4-го класу (до 10 т) – Ан-2, Ан-3Т, Ан-28, Ан-38, Л-410, М-101Т тощо.

Клас повітряного судна пов'язаний з класом аеродрому, здатного прийняти дане повітряне судно.

Найшвидшим **С.п.** у світі визнано гіперзвуковий літак Х-43А. Це безпілотний літак, який під час тестування показав фантастичну швидкість – 11230 км/год., що у 9,6 разів більше швидкості звуку.

Дворнічена І.М.

СУДНО ПОВІТРЯНЕ ВАНТАЖНЕ (CARGO AIRCRAFT) – будь-яке повітряне судно, крім пасажирського повітряного судна, що призначене для транспортування вантажу.

С.п.в. є державним, якщо воно використовується на військовій, митній, прикордонній та міліцейській службах і зареєстроване у реєстрі державних повітряних суден. Державні **С.п.в.**, у свою чергу, поділяються на судна, що перебувають на комерційній службі, і на судна, що знаходяться на державній некомерційній службі (урядові, військові, митні, поліцейські та ін.). **С.п.в.** є цивільним, якщо воно зареєстровано у державному реєстрі цивільних повітряних суден. **С.п.в.** є експериментальним, якщо воно призначене для проведення випробувань, дослідно-конструкторських і науково-дослідних робіт. Експериментальне повітряне судно до реєстрів не заноситься.

Значним досягненням можна вважати велику кількість важких **С.п.в.**, створених та зареєстрованих в Україні, в тому числі найбільше вантажне повітряне судно Ан-225 «Мрія». Ан-225 «Мрія» з максимальною спорядженою масою 640 000 кг є найважчим літаком у світі. У листопаді 2004 р. Міжнародна федерація аеронавтики внесла Ан-225 у Книгу рекордів Гіннесса за його 240 рекордів. Екіпаж складається з шести осіб, на борт літак може брати 70 осіб. Ан-124 «Руслан» (за класифікацією

Вантажне повітряне судно Antonov 225 (Антонов225) «Мрія»

НАТО «Кондор») – унікальний серійний вантажний літак, який не має аналогів за габаритами вантажної кабіни і вантажопідйомності. Важкий військово-транспортний літак Ан-124 був розроблений дослідно-конструкторським бюро О. К. Антонова. Ан-124 «Руслан» призначений для перевезення на великі відстані штатної бойової та обслуговуючої техніки повітряно-десантної або мотострілецької дивізії (бригади), парашутного десантування бойової техніки (з екіпажами та розрахунками) і вантажів, а також перевезення великогабаритних і важких вантажів народно-господарського призначення.

Неліпович О.В.

СУДНО ТАНКЕРНЕ (ТАНКЕР) (TANKER SHIP (TANKER)) – морське або річкове судно, призначене для перевезення рідких або газоподібних вантажів – нафти та продуктів її переробки, олій, кислот, прісної води, вина, бітуму, газу у спеціальних вантажних відсіках – танках. За своєю будовою **С.т.** – однопалубне судно із розміщеними у кормі машинним відділенням та надбудовами. **С.т.** обладнане подвійним дном та бортами, які запобігають витоку вантажу. Вантажна частина **С.т.** поділена вертикальними переборками на відсіки (танки).

Залежно від тоннажу **С.т.** класифікуються на групи. Перша група – місткістю до 50 тис. т, призначена для перевезення нафтопродуктів та неагресивних хімічних вантажів; друга група, тоннажністю 50 – 70 тис. т, – **С.т.** типу «Panamax» перевозять

сиру нафту та нафтопродукти; третя група, типу «Aframax» – мають місткість до 120 тис. т; четверта група – танкери типу «Suezmax», тоннажністю до 160 тис. т та здатні проходити Суецьким каналом; п'ята група – **С.т.** типу VLCC (супертанкер) місткістю більше 300 тис. т. Із збільшенням габаритів **С.т.** з'явилася проблема наявності глибоководних портів, які здатні були б прийняти судна із великою осадкою, для їх прийому будуються нафтові причали – спеціальні споруди, винесені далеко в море та з'єднані із берегом трубопроводами.

Фрадинський О.А.

СУДНОВА КНИГА УКРАЇНИ (VESSEL REGISTER OF UKRAINE) – документ, у якому здійснюється реєстрація суден України (крім суден, які підлягають реєстрації у Державному судновому реєстрі України) та зазначаються відомості про дату реєстрації, бортовий реєстраційний номер судна, тип та призначення судна, час та місце його побудови, власника судна та його юридична адреса та інше.

Реєстрація торговельних суден у **С.к.У.** здійснюється капітанами морських портів, Укрморрічінспекцією, а риболовних суден – Держрибагентством та капітанами морських рибних портів. У **С.к.У.** реєстрації підлягають судна, крім: а) пасажирських, наливних суден, суден, призначених для перевезень небезпечних вантажів, а також буксирів незалежно від потужності головних двигунів і валової місткості; б) самохідних суден, у тому числі риболовних, не зазначених вище в пункті «а», з потужністю головних двигунів 55 кВт і більше; в) суден, не зазначених в пунктах «а» і «б», валовою місткістю 80 одиниць і більше. Також не підлягають реєстрації: військові кораблі та судна; катери, шлюпки та інші плавучі засоби, що належать будь-якому судну; спортивні судна; веслові судна, що використовуються без двигуна, довжиною до 2,5 м.

С.к.У. повинна бути прошнурована, пронумерована, записи в ній скріплюються підписом уповноваженої особи та печаткою. Записи у **С.к.У.** повинні бути своєчасними, достовірними і відповідати записам у поданих судновласником документах. Записи виконуються ручкою. Виправлення у записах повинні підтверджуватися словами «Виправленому вірити» і скріплюватися підписом працівника, відповідального за ведення **С.к.У.** Дані про судна повинні вноситися до **С.к.У.** послідовно, без пропусків, у порядку їх реєстрації. За наявності документа, що підтверджує сплату зборів за реєстрацію судна у **С.к.У.** та за видачу суднових документів, після державної реєстрації у п'ятиденний термін з моменту прийняття заяви судновласникові видаються такі суднові документи: судновий білет; довідка про зареєстровані іпотеки за наявності звернення про це судновласника, заставодавця або заставодержателя. Судно набуває право плавання під Державним прапором України після його реєстрації у **С.к.У.** та після одержання суднового білета.

Відповідальність за збереження та ведення **С.к.У.** покладається на керівника відповідного органу державної реєстрації суден.

Корнійчук О.О.

СУДНОВА РОЛЬ (CREW LIST) – документ, у якому зазначаються відомості про кількість і склад членів екіпажу під час прибуття і відправлення судна: прізвища, імена, громадянство, звання або посади, дата та місце народження, вид і номер документа, що посвідчує особу, порт і дата вибуття/прибуття, а також назва судна, держава і порт реєстрації.

С.р. служить основним документом, що містить відомості про кількість і склад команди при прибутті та відправленні судна, які вимагаються органами державної виконавчої влади.

Капітан судна не пізніш як за чотири години до часу прибуття судна у порт надсилає, або морський агент подає, два примірники **С.р.** та списку пасажирів, які перебувають на судні, відповідному підрозділу охорони державного кордону.

Один примірник **С.р.** та один примірник списку пасажирів, які перебувають на судні, підписані посадовою особою Державної прикордонної служби України з відмітками про перетин державного кордону, повертаються капітану судна для пред'явлення на вимогу державних органів України під час перебування в порту.

С.р. разом з іншими, визначеними законодавством документами, подається митному органу для здійснення митного контролю капітаном судна або іншою особою, що входить до командного складу судна і належним чином уповноважена на це капітаном.

С.р. ведеться за формою та правилами, встановленими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері транспорту, а на риболовних суднах – центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки мореплавства суден флоту рибного господарства.

Неліпович О.В.

СУДНОВИЙ РЕЄСТР УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНИЙ СУДНОВИЙ РЕЄСТР УКРАЇНИ.

СУЕЦЬКА СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «СУЕЦЬКА СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА», ЄГИПЕТ.

СУМСЬКА МИТНИЦЯ (SUMY CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіс-

кальної служби.

Створена 08.04.1992. Історія **С.м.** бере початок з 1985 р., коли з метою здійснення митного контролю вантажів, які направлялися для будівництва італійською фірмою «Даніелі» до заводу обважених та ведучих бурильних труб Сумського машинобудівного об'єднання ім. Фрунзе, у місті був створений митний пост Київської митниці. Тоді його особовий склад нараховував усього п'ять людей. Чисельний склад митного поста у 1989 р. зріс до 7 осіб.

Із завершенням будівництва заводу, обсяги роботи на митному посту не зменшувались. Це було пов'язано з введенням декларування вантажів, які направлялись в далеке зарубіжжя. Крім того, у 1990 р. Сумський митний пост обслуговував і суб'єктів ЗЕД Харківської області.

08.04.1992 з метою забезпечення ефективного функціонування митної системи та успішного виконання поставлених завдань наказом Голови ДМКУ № 73 «Про створення митних установ» на базі Сумського митного поста була створена **С.м.** зі штатною чисельністю 50 одиниць та її митні пости: Шосткинський, Конотопський та Глухівський.

22.05.1992 згідно з першим штатним розписом, затвердженим Головою ДМКУ, дійсним державним радником митної служби О. М. Ковалем, були створені наступні відділи та групи: вантажний відділ автомобільних перевезень; вантажний відділ залізничних перевезень та несупроводжуваного багажу; бухгалтерія; група по роботі з митними платежами; група по боротьбі з контрабандою; група по роботі з технічними засобами контролю; група по роботі з кадрами; адміністративно-господарська група. 31.08.1992 у відповідності до штатного розпису, було затверджено посаду уповноваженого по м. Ромни та Роменському району.

З 01.01.1993 розпочалося декларування товарів (предметів), що вивозились з України та ввозились до неї з держав колишнього Союзу РСР (наказ Голови Держмиткому України від 25.11.1992 № 222).

04.02.1993 наказом Голови Держмиткому № 28 «Про створення нових митних установ та збільшення штатної чисельності існуючих» на базі Глухівського митного поста **С.м.** була створена Глухівська митниця, якій також був підпорядкований і Шосткинський митний пост. Цим же наказом у

Митний пост «Шостка» Сумської митниці

Адміністративна будівля Сумської митниці

зоні діяльності **С.м.** були створені нові митні пости: «Ворожба»; «Рижівка»; «Юнаківка»; «Велика Писарівка»; «Краснопілля». Чисельний склад **С.м.** з урахуванням штатної чисельності митних постів був збільшений на 200 одиниць і всього на той час налічував 250 одиниць.

11.03.1993 згідно з штатним розписом, затвердженим Головою ДМКУ, на базі груп були створені відділи: несупроводжуваного багажу, по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, митних платежів, бухгалтерського обліку та контролю, по роботі з особовим складом, адміністративно-господарський; додатково створені: група оперативних чергових, групи уповноважених по Буринському, Лебединському, Тростянецькому, Охтирському, Недригайлівському та Кролевецькому районах.

14.05.1993 з метою вдосконалення структури митних установ України наказом ДМКУ № 121 «Про створення нових митних установ та визначення зон їх діяльності» Кролевецький район визначено зоною діяльності Глухівської митниці, а з 1 липня на базі існуючих груп створені відділи: технічних засобів митного контролю та зв'язку, матеріально-технічного та речового забезпечення, пасажирський, митного контролю транспортних засобів, канцелярія. У відділі по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил були створені: відділення дізнавачів, оперативний та кінологічний сектори.

02.06.1994 відповідно до наказів ДМКУ № 157 «Про віднесення митних установ до груп по оплаті праці керівників, керівних працівників», від 28.05.1993 № 129 «Про затвердження типової структури митниці» та від 05.10.1994 № 299 «Про створення підрозділів по боротьбі з контрабандою наркотиків», наказом по **С.м.** від 01.11.1994 № 190-К була створена Служба по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил. У

склад служби цим же наказом введено два відділи: по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил з сектором по боротьбі з контрабандою наркотиків та відділ дізнання та провадження у справах про порушення митних правил.

Наказом по **С.м.** № 136-К «Про прийняття присяги державного службовця особовим складом митниці» 06 – 08.06.1995 всім особовим складом митниці, відповідно до Закону України «Про державну службу» та згідно з рекомендаціями ДМКУ від 18.05.1995 № 213/10 і Східного територіального митного управління від 01.06.1995 № 668/23, в урочистій обстановці була прийнята присяга.

29.11.1996 Указом Президента України № 1145/96 «Про Державну митну службу України» на базі ДМКУ, територіальних митних управлінь, митниць та інших митних установ України, утворено ДМСУ та її органи – регіональні митниці, митниці спеціалізовані, митні управління та організації. 20.12.1996 наказом Голови ДМСУ № 564 «Про створення регіональних митниць та митниць Державної митної служби України» створена **С.м.** ДМСУ.

З 01.04.1997 розпочав працювати новий відділ контролю за доставкою вантажів. У листопаді 1998 р. почав діяти відділ тарифів та митної вартості, а з січня 1999 р. – сектор власної безпеки.

Наказом ДМСУ від 28.08.1998 № 538 були ліквідовані митні пости «Ворожба» та «Рижівка» і створено митний пост «Білопілля» з відділами у пунктах пропуску для автомобільного сполучення «Рижівка – Тьоткіно» та для залізничного сполучення «Волфіно – Глушково».

Згідно з постановою КМУ від 20.03.2013 № 229 **С.м.** було реорганізовано у **С.м.** Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **С.м.** Міндоходів реорганізовано у **С.м.** ДФС.

Останніми роками найбільшу питому вагу у товарній структурі експорту **С.м.** становили товари груп 07 (овочі та деякі їстівні коренеплоди і бульби), 18 (какао та продукти з нього), 68 (вироби з каменю, гіпсу, цементу, азбесту, слюди або аналогічних матеріалів), 69 (керамічні вироби), 84 (реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їх частини) УКТ ЗЕД. При цьому, у товарній структурі імпорту найбільшу питому вагу становили товари груп 18 (какао та продукти з нього), 21 (різні харчові продукти), 25 (сіль; сірка; землі та каміння; штукатурні матеріали, вапно та цемент), 31 (добрива) УКТ ЗЕД.

Зоною діяльності митниці визначено територію Сумської області.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **С.м.** утворюються як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Бачівськ» (Сумська обл., Глухівський р-н, Сопицька сільська рада, автодорога М-02 «Кіпті – Глухів – КПП «Бачівськ» 242 км + 516 м, комплекс будівель та споруд міжнародного пункту пропуску для автомобільного сполучення «Бачівськ»), в зоні діяльності якого пункт пропуску «Бачівськ – Троєборне»;

– митний пост «Катеринівка» (41443, Сумська обл., Глухівський р-н, траса «Глухів – Рильск» 21 км), в зоні діяльності якого пункт пропуску «Катеринівка – Крупець»;

– митний пост «Юнаківка» (Сумська обл., Сумський р-н, Басівська сільська рада, автодорога Н-07 «Київ – Суми – Юнаківка», 378 км), в зоні діяльності якого пункт пропуску «Юнаківка – Суджа»;

– митний пост «Велика Писарівка» (Сумська обл., Велико-Писарівський р-н, 175 км траси «Лохвиця – Белгород»), в зоні діяльності якого пункти пропуску «Велика Писарівка-Грайворон», «Покровка-Колотиловка», «Пушкарне-Ілек-Пенькова» (станція «Пушкарне»);

– митний пост «Білопілля» (41800, Сумська обл., Білопільський р-н , 13 км траси «Білопілля – Тьоткіно», на відстані 5 км від с. Рижівка), в зоні діяльності якого пункт пропуску «Рижівка – Тьоткіно»;

– митний пост «Конотоп» (41600, Сумська обл., м. Конотоп, проспект Миру, 91), в зоні діяльності якого пунк пропуску «Волфіне-Глушково» (пункт контролю на станції «Ворожба»);

– митний пост «Хутір-Михайлівський» (41220, Сумська обл., Ямпільський р-н, м. Дружба, вул. Калініна, 2), в зоні діяльності якого пункт пропуску «Зернове – Суземка» (станція «Зернове»);

– митний пост «Суми – центральний» (40020, м. Суми, вул. Воровського, 35), в зоні діяльності якого пункт пропуску «Суми-аеропорт»;

– митний пост «Тростянець» (42600, Сумська обл., Тростянецький р-н, м. Тростянець, вул. Набережна, 28а);

– митний пост «Ромни» (42000, Сумська обл., м. Ромни, вул. Тельмана, 24);

– митний пост «Шостка» (41100, Сумська обл., м. Шостка, вул. Урицького, 36).

Керівники **С.м.**:

– Проців П. М. (1992 – 1994 рр.);
– Нечипуренко В. М. (1994 – 1996 рр.);
– Смажник М. Ф. (1996 – 2000 рр.);
– Вологдін В. Д. (2000 – 2005 рр.);
– Касьянов В. Ю. (2005 – 2006 рр.);
– Гришко В. М. (2006 – 2010 рр.);
– Орлов В. В. (2010 – 2012 рр.);
– Афанасіаді Д. М. (2012 – 2014 рр.);
– Гуцал О.П. (з 2014 р.).

Бабенко Б.І., Охотник О.А.

СУПРОВІДНИЙ ТРАНЗИТНИЙ ДОКУМЕНТ – див. ДОКУМЕНТ ТРАНЗИТНИЙ СУПРОВІДНИЙ.

СУПРОВОДЖУВАНИЙ БАГАЖ – див. БАГАЖ СУПРОВОДЖУВАНИЙ.

СУПУТНИКОВА СИСТЕМА НАВІГАЦІЇ «LOWRANCE IFINDER H20 GPS» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ.

«СУТИЧКА З ФІНЛЯНДСЬКИМИ КОНТРАБАНДИСТАМИ» («CLASH WITH FINNISH SMUGGLERS») [в російському оригіналі – «Стычка с финляндскими контрабандистами»] – художнє полотно побутового жанру, виконане маслом у стилі реалізму російським живописцем Василем Григоровичем Худяковим у 1853 р. Розмір картини 95,6 х 133,6 см. Зліва внизу підпис: «В. Худяковъ. 1853». Картина була придбана у автора російським підприємцем та меценатом П.М. Третьяковим 10 (22) травня 1856 р. за 450 рублів, та лягла в основу створення Третьяковської галереї у Москві – дату придбання картини прийнято вважати датою заснування галереї.

В основу картини було покладено реальні події, що були характерними для жителів Великого князівства Фінляндського, значна кількість яких у середині XIX ст. займалися контрабандою дефіцитних товарів – кави, солі, коньяку та англійської жесті. Відповідно до ст. 1357 Митного статуту 1842 р. «Если под тайно провозимыми иностранными товарами, пошлиной обложенными или запрещенными к провозу, задержаны лошади, повозки, суда, и будет доказано, что товары на них везли из-за границы или с черты границы или корабля, то оныя конфискуются...». Біографи художника вважають, що він був очевидцем зображених на картині подій. Для картини характерна динамічна композиція, бурхливий розвиток події та вдалий вибір кульмінаційного моменту. Живописцю вдалося передати приреченість групи контрабандистів, що намагаються втекти від озброєних кінних жандармів: одні намагаються втекти на човні, інші прорватися берегом, а найбільш відчайдушний – вчинити активний опір.

Фрадинський О.А.

СУХЕ МИТО – див. МИТО СУХЕ.

«СУХИЙ ПОРТ» – див. ТЕХНОЛОГІЯ «СУХИЙ ПОРТ» («СУХОПУТНИЙ ПОРТ»).

СУХОПУТНА ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ – див. ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ СУХОПУТНА.

СФЕРА ПОДАТКОВО-МИТНА (TAX AND CUSTOMS SPHERE) – сукупність умов, фактів, явищ, процесів, спрямованих на забезпечення формування єдиної державної податкової та митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізації єдиної державної податкової та митної політики.

Термін сформувався як результат об'єднання завдань і функцій ДПУ та ДМСУ шляхом їх реорганізації у Міністерство доходів і зборів України, і є новацією у державному управлінні.

С.п-м. охоплює: єдину державну податкову, державну митну політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів; державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування; державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями при застосуванні податкового та митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску; реалізацію єдиної державної податкової, державної митної політики; а також партнерські відносини з громадянами і бізнесом; впровадження нових електронних високоякісних сервісів, міжнародну торгівлю та митне регулювання, протидію корупції, державне управління, наукову та наукову-технічну діяльність тощо.

Відповідно до Положення про Міністерство доходів і зборів України Міндоходів України є правонаступником ДПУ та ДМСУ й головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань забезпечення формування єдиної державної податкової, державної митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізації єдиної державної податкової, державної митної політики.

Гармонійне співвідношення правових норм, усунення правових колізій та забезпечення умов для належного функціонування у загальній системі державного управління митних органів, виконання покладених на них законом функцій і повноважень забезпечують відповідні норми ПКУ та МКУ, у які, у зв'язку з проведенням адміністративної реформи, внесено зміни, зокрема:

– замінено слова «центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику», «центральний орган виконавчої влади, що

забезпечує формування державної фінансової політики», «центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері митної справи» на «центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику», а терміни «митні органи» – термінами «органи доходів і зборів» та «митниці»;

– визначено порядок проходження служби в органах доходів і зборів, статус посадових осіб цих органів, засади їх соціального та правового захисту, з метою уніфікації цих норм для посадових осіб створеного Міністерства доходів і зборів у межах існувавших норм щодо посадових осіб податкової та митної служб України.

Рішенням Колегії Міндоходів України від 05.04.2013 затверджено єдині цілі, єдині завдання для митних органів.

Нагорічна О.С.

СХЕМА ТЕХНОЛОГІЧНА (PROCESS SCHEME) – встановлена обов'язкова для виконання послідовність операцій митного контролю та митного оформлення, а також дій посадових осіб підрозділів митного органу під час здійснення таких операцій.

С.т. митного контролю можуть бути: типовими, детальними. Типові **С.т.** визначають загальну мінімально-обов'язкову послідовність операцій та дій посадових осіб на окремому напрямі митного контролю. Детальні **С.т.** розробляються митницями на підставі типових **С.т.**, з урахуванням особливостей характеру і способів переміщення товарів, місцезнаходження й розташування структурних підрозділів, інфраструктури тощо, і регламентують діяльність як одного окремо взятого структурного підрозділу, так і кількох структурних підрозділів митного органу в комплексі, а також взаємодію структурних підрозділів митного органу з підрозділами інших органів (служб), причетних до здійснення контролю осіб, товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. Детальні **С.т.** затверджують керівники митних органів. За допомогою **С.т.**, погоджених з відповідними службами, врегульовуються питання взаємодії під час здійснення митного контролю та митного оформлення.

Гармаш Є.В.

СХЕМА ТЕХНОЛОГІЧНА З ОБМІНУ ПОПЕРЕДНЬОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ (PROCESS SCHEME ON THE EXCHANGE OF PRELIMINARY INFORMATION) – застосовується під час здійснення митних процедур щодо товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України та суміжної сторони, крім: ввезення товарів на митну територію України з використанням книжок (карнетів) А.Т.А.; випадків відсутності проставленого та належним чином завіреного реєстраційного номера митної декларації суміжної сторони на товаросупровідних документах на товари, які ввозяться на митну територію України у ручній поклажі, у супроводжуваному, несупроводжуваному багажі, у міжнародних поштових і експрес-відправленнях, стаціонарними засобами транспортування, за періодичною митною декларацією, транспортним засобом, який приводиться до руху за допомогою двигуна, як товаром і він перетинає митний кордон України своїм ходом.

С.т. розроблено з метою реалізації протоколів між ДМСУ і митними адміністраціями іноземних держав щодо організації обміну попередньою інформацією про товари та транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України та суміжної сторони, визначення порядку використання цієї інформації.

Обмін інформацією здійснюється відповідно до Технічних умов організації обміну інформацією про товари й транспортні засоби, затверджених уповноваженими посадовими особами митних адміністрацій України та суміжної сторони. Такий обмін згідно з Технічними умовами здійснюється: Департаментом митних інформаційних технологій та статистики (ДМІТС); Уповноваженим підрозділом митної адміністрації суміжної сторони (Уповноважений підрозділ).

Основні етапи обміну попередньою інформацією: ДМІТС та Уповноважений підрозділ заздалегідь повідомляють один одного про наміри ввезення товарів і транспортних засобів на митну територію України чи суміжної сторони. Дане повідомлення складається на основі митних документів країни вивезення товарів і транспортних засобів. ДМІТС та Уповноважений підрозділ повідомляють один одного про документальне оформлення фактичного вивезення товарів і транспортних засобів за межі митної території України чи суміжної сторони. ДМІТС та Уповноважений підрозділ підтверджують факт доставки товарів і транспортних засобів у митницю призначення України чи суміжної сторони.

Фрадинський О.А.

СХЕМА ТІНЬОВА МИТНА (SHADOW CUSTOMS SCHEME) – схема переміщення товарів через митний кордон, реалізація якої дозволяє мінімізувати митні платежі або ухилитися від оподаткування. Виділяють «чорну» та «сіру» **С.т.м.** «Чорні» схеми за змістом можуть бути віднесені до порушення митних правил чи контрабанди. У більшості випадків це ввезення товарів без декларування, без митного оформлення та без сплати у державний бюджет. Кримінально-правове забарвлення і висока ризикованість такого бізнесу компенсується практично повною економією на різноманітних зборах, митті і податках. Єдина видаткова стаття при цьому виді бізнесу – хабарі і побори кримінальних угруповань.

«Чорна» **С.т.м.** може бути реалізована у формах: дипломатична пошта (улюблений спосіб контрабанди серед високопоставлених осіб – таємниця вмісту забезпечується міжнародним законодавством); «лісові стежки» (відмінне знання місцевості дозволяє жителям прикордонних населених пунктів заробляти на перекиданні контрабанди, зазвичай наркотиків або зброї, через «лазівки»); «човники» (живий транспорт, що перевозить товар і дрібну контрабанду в обидві сторони за спецзамовленням); «помічник» (наймані кур'єри – перевізники, везуть чужий товар у ручній поклажі в одну сторону); «камікадзе» (водії, які навмання перетинають кордон методом «прориву». Схема була актуальна для пострадянського простору початку-середини 1990-х рр. У наші дні є надбанням історії); «невільники» (таємне підкидання товару до чужого багажу); «рулетка» (компанія-перевізник надає фіктивні документи на товар, сподіваючись на те, що вантаж не перевірять); хабар на «вікні» (змова з митницею. Визначається час і людина на конкретному пункті пропуску, до якого слід звернутися.); «чорні митники» (у потрібний момент посадові особи відвертаються і вантаж переміщується безперешкодно); махінації з «мавпами» (незаконне виведення капіталів за кордон через фіктивні поставки імпорту. Фірма-одноденка оформляється на підставну особу. Гроші перераховуються у невідомому напрямі, товар фактично не поставляється або зникає дорогою); «схема» перерваного транзиту (товар потрапляє на територію України як транзит, але за її межі не вивозиться, а потрапляє на внутрішній ринок. Така схема дозволяла не платити ПДВ та акцизний податок. Реалізовувалась при імпорті нафтопродуктів тощо); «матрьошка» (переміщується два і більше видів вантажів: дорогий товар ховається в центрі, зверху закладається дешевим).

«Сірі» **С.т.м.** передбачають певний компроміс між «білою» (легальне переміщення товарів оформлене відповідно до чинного законодавства) та «чорною» схемами. Мито і податки сплачуються, але в обмежених, менших обсягах. Основна характеристика «сірих» схем – заниження (завищення) митної вартості або кількості товару. При цьому можуть використовуватися і більш складні механізми включення в ланцюжок імпортерів офшорних компаній, вільних економічних зон, складів тимчасового зберігання тощо. У кожному випадку «сірі» схеми – серйозне джерело прибутку діяльності компаній. «Сірі» схеми передбачають умисну зміну митних документів з метою зменшення платежів, може змінюватися вартість вантажу, вага, коди УКТ ЗЕД тощо.

Проходження митного оформлення за «сірою» схемою здійснюється з участю посадових осіб митниці. Сіра схема дозволяє спростити процедуру митного оформлення і скоротити час. Як правило, «сіре» митне оформлення вимагає участі митного брокера, що спеціалізується на такому виді розмитнення, послуги «сірих» брокерів набагато дорожчі. Усі методи, що застосовуються при «сірому» розмитненні, є протизаконними. Цей тип митного оформлення практикується при очищенні великих партій товару і практично не застосовується на збірних вантажах.

«Сіре» розмитнення вважається більш вигідним, ніж «біле», але у разі виникнення проблем при проходженні митного контролю з «сірою» схемою, можна не тільки сплатити серйозний штраф, але і зовсім втратити вантаж.

Ознаками «сірої» схеми є: відсутність прямого контракту з технічним імпортером (одержувачем), прямого зовнішньоторговельного контракту із закордонним виробником або з експортером, наявність копії контракту між експортером – постачальником і виробником, підтверджуючі банківські документи про сплату коштів за контрактом, оригінал експортної митної декларації, транспортні та інші супровідні документи відсутність печатки митного брокера на митній декларації. При цьому учасниками зовнішньоторговельної операції мають бути – відправник, виробник, технічний одержувач і перевізник, а після митного оформлення повинна бути надана митна декларація.

З метою реалізації «сірого» розмитнення створювалися так звані «програмні» підприємства («модні» фірми), метою яких було надання послуг з розмитнення товарів на території України за значно заниженою митною вартістю та використанні індикативних цін на митницях (таблиці, в яких встановлено різний розмір митної вартості). «Сірі» схеми найчастіше «процвітають» в рамках митних союзів та спеціальних економічних зон. Необхідно збільшити цінові «ризики» щодо певних груп товару, тим самим видавлюючи учасників ЗЕД, які вдаються до «сірих» схем.

Найчастіше використовують такі форми реалізації «сірих» **С.т.м.**: «заниження інвойса» (покупець та продавець змовляються про заниження інвойсної вартості товару); «вбити вагу» (ціна і вага брутто декларуються правильно, а от вага нетто – менша, ніж насправді. Так, наприклад, за домовленістю з митниками зазвичай з кожного борту літака може «вбиватися» 10 – 15 т); «заміна вантажу/вивантаження» (повна заміна ліквідних дорогих товарів під час транспортування з порту до місця митного оформлення. Після завантаження контейнерів на транспортні засоби дорогою до місця митного оформлення проводиться заміна дорогого товару на дешевший, який декларується); «конструктор» (ввезення комплектуючих, на які митні платежі менші, ніж на цілий виріб. Щоб відвести підозри, різні деталі ввозяться на різні фірми і в різний час, а потім збираються); «підміна номенклатури товару» (підбирається код «схожий» на код ввезеного товару, але з меншою ставкою мита. Для цього декларанти або не помічають деякі характеристики товарів, які дозволили б віднести його до групи з більш високою ставкою,

або не зовсім точно інтерпретують УКТ ЗЕД. При цьому оформлення виходить практично легальним, а використання фірм-одноденок дозволяє ухилитися від донарахування платежів, якщо після закінчення року контролюючі органи засумніваються в правильності заявленого коду. Ціна на товар може бути й фіксованою з розрахунку долар/т, не за УКТ ЗЕД, а відповідно до звичайної номенклатури, типу: господарські товари, автозапчастини тощо, ціна встановлюється усереднена на весь вантаж, декларація «підганяється» під обумовлену вартість); «недостовірне зазначення країни походження» (у митній декларації зазначають неправдиві дані про країну походження товарів з метою мінімізації митних платежів). Окремою групою товарів є транспортні засоби, «сіре» розмитнення яких має особливості.

Прус Л.Р.

СХЕМИ ТІНЬОВІ МИТНІ ПРИ ІМПОРТІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ (SHADOW CUSTOMS SCHEMES AT IMPORTATION OF VEHICLES) – схеми ухилення від сплати належних податків при ввезенні транспортних засобів.

До них належать:

– схема «ввезення автомобілів американського виробництва, які не відповідають державним стандартам України» (за рахунок використання корумпованих зв'язків в органах влади);

– схема «ввезення транспортних засобів, що були в користуванні, під виглядом нових», як внесок у вигляді іноземної інвестиції до статутного фонду підприємства на території України (для таких авто встановлено занижені ставки розмитнення);

– схема «ввезення та реалізація транспортних засобів іноземцями» (наприклад, туристами). Такий власник пише заяву про викрадення автомобіля, хоча насправді продав його внаслідок злочинної змови. Пізніше, повернувшись на батьківщину, власник ще й отримує страхове відшкодування за нібито викрадене авто;

– схема «поагрегатне ввезення транспортних засобів» – під придбане свідоцтво про реєстрацію та державні номерні знаки непридатного автомобіля ввозиться машина тієї ж марки, проводиться офіційне митне оформлення кузова. У зв'язку з цим кузов при митному оформленні заявляється новим, за який треба платити значно меншу ставку мита, тому інвойси подаються сфальсифіковані. А двигун ввозиться «лівим» методом: його оформлення або взагалі не проводиться, або фабрикуються (для митниці) документи про його втрату внаслідок викрадення. Відповідно до нормативних документів заміну двигуна дозволяється проводити без змін у реєстраційних документах та без надання доказів законності придбання цього двигуна. Через це в ДАІ проводиться лише реєстрація нібито «заміни» офіційно розмитненого кузова, після чого ввезений автомобіль починає законно використовуватися під державними номерними знаками придбаного непридатного автомобіля;

– схема «спадщина» – «працює» переважно при імпорті автомобілів з країн СНД (насамперед, з Молдови). При цьому «тіньові» імпортери використовують скрутне матеріальне становище більшості громадян колишнього Союзу (за винятком країн Балтії), які навіть за незначну винагороду

свідомо готові укладати фіктивні угоди про спадщину. Придбаний за кордоном громадянином А. автомобіль не імпортується в Україну, а ставиться на облік в одній з країн СНД на фіктивного власника машини, наприклад, на безнадійно хвору людину або на особу похилого віку з одночасним нотаріальним засвідченням заповіту. За цим псевдозаповітом автомобіль переходить у спадщину громадянинові А. (справжньому власнику), після чого оформлюється доручення на право управління такою машиною. Після цього автомобіль може тимчасово ввозитися в Україну, а з набранням чинності заповіту (смерті фіктивного власника) транспортний засіб реєструється на постійній основі фактичним власником. Оскільки за українським законодавством спадщина звільнена від оподаткування, держава не отримує жодної копійки;

– схема «заниження показників об'єму циліндрів двигуна та завищення року виробництва автомобіля» – використовується при імпорті автомобілів з великим об'ємом циліндрів двигуна та при цьому подаються сфальсифіковані іноземні документи. У подальшому під час експлуатації машини таке заниження дає можливість щорічно недоплачувати ще й транспортний збір (чим більше «кубиків», тим вище збір);

– схема «ввезення транспортного засобу іноземним громадянином під виглядом переїзду на постійне місце проживання в Україну» – використовується при імпорті всіх груп автомобілів. Згідно з чинним законодавством України речі, що ввозяться (пересилаються) у разі переїзду на постійне місце проживання в Україну, в тому числі й транспортні засоби, не обкладаються податками. Ті структури, які використовують цю схему, отримують інформацію щодо осіб, які звертаються з проханням надати їм громадянство України та право

на переїзд на постійне місце проживання. Цим особам за певну винагороду пропонується оформити у власність та ввезти в Україну автомобіль з подальшим його відчуженням та переоформленням на реального власника. Також за допомогою посадових осіб місцевого самоврядування, оформлюють фіктивні документи на реєстрацію іноземних громадян (переважно з Молдови), які нібито переїхали в Україну і ввезли туди автомобілі. Після звільнення від оподаткування та взяття таких машин на облік в ДАІ іноземний громадянин переоформлює їх на фактичних власників і залишає межі України;

– схема «ввезення з використанням фіктивних документів про реєстрацію транспортного засобу» – на автомобілі, придбані за кордоном, при сприянні працівника ДАІ оформлювався фальшивий техпаспорт і видавалися державні номерні знаки. Для цього в базі даних реєстрацій ДАІ знаходили автомобіль аналогічної марки, що не експлуатується, змінювали прізвище його власника, номер кузова та двигуна автомобіля, а потім новий псевдовласник писав заяву про втрату номерних знаків та техпаспорту. Отримані повторно за такою схемою документи переправляли за кордон. Там на куплений автомобіль встановлювали українські номери, і машина в'їжджала у нашу країну під виглядом «прописаної» в Україні і такої, що нібито перебувала за її межами невеликий термін;

– схема «тимчасове ввезення автомобіля іноземним представництвом» – законодавством України не визначено, що тимчасово ввезеними автомобілями іноземних представництв повинні користуватися лише нерезиденти України. А в багатьох українських підприємствах нині є дочірні фірми, що працюють за кордоном, наприклад, в офшорних зонах. Отже, будь-яка іноземна фірма може відкрити в Україні іноземне представництво та ввезти для своїх співробітників автомобілі. При цьому мито, акцизний податок та ПДВ не сплачуються;

– схема «експлуатація транспортних засобів без їх реєстрації» – у разі тимчасового ввезення транспортних засобів з-за кордону юридичними особами, громадянами України та особами без громадянства, які постійно проживають в Україні, національні номерні знаки країни, з якої вони вивозяться, вилучаються митницею, а замість них видаються номерні знаки для разових поїздок. При необхідності власник транспортного засобу має можливість переоформити в'їзд-виїзд за кордон і подовжити термін дії цих номерних знаків. Такий механізм ввезення транспортних засобів без сплати ввізного мита поширено у прикордонних регіонах;

– схема «ввезення автомобілів під виглядом пільговиків» – використовувалась у період, коли пільговиків-інвалідів війни було повністю звільнено від оподаткування при ввезенні імпортних товарів, у тому числі й автомобілів;

– схема «ввезення легкових автомобілів під виглядом вантажно-пасажирських машин» – використання того, що вантажно-пасажирські автомобілі, що ввозяться в Україну (понад 10 місць для сидіння, включаючи водія), не входять до переліку підакцизних товарів, тому імпортер не сплачує за них акцизний податок. Імпортери прагнуть або доукомплектувати ввезений легковий автомобіль додатковими місцями для сидіння (після розмитнення їх знімають), щоб не сплачувати акцизний податок, або фальсифікують документи (зокрема акт експертного огляду) за сприяння посадової особи митниці;

– схема «ввезення через органи соціальної опіки транспортних засобів під виглядом цільового призначення для громадян з фізичними вадами» – транспортний засіб оформлюється як благодійна допомога з-за кордону, що має цільове призначення для певного громадянина, який стоїть в черзі в органах соціальної опіки та згідно із законом має право на безкоштовне забезпечення транспортним засобом. Після оформлення на себе автомобіля без сплати митних платежів громадянин Х за винагороду дає доручення на право управління фактичному власнику (громадянину У), мотивуючи це тим, що сам через стан здоров'я не може управляти автомобілем, а громадянин У начебто допомагає йому. Надалі «благодійну» машину реально використовує тільки справжній її власник;

– схема «поновлення прав працівників дипломатичної служби на безмитне ввезення транспортних засобів» – використання права на безмитне ввезення працівниками дипломатичної служби, що були за кордоном не менше року, одного транспортного засобу за кожною товарною позицією згідно з класифікацією товарів ЗЕД, вартістю, не більшою 50 % від суми коштів, зароблених за кордоном.

Прус Л.Р.

СХІДНА МИТНИЦЯ – див. ДОНЕЦЬКА МИТНИЦЯ.

ТАЄМНИЦЯ ДЕРЖАВНА (NATIONAL SECURITY INFORMATION/STATE SECRET) – відповідно до ЗУ «Про державну таємницю» від 21.01.1994 № 3855-XII, – вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України та які визнані у порядку, встановленому цим Законом, державною таємницею і підлягають охороні державою.

Обсяг **Т.д.** як правило, залежить від політичних, економічних, історичних, культурних, національно-етнічних, а інколи територіальних особливостей населення держави та влади. До **Т.д.** належить інформація:

1. У сфері оборони: про зміст стратегічних і оперативних планів та інших документів бойового управління, підготовку та проведення військових операцій, стратегічне та мобілізаційне розгортання військ, а також про інші найважливіші показники, які характеризують організацію, чисельність, дислокацію, бойову і мобілізаційну готовність, бойову та іншу військову підготовку, озброєння та матеріально-технічне забезпечення Збройних Сил України та інших військових формувань; про напрями розвитку окремих видів озброєння, військової і спеціальної техніки, їх кількість, тактико-технічні характеристики, організацію і технологію виробництва, наукові, науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, пов'язані з розробленням нових зразків озброєння, військової і спеціальної техніки або їх модернізацією, а також про інші роботи, що плануються або здійснюються в інтересах оборони країни; про дислокацію, характеристики пунктів управління, зміст заходів загальнодержавного та регіонального, у разі необхідності міського і районного рівня, щодо приведення у готовність єдиної державної системи цивільного захисту населення і територій до виконання завдань в особливий період та про організацію системи зв'язку (оповіщення) в особливий період, можливості населених пунктів, регіонів і окремих об'єктів щодо евакуації, розосередження населення і забезпечення його життєдіяльності; забезпечення виробничої діяльності об'єктів національної економіки у воєнний час; про геодезичні, гравіметричні, картографічні та гідрометеорологічні дані і характеристики, які мають значення для оборони країни.

2. У сфері економіки, науки і техніки: про зміст мобілізаційних планів державних органів та органів місцевого самоврядування, мобілізаційні потужності, заходи мобілізаційної підготовки і мобілізації та обсяги їх фінансування, запаси та обсяги постачання стратегічних видів сировини і матеріалів, а також зведені відомості про номенклатуру та рівні накопичення, загальні обсяги поставок, відпуску, закладення, освіження, розміщення і фактичні запаси державного матеріального резерву; про використання транспорту, зв'язку, потужностей інших галузей та об'єктів інфраструктури держави в інтересах забезпечення її безпеки; про плани, зміст, обсяг, фінансування та виконання державного оборонного замовлення; про плани, обсяги та інші найважливіші характеристики добування, виробництва та реалізації окремих стратегічних видів сировини і продукції; про державні запаси дорогоцінних металів монетарної групи, коштовного каміння, валюти та інших цінностей, операції, пов'язані з виготовленням грошових знаків і цінних паперів, їх зберіганням, охороною і захистом від підроблення, обігом, обміном або вилученням з обігу, а також про інші особливі заходи фінансової діяльності держави; про наукові, науково-дослідні, дослідно-конструкторські та проектні роботи, на базі яких можуть бути створені прогресивні технології, нові види виробництва, продукції та технологічних процесів, що мають важливе оборонне чи економічне значення або суттєво впливають на ЗЕД та національну безпеку України.

3. У сфері зовнішніх відносин: про директиви, плани, вказівки делегаціям і посадовим особам з питань зовнішньополітичної і ЗЕД України, спря-

мовані на забезпечення її національних інтересів і безпеки; про військове, науково-технічне та інше співробітництво України з іноземними державами, якщо розголошення відомостей про це завдаватиме шкоди національній безпеці України; про експорт та імпорт озброєння, військової і спеціальної техніки, окремих стратегічних видів сировини і продукції.

4. У сфері державної безпеки та охорони правопорядку: про особовий склад органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність або розвідувальну чи контррозвідувальну; про засоби, зміст, плани, організацію, фінансування та матеріально-технічне забезпечення, форми, методи і результати оперативно-розшукової, розвідувальної і контррозвідувальної діяльності; про осіб, які співпрацюють або раніше співпрацювали на конфіденційній основі з органами, що проводять таку діяльність; про склад і конкретних осіб, що є негласними штатними працівниками органів, які здійснюють оперативно-розшукову, розвідувальну і контррозвідувальну діяльність; про організацію та порядок здійснення охорони адміністративних будинків та інших державних об'єктів, посадових та інших осіб, охорона яких здійснюється відповідно до ЗУ «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб»; про систему урядового та спеціального зв'язку; про організацію, зміст, стан і плани розвитку криптографічного захисту секретної інформації, зміст і результати наукових досліджень у сфері криптографії; про системи та засоби криптографічного захисту секретної інформації, їх розроблення, виробництво, технологію виготовлення та використання; про державні шифри, їх розроблення, виробництво, технологію виготовлення та використання; про організацію режиму секретності в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, державні програми, плани та інші заходи у сфері охорони державної таємниці; про організацію, зміст, стан і плани розвитку технічного захисту секретної інформації; про результати перевірок, що здійснюються згідно із законом прокурором у порядку відповідного нагляду за додержанням законів, та про зміст матеріалів дізнання, досудового слідства та судочинства з питань, зазначених у ЗУ «Про державну таємницю»; про інші засоби, форми і методи охорони державної таємниці.

Конкретні відомості можуть бути віднесені до **Т.д.** за ступенями секретності «особливої важливості», «цілком таємно» та «таємно» лише за умови, що вони належать до категорій, зазначених у частині першій цієї статті, і їх розголошення завдаватиме шкоди інтересам національної безпеки України. Забороняється віднесення до **Т.д.** будь-яких відомостей, якщо цим будуть звужуватися зміст і обсяг конституційних прав та свобод людини і громадянина, завдаватиметься шкода здоров'ю та безпеці населення. Не належить до **Т.д.** інформація: про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту; про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні події, які сталися або можуть статися і загрожують безпеці громадян; про стан здоров'я населення, його життєвий рівень, включаючи харчування, одяг, житло, медичне обслуговування та соціальне забезпечення, а також про соціально-демографічні показники, стан правопорядку, освіти і культури населення; про факти порушень прав і свобод людини і громадянина; про незаконні дії державних органів, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб; інша інформація, яка відповідно до законів та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, не може бути засекречена.

Царенко В.І.

ТАЙМШІТ (TIMESHEET) [від англ. time sheet, от time – час і sheet – лист, відомість], або акт обліку сталійного часу – бланк особливої форми, на якому у хронологічному порядку здійснено облік часу стоянки судна в порту та розрахунок часу, витраченого на завантаження чи вивантаження.

Т. містить назву судна, час його прибуття в порт, дату та час вручення капітанського ноти про готовність судна до вантажних операцій, дату та час прийняття капітанського нотису фрахтувальниками (вантажоотримувачами) або їх агентами, час початку завантаження-вивантаження; час початку обліку сталійного часу, подобовий облік часу стоянки судна у хронологічному порядку, сталійний час, час на користь судновласника чи фрахтувальника (вантажоотримувача), з урахуванням яких визначається сума демереджа чи диспача. **Т.** підписують капітан судна та фрахтувальники (вантажоотримувачі) або їх агенти.

Фрадинський О.А.

ТАЙНИК (HIDING PLACE) – спеціально виготовлені, обладнані або пристосовані сховища з метою приховування від митного контролю, а також конструктивні порожнини, ємності транспортних засобів чи предмети, які попередньо піддавалися розбиранню, монтажу тощо, що ускладнює виявлення предметів при їх переміщенні через митний кордон.

Т. можна розглядати в широкому і у вузькому значеннях. У широкому – вид способу приховування злочину, який полягає у приховуванні предмета чи об'єкта приховування у спеціально виготовленому (з метою його неочевидності для встановленого кола осіб), пристосованому або відповідному для цього місці. У вузькому – місце приховування, де зберігається предмет або об'єкт приховування. На вибір **Т.** у багатьох випадках впливають професійні навички злочинців, знання ними особливостей митного контролю, характеристики

прихованого предмета і тактичні дії суб'єктів розслідування

Т. може бути 4 типів: пристосовані конструктивні ємності і порожнини, наявні в предметах і навколишньому середовищі; реконструйовані ємності і порожнини, наявні в предметах і навколишньому середовищі; спеціально створені у предметах ємності і порожнини; спеціально створені предмети з ємностями – контейнери.

Залежно від призначення **Т.** можуть бути тимчасовими і постійними. Тимчасові тайники зазвичай призначені для одноразового приховування (зберігання, транспортування, передачі) матеріальних об'єктів в обмеженому або заздалегідь визначеному і обумовленому проміжку часу. Залежно від розмірів приховуваних матеріальних об'єктів, **Т.** можуть поділятися на мікро- (для дрібних об'єктів), макро- (для приховування об'єктів, що мають звичайні розміри) і мегатайники для об'єктів великих за обсягом чи розміром).

Для переміщення предметів використовують **Т.** у:

– автотранспортних засобах – це переобладнаний газовий балон під акумулятором у колінвалі, карбюраторі, навіть у домкраті, у спинках сидінь, під щитком приладів, під декоративним килимком, у медичній аптечці, шини ходових та запасних коліс, спеціально переобладнані або ж виготовлені паливні баки та баки для води, ящики для інструментів з подвійними стінками та днищами, простір за декоративною обшивкою кабіни, деталі крісла водія, порожнина за панеллю приладів, колонка керма, ущільнювач капота двигуна, порожнина дверей, декоративна обшивка задньої стінки та стелі кабіни, фари, акумулятор, радіатор, газові установки, бачки для рідин, пустоти повітропроводів, крила автомобіля, бампера; у вантажних автомобілях: цистерни, бак для дизпалива, води, шухляди для інструментів, під вантажем, у вантажі, порожнини між подвійними стінками вантажного відсіку, спеціально обладнані **Т.** в балках, лонжеронах та шасі автомобіля тощо;

– поїздах – туалети, ящики для сміття, ями для постільної білизни, у службових купе, плафони освітлення, вогнегасники, ящик з інвентарем у службовому купе, міжстелевий простір в коридорі вагона та купе, що закривається люком із спеціальним замком, повітропроводи у неробочому тамбурі вагона, підвагонні високовольтні ящики, бункери для вугілля, тамбури, вмикачі, моторний відсік, акумуляторна шухляда, технологічні порожнини, акумуляторні ящики, вентиляційні люки, порожнини під днищем вагона, ділянки стінок сидінь, оброблених декоративною обшивкою тощо;

– судах – у каютах для членів екіпажу (під плінтусом, серед особистих речей, за дзеркалами, під настилом стінних шаф, під подушками диванів, навколо ілюмінаторів, в ліжках моряків тощо), між машинним відділенням і трюмом, у пилососах, телевізорах, інших побутових приладах;

– літаках – внутрішня обшивка літаків, між шиною коліс і камерою, у порожнинах, штучно створених при складуванні лісоматеріалів, металопрокату, контейнерів, крісла пасажирів, у тому числі попільнички у підлокітниках, килимові покриття під кріслами пасажирів та в проході між ними, плафони ламп освітлення, відділення для особистих речей членів екіпажу, для кисневих масок, аптечки тощо.

Товари та транспортні засоби із спеціально виготовленими сховищами (**Т.**), що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, конфісковуються.

Виділяють наступні основні ознаки, що заважають виявити **Т.**: непрозорість матеріалу, що вкриває предмет; фізичні властивості об'єкта приховування і середовища, яке його вкриває збігаються (наприклад, за щільністю, діелектричною проникністю), що ускладнює виявлення об'єктів за допомогою пошукової техніки; розташування **Т.** органічно вписується у навколишнє середовище.

Ознаки, що сприяють виявленню **Т.** при проведенні митного огляду: місце розташування тайника повинно забезпечувати відносно вільний до нього доступ, можливість його відшукати за наявними описами і орієнтирам; предмети, у яких розташовані **Т.**, повинні забезпечувати збереження приховуваних об'єктів від псування і знищення.

Для виявлення **Т.** використовують технічні засоби митного контролю: пошукове дзеркало, рентгенапарати, службових собак, телевізійні та оптичні системи, індикатори радіоактивного випромінювання тощо.

Прус Л.Р.

ТАЛАНТ (TALENT) [від давньогрец. τάλαντον, лат. talentum дослівно – «той, що несе», «ваги, терези», потім – «вантаж»] – в античні часи найбільша одиниця ваги та лічильно-грошова одиниця Стародавньої Греції, Єгипту, Малої Азії, Персії. Наприклад, малий аттичний (срібний або евбейський) **Т.** як грошова одиниця становив 60 мін (≈ 26,196 кг); з часів Александра Великого вага аттич-

ного **Т.** дорівнювала 25,902 кг; у Римській імперії **Т.** як одиниця ваги відповідав масі води, за обсягом рівної одній стандартній амфорі, тобто одному кубічному римському футу (≈26,027 л).

Прототипом давньогрецьких **Т.** був вавилонський **Т.**, що мав вигляд бронзового лева на підставці. Важкий **Т.** важив 60,4 кг, легкий царський **Т.** – удвічі менше. Шістдесята частина міни важила стільки ж, скільки гомерівський **Т.**, і була основною найменшою одиницею для вагового визначення як благородних металів, так і всіх вагових предметів.

Як певна одиниця ваги, **Т.** згадується у Гомера, де ним вимірювали вагу золота; його маса дорівнювала масі семітичного шекеля (сигля, сикля), а саме важкого вавилонського шекеля у 16,8 кг. Гомерівські **Т.** вироблялися у формі довгих колоподібних брусків, схожих на найдавніші золоті статери. Крім того у гомерівський час в обігу були напівталанти масою у 8,4 кг.

Крім гомерівського легкого **Т.**, відомий **Т.**, що відповідав трьом золотим статерам або шести аттичним золотим драхмам та важив 26,2 кг. Вже у письменників II ст. до н.е. він слугував для визначення міри ваги золотих предметів, що давалися в нагороду (вінки) або посвячувалися в храми. Залежно від перемінних визначень драхми або міни, відносно яких **Т.** був кратним показником (**Т.** ділився на 60 мін, міна на 100 драхм, тобто в **Т.** було 6 000 драхм), кількісне визначення **Т.** було досить різним, тим більше, що він використовувався і як вагова, і як грошова одиниця.

Цінність срібних грошових знаків визначалася відношенням, що визнавалося у давнині за норму, за яким одна золота монета прирівнювалася до 10-ти срібних рівної ваги. Втім, через зростання ціни на золото, зазвичай використовувалося співвідношення 1:13 $^{1}/_{3}$. За вагою царський **Т.** містив 60 царських мін, або 72 міни золота, або 54 міни срібла. Відношення **Т.** золота до царського **Т.** (за вагою) дорівнювало 5:6, **Т.** срібла до **Т.** золота 4:3, **Т.** срібла до царського **Т.** – 10:9.

Колесников К.М.

ТАЛЬМАН (TALLYMAN) – фахівець, на якого покладено обов'язок здійснювати облік вантажів у порту, контроль за їх кількістю та якістю. Діяльність **Т.** дозволяє уникнути вагової недостачі, звести до мінімуму розкрадання вантажу та убезпечити його протягом транспортування.

Т. поділяються на портових та суднових. Портові **Т.** – співробітники порту, які здійснюють облік вантажу при його розвантаженні чи навантаженні та складають тальманську розписку, яка є підставою для подання позову у разі недостачі вантажу. Суднові **Т.** – наймані незалежні експерти, які здійснюють облік вантажу не тільки під час завантажувально-розвантажувальних робіт, але й безпосередньо на самому судні. Послуги суднових **Т.** дозволяють контролювати загальну кількість та стан вантажу протягом усього транспортування. До компетенції суднових **Т.** може бути віднесено визначення кількості вантажних місць на судні, перевірка кріплень вантажних місць, якість вантажно-розвантажувальних робіт. Судновий **Т.** також складає тальманську розписку, яка звіряється у порту із розпискою портового **Т.**, таким чином знижуючи ризик помилки чи втрати вантажу. На основі розписки суднового **Т.** складається штурманська розписка та коносамент.

В обов'язки **Т.** входить прийняття, первинний облік і здавання експортно-імпортних, каботажних, місцевих вантажів і багажу, які знаходяться у трюмах і на палубах суден, на причалах і вантажних складах у встановлені строки; участь у навантаженні й розвантаженні вантажів, супроводженні територією порту; здійснення контролю під час видачі вантажів вантажоодержувачам, передавання їх для подальшого транспортування; стеження за збереженістю вантажів; перевірка правильності маркування, цілісності кожного вантажу, справності тари, відповідності тари та упаковки чинним вимогам. **Т.** не допускає навантаження на судна й вагони вантажів у пошкодженій тарі, без чіткого маркування; перевіряє готовність місць під вантажі на причалах, оглядає вагони й контейнери на придатність їх до навантаження вантажів, організовує сортування вантажів, визначає вагу й кількість, надає дані для оформлення нарядів на роботу, що фактично виконана, вантажні документи (тальманські звіти, виписки, шляхові листи тощо); веде облік перероблення, приймання й відправлення вантажу й багажу, здійснює контроль за додержанням правил навантаження, вивантаження й збереження вантажів у процесі вантажно-розвантажувальних робіт, складання вантажів.

Т. несе відповідальність за: невиконання чи несвоєчасне виконання покладених на нього обов'язків, або невикористання наданих прав; недотримання правил внутрішнього трудового розпорядку, охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та протипожежної безпеки; розголошення інформації про організацію (підприємство, установу), яка належить до категорії комерційної таємниці; невиконання або неналежне виконання вимог внутрішніх нормативних документів та законних розпоряджень керівництва; правопорушення, скоєні під час своєї діяльності; заподіяння матеріальної шкоди.

Фрадинський О.А.

ТАЛЬМАНСЬКА РОЗПИСКА – див. РОЗПИСКА ТАЛЬМАНСЬКА.

ТАМГА (TAMGA) – у тюркських народів знак сімейної й особистої власності, своєрідний герб племені. У кочових народів Євразійського степу (скіфів, сарматів, гунів, аварів, мадяр, хозарів, по-

ловців, татар, монголів), а також народів і культур Кавказу та Східної Європи, які знаходилися під їхнім впливом, **Т.** означала клеймо (тавро), родовий знак власності. Ним позначалися коні, верблюди та інша худоба, що знаходилася у спільній власності роду, або такі предмети як зброя, кераміка, килими тощо, виготовлені членами роду. У такій якості **Т.** з'явилася на монетах Золотої Орди і на печатках, які кріпилися до ярликів, що видавалися в Орді російським князям і митрополитам.

Пізніше в країнах Сходу, і у Київській Русі **Т.** стало іменуватися торгове мито. Від слова «**Т.**» було утворено дієслово «тамжить», тобто обкладати товар митом, а місце, де товар тамжили, стало називатися «таможнею». Спочатку хани Золотої орди, а потім і російські князі стали видавати спеціальні «тарханні грамоти», яким звільняли монастирі та маєтки від сплати данини, тамги й інших мит і зборів.

Період роздробленості Київської Русі характеризувався успішним розвитком торговельних зв'язків. В Ординський період продовжувалася торгівля руських земель, як із Заходом, так і зі Сходом. Із країнами Заходу, перш за все Ганзейським союзом, торгували Новгород і Псков; Новгород, а також північно-східні території, включаючи Твер і Москву, торгували із країнами Сходу через Крим і Волго-Каспійським шляхом. Землями Орди проходив найважливіший транзитний шлях з Китаю до Чорного моря; найважливішими пунктами на цьому шляху був Хорезм та італійські факторії і колонії в Криму, з центром у Кафі (сучасна Феодосія). На Північному Кавказі та у Причорномор'ї найважливішою факторією була Матрега або Матренга (колишня Тмутаракань на Таманському півострові). Близько 1333 р. була заснована італійська факторія Тана, що розмістилася поблизу міста Азак (сучасний Азов). Усього в Криму, Призов'ї та на Кавказі налічувалося близько 40 італійських факторій і колоній. Вони також були основними центрами работоргівлі. Поступово **Т.** перетворилася на одне з найбільш дохідних мит, що стягуються з вартості товару. Згодом назва її перейшла на всі збори, які отримали найменування митних (російською мовою – «таможенных»).

Зображення тамги на прапорі кримсько-татарського народу

Мартинюк В.М.

ТАНКЕРНЕ СУДНО (ТАНКЕР) – див. СУДНО ТАНКЕРНЕ (ТАНКЕР).

ТАРИФ МИТНИЙ (CUSTOMS TARIFF) – систематизований відповідно до товарної номенклатури ЗЕД перелік ставок мита, що справляється з товарів, які переміщуються через митний кордон України. Він є вагомим інструментом зовнішньоекономічної політики країни та державного регулювання національного ринку у його взаємодії зі світовим.

Незважаючи на те, що **Т.м.** за змістом – економічна категорія, його застосування може мати як економічний, так і політичний характер. Економічна роль **Т.м.** пов'язана, насамперед, з тим, що, впливаючи на ціну товару та відмежовуючи національний ринок від світового, підвищуючи рівень цін на товари, мито активно впливає на конкурентоспроможність товару, що, у свою чергу, позначається і на рівні накопичення капіталу, темпах розвитку, нормах прибутку в окремих галузях економіки, нівелюючи різницю, яка склалася в міжнародних і національних умовах виробництва.

Тому роль **Т.м.** в економічному контексті полягає у створенні вартісного бар'єра, який підвищує ціну товару, незалежно від застосованого експортного, імпортного чи транзитного мита; збільшенні внутрішньої зайнятості. Сукупні витрати у відкритій економіці складаються із витрат споживачів, капіталовкладень, державних витрат, чистого експорту (під чистим експортом розуміють різницю між експортом та імпортом). Збільшення сукупних витрат внаслідок скорочення імпорту стимулює внутрішньоекономічний розвиток, оскільки збільшуються доходи і зайнятість; стимулюванні державою розвитку окремих галузей економіки чи підприємств. У першу чергу мова йде про захист молодих галузей. Тимчасовий захист «молодих» національних фірм від жорсткої конкуренції іноземних корпорацій дозволяє галузям, які утворюються, зміцніти і стати ефективними виробниками; надходженні коштів у державний бюджет країни; захисті від демпінгу. **Т.м.** необхідні для захисту вітчизняних фірм від іноземних конкурентів, які реалізують свою продукцію за цінами, нижчими за собівартість.

Торговельно-політична роль мита: захищати галузі від конкуренції іноземних товарів (це не обов'язково мають бути слабкі в економічному відношенні галузі та підприємства, частіше найбільшим захистом користуються саме найбільш розвинені, монополізовані галузі. Мета такого виду політики – створення національним виробникам умов для отримання на внутрішньому ринку монопольно високого прибутку як одного із важелів успішного виходу на зовнішній ринок); у необхідності забезпечення обороноздатності країни (вій-

ського-політичний аспект). Захисне мито необхідне для збереження і посилення ролі галузей, що спеціалізуються на виробництві стратегічних товарів і матеріалів необхідних для їх обробки. Доходи високоспеціалізованих економік знаходяться у прямій залежності від міжнародних ринків. Захист за допомогою **Т.м.** необхідний для стимулювання промислової диверсифікації, що зменшує залежність країни від світових процесів, та тиску на конкурентів з метою отримання певних поступок.

Таким чином, більшість країн світу, використовуючи **Т.м.** у своїй зовнішньоекономічній політиці, вирішують низку завдань, таких як: захист економіки країни від негативного впливу іноземної конкуренції (митний тариф завжди погіршує конкурентні умови функціонування іноземних виробників на даному ринку); забезпечення умов для ефективної інтеграції країни до світового економічного простору (митні тарифи широко використовуються з метою поліпшення умов доступу національних товарів на іноземні ринки); підтримання раціонального співвідношення вивезення і ввезення товарів, валютних надходжень і витрат на території країни (**Т.м.** впливають на стан платіжного балансу країни); створення умов для прогресивних змін у структурі виробництва і споживання товарів; раціоналізація товарної структури вивезення і ввезення товарів.

Гребельник О.П.

ТАРИФ МИТНИЙ АВТОНОМНИЙ (AUTONOMOUS CUSTOMS TARIFF) – вид митного тарифу, що встановлюється державою самостійно в односторонньому порядку на законодавчому рівні і застосовується до будь-яких предметів та товарів незалежно від їх походження.

Даний вид митного тарифу досягає значних розмірів і є об'єктом дискусій на двосторонніх або багатосторонніх переговорах для отримання поступок в обмін на зниження ставок автономного мита. Предметом таких переговорів є перелік товарів, до яких застосовуються митні тарифи, їх структура, розмір митних ставок, порядок їх застосування. Як результат виникає конвенційний або договірний митний тариф. На ранніх етапах формування митно-тарифної політики, як правило, митний тариф є автономним. Причини: через відсутність концепції реалізації зовнішньоекономічної стратегії країна не може визначити пріоритетність застосування тих чи інших регуляторів зовнішньоекономічних відносин; основи регулятивності формуються передусім на національному рівні, а потім у міру інтегрування, на базі міжнародного законодавства; першочерговими завданнями стають проблеми пошуку джерел формування бюджету та захисту національного ринку; автономне мито встановлюється з метою максимізації митних ставок не стільки з фіскальних причин, скільки з метою створення сприятливих умов для проведення майбутніх торгів у сфері регулювання торгових бар'єрів у вигляді митних тарифів.

Яковенко О.В.

ТАРИФ МИТНИЙ АМСТЕРДАМСЬКИЙ – див. ТОРГ АМСТЕРДАМСЬКИЙ.

ТАРИФ МИТНИЙ ГЕТЬМАНА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (1654 РОКУ) (CUSTOMS TARIFF OF HETMAN BOHDAN KHMEL'NYTS'KYI) – визначав фінансову суму мита за певний товар. Відповідно до **Т.** сума мита встановлювалась як залежно від вартості й виду товару безпосередньо у грошових одиницях, так і самими товарами. **Т.** встановлював митні платежі залежно від країн походження товарів (окремо для турецьких та московських товарів). Також **Т.** визначалася сума мита на предмети розкоші – золото, срібло, дорогоцінне каміння, перли (фіксована сума мита – від кожних ста талерів цінностей по п'ять золотих монет). Згідно із **Т.**, прийнятим в умовах продовження Національно-визвольної війни, мито стягувалося у західноєвропейських талерах і польських золотих. Більш детально див. УНІВЕРСАЛ ОСТАФІЮ СТАМАТАЄНКУ НА ЗБИРАННЯ ПОДАТКІВ З ІНОЗЕМНИХ КУПЦІВ ВІД 28 КВІТНЯ 1654 РОКУ.

Ченцов В.В., Морозов О.В.

ТАРИФ МИТНИЙ ГЕТЬМАНА ІВАНА СКОРОПАДСЬКОГО (CUSTOMS TARIFF OF HETMAN IVAN SCOROPADS'KYI). І. Скоропадський (1646 – 1722 рр.) – Гетьман України у 1708 – 1722 рр. Командував козацьким загоном у складі російської армії під час війни Росії зі шведами (1700 – 1721 рр.). Майже 15 років свого гетьманування І. Скоропадський опікувався розвитком економіки,

торгівлі, фінансово-податкової та митної системи Гетьманської України. Саме під час гетьманування І. Скоропадського на початку XVIII ст. в Україні спостерігалися позитивні зрушення в аграрному виробництві, розвивалося землеробство, тонкорунне вівчарство. Ширилося ремісниче виробництво, особливо гончарство, ткацтво, малярство. Створювалися перші підприємства мануфактурного типу. В Україні зростали правові інститути, формувалися нові законодавчі акти, які значною мірою стосувалися митної справи. Як відомо з універсалів гетьмана, **Т.** вимагав, щоб ставки індукти та евекти не були обтяжливими для купців і споживачів товарів й усіляко сприяли розвиткові національної торгівлі. Неприпустимі стягнення індукти з торговців «бидлом і прочіе речі» на ярмарках гетьман навіть називав «ярмарковимъ грабительствомъ».

Універсалом 1713 р. були передбачені досить помірні, як на той час, ставки вивізного мита з іноземців та українських купців, зокрема: від мажі (воза) солі – по три шаги, від куфи (бочки) горілки – по алтину, від куфи дьогтю або меду – теж по алтину, від бочки вина – по золотому, від волів, «яких гнали до Шленську» (Сілезія) – по одній копійці з вола і т.п. Більш того, в кінці свого акта гетьман уточнив, що «з інших, не поданих в Універсалі, дрібних речей, жодного мита, нічого не брати». Порівнюючи **Т.** з тарифами, що діяли на той час

у Європі, зокрема з Амстердамським тарифом XVIII ст., приходимо до висновку, що встановлені Універсалом 1713 р. ставки мита були у 1,8 – 2,6 разів нижчі ніж ставки мита у Західній Європі.

Гальський К.Є.

ТАРИФ МИТНИЙ ЗАБОРОННИЙ (RESTRICTIVE CUSTOMS TARIFF) – митний тариф, який застосовують з метою обмеження, недопущення ввезення на внутрішній ринок даної країни або вивезення з нього певних товарів (зазвичай текстиль, взуття, сільгосппродукти). Може перевищувати 20 % вартості товарів що переміщуються. **Т.м.з.** ніколи не може бути оптимальним з економічної точки зору. Але доцільність його використання може диктуватись іншими причинами (політичного, соціального та іншого характеру).

Т.м.з. змушує країну повернутися у рівноважний автарктичний стан, що означає заборону імпорту взагалі. Так, наприклад, торгівля поміж країнами СНД ніколи особливо вільною не була: щойно якась компанія чи галузь з однієї країни СНД починала успішно експортувати до іншої країни СНД, імпортуюча країна одразу несподівано запроваджувала квоту чи практично **Т.м.з.** на відповідний імпорт. До прикладу, у такий спосіб Росія встановила бар'єр імпортові горілки з України 1996 р.

Правила ГАТТ допускають застосування такого запобіжного заходу проти країни-експортера, яка не підкорилася рішенню Органу з вирішення спорів. Введення **Т.м.з.** за правилами ГАТТ, має носити тимчасовий характер.

Прус Л.Р.

ТАРИФ МИТНИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СПІВТОВАРИСТВА (COMMON CUSTOMS TARIFF OF THE EUROPEAN COMMUNITY) – набрав чинності з 01.07.1968 – щодо промислових товарів і з 01.01.1969 – щодо сільськогосподарських продуктів. Завдяки цьому тарифні мита у всьому світі було знижено приблизно на 10 %. Прийняття загального тарифу імпортних мит зумовило розуміння торговими партнерами того, що ЄС стає великим митним союзом, тому США почали працювати у напрямі подальшого значного зниження імпортних тарифів у рамках ГАТТ. Митним кодексом ЄС передбачено, що правомірне стягування митних зборів в ЄС проводиться на підставі Загального митного тарифу.

Найважливішою умовою існування митного союзу є наявність єдиного зовнішнього митного тарифу. В основу новостворюваного митного тарифу ЄЕС було покладено поєднання чотирьох тарифів країн ЄС, що існували на той момент (Німеччина, Італія, Франція, країни Бенілюксу). Основою побудови тарифу стала номенклатура Брюссельської конвенції про номенклатуру для класифікації товарів в митних тарифах 1950 р. з додаванням ряду товарних субпозицій, що відображають специфіку ЄС. Ставки митних зборів спочатку були встановлені шляхом простого обчислення середньоарифметичних ставок, що діяли в державах-членах на 01.01.1957.

Шнирков О.І.

ТАРИФ МИТНИЙ ІНТЕГРОВАНИЙ (INTEGRATED CUSTOMS TARIFF) – митний тариф, який крім ставок митних зборів містить стосовно кожного товару інформацію про всі нормативні акти, які регулюють режим переміщення даного товару через митний кордон. Прикладом **Т.м.і.** є TARIC ЄС (ІТЄС) – перелік ставок мита, що застосовуються до товарів, що переміщуються через митний кордон ЄС, систематизований відповідно до товарної номенклатури ЗЕД. Регламентом № 2658/87 від 23.07.1987 був прийнятий ІТЄС (TARIC), який діє з 01.01.1988. Тариф ґрунтується на комбінованій номенклатурі ЄЕС та складається приблизно з 13 500 товарних позицій, які складають базову номенклатуру товарів для спільного митного тарифу. ІТЄС складено таким чином, щоб для кожної товарної позиції відображати всі заходи, що застосовуються в ЄС відносно імпорту, а іноді, й експорту. Тобто, окрім власне імпортних (і експортних) митних зборів, ІТЄС містить всі діючі преференційні заходи, а також нетарифні заходи ЄС. ІТЄС є вельми зручним інструментом практичної реалізації Загального митного тарифу (ЗМТ) і загальної торгової політики ЄС. При цьому, на відміну від регламентів Ради ЄС у сфері ЗМТ, ІТЄС не має прямої дії – його використання обов'язкове тільки для митних органів держав-членів і для статистичних цілей. Крім Комбінованої номенклатури і ставок ЗМТ, ІТЄС включає: тарифні вилучення (звільнення від імпортних мит для окремих товарів), тарифні преференції (автономні і конвенційні), тарифні квоти (кількісні або вартісні межі для пільгового або безмитного ввезення товарів в межах тарифних винятків і тарифних преференцій), антидемпінгові і компенсаційні мита, митні збори в державах-членах, заборони на імпорт та експорт, кількісні обмеження імпорту та експорту (квоти, ліцензії, сертифікати), заходи безпеки імпорту та експорту, випадки повернення митних платежів при експорті, інші заходи торгової і сільськогосподарської політики. Товарні коди ІТЄС, на відміну від кодів Комбінованої номенклатури, 11-значні. Перші вісім цифр відповідають кодам Комбінованої номенклатури. Дев'ята цифра застосовується для статистичних цілей держав-членів. Десята і одинадцята цифри відображають так звані підгрупи ІТЄС. Іноді для деяких товарних позицій застосовується додатковий 4-значний код, який відображає застосування до даних товарів спеціальних заходів ЄС (антидемпінгові мита, компенсаційні мита тощо). За допомогою ІТЄС імпортери можуть вивчити усі можливі фінансові та адміністративні наслідки, пов'язані з імпортом того чи іншого товару на митну територію ЄС. ІТЄС публікується щорічно в офіційних виданнях ЄС. Поточні зміни в тарифі доступні державам-членам і приватним особам в електронному вигляді, зокрема в мережі Інтернет.

Прус Л.Р.

ТАРИФ МИТНИЙ КОНВЕНЦІЙНИЙ (ДОГОВІРНИЙ) (CONVENTIONAL (CONTRACTUAL) CUSTOMS TARIFF) – вид митного тарифу, що встановлюється державою на основі двосторонньої або багатосторонньої угоди з іншими державами і не може змінюватися впродовж терміну дії угоди без взаємної згоди сторін. Ставки **Т.м.к.** нижчі від автономного тарифу встановленого в односторонньому порядку.

Т.м.к. не змінюється впродовж тривалого часу, що має велике значення для аналізу тих митних бар'єрів, з якими експортер матиме справу на ринку інших країн. Передумови поширення **Т.м.к.**: знижується роль національного законодавства, зростає роль міжнародного, і в першу чергу тих законодавчих актів, які спрямовані на зняття торговельних обмежень; реалізація експортного потенціалу країни на світовому ринку часто залежить від рівня протекціонізму відносно товарів даної країни, а пониження даного рівня можливе тільки за умови певних поступок держави у напрямі лібералізації умов здійснення ЗЕД.

Яковенко О.В.

ТАРИФ МИТНИЙ МИТНОГО СОЮЗУ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ, РЕСПУБЛІКИ КАЗАХСТАН ТА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ (CUSTOMS TARIFF OF THE CUSTOMS UNION OF BELARUS, KAZAKHSTAN AND RUSSIA) – зібрання ставок ввізного мита, що застосовуються до товарів (21 розділ (97 груп)), ввезених на єдину митну територію Митного союзу з третіх країн, систематизованих відповідно до єдиної Товарної номенклатури ЗЕД Митного союзу (ТН ЗЕД МС). Повноваження з ведення **Т.** надані Комісії Митного союзу (КМС), яка здійснює ведення ТН ЗЕД МС, встановлює ставки ввізних митних зборів (включаючи сезонні), вводить тарифні квоти, встановлює порядок їх розподілу тощо.

Спочатку ставки мита у трьох держав збігалися тільки на 40 %, у зв'язку з цим почався довгий процес уніфікації ставок майже по 11 тисячах товарних позицій. Однак абсолютного консенсусу по усіх ставках тарифу не досягнуто. Насамперед, у зв'язку з тим, що Казахстан не був готовий до зміни майже 55 % ставок свого національного митного тарифу, причому в бік збільшення. Тому Казахстан до 2014 р. зарезервував перелік з 400 товарних позицій, на які ставки мита залишаються на більш низькому (або нульовому) рівні. До товарів, що увійшли до даного переліку, належать лікарські засоби, пластмаса, папір та картон, вироби з алюмінію та інші товарні групи.

Ставки російського митного тарифу, чинного на території Російської Федерації до 01.01.2010, також зазнали істотних змін і в більшості позицій знизилися. Зокрема, значні зміни торкнулися більше 300 позицій технологічного обладнання, пристроїв і механізмів, ставки на які були обнулені. Незначні зміни ставок у бік збільшення відбулися у позиціях м'ясної та молочної продукції, а також чорних металів.

Безумовно, значні зміни тарифної політики країн МС вплинули на розмір мита, що збираються митними органами до бюджету. Слід зазначити, що ставки **Т.** підлягають перегляду. Ставки мита на частину товарних позицій, що віднесені країнами МС до групи «чутливих», підлягають зміні тільки в разі досягнення трьома країнами консенсусу. Це зокрема продукти харчування, одяг, вироби з деревини, тканини тощо.

Відносно решти товарів зміна ставок ввізного мита можлива у разі їх прийняття 2/3 голосів (у такому голосуванні у Росії – 57 %, у Казахстану – 21,5 %, у Білорусії – 21,5 %).

У країнах МС тарифне регулювання застосовується до досить великого спектру товарів і середня ставка мита є суттєвою у порівнянні з розвиненими країнами. **Т.** не регулює питання встановлення розміру вивізних митних зборів, віддаючи це на відкуп урядам держав-членів МС. Рішенням КМС було встановлено право кожної держави-члена МС встановлювати митні преференції щодо окремих осіб, або окремих митних процедур, обраних цими особами. **Т.** не передбачає митних зборів між державами-членами МС, але встановлює дискримінаційне мито для третіх країн.

Прус Л. Р.

ТАРИФ МИТНИЙ ПОДВІЙНИЙ (DOUBLE CUSTOMS TARIFF) – митний тариф, що передбачає мінімальні і максимальні ставки мита за кожною товарною позицією. Вибір тієї чи іншої ставки залежить від торгово-політичних відносин з конкретною країною. Шкала мита подається у вигляді таблиці з двома колонками, тому тариф ще називають двоколонковим: загальний для країн, з якими укладено угоди про торгівлю у режимі найбільшого сприяння, і підвищений – для інших.

Так, наприклад, у 1893 р. у законі про подвійний митний тариф Росія обклала митами, рівень яких перевищував на 15 – 20 % звичайні ставки, товари з країн, які відмовили у наданні пільгових умов для ввезення або транзиту російських товарів.

Кожна держава автономно встановлює максимальні ставки мита, які займають першу колонку митного тарифу, на підставі законодавчих актів чи адміністративних актів або адміністративних розпоряджень виконавчої влади без погодження з іншими країнами. Відповідно до двосторонніх і багатосторонніх договорів установлюються мінімальні ставки мита, які займають другу колонку митного тарифу. Цей тариф іноді називають конвенційним (договірним).

Прус Л. Р.

ТАРИФ МИТНИЙ УКРАЇНИ (CUSTOMS TARIFF OF UKRAINE) – систематизований перелік ставок ввізного мита, яке справляється з товарів, що ввозяться на митну територію України. Товарною номенклатурою **Т.** є УКТ ЗЕД, яка базується на Гармонізованій системі опису та кодування товарів (ГС). ВРУ встановлює нові та змінює діючі ставки увізного мита, визначених **Т.**, шляхом прийняття законів України з урахуванням висновків КМУ. У 2001 р. був прийнятий ЗУ «Про Митний тариф України». Із набуттям чинності цим законом, Єдиний митний тариф України, як зібрання ставок, втратив чинність. Ставки ввізного (імпортного) мита з 2001 р. визначаються **Т.** Ставки вивізного (експортного) мита визначаються низкою окремих законів України.

Шнирков О. І.

ТАРИФИ ВИСОКІ – див. МЕГАТАРИФИ.

ТАРИФИ МИТНІ СКЛАДНІ (COMPLEX CUSTOMS TARIFFS) – митні тарифи, що базуються на двох, трьох і більше ставках митного оподаткування з конкретного товару. Кожна митна ставка застосовується до товарів певних країн або груп країн. Завдяки існуванню диференціації митних ставок, залежно від країни походження товару, митний тариф є дійсно дієвим інструментом регулювання товаропотоків з тієї чи іншої країни. **Т.м.с.** з різним рівнем митного оподаткування дають змогу державі провадити різну митну політику щодо інших країн.

Розвиток митного тарифу більшості країн відбувався шляхом збільшення кількості товарів, які обкладались митом, і встановлення на кожний товар декількох ставок мита (дві або більше), – тобто мало місце застосування **Т.м.с.** Низка країн застосовують митні тарифи з великою кількістю колонок. Наприклад, у тарифах Венесуели – 7 колонок, Сенегалу – 9, Малі – 17. Як правило, найвища ставка **Т.м.с.** автономна, її називають максимальною або генеральною. Застосовують її до товарів з тих країн, з якими не має торговельних угод. Далі – ставка для товарів з країн, на які поширюється «режим найбільшого сприяння». Такі ставки значно нижчі за максимальні. У митному тарифі ЄС, наприклад, різниця між ними складає 1,5 – 2,0 рази. У США й Японії цей розрив ще більший. **Т.м.с.** передбачає також особливо низьке преференційне мито. Воно використовується країнами для створення замкнених економічних угруповань, режимів асоціацій, а також у відносинах з країнами, що розвиваються.

Т.м.с. за своєю природою завжди є конвенційним, тобто він формується на підставі певних домовленостей з іншими країнами. Навіть на застосування повних ставок, які приймаються у випадку відсутності домовленостей з митних питань з іншими країнами, впливають договірні стосунки між державами чи групами держав. Так, наприклад, на прийняття рішення Україною про застосування повних ставок мита до товарів з Тайваню вплинула домовленість з Китаєм про існування національного режиму товарообміну між країнами.

Гребельник О. П.

ТАРИФНА ЕСКАЛАЦІЯ – див. ЕСКАЛАЦІЯ МИТНОГО ТАРИФУ (ЕСКАЛАЦІЯ ТАРИФНА).

ТАРИФНА КВОТА – див. КВОТА ТАРИФНА.

ТАРИФНА КОНСОЛІДАЦІЯ – див. ЗВ'ЯЗУВАННЯ ТАРИФНЕ (КОНСОЛІДАЦІЯ ТАРИФНА).

ТАРИФНА ЛІНІЯ – див. ЛІНІЯ ТАРИФНА.

ТАРИФНА МИТНА ПОСТУПКА (ЗОБОВ'ЯЗАННЯ) – див. ПОСТУПКА МИТНА ТАРИФНА (ЗОБОВ'ЯЗАННЯ).

ТАРИФНА ПІЛЬГА – див. ПІЛЬГА ТАРИФНА.

ТАРИФНЕ ЗВ'ЯЗУВАННЯ – див. ЗВ'ЯЗУВАННЯ ТАРИФНЕ (КОНСОЛІДАЦІЯ ТАРИФНА).

ТАРИФНИЙ БАР'ЄР – див. БАР'ЄР ТАРИФНИЙ.

ТАРИФНИЙ ЕКВІВАЛЕНТ – див. ЕКВІВАЛЕНТ ТАРИФНИЙ.

ТАРИФНИЙ КОНТИНГЕНТ – див. КОНТИНГЕНТ ТАРИФНИЙ.

ТАРИФНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІЗМ ТАРИФНИЙ.

ТАРИФНІ ПІКИ – див. ПІКИ ТАРИФНІ (СТАВКИ ТАРИФІВ ПІКОВІ).

ТАТАРО-МОНГОЛЬСЬКЕ ЯРМО: ПОДАТКОВЕ ТА МИТНЕ СТЯГНЕННЯ (TATAR-MONGOL YOKE: TAX AND CUSTOMS COLLECTION). У 40-х рр. XIII ст. монголо-татарська орда вдерлася на землі Великого князівства Київського. Ординці захопили та зруйнували Київ, Переяслав, Чернігів, сотні інших міст і сіл княжої держави. Період горезвісної монгольської неволі тривав майже два століття. Чужинці вбили десятки тисяч захисників краю, їх батьків, дітей, жінок, пограбували та знищили сотні церков і монастирів. У Подніпров'ї було встановлено жорсткий режим терору і насильства. Величезних втрат зазнала економіка краю. Занепало ремісництво, сільське господарство, торгівля. Особливо постраждала князева столиця – Київ. За свідоцтвом «Київського синопису», «захопивши славний стольний градъ Кіевъ, знищили церкви божественные, спустошили город, полонили або вбивали людей».

Татаро-монгольське нашестя призвело до руйнування виробничої та соціально-культурної бази Давньоруської держави, масового пограбування населення, негативно позначилося на товарно-грошових відносинах, господарській і фінансовій системі краю. До мінімуму скоротилася зовнішня торгівля. Упродовж 1257 – 1259 рр. монголи з метою обкладання даниною та іншими поборами провели ретельний перепис населення Русі. На захоплені землі Подніпров'я призначалися ханські урядовці та збирачі податків. Пограбоване населення, поруч з виконанням воєнних повинностей (забезпечення ординських загонів харчами і фуражем), сплачувало обов'язкові платежі: «поплужне» (поземельний податок від кожного плуга), «корм» (на харчування ханським урядовцям), «ям» (стягнення податку кіньми, волами, вівцями для війська завойовників). Серед різного роду поборів застосовувався «вихід» або «царева данина» – податок для хана Золотої орди, «почесть» – збір для родичів хана та ін. Особливим видом здирством стала «тамга» монгольська назва мита, яке збирали ханські службовці на дорогах, річкових переправах та при в'їзді до міст і селищ. «Тамга» звичайно становила десяту частину продуктів або товарів, що везли купці або селяни на продаж чи для власного споживання. Це твердження знаходимо, зокрема, в Архангельському літописі: «І піде весть із Русі зла, яко хотять татарове тамги десятини». Від слова «тамга» – походить «протаможєнь» (ухилення від «тамги» та інших податків і зборів), звідси й російські деривати – «таможня», «таможенник», «таможенная пошлина» (мито).

Основним видом податково-митної системи, введеної монголами, була грошова рента («подимщина»), що стягувалась від кожного «диму» – хати, господарства. За несвоєчасну сплату цього податку завойовники конфісковували майно або ж відправляли у рабство одного чи кількох членів родини. Усього ж, за матеріалами літопису, ординці

використовували 14 видів податків, зборів і мита. Частина податків сплачувалась натурою (зерном, сіном, худобою, медом) або ваговим сріблом.

Татаро-монгольська навала значною мірою підірвала внутрішню і зовнішню торгівлю Русі, але не зупинила її. У Києві та інших великих містах продовжували діяти базари, ятки, крамниці. Як писав французький дипломат Рубрук, який у другій половині 50-х рр. XIII ст. відвідав Крим, руські купці привозили туди на продаж хутра білок, горностаїв, інших звірів, а вивозили з півострова сіль. Продовжувалась торгівля й з країнами Центральної та Західної Європи. Історик М. Грушевський, який всебічно досліджував ординську навалу та її наслідки, писав, що Київ про «знищення якого під час монгольського нашестя так багато говорили, не пропав». У місті залишилося чимало мешканців, збереглося багато житлових будинків, інших споруд, зокрема, кілька церков, побудованих ще у домонгольський період. Важливим свідченням про тогочасний стан Києва, за словами М. Грушевського, був «...приїзд туди тягом цілими компаніями купців з різних країн». Серед них були торговці з Польщі, Австрії, Генуї, Пізи, Франції та ін. «Отже, – констатує виданий український історик, – Київ вів далі заграничну торгівлю, певно – не попілом від татарських згарищ».

Гальський К.Є.

ТВІР АУДІОВІЗУАЛЬНИЙ (AUDIOVISUAL WORK) – твір, що фіксується на певному матеріальному носії (кіноплівці, магнітній плівці чи магнітному диску, диску для лазерних систем зчитування тощо) у вигляді серії послідовних кадрів (зображень) чи аналогових або дискретних сигналів, які відображають (закодовують) рухомі зображення (як із звуковим супроводом, так і без нього), і сприйняття якого є можливим виключно за допомогою того чи іншого виду екрана (кіноекрана, телевізійного екрана тощо), на якому рухомі зображення візуально відображаються за допомогою певних технічних засобів. Видами аудіовізуального твору є кінофільми, телефільми, відеофільми, діафільми, слайдофільми тощо, які можуть бути ігровими, анімаційними (мультиплікаційними), неігровими чи іншими.

Розповсюдження на території України примірників **Т.а.**, а також їх прокат дозволяються лише за умови їх маркування контрольними марками. Маркування примірників **Т.а.** контрольними марками здійснюють імпортери, експортери та відтворювачі цих примірників перед їх розповсюдженням. Імпортовані примірники аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних маркуються після митного оформлення на території України. Примірники **Т.а.**, що експортуються, маркуються перед їх митним оформленням для перевезення через митний кордон України чи передачі іноземному контрагенту на митній території України.

Фрадинський О.А.

ТЕЛЕВІЗІЙНА СИСТЕМА ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ У ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЯХ «СОВА» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ).

ТЕНГОБОРСЬКИЙ ЛЮДВИГ ВАЛЕРІАНОВИЧ (TENHOBORSKYI LIUDVYH VALERIANOVYCH) (1793 – 1857) – російський державний діяч, дипломат, економіст, статистик, науковець, дійсний таємний радник, член Державної Ради та голова Тарифного комітету. Фахівець з питань державних фінансів, промислового виробництва, зовнішньої торгівлі та митної справи. Розробник ліберального Митного тарифу 1850 р.

Народився у 1793 р. у м. Варшава. Кар'єру державного службовця розпочав у 1812 р. в якості рахівника і ад'юнкта у Великому герцогстві Варшавському, починаючи із 1818 р. займав посаду референдарія у Державній раді Королівства Польського. Починаючи із 1828 р. – на дипломатичній службі у якості генерального консула в Данцигу, а із 1832 р. – повноважний комісар Російської імперії у Відні. У 1845 р. в якості російського уповноваженого представника уклав суднохідну конвенцію із Австрією. Після повернення до Росії брав активну участь у проведенні митних реформ, основним результатом яких стало затвердження нового Митного тарифу 1850 р., який значно знизив імпортні мита на бавовняні тканини, барвники, промислове обладнання. У 1848 р. увійшов до складу Державної ради, а у 1850 р. **Т.** було призначено керівником російського павільйону на Лондонській всесвітній виставці. Того ж таки року обійняв посаду голови Тарифного комітету.

Першою серйозною науковою роботою економічного характеру **Т.** стала «De finances et du crédit public en Autriche» (Париж, 1843 р.), у якій було здійснено системний аналіз державних фінансів Австрії, Прусії та Франції. Питанням тарифної системи присвячені праці «Uebersicht des österreichischen Handels in dem elfjärigen

Zeitraume von 1831 bis 1841» (Відень, 1848 р.) та «Expositions des motifs concernant la révision du tarif» (Відень, 1848 р.). Чотиритомна праця **Т.** «Essai sur les forces productives de la Russie» («О производительных силах России») була визнана кращим науковим доробком, що найбільш повно характеризував стан розвитку економічного потенціалу Російської імперії на середину XIX ст. Причому зазначене видання спочатку було опубліковане в Парижі у 1852 – 55 р., а у Росії – лише у 1855 – 58 рр., після перекладу на російську професором І.Вернадським.

Т. став одним із засновників журналу «Nord» у Парижі, видання якого мало на меті пропагування русофільських ідей в Європі. Помер **Т.** 30.03.1857.

Фрадинський О.А.

ТЕНЬГЕ КАЗАХСТАНЬСЬКИЙ (KAZAKHSTAN TENGE) – національна валюта Казахстану. Міжнародний код в системі ISO 4217 – KZT. **Т.к.** складається зі 100 тіинов. Назва «тенге» походить від назви середньовічних тюркських срібних монет «денге» або «теньга», від назви яких, у свою чергу, походить назва російської монети «деньга» і слово «деньги».

Республіка Казахстан 12.11.1993 останньою з усіх колишніх пострадянських держав відмовилася від радянського рубля, як від платіжного засобу на своїй території. 15.11.1993 **Т.к.** введені в обіг у співвідношенні 1 **Т.к.** – 500 рублів СРСР. Один **Т.к.** складався з 100 тіин, але інфляція знецінила **Т.к.** до такої міри, що використання розмінної монети в обігу втратило свою актуальність. Назва «тіин» походить з старотюркської мови, з якої перекладається, як «білка».

У даний час Національним Банком держави випущені і знаходяться в обігу грошові банкноти номіналом у 200 (двісті), 500 (п'ятсот), 1000 (одна тисяча), 2000 (дві тисячі), 5000 (п'ять тисяч) і 10000 (десять тисяч) **Т.к.** Так само перебувають в обігу монети номінальною вартістю 1 (один), 2 (два), 5 (п'ять), 10 (десять), 20 (двадцять), 50 (п'ятдесят) і 100 (сто) **Т.к.**

У 2006 р. в обіг була введена нова серія банкнот **Т.к.**, яка повинна замінити банкноти зразка 2003 р. З 15.11.2006 по 14.11.2018 банкноти старого і нового зразка паралельно використовуються в обігу. До 14.11.2018 обмін здійснюється у філіях Нацбанку, причому тільки після експертизи, яка підтверджує їх справжність. Перші банкноти Казахстану зразка 2003 р. друкувалися у Королівському монетному дворі Канади, а банкноти серії 2006 р. – казахською фабрикою грошових знаків.

Банкноти **Т.к.** різних номіналів досить суттєво між собою відрізняються за кольором і розміром. Так, чим більше номінал купюри, тим більше вона по довжині і ширині від своєї попередниці в номінальному ряду на 4 і 3 мм відповідно. Водночас

банкноти різних номіналів схожі за стилем оформлення і малюнками. Так, на лицьовій стороні зображення розташовуються вертикально, а на зворотному – горизонтально. На всіх банкнотах на лицьовій стороні зображений монумент «Астана-Байтерек», споруджений на честь незалежності Казахстану. На банкнотах зображені ноти частини Державного Гімну Казахстану, герб і прапор країни.

Монети Казахстану різного номіналу відрізняються за діаметром, товщиною і хімічним складом. Монети номіналом 1, 5 і 10 **Т.к.** карбуються зі сплаву нібрасса (сплав цинку, нікелю та міді, де превалює в процентному відношенні нікель), номіналом 20 і 50 **Т.к.** – з нейзильберу (сплав цинку, міді і нікелю, де переважає цинк). Що стосується монети номіналом у сто **Т.к.**, то вона відчеканена комбінованим способом: серцевина виконана з нейзильберу, а обідок – з нібрасса. У **Т.к.** 18 ступенів захисту: водяні знаки, захисні нитки, прозоре вікно, ультрафіолетовий захист, серійні номери, суміщені зображення та ін.

Міжнародне банкнотне співтовариство (IBNS) декілька років поспіль називало **Т.к.** найкращою банкнотою року. Банкнота Казахстану 5000 тенге нового дизайну визнана «Кращою банкнотою 2012 року». Варто зауважити, що переможець був вибраний з практично сотні нових банкнот, які випускалися в усьому світі у 2012 р. Особливу увагу приділяли як дизайну купюри, її ідеології, так і технічному оформленню та рівню захисту.

Неліпович О.В.

ТЕПЛОВІЗОР «FANTOM IR» – див. СИСТЕМИ ВІЗУАЛЬНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ОПТИЧНІ ПРИСТРОЇ ТА ПРИЛАДИ.

ТЕРИТОРІЯ МИТНА (CUSTOMS TERRITORY) – територія, на якій застосовується митне законодавство держави і ведеться єдиний статистичний облік зовнішньої торгівлі; насамперед складається з того простору, який окреслюється межами території даної держави – суші, вод, надр, повітряного простору. За Генеральною угодою з тарифів і торгівлі (ГАТТ) до **Т.м.** належить територія, щодо якої застосовуються окремі тарифи чи інші заходи регулювання торгівлі для значної частини торгівлі такої території з іншими територіями. Проте деякі частини національної території («вільні території»

– вільні зони, вільні порти та інші відокремлені частини території відповідної держави) можуть виключатися з **Т.м.**

Т.м. може не співпадати з державною територією, може набувати таке ж значення, що й «умовна територія», вона може бути як розширена або звужена. Тут мова йде про те, що держава у деяких випадках виходить за межі власне території просторів і здійснює свою юрисдикцію з митних питань. До числа випадків, коли **Т.м.** певної держави може виявитися більше, ніж її адміністративна (державна) територія, належить створення митного союзу між країнами, при якому утворюється єдина для всіх держав-членів митна територія (наприклад єдина митна територія Митного союзу Росії, Білорусії та Казахстану). Це підтверджено положеннями Міжнародної конвенції щодо спрощення та гармонізації митних процедур.

Для визначення **Т.м.** враховується наявність митних анклавів та ексклавів. Межі **Т.м.** є митним кордоном.

Прус Л.Р.

ТЕРИТОРІЯ МИТНА ЄС (EU CUSTOMS TERRITORY) – сукупність територій (регіонів) держав-членів, на якій діють норми і правила митного союзу обумовлена нормативно-правовими актами ЄС. Зовнішній периметр **Т.м. ЄС** називається митним кордоном.

Т.м. ЄС охоплює національні митні території суб'єктів ЄС, єдину митну територію ЄС, створену країнами-членами ЄС на основі багатосторонніх договорів про створення митного союзу, митні території вільних митних зон, митні території вільних складів тощо.

Т.м. ЄС включає територіальні води, внутрішні води та повітряний простір територій:

Королівства Бельгія, Республіки Болгарія, Чеської Республіки, Королівства Данія, за виключенням Фарерських островів та Гренландії, Федеральної Республіки Німеччина (за виключенням острову Гельголанд та території Бузінген), Республіки Естонія, Ірландії, Грецької Республіки, Королівства Іспанія (за виключенням Сеути та Мелільї), Французької Республіки (за виключенням Нової Каледонії, Майотти, Сен-П'єр та Мікелона, островів Уоллес і Футуна, Французької Полінезії та Французьких південних та антарктичних територій), Італійської Республіки (за виключенням муніципалітетів Лівіньо та Кампіоне д'Італія та національних вод озера Лугано, що знаходяться між берегом та державним кордоном району між Понте Треза і Порто Черезіо), Республіки Кіпр, Латвійської Республіки, Литовської Республіки, Великого Герцогства Люксембург, Угорської Республіки, Мальти, Королівства Нідерланди в Європі, Республіки Австрія, Республіки Польща, Португальської Республіки, Румунії, Республіки Словенія, Словацької Республіки, Фінляндської Республіки, Королівства Швеція, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії разом з Нормандськими островами та островом Мен.

Частинами **Т.м. ЄС** вважаються території, включаючи їх територіальні води, внутрішні води та повітряний простір, розташовані поза територією

держав-членів, а саме: (a) Франція – Територія Монако, (b) Кіпр – Територія дислокації Збройних Сил Сполученого Королівства в Акротірі та Декелії.

Поняття **Т.м. ЄС** відрізняється від означення належності до ЄС. Так, наприклад, Гваделупа, Мартиніка як позаєвропейські території Франції підлягають митному регулюванню за спеціальним режимом, хоч і входять до ЄС, а Ватикан, Сан-Марино входять до митного простору ЄС, але не є членами Співтовариства.

Законодавство і практика багатьох держав свідчать про нетотожність митно-тарифної і митно-статистичної території ЄС, що пов'язано із запобіганням застосуванню нетарифного регулювання (квотування тощо). Також **Т.м. ЄС** не співпадає з територією, на яку розповсюджуються єдині правила ЄС відносно ПДВ і акцизів (так званою фіскальною територією, до якої не входять Канарські острови (Іспанія), заморські департаменти Франції, гора Афон (Атос) (Греція), Нормандські острови (Великобританія), Аландські острови (Фінляндія)).

Прус Л.Р.

ТЕРИТОРІЯ МИТНА МИТНОГО СОЮЗУ БІЛОРУСІ, КАЗАХСТАНУ І РОСІЇ (CUSTOMS TERRITORY OF THE CUSTOMS UNION OF BELARUS, KAZAKHSTAN AND RUSSIA) – сукупність територій Республіки Білорусь, Республіки Казахстан та Російської Федерації, а також які знаходяться за межами територій держав – членів Митного союзу, штучні острови, установки, споруди та інші об'єкти, щодо яких держави – члени Митного союзу мають виняткову юрисдикцію.

Межі **Т.м. М.с.** є митним кордоном митного союзу.

Відповідно до міжнародних договорів держав – членів Митного союзу, митним кордоном можуть бути межі окремих територій, що знаходяться на територіях держав – членів митного союзу.

Суттєвим моментом є те, що з часу створення **Т.м. М.с.** не застосовуються у взаємній торгівлі митні збори, кількісні обмеження та еквівалентні ним заходи. Крім того, з моменту створення **Т.м. М.с.** режим щодо митних зборів і зборів, що стягуються у зв'язку з імпортом або експортом товарів, методів стягнення таких мита і зборів, правил і адміністративних процедур, які застосовуються у зв'язку з імпортом або експортом товарів, який кожна з сторін надає будь-якій третій країні на основі міжнародного договору або фактично, не може бути більш сприятливим, ніж режим, який дана країна-учасниця надає іншим країнам. Позитивним є й те, що у членів Митного союзу вільний та рівний доступ до транспортних, енергетичних ресурсів. На-

явність **Т.м. М.с.** означає загальний ринок товарів, послуг, трудових ресурсів і капіталу, що сприятиме підвищенню стійкості до змін світової економічної кон'юнктури, появі нових можливостей для розвитку бізнесу.

Прус Л.Р.

ТЕРИТОРІЯ МИТНА УКРАЇНИ (CUSTOMS TERRITORY OF UKRAINE) – територія України, зайнята сушею, територіальне море, внутрішні води і повітряний простір, а також території вільних митних зон, штучні острови, установки і споруди, створені у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України.

Поняття митна територія відіграє ключове значення для здійснення митного регулювання: митна територія є територією, на якій застосовується митне законодавство держави; ввезення товарів на митну територію, або вивезення з неї, та відповідно переміщення їх через митний кордон, є підставою здійснення митного оформлення та митного контролю; розпорядження іноземними товарами на митній території визначається згідно з правилами митного режиму, в який вони поміщені; товари повністю отримані або вироблені на **Т.м.У.** мають статус українських товарів або товарів походженням з України для цілей митного регулювання; товари ввезені на територію вільних митних зон вважаються такими, що знаходяться поза межами митної території з точки зору сплати мит та митних платежів, застосування інших заходів митного регулювання.

Корнійчук О.О.

ТЕРИТОРІЯ ПРИКОРДОННА (BORDER TERRITORY) – територія, яка прилягає до державного кордону. Вживається у різних значеннях:

1. **Т.п.** – відповідно до ст. 1 міжнародної угоди між Україною та Словацькою Республікою «По співробітництву у галузі карантину і захисту рослин» від 14.05.1993, це територія 10 км повітряної лінії по обидві сторони від спільного кордону обох держав. **Т.п.** означає територію під юрисдикцією конкретної держави, яка є стороною даної угоди, близьку до державного кордону з іншою стороною, де розпочато діяльність з одного боку державного кордону, залежно від характеру специфічної діяльності, може мати прямий або непрямий та шкідливий або позитивний вплив на довкілля з іншого боку державного кордону.

2. Прикордонна зона. Відповідно до угоди між Урядом Республіки Польща та КМУ від 16.03.2009 «Про правила малого прикордонного руху», **Т.п.** – територія адміністративних одиниць держав Договірних Сторін, яка не перевищує 30 км від спільного кордону. У випадку коли частина такої адміністративної одиниці розташована на відстані між 30 км, та 50 км від лінії кордону, вона визнається

частиною прикордонної зони. Згідно зі ст. 3 угоди, жителі прикордонної зони можуть перетинати спільний кордон Польщі та України, в рамках малого прикордонного руху, якщо виконують визначені умови: пред'являють дійсний дозвіл; не зареєстровані в Інформаційній Системі Шенген (SIS), як особи, яким відмовлено у в`їзді; не вважаються особами, що становлять загрозу громадському порядку, внутрішній безпеці, здоров`ю населення

або міжнародним відносинам Договірних Сторін.

3. Під **Т.п.** часто розуміють визначену законом України «Про Державний кордон України» від 04.11.1991 № 1777-XII, Постановою КМУ «Про прикордонний режим» від 27.07.1998 № 1147 прикордонну смугу чи контрольований прикордонний район.

Прикордонна смуга – це ділянка місцевості, яка встановлюється безпосередньо уздовж державного кордону на його сухопутних ділянках або уздовж берегів прикордонних річок, озер та інших водойм у межах територій селищних і сільських рад, прилеглих до державного кордону, але не може бути меншою від ширини смуги місцевості, що розташована у межах від лінії державного кордону до лінії прикордонних інженерних споруджень. До прикордонної смуги не включаються населені пункти і місця масового відпочинку населення.

Контрольований прикордонний район – це ділянка місцевості, яка визначена у межах території району і міста, прилеглої до державного кордону або до узбережжя моря, що охороняється Державною прикордонною службою, а також у межах територіального моря, внутрішніх вод, частини вод прикордонних річок, озер та інших водойм і розташованих у цих водах островів.

У прикордонній смузі і контрольованому прикордонному районі у порядку, визначеному КМУ, встановлюється прикордонний режим, що включає правила в'їзду, тимчасового перебування, проживання, пересування громадян України й інших осіб, провадження робіт, обліку та утримання на пристанях, причалах і в пунктах базування самохідних і несамохідних суден, їхнього плавання і пересування у внутрішніх водах України.

Царенко В.І.

ТЕРКС І КАЙКОС – див. ЗОНА ОФШОРНА ТЕРКС І КАЙКОС.

ТЕРМІНАЛ КОНТЕЙНЕРНИЙ (CONTAINER TERMINAL) – окремий комплекс або складова частина морського порту з розвиненою інфраструктурою і сучасним вантажно-розвантажувальним устаткуванням, основним завданням якого є надання повного спектру послуг з обробки, зберігання і відправки контейнерних вантажів, а також перевантаження контейнерів з одного виду транспорту на інший.

До складу великих **Т.к.** входять: потужна вантажопідйомна техніка, підкранова зона із залізничними коліями та автомобільними під'їздами, мережа автомобільних і залізничних шляхів для внутрішніх переміщень, депо для зберігання порожніх контейнерів, рефрижераторні майданчики, а також автоматизовані системи стеження і контролю на базі новітніх комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які здійснюють фіксацію усіх даних – місце зберігання контейнера, дата прибуття, одержувач тощо.

Традиційно найбільший обсяг контейнерних вантажопотоків припадає на морський транспорт, тому найбільші суперсучасні **Т.к.** розташовуються на території морських портів і служать для завантаження/розвантаження суден-контейнеровозів, а також перевантаження контейнерів на автомобільний і залізничний транспорт для подальшої відправки контейнерів вантажоодержувачу.

У складі **Т.к.**, як правило, виділяється три відокремлених підрозділи чи окремих термінали: фронтальний термінал, основним завданням якого є завантаження/розвантаження суден; тиловий термінал (сухий порт), у якому здійснюється перевантаження контейнерів на сухопутні види транспорту і навпаки; віддалений термінал глибокого тилу, де здійснюються різноманітні супутні логістичні операції: зберігання, перекомплектації, незначний ремонт контейнерів.

Пропускна здатність найбільших **Т.к.** обчислюється мільйонами TEU (двадцятифутових еквівалентів) на рік. Сьогодні вже майже кожен міжнародний порт забезпечений терміналом, так як контейнерні перевезення в сучасних умовах – найпопулярніший спосіб транспортування вантажів.

Попель С.А.

ТЕРМІНАЛ МИТНИЙ (CUSTOMS TERMINAL) – спеціально обладнана територія із комплексом будівель, споруд, інженерно-технічних засобів та комунікацій, на якій здійснюються процедури митного контролю та оформлення товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон держави. На території **Т.м.** може розташовуватись підрозділ митного оформлення; пости органів, що відповідають за екологічний, фітосанітарний і радіологічний контроль; склад тим-

часового зберігання; митний ліцензійний склад; стоянка для автотранспорту. Необхідною умовою сучасного **Т.м.** є наявність охорони; засобів відеоспостереження; різноманітної техніки, призначеної для проведення вантажних операцій; вони повинні одночасно обслуговувати десятки та сотні вантажних автомобілів.

Застосування митних та складських послуг на **Т.м.** дозволяє суб'єктам ЗЕД суттєво мінімізувати власні витрати та зменшити час на здійснення митних процедур.

Фрадинський О.А.

ТЕРМІНОЛОГІЯ МИТНА (CUSTOMS TERMINOLOGY) [від лат. terminus – «рубіж, межа» і грец. λόγος – «слово, вчення»] – сукупність термінів і понять, які використовуються у митній сфері.

Т.м. виконує такі основні функції: визначає наукові поняття; задовольняє потреби спілкування фахівців за умови, якщо вона є загальноприйнята, унормована, відповідає вимогам до термінів. Кодифікація **Т.м.** – це систематизація термінів, що подають пояснення наукових понять, яке складається з двох частин: назви поняття і його означення (дефініції). МКУ 2012 р. закріплений перелік понад 60 термінів і понять.

У **Т.м.** розповсюджена абревіація. Цей спосіб словотворення є продуктивним у сучасних мовах, зокрема, в офіційно-діловому стилі, оскільки спрямований на все більшу регламентацію та упорядкованість.

Ряд термінологічних абревіатур, які активно функціонують у **Т.м.** і є інтернаціоналізмами, запозичені в готовому вигляді (без перекладу) з мов міжнародного спілкування, насамперед з англійської: DAF – Delivered At Frontier (...named place) – поставка до кордону (...назва місця поставки); CIF – Cost, Insuranse and Freight (...named port of destination) – вартість страхування і фрахт (...назва порту призначення); CPT – Carriage Paid To (... named place of destination) – фрахт / перевезення оплачені до (...назва місця призначення); CIP – Carriage and Insuranse Paid To (...named place of destination) – фрахт / перевезення / страхування оплачені до ... (...назва місця призначення); CFR – Cost and Freight (...named port of destination) – вартість і фрахт (...назва порту призначення); FCA – Free Carrier (...named place) – «Франко перевізник» (...назва місця); FAS – Free Alongside Ship (...named port of shipment) – «Франко вздовж борта судна» (назва порту відвантаження); FOB – Free On Board (...named port of shipment) – «Франко борт» (назва порту відвантаження); EXW – EX Works (...named place) – «Франко завод» (...назва місця) тощо.

Жданова В.П.

ТЕРНОПІЛЬСЬКА МИТНИЦЯ (TERNOPIL CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

Утворена 08.04.1992 на базі митного поста Львівської регіональної митниці наказом ДМКУ № 73. Штат митниці на той час складав 40 осіб, а в її структурі діяли митні пости «Чортків» та «Збараж». У травні 1993 р. в складі **Т.м.** був створений митний пост «Тернопіль – аеропорт». З серпня 1999 р. в аеропорту м. Тернопіль почали здійснюватися міжнародні перевезення пасажирів. З метою здійснення контролю за доставкою вантажів, які направлялися прикордонними митницями для митного оформлення, вантажним відділом та митним постом «Чортків» було створено термінали у Тернополі та Чорткові, де здійснювався митний огляд всіх експортно-імпортних вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом.

Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 № 564 **Т.м.** з грудня 1996 р. підпорядковувалася Подільській регіональній митниці. З лютого 2005 р. у зв'язку з оптимізацією структури митних органів відповідно до наказу ДМСУ «Про зміну підпорядкування митних органів» безпосереднє координаційно-організаційне управління **Т.м.** здійснювалося центральним апаратом ДМСУ.

Постановою КМУ від 20.03.2013 № 229 **Т.м.** було реорганізовано у **Т.м.** Міндоходів як юридичну особу публічного права та територіальний орган Міністерства доходів та зборів України. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **Т.м.** Міндоходів реорганізовано у **Т.м.** ДФС.

Адміністративна будівля Тернопільської митниці

Останніми роками основними групами товарів, що експортувались (за вартісними показниками) **Т.м.** були електричні машини, обладнання та їх частини; м'ясо та їстівні субпродукти; продукти переробки овочів, плодів, горіхів та інших частин плодів; меблі; постільні речі, матраци; світильники та освітлювальні прилади; взуття, гетри та анало-

гічні вироби; їх частини. При цьому, основними групами товарів, що імпортувались (за вартісними показниками) **Т.м.** були електричні машини, обладнання та їх частини; транспортні засоби; полімерні матеріали, пластмаси та вироби з неї; парфумерні, туалетні та косметичні препарати; органічні хімічні сполуки.

Зоною діяльності митниці визначено територію Тернопільської області.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **Т.м.** утворюються як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Чортків» (48500, Тернопільська обл., Чортківський р-н, м. Чортків, вул. Володимира Великого, 31). Зона діяльності: південний регіон Тернопільської області (Чортківський, Борщівський, Гусятинський, Монастириський, Заліщицький та Бучацький райони);

– митний пост «Збараж» (47300, Тернопільська обл., Збаразький р-н, м. Збараж, майдан Кармелюка, 5). Зона діяльності: північний регіон Тернопільської області (Збаразький, Зборівський, Лановецький, Кременецький, Підволочиський та Шумський);

– міжнародний пункт пропуску для повітряного сполучення «Тернопіль-аеропорт» для вантажно-пасажирських перевезень. На теперішній час

Митний пост «Збараж»

проводяться роботи з реконструкції пункту пропуску.

Керівники **Т.м.:**

– Лісовенко М. В. (1992 – 1999 рр.);
– Буричко З. О. (1999 – 2003 рр.);
– Хмаров В. В. (2003 р.);
– Палешник І. І. (2003 – 2005 рр.);
– Микитюк Р. В. (2005 р.);
– Титор В. Й. (2005 – 2008 рр.);
– Хмаров В. В. (2008 – 2011 рр.);
– Харкавий М. О. (2011 – 2013 р.);
– Стороженко Ю. О. (2013 – 2014 р.);
– Марцинюк В. П. (з 2014 р.).

Фрадинський О.А, Титор В.Й.

ТЕРРАКОТА (TERRACOTTA) [від італ. terra – земля, глина і cotta – обпалена] – керамічні вироби, виготовлені із глини і обпалені на вогні (скульптура, посуд, іграшки, кахлі, облицювальні плитки, архітектурний декор). Виготовляється **Т.** зазвичай із спеціальних малоусадочних сортів глини, які мають високу температуру плавлення і рівномірне забарвлення.

Найширшого використання **Т.** набула у давнину, на Сході і Заході. У Римській імперії її виробляли в усіх провінціях. З падінням Римської імперії мистецтво **Т.** практично було забуто. Відродження даного мистецтва відбулося за часів пізньої готики. Була поширена **Т.** і у Стародавній Греції, з цього матеріалу виготовляли деталі ордерного архітектурного декору – гутти, антефікси і водозливи, а також покрівельну черепицю. Виробництво теракотових скульптур широко використовувалося у епоху Відродження. В цей час в Італії було створено новий стиль глазурованої **Т.,** який полягав у розміщенні рельєфних білих фігур на синьому фоні в обрамленні гірлянд з яскравих, пофарбованих у природні тони квітів і фруктів. Даний стиль **Т.** був популярним до кінця XIX ст.

Бахус бачить Ариадну, яка задрімала на острові Наксос. Художник М.І. Козловський, 1780 р.

На території України виготовлення **Т.** відоме ще за часів Київської Русі. З XV ст. в архітектурі теракота застосовувалась в декоративній обробці фасадів, з XVIII ст. в скульптурних ескізах, бюстах.

У сучасній скульптурі **Т.** часто використовується для пластики малих форм (не більше 0,5 м.). Для виготовлення великої кількості однакових **Т.** використовують зроблену за оригіналом матрицю з обпаленої глини або гіпсу, в яку утискують або вливають глину відповідної консистенції.

Складові частини та фрагменти архітектурних, історичних, художніх пам'яток і пам'яток монументального мистецтва відповідно до ЗУ «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» є культурними цінностями, переміщення яких через державний кордон України здійснюється в установленому законодавством порядку.

Попель С.А.

ТЕСТЕР ДІАМАНТІВ «ЈЕМІІ» – див. ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТЕХНІЧНІ.

ТЕСТЕР ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ «ПРОБА-М» – див. ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТЕХНІЧНІ.

ТЕСТЕР ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ «ТЕСТ» – див. ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТЕХНІЧНІ.

ТЕХНІКА ВІЙСЬКОВА (MILITARY EQUIPMENT) – сукупність технічних пристроїв та засобів, що призначені для використання чи можуть бути використані у військових цілях. До таких технічних засобів відносять зброю, бойові та небойові машини, прилади, апарати й інші технічні засоби, якими оснащуються військові частини і підрозділи для забезпечення їх бойової та повсякденної діяльності.

Серед технічних пристроїв та засобів подвійного призначення віднесення до категорії **Т.в.** необхідно проводити за його призначенням до подальшого використання саме у військових цілях. Часто зброю, як засіб ураження, виділяють у самостійне поняття (звідси висловлювання «озброєння та військова техніка» (ОВТ).

Велика кількість завдань, які вирішуються із застосуванням **Т.в.** обумовлює її різноманітність за видами та складні конструктивні особливості. Сучасну **Т.в.** класифікують на: озброєння з його носіями, технічні засоби управління військами та бойовими засобами, технічні засоби забезпечення бойових дій, технічні засоби навчання, технічні засоби пропаганди, обладнання науково-дослідних та випробувальних установ.

За належністю до певного виду Збройних Сил та інших, утворених відповідно до законодавства України військових формувань, **Т.в.** класифікують на: військову техніку Сухопутних військ України; Повітряних сил України; Військово-морських сил України; СБУ; Внутрішніх військ МВСУ; Держприкордонслужби; Залізничних військ Міністерства транспорту України; Управління державної охорони України; Військ цивільної оборони України. За функціональним призначенням на: озброєння (сукупність різних видів зброї й засобів, що забезпечують його застосування); носії зброї; технічні засоби керування військами (силами) і бойовими засобами, а також забезпечення бойових дій; технічні засоби навчання; технічні засоби пропаганди; устаткування полігонів. У документах, пресі й усних виступах

часто вживається термін «бойова техніка». Він виник з неофіційного розподілу військової техніки на бойову та допоміжну. Згідно з таким розподілом до бойової техніки умовно віднесена зброя з її носіями (наприклад, танк, літак, корабель), а також окремі комплекси озброєння й зразки зброї.

Виникнення **Т.в.**, а саме перших зразків зброї, відносять до появи знарядь праці. Зброя та військова техніка удосконалювалась внаслідок розвитку виробництва. Її розвиток був пов'язаний із застосуванням у військовій справі металів, пороху, парової машини, двигуна внутрішнього згоряння й інших досягнень науки і техніки машинного виробництва та науково-технічного прогресу. Вважають, що особливо швидкий ріст військової техніки відбувався наприкінці XIX і першої половині XX ст., головним чином, у зв'язку із світовими війнами.

Питання технічного оснащення Збройних Сил України та інших, визначених законом України, військових формувань залишається нині одним із пріоритетів діяльності їх командування і керівництва нашої держави загалом. І це цілком зрозуміло, бо воно має безпосереднє відношення до рівня боєздатності та боєготовності будь-якої сучасної армії.

Царенко В.І.

ТЕХНІЧНИЙ РЕГЛАМЕНТ – див. РЕГЛАМЕНТ ТЕХНІЧНИЙ.

ТЕХНІЧНІ БАР'ЄРИ – див. БАР'ЄРИ ТЕХНІЧНІ.

ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ – див. ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ ТЕХНІЧНІ.

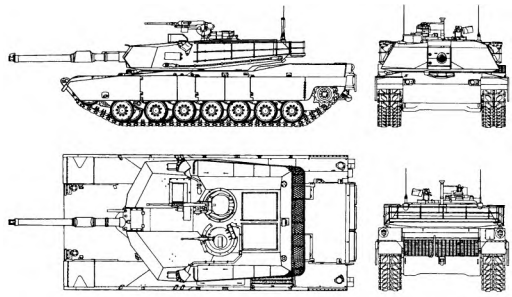
ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ – див. ЗАСОБИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ТЕХНІЧНІ.

ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ – див. ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТЕХНІЧНІ.

ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ – див. ЗАСОБИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТЕХНІЧНІ (ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ – ТЗМК).

ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ОПЕРАТИВНОЇ ДІАГНОСТИКИ ДОКУМЕНТІВ – див. ЗАСОБИ ОПЕРАТИВНОЇ ДІАГНОСТИКИ ДОКУМЕНТІВ ТЕХНІЧНІ.

ТЕХНОЛОГІЇ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ (MILITARY TECHNOLOGIES) – спеціальна інформація у будь-якій формі (за винятком загальнодоступної інформації), необхідна для розроблення, виробництва або використання виробів військового призначення та надання послуг військового призначення. Ця інформація може надаватися у формі технічних даних – проектів, планів, креслень, схем, діаграм, моделей, формул, специфікацій, програмного забезпечення, посібників та інструкцій, розміщених на паперових або інших, у тому числі й електронних, носіях інформації або ж технічної допомоги – проведення інструктажів, надання консультацій, здійснення заходів з метою підвищення кваліфікації, навчання,

практичного освоєння методів роботи.

Фрадинський О.А.

ТЕХНОЛОГІЇ У МИТНІЙ СПРАВІ ІНФОРМАЦІЙНІ (INFORMATION TECHNOLOGIES IN CUSTOMS AFFAIRS). Інформаційна технологія – комплекс методів і процедур, за допомогою яких реалізуються функції збирання, передавання, оброблення, зберігання та доведення до користувача інформації в організаційно-управлінських системах з використанням обраного комплексу технічних засобів. Відповідно до МКУ 2012 р., проведення митного контролю та митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення здійснюється з використанням інформаційних технологій, у тому числі заснованих на інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах, і засобів їх забезпечення. Роль **Т.** відображена в Міжнародній конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур (Кіотська конвенція, 1999 р.), яка передбачає максимальне практичне використання інформаційних технологій; розглядає інформаційні технології як один з принципів митного оформлення, реалізація якого сприятимете спрощенню та гармонізації митних процедур; установлює стандартне правило використання інформаційних технологій і засобів електронних комунікацій для удосконалення митного контролю.

Митна інформація характеризується значним обсягом, багаторазовим використанням, оновленням і перетворенням, великою кількістю логічних операцій і математичних розрахунків для отримання багатьох видів інформації. Одержувач митної інформації оцінює та аналізує її відповідно до тих завдань, які вона виконує у межах інформаційної системи. Основним завданням інформаційних митних технологій є управління інформацією всередині митної системи в інтересах підвищення ефективності митного оформлення та контролю, створення максимально сприятливих умов для учасників ЗЕД при максимальному виявленні порушень митних правил. Основним напрямом розвитку сучасних вітчизняних і зарубіжних інформаційних митних систем є впровадження технологій електронного декларування, інтегрованих із системами управління ризиком.

Застосування сучасних інструментів митного контролю вимагає широкомасштабної відкритої інтеграції інформаційних систем митниці з інформаційними системами інших міністерств і відомств, з силовими структурами інших країн. Так, на початку 80-х рр. XX ст. у митних службах найбільш розвинених країнах світу були змушені прискореними темпами здійснювати перехід від індивідуальних обчислювальних засобів і локальних мереж до створення корпоративних інформаційних систем управління. Наприклад, однією з перших автоматизованих систем у США (1984 р.) є автоматизована комерційна система митниці ACS (Automated Commercial System). ACS – велика і складна система з більш ніж 380 млн записів в інформаційній базі, яка обслуговує приблизно 1200 торгових користувачів, 4 інші країни (крім США), 40 інших агентств як в інтерактивному, так і в пакетному режимі. Підкомпоненти ACS інтегруються на рівні єдиних баз даних. Файли системи щомісяця зростають на більш ніж 500 тис. записів, ще 3 млн вже існуючих записів вимагають щоденної модифікації. У Франції наприкінці 80-х рр. була розроблена і використана у митній службі інформаційна система SOFIX. Ця система реалізує наступні функціональні принципи митниці: ведення маніфестів (загального документа на товар, що переміщується одним транспортним засобом); декларування товарів на імпорт та експорт; формування інформації, необхідної для складання декларації; управління митними складами; автоматичний підрахунок зборів і мита; ведення товарної номенклатури; ведення тарифного регулювання для кожної позиції товарної номенклатури; ведення та актуалізація таблиць нормативно-довідкової інформації. На даний час митниці США і Канади отримують і обробляють електронним способом відповідно 95 і 85% декларацій, а в Австралії та на Філіппінах 98 % операцій митного оформлення та контролю здійснюється у безпаперовій формі.

В Україні в системі митних органів функціонує Єдина автоматизована інформаційна система (ЄАІС), яка є сукупністю кількох взаємопов'язаних систем, зокрема, автоматизованої інформаційної системи «Центр», автоматизованої системи митного оформлення вантажів (АСМО) «Інспектор-2006», інформаційно-телекомунікаційної системи «Електронна пошта» та інших систем, підсистем, комплексів завдань, програмно-інформаційних комплексів, які проектуються, розробляються та впроваджуються у процесі модернізації та розвитку ЄАІС.

Сучасний етап розвитку митних органів України характеризується необхідністю впровадження електронного декларування – процедури, яка сприяє прискоренню митного оформлення товарів і транспортних засобів, а також здійсненню передбачених МКУ митних процедур.

Несторишен І.В.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОСЛУГИ – див. КАРТКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОСЛУГИ ТЕХНОЛОГІЧНА.

ТЕХНОЛОГІЧНА СХЕМА – див. СХЕМА ТЕХНОЛОГІЧНА.

ТЕХНОЛОГІЧНА СХЕМА З ОБМІНУ ПОПЕРЕДНЬОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ – див. СХЕМА ТЕХНОЛОГІЧНА З ОБМІНУ ПОПЕРЕДНЬОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ.

ТЕХНОЛОГІЯ «ВІДДАЛЕНИЙ ВИПУСК ТОВАРІВ» («REMOTE RELEASE OF GOODS» TECHNOLOGY) – логістична технологія митного адміністрування, яка передбачає здійснення митних формальностей внутрішньою митницею (митницею призначення чи відправлення) при фактичному розміщенні товарів та транспортних засобів на складі тимчасового зберігання, який розміщено у місцях, наближених до державного кордону та здійснення обміну інформацією між митними органами в електронному вигляді. Це технологія, за якою митна декларація подається та оформляється у внутрішній митниці, а фактичний контроль здійснюється прикордонним митним органом, який розміщується на митно-логістичному терміналі. Створюється з метою гармонізації процесів митного оформлення та митного контролю в умовах незбалансованого забезпечення ресурсами митних органів.

Т. поширюється на товари незалежно від виду перевезення. Основною перевагою її застосування є розвантаження транспортної інфраструктури України та оптимізація логістичних зв'язків між вантажовідправниками та вантажоотримувачами. Здійснення митного оформлення в одному митному органі, і фактичний контроль в іншому дозволить підвищити якість здійснення митних процедур та унеможливить зловживання службовим становищем посадових осіб.

Т., заснована на принципі поділу митних процедур на документальний і фактичний контроль, що здійснюють різні митні органи, допомагає суб'єктам ЗЕД знизити витрати на зберігання і транспортування товарів з урахуванням логістики доставки товарів кінцевому одержувачу. Крім того, велике значення має прозорість процесу митного декларування і скорочення строків митного оформлення, і як наслідок – відсутність можливості здійснення корупційних правопорушень.

Прус Л.Р.

ТЕХНОЛОГІЯ «КОДЕНТІФАЙ» (CODENTIFY TECHNOLOGY) (електронна марка акцизного податку) – спеціальна система для відстеження руху блоків та ідентифікації товару. Принцип дії Codentify® простий: унікальний, зчитуваний цифро-літерний код, який генерується випадковим чином з майже незкінечного числа комбінацій (число комбінацій = 2,386,420,700,000,000,000) і складається з 12 цифр, друкується прямо на пачках і блоках (тютюнових виробів) під час виробництва. Ця технологія сумісна із стандартним обладнанням і легко інтегрується у процес виробництва.

Т.«к.» може бути застосована у будь-якій підакцизній галузі. У коді зашифрована інформація про дату, час і місце виробництва, виробника, робочу зміну, країну, для якої призначений товар, максимальну/мінімальну роздрібну ціну, а головне – про суму сплаченого акцизного податку. Генерація коду в режимі онлайн відбувається тільки після отримання дозволу з сервера контролюючого органу (у випадку України – Міндоходів (з травня 2014 р. ДФСУ)). Фактично, технологія поєднує в собі ліцензування, контроль обсягів виробництва і продажу, перевірку сплати податку та автентичності підакцизних товарів.

Рух кожної партії продукції відстежується, починаючи з моменту відправлення з фабрики на склад і до вступу до ланцюга поставок. Кожен короб позначений унікальним штрих-кодом, і система автоматично пов'язує цей код із замовленням

оптових продавців (перших закупівельників).

Митні служби зчитують ці мітки за допомогою звичайних смартфонів, перевіряючи їх на легальність. Найбільші світові тютюнові компанії British American Tobacco, Imperial Tobacco, Japan Tobacco International і Philip Morris International створили Асоціацію цифрового кодування і відстеження (DCTA), діяльність якої спрямована на боротьбу з контрабандною продукцією.

Система менш затратна у порівнянні з виробництвом і закупівлею паперових аналогів марок. Codentify вигідна і виробникам, оскільки технологію можна використовувати для відстеження маршруту переміщення товару по усьому ланцюгу поставок: виробник – оптова торгівля – роздріб. Досягається це скануванням коду на кожній стадії, причому й виробник і держава можуть контролювати переміщення товару в режимі онлайн. Так само легальність товару за лічені секунди можна перевірити в будь-якій торговельній точці – наприклад, за допомогою спеціального додатку на смартфоні.

Першим ринком, який повністю перейшов на **Т.«к.»,** є Швейцарія, де зареєстрована штабквартира Асоціації цифрового кодування і відстеження (DCTA), діяльність якої спрямована на боротьбу з контрабандою. Сьогодні **Т.«к.»** використовується у 50 країнах світу.

Прус Л. Р.

ТЕХНОЛОГІЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ (TECHNOLOGY OF CUSTOMS CONTROL) – завчасно запрограмована та розподілена, у часі й просторі послідовність виконання дій (процедур), що в результаті має призводити до отримання певних об'єктів зі заздалегідь визначеними властивостями. **Т.м.к.** й митного оформлення як діяльність – це сукупність методів і способів дій посадових осіб митних органів (аналізу й оцінки можливих ризиків, ідентифікації, перевірки, впливу, фіксації стану) щодо об'єктів переміщення й інформації, необхідної для підготовки, прийняття затвердженого рішення (службовий припис) з переміщення (розпорядження) та його реалізації. Окреслення системи, в межах якої діє або має діяти технологія, дає можливість конкретизувати найменування і зміст такої технології. Для **Т.м.к.** та митного оформлення такою системою є сукупність визначених МКУ та іншими законодавчими, нормативно-правовими актами з митної діяльності заходів (дій, рішень) з митного контролю та митного оформлення товарів, предметів, транспортних засобів.

Гармаш Є. В.

ТЕХНОЛОГІЯ «СУХИЙ ПОРТ» («СУХОПУТНИЙ ПОРТ») («DRY PORT (LAND PORT)» TECHNOLOGY) – логістична технологія, яка передбачає винесення певних функцій, у т. ч. митного оформлення вантажів, на територію «сухих портів». «Сухий порт» має бути безпечним місцем усередині митної території країни, яке призначене для обробки, тимчасового зберігання, контролю і митного очищення вантажів, що перевозяться в процесі міжнародної торгівлі і за змістом є транспортно-логістичним центром з обслуговування вантажопотоків, який працює у режимі мультимодальних перевезень (обслуговує як залізничний, так і автомобільний транспорт). Виконує функції центру для перевалки переважно морських вантажів на внутрішніх напрямах. Технологія реалізується таким чином: після вивантаження вантажу з борту судна воно доставляється у «сухий порт» без оформлення транзиту і перебуває під митним контролем. Спостереження за переміщенням вантажів з території морського порту на «сухий» може здійснюватися за допомогою систем електронного супроводу вантажів (наприклад, системи навігації GSM-GPS (NAVSTAR), системи телебачення з функцією розпізнавання образів, системи інтелектуальних радіочастотних міток). Крім того, можливо розширити функції «сухого порту» за рахунок переробки вантажів безпосередньо непов'язаних з морським портом. Віддаленість від морських кордонів не є перешкодою. Наприклад, у французькому місті Тулуза діє «сухий порт» іспанського порту Барселони, відстань між якими 350 км. У даному випадку порт розвантаження і «сухий порт» знаходяться в різних країнах.

Перенесення митних формальностей на «сухий порт» дозволяє переформатувати вантажопотік, збільшує пропускну спроможність порту, що призводить до скорочення часу знаходження контейнера в порту і підвищення якості митного оформлення. Крім того, реалізується принцип «єдиного вікна» при здійсненні митного контролю товарів і транспортних засобів на базі попереднього інформування. Це дозволяє переключати контейнерні перевезення з автомобільного транспорту на залізничний і далі через морський порт.

Дана схема дуже привабліва у першу чергу для власників консолідованих вантажів, що перевозяться в одному контейнері, так як розформувати контейнер в порту неможливо, оскільки доводиться очікувати на завершення митного оформлення усіма одержувачами товарів, а також вона цікава тим одержувачам, яким необхідний досить тривалий час для митного оформлення. Також, місцерозташування «сухого порту» знаходиться, переважно на виїзді з транспортного вузла, що є істотною перевагою для подальшого переміщення вантажу після завершення митних процедур. На прилеглих територіях до «сухого порту» мають бути розташовані комерційні склади, на яких у разі потреби можна розформувати, розфасувати, пересортувати оформлений товар для подальшого транспортування до одержувача. Для вантажовласників суттєвим є і той факт, що тарифи за зберігання завантажених та порожніх

контейнерів у «сухому порту» мають бути нижчими ніж у морському.

На сьогоднішній час Комітет з транспорту Економічної та соціальної комісії для Азії та Тихого океану (ЕСКАТО ООН) розробляє угоди щодо «сухих портів». Основні транспортні магістралі, які проходять територією України, на яких повинні розміщуватися «сухі порти», повинні бути визначені Міністерством інфраструктури України.

Застосування **Т.«с.п.»** доцільно й тоді, якщо йдеться про територію, яка немає виходу до моря, але на ній розміщені розвинені транспортні комунікації та логістичні об'єкти і є у достатній кількості якісна робоча сила. В Україні **Т.«с.п.»** реалізується Одеським морським торговельним портом (ОМТП) спільно з ТОВ «Євротермінал», який передбачає створення єдиного мультимодального логістичного центру. Розвиток проекту ведеться у 2-х напрямах: як тиловий демпферний майданчик для терміналів (ОМТП) і як логістичний центр з великим спектром послуг. «Сухий порт» – один з елементів транспортно-логістичного ланцюжка: «контейнерні та термінали ОМТП – транспортна естакада – «сухий порт» – міжнародний транспортний коридор № 9». Унікальною перспективною перевагою транспортної інфраструктури «сухого порту» є виведення вантажопотоку з/на безперервної естакади ОМТП на спеціальну автомобільну дорогу і залізничну гілку.

В Україні також створено залізничний «сухий порт» як спеціалізовану зону для проведення митного, прикордонного та інших видів контролю імпортних вантажів у контейнерах, що прибувають через ОМТП. У цій зоні зібрані в одному єдиному офісі усі контролюючі служби, є спеціалізований контейнерний майданчик, склад тимчасового зберігання, критий склад. Переміщення вантажів у контейнерах з порту в пункт контролю проводиться за спрощеною технологічною схемою без попереднього повідомлення, попередньої декларації та митної декларації. Усі необхідні види контролю проводяться не в порту, а безпосередньо в пункті контролю. Контейнера слідують під безперервною охороною.

Т.«с.п.» має і низку істотних недоліків, які необхідно врахувати у розробці нормативно-правового забезпечення: власник складу тимчасового зберігання повинен на всю територію, яка буде використовуватися для зберігання імпортних товарів, оформити і страховку, і депозит, і всі гарантії забезпечення сплати митних платежів; клієнт, отримуючи товар не у порту, а з терміналу, буде вимушений сплачувати вартість перевезення; низька інформаційна безпека процедури документального оформлення вантажів на етапах передачі прав, у першу чергу, між агентами суднових ліній та експедиторами; перепрофілювання прикордонних митних постів на виконання лише транзитних функцій і винесення митного оформлення на «сухі порти».

Реалізація проекту «сухого порту» вимагає достатньо великих капіталовкладень, тому в ньому повинні брати участь державні і приватні структури, у першу чергу ті, яким проект буде економічно вигідний: транспортні, експедиторські та логістичні підприємства, а також юридичні особи – великі вантажовласники.

Прус Л.Р.

ТИМЧАСОВА МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ – див. ДЕКЛАРАЦІЯ МИТНА ТИМЧАСОВА.

ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ОСОБИСТОГО КОРИСТУВАННЯ – див. ВВЕЗЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ОСОБИСТОГО КОРИСТУВАННЯ ТИМЧАСОВЕ.

ТИМЧАСОВЕ ВИВЕЗЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ – див. ВИВЕЗЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ ТИМЧАСОВЕ.

ТИМЧАСОВЕ ВИЛУЧЕННЯ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ І ДОКУМЕНТІВ – див. ВИЛУЧЕННЯ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ І ДОКУМЕНТІВ ТИМЧАСОВЕ.

ТИМЧАСОВЕ ЗБЕРІГАННЯ – див. ЗБЕРІГАННЯ ТИМЧАСОВЕ.

ТИМЧАСОВІ ЗОНИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ – див. ЗОНИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТИМЧАСОВІ.

ТИПОВИЙ ЗАКОН ПРО ЕЛЕКТРОННУ ТОРГІВЛЮ (MODEL LAW ON ELECTRONIC COMMERCE) – закон-зразок підготовлений Комісією з міжнародного торговельного права ООН у 1996 р., редагований у 2007 р. Складається із 17 статей. **Т.з.** встановлює правові норми і правила визнання контрактів, розроблених із допомогою електронних засобів. **Т.з.** визначає: правила вирішення суперечок за такими контрактами, ознаки оригіналу документа, правила визнання електронного підпису і його прийняття для будь-яких правових і адміністративних процедур. Встановлює прийнятність документів в електронній формі для судових та арбітражних розглядів.

Яковенко О.В.

ТІНЬОВА МИТНА СХЕМА – див. СХЕМА ТІНЬОВА МИТНА.

ТІНЬОВІ МИТНІ СХЕМИ ПРИ ІМПОРТІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ – див. СХЕМИ ТІНЬОВІ МИТНІ ПРИ ІМПОРТІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ.

ТОВАР (COMMODITY) – вироблений для обміну продукт праці, що задовольняє певну потребу людини; актив, який утримується підприємством для продажу і передбачає у подальшому отримання прибутку.

Вітчизняне законодавство визначає **Т.** як будь-яку продукцію, послуги, роботи, права інтелектуальної власності та інші немайнові права, призначені для продажу (оплатної передачі). Згідно з ПКУ **Т.** – це матеріальні та нематеріальні активи, у тому числі земельні ділянки, земельні частки (паї), а також цінні папери та деривативи, що використовуються у будь-яких операціях, крім операцій з їх випуску (емісії) та погашення. МКУ 2012 р. **Т.** визначено як будь-які рухомі речі, у тому числі ті, на які законом поширено режим нерухомої речі (крім транспортних засобів комерційного призначення), валютні цінності, культурні цінності, а також електроенергія, що переміщується лініями електропередачі. До **Т.** не належать транспортні засоби, що використовуються для міжнародних перевезень пасажирів і товарів, включаючи контейнери та інше транспортне устаткування.

З метою митного регулювання виділяють українські товари та іноземні товари. До українських товарів належать такі, які повністю отримані (вироблені) на митній території України та які не містять товарів, ввезених із-за меж митної території України. Товари, повністю отримані (вироблені) на митній території України, не мають митного статусу українських товарів, якщо вони отримані (вироблені) з товарів, які не перебувають у вільному обігу на митній території України; ввезені на митну територію України та випущені для вільного обігу на цій території; отримані (вироблені) на митній території України. Іноземні товари – **Т.**, що не є українськими відповідно до вищенаведених ознак, а також товари, що втратили митний статус українських товарів відповідно до МКУ.

Арзянцева Д.А.

ТОВАР ЄДИНИЙ НЕПОДІЛЬНИЙ (SINGLE INDIVISIBLE COMMODITY) – товар в одиничному неподільному стані, який не належить до особистих речей, за умови, що, крім нього, немає інших товарів.

У митній та податковій термінології поняття **Т.є.н.** може використовуватися з метою встановлення умов оподаткування товарів, які не належать до особистих речей, але переміщуються через митний кордон громадянами у супроводжуваному багажі або пересилаються у несупроводжуваному багажі чи міжнародних поштових і експрес-відправленнях. Зокрема залежно від митної вартості, ваги та виду кожної одиниці **Т.є.н.**, який переміщується через митний кордон застосовуються різні види та ставки митних платежів. Прикладом **Т.є.н.** може бути транспортний засіб, телевізор, холодильник та інші товари, що не належать до особистих речей. З набранням чинності нової редакції МКУ від 13.03.2012 в українському митному законодавстві та митній практиці термін «**Т.є.н.**» фактично не використовується.

Медвідь Ю.О.

ТОВАР ІДЕНТИЧНИЙ (IDENTICAL COMMODITY) – товар, однаковий за всіма ознаками з оцінюваним товаром, що є об'єктом митного оформлення, у тому числі за такими як: фізичні характеристики; якість та репутація на ринку; країна виробництва; виробник. Незначні зовнішні відмінності не можуть бути підставою для відмови у розгляді товарів як ідентичних, якщо в цілому такі товари відповідають вищенаведеним ознакам. Відповідно до Угоди про застосування статті VII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі **Т.і.** вважаються товари, «які є однаковими в усіх відношеннях, включаючи фізичні характеристики, якість та репутацію», а можливі «невеликі розбіжності в зовнішньому вигляді не заважатимуть товарам, які в інших випадках відповідають цьому визначенню, вважатися ідентичними».

Прус Л.Р.

ТОВАР ІНОЗЕМНИЙ – див. ТОВАРИ ІНОЗЕМНІ.

ТОВАР КОНТРАФАКТНИЙ – див. ТОВАРИ КОНТРАФАКТНІ.

ТОВАР ПІДАКЦИЗНИЙ – див. ТОВАРИ ПІДАКЦИЗНІ.

ТОВАР УКРАЇНСЬКИЙ – див. ТОВАРИ УКРАЇНСЬКІ.

ТОВАРИ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ (MILITARY GOODS) – сукупність специфічних товарів та послуг, які в результаті купівлі-продажу будуть використані на військові потреби.

Т.в.п. в сукупності чи окремо: вироби військового призначення – озброєння, боєприпаси, військова та спеціальна техніка, спеціальні комплектуючі вироби для їх виробництва, вибухові речовини, а також матеріали та обладнання, спеціально призначені для розроблення, виробництва або використання зазначених виробів; послуги військового призначення – надання іноземним юридичним чи фізичним особам в Україні або за її межами послуг, у тому числі посередницьких (брокерських), у сфері розроблення, виробництва, будівництва, складання, випробування, ремонту, технічного обслуговування, модифікації, модернізації, експлуатації, управління, демілітаризації, знищення, збуту, зберігання, виявлення, ідентифікації, придбання або використання виробів чи технологій військового призначення, а також надання зазначеним юридичним особам іноземної держави чи її представникам або іноземцям послуг з фінансування таких робіт; технології військового призначення – спеціальна інформація у будь-якій формі (за винятком загальнодоступної інформації), необхідна для розроблення, виробництва або використання виробів військового призначення та надання послуг військового призначення.

Долобанько В.В.

ТОВАРИ «ГРУПИ ПРИКРИТТЯ» (GOODS OF THE «COVERING GROUP») – товари, що з достатнім ступенем ймовірності можуть декларуватись замість товарів групи «ризику». До **Т.«г.п.»** належать: товари, щодо яких застосовуються низькі ставки мита, і товари, щодо яких застосовуються ставки мита менші від ставок мита, що застосовуються до товарів, які класифікуються у тій же самій товарній позиції та/або за своїми характеристиками і зовнішнім виглядом належать до них; товари, які звільняються від сплати податків і зборів відповідно до законодавства України; товари, обсяги ввезення яких за даними митної статистики України значно перевищують обсяги їх вивезення за даними митних статистик країн-контрагентів.

Обов'язковою формою митного контролю **Т.«г.п.»** є проведення процедур класифікації, які передбачають виконання спеціальних заходів, що здійснюються відділом контролю митної вартості та класифікації товарів та уповноваженою особою підрозділу митного оформлення при визначенні коду товару згідно з УКТ ЗЕД. При здійсненні процедур митного контролю та митного оформлення товарів, що належать до **Т.«г.п.»**, проведення митного огляду із складанням акта про проведення митного огляду товарів є обов'язковим.

Митне оформлення **Т.«г.п.»**, щодо яких вже були застосовані процедури класифікації та було прийнято рішення про визначення коду товару з позначкою в реєстраційному номері «КТ», здійснюється на підставі рішення про визначення коду товару, яке було надано раніше за умов, що залишаються незмінними – відправник (експортер), одержувач (імпортер), виробник товару, торгова марка, модель, артикул, склад, властивості, форма упаковки та форма випуску (для лікарських засобів).

Несторишен І.В.

ТОВАРИ «ГРУПИ РИЗИКУ» (GOODS OF THE «HIGH-RISK GROUP») – товари щодо яких існує можливість декларування не за своїм найменуванням і які по відношенню до інших товарів, подібних за складом та функціями, мають значну різницю у ступені оподаткування та заходах нетарифного регулювання.

До **Т.«г.р.»** належать товари у класифікації яких виникають труднощі у зв'язку із тим, що зовнішні ознаки товарів та товаросупровідні документи не дають можливості однозначно класифікувати їх у відповідну підсубпозицію товарної номенклатури ЗЕД, через що такі товари можуть стати об'єктом порушення митних правил у частині неправильної класифікації та кодування, що у свою чергу призводить до несплати митних податків у повному обсязі.

Відповідно до Концепції створення, упровадження і розвитку системи аналізу та керування ризиками та Положення про систему аналізу й селекції факторів ризику при визначенні окремих форм митного контролю **Т.«г.р.»** – це товари, які переміщуються через митний кордон України та щодо яких виявлені ризики або існують потенційні ризики. Загалом усі накази місять таку інформацію щодо **Т.«г.р.»**: товари, які мають значні обсяги переміщення і забезпечують надходження найбільших сум митних платежів; товари, щодо яких застосовуються високі адвалерні ставки ввізних мит; товари, щодо яких застосовуються комбіновані або специфічні ставки ввізних мит; то-

вари, обсяги ввезення яких за даними митної статистики України є значно меншими обсягів їх вивезення за даними митних статистик країн-контрагентів; товари, які підлягають сертифікації, санітарному, ветеринарному, радіаційному та іншим видам контролю або іншим обмеженням на здійснення зовнішньоекономічних операцій з ними.

Підставою для ввезення **Т.«г.р.»** на митну територію України є здійснення митного оформлення згідно з чинним законодавством України та проведення процедур класифікації передбачених Порядком класифікації при митному оформленні **Т.«г.р.»**, які ввозяться на митну територію України.

Несторишен І.В.

ТОВАРИ, ЗАБОРОНЕНІ ДО ВВЕЗЕННЯ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ (GOODS PROHIBITED FOR IMPORTATION INTO THE CUSTOMS TERRITORY OF UKRAINE):

– твори, зображення, інші предмети порнографічного характеру з метою збуту чи розповсюдження, їх виготовлення, перевезення чи інше переміщення, реклама, збут;

– товари, інші об'єкти державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду, що можуть переносити особливо небезпечні хвороби, занесені до списку Міжнародного епізоотичного бюро, або інші хвороби, що підлягають повідомленню, з окремих країн або карантинних зон у зв'язку з підтвердженням спалаху таких хвороб;

– неідентифіковані тварини;

– неїстівні продукти тваринного походження для власного використання при ввезенні громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які проживають/перебувають на території України;

– живі патогенні мікроорганізми (у тому числі бактерії, віруси, грибки, рикетсії, мікоплазми, інші патогенні мікроби) та патологічний матеріал, що містить збудників хвороб тварин, за винятком ввезення на територію України з метою проведення наукових досліджень чи для інших дозволених цілей;

– ветеринарні препарати, кормові добавки, премікси та готові корми, не зареєстровані відповідно до ЗУ «Про ветеринарну медицину», за винятком випадків, якщо метою ввезення є державна реєстрація в Україні, експонування на виставках, ярмарках, конференціях та наукові дослідження;

– культурні цінності оголошені у розшук;

– наркотичні засоби (табл. I), у тому числі рослини, і психотропні речовини, включені до списків № 1, № 2 та № 3, обіг яких на території України заборонено, за винятком їх обігу лише в цілях та на підставах, передбачених статтями 15, 19 і 20 Закону України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори»;

– транспортні засоби і підкарантинні матеріали, які заражені карантинними організмами;

– збудники хвороб рослин, культур живих грибів, бактерій, вірусів, комах, кліщів, нематод, які ушкоджують рослини (за винятком зразків, що надходять для наукових досліджень), ввезення та подальше використання яких необхідно узгоджувати з Укрголовдержкарантином;

– ґрунт;

– насіннєвий матеріал сільськогосподарських культур, картоплі, садивного матеріалу, плодових, лісових і декоративних культур та зрізу квітів з країн розповсюдження карантинних організмів (шкідники, хвороби рослин і бур'яни) з метою використання для виробничих посівів і посадок без проведення контролю з боку спеціалістів карантинної служби України в місцях відвантаження (вирощування) продукції;

– насіння і садивний матеріал всіх рослин, картоплі у поштових відправленнях приватних осіб та ручній поклажі, багажі пасажирів, членів команд суден, екіпажів літаків, вертольотів та інших видів транспортних засобів;

– пакувальна деревина, яка не очищена від кори та не пройшла термічної або хімічної обробки;

– деревина бамбука та хімічно необроблені вироби з нього без проведення знезараження;

– пиломатеріали, які не очищені від кори;

– кора з деревини хвойних порід;

– етилований бензин та свинцеві добавки до бензину;

– у поштових відправленнях вкладення, які можуть становити загрозу для життя та здоров'ю людей, призводити до знищення чи псування (пошкодження) інших поштових відправлень та поштового обладнання;

– у міжнародних поштових відправленнях забороняється пересилати: вогнепальну зброю усіх видів і боєприпаси до неї, холодну зброю та інші предмети, спеціально призначені для нападу та оборони (кастети, балончики з рідиною паралітичної дії тощо), вибухові, легкозаймисті або інші небезпечні речовини, якщо інше не передбачено законодавством; наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги і прекурсори, включені ДСКН до переліку наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, що підлягають спеціальному контролю відповідно до законодавства, та радіоактивні речовини; дозволи на право носіння зброї, трудові книжки, військові квитки, документи, що посвідчують особу (крім паспортів громадянина України для виїзду за кордон); інші предмети, ввезення яких заборонено до країн відповідно до законодавства та актів Всесвітнього поштового союзу; живих тварин тощо;

– електроловильні системи (електровудки), мононіткові (волосінні) сітки, мисливські капкани та інші засоби добування об'єктів тваринного світу, заборонені законом.

Прус Л.Р.

ТОВАРИ ІНОЗЕМНІ (FOREIGN GOODS) – товари, що вироблені та перебувають у вільному обігу за межами митної території України, не є українськими та товари, що втратили статус українських внаслідок поміщення їх в інший митний режим.

У міжнародній практиці крім загальновживаних синонімів «закордонні товари», товари, які виробляються та перебувають у вільному обігу за межами відповідної країни, економічного чи митного союзу, поняття **Т.і.** включає також товари, що втратили статус походження з відповідної країни, економічного чи митного союзу, внаслідок поміщення їх в інші митні режими і набрання статусу іноземних.

Митний статус **Т.і.** використовується митними органами при прийнятті рішень щодо правильності застосування обраного митного режиму. Зокрема до товарів, які мають статус іноземних може бути застосований митний режим імпорту, реімпорту, реекспорту, транзиту, тимчасового ввезення, митного складу, вільної митної зони, безмитної торгівлі, переробки на митній території, знищення або руйнування, відмови на користь держави. Статусу **Т.і.** набувають українські товари, поміщені у митні режими експорту, реекспорту, митного складу, вільної митної зони, безмитної торгівлі, переробки на митній території (у разі вивезення товарів за межі даної території), переробки за межами митної території. **Т.і.**, поміщені у митні режими імпорту, реімпорту змінюють митний статус на українські товари, а при поміщені у митні режими реекспорту, транзиту, тимчасового ввезення, митного складу, вільної митної зони, безмитної торгівлі, переробки на митній території зберігають статус **Т.і.**

Медвідь Ю.О.

ТОВАРИ КОНТРАФАКТНІ (COUNTERFEIT GOODS) – товари, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, ввезення яких на митну територію України або вивезення з цієї території є порушенням прав інтелектуальної власності, що охороняються відповідно до закону.

Правовласник, який має підстави вважати, що під час переміщення товарів через митний кордон України порушуються чи можуть бути порушені його права на об'єкт права інтелектуальної власності, має право подати до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, заяву про сприяння захисту належних йому майнових прав на об'єкт інтелектуальної власності шляхом внесення відповідних відомостей до митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону.

Після реєстрації у митному реєстрі об'єкта права інтелектуальної власності на підставі даних такого реєстру митні органи вживають заходів щодо запобігання переміщенню через митний кордон України **Т.к.**, що можуть містити охоронювані законодавством України об'єкти авторського права і суміжних прав, прав на торговельні марки, промислові зразки та географічні зазначення.

Потушинська О.П.

ТОВАРИ КОНТРОЛЬОВАНІ (CONTROLLED GOODS) – товари, що ввозяться на митну територію України та підлягають обов'язковій сертифікації в Україні, назва (опис) та код класифікації згідно з УКТ ЗЕД яких збігаються з назвою продукції та кодом УКТ ЗЕД, зазначеними в переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні. У випадку коли збігається лише назва або код, товар вважається таким, що не підлягає обов'язковій сертифікації.

До **Т.к.** належать деякі види продукції різних категорій – спеціальних засобів самозахисту; мийних засобів; тракторів малогабаритних; зварювального обладнання; колясок; засобів охоронного призначення; продукції протипожежного призначення; дорожніх транспортних засобів, їх складових частин та приладдя тощо.

До контрольованих не належать товари, що ввозяться на митну територію України:

1) у митних режимах: тимчасового ввезення; реімпорту; магазину безмитної торгівлі; знищення або руйнування; переробки на митній території України; спеціальної митної зони, якщо інше не передбачено законом; відмови на користь держави (крім транспортних засобів нових і таких, що були в користуванні, – тракторів колісних для перевезення напівпричепів (сідельних тягачів), автобусів, легкових автомобілів, вантажних автомобілів та автомобілів спеціального призначення за кодами товарних позицій 8701 20, 8702 – 8705 згідно з УКТ ЗЕД); митного складу;

2) з подальшим розміщенням на тимчасове зберігання під митним контролем на складах тимчасового зберігання;

3) як зразки, що будуть розповсюджені на безоплатній основі одним учасником виставки, ярмарку: посуду столового та кухонного фарфорового, фаянсового, керамічного, скляного загальною кількістю не більш як 50 штук (елементів набору) за кодами товарних позицій 6911, 6912 00 і 7013 згідно з УКТ ЗЕД; харчової продукції та продовольчої сировини (не більш як 7 кілограмів або 2 літри для кожного найменування товару);

4) як гуманітарна та технічна допомога (крім транспортних засобів нових і таких, що були в користуванні, – тракторів колісних для перевезення напівпричепів (сідельних тягачів), автобусів, легкових автомобілів, вантажних автомобілів та автомобілів спеціального призначення за кодами товарних позицій 8701 20, 8702 – 8705 згідно з УКТ ЗЕД);

5) як дослідні зразки сортів рослин для проведення експертизи на придатність на їх поширен-

ня на підставі документального підтвердження Держветфітослужби;

6) як еталонні (моніторингові) чи тестові зразки спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, які не призначені для продажу вроздріб і ввозяться на митну територію України акредитованими державними випробувальними лабораторіями та/або суб'єктами господарювання, що мають ліцензії на право виробництва відповідної продукції і володіють акредитованими випробувальними лабораторіями, для проведення досліджень чи випробувань (калібрування лабораторного обладнання, проведення дегустацій, вивчення фізико-хімічних показників, дизайну тощо);

7) як предмети, необхідні для підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 р. з футболу, які до 01.09.2012 ввозилися на митну територію України у митному режимі імпорту УЄФА, особами, призначеними УЄФА, або учасниками чемпіонату (крім збірної України) та відповідно до закону звільнялися від сплати мита.

До контрольованих не належать також товари, визнані такими відповідно до рішення уповноваженого Держспоживінспекцією України органу із сертифікації, яке приймається на строк дії зовнішньоекономічного контракту.

Митне оформлення **Т.к.** (крім товарів, зазначених у додатку 3 до Порядку митного оформлення товарів, що ввозяться на митну територію України та підлягають обов'язковій сертифікації в Україні) з метою вільного обігу на митній території України завершується у разі подання сертифіката відповідності (свідоцтва про визнання відповідності) та наявності в Єдиній автоматизованій інформаційній системі ДМСУ (з грудня 2012 р. Міндоходів України, з травня 2014 р. ДФСУ) інформації про те, що **Т.к.** включено до Єдиного реєстру сертифікованої в Україні продукції.

Митне оформлення з метою вільного обігу на митній території України зазначених у додатку 3 **Т.к.**, що не були у користуванні та ввозяться суб'єктами господарювання, завершується за наявності в Єдиній автоматизованій інформаційній системі ДМСУ (з грудня 2012 р. Міндоходів України, з травня 2014 р. ДФСУ) інформації про те, що назва, тип, вид, марка та виробник товарів (незалежно від їх власника або одержувача) включені до Єдиного реєстру сертифікованої в Україні продукції.

Митне оформлення **Т.к.** з метою вільного обігу на митній території України не може бути завершене у разі, коли: в Єдиній автоматизованій інформаційній системі ДМСУ (з грудня 2012 р. Міндоходів України, з травня 2014 р. ДФСУ) відсутня інформація про включення контрольованого товару до Єдиного реєстру сертифікованої в Україні продукції або міститься інформація про скасування, анулювання чи призупинення дії сертифіката відповідності (свідоцтва про визнання відповідності) на зазначений товар; строк дії сертифіката відповідності (свідоцтва про визнання відповідності) закінчився; органом із сертифікації прийнято рішення про відмову у видачі сертифіката відповідності (свідоцтва про визнання відповідності) у зв'язку з невідповідністю **Т.к.** обов'язковим вимогам нормативних документів та нормативно-правових актів України з питань підтвердження відповідності.

За наявності рішення органу із сертифікації про відмову у видачі сертифіката відповідності (свідоцтва про визнання відповідності) у зв'язку з невідповідністю **Т.к.** обов'язковим вимогам нормативних документів та нормативно-правових актів України з питань підтвердження відповідності власник або одержувач **Т.к.** протягом 60 днів з дня прийняття такого рішення повинен вивезти за межі митної території України **Т.к.** під митним контролем митного органу, у зоні діяльності якого цей товар перебуває, чи заявити **Т.к.** у митний режим знищення або руйнування в установленому законодавством порядку.

Прус Л. Р.

ТОВАРИ «КРИТИЧНОГО ІМПОРТУ» (GOODS OF «CRITICAL IMPORTS») – товари, що взагалі неможливо виробити в Україні або товари, що неможливо виробити в достатній кількості без великих інвестиції та тривалого часу. До них належать переважно енергоресурси (якщо такі відсутні у країні) або інша продукція, яка не виробляється у країні, але є необхідною для нормального розвитку її економіки. До критичного імпорту можуть належати також інвестиційні товари – машини, устаткування, без яких неможливі інвестиційні процеси, структурні зрушення в економіці, але випуск яких недостатній у країні. Товари «критичного імпорту» зазвичай характеризуються пільговим режимом оподаткування.

У структурі імпорту України товарами критичного імпорту є природний газ, нафтопродукти, фармацевтичні вироби тощо. Ці товари залежать від курсу іноземних валют та є суттєвою складовою собівартості інших товарів, для виробництва яких використовуються. Це, у першу чергу, транспортні витрати підприємств, витрати на енергоносії, зокрема у зв'язку з підвищенням вартості нафтопродуктів та природного газу.

Поряд з товарами «критичного імпорту» виділяють товари пріоритетного імпорту – товари, масове виробництво яких існувало в Україні та втрачене внаслідок економічної кризи або товари, виробництво яких найближчим часом може бути налагоджене окремо чи спільно українськими та іноземними суб'єктами господарської діяльності (наприклад, виробництво сільськогосподарської техніки).

Певний час КМУ встановлював Перелік товарів

критичного імпорту, ввезення яких для власного виробництва здійснювалось без сплати ПДВ, що дозволило недобросовісним суб'єктам ЗЕД ухилятись від сплати цього податку та призвело до втрат дохідної частини державного бюджету. Окрім цього, в Україні до товарів критичного імпорту зараховувалися часом й ті товари, які Україна може виробляти самостійно або які суб'єкти ЗЕД можуть вільно імпортувати без пільгового оподаткування. Перелік товарів критичного імпорту був досить великим та його могли доповнювати новими товарами галузеві міністерства. Головними експортерами таких товарів були, у першу чергу, Росія і країни СНД. Природно, Україна від такого ввезення пільгової продукції втрачала великі суми. Хоча часто від критичного імпорту вигравали окремі виробники або імпортери.

Прус Л.Р.

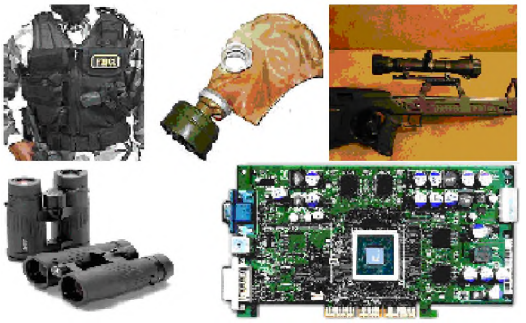
ТОВАРИ ПІДАКЦИЗНІ (EXCISABLE GOODS) – товари на які податковим законодавством встановлено ставки акцизного податку. До групи **Т.п.** традиційно належать предмети розкоші та товари, споживання яких несе негативний зовнішній ефект. Усі **Т.п.** можна поділити на три основні групи: автотранспорт та запчастини до нього; тютюнові та алкогольні вироби; нафта та продукти її переробки. До **Т.п.** в Україні належать: спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво; тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну; нафтопродукти, скраплений газ; автомобілі легкові, кузови до них, причепи та напівпричепи, мотоцикли.

На рівні ЄС гармонізовано справляння акцизного податку із тютюнових виробів, спирту та алкогольних напоїв, нафтопродуктів, вугілля, природного газу та електроенергії. Крім гармонізованої системи акцизного оподаткування, в країнах ЄС існує широкий перелік підакцизних товарів справляння яких здійснюється виключно на внутрішньодержавному рівні. Найпоширенішою групою таких товарів є безалкогольні прохолоджувальні напої (мінеральна вода, соки, лимонади), товари повсякденного споживання (натуральна та розчинна кава, кавові концентрати, чай, цукор, сіль, сірники), предмети розкоші (ювелірні вироби, літальні апарати, яхти). До нетрадиційних **Т.п.** належать текстильні вироби, барвники і пігменти, косметика, мінеральні добрива, постачання питної води через водопровідну мережу, стічні води, одноразовий харчовий посуд, пакувальна тара, страхові та туристичні послуги.

Фрадинський О.А.

ТОВАРИ ПОДВІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ (DUAL-USE GOODS) – окремі види виробів, обладнання, матеріалів, програмного забезпечення і технологій, спеціально не призначені для військового використання, а також послуги (технічна допомога), пов'язані з ними, які, крім цивільного призначення, можуть бути використані у військових або терористичних цілях чи для розробки, виробництва, використання товарів військового призначення, зброї масового знищення, засобів доставки зазначеної зброї чи ядерних вибухових пристроїв, у тому числі – окремих видів ядерних матеріалів, хімічних речовин, бактеріологічних, біологічних та токсичних препаратів.

В Україні перелік товарів, які належать до подвійного використання затверджується КМУ.

Митне оформлення **Т.п.в.** здійснюється за умови надходження до митниць від Державної служби експортного контролю в електронній формі із застосуванням засобів електронного цифрового підпису спеціальних дозволів та висновків.

Під час митного оформлення **Т.п.в.** суб'єкт ЗЕД разом з іншими документами, необхідними для здійснення митного контролю та митного оформлення звичайних товарів, зобов'язаний додатково надати митниці оригінал дозволу (при експорті, реекспорті та імпорті) або висновку (при тимчасовому ввезенні, тимчасовому вивезенні та транзиті), виданого Державною службою експортного контролю. Для отримання дозволу або висновку на право переміщення через митний кордон **Т.п.в.** в рамках загальних вимог до Державної служби експортного контролю надсилається лист, заява, копія документа про державну реєстрацію договору на трансфер технології та копія свідоцтва про державну акредитацію.

Українським законодавством також встановлені додаткові вимоги при міжнародній передачі **Т.п.в.**, відповідно до яких суб'єкт ЗЕД у передбачених випадках надає Державній службі експортного контролю:

– при експорті – документ про зобов'язання та гарантії іноземного суб'єкта-кінцевого споживача щодо застосування **Т.п.в.**; документ про походження товарів; копію зовнішньоекономічного договору на експорт зазначених у заяві товарів; копію договору комісії, доручення, якщо експортером є підприємство-посередник; копію довідки про ступінь секретності товару;

– при реекспорті – документ про зобов'язання та гарантії іноземного суб'єкта-кінцевого споживача щодо застосування **Т.п.в.**; документ про походження товарів; копію зовнішньоекономічного договору на реекспорт зазначених у заяві товарів; копію договору комісії, доручення, якщо експортером є підприємство-посередник; копію довідки про ступінь секретності товару; документи, які підтверджують відсутність обмежень на реекспорт чи передачу товарів іншому кінцевому споживачеві;

– при тимчасовому вивезенні – документ, який містить відомості про найменування виставки, місце і строк експонування або випробування товарів; зобов'язання щодо зворотного ввезення товарів в Україну без зміни їх кількісних і якісних характеристик; копії документів, згідно з якими здійснюється тимчасове вивезення; довідка про ступінь секретності товару;

– при імпорті – копія зовнішньоекономічного договору на імпорт зазначених у заяві товарів; копія договору комісії, доручення, у разі, коли імпортером є підприємство-посередник; сертифікат кінцевого споживача;

– при тимчасовому ввезенні – документ, який містить відомості про найменування виставки, місце і строк експонування товарів; копії документів, згідно з якими здійснюється тимчасове ввезення товарів.

Для отримання висновку на право транзиту територією України **Т.п.в.** суб'єкт ЗЕД подає Державній службі експортного контролю заяву, копію експортної ліцензії держави-експортера або офіційний документ, що містить необхідні відомості для проведення експертизи в галузі експортного контролю та інші документи залежно від категорії товару і держави-отримувача.

З метою прийняття обґрунтованого рішення щодо можливості надання відповідного дозволу чи висновку Державна служба експортного контролю може вимагати від суб'єкта надання додаткових відомостей або документів.

Медвідь Ю.О.

ТОВАРИ ПОДІБНІ (АНАЛОГІЧНІ) (SIMILAR (ANALOGOUS) GOODS) – товари, які хоч і не однакові за всіма ознаками, але мають схожі характеристики і складаються зі схожих компонентів, завдяки чому виконують однакові функції порівняно з товарами, що оцінюються та вважаються комерційно взаємозамінними. За ціною договору щодо **Т.п.** здійснюється визначення митної вартості товарів, які ввозяться в Україну відповідно до митного режиму імпорту, якщо застосування основного методу (за ціною договору) та першого з другорядних (за ціною договору щодо ідентичних товарів) неможливе.

Згідно з Регламентом Комісії (ЄЕС) від 02.06.1993 № 2454/93 щодо імплементації Регламенту Ради (ЄЕС) 2913/92, який запровадив Митний кодекс Співтовариства **Т.п.** (similar goods) – це товари вироблені у одній і той самій країні, хоча не однакові в усіх відношеннях, мають схожі характеристики та компоненти, що дозволяє їм виконувати ті ж самі функції і бути комерційно взаємозамінними, враховуючи якість товарів, їх репутацію і торговельну марку.

Слід звернути увагу на той факт, що згідно з чинним законодавством, поняття «**Т.п.**» ототожнюється з категоріями «аналогічні товари» та «однорідні товари». Так, відповідно до ПКУ однорідні (подібні) товари (роботи, послуги) – це товари (роботи, послуги), що не є ідентичними, але мають схожі характеристики і складаються із схожих компонентів, у результаті чого виконують однакові функції порівняно з товарами, що оцінюються, та вважаються комерційно взаємозамінними. Для визначення товарів однорідними (подібними) враховуються такі ознаки: якість та ділова репутація на ринку; наявність торговельної марки; країна виробництва (походження); виробник; рік виробництва; новий чи вживаний; термін придатності.

Використання значної кількості синонімів для відображення поняття «**Т.п.**» може бути пояснено тим фактом, що українське законодавство ще знаходиться у стадії імплементації до світового, а різні підходи до перекладу нормативно-правових текстів іноземного походження саме призводять до їх появи. Так, в українській версії Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947 р.) часто трапляється термін «аналогічний товар», який в англійській версії цього документа сформульовано як «like product», а не «analogical product», і, у свою чергу, може бути перекладено як «подібний товар».

Вакульчик О.М.

ТОВАРИ У ВІЛЬНОМУ ОБІГУ (GOODS IN FREE CIRCULATION) – товари, розпорядження якими може здійснюватися без обмежень з боку митної служби.

Товари можуть бути випущені для вільного обігу у випадку поміщення їх у митний режим імпорту, відповідно до якого іноземні товари, після сплати всіх передбачених чинним законодавством митних платежів та виконання усіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України. До того ж, відповідно до МКУ 2012 р., у випадку незгоди з рі-

шенням митниці про коригування митної вартості товарів декларант або ж уповноважена ним особа має право отримати товари у вільний обіг за умови сплати усіх передбачених митних платежів згідно із заявленою митною вартістю товарів та надання відповідних гарантій, таких як: фінансові гарантії (гарантія у вигляді документа, внесення коштів на відповідний рахунок або в касу митного органу (грошова застава)), гарантування на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП та гарантування на умовах Конвенції про тимчасове ввезення із застосуванням книжки (карнету) А.Т.А.

У випадку, якщо декларант або уповноважена ним особа приймає рішення про випуск товарів у вільний обіг з наданням митному органу гарантій, ним подається відповідним чином заповнена митна декларація, в якій вказується сума митних платежів, обчислена згідно з митною вартістю товарів, визначеною декларантом або уповноваженою ним особою та сума тих митних платежів на ці ж товари, визначена митним органом. На різницю між зазначеними сумами декларант або уповноважена ним особа повинна надати гарантії, визначені відповідно до МКУ.

Руда Т.В.

ТОВАРИ УКРАЇНСЬКІ (UKRAINIAN GOODS) – товари, які повністю отримані (вироблені) на митній території України та які не містять товарів, ввезених із-за меж митної території України. Товари, повністю отримані (вироблені) на митній території України, не мають митного статусу українських товарів, якщо вони отримані (вироблені) з товарів, які не перебувають у вільному обігу на митній території України; ввезені на митну територію України та випущені для вільного обігу на цій території; отримані (вироблені) на митній території України виключно з товарів ввезених на територію України, або ж із товарів отриманих (вироблених) на митній території України та товарів ввезених на митну територію України.

Фрадинський О.А.

ТОВАРИ ЦІЛЬОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ (PURPOSE MADE GOODS) – товари (продукція), у визначеному переліку, що ввозяться на митну територію України для використання в окремій галузі, для промислової переробки чи для виробництва певної продукції.

До переліку **Т.ц.п.** включено: путасу некондиційна та інша некондиційна риба для годівлі хутрових звірів; жили та сухожилля (для медичних цілей); горох для сівби; кава для промислової переробки; насіння льону, свиріпи, ріпаку або соняшника для сівби; жир великої рогатої худоби, овечий або козячий, крім жиру товарної позиції 1503, топлений, екстрагований пресуванням для виробництва мила; олія соєва та її фракції, неочищена (сира) для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування; олія соєва та її фракції для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування; олія арахісова та її фракції, неочищена (сира) для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування; олія арахісова та її фракції для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування; олія соняшникова або сафлорова та її фракції, неочищена (сира) для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування; олія соняшникова або сафлорова та її фракції для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування; олія зі свиріпи, ріпакова або гірчична та її фракції, неочищена (сира) для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування; олія зі свиріпи, ріпакова або гірчична та її фракції для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування; олія з насіння льону та її фракції для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування; олія з кукурудзи та її фракції для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування; олія кунжутова та її фракції, неочищена (сира) для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування; олія кунжутова та її фракції для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування; олія з насіння тютюну та її фракції, неочищена (сира) для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування; олія з насіння тютюну та її фракції для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування; олія та її фракції, неочищена (сира) для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування; олія та її фракції для технічного або промислового використання, крім виробництва продуктів харчування; рослинні жири та їх фракції для виготовлення харчових продуктів в упаковці чистою вагою понад

1 кг; суміші рослинних жирів для виготовлення харчових продуктів.

При здійсненні митного оформлення **Т.ц.п.** суб'єкт господарської діяльності подає митному органу такі документи: зобов'язання керівника суб'єкта про цільове використання товарів; довідку про наявність виробничих потужностей (місцезнаходження, загальну площу виробничого комплексу, технологічну схему виробництва тощо), потрібних для промислової переробки або/та для виробництва певної продукції. У разі відсутності виробничих потужностей суб'єкт подає один з таких документів для підтвердження цільового використання товарів: договір оренди виробничих потужностей; договір про переробку товарів з іншим підприємством; договір про спільну діяльність; договір, відповідно до якого суб'єкт є повіреним, агентом або іншим посередником; замовлення на поставку; інший документ, що може бути використаний суб'єктом з цією метою.

За відсутності зазначених документів чи невідповідності даних, заявлених у цих документах, меті ввезення товарів митне оформлення останніх здійснюється за кодом згідно з УКТ ЗЕД, установленим для товарів, текстовий опис яких не передбачає цільового призначення або/та цільового використання товару.

Подані суб'єктом документи, заявлені ним як такі, що містять конфіденційну інформацію, не можуть використовуватися посадовими особами митних органів з іншою метою, ніж митне оформлення товарів, за винятком випадків, передбачених законодавством України. За розголошення такої інформації посадові особи митних органів несуть відповідальність згідно із законодавством України.

Суб'єкт у визначений у зобов'язанні строк подає митному органу, який проводив митне оформлення товарів, звіт, що підтверджує цільове використання **Т.ц.п.** Такий звіт оформлюється на бланку підприємства у довільній формі з проставленням підпису керівника й печатки підприємства. У разі виявлення фактів нецільового використання **Т.ц.п.** митний орган вживає заходів згідно із законодавством України.

Фрадинський О.А.

ТОВАРИ, ЩО ВВОЗЯТЬСЯ В РАМКАХ ПРИКОРДОННОГО ОБІГУ (GOODS IMPORTED AS FRONTIER TRAFFIC) – визначені Додатком В.8 Конвенції про тимчасове ввезення. До **Т.** належать:

– товари, які провозять із собою мешканці прикордонної зони при здійсненні ними своєї професіональної діяльності (ремісники, медичні працівники тощо);

– особисті або домашні речі мешканців прикордонної зони, які вони ввозять з метою ремонту, виробництва або обробки;

– устаткування, призначене для виконання робіт на землі, розташованій в межах прикордонної зони території тимчасового ввезення;

– устаткування, що належить офіційній організації та ввозиться у межах акції надання допомоги (пожежа, повінь тощо).

Т. користуються правом на тимчасове ввезення. Згода на тимчасове ввезення **Т.** надається без пред'явлення митного документа або гарантії. За домовленістю Договірних Сторін право тимчасового ввезення **Т.** підтверджується поданням інвентарної відомості на зазначені товари та письмового зобов'язання щодо їхнього подальшого вивезення.

Щоб скористатися правом на пільгу, необхідне дотримання наступних умов:

– **Т.** повинні належати мешканцеві прикордонної зони, суміжної з прикордонною зоною тимчасового ввезення;

– устаткування, призначене для виконання робіт на землі, повинно використовуватись мешканцями прикордонної зони, суміжної з прикордонною зоною тимчасового ввезення, які працюють на землі, розташованій в цій останній прикордонній зоні. Це устаткування повинно використовуватись для виконання сільськогосподарських робіт або лісогосподарських робіт, таких як трелювання, вивезення або перевезення деревини, або рибництва;

– прикордонний обіг з метою ремонту, виробництва або обробки повинен мати очевидно некомерційний характер.

Термін подальшого вивезення товарів, ввезених в рамках прикордонного обігу, становить принаймні дванадцять місяців від дати тимчасового ввезення. Однак устаткування, призначене для роботи на землі, вивозиться відразу після проведення робіт.

Туржанський В.А.

ТОВАРИ, ЩО ЗАБОРОНЕНІ ДО ВИВЕЗЕННЯ (ПЕРЕСИЛАННЯ) ГРОМАДЯНАМИ ЗА МЕЖІ МИТНОЇ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ (GOODS THAT ARE PROHIBITED FOR EXPORTATION (CARRIAGE) BY CITIZENS OUTSIDE THE CUSTOMS TERRITORY OF UKRAINE) – визначаються окремою постановою КМУ. Не допускається вивезення (пересилання) громадянами за межі митної території України товарів, незалежно від їх загальної фактурної вартості, згідно з переліком, визначеним постановою КМУ від 28.05.2012 № 468 «Про затвердження переліку товарів, вивезення (пересилання) яких громадянами за межі митної території України не допускається».

До переліку **Т.** відносяться: пір'я придатне для набивання та необроблений пух; шкури необроблені (ВРХ, свиней, овець, ягнят); рідкісноземельні метали, скандій та ітрій у чистому вигляді, у сумішах або сплавах, ртуть; деревина паливна, деревина бондарна, деревна стружка або тріска

та лісоматеріали необроблені, розпиляні або стругані вздовж; шпали дерев'яні для залізничних або аналогічних колій; золото, срібло, платина необроблені або напівоброблені, або у вигляді порошку; вироби з дорогоцінних металів або металів, плакованих дорогоцінними металами; відходи і брухт ряду чорних та кольорових металів, певні сплави останніх тощо.

При цьому, порядок вивезення (пересилання) громадянами за межі митної території України дорогоцінних металів (за винятком банківських металів, пам'ятних та ювілейних монет України із дорогоцінних металів), дорогоцінного каміння та виробів із них, а також культурних цінностей з метою їх відчуження визначається постановою КМУ від 25.05.2012 № 448 «Про порядок вивезення (пересилання) за межі митної території України громадянами дорогоцінних металів (за винятком банківських металів, пам'ятних та ювілейних монет України із дорогоцінних металів), дорогоцінного каміння та виробів із них, а також культурних цінностей з метою їх відчуження». Окремою постановою НБУ визначається порядок вивезення (пересилання) за межі митної території України банківських металів, пам'ятних та ювілейних монет України із дорогоцінних металів.

Громадянам, які не досягли 18-річного віку не дозволяється вивозити за межі митної території України алкогольні напої та тютюнові вироби.

Туржанський В.А.

ТОВАРИСТВА ГОСПОДАРСЬКІ (ECONOMIC COMPANY) – підприємства або інші суб'єкти господарювання, створені юридичними особами та/або громадянами шляхом об'єднання їх майна і участі в підприємницькій діяльності товариства з метою одержання прибутку. У випадках, передбачених ГКУ, **Т.** може діяти у складі одного учасника.

Засновниками і учасниками **Т.** можуть бути суб'єкти господарювання, інші учасники господарських відносин, а також громадяни, які не є суб'єктами господарювання. Обмеження щодо заснування та участі в **Т.** суб'єктів господарювання або інших осіб встановлюються законодавством. **Т.** є юридичними особами. Суб'єкти господарювання – юридичні особи, які стали засновниками або учасниками господарського товариства, зберігають статус юридичної особи. **Т.** можуть здійснювати будь-яку підприємницьку діяльність, якщо інше не передбачено законом.

До **Т.** належать: акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства. Акціонерним товариством є **Т.**, яке має статутний капітал, поділений на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов'язаннями тільки майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій. Товариством з обмеженою відповідальністю є **Т.**, що має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном. Учасники товариства, які повністю сплатили свої внески, несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах своїх внесків. Товариством з додатковою відповідальністю є **Т.**, статутний капітал якого поділений на частки визначених установчими документами розмірів і яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями власним майном, а в разі його недостатності учасники цього товариства несуть додаткову солідарну відповідальність у визначеному установчими документами однаково кратному розмірі до внеску кожного з учасників. Повним товариством є **Т.**, усі учасники якого відповідно до укладеного між ними договору здійснюють підприємницьку діяльність від імені товариства і несуть додаткову солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном. Командитним товариством є **Т.**, у якому один або декілька учасників здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і несуть за його зобов'язаннями додаткову солідарну відповідальність усім своїм майном, на яке за законом може бути звернено стягнення (повні учасники), а інші учасники присутні в діяльності товариства лише своїми внески (вкладники). Учасниками повного товариства, повними учасниками командитного товариства можуть бути лише особи, зареєстровані як суб'єкти підприємництва.

Фрадинський О.А.

ТОВАРНА ГРУПА – див. ГРУПА ТОВАРНА.

ТОВАРНА НАКЛАДНА – див. НАКЛАДНА ТОВАРНА.

ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА БРЮССЕЛЬСЬКА – див. БРЮССЕЛЬСЬКА ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА.

ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ КОМБІНОВАНА – див. КОМБІНОВАНА НОМЕНКЛАТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.

ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА ЖЕНЕВСЬКА – див. ЖЕНЕВСЬКА НОМЕНКЛАТУРА (ЖЕНЕВСЬКА ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА).

ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА ЗЕД – див. НОМЕКЛАТУРА ТОВАРНА ЗЕД.

ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ КРАЇН – ЧЛЕНІВ РАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ВЗАЄМОДОПОМОГИ ЄДИНА – див. ЄДИНА ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ КРАЇН – ЧЛЕНІВ РАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ВЗАЄМОДОПОМОГИ (ЄТН ЗТ РЕВ)

ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА МИТНА БРЮССЕЛЬСЬКА – див. БРЮССЕЛЬСЬКА МИТНА НОМЕНКЛАТУРА.

ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА «МІНІМАЛЬНИЙ СПИСОК ТОВАРІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ» – див. МІНІМАЛЬНИЙ СПИСОК ТОВАРІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ.

ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА РАДИ МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА – див. НОМЕНКЛАТУРА РАДИ МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.

ТОВАРНИЙ ЗНАК – див. ЗНАК ТОВАРНИЙ.

ТОВАРНО-ТРАНСПОРТНА НАКЛАДНА МІЖНАРОДНА – див. НАКЛАДНА ТОВАРНО-ТРАНСПОРТНА МІЖНАРОДНА.

ТОВАРОСУПРОВІДНІ ДОКУМЕНТИ – див. ДОКУМЕНТИ ТОВАРОСУПРОВІДНІ.

ТОКСИЧНА ЗБРОЯ – див. ЗБРОЯ ТОКСИЧНА.

ТОННАЖ (TONNAGE) – один із параметрів корабля, що вказує на його вантажопідйомність. Виникнення поняття **Т.** пов'язують із податком, що стягувався з тонн (бочок) вина, після чого його почали використовувати для позначення ваги вантажу на судні. На практиці **Т.** найчастіше ототожнюють із об'ємом вантажу або судна. Як правило, розрізняють: брутто-реєстровий **Т.** – місткість судна, що визначається на основі даних обміру внутрішніх приміщень судна; нетто-реєстровий **Т.** – брутто-реєстровий **Т.** за вирахуванням об'єму приміщень, призначених для транспортування вантажів та пасажирів. Величина портових зборів визначається на основі брутто-реєстрового **Т.**, а збори за сухий док базуються на нетто-реєстровому **Т.** Повна вантажопідйомність корабля вимірюється у «довгих» або метричних тоннах вантажу, корабельних запасів і палива, які можуть бути розміщені на судні.

Руда Т.В.

ТОННАЖ БРУТТО-РЕЄСТРОВИЙ (GROSS REGISTERED TONNAGE) – валова або повна місткість судна, яка встановлюється на основі вимірювання його внутрішнього об'єму під верхньою палубою (за виключенням баластних міждонних цистерн), а також надпалубних надбудов, які використовуються для перевезення вантажів та пасажирів. Визначається у регістрових тоннах. Визначення **Т.б-р.** необхідне для визначення тарифної ставки при страхуванні суден.

Фрадинський О.А.

ТОННАЖ НЕТТО-РЕЄСТРОВИЙ (NET REGISTERED TONNAGE) – чиста реєстрова вмістимість, яка визначається шляхом виключення із брутто-реєстрового тоннажу вмістимості приміщень, що не призначенні для перевезення вантажів та пасажирів, приміщень для екіпажу, машинного відділення та приміщень для допоміжних механізмів. **Т.н-р.** характеризує комерційний потенціал судна та може використовуватися у якості базової величини при визначенні сум портових та канальних зборів.

Фрадинський О.А.

ТОПАЗ (TOPAZ) [від санскрит. тапас – тепло] – напівдорогоцінний камінь, силікат алюмінію. Буває різноманітних кольорів і відтінків за рахунок домішок, чистий **Т.** безбарвний, але найцінніші жовті, рожеві та блакитні **Т.**

Є також **Т.** поліхромні, з переходом від одного кольору до іншого (наприклад, від блакитного до жовтого). **Т.** часто бувають нерівномірно пофарбовані. Хімічно чистий **Т.** безбарвний, його фарбують сполуки титану, заліза та хрому. **Т.** знаходять у тому числі в Україні, де їх запаси достатні і вони трапляються у вигляді кристалів і суцільних масивів, і на

території СНД. Прозорі, красиво забарвлені **Т.** – прекрасні ювелірні камені.

Т. бувають у вигляді монокристалів або зернистих щільних агрегатів. Розмір кристалів може бути різним. Найбільш великі відзначаються в порожнечах, де маса їх досягає десятків і навіть сотень кілограмів. У 1965 р. в пегматитах Волині був знайдений винно-жовтий кристал масою 117 кг, розміром 82х37х35 см. Кристали масою кілька десятків кілограмів зустрічаються в цьому родовищі досить часто. У даний час пегматити Волині – єдине вітчизняне джерело ювелірного і технічного **Т.**

При обробці **Т.** надається різноманітна огранювання: діамантова, смарагдова, фантазійна, овальна, кабошон. Іноді застосовується різьблення по каменю. Надмірно глибокий синій колір **Т.** в ювелірних виробах може говорити про його опромінення та можливе імпортне походження (всі імпортні **Т.** в заводських ювелірних виробах зазвичай опромінені). З плином часу штучно опромінений **Т.** вигоряє і частково знебарвлюється, а природний зазвичай зберігає свій колір.

Відповідно до вітчизняного законодавства **Т.** належить до дорогоцінного каміння четвертого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Коновалов Ю.О.

ТОРГ АМСТЕРДАМСЬКИЙ (AMSTERDAM BARGAIN) – Амстердамський митний тариф середини XVIII ст., який використовувався на світовому рівні у період піднесення міжнародного впливу і могутності Нідерландів, розвитку їхньої економіки, науки, культури. Охоплював митні тарифи з імпорту та експорту товарів, визначав митні процедури при переміщенні різного краму морськими і судноплавними маршрутами. 1762 р. великий збірник під назвою «Амстердамський торг» було видано у Москві. Він був розрахований на великих купців і власників мануфактур, цехів, підприємців і включав характеристики найбільших торговельних компаній світу, умови найму кораблів, ціни фрахту та вартість найбільш ліквідних товарів (металів, зерна, м'яса, риби, дерева, вина, прянощів, тканин). У збірнику, автором якого був голландець Людвіг Вевер, також містилася інформація щодо основних товарів тогочасного світового товарообігу, яка вперше подавалася у формі товарної номенклатури, що надало можливості українським і російським купцям своєчасно визначати доцільність і фінансові перспективи тієї чи іншої експортно-імпортної операції. Окрім того, документ містив таблиці міри, ваги, співвідношення грошових знаків різних країн.

Гальський К.Є.

ТОРГІВЛЯ БЕЗМИТНА – див. «БЕЗМИТНА ТОРГІВЛЯ».

ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ МОРСЬКА ТА РІЧКОВА (SEA AND RIVER TRADE OF ZAPORIZHIAN SICH) велася з кримськими татарами і турками, менше – з кавказькими, валахськими, трансільванськими, молдовськими купцями. **Т.** здійснювалась переважно у портових містах на Чорному та Азовському морях, а також на Дніпрі та Дунаї. Перше місце серед них займала сама Січ, а також Константинополь, Варна, Констанца, Кафа (Феодосія).

У той же час головною торгівельною артерією, що пов'язувала скандинавські, прибалтійські країни та Росію з Османською імперією та державами Південної Європи і Близького Сходу, залишався Дніпро-Славутич.

Балтійсько-Чорноморський маршрут проходив Варязьким (Балтійським) морем, Фінською затокою, по Неві і Ладозькому озеру, річкою Волхов до озера Ільмень, а звідси по Ловаті і далі через протоки Західної Двіни до Дніпра. Саме на ньому постали й розвинулися визначні давньоруські міста-фортеці – центри політичного, економічного і культурного життя східних слов'ян, на базі яких формувалися колишні стародавні митниці: Київ, Новгород, Смоленськ, Чернігів, Канів, Олешшя (Олешня). Виник цей унікальний шлях ще на початку X ст., а у роки становлення і зміцнення Запорозької Січі перетворився у основну природну дорогу, що пов'язувала північні регіони Європи з константинопольським ринком, який на той час був головним торговельно-обмінним центром між християнським і мусульманським світом. І протягом другої половини XVI – XVIII ст. цей торговельний «кровоток» в значній мірі перебував під контролем запорозького козацтва.

Значні грошові суми надходили до військової каси Коша від мита та різного роду податків і зборів. Запорозькі козаки отримували солідні гроші від купців, які поставляли різні товари Дніпром в Очаків, а також з суден, що проходили Дніпровськими порогами і Очаківським лиманом вище гирла Бугу. Для іноземних суден (а до Запоріжжя заходили судна з Туреччини, Греції, Закавказзя) поблизу Січі була глибока затока, яку називали «оступом». Це була велика, надійна бухта, що межувала з річкою Підпільною. З усіх боків вона була оточена густим частоколом, який захищав бухту від вітру. Часом у бухті одразу перебувало по 5 – 10 купецьких вітрильників або галер, які знаходились тут по місяцеві і навіть більше. Адже для продажу доставлених вантажів, розрахунків з козацькими митниками і завантаження судна місцевими товарами потрібно було чимало часу. Крім того, кожне судно після прибуття до 20 діб утримувалось козаками у так званій обсервації (карантині).

Важливим правовим фактором для морської торгівлі Січі та усієї України став Договір про торгівлю між турецьким султаном та Військом Запорізьким і народом руським, укладений 1649 р. Авторство про-

екту договору за архівними матеріалами належить Богданові Хмельницькому. Відповідно до цього міждержавного акта, турецький султан дозволяв козацьким купцям плавати по Чорному морю до всіх своїх портів, міст і островів: по Білому (Мраморному) морю до всіх підкорених турками держав, островів та портів і до портів чужоземних володарів і християнських держав, а також по всіх ріках та містах, з якими хотіли б вести торгівлю. Козацьким купцям дозволялось продавати, купувати і міняти товари, зупинятись у портах, відвідувати їх без жодної затримки, перешкод і труднощів. При цьому вони звільнялись султаном «от всякой пошлины, мыта, подати».

Гальський К.Є.

ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ СУХОПУТНА (LAND TRADE OF ZAPORIZHIAN SICH) здійснювалась з Польщею, Росією, Великою Україною, Молдовою, країнами Центральної та Західної Європи, а також з балтійськими портами Гданськом, Ригою, Ревелем. Торгові фури, які йшли на південь з Росії і Північної України через територію Коша, користувалися, в основному, Київським, Крюківським, Кримським, Ізюмським, Кальміуським, Переволочанським шляхами; переправлялися через Солонцівську, Микитинську, Кодацьку, Кам'янську та Переволоцьку переправи або сплавлялися Дніпром.

В історичних документах згадуються шляхи та переправи, якими здійснювалась **Т.** з сусідами. Широкими ланами між Доном і Дніпром проходив Муравський шлях (Сакма). Західна частина цього шляху йшла від річки Сейма до верхів'я Оки. Це була так звана Пахмутцева дорога. З Муравського шляху виходила й Бакаєва дорога, яка поєднувала річища рік Сейм і Псол. Ще один шлях, який пов'язував Україну з Росією, йшов з Києва через Бровари, Ніжин, Борзну, Батурин, Конотоп, Путивль і далі – через Севськ і Калугу на Москву. З Путивля пролягав ще один торговельний шлях, яким, зрештою, користувалися й запорозькі козаки. Він перетинав сьогоднішній Конотоп, Прилуки, Переяслав, Домантів (тут була переправа через Дніпро), Канів, Черкаси, ішов через південні степи і далі на Запоріжжя, в Крим, Молдову, Туреччину.

Козаки-воїни та січове купецтво використовувало такі шляхи: старий Кримський шлях, Серпяжий шлях, Сагайдацька та Верниводська дороги. Кримський (або Моравський) шлях мав кілька відгалужень, кожне з яких мало свою назву. Так, частина цього шляху від річки Самари до Осокорівки звалася Серпяжим шляхом; інша частина, котра вела у Молдову, іменувалася Сагайдацьким гостинцем або Сагайдаком; путівець берегом Дніпра, понад пороги, іменувався Верниводом. Саме цими дорогами запорожці прямували в Крим. До Туреччини суходолом козаки добиралися через Буджацькі землі, а іноді й через Кавказькі гори.

Головними ж центрами **Т.** з північними сусідами були: Стародуб, Путивль, Миргород, Хорол, Лубни, Ромни, Опошня, куди низове козацтво з'їжджалося найчастіше у дні річних або храмових свят. Крім того, торгівельні оборудки проходили у Львові, Кам'янці, Луцьку, Перемишлі (з поляками), в Очакові, Кінбурні, Судаку (з турками і татарами).

Особливе місце серед торговельних доріг займали чумацькі шляхи, які пролягали через дикі степи і дніпровські переправи до Криму та соляних лиманів Причорномор'я. Чумацькі дороги тягнулися з Галичини, Волині, Слобожанщини, Поділля, Києва, а також з Польщі, Литви, Росії. Чумаки їхали великими валками по 100 – 200 возів, а то й більше. Кожен чумак брав із собою дві-три пари зайвих, «запасних» волів, і така чумацька валка часом розтягувалася на 2 – 3 км. Значна частина чумацьких шляхів проходила землями, які контролювали запорожці. І вони, як правило, охороняли чумаків від нападів татарських і нагайських розбійників, а часом і супроводжували їх до соляних родовищ.

Водночас за наказом Коша на шляхах і переправах козаки виставляли застави, які збирали з чумаків мито, сплачуване грішми або товарами (пшоном, борошном, салом). Великі валки чумаків часом розплачувалися з запорожцями одним або двома волами.

Кожної весни чумацькі валки рушали до Криму. Запорожці гостинно зустрічали чумаків, забезпечували харчами, кормом для коней і волів, допомагали переправлятися через ріки. Міняючи час від часу козацьку охорону, чумаки великими «мажами» і «паровицями» (возами, фурами) добиралися до Микитина і тут, після відпочинку і отримання від перекладачів («толмачів») своєрідного супровідного листа – «ярлика» турецькою і татарською мовами, який свідчив про мету їхньої поїздки у Крим, переправлялися через Дніпро і широким утореним шляхом рухалися в напрямку Перекопу.

Шляхи, якими везли товари, були переділені митними коморами. Платили тому, чиєю землею проходив шлях, платили за переїзд мостом, за переїзд кордону. Козацькі уходи стали місцем промислів. Саме через уходи йшла жвава торгівля сіллю з морських лиманів, пролягали великі й малі торговельні шляхи.

Гальський К.Є.

ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ ТРАНЗИТНА (TRANSIT TRADE OF ZAPORIZHIAN SICH). Вже у другій половині XVI ст. Дніпровою дорогою та степовими просторами Запорожжя в північному і західному напрямах торували шляхи турецькі, кримські, молдовські торговці. Деякі з них прямували на торги у Вільно, Ригу, Ревель, у ярмаркові міста Подніпров'я, Росії, Польщі.

З Півдня – з Криму, Туреччини, Близького Сходу – на Запоріжжя для подальшого переміщення в Прибалтику, Росію, Польщу йшли каравани й галери з усіляким крамом, фруктами, винами, солодо-

щами. А повертаючись, везли зі собою хутра, рибу, мед, вишукані вироби українських і російських ремісників із заліза, срібла і міді, зброю, тканини, шкіри тощо.

Т. мала широку підтримку як з боку урядів країн-виробників товарів, так і владних структур та місцевих установ країн їх реалізації, які, користуючись апробованим ще у роки раннього Середньовіччя митно-тарифним механізмом, одержували від такої торгівлі солідні надходження до власної скарбниці.

Козацьке купецтво підтримувало регулярні зв'язки зі своїми конрагентами у Києві, Львові, Луцьку, Кам'янці, Москві, Стамбулі, Сучаві, Кафі, Судаку. Запорожжя протягом XVII – XVIII ст. не було єдиним транзитним торговим осередком в Україні. Такі ж функції виконували Кам'янець-Подільський і Львів, торговці яких перепродували левантійські товари у Росію, Білорусь, Польщу, Чехію, Німеччину. Ці міста були зв'язані з південним купецтвом двома магістральними шляхами: татарським і молдовським. З останнього шляху, вже морем, українські купці діставалися до кримських портів, а також до багатих ринків Туреччини, Вірменії, Болгарії, Греції та Близького Сходу. Імпортуючи з Півдня відомі товари Сходу (перли, золото, срібло, коштовні тканини та інші предмети розкошу), українські купці вивозили на Південь свої традиційні товари (зерно, мед, віск, рибу, хутра), а також сукна, зброю, вироби із заліза і скла, що завозились в Україну з Чехії, Моравії, Сілезії, Фландрії, Польщі.

Ставки на транзитних маршрутах були відносно невисокими. Російські, литовські та польські купці купували в Запорожжі чимало різних товарів, які ввозились на територію краю з Туреччини, країн Близького Сходу та Західної Європи. Роль посередників у цій торгівлі грало українське купецтво та козацька старшина Запорожжя, Києва, Ніжина, Луцька, Прилук, Лубен, Кам'янця-Подільського, Вишгорода, Чернігова, Білої Церкви. Крім них торгівлею з сусідами займалися ремісники, козаки, міщани, які у документах XVI – XVIII ст. іменуються «простими людьми». У Києві. Конотопі, Чернігові створюються «гостинні двори» для торгових людей, які, по суті справи, стали своєрідними торговими біржами, в яких йшов жвавий обмін товарами, укладались торгівельні оборудки тощо. Саме тут, поруч з прикордонними митницями, заставами на річкових переправах та біля міських воріт закладаються перші митні комори, підкоморки та митні двори, які збирали з купців мито за ввезення товарів і прогін худоби.

Лівобережна Україна та Запорожжя протягом другої половини XVIII ст. були транзитною територією й для балканських купців, які вели торговельні операції з Росією. Основна торгівля з Молдовою здійснювалась двома шляхами: західним і південним. Перший пролягав з Києва на Васильків і далі – до Бердичева, Могилів-Подільського, Сороків, Бельців. Другий – із Запорозької Січі на Балту, Тираспіль, Бендери. Подольський губернатор, обґрунтовуючи необхідність відкриття митниці на російсько-молдовському кордоні, у поданні царському урядові писав, що місцеві купці здавна ведуть «немалі торги в Молдові, Валахії, Бесарабії, доставляючи туди виписані з Триеста та Лейпцига німецькі товари, а з Росії – хутра. Там же вимінюють на них віск, мед, сало, сирі волові шкіри, валахські вина, бакалею та інші турецькі товари. З них віск, мед, сало і шкіри відправляли в Лейпциг, Триест, а вина, бакалею та інші турецькі товари у внутрішні російські губернії, а частково продавали в місцевих областях».

У січні 1759 р. в Санкт-Петербурзі було підготовлено проект, автором якого був обердиректор Комерц-колегії Міністерства фінансів Шемякін, який розраховував перемістити центр транзитної торгівлі на Південь в м. Черкаськ, з тим щоб з меркантильних мотивів встановити за нею свій особистий контроль. Свій план Шемякін обгрунтовував тим, що Кіш не має необхідних коштів та портової інфраструктури для купівлі, переробки та реалізації великих транзитних вантажів, що надходили у Січ з Егейського та Чорного морів. Про плани царського чиновника довідалися запорозькі депутати на чолі з військовим старшиною Павлом Кириловим, котрі на той час перебували в російській столиці. Вони терміново підготували і спеціальним гінцем відправили у Кіш інформацію щодо намірів обердиректора з проханням вжити рішучих заходів до запобігання впровадженню цього вкрай небезпечного для Січі проекту. Проект Шемякіна був опротестований Кошем, і в результаті не одержав підтримки в сенаті. Транзитну торгівлю, що велася через Запорожжя, вдалося на цей раз відстояти.

Геополітичне розташування Запорожжя, володіння значною кількістю товарів, що користувалися попитом на зарубіжних ринках, наявність зручних сухопутних і водних шляхів сполучення з іншими регіонами України та зарубіжжям спонукали січовиків до активної торговельної діяльності.

Гальський К.Є.

ТОРГІВЛЯ ЗУСТРІЧНА (COUNTER TRADE) – специфіка взаємовідносин експортера та імпортера, яка полягає у тому, що продаж товарів (послуг) пов'язується з відповідною закупівлею або, навпаки, закупівля товарів (послуг) зумовлюється продажем. При цьому оплата передбачається поставками товарів та/або послуг у доповнення або замість фінансового врегулювання, а угода може бути оформлена як одним, так і кількома зв'язаними контрактами.

Термін «**Т.з.**» є перекладом англійського поняття «counter trade», яке почало активно вживатися

у 70-х рр. і на сьогодні поширилось у міжнародній торговій лексиці. Проте і зараз існує проблема чіткого визначення цього поняття та класифікації типів угод у **Т.з.**

Згідно з термінологією, що застосовують фахівці Європейської економічної комісії ООН (ЄЕК), усі види товарообмінних і зустрічних угод об'єднуються поняттям «міжнародні компенсаційні угоди», відповідно до яких фірми різних країн домовляються про те, що конкретні дії (поставка товарів, послуг або технології) однією із сторін компенсуватимуться чітко визначеним у відповідних договірних документах способом та у встановлених у них розмірах іншими конкретними діями (поставкою товарів, послуг, технології) іншої сторони. При цьому у поняття «зустрічної торгівлі» не включаються товарообмінні (бартерні) операції. У документах комісії зазначається, що, «на відміну від бартеру, зустрічна торгівля пов'язана з використанням грошей: 1) як засобу визначення цін на товар; 2) для фінансування однієї або обох сторін у період здійснення угоди; 3) для безпосередньої оплати активного сальдо обміну експортних й імпортних товарів».

Шнирков О.І.

ТОРГІВЛЯ ЛІЦЕНЗІЙНА (LICENSE TRADE) – реалізація на платній основі результатів науково-технічних та дослідно-конструкторських робіт у вигляді технологічних та технічних нововведень, патентів, ліцензій на національному і міжнародному рівні. Розвиток **Т.л.** став результатом посилення розподілу праці у науково-технічній сфері. Країни, що не продукують нові знання зацікавленні у їх найшвидшому придбанні для галузей, що активно розвиваються. Інша група країн отримує вигоду від продажу нових знань, зокрема відшкодування витрат на проведення досліджень. Власники наукової продукції прагнуть до закріплення своїх переваг на ринку, у тому числі шляхом обмеження сфер її застосування покупцем. **Т.л.** має особливе значення для країн із обмеженими науково-технічними ресурсами. Придбання ліцензій дозволяє посилити свої позиції на ринках, провести рекламу своєї продукції, вивчити зарубіжні ринки.

Особливості **Т.л.**: реалізація елементів інтелектуальної праці разом з матеріальними предметами, товари-ліцензії мають індивідуальний характер і розсереджені у власників, велика кількість продавців, монополістичність ринку, низький рівень цінової еластичності, довгостроковий характер співробітництва на всіх етапах дії ліцензійного договору під час передачі, впровадження і спільного використання об'єкта ліцензійної угоди.

Т.л. здійснюється через укладання ліцензійних угод. У міжнародній **Т.л.** найбільш поширеними є ліцензійні угоди з комплексною передачею патентів та пов'язаних з ними «ноу-хау».

Яковенко О.В.

ТОРГІВЛЯ ТРАНЗИТНА (TRANSIT TRADE) – 1) спосіб продажу товарів, при якому торгова організація постачає покупцеві товари не з власного складу, а безпосередньо від постачальника. Характерна лише для гуртової торгівлі. **Т.т.** у такому випадку найчастіше здійснюється спеціалізованими торговими (торгово-закупівельними) організаціями; 2) постачання товарів від експортера до імпортера через посередників із третьої країни. За роллю такого посередника в угоді **Т.т.** поділяється на активну та пасивну. При активній **Т.т.** товари перепродаються підприємствами країни транзиту у третю країну. Пасивна **Т.т.** передбачає продаж зарубіжними транзитними торговцями товарів, виготовлених в інших країнах національним підприємствам або ж реалізацію товарів вироблених на території іншої країни у треті країни.

Т.т. класифікується за характером дій транзитного торговця на змішану та просту. При змішаній **Т.т.** транзитний продавець здійснює переробку, пересортування чи перепакування товарів на митному складі або у вільному порту.

При простій **Т.т.** зберігається цілісність товарів та здійснюється лише їх перепродаж. До **Т.т.** вдаються при наявності обмежень, зокрема політичних щодо здійснення прямих угод між договірними сторонами.

На міжнародному рівні окремо регулюється **Т.т.** внутрішньоконтинентальних держав, при якій транзитні товари не обкладаються митом. Транзитні транспортні засоби не можуть обкладатись податками і зборами, на величину більшу за аналогічні платежі з транспортних засобів країни транзиту.

Т.т. у вузькому значенні називають також вид торгівлі, при якому товари перед відправкою у будь-яку країну постачаються в порт, район, аеропорт на території іншої країни. Ці пункти використовуються у **Т.т.** у зв'язку із тим, що вони мають вигідне географічне розташування на мореплавних маршрутах та володіють відповідною складською та митною інфраструктурою для реекспорту або є потужними центрами торгівлі окремими товарами, в яких можна здійснити вибірковий контроль їх якості, аукціонні торги чи подрібнення партій.

Яковенко О.В.

ТОРГОВА ЕКСПАНСІЯ – див. ЕКСПАНСІЯ ТОРГОВА.

ТОРГОВА МИТНА ПОСТУПКА – див. ПОСТУПКА МИТНА ТАРИФНА (ЗОБОВ'ЯЗАННЯ).

ТОРГОВЕ МИТО – див. МИТО ТОРГОВЕ.

ТОРГОВЕ МОРЕПЛАВАННЯ – див. МОРЕПЛАВАННЯ ТОРГОВЕ.

ТОРГОВЕЛЬНА МАРКА – див. МАРКА ТОРГОВЕЛЬНА.

ТОРГОВЕЛЬНІ БАГАТОСТОРОННІ ПЕРЕГОВОРИ – див. ПЕРЕГОВОРИ ТОРГОВЕЛЬНІ БАГАТОСТОРОННІ.

ТОРГОВИЙ ЗНАК – див. ЗНАК ТОРГОВИЙ.

ТОРГОВИЙ СТАТУТ 1653 РОКУ (TRADE STATUTE OF 1653) – нормативно-правовий акт Московської держави, який врегулював організацію внутрішньої та зовнішньої торгівлі та запровадив єдину митну систему на основі справляння єдиного рублевого мита.

Прийнятий царем Олексієм Михайловичем та підтриманий Боярською думою 25 жовтня (4 листопада за новим стилем) 1653 р. під назвою «О взимании таможенной пошлины с товаров в Москве и в городах, с показанием по скольку взято и с каких товаров». Підставою для розроблення та прийняття **Т.с.** стала ініціатива торгових прошарків Московії – «гостей и гостиной и суконной и черной сотен и слобод и городовых всяких чинов торговых людей», яка передбачала введення протекціоністських заходів щодо московських товарів та запровадження жорсткого контролю за іноземними купцями.

Т.с. замінив існуючу систему різноманітних дрібних зборів, які існували з часів удільних князівств на єдине торгове мито, що справлялося у розмірі 5 % (10 дєнєг) із одного рубля проданих товарів та 10 % (гривеник – 20 дєнєг) – від вартості проданої солі. При продажі риби та хутра зберігалися особливі мита, окрім того, мито для іноземних купців становило 2 % (4 дєньги) – у прикордонних містах та 6 % (12 дєнєг) – при продажі товару у внутрішніх містах (передбачалося застосування пільгового 1% мита для купців з Греції та Персії). Норми **Т.с.** забороняли утримувати мита при проїзді територією приватних та церковних землеволодінь. Передбачалося покарання за порушення митних правил – митним чиновникам дозволявся вільний доступ до торгових дворів та приватних помешкань, як іноземців так і місцевого населення. При виявленні контрабандних товарів здійснювалася їх конфіскація на користь царської казни («имати на себя Государя безповоротно»). Якщо факти контрабанди виявлялися у цієї ж особи вдруге або або і більше разів, то окрім стандартної конфіскації порушника били батогом. Крім покарань контрабандистам встановлювалася відповідальність і для представників митної адміністрації, яких за зловживання службовим становищем дозволялося «чинить наказание без всякой пощады». **Т.с.** разом із Новоторговим статутом 1667 р. діяв до середини XVIII ст. та був замінений Митним статутом 1755 р.

Російський цар Олексій Михайлович (1629 – 1676 рр.)

Із 1995 р. у Російській Федерації щорічно 25 жовтня (у день прийняття **Т.с.**) відзначається професійне свято співробітників митної служби.

Фрадинський О.А.

ТОРГОВИЙ ШЛЯХ «ІЗ ВАРЯГ У ГРЕКИ» (TRADE ROUTE FROM THE VARANGIANS TO THE GREEKS) – головна торговельна артерія, що пов'язувала Київську Русь, скандинавські та балтійські країни з Візантією і державами Південної Європи й Близького Сходу протягом IX – XI ст. Як стверджував візантійський імператор Костянтин VII Багрянородний у творі «Про управління імперією», цей складний і небезпечний маршрут складався із системи річкових шляхів і волоків завдовжки понад 3 тис. км і пов'язував Балтику з Руським (Чорним) морем. Він проходив по Варязькому (Балтійському) морю, Фінській затоці і далі – Невою, Ладозьким озером і притоками Західної Двіни аж до верхів'я Дніпра. А там – вниз Дніпровим руслом і так званими «волоками» (перетягування суден між окремими річковими затоками і вздовж порогів) до самого Чорного моря. За цих умов Київ став головним транзитним центром, що забезпечував переміщення візантійських товарів у Прибалтику, Скандинавію та країни Центральної й Західної Європи. У Києві та інших містах і фортецях Русі на шляху «Із варяг у греки»

закладалися митні застави (комори), які розташовувалися біля міських воріт та на річкових причалах. Тут довірені «княжі люди» й «дозорці» стягували з купців і перевізників відповідно «сухе» або «водяне» мито. До першого належало «подужне» (від воза), «полозове» (від «полозу» – саней). «Водяне» мито сплачувалося від кожної «ком'яги» (човен 5 – 10 м) або від галери чи «моноксила» (парусне судно довжиною до 40 м). Сума мита залежала від довжини судна і вартості транспортованого товару. Головним митним і торговельно-обмінним форпостом Київського князівства в кінці Дніпрового шляху у X–XII ст. була Олешня. Тут сходилися торговельні дороги, що пов'язували північні й центральні регіони Європи з візантійськими ринками і країнами Близького Сходу. У місті діяли десятки крамниць, базарів, складів. Подальший морський відтинок шляху проходив вздовж болгарського узбережжя Чорного моря й далі – до столиці імперії. Час транспортування товарів на відтинку «Київ – Константинополь» (Дніпром, морем і суходолом) становив у середньому 10 – 15 діб.

Активно торгували з Константинополем київські купці. Особливістю цих торговельних операцій був давній купецький принцип: «товар на товар». Греки постачали киянам вишукані ювелірні вироби і посуд, шовкові тканини, парчу, килими, дорогу зброю. Київські торговці розраховувались рабами, воском, медом, деревиною, а здебільшого хутром, на яке був особливо великий попит у грецьких володарів і патриціату.

Серйозну небезпеку для Дніпрової дороги становили печеніги. Ватаги степовиків намагалися блокувати торгівлю між Півднем і Північчю, нападали на торговельні валки, які рухалися суходолом чи пливли суднами по Дніпру. Вони нещадно грабували та вбивали купців і перевізників, захоплювали, а потім продавали їх у рабство. Особливо небезпечними для купецьких караванів були дніпровські пороги, біля яких печеніги влаштовували засідки на судна, що перетягувались тут волоком. З метою захисту купців і товарів за розпорядженням київського князя у цьому районі практично ціле літо знаходилася княжа дружина. Іноді ж, як писав Костянтин Багрянородний, охорона супроводжувала торгові валки «до відкритої води» або до кордонів Візантії. І все ж збройний супровід купецьких караванів не міг повністю забезпечити надійність міжнародної торгівлі і головне – безпеку самого Києва, інших давньоруських городів від постійних нападів печенігів. Долаючи цю життєво важливу для країни проблему, Великий князь Володимир Святославович (980 –1015 рр.) розпочав будівництво розгалуженої системи міст-фортець на підступах до Києва. Як згадується у «Повісті временних лет», такі міста-застави, котрі водночас виконували функції митниць, постали понад річками Десною, Остром, Сулою і Трубіжем.

Гальський К.Є.

ТОРГОВІ ДОГОВОРИ ТА УГОДИ – див. ДОГОВОРИ ТА УГОДИ ТОРГОВІ.

ТОРГОВІ МИТНІ ЗБОРИ В ЗАПОРІЗЬКІЙ СІЧІ – див. ЗБОРИ МИТНІ ТОРГОВІ В ЗАПОРІЗЬКІЙ СІЧІ.

ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ (CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY OF UKRAINE) – недержавна, неприбуткова самоврядна організація, що об'єднує юридичних осіб, а також підприємців та їхні об'єднання. Утворена 1973 р. на базі громадської організації – відділення Торгово-промислової палати СРСР в Українській РСР. Як **ТПП** незалежної України розвивається й зростає з 1992 р. На жовтень 2012 р. членами Палати є майже 10000 підприємств та інших суб'єктів господарювання різних форм власності. В усіх областях, Автономній Республіці Крим, а також у містах Києві і Севастополі діють регіональні торгово-промислові палати.

ТПП України є членом Міжнародної торгової палати і Всесвітньої федерації торгових палат, Асоціації торгово-промислових палат Європи, Ділової ради Чорноморського економічного співробітництва та інших міжнародних організацій.

Українська палата підтримує партнерські зв'язки з аналогічними структурами майже у 90 країнах, у 11 – працюють її представники. **ТПП** є співзасновником 30 спільних ділових рад. Її співробітники беруть участь у 69 двосторонніх міжурядових комісіях з питань міжнародного торговельно-економічного співробітництва. Засідання комісій супроводжуються, як правило, проведенням бізнес-форумів, організатором яких із української сторони виступає **ТПП** України.

Головне завдання **ТПП** України – створення сприятливих умов для вітчизняного підприємництва, представлення і захист його інтересів на всіх рівнях, включаючи вищі ешелони влади, допомога національному бізнесу у встановленні прямих

зв'язків із зарубіжними партнерами, експорту вітчизняної продукції, інтеграції економіки України у світову господарську систему.

Вищим керівним органом **ТПП** є з'їзд, який скликається один раз на 5 років. Він визначає основні напрямки її діяльності, затверджує Статут, а також зміни і доповнення до нього, формує Раду і ревізійну комісію. Рада обирає зі свого складу Президію **ТПП** України, президента **ТПП** України, першого віце-президента і віце-президентів **ТПП**. Регіональні палати є юридичними особами, мають самостійний баланс, рахунки в установах банку, ведуть прийом нових членів.

З метою забезпечення ефективної співпраці суб'єктів господарювання з органами влади у формуванні державної політики з розвитку підприємництва **ТПП** здійснюється підтримка інтересів бізнесу. На засіданнях **ТПП**, галузевих і територіальних комітетів розглядаються пропозиції учасників ринку щодо внесення змін до законодавчих актів з метою створення сприятливих умов для підприємництва, питання результативності введення в дію регуляторних актів, готуються рекомендації Уряду щодо їх удосконалення. До роботи в комітетах залучаються представники науки, керівники підприємств, міністерств і відомств, експерти. При **ТПП** України діють 11 галузевих комітетів із найважливіших галузей економіки.

Міжнародні економічні зв'язки Палати спрямовані, насамперед, на сприяння українським підприємствам у збільшенні їх експортного потенціалу, просуванні продукції на зовнішні ринки. **ТПП** України організовує візити делегацій вітчизняних підприємців до інших країн, приймає зарубіжні ділові делегації.

Щороку система торгово-промислових палат України проводить близько 300 виставок і ярмарків, у тому числі за кордоном. Значна частина їх спеціалізовані і спрямовані на розвиток окремих галузей економіки країни. **ТПП** надає послуги з експертизи товарів, видачі сертифікатів походження товарів і карнетів АТА, а також здійснює штрихове кодування, лабораторні дослідження, іноземні переклади, юридичні та патентно-ліцензійні послуги. Публікує зовнішньоекономічну, юридичну, митну, податкову, цінову та іншу інформацію, ділові пропозиції зарубіжних і вітчизняних підприємців, оцінки світових ринків для членів **ТПП** України, керівників і спеціалістів підприємств усіх форм власності, бізнесменів, учасників ЗЕД.

Трусов С.І.

ТРАНЗИТ (TRANSIT) [від лат. transitus – проходження, перехід] – 1) переміщення вантажів, пасажирів, пошти тощо з території однієї держави до іншої або з одного населеного пункту до іншого не безпосередньо, а через проміжні станції, дільниці, аеропорти як усередині країни, так і в міжнародних сполученнях; 2) перевезення вантажів без перевантажування або зупинки на проміжних пунктах.

За способом транспортування розрізняють **Т.**: автомобільний, залізничний, трубопровідний, повітряний, морський. За взаємним розміщенням пунктів призначення та відправлення виділяють міжнародний та внутрішній **Т.** Внутрішній **Т.** передбачає переміщення вантажів, пасажирів, пошти із пункту відправлення в пункт призначення, що знаходяться на території однієї держави. Якщо пункти відправлення і призначення знаходяться поза межами території певної держави – міжнародний **Т.** Залежно від процедури здійснення міжнародний **Т.** поділяють на прямий та непрямий. Прямий **Т.** передбачає переміщення іноземних товарів під митним забезпеченням, без поміщення на митний склад. Непрямий **Т.** – перевезення іноземних товарів, що надходять на митні склади, а потім закордон.

Яковенко О.В.

ТРАНЗИТ ВНУТРІШНІЙ (INTERNAL TRANSIT**)** – переміщення товарів під митним контролем: від пункту ввезення (пропуску) на митній території держави до митного органу, розташованого на митній території держави; від митного органу, розташованого на митній території держави, до пункту вивезення (пропуску) за межі її митної території; від одного пункту, розташованого на митній території держави, до іншого пункту, розташованого на митній території держави, у тому числі, якщо частина цього переміщення проходить за межами митної території держави; від штучного острова, установки або споруди, створених у виключній (морській) економічній зоні держави, на які поши-

рюється її виключна юрисдикція, до митного органу, розташованого на її території, зайнятій сушею, та у зворотному напрямку.

Потушинська О.П.

ТРАНЗИТ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ ТЕРИТОРІЄЮ УКРАЇНИ (TRANSIT OF CULTURAL VALUES THROUGH THE TERRITORY OF UKRAINE) – переміщення будь-якими законними способами з будь-якою метою культурних цінностей з території однієї іноземної держави на територію іншої іноземної держави територією України без використання цих культурних цінностей на території України.

Т. регулюється митним законодавством та міжнародними договорами України. У пунктах пропуску через державний кордон України контроль за ввезенням на митну територію України культурних цінностей з метою транзиту здійснюється митними органами у формі попереднього документального контролю. Порядок здійснення попереднього документального контролю таких товарів затверджується КМУ.

Держава транзиту – держава, територією якої переміщуються культурні цінності з держави вивезення до інших держав. Під час **Т.** їхній власник або уповноважена ним у встановленому законодавством держави порядку особа зобов'язані подати уповноваженим державним органам, що здійснюють митне оформлення, митну декларацію з описом культурних цінностей, що провозяться, і зазначенням транзиту як мети ввезення, а також дозвіл на вивезення культурних цінностей, виданий державою вивезення. Митне оформлення **Т.** здійснюється відповідно до митних правил держави транзиту.

Мотюк К.Д.

ТРАНЗИТ ПРОХІДНИЙ (EXTERNAL TRANSIT) – переміщення товарів під митним контролем від пункту ввезення (пропуску) на митну територію держави до пункту вивезення (пропуску) за межі митної території держави.

Відповідно до МКУ **Т.п.** разом із внутрішнім транзитом або каботажем є шляхами переміщення товарів у митному режимі транзиту.

При цьому у разі переміщення товарів та транспортних засобів комерційного призначення **Т.п.** декларантами таких товарів та транспортних засобів можуть бути як резиденти, так і іноземні перевізники.

Обов'язковою умовою при переміщенні товарів **Т.п.** через митну територію України є надання перевізником або уповноваженою ним особою гарантії та забезпечення сплати митних платежів у випадку невиконання умов транзиту.

Медвідь Ю.О.

ТРАНЗИТ СПІЛЬНИЙ (COMMON TRANSIT) – митна процедура для транспортування товарів між ЄС та країнами Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ) або між самими країнами ЄАВТ.

Загальний метод транзиту включає три ключові елементи: єдиний адміністративний документ SAD; систему поручительства, що забезпечує гарантію доставки вантажу в місце призначення; електронну систему обробки даних NCTS.

Відповідно до Митного кодексу ЄС спільна транзитна процедура поділяється на процедури зовнішнього (T_1) і внутрішнього (T_2) транзиту. Дія процедури T_1 поширюється: на іноземні товари (тобто товари походженням не з ЄС), які обкладаються митом при ввезенні (процедура T_1 допускає їх перевезення під митним контролем до митниці призначення всередині ЄС або до кордону Співтовариства); на товари походженням з ЄС, до яких у зв'язку з вивезенням за його межі застосовуються економічні пільги.

Дія процедури T_2 поширюється: на товари походженням з ЄС, переміщувані її територією або територією країни, що входить до ЄАВТ; товари походженням з ЄС, якщо вони переміщуються між окремими країнами Співтовариства, між якими існують певні режими тарифного регулювання.

Особливе місце в спільній транзитній процедурі займає гарант, який несе фінансові зобов'язання при видачі документа і повинен сплатити мито і збори у разі порушення процедури. Перевізник, який допустив порушення, несе фінансову відповідальність перед гарантом у регресивному порядку.

Для оформлення процедури від перевізника потрібно стандартний набір транспортних і комерційних документів: накладна CMR, рахунок-фактура (відвантажувальна специфікація, пакувальний лист тощо).

Яких-небудь додаткових фінансових гарантій від перевізника не потрібно.

Оскільки територія ЄС є єдиною митною територією, на якій відсутні внутрішні митні кордони, за єдиним транзитно-супровідним документом перевізник може переміщувати товари територією всіх держав. При цьому перевізнику слід дотримуватися місця і термінів доставки товарів, які встановлять митні органи та які будуть вказані у транзитно-супровідному документі.

Одночасно з транзитно-супровідним документом перевізник отримає бланк квитанції ТС-11, який заповнить митниця призначення (або уповноважений отримувач товарів) як підтвердження належного завершення транзитної процедури. Заповнену квитанцію ТС-11 необхідно здати митному агенту на зворотному шляху або направити йому її копію факсом.

За окрему плату водій може отримати у пункті пропуску від митного агента наступні додаткові послуги: отримання ветеринарного свідоцтва, отримання фітосанітарного свідоцтва, обмін валюти, висилка факсу, копіювання документів, засоби зв'язку тощо.

До цієї процедури допускаються лише перевізники з держав, що приєдналися до Конвенції про спільний транзит від 20.05.1987. Керуючим органом Конвенції є Змішаний комітет, який збирається не рідше одного разу на рік і має постійно діючий секретаріат. Приєднатися до Конвенції можна тільки за запрошенням.

Основна мета, яка досягається при **Т.с.** – забезпечення збалансованості між гарантією сплати митних платежів та наданням відстрочки їх сплати. Крім того, регулюється і порядок застосування нетарифних методів регулювання: сертифікація, ліцензування тощо. Нормуються система і порядок проходження кордону.

Конвенція про спільний транзит значно підвищує відповідальність за транзит не тільки перевізника, а й принципала (гаранта перевезення та сплати митних платежів).

Прус Л.Р.

«ТРАНЗИТЕР» (ВИГОДОТРАНСПОРТУЮЧИЙ СУБ'ЄКТ) («TRANSITER» (BENEFIT TRANSPORTING SUBJECT)) – у контексті запобігання ухиленню від сплати податків – суб'єкт господарювання (платник ПДВ), що здійснює посередницьку функцію між вигодоформуючим суб'єктом («податковою ямою») та вигодонабувачем, у якого відповідно до податкової звітності податкові зобов'язання на рівні податкового кредиту за всіма операціями чи по окремих операціях або різниця між податковими зобов'язаннями та податковим кредитом незначна (±0,5 %), економічна вигода від діяльності, що ними здійснюється, чи від окремих операцій, що вони здійснюють, – відсутня.

«Т.» також називають торговця податковим кредитом або «конвертаційним центром». Отримуючи неіснуючий товар, такі підприємства збільшують собі витратну частину, а зобов'язання до сплати у бюджет зменшують на «дуту» частину податкового кредиту.

«Т.» діє іноді до року, інколи й більше. Трапляється, прикривається якоюсь справжньою паралельною діяльністю. У **«Т.»** недостатньо трудових ресурсів (до 10 працюючих осіб), відсутні виробничі потужності, складські приміщення, або площі цих приміщень недостатньо для існуючого товарообігу, вартість основних фондів не перевищує 10 тис. грн **«Т.»** – підприємство, яке займається різними видами діяльності, має одного працівника – директора і бухгалтера в одній особі, має доходи на рівні витрат, тобто при великих обсягах в бюджет нічого не платить. Багато хто з виявлених **«Т.»** зареєстровані за однією адресою, а крім того – на одних і тих же осіб. Є фірми, перекуплені у когось. **«Т.»** багато в чому схожий на «податкову яму», тим не менш, є невеликі відмінності: 1) податковий кредит та податкові зобов'язання у нього повинні бути практично рівні. Це компанія, яка не платить податки не тому, що не подає звітність, а тому що її зобов'язання і кредит практично ідентичні (різниця не повинні перевищувати 2 %); 2) може бути більше найманих працівників – до 10 чоловік (у «податкової ями» до 5); 3) велика кількість податкових накладних на одну і ту ж товарну позицію; 4) обсяг оподатковуваних операцій більше мільйона гривень, тому що на менші суми створювати ці компанії нерентабельно.

При співпраці з **«Т.»** можуть виникнути проблеми, оскільки договори можуть бути визнані нікчемними.

Прус Л.Р.

ТРАНЗИТНА ДЕРЖАВА – див. ДЕРЖАВА ТРАНЗИТНА.

ТРАНЗИТНА ЗОНА АЕРОПОРТУ – див. ЗОНА ТРАНЗИТНА АЕРОПОРТУ.

ТРАНЗИТНА НОМЕРНА СТРІЧКА – див. СТРІЧКА ТРАНЗИТНА НОМЕРНА.

ТРАНЗИТНА ТОРГІВЛЯ – див. ТОРГІВЛЯ ТРАНЗИТНА.

ТРАНЗИТНА ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ – див. ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ ТРАНЗИТНА.

ТРАНЗИТНЕ МИТО – див. МИТО ТРАНЗИТНЕ.

ТРАНЗИТНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ ТРАНЗИТНИЙ.

ТРАНЗИТНИЙ ПАСАЖИР – див. ПАСАЖИР ТРАНЗИТНИЙ.

ТРАНЗИТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ – див. ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ ТРАНЗИТНИЙ.

ТРАНЗИТНИЙ СУПРОВІДНИЙ ДОКУМЕНТ – див. ДОКУМЕНТ ТРАНЗИТНИЙ СУПРОВІДНИЙ.

ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ МИТНИХ ПРОЦЕДУР (TRANSPARENCY OF CUSTOMS PROCEDURES) – інформаційна відкритість органів митної служби, яка встановлена законодавчо та визначає юридичну можливість поінформованості (інформування та консультування з питань державної митної справи)

громадян, організацій та інших державних органів через засоби масової інформації та іншими встановленими законом способами про процес і результати здійснення митних процедур, за винятком тих, які віднесені законом до державної, комерційної, банківської, податкової або іншої захищеної законом таємниці та іншої конфіденційної інформації, для яких встановлюються спеціальні режими зберігання і доступу. Таким чином, принцип гласності – це розумне і доцільне поєднання відкритості та конфіденційності у митних процедурах. Відсутність прозорості в митних правилах і процедурах є торговим бар'єром для експортерів та імпортерів.

Прус Л.Р.

ТРАНСПОРТ АВІАЦІЙНИЙ (AIR TRANSPORT) – усі види підприємств, організацій та установ, діяльність яких спрямована на створення умов та використання повітряного простору людиною за допомогою повітряних суден. До складу **Т.а.** входять підприємства повітряного транспорту, що здійснюють перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти, аерофотознімання, сільськогосподарські роботи, а також аеропорти, аеродроми, аероклуби, транспортні засоби, системи управління повітряним рухом, навчальні заклади, ремонтні заводи цивільної авіації та інші підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, що забезпечують роботу авіаційного транспорту. До земель **Т.а.** належать землі, надані в користування під: аеропорти, аеродроми, відокремлені споруди (об'єкти управління повітряним рухом, радіонавігації та посадки, очисні та інші споруди), службово-технічні території з будівлями та спорудами, що забезпечують роботу авіаційного транспорту; вертольотні станції, включаючи вертольотодроми, службово-технічні території з усіма будівлями та спорудами; ремонтні заводи цивільної авіації, аеродроми, вертольотодроми, гідроаеродроми та інші майданчики для експлуатації повітряних суден; службові об'єкти, що забезпечують роботу авіаційного транспорту.

Т.а. – найшвидший і в той самий час найдорожчий вид транспорту. Основна сфера застосування **Т.а.** – пасажирські перевезення на відстані понад

тисячу кілометрів. Також здійснюються і вантажні перевезення, але їхня частка дуже низька. В основному **Т.а.** перевозять швидкопсувні продукти і особливо цінні вантажі, а також пошту.

Переміщення товарів через митний кордон України **Т.а.** здійснюється через міжнародні аеропорти, в яких розташовані контролюючі органи. Для здійснення контролю за повітряним судном командир повітряного судна зобов'язаний надати відповідному органу для здійснення митного контролю документи, передбачені МКУ. Дозвіл на вивантаження товарів з повітряного судна або завантаження товарів на нього надається після перевірки наданих документів та встановлення їх відповідності вимогам МКУ.

Потушинська О.П.

ТРАНСПОРТ АВТОМОБІЛЬНИЙ (ROAD TRANSPORT) – галузь транспорту, що забезпечує задоволення потреб населення та суспільного виробництва у перевезеннях вантажів і пасажирів автомобільними транспортними засобами. Склад **Т.а.**: підприємства **Т.а.**, що здійснюють перевезення вантажів і пасажирів; авторемонтні та шиноремонтні підприємства; рухомий склад **Т.а.**; транспортно-експедиційні підприємства; автовокзали й автостанції; навчальні заклади, ремонтно-будівельні організації та соціально-побутові заклади, інші підприємства, установи й організації, незалежно від форм власності, що забезпечують роботу **Т.а.**

Діяльність **Т.а.** забезпечують працівники, які безпосередньо надають послуги з перевезення вантажів чи пасажирів, виконують роботи з ремонту та технічного обслуговування транспортних засобів, надають допоміжні послуги, пов'язані з перевезеннями.

До земель **Т.а.** належать землі, надані в користування під споруди і устаткування енергетичного, гаражного та паливно-роздавального господарства, автовокзали, автостанції, лінійні виробничі споруди, службово-технічні будівлі, станції технічного

обслуговування, автозаправні станції, автотранспортні, спортивно-експедиційні підприємства, авторемонтні заводи, бази, вантажні двори, майданчики контейнерні та для перечеплення, службові та культурно-побутові приміщення й інші об'єкти, що забезпечують роботу **Т.а.** До земель дорожнього господарства належать землі, надані в користування під проїзну частину, узбіччя, земляне полотно, декоративне озеленення, резерви, кювети, мости, тунелі, транспортні розв'язки, водопропускні споруди, підпірні стінки, смуги відведення і розташовані в їх межах інші дорожні споруди та обладнання. До складу земель дорожнього господарства входять також землі, що знаходяться за межами смуг відведення, якщо на них розміщені споруди, що забезпечують функціонування автомобільних доріг, а саме: паралельні об'їзні дороги, поромні переправи, снігозахисні споруди і насадження, протилавинні та протисельові споруди, вловлюючі з'їзди; майданчики для стоянки транспорту і відпочинку, підприємства та об'єкти служби дорожнього сервісу; будинки (у тому числі житлові) та споруди дорожньої служби з виробничими базами; придорожні лісосмуги для захисту доріг і вирощування деревини, у тому числі ділової.

Туржанський В.А.

ТРАНСПОРТ ВОДНИЙ (WATER TRANSPORT) – вид транспорту, що здійснює перевезення пасажирів та вантажів річками, озерами, каналами, уздовж морського узбережжя, а також трансокеанськими рейсами. **Т.в.** найдавніший вид транспорту. До появи трансконтинентальних залізниць (друга половина XIX ст.) **Т.в.** залишався найважливішим видом транспорту. На сьогоднішній день **Т.в.** є одним із найдешевших (після трубопровідного), а екологічні навантаження на природні комплекси – найменші. Обсяги перевезення **Т.в.** складають 60 – 67 % всього світового вантажообігу.

До водних транспортних засобів належать: пліт (плавзасіб), судно, корабель, човен, субмарина. Водні транспортні засоби використовується для: 1) перевезення вантажів, пасажирів, багажу та пошти, для рибного чи іншого морського промислу, розвідки, добування корисних копалин, рятування людей і суден, що зазнають лиха на морі; 2) буксирування інших суден та плавучих об'єктів, здійснення гідротехнічних робіт чи піднімання майна, що затонуло в морі; 3) несення спеціальної державної служби (охорона промислів, санітарна й карантинна служби, захист моря від забруднення тощо); 4) наукових, навчальних, культурних і спортивних цілей.

Внутрішніми водними шляхами перевозять переважно масові вантажі – будівельні матеріали, вугілля, руду, тобто перевезення яких не потребує високої швидкості. Конкурентами виступають швидкий автомобільний та залізничний транспорт. На перевезеннях через моря та океани у **Т.в.** конкурентів немає (авіаперевезення дуже дорогі, їхня сумарна частка у вантажоперевезеннях низька), тому морські судна перевозять найрізноманітніші види товарів, однак більшу частку вантажів складають нафта та нафтопродукти, зріджений газ, вугілля, руда.

Роль **Т.в.** у пасажирських перевезення значно знизилася, це пов'язано з його низькими швидкостями. Виняток становлять швидкісні судна на підводних крилах (що іноді беруть на себе функцію міжміських автобусів-експресів) та судна на повітряній подушці. Також значна роль належить поромам та круїзним лайнерам.

Потушинська О.П.

ТРАНСПОРТ ЗАЛІЗНИЧНИЙ (RAILWAY TRANSPORT) – виробничо-технологічний комплекс організацій і підприємств **Т.з.** загального користування, призначений для забезпечення потреб суспільного виробництва і населення країни в перевезеннях у внутрішньому і міжнародному сполученнях та надання інших транспортних послуг усім споживачам без обмежень за ознаками форми власності та видів діяльності тощо. Залізниця – статутне територіально-галузеве об'єднання, до складу якого входять підприємства, установи та організації **Т.з.** і яке, при централізованому управлінні, здійснює перевезення пасажирів та вантажів у визначеному регіоні транспортної мережі.

04.11.1861 вперше по українській землі проїхав пасажирський поїзд «Ярослав» з Відня до Львова. Першими залізницями в Україні стали Балаклавська залізниця (1855 р.), Перемишль – Львів (1861 р.) на заході й Одеса – Балта (1865 р.) на півдні країни. Вже з 1868 р. будувалися багато залізниць.

Найважливішими залізничними магістралями України є: Київ – Коростень – Новоград-Волинський – Шепетівка – Здолбунів – Львів; Київ – Фастів – Козятин – Здолбунів – Львів, Козятин – Жмеринка – Одеса, Київ – Конотоп – Шостка, Київ – Полтава – Харків – Дебальцеве, Фастів – Сміла – Дніпропетровськ, Кривий Ріг – Дніпропетровськ – Донецьк, Харків – Дніпропетровськ – Запоріжжя – Сімферополь – Севастополь, Львів – Мукачеве – Чоп тощо.

До складу **Т.з.** входять підприємства **Т.з.**, що здійснюють перевезення пасажирів і вантажів, рухомий склад **Т.з.**, залізничні шляхи сполучення, а також промислові, будівельні, торговельні та постачальні підприємства, навчальні заклади, технічні школи, дитячі дошкільні заклади, заклади охорони здоров'я, фізичної культури та спорту, культури, науково-дослідні, проектно-конструкторські організації, підприємства промислового **Т.з.** та інші підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, що забезпечують його діяльність і розвиток.

Перевезення вантажів, пасажирів, багажу, вантажобагажу і пошти **Т.з.** загального користування організовується на договірних засадах. На міжнародному рівні перевезення **Т.з.** здійснюються на підставі двосторонніх і багатосторонніх міжурядових угод, що укладаються уповноваженими органами держав – учасників угод. Загальною основою міжнародних норм у сфері залізничних перевезень слугують Бернські конвенції про перевезення вантажів і пасажирів. Ухвалені ще наприкінці XIX ст., вони періодично переглядаються. Останньою редакцією стала Бернська конвенція 1980 р. під назвою «Єдина конвенція про міжнародні залізничні перевезення», яка погоджує багато важливих питань функціонування **Т.з.**

Т.з. здійснює перевезення вантажів і пасажирів рейковими шляхами. Йому належить перше місце у перевезенні пасажирів (пасажирообігу) і друге (після трубопровідного) – у перевезенні вантажів (вантажообігу).

Він має цілий ряд переваг, які і визначили його домінуючий розвиток в країні: відносно вільне розміщення, надійність, регулярність, універсальність незалежно від пори року, доби та погодних умов. Він дає можливість масових перевезень вантажів і пасажирів, дозволяє економити нафтопродукти (паливо) за рахунок широкої електрифікації. **Т.з.** особливо ефективний при перевезеннях на віддалені відстані. У перспективі залізниця залишиться провідним видом для масових вантажоперевезень на далекі відстані, перевезенні пасажирів на середні відстані та у приміському сполученні. Загальна довжина залізничних шляхів України складає 22473 км. Перше місце у перевезенні вантажів **Т.з.** займають будівельні матеріали. На другому місці кам'яне вугілля і кокс, залізна руда, чавун, сталь, прокат, нафта і нафтопродукти. Ці вантажі становлять близько 75 % залізничних перевезень. Значний відсоток перевезень припадає на зерно та продукти його переробки, мінеральні добрива, ліс.

Потушинська О.П.

ТРАНСПОРТ МОРСЬКИЙ (MARINE TRANSPORT) – вид транспортної сфери матеріального виробництва, який здійснює перевезення вантажів та пасажирів морськими суднами. **Т.м.** широко застосовується для міжнародних та внутрішніх перевезень.

Т.м. перевозиться більша частина вантажів у всьому світі. Особливо це стосується наливних вантажів, таких як сира нафта, нафтопродукти, скраплений газ та продукти хімічної промисловості наливом. Друге місце за обсягом перевезень **Т.м.** займають контейнери. Також до спеціалізованих суден, які призначені для перевезення одного або декількох видів вантажу, можна віднести судна-автомобілевози, рефрижераторні судна, ваговози, навалочні (балкери), ліхтеровози, буксирні тощо.

До складу **Т.м.** входять підприємства **Т.м.**, що здійснюють перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти – порти і пристані, судна, судноремонтні заводи, морські шляхи сполучення, а також підприємства зв'язку, промислові, торговельні, будівельні і постачальні підприємства, навчальні заклади, заклади охорони здоров'я, фізичної культури, науково-дослідні, проектно-конструкторські організації та інші підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, що забезпечують роботу морського транспорту.

До земель **Т.м.** належать землі, надані в користування під: морські порти з набережними, майданчиками, причалами, вокзалами, будівлями, спорудами, устаткуванням, об'єктами загальнопор-

тового і комплексного обслуговування флоту; гідротехнічні споруди і засоби навігаційної обстановки, судноремонтні заводи, майстерні, бази, склади, радіоцентри, службові та культурно-побутові приміщення та інші споруди, що обслуговують **Т.м.**

Основними перевагами **Т.м.** є: відносно низька собівартість перевезень; велика вантажопідйомність, що дозволяє перевозити значні партії вантажу; практично немає обмежень на пропускну здатність. Доставка вантажів **Т.м.** характерна своєю універсальністю, надійністю і невисокою ціною. Такий спосіб перевезення вибирається для зниження собівартості транспортування вантажу. **Т.м.** особливо ефективний при перевезенні великих обсягів. Недоліками **Т.м.** є: вимоги щодо наявності обладнаних портів; низька швидкість пересування.

Потушинська О.П.

ТРАНСПОРТ РІЧКОВИЙ (RIVER TRANSPORT) – вид транспорту, що здійснює перевезення пасажирів та вантажів, переважно внутрішніми водними шляхами, як природними (річками, озерами), так і штучними (каналами, водосховища, шлюзованими ділянками річок). Виділяють магістральні річкові шляхи, у т.ч. міжнародні, що обслуговують зовнішньоторговельні перевезення деяких країн, міжрайонні, що обслуговують перевезення між великими районами всередині країни, і місцеві, що обслуговують внутрішньорайонні зв'язки.

Т.р. має ряд переваг перед сухопутним, зокрема: 1) готові природні шляхи; 2) використання течії води; 3) можливість одночасного транспортування великих вантажів і пасажирів; 4) утримання водних шляхів потребує набагато менших капітальних вкладень; 5) низька собівартість перевезень. Недоліки **Т.р.** є: 1) низька швидкість; 2) сезонність.

Т.р. України перевозяться вантажі Дніпром, Дунаєм, Чорним і Середземним морями із заходом у річкові порти Румунії, Німеччини, Угорщини, Австрії, а також морські порти Туреччини, Греції, Ізраїлю, Франції, Італії. Основні водні артерії України – Дніпро з притоками Прип'ять і Десна, а також Дністер, Південний Буг. Як магістральні річкові шляхи використовуються ділянки Дністровського лиману загальною протяжністю понад 30 км, гирло Дунаю довжиною 152 км. Усі інші судноплавні річки – Десна (на північ від Чернігова), Стир, Горинь, Дністер, Самара, Південний Буг, Сіверський Донець, Інгулець, Ворскла, Псьол, Орель – за транспортним використанням належать до малих річок, їх використовують переважно для перевезення будівельних матеріалів, деякої продукції АПК. **Т.р.** України системою каналів зв'язаний з річками Білорусі та Польщі, що дає вихід до Балтійського моря. Основні вантажно-розвантажувальні роботи здійснюються в річкових портах Києва, Дніпропетровська, Запоріжжя, Дніпродзержинська, Кременчука, Черкас, Нікополя, Чернігова, Херсона, Миколаїва, Рені, Ізмаїла, Кілії, Вилкова. У структурі перевезень домінують мінеральні будівельні матеріали (будівельний пісок і тверді кристалічні матеріали), цемент, руда, метали і брухт, вугілля, продукція АПК. Найбільший обсяг вантажних перевезень здійснюють Київська, Дніпропетровська, Запорізька і Херсонська області.

До складу **Т.р.** входять підприємства що здійснюють перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти; порти і пристані; судна; суднобудівно-судноремонтні заводи; ремонтно-експлуатаційні бази; підприємства шляхового господарства, а також підприємства зв'язку; промислові, торговельні, будівельні та постачальні підприємства; навчальні заклади; заклади охорони здоров'я; фізичної культури та спорту; культури; проектно-конструкторські організації та інші підприємства, установи і організації незалежно від форм власності, що забезпечують роботу **Т.р.**

До земель **Т.р.** належать землі, надані в користування під порти, спеціалізовані причали, пристані і затони з усіма технічними спорудами та устаткуванням, що обслуговують річковий транспорт; пасажирські вокзали, павільйони і причали; судноплавні канали, судноплавні, енергетичні та гідротехнічні споруди, службово-технічні будівлі; берегоукріплювальні споруди і насадження; спеціальні насадження для вирощування деревини, у тому числі ділової; вузли зв'язку, радіоцентри і радіостанції; будівлі, берегові навігаційні знаки та інші споруди для обслуговування водних шляхів, судноремонтні заводи, ремонтно-експлуатаційні бази, майстерні, судноверфі, відстійно-ремонтні пункти, склади, матеріально-технічні бази, інженерні мережі, службові та культурно-побутові приміщення, інші об'єкти, що забезпечують роботу **Т.р.**

Для робіт, пов'язаних із судноплавством і сплавом на внутрішніх водних шляхах, поза населеними пунктами виділяється у встановленому порядку берегова смуга. Землі берегової смуги не вилучаються у землекористувачів і використовуються відповідно до законодавства України. Перевезення експортних, імпортних і транзитних вантажів, у тому числі в контейнерах і пакетах, **Т.р.** здійснюється за місячними планами, погодженими між учасниками пере-

везень, або за заявками вантажовласників, вантажовідправників, експедиторів.

Місячне планування перевезень експортних та імпортних вантажів **Т.р.** здійснюється згідно із заявками вантажовласників. Вантажовласники за умови згоди портів на перевантаження та зберігання вантажів не пізніш як за 25 днів до початку планового місяця подають українським судновласникам або фрахтовим організаціям місячні заявки на перевезення вантажів вітчизняними або іноземними суднами із зазначенням виду і кількості вантажів, країни і порту відправлення, країни і порту призначення, термінів подачі суден під навантаження чи розвантаження. У тридобовий термін з моменту відфрахтування судна фрахтова контора інформує про це вантажовласника.

Судновласники або фрахтові організації не пізніш як за 16 днів до початку планового місяця разом з портами складають проект місячного графіка розміщення зафрахтованого флоту, а до 17 числа передпланового місяця погоджують його з вантажовласниками. З метою поліпшення розміщення і фрахтування суден під час продажу чи закупівлі експортних та імпортних товарів у великій кількості з тривалою поставкою вантажовласники до укладання контрактів інформують судновласників або фрахтові організації про попередні обсяги вантажів, що підлягають перевезенню.

Для вивезення експортних вантажів на умовах FOB і завезення імпортних вантажів на умовах CIF вантажовласники до 15 числа передпланового місяця погоджують із судновласниками, морськими і річковими портами місячний графік подачі суден.

Потушинська О.П.

ТРАНСПОРТ ТРУБОПРОВІДНИЙ (PIPELINE TRANSPORT) – вид транспорту, що здійснює переміщення на відстань газоподібних, рідких або розсипчастих вантажів (газу, нафти, води, продуктів хімічної промисловості) від місця їх видобутку чи створення до місця переробки чи споживання за допомогою спеціальних пристроїв – труб, насосних і компресорних станцій, сховищ тощо. Залежно від обсягів транспортного потоку та відстані переміщення вирізняють трансконтинентальні магістральні, фідерні, місцеві, промислові. Залежно від вантажу, що транспортується вирізняють газо-, нафто-, водо-, пульпо-, аміакопроводи.

Від інших видів транспорту відрізняється вузькою спеціалізацією, оскільки призначений для транспортування визначеного виду вантажу. Завдяки **Т.т.** здійснюється до 15% щорічного світового вантажообігу. Найбільша частка транспортування у світі припадає на нафтовий та газовий сегмент **Т.т.**

В Україні **Т.т.** поділяється на 2 основні групи: магістральні трубопроводи – технологічні комплекси, що функціонують як єдина система і до яких входить окремий трубопровід з усіма об'єктами і спорудами, зв'язаними з ним єдиним технологічним процесом, або кілька трубопроводів, якими здійснюються транзитні, міждержавні, міжрегіональні поставки продуктів транспортування споживачам, або інші трубопроводи, спроектовані та збудовані згідно з державними будівельними вимогами щодо магістральних трубопроводів; промислові трубопроводи (приєднані мережі) – всі інші магістральні трубопроводи в межах виробництв, а також нафтобазові, внутрішньопромислові нафто-, газо- і продуктопроводи, міські газорозподільні, водопровідні, теплопровідні, каналізаційні мережі, розподільчі трубопроводи водопостачання, меліоративні системи тощо. Магістральний **Т.т.** має важливе народногосподарське та оборонне значення і є державною власністю України.

Митний контроль товарів, що переміщуються через митний кордон України **Т.т.,** у тому числі з метою транзиту через митну територію України, порядок і строки митного контролю та митного оформлення товарів, строки сплати митних платежів здійснюються у місцях митного контролю, які визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Фрадинський О.А.

ТРАНСПОРТНЕ ЕКСПЕДИРУВАННЯ – див. ЕКСПЕДИРУВАННЯ ТРАНСПОРТНЕ.

ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ – див. ЗАСІБ ТРАНСПОРТНИЙ.

ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ АВТОМОБІЛЬНИЙ (АВТОМОБІЛЬ) – див. ЗАСІБ ТРАНСПОРТНИЙ АВТОМОБІЛЬНИЙ (АВТОМОБІЛЬ).

ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ АКТИВНИЙ – див. ЗАСІБ ТРАНСПОРТНИЙ АКТИВНИЙ.

ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ ВОДНИЙ – див. ЗАСІБ ТРАНСПОРТНИЙ ВОДНИЙ.

ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ КОМЕРЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ – див. ЗАСІБ ТРАНСПОРТНИЙ КОМЕРЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.

ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ ОСОБИСТОГО КОРИСТУВАННЯ – див. ЗАСІБ ТРАНСПОРТНИЙ ОСОБИСТОГО КОРИСТУВАННЯ.

ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ, ЩО НЕ ПІДЛЯГАЄ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН – див. ЗАСІБ ТРАНСПОРТНИЙ, ЩО НЕ ПІДЛЯГАЄ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН.

ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ГДАНСЬК – ОДЕСА» (БАЛТІЙСЬКЕ МОРЕ – ЧОРНЕ МОРЕ) – див. МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ГДАНСЬК – ОДЕСА» (БАЛТІЙСЬКЕ МОРЕ – ЧОРНЕ МОРЕ).

ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – АЗІЯ» – див. МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – АЗІЯ».

ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – КАВКАЗ – АЗІЯ» (ТРАСЕКА) – див. МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – КАВКАЗ – АЗІЯ» (ТРАСЕКА).

ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР МІЖНАРОДНИЙ – див. МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР.

ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ № 3 «БЕРЛІН (ДРЕЗДЕН) – ВРОЦЛАВ – ЛЬВІВ – КИЇВ» – див. ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 3 «БЕРЛІН (ДРЕЗДЕН) – ВРОЦЛАВ – ЛЬВІВ – КИЇВ».

ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ № 5 «ТРІЄСТ – ЛЮБЛЯНА – БУДАПЕШТ – БРАТИСЛАВА – УЖГОРОД – ЛЬВІВ» – див. ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 5 «ТРІЄСТ – ЛЮБЛЯНА – БУДАПЕШТ – БРАТИСЛАВА – УЖГОРОД – ЛЬВІВ».

ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ № 7 «ДУНАЙСЬКИЙ» (ВОДНИЙ) – див. ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 7 «ДУНАЙСЬКИЙ» (ВОДНИЙ).

ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ № 9 «ГЕЛЬСІНКІ – САНКТ-ПЕТЕРБУРГ – ВІТЕБСЬК – КИЇВ (МОСКВА) – ОДЕСА (КИШИНІВ) – ПЛОВДІВ – БУХАРЕСТ – АЛЕКСАНДРОПОЛІС» – див. ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 9 «ГЕЛЬСІНКІ – САНКТ-ПЕТЕРБУРГ – ВІТЕБСЬК – КИЇВ (МОСКВА) – ОДЕСА (КИШИНІВ) – ПЛОВДІВ – БУХАРЕСТ – АЛЕКСАНДРОПОЛІС».

ТРАНСПОРТНІ (ПЕРЕВІЗНІ) ДОКУМЕНТИ – див. ДОКУМЕНТИ ТРАНСПОРТНІ (ПЕРЕВІЗНІ).

ТРАНСПОРТНІ ПОСЛУГИ – див. ПОСЛУГИ ТРАНСПОРТНІ

ТРАНСФЕРНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ ТРАНСФЕРНИЙ.

ТРАНСФЕРНИЙ ПАСАЖИР – див. ПАСАЖИР ТРАНСФЕРНИЙ.

ТРАНСФЕРНІ ЦІНИ – див. ЦІНИ ТРАНСФЕРНІ

ТРАНСШИПМЕНТ (TRANSSHIPMENT) [від. англ. transshipment – перенавантаження] – режим транзиту вантажів у контейнерах, що переміщуються водним транспортом (схема «море-порт-море»), які не виходять за межі одного пункту пропуску чи зон митного контролю, при цьому митне оформлення здійснюється без подання митної декларації та без застосування заходів гарантування доставки. Декларування таких вантажів здійснюється за поданням митним органам коносамента (BILL of Lading). Поява цього режиму обумовлена різким зростанням значення переміщення товарів за допомогою контейнерів.

Власне **Т.** передбачає перевантаження контейнерів в порту (порт **Т.**) з борту одного судна (із значною вантажомісткістю) на борт іншого судна (фідерного), при цьому вантаж розвантажується та знаходиться у зоні митного контролю до наступного відправлення до визначених пунктів призначення фідерним судном. Зазвичай **Т.** використовується, якщо у морської контейнерної лінії (регулярне морське сполучення між визначеними портами двох або декількох країн, яке здійснюється за лінійним розкладом суднами визначених типів з оплатою перевезень за встановленим тарифом лінії) відсутній сервіс, який пов'язує порт навантаження з портом вивантаження.

Цей вид транспортного бізнесу вже зіграв позитивну роль в економіці контейнерних хабів (перевалочні пункти) Середземномор'я. Очевидним прикладом є поява і швидке зростання контейнерних потоків **Т.** в Порт-Саїді, Дамьєттє, Констанці. В Україні практику **Т.** вперше було реалізовано ДП «Одеський морський торговельний порт» (контейнерний термінал «Бруклін-Київ Порт») у вересні 2010 р. після внесення змін до ЗУ «Про транзит вантажів» та надання тарифних преференцій Міністерством транспорту і зв'язку України на навантажувально-розвантажувальні роботи для певних видів вантажів. Застосування **Т.** дозволяє підвищити конкурентоспроможність вітчизняних торговельних портів за рахунок зростання контейнерних вантажопотоків та отримання додаткових доходів від обробки цих вантажів та обслуговування суден – контейнеровозів.

Основними факторами, що впливають на ефективність застосування **Т.** є: діяльність портів (відповідна політика ціноутворення); діяльність перевізників (організована структурна мережа і політика подачі замовлень на тоннаж); ключова роль порту (у структурі ліній океанських сервісів – для збільшення числа можливих паралельно існуючих логістичних схем); географічне розташування (при якому **Т.** в регіоні здійснюється через аванпорти і за допомогою фідерів).

Т. доцільно застосовувати за таких умов: порт розташований далеко від внутрішніх районів країни з невеликими ринками; недостатність перевантажувального обладнання в порту; наявність добре обладнаного і дешевого хаба (порту, якому основними перевізниками надається статус стратегічного перевалочного пункту) в регіоні; підвищення інтенсивності заходів лінійних суден; можливість задіяти великотоннажні судна на основних лініях; розвинена мережа послуг і невисока вартість доставки в пункт кінцевого призначення; обізнаність фідерних операторів про локальні ризики.

Різновидом **Т.** є внутрішній **Т.**, під яким розуміють каботажні перевезення між морськими і річковими портами усередині країни імпортних вантажів, – перевезення контейнерів суднами невеликого тоннажу між портами України як по річці Дніпро, так і на Азовське море, схема «річка-море», «море-море» між портами України. Його успішно використовує порт Констанца (Румунія) для доставки морських контейнерів через систему Дунаю до країн Європи.

В Україні режим **Т.** не поширюється на підакцизні товари та небезпечні відходи. Митними органами здійснюється митний контроль контейнерів, які переміщуються за режимом **Т.** відповідно до типових технологічних схем митного контролю.

Прус Л.Р.

ТРАПЕЗИТ, ТРАПЕДЗИТ (TRAPEZIT) [від давньогрец. τραπεζίτης, від давньогрецького τραπεζα – «міняльний стіл, банк»] – міняйло у Стародавній Греції. **Т.** давали гроші під заставу коштовних речей, здійснювали грошові перекази в інші міста, видавали позики під проценти; за певну платню зберігали цінності й різні документи, здійснювали від імені клієнтів різноманітні операції, виступали посередниками під час підготовки й підписання договорів, сплати різноманітних платежів. Справи з банкірами укладалися переважно без свідків, оскільки вся їх діяльність засновувалася на довірі. **Т.** видавали позики під прості боргові розписки, хоча закони про борги були дуже суворі.

Професія **Т.** вважалася недостойною грецького громадянина, і нею тривалий час займалися переважно метеки й вільновідпущеники. Але при цьому рівень особистої довіри і поваги до людей цього фаху був дуже високим, через те що вони зберігали позикові листи, за їх участю укладалися та розривалися контракти. Деякі **Т.** чесним веденням справ досягали прав грецького громадянства.

У римлян міняйло або банкір називався argentarius. Були громадські банкіри, які займалися своєю справою під покровительством держави і називалися mensarii або nummularii. Перші повинні були пробувати монети і піклуватися про поміщення державних грошей, хоча могли приймати на себе також і приватні справи і комісії, як і argentarii. Нижче стояли nummularii, обов'язком яких було міняти і видавати гроші, причому і вони могли займатися приватними справами. Argentarii були, більш у вузькому сенсі, справжніми приватними міняйлами, які брали на себе всі торгові і грошові справи, що їм доручалися. Приватні і громадські банкіри складали замкнену корпорацію (collegium) та мали свої бюро на форумі у храмі Кастора, поблизу Ianus medius, в особливих лавках, які облаштовували цензори.

Колесников К.М.

ТРАСЕКА – див. МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – КАВКАЗ – АЗІЯ» (ТРАСЕКА).

ТРЕМБІТА (TREMBITA) – народний духовий мундштуковий (дульцевий) музичний інструмент, рід дерев'яної труби без вентилів і клапанів, інколи обгорнутої березовою корою. Довжина до 3 м, діаметр 30 мм, збільшується у розтрубі; у вузький кінець трембіти вставляється дерев'яний, роговий або металевий мундштук (дульце, пищик). Висота звукового ряду трембіти залежить від її величини. Мелодію виконують переважно у верхньому регістрі. Трембіта поширена у східній частині українських Карпат, зокрема на Гуцульщині та Верховині.

Перша документальна згадка про **Т.** наводиться у праці Софрона Вітвицького «Про гуцулів» більш як 200 років тому. Ця згадка була пов'язана із проводами

худоби на полонини, урочистістю, яка називалася тоді полонинським ходом. **Т.** також використовували для попередження населення про наближення ворога. У наш час цей інструмент використовується, як сигнальний і ритуальний на святкових заходах гуцулів і бойків.

У більшості випадків виготовляється **Т.** з смереки-громовиці (дерево в яке влучила блискавка), хоча іноді зустрічаються металеві розбірні, короткі бляшані з мундштуком від тенорової чи басової труби. Зазвичай довжина **Т.** становить 2,5 – 4 м. (найбільші трембіти мають довжину до 8 м.). Є вкорочені трембіти довжиною 1 – 2 м. **Т.** не мають пальцьових отворів, проте іноді трапляються **Т.** з одним чи двома отворами, з допомогою яких можна змінювати висоту звука. Будова **Т.**: дерев'яний мундштук (пищик); труба; розтруб (голосниця).

Т. занесена у Книгу рекордів Гіннеса, як найдовший духовий інструмент. За визначених ознак

Т., може бути віднесена до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому порядку.

Мотюк К.Д., Попель С.А.

ТРИГЕРНИЙ РІВЕНЬ ІМПОРТУ – див. РІВЕНЬ ІМПОРТУ ТРИГЕРНИЙ.

ТРИМЕПЕРИДИН (TRIMEPERIDINE) – лікарський препарат з групи наркотичних аналгетиків, білий кристалічний порошок, гіркий на смак, розчинний у воді, етиловому спирті і хлороформі, не розчинний у діетиловому ефірі і бензолі. Інша його назва – промедол. Має знеболюючу, а також спазмолітичну дію.

Систематична назва – 1,2,5-триметил-4-пропіонілоксі-4-фенілпіперидина гідрохлорид.

Молекулярна формула – $C_{17}H_{25}NO_2$

Молярна маса – 275,39 г/моль

Т. – синтетичне похідне фенілпіперидина і за хімічною будовою може розглядатися як аналог феніл-N-метилпіперидиновій частині молекули морфіну. Має сильною аналгетичну активність, швидко всмоктується і діє як при прийомі всередину, так і при парентеральному введенні. За впливом на центральну нервову систему (ЦНС) **Т.** близький до морфіну, він зменшує сприйняття ЦНС больових імпульсів, пригнічує умовні рефлекси. Подібно до інших анальгетиків знижує суммаціонну здатність ЦНС, посилює анестезуючу дію

новокаїну та інших місцевих анестетиків. Менше пригнічує дихальний центр, менше збуджує центр блукаючого нерва і блювотний центр ніж морфін.

Т. включений до списку № 1 таблиці 2 Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів як наркотичний засіб, обіг якого обмежено.

Незаконне переміщення **Т.** через митний кордон України кваліфікують як контрабанду.

Мотюк К.Д.

ТРИПІЛЬСЬКА КЕРАМІКА – див. КЕРАМІКА ТРИПІЛЬСЬКА.

ТРІПС – див. УГОДА ПРО ТОРГОВЕЛЬНІ АСПЕКТИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ВІД 15 КВІТНЯ 1994 РОКУ.

ТРУБКА ОГЛЯДОВА «ТСС540.80-70-12-Р» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (ОГЛЯДОВІ ЕНДОСКОПИ).

ТРУБКА ОГЛЯДОВА ГНУЧКА «ТСГ 10.1000.0-60-07-И» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (ОГЛЯДОВІ ЕНДОСКОПИ).

ТРУБОПРОВІДНИЙ ТРАНСПОРТ – див. ТРАНСПОРТ ТРУБОПРОВІДНИЙ.

ТУЛУМБАС (ЛИТАВРИ) (KETTLEDRUM) – старовинний ударний музичний інструмент, що має форму мідної чаші, обтягнутої з відкритого боку шкірою, по якій б'ють калаталом.

Т. мають котлоподібний корпус із міді, латуні чи алюмінію, обтягнутий зверху телячою шкірою.

Вони належать до мембранних інструментів, які настроюються. Висота звука залежить від сили натягу шкіряної мембрани: чим сильніше натягнута мембрана, тим звук вищий, і навпаки.

В оркестрах використовують дві –п'ять і більше литавр, найчастіше – комплект із трьох **Т.**: великих, середніх і малих. На них можна видобути хроматичний звукоряд. Ноти для литавр пишуться в басовому ключі.

Раніше перестроювання **Т.** здійснювалось натягом чи відпусканням мембрани за допомогою гвинтів, у середині XIX ст. майстри виготовили механізм, який давав змогу миттєво натиском педалі перестроювати інструмент, завдяки чому на литаврах можна виконувати навіть невеликі мелодичні партії.

Звук **Т.** видобувається ударом по мембрані дерев'яною колотушкою, на кінці якої закріплена шкіряна, пробкова, губчаста чи повстяна кулька. У **Т.** великий діапазон сили звуку: від ледве чутного до громоподібного. Чим нижчий звук, тим він тяжчий, більш тривалий; чим вищий звук, тим він коротший, легший.

За наявності визначених ознак **Т.,** може бути віднесена до культурних цінностей, переміщення

яких через митний кордон здійснюється в установленому порядку.

Мотюк К.Д., Попель С.А.

ТУРГЕНЄВ МИКОЛА ІВАНОВИЧ (TURGENEV MYKOLA IVANOVYCH) (1789 – 1871) – російський державний діяч, дійсний статський радник, вчений-економіст, основоположник російської фінансової науки, активний учасник руху декабристів та один із засновників і керівників Північного товариства декабристів.

Тургенєв Микола Іванович, худ. Є. Естеррейх, 1823 р.

Народився 12 (23) жовтня 1789 р. у місті Симбірську у дворянській сім'ї. Батько вченого І.П. Тургенєв належав до ордена масонів та протягом 7 років був директором Московського університету. **Т.** освіту здобув у Московському університетському пансіоні, який закінчив у 1806 р. та Московському університеті, паралельно із навчанням у якому працював в архіві Колегії іноземних справ. У 1808 – 1811 рр. слухав лекції з історії, політичної економії, фінансового права та камералістики у Гетінгенському університеті.

Після повернення на батьківщину у 1812 р. почав працювати в Комісії з підготовки законів, а згодом, у 1813 р. був призначений на посаду комісара від Росії при Центральному адміністративному департаменті союзних урядів. У 1816 – 19 рр. – помічник статс-секретаря Державної ради, до 1824 р. керував 3 відділенням канцелярії Міністерства фінансів. За свідченням сучасників імператор Олександр I неодноразово говорив, що **Т.** повинен замінити йому в майбутньому реформатора М. Сперанського.

Надзвичайно вдалим початком наукової діяльності **Т.** вважається його перша серйозна наукова робота – «Опыт теории налогов» (1818 р.), у якій він, спираючись на тодішній світовий досвід, виклав власне бачення основ функціонування податкової і грошової систем Російської імперії та заклав основи російської фінансової науки. Праця складалася із передмови та 7 глав (походження податків;

головні правила утримання податків; джерела та різні види податків; збирання податків; прирівнення податків; загальна дія податків; про паперові гроші, як про податок). **Т.** поділяв погляди А. Сміта щодо розвитку вільної торгівлі, обмеження торговельних мит, принципів встановлення та сплати податків. Вважав, що джерелом їх сплати повинен бути чистий дохід, а не капітал «дабы источники доходов государственных не истощались». Книга «Опыт теории налогов» мала небувалий успіх серед читачів у Росії. Вийшовши у світ у листопаді 1818 р., весь тираж було розпродано протягом наступного місяця, а у травні 1819 р. світ побачило її друге видання. Професор Московського університету І. Янжул відзначив – «якби цей твір свого часу було видано на мові, більш поширеній у Західній Європі, він зайняв би гідне місце поряд із кращими працями початку XIX ст. по теорії податків... За тогочасними умовами та станом самої фінансової науки на Заході, твір Тургенєва тривалий час залишався у нас свого роду оазисом у пустелі».

У 1819 р. через генерал-губернатора М.А. Мілорадовича передав імператору Олександру І доповідну записку «Нечто о крепостном состоянии в России», у якій висловив власні погляди на скасування кріпацтва та висловив впевненість що уряд повинен взяти на себе ініціативу щодо обмеження кріпацтва та обмежити надмірну працю кріпаків, заборонити їх особистий продаж та дозволити скаржитись на жорстоке ставлення поміщиків.

У серпні 1823 р. за станом здоров'я просив Олександра І призначити його на посаду російського консула в Лондоні, проте отримав відмову. У березні 1824 р. отримав безстрокову відпустку (із збереженням платні та оплатою подорожніх витрат) для лікування за кордоном. У зв'язку із лікуванням за кордоном **Т.** не брав участі у повстанні декабристів 1825 р., проте відмовився повернутися у Росію для проведення слідчих дій. Заочно був засуджений до смертної кари, яку новий імператор Микола І замінив на вічну каторгу із позбавленням усіх чинів та дворянства. Перебуваючи в еміграції, жив в Англії, Швейцарії, згодом переїхав до Парижа. У 1833 р. одружився із Кларою де Відріс. У шлюбі народилися троє дітей – дочка Фанні та сини Альберт-Олександр і Петро (відомий скульптор та почесний член Імператорської академії наук).

До Росії він повернувся лише у 1857 р. після своєї реабілітації імператором Олександром II. Відразу ж почав активну роботу над розробкою пропозицій щодо відміни кріпацтва, які виклав у своїй праці «Пора» (1858 р.). Згодом, відчуваючи за собою таємний нагляд поліції, вирішив повернутися за кордон.

Серед найбільш помітних наукових праць **Т.** також варто виокремити:

– «Опыт теории налогов» (1818 р.);

– «La Russie et les Russesa» («Россия и русские») (1847 р.);

– «Вопрос освобождения и вопрос управления крестьян» (1859 р.);

– «О суде крестьян и о судебной полиции в России» (1860 р.);

– «О новом устройстве крестьян» (1861 р.);

– «Взгляд на дела в России» (1862 р.);

– «О разноплеменности населения в русском государстве» (1866 р.);

– «Что желать для России» (1868 р.).

Т. згадується у збережених строфах знищеної десятої глави роману О. Пушкіна «Євгеній Онєгін» – «Одну Россию в мире видя, преследуя свой идеал, хромой Тургенев им внимал и, плети рабства ненавидя, предвидел в сей толпе дворян освободителей крестьян», йому ж адресовано вірш поета «Так море, древний душегубец».

Помер **Т.** 29.10.1871 на власній віллі Вербуа на околиці Парижа, похоронений на паризькому кладовищі Пер-Лашез.

Фрадинський О.А.

ТУРКМАНЧАЙСЬКИЙ ДОГОВІР 1828 РОКУ (THE TREATY OF TURKMENCHAY OF 1828) – мирний договір між Російською імперією та Персією, який було підписано 10 (22) лютого 1828 р. у поселенні Туркманчай (північ сучасного Ірану). **Т.д.** було завершено війну, розпочату у 1826 р. перським шахом з метою захоплення російських володінь у Закавказзі. Зі сторони Персії договір було підписано сином перського шаха – Аббас-Мірзою, а зі сторони Росії – командуючим окремим Кавказьким корпусом Іваном Паскевичом та дійсним статським радником Олександром Обресковим. Участь у безпосередній підготовці та підписанні **Т.д.** взяв Олександр Грибоєдов, російський драматург, який на той час займав посаду начальника дипломатичної канцелярії намісника Кавказу. **Т.д.** складається із 16 основних та 6 додаткових статей.

У політичній площині **Т.д.** передбачав укладення миру на «вечные времена», підтверджував перехід до складу Росії Еріванського та Нахічеванського ханств; детально визначав нові кордони, що встановлювалися по річці Аракс; Росія отрима-

Граф І. Паскевич та принц Аббас-Мірза на підписанні мирного договору в Туркманчаї. Художник В.Машков. Приблизно 1828 р.

ла у володіння фортецю Аббас-Абад із прилеглою територією; перський шах зобов'язувався у двомісячний термін вивести свої війська за межі території, що відійшла до складу Росії. Російський імператор визнавав перського принца Аббас-Мірзу законним спадкоємцем престолу та закріплював за собою виключне право розміщення на Каспії військової флотилії; обумовив особливості переселення вірмен на територію Російської імперії та врегулював питання амністії для населення прикордонних територій і обміну полоненими.

Економічні аспекти **Т.д.** полягали у зобов'язанні Персії сплатити контрибуцію в розмірі 10 куруров туманов радже, що в перерахунку на російські рублі склало 20 мільйонів рублів сріблом, при цьому термін, спосіб та забезпечення платежу повинні були регламентуватися спеціальним додатковим договором; сторони врегулювали питання торгового мореплавства на Каспії та зобов'язувалися надавати всебічну підтримку іноземним купцям, судна яких зазнавали аварій; з метою активізації економічних відносин передбачалося відкриття торговельних консульств.

Одночасно із **Т.д.** було підписано «Акт о торговле», яким надавалися правові гарантії підданим Росії та Персії у сфері взаємної торгівлі та запроваджувалося єдине п'ятивідсоткове мито на імпорт російських та перських товарів, що утримувалося одноразово при перетині товарами кордону. Підкреслювалася необхідність двосторонньої реєстрації торговельних контрактів, векселів, гарантій російським консульством та перським суддею-гакімом. Документи, які не були завірені таким чином, не могли виступати доказовими матеріалами на судовому розгляді.

Т.д. діяв до жовтня 1917 р., він завершив багатолітнє тристороннє (Російської імперії, Османської імперії та Персії) протистояння за Кавказ, закріпив позиції Росії в Закавказзі та суттєво посилив її політичний та економічний вплив на Середню Азію.

Фрадинський О.А.

ТУРКМЕНСЬКИЙ МАНАТ – див. МАНАТ ТУРКМЕНСЬКИЙ.

ТЮТЮНОВІ ВИРОБИ – див. ВИРОБИ ТЮТЮНОВІ.

УГОДА ПРО МІЖНАРОДНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ, ЩО ШВИДКО ПСУЮТЬСЯ І ПРО СПЕЦІАЛЬНІ ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ, ПРИЗНАЧЕНІ ДЛЯ ЦИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ (AGREEMENT ON THE INTERNATIONAL CARRIAGE OF PERISHABLE FOODSTUFFS AND ON THE SPECIAL EQUIPMENT USED FOR SUCH CARRIAGE) – від 01.09.1970 вступила в дію 21.11.1976. Дана **У.** розроблена з метою поліпшення умов збереження якості продуктів, що швидко псуються під час їх перевезення спеціальними транспортними засобами.

У. передбачено: визначення спеціальних транспортних засобів, що використовуються для міжнародного перевезення продуктів, що швидко псуються; порядок перевірки відповідності спеціальних транспортних засобів міжнародним вимогам; методи вимірювання та перевірки ізотермічних властивостей і ефективності пристосувань для охолоджування або для обігріву спеціальних транспортних засобів; зразок свідоцтва, виданого на транспортні засоби, які використовуються для міжнародних сухопутних перевезень продуктів, що псуються; відмітні знаки на спеціальних транспортних засобах, що використовуються для міжнародних перевезень продуктів, що швидко псуються; визначення глибоко заморожених і заморожених продуктів і температурні режими усередині кузова транспортних засобів при перевезенні цих продуктів; температурні режими, при яких повинні перевозитися деякі продукти, що не знаходяться в глибоко замороженому або замороженому стані; класифікацію спеціальних транспортних засобів для перевезення продуктів, що швидко псуються, залежно від коефіцієнта теплопередачі кузова, наявності і потужності джерела холоду і опалювальної установки.

Згідно з **У.** перевірка відповідності ізотермічних транспортних засобів, льодовиків, холодильників і опалювальних транспортних засобів відповідно до встановлених вимог повинна проводитися на випробувальних станціях країни реєстрації.

Гармаш Є.В.

УГОДА З ТАРИФІВ І ТОРГІВЛІ ГЕНЕРАЛЬНА (ГААТ, 1947) – див. ГЕНЕРАЛЬНА УГОДА З ТАРИФІВ І ТОРГІВЛІ (ГААТ, 1947).

УГОДА З ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ 1955 РОКУ ГЕНЕРАЛЬНА (ГАТС) – див. ГЕНЕРАЛЬНА УГОДА З ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ 1955 РОКУ (ГАТС).

УГОДА ЛІЦЕНЗІЙНА (LICENSE AGREEMENT) – вид угоди, зміст якої полягає у тому, що власник певного активу (ліцензіар), який, зазвичай, має нематеріальну форму або може бути легко тиражований, передає права на використання такого активу іншій особі (ліцензіату) за винагороду. У діловій практиці предметом **У.л.** виступають торгові марки, товарні знаки, науково-технічні досягнення та вироби, які є захищеними патентом на виріб, промислові зразки, інтелектуальна власність, права використання об'єктів власності, у тому числі, право на використання об'єктів інтелектуальної власності та право комерційного використання нематеріальних активів тощо.

Відповідно до кількості прав, які надаються ліцензіату, **У.л.** бувають такими: виключна ліцензія, невиключна ліцензія та повна ліцензія. Виключна ліцензія передбачає надання права використання ліцензіату предмету **У.л.** у повному обсязі, на певній території та на певний термін. При цьому залежно від умов угоди ліцензіар або просто зобов'язується не видавати таку саму ліцензію (на той самий предмет та на однаковій території) іншим особам (не має на це право), або є й сам обмеженим у правах щодо використання предмета угоди на тій самій території, тобто, може використовувати предмет **У.л.** тільки у тому обсязі, який він не передав за угодою. Невиключна ліцензія передбачає, що ліцензіар, укладаючи угоду з ліцензіатом, має право використовувати той самий предмет угоди й видавати ліцензії іншим особам на той самий предмет (на тій самій території).

Повна ліцензія передбачає, що ліцензіар передає усі права щодо об'єкта **У.л.** ліцензіату, у тому числі, всі виключні права. Фактично, довгострокова повна ліцензія є близькою за змістом до угоди купівлі-продажу, оскільки ліцензіар у такому разі має виключно формальне право власності, але всі права щодо використання та розпорядження об'єктом **У.л.**, у тому числі право субліцензії, передаються ліцензіату. Середньострокова повна ліцензія, коли термін **У.л.** є значно меншим терміну

цінності предмета **У.л.**, може використовуватися у стратегічних альянсах та за змістом є близькою до угоди середньострокової оренди.

Окремим видом **У.л.** постає субліцензія – різновид ліцензій, яку ліцензіат, що купив ліцензію у ліцензіара, видає третім особам. Звичайно, що ліцензіат у такому разі має купувати виключну, принаймні, виключну на певній території ліцензію. Змістовно за кількістю прав, які передаються, субліцензія повністю залежить від первинної **У.л.** між ліцензіаром та ліцензіатом. Якщо ліцензіат отримав просту невиключну ліцензію, то передавати її надалі за угодою субліцензії він не має права.

Окремою формою ліцензування, яка отримала значне розповсюдження у сфері закладів суспільного харчування, продажу товарів масового споживання, послуг зв'язку та пов'язаних з ними послуг тощо, є франчайзинг, який представляє собою оформлену відповідним чином (на основі укладеної угоди) взаємодію між франчайзером та франчайзі, коли франчайзер передає франчайзі право на використання товарних знаків, брендів, а також технологію ведення бізнесу й отримує за це роялті – певну винагороду.

У.л. завжди укладаються на певний термін. Часто такий термін відповідає терміну морального старіння предмета **У.л.** **У.л.** доволі часто прив'язана до певної території – з метою уникнення конкуренції між ліцензіаром та ліцензіатом, а також між різними ліцензіатами одного ліцензіару – у такому разі, зазвичай, кожному ліцензіату надається виключна ліцензія, яка передбачає його виключне право використовувати предмет **У.л.** на певній території та (але не обов'язково) укладати субліцензійні угоди на такій території.

Залежно від способу укладання **У.л.** може бути угодою приєднання або укладеною у письмовій формі. Угода приєднання часто використовується для програмного забезпечення та інформаційних ресурсів в електронній формі – умови **У.л.** викладені на упаковці з програмним забезпеченням або представлені для ознайомлення на електронному ресурсі, і фактом покупки носія з програмним забезпеченням або використання електронного ресурсу користувач «автоматично» погоджується з наданими умовами. Укладена у письмовій форма **У.л.** повинна містити такі елементи: визначення сторін, предмет угоди та обсяг прав, які передаються, термін дії угоди, територія, на якій діє така угода, розмір винагороди, яку ліцензіат сплачує ліцензіару.

Відповідно до вимог українського законодавства ліцензія та ліцензійний договір не підлягають обов'язковій реєстрації у державних органах, втім, така реєстрація є можливою за бажанням учасників **У.л.** Проведення державної реєстрації є одним із інструментів захисту об'єкта власності ліцензіара та прав обох сторін угоди. Надалі, у разі виникнення непорозумінь, які мають вирішуватися у судовому порядку, саме факт державної реєстрації є вагомим аргументом на користь підтвердження прав як ліцензіата, так і ліцензіара.

Нормативною основою **У.л.** в Україні є ЦКУ та ЗУ «Про авторське право та суміжні права». За змістом ліцензійні угоди є близькими до угод комерційної концесії. Відповідно до ЦКУ особа, яка має виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензіар), надає другій стороні (ліцензіату) дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензію) на умовах, визначених за взаємною згодою сторін з урахуванням вимог, які визначено ЦКУ. Слід зазначити, що зміст **У.л.** принципово не може суперечити положенням ЦКУ, оскільки відповідно до ст. 1109 Кодексу «..умови ліцензійного договору, які суперечать положенням кодексу, є нікчемними». Особливістю нормативного регулювання ліцензійних угод в Україні є апріорне визнання окремих умов **У.л.**, якщо за текстом угоди не вказано інше: відповідно до ст. 1109 Кодексу «... вважається, що за ліцензійним договором надається невиключна ліцензія, якщо інше не встановлено ліцензійним договором», «у разі відсутності в ліцензійному договорі умови про територію, на яку поширюються надані права на використання об'єкта права інтелектуальної власності, дія ліцензії поширюється на територію України». Відповідно до ст. 1110 «у разі відсутності у ліцензійному договорі умови про строк договору він вважається укладеним на строк, що залишився до спливу строку чинності виключного майнового права на визначений у договорі об'єкт права інтелектуальної власності, але не більше ніж на п'ять років».

Погорєлов Ю.С.

УГОДА МІЖ ВЕЛИКИМ КНЯЗЕМ КИЇВСЬКИМ ІГОРЕМ І ВІЗАНТІЙСЬКИМ ІМПЕРАТОРОМ РОМАНОМ І ЩОДО ТОРГІВЛІ ТА СТЯГНЕННЯ МИТА (AGREEMENT BETWEEN THE GRAND PRINCE OF KYIV IGOR AND BYZANTINE EMPEROR ROMAN I ON TRADE AND COLLECTION OF DUTIES) – підписана у Києві в липні 944 р. дипломатичним посольством Візантії і представниками київського князя Ігоря. Угода регламентувала політичні, військові, торговельні та митні аспекти стосунків між двома державами, визначила кордони між територіальними володіннями Києва і Константинополя, умови мореплавства у Чорному та Азовському морях. Тут же обумовлювалися питання надання військової допомоги, взаємного видання злочинців. Це був новий, більш високий, прагматичний міждержавний рівень стосунків двох країн, який докорінно відрізнявся від перемовин у Константинополі у 907 та 912 рр. На відміну від договору Олега з Візантією 912 р., у якому київський володар іменувався «світлим князем» або «світлістю», Ігор протягом усього тексту договору іменується «Великим князем руським», що суттєво підвищувало статус і міжнародний авторитет Київської держави. Окремі

пункти договору з економічних і торговельних питань обговорювалися детально, з урахуванням усіх дипломатичних процедур. І не завжди на користь киян. Так, разом із правом безмитної торгівлі і можливістю «направляти у Грецію...скільки хочуть кораблів з послами і купцями», обговорювалось право постійного контролю візантійських урядовців за переміщенням і поведінкою київського купецтва. Під приводом недопущення торговими людьми з Русі «творити пакості й безчиння», було обмежено час перебування русичів у Константинополі і встановлено контроль за вивезенням ними кожної партії «паволоків» – дорогих шовкових тканин. Відповідно до **У.** 944 р. дозволялося вивозити таких тканин на загальну суму не більше 50 злотників (візантійська монета вагою 4,226 г чистого золота). Відтоді візантійські митники («царські мужі») мали контролювати кожну оборудку з експортованими товарами і на підтвердження її законності опечатували товар власною печаткою. Згідно з новою **У.**, купці-русичі могли заходити до столиці імперії тільки невеликими групами, лише через одну браму і обов'язково у супроводі «царських мужів». Ще однією невигідною для русичів нормою **У.** була згода Ігоря на дозвіл візантійцям чинити риболовлю у гирлі Дніпра, що славилося, на той час, великими осетрами, білугою, іншими цінними видами риби. Для молодої і зростаючої Київської держави **У.** 944 р. була, до певної міри, збалансованою. Водночас врегулювання економічних і політичних відносин з могутньою Візантійською імперією свідчило про зростаючу міць і міжнародне визнання Русі. Ефективними дипломатичними заходами Київська Русь захистила свої економічні інтереси і відкрила для себе дорогу до країн Європи та Близького Сходу.

Після затвердження **У.** торговельні зв'язки між двома державами активізувалися. Транзитні маршрути через Подніпров'я з Візантії в країни Балтії та Московщину і у зворотному напрямі, які тепер забезпечувалися великокняжою дружиною, набули регулярного характеру і помітно поповнювали княжу казну. У Києві сформувалося багате візантійське земляцтво, яке володіло власними складами, крамницями та ринковими будівлями. Візантійські купці приїжджали на Русь великими караванами, привозили сюди вишукані тканини, одяг, вироби зі скла й металу, південні фрукти й пряноші. Разом з ними дорогу на українські землі освоїли численні грецькі митці, ремісники, майстри-будівельники, які на прохання князя, а пізніше, у кінці X ст., за протекцією вищого православного духовенства, виконували найбільш складні роботи з розбудови й оздоблення храмів і княжих будівель. І хоча у стосунках між Візантією і Руссю було чимало протиріч і негативних проявів, у цілому, укладена 944 р. **У.** сприяла економічному й культурному розвитку Київської Русі, піднесенню її торговельного потенціалу і міжнародних зв'язків.

Гальський К.Є.

УГОДА ПЛАТІЖНА (PAYMENT AGREEMENT) – угода між урядами двох чи більше країн, що визначає та регулює порядки розрахунків у зовнішній торгівлі та по іншим грошовим вимогам та зобов'язанням підприємств, організацій і громадян цих країн. На базі міжурядових **У.п.** укладаються міжбанківські угоди. За домовленостями сторін розрахунки між ними можуть здійснюватись у вільно конвертованій валюті; на основі **У.п.** виключно клірингового характеру, тобто шляхом взаємних вимог; на основі вільно конвертованої валюти і клірингу (платіжно-клірингові угоди). Зазвичай **У.п.** укладаються країнами, які ввели валютні обмеження щодо інших країн. В окремих випадках **У.п.** є складовою частиною інших договорів (торгових, кредитних).

Яковенко О.В.

УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА – див. ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ.

УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА – див. ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ.

УГОДА ПРО ЗАСТОСУВАННЯ МИТНИХ ДОКУМЕНТІВ У ПРЯМОМУ АВТОМОБІЛЬНОМУ СПОЛУЧЕННІ ПРИ ПЕРЕВЕЗЕННІ ВАНТАЖІВ (AGREEMENT ON USE OF CUSTOMS DOCUMENTS IN DIRECT AUTOMOBILE CONNECTION AT CARGO TRANSPORTATION OF NOVEMBER, 17, 1983) – підписана у Варшаві 17.11.1983 Народною Республікою Болгарія, Угорською Народною Республікою, Німецькою Демократичною Республікою, Польською Народною Республікою, Союзом РСР, Чехословацькою Соціалістичною Республікою та Фінляндською Республікою з метою спрощення і прискорення митного оформлення вантажних перевезень автомобільним транспортом.

Для України **У.** набрала чинності 06.07.1985. З метою удосконалення правового регулювання міжнародних автомобільних вантажних перевезень 06.03.2002 у Києві було підписано Меморандум про взаєморозуміння щодо спрощення автомобільних перевезень вантажів у регіоні Чорноморського економічного співробітництва.

У. є безстроковою; складається із 21 статті та 3 додатків. У додатку 1 дано визначення понять. Згідно з положеннями **У.** підставою для проведення митного оформлення вантажів є Маніфест АГТ і Скандинавський митний паспорт, що іменуються митними документами і зразки яких наведені у Додатку 2 до **У.** Для перевезення вантажів автотран-

спортними засобами, зареєстрованими в одній з країн-учасниць, крім Фінляндської Республіки, застосовується Маніфест АГТ. Під час перевезення вантажів транспортними засобами перевізників, що зареєстровані у Фінляндській Республіці, застосовується Скандинавський митний паспорт. Митний документ може бути використано лише для одного перевезення, причому вантажі під час перевезення можуть бути частково вивантажені або довантажені. Чинність митного документа припиняється після того, як уповноважені митні чи інші органи підтвердять належне закінчення перевезення вантажів. Порядок користування митними документами регламентується Додатком 3 до **У.**

У. також визначає порядок накладення митного забезпечення (пломбування кузова транспортного засобу), обов'язки і відповідальність перевізника за збереження митного забезпечення. **У.** відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін.

Хома В.О.

УГОДА ПРО МИТО ВІД 10 ВЕРЕСНЯ 1918 РОКУ (AGREEMENT ON DUTY OF SEPTEMBER 10, 1918) – укладена в рамках нового Економічного договору між центральними державами і Україною як додаток № 10 до договору, який підписали у Києві вісім представників від усіх сторін, серед яких, зокрема, були такі відомі на той час особи, як Відфельдт, Гоффінгер, Шіллер, Дюре, Матусевич, Ларочі та ін. Сторони домовилися про те, що з 01.06.1918 центральні держави мали сплачувати лише договірні мита і сплати, а саме: «1) У зносинах між Німеччиною й Україною підставою є постанови торгового і мореплавного договору від 10.02. (29.01.) 1894 включно до доданої до нього частини кінцевого протоколу від 9 лютого 1897 р. у зміненому додатковим договором і протоколом від 28.07. (15.07.) 1904 вигляді, а також мирний договір від 09.02.1918, укладений між Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією і Туреччиною з одного, а Українською Народною Республікою з другого боку. 2) У зносинах між Австро-Угорщиною і Україною є підставою постанови торгового і мореплавного договору від 15.02.1906, а також мирного договору між Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією і Туреччиною з одного, а Українською Народною Республікою з другого боку. 3) У зносинах між Болгарією і Туреччиною з одного, а Україною з другого боку підставою є постанови мирного договору від 09.02.1918 про права найбільш приязної нації, укладеного між Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією і Туреччиною з одного, а Українською Народною Республікою з другого».

Ставки мита, що були вищими за визначені **У.** і які сплачувалися центральними державами до 01.06.1918 (згідно з § 2 угоди), до повернення не належали. За товари, які було ввезено в Україну до 1 червня і за які ще не було сплачено мито, слід було сплатити вищі ставки згідно з постановами російських законів від 15.02.1915 та 18.03.1915 Країни-учасниці угоди зобов'язалися негайно розпочати спільні переговори, щоб в інтересах товарообміну між усіма державами впровадити спрощення і полегшення українських митних формальностей. На аспект угоди про застосування пільгового тарифу до товарів, які ввозяться з Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії і Туреччини особливо звертав увагу директор Департаменту митних зборів Міністерства фінансів П. Андреєв, наголошуючи, що виплачені Центральними державами після 1 червня мита більш високі, у порівнянні з установленими згодою, не підлягають поверненню.

Ченцов В.В., Шуляк С.В.

УГОДА ПРО МІЖНАРОДНЕ ДЕПОНУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ ЗРАЗКІВ 1925 РОКУ (ГААЗЬКА) – див. ГААЗЬКА УГОДА ПРО МІЖНАРОДНЕ ДЕПОНУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ ЗРАЗКІВ 1925 РОКУ.

УГОДА ПРО МІЖНАРОДНЕ ДОРОЖНЄ ПЕРЕВЕЗЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ (ЄВРОПЕЙСЬКА) – див. ЄВРОПЕЙСЬКА УГОДА ПРО МІЖНАРОДНЕ ДОРОЖНЄ ПЕРЕВЕЗЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ.

УГОДА ПРО МІЖНАРОДНЕ ЗАЛІЗНИЧНЕ ВАНТАЖНЕ СПОЛУЧЕННЯ (AGREEMENT ON INTERNATIONAL GOODS TRANSPORT BY RAIL) – відомчий міжнародний нормативний акт, що укладений з метою організації перевезень вантажів у прямому міжнародному залізничному сполученні. **У.** укладена в рамках діяльності та під егідою Організації співробітництва залізниць (ОСЗ) і набула чинності з 01.11.1951. Багатостороння угода була спочатку укладена між національними залізницями соціалістичних країн Європи та Азії. До цього прямі міжнародні вантажні перевезення між СРСР та іншими країнами реалізовувалися в рамках двосторонніх домовленостей. У даний час діє редакція **У.** із змінами і доповненнями за станом на 01.07.2007.

Станом на березень 2014 р. учасниками **У.** є такі країни: Азербайджан (18.06.1993), Албанія, Білорусь (05.06.1992), Болгарія, Угорщина (01.01.2002), В'єтнам, Грузія (18.06.1993), Іран (06.06.1997), Казахстан (18.06.1993), Китай, КНДР, Киргизстан (30.05.1995), Латвія (05.06.1992), Литва (05.06.1992), Молдова (05.06.1992), Монголія, Польща, Російська Федерація, Таджикистан (30.05.1995), Туркменістан (17.06.1994), Узбекистан (18.06.1993), Україна (05.06.1992), Естонія (05.06.1992). Інтереси національних залізниць представляють компетентні міністерства, у підпорядкуванні яких вони знаходяться.

У. за структурою включає преамбулу, вісім розділів (I «Загальні положення», II «Укладення

договору перевезення», III «Виконання договору перевезення», IV «Зміна договору перевезення», V «Відповідальність залізниць», VI «Претензії, позови. Претензійна і позовна давність», VII «Розрахунки між залізницями», VIII «Загальні ухвали»), які налічують 41 статтю та додатки. **У.** складена китайською та російською мовами і укладена на невизначений термін. У разі різного тлумачення текстів уточнення проводяться російською мовою.

Незважаючи на те, що в преамбулі метою **У.** є організація перевезень вантажів у прямому міжнародному сполученні, **У.** є нормативним актом міжнародного залізничного права, що регламентує і регулює основні умови договорів перевезення вантажів. **У.** встановлюється пряме міжнародне залізничне сполучення для перевезення вантажів між залізницями країн-учасниць. Відповідно до § 7 ст. 2 **У.** має обов'язкову силу для залізниць, відправників і одержувачів незалежно від національної (державної) приналежності сторін договору перевезення вантажу.

У. не містить термінології і понятійного апарату щодо тих категорій, які містяться у документі. Основоположний термін «пряме міжнародне залізничне сполучення» у контексті **У.** означає наступне: перевезення вантажів здійснюється залізницями країн-учасниць Угоди за одним договором перевезення у міжнародному сполученні з оформленням одного (єдиного) транспортного документа (накладної) і за єдиною ціною (залізничним тарифом), що встановлюється за весь шлях проходження.

Слід звернути увагу на те, що в **У.** відсутнє поняття «перевізник», яке замінене тотожним поняттям «залізниця». Це є наслідком того, що всі редакції **У.** базувалися на нормах радянського і російського залізничного права. У всіх вітчизняних статутах залізниць, саме залізниця була єдиним суб'єктом договірного права, з яким замовники послуг вступали у відносини, що пов'язані з перевезенням вантажів як у внутрішньому, так і в міжнародному сполученні.

У. не визначає безпосередньо порядок здійснення перевезень вантажів з країн-учасниць Угоди в країни, що не беруть участь в **У.**, і у зворотному напрямі. Також **У.** не забороняє залізницям країн-учасниць одночасно брати участь в інших міжнародних угодах і застосовувати їх положення для договорів перевезення між іншими країнами. Зокрема, країни-учасниці **У.** Албанія, Болгарія, Литва і Польща беруть участь також в Конвенції про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) від 09.06.1999 і в Єдиних правилах до договору про міжнародні перевезення вантажів залізничним транспортом – ЦІМ-КОТІФ.

Окрім самої **У.** країни-учасниці прийняли як документ **У.** Службову інструкцію до Угоди про міжнародне залізничне вантажне сполучення (СІ УМВС). СІ УМВС відноситься тільки до залізниць і не регулює відносин за договором перевезення, тобто відносин між залізницями, відправниками і одержувачами. Службова інструкція регулює тільки відносини між залізницями країн-учасниць **У.** За своїм змістом СІ УМВС є внутрішнім коментарем щодо застосування **У.** – для адміністрацій і працівників залізниць. Проте ці коментарі важливі для розуміння і тлумачення норм і правил **У.**

Ченцов В.В.

УГОДА ПРО ПЕРЕДВІДВАНТАЖУВАЛЬНУ ІНСПЕКЦІЮ (AGREEMENT ON PRESHIPMENT INSPECTION) є елементом системи ГАТТ/СОТ та направлена на усунення труднощів, що виникають у експортерів при реалізації угод з країнами, які використовують передвідвантажувальну інспекцію. **У.** створює механізм розгляду претензій, що дозволяє експортерам, незгідним із переглянутими у результаті інспекції цінами, подати скаргу старшій посадовій особі що здійснює перевірку підприємства або ж передати справу на розгляд претензій у відповідний орган, створений у межах **У.** Складається із преамбули та 9 статтей.

У. застосовуються щодо передвідвантажувальної інспекції, яка здійснюється за договором купівлі-продажу чи розпорядження уряду. В **У.** закріплюються принципи режиму найбільшого сприяння, національного режиму, транспарентності застосування правил, які стосуються передвідвантажувальної інспекції.

У. визначає передвідвантажувальну інспекцію як будь-яку діяльність, пов'язану із перевіркою якості, кількості, ціни, включаючи валютний курс і фінансові умови угоди, правильність митної класифікації товарів, що імпортуються до країни, яка використовує інспекцію.

При встановленні правил проведення інспекції країни-учасниці **У.** повинні керуватись всіма зобов'язаннями, які прийняті ними за усіма угодами СОТ. Свідоцтва про проходження інспекції мають рекомендаційний характер і у випадку незгоди із ними імпортера, митні органи повинні здійснювати звичайні митні процедури щодо митної класифікації, митної вартості й за іншими напрямками. В **У.** детально розглянуті питання перевірки митної вартості. Методика компаній, що здійснюють перевірку, повинна відповідати положенням Угоди про митну вартість СОТ і ця умова має бути зазначена у законодавстві країни-імпортера, що регламентує проведення передвідвантажувальної інспекції.

Ченцов В.В.

УГОДА ПРО СПІВРОБІТНИЦТВО І ВЗАЄМОДОПОМОГУ В МИТНІЙ СПРАВІ ВІД 15 КВІТНЯ 1994 РОКУ. (AGREEMENT ON COOOPERATION AND MUTUAL HELP ON CUSTOM BUSINESS OF APRIL 15, 1994). Дата набуття чинності для України – 31.01.2000.

Державами-учасницями **У.** є: Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Російська Федерація, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан, Україна.

У. складається із 17 статей. Підставами для підписання **У.** є: прихильність до цілей та принципів установчих документів про створення СНД; бажання розвивати дружні відносини, у тому числі шляхом співробітництва в галузі митної справи; прагнення шляхом співробітництва митних служб сприяти розвиткові та прискоренню пасажирського і вантажного сполучення між державами-учасниками, маючи на увазі, що митні правопорушення завдають збитків економічним інтересам. Дотримання митного законодавства і боротьба з митними правопорушеннями можуть успішно реалізовуватись при співробітництві митних служб Сторін.

На підставі **У.** митні служби в рамках своєї компетенції та з дотриманням законодавства держав-учасниць співпрацюють з метою: удосконалення пасажирського і вантажного сполучення між Сторонами; забезпечення правильного стягнення мита, зборів та інших платежів, а також застосування митних пільг; запобігання, припинення та розслідування митних правопорушень.

У. передбачає: спрощення митних формальностей; надання свідчень; боротьбу з незаконним обігом наркотичних засобів і психотропних речовин; передачу відомостей; передачу документів; обмін досвідом і надання допомоги; розслідування; участь у якості експертів і/або свідків; форму і зміст запиту свідчень; виконання такого запиту; використання отриманих відомостей; відшкодування витрат.

Передбачене **У.** співробітництво здійснюється безпосередньо між митними службами. Митні служби видають у рамках своєї компетенції необхідні для виконання **У.** нормативні акти. З метою виконання **У.** митні служби забезпечують взаємне представництво при цих службах, встановлюють необхідні зв'язки між підпорядкованими їм митними органами, а також можуть здійснювати спільний митний контроль.

Положення **У.** не зачіпають зобов'язань, взятих Сторонами відповідно до інших міжнародних договорів. **У.** набуває чинності з дня здавання на зберігання депозитарію третього повідомлення про виконання державами-учасницями, що її підписали, внутрішньодержавних процедур, необхідних для набрання нею чинності. **У.** укладається на п'ять років і автоматично продовжуватиметься на наступні п'ятирічні періоди. Кожна держава-учасниця може заявити про вихід з **У.**, повідомивши про це у письмовій формі, не пізніше ніж за 6 місяців, депозитарія **У.**, який розсилає таку заяву всім державам-учасницям. **У.** відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою держав-учасниць.

Жданова В.П.

УГОДА ПРО ТЕХНІЧНІ БАР'ЄРИ У ТОРГІВЛІ (AGREEMENT ON TECHNICAL BARRIERS TO TRADE) – один із документів СОТ, що присвячені діяльності членів СОТ у сфері міжнародної стандартизації.

У. складається із преамбули, 15 статей та трьох додатків. Поширюється на усі промислові та сільськогосподарські товари. Проте санітарні та фітосанітарні заходи є предметом іншої угоди. В **У.** використовується два терміни «технічний регламент», що включає стандарти, дотримання яких є обов'язковим, та стандарти, дотримання яких є добровільним. **У.** поширюється на процеси виробництва у тих випадках, коли вони змінюють якісні характеристики товарів. **У.** визнає за усіма країнами право встановлювати обов'язкові стандарти – «технічні регламенти», у тому числі вимоги до маркування та пакування товарів. Вони повинні базуватись на науково-обгрунтованих даних, застосовуватись на основі режиму найбільшого сприяння до товарів усіх країн і не повинні бути більш обтяжливими для іноземних товарів у порівнянні із товарами національного виробництва. Такі ж правила встановлені і щодо процесів визначення відповідності стандартів – сертифікації.

У. поширюється на технічні регламенти, стандарти та правила сертифікації. Найважливіша вимога **У.** – зазначені заходи не повинні створювати бар'єри у міжнародній торгівлі. Згідно із **У.** кожна із країн-учасниць СОТ повинна створити свої інформаційні центри, у яких зацікавлені підприємства можуть отримати інформацію щодо технічних регламентів і добровільних стандартів, процедур оцінки відповідності. **У.** вимагає від учасників використання національного режиму щодо заходів, які регулюються даною **У.**

У. зобов'язує країни використовувати міжнародні стандарти як основу при складанні технічних регламентів. Виключенням є лише випадки, коли міжнародні стандарти не можуть застосовуватись у зв'язку із кліматичними, географічними, технологічними особливостями. **У.** передбачено спеціальні процедуру прийняття цих стандартів.

Процедури визначення відповідності стандартам не повинні ставити іноземних постачальників у гіршу ситуацію ніж внутрішні та бути для них дорожчими. В **У.** містяться рекомендації її учасникам взаємно визнавати результати перевірки на відповідність стандартам, укладати угоди про взаємне визнання процесів сертифікації та самих сертифікатів, базувати свої технічні регламенти і системи сертифікації на відповідних міжнародних стандартах та брати участь у роботі Міжнародної організації із стандартизації.

У ст. 6 **У.** розглянуто випадки, коли обов'язкові стандарти можуть бути введені в дію на рівні міс-

цевих органів влади і неурядових організацій. Уряди країн-членів СОТ повинні докладати усіх зусиль для забезпечення дотримання **У.** зазначеними органами. У Додатках до **У.** міститься «Кодекс доброчинної практики з розробки, прийняття та застосування стандартів». Цей кодекс містить основні положення, що регулюють використання стандартів. За ним визнається право країн, що розвиваються не використовувати стандарти, що несумісні із потребами їх розвитку і право на розроблення в міжнародних органах стандартів на товари, що мають особливе значення для країн, що розвиваються.

Положення **У.** містять також зобов'язання надання країнам, що розвиваються необхідної допомоги в розвитку їх систем стандартизації і в реалізації норм **У.** із технічних бар'єрів у торгівлі.

У межах СОТ створений Комітет із технічних бар'єрів у торгівлі, що входить до органів Ради по торгівлі товарами СОТ, для обговорення усіх питань, що належать до діяльності **У.**

Ченцов В.В.

УГОДА ПРО ТОРГОВЕЛЬНІ АСПЕКТИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ВІД 15 КВІТНЯ 1994 РОКУ (AGREEMENT ON TRADE-RELATED ASPECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS OF APRIL 15, 1994 – TRIPS).

Результатом Уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів стало підписання 15.04.1994 **TRIPS,** яка є Додатком 1С до Марракеської Угоди про заснування Світової організації торгівлі. Законом України від 10.04.2008 № 250-VI ратифіковано Протокол про вступ України до Світової організації торгівлі, підписаний у м. Женева 05.02.2008. З набранням чинності Протоколом, Україна приєдналася до Марракеської Угоди про заснування Світової організації торгівлі, невід'ємними частинами якої є угоди та пов'язані з ними правові документи, включені до її додатків, серед яких є **TRIPS**.

TRIPS встановлено мінімальні стандарти з охорони прав інтелектуальної власності та процедури і заходи для їх дотримання. **TRIPS** також визначено міжнародний механізм консультацій і нагляду за дотриманням країнами-членами зазначених стандартів.

Основні вимоги **TRIPS**:

– строки авторських прав мають бути збільшені до 50 років після смерті автора, однак для фільмів і фотографій встановлений строк – 50 років і 25 років відповідно;

– авторське право має бути надано автоматично і не може базуватися на будь-якій «формальності», як, наприклад, реєстрація;

– комп'ютерні програми мають розглядатися у внутрішньому законодавстві держав за такими ж правилами, як і «літературні твори» і отримувати відповідні гарантії захисту.

TRIPS складається з семи частин і 73 статей та містить положення, що встановлюють мінімальні стандарти охорони кожного охоронюваного об'єкта інтелектуальної власності, зокрема охорони авторських прав, патентів, товарних знаків, географічних зазначень, топографій інтегральних мікросхем і комерційних таємниць, а також щодо недобросовісної конкуренції.

Частина I **TRIPS** визначає загальні положення та основні принципи: характер та сфера дії зобов'язань; конвенції з інтелектуальної власності; національний режим; режим нації, яка користується найбільшими перевагами; вичерпання прав; цілі; принципи.

Частина II **TRIPS** встановлює стандарти щодо наявності, сфери дії та використання прав інтелектуальної власності за такими напрямами: авторське право та суміжні права; товарні знаки; географічні зазначення; промислові зразки; патенти; компонування (топографії) інтегральних мікросхем; захист нерозголошуваної інформації; контроль за практикою антиконкурентних дій у договірних ліцензіях. Зокрема, географічне зазначення охороняє високоякісні товари: алкогольні напої, особливі властивості яких зумовлені походженням із певного географічного місця, яке має специфічні природні умови, що в сукупності із виробничими технологіями, досвідом, традиціями та репутацією, створюють ту виняткову якість товару, через яку цей товар має особливо високий попит на ринку.

Частина III **TRIPS** передбачає захист прав інтелектуальної власності та містить такі розділи: загальні зобов'язання; цивільно-правові та адміністративні процедури і засоби правового захисту; тимчасові заходи; спеціальні вимоги щодо заходів на кордоні; кримінальні процедури.

Частина IV **TRIPS** передбачає набуття та підтримання чинності прав інтелектуальної власності та відповідні процедури inter partes.

Частина V **TRIPS** регламентує запобігання та врегулювання спорів та містить такі розділи: відкритість; врегулювання спорів.

Частина VI **TRIPS** передбачає домовленості на перехідний період, технічне співробітництво.

Частина VII **TRIPS** закріплює інституційні домовленості: заключні положення та включає положення і домовленості щодо створення Ради з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності, міжнародного співробітництва, порядку і процедури внесення змін до **TRIPS**, а також умов і правил вжиття винятків щодо безпеки.

Молдован Е.С.

УГОДИ ТОРГОВІ МІЖУРЯДОВІ (INTERGOVERNMENTAL TRADE AGREEMENTS) – нормативно-правові акти, що укладаються урядовими органами різних країн для регулювання обсягу й умов торгівлі між ними.

У. встановлюють обсяг товарів, що взаємно

постачаються протягом певного часу, визначають можливість здійснення торгових операцій понад погоджені контингенти. Коли країни, що укладають **У.**, не мають між собою торгового договору, то в **У.** встановлюється загальний принцип найбільшого сприяння. У ряді **У.** визначається порядок платежів, у тому числі порядок розрахунку при нерівності сум упродовж визначеного періоду. У цьому випадку вони називаються угодами про товарообіг і платежі.

Практика укладення **У.** нарівні з торговими договорами виникла на початку 30-х рр., коли в умовах різко зрослого протекціонізму та введення кількісних і валютних обмежень західні країни виявилися зацікавленими в угодах, що фіксували кількості (контингенти) товарів, у межах яких буде вестися торгівля між договірними країнами. Тоді ж торгові угоди почав укладати і СРСР. У післявоєнний період вони одержали широке поширення в практиці відносин СРСР із соціалістичними, західними і країнами, що розвиваються. Угоди між соціалістичними країнами – членами Ради економічної взаємодопомоги (РЕВ), що з початку 60-х рр. були довготерміновими і укладалися, як правило, на п'ять років на основі координації їхніх народногосподарських планів. Списки товарів, що додавалися до угод і складали їхню невід'ємну частину, визначали контингенти товарів для взаємної торгівлі на даний період. П'ятирічні торгові угоди між соціалістичними країнами уточнювались і доповнювалися щорічними протоколами про товарообіг. До торгових угод країн соціалізму із західними країнами і країнами, що розвиваються, що були, як правило, довготерміновими, також додавалися списки товарів із вказівкою контингентів. В умовах лібералізації зовнішньої торгівлі, коли кількісні обмеження імпорту в основному скасовані, а колишні соціалістичні країни перейшли до ринкової економіки, **У.** старого типу втратили своє значення.

Сьогодні основну роль у регулюванні міжнародної торгівлі мають багатосторонні угоди, серед яких головну роль відіграє Генеральне угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ), що є найважливішою складовою ВМО. Україна уклала ряд **У.** з країнами світу щодо торговельно-економічного співробітництва.

Ченцов В.В.

УГОРСЬКИЙ ФОРИНТ – див. ФОРИНТ УГОРСЬКИЙ.

УКРАЇНСЬКА КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (UKRAINIAN CLASSIFICATION OF GOODS OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY) – товарна номенклатура Митного тарифу України, що використовується з метою тарифного та інших видів регулювання ЗЕД, ведення статистики зовнішньої торгівлі та здійснення митного оформлення товарів.

УКТ ЗЕД розроблено на виконання положень Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування, до якої Україна приєдналася у червні 2002 р. У її основу покладено Гармонізовану систему опису та кодування товарів і Комбіновану номенклатуру ЄС.

Структурно складається із 21 розділу, до складу яких входять 97 груп, що деталізують інформацію про товари, які є об'єктами експортно-імпортних операцій, в частині їх назв, одиниць виміру та товарних кодів. Відповідно до **УКТ ЗЕД** усі товари класифікуються у межах групи – двозначним кодом; товарної позиції – чотиризначним кодом; товарної підпозиції – шестизначним кодом; товарної категорії – восьмизначним кодом; товарної підкатегорії – десятизначним кодом.

До 2013 р. ведення **УКТ ЗЕД** було покладено на ДМСУ, із створенням Міндоходів України ця функція перейшла до зазначеного міністерства.

Уповноважений орган у межах своєї компетенції: здійснює підготовку пропозицій про внесення змін до **УКТ ЗЕД** у зв'язку із внесенням змін до Гармонізованої системи опису та кодування товарів, пояснень та інших рішень щодо її тлумачення ВМО, а також до Комбінованої номенклатури ЄС; приймає рішення про проведення деталізації товарів

в **УКТ ЗЕД** на національному рівні та запровадження додаткових одиниць виміру; визначає процедуру та встановлює форму рішення щодо класифікації товарів в **УКТ ЗЕД**; здійснює розроблення пояснень до товарних підкатегорій **УКТ ЗЕД** (національний рівень деталізації товарів) з метою забезпечення однакового тлумачення та застосування **УКТ ЗЕД**, які мають рекомендаційний характер;

здійснює заходи щодо організації роботи з видання та поширення **УКТ ЗЕД** і пояснень до **УКТ ЗЕД**; поширює інформацію про застосування **УКТ ЗЕД**; веде та зберігає еталонний примірник **УКТ ЗЕД** (на паперовому та електронному носіях); виконує інші функції, пов'язані з веденням **УКТ ЗЕД**.

Для виконання функцій з ведення **УКТ ЗЕД** уповноважений орган має право: одержувати в установленому порядку від міністерств та інших центральних органів виконавчої влади необхідну інформацію; залучати фахівців центральних органів виконавчої влади та наукових установ до роботи з ведення **УКТ ЗЕД**.

Офіційне видання **УКТ ЗЕД** було розроблено та підготовлено до публікації спеціалістами Управління контролю митної вартості та номенклатури ДМСУ А.Д. Войцещуком, Н.Т. Овдієнко, І.Г. Бережнюком та ін., за загальною редакцією М.М. Калень-ського. Опубліковано у 2004 р. Зазначеним авторським колективом у цьому ж році, було видано Пояснення до **УКТ ЗЕД** у 4 томах.

Бережнюк І.Г.

УКРАЇНСЬКА СПІЛКА АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ ТА ЛОГІСТИКИ (UKRAINIAN UNION OF TRANSPORT AND LOGISTICS) – громадська, невиробнича, добровільна асоціація українських міжнародних автоперевізників, експедиторів, експортерів та імпортерів. Заснована у 2001 р. Загальними зборами представників підприємств міжнародних перевізників. Керівними органами **УСАТЛ** є Рада Засновників та Президентська Рада, повсякденну діяльність **УСАТЛ** виконує Ревізійна Комісія. Членами **УСАТЛ** на добровільних засадах є підприємства та організації всіх форм власності і фізичні особи – підприємці, що беруть участь в організації міжнародних, внутрішніх автомобільних перевезень вантажів і пасажирів та здійснюють транспортно-експедиційні, митні, складські послуги, виконують експортно-імпортні операції, інші заходи відповідно до мети статуту.

Спілка нараховує понад 500 транспортно-експедиційних компаній та приватних підприємців, які виконують міжнародні автомобільні перевезення до країн ЄС та Митного Союзу (Білорусь, Російська Федерація та Казахстан) із використанням положень Конвенції про спільну транзитну процедуру країн ЄС та гарантій своїх партнерів у Митному Союзі.

Метою створення **УСАТЛ** є: забезпечення захисту законних прав та інтересів своїх членів в органах державної влади та управління України; надання національним та іноземним митним та іншим уповноваженим державним органам необхідних гарантій при використанні членами **УСАТЛ** встановлених міжнародними та державними актами систем гарантування доставки вантажів до митниць призначення; сприяння подальшому становленню та розвитку ринку міжнародних та внутрішніх автомобільних перевезень в Україні, його інтеграції в європейську транспортну систему, забезпечення партнерських зв'язків з міжнародними та іноземними організаціями і підприємствами, які працюють в галузі автомобільного транспорту та логістики; забезпечення своїх членів необхідною аналітичною, методичною, правовою та іншою інформацією з питань міжнародних автомобільних перевезень та логістики, чинного національного та іноземного транспортного і митного законодавства.

Головними напрямами діяльності **УСАТЛ** є: координація дій своїх членів з питань розвитку ринку транспортних, експедиційних та логістичних послуг внутрішніх та міжнародних автомобільних перевезень в Україні; взаємодія з державними органами та органами місцевого самоврядування, вітчизняними, міжнародними та іноземними організаціями та підприємствами щодо розробки пропозицій та рекомендацій, спрямованих на розвиток та підвищення ефективності автомобільних перевезень у внутрішньому та міжнародному сполученні; представлення інтересів членів **УСАТЛ** перед державними органами та органами місцевого самоврядування, судовими органами, вітчизняними, міжнародними і національними організаціями та підприємствами; участь у розробці конвенцій, угод та внутрішніх правил, які регулюють автомобільні перевезення у міжнародному та внутрішньому сполученні; отримання, розподіл, за погодженням з державними або іншими уповноваженими органами та організаціями, дозволів і квот на здійснення вантажних та пасажирських перевезень; надання допомоги своїм членам у створенні та впровадженні ефективних систем і форм страхування та гарантування інтересів членів спілки; вивчення та поширення досвіду роботи, надання рекомендацій членам спілки щодо ефективного здійснення підприємницької діяльності, залучення членів **УСАТЛ** до участі у заходах, що проводяться з метою розвитку автомобільних перевезень та інших пов'язаннях з ними послуг; координація діяльності у сфері спільних інтересів членів спілки, утвердження взаємної довіри, порядності у взаємовідносинах між членами спілки.

УСАТЛ на професійній основі співпрацює з національними громадськими організаціями України та об'єднаннями, уклала договори про співпрацю із іноземними гарантами переважної більшості країн ЄС і Митного Союзу та надає своїм членам можливість використання їх гарантії при виконанні перевезень до цих країн під митним контролем. За рішенням Європейської Комісії, спілка має право надавати запити до іноземних посольств в Україні з метою отримання професійними водіями безкоштовних багаторазових віз країн ЄС. За підтримки свого стратегічного партнера у Республіці Білорусь, спілка надає своїм членам можливість скористатися комплексом транспортно-експедиційних,

митних, складських та інших пов'язаних послуг у цій країні та країнах Митного Союзу. Партнери спілки забезпечують також гарантії при перевезеннях алкогольних та тютюнових виробів до країн ЄС та Митного Союзу.

Трусов С.І.

УКРАЇНСЬКИЙ МИТНИЙ ОКРУГ (UKRAINIAN CUSTOMS DISTRICT) – орган, що здійснював керівництво діяльністю митників на території України у 1922 –23 рр. Свої повноваження отримав від ліквідованого Відділу митного контролю Управління Уповноваженого Народного Комісаріату Зовнішньої Торгівлі при Раді Народних Комісарів УРСР.

У вересні 1922 р. було прийнято «Положення про Управління Українського митного округу», яким було визначено компетенцію **У.м.о.** – організація митних установ та їх комплектування особовим складом; загальне керівництво, контроль та ревізія діяльності митних установ; контроль за правильністю обчислення та сплати мита та інших податків, що утримувалися при перетині кордону; ведення митної статистики; боротьба з контрабандою.

Митні установи в **У.м.о.** поділялися на 3 класи: митниці I розряду – при залізничних станціях та портах із великим вантажообігом; митниці II розряду – через які могли перевозитись не заборонені до ввезення або вивезення товари (окрім поштових посилок) та які створювалися при річках, озерах, шосейних дорогах; митниці III класу створювалися при ґрунтових дорогах та через які дозволялося перевозити товари, що не вимагали технічної експертизи.

26.10.1923 **У.м.о.** було ліквідовано у зв'язку із створенням СРСР, а усі митниці та митні пости було підпорядковано Головному митному управлінню СРСР.

Ченцов В.В.

УКРАЇНСЬКИЙ СОЮЗ ПРОМИСЛОВЦІВ І ПІДПРИЄМЦІВ (UKRAINIAN UNION OF INDUSTRIALISTS AND ENTREPRENEURS) – громадське добровільне неурядове об'єднання організацій ділових кіл країни та суб'єктів економічної діяльності усіх форм і видів – від великих вертикально інтегрованих корпорацій до малого й середнього бізнесу.

УСПП створено у лютому 1992 р. **УСПП** ставить за мету вплив на економічну політику держави шляхом формування системи партнерства з управлінськими структурами, участі у підготовці законопроектів та інших нормативних актів. З КМУ підписано меморандум про партнерство та співробітництво. Було ухвалено аналогічні угоди з іншими органами влади – Державними податковою та митною службами України, Антимонопольним комітетом, Укрексімбанком, обласними та міськими державними адміністраціями, місцевими радами. У рамках підписаних договорів було створено робочі групи «**УСПП**-ДПСУ», «**УСПП**-ДМСУ», «**УСПП**-Укрексімбанк». Представники **УСПП** беруть участь у роботі громадських рад та колегій центральних й місцевих органів влади.

УСПП є одним із вагомих центрів економічного і соціального життя країни. У складі **УСПП** працює кілька десятків комісій з питань розвитку будівельної галузі, науки, інформатизації та технологій, правових питань тощо. Діє 27 регіональних відділень. Усього Союз об'єднує понад 38 тис. суб'єктів господарювання. З метою поліпшення ділового клімату в державі, зміцнення конкурентоспроможності вітчизняної економіки, підвищення статусу українського бізнесу всередині країни та за її межами **УСПП** сприяє консолідації зусиль промисловців, підприємців і роботодавців та об'єднанню їх потенціалів у загальнодержавних інтересах. Інфраструктура партнерства з владою сприяє реалізації складних проектів з багатьма учасниками, у тому числі у сфері державно-приватного партнерства.

Працюючи в системі **УСПП**, підприємці мають змогу реально впливати на удосконалення податково-митної, регуляторної, дозвільної, кредитної сфери; отримувати консультації і допомогу; вносити пропозиції законотворчого характеру та брати участь в їх обговоренні. **УСПП** допомагає своїм членам у просуванні комерційних інтересів, пошуку партнерів та опануванні нових ринків; підтримує і захищає своїх членів у ситуаціях протистояння з

контролюючими органами, обкладання необґрунтованими штрафними санкціями, недобросовісної конкуренції та рейдерства. Сприяє формуванню системних комунікацій між підприємцями, у тому числі – на міжнародному рівні. Укладено угоди із спорідненими об'єднаннями та торгово-промисловими палатами багатьох країн світу. За кордоном відкрито 21 представництво **УСПП**.

УСПП є партнером таких міжнародних авторитетних організацій як Світовий Банк, UNIDO, ЄБРР, Глобальний договір ООН, USAID, UNDP, ОБСЄ, МВФ, Виконавчий комітет СНД, Фінансово-банківська рада СНД. Підтримує також партнерські взаємовідносини з діловими об'єднаннями країн, що є членами Міжнародного конгресу промисловців і підприємців, у тому числі у державах СНД, ЄврАзЕС, у Польщі, Угорщині, Китаї, Італії, Бразилії, Південно-Африканській Республіці й Індонезії. У 2008 р. **УСПП** приєднався до Глобального договору ООН – Всесвітньої ініціативи, спрямованої на сприяння соціальної відповідальності бізнесу. З ініціативи **УСПП** у 2012 р. прийнята Національна стратегія соціальної відповідальності бізнесу в Україні. Вбачається, що її впровадження у життя стане стимулом для роботи підприємств і бізнесових установ (організацій) на принципах корпоративної соціальної відповідальності.

Трусов С.І.

УКРАЇНСЬКІ ТОВАРИ – див. ТОВАРИ УКРАЇНСЬКІ.

УМОВИ КОНТРАКТУ ВАЛЮТНІ (CURRENCY CONDITIONS OF THE CONTRACT) – узгоджені між експортером та імпортером і зафіксовані у зовнішньоторговельному контракті умови, в яких визначено: валюту ціни контракту; валюту оплати розрахунків між експортером та імпортером (вона може збігатися з валютою ціни чи бути іншою); курс перерахування валюти ціни у валюту оплати, якщо вони не збігаються; різного роду застереження, що захищають сторони від валютного ризику (у разі несприятливої зміни валютного курсу чи падіння купівельної спроможності окремих валют); умови розрахунків (оплата готівкою чи в кредит); форму розрахунків, засоби оплати (векселі, чеки тощо). Правильність визначення **У.к.в.** забезпечує отримання оплати вчасно і в повному обсязі. Неправильний вибір умов може призвести до значних втрат.

Шнирков О.І.

УМОВИ ЛІЦЕНЗІЙНІ (LICENCE PROVISIONS) – нормативно-правовий акт, положення якого встановлюють кваліфікаційні, організаційні, технологічні та інші вимоги для провадження певного виду господарської діяльності. Суб'єкт господарювання зобов'язаний провадити певний вид господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, відповідно до встановлених для цього виду діяльності **У.л.**

В **У.л.** щодо видів господарської діяльності, для провадження яких необхідні спеціальні знання, включаються кваліфікаційні вимоги до працівників суб'єктів господарювання – юридичних осіб та (або) до фізичних осіб-підприємців. У разі, якщо для провадження певних видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, необхідні особливі вимоги щодо будівель, приміщень, обладнання, інших технічних засобів, такі вимоги включаються до ліцензійних умов.

В **У.л.** встановлюється вимога до суб'єкта господарювання щодо необхідності подання повідомлення органу ліцензування про зміну даних, зазначених у документах, що додавалися до заяви про видачу **У.л.**, у визначений законодавством строк.

У.л. та зміни до них підлягають оприлюдненню у порядку, встановленому законодавством, і набирають чинності через десять днів з дати державної реєстрації нормативно-правового акта, якщо в ньому не передбачений пізніший строк набрання чинності.

Долобанько В.В.

УМОВИ ПЛАТЕЖІВ (TERMS OF PAYMENTS) – обов'язковий розділ зовнішньоекономічного контракту, що містить інформацію про валюту угоди та валюту платежу, термін платежу, спосіб платежу, форму розрахунків, застереження, спрямовані на зменшення або усунення валютного ризику.

Валюта платежу – це валюта, в якій здійснюється оплата товару. Нею може бути валюта країни-експортера, валюта країни-імпортера або валюта третьої країни. Валюта ціни (валюта угоди) – це валюта, в якій фіксується вартість товару. Це може бути валюта країни-експортера, валюта країни-імпортера, валюта третьої країни або міжнародна розрахункова грошова одиниця. Валюта платежу може збігатися або не збігатися з валютою ціни товару. В останньому випадку в угоді зазначається курс, за яким валюта ціни має обмінюватись у валюту платежу. Це може бути курс на день платежу або середній курс за період. Сторони встановлюють у контракті конкретні терміни платежу. Якщо вони не встановлені угодою, то визначаються торговими звичаями міжнародної практики.

Способи платежу визначають співвідношення часу оплати за товар та його фактичного постачання. Основними способами платежу є: готівковий платіж; платіж авансом; платіж у кредит; кредит з опціоном, тобто правом вибору готівкового платежу. Платіж готівковий включає всі види розрахунків, за якими товар оплачується повністю: у період від моменту його готовності для експорту до моменту переходу товару або товаророзпорядчих

документів у розпорядження покупця; в момент переходу товару чи зазначених документів до покупця. Формами розрахунків при готівковому платежі можуть бути чек, переказ, акредитив, інкасо.

Авансові платежі випереджають рух товарів, за які здійснюється платіж. Якщо імпортер оплачує товар авансом, він кредитує експортера. У міжнародній практиці авансові платежі використовуються у торгівлі дорогоцінними металами, ядерним паливом, зброєю. Імпорт дорогого обладнання суден і літаків, виготовлених за індивідуальним замовленням, як правило, передбачає часткові авансові платежі. Розрахунок у кредит може бути комерційним і банківським. Якщо міжнародні розрахункові операції здійснюються після переходу товару у власність імпортера, то має місце його кредитування експортером. Комерційний кредит може передбачати надання вексельного кредиту (виставлення тратти), розстрочки платежу або кредитування за відкритим рахунком. Кредит з опціоном (правом вибору) готівкового платежу передбачає надання імпортеру права скористатися відстрочкою платежу за придбаний товар, але з позбавленням знижки, яка надається за умов готівкового платежу.

Низка товарів продається за стандартними правилами постачання, розробленими ГАТТ (вони передбачають певні форми розрахунків та інші валютно-фінансові умови). Наприклад, валютою ціни є долар США у торгівлі сирою нафтою, газовим конденсатом, цукром-сирцем, кавою, алюмінієм, нікелем, оловом, цинком, виробами з хутра. В англійських фунтах стерлінгів визначаються ціни на західноєвропейських біржах на какао-боби, картоплю, ячмінь, свинець, мідь, каучук. Відповідно до порядку котирування цін товарів на біржах визначається валюта ціни та валюта остаточного платежу.

Формами міжнародних розрахунків можуть бути чеки, переказні векселі (тратти), банківські перекази, документарне інкасо, документарний акредитив, система відкритих рахунків, пластикові картки. Для страхування від валютних ризиків використовують валютні застереження – договірні умови, які включаються у зовнішньоекономічну угоду і можуть бути переглянуті під час виконання угоди. Раніше застосовувалося золоте застереження, яке базувалося на фіксації золотого вмісту валюти платежу на дату укладення угоди та на перерахунок суми платежу пропорційно зміні цього золотого вмісту на дату виконання угоди. На сучасному етапі застосовують валютні застереження та товарно-цінові застереження.

Валютне застереження – це умова міжнародної зовнішньоекономічної угоди, яка передбачає перегляд суми платежу прямопропорційно зміні курсу валюти застереження (фактично валюти ціни) з метою страхування експортера (або кредитора) від ризику знецінення валюти платежу. Валюта платежу ставиться у залежність від більш стійкої валюти застереження (валюти ціни). В умовах посилення нестабільності плаваючих валютних курсів широко застосовуються багатовалютні (мультивалютні) застереження.

До товарно-цінових застережень належать: застереження щодо змінної (ковзаючої) ціни, коли ціна підвищується за умови зростання ціноутворюючих складових; індексація, яка передбачає перегляд суми платежу пропорційно зміні індексу цін за період з дати підписання до моменту виконання угоди. Є також комбіновані валютно-товарні застереження, які передбачають регулювання суми платежу залежно від зміни товарних цін і валютних курсів. Якщо товарні ціни та курс валюти застереження змінюються в одному напрямку, то сума платежу перераховується на найбільший відсоток відхилення. Якщо напрямки їх динаміки не збігаються, то сума платежу змінюється на різницю між відхиленнями товарних цін і валютного курсу.

Яковенко О.В.

УМОВИ ПОСТАВКИ БАЗИСНІ (BASIC TERMS OF DELIVERY) – передбачені договором на поставку товару умови визначення місця передачі права власності на товар, розподілу витрат покупця та продавця щодо навантаження, розвантаження, транспортування і страхування товару, визначення відповідальності за втрату чи пошкодження товару, а також визначення інших обставин або дій, обов`язок виконання яких покладено на продавця і покупця товару при його купівлі-продажі та транспортуванні.

У.п.б. можуть зазначатися як в договорах купівлі-продажу, так і в договорах фінансового чи оперативного лізингу (оренди). **У.п.б.** встановлюють базисну ціну на товар, яка залежить від того, чи включаються витрати на страхування, транспортування та інші витрати у ціну товару чи ні, а також регламентують конкретні (базисні) обставини та дії, обов`язок виконання яких покладено на продавця та покупця. **У.п.б.** забезпечують узгодження дій контрагентів та спрощують вирішення спорів, що виникають при купівлі-продажу товару та його доставці. Особливості використання **У.п.б.** регламентовані міжнародною практикою. З метою уніфікації тлумачення **У.п.б.** Міжнародна торговельна палата розробила і випустила у 1953, 1980, 1990, 2000 та 2010 рр. Міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів «Інкотермс» (International Commercial Terms).

У.п.б. товару, зазначені в зовнішньоекономічному договорі, враховуються для перевірки правильності декларування митної вартості товару та нарахування митних платежів, а саме визначення питання щодо включення або невключення транспортних, страхових та інших витрат до **У.п.б.** товару. У разі невключення транспортних, страхових та інших витрат до **У.п.б.** товару та недекларування їх вартості, відповідні контролюючі органи збільшу-

ють митну вартість товару на суму транспортних, страхових та інших витрат, понесених при доставці даного товару до митного кордону.

Медвідь Ю.О.

УМОВИ, ЩО СПРИЯЮТЬ ВЧИНЕННЮ ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ (CONDITIONS CONDUCIVE TO VIOLATIONS OF CUSTOMS RULES) – комплекс явищ соціальної дійсності, які безпосередньо не породжують порушення митних правил, але є тими обставинами, що сприяють їх виникненню та існуванню.

У. складають середовище, обстановку, в якій порушення митних правил виникають, існують і розвиваються.

У. поділяються на: супутні, які створюють загальний фон правопорушення (обставини місця і часу порушення митних правил); необхідні, тобто ті конкретні обставини зовнішнього середовища, які уможливлюють вчинення правопорушення (сприяння митників, складна конструкція деяких механізмів, які використовуються для приховування предметів від митного контролю тощо); достатні – сукупність всіх необхідних умов, за яких порушення митних правил може бути вчинено у будь-який час.

За джерелом виникнення **У.** поділяються на об'єктивні та суб'єктивні. До об'єктивних умов, що сприяють вчиненню порушень митних правил, належать недоліки організаційного, технічного характеру (недостатнє технічне забезпечення митних органів, відсутність необхідної кількості робочих місць у прикордонних районах; значна різниця між цінами на товари на внутрішньому ринку і ринках суміжних держав тощо). Суб'єктивними умовами, що сприяють вчиненню порушень митних правил, є демографічні, соціально-психологічні особливості особи, тимчасові психічні стани.

Змістовна сторона **У.** характеризується різноманіттям їх проявів у різних сферах суспільного життя: економічній, соціальній, політичній, духовній тощо.

Обрання конкретних засобів вчинення порушення митних правил, вибір конкретного об'єкта протиправного посягання, спричинення шкоди у конкретних випадках визначаються значною мірою **У.**

Умовою вчинення окремого порушення митних правил є та конкретна життєва ситуація, в якій опинився правопорушник, тобто ті обставини, що характеризують стан зовнішнього середовища (стан охорони державного кордону, пасивна поведінка очевидців порушення, сприяння митників у скоєнні правопорушення, втома (перевтома), фізичне або нервово-психологічне перенавантаження працівника митниці, що знижує ефективність контролю за переміщенням товарів через кордон, фіксований інтервал часу митного контролю, велика кількість пасажирів, вантажів тощо), а також обставини, які характеризують саму особу (наявність навичок приховування предметів незаконного переміщення тощо).

Конкретна життєва ситуація – це певне поєднання об'єктивних обставин у житті людини, що безпосередньо впливають на її поведінку в даний момент. **У.** є тільки ті події або стани, які сформували намір вчинити протиправне діяння.

Реагуючи на конкретну ситуацію, правопорушник діє відповідно до ситуації, що склалася, та власних психологічних особливостей. Порушення митних правил також пов'язані з невмінням соціально адаптовано виходити зі складної, напруженої ситуації. Невирішені тривалі конфлікти можуть спричинити у людини невір'я в дієвість існуючих норм і влади, цинізм тощо.

Соціально адаптований вихід із гострих, конфліктних ситуацій при переміщенні громадянами товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України вимагає відповідної етичної культури, володіння відповідними уміннями, гнучкості позицій як з боку громадян, так і з боку працівників митниці, що здійснюють митний контроль.

Сєрих О.В.

УМОВНЕ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ МИТНИМИ ПЛАТЕЖАМИ – див. ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ МИТНИМИ ПЛАТЕЖАМИ УМОВНЕ.

УМОВНИЙ ВИПУСК ТОВАРІВ – див. ВИПУСК ТОВАРІВ УМОВНИЙ.

УМОВНО-БЕЗМИТНЕ ВВЕЗЕННЯ – див. ВВЕЗЕННЯ УМОВНО-БЕЗМИТНЕ.

УНІВЕРСАЛ ОСТАФІЮ СТАМАТАЄНКУ НА ЗБИРАННЯ ПОДАТКІВ З ІНОЗЕМНИХ КУПЦІВ ВІД 28 КВІТНЯ 1654 РОКУ (UNIVERSAL TO OSTAFII STAMATAIENKO ON COLLECTING TAXES FROM FOREIGN MERCHANTS OF APRIL 28, 1654) – нормативно-правовий акт гетьмана Б. Хмельницького, який заклав основи формування митної служби в Гетьманській державі. Аналіз тексту **У.** дає підстави вважати, що він поєднував у собі ознаки сучасного Митного кодексу та Митного тарифу.

Як сучасний аналог Митного кодексу, **У.** встановлював підпорядкування митної служби Військовому скарбу; визначав її керівника («дозорца наш») – Остафія Стоматаєнка; запроваджував суворий фінансовий контроль, встановлював відповідальність за контрабандне перевезення товарів та зобов'язував державних управлінців усіляко підтримувати діяльність митників – «а если би ко-

торіє спротивились і оному вишемененному дозорци нашему або фактором о повинности звиклой отдават не похотіли, таковых приказуєм полковником, сотником, атаманом карат і во всем дозорци нашому помочним бити, іначей не чинячи под срокгим каранєм войсковим». При виявленні фактів контрабанди половину її вартості отримував митник, а інша половина направлялася до Військового скарбу – «теди позволяєм ему той увес товар забрат, з которого товару ему половину, а до скарбу войскового половицу належит».

В якості Митного тарифу **У.** визначив предмети митного оподаткування – хутро соболів, лисиць, куниць; текстиль (шовк, коверці, килими, завої, мусельбеси, киндяки); коштовності (золото, срібло, дорогоцінне каміння, перли) та «інших дробних і розних товаров». **У.** встановлювалися ставки мита, до прикладу, із сорока соболів – 6 золотих («од сорока соболей золотих шист»), або ж від коштовностей – із кожних 100 талярів битих по 5 золотих («хто би провадил з землі нашой золото, сребро, каміне дорогое, перла, і із тих товаров од ста таляров – по золотих пят»). Визначав коло платників податків – «од купцов чужоземских, то ест от греков, ормянов і турков».

Дари в Чигирині. Художник Т. Шевченко, 1944 р.

У. дозволив впорядкувати митну систему та поліпшити стан державних фінансів за рахунок адміністрування митних платежів.

Ченцов В.В.

УНІВЕРСАЛЬНИЙ АКЦИЗ – див. АКЦИЗ УНІВЕРСАЛЬНИЙ.

УНІФІКОВАНА МИТНА КВИТАНЦІЯ МД-1 – див. КВИТАНЦІЯ МД-1 (УНІФІКОВАНА МИТНА КВИТАНЦІЯ МД-1).

УПАКОВКА (PACKAGING) – предмети, матеріали або засоби, що використовуються для захисту товару, сировини при переміщенні та зберіганні, а також безпосередньо процес і комплекс заходів щодо підготовки товару до цих дій. Розрізняють три рівні **У.**: внутрішня – місткість, у якій безпосередньо зберігається товар, зовнішня – **У.** призначена для захисту внутрішньої упаковки та транспортна – використовується для забезпечення цілісності й неушкодженості зовнішньої **У.** при переміщенні товару.

У. виконує такі функції: призначена для збереження властивостей, якостей предметів після їх виготовлення, а також для зручності транспортування; є своєрідним рекламоносієм; комунікативний засіб (розміщення інформації про товар, адресованої споживачам); може виступати елементом товару (дозатор), засобом обмеження доступу для дітей; може мати елементи контролю цілісності упаковки.

Невід'ємними елементами **У.** є маркування та друкована інформація, етикетки, вкладиші. Як правило, **У.** виготовляють з деревини, алюмінію, тканини, скла, паперу, целофану та ін.

У процесі оформлення митних декларацій використовують класифікатор видів **У.**, в якому наводиться код упаковки та її назва українською і англійською мовами. Серед основних вимог до **У.** виділяють такі: врахування потреб споживачів щодо об'єму та ваги продукту (за результатами сегментування ринку відповідно до демографічного принципу), зручність відкриття без підручних засобів; безпечність; естетичність; можливість повторного використання. Незважаючи на сучасні дизайнерські рішення й переважання рекламної функції **У.** повинна виконувати основне призначення – забезпечувати захист товару при його переміщенні від виробника до споживача. Тому сьогодні при транспортуванні досить активно використовуються пакети, піддони та контейнери, технічні характеристики яких визначаються міжнародними нормами.

Вітчизняним законодавством окреслено вимоги до інформації, що повинна бути розміщена на **У.**, а саме: вона повинна бути релевантною, доступною, достовірною та своєчасною, що створює передумови для свідомого і компетентного вибору товарів. Зокрема, на етикетках харчових продуктів повинна бути розміщена така інформація: назва продукту, адреса і телефон виробника, адреса потужностей виробництва, а для імпортованих продуктів – назва, повна адреса і телефон імпортера; кількість нетто харчового продукту; склад продукту, калорійність та поживна цінність в розрахунку на 100 грам; кінцева дата споживання, номер партії виробництва; умови зберігання та використання; застереження й обмеження для споживання окремими категоріями споживачів, якщо продукт може спричинити негативний вплив на здоров'я людини. Проте, на етикетці забороняється розміщення інформації про дієтичність та функціональні характеристики товару без дозволу МОЗУ.

Руда Т.В.

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА (ПРЕДСТАВНИК ДЕКЛАРАНТА) – див. ОСОБА УПОВНОВАЖЕНА (ПРЕДСТАВНИК ДЕКЛАРАНТА).

УПОВНОВАЖЕНИЙ ВАНТАЖОВІДПРАВНИК – див. ВАНТАЖОВІДПРАВНИК УПОВНОВАЖЕНИЙ.

УПОВНОВАЖЕНИЙ ВАНТАЖООДЕРЖУВАЧ – див. ВАНТАЖООДЕРЖУВАЧ УПОВНОВАЖЕНИЙ.

УПОВНОВАЖЕНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ОПЕРАТОР (УЕО) (AUTHORIZED ECONOMIC OPERATOR) – учасник ЗЕД, діяльність якого схвалена митною адміністрацією як така, що відповідає нормам ВМО або стандартам забезпечення безпеки ланцюга поставки товарів.

В Україні **УЕО** – це підприємство, створене відповідно до вітчизняного законодавства, яке відповідає умовам, встановленим МКУ, та має право користуватися спрощеними митними процедурами. Статус **УЕО** надається підприємству митницею шляхом видачі сертифіката **УЕО** та включення його до Єдиного реєстру **УЕО**. Підприємству може бути видано сертифікати **УЕО** таких видів: на спрощення митних процедур; щодо надійності і безпеки; на спрощення митних процедур та щодо надійності і безпеки. **УЕО** може стати підприємство: яке здійснює ЗЕД протягом не менше трьох років до дня звернення до митниці з заявою про надання відповідного статусу. У підприємства мають бути відсутні невиконані зобов'язання із сплати митних платежів та пені, суми непогашеного грошового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки, а також заборгованості відповідно до податкового законодавства; відсутні факти притягнення посадових осіб підприємства до адміністративної відповідальності за порушення митних правил; наявна така система обліку товарів, яка дає змогу порівнювати документи і відомості, що надаються митним органам при здійсненні митного контролю та митного оформлення, з документами і відомостями про провадження господарської діяльності.

УЕО, якому видано сертифікат щодо надійності і безпеки, можуть бути надані такі спеціальні спрощення: зменшений обсяг відомостей, які необхідно надати митному органу до прибуття (вибуття) на митну територію України товарів, транспортних засобів комерційного призначення; їх тимчасове зберігання під час перебування під митним контролем на території **УЕО**; зняття митного забезпечення без отримання дозволу митниці; відправка товарів з приміщень **УЕО** без пред'явлення їх митному органу відправлення. **УЕО**, якому видано сертифікат на спрощення митних процедур, можуть бути надані такі спеціальні спрощення: здійснення митного контролю в першочерговому порядку; розміщення товарів на складі тимчасового зберігання закритого типу без отримання дозволу митного органу; звільнення від надання гарантії при здійсненні внутрішнього митного транзиту товарів (крім підакцизних); митне оформлення товарів на об'єктах оператора; подання однієї митної декларації, якщо протягом певного, погодженого з митним органом часу, товари неодноразово ввозяться на митну територію України або вивозяться за її межі однією особою за одним зовнішньоекономічним договором. **УЕО**, якому видано сертифікат на спрощення митних процедур та щодо надійності і безпеки, можуть бути надані одночасно спеціальні спрощення, визначені для першої та другої групи **УЕО**.

УЕО нарівні з митними органами, мають забезпечувати безпеку та надійність міжнародного ланцюга поставок товарів. У той же час для суб'єктів ЗЕД, що зареєстровані як **УЕО**, з'являється можливість мінімізувати фінансові та часові витрати на здійснення митних операцій.

Вакульчик О.М.

УПОВНОВАЖЕНИЙ ЕКСПОРТЕР – див. ЕКСПОРТЕР УПОВНОВАЖЕНИЙ.

УПОВНОВАЖЕНИЙ НАРОДНОГО КОМІСАРІАТУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ (НКЗТ) СРСР ПРИ РАДІ НАРОДНИХ КОМІСАРІВ УРСР (AUTHORIZED REPRESENTATIVE OF NATIONAL COMMISSARIAT OF FOREIGN TRADE (NCFT) OF THE USSR UNDER THE COUNCIL OF NATIONAL COMMISSARS OF THE UKRSSR) – посадова особа НКЗТ, в службові обов'язки якої входили нагляд за діяльністю митних установ на території України та координація і узгодження їх роботи із тенденціями у сфері ЗЕД, торгівлі та митної справи союзного рівня.

Основними завданнями **У.** було визначено: вивчення внутрішнього та зовнішніх ринків, експортно-імпортного потенціалу республіки та можливостей його підвищення; розробка експортно-імпортного плану республіки та узгодження його на союзному рівні; нагляд за зовнішньоторговельними операціями установ, організацій та фізичних осіб; нагляд за дотриманням законодавства із питань зовнішньої торгівлі та державної торговельної монополії; видача ліцензій та дозволів на ввезення та вивезення товарів; економічне консультування з питань зовнішньої торгівлі тощо.

У сфері митної справи на **У.** покладалися такі функції: нагляд за дотриманням республіканськими митними установами законодавства; ревізія діяльності митних установ; розгляд скарг на діяльність митників та реагування на них ; розробка конкретних заходів боротьби з контрабандою на союзному рівні; представництво в органах республіканської влади з питань митного управління.

У. безпосередньо підпорядковувалися усі аген-

ти та органи НКЗТ на території республіки. У його розпорядженні перебували усі грошові та матеріальні фонди, які виділялися як на союзному, так і республіканському рівні для здійснення зовнішньоторговельних операцій. Для виконання покладених завдань при **У.** створювалося спеціальне управління. Для здійснення комерційних операцій при **У.** за окремим дозволом НКЗТ могла бути організована Державна експортно-імпортна контора (Держторг).

Ченцов В.В.

УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ДЕРЖАВНЕ (STATE ADMINISTRATION OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY) – процес впливу уповноважених органів державної влади різного рівня на ЗЕД суб'єктів господарювання з метою підвищення її ефективності й результативності.

Принципова структура інститутів системи державних органів, що здійснюють управління ЗЕД в промислово розвинутих країнах і в країнах, що розвиваються виглядає майже однаково. Вона містить органи законодавчої влади та низку органів виконавчої влади, на чолі яких перебувають Кабінет міністрів, профільне міністерство та митні органи.

Вищим законодавчим органом, що здійснює **У.** в Україні є ВРУ. Вона формує законодавчу базу у сфері ЗЕД, а саме: розглядає, затверджує та змінює структуру органів державного регулювання; укладає і ратифікує міжнародні договори України; встановлює правові режими на території України.

Загальне керівництво ЗЕД в Україні здійснює КМУ на основі прийнятих нормативних актів управління ЗЕД. У підпорядкуванні КМУ знаходяться Міністерства, Державні комітети, Центральні органи влади зі спеціальним статусом та інші центральні органи та установи. Питання управління у сфері ЗЕД знаходяться у компетенції зразу декількох органів виконавчої влади серед яких ключову позицію займає Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (Мінекономрозвитку України), яке забезпечує проведення єдиної зовнішньоекономічної політики; здійснює контроль за державними суб'єктами ЗЕД, дотриманням законів України.

Мінекономрозвитку України здійснює регулювання та контроль за питаннями, що стосуються забезпечення складання балансу платежів, зведеного валютного плану, коригування розмірів митних тарифів, порядку проведення митних операцій, режиму і ліцензування в Україні, укладання міжурядових угод і контролю за їх реалізацією і т.д. При цьому у процесі управління зовнішньоторговельною діяльністю задіяна велика кількість фахівців, що працюють в різних напрямах управління в галузі економіки.

Важливе місце у структурі державного управління ЗЕД в Україні щодо реалізації функції **У.** посідає Міндоходів (з травня 2014 р. ДФСУ), яке є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ.

До складу центральних органів виконавчої влади у сфері управління ЗЕД також належить Державна служба експортного контролю України, яка здійснює оперативне **У.** щодо обсягів квотування та ліцензування експорту, асортименту експортних товарів тощо. Основними завданнями Держекспортконтролю України є: реалізація державної політики у галузі державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення, подвійного використання та інших товарів, що не внесені до списків товарів, що підлягають державному експортному контролю та щодо яких відповідно до законодавства можуть бути застосовані процедури державного експортного контролю, а також внесення пропозицій щодо її формування; захист національних інтересів та зміцнення міжнародного авторитету України під час здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів шляхом забезпечення виконання міжнародних зобов'язань України, пов'язаних із нерозповсюдженням зброї масового знищення, засобів її доставки та обмеженням передач звичайних видів озброєння для недопущення їх застосування у терористичних та інших протиправних цілях; сприяння розвитку міжнародного співробітництва та взаємодії з відповідними органами іноземних держав і міжнародними організаціями з питань нерозповсюдження та експортного контролю.

Державне управління валютно-фінансовими операціями у сфері ЗЕД здійснює НБУ, який реалізує валютну політику держави; регулює курс національної валюти; здійснює облік та розрахунки по одержаних державних кредитах і позиках; здійснює зберігання та використання золотовалютного резерву України; представляє інтереси держави у відносинах з центральними банками інших країн; видає ліцензії на здійснення комерційними банками операцій в іноземній валюті.

Крім центральних органів державного управління регулювання та контроль ЗЕД здійснюють і органи місцевого самоврядування, які здійснюють реєстрацію суб'єктів ЗЕД (як суб'єктів господарської діяльності); контролюють функціонування суб'єктів ЗЕД на регіональному рівні; контролюють придбання, продаж і обмін валют на валютних аукціонах і біржах, міжбанківському валютному ринку. Державне управління ЗЕД на місцевому рівні здійснюється на основі законів, постанов, розпоряджень, наказів, що надходять від органів центральної влади.

Івашова Л.М.

УПРАВЛІННЯ КОРДОНАМИ КОМПЛЕКСНЕ (INTEGRATED BORDER MANAGEMENT) – спосіб управління транскордонними операціями для забезпечення ефективності та дієвості процесів та процедур, що використовуються усіма контролюючими відомствами, які відповідають за безпеку

на кордоні, а також нормативних вимог, які застосовуються для пасажирів, товарів, транспортних засобів, що переміщуються через кордон. Ціль **У.к.к.** – спрощення процедур торгівлі і митного оформлення пасажирів при дотриманні безпеки кордонів

У.к.к. складається із двох компонентів: внутрішньої системи управління кордонами, яка передбачає проведення внутрішньої координації дій відомств в одній країні чи митного союзу; міжнародної системи управління кордонами при співробітництві між сусідніми країнами і торговими партнерами. У кожному із зазначених компонентів співробітництво здійснюється на місцевому, регіональному та центральному рівні.

Перевагою **У.к.к.** на державному рівні є більш ефективне надання послуг на кордоні, наприклад скорочення числа дублюючих одне одного процедур і протиріч між різними відомствами за рахунок розробки та впровадження системи. **У.к.к.** також дозволяє отримати економію за рахунок ефекту масштабу, спільного використання інформаційних та комунікаційних систем, їх розробки, перехресного навчання та об'єднання ресурсів. Більш широкий обмін інформацією і оперативними даними матиме позитивний вплив на усі прикордонні відомства та дозволить підвищити ефективність управління ризиками. Застосування **У.к.к.** надає переваги і для торгових організацій та пасажирів завдяки зменшенню кількості перевірок та витрат часу при перетині кордону, а отже й транспортних витрат.

Яковенко О.В.

УПРАВЛІННЯ МИТНИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ПОДАТКІВ КОРОЛІВСТВА ІСПАНІЯ – див. МИТНИЦЯ ІСПАНІЇ.

УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СЛУЖБОЮ – див. ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СЛУЖБОЮ.

УПРАВЛІННЯ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ БОСНІЇ ТА ГЕРЦЕГОВИНИ – див. МИТНИЦЯ БОСНІЇ І ГЕРЦЕГОВИНИ.

УПРАВЛІННЯ У МИТНІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ СТРАТЕГІЧНЕ (STRATEGIC MANAGEMENT IN THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – система управління, яка реалізувалась ДМСУ і полягала у формулюванні стратегічних і тактичних цілей та пріоритетів діяльності митної служби України щодо реалізації державної політики у сфері державної митної справи задля задоволення запитів клієнтів (суб'єктів ЗЕД та громадян, які перетинають митний кордон та громадян України, які сплачуючи податки державі, є замовниками послуг щодо виконання економіко-регулятивних і захисних функцій митною службою України) на основі партнерства і довіри громадськості та визначення шляхів, форм, методів і принципів їх досягнення.

У систему управління митною службою України поступово імплементувались методи **У.** Держмитслужбою України реалізувалось стратегічне планування як перший етап, в результаті чого здійснювались такі відносно нові управлінські дії, як:

1. Формування місії та цілей митної служби України. Так, у 2010 р. ДМСУ розпочала процес реформування управління митною службою України в рамках схваленої Колегією ДМСУ Концепції реформування діяльності митної служби України «Обличчям до людей», розрахованої на 2010 – 2015 рр. У цьому документі чітко була визначена місія митної служби України, яка полягала у забезпеченні сприятливих умов для розвитку ЗЕД, гарантуванні безпеки зовнішньої торгівлі та суспільства, захисті митних інтересів України.

Майбутню модель діяльності митної служби було окреслено в Концепції модернізації діяльності митної служби України. Концепція визначала основні стратегічні напрями реформування: удосконалення нормативно-правової бази з усіх напрямів діяльності митної служби України; створення ефективного механізму управління діяльністю митної служби України; спрощення та ефективність митних процедур і технологій контролю на кордоні та всередині держави; удосконалення митної інфраструктури з такими складовими: дійові механізми сприяння ЗЕД; ефективна система протидії контрабанді та порушенням митних правил; ефективна система роботи з персоналом митної служби; надійна, ефективна система інформаційно-телекомунікаційного забезпечення всіх напрямів діяльності митної служби; розвинена система наукових досліджень.

Цілі реформування митної служби України були визначені у Концепції реформування діяльності митної служби України «Обличчям до людей»: повне дотримання правових норм в митній справі; мінімальний адміністративний тягар на законослухняних суб'єктів; прозоре прийняття рішень в державний митній справі; однаковість вимог та ставлень до всіх споживачів адміністративних послуг; дієвий захист суспільства від нечесної та нелегальної торгівлі, загроз здоров'ю та моралі громадян, ризиків тероризму, в співпраці з іншими державними органами; доброчесність прийняття рішень в митній справі; мінімальні фінансові та часові витрати на проходження митних процедур. Ключовою умовою досягнення цілей митної служби України була підтримка балансу між митним контролем та сприянням бізнесу.

2. Стратегічний аналіз інституційного середовища митної служби України. Основними еле-

ментами інституційного середовища митної служби України були: громадськість та суб'єкти ЗЕД, яким надавались послуги митними органами; інші суб'єкти господарської діяльності, передбачені законами України; види, обсяги та напрями товарних потоків в зоні діяльності митного органу, розподіл їх за часом, місцем, видом транспорту; наявність учасників ЗЕД, які порушували митне законодавство та їх спільників; контрабандистів та їх спільників; певних кримінальних структур та їх спільників, які намагались негативно вплинути на митні органи; відомості про їх прагнення, плани, задуми, час, місце, стратегії і тактику здійснення злочинів та порушень митних правил; ресурси митної служби України та можливості їх використання щодо виконання покладених на неї функцій і завдань; загальнодержавні заходи забезпечення економічної безпеки та захисту економічних інтересів України; наявність в зоні діяльності митних органів інших правоохоронних органів, відомств і організацій по боротьбі з контрабандою та митними правопорушеннями, можливості їх залучення для вирішення завдань митних органів; середовище, в якому здійснювалась державна митна справа.

3. Проведення самооцінки діяльності митної служби України. У межах запровадження Рамкових стандартів ВМО ДМСУ проводила оцінку відповідності власних інституційних спроможностей положенням даного міжнародного акта. Після проведення оцінювання власних інституційних спроможностей ДМСУ подавала довідкову інформацію про її результати до ВМО та Представництва України при ЄС. Європейська комісія ЄС включила Україну до переліку країн – членів ВМО і мала намір надати їй сприяння в розробці та реалізації національного плану дій з розвитку інституційних спроможностей для забезпечення імплементації Рамкових стандартів ВМО.

4. Аналіз альтернатив та вибір стратегії. ВМО розроблена концепція розвитку митних систем, згідно з якою митні адміністрації при виборі стратегії свого розвитку повинні враховувати Рамкові стандарти щодо забезпечення безпеки та спрощення торгівлі. Також на вибір стратегії суттєво впливали інтеграційні прагнення України, а саме Порядок денний асоціації Україна – ЄС (як практичний інструмент підготовки до реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС до моменту набуття нею чинності). ДМСУ було вироблено Стратегію розвитку митної служби України на 2010 – 2015 рр.

5. Управління реалізацією стратегії. Впровадження стратегії розвитку митної служби України значною мірою стосувалось здійснення функціональних стратегій (кадрових, маркетингових, інноваційних, інформаційних тощо), що впроваджувалося у зміні систем, структур і процесів управління, які забезпечують та окреслюють певні дії, що сприяють досягненню встановлених цілей. Для ефективного впровадження стратегії митної служби України необхідно було визначити питання організаційного, соціально-психологічного, фінансово-економічного та інформаційно-аналітичного забезпечення.

6. Оцінювання стратегії та її коригування. Для забезпечення узгодженості цілей функціонування митних органів, а також оцінки їх досягнення можна було застосовувати збалансовану систему показників, яка передбачала встановлення стратегічних цілей митних органів відповідно до прийнятої Стратегії розвитку митної служби України на відповідний період. Під час модернізації митної служби України можна виділити три важливі зміни – компоненти: власне стратегії розвитку митної служби України, що могло бути пов'язано із зміною чинного законодавства; компетентності митних органів, що включали структуру, ресурси та навички, управлінський потенціал митної служби України; поведінку особового складу, що включали розподіл, ставлення до змін, норми групової поведінки, системи цінностей. Послідовність цих дій істотно впливало на опір змінам. Якщо їх впровадження йде в послідовності «стратегія – організація змін – зміна поведінки», опір буде максимальним. За такою послідовністю опір буде значним протягом всього циклу впровадження стратегії з урахуванням наростання перешкод на етапах організаційних і поведінських змін (комбінований опір «система + особовий склад»). Тому необхідно було застосовувати відповідні методи подолання опору змінам.

Прус Л. Р.

УРОЧИСТЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ – див. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ УРОЧИСТЕ.

УСНЕ ОПИТУВАННЯ ГРОМАДЯН ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ ПІДПРИЄМСТВ – див. ОПИТУВАННЯ ГРОМАДЯН ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ ПІДПРИЄМСТВ УСНЕ.

«УСТАНОВЛЕННЯ МИТНОГО УПРАВЛІННЯ ПО ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ТОРГІВЛІ» ВІД 24 ЧЕРВНЯ 1811 РОКУ («SETTING THE CUSTOMS ADMINISTRATION IN EUROPEAN TRADE» OF JUNE 24, 1811) [в російському оригіналі – «Учрежденіе Таможеннаго управленія по Европейской торговле»] – законодавчий акт Російської імперії, запроваджений Маніфестом імператора Олександра I 24.06.1811. Визнав важливість впливу правильної організації митної справи на стан розвитку торгівлі та необхідність розроблення і прийняття Митного статуту.

З метою впорядкування організаційної структури митної служби, було створено 11 митних

округів, до складу яких було включено митниці та митні застави:

1-й округ – Архангельський (митниці – Архангельська, Онежська; митні застави – Новодвінська, Кольська, Мезенська);

2-й округ – Санкт-Петербурзький (митниці – Санкт-Петербурзька, Кронштадтська, Нарвська, Виборзька; митні застави – Магдебурзька, Трандзунська, Фрідріхсгамська);

3-й округ – Ревельський (митниці – Ревельська, Гапсальська; митна застава Балтійського порту);

4-й округ – Ризький (митниці – Ризька, Болдеражська; Перновська; Аренсбургська);

5-й округ – Лібавський (митниці – Лібавська, Віндавська);

6-й округ – Палангенський (митниці – Палангенська, а також митниці і митні застави від Палангена до Брест-Литовського включно);

7-й округ – Радзивилівський (митниці – Радзивилівська, а також митниці і митні застави від Брест-Литовського до Ісаковецької митниці включно);

8-й округ – Дубоссарський (митниці – Дубоссарська, а також митниці і митні застави від Ісаковецької митниці до Овідіополя включно);

9-й округ – Одеський (митниці – Одеська; митні застави – Маякська, Херсонська, Миколаївська);

10-й округ – Феодосійський (митниці – Феодосійська, Євпаторійська; митні застави – Балаклавська, Єнікольська, Керченська, Бугаська);

11-й округ – Таганрозький (митниця – Таганрозька; митна застава – Маріупольська).

Загальне керівництво митними округами покладалося на їх начальників, яким підпорядковувалися як митниці і митні застави, так і митна варта, що входили до складу округів.

Усі митниці було поділено на: головні та звичайні. Головні митниці очолював Управляючий митницею, у підпорядкуванні якого був необхідний штат митних чиновників та службовців; через такі митниці дозволявся пропуск іноземних товарів. Усі інші митниці належали до класу звичайних та мали менший штат. Необхідною вимогою штатних розписів приморських митниць була наявність у їх складі осіб, що знали іноземні мови та особливості зарубіжного діловодства і оформлення документів. Митні застави очолювалися заставними наглядачами, яким підпорядковувалися митні службовці. З метою перевірки та ревізії діяльності прикордонних сухопутних митниць на відстані від 50 до 100 верст від кордону створювалися контрольні митниці які підпорядковувалися начальнику контрольних митниць.

Митний нагляд за попередженням таємного перевезення товарів через сухопутний та морський кордони покладався на команди митної варти, які складалися із 10 рядових об'їздчиків. Зона діяльності однієї команди становила 15 верств кордону. Три команди митної варти підпорядковувалися наглядачеві та формувалися за рахунок відставних військових, які добре себе зарекомендували на службі. З метою запобіганню контрабанді на річках та морях у складі митної служби передбачалася наявність озброєних суден та човнів. Керівні особи морських частин митної служби набиралися із числа чиновників Російського флоту. Необхідною умовою була наявність у них схвальних атестацій при проходженні морської служби.

Об'їздчик митної варти, початок XIX ст.

Законодавчо визначалися посадові обов'язки начальників митних округів та керівництва митниць і митних застав, митних чиновників; регламентувалися їхні права та відповідальність за перешкоджання їх діяльності (фінансова – штраф у 500 рублів та можливість застосування кримінальної – залежно від важкості вчиненого порушення). Якщо виявлялися факти організації або сприянню незаконному переміщенню товарів митними чиновниками то тоді, стосовно винних митників, передбачалося застосування покарання у вигляді позбавлення волі терміном від 5 до 15 років. Якщо ж такі правопорушення відбувалися у складі організованих груп, або ж із застосуванням зброї – покарання полягало у позбавленні честі та пожиттєвого виселення. Врегульовувалося питання матеріального заохочення митних службовців та їхнє пенсійне забезпечення. Міністру фінансів дозволялося у своєму штаті мати чиновників для особливих доручень із проведення ревізій митниць. Такі чиновники визначалися щорічно з розрахунку 3 осіб на один митний округ та які повинні були належати до інших департаментів чи служб Міністерства фінансів.

З 01.01.1820 **У.м.т.** було замінено Митним статутом по європейській торгівлі.

Фрадинський О.А.

УСТАТКУВАННЯ ІНТЕРМОДАЛЬНЕ (INTERMODAL EQUIPMENT) – устаткування, яке забезпечує безперешкодне переміщення контейнера з одного виду транспорту на інший. Найважливішими елементами будь-якого інтермодального терміналу є: контейнерні крани, річстакери, автоконтейнеровози, козлові крани на рейковому ходу тощо.

Річстакери – це універсальні навантажувачі, що відрізняються високою швидкістю роботи. Вони широко використовуються для виконання операцій з контейнерами на залізничних платформах. Якщо потрібно виконувати вантажно-розвантажувальні операції на двох шляхах, використовують річстакер, що має довгу колісну базу. Річстакери здатні швидко переміщатися територією вантажної станції або між рейковим шляхом і складом.

Крани – ефективний інструмент обробки контейнерів на залізничних платформах. Крани здатні одночасно охопити до чотирьох залізничних шляхів, а контейнери можуть складуватися з однієї чи іншої сторони від шляхів. Крани ефективні при систематичній обробці великої кількості залізничних платформ. Крани також можуть використовуватися для виконання складських вантажних операцій в межах одного терміналу. Продуктивність кранів вимірюється кількістю підйомів під час навантаження і вивантаження за годину. Сучасні крани забезпечують на годину від 20 до 40 підйомів. За рік такий кран може переробити 120 – 160 тис. TEU.

Козлові крани на рейковому ходу зазвичай використовуються на великих залізничних вузлах, оскільки вони можуть охопити одночасно кілька рейкових шляхів. Крани як правило, призначаються для роботи на спеціальних ділянках, тому що вони не можуть переміщуватися на великі відстані.

Автоконтейнеровози часто використовуються у терміналах середніх і великих розмірів, оскільки дозволяють скоротити трудовитрати і сприяють підвищенню продуктивності кранів. Автоконтейнеровози найбільш ефективні в терміналах, де відбувається перевантаження імпортних і експортних вантажів, або на перевантажувальних причалах. Автоконтейнеровози мають високу мобільність, тому швидко пересуваються територією терміналу і здатні легко змінювати маршрути руху, оскільки не вимагають наявності спеціальних шляхів.

Попель С.А.

УТИЛІЗАЦІЯ ТОВАРУ (DISPOSAL OF GOODS) – використання ресурсів, що не знаходять прямого застосування за призначенням, вторинних ресурсів, відходів виробництва та споживання.

МКУ 2012 р. передбачено, що товари, транспортні засоби комерційного призначення, що зберігаються на складах митних органів, за якими власник або уповноважена ним особа не звернулися до закінчення строків зберігання, встановлених МКУ, підлягають утилізації, про що відповідний митний орган повідомляє власника зазначених товарів, транспортних засобів комерційного призначення або уповноважену ним особу не пізніш як за 15 днів до закінчення строків зберігання.

Товари, транспортні засоби конфісковані за рішенням суду, у випадках, передбачених законодавством, підлягають утилізації у строки, встановлені законодавством для виконання судових рішень. Якщо за рішенням суду по справі до особи, яка вчинила порушення митних правил, не буде застосовано стягнення у вигляді конфіскації товарів, транспортних засобів або провадження у справі про порушення митних правил буде припинено, ці товари, транспортні засоби можуть бути видані власникові або уповноваженій ним особі лише після здійснення їх митного оформлення зі сплатою відповідних митних платежів, якщо таке оформлення не було попередньо здійснено, а митні платежі не сплачувалися. При цьому у разі припинення провадження у справі про порушення митних правил за відсутністю події і складу адміністративного правопорушення витрати митному органу за зберігання зазначених вище товарів, транспортних засобів власником цих товарів, тран-

спортних засобів або уповноваженою ним особою не відшкодовуються.

Товари, які були виявлені (знайдені) під час здійснення митного контролю в зонах митного контролю та/або у транспортних засобах, що перетинають митний кордон України, і власник яких невідомий, після закінчення строку зберігання, у випадках, передбачених законодавством, підлягають утилізації. Товари, поміщені у режим відмови на користь держави, та товари, граничний строк перебування яких під митним контролем закінчився, у випадках, передбачених законодавством, підлягають утилізації. Товари, які швидко псуються або мають обмежений строк зберігання, у тому числі товари – безпосередні предмети порушення митних правил, вилучені відповідно до МКУ, у випадках, передбачених законодавством, підлягають утилізації.

Товари, конфісковані за рішенням суду у строки, встановлені законодавством для виконання судових рішень, підлягають безоплатній передачі для потреб лікувальних, навчальних закладів, закладів та установ соціально-культурної сфери, інших закладів та установ, що фінансуються за рахунок державного чи місцевих бюджетів, або утилізації.

Утилізація товарів здійснюються за кошти державного бюджету.

Молдован Е.С.

УТРИМУВАЧ ВАНТАЖНОГО МИТНОГО КОМПЛЕКСУ (HOLDER OF CARGO CUSTOMS COMPLEX) – юридична особа-резидент України, якій належить на праві власності вантажний митний комплекс. **У.** надає ряд послуг особам, що переміщують товари через митний кордон України, серед яких: обов'язкове забезпечення надання посередницьких послуг з декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України; надання послуг із зберігання товарів та транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України; виконання навантажувально-розвантажувальних робіт. На вантажному митному комплексі також можуть бути обладнані місця для надання додаткових послуг.

Взаємовідносини **У.** з особами, які користуються послугами комплексу, та митними органами визначаються відповідними договорами. **У.** має враховувати вимоги до облаштування вантажного митного комплексу, які встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної податкової і митної політики.

На **У.** покладено дотримання таких обов'язків: дотримуватися положень МКУ, виконувати умови дозволу на відкриття та експлуатацію вантажного митного комплексу та вимоги щодо конструкції, облаштування і функціонування комплексу; забезпечити безоплатний вхід та в'їзд на територію комплексу та безоплатне перебування на його території протягом перших чотирьох годин; виключити можливість несанкціонованого доступу на територію комплексу сторонніх осіб, а також вилучення з його території товарів, що перебувають під митним контролем, і транспортних засобів комерційного призначення; забезпечувати безперешкодний доступ посадових осіб митного органу до товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що перебувають під митним контролем на території комплексу, та документів на такі товари, створювати цим особам належні умови для роботи; безкоштовно надати на договірній основі у користування облаштовані приміщення для розміщення на території комплексу посадових осіб митного органу та облаштовані робочі місця для посадових осіб всіх державних органів, які здійснюють інші види контролю; вести облік товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що обслуговуються комплексом, і щоквартально подавати відповідному митному органу звіт про такі товари, транспортні засоби за встановленою формою; забезпечити наявність та функціонування електронного обліку товарів і транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються територією вантажного митного комплексу, і безперешкодний доступ до системи такого обліку посадових осіб митних органів; забезпечити наявність та функціонування контрольно-пропускної системи при в'їзді на територію вантажного митного комплексу, та при виїзді з неї, обладнаної шлагбаумами, засобами автоматичної фіксації даних реєстраційних номерних знаків транспортних засобів та електронними вагами, з можливістю автоматичного внесення інформації про реєстраційний номер транспортного засобу та його загальну вагу до системи електронного обліку товарів і транспортних засобів; забезпечити наявність та функціонування системи відеоспостереження за входом (в'їздом) на територію комплексу та виходом (виїздом) з неї, процедурою здійснення митного контролю з фіксацією такого відображення для ведення відповідного архіву, а також безперешкодний доступ посадових осіб митних органів до зазначеної системи відеоспостереження.

Потушинська О.П.

ФАКТИЧНИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ ФАКТИЧНИЙ.

ФАКТОРИ (FACTORS) – митні службовці Гетьманщини (XVII ст.), в обов'язки яких входив контроль за нарахуванням та сплатою митних податків – індикти та ефекти. **Ф.** керували факторіями, що розташовувалися у містах, де проводитися великі ярмарки, у т. ч. – за участю іноземних купців. Підпорядковувалися Головній карвасарії та її очільнику – екзактору. Найчастіше посади **Ф.** займали багаті козаки, міщани, купці.

Ченцов В.В.

ФАКТОРИНГ (FACTOR) [від англ. factor – посередник, торговий агент] – різновид торгово-комісійної операції у поєднанні з кредитуванням обігового капіталу клієнта; включає інкасирування дебіторської заборгованості клієнта, кредитування і гарантію від кредитних і валютних ризиків. Суть **Ф.** полягає в купівлі, яку здійснює фактор, рахунків-фактур клієнта на умовах негайної оплати близько 80 % вартості поставки і виплати залишкової частини (з вирахуванням відсотку за кредит) у суворо обумовлені строки незалежно від надходження виторгу від дебіторів. За експортного **Ф.** клієнт користується стопроцентною гарантією від кредитного та валютного ризиків.

Петров О.П.

ФАКТУРА КОНСУЛЬСЬКА (CONSULAR INVOICE) – особлива форма митної фактури у вигляді рахунку, який виписується продавцем товару та завіряється консульською установою країни, до якої товар імпортується. **Ф.к.** готується експортером та подається в дипломатичне представництво країни-імпортера для затвердження, при цьому сплачується консульський збір. Використовується при ввезенні товару в країну імпорту, оформляється у тому випадку, коли необхідне спеціальне підтвердження (легалізація) країни-імпортера на предмет відповідності імпортному ліцензуванню, для спрощення митних процедур або ж для фінансування утримання консульських установ.

Часто вимагається для вантажів, що експортуються за кордон для підтвердження походження товару, його ціни та вартості всієї партії, а також для уникнення мовних бар'єрів. Необхідність оформлення **Ф.к.** найчастіше відбувається при імпорті товару у країни Латинської Америки.

Ф.к. складається у 4 примірниках та потребує ретельної перевірки, оскільки при невідповідності найменуванню або опису вантажу у порту призначення може застосовуватися підвищений митний тариф при розмитненні товарів або штрафні санкції. Недотримання вимог щодо надання імпортером **Ф.к.** призводить до ускладнення або відмови у проведенні митного очищення.

Фрадинський О.А.

ФАКТУРНА ВАРТІСТЬ ТОВАРУ – див. ВАРТІСТЬ ТОВАРУ ФАКТУРНА.

ФАЛЬСИФІКАТ (COUNTERFEIT) [від нім. falsifikat – підробка] – продукція, виготовлена з порушенням технології або неправомірним використанням знака для товарів та послуг, чи копіюванням форми, упаковки, зовнішнього оформлення, а так само неправомірним відтворенням товару певної торговельної марки. Виготовлення **Ф.** пов'язане з умисною дією, спрямованою на підробку, приховування інформації або свідомим наданням недостовірної, неповної інформації про об'єкт купівлі – продажу з корисливою метою.

Неліпович О.В.

ФАЛЬСИФІКАЦІЯ (FALSIFICATION/ COUNTERFEITING) [від лат. falsifico – підробляю] – дії, які спрямовані на обдурювання отримувача і (або) споживача шляхом підробки об'єкту купівлі-продажу з корисливою метою. Об'єктами **Ф.** є: товари, послуги, грошові знаки, документи, інформація, фінансова та бухгалтерська документація, маркувальні та ідентифікаційні знаки, історичні факти, погляди та висловлення видатних особистостей та інше. **Ф.** – один із можливих результатів ідентифікації. Ці два поняття взаємозалежні в загальній проблемі якості товарів.

Об'єктами **Ф.** є: товари, послуги, грошові знаки, документи, інформація, фінансова та бухгалтерська документація, маркувальні та ідентифікаційні знаки, історичні факти, погляди та висловлення видатних особистостей та інше.

При **Ф.** звичайно підробляється одна чи декілька характеристик товару, що дозволяє виділити декілька видів **Ф.**: асортиментна (видова); якісна; кількісна; вартісна; інформаційна.

При асортиментній **Ф.** підробка виконується за допомогою повної чи часткової заміни товару його замінником іншого виду чи найменування із збереженням схожості одного чи декількох ознак.

Для замінників характерними є такі особливості: значна дешевизна порівняно з натуральним товаром, знижені споживчі властивості, ідентичність найбільш характерних ознак. Залежно від засобів **Ф.**, схожості властивостей замінника та фальсифікованого продукту розрізняють такі засоби **Ф.**: часткова заміна продуктів водою; добавка до продукту замінника низького гатунку, який імітує натуральний продукт; заміна натурального продукту імітатором.

Якісна **Ф.** – це підробка товарів за допомогою харчових чи нехарчових добавок для поліпшення органолептичних властивостей при збереженні чи втраті інших споживчих властивостей або заміна товару вищого гатунку нижчим. Засобами якісної **Ф.** є: використання добавок, що імітують поліпшення якості; пересортиця.

Кількісна **Ф.** – це обман за рахунок значного відхилення параметрів товару (маса, об'єм, довжина та ін.), які перевищують граничні норми відхилення.

Вартісна **Ф.** – обман шляхом реалізації низькоякісних товарів за ціною високоякісних, або товарів менших розмірних характеристик за ціною товарів більших розмірів. Цей вид **Ф.** найбільш поширений, оскільки проводиться спільно з усіма іншими видами **Ф.**

Існує декілька різновидів вартісної **Ф.**: реалізація фальсифікованих товарів за цінами, що аналогічні для натурального продукту; реалізація фальсифікованих товарів за зниженими цінами, порівняно з натуральними аналогами; реалізація фальсифікованих товарів за цінами, які перевищують ціни на натуральні аналоги.

Інформаційна **Ф.** – обман за допомогою неточної чи перекрученої інформації про товар. Цей вид **Ф.** проводиться через перекручування інформації в товаросупровідних документах, маркуванні та рекламі.

При **Ф.** інформації про товар досить часто перекручуються чи вказуються неточно такі відомості: назва товару; країна походження товару; фірма-виробник товару; товарні та фірмові знаки; пакування; товаросупровідні документи; кількість товару.

При перетині митного кордону України найчастіше використовують інформаційну **Ф.**

Молдован Е.С., Мотюк К.Д.

ФАЛЬСИФІКАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ (FALSIFICATION OF DOCUMENTS) – родове поняття, що означає виготовлення підроблених документів за допомогою повної **Ф.д.** (виготовлення або підбору всіх складових частин документа: бланка, носія інформації, тексту, печаток, підписів, штампів) або фальсифікації окремих його елементів.

Ф.д. бувають двох видів: 1) з інтелектуальною підробкою (документ має всі реквізити, за формою правильний, але викладені в ньому дані не відповідають дійсності); 2) з матеріальною підробкою: часткова підробка – в справжній документ внесено зміни шляхом підчистки, травлення, заміни фотографії, листів та ін.; повна підробка – документ сфабрикований цілком.

За вчинення особою підроблення (фальсифікації) документів, печаток, штампів та бланків, настає кримінальна відповідальність. Проте, митна декларація не входить до зазначеного переліку документів. За фальсифікацію митної декларації передбачено адміністративну відповідальність відповідно до МКУ, а саме у випадку подання митному органу як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві відомості щодо найменування товарів, їх ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількості, країни походження, відправника та/або одержувача, кількості вантажних місць, їх маркування та номерів, неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД та його митної вартості.

Потушинська О.П.

ФАЛЬСИФІКОВАНИЙ ЛІКАРСЬКИЙ ЗАСІБ – див. ЗАСІБ ЛІКАРСЬКИЙ ФАЛЬСИФІКОВАНИЙ.

ФЕДЕРАЛЬНА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ ШВЕЙЦАРСЬКОЇ КОНФЕДЕРАЦІЇ – див. МИТНИЦЯ ШВЕЙЦАРІЇ.

ФЕДЕРАЛЬНА МИТНА СЛУЖБА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ – див. МИТНИЦЯ РОСІЇ.

ФЕДЕРАЛЬНА РАДА ДОХОДІВ ПАКИСТАНУ – див. МИТНИЦЯ ПАКИСТАНУ.

ФЕМА (THEME) – провінційний військово-адміністративний та фіскально-фінансовий округ у ранньосередньовічній Візантії. **Ф.** було створено в середині VII ст. після втрати значної частини

візантійської території на користь арабо-мусульманських завойовників. **Ф.** була замінена провінційна система діоцезів, установлена імператорами Діоклетіаном і Константином I.

Перші **Ф.** створювалися на основі табірних стоянок армії Східної Римської імперії, їх назви відповідали військовим частинам, що були їх прародителями. Система **Ф.** досягла свого апогею в IX–X ст., коли у сусідів було відвойовано низку старих імперських володінь; оригінальну систему **Ф.** було піддано суттєвим змінам у XI–XII ст., але термін залишався у вжитку як означення провінційної і фінансової одиниці до самого кінця існування імперії. Костянтин Багрянородний у своїй праці «Про **Ф.**» (X ст.) дав перелік у двадцять дев'ять **Ф.**: сімнадцять азіатських, враховуючи чотири морські **Ф.**, і дванадцять європейських, включно із Сицилією та частиною Криму. На українських землях Криму в складі Східно-Римської імперії близько 833 р. було створено фему Херсон (Θέμα Χερσώνος), відому ще як Клімати, або Готські клімати.

Колесников К.М.

ФЕНАМІН (АМФЕТАМІН) (AMPHETAMINE) – наркотичний засіб синтетичного походження, психоактивна речовина, стимулятор центральної нервової системи. У чистому вигляді білий порошок, гіркий на смак. За фармакологічною дією та хімічною будовою подібний до гормонів адреналіну та норадреналіну. **Ф.** зменшує потребу у сні, збільшує працездатність і загалом посилює процеси збудження нервової системи.

Систематична назва – альфа-метилфенитил амін.

Ф. вперше синтезований у 1887 р., у 1934 р. компанія «Сміт, Клайн і Френч» розпочала його випуск як інгаляційного фармацевтичного засобу від нежитю. Спочатку знайшов військове використання, а потім увійшов у світову психотерапевтичну практику та набув масової популярності. **Ф.** до сьогодні зберіг «військове» значення – входить до складу аптечки спецпідрозділів армії США.

У відповідності до Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин 1971 р., **Ф.** та його стереоізомери включено у Список 2. Тобто, держави-учасниці повинні забезпечити обов'язкове ліцензування виробництва, продажу та поширення **Ф.**, окрім того, щорічно надавати статистичну інформацію Міжнародному комітету контролю за обігом наркотиків. **Ф** включений до списку №2 таблиці 2 Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів як небезпечна психотропна речовина

Незаконне переміщення **Ф.** через митний кордон України кваліфікується як контрабанда.

Мотюк К.Д.

ФЕНЦИКЛІДИН (PHENCYCLIDINE) – наркотична речовина синтетичного походження, у чистому вигляді має вигляд кристалічного порошку білого кольору можливо із зеленуватим відтінком, гірка на смак. Основа **Ф.** при низькій температурі – кристалічна речовина білого чи блідо-жовтого кольору, а при кімнатній температурі – жовтувате масло. Кристалічна речовина розчинна у воді, метанолі, етанолі та метиленхлориді, а основа майже не розчинна в воді, але розчинна в метанолі, толуолі, метилацетаті. У нелегальний продаж надходить у вигляді таблеток або капсул, порошку, рідкі форми трапляються рідше.

Систематична назва – 1-фенілциклогексил-піперидин.

Молекулярна формула – C17H25N. Молярна маса – 243.387 г/моль.

Синтезований у другій половині 50-х рр. XX ст. як синтетичний препарат для внутрішньовенного наркозу та під назвою SERNYL введений у медичну практику. На відміну від опіатів не пригнічує

серцево-судинну систему чи дихання. Однак, у процесі застосування виявлені токсичні побічні дії у вигляді галюцинацій, збудження, ментальних розладів та депресивних станів. З 1979 р. виробництво **Ф.** зупинено.

У нелегальному обігу існує під різноманітними «вуличними» назвами: ангельський пил (Angel dust), HOG, Killer weed, KJ, Embalming fluid, Rocker fuel, Sherms, Peace pill.

Ф. включений до списку № 2 таблиці 1 Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів як особливо небезпечна психотропна речовина, обіг якої заборонено. ККУ передбачена кримінальна відповідальність – позбавлення волі на термін до 3 років, за зберігання **Ф.** масою 0,001 г.

Незаконне переміщення **Ф.** через митний кордон України кваліфікується як контрабанда.

Мотюк К.Д.

ФІДУЦІАРНИЙ ДОГОВІР – див. ДОГОВІР ФІДУЦІАРНИЙ.

ФІЗИЧНА ОСОБА – див. ОСОБА ФІЗИЧНА.

ФІЗИЧНИЙ ОГЛЯД – див. ОГЛЯД ФІЗИЧНИЙ.

ФІЗИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТОВАРУ – див. ХАРАКТЕРИСТИКИ ТОВАРУ ФІЗИЧНІ.

ФІЛАТЕЛІЯ (PHILATELY) [від грец. «φιλέω» – люблю і «τέλεια» – звільнення від оплати] – колекціонування знаків поштової оплати: поштових марок, етикеток, ярликів, календарних та спеціальних штемпелів, штампів, конвертів та листівок з цими знаками – надрукованими (так звані цілісні речі) або наклеєними. Термін було впроваджено у 1864 р. французьким колекціонером Г. Ерпеном.

У **Ф.** предмети колекціонування збираються і вивчаються за трьома аспектами: філателістичний (папір, на якому надруковано марку, водяні знаки на ньому, розмір, тип та форма перфорації, фарби, клей, спосіб друку та гасіння, дефекти та помилки друку – все, що підтверджує справжність марки, дату її створення, час використання, різновид марки, тобто відступи у поліграфічному виконанні від основного типу, проекти марок, проби друку та кольору, первинні відтиски); історичний (політичні та економічні умови появи марки, період, коли вона знаходилась в обігу, причини її вилучення, правила використання, спеціальне гашення та надпечатки, поштові маршрути, тарифи, оформлення кореспонденції, способи доставки); тематичний (теорія і практика колекціонування за певними темами).

У хронологічних колекціях об'єкти систематизуються в порядку послідовності їх випуску. Розподіляються на генеральні – зібрання усіх випущених у світі, групі країн, окремій країні поштових марок та цілісних речей; спеціалізовані – не тільки усі випущені марки та цілісні речі, але і їх різновиди; дослідницькі – спеціалізовані зібрання, які відображають результати дослідження у будь-якій галузі історії знаків поштової оплати та інших пам'яток поштового обігу.

Поштові марки Директорії УНР. Віденська серія. 1920 р.

Тематичні колекції – можуть бути тематичними, в основі яких особистий підхід колекціонера до обраної теми та підбору матеріалу; мотивними – підборка матеріалів, яка об'єднана спільними сюжетами зображень; документальними – зібрання марок, поштових та інших документів, які розкривають тему. Серед колекцій спеціальних галузей **Ф.** – колекції повітряної пошти, корабельної, залізничної, пневматичної, поштових штемпелів (у тому числі і домарочного періоду, спеціальних, номерних), штемпелів франкірувальних машин (ті, що зазначають оплату та дату поштового відправлення), марок з фірмовими проколами, листів домарочного періоду, службової та польової пошти.

До культурних цінностей належать знаки поштової оплати України, випущені до 1991 р. Предмети **Ф.** виготовлені в інших державах вважаються культурною цінністю, якщо вони виготовлені до 1945 р. як твори друку.

Коновалов Ю.О.

ФІЛІГРАНЬ (FILIGREE) – ювелірний виріб з тонкого дроту. Термін **Ф.** походить від лат. «filum» – нитка і «granum» – зерно та означає один із найдавніших видів обробки металу. У давніх слов'ян використовувався термін «скань» – звити, скрутити. Обидва терміни вказують на особливість цього виду обробки металу.

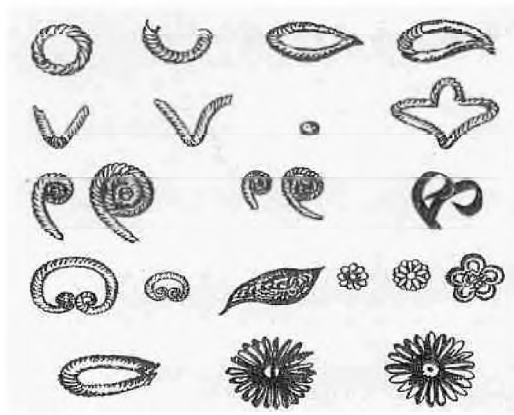
Ф. виготовлялися у великокняжих, царських, королівських чи монастирських майстернях. Майстри-сканщики проектували вироби та здійснювали всі операції з їх виготовлення. З XIX ст. вироби з **Ф.** вже випускалися фабриками у великих кількостях із різноманітним асортиментом (дорогий посуд, церковні вироби тощо).

Розрізняють такі види **Ф.**:

– ажурна **Ф.** – своєрідний мереживний візерунок із наскрізним малюнком;

– фонова **Ф.** – **Ф.** напаяна на спеціально підготовлений фон. Ажурна та фонова **Ф.** буває плоскою (брошки) та об'ємною (кулони, конусні та циліндричні сережки). Елементи ажурної і фонової **Ф.** дуже різноманітні і численні за формою, розмірами, назвою.

Елементи ажурної та фонової філіграні

Техніка **Ф.** полягає в утворенні складних мереживних візерунків зроблених вручну з відрізків тонкого, гладкого, крученого, круглого або плоского дроту різної довжини. У єдине ціле окремі елементи **Ф.** з'єднують за допомогою пайки.

Матеріалами для **Ф.** виробів є сплави золота, срібла і платини, а також мідь, латунь, мельхіор, нейзильбер. Прикраси, виконані в техніці **Ф.** або з елементами **Ф.** дуже часто (з метою облагородження їх зовнішнього вигляду) окислюють та посріблюють. Нерідко **Ф.** поєднують з емаллю (у тому числі, фініфтю), гравіюванням, карбуванням. Технікою **Ф.** можна виготовити усі без винятку види ювелірних прикрас.

Ф. вироби широко використовувались у Європі (Венеції, Римі, Неаполі, Копенгагені, Швеції, Голландії, Португалії, Іспанії, Швейцарії, Австрії, Угорщині). Зокрема, угорці, у XVI і XVII ст. прикрашали дуже оригінальним дротовим плетінням із емаллю свої живописні костюми та зброю. На Сході **Ф.** поширена в Туреччині, Єгипті, Судані, Індії, Яві, Суматрі, Китаї, Японії. Китайські **Ф.** вироби особливо вражають формою (квіти, метелики, фігури фантастичних тварин) і дивовижною технікою виконання. У Росії **Ф.** була здавна у вжитку, і сьогодні використовується переважно в Московській, Ярославській, Костромській областях, а також на Закавказзі. В Україні за радянських часів **Ф.** виготовлялися в експериментальному цеху Заводу столових виробів імені Т. Г. Шевченка (м. Вільнянськ, Запорізька область).

Туржанський В.А.

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА – див. БЕЗПЕКА ФІНАНСОВА.

ФІНАНСОВА БЛОКАДА – див. БЛОКАДА ФІНАНСОВА.

ФІНАНСОВА ГАРАНТІЯ – див. ГАРАНТІЯ ФІНАНСОВА.

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ ФІНАНСОВИЙ.

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ – див. МОНІТОРИНГ ФІНАНСОВИЙ.

ФІСКАЛЬНА ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ – див. ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ФІСКАЛЬНА.

ФІТОСАНІТАРНА ЕКСПЕРТИЗА – див. ЕКСПЕРТИЗА ФІТОСАНІТАРНА.

ФІТОСАНІТАРНИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ ФІТОСАНІТАРНИЙ.

ФІТОСАНІТАРНИЙ СЕРТИФІКАТ – див. СЕРТИФІКАТ ФІТОСАНІТАРНИЙ ТА СЕРТИФІКАТ ФІТОСАНІТАРНИЙ НА РЕЕКСПОРТ В УКРАЇНІ.

ФІТОСАНІТАРНИЙ СЕРТИФІКАТ МІЖНАРОДНИЙ – див. СЕРТИФІКАТ ФІТОСАНІТАРНИЙ МІЖНАРОДНИЙ.

ФІТОСАНІТАРНІ ПРАВИЛА – див. ПРАВИЛА ФІТОСАНІТАРНІ.

ФЛОТИЛІЯ БАЛТІЙСЬКА МИТНА КРЕЙСЕРНА – див. БАЛТІЙСЬКА МИТНА КРЕЙСЕРСЬКА ФЛОТИЛІЯ.

ФЛЮОРИТ (FLUORITE) [від лат. fluere – ntrnb] – мінерал класу галогенідів, підкласу фторидів; прозорий або напівпрозорий камінь, що має скляний блиск із різним забарвленням (безбарвний, блакитний, рожевий, жовтий, зелений, фіолетовий, майже чорний), який за хімічним складом включає кальцій, фтор, а також домішки хлору, заліза, рідкоземельні елементи, іноді урану, торію та інші, які формують його забарвлення.

Вперше **Ф.** описаний німецьким вченим Г. Агріколою (Георгом Бауером) у 1546 р., який назвав його «рудникою квіткою». Коли **Ф.** додавали в шихту руди для переплавлення, то одержуваний шлак легше і швидше відокремлювався від металу. Інші назви мінералу і його різновидів: трансвааль ский смарагд, південноафриканський смарагд, фальшивий смарагд, плавик. У Стародавньому Римі виробляли вази з **Ф.**, вартість яких становила до 100 000 динаріїв (1 динарій був еквівалентний 4,23 г золота). У даний час **Ф.** в невеликій кількості використовується в ювелірних галузях як камінь виробу або окремий виріб.

Родовища **Ф.** знаходяться у Гарці, Шварцвальді, Верхньому Пфальці і Тюрінгії (Німеччина), Центральному Французькому масиві, Амдермі на узбережжі Карського моря (Росія). З Ельзасу (Франція) добувають кристали довжиною до 10 см; 10 – 15-сантиметрові куби видобуваються у Бадені (Німеччина). Великобританія має важливі родовища **Ф.** в графствах Дербішир і Дарем. Велике родовище **Ф.** в Узбекистані, Киргизії, Казахстані. У Росії – Калангуй (Читинська обл.), Дальньогорськ (Примор'я). Велике промислове значення мають

родовища в штатах Іллінойс і Кентуккі (США), а також у Мексиці.

Ф. має властивість флюоресценції, тобто світіння під дією ультрафіолетового випромінювання, потоку електронів або при нагріванні (термолюмінесценція). Сам термін «флюоресценція», запропонований Дж. Стоксом, походить від назви цього мінералу.

Відповідно до вітчизняного законодавства вироби із **Ф.** можуть належати до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон має свої особливості.

Туржанський В.А.

ФОЛІС (FOLLIS) [з лат. «мішечок, гаманець, калитка»] – римська монета, введена в рамках грошової реформи Діоклетіана у 294 р. Історія використання терміну **Ф.** як монети досить туманна, а його вживання у сучасних нумізматів значною мірою умовне. Звичай складати монети в мішечки, опечатувати їх і прикріплювати ярлик, ймовірно, настільки ж старий, як і саме карбування. «Мішечки», які не було необхідності відкривати, самі по собі стали тоді грошовими одиницями. Засвідчений «мішечок» або **Ф.** містить 12 500 денаріїв (1000 монет із портретом імператора по 12 ½ денаріїв кожна).

Фоліс Діоклетіана, близько 296 – 297 рр. н. е.

Римська монета **Ф.** була однією з найбільших бронзових монет того часу. Монети, які в більшості сучасних каталогів називаються **Ф.** і вперше були випущені Діоклетіаном, спочатку мали діаметр близько 25 мм (деякі екземпляри досягають 28 мм) і легенду GENIO POPVLI ROMANI (із зображенням Генія з Патера і рогом достатку). Потім вага і розмір монети зменшуються, і десь через п'ятдесят років **Ф.** становить приблизно 15 мм. Типи реверсу теж змінюються: на них можуть бути зображені Геркулес, Марс і Сонце, ворота («табірні ворота»). При Константині I **Ф.** було знову переоцінено і зменшено їх вартість так, що вони не включали більше срібло. Візантійським імператором Анастасієм I під час грошової реформи у 498 р. їх знову введено в обіг як бронзову монету. На цих **Ф.** було позначення вартості грецькими буквами: M (= 1 **Ф.** або 40 Нуммія), K (= 1/2 **Ф.** або 20 Нуммія), I (=1/4 Ф. або 10 Нуммія, т. зв. Деканумміон), E (= 1/8 **Ф.** або 5 Нуммія, т. зв. пентанумміон).

З цього часу слово **Ф.** іноді трапляється у документах як назва монети. Від слова **Ф.** походить назва старовинної арабської монети – Фельс, а також сучасної, розмінної монети ряду арабських держав – Філс.

Туржанський В.А.

ФОНД ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ І ДОРОГОЦІННОГО КАМІННЯ УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНИЙ ФОНД ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ І ДОРОГОЦІННОГО КАМІННЯ УКРАЇНИ.

ФОРИНТ УГОРСЬКИЙ (HUNGARIAN FORINT – HUF) – грошова одиниця Угорщини. Поділяється на 100 філлерів, які вилучені з обігу у 1999 р. Слово філлер [угор. fillér], що позначає меншу вартість для всіх угорських валют з 1925 р., походить від німецького heller. Абревіатура для нього – f. Угорська абревіатура для **Ф.** – Ft, що записується після числа з пробілом (наприклад, 15 Ft).

В обіг **Ф.** був введений 01.08.1946 після гіперінфляції пенге – національної валюти Угорщини у 1926 – 1946 рр. **Ф.** залишався досить стабільним до 1980 рр. Успіх **Ф.** використовувався Угорською Комуністичною партією для досягнення політичних цілей, зокрема захоплення державної влади у 1948 – 1949 рр. Перехід до ринкової економіки на початку 1990-х рр. знецінив **Ф.**, а темп інфляції у 1991 р. досяг рівня 35 %. З 2001 р. інфляція в Угорщині становить менше 10 %, а **Ф.** оголошено конвертованою валютою. **Ф.** є єдиною валютою, що в свій час використовувалася соціалістичною державою Європи і все ще є в обігу. Оскільки Угорщина є членом ЄС, заміна **Ф.** на євро є однією з основних цілей державного уряду.

Назва валюти походить від міста Флоренція, де з 1252 р. чеканилися золоті монети, які називалися золотий флорин [італ. fiorino d'oro]. В Угорщині флорентинус (пізніше **Ф.**), що також базувався на золоті, використовувався як валюта з 1325 р.

У 1868 – 1892 рр., назва **Ф.** використовувалася в угорській мові для позначення валюти Австро-Угорської імперії, в німецькій мові валюта була відома як австро-угорський гульден або австрійський флорин. Цей **Ф.** поділявся на 100 крейцерів [угор. krajcár]. При введенні валюти в 1946 р. були наявні монети номіналом 2, 10 та 20 філлерів та 1, 2, 5 **Ф.** Срібна монета у 5 **Ф.** існувала до 1947 р., потім була знята з виробництва. У 1948 р. випущено у обіг монети в 5 та 50 філлерів, а у 1967 р. відновлено 5-форинтову. Далі з'явилися монети в 10 (1971 р.) та 20 **Ф.** (1982 р.). Нову серію монет було випущено в 1992 р. До неї увійшли монети

Купюра номіналом в 1000 HUF, аверс.

номіналом 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100 та (дещо інша, з 50 %-м вмістом срібла) 200 **Ф.** У тому ж році припинився випуск монет в 2 та 5 філлерів, а до 1999 р. усі філлери були вилучені з обігу. З 1996 р. на заміну 100-форинтової монети була випущена нова, біметалічна. Срібні монети у 200 **Ф.** припинили випускатися у 1998 р., через те, що їх номінальна вартість стала занизькою у порівнянні з вартістю матеріалу; монети номіналом 1 та 2 **Ф.** знаходилися в обігу до 29.02.2008. У червні 2009 р. замість відповідної банкноти з'явилася нова монета у 200 **Ф.**, виготовлена зі сплаву різних металів. У 1946 р. Національним Банком Угорщини почався випуск банкнот номіналом 10 та 100 **Ф.** Нова серія якісніших банкнот (10, 20 та 100 форинтів) була введена у 1947 – 1948 рр. У 1953 р. додалися 50 **Ф.**, у 1970 р. – 500, пізніше – 1000 (1983 р.) та 5000 (1991 р.).

У період між 1997 та 2001 р. з'явилася нова серія банкнот з переробленим дизайном вартістю 200, 500, 1000, 2000, 5000, 10 000 та 20 000 **Ф.у.** На кожній з них зображено відомого угорського державного діяча чи політика з одного боку, а з іншого – місце чи подія, пов'язана з ним. Усі купюри містять водяний знак, вкладену вертикальну захисну стрічку та зручні для людей з поганим зором. Банкноти у 100 **Ф.у.** та більше захищені вплетеною голографічною захисною стрічкою. Купюри усіх номіналів мають розмір 154×70 мм.

Неліпович О.В.

ФОРМА ЕКСПЕДИТОРСЬКИХ ІНСТРУКЦІЙ (FORWARDING INSTRUCTIONS – FIATA FFI) – форма інструкцій, що містить інформацію експедитора при оформлені будь-якої транспортно-експедиційної операції. У разі невикористання **FIATA FFI** експедитору необхідно збирати усю цю інформацію з декількох документів.

Форма бланка **FIATA FFI** розроблена відповідно до системи кодування ООН для комерційної документації, що спрямовано на створення міжнародної основи для стандартизації документів, що використовуються у світовій торгівлі. Характеристики форми **FIATA FFI** дозволяють її передачу за допомогою EDI (електронного обміну даними) відповідно до стандарту систем EDIFACT.

FIATA FFI заповнюється та завіряється клієнтом експедитора, передається експедиторові разом з іншими документами, такими як митна декларація, сертифікат про походження вантажу, комерційні рахунки-фактури, транспортні документи та ін.

У більшості граф **FIATA FFI** проставлений чотиризначний умовний номер (код). Цей умовний код призначений для використання як ідентифікатора відповідних термінів і заголовків форми, може застосовуватися замість повного найменування відповідного терміну і дозволяє уникнути можливої випадкової або умисної плутанини при використанні повних найменувань. Застосування таких умовних кодів дозволяє усунути можливість

двозначного тлумачення інструкцій, а також існуючі мовні бар'єри при позначенні різних термінів і понять. Ці номери не мають додаткового змістового навантаження за винятком тих понять, які вони означають.

Туржанський В.А.

ФОРМА МД-8 – див. ФОРМУЛЯР СПЕЦИФІКАЦІЯ (ФОРМА МД-8).

ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ (CUSTOMS FORMALITIES) – усі операції, що повинні здійснюватися особами, яких це стосується, і митними органами з метою дотримання митного законодавства. Схожі, але не ідентичні визначення містяться у додатку, затвердженому ЗУ «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур у зміненій редакції згідно з Додатком I до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур» та у МКУ.

У загальному розумінні формальність (в однині) – це офіційні вимоги, умови до дій, які обов'язково виконуються при оформленні чого-небудь. Сутність формальності полягає у формі її існування – обов'язок (у правовідносинах – юридичний обов'язок) та її змісті – дії, здійснення яких призводить до виконання обов'язку. **Ф.м.** є формою реалізації юридичних обов'язків суб'єктів правовідносин в норми митного законодавства. Змістом цих норм є описи обов'язкових і необхідних дій (операцій), виконання яких призводить до виконання юридичних обов'язків.

Перелік різновидів **Ф.м.** наведений у Кіотській конвенції та МКУ конкретизує місце, час і

обставини настання юридичних обов'язків. Найбільш загальною ознакою, що споріднює **Ф.м.** усередині різновидів та обумовлює відмінність між цими різновидами, є співвіднесення з моментом настання обов'язку, з моментом подання декларації на товари. У Кіотській конвенції це виражено через назви та зміст глави 3 Генерального додатку «Митне оформлення та інші митні формальності» та Спеціального додатку А «Митні формальності, які передують представленню декларації на товари».

Кунєв Ю.Д., Баязітов Л.Р.

ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ ЗА ПОПЕРЕДНЬОЮ МИТНОЮ ДЕКЛАРАЦІЄЮ ТИПУ «ЕА» – див. ДЕКЛАРАЦІЯ МИТНА ПОПЕРЕДНЯ ТИПУ «ЕА».

ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВІАТРАНСПОРТІ (CUSTOMS FORMALITIES AT AIR TRANSPORT) – сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і митними органами з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи на авіатранспорті.

Ф. здійснюються відповідно Інструкції про організацію митного контролю та митного оформлення повітряних суден перевізників і товарів, що переміщуються цими суднами, затвердженої наказом ДМСУ від 06.04.2004 № 240. Інструкція розроблена відповідно до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію (1944 р.), до якої Україна приєдналась 1992 р., МКУ та інших підзаконних актів органів виконавчої влади.

Ф. здійснюються митним органом, розташованому у міжнародному аеропорту, у взаємодії з органами державної влади, на які законодавством покладено функції з проведення інших видів контролю. Повітряні судна, які виконують міжнародні рейси, і товари, що переміщуються ними, підлягають митному контролю та митному оформленню: при прибутті на митну територію України – після проведення прикордонного контролю; при вибутті з митної території України – до початку прикор-

донного контролю. У випадку відсутності на борту повітряного судна вантажів за рішенням посадової особи (старшого зміни) підрозділу митниці, яка здійснює **Ф.**, митний контроль повітряного судна може здійснюватися документально без присутності посадових осіб митного органу на борту цього повітряного судна. Про таке рішення ця посадова особа повідомляє представника міжнародного аеропорту або авіаперевізника та органу охорони державного кордону. Документи на повітряне судно передаються представником перевізника для оформлення у підрозділ митного органу.

Під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України авіатранспортом декларант, уповноважена ним особа або перевізник надають митному органу у паперовій або електронній формі документи та відомості, визначені МКУ. Посадова особа митного органу, перевіряє повноту даних, унесених до генеральної декларації, і опитує командира повітряного судна чи іншого уповноваженого представника авіаперевізника щодо наявності на борту товарів, у тому числі таких, що надійшли без товаросупровідних документів, або наявності документів, що надійшли без товарів. При здійсненні митного огляду проводиться загальний огляд повітряного судна з урахуванням його конструктивних особливостей, а також вибірковий поглиблений огляд окремих вузлів повітряного судна. Після закінчення митного огляду і у випадку відсутності зауважень посадова особа митного органу проставляє відбиток особистої номерної печатки на генеральній декларації. За наявності зауважень посадова особа зазначає їх у генеральній декларації та засвідчує запис проставленням відбитка штампа «Під митним контролем». Відбиток особистої номерної печатки проставляється на генеральній декларації після усунення зауважень.

Разумей М.М.

ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ (CUSTOMS FORMALITIES FOR ROAD VEHICLES) – сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і митними органами з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи на автомобільному транспорті.

Ф. здійснюються у разі в'їзду на митну територію України після проведення прикордонного контролю, у разі виїзду – до початку прикордонного контролю. Митний контроль автомобільних транспортних засобів і товарів у пункті пропуску здійснюється в три етапи: попередні операції; здійснення інших видів контролю; закінчення митного контролю. Митний контроль автомобільних транспортних засобів і товарів здійснюється виключно в зонах митного контролю і завершується митним оформленням відповідно до вимог законодавства. Пропуск через митний кордон транзитних вантажів та автомобільних транспортних засобів, що здійснюють транзитні перевезення, а також контроль за їх переміщенням здійснюються в спрощеному режимі у встановленому законодавством та міжнародними договорами порядку.

Автотранспортний засіб комерційного призначення, що використовується для переміщення товарів через митний кордон України, не потребує окремої митної декларації, якщо під час такого переміщення декларуються товари, які перевозяться цим автотранспортним засобом. Відомості про автотранспортний засіб комерційного призначення, що перевозить товари, вносяться до митної декларації, за якою оформлено ці вантажі, книжки МДП, передбаченої Митною конвенцією про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП 1975 р., товарно-транспортних накладних, дорожнього листа, провізних та інших супровідних документів, передбачених законодавством. Декларування автомобільного транспортного засобу, що використовується виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України, здійснюється без застосування митної декларації шляхом подання документів, що містять точні відомості про цей транспортний засіб (реєстраційних та інших документів, що підтверджують право керування цим транспортним засобом), а в разі переміщення ним товарів – також товаротранспортних (товаросупровідних) документів. Під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України автотранспортом декларант, уповноважена ним особа або перевізник надають митному органу в паперовій або електронній формі документи та відомості, визначені МКУ. Порожні автотранспортні засоби комерційного призначення та автотранспортні засоби, які перевозять пасажирів через митний кордон України, декларуються шляхом подання національних реєстраційних документів. Огляд автомобільних транспортних засобів і товарів здійснюється спільно посадовими особами митних органів та органів охорони державного кордону відповідно до вимог законодавства та міжнародних договорів України. **Ф.** щодо автомобільного транспортного засобу і товарів закінчується після здійснення всіх передбачених законодавством видів контролю щодо цього автомобільного транспортного засобу і товарів.

Разумей М.М.

ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ (CUSTOMS FORMALITIES AT RAIL TRANSPORT) – сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і митними органами з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи на

залізничному транспорті.

Митний контроль за переміщенням через митний кордон України залізничного рухомого складу здійснюється посадовими особами митних органів шляхом перевірки відомостей, зазначених у документах, що подаються для здійснення митних процедур. Для цілей митного контролю використовується інформація, що міститься в автоматизованому банку даних Укрзалізниці. Митний контроль товарів у міжнародному залізничному сполученні здійснюється в зонах митного контролю. З метою запобігання порушенню розкладу руху поїздів митний контроль може здійснюватися поза пунктами пропуску через державний кордон або в місцях, визначених керівником митного органу за погодженням з керівниками залізничної станції та органу охорони державного кордону України. Пасажири поїздів міжнародного сполучення можуть проходити митний контроль також в інших місцях, визначених уздовж маршруту руху поїзда за умови погодження між ДФСУ, Адміністрацією Держприкордонслужби і Мінтрансом. Посадка і висадка пасажирів, що пройшли **Ф.**, а також завантаження і розвантаження товарів (вантажів), відправлення пасажирських поїздів з місць стоянки здійснюються з дозволу митного органу та органу охорони державного кордону.

Строки здійснення **Ф.** щодо залізничного рухомого складу визначаються керівником митного органу за погодженням з іншими контролюючими органами та адміністрацією залізниці, а в пункті пропуску через державний кордон України – крім того, з керівником відповідного органу охорони державного кордону України. Розвантажувальні, навантажувальні, перевантажувальні та інші операції, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, проводяться підприємствами залізниці за рахунок власників товарів або уповноважених ними осіб.

Під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України залізничним транспортом декларант, уповноважена ним особа або перевізник надають митному органу в паперовій або електронній формі документи та відомості, визначені МКУ: транспортні (перевізні) документи; передатну відомість на залізничний рухомий склад; документ, що засвідчує наявність припасів (за наявності припасів); визначений актами Всесвітнього поштового союзу документ, що супроводжує міжнародні поштові відправлення (за їх наявності); комерційні документи (за наявності їх у перевізника) на товари, що перевозяться.

Митні органи мають право проводити митний огляд та переогляд залізничних транспортних засобів і товарів (вантажів) з метою перевірки законності переміщення, відповідності даних, наведених у перевізних та товаросупровідних документах, фактичним. У разі виявлення порушень митних правил або законодавства на будь-якому етапі здійснення **Ф.** посадова особа митного органу зобов'язана вжити необхідних заходів, передбачених законодавством.

Разумей М.М.

ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ (CUSTOMS FORMALITIES AT MARINE AND INLAND WATER TRANSPORT) – сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і митними органами з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи на морському та річковому транспорті.

Ф. щодо суден, що прибули з-за кордону, здійснюються після проведення прикордонного контролю, а суден, що вибувають за кордон, – до початку прикордонного контролю. **Ф.** щодо суден можуть здійснюватись документально за умови їх постійного перебування під контролем митниці в зонах митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон України. **Ф.** щодо судна, що прибуває на митну територію або вибуває за її межі, здійснюється, як правило, на його борту. Судно закордонного плавання протягом усього часу стоянки в порту перебуває під митним контролем. Митний орган має право в цей період здійснювати огляд і переогляд судна, пломбування та опечатування його окремих трюмів і приміщень, де розміщені товари, підстави для ввезення на митну територію України, вивезення за межі митної території України чи транзит територією України яких – відсутні. Огляд судна контролюючими органами проводиться після узгодження органом охорони державного кордону та митним органом. Якщо є підстави вважати, що судно переміщується

через митний кордон з порушенням норм законодавства з питань митної справи, то його митний огляд здійснюється обов'язково.

Ф. щодо іноземних суден можуть здійснюватись документально за умови їх постійного перебування під контролем митниці в зонах митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон України. **Ф.** щодо товарів, що переміщуються членами екіпажів та пасажирами цих суден, здійснюються біля борту судна або в іншому місці у межах зони митного контролю, яке визначено адміністрацією порту та погоджено з митним органом та органом охорони державного кордону.

Залежно від водотоннажності і призначення суден закордонного плавання їх митне оформлення проводиться у строк, який визначається керівником митного органу за погодженням з керівником відповідного органу охорони державного кордону України та іншими контрольними службами. Митне оформлення суден закордонного плавання здійснюється цілодобово у такій черговості: аварійні судна; пасажирські судна; вантажно-пасажирські судна; лінійні судна; танкерні судна; інші судна у порядку їх прибуття.

Вивантаження товарів із суден закордонного плавання та навантаження товарів на зазначені судна здійснюються з дозволу митного органу та під його контролем згідно з документами, передбаченими МКУ. Дозвіл надається невідкладно після перевірки поданих документів. У разі відмови у наданні дозволу митний орган зобов'язаний невідкладно, письмово або в електронній формі, повідомити власника товарів або уповноважену ним особу про причини і підстави такої відмови. З метою надання митним органам можливості оцінити ризики при ввезенні товарів на митну територію України водним транспортом перевізник може надавати митному органу відомості щодо цих товарів в електронному вигляді у форматі міжнародних стандартів обміну електронною інформацією.

Разумей М.М.

ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ ПОЗА МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ МИТНОГО ОРГАНУ (CUSTOMS FORMALITIES OUTSIDE THE LOCATION OF THE CUSTOMS AGENCY) – сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і митними органами з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи поза місцем розташування митного органу.

Згідно МКУ 2012 р. митне оформлення здійснюється у місцях розташування відповідних підрозділів митних органів протягом робочого часу, встановленого для цих органів. За письмовим зверненням декларанта або уповноваженої ним особи митні формальності можуть виконуватися митними органами поза місцем розташування цих органів. У разі переміщення товарів і транспортних засобів експрес-перевізником з письмовою заявою звертається експрес-перевізник. Форма письмового звернення визначається МФУ. Заява щодо виконання **Ф.** повинна містити: відомості про товар та/або транспортний засіб, відправника, одержувача, зовнішньоекономічний договір або інший документ, що використовується в міжнародній практиці замість договору (контракту); заплановані час і дату виконання митних формальностей; зобов'язання про внесення плати; відомості про бажане місце проведення виконання митних формальностей; печатку заявника (за наявності); підпис заявника. Рішення про виконання **Ф.** у робочий час приймається посадовою особою цього митного органу, уповноваженою на це наказом керівника митного органу, на підставі письмової заяви декларанта або уповноваженої ним особи шляхом проставляння на заяві резолюції.

За виконання **Ф.** із заінтересованих осіб справляється плата у розмірах, установлених КМУ, та в порядку, визначеному МФУ. Плата справляється у гривні за офіційним (валютним) курсом, встановленим НБУ, що діє на дату подання митної декларації, а у разі, коли виконання митних формальностей не пов'язано з поданням митної декларації, – на дату фактичної сплати.

Виконання **Ф.** за одну годину роботи становить: у робочий час – 20 євро; у надурочний, нічний час і вихідні дні – 40 євро; у святкові та неробочі дні – 50 євро. Плата нараховується виключно за фактичний час здійснення **Ф.**, установленим для митного органу, незалежно від кількості посадових осіб митного органу, залучених до їх проведення. До часу, витраченого посадовою особою митного органу на здійснення **Ф.**, зараховується також час, витрачений нею на проїзд до місця призначення й у зворотному напрямку. Кошти, що надійшли від справляння плати за виконання **Ф.**, зараховуються у державний бюджет.

Разумей М.М.

ФОРМАТНО-ЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ ФОРМАТО-ЛОГІЧНИЙ.

ФОРМЕНИЙ ОДЯГ ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. ОДЯГ ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ФОРМЕНИЙ.

ФОРМИ ДЕКЛАРУВАННЯ (FORMS OF DECLARATION) – способи заявлення відомостей про товари і транспортні засоби та інших необхідних для митного оформлення відомостей відповідно до встановлених вимог до порядку їх фіксації на носіях інформації для передачі митному органу.

Форми митного декларування безпосередньо визначені в МКУ. Декларування здійснюється

у письмовій, в т. ч. електронній, усній формах та шляхом вчинення дій. При застосуванні письмової форми декларування можуть використовуватися як електронні документи, так і документи на паперовому носії. Електронне декларування здійснюється з використанням електронної митної декларації, засвідченої електронним цифровим підписом, та інших електронних документів або їх реквізитів у встановлених законом випадках. Митна декларація та інші документи, подання яких митним органам передбачено МКУ, оформлені на паперовому носії та у вигляді електронних документів, мають однакову юридичну силу.

Форми письмового декларування товарів реалізуються шляхом подання митному органу: митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа; або митної декларації М-16; або письмової заяви за встановленою формою; або митної декларації для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних з провадженням підприємницької діяльності; або іншого документа, що відповідно до законодавства може використовуватись замість митної декларації.

МКУ 2012 р. дозволяє використовувати електронне декларування всім бажаючим суб'єктам ЗЕД без будь-яких обмежень та у всіх митних режимах. Зокрема, декларацію до митного оформлення можна подати через інформаційні термінали, які розміщені за місцем розташування усіх підрозділів митного оформлення. Встановлена можливість подання не тільки митної декларації в електронному вигляді, а й документів і відомостей, необхідних для здійснення митного контролю.

Декларування шляхом вчинення дій здійснюється за спрощеною системою митного контролю, яка дає громадянам змогу здійснювати декларування, обираючи один з двох каналів проходу (проїзду транспортними засобами особистого користування) через митний кордон України (двоканальна система митного контролю товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України громадянами). При цьому канал, позначений символами зеленого кольору («зелений коридор»), призначений для декларування шляхом вчинення дій громадянами, які переміщують через митний кордон України товари в обсягах, що не підлягають оподаткуванню митними платежами та не підпадають під встановлені законодавством заборони або обмеження щодо ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території і не підлягають письмовому декларуванню. Канал, позначений символами червоного кольору («червоний коридор»), призначений для всіх інших громадян. Громадянин самостійно обирає відповідний канал («зелений коридор» або «червоний коридор») для проходження митного контролю за двоканальною системою.

Обрання «зеленого коридору» вважається заявою громадянина про те, що товари, які переміщуються ним через митний кордон України, не підлягають письмовому декларуванню, оподаткуванню митними платежами, не підпадають під встановлені законодавством заборони та/або обмеження щодо ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території та свідчить про факти, що мають юридичне значення. Громадяни, які проходять (проїжджають) через «зелений коридор», звільняються від подання письмової митної декларації. Звільнення від подання письмової митної декларації не означає звільнення від обов'язкового дотримання порядку переміщення товарів через митний кордон України.

Прус Л. Р.

ФОРМИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ (FORMS OF CUSTOMS CONTROL) – напрям діяльності посадових осіб митного органу, що включає застосування певних методів, засобів і способів з метою перевірки дотримання митного законодавства юридичними та фізичними особами, що перетинають митний кордон.

Усі **Ф.м.к.** можна поділити на документальні та фактичні. Документальний митний контроль здійснюється шляхом перевірки документів на товари і транспортні засоби та є процедурою, при якій проводиться перевірка достовірності відомостей, наданих в митні органи при митному оформленні, з метою встановлення автентичності документів і достовірності наведених даних, та відповідності їх чинним правилам митного законодавства та повноти оформлення. Документи перевіряються перед митним оглядом або доглядом товарів і транспортних засобів. Основними **Ф.м.к,** що використовуються митними органами різних країн світу є:

Усне опитування – **Ф.м.к.**, яка може бути застосована до фізичних осіб та осіб, які є представниками організацій, що мають повноваження щодо наявних товарів і транспортних засобів. Пояснення у письмовій формі не оформляються.

Отримання пояснень – отримання відомостей від осіб, що мають відношення до переміщення товарів і транспортних засобів про обставини, які мають значення для проведення митного контролю товарів і транспортних засобів. Отримання пояснень оформляється письмово за встановленою формою.

Митне спостереження – здійснюється за перевезенням товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем або вчиненням з ними вантажних чи інших операцій. Спостереження здійснюється візуально (безпосередньо або опосередковано).

Митний огляд товарів і транспортних засобів є однією з фактичних форм проведення митного

контролю та є адміністративною дією посадових осіб митних органів, що полягає у перевірці зовнішнього вигляду багажу фізичних осіб, транспортних засобів, вантажних ємностей, митних пломб, печаток та інших засобів ідентифікації, без відкриття вантажних приміщень, тари або упаковки на предмет встановлення законності їх переміщення через митний кордон. За результатами огляду в разі необхідності може складатися акт за встановленою формою або проставляється відмітка на транспортному документі. До митного огляду відноситься огляд товарів і транспортних засобів, пов'язаний із зняттям пломб, печаток та інших засобів ідентифікації товарів, розкриттям упаковки товарів або вантажного приміщення транспортного засобу, або ємностей, контейнерів та інших місць, де знаходяться або можуть знаходитися товари. Для виявлення прихованого переміщення товарів проводиться перевірка вантажних місць, конструктивних особливостей транспортних засобів, з метою виявлення схованок, сховищ, в яких можуть бути заховані предмети. Для виконання цілей митного огляду застосовуються технічні засоби митного контролю, а також такі способи, як проколювання, розбирання конструктивних деталей, вузлів і агрегатів, порушення цілісності предмета чи його частини. За результатами митного огляду складається акт за встановленою формою.

Митний контроль, що здійснюється шляхом ідентифікації товарів і транспортних засобів, полягає в накладенні пломб, печаток, нанесенні цифрового, літерного та іншого маркування, ідентифікаційних знаків, проставлення штампів, взяття проб і зразків, описі товарів і транспортних засобів, складанні креслень, виготовленні масштабних зображень, фотографій, ілюстрацій, використанні товаросупровідної документації та інших засобів ідентифікації. Митні органи здійснюють перевірку маркування товарів спеціальними марками або наявністю на них ідентифікаційних знаків, відсутність яких розглядається як підтвердження факту ввезення товарів без здійснення митного оформлення та випуску, якщо особа, у якої такі товари були виявлені, не доведе протилежне.

Огляд приміщень і територій проводиться за наявності інформації про неналежне використання або втрату товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем, або умовно випущених з метою перевірки такої інформації, а також на основі вибіркової перевірки.

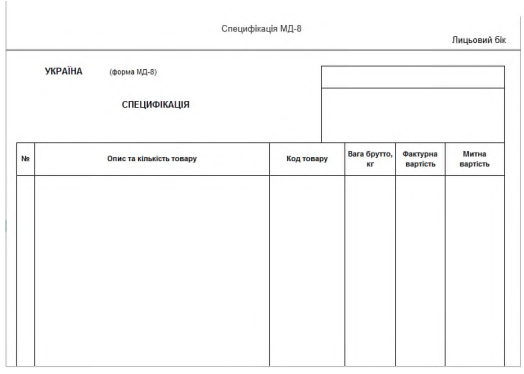
Впровадження інформаційних технологій дозволяє використовувати такі нові **Ф.м.к.,** як форматно-логічний контроль, контроль співставлення, контроль із застосуванням системи управління ризиками.

Контроль співставлення – автоматизоване порівняння даних, які містяться в митних деклараціях або інших документах, наданих для митного контролю або митного оформлення, з даними, які містяться в електронних копіях митних декларацій та інших документах, що надходять з митних та правоохоронних органів суміжних держав; в уніфікованих електронних дозвільних документах, що надходять з інших державних органів, інших електронних документах, пов'язаних з перевіркою достовірності даних, що перевіряються. Форматно-логічний контроль – автоматизована перевірка правильності заповнення даних митних декларацій та повернення результатів перевірки; перевірка митних декларацій та інших документів на достовірність та законність; здійснення статистичного, валютного контролю, контролю нарахованих митних платежів, контролю правильності застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД. Контроль із застосуванням системи управління ризиками – оцінка ризику шляхом аналізу поданих документів у конкретному випадку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України з метою обрання форм та обсягу митного контролю, достатніх для забезпечення додержання вимог законодавства України з питань державної митної справи.

Перелік **Ф.м.к.** та особливості їх застосування визначені МКУ.

Несторишен І.В.

ФОРМУЛЯР СПЕЦИФІКАЦІЯ (ФОРМА МД-8) (SPECIFICATION FORM (FORM CD-8)) – використовується замість додаткових аркушів митної декларації форми МД-3 виключно у випадках, коли декларуються товари п'ятьох або більше найменувань. **Ф.-с.** виготовляється друкарським способом або за допомогою комп'ютера. Кількість **Ф.-с.**, що становлять один комплект з основним аркушем митної декларації форми МД-2, не може перевищувати 33 аркушів, тобто за однією митною декларацією при використанні бланків МД-8 декларуються не більше 265 найменувань товарів.

Специфікація МД-8

Лицьовий бік

УКРАЇНА (форма МД-8)

СПЕЦИФІКАЦІЯ

№	Опис та кількість товару	Код товару	Вага брутто, кг	Фактурна вартість	Митна вартість

Ф.-с. може застосовуватися замість бланка митної декларації форми МД-3 у таких випадках: при митному оформленні вантажів (товарів), що надійшли на митну територію України як гуманітарна допомога; при митному оформленні товарів у режим тимчасового ввезення (вивезення); при митному оформленні запасів, призначених для споживання, що поставляються на транспортні засоби; при митному оформленні товарів, що продані у магазині безмитної торгівлі протягом календарного місяця, та

українських товарів, які перебувають в магазині безмитної торгівлі, що ліквідовується; під час розміщення товару на митному ліцензійному складі, власником якого є транспортно-експедиційна організація, у режимі митного складу; при митному оформленні товарів та інших предметів, що передаються на зберігання підприємствам під митним контролем.

Туржанський В.А.

ФОРС-МАЖОР – див. СИЛА НЕПЕРЕБОРНА (ФОРС-МАЖОР).

ФОРТЕПІАНО (PIANO) [від італ. forte – голосно, piano – тихо] – загальна назва класу струнних ударно-клавішних музичних інструментів – роялів і піаніно. На відміну від клавесина й клавікорда на **Ф.** можливий поступовий перехід від piano до forte і від forte до piano. Разом з тим порівняно з ними **Ф.** – більш звучний інструмент.

Ф. винайдено на початку XVIII ст. майже одночасно майстрами Б. Кристофорі (Італія), Ж. Маріусом (Франція) і К. Г. Шретером (Німеччина). У середині XVIII ст. вдосконалено І. А. Штейном з Аугсбурга і І. А. Штрейхером. Ці інструменти отримали назву **Ф.** з так званною німецькою або віденською механікою (безпосередньо з'єднана з клавішею). У 1770 р. нідерландський майстер А. Бекерс створив у Лондоні **Ф.** з так званою англійською механікою, яка не була сполучена з клавішею; воно відрізнялося більш потужним звучанням.

Перше відоме вертикальне **Ф.** приписується К. Е. Фрідерічі (Гера, Німеччина), що створив його в 1745 р. Однак уже в 1742 р. з майстерні Йоганна Зьохера (нім. Johann Söcher) у Зантгофені (Баварія) вийшов подібний інструмент, а в 1748 р. такі ж інструменти робив і Г. Зільберман. Перші твори для **Ф.** належать Й. Гайдну, В. А. Моцарту, Л. Бетховену та деяким їх сучасникам.

Різновид вертикальних **Ф.** – пірамідальне, піано-ліра, піано-бюро, піано-арфа й ін. Із середини

XIX ст. випускаються тільки піаніно й роялі. Кожен інструмент маркується власним серійним номером, за яким можна визначити рік випуску **Ф.** Як правило, номери ставляться на чавунну раму вгорі, у районі її кріплення до вирбельбанку. У **Ф.** виробництва Німеччини номери ставилися на молоточках у крайньому правому регістрі. У **Ф.** XIX – початку XX ст. номери часто ставилися на внутрішній бічній стінці або на резонансній деці. Додатковим фактором, що дозволяє датувати рік випуску **Ф.**, може бути номер механіки.

За наявності визначених ознак **Ф.**, може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Корнійчук О.О.

ФОРФЕЙТИНГ (ФОРВЕЙТИНГ) (FORFAITING) [від франц. a forfai – в цілому, загальною сумою] – форма кредитування експортерів, продавців під час продажу товарів, яка застосовується переважно у зовнішньоторговельних операціях. Банк (форвейтор) викуповує в експортера грошове зобов'язання імпортера оплатити куплений ним товар одразу ж після поставки товару і сам здійснює оплату вартості товару експортерові, потім здійснює розрахунки з імпортером. За дострокову оплату банк-форвейтор стягує з експортера визначений відсоток. Операція **Ф.** аналогічна операції факторингу.

Петров О.П.

ФОТОАЛЬБОМ «2000-РІЧЧЯ РІЗДВА ХРИСТОВОГО. ПОВЕРНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ СВЯТИНЬ» (PHOTO ALBUM «THE 2000TH ANNIVERSARY OF CHRIST'S BIRTH. RESTITUTION OF NATIONAL RELICS») – двотомний фотоальбом, виданий ДМСУ у 2001 р.

Видання містить близько 900 фотографій предметів церковного культу: ікон із зображенням Ісуса Христа, Пресвятої Богородиці, Архістратига Михаїла, Святих Миколая, Андрія, Володимира та хрестів, складнів у срібних та позолочених окладах. Ці предмети є культурними цінностями, вивезення яких за межі території України заборонено. **Ф.** включає ілюстровану та описову інформацію про культурні цінності, що були затримані працівниками митних органів на кордоні при спробі їх незаконного вивезення і повернуті релігійним установам, громадським організаціям.

Ф. має на меті сприяти ознайомленню української та світової громадськості з іконами та іншими духовними скарбами, що були врятовані та повернуті українськими митниками.

Яковенко О.В.

ФРАНК ШВЕЙЦАРСЬКИЙ (SWISS FRANC – CHF) – валюта і законний платіжний засіб Швейцарії та Ліхтенштейну. Банкноти випускає центральний банк Швейцарії (Швейцарський національний банк), а монети емітуються федеральним монетним двором (Швейцарський монетний двір). **Ф.** ділиться на 100 сантимів. На чотирьох офіційних мовах назва звучить так: Franken (німецькою), franc (французькою і ретороманською), franco (італійською). Одна сота частина франка називається Rap (мн. – Rappen) (Rp.) німецькою, centime (c.) французькою, centesimo (ct.) італійською та rap (rp.) ретороманською.

Введення валюти в обіг сталося у 1850 р., при цьому у Швейцарії не існувало такого поняття як монетний двір і карбуванням монет займалися більше 75 банків і установ, при цьому власні гроші випускали як приватні банки, так і окремі міста і абатства. В обігу перебувало близько 860 видів різних за вартістю і номіналом монет. У 1850 р. національні валюти становили лише 15 % від загальної кількості грошей в обігу. На додачу до цього деякі приватні банки почали випускати перші банкноти. Загальна кількість монет і банкнот, що перебували в обігу доходила до 8 000 видів. Для того, щоб вирішити цю проблему в новій Швейцарській федеральній конституції 1848 р. було передбачено, що новий Федеральний Уряд стане єдиною в Швейцарії установою, яка здійснюватиме грошову емісію. Через два роки вийшов федеральний закон про монетну систему, який був прийнятий федеральними зборами 07.05.1850, згідно з яким **Ф.** став національною грошовою одиницею.

У 1865 р. Франція, Бельгія, Італія та Швейцарія об'єднались в Латинський монетний союз і домовились обмінювати свої національні валюти у співвідношенні 4,5 г срібла за 0,290322 г золота. Навіть після того, як монетний союз втратив свою силу в 1920-ті рр. і перестав існувати в 1927 р., Швейцарія дотримувалась цього співвідношення аж до 1967 р.

Ф. традиційно належить до валют податкових гаваней чи офшорних зон з нульовим рівнем інфляції і законодавчо закріпленими золотовалютними запасами на рівні мінімум 40 %. Проте, цю прив'язку до золота, що була введена у 20-ті рр., скасовано у 2000 р. у зв'язку з поправками до швейцарської конституції. Девальвація **Ф.** була зафіксована тільки 27.09.1936 і обумовлювалася Великою депресією, коли **Ф.** знецінився на 30 % слідом за англійським фунтом, доларом США і французьким франком. Значне зміцнення **Ф.** відбулося у період II Світової війни, оскільки фінансові установи країни не постраждали під час військових дій, а банки Швейцарії використовувалися в якості зберігання золотовалютних запасів деякими країнами, що брали участь у війні.

Купюра номіналом в 10 CHF, аверс

Випускаються монети номіналом в 1 (до 2006 р.), 2 (до 1977 р.), 5, 10 та 20 рапенів (сантимів), 1/2, 1, 2 та 5 франків. Нерегулярно випускаються ювілейні та тематичні пам'ятні монети, як правило, номіналом 10, 20 та 50 франків. Емітуються банкноти номіналом 10, 20, 50, 100, 200 і 1000 франків.

На лицьовій стороні банкнот традиційно зображені портрети видатних швейцарських діячів. На купюрі у 1000 **Ф.** – Якоб Буркхардт, культуролог, який стояв біля витоків цієї науки як самостійної дисципліни, на купюрі у 200 **Ф.** – письменник Шарль Фердинанд Рамю, на купюрі у 100 **Ф.** – Альберто Джакометті, скульптор, живописець та графік першої половини XX ст., на 50 **Ф.** – Софі Тойбер-Арп, єдина жінка на франку, художник і скульптор, представник дадаїзму і абстракціонізму в мистецтві, на купюрі у 20 **Ф.** – швейцарсько-французький композитор і музичний критик Артюр Онеггер, на купюрі у 10 **Ф.** – французький архітектор швейцарського походження, художник і дизайнер, піонер модернізму Ле Корбюзьє. Крім того, **Ф.** різні за розміром: чим вище номінал купюри, тим вона більша.

Лицьова сторона монет Швейцарії прикрашена зображенням римської богині свободи Libertas. На звороті – тільки цифри, що вказують номінал, скорочення Fr. (франк) і латинські фрази: Helvetia і Confederatio Helvetica – римська назва Швейцарії. Від перших літер цього найменування походить банківський код країни.

Неліпович О.В.

ФРАНКО-БОРТ (...НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-БОРТ (...НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ)».

ФРАНКО-ВЗДОВЖ БОРТУ СУДНА (...НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ВЗДОВЖ БОРТУ СУДНА (...НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ)».

ФРАНКО-ЗАВОД (...НАЗВА МІСЦЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ЗАВОД (...НАЗВА МІСЦЯ)».

ФРАНКО-ПЕРЕВІЗНИК (...НАЗВА МІСЦЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ПЕРЕВІЗНИК (... НАЗВА МІСЦЯ)».

ФРАХТ (FREIGHT) – 1) винагорода (компенсація), що сплачується за договорами перевезення, найму або піднайму судна або транспортного засобу (їх частин) для: перевезення вантажів та пасажирів морськими або повітряними суднами; перевезення вантажів залізничним або автомобільним транспортом; 2) вантаж, який перевозиться на зафрахтованому транспортному засобі (спочатку на судні), а також саме таке перевезення. Поняття **Ф.** застосовується до перевезень, які здійснюються різними видами транспорту, однак найбільше поширення **Ф.** отримав у морських перевезеннях. Отже, **Ф.** – це провізна плата власнику транспортного засобу за перевезення вантажів або пасажирів будь-якими шляхами сполучення, особливо морськими і водними.

У **Ф.** включається плата не тільки за перевезення вантажів (або пасажирів), але, залежно від умов договору і за навантаження та вивантаження. Платником фрахту виступає особа, організація яка уклала договір про перевезення з власником транспортних засобів, який приймає на себе зобов'язання перевезти вантаж. У внутрішніх перевезеннях **Ф.** виступає у формі транспортного тарифу.

На зовнішньому ринку **Ф.** визначається за угодою між перевізником і вантажовласником. Термін оплати **Ф.** передбачається у договорах. Сума **Ф.** визначається шляхом множення ставки **Ф.** за одиницю вантажу (ціни перевезення) на кількість вантажу, доставленого в пункт призначення або прийнятого до навантаження у пункті відправлення.

У тих випадках, коли заздалегідь важко визначити кількість вантажу, що перевозився, замість ставки **Ф.** у договорі вказується сума **Ф.** за один рейс. Якщо **Ф.** повністю або частково сплачується в порту відправлення, має місце аванс **Ф.** Аванс **Ф.** може бути з поверненням, якщо вантаж не буде доставлений у пункт призначення, або без повернення у разі виконання умов угоди.

При фрахтуванні часто виникає питання про розподіл витрат між судновласником та фрахтувальником з навантаження і розвантаження суден

(оплата стивідорних робіт). Ці витрати зазвичай знаходяться у межах 10 – 30 % від кінцевої вартості транспортної складової при перевезенні вантажу морським транспортом. Тому при укладанні договору перевезення заздалегідь обумовлюється, хто зі сторін буде нести ці витрати, що і закріплюється в угоді за допомогою використання таких термінів:

– фрі ін (free in) – судновласник вільний від витрат з навантаження вантажу на судно. При укладенні договору перевезення з такою умовою витрати з навантаження бере на себе фрахтувальник;

– фрі аут (free out) – судновласник вільний від витрат із вивантаження вантажу;

– фіо (free in and out) – судновласник за договором перевезення з фрахтувальником вільний від витрат з навантаження та вивантаження вантажу;

– фіос (free in and out, stowed) – судновласник вільний від витрат з навантаження та укладання вантажу в трюмі. Це формулювання конкретизує, за чий рахунок будуть виконуватися так звані трюмні роботи (укладання вантажу, якщо вантаж тарно- штучний та штивки (розрівнювання), якщо вантаж навалювальний або насипний;

– фіост (free in and out, stowed and trimmed) – судновласник повністю вільний від витрат по навантаженню, укладанню, штивки і вивантаженню вантажу. Оплачує ці роботи вантажовідправник (фрахтувальник).

Неліпович О.В.

ФРАХТ МЕРТВИЙ (DEAD FREIGHT) – плата, що отримується судновласником із фрахтувальника за часткове або повне невикористання вантажопідйомності судна, наданого судновласником відповідно до договору морського перевезення. **Ф.м.** є відшкодуванням збитків судновласника. Якщо судновласник використовує зафрахтоване місце на судні, яке повинні були зайняти вантажі відправника – порушника договору, для перевезення вантажів інших відправників, він зобов'язаний відняти отриманий фрахт, пред'являючи вимогу про відшкодування збитку. Він може зажадати, щоб вантажовідправник – порушник договору відшкодував йому різницю між обумовленим і фактично отриманим фрахтом, якщо новий вантаж прийнятий по нижчій фрахтовій ставці.

Право на **Ф.м.** виникає у судновласника як при недовикористанні вантажопідйомності судна, так і при недовикористанні його вантажомісткості. При оплаті **Ф.м.** з нього, як правило, утримують вартість навантажувально-розвантажувальних робіт, якщо за умовами фрахту вони виконуються за рахунок судновласника.

Відповідно до законодавства України, якщо судно відправлено у плавання недовантаженим, перевізник зберігає право на повний фрахт. Повний фрахт передбачає оплату фрахту за той вантаж, який навантажений, а також фрахту, який сплачується за ненавантажений вантаж, тобто **Ф.м.**

Неліпович О.В.

ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)».

ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТА СТРАХУВАННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТА СТРАХУВАННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)».

ФРЕСКА (FRESCO PAINTING) [від італ. affresco – свіжий] – техніка живопису по вологій штукатурці, яка при висиханні утворює тонку прозору плівку карбонату кальцію, що закріплює фарби.

Ф. є однією з основних технік стінних розписів, яка дозволяє створювати монументальні композиції, органічно пов'язані з архітектурою. Штукатурний ґрунт для **Ф.** накладається, як правило, у кілька шарів і складається з мінеральних наповнювачів (кварцовий пісок, порошок вапняку, подрібнені цегла або кераміка), гашеного вапна, іноді також додаються органічні домішки (солома, пенька, льон тощо). Наповнювачі необхідні для недопускання розтріскування штукатурки. Для **Ф.** використовуються фарби, які не взаємодіють з вапном. Палітра **Ф.** досить стримана; застосовуються як правило натуральні земляні пігменти (охри, умбри), а також марси, синій і зелений кобальт та ін., рідше фарби мідного походження (голубець тощо). Рослинні фарби індиго, сині, а іноді і чорні наносяться на вже просохлу штукатурку за допомогою клею. При висиханні фарби на **Ф.** сильно бліднуть.

Ф. була відома ще у стародавньому світі, у єгиптян, етрусків і римлян, від яких її численні зразки збереглися в руїнах Помпеї. Перші християни прикрашали нею місця своїх молитовних зборів та усипальні, як свідчать про те її залишки в римських і неаполітанських катакомбах. З Риму її використання поширилося до Візантії. Греки перенесли її разом з православною релігією в Київську Русь, де нею були прикрашені найважливіші київські та новгородські церкви, в яких, на жаль, вціліли тільки невеликі пам'ятки у техніці **Ф.** У Софії Київській добре збереглися мозаїки і **Ф.**, створені

в 30 – 40 рр. XI ст. грецькими майстрами та їхніми місцевими учнями. Для стилю мистецтва XI ст. характерне те, що зображення не маскують масив стіни, а органічно зливаються з поверхнею арок, склепів, стовпів. Новаторством було сполучення **Ф.** та мозаїк у розписах інтер'єру. Вони вкривають стіни собору у вигляді не окремих панно, а суцільного килима, що підкреслює монументальний розмах живопису. Дуже цінні **Ф.** Кирилівської церкви, будівництво якої розпочав у 1136 р. Всеволод II, а закінчила його вдова (зокрема ті, що зображують сцени з життя св. Кирила).

Складові частини та фрагменти архітектурних, історичних, художніх пам'яток, виконані у техніці **Ф.** відповідно до ЗУ «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей», можуть бути визнані як культурні цінності, переміщення яких через державний кордон України здійснюється в установленому законодавством порядку.

Корнійчук О.О.

ФРИТРЕЙДЕРСТВО (FREETRADE) [від англ. free trade – вільна торгівля] – напрям у політичній економії, історії та теорії економічних вчень, становленні та розвитку державного управління країн світу, що зародився у Великобританії у останній третині XVIII ст. у зв'язку із промисловим переворотом й характеризується відсутністю або мінімальним втручанням держави у зовнішню торгівлю, коли експортно-імпортні операції здійснюються в обсягах і за цінами вільного ринку, що склалися на основі співвідношення попиту і пропозиції.

Ф. було втіленням потреб промислової буржуазії, що включали: вимогу вільної торгівлі та невтручання держави у приватнопідприємницьку діяльність. Розширення географії міжнародної торгівлі, пожвавлення торговельних відносин між країнами вимагало пошуку нових підходів до регулювання цими процесами. Тому у 1776 р. на противагу меркантилістичній теорії А. Сміт у своїй праці «Дослідження про природу та причину багатства народів» запропонував нову теорію, що базувалася на дослідженні витрат праці на виробництво того чи іншого товару та визначенні абсолютних переваг щодо їх продажу чи придбання. Теорія абсолютних переваг започаткована А. Смітом показує переваги світового поділу праці та дозволяє визначати, яку продукцію доцільно експортувати, а яку імпортувати. Його вчення про міжнародний поділ праці розвиває у своїх працях Д. Рікардо («Початок політичної економії й оподаткування», 1817 р.), який визначає основні принципи вільної торгівлі та дію механізму порівняльних (відносних) переваг і вказує на залежність ціни від рівня заробітної плати. Саме А. Сміт й Д. Рікардо започатковують класичну теорію розвитку міжнародної торгівлі, що пропагує невтручання держави у торговельні відносини

– політику вільної торгівлі. Прихильниками даної політики були Р. Торренс («Нарис про зовнішню торгівлю зерном») і Дж. Стюарт Міль («Про закони обміну між країнами»), які дослідили механізм формування ціни в умовах вільного ринку та конкуруючої рівноваги, який покладено в основу закону міжнародної вартості.

А. Сміт та Д. Рікардо свого часу вважали вільну торгівлю завжди вигідною, ідеальною для всіх країн і народів. Натомість, в останній третині XVIII ст. англійські фритрейдери прагматично намагались вести боротьбу проти аграрних мит (встановлювались в інтересах великих землевласників з метою збереження високих цін на сільськогосподарську продукцію). У значному зниженні цін на сільськогосподарську продукцію у той час були зацікавлені усі прошарки англійської промислової буржуазії – власники засобів виробництва – роботодавці, оскільки це безпосередньо та опосередковано впливало на зниження цін на сировину та на розміри оплати праці найманих працівників. До того ж, проста більшість промислових роботодавців була зацікавлена й в істотному зниженні усіх тогочасних митних платежів, що у зовнішньоторговельній діяльності сприяло б збільшенню обсягів вивезення англійських товарів за межі країни, особистому збагаченню приватних підприємців та збільшенню надходжень у державну казну саме за рахунок зростання обсягів зовнішньоторговельної діяльності. Все це, на тлі збережених англійських «регламентацій промислового виробництва», як своєрідного тягаря минулого, зумовило жорсткий тиск фритрейдерів на уряд з метою вдосконалення митної системи. У 20-ті рр. XIX ст. у Великобританії була здійснено реформу митної системи. Було відмінено, або ж значно знижено мита на багато товарних груп, високе протекціоністське мито на імпортне зерно замінено на так звану ковзну шкалу мит (підвищувалося мито на зерно, що ввозилося, якщо падали ціни на зерно, вирощене всередині країни і знижувалось відповідно до підвищення цін на зерно всередині країни). Протягом 30-х рр. XIX ст. **Ф.** мало всі необхідні ознаки впливового загальнонаціонального руху (очолювався текстильними підприємцями Р. Кобденом та Дж. Брайтом, які у 1838 р. створили «Лігу боротьби проти законів про хліб», а згодом – й ліве крило Ліберальної партії Великобританії, зробивши м. Манчестер центром їх прихильників, звідки й походить друга назва руху фритрейдерів – манчестерці). **Ф.** досягло особливих успіхів з середини XIX ст. у Великобританії. Це зумовлено відміною законодавчих обмежень на імпорт зерна, сировини, промислових товарів. На той час були збережені лише фіскальні платежі. Тенденції **Ф.** знайшли відображення і в торговельних політиках інших країн у XIX ст. (Франції (особливо 50 – 70-х рр.), Німеччини, царської Росії (50 – 60-х рр.) тощо).

Загалом, **Ф.** сприяло зосередженню уваги урядових структур, науковців, підприємців, інших впливових і зацікавлених сил суспільства на необхідності пошуку доцільних меж припустимості та реалістичності вільної торгівлі. Це стало особливо актуальним з початком XX ст. у зв'язку із зростанням реальної впливовості великих країн-товаровиробників та їх картелей, трестів, синдикатів тощо і прагненнями до монополізації виробництва, розподілу, обміну, споживання. На це одним з перших звернув увагу Дж. М. Кейнс і довів обмеженість та неприпустимість застосування принципів вільної торгівлі в сучасних йому світогосподарських реаліях кінця XIX – першої половини XX ст.

Сучасна світогосподарська практика та стан теоретичного висвітлення доробку **Ф.** свідчить, що тільки ті країни (Західної Європи, скандинавські), де поступово-еволюційно були створені міцні інституційно-ліберальні системи державного управління, виявилися більш здатними щодо посилення мотивації економічної результативності глобалізації, перенесення акцентів з безпосереднього втручання держави в економіку на саморегулювання. Але це відбулось на стадії високої зрілості, коли ретельно налагоджені ліберальні інститути, у т. ч. й стратегічні макрорегулятори, дозволили скоротити економічні функції держави, оскільки в цих країнах вже існували достатньо розвинені ліберально-ринкові інституційні системи, які не вимагали постійного і детального державного корегування й діяли у добре налагодженому на цілі національного, а не нав'язаного ззовні вибору мотиваційному, організаційному, правовому полі. Це особливо важливо для сьогодення нашої країни щодо подальшого осмислення доцільних меж лібералізації зовнішньої та внутрішньої торгівлі, створення реального інституційного середовища, що забезпечить повноцінні умови розвитку українського внутрішнього та зовнішнього ринку.

Івашова Л.М., Івашов М.Ф.

ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІКО-РЕГУЛЯТОРНА (ECONOMIC AND REGULATORY FUNCTION OF THE CUSTOMS POLICY) – передбачає вплив з боку держави та її компетентних органів на зовнішньоекономічні відносини за допомогою засобів економічного й неекономічного (адміністративного) характеру з метою регулювання таких відносин для забезпечення національних інтересів та інтересів національних товаровиробників і створення сприятливих для них умов, гарантування виконання державної політики у сфері економіки, а також виконання міжнародно-правових зобов'язань держави. Подібне регулювання здійснюється за допомогою встановлення ставок мита й митних зборів, ліцензування, квотування, сертифікації та встановлення інших нетарифних обмежень. Важливі складові цієї функції – розвиток інвестиційного клімату, сприяння імпорту

інноваційного характеру, забезпечення процесу провадження ЗЕД суб'єктів ЗЕД науково-статистичним і експертно-дослідним супроводженням, урахування інтересів регіонального й галузевого розвитку зовнішньої торгівлі, запровадження заохочувальних і стимулюючих заходів у системі регулювання ЗЕД, розвиток конкурентного та антимонопольного середовищ, забезпечення процесу здійснення антидемпінгового й антисубсидійного розслідування, запровадження механізмів попередньо-визначального та постінспекційного контролю, ефективне використання заходів класифікаційного й верифікаційного контролю. КМУ щороку оприлюднює інформацію про результати здійснення державної регуляторної політики органами виконавчої влади.

Іноді цю функцію називають регулятивною, економічно-регулятивною, нормотворчою, але назва «економіко-регуляторна» точніше відображає її суть. Ця функція реалізується у правовій формі як нормотворчість (підготовка, прийняття, відстеження результативності та перегляд регуляторних актів у вигляді законів України про встановлення ставок мита, а також рішень компетентних органів щодо введення нетарифних заходів регулювання тощо) та в організаційній формі регулювання, а саме шляхом здійснення митної справи.

Пашко П.В.

ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАХИСНА (ПРАВООХОРОННА) (PROTECTIVE (LAW ENFORCEMENT) FUNCTION OF THE CUSTOMA POLICY) – спрямована на захист держави від зовнішніх та внутрішніх загроз і в широкому розумінні включає: забезпечення національної безпеки держави, підтримання міжнародної безпеки, суспільного порядку, моральності, захист внутрішнього ринку, захист інтересів споживачів, створення умов для підтримання законності в частині порядку переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів, ефективну боротьбу з контрабандою та порушеннями митних правил, захист прав інтелектуальної власності, сприяння провадженню антимонопольної політики, забезпеченню екологічної безпеки, здійснення заходів антикорупційного характеру, забезпечення судово-експертної діяльності, апеляційної роботи, збереження історико-культурного надбання, сприяння боротьбі з міжнародним тероризмом, злочинністю тощо.

Велика частина подібних завдань реалізується в процесі виконання митними органами своїх контрольних функцій, а також під час виконання завдань з боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил.

Пашко П.В.

ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ІНФОРМАЦІЙНО-СТАТИСТИЧНА (STATISTICAL INFORMATION FUNCTION OF THE CUSTOMS POLICY) – виникла та стала суттєвою у процесі розвитку всесвітніх інформаційних технологій, а особливо після появи мережі Internet, та дала можливість ввести інформаційні методи митного контролю, реалізувати митне спілкування в режимі one-line митниць різних країн й суб'єктів ЗЕД шляхом введення електронного декларування та отримання результатів митного оформлення через Internet мережі.

Сьогодні усі передові митні технології створено на базі та з використанням інформаційних систем, які пройшли шлях від допоміжного забезпечувального механізму до стрижня та провідної сили митних технологій контролю, оброблення, аналізу та зберігання митної інформації. Тенденції світового розвитку свідчать, що з метою спрощення митних процедур і процедур логістики під час постачання товарів для ввезення та вивезення з території країни, а також зменшення ризиків порушення безпеки мешканців потрібно створювати національні електронні інформаційні системи, які будуть функціонально сумісними з аналогічними системами різних країн, доступними, безпечними, об'єднаними й контрольованими. Європейська спільнота визнає, що зазначена мета може бути досягнута шляхом зменшення відмінності між митними процедурами країн світу, і називає механізм реалізації цього завдання «Електронною митницею».

Важливими складовими інформаційно-статистичної функції є організація збирання та зберігання інформації про результати митного контролю та митного оформлення, забезпечення процесу здійснення ЗЕД науково-статистичним супроводженням, обмін попередньою інформацією з країнами – торговими партнерами про товари й транспортні засоби, обмін інформацією з іншими державними органами та державами, забезпечення виконання процедур митного оформлення й митного контролю та участь в цих процедурах, автоматизація (без участі людського чинника) процесу аналізу митних ризиків і регулювання цього процесу тощо.

Підтвердженням актуальності та доцільності виділення цієї функції як окремої є прийняття програм введення міжнаціональних і національних комплексних систем «Електронна митниця» у Європі, Росії, Китаї та інших країнах. А введення в Україні електронних систем обміну міжнародною інформацією з Молдовою, Республікою Білорусь, Росією, Євросоюзом (Програми «NCTS»), внутрішньодержавної системи «Аркан», систем обміну інформацією із СБУ, Державним комітетом фінансового моніторингу та іншими міністерствами й відомствами, створення країнами – членами ОЧЕС робочої групи з визначення умов обміну попередньою митною інформацією та інші численні приклади є підтвердженням уже розпочатої у світі практичної реалізації згаданої функції.

Пашко П.В.

ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ КОНТРОЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА (CONTROL AND ORGANIZATIONAL FUNCTION OF THE CUSTOMS POLICY) – визначення та забезпечення умов і порядків переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон та їх практична реалізація шляхом проведення митного контролю й митного оформлення товарів і транспортних засобів, тобто перевірки законності їх переміщення через митний кордон; видача дозвільних документів на право займатися декларуванням товарів, відкривати й експлуатувати митні склади, розміщувати суб'єктів господарювання у пунктах пропуску, провадити діяльність митного перевізника; погодження документів на відкриття вантажних митних комплексів; ефективне використання заходів класифікаційного й версифікаційного контролю; проведення експертних досліджень, унесення об'єктів інтелектуальної власності до відповідного реєстру; погодження місць прибуття транспортних засобів; видача свідоцтв про відповідність визначеним державою вимогам інфраструктури спеціальних економічних зон, свідоцтв про внесення суб'єктів СЕЗ до реєстру; затвердження переліку документів, що подаються під час митного оформлення; визначення підприємств, яким надається режим сприяння під час митного оформлення; запровадження механізмів попереднього визначального та постінспекційного контролю та інші.

Хоча порядок переміщення товарів через митний кордон є вираженням певної митної політики держави, проте організація процесу безпосереднього здійснення митної справи й охоронна діяльність можуть бути розглянуті як елементи, що сприяють забезпеченню життєздатності й результативності встановлених митних правил. Цей блок може бути представлений такими правовими інститутами як: митний контроль, митне оформлення, митні платежі, порядки переміщення товарів і транспортних засобів фізичними особами, митні режими переміщення.

Однією з найважливіших контрольних складових у діяльності митних органів є аналіз ризиків та управління ними на основі цього аналізу. До цієї ж функції належать: забезпечення однозначного застосування норм законодавства; створення умов для декларативного, документального, оглядового забезпечення проведення належного митного контролю й митного оформлення; забезпечення митної служби системами зв'язку, технічними засобами контролю; оптимізація системи митних органів тощо.

Важливою адміністративною складовою **Ф.** є забезпечення митних органів висококваліфікованими кадрами як одним з основних ресурсів, необхідних для забезпечення митної безпеки держави, багаторівневе безперервне навчання кадрів, підвищення соціальної захищеності митників

Відносно самостійні напрями цієї функції – науково-дослідне й освітнє. Митна справа потребує серйозного вивчення кожної складової її елементів, у тому числі питань підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації професійних кадрів для роботи у системі митних органів, а також проведення товарознавчих та інших експертиз.

Пашко П.В.

ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНА (INTERNATIONAL AND POLITICAL FUNCTION OF THE CUSTOMS POLICY) – полягає у забезпеченні здійснення міжнародно-інтеграційного процесу, виконанні міжнародно-правових заходів, розвиткові міжнародного митного співробітництва, залученні організаційної та фінансової допомоги для розвитку митної справи. Невтручання митних органів у внутрішньодержавні політичні процеси сприяє стабілізації політичної ситуації в країні. Однією із складових цієї функції є пристосування митного права до митної політики та стандартів ВМО та ГАТТ.

Пашко П.В.

ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ФІСКАЛЬНА (FISCAL FUNCTION OF THE CUSTOMS POLICY) – наповнення Державного бюджету за рахунок надходжень від справляння мита, ПДВ, акцизного податку з товарів та інших предметів під час переміщення їх через митний кордон. Від перелічених вище податків та зборів слід відрізняти митні збори, що застосовувалися до вступу України в СОТ, – збір за митне оформлення, плата за зберігання товарів на митних складах, за митне супроводження тощо, які не виконували фіскальної функції, а були платою за послуги митниці. До **Ф.** належить і здійснення валютного, грошово-вексельного та умовно-гарантійного контролю. Крім цього, до цієї функції належать здійснення контролю за правильністю визначення митної вартості товарів, аналіз і визначення шляхів ліквідації надтарифних та псевдотарифних механізмів митно-тарифного регулювання.

Пашко П.В.

ФУНКЦІЇ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ (FUNCTIONS OF TAXES AND DUTIES) – прояв сутності та спосіб вираження властивостей податків і зборів. Вони показують, яким чином реалізується призначення обов'язкових платежів як засобу мобілізації державних доходів та регулювання економічних процесів. Завдяки функціям оподаткування реалізується кількісний та якісний вплив держави на стан розвитку її економіки та ефективність функціонування фінансової системи.

Основною **Ф.** та оподаткування є фіскальна – забезпечення держави необхідною величиною фінансових ресурсів, необхідних для виконання взятих на себе завдань у сфері державного управління,

правопорядку, обороноздатності, фінансування освіти, науки, культури, охорони здоров'я, дотримання гарантій у галузях пенсійного і соціального забезпечення. Основними обов'язковими платежами із значною фіскальною віддачею є непрямі податки – податок на додану вартість, акцизний податок та мито; у сфері прямого оподаткування суттєвий рівень податкових надходжень забезпечується податком на прибуток підприємств та податком з доходів фізичних осіб.

Регулююча **Ф.** є похідною функцією від фіскальної, оскільки, держава, яка запроваджувала та адмініструвала податкові платежі, виявила, що за допомогою останніх у неї з'явилася можливість впливати на поведінку платників податків та результати їх фінансово-господарської діяльності. Такий вплив може здійснюватися незалежно від волі, бажання чи потреби держави, оскільки саме існування обов'язкових платежів, які вилучають частину доходу фізичної або юридичної особи, суттєво коригуватиме її поведінку та можливості. Якщо ж держава свідомо використовує податки та оподаткування з метою регулювання економічних процесів, то у такому випадку такий вплив слід розглядати як один із методів державного регулювання економіки. Таким чином, регулююча **Ф.** направлена на досягнення визначених цілей податкової політики завдяки дії податкового механізму. Вона реалізовується не тільки виключно в економічній сфері, але й має суттєвий вплив у сфері соціальній. Регулююча **Ф.** знаходить свій прояв у диференціації умов оподаткування. Основні засоби впливу полягають у структурі податкової системи; видах податкових платежів; диференціації платників податків; розширені чи звуженні податкової бази; розподілі податкового навантаження; зміні ставок оподаткування; наданні податкових пільг; застосуванні податкових санкцій.

Фрадинський О.А.

ФУНТ СТЕРЛІНГІВ АНГЛІЙСЬКИЙ (POUND STERLING – GBP) – грошова одиниця Великобританії. 1 фунт = 100 пенсів. Символ: (лат. Libra – фунт), банківський код: GBP (Great Britain Pounds), також іноді використовується застаріла абревіатура – UKL (United Kingdom Libra).

У готівковому обігу знаходяться банкноти номіналом 5, 10, 20 і 50 фунтів і монети номіналом 1 фунт. Номінал пенсів становить 50, 20, 10, 5, 2 і 1 пенс. Емітентом виступає Банк Англії. В обігу країни знаходиться одна серія грошових знаків, які випускаються з 1994 р. Є декілька версій походження назви «**Ф.**». Деякі джерела вважають, що назва з'явилася у XII ст. і спочатку означала буквально «фунт чистого срібла». Це пов'язано зі «стерлінгом» – стародавньою англійською срібною монетою. Найбільш поширена теорія Волтера Пінчебека, згідно з якою раніше використовувалася назва «Easterling Silver» (срібло зі східних земель), яка означала характерний сплав срібла 925 проби, з якого виготовлялися монети у північній Німеччині. Цю область з п'яти міст англійці називали «Easterling», у XII ст. вона увійшла до складу Ганзейського союзу (Hanseatic League, Ганза). Цей район мав у Лондоні своє представництво («контору»), вів активну торгівлю з Англією, оплачуючи товари місцевими монетами, які мали високу якість і твердість (чисте срібло дуже м'яке і швидко стирається). Король Генріх II починаючи з 1158 р. зробив подібний сплав стандартом для монет Англії. Поступово у мові назва сплаву скоротилася до «Sterling Silver» і стала еквівалентом «монетне срібло». Назва остаточно була закріплена за грошовою одиницею у 1694 р., коли банк Англії вперше розпочав випуск банкнот.

У сучасній англійській мові для позначення грошей Великобританії вживається слово «фунт» (англ. pound). Для відмінності британської валюти від однойменних валют інших країн в офіційних документах використовують повну форму «фунт стерлінгів» (англ. pound sterling). У біржовій практиці набула

Купюра номіналом в 5 GBP, аверс (лицьова сторона)

поширення назва стерлінг (англ. sterling). У менш офіційних текстах трапляється термін «британський фунт» (англ. British pound). У розмовній мові вживається слово англ. quid, походження якого вбачають у латинській фразі «quid pro quo». Дизайн усіх купюр **Ф.** містить єдине художньо-композиційне рішення. Спільним елементом оформлення банкнот всіх номіналів є портрет королеви Єлизавети II.

На лицьовій стороні купюри Великобританії достоїнством 20 **Ф.** розміром 150х80 мм зображено портрет королеви Єлизавети II, а на зворотному боці – портрет економіста Адама Сміта. Даний грошовий знак захищений водяним знаком у вигляді портрета королеви Єлизавети II і цифрового позначення номіналу. Захисна нитка проходить по всій купюрі зліва від центру. Металізована нитка з'являється на реверсі. Захисна смуга, яка складається з окремих розеток з голографічними зображеннями, розташована на лицьовій стороні зліва від центру.

Якщо при розгляді купюри змінювати кут зору, в деяких розетках буде мінятися колір зображення Адама Сміта, в інших розетках – колір або зображення знака **Ф.**, або числа «20». Також банкнота оснащена рельєфними зображеннями цифрового позначення номіналу, які віддруковані в трьох кутах банкноти.

Неліпович О.В.

ХАБАРНИЦТВО (ОТРИМАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ) (BRIBERY) – процес отримання (передачі) незаконної винагороди матеріального характеру з метою одержання вигоди внаслідок виконання або невиконання службовою особою дій на користь певних осіб, навіть якщо це суперечить нормам чинного законодавства.

18.05.2013 набув чинності ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією», відповідно до якого передбачено криміналізацію всіх елементів активного і пасивного **Х.**, у тому числі обіцянку неправомірної вигоди, а також встановлення кримінальної відповідальності за прийняття пропозиції або обіцянки неправомірної вигоди. Відповідно до цього закону поняття «хабар» замінено категорією «неправомірна вигода», під якою розуміють грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, що їх без законних на те підстав обіцяють, пропонують, надають або одержують безоплатно чи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову. При цьому, хабар розглядали, як матеріальні цінності, право на володіння майном, будь-які дії майнового характеру.

Послуги, пільги, преференції і переваги, що не мають матеріального вираження відповідно до законодавства до хабара не відносили. За часом давання-одержання хабар поділявся на хабар-підкуп та хабар-винагороду. Відповідальність за одержання **Х.** наставала за умови, якщо службова особа одержувала його за вчинення певних дій або внаслідок бездіяльності на користь давача хабара або третьої сторони, використовуючи надану їй владу або службове становище. Одержання службовою особою незаконної винагороди від підлеглих за протекцію або потурання також розцінювали як хабар. У випадку, якщо службова особа під час виконання професійних обов'язків використовувала особисті знайомства, дружні відносини, то її дії не інкримінувались як злочин. Відповідальність за одержання хабара наставала незалежно від виконання обумовлених завдань та того до чи після їх виконання отримувалась винагорода. Одержання хабара вважалось закінченим тоді, коли службова особа отримувала хоча б його частину. Суб'єктом одержання хабара виступала лише службова особа, наділена певними повноваженнями, що могли

б бути використані у корисливих цілях.

Відповідно до законодавства одержання хабара каралось штрафом у розмірі від 750 до 1500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі від 2 до 12 років з подальшим позбавленням права обіймати певні посади чи займатись окремими видами діяльності на строк до 3 років та з конфіскацією майна. Окрім того, як уже зазначалось, ще одним учасником **Х.** була особа, яка передавала хабар (суб'єкт давання хабара), до якої відносили фізичну осудну особу, яка на момент здійснення злочину досягла 16 – річного віку. Така участь у злочині відповідно до законодавства каралась штрафом від 200 до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі від 2 до 5 років, а у випадку повторного вчинення – обмеженням волі від 3 до 8 років з конфіскацією майна або без такої. У певних випадках, суб'єкт давання хабара міг бути звільненим від кримінальної відповідальності, а саме: якщо давання хабара було вимушеним або ж після його сплати особа добровільно заявляла про вчинення злочину ще до порушення кримінальної справи.

Окрім того, відповідно до методичних вказівок, виданих Міністерством юстиції, що набули чинності 01.01.2014 з метою посилення антикорупційного законодавства, винагороди у сумі до 609 грн не вважаються хабарем. Також законними є і регулярні пожертвування з однієї людини протягом року на суму не більше 1218 грн.

Внаслідок прийняття ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» відповідальність за вчинен-

ня таких діянь поглибилась. Так, за пропозицію посадовій особі неправомірної вигоди за вчинення або не вчинення, нею тої чи іншої дії в інтересах того, хто пропонує таку вигоду, встановлюється покарання від штрафу (250 – 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян) до позбавлення волі на термін від 3 до 6 років з конфіскацією майна.

За прийняття посадовою особою пропозиції неправомірної вигоди встановлюється покарання у вигляді штрафу від 750 до 1 тис. неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Отримання неправомірної вигоди службовою особою з використанням наданої їй влади чи службового становища карається штрафом від 1 тис. до 1,5 тис. неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк від 3 до 6 місяців, або позбавленням волі на строк від 2 до 4 років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до 3 років. Отримання посадовою особою неправомірної вигоди в особливо великому розмірі, або отримання такої вигоди службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище, карається позбавленням волі на строк від 8 до 12 років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до 3 років та з конфіскацією майна. При цьому, неправомірною вигодою в особливо великому розмірі вважається вигода, що у 500 і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Крім того, закон розширює межі застосування диспозицій корупційних правопорушень таким чином, щоб відповідні положення стосувалися випадків, коли корупційна дія відбувається в інтересах третьої сторони; встановлення більш жорстких, порівняно з існуючими, санкцій за корупційні діяння в публічній сфері; усунення ризику зловживання інститутом дієвого каяття, шляхом введення додаткових обов'язкових умов для можливого звільнення від відповідальності за корупцію.

Варто відмітити, що сама природа неправомірної вигоди по суті збігається із природою «хабара», оскільки, як неправомірна вигода, так і хабар спрямовані на задоволення матеріальних потреб службової особи та передаються їй виключно за виконання чи невиконання обумовлених дій.

Руда Т.В.

ХАРАКТЕРИСТИКИ ТОВАРУ ФІЗИЧНІ (PHYSICAL FEATURES OF A PRODUCT) – специфічні ознаки, які належать товарам (партії товарів), що виявляються поза хімічною дією.

Залежно від природи **Х.т.ф.** поділяються на такі групи: розмірно-масові характеристики (густина, форма, маса, розмір); структурно-механічні характеристики (пластичність, пружність, адгезія, в'язкість, тискотропія, твердість, міцність, пластичність); електричні характеристики; оптичні характеристики (колір, прозорість, оптична активність); теплофізичні характеристики (температура, теплоємність, коефіцієнт температуропровідності, коефіцієнт теплопровідності, питома теплоємність); сорбційні характеристики (капілярна конденсація, адсорбція, абсорбція, хемосорбція, десорбція, проникність, гігроскопічність, водопоглинання).

При проведенні митного контролю товарів кількісному обліку підлягає як уся партія загалом, так і одиничні екземпляри. Для товарних партій та пакувальних одиниць застосовують абсолютну масу, яка є основною ідентифікуючою ознакою та характеризує кількість змінного об'єкта. Довжина – основна **Х.т.ф.**, що виражається в метрах. Використовується як показник якості окремих товарів (довжина штучних виробів) та як основна одиниця виміру дерев'яних будівельних матеріалів, тканин та ін.

Х.т.ф. нормуються відповідними положеннями ДСТУ окремо по кожному з видів товару.

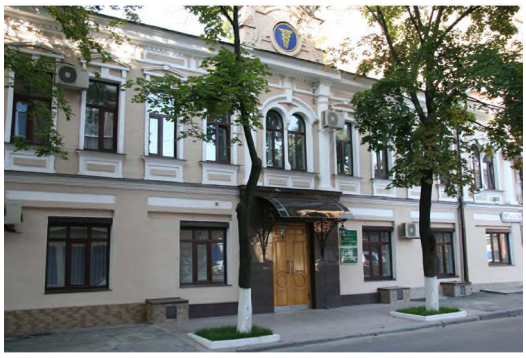
Мотюк К.Д.

ХАРКІВСЬКА МИТНИЦЯ (KHARKIV CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

Датою заснування митниці вважається 1992 р. Згідно з наказом ДМКУ «Про створення митних установ» від 08.04.1992, № 73 **Х.м.** із штатною чисельністю 120 осіб утворена на базі Харківського митного поста. У лютому 1994 р. у складі **Х.м.** функціонували митні пости «Пісочин», «Харків – аеропорт», «Лозова», «Сокольники», «Харків – сортувальний», «Харків – промисловий».

Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 № 564 на базі ліквідованих Східного територіального митного управління та **Х.м.** було створено Східну регіональну митницю з підпорядкуванням ДМСУ. Наказом ДМСУ від 22.03.2005 № 194 Східна регіональна митниця була реорганізована у **Х.м.** У лютому 2010 р. на базі Харківської та Куп'янської митниць була створена Харківська обласна митниця.

Відповідно до постанови КМУ від 20.03.2013 № 229 «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» Харківська обласна митниця була реорганізована у **Х.м.** Міндоходів.

Адміністративна будівля Харківської митниці

Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **Х.м.** Міндоходів реорганізовано у **Х.м.** ДФС.

Останніми роками основними групами товарів, що експортувались (за вартісними показниками) **Х.м.** були промислове устаткування; паливо мінеральне, нафта; електричні машини та обладнання; прибори та апарати оптичні; меблі; вироби з чорних металів; засоби наземного транспорту; керамічні вироби; тютюн та його замінювач; вироби із зерна; пластмаси та вироби з них; жири та масла тваринного та рослинного походження; літальні апарати, космічні апарати; залишки та відходи харчової промисловості; інші харчові продукти; фармацевтичні вироби; молоко та молочні вироби; скло та вироби з нього; продукція мукомольно-круп'яної промисловості. При цьому, основними групами товарів, що імпортувались (за вартісними показниками) **Х.м.** були промислове устаткування; паливо мінеральне, нафта; пластмаси та вироби з них; засоби наземного транспорту; електричні машини та обладнання; каучук та гумові вироби; тютюн та його замінювач; чорні метали; папір та картон; вироби з чорних металів; добрива; сіль, сірка; прибори та апарати оптичні; хімічні штапельні волокна; риба; кава, чай; жири та масла тваринного та рослинного походження; м'ясо та харчові вироби.

Зоною діяльності митниці визначено територію Харківської області. Довжина митного кордону з Росією – 315,5 км.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **Х.м.** утворюються як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Куп'янськ» (63701, Харківська обл., м. Куп'янськ, вул. Харківська, 7), в зоні діяльності якого міждержавний пункт пропуску автомобільного сполучення «Піски», міжнародний пункт пропуску для залізничного сполучення «Тополі», міжнародні пункти контролю залізничного сполучення «Куп'янськ – вузловий», «Куп'янськ – сортувальний»;

– митний пост «Харків – аеропорт» (61031, м. Харків, вул. Ромашкіна, 1), в зоні діяльності якого міжнародні пункт пропуску для авіаційного сполучення «Харків – аеропорт», «Сокольники»;

– митний пост «Харків – центральний» (61051, м. Харків, вул. Клочківська, 370);

– митний пост «Харків автомобільний» (62403, Харківська обл., Харківський р-н, смт Бабаї, вул. Вторчерметівська, 4);

– митний пост «Харків – сортувальний» (61040, м. Харків, вул. Залізнична, 4), в зоні діяльності якого міжнародний пункт контролю залізничного сполучення «Харків – сортувальний»;

Пункт пропуску «Гоптівка»

– митний пост «Харків – пасажирський» (61052, м. Харків, Привокзальний майдан, 1), в зоні діяльності якого міжнародний пункт контролю залізничного сполучення «Харків – пасажирський», міжнародний митний пункт пропуску залізничного сполучення «Одноробівка»;

– митний пост «Гоптівка» (62300, Харківська обл., Дергачівський р-н, 38-й км траси «Харків – Бєлгород»), в зоні діяльності якого міжнародний пункт пропуску автомобільного сполучення «Гоптівка»;

– митний пост «Плетенівка» (62503, Харківська обл., Вовчанський р-н, с. Гатище, вул. Плетенівський шлях, 1), в зоні діяльності якого міжнародний пункт пропуску автомобільного сполучення «Плетенівка», міжнародний пункт пропуску залізничного сполучення «Вовчанськ»;

– митний пост «Козача Лопань» (62381, Харківська обл., Дергачівський р-н, смт Козача Лопань, вул. Кооперативна, 8), в зоні діяльності якого міжнародний пункт пропуску залізничного сполучення «Козача Лопань»;

– митний пост «Пісочин» (62416, Харківська обл.. Харківській р-н, смт Пісочин, вул. Крупської, 15);

– митний пост «Чугунівка» (62622, Харківська обл., Великобурлуцький р-н, сільрада Міловська, автодорога «Чугунівка – Веригівка», 3км), в зоні діяльності якого міждержавний пункт пропуску автомобільного сполучення «Чугунівка».

Керівники **Х.м.:**

– Дьомін В. А. (1992 – 1993 рр.);
– Даниленко О. Г. (1993 – 1994 рр.);
– Рудь В. О. (1994 р.);
– Співаков В. В. (1994 – 1995 рр.);
– Добряк В. І. (1999 – 2000 рр.);
– Крестьянінов О. І. (1995 – 1997 рр.);
– Гура А. Х. (1994 – 1997 рр.);
– Пашко П. В. (1997 – 2000 рр.);
– Тютюник О. О. (2000 – 2002 рр.);
– Педешко А. І. (2002 – 2004 рр., 2009 р.);
– Карімов І. Р. (2004 – 2005 рр.);
– Прудніков М. І. (2005 – 2008 рр.);
– Вечер В. Г. (2009 – 2010 рр.);
– Іванов С. В. (2010 – 2013 рр.);
– Орлов О. О. (2013 – 2014 рр.).

Туржанський В.А., Шведова І.В.

ХЕРСОНСЬКА МИТНИЦЯ (KHERSON CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

Х.м. була створена Указом Сенату «Про організацію в Новоросійській та Азовській губерніях портових і прикордонних митниць» у 1779 р. У зв'язку із реорганізацією, приєднанням чи ліквідацією **Х.м.** змінювала свою назву: Херсонська портова митниця Комерц-колегії (1779 – 1792 рр.), Херсонська митна застава Комерц-колегії (1793 – 1799 рр.), Херсонська відпускна митна застава Комерц-колегії (1800 –1810 рр.), Херсонська митна застава Одеського митного округу (1810 – 1824 рр.), Херсонська митна застава Одеського порто-франко Одеського митного округу (1824 – 1825 рр.), Херсонська митна застава Одеського митного округу (1825 – 1862 рр.), Херсонська митниця 3-го класу 2-го розряду Одеського митного округу (1862 – 1881 рр.), Херсонський митний пост Миколаївської митниці Кримського митного округу (1881 – 1882 рр.), Херсонська митниця 1-го Кримського митного округу (1882 – 1883 рр.), Херсонська митниця 1-го класу Південного митного округу (1883 – 1889 рр.), Херсонський митний пост Південного митного округу (1890 – 1903 рр.), Херсонський митний пост з правами застави Південного митного округу (1903 – 1906 рр.), Херсонська митна застава Південного митного округу (1906 – 1912 рр.), Херсонська митниця 2-го класу Управління Одеської митної дільниці (1913 – 1920 рр.), відсутні документи (1920 – 1945 рр.), Херсонська митниця (1945 – 2013 рр.).

Відповідно наказу ДМСУ від 21.02.1994 № 50 на початку 1994 р. у складі **Х.м.** функціонували митні пости «Нова Каховка» та «Херсон – аеропорт». Наказом ДМСУ від 20.12.1996 № 564 **Х.м.** була підпорядкована Чорноморській регіональній митниці, яка припинила діяльність у 2005 р. Згідно постанови КМУ від 20.12.2013 № 229 «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» **Х.м.** була реорганізована у **Х.м.** Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **Х.м.** Міндоходів, Кримську митницю Міндоходів і Севастопольську митницю Міндоходів реорганізовано у **Х.м.** ДФС.

Митний пост «Херсон – центральний». Загальний вигляд будівлі, у якій розташований підрозділ митного оформлення

Адміністративна будівля Херсонської митниці

Останніми роками основну номенклатуру експорту (за вагою) **Х.м.** становили шрот та інші відходи; кукурудза; висівки пшеничні; соєві боби; добрива мінеральні або хімічні, азотні; пшениця та суміш пшениці; судна (ремонт); ячмінь; буряковий жом; брухт чорних металів; насіння ріпаку. При цьому, основні товарні позиції в структурі імпорту (за вагою) **Х.м.** становили нафтопродукти; судна (ремонт); суха будівельна суміш; банани свіжі; портландцемент; свинина морожена; мармурова крихта; деревоволокнисті панелі; папір для виробництва гофрокартону. Найбільше товарів імпортувалося з Туреччини, Румунії, Еквадору, Росії, Туркменістану, Ізраїлю, Бразилії, Китаю, Угорщини, а експортувалося – в Туреччину, Італію, Нідерланди, Єгипет, Лівію, Ізраїль, Росію, Іспанію, Марокко, Францію, Грецію.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **Х.м.** утворюються як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Херсон – Центральний» (75100, Херсонська обл., м. Цюрупинськ, вул. Гвардійська, 123). Зона діяльності: м. Херсон, Голопристанський, Цюрупинський, Білозерський райони, склад тимчасового зберігання відкритого типу «Експрес брокер» та ТОВ «Транзит Юг»;

– митний пост «Херсон – порт» (73001, м. Херсон, Одеська площа, 6). Зона діяльності: пункти пропуску для морського сполучення «Херсонський морський торговельний порт» та «Херсонський річковий порт» та пункти контролю ПАТ «Херсонський суднобудівний завод», Херсонський державний завод «Палада», залізнична станція «Херсон – порт», залізнична станція «Херсон», території ПАТ «Херсонський суднобудівний завод», філії ПАТ «Судноплавна компанія «Укррічфлот», «Херсонський суднобудівний судноремонтний завод ім. Комінтерна», ХФ «Столична суднохідна

компанія – завод ім. Куйбишева», ТОВ «Херсонес», ПАТ «Херсонський комбінат хлібопродуктів», ТОВ «Укрспецтранс»;

– митний пост «Скадовськ» (75700, Херсонська обл., м. Скадовськ, вул. Паризької Комуни, 7). Зона діяльності: пункт пропуску для морського сполучення «Скадовський морський торговельний порт», Скадовський, Каланчакський, Чаплинський райони Херсонської області;

– митний пост «Каховка» (74800, Херсонська обл., м. Каховка, вул. Південна, 8). Зона діяльності: Каховський, Бериславський, В. Лепетихський, Горностаївський, Новотроїцький, В. Олександрійський, Нововоронцовський, Іванівський, Високопільський, В. Рогачикський, Геніческий, Н. Сірогозький райони Херсонської області.

Керівники **Х.м.**:

– Плотніков Д. І. (1952 – 1993 рр.);
– Дьомін Ю. М. (1993 – 1999 рр.);
– Калєтнік І. Г. (1999 – 2000 рр.);
– Орлов І. М. (2000 – 2005 рр.);
– Штанько А. І. (2005 р.);
– Василенко В. Г. (2005 – 2007 рр.);
– Булюк В. В. (2007 – 2012 рр.);
– Айрапетян А. О. (2012 р.);
– Бочко О. О. (2012 р.);
– Булюк В. В. (з 2012 р.).

Туржанський В.А., Голенко Ю.О.

ХЕРСОНСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ – див. ПОРТ «ХЕРСОНСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ».

ХІМІЧНА ЗБРОЯ – див. ЗБРОЯ ХІМІЧНА.

ХМЕЛЬНИЦЬКА МИТНИЦЯ (KHMELNYTSKYI CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

Датою заснування митниці вважається 1992 р. Згідно з наказом ДМКУ «Про створення митних установ» від 08.04.1992 № 73 **Х.м.** із штатною чисельністю 40 осіб утворена на базі Хмельницького митного поста, який до цього підпорядковувався Львівській регіональній митниці. Зона діяльності встановлювалася у межах території Хмельницької області, де функціонувало 4 новостворені митні пости **Х.м.**: «Камянець-Подільський», «Шепетівка», «Нетішин» та «Старокостянтинів».

У зв'язку з проведенням оптимізації структури митних органів за часів незалежної України **Х.м.** неодноразово змінювала своє підпорядкування.

У липні 1994 р. разом з митницями Вінницької, Житомирської, Київської, Полтавської, Черкаської, Чернігівської областей та м. Києва **Х.м.** увійшла у підпорядкування новоствореного Центрального територіального митного управління. Відповідно до Указу Президента України «Про ліквідацію митних установ Державного митного Комітету України» від 29.11.1996 та наказу ДМСУ від 20.12.1996 № 564 на базі **Х.м.** утворена Подільська регіональна митниця, якій підпорядковувалися Вінницька, Могилів-Подільська та Тернопільська митниці.

Митний пост «Хмельницький-центральний»

Адміністративна будівля Хмельницької митниці

У 1999 р. до підпорядкування Подільської регіональної митниці також увійшли Вадул-Сіретська та Кельменецька митниці. З 2000 по 2005 рр. у Подільській регіональній митниці функціонували митні пости «Кам'янець-Подільський», «Шепетівка» з вантажним відділом «Нетішин» та міжнародний пункт пропуску аеропорт «Хмельницький».

У лютому 2005 р. Тернопільська, Вадул-Сіретська, Кельменецька, Вінницька та Могилів-Подільська митниці були виведені з підпорядкування Подільської регіональної митниці. Згодом у червні 2005 р. Подільська регіональна митниця була реорганізована та перейменована у **Х.м.** з штатною чисельністю 211 осіб. Зона діяльності встановлювалася у межах Хмельницької області. Підпорядковувалася митниця центральному апарату ДМСУ. Згідно з постановою КМУ від 20.03.2013 № 229 **Х.м.** реорганізована у **Х.м.** Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **Х.м.** Міндоходів реорганізовано у **Х.м.** ДФС.

Останніми роками основними бюджетоформуючими товарами **Х.м.** були такі: ядерне паливо; по-

лімери етилену в первинних формах; поліацеталі; холодильники, морозильники; моторні транспортні засоби для перевезення вантажів; машини або механізми для збирання або обмолоту сільськогосподарських культур. Основними країнами – торгівельними партнерами під час експорту **Х.м.** були: Росія (трансформатори; санітарно-технічні вироби з фарфору; килимові вироби; котли сталеві водонагрівальні; щебінь), Польща (соєві боби; насіння ріпаку; соєва олія; мед; санітарно-технічні вироби з фарфору), Молдова (добрива мінеральні; яйця курячі; вироби з пластмаси для транспортування та пакування товарів; санітарно-технічні вироби з фарфору; гіпс), а під час імпорту – Росія (неопромінені тепловидільні елементи для ядерних реакторів; прокат плоский з вуглецевої сталі; добрива мінеральні; прокат плоский холоднокатаний; ячмінь пивоварний), Польща (синтетичний лінійний поліетилен; частини та пристрої моторних транспортних засобів; моторні транспортні засоби для перевезення вантажів; прокат плоский; резервуари та цистерни), Німеччина (машини або механізми для збирання або обмолоту сільськогосподарських культур; поліетелентерефталат; запчастини для автомобілів; моторні транспортні засоби для перевезення вантажів; частини машин для змішування або перемішування).

Зоною діяльності митниці визначено територію Хмельницької області.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **Х.м.** утворюються як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Хмельницький – центральний» (29025, Хмельницька обл., Хмельницький р-н, м. Хмельницький, вул. Північна, 95/1), в зоні діяльності якого пункт пропуску для повітряного сполучення «Хмельницький аеропорт». Зона діяльності: м. Хмельницький; Хмельницький, Волочиський, Городоцький, Деражнянський, Летичівський, Ярмолинецький райони Хмельницької області.

– митний пост «Камянець-Подільський» (32300, Хмельницька обл., Кам'янець-Подільський р-н, м. Кам'янець-Подільський, вул. Пархоменка, 3). Зона діяльності: м. Кам'янець-Подільський; Віньковецький, Кам'янець-Подільський, Дунаєвецький, Чемеровецький, Новоушицький райони Хмельницької області;

– митний пост «Славута» (30000, Хмельницька обл., Славутський р-н, м. Славута, вул. Полуботка, 5). Зона діяльності: м. Нетішин, м. Славута, м. Шепетівка; Славутський, Шепетівський, Полонський, Ізяславський, Білогірський райони Хмельницької області;

Керівники **Х.м.**:
– Салагор М. М. (1991 – 1994 рр.);
– Іванюк М. М. (1994 – 1996 рр.);
– Онишкевич В. А. (1997 – 1999 рр.);
– Тютюник О. О. (1999 – 2000 рр.);
– Крет С. О. (2000 – 2001 рр.);
– Войцещук А. Д. (2001 – 2002 рр.);
– Драпатий П. П. (2002 – 2005 рр.);
– Ковбасюк Б. І. (2005 – 2010 рр.);
– Харкавий М. О. (2010 – 2011 рр.);
– Конєв С. І. (2011 – 2012 рр.);
– Булюк В. В. (2012 р.);
– Бочко О. О. (2012 – 2014 рр.);
– Бережнюк І.Г. (з 2014 р.).

Медвідь Ю.О., Трончук О.П.

ХОЛОДНА ЗБРОЯ – див. ЗБРОЯ ХОЛОДНА.

ХОЛОДНА ЗБРОЯ КЛИНКОВА – див. ЗБРОЯ ХОЛОДНА КЛИНКОВА.

ХОЛОДНА ЗБРОЯ УДАРНО-РОЗДРОБЛЮВАЛЬНОЇ ДІЇ – див. ЗБРОЯ ХОЛОДНА УДАРНО-РОЗДРОБЛЮВАЛЬНОЇ ДІЇ.

ХОППЕР (HOPPER) [від англ. hopper – ковш, бункер] – різновид напіввагона, що використовується для масових перевезень добрив, цементу, зерна та інших сипучих вантажів.

Існують два основних види **Х.** – відкриті і закриті: закриті використовуються для перевезенні тих матеріалів, які потрібно захищати від атмосферних опадів (використовуються для перевезення: зерна, цементу). Закриті **Х.** застосовують для перевезення зерна, цементу, технічного вуглецю (сажі). Вантаж вивантажується у міжрельсовий простір, кришки розвантажувальних люків відкриваються вручну. Для перевезення мінеральних добрив застосовують криті **Х**. з розвантаженням на сторону від залізничної колії за допомогою стиснутого повітря. Відкриті **Х.** використовуються для транспортування вантажів, які не потребують захисту від

атмосферних опадів, їх можна легко висушити без шкідливих наслідків (використовуються для перевезення: вугілля, торфу, коксу). Обшивка кузова **Х.** для гарячих окатишів, агломерату і коксу на відміну від інших типів вагонів не з'єднується жорстко з не-

сучим каркасом бічних і торцевих стін, що виключає жолоблення кузова під дією високих температур і забезпечує легку заміну при ушкодженнях. Відкриті **Х.**, як правило, мають дистанційну автоматизовану систему розвантаження вантажу на обидва боки залізничної колії, керовану за допомогою стисненого повітря, що надходить від силової установки локомотива. Більш широке використання роторних вагоноперекидачів дозволяє скоротити використання відкритих **Х**. Також розрізняють **Х.** з розвантажуванням вантажу у міжрельсовий простір або на бік від залізничної колії, з механізованим або ручним відчиненням розвантажувальних люків.

Окремим різновидом є хопер-дозатори. Хопер-дозатор – транспортний засіб для перевезення, механізованого розвантаження, укладання в шлях, дозування й розрівнювання баласту при будівництві, ремонті та поточному утриманні залізничної колії.

Полель С.А.

ХОРОШКОВСЬКИЙ ВАЛЕРІЙ ІВАНОВИЧ (KHOROSHKOVS'KYI VALERII IVANOVYCH) – Голова Державної митної служби України з грудня 2007 по січень 2009 р., дійсний державний радник митної служби України, державний службовець І рангу, Генерал армії України, Заслужений економіст України, доктор економічних наук, професор.

Народився 01.01.1969 в м. Києві. Трудову діяльність розпочав 1986 р. учнем токаря на київському заводі «Арсенал». З 1987 по 1989 р. служив у Радянській армії. У 1994 р. закінчив Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка за спеціальністю «правознавство».

З листопада 1991 по лютий 1992 р. працював директором малого виробничо-комерційного підприємства «Венеда ЛТД», з лютого 1992 по серпень 1997 р. – президентом ТОВ «Бові», президентом концерну «Меркс Інтернешнл», з серпня 1997 по травень 1998 р. – помічником Прем'єр Міністра України. З травня 1998 по травень 2002 р. – народний депутат України третього скликання, з червня по серпень 2002 р. – заступник Глави Адміністрації Президента України – керівник Головного управління з питань внутрішньої політики, з серпня по листопад 2002 р. – перший заступник Глави Адміністрації Президента України, з грудня 2002 по січень 2004 р. – Міністр економіки та з питань європейської інтеграції України, член Ради національної безпеки і оборони України, з лютого 2004 по березень 2005 р. – професор кафедри фінансового права Національної академії державної податкової служби України, з листопада 2004 по грудень 2006 р. – виконавчий директор, старший віце-президент, директор з операційної діяльності, президент ТОВ «Евразхолдинг», з грудня 2006 по травень 2007 р. – перший заступник Секретаря Ради національної безпеки і оборони України.

Розпорядженням КМУ від 24.12.2007 В. І. Хорошковський призначений на посаду Голови ДМСУ.

Очолюючи митну службу України, В. І. Хорошковський акцентував увагу на таких стратегічних завданнях, як розробка та імплементація митного законодавства України відповідно до міжнародних стандартів ЄС, забезпечення митною службою виконання завдань щодо наповнення Державного бюджету України, захист економічної безпеки та економічних інтересів держави на митному кордоні, удосконалення системи виявлення, попередження та недопущення правопорушень працівниками митних органів, підвищення ефективності контролю за переміщенням товарів та транспортних засобів через митний кордон, скорочення часу на здійснення митних процедур та їх спрощення.

Окремим напрямком трансформації української митної системи В. І. Хорошковський визначив реорганізацію митних органів з ліквідацією посередницьких координаційно – керівних ланок у вигляді інституту регіональних митниць, на базі яких створювалися нові митниці, що безпосередньо підпорядковувалися ДМСУ.

Особливу увагу В. І. Хорошковський приділив модернізації та технічному оснащенню митних органів: було придбано високотехнологічне обладнання для підвищення ефективності боротьби з контрабандою, за підтримки Європейської комісії українські митники одержали мобільні рентгенівські системи Rapiscan Eagle V–4507.

Під керівництвом В. І. Хорошковського митні органи провадили активну протидію контрабанді та іншим митним порушенням. З метою вдосконалення роботи у сфері боротьби з митними правопорушеннями та оптимізації організаційної структури підрозділів, служби боротьби з контрабандою та митної варти були підпорядковані Голові ДМСУ. Для актуалізації та посилення протидії контрабанді була затверджена програма боротьби з контрабандою та порушенням митних правил на 2008 – 2009 рр., основні положення якої спрямовувалися на декриміналізацію правопорушень у сфері митної справи з урахуванням досвіду іноземних держав, оптимізацію справляння ввізного мита, акцизного збору, податку на додану вартість, запровадження митними органами електронного декларування товарів, електронного оформлення книжок МДП; облаштування пунктів пропуску

новітніми системами відеоспостереження, електронними вагами та спеціальними рентгенівсько-телевізійними установками, удосконалення взаємодії відповідних державних органів, запровадження автоматизованого обліку транспортних засобів, що перетинають кордон, посилення взаємодії з правоохоронними та контролюючими органами суміжних з Україною держав.

У рамках міжнародного співробітництва В. І. Хорошковський сприяв активній участі українських митників в роботі комісій і комітетів ВМО, взаємодії з митними органами країн-учасниць СНД, ЄС та інших держав світу з обміну інформацією та організацією спільного митного контролю в пунктах пропуску. Значна увага приділялася розбудові західного кордону з урахуванням проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 р. з футболу.

Особливим напрямом роботи у практичній діяльності керівника митної служби України був розвиток науково-технічної бази. За ініціативи В. І. Хорошковського 24.09.2008 на базі Київського центру підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів Держмитслужби було створено Державний науково-дослідний інститут митної справи.

Для забезпечення кадрової спроможності митних колективів, якісного виконання ними завдань В. І. Хорошковським впроваджувалися міжнародні стандарти.

У січні 2009 р. Указом Президента України В. І. Хорошковський призначений на посаду першого заступника Голови Служби безпеки України. З березня 2010 по січень 2012 р. працював Головою Служби безпеки України, з січня по лютий 2012 р. – Міністром фінансів України, з лютого 2012 р. – першим віце-прем'єр-міністром України.

Нагороджений Почесною грамотою КМУ, нагрудним знаком «Золота зірка «За заслуги», іменною вогнепальною зброєю.

Корнійчук О.Т., Фрадинський О.А., Медвідь Ю.О.

ХРИЗОЛІТ (CHRYSOLITE/PERIDOT) [від грец. Χρυσός – золото и *λίθος* – камінь] – прозорий коштовний камінь красивих зелених відтінків з яскравим блиском, різновид олівіну (підклас острівних силікатів). **Х.** має невисоку твердість, що знижує його вартість і відносить до коштовних каменів другого порядку.

Колір **Х.** – зелений з найрізноманітнішими відтінками – бурими, фісташок, золотистими, трав'яними, жовтими або оливковими. Таке забарвлення обумовлене домішкою заліза. Частіше трапляється **Х.** блідих забарвлень, рідше – інтенсивних і яскравих. Цей мінерал має яскравий блиск, який пояснюється його високим двозаломленням.

Хризоліт

Дуже рідко бувають великі кристали **Х.**, які більш цінні. Багато кристалів **Х.** не піддаються огранюванню, вони дрібні і часто з дефектами – тріщинами, замутненням, включеннями інших мінералів. Цікаві кристали **Х.** зберігаються в Росії. Наприклад, **Х.**, знайдені в метеориті, який впав на території Східного Сибіру у 1749 р. та унікальний за своїм кольоровими властивостями, прозорий **Х.**, огранений у формі овалу масою 102,6 карата. Найбільш рідкісними і цінними є зелений **Х.** – котяче око.

Походження **Х.** тісно пов'язане з такими породами як кімберліт і базальт. Вже майже понад 3500 років самим відомим і багатим родовищем **Х.** є вулканічний острів Зебергет в Червоному морі. Саме на цьому острові був знайдений найбільший кристал **Х.** – вагою в 310 карат. Також перспективні для ювелірної справи **Х.** трапляється у Верхній Бірмі, Австралії, Бразилії, на території країн пострадянського простору, ПАР, США, Заїрі, Норвегії.

Відповідно до вітчизняного законодавства **Х.** належить до дорогоцінного каміння третього порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Долобанько В.В.

ХРИЗОПРАЗ (CHRYSOPRASE) [від грец. chrysos – золото і prasos – цибуля] належить до групи напівпрозорих халцедонів зеленого кольору (від блакитно-зеленого до смарагдово-зеленого й яблучно-зеленого). Чим більше просвічується мінерал **Х.**, і чим насиченіший у нього зелений колір, тим він дорожчий. Більш прозорий і зелений **Х.** має ювелірну цінність. Насичено-зелений огранений **Х.** можна навіть сплутати із смарагдом.

Х. – досить популярний ювелірний камінь, який вставляють у золото і срібло або носять самостійно. **Х.** є найціннішим різновидом напівпрозорого кварцу – халцедону, який широко використовують у фабричних і кустарних ювелірних виробах.

Х. великих розмірів, як правило, мають тріщинки та нерівномірне забарвлення.

Якісна характеристика відтінків **Х.**: однорідний смарагдово-зелений. Забарвлення рівномірне, інтенсивне. Малюнок відсутній, має високий ступінь просвічуваності (просвітлює в пластинах на товщину до 5 см); однорідний яблучно-зелений. Скрита кристалічна структура, відсутній малюнок. Просвічуваність каменю – не більше 2 см. Можна спостерігати білі плями або непрозорі ділянки; неясноплямистий блідоокрашений **Х.** з неоднорідним блакитно-зеленим або жовто-зеленим забарвленням. Структура каменю неоднорідна; ділянки, що просвічуються поступово переходять у повністю непрозорі білі плями. Поверхня **Х.** може бути покрита ділянками жовтого або бурого лімоніту. У структурі каменю тріщинки можуть бути заповнені оксидом марганцю (дендрити), рудними мінералами.

Х. у природі рідкісні. Родовища **Х.** розташовані в СНД (Сарикуль-Болд, Ново-Аккермановське), Бразилії, США (штати Арізона, Орегон, Каліфорнія). Сьогодні основним постачальником на світовий ринок високоякісних **Х.** є Австралія.

Відповідно до вітчизняного законодавства **Х.**

належить до дорогоцінного каміння четвертого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Туржанський В.А.

ХРОМОЛІТОГРАФІЯ (CHROMOLITHOGRAPHY) [від дав.-гр. χρ⍰μα – колір, фарба, λίθος – камінь, γράφω –пишу] – спосіб літографського відтворення багатоколірних зображень, при якому для кожної фарби виготовляється вручну окрема друкарська форма на камені (або цинковій пластині); на поверхню кожного каменя заздалегідь наноситься абрис.

Техніка **Х.** широко використовувалася в другій половині XIX і на початку XX ст. Патент на **Х.** був виданий 1837 р. французу Годефруа Енгельману (Godefroy Engelmann) з ельзаського Мюлузу; проте існують свідчення, що технологія **Х.** використовувалася й раніше, зокрема, для виробництва гральних карт. Після винайдення 1871 р. швидкого пресу для друку на камені друкувалося дедалі більше кольорових літографій, оскільки виникла можливість досить дешево продукувати великий наклад.

Перший американський портрет за допомогою **Х.** був створений Вільямом Шарпом у 1840 р. Картини, створені за допомогою **Х.,** спочатку використовувалися в якості прикрас у американських салонах, а також для оздоблення будинків мешканців середнього класу. Вони широко використовувалися після громадянської війни через їх низьку собівартість виробництва та схожістю до картин написаних олією за допомогою ручного розпису. **Х.** була настільки популярною в американській культурі, що епоха була названа як «хромоцивілізація». Згодом, під час вікторіанської епохи, **Х.** використовувалась у дитячих публікаціях, медичних і наукових книгах, в мистецтві, а також у торгівлі, рекламі (етикетки, плакати).

Митрофанов. Благовіщенський монастир у Воронежі. Хромолітографія. 1902 р.

Х. майже повністю витіснена фотомеханічними процесами виготовлення форми для плоского друку. За наявності визначених ознак **Х.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Туржанський В.А.

ЦЕЛЬНА КОМОРА – див. КОМОРА ЦЕЛЬНА.

ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ТА КІНОЛОГІЇ ДЕРЖМИТСЛУЖБИ – див. ДЕПАРТАМЕНТ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА КІНОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

ЦЕНТРАЛІЗОВАНЕ МИТНЕ ОЧИЩЕННЯ – див. ОЧИЩЕННЯ МИТНЕ ЦЕНТРАЛІЗОВАНЕ.

ЦЕНТРАЛЬНА КОМІСІЯ ПО БОРОТЬБІ З КОНТРАБАНДОЮ (CENTRAL COMMISSION FOR COMBATING CONTRABAND) – контролюючий орган, створений для боротьби з контрабандою та нагляду за діяльністю місцевих органів влади у питаннях їх фактичної діяльності із запобігання та протидії незаконному переміщенню товарів через митний кордон. **Ц.к.** було утворено постановою Ради Народних Комісарів РСФСР від 08.12.1921. До її складу увійшли представники Всеросійської Надзвичайної Комісії (так званої, ЧК), Революційної Військової Ради республіки та Народного комісаріату зовнішньої торгівлі (НКЗТ).

Для безпосередньої протидії **Ц.к.** на рівні кожного прикордонного округу утворювалися окружні комісії у складі голови особливого відділу ЧК з охорони кордону, військових представників та службовців місцевого органу НКЗТ. У свою чергу, окружні комісії були наділені правом створення власних структур на районному рівні. До повноважень комісій низового рівня входила передача до Губернських революційних трибуналів справ про кваліфіковану контрабанду – озброєну, систематичну, яка здійснювалась посадовими особами, пов'язану із вивезенням за кордон заборонених предметів та товарів.

Результатом аналітичної роботи представників **Ц.к.** на місцях стало визначення передумов розвитку контрабандного промислу, основних методів його вчинення та окреслено коло професійних і потенційних контрабандистів. Із врахуванням цього, були застосовані заходи економічної охорони

Співробітник ЧК, фото 20-х рр. XX ст.

кордонів та посилення охоронного апарату. **Ц.к.** було реорганізовано та передано у підпорядкування Митного управління НКЗТ та розширено її функції за рахунок контролю за практичною діяльністю прикордонних військ у здійсненні заходів із боротьби з контрабандою.

Після значного зменшення рівня контрабандних потоків **Ц.к.** було ліквідовано у жовтні 1927 р.

Фрадинський О.А.

ЦЕНТРАЛЬНА РАДА АКЦИЗІВ І МИТНИЦІ ІНДІЇ – див. МИТНИЦЯ ІНДІЇ.

ЦЕНТРАЛЬНА СОРТУВАЛЬНА СТАНЦІЯ – див. СТАНЦІЯ ЦЕНТРАЛЬНА СОРТУВАЛЬНА.

ЦЕНТРАЛЬНОАМЕРИКАНСЬКИЙ СПІЛЬНИЙ РИНОК (CENTRAL AMERICAN COMMON MARKET – CACM) – торговельно-економічний союз країн Центральної Америки.

Угоду про створення спільного ринку Гватемали, Сальвадору, Гондурасу і Нікарагуа укладено 13.12.1960 на конференції в Манагуа; ратифікована і набула чинності у 1961 р. У 1963 р. до угоди

приєдналася Коста-Ріка. Організація розпалася 1969 р. через футбольні війни між Гондурасом і Сальвадором, але була відновлена у 1991 р.

САСМ збирається раз на три місяці, до складу входять з міністри економіки, координує питання регіональної економічної інтеграції. **САСМ** була сформована у відповідь на потребу країн-членів співпрацювати один з одним із метою залучення промислового капіталу та диверсифікації їх економіки.

Ченцов В.В., Бережнюк І.Г.

ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ (CENTRAL EUROPEAN FREE TRADE ASSOCIATION) – організація вільної торгівлі, наступник Вишеградської угоди між країнами, які не є членами ЄС. У лютому 1991 р. у результаті зустрічі на вищому рівні Угорщини, Польщі і Чехословаччини у м. Вишеграді утворено субрегіональну організацію, що не передбачає створення постійних органів. Цю організацію згодом було названо Вишеградською групою. Створення Вишеградської групи, ініціатором якої вважається прем'єр-міністр Чехії В. Клаус, зумовлено необхідністю розвитку внутрішньорегіональної торгівлі та об'єднання зусиль з підготовки інтеграції в ЄС в умовах розвалу колишніх інтеграційних структур і проблематичності швидкої переорієнтації торгових потоків на Захід.

Бережнюк І.Г., Ченцов В.В.

ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ (CENTRAL EUROPEAN FREE TRADE AGREEMENT – CEFTA) – укладена у грудні 1992 р. Угорщиною, Польщею, Словаччиною та Чехією, яка набула чинності 01.03.1993. Спочатку країни-учасниці не передбачали прийняття нових членів, але згодом таку можливість було надано країнам, що відповідають трьом основним вимогам: наявність торгового договору з ЄС або статусу асоційованого члена ЄС; членство в СОТ/ГАТТ; наявність двосторонніх договорів про вільну торгівлю з кожною із країн-учасниць угоди.

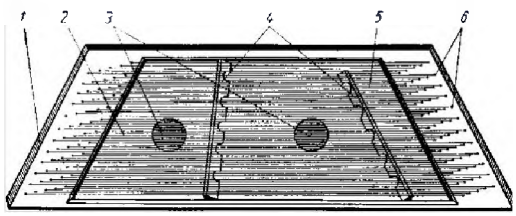
З 01.01.1996 черговою стороною **CEFTA** стала Словенія, з 01.07.1997 – Румунія, а з 01.01.1999 – Болгарія.

Мета **CEFTA** – стимулювання розвитку торгово-економічних, науково-технічних і кооперацій них зв'язків усередині блоку з перспективою створення зони вільної торгівлі. Водночас внутрішньорегіональна інтеграція розглядається не як самоціль, а як проміжний етап вступу до ЄС, що дозволяє нівелювати деякі проблеми, пов'язані з тим, що економіки країн-учасниць **CEFTA** швидше однотипні, ніж взаємодоповнювані, їх ринки бідні капіталом, обмежені у сфері високих технологій, дефіцитні щодо сировинних (у тому числі енергетичних) ресурсів. Крім того, країни-учасниці **CEFTA** мають велике негативне сальдо зовнішньої торгівлі, більша частина якого припадає на країни ЄС. Ці та інші економічні проблеми розв'язуються не в рамках **CEFTA**, а саме в процесі інтеграції в ЄС, що відбувається нині. Робляться також кроки до зближення законодавства країн **CEFTA** з нормами Договору про Європейський економічний простір.

Ченцов В.В., Бережнюк І.Г.

ЦИМБАЛИ (CIMBALOM) [від. латинського «цимбалум» – металева тарілка] – струнний музичний інструмент (струнно-ударний), який має дерев'яний корпус прямокутної (трапеціївидної) форми і ряд струн, натягнутих між залізними кілками. Звук видобувається ударами молоточків або паличок.

На думку вчених, різновиди **Ц.** існують уже протягом трьох тисяч років. Набули поширення в

Китаї, Південно-Східній і Середній Азії, на Близькому Сході.

В Україні, як народний інструмент відомі з XVII ст. Зафіксовано використання цимбалів у складі народних ансамблів (троїсті музики) на Гуцульщині, Тернопільщині, Покутті, Наддніпрянщині, Бойківщині. Сучасне виробництво **Ц.** побутує на Гуцульщині.

Будова **Ц.:** 1. Боковини. 2. Верхня дека. 3. Голосники. 4. Поріжки. 5. Струни. 6. Кілки для натягування струн. Залежно від розміру деки і географічного поширення інструменту розрізняють такі види: Бойківські (бурдонові) – розмір деки 35 – 45 см; Подільські – розмір деки 50 – 60 см; Гуцульські – розмір деки 60 – 90 см.

Виготовляються **Ц.** зазвичай із ялини або смереки.

За наявності визначених ознак **Ц.,** може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Мотюк К.Д., Попель С.А.

ЦИРКОН (ZIRCON) [від перськ. zar – золото та gun – колір] – відомий як коштовний камінь вже кілька століть, однак він не користувався особливою популярністю до тих пір, поки в середині XX ст. на європейському ювелірному ринку не з'явилися чудові блакитні **Ц.** з Індокитаю, колір яких був змінений в результаті нагрівання. Пізніше з того ж джерела стали надходити золотисто-коричневі і чисті безбарвні **Ц.**, причому висока якість огранювання, якого домагалися німецькі майстри, що працювали в Бангкоку, значно підвищувало красу каменів.

До масової появи на ринку цих красивих різновидів **Ц.** практично єдиним джерелом надходження цього дорогоцінного каменю був острів Шрі-Ланка (Цейлон). Для **Ц.** з Шрі Ланки характерна широка палітра тонів від жовто-оранжевого через коричневі і зеленувато-коричневі до оливково-зелених. **Ц.** є силікатом **Ц.**, хоча до 4 % елемента **Ц.** заміщено в ньому іншим, подібним з **Ц.** за властивостями, елементом гафнієм. Ізоморфізм сполук урану і торію з сполуками **Ц.** призводить до того, що більшість **Ц.** містять сліди цих радіоактивних елементів і тому проявляють невелику радіоактивність, яка надає в ряді випадків істотний вплив на їх структуру і властивості.

Майже всі ювелірні **Ц.** з Шрі-Ланки жовтого, коричневого та зеленого кольорів дають більше десяти ліній різної чіткості. Бірманські **Ц.**, які зазвичай мають зелені та коричневі відтінки, можна впізнати по їх інтенсивному спектру, в якому між основними чіткими лініями розташовується багато слабко виражених ліній.

Відповідно до вітчизняного законодавства **Ц.** належить до дорогоцінного каміння третього порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Коновалов Ю.О.

ЦИТРА (ZITHER) [від давньогрец. κιθάρα – кіфара, цітара, гітара] – популярний в Німеччині та Австрії струнний інструмент. Назва **Ц.** була відома починаючи з античного часу. На Русі **Ц.** відома вже декілька століть. Так, у «Лексиконе словенороссском...» П. Беринди в одному переліку з «гудцем» і «гарфистом» фігурує «цитариста», а в «Алфавите речей иностранных» (рукопис кінця XVII ст.) гуслі пояснюються як «гарфа», «цытра», що дає підстави вважати **Ц.** струнним щипковим інструментом. В Україні інструмент під назвою **Ц.** відомий з другої половини XIX ст.

Ц. складається з лежачої резонансної скриньки, над якою натягнуті струни, що дають хроматичну гаму. Число струн різна, від 31 до 42, залежно від величини **Ц.** Найбільш розповсюджена **Ц.** із 36 струн. Існує багато різновидів **Ц.:**

1. **Ц.**, в якій довгі струни згруповані в п'ятьшість мажорних і мінорних акордів, після яких ідуть струни, що розташовані в діатонічному звукоряді. Такі **Ц.** під час гри тримають вертикально.

2. **Ц.**, у резонаторний ящик якої з краю вмонтовано гриф з металевими хроматичними ладами. Над гри-

фом проходять 3 – 5 басових струн, що підстроюються черв'ячною кілковою механікою. Решта 15 – 25 струн ідуть над декою і кріпляться металевими кілками.

3. На межі XIX – XX ст. у Києві музична фабрика Індржишека виготовляла **Ц.**, що мали по 43 струни.

4. **Ц.** як регіональний народний інструмент Закарпаття, де здавна використовується як переважно угорський акомпануючий і ансамблевий інструмент. Автентичні **Ц.** мають неправильну форму корпусу, часто грубої обробки, і порівняно невелику кількість струн різної довжини.

Описані **Ц.** були інструментами міської музичної культури, на них акомпанували міські пісні, романси. Існували також ансамблі цитристів. У Росії в 1883 – 1904 рр. видавався журнал «Цитрист». На **Ц.** вчилися грати як по нотах, так і по спеціальній цифровій системі. Також розрізняють дискант-**Ц.**, концертну **Ц.**, басову **Ц.**, смичкову **Ц.** Басова **Ц.** частіше застосовується разом з дискантною. Якщо **Ц.** є в оркестрових творах, то вона відіграє роль сольного інструмента.

За наявності визначених ознак **Ц.**, може бути віднесено до культурних цінностей, переміщення яких через митний кордон здійснюється в установленому законом порядку.

Туржанський В.А.

ЦИТРИН (CITRINE) [від лат. citreus – лимонний] – золотий різновид твердого кварцу, який використовується у ювелірних виробах. Термін **Ц.** був введений у мінералогічну літературу Валеріусом у 1747 р. У природі бувають мінерали, в яких одночасно присутні і цитринові, і аметистові зони, їх називають аметрини.

Ц. – це прозорий кварц всіх відтінків жовтого, золотистого, помаранчевого і коричневого кольорів. Сонячно-яскравий і легкий в обробці, він чудово виглядає в ювелірних прикрасах будь-якого стилю, а особливо у виробах із золота. Красиво забарвлений прозорий **Ц.** може належати до категорії дорогоцінного каменя III класу.

Цікаво відзначити, що димчастий кварц може набувати жовтого кольору з червонуватим відтінком при нагріванні до +300 – 400°С. Нерідко на ринок надходять саме такі, заздалегідь термічно оброблені камені **Ц.** Природний **Ц.** зазвичай менш яскравий (блідо-жовтий). Його забарвлення нагадує колір топазу. Не випадково золотисто-жовтий **Ц.** іноді називають «золотистим топазом» , а буро-жовтий – «іспанським топазом». Родовища **Ц.** відкриті на території Бразилії, Іспанії, Франції, Росії (Уральські гори), Казахстані, США (штат Колорадо) і на Мадагаскарі.

Відповідно до вітчизняного законодавства **Ц.** належить до дорогоцінного каміння четвертого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Туржанський В.А.

ЦІЛУВАЛЬНИК (FEUDAL JUDGE) – посадова особа в Московії та Російській імперії у XVI – XVIII ст., до службових обов'язків якої могли входити виконання фінансових, судових та поліційних функцій. Як правило посада **Ц.** була виборною, її могли займати вихідці із посадських, чорносошних та інших залежних верств населення терміном не більше одного року (із 1 вересня по 31 серпня). Кількість **Ц.** не обмежувалася та визначалася із врахуванням обсягів торгівлі та величини сплачуваного мита на певній території.

При вступі на посаду **Ц.** обрана особа давала клятву чесно виконувати свої службові обов'язки та цілувала при цьому хрест – звідси і походить назва «цілувальник». Основними вимогами до **Ц.** були – письменність, знання арифметики, основ діловодства та заборона займатися торговельною діяльністю.

Вперше **Ц.** у якості учасника судового процесу згадується у Судебнику 1497 р. – збірнику нормативно-правових актів Московської держави. У сфері дер-

жавних фінансів **Ц.** були помічниками митних та кабацьких голів та брали участь у контролі за сплатою непрямих податків – різного роду мита та кабацьких доходів. В окремих випадках могли отримувати право митного або винного відкупів. В обов'язки **Ц.** входило здійснення огляду товару, його зважування, обмір та оцінка, а також утримання мита. Серед **Ц.** виокремлювали «ларьочних», котрі контролювали митну скарбницю та «рядових», останні, у свою чергу, поділялися на «ходячих» та «караульних». Між «ларьочними» та «рядовими» існувала проміжна ланка, яка називалася «третіми» **Ц.**

Втратили своє значення після адміністративних та митних реформ XVIII ст. Згодом, вже у XIX ст., **Ц.** називали осіб, що отримували право на винний відкуп та продавців алкоголю в казенних магазинах.

Ченцов В.В.

ЦІНА БАЗИСНА (BASIC PRICE) – 1) ціна товару, роботи, послуги, що відповідають встановленим кількісно-якісним характеристикам та яка береться за основу для визначення рівня цін товарів, робіт, послуг при укладанні договорів на їх поставку, в тому числі зовнішньоекономічних; 2) ціна, що встановлюється на момент укладення угоди купівлі-продажу товару, постачання якого відбуватиметься у майбутньому; 3) ціна, яка в плановій економіці береться за основу при плануванні і веденні статистики та характеризує реальну динаміку виробництва валового внутрішнього продукту, оскільки вартість виготовленої продукції за різні роки розраховується в **Ц.б.**

Ц.б. визначає фактичну ціну товару, до якої застосовуються ряд надбавок і знижок. Розмір надбавок і знижок до **Ц.б.** коригується сезонністю попиту на товар, наявністю чи відсутністю у відповідний час аналогічного товару на ринку, терміном придатності товару, умовами поставки товару тощо. При зміні кон'юнктури ринку **Ц.б.** залишається стабільною, а надбавки і знижки піддаються змінам, що призводить до відповідного зростання або зниження ціни на товар.

У ЗЕД **Ц.б.** є базою для визначення індексу цін на товари, роботи та послуги, які є об`єктом міжнародної торгівлі. З метою врахування зміни асортименту, кількісно-якісних характеристик або появи нових товарів, робіт та послуг **Ц.б.** систематично переглядається. Інформація про **Ц.б.** є загальнодоступною та публікується в міжнародній та національній статистиці, періодичних економічних виданнях. З врахуванням умов зовнішньоекономічного договору, умов поставки, країни походження, кількісно-якісних характеристик товару **Ц.б.** може використовуватися митними органами при перевірці достовірності декларування митної вартості даного товару.

Медвідь Ю.О.

ЦІНА ДОВІДКОВА – див. ЦІНИ ДОВІДКОВІ.

ЦІНА ЕКСПОРТНА (EXPORT PRICE) – ціна, за якою фактично оплачується або підлягає оплаті товар, який продається в країну імпорту з країни експорту.

У разі, якщо **Ц.е.** не встановлено або вважається, що вона є необґрунтованою (внаслідок наявності партнерства або компенсаційної угоди чи домовленості між експортером, імпортером або третьою стороною), **Ц.е.** може визначатися:

– на основі ціни, за якою імпортовані товари вперше перепродаються незалежному покупцю;

– на іншій прийнятній та обґрунтованій основі, якщо товари не перепродаються незалежному покупцю або не перепродаються в тому стані, в якому вони були імпортовані.

У другому випадку конструювання **Ц.е.** з метою встановлення обґрунтованої ціни товару, який є об'єктом розгляду, на митній території країни імпорту здійснюється коригування всіх витрат, включаючи податки і збори (обов'язкові платежі), що сплачуються у разі імпорту і перепродажу, а також одержаних прибутків.

У витрати, що коригуються, включаються, як правило, витрати, понесені імпортером, але оплачені у межах країни імпорту або за її межами кожною стороною, яка може бути партнером чи стороною, що уклала компенсаційну угоду з імпортером, експортером або третьою стороною. Коригування здійснюється, зокрема щодо витрат на транспортування, страхування, навантаження (розвантаження), а також додаткових витрат; мита, антидемпінгового мита, інших податків і зборів (обов'язкових платежів), що справляються у зв'язку з імпортом або продажем товарів; обґрунтованих величин торговельних, адміністративних та інших загальних витрат, а також прибутку.

Фрадинський О.А.

ЦІНА ЗВИЧАЙНА (REGULAR PRICE) – ціна товарів (робіт, послуг), визначена сторонами договору, якщо інше не встановлено ПКУ. Якщо не доведено зворотне, вважається, що така звичайна ціна відповідає рівню ринкових цін.

У разі, якщо ціни (націнки) на товари (роботи, послуги) підлягають державному регулюванню згідно із законодавством, **Ц.з.** вважається ціна, встановлена відповідно до правил такого регулювання. Це положення не поширюється на випадки, коли встановлюється мінімальна ціна продажу або індикативна ціна. У такому випадку **Ц.з.** є. операції визначається відповідно до трансфертного ціноутворення, але не може бути меншою за мінімальну або індикативну ціну.

Якщо під час здійснення операції обов'язковим

є проведення оцінки, вартість об'єкта оцінки є підставою для визначення звичайної ціни для цілей оподаткування за умови, що неможливо застосувати методи визначення ціни у контрольованих операціях: порівняльної неконтрольованої ціни (аналогів продажу); ціни перепродажу; «витрати плюс»; чистого прибутку; розподілення прибутку.

Під час проведення аукціону (публічних торгів) **Ц.з.** вважається ціна, яка склалася за результатами такого аукціону (публічних торгів), обов'язковість проведення якого передбачено законом. Якщо постачання товарів (робіт, послуг) здійснюється на підставі форвардного або ф'ючерсного контракту, **Ц.з.** є ціна, яка відповідає рівню ринкових цін на момент укладення такого контракту.

Якщо продаж (відчуження) товарів, у тому числі майна, переданого у заставу позичальником з метою забезпечення вимог кредитора, здійснюється у примусовому порядку згідно із законодавством, **Ц.з.** є ціна, сформована під час такого продажу.

Фрадинський О.А.

ЦІНА ЗІСТАВЛЕНА (COMPARATIVE PRICE) – ціна, приведена у відповідність до часу на конкретну дату. **Ц.з.** використовується в процесі аналізу економічних показників за співставні періоди з метою визначення їх динаміки. Окрім того, це й ціна певного року або на певну дату, що умовно використовується у якості бази порівняння економічних показників. **Ц.з.** вважається єдиною ціною, оскільки використовується для оцінювання як товарної, так і нетоварної часток валової продукції у галузевому розрізі. **Ц.з.** диференціюються залежно від якості і сортності продукції.

Руда Т.В.

ЦІНА ІНДИКАТИВНА – див. ЦІНИ ІНДИКАТИВНІ.

ЦІНА ТРАНСФЕРНА – див. ЦІНИ ТРАНСФЕРНІ.

ЦІНДАО – див. ПОРТ ЦІНДАО.

ЦІНИ ДОВІДКОВІ (INQUIRY PRICES) – різновид цін, зовнішньоторговельного обігу, що розраховуються і публікуються об'єднаннями виробників, інформаційними агентствами та брокерськими фірмами у періодичній пресі, тобто мають індикативний характер. **Ц.д.** є цінами продавців, а не фактичних угод. **Ц.д.**, як правило, на 15 – 30 % вищі за ціни реальних угод, оскільки, передбачають надання суттєвих знижок при купівлі товару конкретним покупцем. Розрізняють **Ц.д.** експортерів та імпортерів. **Ц.д.** експортерів звичайно формуються на умовах FOB і використовуються при реалізації сировини. **Ц.д.** імпортерів формуються на умовах CIF, CIP і використовуються для продажу готової продукції.

Руда Т.В.

ЦІНИ ІНДИКАТИВНІ – див. КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ СУБ`ЄКТАМИ ЗЕД РІВНЯ ІНДИКАТИВНИХ ЦІН.

ЦІНИ ТРАНСФЕРНІ (TRANSFER PRICES) – ціни, які утворюються при обміні товарів між підприємствами, що входять в одну транснаціональну компанію; ціни, які встановлюються між асоційованими організаціями, за якими одна організація реалізує товари, нематеріальні активи та надає послуги іншим асоційованим організаціям. Угода про застосування ст. 7 ГАТТ стосується проблеми прийнятності таких цін для митних цілей. Якщо митна адміністрація вважає, що на ціну угоди, декларовану імпортером, вплинув зв'язок між юридично визнаними партнерами у бізнесі (пов'язані особи – юридичні та/або фізичні особи, відносини між якими можуть впливати на умови або економічні результати їх діяльності чи діяльності осіб, яких вони представляють, а також враховується вплив, який може здійснюватися через володіння однією особою корпоративними правами інших осіб відповідно до укладених між ними

договорів або за наявності іншої можливості однієї особи впливати на рішення, що приймаються іншими особами), вона має право не визнати ціну угоди і зобов'язана потім вступити у консультації з імпортером.

Прус Л.Р.

ЦІННОСТІ ВАЛЮТНІ (CURRENCY VALUES) – матеріальні об'єкти, визначені законодавством України про валютне регулювання як засоби валютно-фінансових відносин. До них належать: ва-

люта України – грошові знаки у вигляді банкнот, казначейських білетів, монет та в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу; іноземна валюта – іноземні грошові знаки у вигляді банкнот, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу; платіжні документи та цінні папери (акції, облігації, купони до них, векселі (тратти), боргові розписки, акредитиви, чеки, банківські накази, депозитні сертифікати, інші фінансові та банківські документи), виражені у валюті України, в іноземній валюті або банківських металах; банківські метали – золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів, у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів.

Яковенко О.В., Несторишен І.В.

ЦІННОСТІ КУЛЬТУРНІ (CULTURAL VALUES) – об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України, а саме: оригінальні художні твори живопису, графіки та скульптури, художні композиції та монтажі з будь-яких матеріалів, твори декоративно-прикладного і традиційного народного мистецтва; предмети, пов'язані з історичними подіями, розвитком суспільства та держави, історією науки і культури, а також такі, що стосуються життя та діяльності видатних діячів держави, політичних партій, громадських і релігійних організацій, науки, культури та мистецтва; предмети музейного значення, знайдені під час археологічних розкопок; складові частини та фрагменти архітектурних, історичних, художніх пам'яток і пам'яток монументального мистецтва; старовинні книги та інші видання, що становлять історичну, художню, наукову та літературну цінність, окремо чи в колекції; манускрипти та інкунабули, стародруки, архівні документи, включаючи кіно-, фото- і фонодокументи окремо чи в колекції; унікальні та рідкісні музичні інструменти; різноманітні види зброї, що мають художню, історичну, етнографічну та наукову цінність; рідкісні поштові марки, інші філателістичні матеріали, окремо чи в колекції; рідкісні монети, ордени, медалі, печатки та інші предмети колекціонування; зоологічні колекції, що становлять наукову, культурно-освітню, навчально-виховну або естетичну цінність; рідкісні колекції та

зразки флори і фауни, мінералогії, анатомії та палеонтології; родинні цінності – культурні цінності, що мають характер особистих або родинних предметів; колекція культурних цінностей – однорідні або підібрані за певними ознаками різнорідні предмети, які, незалежно від культурної цінності кожного з них, зібрані разом, становлять художню, історичну, етнографічну чи наукову цінність

Переміщення **Ц.к.** через кордон дозволяється у разі наявності Свідоцтва на право вивезення/тимчасового вивезення культурних цінностей, яке видає Міністерство культури України. Відповідно до наказу Міністерства культури України від 20.08.2008 № 37 визначено Перелік товарів із зазначенням їх кодів згідно з УКТ ЗЕД, на які обов'язково має бути видане Свідоцтво.

Калашникова О.Л.

ЦІННОСТІ КУЛЬТУРНІ, НА ЯКІ ВСТАНОВЛЕНО ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ (CULTURAL PROPERTY RESTRICTED FOR MOVEMENT THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE) – об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та щодо яких встановлені обмеження щодо їх переміщення, крім сувенірних виробів, предметів культурного і ужиткового призначення серійного і масового виробництва (їх перелік встановлюється Мінкультури):

– картини, малюнки та пастелі, повністю виконані вручну, за винятком малюнків товарної позиції 4906 та інших готових виробів, розмальованих або декорованих вручну; колажі та аналогічні декоративні зображення;

– оригінали гравюр, естампів та літографій;

оригінали скульптур і статуеток з будь-якого матеріалу;

– марки поштові або гербові, знаки поштової оплати гашені, у тому числі першого дня гашення, поштові канцелярські предмети (гербовий папір) та подібні предмети, використані або невикористані, за винятком товарів товарної позиції 4907;

– колекції та предмети колекціонування із зоології, ботаніки, мінералогії, анатомії або такі, що становлять історичний, археологічний, палеонто-

логічний, етнографічний чи нумізматичний інтерес;

– предмети антикваріату віком понад 100 років.

Пропуск цих культурних цінностей через митний кордон України та їх митне оформлення здійснюється митними органами на підставі документів, які підтверджують дотримання обмежень, виданих державними органами, уповноваженими на їх видачу, якщо це передбачено законодавством. Підтверджує дотримання встановлених обмежень – Свідоцтво на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей.

Прус Л.Р.

ЦЛО (TSLO) [від польс. cło, нім. durchfuhrzölle, zölle, лат. theloneum] – платіж, що стягувався публічною владою або за її дорученням, з товарів, що перетинали кордони держави.

Ц. стягувалось у спеціальних місцях – цельних коморах, уповноваженими посадовими особами (цельниками). Вперше фіксується у 1267 р. як один із типів митних зборів. Відносно українських земель вперше згадується у тарифі 1320 р.

Спочатку ніякої різниці між «мито» і **Ц.** не було, лише у XIV – XV ст. виділилося в окремий вид оплат. Уже на початку XVI ст. до **Ц.** стали належати оплати, що бралися від купецьких товарів у певному пункті – «коморі» при перетині кордону між державами. При цьому оплати від засобу транспортування (коня, воза) здійснювалась без жодного погляду на товар. Якщо у XV ст. для центральних воєводств корони характерним був збір мит та **Ц.** у грошовому еквіваленті, то на Русі і надалі його сплачували «in natura».

З середини XV ст. і до кінця XVIII ст. **Ц.** означало різного роду прикордонні і внутрішні оплати, що стягувалися на користь королів чи великокнязівського скарбу від кожної одиниці товару. 1477 р. постановлено, що визначати, стягувати та запроваджувати **Ц.** може лише держава.

Ц. середини 1589 р. складалося із двох елементів: 1) оплати від вартості товару в розмірі ½ гроша від кожного золотого; 2) оплата в розмірі ½ гроша від кожного коня запряженого до воза, або від кожної голови худоби. Перший елемент був обов'язковим для усіх іноземних купців. Від другого було звільнено шляхту і духовенство, щоправда лише за умови, що вони не займались торгівлею з метою отримання прибутку. Звільнялися від сплати також селяни, які везли на торги продукти харчування, а також купці, які перевозили товари власними кіньми і не користувалися при цьому послугами перевізників.

Яковенко О.В.

ЧАРТЕР (CHARTER) [від англ. charter – договір] – вид перевезення, що здійснюється на підставі договору, відповідно до якого власник зобов'язується за обумовлену плату надати транспортний засіб фрахтувальнику для перевезення пасажирів, вантажів та для інших цілей на певний час.

Залежно від виду транспорту існують два основні види **Ч.**:

1) Чартерне повітряне перевезення – нерегулярне повітряне перевезення, що здійснюється на підставі договору чартеру (фрахтування), за яким авіаперевізник надає фрахтівнику або фрахтівникам за плату визначену кількість місць або всю місткість повітряного судна на один, або декілька рейсів для перевезення пасажирів, багажу, вантажу або пошти, що зазначені фрахтівником.

2) Чартерне морське перевезення здійснюється за договором чартеру (фрахтування) судна, за яким судновласник зобов'язується за обумовлену плату (фрахт) надати судно фрахтувальнику для перевезення пасажирів, вантажів та для інших цілей торговельного мореплавства на певний час.

Залежно від укомплектованості екіпажем і спорядженням **Ч.** може бути двох видів: «таймчартер» – укомплектований транспортний засіб; «бербоут-чартер» – неукомплектований.

Ч. обов'язково укладається у письмовій формі. У договорі **Ч.** вказується: найменування сторін договору, назва судна, його технічні та експлуатаційні дані (вантажопідйомність, вантажомісткість, швидкість тощо), район плавання, мета фрахтування, розмір фрахту, термін дії договору, місце приймання і здавання судна.

Попель С.А.

ЧАС КОНТРСТАЛІЙНИЙ (DEMURRAGE TIME) – додатковий після закінчення терміну навантаження (розвантаження) час очікування судном закінчення вантажних робіт. Це означає, що після закінчення сталійного часу судно знаходиться на простої, однак, угодою сторін може бути встановлено додатковий час очікування судном закінчення вантажних робіт, тобто судно може бути затримано на простої протягом цього часу і не може вийти з порту.

З правової точки зору перехід судна на **Ч.к.** є порушенням обов'язку відправника або одержувача здійснити вантажні операції у визначений строк. Однак, це не дає права перевізнику розірвати договір. Сторони, передбачивши такі порушення, визначили його наслідки у вигляді відшкодування демереджу та залишення судна під вантажно-розвантажувальними операціями ще на деякий строк.

Виділяють сверхконтросталію – час простою судна понад передбачений контросталією; фрахтувальник зобов'язаний оплачувати не тільки собівартість утримання судна, а й збитки, які можуть виникнути у судновласника через затримку судна під вантажними операціями: збитки від того, що судно не зможе виконати своїх зобов'язань за договором перевезення, укладеним з іншим фрахтувальником; збитки «від втрати ринку» – недобір фрахту при зниженні кон'юнктури за період простою; упущена вигода тощо. Порядок розрахунку **Ч.к.** має такі особливості:

1) **Ч.к.** визначається угодою сторін, а за її відсутності – відповідно до термінів і ставок, прийнятих у відповідному порту;

2) перебіг **Ч.к.** починається з моменту закінчення сталії без повідомлення про це відправника або одержувача. **Ч.к.** нараховується, на відміну від сталії, в календарних днях, включаючи не тільки робочі, але й недільні і святкові дні, а також інший час, який оголошено неробочим в даному порту;

3) до **Ч.к.** зараховуються перерви, які є наслідком дії непереборної сили або погодних умов, які створюють загрозу вантажу або перешкоджають його безпечному навантаженню (розвантаженню).

Туржанський В.А., Прус Л.Р.

ЧАС РОБОЧИЙ ПОСАДОВИХ ОСІБ МИТНИХ ОРГАНІВ (WORKING HOURS OF CUSTOMS OFFICIALS) – встановлений законом, колективним або трудовим договором період календарного часу, протягом якого працівник відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку та графіку роботи повинен знаходитися на своєму робочому місці й виконувати обумовлену трудову функцію.

Тривалість та режим роботи, час відпочинку посадових осіб митних органів встановлюються відповідно до законодавства України про працю з урахуванням особливостей, передбачених МКУ. Необхідна тривалість **Ч.р.** працівника відображає норму його робочого часу та обчислюється кількістю годин, які працівник повинен відпрацювати протягом певного календарного періоду. Від тривалості **Ч.р.** залежить кількість вільного часу, що використовується посадовими особами митних органів для відпочинку, задоволення культурних та інших потреб.

МКУ 2012 р. передбачає, що задля виконання невідкладних заходів з митного контролю, митного оформлення, боротьби з контрабандою і порушеннями митних правил та інших службових завдань посадові особи митних органів за розпорядженням керівника митного органу або його заступника можуть залучатися до роботи в надурочний, а також у нічний час, у святкові, вихідні та неробочі дні. Оплата праці посадових осіб митних органів у надурочний, нічний час, а також у святкові, вихідні та неробочі дні провадиться відповідно до законодавства.

Жданова В.П.

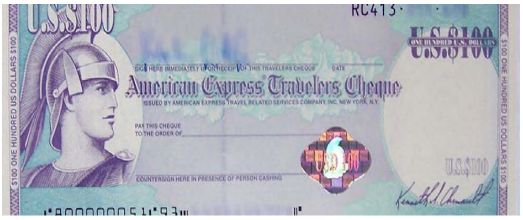
ЧАС СТАЛІЙНИЙ (LAY DAYS) – термін, протягом якого товарний вантаж повинен бути завантажений на судно або вивантажений з нього. **Ч.с.** в ряді випадків може означати також період часу, протягом якого власник судна надає його для цілей навантаження або вивантаження без додаткових до фрахту платежів. За простій судна понад **Ч.с.** фрахтувальник сплачує демередж, а за дострокове вантаження (вивантаження) товару має право на отримання диспача (премія, яка виплачується власником флоту порту). **Ч.с.** визначається або угодою сторін або термінами, зазвичай прийнятими в даному порту.

Розрахунок часу, необхідного на вантажні операції в даному порту та облік фактично витраченого часу здійснюється за допомогою суднового документа – таймшита (англ. time sheet, від time – час і sheet – лист, відомість). У таймшиті вказуються також розмір премії, належної вантажовласникові за дострокове закінчення навантаження або вивантаження, або штрафу, що сплачується судновласнику за перевитрату часу і затримки судна.

Прус Л.Р.

ЧАСТКОВО КОНВЕРТОВАНА ВАЛЮТА – див. ВАЛЮТА ЧАСТКОВО КОНВЕРТОВАНА.

ЧЕК ДОРОЖНІЙ (TRAVELERS CHEQUE) – зобов'язання фінансової установи виплатити власнику чека зазначену в ньому суму у зазначеній валюті. **Ч.д.** є однією з найбільш зручних та безпечних форм перевезення грошових коштів під час подорожей по всьому світу. **Ч.д.** обмінюється на готівку лише власнику чеку, який має поставити свій повторний підпис. Виплата здійснюється за валютним курсом, що є більш вигідним за запропонований пунктами обміну валют.

Дорожній чек American Express

Перевага **Ч.д.** – це практично повна гарантія повернення суми чека навіть у випадку його втрати або крадіжки. Така гарантія забезпечується досить надійною та захищеною схемою видачі чека і прийому його до оплати. Розпорядитися чеком може тільки його власник, ім'я якого зазначено на чеку. Звірити ім'я, по-батькові власника можна з паспортом або будь-яким іншим документом, що ідентифікує особу. Крім того, власник ставить на чеку свій підпис, який в подальшому буде служити зразком для звірки з підписом пред'явника чека і, знов-таки, з підписом у паспорті.

Ч.д. приймаються для оплати товарів та послуг у переважній більшості магазинів, готелів, ресторанів, пунктів прокату, сервісних центрів багатьох країн світу. **Ч.д.** друкуються на спеціальному папері та мають кілька надійних ступенів захисту, а у разі їх втрати власники мають змогу отримати відшкодування грошовими коштами або чеками, вчасно сповістивши про це відповідну установу. **Ч.д.** повинен містити такі реквізити: назву документа – «дорожній чек» («Traveler's Cheque»); назву компанії-емітента, що випустила **Ч.д.**; назву платника та його реквізити; підписи уповноважених представників компаній-емітентів; номінал та назву іноземної валюти; серію та номер; місця для підписів особи, яка купує чеки.

Найбільшими світовими емітентами **Ч.д.** є: American Express (чеки American Express, CitiCorp); Travelex (чеки Visa Interpayment, Thomas Cook Mastercard). В Україні продаються тільки дорожні чеки American Express. Банки України пропонують наступні різновиди **Ч.д.**: American Express – чеки для безпечного зберігання грошей під час подорожей; American Express Secure Funds – чеки для безпечного зберігання вдома. Усі різновиди чеків, незважаючи на відмінність у назвах, продаються, використовуються і оплачуються за однаковими правилами.

Купуючи **Ч.д.** та знімаючи з нього готівку, необхідно звертати увагу на розмір комісії, яку утримує банк при продажу і обміні. Також банк може ввести обмеження за сумою, яку можна перевести в готівку за один раз. Вибирати валюту і тип чеку слід виходячи з місця призначення поїздки. На кожному чеку є два місця для підпису. Перший підпис ставиться при купівлі у присутності співробітника банку. При цьому підпис слід ставити уважно, оскільки другий підпис буде ставитися також у присутності працівника банку, але вже в момент отримання грошей по **Ч.д.** Відповідно, ідентичність першого і другого підписів буде підтвердженням права пред'явника чека на його використання. Ні в якому разі не слід ставити другий підпис заздалегідь, оскільки в разі втрати або крадіжки чека, ним може скористатись хтось інший.

Несторишен І.В.

«ЧЕРВОНИЙ КОРИДОР» («RED CHANNEL») – частина зони митного контролю призначена для здійснення в установленому законодавством порядку митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються громадянами через митний кордон України, підлягають обов'язковому письмовому декларуванню, а також оподаткуванню чи на переміщення яких через митний кордон України встановлено заборони чи обмеження.

Руда Т.В.

ЧЕРКАСЬКА МИТНИЦЯ (CHERKASY CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

Датою заснування митниці вважається 1992 р. Згідно з наказом ДМКУ від 17.11.1992 № 217 «Про утворення нових та збільшення штатної чисельності діючих установ» **Ч.м.** зі штатною чисельністю 30 осіб утворена на базі Черкаського митного поста, який було виведено зі складу Київської митниці. Зоною діяльності митниці визначено Черкаську область. На початку 1994 р. у складі **Ч.м.** вже функціонувало 5 митних постів: «Умань», «Золотоноша», «Канів», «Звенигородка» та «Сміла».

У зв'язку з проведенням оптимізації структури митних органів за часів незалежної України **Ч.м.** неодноразово змінювала своє підпорядкування.

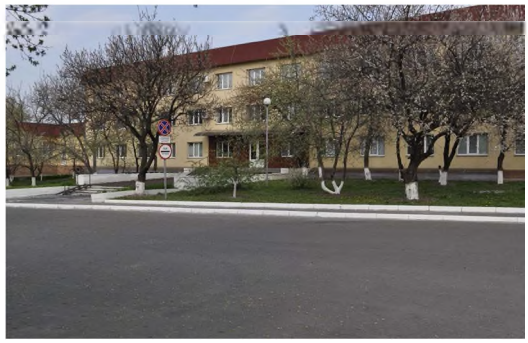
У липні 1994 р. разом з митницями Вінницької, Житомирської, Київської, Полтавської, Хмельницької, Чернігівської областей та міста Києва **Ч.м.** увійшла у підпорядкування новоствореного Центрального територіального митного управління ДМКУ.

Наприкінці 1996 р. **Ч.м.** була підпорядкована Полтавській регіональній митниці, у 2000 р. – Північній регіональній митниці, а з 2005 р. – ДМСУ.

Згідно з постановою КМУ від 20.03.2013 № 229 **Ч.м.** була реорганізована у **Ч.м.** Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **Ч.м.** Міндоходів реорганізовано у **Ч.м.** ДФС.

Митний пост «Черкаси – північний»

Адміністративна будівля Черкаської митниці

Останніми роками основними групами товарів, що експортувались **Ч.м.** були щебінь; важкі дистиляти; борошно пшеничне; матеріали рослинного походження; добрива мінеральні або хімічні, азотні; мінеральна вата; каолінові глини; м'ясо та їстівні субпродукти свійської птиці; крупи та борошно із зерна зернових культур; вугілля активоване. При цьому, основними групами товарів, що імпортувались (за вартісними показниками) **Ч.м.** були нафта або нафтопродукти; насіння кукурудзи; плитка керамічна; папір та картон; аміак, безводний або у водному розчині; кокс; насіння соняшнику; гліцерин; частини та пристрої моторних транспортних засобів; добрива мінеральні.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **Ч.м.** утворено як відокремлені структурні підрозділи митниці наступні митні пости:

– митний пост «Черкаси – південний» (18000, м. Черкаси, Соснівський р-н., вул. Смілянська, 163), в зоні діяльності якого функціонує пункт пропуску «Аеропорт – Черкаси»;

– митний пост «Черкаси – північний» (18000,

м. Черкаси, Придніпровський р-н., вул. Різдвяна, 175);

– митний пост «Умань» (20300, Черкаська обл., Уманський р-н, с. Піківець, вул. Уманська, 152), в зоні діяльності якого функціонує сектор митного оформлення № 1 в м. Монастирище;

– митний пост «Сміла» (20700, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Промислова, 7), в зоні діяльності якого функціонують сектор митного оформлення № 1 в м. Корсунь-Шевченківський ; сектор митного оформлення № 2 в м. Звенигородка.

Керівники **Ч.м.**:
– Яковець Р. К. (1993 – 1999 рр.);
– Пасинчук М. В. (1999 – 2004 рр.);
– Либань М. П. (2004 – 2005 рр.);
– Заяц В. В. (2005 р.);
– Котляренко Ю. О. (2005 – 2010 рр.);
– Ємельянова Н. А. (2010 – 2011 рр.);
– Ковальський В. К. (2011 – 2013 рр.);
– Гвоздій Ю. А. (2013 – 2014 рр.);
– Василенко О. Л. (з 2014 р.).

Медвідь Ю.О., Пікуль Є.В.

ЧЕРНІВЕЦЬКА МИТНИЦЯ (CHERNIVTSI CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

Датою заснування митниці вважається 2008 р. Відповідно до наказу ДМСУ від 22.10.2008 №1176 «Про створення митного органу» **Ч.м.** створена на базі ліквідованої Вадул-Сіретської митниці. Зона діяльності митниці встановлювалася у межах м. Чернівці та Вижницького, Герцаївського, Глибоцького, Заставнівського, Кіцманського, Путильського, Сторожинецького районів Чернівецької області.

З метою оптимізації діяльності та структури митних органів у лютому 2009 р. ліквідовано Чернівецьку та Кельменецьку митниці, а на їх базі створено Чернівецьку обласну митницю з підпорядкуванням ДМСУ.

Згідно з постановою КМУ від 20.03.2013 № 229 Чернівецьку обласну митницю реорганізовано у **Ч.м.** Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 №311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **Ч.м.** Міндоходів реорганізовано у **Ч.м.** ДФС.

Впродовж останніх років основними групами товарів за вартісними показниками, що експортуються у зоні діяльності **Ч.м.** є деревина і вироби з деревини; олія соняшникова; обладнання промислове, лабораторне, для обробки матеріалів шляхом зміни температури; текстильні вироби. При цьому основними групами товарів за вартісними показниками, що імпортуються у зоні діяльності **Ч.м.** є нафта або нафтопродукти; засоби для догляду за волоссям; плити деревостружкові; овочі.

Пункт пропуску «Россошани-Брічень» митного поста «Россошани»

Адміністративна будівля Чернівецької митниці

Зоною діяльності митниці визначено територію Чернівецької області.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **Ч.м.** ДФС створено як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Чернівці» (58000, Чернівецька обл., м. Чернівці, вул. Головна, 265/а), в зоні діяльності якого – міжнародний пункт пропуску для повітряного сполучення «Чернівці»;

– митний пост «Вадул-Сірет» (60444, Чернівецька обл., Глибоцький р-н, с. Черепківці, вул. Привокзальна, 3/б), в зоні діяльності якого пункти пропуску для міжнародного автомобільного сполучення «Порубне – Сірет», «Дяківці – Раковець», «Красноїльськ – Вікову де Сус», «Руська – Улма», міжнародний пункт пропуску для залізничного сполучення «Вадул-Сірет – Вікшани» (станція «Вадул-Сірет»);

– митний пост «Мамалига» (60364, Чернівецька обл., Новоселицький р-н, с. Мамалига, вул. Леніна, 228), в зоні діяльності якого – міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Мамалига – Крива», міжнародний пункт пропуску для залізничного сполучення «Мамалига – Крива» (станція «Мамалига»);

– митний пост «Кельменці» (60100, Чернівецька обл., Кельменецький р-н, смт. Кельменці, вул. Сагайдачного, 1), в зоні діяльності якого – міжнародний пункт пропуску для залізничного сполучення «Кельменці – Ларга» (станція «Ларга»), міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Кельменці – Ларга»;

– митний пост «Россошани» (60154, Черні-

вецька обл., Кельменецький р-н, с. Росошани, вул. Центральна, 191), в зоні діяльності якого – міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Россошани – Брічень»;

– митний пост «Сокиряни» (60200, Чернівецька обл., Сокирянський р-н, м. Сокиряни, вул. Могилівська, 28/а), в зоні діяльності якого – міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Сокиряни – Окниця», міжнародний пункт пропуску для залізничного сполучення «Сокиряни – Окниця» (станція «Сокиряни»), міждержавний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Вашківці – Гріменкеуць».

Керівники **Ч.м.:**

– Андрейків А. І. (2008 – 2009 рр.);
– Салагор М. М. (2009 – 2010 рр.);
– Вдовиченко О. А. (2010 – 2011 рр.);
– Черниш Ю. П. (2011 – 2014 рр.);
– Салагор М. М. (з 2014 р.).

Медвідь Ю.О., Зігрюк В.А.

ЧЕРНІГІВСЬКА МИТНИЦЯ (CHERNIHIV CUSTOMS HOUSE) – територіальний орган Державної фіскальної служби.

Ч.м. була заснована 04.02.1993 наказом ДМКУ № 28 «Про створення нових митних установ та збільшення штатної чисельності існуючих».

До зони діяльності новоствореної **Ч.м.** увійшло 19 з 22 районів Чернігівської області. Решту районів обслуговувала Новгород-Сіверська митниця, яка функціонувала до вересня 2010 р. Штатна чисельність митниці на момент створення становила 195 одиниць.

З метою навчання особового складу за **Ч.м.** були закріплені фахівці з Київської митниці, які навчали новоприйнятих митників азам професії. Уже починаючи з 01.04.1993 чернігівські митники розпочали роботу на всіх прикордонних митних переходах, а з 01.08.1993 – стали працювати самостійно.

Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 № 564 **Ч.м.** була підпорядкована Київській регіональній митниці. З лютого 2005 р., у зв'язку з оптимізацією структури митних органів відповідно до наказу ДМСУ «Про зміну підпорядкування митних органів», безпосереднє координаційно-організаційне управління **Ч.м.** здійснювалося центральним апаратом ДМСУ.

З 01.09.2010 згідно з наказом ДМСУ від 28.05.2010 № 548 до **Ч.м.** була приєднана Новгород-Сіверська митниця.

Згідно з постановою КМУ «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» від 20.03.2013 № 229 **Ч.м.** була реорганізована у **Ч.м.** Міндоходів. Постановою КМУ від 06.08.2014 № 311 «Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання

Митний пост «Сеньківка»

Адміністративна будівля Чернігівської митниці

такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України» **Ч.м.** Міндоходів реорганізовано у **Ч.м.** ДФС.

Останніми роками основними групами товарів, що експортувались (за вартісними показниками) **Ч.м.** були шпалери вінілові; важкі дистиляти, паливо дизельне; сигарети з фільтром із тютюну; молоко незбиране згущене з цукром; кукурудза фуражна; заготовки верхньої частини взуття; світильники без ламп з металевим корпусом розраховані на люмінесцентні лампи; багатожильний самоутримний провід з жилами із алюмінієвих дротів; плащі жіночі текстильні з бавовни; пиво. При цьому, основними групами товарів, що імпортувались (за вартісними показниками) **Ч.м.** були мінеральні добрива азотно-фосфорно-калійні; торф'яний субстрат універсальний; запасні частини для вантажних автомобілів КАМАЗ; необроблений тютюн; корм для тварин; сирки творожні; сталь холоднокатана, нелегована, в листах.

Зоною діяльності **Ч.м.** визначено територію Чернігівської області, зона відчуження ЧАЕС і м. Славутич Київської області. Довжина кордону з Російською Федерацією та Республікою Білорусь складає 472 км, з яких 184 км – з Російською Федерацією, 288 км з Республікою Білорусь. Через зону діяльності митниці проходять міжнародні та міждержавні автомобільні і залізничні шляхи, що з'єднують Україну з Російською Федерацією, Республікою Білорусь, країнами Балтії та півночі Західної Європи.

Наказом ДФСУ від 09.09.2014 № 116 «Про створення митних постів митниць ДФС» у **Ч.м.** утворюються як відокремлені структурні підрозділи такі митні пости:

– митний пост «Чернігів – вантажний» (14017, м. Чернігів, Новозаводський р-н, вул. Жабинського, 2-в). Зона діяльності: Чернігівський, Ріпкинський, Куликівський, Козелецький райони Чернігівської області;

– митний пост «Енергія» (15543, Чернігівська обл., Чернігівський р-н, с. Пакуль, вул. Чернігівська, 26-а), в зоні діяльності якого міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Славутич – Комарин». Зона діяльності: зона відчуження ЧАЕС та м. Славутич, в межах пункту пропуску «Славутич – Комарин»;

– митний пост «Нові Яриловичі» (15013, Чернігівська обл., Ріпкинський р-н, с. Скиток, вул. Лісна, 54), в зоні діяльності якого міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Нові Яриловичі – Нова Гута»; міжнародний, місцевий пункт пропуску для залізничного сполучення «Неданчичі – Іолча». Зона діяльності: в межах пункту пропуску «Нові Яриловичі – Нові Гута»; в межах пункту пропуску «Неданчичі – Іолча»

– митний пост «Сеньківка» (15120, Чернігівська обл., Городнянський р-н, с. Сеньківка, вул. Дружби, 38), в зоні діяльності якого міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Сеньківка – Нові Юрковичі, Веселівка». Зона діяльності: в межах пункту пропуску «Сеньківка – Нові Юрковичі, Веселівка»;

– митний пост «Миколаївка» (15430, Чернігівська обл., Семенівський р-н, с. Миколаївка, вул. Семенівська, 179), в зоні діяльності якого міждержавний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Миколаївка – Ломаківка». Зона діяльності: в межах пункту пропуску «Миколаївка – Ломаківка»;

– митний пост «Грем'яч» (16020, Чернігівська обл., Новгород-Сіверський р-н, с. Грем'яч, вул. Набережна, 61), в зоні діяльності якого міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Грем'яч – Погар». Зона діяльності: в межах пункту пропуску «Грем'яч – Погар»;

– митний пост «Новгород-Сіверський» (16000, Чернігівська обл., Новгород-Сіверський р-н, м. Новгород-Сіверський, вул. Чкалова, 9). Зона діяльності: Новгород-Сіверський, Семенівський райони Чернігівської області;

– митний пост «Хоробичі» (15122, Чернігівська обл., Городнянський р-н, залізнична станція «Хоробичі»), в зоні діяльності якого міжнародний пункт контролю на залізничній станції «Хоробичі» для залізничного сполучення, (пункт пропуску «Щорс – Терехівка»). Зона діяльності: в межах пункту контролю на залізничній станції «Хоробичі»;

– митний пост «Щорс» (15200, Чернігівська обл., Щорський р-н, м. Щорс, вул. Леніна, 2), в зоні діяльності якого міжнародний пункт пропуску для залізничного сполучення «Щорс – Терехівка». Зона діяльності: Менський, Щорський, Городнянський, Корюківський, Сосницький райони Чернігівської області та в межах пункту пропуску «Щорс – Терехівка»;

– митний пост «Горностаївка» (15011, Чернігівська обл., Ріпкинський р-н, смт Добрянка, залізнична станція «Горностаївка»), в зоні діяльності якого міжнародний пункт пропуску для залізничного сполучення «Горностаївка – Терюха». Зона діяльності: в межах пункту пропуску «Горностаївка – Терюха» та територія залізничної станції «Чернігів», під час руху потягів з залізничних станцій «Чернігів-Горностаївка – Чернігів»;

– митний пост «Прилуки» (17500, Чернігівська обл., м. Прилуки, вул. Пирятинська, 2-в). Зона діяльності: Прилуцький, Варвинський, Срібнянський, Носівський, Ніжинський, Бобровицький, Ічнянський, Бахмацький, Коропський, Борзнянський, Талалаївський райони Чернігівської області.

Керівники **Ч.м.:**

– Лакіза П. С. (1993 – 1995 рр.);
– Коломієць Л. М. (1995 – 1996 рр.);
– Добряк В. О. (1996 – 1999 рр.);
– Новіков Є. М. (1999 – 2000 рр.);
– Остролуцький С. М. (2000 – 2005 рр.);
– Ярмольський С. І. (2005 – 2008 рр.);
– Федик Г. П. (2008 – 2009 рр.);
– Симонов О. І. (2009 – 2010 рр.);
– Соловков Ю. П. (2010 – 2011 рр.);
– Пудрик Д. В. (2011 р.);
– Іванов О. В. (2011 – 2014 рр.).

Туржанський В.А., Вінник М.М.

ЧЕСЬКА КРОНА – див. КРОНА ЧЕСЬКА.

ЧИКАЗЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНУ ЦИВІЛЬНУ АВІАЦІЮ 1944 РОКУ – див. КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНУ ЦИВІЛЬНУ АВІАЦІЮ (ЧИКАЗЬКА КОНВЕНЦІЯ) 1944 РОКУ

ЧИКАЗЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ІМЕНІ О'ХАРА – див. АЕРОПОРТ «ЧИКАЗЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ІМЕНІ О'ХАРА».

ЧИННИКИ МИТНІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ (CUSTOMS FACTORS OF THE ECONOMIC SECURITY OF THE STATE) – економічні процеси та явища, що формують рівень економічної безпеки на макро-, мезо- та мікрорівнях, та впливають на основні структурні пропорції народногосподарського комплексу країни.

До основних чинників в митній сфері, що впли-

вають на стан економічної безпеки можна віднести: порядок на митному кордоні – оскільки саме кордон є індикатором, який відображає порядок в цілій державі і наведення порядку на ньому першочергово впливає на стан боротьби з контрабандою та порушенням митних правил; ефективність роботи митних органів – від виконання покладених на митні органи завдань залежить наповненість дохідної частини державного бюджету, ділова активність та довіра з боку іноземних інвесторів; застосування заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання; законодавче забезпечення.

Перевищення порогових значень по наведених чинниках перероджує їх у фактори дестабілізації економічної ситуації в державі, що є причинами виникнення і розвитку кризових економічних явищ та створює загрозу для сталого економічного розвитку всієї країни. Іншим словами, одні і ті ж економічні явища і процеси, в одних випадках виступають чинниками економічної безпеки – якщо вони позитивно впливають на економічний стан країни, а при зміні позитивного впливу на негативний перетворюються на загрози економічної безпеки держави.

Мартинюк В.П.

«ЧИСТИЙ БІЗНЕС – ЧЕСНІ ПОДАТКИ» – див. КОНЦЕПЦІЯ «ЧИСТИЙ БІЗНЕС – ЧЕСНІ ПОДАТКИ».

ЧОПСЬКА МИТНИЦЯ – див. ЗАКАРПАТСЬКА МИТНИЦЯ.

«ЧОРНИЙ СПИСОК» («BLACKLIST») – перелік підприємств – суб'єктів ЗЕД, переміщення якими товарів, транспортних засобів через кордон має ознаки ймовірності порушення норм законодавства та до яких приділяється особлива увага з боку митних органів із застосуванням поглибленої форми та обсягу митного контролю. До **«Ч.с.»** включаються як підприємства-резиденти, так і підприємства-нерезиденти.

Поняття **«Ч.с.»** почало використовуватися у митній службі України у 2010 р. при запровадженні заходів поширення принципу вибіркового контролю на основі автоматизованого управління ризиками та аналізу зовнішньоекономічних операцій, які мають ознаки ризикованості або сумнівності. Метою формування **«Ч.с.»** було запобігання здійснення суб'єктами господарювання фіктивних зовнішньоекономічних операцій або зовнішньоекономічних операцій, які здійснюються з метою ухилення від сплати податків.

Основними критеріями, на підставі яких підприємство включалося у **«Ч.с.»** були: наявність протоколів про порушення митних правил або порушеної кримінальної справи щодо посадової особи підприємства; отримання митними органами інформації, яка встановлювала, що підприємство-нерезидент має ознаки сумнівності його існування або ведення ним господарської діяльності; отримання митним органом від інших митних органів, спеціалізованих митних установ, правоохоронних, податкових органів, міжнародних організацій, митних або інших адміністрацій іноземних держав інформації (орієнтування) про підприємство та його посадових осіб, якими чи за допомогою яких можуть бути вчинені митні правопорушення; наявність у підприємства-резидента непогашених податкових зобов'язань та податкових боргів за митними платежами; наявність фактів недопуску підприємством-резидентом до проведення митними органами на підприємстві перевірки системи звітності та обліку товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України; перешкоджання посадовим особам, уповноваженим на проведення перевірки, у доступі до товарів, транспортних засобів і документів, а також непред'явлення в установлений законодавством строк без поважних причин таких товарів, транспортних засобів і документів посадовій особі митного органу; установлення митним органом на підставі інформації компетентних органів іноземних держав факту підробки (фальсифікації) поданого підприємством-резидентом при декларуванні товарів сертифіката про походження товару; позбавлення підприємства права на перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП.

«Ч.с.» був переліком підприємств у формі реєстру, який складався з 7 розділів: розділ 1. «Порушники митних правил», розділ 2. «Підприємства-нерезиденти, діяльність яких є сумнівною», розділ 3. «Підприємства, щодо яких наявні орієнтування», розділ 4. «Підприємства-резиденти, щодо яких наявні непогашені податкові зобов'язання та податкові борги за митними платежами», розділ 5. «Підприємства-резиденти, щодо яких наявні факти недопуску до проведення перевірок чи непред'явлення документів», розділ 6. «Підприємства-резиденти, якими при декларуванні товарів подавались сертифікати про походження товарів, визнані за результатами перевірки підробленими (фальсифікованими)», розділ 7. «Підприємства, позбавлені права на перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП на підставі ст. 38 Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП». Кожний розділ містив ознаки, що вказували на ризиковість, сумнівність суб'єкта ЗЕД або операції, яку він здійснював, а також конкретні умови (критерії), на підставі яких суб'єкт господарювання включався до того чи іншого розділу реєстру.

З 2012 р. законодавчо поняття перелік підприємств, які включені до **«Ч.с.»** і підлягають поглибленому митному контролю не вживається, натомість передбачено подальше вдосконалення і застосування митними органами автоматизованої системи управління ризиками відповідно до міжнародних норм та стандартів.

Медвідь Ю.О.

ШАНХАЙ – див. ПОРТ ШАНХАЙ.

ШАНХАЙСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА (THE SHANGHAI COOPERATION ORGANIZATION) – регіональна міжнародна організація, заснована у 2001 р. лідерами Китаю, Росії, Казахстану, Таджикистану, Киргизії та Узбекистану. Загальна територія країн, що входять до **ШОС** – 30 млн км^2, тобто 60 % території Євразії, населення – 1,5 млрд чол. Головне завдання організації – зміцнення стабільності й безпеки, боротьба з тероризмом, сепаратизмом, екстремізмом, наркотрафіками.

Економічне співробітництво – найслабкіший напрямок діяльності **ШОС.** Багатосторонні проекти в економіці фактично відсутні. Аналіз десятирічної співпраці країн-членів **ШОС** показує, що економічна компонента діяльності організації залишається, мабуть, однією з найдискусійніших сфер щодо оцінки рівня реальної віддачі від участі в **ШОС**. З одного боку, абсолютно безперечний збіг позицій країн-членів організації у подоланні бідності, підвищенні добробуту, прискоренні комплексного розвитку. З іншого – настільки ж очевидна різновекторність їхніх економічних спрямувань, зумовлених ступенем залучення до міжнародного поділу праці в умовах глобалізації. У зв'язку із цим, країни **ШОС** усе більше уваги приділяють питанням економічної інтеграції. На першому засіданні глав урядів країн-членів **ШОС** 13 – 14.09.2001 було озвучено наміри підвищити рівень економічного співробітництва. У найкоротший час вдалося пройти шлях від «Меморандуму про основні завдання та напрямки регіонального економічного співробітництва» до проведення у травні і листопаді 2002 р. перших засідань міністрів економіки й торгівлі, а також транспорту. З'явився цілий ряд спеціальних робочих груп з питань розвитку транзитного потенціалу, інформаційних технологій, порядку застосування технічних регламентів, стандартів і процедур оцінювання відповідності, митного співробітництва, електронної торгівлі, інвестиційної політики, співпраці у сферах сільського господарства та туризму.

23.09.2003 глави урядів країн-членів **ШОС** затвердили «Програму багатостороннього торговельно-економічного співробітництва», у якій зафіксовано згоду усіх країн-членів **ШОС** до 2020 р. докладати зусиль щодо її реалізації. Наступний рік ознаменовано затвердженням в аналогічному форматі «Плану заходів щодо реалізації Програми багатостороннього торговельно-економічного співробітництва країн-членів **ШОС**», а ще роком пізніше відбулося затвердження «Механізму реалізації» зазначеного плану.

Наприкінці 2010 р. розвиток **ШОС** показав – в організації відбувається процес зближення позицій різних країн щодо необхідності підтримання стабільності всього регіону Центральної Азії за рахунок зміцнення національних економік. За загальним експертним висновком, досягти цього на шляху поглиблення економічної інтеграції неможливо без подолання перешкод, що існують в умовах депресивних моделей економіки. Водночас виявилися й розходження у стратегічних підходах до інтеграції з боку ключових фігурантів економічних починань **ШОС** в особі Росії та Китаю. Відсутність належних умов для повноцінної економічної інтеграції в **ШОС** заважає дійти загального розуміння того, якою повинна стати її модель.

Ченцов В.В., Бережнюк І.Г.

ШАХРАЙСТВО МИТНЕ (CUSTOMS FRAUD) – порушення митного законодавства, за допомогою якого особа вводить митні органи в оману і, таким чином, уникає, повністю або частково, сплати імпортних або експортних мит та податків, чи виконання заборон і обмежень, встановлених митним законодавством, або отримує будь-яку вигоду від порушення митного законодавства; використову-

ється законодавцем більшості країн, що ратифікували Міжнародну конвенцію про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства від 09.06.1977 (Конвенція). Україна приєдналась до Конвенції 23.05.2000.

За термінологією конвенції **Ш.м.,** полягає у переміщенні товарів через митний кордон у будь-який прихований спосіб, називається контрабандою, на відміну від розуміння цього терміну в Україні. Оскільки наприкінці 2011 р. до ККУ та МКУ були внесені зміни, пов'язані з декриміналізацією так званої товарної контрабанди, незаконне переміщення товарів, які не вилучені з цивільного обігу, не тягне за собою кримінальної відповідальності.

Сьогодні спостерігається тенденція, коли великі імпортери з всесвітньо відомими іменами використовують системи мінімізації податків. Зазвичай, **Ш.м.** виявляється на стадії митного оформлення при спрацюванні системи управління ризиками та постаудиту при проведенні звірки документів, які подавалися під час митного оформлення та перевірки бухгалтерської документації суб'єкта ЗЕД.

Прус Л.Р.

ШВЕЙЦАРСЬКИЙ ФРАНК – див. ФРАНК ШВЕЙЦАРСЬКИЙ.

ШВИДКОПСУВНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ ШВИДКОПСУВНИЙ.

ШЕНЬЧЖЕНЬ – див. ПОРТ ШЕНЬЧЖЕНЬ.

ШЕРНС – див. ПОРТ ШЕРНС.

ШКОДА, ЗАПОДІЯНА ПІД ЧАС МИТНОГО КОНТРОЛЮ (HARM DONE DURING THE CUSTOMS CONTROL) – оцінені наслідки дійсних, фактичних або можливих небажаних негативних економічних втрат, що виникають у результаті здійснення митного контролю. Найчастіше шкода виникає внаслідок застосування під час митного контролю технічних та спеціальних засобів, які повинні бути безпечними для життя і здоров'я людини, тваринного та рослинного світу і не чинити негативного впливу на товари та транспортні засоби. Відповідно до чинного законодавства, шкода, заподіяна особам та їх майну неправомірними рішеннями, діями або бездіяльністю митних органів або їх посадових осіб чи інших працівників при виконанні ними своїх службових (трудових) обов'язків, у тому числі й під час здійснення митного контролю, відшкодовується цими органами та організаціями.

Руда Т.В.

ШКОДА МИТНА (CUSTOMS LOSS) – оцінені наслідки дійсних, фактичних або можливих небажаних негативних економічних і соціальних втрат, що виникають у результаті митних викликів у галузі митної справи та можуть мати як вартісну, так і загальну ситуаційну експертну оцінку втрат, збитку, проведених заходів або робіт з ліквідації небажаних негативних наслідків та додаткових витрат для їх попередження і т.п.

Пашко П.В.

ШКОДА МОРАЛЬНА (PSYCHOLOGICAL DAMAGE) – полягає: у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи близьких родичів; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна; у приниженні честі та гідності фізичної особи, а також ділової репутації фізичної або юридичної особи. Особа має право на відшкодування **Ш.м.**, завданої внаслідок порушення її прав. **Ш.м.** відшкодовується грішми, іншим майном або в інший спосіб. Розмір грошового відшкодування **Ш.м.** визначається судом залежно від характеру правопорушення, глибини фізичних та душевних страждань, погіршення здібностей потерпілого або позбавлення його можливості їх реалізації, ступеня вини особи, яка завдала моральної шкоди, якщо вина є підставою для відшкодування, а також з урахуванням інших обставин, які мають істотне значення. При визначенні розміру відшкодування враховуються вимоги розумності і справедливості. **Ш.м.** компенсується незалежно від майнової шкоди, яка підлягає компенсуванню, та не пов'язана з розміром цього відшкодування. **Ш.м.** компенсується одноразово, якщо інше не встановлено договором або законом.

Бурдін В.М.

ШЛЯХ ВОЛЗЬКИЙ (ВОЛГО-БАЛТІЙСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ШЛЯХ) – див. «ВОЛЗЬКИЙ ШЛЯХ» (ВОЛГО-БАЛТІЙСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ШЛЯХ).

ШЛЯХ ЗАЛОЗНИЙ (ЗАЛОЗНИК) – див. ЗАЛОЗНИЙ ШЛЯХ (ЗАЛОЗНИК).

ШЛЯХ «ІЗ ВАРЯГ У ГРЕКИ» – див. ТОРГОВИЙ ШЛЯХ «ІЗ ВАРЯГ У ГРЕКИ»

ШЛЯХ СОЛЯНИЙ – див. СОЛЯНИЙ ШЛЯХ.

ШТАНДАРТ ГОЛОВИ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (STANDARD OF THE HEAD OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE) – зелене квадратне полотнище розміром 90 х 90 см із зображенням у центрі емблеми Державної митної служби України. Полотнище по периметру облямовано золотою лиштвою у вигляді орнаменту з дубового і лаврового листя. Сторони штандарта, крім верхнього краю полотнища, прикрашено золотою бахромою. Поле зворотної сторони штандарта без зображень. Древко штандарта дерев'яне чорного кольору. Верхівка древка стрілоподібна з жовтого металу, в центрі якої вміщено зображення малого Державного Герба України. Верхній край полотнища за допомогою шнура прикріплюється до основи верхівки древка.

Заснований Указом Президента України від 27.06.2003 № 554/2003 «Про символіку Державної митної служби України».

Фрадинський О.А.

ШТЕМПЕЛЬ СТАНЦІЇ КАЛЕНДАРНИЙ (CALENDAR STAMP OF RAILWAY STATION) – штемпель з найменуванням і кодом залізничної станції та датою, відбиток якого проставляється посадовою особою залізничної станції на перевізних документах, документах контролю за доставкою, що підтверджує взяття залізницею зобов'язання про доставку товарів (вантажів) на станцію призначення й про подання перевізних та супровідних документів у строк, визначений митницею відправлення, а також виконання залізницею операцій з прийняття товарів (вантажів) до перевезення, з вивантаження їх і оформлення видачі.

Накладення **Ш.с.к.** відправлення на транспортну накладну, що виступає основним перевізним документом, є доказом укладення договору перевезення залізничним транспортом. Дублікат накладної – це підтвердження укладення договору перевезення і розписка залізниці в прийнятті вантажу до перевезення. Цей документ залишається у вантажовідправника і є основним при зміні договору перевезення і пред'явлення будь-яких вимог до залізниці.

Наявність на транспортних документах відбитка **Ш.с.к.**, що приймає товари до перевезення, свідчить про зобов'язання залізниці щодо перевезення цих товарів та дотримання митних правил, установлених законодавством. У разі виявлення порушень законодавства на будь-якому етапі здійснення митного контролю та митного оформлення залізничних транспортних засобів і товарів посадова особа митниці зобов'язана вжити необхідних заходів, передбачених законодавством.

Неліпович О.В.

ШТРАФ (PENALTY/FINE) [від нім. Strafe, букв. – покарання, кара, пеня] – основний вид адміністративного стягнення та є засобом юридичного примусу грошового характеру, що встановлюється законом або договором і застосовується компетентним державним органом, судом, уповноваженою службовою особою або суб'єктом договірних правовідносин.

Відповідно до МКУ 2012 р. **Ш.** як адміністративне стягнення за порушення митних правил, полягає у покладенні на особу, яка притягується до адміністративної відповідальності за таке правопорушення, обов'язку сплатити у державний бюджет грошові кошти у сумі, яка визначається МКУ залежно від виду та характеру вчиненого правопорушення.

КУпАП передбачено, що **Ш.** є грошовим стягненням, що накладається на громадян і посадових осіб за адміністративні правопорушення у випадках і розмірі, встановлених КУпАП та іншими законами України.

Розглядаючи **Ш.** в сфері адміністративного та митного права – грошове стягнення, що накладається на громадян, службових або юридичних осіб за правопорушення у випадках і розмірі, встановлених КУпАП та МКУ.

Ш. в адміністративно-юрисдикційній практиці – домінуюча форма адміністративної відповідальності, оскільки він передбачений як єдиний або альтернативний захід стягнення за більшість адміністративних правопорушень, що містяться в Особливій частині КУпАП.

Загальною особливістю **Ш.**, як одного із видів адміністративного стягнення, є його виховний, репресивний, каральний та профілактичний характер. Він накладається на правопорушників в адмі-

ністративному або судовому порядку у випадках і межах, передбачених актами вищих органів державної влади і управління. Розмір **Ш.** визначається переважно щодо офіційно встановленого розміру неоподатковуваного мінімуму доходів громадян або, в окремих випадках у кратному розмірі до вартості проїзду або товару. Щодо посадових осіб на відміну від громадян, чинним законодавством встановлені більш високі розміри стягнень.

Сплата **Ш.**, якщо при цьому не застосовується адміністративне стягнення у вигляді конфіскації товарів, транспортних засобів, зазначених у МКУ, не звільняє особу, яка вчинила порушення митних правил, від сплати митних платежів, крім випадків, передбачених МКУ.

Адміністративні **Ш.** можуть встановлюватись: у відносно визначеному розмірі (при наявності верхньої межі); з визначенням верхнього та нижнього рівнів у випадках підвищеної адміністративної відповідальності; у твердому розмірі, що визначає конкретний розмір **Ш.** Таким чином, створюються умови для накладення стягнень, враховуючи вид правопорушення, з урахуванням особи, майнового стану винного. На розмір **Ш.** впливає вид суб'єктів правопорушення (громадяни, посадові особи тощо), посада суб'єкта, який накладає **Ш.** або вид органу адміністративної юрисдикції. При регулюванні розмірів адміністративних **Ш.**, законодавець підвищує їх при необхідності посилення відповідальності за повторність вчинення правопорушень.

Розмаїття суб'єктів, до яких застосовується адміністративний **Ш.**, його порівняно невеликі розміри, нескладний порядок застосування, оперативність процедури стягнення свідчать не тільки про самостійний характер адміністративного **Ш.** як виду штрафної каральної санкції, а й про доцільність подальшого вивчення можливостей цих санкцій в інтересах зміцнення державної дисципліни та засад законності в державі.

Жданова В.П.

ШТРИХОВЕ КОДУВАННЯ ТОВАРУ – див. КОДУВАННЯ ТОВАРУ ШТРИХОВЕ.

ШТРИХОВИЙ КОД – див. КОД ШТРИХОВИЙ.

ШТРИХОВИЙ КОД EAN – див. КОД ШТРИХОВИЙ EAN.

ШТРИХОВИЙ КОД UPC – див. КОД ШТРИХОВИЙ UPC.

ШТУРМАНСЬКА РОЗПИСКА – див. РОЗПИСКА ШТУРМАНСЬКА.

ЮВЕЛІРНЕ КАМІННЯ – див. КАМІННЯ ЮВЕЛІРНЕ.

ЮВЕЛІРНІ ВИРОБИ – див. ВИРОБИ ЮВЕЛІРНІ.

ЮВЕЛІРНО-ВИРОБНЕ КАМІННЯ – див. КАМІННЯ ЮВЕЛІРНО-ВИРОБНЕ.

ЮРИДИЧНА ОСОБА – див. ОСОБА ЮРИДИЧНА.

ЮРИДИЧНА ПОМИЛКА ПРИ УХИЛЕННІ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ – див. ПОМИЛКА ЮРИДИЧНА ПРИ УХИЛЕННІ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ.

ЮРИДИЧНО ОБОВ'ЯЗКОВА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОХОДЖЕННЯ – див. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОХОДЖЕННЯ ЮРИДИЧНО ОБОВ'ЯЗКОВА.

ЮРИДИЧНО ОБОВ'ЯЗКОВА ТАРИФНА ІНФОРМАЦІЯ – див. ІНФОРМАЦІЯ ТАРИФНА ЮРИДИЧНО ОБОВ'ЯЗКОВА.

ЯВОРІВ – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЯВОРІВ», УКРАЇНА.

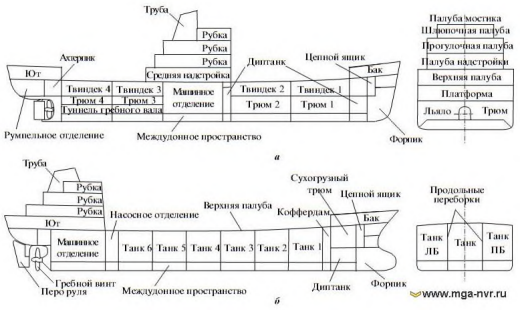
ЯГОДИНСЬКА МИТНИЦЯ – див. ВОЛИНСЬКА МИТНИЦЯ.

ЯДЕРНА ЗБРОЯ – див. ЗБРОЯ ЯДЕРНА.

ЯКОСТІ СУДНА ЕКСПЛУАТАЦІЙНІ (OPERATIONAL PERFORMANCE OF VESSEL) – навігаційні та експлуатаційно-економічні якості судна, що визначають його плавучість, остійність, непотоплюваність, ходкість, керованість, плавність хитавиці, міцність, вантажопідйомність та вантажомісткість.

Сучасне морське судно – складна в конструктивному плані споруда, яка під час експлуатації піддається одночасному впливу двох рухомих середовищ – води і повітря. Кожне судно характеризується навігаційними (морехідними) та експлуатаційно-економічними якостями. До навігаційних якостей судна належать: плавучість - здатність судна плавати в необхідному положенні відносно поверхні води при заданому навантаженні; остійність - здатність судна, нахиленого зовнішніми силами, повертатися у вихідне положення рівноваги після припинення їх дії; непотоплюваність - здатність судна залишатися на плаву і зберігати необхідну остійність після затоплення одного або декількох відсіків корпусу; ходкість - здатність судна розвивати задану швидкість в суднохідних умовах при витраті мінімально необхідної потужності енергетичної установки; керованість - здатність судна зберігати заданий або приймати новий напрямок руху визначений судноводієм; плавність хитавиці - здатність судна при плаванні на схвильованій воді розгойдуватися з можливо меншою частотою і амплітудою; міцність - здатність корпусу судна не руйнуватися і не змінювати своєї форми під дією зовнішніх сил, що з'являються у процесі експлуатації.

До **Я.с.е.** належать такі: вантажопідйомність - маса вантажу, прийнятого на борт судна при заданій висоті надводного борту. Розрізняють дедвейт - граничну вантажопідйомність судна, при якій його осадка (занурення) відповідає встановленому вантажному маркеру, і чисту вантажопідйомність - граничну масу вантажу, яку може прийняти судно, при його осадці по вантажний маркер, при необхідному запасі палива, питної води, продовольства та наявності на борту повного складу екіпажу; вантажомісткість - об'єм приміщень (трюмів) судна, призначених для розміщення вантажу. Валова місткість – об'єм приміщень судна, визначається за спеціальним Правилом обміру і служить для розрахунку збору у портах. При цьому враховується обсяг усіх приміщень під верхньою палубою, в надбудовах і рубках, за винятком міждищевого простору, паливних і баластних цистерн. Чиста місткість враховує обсяг тільки комерційно експлуатованих приміщень. Валова і чиста місткості вимірюються в тоннах реєстрових, які є одиницями обсягу: 1 реєстр. Т = 2,83 м^3 (100 футів^3).

Пасічник А.М., Клен О.М.

ЯМ (YAM) – у Подніпров'ї та Московщині податок, воєнна повинність, встановлена татаро–монгольськими завойовниками у другій половині XIII–XIV ст. у вигляді вилучення у населення коней, волів (або відповідних сум грошей чи вагового срібла) на військові потреби ординців. Пізніше назву «ям» перейняли поштові станції у містах і на головних торгових маршрутах, де з метою швидкого переміщення людей, товарів і пошти міняли заздалегідь підготовлених коней. У XVII –XVIII ст. в Росії та Лівобережній Україні діяла, так звана, ямська повинність – обов'язок населення щодо утримання визначеної кількості коней, возів (бричок), фурманів і проводирів

для перевезення за певними маршрутами державних чиновників (старшин) та іноземців. Відмінена у XVIII ст.

Гальський К.Є.

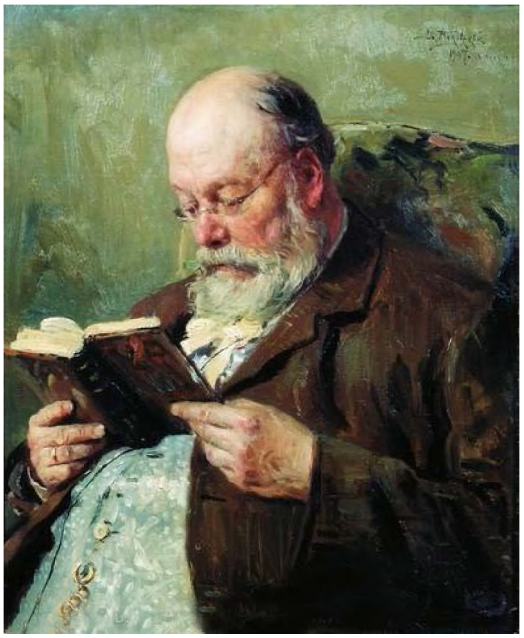
«ЯМА ПОДАТКОВА» – див. «ПОДАТКОВА ЯМА» (ВИГОДОФОРМУЮЧИЙ СУБ'ЄКТ).

ЯНЖУЛ ІВАН ІВАНОВИЧ (YANZHUL IVAN IVANOVYCH) (1845 – 1914) – російський ліберальний вчений-економіст українського походження, професор Московського університету, ординарний академік Петербурзької академії наук, член Російського технічного товариства, суспільний діяч, прихильник державного соціалізму. Представник історичної школи політичної економії. Фахівець з податкової та митної політики, фабричного та трудового законодавства Російської імперії кінця XIX – початку XX ст.

Народився 1845 р. (за іншими даними – 1846 р.) у селі Янжулівка Васильківського повіту Київської губернії у сім'ї Івана Гавриловича Янжула відставного штабс-капітана, дворянина Чернігівської губернії та Марії Яківни Колмакової. Як син пораненого в боях офіцера, у 1857 р. був зарахований на навчання за казенний кошт до благородного пансіону при гімназії міста Рязані. У 1864 р. вступив на навчання до юридичного факультету Московського університету, де закінчив курс фінансового права. Вже під час навчання в університеті виявив хист до наукової діяльності – його студентські наукові роботи історико-економічна «Исторический очерк русской торговли в Средней Азии» (1869 р.) та статистично-правова «О незаконнорожденных» (1870 р.) були відзначені професором фінансового права Ф.Мільгаузеном, який запропонував **Я.** залишитися для викладацької діяльності в університеті.

З метою написання магістерської дисертації стажувався в університетах Лейпцига, Гейдельберга та Цюріха, а також працював у бібліотеці Британського музею. У 1874 р. видав наукову працю «Опыт исследования английских косвенных налогов: Акциз», яку захистив як магістерську дисертацію. Автор прийшов до висновку (незалежно від К.Маркса), що в основі фінансової системи лежить класова боротьба. На прикладі Англії він доводить, що непряме оподаткування, яке було вигідним для землевласників, що складали основу правлячої еліти у XVII і XVIII ст., із розвитком промислового виробництва поступово замінюється подоходним оподаткуванням.

У 1876 р. захистив докторську дисертацію «Английская свободная торговля: Исторический очерк развития идей свободной конкуренции и начал государственного вмешательства», в якій першим із європейських економістів прийшов до висновку, що вибір тієї чи іншої системи державної торгівлі залежить від економічних та політичних інтересів країни. Восени 1876 р. обраний професором Московського університету, де читав до 1898 р. курси фінансового та поліцейського права. У 1893 р. обраний членом-кореспондентом, а в 1895 р. – ординарним академіком Історико-філологічного відділення Академії наук. Із 1898 р. переїхав на проживання в м. Санкт-Петербург, де працював в Академії наук.

«Портрет академіка І.І. Янжула», худ. В. Маковський, 1907 р.

Наукова слава прийшла до **Я.** у 1884 р., коли він, займаючи посаду Московського фабричного інспектора (фахівця з контролю за дотриманням фабричного законодавства), опублікував працю «Фабричный быт Московской губернии. Отчёт за 1882 – 1883 год фабричного инспектора над занятиями малолетних рабочих Московского округа И. И. Янжула», в якій детально охарактеризував умови праці на тодішніх фабриках і заводах. За вказане дослідження **Я.** було нагороджено золотою медаллю Російського географічного товариства. Ще за одну його працю – «Основные начала финансовой науки. Учение о государственных доходах» (1890 р.) Академією наук було присуджено премію міністра фінансів С. Грейга (1000 рублів, які **Я.** пожертвував у Літературний фонд). Аналізуючи в зазначеній праці історію розвитку митної політики в Російській імперії, **Я.** прийшов до висновку про шкідливість застосування всеохоплюючих протекціоністських заходів для економіки держави. Чим більше видів діяльності охоплюється протекціоністською політикою, тим більше страждають інтереси одних людей заради інтересів інших. Землеробство приноситься у жертву промисло-

вості, робітники – інтересам підприємців, торгівля – виробництву, споживачі – виробникам. Росія, на думку **Я.,** повинна лібералізувати митне законодавство, завдяки чому збільшиться надходження мита до бюджету, зменшаться обсяги контрабанди, завдяки притоку іноземних товарів знизиться ціна на найважливіші товари суспільного споживання, а промисловці, позбавившись «тепличних» умов роботи, активізували б свою діяльність на конкурентних засадах. Проте такі зміни повинні носити поступовий, еволюційний характер та мати метою спільне загальне благо суспільства.

Серед найбільш помітних наукових праць **Я.** також варто виокремити:

– «Финансовое право. По лекциям ординарного профессора И. И. Янжула» (1881 р.);

– «Очерки и исследования. Сборник статей по вопросам народного хозяйства, политики и законодательства» в двох томах (1884 р.);

– «Отчёт за 1885 год фабричного инспектора Московского округа проф. И. И. Янжула» (1886 р.);

– «Отчёты членов Комиссии по исследованию фабрично-заводской промышленности в Царстве Польском. Ч.1. Отчёт проф. И.И. Янжула» (1888 р.);

– «В поисках лучшего будущего. Социальные этюды» (1893 р.);

– «Промысловые синдикаты или предпринимательские союзы для регулирования производства преимущественно в Соединённых Штатах Северной Америки» (1895 р.);

– «Между делом. Очерки по вопросам народного образования, экономической политики и общественной жизни» (1904 р.);

– «Из воспоминаний и переписки фабричного инспектора первого призыва. Материалы для истории русского рабочего вопроса и фабричного законодательства» (1907 р.).

Ще однією ділянкою роботи **Я.** стало редагування статей з політичної економії та фінансів в енциклопедії Брокгауза і Єфрона.

Узагальнюючи науковий доробок **Я.** варто зазначити, що вчений розкрив переваги вільного підприємництва для розвитку Росії за умов жорсткого дотримання фінансового законодавства та податкової дисципліни, обґрунтував дотримання державою протекціоністської політики у сфері зовнішньої торгівлі та підвищення заробітної плати найманих працівників і підтримку високого рівня зайнятості.

У 1904 р. **Я.** було обрано віце-президентом Société de Sociologie в Парижі та одним із співредакторів видання «Revue Economique». Входив до складу зарубіжних наукових товариств – American Economic Association (м. Балтімор, США), American Academy of Social Science (м. Філадельфія), American Statistical Society (м. Бостон, США); British Economic Association (Великобританія), Gesellschaft für Vergleichende Rechtswissenschaft (Німеччина).

Навесні 1914 р. **Я.** із дружиною поїхав на лікування в Німеччину та не встиг повернутися до початку І Світової війни. Вчений помер 18 (31) жовтня 1914 р. у м. Вісбадені, де й був похований.

Фрадинський О.А.

ЯПОНСЬКА ЄНА – див. ЄНА ЯПОНСЬКА.

ЯРЛИК МИТНИЙ (CUSTOMS TAG) – різновид митної документації, що використовувався у діловодстві російських митниць протягом XVIII – XIX ст. та був дозволом на перетин кордону і перевезення товару. Містив інформацію про товар, сплату мита, засвідчувався печаткою. Виписувався на спеціальному папері, що надсилався на митниці Комерц-колегією. У сухопутних митницях **Я.** видавався цолнером під наглядом директора митниці, у портових митницях – виписувався директором митниці та на його основі розпочиналося завантаження судна.

При надходженні товарів у митницю із заповненим **Я.** його відповідність перевіряв штампельмейстер. Видані **Я.** реєструвалися у митниці в реєстраційній книзі. Процедура контролю переміщення імпортних товарів за допомогою **Я.** полягала у тому, що при ввезенні товару прикордонною митницею видавався **Я.**, де зазначався вид товару, його кількість та маршрут перевезення до найближчого міста. Влада зазначеного у **Я.** міста звіряла інформацію вказану у **Я.** із наявною кількістю товару та здійснивши необхідні записи, пропускала його до наступного міста. У місті призначення вантажу процедура перевірки повторювалася, після чого **Я.** відсилався до Комерц-колегії.

Фрадинський О.А.

ЯРМАРОК КОНТРАКТОВИЙ – див. КОНТРАКТОВИЙ ЯРМАРОК.

ЯШМА (JASPER) [від грец. ἴασπις – строкатий камінь] – непрозорий камінь різних кольорів. Це щільна кремениста гірська порода осадового походження, що складається із зерен кварцу червоного, сірого, зеленого, білого й чорного кольору та халцедону з великою кількістю домішок. Використовується як декоративний камінь і для виготовлення художніх виробів.

Інші назви мінералу та його різновидів: яшмовий агат, м'ясний агат, кривава **Я.**, швейцарський ляпіс, німецький ляпіс, тигровий камінь тощо. Найбільш часто можна зустріти червону і зелену **Я.**, хоча іноді вона буває блакитнуватою, навіть помаранчевою та сіро-фіолетовою. Існують строкаті, смугасті, крапчасті, стрічкові й інші різновиди **Я.**

З точки зору геолога, цінність **Я.** невелика. Однак різноманітні вкраплення роблять **Я.** красивою та цінною. Ювеліри цінують **Я.** за незрівнянну кра-

су, виробничники – за стійкість до механічних навантажень і абразивного зносу. Потреба в **Я.** не знижується протягом п'яти тисячоліть. **Я.** – прекрасний художній матеріал, її відрізняє висока міцність, дивовижна краса малюнків і тонів, величезні запаси і великі розміри монолітів.

Ще єгиптяни й древні шумери різали з **Я.** печатки й амулети. В античні часи **Я.** вважали дорогоцінним каменем. З XVIII – XIX ст. у якості декоративно-облицювального каменю **Я.** застосовують для виготовлення ваз, торшерів, предметів палацових інтер'єрів. Високо цінувалися полірані пластини пейзажних **Я.** у вигляді картин. У різний час створено безліч винятково дорогих виробів. Родовища **Я.** є усюди – у Венесуелі, Чехії, Словаччині, Франції, Німеччині, США, Японії, Росії. З давніх часів й до сьогоднішнього дня **Я.** добувають в Індії і Єгипті.

Відповідно до вітчизняного законодавства **Я.** належить до напівдорогоцінного каміння другого порядку, а вироби із нього, при наявності визначених ознак, – до культурних цінностей, переміщення через митний кордон яких має свої особливості.

Корнійчук О.О.

П

8 **ПАВІЛЬЙОН КОНТРОЛЬНИЙ (CONTROL PAVILION)**
8 **ПАКГАУЗ (GOODS SHED)**
8 ПАКУВАЛЬНИЙ ЛИСТ – див. ЛИСТ ПАКУВАЛЬНИЙ
8 **ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 3 «БЕРЛІН (ДРЕЗДЕН) – ВРОЦЛАВ – ЛЬВІВ – КИЇВ» (PAN-EUROPEAN TRANSPORT CORRIDOR 3 «BERLIN (DRESDEN) – WROCLAW – L'VIV – KYIV»)**
9 **ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 5 «ТРІЄСТ – ЛЮБЛЯНА – БУДАПЕШТ – БРАТИСЛАВА – УЖГОРОД – ЛЬВІВ» (PAN-EUROPEAN TRANSPORT CORRIDOR 5 «TRIESTE – LJUBLJANA – BUDAPEST – UZHHOROD – L'VIV»)**
10 **ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 7 «ДУНАЙСЬКИЙ» (ВОДНИЙ) (PAN-EUROPEAN TRANSPORT CORRIDOR 7 «THE DUNABE RIVER»)**
12 **ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 9 «ГЕЛЬСІНКІ – САНКТ-ПЕТЕРБУРГ – ВІТЕБСЬК – КИЇВ (МОСКВА) – ОДЕСА (КИШИНІВ) – ПЛОВДІВ – БУХАРЕСТ – АЛЕКСАНДРОПОЛІС» (PAN-EUROPEAN TRANSPORT CORRIDOR 9 «HELSINKI – ST.PETERSBURG – VITEBSK – KYIV (MOSCOW) – ODESSA (CHISINAU) – PLOVDIV – BUCHAREST – ALEXANDROUPOLIS»)**
12 **«ПАРАДИГМА ПОДАТКОВО-МИТНОЇ НАУКИ» (TAX AND CUSTOMS SCIENCE PARADIGM)**
13 **ПАРАДОКС МЕТЦЛЕРА (METZLER PARADOX)**
13 ПАРАЛЕЛЬНА ВАЛЮТА – див. ВАЛЮТА ПАРАЛЕЛЬНА
13 ПАРАЛЕЛЬНИЙ ІМПОРТ – див. ІМПОРТ ПАРАЛЕЛЬНИЙ
13 ПАРИЖ – ШАРЛЬ-ДЕ-ГОЛЬ – див. АЕРОПОРТ «ПАРИЖ – ШАРЛЬ-ДЕ-ГОЛЬ»
13 **ПАРИЗЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ 1883 РОКУ (PARIS CONVENTION FOR THE PROTECTION OF INDUSTRIAL PROPERTY)**
14 **ПАРК ІНДУСТРІАЛЬНИЙ (ПРОМИСЛОВИЙ) (INDUSTRIAL PARK)**
14 **ПАРТІЯ ТОВАРІВ (CONSIGNMENT)**
14 **ПАРТНЕРСТВО МИТНИЦІ ТА БІЗНЕСУ ПРОТИ ТЕРОРИЗМУ – див. ПРОГРАМА «МИТНЕ ТОРГОВЕЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ПРОТИ ТЕРОРИЗМУ»**
14 ПАРЦЕЛЬНА КВИТАНЦІЯ – див. КВИТАНЦІЯ ПАРЦЕЛЬНА
14 **ПАСАЖИР (PASSENGER)**
15 **ПАСАЖИР ТРАНЗИТНИЙ (TRANSIT PASSENGER)**
15 **ПАСАЖИР ТРАНСФЕРНИЙ (TRANSFER PASSENGER)**
15 ПАСАЖИРСЬКЕ СУДНО – див. СУДНО ПАСАЖИРСЬКЕ
15 ПАСИВНИЙ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИЙ БАЛАНС – див. БАЛАНС ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИЙ ПАСИВНИЙ
15 **ПАСПОРТ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ (UKRAINIAN PASSPORT)**
16 **ПАСПОРТ ЗАКОРДОННИЙ (FOREIGN PASSPORT)**
17 **ПАСПОРТ УГОДИ (OPERATION ID)**
18 **ПАСТЕЛЬ (PASTEL)**
18 **ПАТЕНТ (PATENT)**
19 **ПАТРОНИ (AMMUNITION)**
19 ПАУШАЛЬНИЙ ПЛАТІЖ – див. ПЛАТІЖ ПАУШАЛЬНИЙ
19 **ПАЧКАРСТВО (PACHKARSTVO)**
19 **ПЕГМАТИТ (PEGMATITE)**
20 **ПЕНЯ (FINE, LATE PENALTY)**
20 **ПЕРЕВЕЗЕННЯ ІНТЕРМОДАЛЬНІ (ЗМІШАНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ) (INTERMODAL TRANSPORTATION (MULTIMODAL TRANSPORTATION))**
21 **ПЕРЕВЕЗЕННЯ КАБОТАЖНІ (COASTAL SHIPPING)**
22 **ПЕРЕВЕЗЕННЯ КОНТЕЙНЕРНІ (CONTAINER TRANSPORTATION)**
22 **ПЕРЕВЕЗЕННЯ МІЖНАРОДНІ (INTERNATIONAL TRANSPORTATION)**
23 **ПЕРЕВЕЗЕННЯ МУЛЬТИМОДАЛЬНЕ (MULTIMODAL TRANSPORTATION)**
24 **ПЕРЕВЕЗЕННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ПРЕКУРСОРІВ (TRANSPORTATION OF NARCOTICS DRUGS, PSYCHOTROPIC SUBSTANCES AND PRECURCORS)**
24 **ПЕРЕВИЩЕННЯ СТРОКУ ТИМЧАСОВОГО ВВЕЗЕННЯ АБО ТИМЧАСОВОГО ВИВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ (EXCEEDING THE PERIOD FOR TEMPORARY IMPORTATION OR TEMPORARY EXPORTATION OF GOODS)**

24 ПЕРЕВІЗНЕ МИТО – див. МИТО ПЕРЕВІЗНЕ
24 ПЕРЕВІЗНИК (TRANSPORTER)
25 ПЕРЕВІЗНИК ІНОЗЕМНИЙ (FOREIGN CARRIER)
25 ПЕРЕВІЗНИК МИТНИЙ (CUSTOMS CARRIER)
27 ПЕРЕВІРКА ДОКУМЕНТАЛЬНА (DOCUMENTARY CHECK)
27 ПЕРЕВІРКА ДОКУМЕНТАЛЬНА ВИЇЗНА (FIELD/ON-SITE AUDIT)
28 ПЕРЕВІРКА ДОКУМЕНТАЛЬНА НЕВИЇЗНА (DESK AUDIT)
29 ПЕРЕВІРКА МИТНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ (CHECK OF CUSTOMS DECLARATION)
29 ПЕРЕВІРКА СЛУЖБОВА (SERVICE CHECK)
30 ПЕРЕВІРКА ЩОДО ОСІБ, ЯКІ ПРЕТЕНДУЮТЬ НА ЗАЙНЯТТЯ ПОСАД, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКОНАННЯМ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ (CHECK ON CANDIDATES FOR THE POSITIONS RELATED TO THE IMPLEMENTATION OF STATE FUNCTIONS)
32 ПЕРЕГОВОРИ ТОРГОВЕЛЬНІ БАГАТОСТОРОННІ (MULTILATERAL TRADE NEGOTIATIONS)
32 ПЕРЕДАТНА ВІДОМІСТЬ – див. ВІДОМІСТЬ ПЕРЕДАТНА
32 ПЕРЕДВІДВАНТАЖУВАЛЬНА ІНСПЕКЦІЯ – див. ІНСПЕКЦІЯ ПЕРЕДВІДВАНТАЖУВАЛЬНА
32 ПЕРЕЛІК ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВ, ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ, ІНШИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, ЯКИМ НАДАЄТЬСЯ ПРАВО ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ (THE LIST OF STATE INSTITUTIONS, CULTURAL ESTABLISHMENTS AND OTHER ORGANIZATIONS AUTHORIZED FOR STATE EXAMINATION OF CULTURAL PROPERTY)
34 ПЕРЕЛІК НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН І ПРЕКУРСОРІВ (THE LIST OF NARCOTICS DRUGS, PSYCHOTROPIC SUBSTANCES AND PRECURCORS)
35 ПЕРЕМІЩЕННЯ АБО ДІЇ, СПРЯМОВАНІ НА ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ КОМЕРЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ПОЗА МИТНИМ КОНТРОЛЕМ (MOVEMENT OR ACTIONS AIMED AT MOVEMENT OF GOODS, MEANS OF TRANSPORT FOR COMMERCIAL USE ACROSS THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE BEYOND CUSTOMS CONTROL)
35 ПЕРЕМІЩЕННЯ АБО ДІЇ, СПРЯМОВАНІ НА ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ З ПРИХОВУВАННЯМ ВІД МИТНОГО КОНТРОЛЮ (MOVEMENT OR ACTIONS AIMED AT MOVEMENT OF GOODS ACROSS THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE CONCEALED FROM CUSTOMS CONTROL)
35 ПЕРЕМІЩЕННЯ ГОТІВКИ ТА БАНКІВСЬКИХ МЕТАЛІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – див. ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ГОТІВКИ ТА БАНКІВСЬКИХ МЕТАЛІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ
35 ПЕРЕМІЩЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ СПАДЩИНИ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – див. ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ СПАДЩИНИ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ
36 ПЕРЕМІЩЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ ПОШТИ ТА ОСОБИСТОГО БАГАЖУ ДИПЛОМАТИЧНИХ КУР'ЄРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – див. ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ ПОШТИ ТА ОСОБИСТОГО БАГАЖУ ДИПЛОМАТИЧНИХ КУР'ЄРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ
36 ПЕРЕМІЩЕННЯ ОСОБИСТИХ НАГОРОД ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – див. ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ОСОБИСТИХ НАГОРОД ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ
36 ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ МИТНОЮ ТЕРИТОРІЄЮ УКРАЇНИ (MOVEMENT OF GOODS WITHIN THE CUSTOMS TERRITORY OF UKRAINE)
36 ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ (MOVEMENT GOODS ACROSS THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE)
37 ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ГРОМАДЯНАМИ – див. ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ГРОМАДЯНАМИ
37 ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ З ПОРУШЕННЯМ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ (MOVEMENT OF GOODS ACROSS THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE WITH INFRINGEMENT OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS)
37 ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ У НЕСУПРОВОДЖУВАНОМУ БАГАЖІ (MOVEMENT OF GOODS THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE IN UNACCOMPANIED BAGGAGE)
38 ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ У РУЧНІЙ ПОКЛАЖІ (MOVEMENT OF GOODS THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE IN HAND BAGGAGE)
39 ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ У СУПРОВОДЖУВАНОМУ БАГАЖІ (MOVEMENT OF GOODS ACROSS THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE IN ACCOMPANIED BAGGAGE)

39 ПЕРЕСИЛАННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ТА ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ ТОВАРІВ, ЗАБОРОНЕНИХ ДО ТАКОГО ПЕРЕСИЛАННЯ (CARRIAGE OF GOODS PROHIBITED FOR SENDING BY INTERNATIONAL MAIL AND EXPRESS MAIL ACROSS THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE)
40 ПЕРЕШКОДЖАННЯ ПОСАДОВІЙ ОСОБІ МИТНОГО ОРГАНУ В ДОСТУПІ ДО ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, ДОКУМЕНТІВ (OBSTRUCTING CUSTOMS OFFICIALS TO ACCESS GOODS, MEANS OF TRANSPORT, DOCUMENTS)
40 ПЕРІОД НАВІГАЦІЙНИЙ (NAVIGATION PERIOD)
40 ПЕРІОДИЧНА МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ – див. ДЕКЛАРАЦІЯ МИТНА ПЕРІОДИЧНА
40 ПЕРСОНАЛЬНІ ЗВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ – див. ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНИХ ОРГАНІВ
40 ПИСЬМОВІ ДОКАЗИ – див. ДОКАЗИ ПИСЬМОВІ
40 ПИТАННЯ СИНГАПУРСЬКІ – див. «СИНГАПУРСЬКІ ПИТАННЯ»
40 ПІВДЕННА МИТНИЦЯ – див. ОДЕСЬКА МИТНИЦЯ
40 ПІВДЕННО-АЗІАТСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ (SOUTH ASIAN ASSOCIATION FOR REGIONAL COOPERATION – SAARC)
40 ПІВДЕННОАФРИКАНСЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ (SOUTHERN AFRICAN CUSTOMS UNION – SACU))
41 ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ (NORTH AMERICAN FREE TRADE AGREEMENT – NAFTA)
42 ПІВНІЧНОНІМЕЦЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ (THE GERMAN CUSTOMS UNION)
42 ПІДАКЦИЗНІ ТОВАРИ – див. ТОВАРИ ПІДАКЦИЗНІ
42 ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ ПІСЛЯДИПЛОМНА (POSTDEGREE TRAINING OF THE EMPLOYEES OF THE CUSTOMS SERVICE)
43 ПІДДОН (PALLET)
43 ПІДКАРАНТИННІ МАТЕРІАЛИ – див. МАТЕРІАЛИ ПІДКАРАНТИННІ
43 ПІДПИС ЦИФРОВИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ (DIGITAL E-SIGNATURE)
44 ПІДПРИЄМСТВО ДЕРЖАВНЕ «УКРАЇНСЬКИЙ ВАНТАЖНИЙ КОМПЛЕКС» (STATE ENTERPRISE «UKRAINIAN CARGO COMPLEX»)
44 ПІДПРИЄМСТВО-ОРГАНІЗАТОР МИТНОГО АУКЦІОНУ (ENTERPRISE-ORGANIZER OF CUSTOMS AUCTION)
44 ПІДРОБКА (FORGERY)
45 ПІДРОБКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА (INTELLECTUAL FORGERY)
45 ПІДРОЗДІЛ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ВІДОКРЕМЛЕНИЙ (SEPARATE SUBDIVISION OF A LEGAL ENTITY)
45 ПІДХІД ВЗАЄМНИЙ НУЛЬОВИЙ («НУЛЬ-НА-НУЛЬ») (MUTUAL ZERO APPROACH («ZERO-FOR-ZERO»))
46 ПІДХОДИ У ПЕРЕГОВОРАХ ЩОДО ДОСТУПУ ДО РИНКУ (APPROACHES TO MARKET ACCESS NEGOTIATIONS)
46 ПІКАРД – див. ПРОГРАМА ВМО «ПІКАРД»
46 ПІКИ ТАРИФНІ (СТАВКИ ТАРИФІВ ПІКОВІ) (TARIFF PEAKS)
46 ПІЛЬГА ТАРИФНА (TARIFF CONCESSION)
47 ПІЛЬГИ МИТНІ (CUSTOMS FACILITIES)
47 ПІЛЬГОВІ СТАВКИ МИТА – див. СТАВКИ МИТА ПІЛЬГОВІ
47 ПІСЛЯДИПЛОМНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ – див. ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ ПІСЛЯДИПЛОМНА
47 ПІСТОЛЕТ СТЄЧКІНА (STECHKIN PISTOL)
48 ПІСТОЛЕТ ФОРТ (FORT PISTOL)
49 «ПЛАН ФІНАНСІВ» («PLAN OF FINANCE»)
50 ПЛАСТИД (PLASTIC EXPLOSIVE)
51 ПЛАТЕЖІ ЛІЦЕНЗІЙНІ (LICENSE FEES)
51 ПЛАТЕЖІ ЛІЦЕНЗІЙНІ КОМБІНОВАНІ (COMBINATION LICENSE FEES)
51 ПЛАТЕЖІ МИТНІ (CUSTOMS PAYMENTS)
52 ПЛАТІЖ АВАНСОВИЙ (ADVANCE/DOWN PAYMENT)
52 ПЛАТІЖ ЛІЦЕНЗІЙНИЙ – див. ПЛАТЕЖІ ЛІЦЕНЗІЙНІ
52 ПЛАТІЖ МИТНИЙ – див. ПЛАТЕЖІ МИТНІ
52 ПЛАТІЖ ПАУШАЛЬНИЙ (LUMPSUM PAYMENT)
53 ПЛАТІЖНА УГОДА – див. УГОДА ПЛАТІЖНА
53 ПЛАТІЖНЕ ДОРУЧЕННЯ АКЦЕПТОВАНЕ – див. ДОРУЧЕННЯ ПЛАТІЖНЕ АКЦЕПТОВАНЕ
53 ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС КРАЇНИ – див. БАЛАНС КРАЇНИ ПЛАТІЖНИЙ
53 ПЛАТНИК ЗРАЗКОВИЙ – див. «ЗРАЗКОВИЙ ПЛАТНИК»
53 ПЛАТНИК ПОДАТКІВ (TAXPAYER)
54 ПЛОМБА (SECURITY SEAL)
55 ПЛОМБУВАННЯ ВАГОНІВ І КОНТЕЙНЕРІВ (SECURITY SEALING OF RAIL CARS AND CONTAINERS)
56 ПНЕВМАТИЧНА ЗБРОЯ – див. ЗБРОЯ ПНЕВМАТИЧНА

56 ПОВЕРНЕННЯ ПОМИЛКОВО ТА/АБО НАДМІРУ СПЛАЧЕНИХ СУМ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ (RETUN OF ERRONEOUSLY AND/OR EXCESSIVELY PAID AMOUNTS OF CUSTOMS PAYMENTS)
56 ПОВІДОМЛЕННЯ ЕЛЕКТРОННЕ (ELECTRONIC NOTIFICATION)
57 ПОВІДОМЛЕННЯ ПОПЕРЕДНЄ (ADVANCE NOTICE)
57 ПОВІДОМЛЕННЯ-РІШЕННЯ ПОДАТКОВЕ (TAX ASSESSMENT NOTICE)
58 «ПОВІСТЬ ВРЕМЕННИХ ЛІТ» («TALE OF BYGONE YEARS»)
59 ПОВІТРЯНЕ СУДНО – див. СУДНО ПОВІТРЯНЕ
59 ПОВІТРЯНЕ СУДНО ВАНТАЖНЕ – див. СУДНО ПОВІТРЯНЕ ВАНТАЖНЕ
59 ПОВІТРЯНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (AIR CODE OF UKRAINE)
59 ПОВНІ МИТНІ СТАВКИ – див. СТАВКИ МИТА ПОВНІ
59 ПОВ'ЯЗАНІ ОСОБИ – див. ОСОБИ ПОВ`ЯЗАНІ
59 ПОГЛИБЛЕНИЙ МИТНИЙ ОГЛЯД ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ – див. ОГЛЯД МИТНИЙ ПОВНИЙ (ПОГЛИБЛЕНИЙ МИТНИЙ ОГЛЯД ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ)
59 ПОДАТКИ ЕКСПОРТНІ (EXPORT TAXES)
59 ПОДАТКИ ІМПОРТНІ (IMPORT TAXES)
60 ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ (РОЗРАХУНОК) – див. ДЕКЛАРАЦІЯ ПОДАТКОВА (РОЗРАХУНОК)
60 ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ
60 ПОДАТКОВА ТА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ НІДЕРЛАНДІВ – див. МИТНИЦЯ НІДЕРЛАНДІВ
60 «ПОДАТКОВА ЯМА» (ВИГОДОФОРМУЮЧИЙ СУБ'ЄКТ) («TAX HOLE» (ENTITY THAT GENERATES BENEFITS))
61 ПОДАТКОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ-РІШЕННЯ – див. ПОВІДОМЛЕННЯ-РІШЕННЯ ПОДАТКОВЕ
61 ПОДАТКОВЕ ТА МИТНЕ УПРАВЛІННЯ АВСТРІЇ – див. МИТНИЦЯ АВСТРІЇ
61 ПОДАТКОВИЙ АГЕНТ – див. АГЕНТ ПОДАТКОВИЙ
61 ПОДАТКОВИЙ ВЕКСЕЛЬ – див. ВЕКСЕЛЬ ПОДАТКОВИЙ
61 ПОДАТКОВИЙ ЗБІР – див. ЗБІР ПОДАТКОВИЙ
61 ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (TAX CODE OF UKRAINE)
61 ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ ПОДАТКОВИЙ
61 ПОДАТКОВО-МИТНА СФЕРА – див. СФЕРА ПОДАТКОВО-МИТНА
61 ПОДАТКОВО-МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЕСТОНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ – див. МИТНИЦЯ ЕСТОНІЇ
61 ПОДАТОК (TAX)
62 ПОДАТОК АКЦИЗНИЙ (EXCISE TAX)
63 ПОДАТОК ЕКСПОРТНИЙ – див. ПОДАТКИ ЕКСПОРТНІ
63 ПОДАТОК ІМПОРТНИЙ – див. ПОДАТКИ ІМПОРТНІ
63 ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (VALUE-ADDED TAX)
64 ПОДВІЙНИЙ МИТНИЙ ТАРИФ – див. ТАРИФ МИТНИЙ ПОДВІЙНИЙ
64 ПОДІБНІ (АНАЛОГІЧНІ) ТОВАРИ – див. ТОВАРИ ПОДІБНІ (АНАЛОГІЧНІ)
64 ПОДОРОЖНІЙ ЛИСТ ВАНТАЖНОГО АВТОМОБІЛЯ – див. ЛИСТ ВАНТАЖНОГО АВТОМОБІЛЯ ПОДОРОЖНІЙ
64 ПОДРАЗНИКИ (IRRITANTS)
64 ПОДРАЗНИКИ БЕЗУМОВНІ (UNCONDITIONED STIMULI)
64 ПОДУЖНЕ МИТО – див. МИТО ПОДУЖНЕ (ПОДУЖЧИНА)
65 ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ – див. ДАВНІСТЬ ПОЗОВНА
65 ПОКАЗНИК МИТНОЇ БЕЗПЕКОСПРОМОЖНОСТІ (INDEX OF THE ABILITY TO CUSTOMS SECURITY)
65 ПОКЛАЖА РУЧНА (CARRY-ON BAGGAGE/ HAND LAGGAGE)
65 ПОЛІГКАПЕЛ (HUCKSTER)
65 ПОЛІГРАФ («ДЕТЕКТОР БРЕХНІ») (POLYGRAPH («LIE DETECTOR»))
66 ПОЛІТИКА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА (EXTERNAL ECONOMIC POLICY)
67 ПОЛІТИКА ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНА (FOREIGN TRADE POLICY)
67 ПОЛІТИКА ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ (IMPORT SUBSTITUTION POLICY)
68 ПОЛІТИКА МИТНА (CUSTOMS POLICY)
69 ПОЛІТИКА МИТНА ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО (CUSTOMS POLICY OF GRAND DUCHY OF LITHUANIA)
70 ПОЛІТИКА МИТНА ЗОЛОТОЇ ОРДИ В ДАВНЬОРУСЬКИХ ЗЕМЛЯХ (CUSTOMS POLICY OF THE GOLDEN HORDE IN THE ANCIENT SLAVIC LANDS)
71 ПОЛІТИКА МИТНА КИЇВСЬКОЇ РУСІ (CUSTOMS POLICY OF KYIVAN RUS')
72 ПОЛІТИКА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ (STATE CUSTOMS POLICY)
72 «ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОБЛАШТУВАННЯ ПРИКОРДОННОЇ МИТНОЇ ВАРТИ» 1827 РОКУ («REGULATIONS ON THE IMPROVEMENT OF BORDER CUSTOMS GUARDS», 1827)
73 ПОЛТАВСЬКА МИТНИЦЯ (POLTAVA CUSTOMS HOUSE)

74 ПОМИЛКА ПРАВОВА (ERROR IN LAW)
74 ПОМИЛКА ЮРИДИЧНА ПРИ УХИЛЕННІ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ (ERROR IN LAW AT TAX EVASION)
75 ПОМИЛКОВО МАРКОВАНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ, ПОМИЛКОВО МАРКОВАНИЙ
75 ПОМІРНЕ МИТО – див. МИТО ПОМІРНЕ (МІРНЕ)
75 ПОМІТКИ КОНТРОЛЬНІ (TEST MARK)
75 ПОПЕРЕДЖЕННЯ (NOTICE)
75 ПОПЕРЕДНЄ ІНФОРМУВАННЯ – див. ІНФОРМУВАННЯ ПОПЕРЕДНЄ
75 ПОПЕРЕДНЄ ПОВІДОМЛЕННЯ – див. ПОВІДОМЛЕННЯ ПОПЕРЕДНЄ
75 ПОПЕРЕДНЄ РІШЕННЯ – див. РІШЕННЯ ПОПЕРЕДНЄ
75 ПОПЕРЕДНЄ РІШЕННЯ ПРО КЛАСИФІКАЦІЮ ТОВАРІВ ЗГІДНО З УКТ ЗЕД – див. РІШЕННЯ ПРО КЛАСИФІКАЦІЮ ТОВАРІВ ЗГІДНО З УКТ ЗЕД ПОПЕРЕДНЄ
75 ПОПЕРЕДНЄ РІШЕННЯ ПРО КРАЇНУ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ – див. РІШЕННЯ ПРО КРАЇНУ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ ПОПЕРЕДНЄ
75 ПОПЕРЕДНІЙ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ (PRELIMINARY DOCUMENTARY CONTROL)
76 ПОПЕРЕДНІЙ МИТНИЙ АУДИТ – див. АУДИТ МИТНИЙ ПОПЕРЕДНІЙ
76 ПОПЕРЕДНЯ МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ – див. ДЕКЛАРАЦІЯ МИТНА ПОПЕРЕДНЯ
76 ПОПЕРЕДНЯ МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ ТИПУ «ЕА» – див. ДЕКЛАРАЦІЯ МИТНА ПОПЕРЕДНЯ ТИПУ «ЕА»
76 ПОПЕРЕДНЯ СПЛАТА МИТА І ПОДАТКІВ – див. СПЛАТА МИТА І ПОДАТКІВ ПОПЕРЕДНЯ
76 ПОРОДИ СОБАК (DOG BREEDS)
77 ПОРОМНО-ЛІНІЙНІ ВІДВАНТАЖЕННЯ – див. ВІДВАНТАЖЕННЯ ПОРОМНО-ЛІНІЙНІ
77 ПОРОХ (POWDER)
77 ПОРТ (PORT)
78 ПОРТ БЕ́ЙРУТ (PORT OF BEIRUT)
78 ПОРТ БОРДО (ATLANTIC PORT OF BORDEAUX)
79 ПОРТ «ВЕНТСПІЛСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ ПОРТ» (FREE PORT OF VENTSPILS)
79 ПОРТ «ВІЛЬНИЙ ПОРТ ХАНКО» (FREE PORT OF HANKO)
80 ПОРТ ВЛАДИВОСТОК (PORT OF VLADIVOSTOK)
80 ПОРТ ГАМБУРГ (PORT OF HAMBURG)
81 ПОРТ ГОНКОНГ (PORT OF HONG KONG)
81 ПОРТ ДЕГГЕНДОРФ (FREEPORT OF DEGGENDORF)
81 ПОРТ ДЖЕБЕЛЬ АЛІ (PORT OF JEBEL ALI)
82 ПОРТ ДУЙСБУРГ (FREEPORT OF DUISBURG)
82 ПОРТ «ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ» (IZMAIL SEA COMMERCIAL PORT)
83 ПОРТ «ІЛЛІЧІВСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОРТ» (ILLICHIVSK SEA COMMERCIAL PORT)
83 ПОРТ КЛАЙПЕДА (PORT OF KLAIPEDA)
84 ПОРТ КОРК (PORT OF CORK)
84 ПОРТ КРИМ – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ПОРТ КРИМ», УКРАЇНА
84 ПОРТ КУКСХАФЕН (PORT OF CUXHAVEN)
84 ПОРТ ЛІВЕРПУЛЬ (PORT OF LIVERPOOL)
85 ПОРТ МАНАМА (PORT OF MANAMAH)
85 ПОРТ «МАРІУПОЛЬСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ПОРТ» (MARIUPOL SEA PORT)
85 ПОРТ «МИКОЛАЇВСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОРТ» (MYKOLAIV SEA PORT)
86 ПОРТ МОНРОВІЯ (PORT OF MONROVIA)
87 ПОРТ «МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ ЮЖНИЙ» (SEA COMMERCIAL PORT YUZHNYI»)
87 ПОРТ МОРСЬКИЙ МУРМАНСЬКИЙ (MURMANSK SEAPORT)
88 ПОРТ МОРСЬКИЙ НОВОРОСІЙСЬКИЙ (NOVOROSSIISK SEAPORT)
88 ПОРТ НАГАСАКІ (PORT OF NAGASAKI)
89 ПОРТ НАХОДКА (PORT OF NAKHODKA)
89 ПОРТ НІНГБО (PORT OF NINGBO)
90 ПОРТ ОБ'ЄДНАНИЙ КОПЕНГАГЕН-МАЛЬМЕ (COPENHAGEN MALMO PORT)
90 ПОРТ «ОДЕСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ПОРТ» (ODESSA SEA PORT)
91 ПОРТ ПУСАН (PORT OF BUSAN)
91 ПОРТ РЕНІ (PORT OF RENI)
91 ПОРТ «РИЗЬКИЙ ВІЛЬНИЙ ПОРТ» (FREE PORT OF RIGA)
92 ПОРТ РОТТЕРДАМ (PORT OF ROTTERDAM)
92 ПОРТ САЇД (PORT SAID)
93 ПОРТ САНКТ-ПЕТЕРБУРГ (PORT OF SAINT-PETERSBURG)
93 ПОРТ САУТГЕМПТОН (PORT OF SOUTHAMPTON)
94 ПОРТ СИНГАПУР (PORT OF SINGAPORE)
94 ПОРТ «ХЕРСОНСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ» (KHERSON COMMERCIAL SEA PORT)
95 ПОРТ ЦІНДАО (PORT OF QINGDAO)
95 ПОРТ ШАНХАЙ (PORT OF SHANGHAI)
96 ПОРТ ШЕНЬЧЖЕНЬ (PORT OF SHENZHEN)
96 ПОРТ ШЕРНС (PORT OF SHEERNESS)
97 ПОРТАТИВНИЙ ЕКСПРЕС-АНАЛІЗАТОР СКЛАДУ СПЛАВІВ «EXPERT MOBILE» – див. ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТЕХНІЧНІ
97 ПОРТОВІ ЗБОРИ – див. ЗБОРИ ПОРТОВІ

97 ПОРТОРІЯ (PORTORIA)
97 ПОРТО-ФРАНКО – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ПОРТО-ФРАНКО», УКРАЇНА
97 ПОРТРЕТ (PORTRAIT)
98 ПОРУШЕННЯ ВСТАНОВЛЕНОГО ЗАКОНОДАВСТВОМ ПОРЯДКУ ВВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ НА ТЕРИТОРІЮ ВІЛЬНОЇ МИТНОЇ ЗОНИ, ВИВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ ЗА МЕЖІ ЦІЄЇ ТЕРИТОРІЇ ТА/АБО ВСТАНОВЛЕНОГО ЗАКОНОДАВСТВОМ ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ТОВАРАМИ, ПОМІЩЕНИМИ В РЕЖИМ ВІЛЬНОЇ МИТНОЇ ЗОНИ (VIOLATION OF LEGALLY ESTABLISHED PROCEDURE FOR IMPORTATION / EXPORTATION OF GOODS INTO / FROM THE TERRITORY OF FREE CUSTOMS ZONE AND/OR LEGALLY ESTABLISHED PROCEDURE FOR TRANSACTIONS WITH GOODS PLACED UNDER THE PROCEDURE OF FREE CUSTOMS ZONE)
98 ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ (ADMINISTRATIVE VIOLATIONS OF CUSTOMS REGULATIONS)
99 ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ АБО СТРОКІВ РОЗПОРЯДЖЕННЯ ТОВАРАМИ, РОЗМІЩЕНИМИ У МАГАЗИНІ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ (VIOLATION OF THE PROCEDURE OR PERIOD FOR DISPOSAL OF GOODS PLACED IN A DUTY-FREE SHOP)
99 ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ ЗБЕРІГАННЯ ТОВАРІВ НА МИТНИХ СКЛАДАХ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЦИМИ ТОВАРАМИ (VIOLATION OF THE PROCEDURE FOR STORAGE OF GOODS IN CUSTOMS WAREHOUSES AND TRANSACTIONS WITH THESE GOODS)
99 ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ПЕРЕРОБКИ ТОВАРІВ (VIOLATION OF THE PROCEDURE FOR PROCESSING OF GOODS)
100 ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ ПРОХОДЖЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В ЗОНАХ (КОРИДОРАХ) СПРОЩЕНОГО МИТНОГО КОНТРОЛЮ (VIOLATION OF THE PROCEDURE FOR CUSTOMS CONTROL IN THE ZONES (CHANNELS) OF SIMPLIFIED CUSTOMS CONTROL)
100 ПОРУШЕННЯ РЕЖИМУ ЗОНИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ (VIOLATION OF THE PROCEDURE OF CUSTOMS CONTROL AREA)
100 ПОРУШЕННЯ СЛУЖБОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ (BREACH OF SERVICE DISCIPLINE)
101 ПОРЦЕЛЯНА (PORCELAIN)
101 ПОРЯДОК (PROCEDURE)
101 ПОРЯДОК ВВЕЗЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ ДЛЯ ВЛАСНОГО СПОЖИВАННЯ (PROCEDURE FOR IMPORTATION OF FOOD FOR PERSONAL CONSUMPTION BY CITIZENS TO THE CUSTOMS TERRITORY OF UKRAINE)
102 ПОРЯДОК ВЗЯТТЯ ПРОБ (ЗРАЗКІВ) ТОВАРІВ (PROCEDURE FOR SAMPLING OF GOODS)
102 ПОРЯДОК ВИДАЧІ ДОЗВОЛУ НА ПРАВО ВВЕЗЕННЯ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ, ВИВЕЗЕННЯ З ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ЧИ НА ПРАВО ТРАНЗИТУ ЧЕРЕЗ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ПРЕКУРСОРІВ (PROCEDURE OF PERMISSION ISSUANCE TO IMPORT INTO THE TERRITORY OF UKRAINE, EXPORT FROM UKRAINE OR TO TRANSIT THROUGH THE TERRITORY OF UKRAINE NARCOTIC DRUGS, PSYCHOTROPIC SUBSTANCES AND PRECURSORS)
104 ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ ЕМБЛЕМИ І ПРАПОРА ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ ТА ШТАНДАРТА ГОЛОВИ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (PROCEDURE FOR USING THE EMBLEM AND FLAG OF THE STATE CUSTOMS SERVICE AND SHTANDART OF THE HEAD OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
104 ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ, ЗАТРИМАНИХ ОРГАНАМИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ЧИ КОНФІСКОВАНИХ СУДАМИ ЗА ПОДАННЯМ ОРГАНІВ МИТНОГО КОНТРОЛЮ (PROCEDURE FOR USING CULTURAL VALUES DETAINED BY CUSTOMS SERVICE OR CONFISCATED BY COURTS UPON SUBMISSION OF CUSTOMS)
104 ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕНЬ (PROCEDURE FOR CUSTOMS CONTROL OF INTERNATIONAL MAIL)
105 ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ЕКСПОРТНОМУ КОНТРОЛЮ (PROCEDURE OF CUSTOMS CONTROL AND CUSTOMS CLEARANCE OF GOODS, THAT ARE THE SUBJECT TO EXPORT CONTROL)
106 ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ (PROCEDURE FOR CUSTOMS CONTROL AND PASSING OF CULTURAL VALUES THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE)

106 ПОРЯДОК І ФОРМИ СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ (PROCEDURE AND FORMS OF PAYMENT OF CUSTOMS DUTIES)
106 ПОРЯДОК МИТНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ТРАНЗИТНИХ ТОВАРІВ (PROCEDURE OF CUSTOMS CONTROL OVER THE MOVEMENT OF GOODS IN TRANSIT)
108 ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРІВ В УКРАЇНУ (PROCEDURE FOR CALCULATION AND COLLECTION OF EXCISE DUTY FOR GOODS IMPORTED TO UKRAINE)
108 ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ ПЛАТИ ЗА ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ ПОЗА МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ АБО ЧАСОМ РОБОТИ МИТНИХ ОРГАНІВ (PROCEDURE FOR CALCULATION AND COLLECTION OF PAYMENT FOR CUSTOMS CLEARANCE OF GOODS OUTSIDE THE LOCATION OR WORKING HOURS OF CUSTOMS AUTHORITIES)
109 ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРІВ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ (PROCEDURE FOR CALCULATION AND COLLECTION OF VALUE ADDED TAX ON IMPORTATION OF GOODS INTO THE TERRITORY OF UKRAINE)
109 ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ СТАТУСУ ГАРАНТА (PROCEDURE FOR OBTAINING A STATUS OF GUARANTOR)
110 ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ГОТІВКИ ТА БАНКІВСЬКИХ МЕТАЛІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ (PROCEDURE FOR MOVEMENT OF CASH AND BANK METALS THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE)
110 ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ СПАДЩИНИ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ (PROCEDURE FOR MOVEMENT OF HERITAGE BY CITIZENS THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE)
111 ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ ПОШТИ ТА ОСОБИСТОГО БАГАЖУ ДИПЛОМАТИЧНИХ КУР'ЄРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ (PROCEDURE FOR MOVEMENT OF DIPLOMATIC POUCH AND PERSONAL LUGGAGE OF DIPLOMATIC COURIERS THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE)
111 ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ОСОБИСТИХ НАГОРОД ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ (PROCEDURE FOR MOVEMENT OF PERSONAL AWARDS THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE)
112 ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ГРОМАДЯНАМИ (PROCEDURE FOR MOVEMENT OF GOODS BY CITIZENS THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE)
112 ПОРЯДОК ПРИЙНЯТТЯ ІСПИТУ У ПРЕДСТАВНИКІВ МИТНИХ БРОКЕРІВ (PROCEDURE FOR TAKING THE EXAMINATION OF CUSTOMS BROKERAGE REPRESENTATIVES)
113 ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНИХ УСТАНОВ (PROCEDURE FOR ASSIGNING PERSONAL RANKS TO CUSTOMS EMPLOYEES)
114 ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПОСАДОВИМ ОСОБАМ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ – див. ЗВАННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ СПЕЦІАЛЬНІ
114 ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (PROCEDURE FOR ASSIGNING SPECIAL RANKS TO CUSTOMS EMPLOYEES)
116 ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ НА ЗАМІЩЕННЯ ВАКАНТНИХ ПОСАД ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ (PROCEDURE FOR HOLDING A COMPETITION FOR VACANT CIVIL SERVICE POSITIONS)
117 ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ РОЗРАХУНКІВ СУМ ВИТРАТ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ ТА ЇХ ВІДШКОДУВАННЯ (PROCEDURE FOR CALCULATION OF SUM OF EXPENSES IN CASES ON VIOLATION OF CUSTOMS REGULATIONS AND THEIR RETURN)
117 ПОРЯДОК ПРОСТАВЛЯННЯ ОСОБИСТИХ МИТНИХ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ (PROCEDURE FOR PUTTING PERSONAL CUSTOMS STAMPS)
118 ПОРЯДОК СПЛАТИ ЄДИНОГО ЗБОРУ, ЯКИЙ СПРАВЛЯЄТЬСЯ У ПУНКТАХ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ (PROCEDURE FOR PAYMENT OF SINGLE FEE CHARGED AT CHECKPOINTS THROUGH THE STATE BORDER OF UKRAINE)
119 ПОСАДА (POST/POSITION)
119 ПОСАДА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ (POST OF PUBLIC SERVICE)
119 ПОСАДКА ВИМУШЕНА (FORCED LANDING)
120 ПОСАДОВІ ОСОБИ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. ОСОБИ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ПОСАДОВІ
120 ПОСАДОВІ ОСОБИ ПІДПРИЄМСТВ – див. ОСОБИ ПІДПРИЄМСТВ ПОСАДОВІ
120 ПОСАДОВІ ОСОБИ ПРЕДСТАВНИЦТВ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ ТА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ – див. ОСОБИ ПРЕДСТАВНИЦТВ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ ТА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПОСАДОВІ

120 ПОСАЖЕНЕ МИТО – див. МИТО ПОСАЖЕНЕ

120 ПОСВІДЧЕННЯ ПРАЦІВНИКА МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ СЛУЖБОВЕ (SERVICE CERTIFICATE OF THE EMPLOYEE OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)

120 ПОСВІДЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИКА МИТНОГО БРОКЕРА КВАЛІФІКАЦІЙНЕ (QUALIFICATION CERTIFICATE OF CUSTOMS BROKERAGE REPRESENTATIVE)

121 ПОСВІДЧЕННЯ ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ, ВИДАНЕ МИТНИМ ОРГАНОМ (CERTIFICATE OF VEHICLE REGISTRATION ISSUED BY THE CUSTOMS AUTHORITY)

121 ПОСЕРЕДНИКИ ПРИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЯХ (AGENTS IN FOREIGN ECONOMIC OPERATIONS)

122 ПОСЛУГА АДМІНІСТРАТИВНА (ADMINISTRATIVE SERVICE)

122 ПОСЛУГИ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ (MILITARY SERVICES)

122 ПОСЛУГИ ТРАНСПОРТНІ (TRANSPORT SERVICES)

123 ПОСТ МИТНИЙ (CUSTOMS POST)

123 ПОСТАВКА БЕЗ СПЛАТИ МИТА (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА БЕЗ СПЛАТИ МИТА (... НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)»

123 ПОСТАВКА В МІСЦІ (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА В МІСЦІ (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)»

124 ПОСТАВКА ДО КОРДОНУ (...НАЗВА МІСЦЯ ПОСТАВКИ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА ДО КОРДОНУ (...НАЗВА МІСЦЯ ПОСТАВКИ)»

124 ПОСТАВКА З ПРИЧАЛУ (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА З ПРИЧАЛУ (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ)»

124 ПОСТАВКА З СУДНА (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА З СУДНА (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ)»

124 ПОСТАВКА ЗІ СПЛАТОЮ МИТА (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА ЗІ СПЛАТОЮ МИТА (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)»

124 ПОСТАВКА КОНТРОЛЬОВАНА (CONTROLLED DELIVERY)

124 ПОСТАВКА НА ТЕРМІНАЛІ (...НАЗВА ТЕРМІНАЛУ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА НА ТЕРМІНАЛІ (...НАЗВА ТЕРМІНАЛУ)»

124 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ВАРТІСТЬ І ФРАХТ (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (CFR) (COST AND FREIGHT (...NAME OF THE PORT OF DESTINATION))

124 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ВАРТІСТЬ, СТРАХУВАННЯ І ФРАХТ (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (CIF) (COST, INSURANCE AND FREIGHT (...NAME OF THE PORT OF DESTINATION))

125 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА БЕЗ СПЛАТИ МИТА (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (DDU) (DELIVERED DUTY UNPAID (...NAME OF THE PLACE OF DESTINATION)

125 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА В МІСЦІ (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (DAP) (DELIVERED AT PLACE (...NAME OF THE PLACE OF DESTINATION))

125 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА ДО КОРДОНУ (...НАЗВА МІСЦЯ ПОСТАВКИ)» (DAF) (DELIVERED AT FRONTIER (...NAME OF THE PLACE OF DELIVERY)

126 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА З ПРИЧАЛУ (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (DEQ) (DELIVERED EX QUAY (...NAME OF THE PORT OF DESTINATION)

126 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА З СУДНА (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (DES) (DELIVERED EX SHIP (...NAME OF THE PORT OF DESTINATION)

127 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА ЗІ СПЛАТОЮ МИТА (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (DDP) (DELIVERED DUTY PAID (...NAME OF THE PLACE OF DESTINATION))

127 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА НА ТЕРМІНАЛІ (...НАЗВА ТЕРМІНАЛУ)» (DAT) (DELIVERED AT TERMINAL (...NAME OF THE TERMINAL OF DESTINATION))

127 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-БОРТ (... НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ)» (FOB) (FREE ON BOARD (...NAME OF THE PORT OF SHIPMENT))

127 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ВЗДОВЖ БОРТУ СУДНА (...НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ)» (FAS) (FREE ALONGSIDE SHIP (...NAME OF THE PORT OF SHIPMENT))

128 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ЗАВОД (...НАЗВА МІСЦЯ)» (EXW) (EX WORKS (... NAME OF THE PLACE))

128 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ПЕРЕВІЗНИК (...НАЗВА МІСЦЯ)» (FCA) (FREE CARRIER (...NAME OF THE PLACE))

128 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (CPT) (CARRIAGE PAID TO (... NAME OF THE PLACE OF DESTINATION))

128 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАХТ/ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТА СТРАХУВАННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (CIP) (CARRIAGE AND INSURANCE PAID TO (...NAME OF THE PLACE OF DESTINATION))
129 ПОСТАВКИ ТОВАРУ ОРДЕРНІ (TO-ORDER SUPPLY OF GOODS)
129 ПОСТАУДИТ МИТНИЙ (POST-CLEARANCE AUDIT)
129 ПОСТІЙНА ПАЛАТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВОСУДЛЯ ЛІГИ НАЦІЙ (PERMANENT COURT OF INTERNATIONAL JUSTICE, LEAGUE OF NATIONS)
130 ПОСТІЙНЕ МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ – див. МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ ПОСТІЙНЕ
130 ПОСТІЙНЕ МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ (МІСЦЕПЕРЕБУВАННЯ) – див. МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ (МІСЦЕПЕРБУВАННЯ) ПОСТІЙНЕ
130 ПОСТІЙНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО НЕРЕЗИДЕНТА В УКРАЇНІ – див. ПРЕДСТАВНИЦТВО НЕРЕЗИДЕНТА В УКРАЇНІ ПОСТІЙНЕ
130 ПОСТУПКА МИТНА ТАРИФНА (ЗОБОВ'ЯЗАННЯ) (TARIFF CONCESSION (COMMITMENT))
130 ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ ТРАНЗИТНИЙ (UKRAINE'S TRANSIT POTENTIAL)
131 ПОЧЕСНА ГРАМОТА ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. ГРАМОТА ДЕЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ПОЧЕСНА
131 ПОЧЕСНА ГРАМОТА МИТНОГО ОРГАНУ, ГРАМОТА МИТНОГО ОРГАНУ – див. ГРАМОТА МИТНОГО ОРГАНУ, ПОЧЕСНА ГРАМОТА МИТНОГО ОРГАНУ
131 ПОШТА ДИПЛОМАТИЧНА (DIPLOMATIC POST)
131 ПОШТОВА МАРКА – див. МАРКА ПОШТОВА
131 ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (МЕТАЛОШУКАЧІ) – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (МЕТАЛОШУКАЧІ)
132 ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (ОГЛЯДОВІ ЕНДОСКОПИ) – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (ОГЛЯДОВІ ЕНДОСКОПИ)
132 ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (ПОРТАТИВНІ) – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (ПОРТАТИВНІ)
132 ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ) – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ)
132 ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ ЗАСОБИ – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ
132 ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ (INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS)
132 ПРАВА КОРПОРАТИВНІ (CORPORATE RIGHTS)
132 ПРАВА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ (PERSONAL NON-PROPERTY RIGHTS OF INDIVIDUALS)
133 ПРАВА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ПРИРОДНЕ ІСНУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ (PERSONAL NON-PROPERTY RIGHTS PROVIDING NATURAL EXISTANCE OF INDIVIDUALS)
134 ПРАВА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ СОЦІАЛЬНЕ БУТТЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ (PERSONAL NON-PROPERTY RIGHTS PROVIDING SOCIAL EXISTANCE OF INDIVIDUALS)
134 ПРАВИЛА МИТНІ (CUSTOMS RULES)
134 ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ (RULES OF CONDUCT OF CIVIL SERVANT)
135 ПРАВИЛА ПОХОДЖЕННЯ (RULES OF ORIGIN)
136 ПРАВИЛА ПРО ОКРЕМИЙ КОРПУС ПРИКОРДОННОЇ ВАРТИ (RULES ON SEPARATE CORPS OF BORDER GUARDS)
136 ПРАВИЛА ФІТОСАНІТАРНІ (PHYTOSANITARY RULES)
136 ПРАВИЛО ГОЛОВНОГО ПОСТАЧАЛЬНИКА (PRINCIPAL SUPPLIER RULE)
136 ПРАВО БЕРЕГОВЕ (COASTAL LAW)
137 ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ТОВАРИ (GOODS PROPERTY RIGHTS)
138 ПРАВО МАГДЕБУРЗЬКЕ – див. МАГДЕБУРЗЬКЕ ПРАВО
138 ПРАВО МИТНЕ (CUSTOMS LAW)
139 ПРАВО МИТНЕ ЄВРОПЕЙСЬКЕ (EUROPEAN CUSTOMS LAW)
139 ПРАВО МИТНЕ МІЖНАРОДНЕ (INTERNATIONAL CUSTOMS LAW)
140 ПРАВО ПРИВАТНЕ МІЖНАРОДНЕ (INTERNATIONAL PRIVATE LAW)
140 ПРАВО СКЛАДСЬКЕ (WAREHOUSE LAW)
141 ПРАВОВА ПОМИЛКА – див. ПОМИЛКА ПРАВОВА
141 ПРАВОВИЙ РЕЖИМ – див. РЕЖИМ ПРАВОВИЙ
141 ПРАВОВЛАСНИК (RIGHTHOLDER)
141 ПРАВОПОРУШЕННЯ (OFFENCE)
142 ПРАВОПОРУШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНЕ (ПРОСТУПОК) (ADMINISTRATIVE OFFENCE/ VIOLATION (MISDEMEANOR))
143 ПРАВОПОРУШЕННЯ КОРУПЦІЙНЕ (CORRUPTION OFFENCE)
144 ПРАВОПОРУШЕННЯ КРИМІНАЛЬНЕ (CRIMINAL OFFENCE)

144 ПРАЙС-ЛИСТ ВИРОБНИКА ТОВАРУ – див. ПРЕЙСКУРАНТ (ПРАЙС-ЛИСТ) ВИРОБНИКА ТОВАРУ
144 ПРАКТИКА ВІЛЬНА (FREE PRACTICE)
144 ПРАКТІЙ (PRAKTIJ)
145 ПРАКТОР (PRAKTOR)
145 ПРАПОР ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (FLAG OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
145 ПРАПОР МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ (FLAG OF THE CUSTOMS AUTHORITIES OF UKRAINE)
145 ПРЕДМЕТ ДЕРЖАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ (MATTER OF STATE ACTIVITY IN THE FIELD OF CUSTOMS SECURITY)
146 ПРЕДМЕТ КОНТРАБАНДИ (CONTRABAND ARTICLE)
146 ПРЕДМЕТИ АНТИКВАРІАТУ (ANTIQUES)
146 ПРЕДСТАВНИК ДЕКЛАРАНТА – див. ОСОБА УПОВНОВАЖЕНА (ПРЕДСТАВНИК ДЕКЛАРАНТА)
146 ПРЕДСТАВНИЦТВО ІНОЗЕМНОЇ ДЕРЖАВИ ДИПЛОМАТИЧНЕ (DIPLOMATIC MISSION OF A FOREIGN STATE)
147 ПРЕДСТАВНИЦТВО ІНОЗЕМНОЇ КОМПАНІЇ В УКРАЇНІ (REPRESENTATION OFFICE OF A FOREIGN COMPANY IN UKRAINE)
148 ПРЕДСТАВНИЦТВО НЕРЕЗИДЕНТА В УКРАЇНІ ПОСТІЙНЕ (A NON-RESIDENT PERMANENT MISSION TO UKRAINE)
148 ПРЕДСТАВНИЦЬКА КАРТКА ПОСАДОВОЇ ОСОБИ КОНТРОЛЮЮЧОГО ОРГАНУ – див. КАРТКА ПРЕДСТАВНИЦЬКА ПОСАДОВОЇ ОСОБИ КОНТРОЛЮЮЧОГО ОРГАНУ
148 ПРЕДСТАВНИЦЬКА КАРТКА СПЕЦІАЛЬНА ДЛЯ ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕБУВАННЯ – див. КАРТКА ПРЕДСТАВНИЦЬКА СПЕЦІАЛЬНА ДЛЯ ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕБУВАННЯ
149 ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ТОВАРІВ МИТНИЦІ (SUBMISSION OF GOODS TO THE CUSTOMS)
149 ПРЕЙСКУРАНТ (ПРАЙС-ЛИСТ) ВИРОБНИКА ТОВАРУ (PRICE LIST OF A PRODUCT MANUFACTURER)
149 ПРЕКУРСОРИ (PRECURSORS)
149 ПРЕМІЇ ВИВІЗНІ (ЕКСПОРТНІ) (EXPORT BONUS)
150 ПРЕМІЮВАННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ ТА ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (BONUSES OF OFFICIALS AND EMPLOYEES OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
151 ПРЕФЕРЕНЦІЇ (PREFERENCES)
151 ПРЕФЕРЕНЦІЇ МИТНІ (CUSTOMS PREFERENCES)
151 ПРЕФЕРЕНЦІЙНІ СТАВКИ МИТА – див. СТАВКИ МИТА ПРЕФЕРЕНЦІЙНІ
151 ПРЕФЕРЕНЦІЯ МИТНА ТАРИФНА (CUSTOMS TARIFF PREFERENCE)
152 ПРИВІЛЕЇ БЕЗМИТНІ (DUTY FREE PRIVILEGES)
153 ПРИЗУПИНЕННЯ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ (SUSPENSION OF CUSTOMS FORMALITIES)
154 ПРИЙНЯТТЯ МИТНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ (ACCEPTANCE OF CUSTOMS DECLARATION)
154 ПРИЙНЯТТЯ НА ЗБЕРІГАННЯ ТОВАРІВ, ГОТІВКИ І БАНКІВСЬКИХ МЕТАЛІВ У ПУНКТАХ ПРОПУСКУ (TAKING GOODS, CASH AND PRECIOUS METALS INTO STORAGE AT CHECKPOINTS)
155 ПРИКАЗИ МОСКОВІЇ (PRIKAZES OF MOSCOVIA)
156 ПРИКОМОРОК (PRIKOMOROK – A BRANCH OF THE MAIN CUSTOMS HOUSE)
157 ПРИКОРДОННА ЗОНА – див. ЗОНА ПРИКОРДОННА
157 ПРИКОРДОННА МИТНИЦЯ – див. МИТНИЦЯ ПРИКОРДОННА
157 ПРИКОРДОННА ПЕРЕДАВАЛЬНА СТАНЦІЯ – див. СТАНЦІЯ ПРИКОРДОННА ПЕРЕДАВАЛЬНА
157 ПРИКОРДОННА СЛУЖБА УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА ПРИКОРДОННА СЛУЖБА УКРАЇНИ
157 ПРИКОРДОННА ТЕРИТОРІЯ – див. ТЕРИТОРІЯ ПРИКОРДОННА
157 ПРИКОРДОННИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ ПРИКОРДОННИЙ
157 ПРИКОРДОННИЙ ОБІГ – див. ОБІГ ПРИКОРДОННИЙ
157 ПРИЛАД ДОГЛЯДОВИЙ «DIXI-06» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ)
157 ПРИЛАД ДОГЛЯДОВИЙ «REGULA 3101» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ)
157 ПРИЛАД НІЧНОГО БАЧЕННЯ «NVB5X-2IA» – див. СИСТЕМИ ВІЗУАЛЬНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ОПТИЧНІ ПРИСТРОЇ ТА ПРИЛАДИ
157 ПРИЛАД УЛЬТРАЗВУКОВИЙ ВИМІРЮВАЛЬНИЙ «LASER TAPE» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ
157 ПРИМІРНИК АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ТВОРУ, КОМП'ЮТЕРНОЇ ПРОГРАМИ, БАЗИ ДАНИХ, ФОНОГРАМИ, ВІДЕОГРАМИ (A COPY OF AUDIOVISUAL EDITION, COMPUTER PROGRAM, DATABASE, PHONOGRAM, VIDEOGRAM)

158 ПРИМІРНИК ТВОРУ, ФОНОГРАМИ, ВІДЕОГРАМИ КОНТРАФАКТНИЙ (PIRATED COPY OF A PIECE OF WORK, PHONOGRAM, VIDEOGRAM)
158 ПРИНЦИП «ЄДИНОГО ВІКНА» («SINGLE WINDOW» PRINCIPLE)
158 ПРИНЦИП «ЄДИНОГО ОФІСУ» («ONE-STOP-SHOP» PRINCIPLE)
159 ПРИНЦИП «ЄДИНОЇ ЗУПИНКИ» – «ОДНА ЗУПИНКА» – ПРИНЦИП ОФОРМЛЕННЯ «ОДНА ЗУПИНКА – ОДНЕ ВІКНО» (PRINCIPLE OF «SINGLE STOP» – «ONE-STOP-SHOP» – PRINCIPLE OF «ONE STOP – SINGLE WINDOW»)
159 ПРИНЦИПАЛ (PRINCIPAL)
159 ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ (PRINCIPLES OF REALIZATION OF THE STATE CUSTOMS AFFAIRS)
160 ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СЛУЖБОЮ (PRINCIPLES OF MANAGEMENT OF CUSTOMS SERVICE)
161 ПРИПАСИ (SUPPLIES)
161 ПРИПАСИ БОЙОВІ (AMMUNITON)
161 ПРИПАСИ ДЛЯ ПРОДАЖУ (SUPPLIES FOR SALE)
162 ПРИПАСИ ДЛЯ СПОЖИВАННЯ (SUPPLIES FOR CONSUMPTION)
162 ПРИПИС (INSTRUCTION)
162 ПРИРОДНИЙ ЗБИТОК – див. ЗБИТОК ПРИРОДНИЙ
162 ПРИСВОЄННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНИХ УСТАНОВ – див. ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНИХ УСТАНОВ
162 ПРИСВОЄННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
162 ПРИСТРІЙ ЗАПІРНО-ПЛОМБУВАЛЬНИЙ (SECURITY SEALS)
162 ПРИСТРОЇ ВИБУХОВІ (EXPLOSIVES)
163 ПРИСТРОЇ ДЛЯ ВІДСТРІЛУ ПАТРОНІВ (DEVICES FOR SHOOTING BULLETS)
163 ПРИСЯГА ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ (OATH OF OFFICE)
164 ПРИСЯГА МИТНИКА РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (OATH OF CUSTOMS OFFICER OF RUSSIAN EMPIRE)
164 ПРИХОВУВАННЯ ВІД МИТНОГО КОНТРОЛЮ (CONCEALMENT FROM CUSTOMS CONTROL)
166 ПРИЧАЛ (BERTH)
166 ПРИЧИНИ ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ (CAUSES OF VIOLATIONS OF CUSTOMS RULES)
167 «ПРО ДОЗВІЛ НА ВВІЗ ТА ВИВІЗ ТОВАРУ» – див. ДЕКРЕТ «ПРО ДОЗВІЛ НА ВВІЗ ТА ВИВІЗ ТОВАРУ»
167 «ПРО ЗАСНУВАННЯ ОСОБЛИВОЇ МИТНОЇ ПРИКОРДОННОЇ ЛІНІЇ ТА ВАРТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ ТАЄМНОМУ ПЕРЕВЕЗЕННЮ ТОВАРІВ» («ON THE ESTABLISHMENT OF A SPECIAL CUSTOMS AND BORDER LINE TO PREVENT SMUGGLING OF GOODS»)
167 «ПРО ЗАСНУВАННЯ ПРИКОРДОННОЇ ОХОРОНИ» – див. ДЕКРЕТ «ПРО ЗАСНУВАННЯ ПРИКОРДОННОЇ ОХОРОНИ»
168 «ПРО ЗНИЩЕННЯ ВНУТРІШНІХ МИТНИХ ТА ДРІБНИХ ЗБОРІВ» («ON THE DESTRUCTION OF INTERNAL CUSTOMS AND MINOR DUTIES»)
168 «ПРО ОБЛАШТУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ВАРТИ НА КОРДОНАХ ЗАХІДНИХ ГУБЕРНІЙ» («ON THE ARRANGEMENT OF MILITARY GUARDS AT THE BORDER OF WESTERN PROVINCES»)
169 «ПРО ПЕРЕХІД ДЕПАРТАМЕНТУ МИТНИХ ЗБОРІВ, ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИКОРДОННОЇ ОХОРОНИ І КОРЧЕМНОЇ ВАРТИ У ВІДАННЯ НАРОДНОГО КОМІСАРІАТУ ТОРГІВЛІ І ПРОМИСЛОВОСТІ» – див. ДЕКРЕТ «ПРО ПЕРЕХІД ДЕПАРТАМЕНТУ МИТНИХ ЗБОРІВ, ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИКОРДОННОЇ ОХОРОНИ І КОРЧЕМНОЇ ВАРТИ У ВІДАННЯ НАРОДНОГО КОМІСАРІАТУ ТОРГІВЛІ І ПРОМИСЛОВОСТІ»
169 «ПРО РОЗМЕЖУВАННЯ ПРАВ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА МІСЦЕВИХ РАДЯНСЬКИХ ВЛАД ПО ЗБОРУ ТА ПО РЕГУЛЮВАННЮ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ МИТНИХ УСТАНОВ» – див. ДЕКРЕТ «ПРО РОЗМЕЖУВАННЯ ПРАВ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА МІСЦЕВИХ РАДЯНСЬКИХ ВЛАД ПО ЗБОРУ ТА ПО РЕГУЛЮВАННЮ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ МИТНИХ УСТАНОВ»
169 ПРОБА (COUNTERMARK)
170 ПРОБІРНЕ КЛЕЙМО – див. КЛЕЙМО ПРОБІРНЕ
170 ПРОБІРНИЙ НАГЛЯД – див. НАГЛЯД ПРОБІРНИЙ
170 ПРОВАДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНЕ (CRIMINAL PROCEEDINGS)
170 ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ (PROCEEDINGS IN CASES OF VIOLATION OF CUSTOMS REGULATIONS)

170 ПРОГРАМА ВМО «КОЛАМБУС» (WCO COLUMBUS PROGRAMME)
171 ПРОГРАМА ВМО «ПІКАРД» (WCO PICARD PROGRAMME)
172 ПРОГРАМА «МИТНЕ ТОРГОВЕЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ПРОТИ ТЕРОРИЗМУ» (CUSTOMS-TRADE PARTNERSHIP AGAINST TERRORISM – C-TPAT)
173 ПРОГРАМА РОБОЧА ДОХІЙСЬКА – див. ДОХІЙСЬКА РОБОЧА ПРОГРАМА
173 ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ БАГАТОГАЛУЗЕВА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА (MULTISECTORAL SCIENTIFIC AND TECHNICAL PROGRAM OF DEVELOPMENT OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
173 ПРОГРАМА СТИПЕНДІЙ ВМО (WCO SCHOLARSHIP PROGRAMME)
173 ПРОГРАМНО-ТЕХНІЧНИЙ МОДУЛЬ «ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРМІНАЛ» – див. МОДУЛЬ ПРОГРАМНО-ТЕХНІЧНИЙ «ІНФОРМАЦІЙНИЙ ТЕРМІНАЛ»
174 ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ (FOODSTUFFS)
174 ПРОДУКЦІЯ НЕЯКІСНА ТА НЕБЕЗПЕЧНА (DEFECTIVE AND DANGEROUS PRODUCTS)
174 ПРОЕКТ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ (INVESTMENT PROJECT)
175 ПРОЇЗНЕ МИТО – див. МИТО ПРОЇЗНЕ
175 ПРОЇЗНІ МИТНІ ЗБОРИ В ЗАПОРІЗЬКІЙ СІЧІ – див. ЗБОРИ МИТНІ ПРОЇЗНІ В ЗАПОРІЗЬКІЙ СІЧІ
175 ПРОКСЕНІЯ (PROXENIA)
175 ПРОМИСЛОВИЙ ЗРАЗОК – див. ЗРАЗОК ПРОМИСЛОВИЙ
175 ПРОМИТ (THE SO-CALLED PROMYT)
176 ПРОПУСК ТОВАРІВ, ЩО ВВОЗЯТЬСЯ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ПРЕДСТАВНИЦТВАМИ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ – див. ОСОБЛИВОСТІ ПРОПУСКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ТОВАРІВ, ЩО ВВОЗЯТЬСЯ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ПРЕДСТАВНИЦТВАМИ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ
176 ПРОПУСК ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН (PASS THROUGH THE CUSTOMS BORDER)
176 ПРОСТАВЛЯННЯ ОСОБИСТИХ МИТНИХ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ – див. ПОРЯДОК ПРОСТАВЛЯННЯ ОСОБИСТИХ МИТНИХ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ
176 ПРОСТЕ МИТО – див. МИТО ПРОСТЕ
176 ПРОТЕКЦІОНІЗМ (PROTECTIONISM)
177 ПРОТЕКЦІОНІЗМ ГЛОБАЛЬНИЙ (ЕКСТЕРИТОРІАЛЬНИЙ) (GLOBAL (EXTERRITORIAL) PROTECTIONISM)
178 ПРОТЕКЦІОНІЗМ ЕКОЛОГІЧНИЙ («ЗЕЛЕНИЙ») (ECOLOGICAL («GREEN») PROTECTIONISM)
178 ПРОТЕКЦІОНІЗМ ЗМІШАНИЙ (MIXED PROTECTIONISM)
178 ПРОТЕКЦІОНІ́ЗМ КОЛЕКТИ́ВНИЙ (COLLECTIVE PROTECTIONISM)
178 ПРОТЕКЦІОНІЗМ МИТНИЙ (CUSTOMS PROTECTIONISM)
178 ПРОТЕКЦІОНІЗМ НЕТАРИФНИЙ (NON-TARIFF PROTECTIONISM)
179 ПРОТЕКЦІОНІЗМ ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ (ІМПОРТНИЙ) (RESTRICTIVE (IMPORT) PROTECTIONISM)
179 ПРОТЕКЦІОНІЗМ ОГУЛЬНИЙ (UNFOUNDED PROTECTIONISM)
179 ПРОТЕКЦІОНІІЗМ СЕЛЕКТИВНИЙ (ЗАХИСНИЙ) (SELECTIVE (PROTECTIVE) PROTECTIONISM)
179 ПРОТЕКЦІОНІЗМ СТИМУЛЮЮЧИЙ (ЕКСПОРТНИЙ) (STIMULATING (EXPORT) PROTECTIONISM)
179 ПРОТЕКЦІОНІ́ЗМ ТАРИФНИЙ (TARIFF PROTECTIONISM)
180 ПРОТЕСТ МОРСЬКИЙ (SEA PROTEST)
180 ПРОТОКОЛ ДО КОНВЕНЦІЇ ПРО НОМЕНКЛАТУРУ ДЛЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ТОВАРІВ У МИТНИХ ТАРИФАХ ВІД 1 ЧЕРВНЯ 1955 РОКУ (БРЮССЕЛЬ). (PROTOCOL TO THE CONVENTION ON NOMENCLATURE FOR THE CLASSIFICATION OF GOODS IN CUSTOMS TARIFFS, JUNE 1, 1955 (BRUSSELS))
181 ПРОТОКОЛ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО МІЖНАРОДНОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО СПРОЩЕННЯ ТА ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР ВІД 26 ЧЕРВНЯ 1999 РОКУ (PROTOCOL OF AMENDMENT TO THE INTERNATIONAL CONVENTION ON THE SIMPLIFICATION AND HARMONIZATION OF CUSTOMS PROCEDURES, JUNE 26, 1999)
181 ПРОТОКОЛ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО СТАТТІ 18 КОНВЕНЦІЇ НАЙРОБІ ВІД 24 ЧЕРВНЯ 1983 РОКУ (PROTOCOL OF AMENDMENT TO ARTICLE 18 OF THE NAIROBI CONVENTION, JUNE 24, 1983)
182 ПРОТОКОЛ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ (PROTOCOL ON VIOLATION OF CUSTOMS REGULATIONS)
183 ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ПОСАДОВОЇ ОСОБИ МИТНИХ ОРГАНІВ – див. КУЛЬТУРА ПОСАДОВОЇ ОСОБИ МИТНИХ ОРГАНІВ ПРОФЕСІЙНА

183 ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ – див. ОСВІТА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ ПРОФЕСІЙНА
183 ПРОФЕСІЙНА СПІЛКА ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ (TRADE UNION OF THE WORKERS OF THE CUSTOMS BODIES OF UKRAINE)
184 ПРОФЕСІЙНЕ ОБЛАДНАННЯ – див. ОБЛАДНАННЯ ПРОФЕСІЙНЕ
184 ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ МИТНОЇ СПРАВИ (PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF CUSTOMS AFFAIRS)
185 ПРОФІЛАКТИКА ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ (PREVENTION OF CUSTOMS VIOLATIONS)
186 ПРОФІЛЬ РИЗИКУ (RISK PROFILE)
188 ПРОФІЛЮВАННЯ РИЗИКІВ (RISK PROFILING)
189 ПРОХІДНИЙ ТРАНЗИТ – див. ТРАНЗИТ ПРОХІДНИЙ
189 ПРОЦЕДУРА ДОПУЩЕННЯ ЗА ТИПОМ КОНСТРУКЦІЇ (СЕРІЇ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ) (PROCEDURE FOR APPROVAL BY DESIGN TYPE (SERIES OF ROAD VEHICLES))
189 ПРОЦЕДУРА ДОПУЩЕННЯ КОНТЕЙНЕРА (PROCEDURE FOR THE APPROVAL OF A CONTAINER)
190 ПРОЦЕДУРА ДОПУЩЕННЯ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ДО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ ПІД МИТНИМ КОНТРОЛЕМ (PROCEDURE FOR THE APPROVAL OF A VEHICLE TO TRANSPORT GOODS UNDER CUSTOMS SEAL)
191 ПРОЦЕДУРА ЗНИЩЕННЯ ТОВАРІВ СПРОЩЕНА (SIMPLIFIED PROCEDURE FOR DESTRUCTION OF GOODS)
191 ПРОЦЕДУРА ІНДИВІДУАЛЬНОГО ДОПУЩЕННЯ (PROCEDURE FOR INDIVIDUAL APPROVAL)
191 ПРОЦЕДУРИ МИТНІ (CUSTOMS PROCEDURES)
192 ПРЯМЕ ВІДВАНТАЖЕННЯ (ПРЯМЕ ТРАНСПОРТУВАННЯ) – див. ВІДВАНТЕЖЕННЯ ПРЯМЕ (ПРЯМЕ ТРАНСПОРТУВАННЯ)
192 ПСЕФІЗМА (PSEPHISMA)
192 ПСИЛОЦИБІНОМІСНІ ГРИБИ (PSILOCYBIN MUSHROOMS)
192 ПСИХОТРОПНІ РЕЧОВИНИ – див. РЕЧОВИНИ ПСИХОТРОПНІ
192 ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНЕ ІНТЕРВ'Ю ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПОЛІГРАФА – див. ІНТЕРВ'Ю ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНЕ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПОЛІГРАФА
192 ПУЕРТО-РИКО – див. ЗОНА ОФШОРНА ПУЕРТО-РИКО
193 ПУЛ КОНТЕЙНЕРНИЙ (CONTAINER POOL)
193 ПУНКТ ВІДПРАВЛЕННЯ (POINT OF DEPARTURE)
193 ПУНКТ КОНТРОЛЮ (CHECKPOINT)
194 ПУНКТ ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ (RELOADING POINT)
194 ПУНКТ ПРИЗНАЧЕННЯ (POINT OF DESTINATION)
194 ПУНКТ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ (CHECKPOINT ON THE STATE BORDER OF UKRAINE)
195 ПУНСОННА (ВИЇМЧАСТА) ГРАВЮРА – див. ГРАВЮРА ПУНСОННА, (ВИЇМЧАСТА)
195 ПУСАН – див. ПОРТ ПУСАН

Р

196 РАДА ЕКСПЕРТНА ДЕРЖМИТСЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. ЕКСПЕРТНА РАДА ДЕРЖМИТСЛУЖБИ УКРАЇНИ
196 РАДА ЕКСПЕРТНО-ТЕХНІЧНА ДЕРЖМИТСЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. ЕКСПЕРТНО-ТЕХНІЧНА РАДА ДЕРЖМИТСЛУЖБИ УКРАЇНИ
196 РАДА З ПИТАНЬ СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (COUNCIL FOR INVESTMENT AND BUSINESS PROMOTION)
196 РАДА ІМПОРТЕРІВ ПРИ КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ (COUNCIL OF IMPORTERS AFFILIATED TO THE CABINET OF MINISTERS OF UKRAINE)
197 РАДА КЕРІВНИКІВ МИТНИХ СЛУЖБ ДЕРЖАВ – УЧАСНИЦЬ СНД (COUNCIL OF THE HEADS OF CUSTOMS SERVICES OF THE CIS MEMBER-STATES)
198 РАДА МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА (CUSTOMS COOPERATION COUNCIL)
198 РАДА ПІДПРИЄМЦІВ ПРИ КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ (COUNCIL OF ENTREPRENEURS AFFILIATED TO THE CABINET OF MINISTERS OF UKRAINE)
199 РАДА СПІВРОБІТНИЦТВА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ (COOPERATION COUNCIL FOR THE ARAB STATES OF THE GULF)
200 РАДІОАКТИВНА РЕЧОВИНА – див. РЕЧОВИНА РАДІОАКТИВНА
200 РАДІОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ РАДІОЛОГІЧНИЙ
200 РАДІОЧАСТОТНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ – див. ІДЕНТИФІКАЦІЯ РАДІОЧАСТОТНА

200 РАМКОВА СТРАТЕГІЯ МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС (STRATEGIC FRAMEWORK FOR CUSTOMS COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND THE EU)
201 РАМКОВІ СТАНДАРТИ ВСЕСВІТНЬОЇ МИТНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ (FRAMEWORK OF STANDARDS OF THE WORLD CUSTOMS ORGANIZATION)
201 РАНГИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ (RANKS OF CIVIL SERVANTS)
202 РАФАЛЬШТЕТТЕНСЬКИЙ МИТНИЙ СТАТУТ (RAFFELSTETTEN CUSTOMS REGULATIONS)
202 РАХУНОК-ПРОФОРМА (PROFORMA INVOICE)
203 РАХУНОК-СПЕЦИФІКАЦІЯ (SPECIFIED ACCOUNT)
203 РАХУНОК-ФАКТУРА (INVOICE)
204 РЕВЕРС (REVERSE)
204 РЕВОЛЬВЕР СИСТЕМИ НАГАНА (NAGANT M1895 REVOLVER)
204 РЕГІОНАЛЬНА СОРТУВАЛЬНА СТАНЦІЯ – див. СТАНЦІЯ ЦЕНТРАЛЬНА СОРТУВАЛЬНА
204 РЕГІОНАЛЬНИЙ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ – див. РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ РЕГІОНАЛЬНИЙ
204 РЕГЛАМЕНТ ТЕХНІЧНИЙ (TECHNICAL REGULATION)
205 РЕГУЛЮВАННЯ (REGULATION)
205 РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (FOREIGN TRADE REGULATION)
206 РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НЕТАРИФНЕ – див. ЗАХОДИ НЕТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД
206 РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТАРИФНЕ – див. ЗАХОДИ ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД
206 РЕГУЛЮВАННЯ МИТНЕ (CUSTOMS REGULATION)
207 РЕГУЛЮВАННЯ МИТНО-ТАРИФНЕ (CUSTOMS TARIFF REGULATION)
207 РЕЄСТР ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ – див. ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ
207 РЕЄСТР МІСЦЬ ЗБЕРІГАННЯ – див. ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР МІСЦЬ ЗБЕРІГАННЯ
207 РЕЄСТР НАЦІОНАЛЬНОГО КУЛЬТУРНОГО НАДБАННЯ – див. ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР НАЦІОНАЛЬНОГО КУЛЬТУРНОГО НАДБАННЯ
207 РЕЄСТР ОБ`ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ МИТНИЙ – див. МИТНИЙ РЕЄСТР ОБ`ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
207 РЕЄСТР ОТРИМУВАЧІВ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ – див. ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ОТРИМУВАЧІВ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ
207 РЕЄСТР ПІДПРИЄМСТВ, ДОПУЩЕНИХ ДО ЕЛЕКТРОННОГО ДЕКЛАРУВАННЯ (REGISTER OF ENTERPRISES ADMITTED TO ELECTRONIC DECLARATION)
208 РЕЄСТР ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ – див. ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ (ЄДРПОУ)
208 РЕЄСТР УПОВНОВАЖЕНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАТОРІВ – див. ЄДИНИЙ РЕЄСТР УПОВНОВАЖЕНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАТОРІВ (ЄРУЕО)
208 РЕЄСТР ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ТА ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ – див. ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ТА ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ (ЄДР)
208 РЕЄСТРАТОР (САМОПИСЕЦЬ) БОРТОВИЙ (SELF-RECORDING DEVICE)
208 РЕЄСТРАЦІЯ НА МИТНИЦІ – див. АКРЕДИТАЦІЯ (РЕЄСТРАЦІЯ, ОБЛІК) НА МИТНИЦІ
208 РЕЖИМ (REGIME)
209 РЕЖИМ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ (FREE TRADE REGIME)
209 РЕЖИМ ЗОНИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ (REGIME OF CUSTOMS CONTROL AREA)
210 РЕЖИМ МИТНИЙ (CUSTOMS REGIME)
210 РЕЖИМ МИТНИЙ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ (CUSTOMS REGIME OF DUTY-FREE TRADE)
211 РЕЖИМ МИТНИЙ ВІДМОВИ НА КОРИСТЬ ДЕРЖАВИ (CUSTOMS REGIME OF REFUSAL FROM GOODS IN PROFIT OF STATE)
211 РЕЖИМ МИТНИЙ ВІЛЬНОЇ МИТНОЇ ЗОНИ (CUSTOMS REGIME OF FREE CUSTOMS ZONE)
212 РЕЖИМ МИТНИЙ ЕКСПОРТУ (CUSTOMS REGIME OF EXPORT)
213 РЕЖИМ МИТНИЙ ЗНИЩЕННЯ АБО РУЙНУВАННЯ (CUSTOMS REGIME OF DESTRUCTION)
213 РЕЖИМ МИТНИЙ ІМПОРТУ (ВИПУСК ДЛЯ ВІЛЬНОГО ОБІГУ) (CUSTOMS REGIME OF IMPORT (RELEASE FOR FREE CIRCULATION))
214 РЕЖИМ МИТНИЙ МИТНОГО СКЛАДУ (CUSTOMS REGIME OF CUSTOMS WAREHOUSE)
215 РЕЖИМ МИТНИЙ ПЕРЕРОБКИ ЗА МЕЖАМИ МИТНОЇ ТЕРИТОРІЇ (CUSTOMS REGIME OF OUTWARD PROCESSING)
216 РЕЖИМ МИТНИЙ ПЕРЕРОБКИ НА МИТНІЙ ТЕРИТОРІЇ (CUSTOMS REGIME OF INWARD PROCESSING)
218 РЕЖИМ МИТНИЙ РЕЕКСПОРТУ (CUSTOMS REGIME OF RE-EXPORTATION)

219 РЕЖИМ МИТНИЙ РЕІМПОРТУ (CUSTOMS REGIME OF RE-IMPORTATION)
219 РЕЖИМ МИТНИЙ ТИМЧАСОВОГО ВВЕЗЕННЯ (CUSTOMS REGIME OF TEMPORARY IMPORTATION)
221 РЕЖИМ МИТНИЙ ТИМЧАСОВОГО ВИВЕЗЕННЯ (CUSTOMS REGIME OF TEMPORARY EXPORTATION)
222 РЕЖИМ МИТНИЙ ТРАНЗИТУ (CUSTOMS REGIME OF TRANSIT)
223 РЕЖИМ МИТНОГО ЛІЦЕНЗІЙНОГО СКЛАДУ (REGIME OF BONDED WAREHOUSE)
224 РЕЖИМ НАЙБІЛЬШОГО СПРИЯННЯ (MOST FAVORED NATION TREATMENT)
224 РЕЖИМ НАЦІОНАЛЬНИЙ (NATIONAL TREATMENT)
225 РЕЖИМ ПРАВОВИЙ (LEGAL REGIME)
225 РЕЖИМ СПЕЦІАЛЬНИЙ І ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ДЛЯ НАЙМЕНШ РОЗВИНЕНИХ КРАЇН (SPECIAL AND DIFFERENTIAL TREATMENT FOR THE LEAST DEVELOPED COUNTRIES)
225 РЕЖИМИ МИТНІ ЄС (CUSTOMS REGIMES OF THE EU)
226 РЕЗЕРВ У МИТНІЙ СЛУЖБІ КАДРОВИЙ (PERSONNEL RESERVE IN THE CUSTOMS SERVICE)
226 РЕЗЕРВНА ВАЛЮТА – див. ВАЛЮТА РЕЗЕРВНА
226 РЕЗИДЕНТ (RESIDENT)
227 РЕЙС ЛІТЕРНИЙ (LETTER FLIGHT)
227 РЕЙТЕРН МИХАЙЛО ХРИСТОФОРОВИЧ (REITERN MYKHAILO KHRYSTOFOROVYCH)
228 РЕЙТИНГ ПОКАЗНИКІВ РОБОТИ МИТНИХ ОРГАНІВ (RATING OF THE PERFORMANCE INDICATORS OF CUSTOMS BODIES)
229 РЕКОНСИГНАЦІЯ (RECONSIGNMENT)
229 РЕЛЬЄФ (RELIEF)
230 РЕМОНТ (REPAIR)
230 РЕНІ – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «РЕНІ», УКРАЇНА
230 РЕНІ – див. ПОРТ РЕНІ
230 РЕНТГЕНОІНТРОСКОПІЧНА СИСТЕМА «ПОЛІСКАН-4» – див. ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ ТЕХНІЧНІ
230 РЕПРЕССАЛІЇ (REPRISALS)
230 РЕСКРИПТ СТЕФАНА БАТОРІЯ ВІД 13 ТРАВНЯ 1577 РОКУ (RESCRIPT OF STEFAN BATORY OF MAY 13, 1577)
231 РЕТОРСІЇ (RETORSIONS)
232 РЕФАКЦІЯ (REFACTION/TRET)
232 РЕФЛЕКСИ БЕЗУМОВНІ (UNCONDITIONED REFLEX)
232 РЕФРИЖЕРАТОР (REFRIGERATOR)
232 РЕЧІ ОСОБИСТІ (PERSONAL BELONGINGS)
233 РЕЧОВИНА РАДІОАКТИВНА (RADIOACTIVE SUBSTANCE)
234 РЕЧОВИНИ ВИБУХОВІ (EXPLOSIVES)
234 РЕЧОВИНИ ВИБУХОВІ ІНІЦІЮЮЧІ (INITIATING EXPLOSIVES)
235 РЕЧОВИНИ ОТРУЙНІ СИЛЬНОДІЮЧІ (HIGHLY TOXIC SUBSTANCES)
236 РЕЧОВИНИ ПСИХОТРОПНІ (PSYCHOTROPIC SUBSTANCES)
236 РИБНЕ МИТО – див. МИТО РИБНЕ
236 РИЗИК ВАЛЮТНИЙ (CURRENCY RISK)
237 РИЗИК У МИТНІЙ СПРАВІ (RISK IN CUSTOMS AFFAIRS)
237 РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ РЕГІОНАЛЬНИЙ (REGIONAL RISK MANAGEMENT)
238 РИЗИКОЛОГІЯ (RISKOLOGY)
239 РИЗЬКИЙ ВІЛЬНИЙ ПОРТ – див. ПОРТ «РИЗЬКИЙ ВІЛЬНИЙ ПОРТ»
239 РИСУНОК (DRAWING)
239 РІВЕНЬ ІМПОРТУ ТРИГЕРНИЙ (TRIGGER LEVEL OF IMPORT)
239 РІВЕНЬ ПРОТЕКЦІОНІЗМУ – див. СТАВКА МИТА ЕФЕКТИВНА
239 РІВЕНЬ СТАВКИ МИТА СЕРЕДНЬОЗВАЖЕНИЙ (WEIGHTED AVERAGE RATE OF DUTY)
240 РІВНЕМІР УЛЬТРАЗВУКОВИЙ ПОРТАТИВНИЙ «УУП1-П1» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (ПОРТАТИВНІ)
240 РІВНЕНСЬКА МИТНИЦЯ (RIVNE CUSTOMS HOUSE)
242 РІВНІ ЛОГІСТИЧНОГО СЕРВІСУ (LEVEL OF LOGISTICS SERVICE)
242 РІЗАНА (РЄЗАНА) (RIZANA)
242 РІЗЦЕВА ГРАВЮРА – див. ГРАВЮРА РІЗЦЕВА
242 РІКАРДО ДАВИД (DAVID RICARDO)
244 РІЧКОВА НАКЛАДНА – див. НАКЛАДНА РІЧКОВА
244 РІЧКОВИЙ ТРАНСПОРТ – див. ТРАНСПОРТ РІЧКОВИЙ
244 РІШЕННЯ З МИТНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ АДМІНІСТРАТИВНЕ (ADMINISTRATIVE DECISION ON CUSTOMS OFFENSES)
245 РІШЕННЯ ПОПЕРЕДНЄ (PRELIMINARY DECISION)
245 РІШЕННЯ ПРО КЛАСИФІКАЦІЮ ТОВАРІВ ЗГІДНО З УКТ ЗЕД ПОПЕРЕДНЄ (PRELIMINARY DECISION ON CLASSIFICATION OF GOODS UNDER UKRAINIAN CLASSIFICATION OF GOODS OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY (UCGFEA))
246 РІШЕННЯ ПРО КОРИГУВАННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ТОВАРІВ (DECISION ON THE ADJUSTMENT OF CUSTOMS VALUE OF GOODS)

247 РІШЕННЯ ПРО КРАЇНУ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ ПОПЕРЕДНЄ (PRELIMINARY DECISION ON THE STATE OF ORIGIN)
248 РОБОЧА ГРУПА З ПИТАНЬ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ, ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯМ НАРКОТИКІВ (WORKING GROUP ON COMBATING TERRORISM, ORGANIZED CRIME AND DRUG TRAFFICKING)
248 РОБОЧА ПРОГРАМА ДОХІЙСЬКА – див. ДОХІЙСЬКА РОБОЧА ПРОГРАМА
248 РОБОЧИЙ ЧАС ПОСАДОВИХ ОСІБ МИТНИХ ОРГАНІВ – див. ЧАС РОБОЧИЙ ПОСАДОВИХ ОСІБ МИТНИХ ОРГАНІВ
248 РОДОЛІТ (RHODOLITE)
248 РОДОНІТ (RHODONITE)
249 РОЗПИСКА ДОКОВА (DOCK RECEIPT)
249 РОЗПИСКА ПРО ОТРИМАННЯ ТОВАРУ (RECEIPT OF GOODS)
249 РОЗПИСКА ТАЛЬМАНСЬКА (TALMAN RECEIPT)
249 РОЗПИСКА ШТУРМАНСЬКА (MATE'S RECEIPT)
250 РОЗПІЗНАВАЛЬНИЙ ЗНАК МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ – див. ЗНАК РОЗПІЗНАВАЛЬНИЙ МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ
250 РОЗРАХУНКИ СУМ ВИТРАТ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ ТА ЇХ ВІДШКОДУВАННЯ – див. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ РОЗРАХУНКІВ СУМ ВИТРАТ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ ТА ЇХ ВІДШКОДУВАННЯ
250 РОЗРАХУНКОВІ ДОКУМЕНТИ – див. ДОКУМЕНТИ РОЗРАХУНКОВІ
250 РОЗРАХУНОК ЦІНИ (КАЛЬКУЛЯЦІЯ) ТОВАРУ (PRICE CALCULATION OF GOODS)
250 РОЗСЛІДУВАННЯ СЛУЖБОВЕ (OFFICIAL INVESTIGATION)
250 РОЗСЛІДУВАННЯ СЛУЖБОВЕ В МИТНІЙ СЛУЖБІ (OFFICIAL INVESTIGATION IN CUSTOMS SERVICE)
252 РОЗСТРОЧЕННЯ СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ (DEFERRAL OF CUSTOMS PAYMENTS)
252 РОЛКЕР (ROLL ON ROLL OFF)
253 РОСІЙСЬКИЙ РУБЛЬ – див. РУБЛЬ РОСІЙСЬКИЙ
253 РОТАЦІЯ КАДРІВ (ROTATION OF STAFF)
254 РОТАЦІЯ КАДРІВ У МИТНИХ ОРГАНАХ (ROTATION OF STAFF IN CUSTOMS BODIES)
254 РОТТЕРДАМ – див. ПОРТ РОТТЕРДАМ
254 РОЯЛТІ (ROYALTY)
254 РОЯЛЬ (GRAND PIANO)
255 РУБІН (RUBY)
255 РУБЛЕВЕ МИТО – див. МИТО РУБЛЕВЕ
255 РУБЛЬ РОСІЙСЬКИЙ (RUSSIAN RUBLE)
257 РУССО АНРІ ЖЮЛЬЄН ФЕЛІКС (HENRI JULIEN FÉLIX ROUSSEAU)
257 РУХОМЕ МАЙНО. – див. МАЙНО РУХОМЕ
257 РУЧНА ПОКЛАЖА – див. ПОКЛАЖА РУЧНА

С

258 САМОА – див. ЗОНА ОФШОРНА САМОА
258 САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНА СЛУЖБА УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
258 САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ ВИСНОВОК – див. СЕРТИФІКАТ ГІГІЄНІЧНИЙ (САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ ВИСНОВОК)
258 САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ
258 САНКТ-ПЕТЕРБУРГ – див. ПОРТ САНКТ-ПЕТЕРБУРГ
258 САПФІР (SAPPHIRE)
258 САУТГЕМПТОН – див. ПОРТ САУТГЕМПТОН
258 СВІДОК У СПРАВІ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ (WITNESS IN THE CASE OF VIOLATION OF CUSTOMS REGULATIONS)
259 СВІДОЦТВО (CERTIFICATE/LICENCE)
259 СВІДОЦТВО ВЕТЕРИНАРНЕ (VETERINARY HEALTH CERTIFICATE)
260 СВІДОЦТВО ПРО ДОПУЩЕННЯ ДОРОЖНЬОГО ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ДО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ ПІД МИТНИМИ ПЕЧАТКАМИ ТА ПЛОМБАМИ (CERTIFICATE OF APPROVAL OF ROAD VEHICLE FOR TRANSPORTATION OF GOODS UNDER CUSTOMS SEALS AND STAMPS)
261 СВІДОЦТВО ПРО ЗВІЛЬНЕННЯ (EXEMPTION CERTIFICATE)
262 СВІДОЦТВО ПРО НАРОДЖЕННЯ (BIRTH CERTIFICATE)
262 СВІДОЦТВО ПРО РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ В ОРГАНАХ ДАІ УКРАЇНИ (CERTIFICATE OF REGISTRATION OF A VEHICLE IN THE TRAFFIC POLICE OF UKRAINE)
263 СВІДОЦТВО СКЛАДСЬКЕ (FIATA WAREHOUSE RECEIPT – FIATA FWR)
263 СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ (WORLD TRADE ORGANIZATION – WTO)
264 СВОБОДА ТРАНЗИТУ (FREEDOM OF TRANSIT)
265 СЕВАСТОПОЛЬСЬКА МИТНИЦЯ (SEVASTOPOL CUSTOMS HOUSE)

266 СЕЙШЕЛЬСЬКІ ОСТРОВИ – див. ЗОНА ОФШОРНА СЕЙШЕЛЬСЬКІ ОСТРОВИ
266 СЕКРЕТАРІАТ ФЕДЕРАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИХ ДОХОДІВ БРАЗИЛІЇ – див. МИТНИЦЯ БРАЗИЛІЇ
266 СЕЛЕКТИВНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІ́ЗМ СЕЛЕКТИ́ВНИЙ (ЗАХИСНИЙ)
266 СЕЛЕКТИВНІСТЬ ПРОФІЛЮ РИЗИКУ (RISK PROFILE SELECTIVITY)
267 СЕНТ-ВІНСЕНТ І ГРЕНАДІНИ – див. ЗОНА ОФШОРНА СЕНТ-ВІНСЕНТ І ГРЕНАДІНИ
267 СЕНТ-КІТС І НЕВІС (СЕНТ-КРІСТОФЕР І НЕВІС) – див. ЗОНА ОФШОРНА СЕНТ-КІТС І НЕВІС (СЕНТ-КРІСТОФЕР І НЕВІС)
267 СЕНТ-ЛЮСІЯ – див. ЗОНА ОФШОРНА СЕНТ-ЛЮСІЯ
267 СЕРВІТУТ МИТНИЙ (CUSTOMS SERVITUDE)
267 СЕРЕДНЬОЗВАЖЕНИЙ РІВЕНЬ СТАВКИ МИТА – див. РІВЕНЬ СТАВКИ МИТА СЕРЕДНЬОЗВАЖЕНИЙ
267 СЕРЕЖКИ (EARRINGS)
267 СЕРІЯ ВИДАНЬ «МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ» (SERIES OF PUBLICATIONS «CUSTOMS AFFAIRS IN UKRAINE»)
268 СЕРТИФІКАТ (CERTIFICATE)
268 СЕРТИФІКАТ ВАГОВИЙ (WEIGHT CERTIFICATE)
268 СЕРТИФІКАТ ВАГОВИЙ ІНТЕРМОДАЛЬНИЙ ВАНТАЖОВІДПРАВНИКА (SHIPPER'S INTERMODAL WEIGHT CERTIFICATE – FIATA SIC)
269 СЕРТИФІКАТ ВЕТЕРИНАРНИЙ МІЖНАРОДНИЙ (INTERNATIONAL VETERINARY HEALTH CERTIFICATE)
269 СЕРТИФІКАТ ВІДПОВІДНОСТІ (CERTIFICATE OF CONFORMITY)
269 СЕРТИФІКАТ ГІГІЄНІЧНИЙ (САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ ВИСНОВОК) (HYGIENIC CERTIFICATE (SANITARY-EPIDEMIOLOGICAL CONCLUSION))
270 СЕРТИФІКАТ ЕКСПЕДИТОРА ЩОДО ОТРИМАННЯ ВАНТАЖУ (FORWARDER'S CERTIFICATE OF RECEIPT – FIATA FCR)
271 СЕРТИФІКАТ ЕКСПЕДИТОРА ПРО ТРАНСПОРТУВАННЯ ВАНТАЖУ (FORWARDER'S CERTIFICATE OF TRANSPORT – FIATA FCT)
271 СЕРТИФІКАТ З ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТОВАРІВ З УКРАЇНИ ЗА ФОРМОЮ «EUR.1» (EUR.1 MOVEMENT CERTIFICATE FOR GOODS FROM UKRAINE)
272 СЕРТИФІКАТ ІМПОРТНИЙ МІЖНАРОДНИЙ (INTERNATIONAL IMPORT CERTIFICATE)
272 СЕРТИФІКАТ КАРАНТИННИЙ (QUARANTINE CERTIFICATE)
273 СЕРТИФІКАТ КІНЦЕВОГО СПОЖИВАЧА (END USER CERTIFICATE)
274 СЕРТИФІКАТ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ УПАКУВАННЯ (PACKAGING QUALITY CERTIFICATE)
274 СЕРТИФІКАТ ПІДТВЕРДЖЕННЯ ДОСТАВКИ (DELIVERY CONFIRMATION CERTIFICATE)
275 СЕРТИФІКАТ ПРО ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ (CERTIFICATE OF ORIGIN)
275 СЕРТИФІКАТ ПРО РЕГІОНАЛЬНЕ НАЙМЕНУВАННЯ ТОВАРУ (REGIONAL APPELLATION CERTIFICATE)
276 СЕРТИФІКАТ УПОВНОВАЖЕНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ОПЕРАТОРА (AUTHORIZED ECONOMIC OPERATOR CERTIFICATE)
277 СЕРТИФІКАТ ФІТОСАНІТАРНИЙ МІЖНАРОДНИЙ (INTERNATIONAL PHYTOSANITARY CERTIFICATE)
278 СЕРТИФІКАТ ФІТОСАНІТАРНИЙ ТА СЕРТИФІКАТ ФІТОСАНІТАРНИЙ НА РЕЕКСПОРТ В УКРАЇНІ (PHYTOSANITARY CERTIFICATE AND PHYTOSANITARY CERTIFICATE FOR RE-EXPORTATION IN UKRAINE)
279 СЕРТИФІКАТ ЯКОСТІ (CERTIFICATE OF QUALITY)
279 СЕРТИФІКАТ ЯКОСТІ ЕКСПОРТНИЙ (CERTIFICATE OF QUALITY FOR EXPORT)
280 СЕРТИФІКАЦІЯ (CERTIFICATION)
281 СЕРТИФІКАЦІЯ І КОНТРОЛЬ ЗА ВВЕЗЕННЯМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ (CERTIFICATION AND CONTROL OF AGRICULTURAL PRODUCTS IMPORTATION)
282 СЕСТЕРЦІЙ (SESTERTIUS)
282 СИВАШ – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ПІВНІЧНОКРИМСЬКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА «СИВАШ», УКРАЇНА
282 СИЛА НЕПЕРЕБОРНА (ФОРС-МАЖОР) (FORCE MAJEURE)
283 СИЛЬНОДІЮЧІ ОТРУЙНІ РЕЧОВИНИ – див. РЕЧОВИНИ ОТРУЙНІ СИЛЬНОДІЮЧІ
283 СИНГАПУР – див. ПОРТ СИНГАПУР
283 «СИНГАПУРСЬКІ ПИТАННЯ» («SINGAPORE ISSUES»)
283 СИНТЕТИЧНЕ КАМІННЯ – див. КАМІННЯ СИНТЕТИЧНЕ
283 СИРОВИНА ДАВАЛЬНИЦЬКА (CUSTOMER SUPPLIED RAW MATERIALS)
284 СИСТЕМА (SYSTEM)
284 СИСТЕМА «SAFE-TIR» (SAFE-TIR SYSTEM)
285 СИСТЕМА АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ АВТОМАТИЗОВАНА – див. АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ (АСАУР)

285 СИСТЕМА ВІДЕОКОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНА (INFORMATION AND TELECOMMUNICATION SYSTEM OF VIDEOCONTROL OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
286 СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ОБЛІКУ ТОВАРІВ (SYSTEM OF ELECTRONIC RECORD OF GOODS)
286 СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ПІДТВЕРДЖЕННЯ ДОСТАВКИ «SAFE-TIR» – див. СИСТЕМА «SAFE-TIR»
286 СИСТЕМА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ З ФУНКЦІЄЮ «ВІДЕОАНАЛІТИКИ» (VIDEO SURVEILLANCE SYSTEM WITH «VIDEO ANALYTICS» FUNCTION)
286 СИСТЕМА КОДУВАННЯ (CODING SYSTEM)
287 СИСТЕМА МИТНА (CUSTOMS SYSTEM)
288 СИСТЕМА МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ГРОМАДЯНАМИ, ДВОКАНАЛЬНА – див. ДВОКАНАЛЬНА СИСТЕМА МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ГРОМАДЯНАМИ
288 СИСТЕМА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНА «ІНСПЕКТОР-2006» – див. АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ «ІНСПЕКТОР-2006»
288 СИСТЕМА НОВА КОМП`ЮТЕРИЗОВАНА ТРАНЗИТНА – див. НОВА КОМП'ЮТЕРИЗОВАНА ТРАНЗИТНА СИСТЕМА
288 СИСТЕМА ОБРОБКИ МИТНИХ ДАНИХ АВТОМАТИЗОВАНА – див. АВТОМАТИЗОВАНА СИСТЕМА ОБРОБКИ МИТНИХ ДАНИХ (АСОМД)
288 СИСТЕМА ОПИСУ ТА КОДУВАННЯ ТОВАРІВ ГАРМОНІЗОВАНА – див. ГАРМОНІЗОВАНА СИСТЕМА ОПИСУ ТА КОДУВАННЯ ТОВАРІВ
288 СИСТЕМА ПОПЕРЕДНЬОГО ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПЕРЕСУВАННЯ ВАНТАЖІВ (ADVANCE CARGO INFORMATION SYSTEM – ACIS)
289 СИСТЕМА ПОРТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА ІНФОРМАЦІЙНА – див. ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ПОРТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА
289 СИСТЕМА ПРЕФЕРЕНЦІЙ ГЕНЕРАЛЬНА – див. ГЕНЕРАЛЬНА (ЗАГАЛЬНА) СИСТЕМА ПРЕФЕРЕНЦІЙ
289 СИСТЕМА ПРОБ ЗОЛОТНИКОВА (ZOLOTNIK SAMPLING SYSTEM)
289 СИСТЕМА ПРОБ КАРАТНА (CARAT SAMPLING SYSTEM)
289 СИСТЕМА ПРОБ ЛОТОВА (LOT SAMPLING SYSTEM)
290 СИСТЕМА ПРОБ МЕТРИЧНА (METRIC SAMPLING SYSTEM)
290 СИСТЕМА РЕЄСТРАЦІЇ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЇ ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ (ECONOMIC OPERATOR'S REGISTRATION AND INDENTIFICATION SCHEME – EORI)
290 СИСТЕМА СЕРТИФІКАЦІЇ – див. ДЕРЖАВНА СИСТЕМА СЕРТИФІКАЦІЇ
290 СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ (RISK MANAGEMENT SYSTEM)
291 СИСТЕМА ЦІЛЬОВИХ ЗОН (SYSTEM OF TARGET ZONES)
291 СИСТЕМИ ВІЗУАЛЬНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ОПТИЧНІ ПРИСТРОЇ ТА ПРИЛАДИ (VISUAL OBSERVATION SYSTEMS, OPTICAL DEVICES AND INSTRUMENTS)
292 СИЯКАТ (SIIAKAT)
292 СКЛАД БОНДОВИЙ (BOUNDED WAREHOUSE)
293 СКЛАД МИТНИЙ (CUSTOMS WAREHOUSE)
293 СКЛАД МИТНОГО ОРГАНУ – див. СКЛАДИ МИТНИХ ОРГАНІВ
293 СКЛАД СОЛЯНИЙ – див. СОЛЯНИЙ СКЛАД
293 СКЛАД ТИМЧАСОВОГО ЗБЕРІГАННЯ (TEMPORARY WAREHOUSE)
295 СКЛАДИ МИТНИХ ОРГАНІВ (WAREHOUSES OF CUSTOMS BODIES)
296 СКЛАДНІ МИТНІ ТАРИФИ – див. ТАРИФИ МИТНІ СКЛАДНІ
296 СКЛАДСЬКА КВИТАНЦІЯ – див. КВИТАНЦІЯ СКЛАДСЬКА
296 СКЛАДСЬКЕ ПРАВО – див. ПРАВО СКЛАДСЬКЕ
296 СКЛАДСЬКЕ СВІДОЦТВО – див. СВІДОЦТВО СКЛАДСЬКЕ
296 СКОМАРОВСЬКИЙ ВОЛОДИМИР ВОЛОДИМИРОВИЧ (SKOMAROVS'KYI VOLODYMYR VOLODYMYROVYCH)
297 СКРИПКА (VIOLIN)
297 СКРИПКА СТРАДИВАРІ (STRADIVARIUS VIOLIN)
298 СКУЛЬПТУРА (SCULPTURE)
298 СЛАВУТИЧ – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «СЛАВУТИЧ», УКРАЇНА
298 СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ (SECURITY SERVICE OF UKRAINE)
299 СЛУЖБА ВЕТЕРИНАРНА ТА ФІТОСАНІТАРНА УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА ВЕТЕРИНАРНА ТА ФІТОСАНІТАРНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
299 СЛУЖБА ДЕРЖАВНА (CIVIL SERVICE)
299 СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ АВІАЦІЙНА– див. ДЕРЖАВНА АВІАЦІЙНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

299 СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ З КОНТРОЛЮ ЗА НАРКОТИКАМИ – див. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З КОНТРОЛЮ ЗА НАРКОТИКАМИ

300 СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ З ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ – див. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

300 СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ – див. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

300 СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ КАЗНАЧЕЙСЬКА – див. ДЕРЖАВНА КАЗНАЧЕЙСЬКА СЛУЖБА УКРАЇНИ

300 СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ МЕТРОЛОГІЧНА – див. МЕТРОЛОГІЧНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

300 СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ РЕЄСТРАЦІЙНА – див. ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЙНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

300 СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ СПЕЦІАЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ ТА ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ – див. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СПЕЦІАЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ ТА ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ

300 СЛУЖБА ДЕРЖАВНА УКРАЇНИ ФІСКАЛЬНА – див. ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

300 СЛУЖБА ДЕРЖАВНИХ ДОХОДІВ РЕСПУБЛІКИ ЛАТВІЯ – див. МИТНИЦЯ ЛАТВІЇ

300 СЛУЖБА ЕКСПОРТНОГО КОНТРОЛЮ УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ЕКСПОРТНОГО КОНТРОЛЮ УКРАЇНИ

300 СЛУЖБА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ

300 СЛУЖБА МИТНА УКРАЇНИ – див. МИТНИЦЯ УКРАЇНИ

300 СЛУЖБА МИТНОГО КОНТРОЛЮ ІСЛАНДІЇ – див. МИТНИЦЯ ІСЛАНДІЇ

300 СЛУЖБА МИТНОГО КОНТРОЛЮ КОСТА-РІКИ – див. МИТНИЦЯ КОСТА-РІКИ

300 СЛУЖБА ПОДАТКОВА УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ

300 СЛУЖБА ПРИКОРДОННА УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА ПРИКОРДОНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

300 СЛУЖБА САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНА УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНА САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

300 СЛУЖБОВА ДЕЛІКТНІСТЬ ПОСАДОВИХ ОСІБ МИТНИХ ОРГАНІВ – див. ДЕЛІКТНІСТЬ СЛУЖБОВА ПОСАДОВИХ ОСІБ МИТНИХ ОРГАНІВ

300 СЛУЖБОВА ПЕРЕВІРКА – див. ПЕРЕВІРКА СЛУЖБОВА

300 СЛУЖБОВЕ ПОСВІДЧЕННЯ ПРАЦІВНИКА МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. ПОСВІДЧЕННЯ ПРАЦІВНИКА МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ СЛУЖБОВЕ

300 СЛУЖБОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ – див. РОЗСЛІДУВАННЯ СЛУЖБОВЕ

300 СЛУЖБОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ У МИТНІЙ СЛУЖБІ – див. РОЗСЛІДУВАННЯ СЛУЖБОВЕ В МИТНІЙ СЛУЖБІ

300 СЛУЖБОВЕЦЬ ДЕРЖАВНИЙ (CIVIL SERVANT)

301 СЛУЖБОВІ СОБАКИ – див. СОБАКИ СЛУЖБОВІ

301 СЛУХАННЯ ЛІЧБИ (HEARING OF ACCOUNTING)

301 СМАРАГД (EMERALD)

302 СМЕРФІНГ (SMURFING)

302 СМІТ АДАМ (ADAM SMITH)

304 СОБАКИ СЛУЖБОВІ (SERVICE DOGS)

304 СОБОЛЄВ МИХАЙЛО МИКОЛАЙОВИЧ (SOBOLEV MYKHAYLO MYKOLAYOVYCH)

305 СОЛОВКОВ ЮРІЙ ПЕТРОВИЧ (SOLOVKOV YURIY PETROVYCH)

306 СОЛОМКА МАКОВА (POPPY STRAW)

306 СОЛЯНА КОМОРА – див. КОМОРА СОЛЯНА

306 СОЛЯНЕ МИТО – див. МИТО СОЛЯНЕ

306 СОЛЯНИЙ СКЛАД (SALT WAREHOUSE)

307 СОЛЯНИЙ ШЛЯХ (SALT WAY)

307 СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ – див. ЗАХИСТ ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ СОЦІАЛЬНИЙ

307 СОЮЗ АРАБСЬКОГО МАГРИБУ (ARAB MAGHREB UNION – AMU)

307 СОЮЗ ЕКОНОМІЧНИЙ (ECONOMIC UNION)

308 СОЮЗ МИТНИЙ (CUSTOMS UNION)

309 СОЮЗ МИТНИЙ ПІВНІЧНОНІМЕЦЬКИЙ – див. ПІВНІЧНОНІМЕЦЬКИЙ МИТНИЙ СОЮЗ

309 СПАНІЄЛЬ (SPANIEL)

309 СПЕЦИФІКАЦІЯ (SPECIFICATION)

310 СПЕЦИФІЧНЕ МИТО – див. МИТО СПЕЦИФІЧНЕ

310 СПЕЦИФІЧНИЙ АКЦИЗ – див. АКЦИЗ СПЕЦИФІЧНИЙ

310 СПЕЦІАЛІЗОВАНА ЛАБОРАТОРІЯ З ПИТАНЬ ЕКСПЕРТИЗИ ТА ДОСЛІДЖЕНЬ (SPECIALIZED LABORATORY ON EXPERTISE AND RESEARCH)

311 СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ПІДПРИЄМСТВО – ОРГАНІЗАТОР МИТНОГО АУКЦІОНУ – див. ПІДПРИЄМСТВО-ОРГАНІЗАТОР МИТНОГО АУКЦІОНУ

311 СПЕЦІАЛІЗОВАНІ МИТНІ ОРГАНИ (SPECIALIZED CUSTOMS BODIES)

311 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА ВІЛЬНА (ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА)

311 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «АЗОВ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «АЗОВ», УКРАЇНА
311 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «АЛАБУГА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «АЛАБУГА», РОСІЯ
311 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «АЛТАЙСЬКА ДОЛИНА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «АЛТАЙСЬКА ДОЛИНА», РОСІЯ
311 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «АСТАНА – НОВЕ МІСТО» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «АСТАНА – НОВЕ МІСТО», КАЗАХСТАН
311 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «БАЙКАЛЬСЬКА ГАВАНЬ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «БАЙКАЛЬСЬКА ГАВАНЬ», РОСІЯ
311 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «БІРЮЗОВА КАТУНЬ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «БІРЮЗОВА КАТУНЬ», РОСІЯ
311 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «БУРАБАЙ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «БУРАБАЙ», КАЗАХСТАН
311 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ВОРОТА БАЙКАЛУ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ВОРОТА БАЙКАЛУ», РОСІЯ
311 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ДЖЕНЕРАЛ ПІКО» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ДЖЕНЕРАЛ ПІКО», АРГЕНТИНА
311 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ДОНЕЦЬК» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ДОНЕЦЬК», УКРАЇНА
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ДУБНА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ДУБНА», РОСІЯ
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «БАТАН» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «БАТАН», ФІЛІППІНИ
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «ДУДДАР» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «ДУДДАР», ПАКИСТАН
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «КАРАЧІ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «КАРАЧІ», ПАКИСТАН
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «РІСАЛПУР» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «РІСАЛПУР», ПАКИСТАН
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «САЙНДАК» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «САЙНДАК», ПАКИСТАН
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «СІЯЛКОТ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ЕКСПОРТНОЇ ПЕРЕРОБКИ «СІЯЛКОТ», ПАКИСТАН
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЗАКАРПАТТЯ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЗАКАРПАТТЯ», УКРАЇНА
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЗАМБОАНГА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЗАМБОАНГА», ФІЛІППІНИ
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЗЕЛЕНОГРАД» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЗЕЛЕНОГРАД», РОСІЯ
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ ⍰НІНГБО⍰» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ ⍰НІНГБО⍰», КИТАЙ
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ ⍰ЩЕНТУ⍰» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ ⍰ЩЕНТУ⍰», КИТАЙ
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ІНТЕРПОРТ КОВЕЛЬ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ІНТЕРПОРТ КОВЕЛЬ», УКРАЇНА
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «КАГАЯН» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «КАГАЯН», ФІЛІППІНИ
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «КАНДЛА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «КАНДЛА», ІНДІЯ
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «КЛАРК» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «КЛАРК», ФІЛІППІНИ
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «КОЧІН» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «КОЧІН», ІНДІЯ
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЛИПЕЦЬК» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЛИПЕЦЬК», РОСІЯ
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «МИКОЛАЇВ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «МИКОЛАЇВ», УКРАЇНА
312 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «МОРСЬКИЙ ПОРТ ⍰АКТАУ⍰» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «МОРСЬКИЙ ПОРТ ⍰АКТАУ⍰», КАЗАХСТАН
313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «НАЙДА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «НАЙДА», ІНДІЯ

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ОНТУСТІК» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ОНТУСТІК», КАЗАХСТАН

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ПАВЛОДАР» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ПАВЛОДАР», КАЗАХСТАН

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ПАРК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ» («ПАРК ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ) – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ПАРК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ» («ПАРК ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»), КАЗАХСТАН

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ПОРТ КРИМ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ПОРТ КРИМ», УКРАЇНА

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ПОРТО-ФРАНКО» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ПОРТО-ФРАНКО», УКРАЇНА

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «РЕНІ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «РЕНІ», УКРАЇНА

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «САНКТ-ПЕТЕРБУРГ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «САНКТ-ПЕТЕРБУРГ», РОСІЯ

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «САНТАКРУЗ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «САНТАКРУЗ», ІНДІЯ

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «САРИАРКА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «САРИАРКА», КАЗАХСТАН

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «СЛАВУТИЧ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «СЛАВУТИЧ», УКРАЇНА

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «СОВЄТСКАЯ ГАВАНЬ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «СОВЄТСКАЯ ГАВАНЬ», РОСІЯ

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «СУЕЦЬКА СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «СУЕЦЬКА СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА», ЄГИПЕТ

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ТА ВІЛЬНИЙ ПОРТ «САБІК БЕЙ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ТА ВІЛЬНИЙ ПОРТ «САБІК БЕЙ», ФІЛІППІНИ

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ТАМІЛ НАДУ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ТАМІЛ НАДУ», ІНДІЯ

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ТИТАНОВА ДОЛИНА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ТИТАНОВА ДОЛИНА», РОСІЯ

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ТОЛЬЯТТІ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ТОЛЬЯТТІ», РОСІЯ

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ТОМСЬК» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ТОМСЬК», РОСІЯ

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ТИПУ «КУРОРТОПОЛІС ТРУСКАВЕЦЬ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ТИПУ «КУРОРТОПОЛІС ТРУСКАВЕЦЬ», УКРАЇНА

313 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ТУФО 54» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ТУФО 54», ОБ'ЄДНАНІ АРАБСЬКІ ЕМІРАТИ

314 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ТЯНЬЦЗИНСЬКА ЗОНА ЕКОНОМІЧНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ТЯНЬЦЗИНСЬКА ЗОНА ЕКОНОМІЧНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ», КИТАЙ

314 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «УЛЬЯНОВСЬК-ВОСТОЧНИЙ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «УЛЬЯНОВСЬК-ВОСТОЧНИЙ», РОСІЯ

314 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ФАЛЬТА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ФАЛЬТА», ІНДІЯ

314 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ХОРГОС-СХІДНІ ВОРОТА» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ХОРГОС-СХІДНІ ВОРОТА», КАЗАХСТАН

314 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЦИНЬХУАНДАОСЬКА ЗОНА ЕКОНОМІЧНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЦИНЬХУАНДАОСЬКА ЗОНА ЕКОНОМІЧНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ», КИТАЙ

314 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЧЖАНЬЦЗЯНСЬКА ЗОНА ЕКОНОМІЧНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЧЖАНЬЦЗЯНСЬКА ЗОНА ЕКОНОМІЧНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ», КИТАЙ

314 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЧЖУХАЙ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЧЖУХАЙ», КИТАЙ

314 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЯВОРІВ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЯВОРІВ», УКРАЇНА

314 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЯНЬТАЙСЬКА ЗОНА ЕКОНОМІЧНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЯНЬТАЙСЬКА ЗОНА ЕКОНОМІЧНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ», КИТАЙ

314 СПЕЦІАЛЬНА МИТНА СТАТИСТИКА – див. СТАТИСТИКА МИТНА СПЕЦІАЛЬНА
314 СПЕЦІАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЩОДО ОСІБ, ЯКІ ПРЕТЕНДУЮТЬ НА ЗАЙНЯТТЯ ПОСАД, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКОНАННЯМ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ – див. ПЕРЕВІРКА ЩОДО ОСІБ, ЯКІ ПРЕТЕНДУЮТЬ НА ЗАЙНЯТТЯ ПОСАД, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКОНАННЯМ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ
314 СПЕЦІАЛЬНА ПІВНІЧНОКРИМСЬКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «СИВАШ» – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА ПІВНІЧНОКРИМСЬКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА «СИВАШ», УКРАЇНА
314 СПЕЦІАЛЬНА ПРЕДСТАВНИЦЬКА КАРТКА ДЛЯ ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕБУВАННЯ – див. КАРТКА ПРЕДСТАВНИЦЬКА СПЕЦІАЛЬНА ДЛЯ ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕБУВАННЯ
314 СПЕЦІАЛЬНЕ МИТО – див. МИТО СПЕЦІАЛЬНЕ
314 СПЕЦІАЛЬНИЙ І ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ РЕЖИМ ДЛЯ НАЙМЕНШ РОЗВИНЕНИХ КРАЇН – див. РЕЖИМ СПЕЦІАЛЬНИЙ І ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ДЛЯ НАЙМЕНШ РОЗВИНЕНИХ КРАЇН
314 СПЕЦІАЛЬНІ ЗАСОБИ САМООБОРОНИ – див. ЗАСОБИ САМООБОРОНИ СПЕЦІАЛЬНІ
314 СПЕЦІАЛЬНІ ЗВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
314 СПЕЦІАЛЬНІ ЗВАННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ – див. ЗВАННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ СПЕЦІАЛЬНІ
314 СПЕЦІАЛЬНІ ПРАВА ЗАПОЗИЧЕННЯ (SPECIAL DRAWING RIGHTS – SDR)
315 СПЕЦІАЛЬНІ СПРОЩЕННЯ – див. СПРОЩЕННЯ СПЕЦІАЛЬНІ
315 СПИРТ ЕТИЛОВИЙ (ETHANOL)
315 СПИСКИ МИТНІ (CUSTOMS LISTS)
316 СПИСОК БІЛИЙ – див. «БІЛИЙ СПИСОК»
316 СПИСОК ЗЕЛЕНИЙ – див. «ЗЕЛЕНИЙ СПИСОК»
316 СПИСОК ПРАЦІВНИКА РОСІЙСЬКОЇ МИТНИЦІ АТЕСТАЦІЙНИЙ (ФОРМУЛЯРНИЙ) – див. АТЕСТАЦІЙНИЙ (ФОРМУЛЯРНИЙ) СПИСОК ПРАЦІВНИКА РОСІЙСЬКОЇ МИТНИЦІ
316 СПИСОК ТОВАРІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ МІНІМАЛЬНИЙ – див. МІНІМАЛЬНИЙ СПИСОК ТОВАРІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ
316 СПИСОК ЧОРНИЙ – див. «ЧОРНИЙ СПИСОК»
316 СПІВДРУЖНІСТЬ ДОМІНІКИ – див. ЗОНА ОФШОРНА СПІВДРУЖНІСТЬ ДОМІНІКИ
316 СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ (COMMONWEALTH OF INDEPENDENT STATES)
317 СПІВРОБІТНИЦТВО З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ МІЖНАРОДНЕ (INTERNATIONAL COLLABORATION ON ISSUES OF THE STATE CUSTOMS AFFAIRS)
318 СПІВУЧАСТЬ У ЗЛОЧИНІ (COMPLICITY)
318 СПІЛКА ВЕТЕРАНІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (VETERANS UNION OF THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
318 СПІЛКА ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ – див. ПРОФЕСІЙНА СПІЛКА ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ
318 СПІЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ СПІЛЬНИЙ
319 «СПІЛЬНИЙ РИНОК» – див. ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО («СПІЛЬНИЙ РИНОК»)
319 СПІЛЬНИЙ ТРАНЗИТ – див. ТРАНЗИТ СПІЛЬНИЙ
319 СПЛАТА ЄДИНОГО ЗБОРУ, ЯКИЙ СПРАВЛЯЄТЬСЯ У ПУНКТАХ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – див. ПОРЯДОК СПЛАТИ ЄДИНОГО ЗБОРУ, ЯКИЙ СПРАВЛЯЄТЬСЯ У ПУНКТАХ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ
319 СПЛАТА МИТА І ПОДАТКІВ ПОПЕРЕДНЯ (ADVANCE PAYMENT OF DUTIES AND TAXES)
319 СПЛАТА МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ – див. ПОРЯДОК І ФОРМИ СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ
319 СПОЛУЧЕННЯ ЗАЛІЗНИЧНЕ МІЖНАРОДНЕ (INTERNATIONAL RAIL TRAFFIC)
319 СПОРТИВНА ЗБРОЯ – див. ЗБРОЯ СПОРТИВНА
319 СПРАВА МИТНА (CUSTOMS AFFAIRS)
320 СПРИЯННЯ ЕКСПОРТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ (STATE SUPPORT FOR EXPORT ACTIVITIES)
321 СПРИЯННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПІД ЧАС ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН (PROMOTING THE PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS WHEN MOVING GOODS ACROSS THE CUSTOMS BORDER)
321 СПРОЩЕНА ПРОЦЕДУРА ЗНИЩЕННЯ ТОВАРІВ – див. ПРОЦЕДУРА ЗНИЩЕННЯ ТОВАРІВ СПРОЩЕНА
321 СПРОЩЕНИЙ МИТНИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ МИТНИЙ СПРОЩЕНИЙ
321 СПРОЩЕННЯ СПЕЦІАЛЬНІ (SPECIAL FACILITATIONS)
322 СРІБЛЯНИК (СРІБНИК) (SRIBLIANYK)
323 СТАВКА МИТА (DUTY RATE)
323 СТАВКА МИТА ЕФЕКТИВНА (EFFECTIVE TARIFF RATE)

324 СТАВКА МИТА ЗВ'ЯЗАНА (TARIFF BINDINGS)
324 СТАВКА МИТА НОМІНАЛЬНА (NOMINAL TARIFF RATE)
324 СТАВКИ МИТА АВТОНОМНІ (AUTONOMOUS RATES OF DUTY)
325 СТАВКИ МИТА ПІЛЬГОВІ (PREFERENTIAL CUSTOMS DUTIES)
325 СТАВКИ МИТА ПОВНІ (FULL CUSTOMS DUTIES)
325 СТАВКИ МИТА ПРЕФЕРЕНЦІЙНІ (PREFERENTIAL TARIFF RATES)
326 СТАВКИ ТАРИФІВ ПІКОВІ – див. ПІКИ ТАРИФНІ (СТАВКИ ТАРИФІВ ПІКОВІ)
326 СТАЛІЙНИЙ ЧАС – див. ЧАС СТАЛІЙНИЙ
326 СТАЛІЯ – див. ЧАС СТАЛІЙНИЙ
326 СТАМАТАЄНКО (СТАМАТЕНКО) ЄВСТАФІЙ (STAMATAIENKO YEVSTAFII)
327 СТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ВІД 26 ЧЕРВНЯ 1990 РОКУ – див. КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КНИЖКИ АТА ВІД 26 ЧЕРВНЯ 1990 РОКУ (СТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ).
327 СТАНДАРТ ДЕРЖАВНИЙ (ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ – ДСТУ) – див. ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ (ДСТУ)
327 СТАНДАРТ ООН ДЛЯ ЕЛЕКТРОННОГО ОБМІНУ ДАНИМИ З УПРАВЛІННЯ, ТОРГІВЛІ І ТРАНСПОРТУ – див. ЕДІФАКТ
327 СТАНДАРТИ ВСЕСВІТНЬОЇ МИТНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ – див. РАМКОВІ СТАНДАРТИ ВСЕСВІТНЬОЇ МИТНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
327 СТАНДАРТНА МІЖНАРОДНА ТОРГОВА КЛАСИФІКАЦІЯ ООН (STANDARD INTERNATIONAL TRADE CLASSIFICATION OF UN)
328 СТАНКОВА ГРАФІКА – див. ГРАФІКА СТАНКОВА
328 СТАНКОВИЙ ЖИВОПИС – див. ЖИВОПИС СТАНКОВИЙ
328 СТАНЦІЯ ПРИКОРДОННА ПЕРЕДАВАЛЬНА (BORDER TRANSFER STATION)
328 СТАНЦІЯ ЦЕНТРАЛЬНА СОРТУВАЛЬНА (CENTRAL SORTING STATION)
328 СТАТИСТИКА МИТНА (CUSTOMS STATISTICS)
329 СТАТИСТИКА МИТНА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ (CUSTOMS STATISTICS OF FOREIGN TRADE)
329 СТАТИСТИКА МИТНА СПЕЦІАЛЬНА (SPECIAL CUSTOMS STATISTICS)
330 СТАТИСТИЧНА ВАРТІСТЬ ТОВАРУ – див. ВАРТІСТЬ ТОВАРУ СТАТИСТИЧНА
330 СТАТИСТИЧНИЙ ДОКУМЕНТ З ЕКСПОРТУ – див. ДОКУМЕНТ СТАТИСТИЧНИЙ З ЕКСПОРТУ
330 СТАТИСТИЧНИЙ ДОКУМЕНТ З ІМПОРТУ – див. ДОКУМЕНТ СТАТИСТИЧНИЙ З ІМПОРТУ
330 СТАТУС ТОВАРІВ МИТНИЙ (CUSTOMS STATUS OF GOODS)
330 СТАТУТ МИТНИЙ СРСР 1924 РОКУ – див. МИТНИЙ СТАТУТ СРСР 1924 РОКУ
330 СТАТУТ НОВОТОРГОВИЙ 1667 РОКУ – див. НОВОТОРГОВИЙ СТАТУТ 1667 РОКУ
330 СТАТУТ ПО АЗІЙСЬКЙ ТОРГІВЛІ ВІД 30 ТРАВНЯ 1817 РОКУ – див. МИТНИЙ СТАТУТ ПО АЗІЙСЬКІЙ ТОРГІВЛІ ВІД 30 ТРАВНЯ 1817 РОКУ
330 СТАТУТ РАФАЛЬШТЕТТЕНСЬКИЙ МИТНИЙ – див. РАФАЛЬШТЕТТЕНСЬКИЙ МИТНИЙ СТАТУТ
330 СТАТУТ ТОРГОВИЙ 1653 РОКУ – див. ТОРГОВИЙ СТАТУТ 1653 РОКУ
330 СТАТУТИ ЛИТОВСЬКІ (1529, 1566, 1588 РОКІВ) – див. ЛИТОВСЬКІ СТАТУТИ (1529, 1566, 1588 РОКІВ)
330 СТИВІДОР (STEVEDORE)
331 СТИМУЛЮЮЧИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІЗМ СТИМУЛЮЮЧИЙ (ЕКСПОРТНИЙ)
331 СТРАНДРЕЙТЕР (STRANDREITER)
331 СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У МИТНІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ – див. УПРАВЛІННЯ У МИТНІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ СТРАТЕГІЧНЕ
331 СТРАТЕГІЯ МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС – див. РАМКОВА СТРАТЕГІЯ МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС
331 СТРІЧКА ТРАНЗИТНА НОМЕРНА (NUMBERED TRANSIT TAPE)
332 СТРОК ГАРАНТІЙНИЙ (WARRANTY PERIOD)
332 СТРОК СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ (TERM OF PAYMENT OF CUSTOMS DUTIES)
333 СТУПІНЬ РИЗИКУ ТОВАРІВ, ЩО ІМПОРТУЮТЬСЯ ТА/АБО ЕКСПОРТУЮТЬСЯ (DEGREE OF RISK OF IMPORTED AND/OR EXPORTED GOODS)
333 СТЯГНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНЕ (ADMINISTRATIVE PUNISHMENT)
334 СТЯГНЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНІ (DISCIPLINARY PUNISHMENT)
334 СТЯГНЕННЯ ЗА ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ АДМІНІСТРАТИВНЕ (ADMINISTRATIVE PENALTY FOR CUSTOMS OFFENCES)
335 СУБ'ЄКТ ВИГОДОНАБУВАЧ – див. ВИГОДОНАБУВАЧ
335 СУБ'ЄКТ ВИГОДОТРАНСПОРТУЮЧИЙ – див. «ТРАНЗИТЕР» (ВИГОДОТРАНСПОРТУЮЧИЙ СУБ'ЄКТ)
335 СУБ'ЄКТ ВИГОДОФОРМУЮЧИЙ – див. «ПОДАТКОВА ЯМА» (ВИГОДОФОРМУЮЧИЙ СУБ'ЄКТ)

335 СУБ'ЄКТ КОНФЛІКТУ (SUBJECT OF CONFLICT)
336 СУБ'ЄКТИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ENTITIES ENGAGED IN FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES)
336 СУБ'ЄКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОЇ СПРАВИ (AGENTS OF ORGANIZING AND ENFORCEMENT OF CUSTOMS AFFAIRS)
336 СУБ'ЄКТИ ПРОФІЛАКТИКИ ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ (SUBJECTS OF PREVENTION OF CUSTOMS VIOLATIONS)
336 СУБСИДІЯ (SUBSIDY)
337 СУБСИДІЯ ЕКСПОРТНА (SUBSIDY ON EXPORT)
337 СУБСИДОВАНИЙ ІМПОРТ – див. ІМПОРТ СУБСИДОВАНИЙ
337 СУБСТИТУТИ (SUBSTITUTES)
337 СУВЕРЕНІТЕТ МИТНИЙ (CUSTOMS SOVEREIGNTY)
338 СУДНО (SHIP)
338 СУДНО ВАНТАЖНО-ПАСАЖИРСЬКЕ (PASSENGER AND CARGO VESSEL)
339 СУДНО ЗАКОРДОННОГО ПЛАВАННЯ (FOREIGN-GOING SHIP)
340 СУДНО ЛІНІЙНЕ (LEAD SHIP)
340 СУДНО ПАСАЖИРСЬКЕ (PASSENGER SHIP)
340 СУДНО ПОВІТРЯНЕ (AIRCRAFT)
341 СУДНО ПОВІТРЯНЕ ВАНТАЖНЕ (CARGO AIRCRAFT)
341 СУДНО ТАНКЕРНЕ (ТАНКЕР) (TANKER SHIP (TANKER))
342 СУДНОВА КНИГА УКРАЇНИ (VESSEL REGISTER OF UKRAINE)
342 СУДНОВА РОЛЬ (CREW LIST)
342 СУДНОВИЙ РЕЄСТР УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНИЙ СУДНОВИЙ РЕЄСТР УКРАЇНИ
342 СУЕЦЬКА СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «СУЕЦЬКА СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА», ЄГИПЕТ
342 СУМСЬКА МИТНИЦЯ (SUMY CUSTOMS HOUSE)
344 СУПРОВІДНИЙ ТРАНЗИТНИЙ ДОКУМЕНТ – див. ДОКУМЕНТ ТРАНЗИТНИЙ СУПРОВІДНИЙ
345 СУПРОВОДЖУВАНИЙ БАГАЖ – див. БАГАЖ СУПРОВОДЖУВАНИЙ
345 СУПУТНИКОВА СИСТЕМА НАВІГАЦІЇ «LOWRANCE IFINDER H20 GPS» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ
345 «СУТИЧКА З ФІНЛЯНДСЬКИМИ КОНТРАБАНДИСТАМИ» («CLASH WITH FINNISH SMUGGLERS»)
345 СУХЕ МИТО – див. МИТО СУХЕ
345 «СУХИЙ ПОРТ» – див. ТЕХНОЛОГІЯ «СУХИЙ ПОРТ» («СУХОПУТНИЙ ПОРТ»
345 СУХОПУТНА ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ – див. ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ СУХОПУТНА
345 СФЕРА ПОДАТКОВО-МИТНА (TAX AND CUSTOMS SPHERE)
346 СХЕМА ТЕХНОЛОГІЧНА (PROCESS SCHEME)
346 СХЕМА ТЕХНОЛОГІЧНА З ОБМІНУ ПОПЕРЕДНЬОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ (PROCESS SCHEME ON THE EXCHANGE OF PRELIMINARY INFORMATION)
346 СХЕМА ТІНЬОВА МИТНА (SHADOW CUSTOMS SCHEME)
348 СХЕМИ ТІНЬОВІ МИТНІ ПРИ ІМПОРТІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ (SHADOW CUSTOMS SCHEMES AT IMPORTATION OF VEHICLES)
349 СХІДНА МИТНИЦЯ – див. ДОНЕЦЬКА МИТНИЦЯ

Т

350 ТАЄМНИЦЯ ДЕРЖАВНА (NATIONAL SECURITY INFORMATION/STATE SECRET)
351 ТАЙМШІТ (TIMESHEET)
351 ТАЙНИК (HIDING PLACE)
352 ТАЛАНТ (TALENT)
353 ТАЛЬМАН (TALLYMAN)
353 ТАЛЬМАНСЬКА РОЗПИСКА – див. РОЗПИСКА ТАЛЬМАНСЬКА
353 ТАМГА (TAMGA)
354 ТАНКЕРНЕ СУДНО (ТАНКЕР) – див. СУДНО ТАНКЕРНЕ (ТАНКЕР)
354 ТАРИФ МИТНИЙ (CUSTOMS TARIFF)
355 ТАРИФ МИТНИЙ АВТОНОМНИЙ (AUTONOMOUS CUSTOMS TARIFF)
355 ТАРИФ МИТНИЙ АМСТЕРДАМСЬКИЙ – див. ТОРГ АМСТЕРДАМСЬКИЙ
355 ТАРИФ МИТНИЙ ГЕТЬМАНА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (1654 РОКУ) (CUSTOMS TARIFF OF HETMAN BOHDAN KHMEL'NYTS'KYI)
355 ТАРИФ МИТНИЙ ГЕТЬМАНА ІВАНА СКОРОПАДСЬКОГО (CUSTOMS TARIFF OF HETMAN IVAN SCOROPADS'KYI)
356 ТАРИФ МИТНИЙ ЗАБОРОННИЙ (RESTRICTIVE CUSTOMS TARIFF)
356 ТАРИФ МИТНИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СПІВТОВАРИСТВА (COMMON CUSTOMS TARIFF OF THE EUROPEAN COMMUNITY)
357 ТАРИФ МИТНИЙ ІНТЕГРОВАНИЙ (INTEGRATED CUSTOMS TARIFF)
357 ТАРИФ МИТНИЙ КОНВЕНЦІЙНИЙ (ДОГОВІРНИЙ) (CONVENTIONAL (CONTRACTUAL) CUSTOMS TARIFF)

357 ТАРИФ МИТНИЙ МИТНОГО СОЮЗУ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ, РЕСПУБЛІКИ КАЗАХСТАН ТА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ (CUSTOMS TARIFF OF THE CUSTOMS UNION OF BELARUS, KAZAKHSTAN AND RUSSIA)
358 ТАРИФ МИТНИЙ ПОДВІЙНИЙ (DOUBLE CUSTOMS TARIFF)
358 ТАРИФ МИТНИЙ УКРАЇНИ (CUSTOMS TARIFF OF UKRAINE)
358 ТАРИФИ ВИСОКІ – див. МЕГАТАРИФИ
358 ТАРИФИ МИТНІ СКЛАДНІ (COMPLEX CUSTOMS TARIFFS)
359 ТАРИФНА ЕСКАЛАЦІЯ – див. ЕСКАЛАЦІЯ МИТНОГО ТАРИФУ (ЕСКАЛАЦІЯ ТАРИФНА)
359 ТАРИФНА КВОТА – див. КВОТА ТАРИФНА
359 ТАРИФНА КОНСОЛІДАЦІЯ – див. ЗВ'ЯЗУВАННЯ ТАРИФНЕ (КОНСОЛІДАЦІЯ ТАРИФНА)
359 ТАРИФНА ЛІНІЯ – див. ЛІНІЯ ТАРИФНА
359 ТАРИФНА МИТНА ПОСТУПКА (ЗОБОВ'ЯЗАННЯ) – див. ПОСТУПКА МИТНА ТАРИФНА (ЗОБОВ'ЯЗАННЯ)
359 ТАРИФНА ПІЛЬГА – див. ПІЛЬГА ТАРИФНА
359 ТАРИФНЕ ЗВ'ЯЗУВАННЯ – див. ЗВ'ЯЗУВАННЯ ТАРИФНЕ (КОНСОЛІДАЦІЯ ТАРИФНА)
359 ТАРИФНИЙ БАР'ЄР – див. БАР'ЄР ТАРИФНИЙ
359 ТАРИФНИЙ ЕКВІВАЛЕНТ – див. ЕКВІВАЛЕНТ ТАРИФНИЙ
359 ТАРИФНИЙ КОНТИНГЕНТ – див. КОНТИНГЕНТ ТАРИФНИЙ
359 ТАРИФНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ – див. ПРОТЕКЦІОНІЗМ ТАРИФНИЙ
359 ТАРИФНІ ПІКИ – див. ПІКИ ТАРИФНІ (СТАВКИ ТАРИФІВ ПІКОВІ)
359 ТАТАРО-МОНГОЛЬСЬКЕ ЯРМО: ПОДАТКОВЕ ТА МИТНЕ СТЯГНЕННЯ (TATAR-MONGOL YOKE: TAX AND CUSTOMS COLLECTION)
360 ТВІР АУДІОВІЗУАЛЬНИЙ (AUDIOVISUAL WORK)
360 ТЕЛЕВІЗІЙНА СИСТЕМА ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ У ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЯХ «СОВА» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ)
360 ТЕНГОБОРСЬКИЙ ЛЮДВИГ ВАЛЕРІАНОВИЧ (TENHOBORSKYI LIUDVYH VALERIANOVYCH)
361 ТЕНЬГЕ КАЗАХСТАНЬСЬКИЙ (KAZAKHSTAN TENGE)
361 ТЕПЛОВІЗОР «FANTOM IR» – див. СИСТЕМИ ВІЗУАЛЬНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ОПТИЧНІ ПРИСТРОЇ ТА ПРИЛАДИ
361 ТЕРИТОРІЯ МИТНА (CUSTOMS TERRITORY)
362 ТЕРИТОРІЯ МИТНА ЄС (EU CUSTOMS TERRITORY)
362 ТЕРИТОРІЯ МИТНА МИТНОГО СОЮЗУ БІЛОРУСІ, КАЗАХСТАНУ І РОСІЇ (CUSTOMS TERRITORY OF THE CUSTOMS UNION OF BELARUS, KAZAKHSTAN AND RUSSIA)
363 ТЕРИТОРІЯ МИТНА УКРАЇНИ (CUSTOMS TERRITORY OF UKRAINE)
363 ТЕРИТОРІЯ ПРИКОРДОННА (BORDER TERRITORY)
364 ТЕРКС І КАЙКОС – див. ЗОНА ОФШОРНА ТЕРКС І КАЙКОС
364 ТЕРМІНАЛ КОНТЕЙНЕРНИЙ (CONTAINER TERMINAL)
364 ТЕРМІНАЛ МИТНИЙ (CUSTOMS TERMINAL)
365 ТЕРМІНОЛОГІЯ МИТНА (CUSTOMS TERMINOLOGY)
365 ТЕРНОПІЛЬСЬКА МИТНИЦЯ (TERNOPIL CUSTOMS HOUSE)
366 ТЕРРАКОТА (TERRACOTTA)
367 ТЕСТЕР ДІАМАНТІВ «JEMII» – див. ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТЕХНІЧНІ
367 ТЕСТЕР ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ «ПРОБА-М» – див. ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТЕХНІЧНІ
367 ТЕСТЕР ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ «ТЕСТ» – див. ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТЕХНІЧНІ
367 ТЕХНІКА ВІЙСЬКОВА (MILITARY EQUIPMENT)
367 ТЕХНІЧНИЙ РЕГЛАМЕНТ – див. РЕГЛАМЕНТ ТЕХНІЧНИЙ
367 ТЕХНІЧНІ БАР'ЄРИ – див. БАР'ЄРИ ТЕХНІЧНІ
367 ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ – див. ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ ТЕХНІЧНІ
367 ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ – див. ЗАСОБИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ТЕХНІЧНІ
367 ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ – див. ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТЕХНІЧНІ
367 ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ – див. ЗАСОБИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТЕХНІЧНІ (ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ – ТЗМК)
368 ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ОПЕРАТИВНОЇ ДІАГНОСТИКИ ДОКУМЕНТІВ – див. ЗАСОБИ ОПЕРАТИВНОЇ ДІАГНОСТИКИ ДОКУМЕНТІВ ТЕХНІЧНІ
368 ТЕХНОЛОГІЇ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ (MILITARY TECHNOLOGIES)
368 ТЕХНОЛОГІЇ У МИТНІЙ СПРАВІ ІНФОРМАЦІЙНІ (INFORMATION TECHNOLOGIES IN CUSTOMS AFFAIRS)

369 ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОСЛУГИ – див. КАРТКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПОСЛУГИ ТЕХНОЛОГІЧНА
369 ТЕХНОЛОГІЧНА СХЕМА – див. СХЕМА ТЕХНОЛОГІЧНА
369 ТЕХНОЛОГІЧНА СХЕМА З ОБМІНУ ПОПЕРЕДНЬОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ – див. СХЕМА ТЕХНОЛОГІЧНА З ОБМІНУ ПОПЕРЕДНЬОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ
369 ТЕХНОЛОГІЯ «ВІДДАЛЕНИЙ ВИПУСК ТОВАРІВ» («REMOTE RELEASE OF GOODS» TECHNOLOGY)
369 ТЕХНОЛОГІЯ «КОДЕНТІФАЙ» (CODENTIFY TECHNOLOGY)
370 ТЕХНОЛОГІЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ (TECHNOLOGY OF CUSTOMS CONTROL)
370 ТЕХНОЛОГІЯ «СУХИЙ ПОРТ» («СУХОПУТНИЙ ПОРТ») («DRY PORT (LAND PORT)» TECHNOLOGY)
371 ТИМЧАСОВА МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ – див. ДЕКЛАРАЦІЯ МИТНА ТИМЧАСОВА
371 ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ОСОБИСТОГО КОРИСТУВАННЯ – див. ВВЕЗЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ОСОБИСТОГО КОРИСТУВАННЯ ТИМЧАСОВЕ
371 ТИМЧАСОВЕ ВИВЕЗЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ – див. ВИВЕЗЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ ТИМЧАСОВЕ
371 ТИМЧАСОВЕ ВИЛУЧЕННЯ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ І ДОКУМЕНТІВ – див. ВИЛУЧЕННЯ ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ І ДОКУМЕНТІВ ТИМЧАСОВЕ
371 ТИМЧАСОВЕ ЗБЕРІГАННЯ – див. ЗБЕРІГАННЯ ТИМЧАСОВЕ
371 ТИМЧАСОВІ ЗОНИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ – див. ЗОНИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТИМЧАСОВІ
371 ТИПОВИЙ ЗАКОН ПРО ЕЛЕКТРОННУ ТОРГІВЛЮ (MODEL LAW ON ELECTRONIC COMMERCE)
372 ТІНЬОВА МИТНА СХЕМА – див. СХЕМА ТІНЬОВА МИТНА
372 ТІНЬОВІ МИТНІ СХЕМИ ПРИ ІМПОРТІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ – див. СХЕМИ ТІНЬОВІ МИТНІ ПРИ ІМПОРТІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ
372 ТОВАР (COMMODITY)
372 ТОВАР ЄДИНИЙ НЕПОДІЛЬНИЙ (SINGLE INDIVISIBLE COMMODITY)
372 ТОВАР ІДЕНТИЧНИЙ (IDENTICAL COMMODITY)
373 ТОВАР ІНОЗЕМНИЙ – див. ТОВАРИ ІНОЗЕМНІ
373 ТОВАР КОНТРАФАКТНИЙ – див. ТОВАРИ КОНТРАФАКТНІ
373 ТОВАР ПІДАКЦИЗНИЙ – див. ТОВАРИ ПІДАКЦИЗНІ
373 ТОВАР УКРАЇНСЬКИЙ – див. ТОВАРИ УКРАЇНСЬКІ
373 ТОВАРИ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ (MILITARY GOODS)
373 ТОВАРИ «ГРУПИ ПРИКРИТТЯ» (GOODS OF THE «COVERING GROUP»)
373 ТОВАРИ «ГРУПИ РИЗИКУ» (GOODS OF THE «HIGH-RISK GROUP»)
374 ТОВАРИ, ЗАБОРОНЕНІ ДО ВВЕЗЕННЯ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ (GOODS PROHIBITED FOR IMPORTATION INTO THE CUSTOMS TERRITORY OF UKRAINE)
375 ТОВАРИ ІНОЗЕМНІ (FOREIGN GOODS)
375 ТОВАРИ КОНТРАФАКТНІ (COUNTERFEIT GOODS)
375 ТОВАРИ КОНТРОЛЬОВАНІ (CONTROLLED GOODS)
376 ТОВАРИ «КРИТИЧНОГО ІМПОРТУ» (GOODS OF «CRITICAL IMPORTS»)
377 ТОВАРИ ПІДАКЦИЗНІ (EXCISABLE GOODS)
377 ТОВАРИ ПОДВІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ (DUAL-USE GOODS)
378 ТОВАРИ ПОДІБНІ (АНАЛОГІЧНІ) (SIMILAR (ANALOGOUS) GOODS)
378 ТОВАРИ У ВІЛЬНОМУ ОБІГУ (GOODS IN FREE CIRCULATION)
379 ТОВАРИ УКРАЇНСЬКІ (UKRAINIAN GOODS)
379 ТОВАРИ ЦІЛЬОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ (PURPOSE MADE GOODS)
380 ТОВАРИ, ЩО ВВОЗЯТЬСЯ В РАМКАХ ПРИКОРДОННОГО ОБІГУ (GOODS IMPORTED AS FRONTIER TRAFFIC)
380 ТОВАРИ, ЩО ЗАБОРОНЕНІ ДО ВИВЕЗЕННЯ (ПЕРЕСИЛАННЯ) ГРОМАДЯНАМИ ЗА МЕЖІ МИТНОЇ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ (GOODS THAT ARE PROHIBITED FOR EXPORTATION (CARRIAGE) BY CITIZENS OUTSIDE THE CUSTOMS TERRITORY OF UKRAINE)
381 ТОВАРИСТВА ГОСПОДАРСЬКІ (ECONOMIC COMPANY)
381 ТОВАРНА ГРУПА – див. ГРУПА ТОВАРНА
381 ТОВАРНА НАКЛАДНА – див. НАКЛАДНА ТОВАРНА
381 ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА БРЮССЕЛЬСЬКА – див. БРЮССЕЛЬСЬКА ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА

381 ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ КОМБІНОВАНА – див. КОМБІНОВАНА НОМЕНКЛАТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
381 ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА ЖЕНЕВСЬКА – див. ЖЕНЕВСЬКА НОМЕНКЛАТУРА (ЖЕНЕВСЬКА ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА)
382 ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА ЗЕД – див. НОМЕКЛАТУРА ТОВАРНА ЗЕД
382 ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ КРАЇН – ЧЛЕНІВ РАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ВЗАЄМОДОПОМОГИ ЄДИНА – див. ЄДИНА ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ КРАЇН – ЧЛЕНІВ РАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ВЗАЄМОДОПОМОГИ (ЄТН ЗТ РЕВ)
382 ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА МИТНА БРЮССЕЛЬСЬКА – див. БРЮССЕЛЬСЬКА МИТНА НОМЕНКЛАТУРА
382 ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА «МІНІМАЛЬНІЙ СПИСОК ТОВАРІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ» – див. МІНІМАЛЬНІЙ СПИСОК ТОВАРІВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ
382 ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА РАДИ МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА – див. НОМЕНКЛАТУРА РАДИ МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
382 ТОВАРНИЙ ЗНАК – див. ЗНАК ТОВАРНИЙ
382 ТОВАРНО-ТРАНСПОРТНА НАКЛАДНА МІЖНАРОДНА – див. НАКЛАДНА ТОВАРНО-ТРАНСПОРТНА МІЖНАРОДНА
382 ТОВАРОСУПРОВІДНІ ДОКУМЕНТИ – див. ДОКУМЕНТИ ТОВАРОСУПРОВІДНІ
382 ТОКСИЧНА ЗБРОЯ – див. ЗБРОЯ ТОКСИЧНА
382 ТОННАЖ (TONNAGE)
382 ТОННАЖ БРУТТО-РЕЄСТРОВИЙ (GROSS REGISTERED TONNAGE)
382 ТОННАЖ НЕТТО-РЕЄСТРОВИЙ (NET REGISTERED TONNAGE)
382 ТОПАЗ (TOPAZ)
383 ТОРГ АМСТЕРДАМСЬКИЙ (AMSTERDAM BARGAIN)
383 ТОРГІВЛЯ БЕЗМИТНА – див. «БЕЗМИТНА ТОРГІВЛЯ»
383 ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ МОРСЬКА ТА РІЧКОВА (SEA AND RIVER TRADE OF ZAPORIZHIAN SICH)
384 ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ СУХОПУТНА (LAND TRADE OF ZAPORIZHIAN SICH)
384 ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ ТРАНЗИТНА (TRANSIT TRADE OF ZAPORIZHIAN SICH)
385 ТОРГІВЛЯ ЗУСТРІЧНА (COUNTER TRADE)
386 ТОРГІВЛЯ ЛІЦЕНЗІЙНА (LICENSE TRADE)
386 ТОРГІВЛЯ ТРАНЗИТНА (TRANSIT TRADE)
386 ТОРГОВА ЕКСПАНСІЯ – див. ЕКСПАНСІЯ ТОРГОВА
386 ТОРГОВА МИТНА ПОСТУПКА – див. ПОСТУПКА МИТНА ТАРИФНА (ЗОБОВ'ЯЗАННЯ)
386 ТОРГОВЕ МИТО – див. МИТО ТОРГОВЕ
387 ТОРГОВЕ МОРЕПЛАВАННЯ – див. МОРЕПЛАВАННЯ ТОРГОВЕ
387 ТОРГОВЕЛЬНА МАРКА – див. МАРКА ТОРГОВЕЛЬНА
387 ТОРГОВЕЛЬНІ БАГАТОСТОРОННІ ПЕРЕГОВОРИ – див. ПЕРЕГОВОРИ ТОРГОВЕЛЬНІ БАГАТОСТОРОННІ
387 ТОРГОВИЙ ЗНАК – див. ЗНАК ТОРГОВИЙ
387 ТОРГОВИЙ СТАТУТ 1653 РОКУ (TRADE STATUTE OF 1653)
387 ТОРГОВИЙ ШЛЯХ «ІЗ ВАРЯГ У ГРЕКИ» (TRADE ROUTE FROM THE VARANGIANS TO THE GREEKS)
388 ТОРГОВІ ДОГОВОРИ ТА УГОДИ – див. ДОГОВОРИ ТА УГОДИ ТОРГОВІ
388 ТОРГОВІ МИТНІ ЗБОРИ В ЗАПОРІЗЬКІЙ СІЧІ – див. ЗБОРИ МИТНІ ТОРГОВІ В ЗАПОРІЗЬКІЙ СІЧІ
388 ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ (CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY OF UKRAINE)
389 ТРАНЗИТ (TRANSIT)
389 ТРАНЗИТ ВНУТРІШНІЙ (INTERNAL TRANSIT)
390 ТРАНЗИТ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ ТЕРИТОРІЄЮ УКРАЇНИ (TRANSIT OF CULTURAL VALUES THROUGH THE TERRITORY OF UKRAINE)
390 ТРАНЗИТ ПРОХІДНИЙ (EXTERNAL TRANSIT)
390 ТРАНЗИТ СПІЛЬНИЙ (COMMON TRANSIT)
391 «ТРАНЗИТЕР» (ВИГОДОТРАНСПОРТУЮЧИЙ СУБ'ЄКТ) («TRANSITER» (BENEFIT TRANSPORTING SUBJECT))
391 ТРАНЗИТНА ДЕРЖАВА – див. ДЕРЖАВА ТРАНЗИТНА
391 ТРАНЗИТНА ЗОНА АЕРОПОРТУ – див. ЗОНА ТРАНЗИТНА АЕРОПОРТУ
391 ТРАНЗИТНА НОМЕРНА СТРІЧКА – див. СТРІЧКА ТРАНЗИТНА НОМЕРНА
391 ТРАНЗИТНА ТОРГІВЛЯ – див. ТОРГІВЛЯ ТРАНЗИТНА
391 ТРАНЗИТНА ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ – див. ТОРГІВЛЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ ТРАНЗИТНА
391 ТРАНЗИТНЕ МИТО – див. МИТО ТРАНЗИТНЕ
391 ТРАНЗИТНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ ТРАНЗИТНИЙ
391 ТРАНЗИТНИЙ ПАСАЖИР – див. ПАСАЖИР ТРАНЗИТНИЙ
391 ТРАНЗИТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ – див. ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ ТРАНЗИТНИЙ

391 ТРАНЗИТНИЙ СУПРОВІДНИЙ ДОКУМЕНТ – див. ДОКУМЕНТ ТРАНЗИТНИЙ СУПРОВІДНИЙ
391 ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ МИТНИХ ПРОЦЕДУР (TRANSPARENCY OF CUSTOMS PROCEDURES)
392 ТРАНСПОРТ АВІАЦІЙНИЙ (AIR TRANSPORT)
392 ТРАНСПОРТ АВТОМОБІЛЬНИЙ (ROAD TRANSPORT)
393 ТРАНСПОРТ ВОДНИЙ (WATER TRANSPORT)
393 ТРАНСПОРТ ЗАЛІЗНИЧНИЙ (RAILWAY TRANSPORT)
394 ТРАНСПОРТ МОРСЬКИЙ (MARINE TRANSPORT)
395 ТРАНСПОРТ РІЧКОВИЙ (RIVER TRANSPORT)
396 ТРАНСПОРТ ТРУБОПРОВІДНИЙ (PIPELINE TRANSPORT)
396 ТРАНСПОРТНЕ ЕКСПЕДИРУВАННЯ – див. ЕКСПЕДИРУВАННЯ ТРАНСПОРТНЕ
396 ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ – див. ЗАСІБ ТРАНСПОРТНИЙ.
396 ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ АВТОМОБІЛЬНИЙ (АВТОМОБІЛЬ) – див. ЗАСІБ ТРАНСПОРТНИЙ АВТОМОБІЛЬНИЙ (АВТОМОБІЛЬ)
396 ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ АКТИВНИЙ – див. ЗАСІБ ТРАНСПОРТНИЙ АКТИВНИЙ
396 ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ ВОДНИЙ – див. ЗАСІБ ТРАНСПОРТНИЙ ВОДНИЙ
397 ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ КОМЕРЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ – див. ЗАСІБ ТРАНСПОРТНИЙ КОМЕРЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ
397 ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ ОСОБИСТОГО КОРИСТУВАННЯ – див. ЗАСІБ ТРАНСПОРТНИЙ ОСОБИСТОГО КОРИСТУВАННЯ
397 ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ, ЩО НЕ ПІДЛЯГАЄ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН – див. ЗАСІБ ТРАНСПОРТНИЙ, ЩО НЕ ПІДЛЯГАЄ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН
397 ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ГДАНСЬК – ОДЕСА» (БАЛТІЙСЬКЕ МОРЕ – ЧОРНЕ МОРЕ) – див. МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ГДАНСЬК – ОДЕСА» (БАЛТІЙСЬКЕ МОРЕ – ЧОРНЕ МОРЕ)
397 ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – АЗІЯ» – див. МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – АЗІЯ»
397 ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – КАВКАЗ – АЗІЯ» (ТРАСЕКА) – див. МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – КАВКАЗ – АЗІЯ» (ТРАСЕКА)
397 ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР МІЖНАРОДНИЙ – див. МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР
397 ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ № 3 «БЕРЛІН (ДРЕЗДЕН) – ВРОЦЛАВ – ЛЬВІВ – КИЇВ» – див. ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 3 «БЕРЛІН (ДРЕЗДЕН) – ВРОЦЛАВ – ЛЬВІВ – КИЇВ»
397 ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ № 5 «ТРІЄСТ – ЛЮБЛЯНА – БУДАПЕШТ – БРАТИСЛАВА – УЖГОРОД – ЛЬВІВ» – див. ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 5 «ТРІЄСТ – ЛЮБЛЯНА – БУДАПЕШТ – БРАТИСЛАВА – УЖГОРОД – ЛЬВІВ»
397 ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ № 7 «ДУНАЙСЬКИЙ» (ВОДНИЙ) – див. ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 7 «ДУНАЙСЬКИЙ» (ВОДНИЙ)
397 ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ № 9 «ГЕЛЬСІНКІ – САНКТ-ПЕТЕРБУРГ – ВІТЕБСЬК – КИЇВ (МОСКВА) – ОДЕСА (КИШИНІВ) – ПЛОВДІВ – БУХАРЕСТ – АЛЕКСАНДРОПОЛІС» – див. ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 9 «ГЕЛЬСІНКІ – САНКТ-ПЕТЕРБУРГ – ВІТЕБСЬК – КИЇВ (МОСКВА) – ОДЕСА (КИШИНІВ) – ПЛОВДІВ – БУХАРЕСТ – АЛЕКСАНДРОПОЛІС»
397 ТРАНСПОРТНІ (ПЕРЕВІЗНІ) ДОКУМЕНТИ – див. ДОКУМЕНТИ ТРАНСПОРТНІ (ПЕРЕВІЗНІ)
397 ТРАНСПОРТНІ ПОСЛУГИ – див. ПОСЛУГИ ТРАНСПОРТНІ
397 ТРАНСФЕРНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ ТРАНСФЕРНИЙ
397 ТРАНСФЕРНИЙ ПАСАЖИР – див. ПАСАЖИР ТРАНСФЕРНИЙ
397 ТРАНСФЕРНІ ЦІНИ – див. ЦІНИ ТРАНСФЕРНІ
397 ТРАНСШИПМЕНТ (TRANSSHIPMENT)
398 ТРАПЕЗИТ, ТРАПЕДЗИТ (TRAPEZIT)
398 ТРАСЕКА – див. МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – КАВКАЗ – АЗІЯ» (ТРАСЕКА)
398 ТРЕМБІТА (TREMBITA)
399 ТРИГЕРНИЙ РІВЕНЬ ІМПОРТУ – див. РІВЕНЬ ІМПОРТУ ТРИГЕРНИЙ
399 ТРИМЕПЕРИДИН (TRIMEPERIDINE)
399 ТРИПІЛЬСЬКА КЕРАМІКА – див. КЕРАМІКА ТРИПІЛЬСЬКА
399 ТРІПС – див. УГОДА ПРО ТОРГОВЕЛЬНІ АСПЕКТИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ВІД 15 КВІТНЯ 1994 РОКУ
399 ТРУБКА ОГЛЯДОВА «ТСС540.80-70-12-Р» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (ОГЛЯДОВІ ЕНДОСКОПИ)

399 ТРУБКА ОГЛЯДОВА ГНУЧКА «ТСГ 10.1000.0-60-07-И» – див. ЗАСОБИ ПОШУКОВІ (ОГЛЯДОВІ ЕНДОСКОПИ)
399 ТРУБОПРОВІДНИЙ ТРАНСПОРТ – див. ТРАНСПОРТ ТРУБОПРОВІДНИЙ
399 ТУЛУМБАС (ЛИТАВРИ) (KETTLEDRUM)
400 ТУРГЕНЄВ МИКОЛА ІВАНОВИЧ (TURGENEV MYKOLA IVANOVYCH)
401 ТУРКМАНЧАЙСЬКИЙ ДОГОВІР 1828 РОКУ (THE TREATY OF TURKMENCHAY OF 1828)
402 ТУРКМЕНСЬКИЙ МАНАТ – див. МАНАТ ТУРКМЕНСЬКИЙ
402 ТЮТЮНОВІ ВИРОБИ – див. ВИРОБИ ТЮТЮНОВІ

У

403 УГОДА ПРО МІЖНАРОДНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ, ЩО ШВИДКО ПСУЮТЬСЯ І ПРО СПЕЦІАЛЬНІ ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ, ПРИЗНАЧЕНІ ДЛЯ ЦИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ (AGREEMENT ON THE INTERNATIONAL CARRIAGE OF PERISHABLE FOODSTUFFS AND ON THE SPECIAL EQUIPMENT USED FOR SUCH CARRIAGE)
403 УГОДА З ТАРИФІВ І ТОРГІВЛІ ГЕНЕРАЛЬНА (ГААТ, 1947) – див. ГЕНЕРАЛЬНА УГОДА З ТАРИФІВ І ТОРГІВЛІ (ГААТ, 1947)
403 УГОДА З ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ 1955 РОКУ ГЕНЕРАЛЬНА (ГАТС) – див. ГЕНЕРАЛЬНА УГОДА З ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ 1955 РОКУ (ГАТС)
403 УГОДА ЛІЦЕНЗІЙНА (LICENSE AGREEMENT)
404 УГОДА МІЖ ВЕЛИКИМ КНЯЗЕМ КИЇВСЬКИМ ІГОРЕМ І ВІЗАНТІЙСЬКИМ ІМПЕРАТОРОМ РОМАНОМ І ЩОДО ТОРГІВЛІ ТА СТЯГНЕННЯ МИТА (AGREEMENT BETWEEN THE GRAND PRINCE OF KYIV IGOR AND BYZANTINE EMPEROR ROMAN I ON TRADE AND COLLECTION OF DUTIES)
405 УГОДА ПЛАТІЖНА (PAYMENT AGREEMENT)
405 УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА – див. ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ
405 УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА – див. ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ
405 УГОДА ПРО ЗАСТОСУВАННЯ МИТНИХ ДОКУМЕНТІВ У ПРЯМОМУ АВТОМОБІЛЬНОМУ СПОЛУЧЕННІ ПРИ ПЕРЕВЕЗЕННІ ВАНТАЖІВ (AGREEMENT ON USE OF CUSTOMS DOCUMENTS IN DIRECT AUTOMOBILE CONNECTION AT CARGO TRANSPORTATION OF NOVEMBER, 17, 1983)
406 УГОДА ПРО МИТО ВІД 10 ВЕРЕСНЯ 1918 РОКУ (AGREEMENT ON DUTY OF SEPTEMBER 10, 1918)
406 УГОДА ПРО МІЖНАРОДНЕ ДЕПОНУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ ЗРАЗКІВ 1925 РОКУ (ГААЗЬКА) – див. ГААЗЬКА УГОДА ПРО МІЖНАРОДНЕ ДЕПОНУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ ЗРАЗКІВ 1925 РОКУ
406 УГОДА ПРО МІЖНАРОДНЕ ДОРОЖНЄ ПЕРЕВЕЗЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ (ЄВРОПЕЙСЬКА) – див. ЄВРОПЕЙСЬКА УГОДА ПРО МІЖНАРОДНЕ ДОРОЖНЄ ПЕРЕВЕЗЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ
406 УГОДА ПРО МІЖНАРОДНЕ ЗАЛІЗНИЧНЕ ВАНТАЖНЕ СПОЛУЧЕННЯ (AGREEMENT ON INTERNATIONAL GOODS TRANSPORT BY RAIL)
407 УГОДА ПРО ПЕРЕДВІДВАНТАЖУВАЛЬНУ ІНСПЕКЦІЮ (AGREEMENT ON PRESHIPMENT INSPECTION)
407 УГОДА ПРО СПІВРОБІТНИЦТВО І ВЗАЄМОДОПОМОГУ В МИТНІЙ СПРАВІ ВІД 15 КВІТНЯ 1994 РОКУ. (AGREEMENT ON COOOPERATION AND MUTUAL HELP ON CUSTOM BUSINESS OF APRIL 15, 1994)
408 УГОДА ПРО ТЕХНІЧНІ БАР'ЄРИ У ТОРГІВЛІ (AGREEMENT ON TECHNICAL BARRIERS TO TRADE)
409 УГОДА ПРО ТОРГОВЕЛЬНІ АСПЕКТИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ВІД 15 КВІТНЯ 1994 РОКУ (AGREEMENT ON TRADE-RELATED ASPECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS OF APRIL 15, 1994 – TRIPS)
409 УГОДИ ТОРГОВІ МІЖУРЯДОВІ (INTERGOVERNMENTAL TRADE AGREEMENTS)
410 УГОРСЬКИЙ ФОРИНТ – див. ФОРИНТ УГОРСЬКИЙ
410 УКРАЇНСЬКА КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (UKRAINIAN CLASSIFICATION OF GOODS OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY)
411 УКРАЇНСЬКА СПІЛКА АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ ТА ЛОГІСТИКИ (UKRAINIAN UNION OF TRANSPORT AND LOGISTICS)
412 УКРАЇНСЬКИЙ МИТНИЙ ОКРУГ (UKRAINIAN CUSTOMS DISTRICT)
412 УКРАЇНСЬКИЙ СОЮЗ ПРОМИСЛОВЦІВ І ПІДПРИЄМЦІВ (UKRAINIAN UNION OF INDUSTRIALISTS AND ENTREPRENEURS)
413 УКРАЇНСЬКІ ТОВАРИ – див. ТОВАРИ УКРАЇНСЬКІ
413 УМОВИ КОНТРАКТУ ВАЛЮТНІ (CURRENCY CONDITIONS OF THE CONTRACT)
413 УМОВИ ЛІЦЕНЗІЙНІ (LICENCE PROVISIONS)

413 УМОВИ ПЛАТЕЖІВ (TERMS OF PAYMENTS)
414 УМОВИ ПОСТАВКИ БАЗИСНІ (BASIC TERMS OF DELIVERY)
415 УМОВИ, ЩО СПРИЯЮТЬ ВЧИНЕННЮ ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ (CONDITIONS CONDUCIVE TO VIOLATIONS OF CUSTOMS RULES)
415 УМОВНЕ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ МИТНИМИ ПЛАТЕЖАМИ – див. ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ МИТНИМИ ПЛАТЕЖАМИ УМОВНЕ
415 УМОВНИЙ ВИПУСК ТОВАРІВ – див. ВИПУСК ТОВАРІВ УМОВНИЙ
415 УМОВНО-БЕЗМИТНЕ ВВЕЗЕННЯ – див. ВВЕЗЕННЯ УМОВНО-БЕЗМИТНЕ
415 УНІВЕРСАЛ ОСТАФІЮ СТАМАТАЄНКУ НА ЗБИРАННЯ ПОДАТКІВ З ІНОЗЕМНИХ КУПЦІВ ВІД 28 КВІТНЯ 1654 РОКУ (UNIVERSAL TO OSTAFII STAMATAIENKO ON COLLECTING TAXES FROM FOREIGN MERCHANTS OF APRIL 28, 1654)
416 УНІВЕРСАЛЬНИЙ АКЦИЗ – див. АКЦИЗ УНІВЕРСАЛЬНИЙ
416 УНІФІКОВАНА МИТНА КВИТАНЦІЯ МД-1 – див. КВИТАНЦІЯ МД-1 (УНІФІКОВАНА МИТНА КВИТАНЦІЯ МД-1)
416 УПАКОВКА (PACKAGING)
417 УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА (ПРЕДСТАВНИК ДЕКЛАРАНТА) – див. ОСОБА УПОВНОВАЖЕНА (ПРЕДСТАВНИК ДЕКЛАРАНТА)
417 УПОВНОВАЖЕНИЙ ВАНТАЖОВІДПРАВНИК – див. ВАНТАЖОВІДПРАВНИК УПОВНОВАЖЕНИЙ
417 УПОВНОВАЖЕНИЙ ВАНТАЖООДЕРЖУВАЧ – див. ВАНТАЖООДЕРЖУВАЧ УПОВНОВАЖЕНИЙ
417 УПОВНОВАЖЕНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ОПЕРАТОР (УЕО) (AUTHORIZED ECONOMIC OPERATOR)
417 УПОВНОВАЖЕНИЙ ЕКСПОРТЕР – див. ЕКСПОРТЕР УПОВНОВАЖЕНИЙ
417 УПОВНОВАЖЕНИЙ НАРОДНОГО КОМІСАРІАТУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ (НКЗТ) СРСР ПРИ РАДІ НАРОДНИХ КОМІСАРІВ УРСР (AUTHORIZED REPRESENTATIVE OF NATIONAL COMMISSARIAT OF FOREIGN TRADE (NCFT) OF THE USSR UNDER THE COUNCIL OF NATIONAL COMMISSARS OF THE UKRSSR)
418 УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ДЕРЖАВНЕ (STATE ADMINISTRATION OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY)
418 УПРАВЛІННЯ КОРДОНАМИ КОМПЛЕКСНЕ (INTEGRATED BORDER MANAGEMENT)
419 УПРАВЛІННЯ МИТНИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ПОДАТКІВ КОРОЛІВСТВА ІСПАНІЯ – див. МИТНИЦЯ ІСПАНІЇ
419 УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СЛУЖБОЮ – див. ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СЛУЖБОЮ
419 УПРАВЛІННЯ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ БОСНІЇ ТА ГЕРЦЕГОВИНИ – див. МИТНИЦЯ БОСНІЇ І ГЕРЦЕГОВИНИ
419 УПРАВЛІННЯ У МИТНІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ СТРАТЕГІЧНЕ (STRATEGIC MANAGEMENT IN THE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
420 УРОЧИСТЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ – див. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ УРОЧИСТЕ
420 УСНЕ ОПИТУВАННЯ ГРОМАДЯН ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ ПІДПРИЄМСТВ – див. ОПИТУВАННЯ ГРОМАДЯН ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ ПІДПРИЄМСТВ УСНЕ
420 «УСТАНОВЛЕННЯ МИТНОГО УПРАВЛІННЯ ПО ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ТОРГІВЛІ» ВІД 24 ЧЕРВНЯ 1811 РОКУ («SETTING THE CUSTOMS ADMINISTRATION IN EUROPEAN TRADE» OF JUNE 24, 1811)
422 УСТАНОВЧІ ДОКУМЕНТИ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ – див. ДОКУМЕНТИ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ УСТАНОВЧІ
422 УСТАТКУВАННЯ ІНТЕРМОДАЛЬНЕ (INTERMODAL EQUIPMENT)
422 УТИЛІЗАЦІЯ ТОВАРУ (DISPOSAL OF GOODS)
423 УТРИМУВАЧ ВАНТАЖНОГО МИТНОГО КОМПЛЕКСУ (HOLDER OF CARGO CUSTOMS COMPLEX)

Ф

424 ФАКТИЧНИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ ФАКТИЧНИЙ
424 ФАКТОРИ (FACTORS)
424 ФАКТОРИНГ (FACTOR)
424 ФАКТУРА КОНСУЛЬСЬКА (CONSULAR INVOICE)
424 ФАКТУРНА ВАРТІСТЬ ТОВАРУ – див. ВАРТІСТЬ ТОВАРУ ФАКТУРНА
424 ФАЛЬСИФІКАТ (COUNTERFEIT)
424 ФАЛЬСИФІКАЦІЯ (FALSIFICATION/ COUNTERFEITING)
425 ФАЛЬСИФІКАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ (FALSIFICATION OF DOCUMENTS)

425 ФАЛЬСИФІКОВАНИЙ ЛІКАРСЬКИЙ ЗАСІБ – див. ЗАСІБ ЛІКАРСЬКИЙ ФАЛЬСИФІКОВАНИЙ
425 ФЕДЕРАЛЬНА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ ШВЕЙЦАРСЬКОЇ КОНФЕДЕРАЦІЇ – див. МИТНИЦЯ ШВЕЙЦАРІЇ
425 ФЕДЕРАЛЬНА МИТНА СЛУЖБА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ – див. МИТНИЦЯ РОСІЇ
425 ФЕДЕРАЛЬНА РАДА ДОХОДІВ ПАКИСТАНУ – див. МИТНИЦЯ ПАКИСТАНУ
425 ФЕМА (THEME)
426 ФЕНАМІН (АМФЕТАМІН) (AMPHETAMINE)
426 ФЕНЦИКЛІДИН (PHENCYCLIDINE)
427 ФІДУЦІАРНИЙ ДОГОВІР – див. ДОГОВІР ФІДУЦІАРНИЙ
427 ФІЗИЧНА ОСОБА – див. ОСОБА ФІЗИЧНА
427 ФІЗИЧНИЙ ОГЛЯД – див. ОГЛЯД ФІЗИЧНИЙ
427 ФІЗИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТОВАРУ – див. ХАРАКТЕРИСТИКИ ТОВАРУ ФІЗИЧНІ
427 ФІЛАТЕЛІЯ (PHILATELY)
427 ФІЛІГРАНЬ (FILIGREE)
428 ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА – див. БЕЗПЕКА ФІНАНСОВА
428 ФІНАНСОВА БЛОКАДА – див. БЛОКАДА ФІНАНСОВА
428 ФІНАНСОВА ГАРАНТІЯ – див. ГАРАНТІЯ ФІНАНСОВА
428 ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ ФІНАНСОВИЙ
428 ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ – див. МОНІТОРИНГ ФІНАНСОВИЙ
428 ФІСКАЛЬНА ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ – див. ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ФІСКАЛЬНА
428 ФІТОСАНІТАРНА ЕКСПЕРТИЗА – див. ЕКСПЕРТИЗА ФІТОСАНІТАРНА
428 ФІТОСАНІТАРНИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ ФІТОСАНІТАРНИЙ
428 ФІТОСАНІТАРНИЙ СЕРТИФІКАТ – див. СЕРТИФІКАТ ФІТОСАНІТАРНИЙ ТА СЕРТИФІКАТ ФІТОСАНІТАРНИЙ НА РЕЕКСПОРТ В УКРАЇНІ
428 ФІТОСАНІТАРНИЙ СЕРТИФІКАТ МІЖНАРОДНИЙ – див. СЕРТИФІКАТ ФІТОСАНІТАРНИЙ МІЖНАРОДНИЙ
428 ФІТОСАНІТАРНІ ПРАВИЛА – див. ПРАВИЛА ФІТОСАНІТАРНІ
428 ФЛОТИЛІЯ БАЛТІЙСЬКА МИТНА КРЕЙСЕРНА – див. БАЛТІЙСЬКА МИТНА КРЕЙСЕРСЬКА ФЛОТИЛІЯ
429 ФЛЮОРИТ (FLUORITE)
429 ФОЛІС (FOLLIS)
430 ФОНД ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ І ДОРОГОЦІННОГО КАМІННЯ УКРАЇНИ – див. ДЕРЖАВНИЙ ФОНД ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ І ДОРОГОЦІННОГО КАМІННЯ УКРАЇНИ
430 ФОРИНТ УГОРСЬКИЙ (HUNGARIAN FORINT – HUF)
430 ФОРМА ЕКСПЕДИТОРСЬКИХ ІНСТРУКЦІЙ (FORWARDING INSTRUCTIONS – FIATA FFI)
431 ФОРМА МД-8 – див. ФОРМУЛЯР СПЕЦИФІКАЦІЯ (ФОРМА МД-8)
431 ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ (CUSTOMS FORMALITIES)
431 ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ ЗА ПОПЕРЕДНЬОЮ МИТНОЮ ДЕКЛАРАЦІЄЮ ТИПУ «ЕА» – див. ДЕКЛАРАЦІЯ МИТНА ПОПЕРЕДНЯ ТИПУ «ЕА»
431 ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВІАТРАНСПОРТІ (CUSTOMS FORMALITIES AT AIR TRANSPORT)
432 ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ (CUSTOMS FORMALITIES FOR ROAD VEHICLES)
432 ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ (CUSTOMS FORMALITIES AT RAIL TRANSPORT)
433 ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ (CUSTOMS FORMALITIES AT MARINE AND INLAND WATER TRANSPORT)
434 ФОРМАЛЬНОСТІ МИТНІ ПОЗА МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ МИТНОГО ОРГАНУ (CUSTOMS FORMALITIES OUTSIDE THE LOCATION OF THE CUSTOMS AGENCY)
434 ФОРМАТНО-ЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ – див. КОНТРОЛЬ ФОРМАТО-ЛОГІЧНИЙ
434 ФОРМЕНИЙ ОДЯГ ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – див. ОДЯГ ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ФОРМЕНИЙ
434 ФОРМИ ДЕКЛАРУВАННЯ (FORMS OF DECLARATION)
435 ФОРМИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ (FORMS OF CUSTOMS CONTROL)
436 ФОРМУЛЯР СПЕЦИФІКАЦІЯ (ФОРМА МД-8) (SPECIFICATION FORM (FORM CD-8))
437 ФОРС-МАЖОР – див. СИЛА НЕПЕРЕБОРНА (ФОРС-МАЖОР)
437 ФОРТЕПІАНО (PIANO)
437 ФОРФЕЙТИНГ (ФОРВЕЙТИНГ) (FORFAITING)
437 ФОТОАЛЬБОМ «2000-РІЧЧЯ РІЗДВА ХРИСТОВОГО. ПОВЕРНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ СВЯТИНЬ» (PHOTO ALBUM «THE 2000TH ANNIVERSARY OF CHRIST'S BIRTH. RESTITUTION OF NATIONAL RELICS»)
438 ФРАНК ШВЕЙЦАРСЬКИЙ (SWISS FRANC – CHF)
438 ФРАНКО-БОРТ (...НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-БОРТ (...НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ)»

438 ФРАНКО-ВЗДОВЖ БОРТУ СУДНА (... НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ВЗДОВЖ БОРТУ СУДНА (...НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ)»
438 ФРАНКО-ЗАВОД (...НАЗВА МІСЦЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ЗАВОД (...НАЗВА МІСЦЯ)»
439 ФРАНКО-ПЕРЕВІЗНИК (...НАЗВА МІСЦЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ПЕРЕВІЗНИК (...НАЗВА МІСЦЯ)»
439 ФРАХТ (FREIGHT)
439 ФРАХТ МЕРТВИЙ (DEAD FREIGHT)
440 ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)»
440 ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТА СТРАХУВАННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТА СТРАХУВАННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)»
440 ФРЕСКА (FRESCO PAINTING)
440 ФРИТРЕЙДЕРСТВО (FREETRADE)
441 ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІКО-РЕГУЛЯТОРНА (ECONOMIC AND REGULATORY FUNCTION OF THE CUSTOMS POLICY)
442 ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАХИСНА (ПРАВООХОРОННА) (PROTECTIVE (LAW ENFORCEMENT) FUNCTION OF THE CUSTOMA POLICY)
442 ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ІНФОРМАЦІЙНО-СТАТИСТИЧНА (STATISTICAL INFORMATION FUNCTION OF THE CUSTOMS POLICY)
443 ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ КОНТРОЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА (CONTROL AND ORGANIZATIONAL FUNCTION OF THE CUSTOMS POLICY)
443 ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНА (INTERNATIONAL AND POLITICAL FUNCTION OF THE CUSTOMS POLICY)
443 ФУНКЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ФІСКАЛЬНА (FISCAL FUNCTION OF THE CUSTOMS POLICY)
443 ФУНКЦІЇ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ (FUNCTIONS OF TAXES AND DUTIES)
444 ФУНТ СТЕРЛІНГІВ АНГЛІЙСЬКИЙ (POUND STERLING – GBP)

Х

445 ХАБАРНИЦТВО (ОТРИМАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ) (BRIBERY)
446 ХАРАКТЕРИСТИКИ ТОВАРУ ФІЗИЧНІ (PHYSICAL FEATURES OF A PRODUCT)
446 ХАРКІВСЬКА МИТНИЦЯ (KHARKIV CUSTOMS HOUSE)
448 ХЕРСОНСЬКА МИТНИЦЯ (KHERSON CUSTOMS HOUSE)
449 ХЕРСОНСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ – див. ПОРТ «ХЕРСОНСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ПОРТ»
449 ХІМІЧНА ЗБРОЯ – див. ЗБРОЯ ХІМІЧНА
449 ХМЕЛЬНИЦЬКА МИТНИЦЯ (KHMELNYTSKYI CUSTOMS HOUSE)
450 ХОЛОДНА ЗБРОЯ – див. ЗБРОЯ ХОЛОДНА
450 ХОЛОДНА ЗБРОЯ КЛИНКОВА – див. ЗБРОЯ ХОЛОДНА КЛИНКОВА
450 ХОЛОДНА ЗБРОЯ УДАРНО-РОЗДРОБЛЮВАЛЬНОЇ ДІЇ – див. ЗБРОЯ ХОЛОДНА УДАРНО-РОЗДРОБЛЮВАЛЬНОЇ ДІЇ
450 ХОППЕР (HOPPER)
451 ХОРОШКОВСЬКИЙ ВАЛЕРІЙ ІВАНОВИЧ (KHOROSHKOVS'KYI VALERII IVANOVYCH)
452 ХРИЗОЛІТ (CHRYSOLITE/PERIDOT)
452 ХРИЗОПРАЗ (CHRYSOPRASE)
453 ХРОМОЛІТОГРАФІЯ (CHROMOLITHOGRAPHY)

Ц

454 ЦЕЛЬНА КОМОРА – див. КОМОРА ЦЕЛЬНА
454 ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ТА КІНОЛОГІЇ ДЕРЖМИТСЛУЖБИ – див. ДЕПАРТАМЕНТ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА КІНОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
454 ЦЕНТРАЛІЗОВАНЕ МИТНЕ ОЧИЩЕННЯ – див. ОЧИЩЕННЯ МИТНЕ ЦЕНТРАЛІЗОВАНЕ
454 ЦЕНТРАЛЬНА КОМІСІЯ ПО БОРОТЬБІ З КОНТРАБАНДОЮ (CENTRAL COMMISSION FOR COMBATING CONTRABAND)
454 ЦЕНТРАЛЬНА РАДА АКЦИЗІВ І МИТНИЦІ ІНДІЇ – див. МИТНИЦЯ ІНДІЇ
454 ЦЕНТРАЛЬНА СОРТУВАЛЬНА СТАНЦІЯ – див. СТАНЦІЯ ЦЕНТРАЛЬНА СОРТУВАЛЬНА
454 ЦЕНТРАЛЬНОАМЕРИКАНСЬКИЙ СПІЛЬНИЙ РИНОК (CENTRAL AMERICAN COMMON MARKET – CACM)
455 ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ (CENTRAL EUROPEAN FREE TRADE ASSOCIATION)

455 ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ (CENTRAL EUROPEAN FREE TRADE AGREEMENT – CEFTA)
455 ЦИМБАЛИ (CIMBALOM)
456 ЦИРКОН (ZIRCON)
456 ЦИТРА (ZITHER)
457 ЦИТРИН (CITRINE)
457 ЦІЛУВАЛЬНИК (FEUDAL JUDGE)
458 ЦІНА БАЗИСНА (BASIC PRICE)
458 ЦІНА ДОВІДКОВА – див. ЦІНИ ДОВІДКОВІ
458 ЦІНА ЕКСПОРТНА (EXPORT PRICE)
458 ЦІНА ЗВИЧАЙНА (REGULAR PRICE)
459 ЦІНА ЗІСТАВЛЕНА (COMPARATIVE PRICE)
459 ЦІНА ІНДИКАТИВНА – див. ЦІНИ ІНДИКАТИВНІ
459 ЦІНА ТРАНСФЕРНА – див. ЦІНИ ТРАНСФЕРНІ
459 ЦІНДАО – див. ПОРТ ЦІНДАО
459 ЦІНИ ДОВІДКОВІ (INQUIRY PRICES)
459 ЦІНИ ІНДИКАТИВНІ (INDICATIVE PRICES)
459 ЦІНИ ТРАНСФЕРНІ (TRANSFER PRICES)
459 ЦІННОСТІ ВАЛЮТНІ (CURRENCY VALUES)
460 ЦІННОСТІ КУЛЬТУРНІ (CULTURAL VALUES)
460 ЦІННОСТІ КУЛЬТУРНІ, НА ЯКІ ВСТАНОВЛЕНО ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ (CULTURAL PROPERTY RESTRICTED FOR MOVEMENT THROUGH THE CUSTOMS BORDER OF UKRAINE)
461 ЦЛО (TSLO)

Ч

462 ЧАРТЕР (CHARTER)
462 ЧАС КОНТРСТАЛІЙНИЙ (DEMURRAGE TIME)
463 ЧАС РОБОЧИЙ ПОСАДОВИХ ОСІБ МИТНИХ ОРГАНІВ (WORKING HOURS OF CUSTOMS OFFICIALS)
463 ЧАС СТАЛІЙНИЙ (LAY DAYS)
463 ЧАСТКОВО КОНВЕРТОВАНА ВАЛЮТА – див. ВАЛЮТА ЧАСТКОВО КОНВЕРТОВАНА
463 ЧЕК ДОРОЖНІЙ (TRAVELERS CHEQUE)
464 «ЧЕРВОНИЙ КОРИДОР» («RED CHANNEL»)
464 ЧЕРКАСЬКА МИТНИЦЯ (CHERKASY CUSTOMS HOUSE)
465 ЧЕРНІВЕЦЬКА МИТНИЦЯ (CHERNIVTSI CUSTOMS HOUSE)
466 ЧЕРНІГІВСЬКА МИТНИЦЯ (CHERNIHIV CUSTOMS HOUSE)
467 ЧЕСЬКА КРОНА – див. КРОНА ЧЕСЬКА
467 ЧИКАЗЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНУ ЦИВІЛЬНУ АВІАЦІЮ 1944 РОКУ – див. КОНВЕНЦІЯ ПРО МІЖНАРОДНУ ЦИВІЛЬНУ АВІАЦІЮ (ЧИКАЗЬКА КОНВЕНЦІЯ) 1944 РОКУ
467 ЧИКАЗЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ІМЕНІ О'ХАРА – див. АЕРОПОРТ «ЧИКАЗЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ІМЕНІ О'ХАРА»
467 ЧИННИКИ МИТНІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ (CUSTOMS FACTORS OF THE ECONOMIC SECURITY OF THE STATE)
468 «ЧИСТИЙ БІЗНЕС – ЧЕСНІ ПОДАТКИ» – див. КОНЦЕПЦІЯ «ЧИСТИЙ БІЗНЕС – ЧЕСНІ ПОДАТКИ»
468 ЧОПСЬКА МИТНИЦЯ – див. ЗАКАРПАТСЬКА МИТНИЦЯ
468 «ЧОРНИЙ СПИСОК» («BLACKLIST»)

Ш

469 ШАНХАЙ – див. ПОРТ ШАНХАЙ
469 ШАНХАЙСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА (THE SHANGHAI COOPERATION ORGANIZATION)
469 ШАХРАЙСТВО МИТНЕ (CUSTOMS FRAUD)
470 ШВЕЙЦАРСЬКИЙ ФРАНК – див. ФРАНК ШВЕЙЦАРСЬКИЙ
470 ШВИДКОПСУВНИЙ ВАНТАЖ – див. ВАНТАЖ ШВИДКОПСУВНИЙ
470 ШЕНЬЧЖЕНЬ – див. ПОРТ ШЕНЬЧЖЕНЬ
470 ШЕРНС – див. ПОРТ ШЕРНС
470 ШКОДА, ЗАПОДІЯНА ПІД ЧАС МИТНОГО КОНТРОЛЮ (HARM DONE DURING THE CUSTOMS CONTROL)
470 ШКОДА МИТНА (CUSTOMS LOSS)
470 ШКОДА МОРАЛЬНА (PSYCHOLOGICAL DAMAGE)
470 ШЛЯХ ВОЛЗЬКИЙ (ВОЛГО-БАЛТІЙСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ШЛЯХ) – див. «ВОЛЗЬКИЙ ШЛЯХ» (ВОЛГО-БАЛТІЙСЬКИЙ ТОРГОВИЙ ШЛЯХ)
470 ШЛЯХ ЗАЛОЗНИЙ (ЗАЛОЗНИК) – див. ЗАЛОЗНИЙ ШЛЯХ (ЗАЛОЗНИК)
470 ШЛЯХ «ІЗ ВАРЯГ У ГРЕКИ» – див. ТОРГОВИЙ ШЛЯХ «ІЗ ВАРЯГ У ГРЕКИ»
471 ШЛЯХ СОЛЯНИЙ – див. СОЛЯНИЙ ШЛЯХ
471 ШТАНДАРТ ГОЛОВИ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ (STANDARD OF THE HEAD OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE)
471 ШТЕМПЕЛЬ СТАНЦІЇ КАЛЕНДАРНИЙ (CALENDAR STAMP OF RAILWAY STATION)
471 ШТРАФ (PENALTY/FINE)
472 ШТРИХОВЕ КОДУВАННЯ ТОВАРУ – див. КОДУВАННЯ ТОВАРУ ШТРИХОВЕ
472 ШТРИХОВИЙ КОД – див. КОД ШТРИХОВИЙ
472 ШТРИХОВИЙ КОД EAN – див. КОД ШТРИХОВИЙ EAN
472 ШТРИХОВИЙ КОД UPC – див. КОД ШТРИХОВИЙ UPC
472 ШТУРМАНСЬКА РОЗПИСКА – див. РОЗПИСКА ШТУРМАНСЬКА

Ю

473 ЮВЕЛІРНЕ КАМІННЯ – див. КАМІННЯ ЮВЕЛІРНЕ
473 ЮВЕЛІРНІ ВИРОБИ – див. ВИРОБИ ЮВЕЛІРНІ
473 ЮВЕЛІРНО-ВИРОБНЕ КАМІННЯ – див. КАМІННЯ ЮВЕЛІРНО-ВИРОБНЕ
473 ЮРИДИЧНА ОСОБА – див. ОСОБА ЮРИДИЧНА
473 ЮРИДИЧНА ПОМИЛКА ПРИ УХИЛЕННІ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ – див. ПОМИЛКА ЮРИДИЧНА ПРИ УХИЛЕННІ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ
473 ЮРИДИЧНО ОБОВ'ЯЗКОВА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОХОДЖЕННЯ – див. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОХОДЖЕННЯ ЮРИДИЧНО ОБОВ'ЯЗКОВА
473 ЮРИДИЧНО ОБОВ'ЯЗКОВА ТАРИФНА ІНФОРМАЦІЯ – див. ІНФОРМАЦІЯ ТАРИФНА ЮРИДИЧНО ОБОВ'ЯЗКОВА

Я

474 ЯВОРІВ – див. ЗОНА ЕКОНОМІЧНА СПЕЦІАЛЬНА «ЯВОРІВ», УКРАЇНА
474 ЯГОДИНСЬКА МИТНИЦЯ – див. ВОЛИНСЬКА МИТНИЦЯ
474 ЯДЕРНА ЗБРОЯ – див. ЗБРОЯ ЯДЕРНА
474 ЯКОСТІ СУДНА ЕКСПЛУАТАЦІЙНІ (OPERATIONAL PERFORMANCE OF VESSEL)
474 ЯМ (YAM)
475 «ЯМА ПОДАТКОВА» – див. «ПОДАТКОВА ЯМА» (ВИГОДОФОРМУЮЧИЙ СУБ'ЄКТ)
475 ЯНЖУЛ ІВАН ІВАНОВИЧ (YANZHUL IVAN IVANOVYCH)
476 ЯПОНСЬКА ЄНА – див. ЄНА ЯПОНСЬКА
476 ЯРЛИК МИТНИЙ (CUSTOMS TAG)
476 ЯРМАРОК КОНТРАКТОВИЙ – див. КОНТРАКТОВИЙ ЯРМАРОК
476 ЯШМА (JASPER)

Перелік посилань до Митної енциклопедії

1. Аварийная карточка [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://logistika-transportnaya.narod.ru/slovar/security_measures_card.html.
2. Аварийные карточки на опасные грузы, перевозимые по железным дорогам СНГ, Латвийской Республики, Литовской Республики, Эстонской Республики [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.bestpravo.ru/federalnoje/ea-normy/f4o.htm.
3. Австралійський долар [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Австралійський_долар.
4. Агент з розкомплектування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/TM022756.html.
5. Агент з розкомплектування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : avia.gov.ua/documents/arhiv_sajtu/30477.html.
6. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил : навч. посіб. / За заг. ред. В. В. Ченцова. – К. : Істина, 2010. – 208 с.
7. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник : у двох томах / Ред. колегія : В. Б. Авер'янов (голова). – К. : Юридична думка, 2004. – 2 т.
8. Академія митної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://amsu.dp.ua/
9. Аквамарин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://okom.org.ua/kamni-1.ua.html.
10. Акордеон. Музичні терміни. Словопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://slovopedia.org.ua/58/53392/385891.html.
11. Акт-приймання-передачі продукції (товарів) за кількістю та якістю [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://legalexpert.in.ua/akt-priymanya-peredachi-produkcii-za-kilkistu-ta-yakistu.html.
12. Актуальні питання теорії та практики митної справи : монографія; / за заг. ред. І. Г. Бережнюка. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2013. – 440 с. – (Митна справа в Україні).
13. Алфьоров С. М. Адміністративне право. Загальна частина : навч. посіб. / С. М. Алфьоров, С. В. Ващенко, М. М. Долгополова, А. П. Купін. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 216 с.
14. Амангельды А. Теоретические и практические проблемы исчерпания исключительных прав [Электронный ресурс] / А. Амангельды. – Режим доступа : http://www.zakon.kz/4583747-teoreticheskie-i-prakticheskie-problemy.html.
15. «Антонов» – непревзойденные возможности в самолетостроении [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.antonov.com/about.
16. Анри Руссо [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://gallerix.ru/read/anri-russo.
17. Анри Руссо [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.bibliotekar.ru/100hudozh/73.htm.
18. Анри Руссо художник-чудак [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://artwwworld.org.ua/statji/Anri_Russo_khudozhnik-chudak.
19. Анри Руссо. Картины художника [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.liveinternet.ru/users/3944113/post145974713.
20. Антигуа и Барбуда [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.gsl.ru/jurisdictions/antigua/
21. Антикваріат [Електроний ресурс]. – Режим доступу : http://katana.com.ua/380.
22. Антикваріат. Привабливість антикваріату [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://hogwards.com.ua/pryvablyvist-antykvariatu.html.
23. Антикварна брошка у дзеркалі епох [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://hogwards.com.ua/antykvarna-broshka-u-dzerkali-epoh.html.
24. АО «Мотор Січ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.motorsich.com/rus.
25. Аравия [Электронный ресурс] // Справочник туриста. – Режим доступа : http://dalniestrany.ru/araviya-visa-i-tamozhnya.
26. Астаматій [Електронний ресурс] // Енциклопедія Волошина: українська енциклопедія. – Режим доступу : http://ukrslovnyk.com.ua/article/АСТАМАТІЙ/36578.
27. Багаж [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://wizzair.com/uk-UA/useful_information/baggage.
28. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність : підручник / В. Д. Базилевич. – [2-ге вид., стер.]. – К. : Знання, 2008. – 431 с.
29. Бакалець О. Українські літописи XVII – XVIII ст. про економіку та грошовий обіг Гетьманщини [Електронний ресурс] / О. Бакалець. – Режим доступу : http://histans.com/JournALL/sid/11/1/13.pdf.

30. Бактеріологічна зброя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://himvoiska.narod.ru/bwmain.html.
31. Балкер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.port-yuzhny.com.ua/?q=ru/node/32.
32. Балковская В. Г. Организация службы в штатных таможнях Российской империи в XVIII в. : в 2-х ч. / В. Г. Балковская // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики Тамбов: Грамота, 2012. – № 8 (22). – Ч. I. – С. 34 – 38.
33. Балковская В. Г. Откупной способ укомплектования таможенных учереждений России (XV – XVIII века) // Гуманитарные исследования в Восточной Сибири и на Дальнем Востоке. – 2010. – №2. – С. 11 – 15.
34. Бандура [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://posibnyky.vntu.edu.ua/Pr_cult/content/roz9.html.
35. Бандура [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.do100verno.com/blog/2003/47821.
36. Банківська гарантія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.forum.ua/forumua/ua/mainnavigation/corporates/documentaryoperations_3/bankingguarantees/bankingguarantees.jsp.
37. Банковская энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.bibliotekar.ru/bank-7-2/87.htm.
38. Барановський О. І. «Відмивання» грошей : сутність та шляхи запобігання / О. І. Барановський. – Х. : Форт, 2003. – 472 с.
39. Бардола К. Ю. Некоторые аспекты таможенной политики ранней Византии (IV – VI вв.) / К. Ю. Бардола //Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. – Харків, 2001. – С. 32 – 37.
40. Барельєф [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kplavra.kiev.ua/Bareljef.html.
41. Баржевоз [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.midships.ru/Maritime_directory/lighter.htm.
42. Батюк Т. Соляні жупи дрогобицького староства у XVI – XVIII ст. [Електронний ресурс] / Т. Батюк. – Режим доступу : http://shron.chtyvo.org.ua/Batiuk_Taras/Soliani_zhupy_Drohobytskoho_starostva_u_XVI__XVIII_st.pdf.
43. Бахрах Д. Н. Административное право России : [учеб. для вузов] / Д. Н. Бахрах. – М. : НОРМА, 2000. – 640 с.
44. Бацеля В. В. Роль Б. Хмельницького в розвитку митної системи Української держави. значення універсалу від 8 травня 1654 р. «На збирання податків з іноземних купців» в історії української митної справи [Електронний ресурс] / В. В. Бацеля. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/itpm/2010_2/Batcelia.htm.
45. Безвершук Ж. О. Культурологія. Відповіді на питання екзаменаційних білетів : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Ж. О. Безвершук, О. В. Щербакова. – Режим доступу : http://libfree.com/138791115_kulturologiyainkulturatsiya_osobistosti.html.
46. Безсмертний Е. О. Адміністративно-запобіжні заходи, що застосовуються органами внутрішніх справ : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / Безсмертний Євген Олександрович; Університет внутрішніх справ. – Х., 1997. – 19 с.
47. Белка, бель, древнерусские единицы ценности [Электронный ресурс] // институт Русской цивилизации имени Митрополита Санкт-Петербургського и Ладожського Иона. – Режим доступа : http://www.rusinst.ru/articletext.asp?rzd=1&id=6624&tm=13.
48. Белов Е. А. Артефакт как структурная единица культуры / Евгений Алексеевич Белов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://sibac.info/index.php/2009-07-01-10-21-16/6226-2013-02-05-15-51-46.
49. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія / І. Г. Бережнюк. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. – 543 с.
50. Берковський В. Г. Митна система Речі Посполитої в польській історіографії кінця XIX – XX ст. / В. Г. Берковський // Історія торгівлі, податків та мита. – 2010. – №2. – С. 38 – 45.
51. Берковський В. Заслав та Заславщина як один з важливих елементів торговельної структури Волині XVI – першої половини XVII ст. [Електронний ресурс] / В. Берковський. – Режим доступу : http://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Sci/Local/Zaslav/LandOwners/ZaslavTrade.html.
52. Библия. Ветхий и Новый заветы. Синодальный перевод. Библейская энциклопедия арх. Никифора. Мытарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/biblerus/66246/%D0%9C%D1%8B%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%8C.
53. Бизнес климат в Беларуси: основные проблемы и влияние на конкурентоспособность [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.eurasia.by/upload/Paper4.pdf.
54. Бизнес: Толковый словарь [Электронный ресурс] / Грэхэм Бетс, Барри Брайндли, С. Уильямс и др. [Общая редакция: д.э.н. Осадчая И.М.] – М. : ИНФРА-М, Весь Мир, 1998. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf.
55. Биканова А. «Непаралельне» ставлення до паралельного імпорту в Україні [Електронний ресурс] / А. Биканова, Ю. Іващенко. – Режим доступу : http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=123108.
56. Биографическая энциклопедия. Боголепов Михаил Иванович [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.biografija.ru/biography/bogolepov-mikhail-ivanovich.htm.
57. Биографический словарь. Кулишер Иосиф Михайлович [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/biograf2/7648.
58. Білак Н. І. Новели проекту Митного кодексу України в частині захисту прав інтелектуальної власності // Науково-аналітичний журнал «Митна справа». – № 5. – 2011. – С. 45 – 55.
59. Білак Н. І. Особливості переміщення через митний кордон України товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності / Н. І. Білак // Науково-аналітичний журнал «Митна справа». – 2011. – № 3. – С. 160 – 161.
60. Білак Н. І. Реформування національного та міжнародного права: перспективи та сьогодення : матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 29 – 30 вересня 2011 р.) / Н. І. Білак. – Одеса : у 2-х частинах. – Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2011. – ч. 2. – С. 26 – 27.
61. Білак Н. І. Рояті та ліцензійні платежі в системі митного аудиту / Н. І. Білак // Митна безпека. – 2013. – №1. – С. 49 – 54
62. Білоус Ігор Олегович [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.slovoidilo.ua/person/4731-bilous-igor-olegovich.html.
63. Білоус Ігор Олегович [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sfs.gov.ua/pro-sfs-ukraini/kerivnitstvo/525.html.
64. Бірюза [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.jewellery.org.ua/stones/katalog-biruza.htm.
65. Бірюков І. А. Цивільне право України [Електронний ресурс] / І. А. Бірюков, Ю. О. Заїка. – Режим доступу : http://www.info-library.com.ua/books-text-8724.html.
66. Бойко В. М. Історія митної справи / В. М. Бойко, Л. В. Багрій-Шахматов, Г. В. Попов. – К. : Видавець Вадим Карпенко, 2003. – 50 с.
67. Большая биографическая энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_biography.
68. Большая советская энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/bse.
69. Большой Порт Санкт-Петербург [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://szfo-online.ru/morskoy-port-sankt-peterburg.
70. Большой Энциклопедический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.eslovo.com.ua/bes.
71. Большой юридический словарь / Под ред. А. Я. Сухарева. – 3-е изд., доп. и перераб. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 858 с.
72. Бордеро [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dic.academic.ru/dic.nsf/brokgauz_efron/15068/Бордеро.
73. Бордеро [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.slovopedia.com/7/193/861350.html.
74. Бордо [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fr.wikipedia.org/wiki/Grand_port_maritime_de_Bordeaux.
75. Бордо [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bordeaux-port.fr/en
76. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини : підручник / С. Я. Боринець. – [2-ге вид., перероб. й доп]. – К. : Знання, КОО, 1999. – 305 с.
77. Борисов А. Б. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. – М. : Книжный мир, 2003. – 895 с.
78. Боротьба з хрестоносцями. Латинська імперія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uris.org.ua/istoriya-gosudarstva-i-prava-zarubezhnyh-stran/borotba-z-hrestonostsyami-latinska-imperiya.
79. Бортнікова А. Грамоти на Магдебурзьке право місту Луцьку XV – XVI ст. / А. Бортнікова // Пам'ятки : археографічний щорічник / Держкомархів, УНДІАСД; редкол.: С. Г. Кулешов (гол. ред.) та ін. – К. :, 2010. – Т. 11. – 328 с.
80. Босак А. О. Митне обслуговування транспортних перевезень : навч. посіб. / А. О. Босак, О. Ю. Григор'єв, О. С. Скибінський, А. В. Тодощук. – Львів : Новий світ –2000, 2009. – 474 с.
81. Браслеты – маленькая вещь с большой историей [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ruslife.org.ua/post284571689.
82. Братусь Д. А. Проблемы исчерпания исключительных прав / Д. А. Братусь // Юрист. – 2011. – № 11. – С. 67.
83. Брежский Н. К. Министерство Финансовъ [Электронный ресурс] / Н. К. Брежский. – Режим доступа : http://www.runivers.ru/lib/book4717/58058.
84. Бречко О. В. Використання сучасних інформаційних технологій в роботі Державної митної служби України / О. В. Бречко // Наука в інформаційному просторі : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, 16–17 вер. 2010 р. у п'яти томах. – Дніпропетровськ : Біла, 2010. – т. 2. – С. 3 – 6.
85. Брошка [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/ushakov/751114
86. Брызгалин А. В. Налоги. Люди. Время... или этот безграничный Мир Налогов / Брызгалин А. В., Берник В. Р., Головкин А. Н; Под. ред. к.ю.н. А. В. Брызгалина. – Екб. : Налоги и финансовое право, 2008. – 576 с.
87. Бурабай – природное сокровище Казахстана [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.dxb.ru/project/pr/detail.php?ID=3337.
88. Бурдін В. Осудність та неосудність: порівняльно-правові аспекти / В. Бурдін // Вісник національної академії прокуратури України. – 2009. – № 3 (15). – С. 53 – 62.
89. Бурдін В. М. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені в стані сп'яніння : [монографія] / В. М. Бурдін. – К. : Атіка, 2005. – 160 с.
90. Бурдін В. М. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені в стані сильного душевного хвилювання : [монографія] / В. М. Бурдін. – Львів : ПАІС, 2006. – 200 с.
91. Бурдін В. М. Осудність та неосудність (кримінально-правове дослідження) : [монографія] / В. М. Бурдін. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 780 с.
92. Бюджетна історія України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ubooks.com.ua/books/00028/inx47.php.
93. В Адміністрації морських портів України обговорили хід імплементації Інформаційної системи портового співтовариства у морських портах України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.port.odessa.ua/index.php/ua/pres-tsentr/novini/galuz/13668-v-administratsiji-morskikh-portiv-ukrajini-obgovorili-khid-implementatsiji-informatsijnoji-sistemi-portovogo-spivtovaristva-u-morskikh-portakh-ukrajini
94. Вагон платформа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://promplace.ru/vagon-platforma-355.htm.

95. Вантаж легковаговий (об'ємний) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/TM022797.html.
96. Вантажний відсік (Hold/Compartment) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/TM022809.html.
97. Вантажний відсік (Hold/Compartment) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.16680.0.
98. Вантажний трансферний маніфест [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.16682.0.
99. Вантажний трансферний маніфест [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kapitalizator.com/vantazhnyy-transfernyy-manifest-transfer-manifest.
100. ВАТ «Запоріжсталь»-Smida [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua/reestr/?kod=00191230.
101. ВАТ «Концерн Стірол» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.stirol.net/o-kompanii/istoriya.
102. Веб-сайт Philip Morris International в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pmi.com/marketpages/Pages/market_uk_ua.aspx.
103. Веб-сайт Митного управління Ісламської республіки Іран [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.irica.gov.ir.
104. Веб-сайт Митної служби Індонезії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.beacukai.go.id.
105. Веб-сайт Митної служби Республіки Туреччина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gtb.gov.tr.
106. Веб-сайт ПАТ «АвтоКрАЗ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.autokraz.com.ua
107. Веб-сайт ПАТ «Азот» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.azot.cherkassy.net.
108. Веб-сайт ПАТ «Запоріжтранформатор» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ztr.com.ua.
109. Веб-сайт ПАТ «Запорізький завод феросплавів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.zfz.com.ua.
110. Веб-сайт ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kvsz.com.
111. Веб-сайт ПАТ «Луганськтепловоз» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.luganskteplovoz.com.
112. Веб-сайт ПАТ «Рівнеазот» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.azot.rv.ua
113. Веб-сайт ПАТ «Сумське машинобудівне науково-виробниче об`єднання ім. М. В. Фрунзе» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.frunze.com.ua.
114. Веб-сайт ПАТ «Фармак» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.farmak.ua.
115. Веб-сайт ПАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. Кузьміна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dss-ua.com/rus/index.wbp.
116. Веб-сайт ПрАТ «ДОНЕЦЬКСТАЛЬ» – МЕТАЛУРГІЙНИЙ ЗАВОД» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dmz.donetsksteel.com/ru.
117. Веб-сайт ТОВ «Карпатнафтохім» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.knh.com.ua.
118. Веб-сайт Харківського державного авіаційного виробничого підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ksamc.com.
119. Велика біографічна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_biography.
120. Велика Епоха / Нефрит – магічний камінь здоров'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.epochtimes.com.ua/health/traditions/nefryt-kamin-zdorovya-105205.html.
121. Венская конвенция о дипломатических сношениях 18 апреля 1961 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_048.
122. Вентспилский порт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.portofventspils.lv/ru/ventspilskij_port.
123. Вентспилский свободный порт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vok.lv/sites/default/files/393_ventspils_freeport_booklet_2010_ru.pdf .
124. Веденєєв Д. В. Митна служба України [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України : Т. 6: Ла-Мі / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К. : «Наукова думка», 2009. – 790 с.
125. Вибухові речовини. Бризантні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kapitalizator.com/vybuhovi-rechovyny-chy-vidhody.
126. Вибухові речовини. Бризантні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vseslova.com.ua/word/Вибухові_речовини-17698u.
127. Видача свідоцтва про народження [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.drsu.gov.ua/show/1558.
128. Види посередницьких операцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukr.vipreshebnik.ru/2012-06-26-14-16-27/1856-2011-08-07-18-57-40.html.
129. Використання банківських гарантій у міжнародних розрахунках [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/13731120/ekonomika/vikoristannya_bankivskih_garantiy_mizhnarodnih_rozrahunkah
130. Вимоги щодо декларування майна, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру та оприлюднення декларацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0036323-12.
131. Винагорода за брокерську діяльність та ефективність її здійснення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://megarefs.org.ua/vinagoroda-za-brokersku-diyalnist-ta-efektivnist-%D1%97%D1%97-zdijsnennya.html#.

132. Виноградов С. М. Очерк жизни и творчества / С. М. Виноградов, И. М. Кулишер // Известия Санкт-Петербургского университета экономики и финансов. – 1995. – № 3 – 4. – С. 30 – 39.
133. Винокуров Е. Ю. Теория анклавов / Е. Ю. Винокуров. – Калининград: Терра Балтика, 2007. – 342 с.
134. Виставкове майно та митні платежі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://consultant.parus.ua/_d.asp?r=008SB208ce2dad583ac47629bd70be2d157a5.
135. Виставлений на продаж Одеський припортовий отримає чверть мільярда за транзит аміаку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nashigroshi.org/2014/01/28/vystavlenyj-na-prodazh-odeskyj-pryportovyj-otrymaje-chvert-milyarda-za-tranzyt-amiaku.
136. Витачек Е. Ф. Очерки по истории изготовления смычковых инструментов / Е. Ф. Витачек. – М. : Музыка, 1964. – 350 с.
137. Віденська конвенція про дипломатичні зносини [Електронний ресурс] : [прийнято 18 квітня 1961 р.]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_048.
138. Відкрите акціонерне товариство «Інтерпайп Нижньодніпровський трубопрокатний завод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://escrin.nssmc.gov.ua/rpt1456_sect1.aspx.
139. Відкрите акціонерне товариство «Південний гірничо-збагачувальний комбінат» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rada.com.ua/ukr/catalog/9443.
140. Відкрите акціонерне товариство «Турбоатом» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rada.com.ua/ukr/catalog/8842.
141. Відкрите акціонерне товариство «Турбоатом» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://smida.gov.ua/db/emitent/report/year/show/121683.
142. Віза дипломатична [Електронний ресурс] // Юридический словарь (укр.) – Режим доступу : http://zakony.com.ua/juridical.html?catid=36592.
143. Вілкул О. Північний гірничо-збагачувальний комбінат [Електронний ресурс] / О. Вілкул. – Режим доступу : adm.dp.ua.
144. Вінник О. М. Господарське право : [навч. посіб.] / О. М. Вінник. – 2-ге вид., змінене та доп. – К. : Правова єдність, 2009. – 766 с.
145. Вісник податкової служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.visnuk.com.ua/ru/pubs/id/4790.
146. Властивості і таємниці каменів. Олександрит [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://missis.webfermerstvo.org.ua/ce-korysno-znaty/vlastyvosti-i-taemnyci-kameniv-oleksandryt.php.
147. Влияние либерализации сферы услуг на производительность отрасли, экспорт и развитие: эмпирическое исследование в странах с переходной экономикой / Под ред. Дэвида Г. Тарра [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.iep.ru/files/persona/knobel/Vlijanie_liberalizatsii_sferi_uslug_empirich_issledovanija.pdf.
148. Внутренние таможенные пошлины в России / Осокин Е., э.-орд. проф. Казан. ун-та, д-р полит. наук – Казань: Губ. тип., 1850. – 184 с.
149. Воздушное судно [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://mirslovarei.com/content_tehenc/vozdushnoe-sudno-91030.html.
150. Войтов С. Г. Становлення митної справи в період античної цивілізації Північного Причорномор'я та Київської Русі [Електронний ресурс] /С. Г. Войтов. – Режим доступу : http://esteticamente.ru/portal/Soc_Gum/itpm/2010_2/Voitov.htm.
151. Волшебный мир драгоценных камней. Загадочные свойства горного хрусталя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pro-kamni.ru/zagadochnye-svojstva-gornogo-xrustalya.
152. Восточно-европейський антикварный дом. Сребреник конца X века [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://domantik.ru/publications/new-arrivals/srebrenik-konca-h-veka.
153. Вплив магдебурзького права на розвиток господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukr.vipreshebnik.ru/istor-derg/115-vpliv-magdeburzkogo-prava-na-rozvitok-gospodarstva.html.
154. Впровадження принципу «єдиної зупинки» на кордоні с ЄС – в інтересах українських громадян [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://newsradio.com.ua/2013_06_25/Vprovadzhennja-principu-dino-zupinki-na-kordon-s-S-v-nteresah-ukra-nskih-gromadjan.
155. Всемирная торговая организация: основные принципы, функции и преимущества для стран-участниц [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.mcx.ru/documents/document/show_print/6475.191.htm.
156. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 р. [Електронний ресурс] : [прийнято ООН з питань освіти, науки та культури (ЮНЕСКО) 6 вересня 1952 р.] : [чинна для України з 17 січня 1994 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_052.
157. Всесвітня поштова конвенція [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Всесвітнім поштовим союзом 10 липня 1964 р.]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/ laws/show/995_297.
158. ВТО назвала крупнейших мировых экспортеров и импортеров [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://economics.lb.ua/business/2012/04/12/145961_vto_nazvala_krupneyshih_mirovih.html.
159. Втрое увеличилось число участников технопарка «Алатау» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.k1.kz/news/hitech/16687.

160. Гаагський протокол 1955 года о поправках к Варшавской конвенции 1929 года об унификации некоторых правил, касающихся международных воздушных перевозок [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995.
161. Гай-Нижник П. Створення митної кордонної служби України у 1918 р. // Україна XX ст.: культура, ідеологія, політика. Зб. статей. – Вип. 7. – К. : Інститут історії України НАН України, 2004. – С. 234 – 244.
162. Гай-Нижник П. Зародження митної справи в УНР (1917 – 1918 рр.): організація служби, основи діяльності, правові засади / П. Гай-Нижник // Історія торгівлі, податків та мита : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: АМСУ, 2007. – С. 146 – 156.
163. Гай-Нижник П. Народне Міністерство фінансів УНР: проблеми становлення (січень-квітень 1918 р.) / П. Гай-Нижник // Український історичний журнал. – 2008. – № 1. – С. 59 – 74.
164. Гальський К. Податкова і митна системи Української Держави гетьмана Павла Скоропадського / К. Гальський, С. Трусов // Вісник Міністерства доходів і зборів України. – 2013. – № 12.
165. Гальський К. Є. Торгівля і митна справа в Україні (XVI – XVIII ст.) / К. Є. Гальський. – К. : Панорама, 2010. – 400 с.
166. Гальський К. Є. Торгівля та митна справа Гетьманської України (середина XVII – XVIII ст..) / К. Є. Гальський. – К. : вид. Панорама, 2006. – 288 с.
167. Гамбургский порт [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.hamburg-travel.com/ru/hamburg-tourism/hamburg-tourism/dostoprimecatel-nosti/gamburgskij-port.
168. Гамбургський порт [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.all-around-germany.de/staedte/gamburg/dostoprimechatelnosti/gamburgskii-port.html.
169. Гарантійні строки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zahyst.in.ua/99.
170. Гарантійні строки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.consumerinfo.org.ua/must_know/quality/detail.php?ID=3274.
171. Гафнеркерамика [Электронный ресурс] – Режим доступа : http://keramika.peterlife.ru/enckeramiki/83348.html#.UvnH22JFLSk.
172. Гвоздик-Пріцак Л. Економічна і політична візія Богдана Хмельницького та її реалізація в державі Військо запорозьке [Електронний ресурс] / Л. Гвоздик-Пріцак // Ізборник. – Режим доступу : http://izbornyk.org.ua/coss2.
173. Генеральна ліцензія. Сайт ПАТ «Банк Народний Капітал» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nkbank.com.ua/ua/pro-bank/generalna-l-tsenz-ya.
174. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_264.
175. Генеральна угода з тарифів і торгівлі 1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/981_003.
176. Генеральне лицензии на экпорт ядерних товаров и порядок их получения [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.informatom.ru/rus/inter/timonuk-st4.asp.
177. Герард Мосей. О реформировании таможенной системы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://vasilievaa.narod.ru/ptpu/5_5_02.htm.
178. Герби, печатки в історичній науці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://school.xvatit.com/index.php?title=%D0%93%D0%B5%D1%80%D0%B1%D0%B8,_%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%B8_%D0%B2_%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%D0%B9_%D0%BD%D0%B0%D1%83%D1%86%D1%96._%D0%9F%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BA.
179. Глобалізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.univer.omsk.su/omsk/socstuds/glob.
180. Глобалізація та її наслідки для економіки країн світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://center.kr-admin.gov.ua/index.php?q=Elibr/27.html.
181. Глобалізація: переваги і загрози для нашої країни [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://izvestiya.odessa.ua/index.php?go=Newspaper&in=view&id=23646.
182. Головенко Р. Закон України «Про доступ до публічної інформації» : науково-практичний коментар / Р. Головенко, Д. Котляр, Нестеренко О. та ін. [за заг. ред. А. Шевченка]. – К. : Центр суспільних медіа, 2012. – 170 с.
183. Головко Ю. І. Особливості створення та різновиди документів митних установ Південної України другої половини XVIII – першої половини XIX століття / Ю. І. Головко // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету, 2001. – С. 139 – 150.
184. Гончаренко В. Д. Історія держави і права України [Електронний ресурс] / В. Д. Гончаренко. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/1584072054892/pravo/istoriya_derzhavi_i_prava_ukrayini_-_goncharenko_vd.
185. Горькавий С. С. Міжнародно-правова система протидії незаконному обігу наркотиків [Електронний ресурс] / С. С. Горькавий. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/PorTal/Soc_Gum/Nzizvru/2012_2/p11_29.html.
186. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 16 січня 2003 р. № 436-IV]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15.
187. Государство готовит к продаже «Турбоатом» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://newsradio.com.ua/rus/2014_01_21/Gosudarstvo-gotovit-k-prodazhe-Turboatom.
188. Грабовська Г. М. Особливості міжнародних повітряних перевезень [Електронний ресурс] / Г. М. Грабовська. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/11_NPE_2012/Pravo/13_107568.doc.htm.

189. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – [3-є вид. перероб. та допов.]. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 432 с.
190. Гребельник О. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 696 с.
191. Гребельник О. П. Основи митної справи : навч. посіб. / О. П. Гребельник. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 600 с.
192. Грінченко Б. Д. Словник української мови [Електронний ресурс] / Б. Д. Грінченко. – Режим доступу : http://toloka.hurtom.com/viewtopic.php?t=777.
193. Грузовой таможенный термінал [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://coldstore.com.ua/ru/logistic_centre/customs_cargo_complex.
194. Грузопасажирский флот [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://library.riverships.ru/Books/River/63.htm.
195. Грушевський М. Історія України-Руси [Електронний ресурс] / М. Грушевський. – т. 6. – Розділ ІІ. – Режим доступу : http://litopys.org.ua/hrushrus/iur60202.htm.
196. Гуаш [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eco-artdesign.com/publ/kak_ispolzovat_guash/1-1-0-14.
197. Гужва В. М. Застосування технологій ідентифікації в системі відстеження руху підакцизної продукції [Електронний ресурс] / В. М. Гужва, І. В. Широносова. – Режим доступу : http://business-inform.net/pdf/2012/3_0/23_25.pdf.
198. Гуменюк А. І. Українські народні музичні інструменти [Електронний ресурс] / А. І. Гуменюк. – Режим доступу : http://proridne.com/content/книги/Українські%20народні%20музичні%20інструменти%20А.%20І.%20Гуменюк/Ліра.html.
199. Гупало Г. Замість металобрухту – кольорові метали / Г. Гупало // Митна газета. – 1997. – № 6.
200. Гусаров В. И. арабский мир в наступившем столетии: «к золотому миллиарду» или в «четвертый мир»? / В. И. Гусаров // Ближний Восток и современность. – Вып. 24. – М. : ИВ РАН, 2004. – 373 с.
201. Датская крона [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.tourister.ru/world/europe/denmark/currency.
202. Датська крона – валюта Данії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://allmoney.in.ua/groshi-krain-evropi-ta-snd/datska-krona-valjuta-danii.html.
203. Датська крона [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Датська_крона.
204. Дахно І. І. Міжнародне економічне право / І. І. Дахно. – К. : МАУП, 2000. – 158 с.
205. Декларация о глобальной электронной коммерции [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.vavt.ru/wto/wto/GlobalElectronicCommerce.
206. Декларация о судовых припасах [Электронный ресурс]. – Режим доступа : gryzoperevozki.com.ua/viewpage.php?page_id=281.
207. Декларування систематичне, але не загальне [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gazeta.dt.ua/finances/deklaruvannya-sistematichne-ale-ne-zagalne-_.html.
208. Декрет Совета Народных Комиссаров. О разрешении на ввоз и вывоз товаров [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.bestpravo.ru/sssr/gn-akty/z1a.htm.
209. Деловой комплекс в Липецке [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://profit-fasad.ru/full_news/26.
210. Демередж [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://slovopedia.org.ua/38/53396/378682.html.
211. Демередж [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.zakony.com.ua/juridical.html?catid=37647.
212. Демидаш Л. С. Нетарифне регулювання зовнішньої торгівлі України [Електронний ресурс] / Л.С. Демидаш, Л. В. Коваль. – Режим доступу : http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=40585.
213. Демченко С. Совершенствование системы управления рисками – один из приоритетов развития таможенного дела / С. Демченко, В. Буланая, А. Брендак // Митниця. – 2010. – № 10 (71). – С. 19 – 21.
214. Денарий. Нумизматический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.numizm.ru/html/d/denariy.html.
215. Денарий. Словарь античности. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ancientrome.ru/dictio/article.htm?a=219378430.
216. Денежная единица Норвегии – крона [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.norge.ru/krone_norsk.
217. Департамент труда и зайнятости населения. Экспедитор [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://prof.labor.ru/profinvalid/vision/forwarder.
218. Депман И. Я. История арифметики: пособие для учителей / И. Я. Депман. – М. : Просвещение, 1965. – 416 с.
219. Депортація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://znaimo.com.ua/%D0%94%D0%B5%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.
220. Державна казначейська служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index.
221. Державна пробірна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://assay.gov.ua/denj1.nsf/0/BCB1642D1CF4FB9AC2257005003C52CA.
222. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dstszi.gov.ua/dstszi/control/uk/index.
223. Державна служба України з контролю за наркотиками [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.narko.gov.ua/index.php.

224. Державне підприємство «АНТОНОВ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://smida.gov.ua/db/emitent/year/showform/83/231048.
225. Державний гемологічний центр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gems.org.ua/ua/s1.htm.
226. Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики національний класифікатор України. Класифікатор корисних копалин (ККК) ДК 008:2007 (розд.3) 12.12.2007 № 357 [Електронний ресурс] : наказ [видано Держспоживстандартом України 12 грудня 2007 р. № 357]. – Режим доступу : http://ukrgeology.com.ua/ru/useful-information/8-reference/170-klasyfikator.html.
227. Держмитслужба запропонує Уряду врегулювати ордерні перевезення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.unn.com.ua/uk/news/1018512-dergemitslugeba-zaproponue-uryadu-vregulyuvati-orderni-perevezennya.
228. Держмитслужба зменшила кількість митних оглядів [Електронний ресурс] // Урядовий портал: єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control /publish/article?art_id=243409476.
229. Десницький А. Апостол Матфей [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://otrok-ua.ru/sections/art/show/apostol_matfei.html.
230. Детектор брехні, поліграф: питання й відповіді [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.polygraph.org.ua/faq_ukr.html.
231. Детектор брехні: питання та відповіді [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sporina.com.ua/ua/182-pitannia-ta-vidpovidi.
232. Детеншен [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/dic_economic_law/3436/%D0%94%D0%95%D0%A2%D0%95%D0%9D%D0%A8%D0%95%D0%9D.
233. Детеншен [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.vedomosti.ru/glossary/%D0%94%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%88%D0%B5%D0%BD.
234. Дехтерев Б., народний художник РРФСР, лауреат Державної премії СРСР. Що таке книжкова ілюстрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://referaty.net.ua/referaty/referat_40930.html.
235. Деякі питання здійснення митного контролю товарів та інших предметів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон у міжнародних поштових та експрес-відправленнях [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 25 грудня 2002 р. № 1948] // ЛІГА : ЗАКОН.
236. Деякі питання здійснення попереднього документального контролю в пунктах пропуску через державний кордон України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 5 жовтня 2010 р. № 1030] : [із змінами від 22.08.2012]. Режим доступу : http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=2914155&cat_id=292229.
237. Джебель Али [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.oae-platinumclub.ru/dubai/djebel-ali.
238. Дипломатичні переговори і міжнародні конференції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.info-library.com.ua/books-text-4343.html.
239. Диспач [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.anonline.ru/dispach.html.
240. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. / М. І. Дідківський. – К. : Знання, 2006. – 462 с.
241. Діяльність представництв іноземних компаній в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pravdop.com/ua/publications/kommentarii_zakonodatelstva/deyatelnost_predstavitelstv_inostrannih_kompaniy_v_ukraine.
242. Добро пожаловать в специальную экономическую зону «Парк информационных технологий Alatau IT-City» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.amedoro.com/doc/Alatau.pdf.
243. Довідник з історії України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://history.franko.lviv.ua.
244. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством транспорту України 10 грудня 2001 р. № 863] : [чинна редакція від 20.11.2013] // ЛІГА : ЗАКОН
245. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 66 Залізничний транспорт і метрополітен. Частина 1 «Керівники, професіонали, фахівці та технічні службовці» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uazakon.com/big/text252/pg8.htm.
246. Довідник УКТЗЕД. Розділ XXI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/Ukt_ved/rozdil21.
247. Довнар-Запольський М. Государственное хазяйство Великого Княжества Литовского при Ягеллонах / М. Довнар-Запольський. – К. :, 1901. – Т. 1. – С. 678 – 696.
248. Договір між членами Оптового ринку електричної енергії України [Електронний ресурс] : договір [укладено Національною комісією з питань регулювання електроенергетики 15 листопада 1996 р. № б/н]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GK019.html.
249. Договори Київської Русі з Візантією. Договори Русі з Візантією [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://histans.com/LiberUA/978-966-02-5696-5/51.pdf.
250. Документообіг в Одеському порту на 100 % здійснюється через Єдину інформаційну систему – Вілкул [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mtu.gov.ua/uk/news/36825.html.
251. Долгополов Н. «Электронный нос» – новое направление индустрии безопасности / Н. Долгополов, М. Яблоков // Мир и безопасность. – 2007. – № 4. – С. 54 – 59.
252. Доллар Соединённых Штатов Америки (Доллар США) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.

globfin.ru/articles/currency/dollar.htm.
253. Доллар США [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://usa-info.com.ua/dollar/dollar.html.
254. Долларовая зона. Большая Энциклопедия Нефти Газа [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.ngpedia.ru/id42939p2.html.
255. Долуденко А. Документи / А. Долуденко // Митна справа. – 2010. – № 5 (71). – С. 97 – 103.
256. Донативная монета. Гуманитарный словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://slovari.yandex.ru.
257. Доріс Л. Захист прав інтелектуальної власності : норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування : практ. посіб. / Л. Доріс. – К. : К.І.С., 2007. – 447 с.
258. Дорогами Львівщини: Карпати та Прикарпаття [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.literacy.com.ua/lvovoznavstvomenu/104-tematichni-ekskursiji/1128-ekskursiinyi-marshrut-qdorohamy-lvivshchyny-karpaty-ta-prykarpattiaq.html.
259. Дорогоцінне каміння [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sapphire.donetsk.ua.
260. Дорогоцінне каміння [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sapphire.donetsk.ua/vse-pro-oleksandryt.html.
261. ДП «Антонов» сьогодні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://litopys.com.ua/encyclopedia/ukra-na-v-per-od-nezalezhnost-1991-2011-rr-/dp-antonov-sogodn
262. Драгоценные и поделочные камни [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.mining-enc.ru/d/dragocennye-i-podelochnye-kamni.
263. Драгоценные и полудрагоценные камни [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://finesell.ru/index.html.
264. Драгоценные камни [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://iznedr.ru/books/item/f00/s00/z0000011/st013.shtml.
265. Дроздов О. М. Національна стратегія боротьби з наркотиками – невід'ємна складова частина світової політики протидії наркозлочинності [Електронний ресурс] / О. М. Дроздов. – Режим доступу : http://narko.gov.ua/komnarko/uk/publish/article/97343;jsessionid=E5953D7C763C32EDBFACF885F8BB7E68.
266. Дубініна А. А. Митна справа : підручник / А. А. Дубініна, С. В. Сорокіна, О. І. Зельніченко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.
267. Дудчак В. І. Митна справа : навч. посіб. / В. І. Дудчак, О. В. Мартинюк. – К. : КНЕУ, 2002. – 310 с.
268. Дукат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.coinshome.net/articles/article.htm?name=Ducat&locale=ru.
269. Думной М. М. История экономичкских учений [Электронный ресурс] / М. М. Думной. – Режим доступа : http://www.stepanenkova.ru/uchebmat/history/dumnoy/soderg/reitern/index.html.
270. Дячок О. О. Мережа митниць на українських землях середини XIV – середини XVII ст. / О. О. Дячок // Історія торгівлі. Податків та мита : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2010. – № 1 (1). – С. 65 – 90.
271. Евраз. Находкинский морской торговый порт [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.ncsp.ru.
272. Європейський банк реконструкции и развития. BEEPS 2012 (Russia only) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.ebrd.com/russian/pages/research/economics/data/beeps/beeps12-russia.shtml.
273. Егер О. Всемирная история в 4 томах. / О. Егер. – ИДДК, 2005. – Т. 4. – 646 с.
274. Единое отечество [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.otechestvo.org.ua/hronika/20051/h2801.htm.
275. ЕДІФАКТ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.edifactory.de/unedifact.
276. Економічна енциклопедія : у 3 т. / [Редкол.: ... С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. – К. : Видавничий центр «Академія», 2000 – 3 т.
277. Економічна енциклопедія. Словопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://slovopedia.org.ua.
278. Економічний енциклопедичний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.subject.com.ua/economic/slovnik/7685.html.
279. Економічний енциклопедичний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://subject.com.ua/economic/slovnik/2029.html.
280. Економічний словник-довідник / За ред. С. В. Мочерного. – К. : Феміна, 1995. – 368 с.
281. Експансія торгова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://slovopedia.org.ua/38/53397/379206.html.
282. Експортне замовлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://slovopedia.org.ua/38/53397/379238.html.
283. Електронна ідентифікація товару [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukr.vipreshebnik.ru/entsiklopediya/51-e/1916-elektronna-identifikatsiya-tovaru.html.
284. Енциклопедія каміння [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dvegrani.narod.ru/enciklopedia.html.
285. Ерстенюк М. Покон [Електронний ресурс] / М. Ерстенюк. – Режим доступу : http://history.franko.lviv.ua/llp_2.htm.
286. ЕСКРІН Публічне акціонерне товариство «МОТОР СІЧ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://escrin.nssmc.gov.ua/rpt1522_sect0.aspx.
287. Ефимок [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.numizm.ru/html/e/efimok.html.
288. Європейська Конвенція про захист прав людини: право і практика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.echr.ru/convention/index.htm.
289. Європейська Угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПОГ) [Електронний

ресурс] : [Дата підписання: 30.09.1957; дата приєднання України: 02.03.2000] : [чинна редакція від 28.02.2014] // ЛІГА : ЗАКОН.
290. Єдина конвенція про наркотичні засоби 1961 року (з виправленнями, внесеними в неї відповідно до Протоколу 1972 року про виправлення до «Єдиної конвенції про наркотичні засоби» 1961 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_177.
291. ЄС інформуватиме про ввезення вантажів по-новому [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.epravda.com.ua/news/2010/11/12/256161.
292. Жаров О. В. Захист права інтелектуальної власності: навч. посіб. / О. В. Жаров. – К. : ЗАТ «Інститут інтелектуальної власності», 2003. – 64 с.
293. Железнодорожная терминология [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://railgo.ru/zheleznodorozhnaya-terminologiya.
294. Железнодорожные вагоны-платформы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.libratrans.ru/info/transport/types-of-freight-cars/railway-cars-platforms.
295. Жеребцова Л. Структура таможенной системы Великого княжества Литовского в конце XV – середине XV вв. / Л. Жеребцова //UKRAINA LITHUANIKA. – К, 2009. Т. 1. – С. 144 – 153.
296. Живописный склад monpansie [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://das-gift.livejournal.com/1828.html.
297. Живопись. Краткий словарь терминов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.bibliotekar.ru/slovarZhivopis/107.htm.
298. Житомирська митниця попередила 12 випадків контрабанди наркотиків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ruporzt.com.ua/vlada/24619-zhitomirska-mitnicya-poperedila-12-vipadkv-kontrabandi-narkotikv.html.
299. Жорін Ф. Л. Правові основи митної справи в Україні (конспект курсу лекцій з програмних тем) : навч. посіб / Ф. Л. Жорін. – К. : КНЕУ, 2001. – 248 с.
300. Жорін Ф. Л. Правові засади митної справи України: навч. посіб. / За заг. ред. Ф. Л. Жоріна. – К. : Магістр – XXI сторіччя, 2005. – 384 с.
301. Журнал «Власний бізнес» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.praktyka.com.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=98.
302. З історії геральдики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://heraldry.com.ua/index.php3?lang=U&context=info&id=1346.
303. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – К. : Знання, 2007. – 1072 с.
304. Зайчук О. В. Теорія держави і права академічний курс : підручник [Електронний ресурс] / О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. – Режим доступу : http://www.ebk.net.ua/Book/law/zaychuk_tdp/part2/401.htm.
305. Законодательство, факты, комментарии. Экономический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakony.com.ua/econom.html?catid=47457.
306. Законодательство, факты, комментарии. Юридический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakony.com.ua/juridical.html?catid=42060.
307. Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування : методичні рекомендації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0020323-13/page.
308. Запорожсталь [Электронный ресурс]. – Режим доступу : www.zaporizhstal.com.
309. Запорука незалежності, що наповнює скарбничку. 25 червня – День митної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://meest-online.com/ukraine/traditions/zaporuka-nezalezhnosti-scho-napovnyuje-skarbnychku-25-chervnya-den-mytnoji-sluzhby-ukrajiny.
310. Засоби індивідуального захисту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/10810806/bzhd/zasobi_individualnogo_zahistu.
311. Зачем нужен логист-экспедитор? [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://transferof.ru/2008/03/27/zachem-nuzhen-logist-jekspeditor.html.
312. Зашифрований акциз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/6653.
313. Зброя масового ураження [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://himvoiska.narod.ru/mwd.html.
314. Зінь Е. А. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підруч. для студ. вищих навч. закладів / Е. А. Зінь, Н. С. Дука. – К. : Кондор, 2009. – 432 с.
315. Зовнішньоекономічні операції і контракти : [навч. посіб.] / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Я. С. Крап'як, О. Ю. Григор'єв, А. О. Босак. – 2-ге вид. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
316. Золотникова система проб [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.schooleconomics.org.ua/info/zolotn_syst_prob.html.
317. Золотникова система проб [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bee-gold.com/page.php?35.
318. Золотой дукат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.realcoins.ru/articles/?id=57.
319. Золотые донативные монеты Российской империи XIX – XX веков [Электронный ресурс]. – Режим доступа : 30983408019.mirtesen.ru/blog/43371462516/Zolotyie-donativnyie-monetyi-Rossiyskoy-imperii-XIX–XX-vekov.
320. Из истории камня Флюорит [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.catalogmineralov.ru/article/89.html.
321. Иконография ангелов архангелов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.hram-feodosy.kiev.ua › Иконы Храма.

322. Иконография Пресвятой Богородицы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : drevo-info.ru/articles/4070.html.
323. Индекс вовлеченности стран в международную торговлю – информация об исследовании [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://gtmarket.ru/ratings/the-global-enabling-trade-index/info.
324. Индустриально логистический хаб СЕЗ «Хорос – Восточные ворота». [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.slideshare.net/aizhan_zo/ss-12925322.
325. ИНКОТЕРМС – 2010 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.efi-trans.com.ua/stati/stati/inkoterms-2010-incoterms-2010.
326. Институты развития Карагандинской области [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://karaganda-region.gov.kz/rus/invest_09-01/.
327. Инстукция по актово-претензионной работе на железных дорогах государств-участников Содружества, Латвийской Республики, Литовской Республики, Эстонской Республики от 26 – 27 мая 1994 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU94140I.html.
328. Интернет портал о драгоценных камнях [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dragotsennye-kamni.ru/iii-klass/rodolit.
329. Интерпайп Нижнеднепровский трубопрокатный завод [Электронний ресурс]. – Режим доступа : http://2813.ua.all.biz.
330. Информация о СЭЗ «Хоргос – Восточные ворота» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.mcps-khorgos.kz/sez_ptez.
331. Исландская крона [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.e-allmoney.ru/banknotes/eur/iceland.html.
332. История браслета [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://florange-chelny.ru/istoriya-brasleta
333. История гербов и геральдики [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.excurs.ru/history/Heraldry_history.htm.
334. История и современность обручального кольца [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.obruchalka.me/zametki/6.
335. История камеи [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://antikdesign.livejournal.com/73147.html.
336. История колье [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://fashiony.ru/page.php?id_n=81388
337. История России в портретах. т.1. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.peoples.ru/state/politics/vitte.
338. История украшения: загадка и романтика Медальона [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://daryadorada.com/index.php?option=com_k2&view=item&id=476:medalion.
339. Итоги изучения русских монет X-XI веков в Государственном Эрмитаже [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://vsemonetki.ru/books/item/f00/s00/z0000018/st002.shtml.
340. Ігор Білоус: Концепція реформування податкової системи має бути наступним кроком після податкового компромісу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=247518722.
341. Ідентифікація та фальсифікація товарів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://studentbooks.com.ua/content/view/1260/44/1/2.
342. Ідентифікація товарних позицій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gs1ua.org/uk/gs1/identificationbarcode/gtin.csp.
343. Із минулого – в сьогодення. «Трембіта» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dilovebiblioteka.blogspot.com/2013/01/blog-post_22.html.
344. Іконографія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.google.com.ua/#q=%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%B8%D1%8F.
345. Індустріальні парки в Україні стануть вільними митними зонами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ua.112.ua/ekonomika/industrialni-parki-v-ukrayini-stanut-vilnimi-mitnimi-zonami-16108.html.
346. Інкотермс. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів [Електронний ресурс] : правила [прийнято Міжнародною торговельною палатою 1 січня 2000 р.].– Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/988_007.
347. Інструкція про заповнення ліцензії на експорт товарів [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством економіки України 9 вересня 2009 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0938-09.
348. Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями метальними снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів [Електронний ресурс] : наказ [видано МВС України 21 серпня 1998 р. № 622]. – Режим доступу : //http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98.
349. Інструкція щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі Міністерства доходів і зборів України [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством доходів і зборів України 2 серпня 2013 р. № 329]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/nakazi-pro-diyalnist/62890.html.
350. Інструкція щодо правил походження, які будуть застосовуватися при експорті до держав членів ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : dklg.kmu.gov.ua/forest/document/118016.

351. Інтерактивна мапа. Офіційний сайт Державної прикордонної служби України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dpsu.gov.ua/ua/map.htm.
352. Інформує Державна податкова інспекція у Красногвардійському районі м. Дніпропетровськ Головного управління Міндоходів у Дніпропетровській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dniprorada.gov.ua/21112013.
353. Ісландська крона [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Ісландська%20крона.
354. Історія класифікації дорогоцінного каміння [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gems.com.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=161&Itemid=75&lang=russian.
355. Історія митної справи в Україні : монографія / [К. М. Колесников, О. М. Мороз, Г. М. Виноградов та ін.]; за ред. П. В. Пашка, В. В. Ченцова. – К. : Знання, 2006. – 606 с.
356. Кабмін затвердив п'ятирічну Стратегію розвитку Міндоходів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/media-tsentr/novini/116870.html.
357. Казахстан: специальные экономические зоны [Электронный ресурс]. – Режим доступа : almaty.trade.gov.pl.
358. Казахстанские тенге [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://pro-business.kz/istorija-izobretenija/kazakhstanskie-dengi-tenge.html.
359. Казахстанский тенге – национальная валюта Казахстана [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ceae.ru/Kazakhstan-tenge.htm.
360. Казахстанский тенге [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://valuta-world.ru/kazaxstanskij-tenge/.
361. Как взыскивается задолженность [Электронный ресурс] – Режим доступа : http://www.customs.kg/index.php/ru/vzzadol.
362. Калашникова О. Л. Основи мистецтвознавчої експертизи та вартісної оцінки культурних цінностей : підручник / О. Л. Калашникова. – К. : Знання. – 2006. – 46 с.
363. Каленський М. М. Митна вартість імпортних товарів : монографія / М. М. Каленський, А. Д. Войцещук, І. Г. Бережнюк. – К. : Мануфактура, 2005. – 224 с.
364. Камагина Е. Параллельный импорт – загогулина закона или петля для российского бизнеса? [Электронный ресурс] / Е. Камагина. – Режим доступа : http://www.km-partners.com/ua/presa/832-zastosuvannya-pryntsypu-vycherpannya-prav.
365. Камень аквамарин. Свойства аквамарина. Описание аквамарина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.inmoment.ru /magic/healing/aquamarine.html.
366. Камень Бирюза: свойства, фото, знак зодиака, цвет и значение [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.aloris.ru/kamen-biryuza.
367. Камень нефрит. Свойства нефрита. Описание нефрита [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://massagbiz.com.ua/infocenter/18.
368. Камень оникс. Свойства оникса. Описание оникса [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.inmoment.ru/magic/healing/onyx.html.
369. Камень пегматит и его минералы Камень пегматит и его минералы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://kamni.ws/?p=658.
370. Камень родонит. Свойства родонита. Описание родовита [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.inmoment.ru/magic/healing/rodonite.html.
371. Камень яшма. Свойства яшмы. Описание яшмы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.inmoment.ru/magic/healing/jasper.html.
372. Камея [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://wiki.web.ru/wiki/%D0%9A%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D1%8F.
373. Камні та Мінерали з усього світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kamnu.com.ua/index.php/osobmojlivost/229-yashma.html.
374. Канадський долар [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://znaimo.com.ua/Канадський_долар.
375. Карагандинская область – точка приложения инвестиций [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.mg.gov.pl/files/upload/17687/Obwod%20Karagandyjski_mozliwosci%20wspolpracy_wersja%20rosyjska.pdf.
376. Карат [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.asteriagold.ru/karat.html.
377. Карат [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/ntes/1914/%D0%9A%D0%90%D0%A0%D0%90%D0%A2.
378. Карат [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://fr.stihl.ca/tree-lexicon-detail-page.aspx?idTree=212.
379. Карат [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.shop-gold.ru/art/carat.php.
380. Карнети АТА. Загальні відомості: ТПП України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ata.ucci.org.ua/ua/start.
381. Карташов А. В. Очерки по истории русской Церкви / А. В. Карташов. – М. : Изд-во Сретенского монастыря, 2009. – С. 75 – 78.
382. Картки ідентифікаційні. Фізичні характеристики : ДСТУ 7810 : 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://document.ua/kartki-identifikaciini.-fizichni-harakteristiki-iso-iec-7810-std10373.html.
383. Карты омологации [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.rally.in.ua/technik/item/192.html.

384. Карты Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://varrezz.blogspot.com/2012/11/cgmap-cgmap.html
385. Качан Є. П. Регіональна економіка: [підручник] / за ред. Є. П. Качана. – Тернопіль : ТНЕУ, 2008. – 800 с.
386. Кваша С. М. Зовнішньоекономічна діяльність АПК України: стан, стратегія і тактика : монографія / С. М. Кваша. – К. : ЗАТ «Ніч лава», 2000. – 135 с.
387. Кельман М. С. Загальна теорія держави і права : підручник / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин. – К. : Кондор, 2006. – 477 с.
388. Київ та українські землі під владою Литви: податкова і митна системи Великого Князівства Литовського[Електронний ресурс] // Вісник міністерства доходів і зборів України. – 2014. – № 9. – http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/6724.
389. Київські фрески, мозаїки, ікони [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/12281128/kulturologiya/kiyivski_freski_mozayiki_ikoni.
390. Київський національний університет ім. Т. Шевченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.univ.kiev.ua/ua/geninf/history-rectors/bunge.
391. Киреев А. П. Международная экономика : учеб. пособие для вузов : в 2-х ч. / А. П. Киреев. – М. – 488 с.
392. Кіплік Д. І. Техніка живопису [Електронний ресурс] / Д. І. Кіплік. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Клейовий_живопис.
393. Клавикорд – предшественник фортепіано [Електронный ресурс]. – Режим доступу: http://propianino.ru/klavikord.
394. Клавикорд [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://allpiano.org/publ/klavikord/1-1-0-3.
395. Клависин [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_music/3646/Клавесин.
396. Клависин [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://eomi.ws/keyboard/harpsichord.
397. Клависин [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://jorik.do100verno.com/blog/767.
398. Клайпедский порт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.portofklaipeda.lt/osnovnye-dannye.
399. Класифікатор видів упаковок [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/reestri-ta-klasifikatori/klasifikatori/vidomchi-klasifikatori-informatsii-z-pi/62563.html.
400. Класифікатор митних органів, їх структурних підрозділів, митних організацій, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи митної служби України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/printable_article;jsessionid=6D9B4CCCB199AD7DEFC86B5DCCBDF76C?art_id=3555928
401. Класифікація інструментів регулювання міжнародної торгівлі товарами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://buklib.net/books/26909.
402. Класифікація ювелірного каміння [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bookmeta.com/book/317-ekspertiza-yuvelirnix-virobiv-posibnik-ponomarenko-go/15-31-klasifikaciyi-yuvelirnogo-kaminnya.html.
403. Классификатор портов и других пунктов (второе издание) ЛОКОД ООН (Женева, январь 1996 года) [Электронный ресурс] : рекомендация [утв. Европейской экономической комиссии ООН № 16]. – Режим доступа : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_989.
404. Классификация вагонов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.pomogala.ru/konsrukt/konstrukt_1.html.
405. Классификация железнодорожных вагонов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.pandia.ru/text/77/301/94818.php.
406. Классификация контейнеров [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://sterh-corp.ru/blog/klassifikaciya-kontejnerov.php.
407. Клейовий живопис [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://znaimo.com.ua/Клейовий_живопис.
408. Клейовий живопис [Електронний ресурс] // Лексика: українські енциклопедії та словники. – Режим доступу: http://leksika.com.ua/14630203/ure/kleyoviy_zhivopis.
409. Клименко Л. П. Системи технологій : навч. посіб. / Л. П. Клименко, С. М. Соловйов, Г. Л. Норд. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – 600 с.
410. Кобза [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kobza.net.ua/
411. Кобза [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://proridne.com/content/книги/Українські%20народні%20музичні%20інструменти%20Л.%20М.%20Черкаський/Кобза.html.
412. Кобза і бандура. Кобзарі і бандуристи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://proridne.com/content/книги/Українські%20народні%20музичні%20інструменти%20Л.%20М.%20Черкаський/Кобза%20і%20бандура.%20Кобзарі%20і%20бандуристи.html.
413. Коваленко В. В. Курс адміністративного права України [Електронний ресурс] / В. В. Коваленко. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/1154052548246/pravo/ponyattya_koruptsiya_koruptsiyne_diyannya_koruptsiyne_pravoporushennya.
414. Кодеін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://narconon.kiev.ua/kodein.
415. Кодекс торговельного мореплавства України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 23 травня 1995 р. № 176/95-ВР]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/176/95.
416. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс] : [прийнято Верхов. Радою УРСР 7 грудня 1984 р. № 8073-X]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10.
417. Коды стран – ИСО 3166 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.iso.org/iso/ru/home/standards/

country_codes.htm.
418. Козлов А. П. Таможня Японии: история и современность / А. П. Козлов, А. Ю. Пиджаков // Учене записки СПб филиала РТА. – 2010. – № 3 (37). – С. 302 – 306.
419. Колекція західноєвропейських медальйонів паломників XIX ст. з зібрання Національного музею історії України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://prostir.museum/ua/post/27767.
420. Коломієць Т. М. Експертиза товарів : підручник / Т. М. Коломієць, Н. В. Притульська, О. Л. Романенко. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2001. – 274 с.
421. Колпаков В. К. Адміністративне право України : підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
422. Коментар до Кіотського протоколу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.unece.org/fileadmin/DAM/cefact/recommendations/kyoto/ky-e1-e2.htm .
423. Коментар до Митного кодексу України [Електронний ресурс] / [За редакцією: М.М. Каленського, П.В. Пашка]. – Режим доступу : http://uadocs.exdat.com/docs/index-282977.html?page=44.
424. Комплексна програма утвердження України як транзитної держави у 2002 – 2010 роках [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 7 лютого 2002 р. № 3022-III] // ЛІГА : ЗАКОН.
425. Конвенция о договоре международной дорожной перевозки грузов [Электронный ресурс] : [подписано Украиной 16 октября 2012 г.] // ЛІГА : ЗАКОН.
426. Конвенция о таможенном режиме, применяемом к контейнерам, переданным в пул и используемым для международных перевозок (Конвенция о контейнерном пуле) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.conventions.ru/view_base.php?id=29.
427. Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято ООН 20 грудня 1988 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_096/page.
428. Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято ООН 24 травня 1980 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_189.
429. Конвенція ООН про морські перевезення вантажів «Гамбурзькі правила» від 31 березня 1978 року [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято ООН 31 березня 1978 р.]. – Режим доступу : http:// http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_391.
430. Конвенція ООН про податкове обкладення договірних перевізних засобів, що використовуються для міжнародного дорожнього перевезення вантажів від 14 грудня 1956 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_397.
431. Конвенція ООН про психотропні речовини від 21 лютого 1971 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_176.
432. Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів [Електронний ресурс] : [прийнято ООН 19 травня 1956 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_234/conv.
433. Конвенція про дорожній рух [Електронний ресурс] : конвенція [видано ООН 8 листопада 1968 р. (з поправками від 3 березня 1993 р.) : [чинна для України з 21 травня 1977 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_041.
434. Конвенція про єдиний закон про міжнародну купівлю-продаж товарів [Електронний ресурс] [прийнято ООН 1 липня 1964 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_b15.
435. Конвенція про митні пільги для туристів [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Європейською економічною комісією 4 червня 1954 р.]. – Режим доступу: http://translate.google.com.ua/translate?hl=uk&sl=en&u=http://www.unece.org/trans/conventn/Touring-1954e.pdf&prev=/search%3Fq%3DConvention%2Bconcerning%2Bcustoms%2Bfacilities%2Bfor%2Btourists%2Bfrom%2BJune%2B4,%2B1954%26hl%3Duk%26client%3Dfirefox-a%26hs%3DOgf%-26rls%3Dorg.mozilla:ru:official%26channel%3Drcs&sa=X&ei=uINZUfa7K9HgtQbj7YHwDg&ved=0CDIQ7gEwAA .
436. Конвенція про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу [Електронний ресурс]: [прийнято 9 жовтня 1997 р.] : [чинна для України від 14 жовтня 1999 р.]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/997_034.
437. Конвенція про міжнародні змішані перевезення вантажів [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято ООН 24 травня 1980 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_189
438. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію (Чиказька конвенція) 1944 року [Електронний ресурс] : конвенція [видано Міжнародною асоціацією цивільної авіації 7 грудня 1944 р.] : [набуття чинності для України 9 вересня 1992 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_038.
439. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Міжнародною морською організацією 9 квітня 1965 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_064.
440. Конвенція про процедуру міжнародного митного транзиту під час перевезення вантажів залізничним транспортом із застосуванням накладної УМВС [Електронний ресурс] : [9 лютого 2006 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_372.
441. Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами [Електронний ресурс] [прийнято Європейським

економічним співтовариством 20 травня 1987 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/987_012.
442. Конвенція про створення Ради Митного Співробітництва від 15 грудня 1950 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_184.
443. Конвенція про тимчасове ввезення [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Радою митного співробітництва 26 червня 1990 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_472.
444. Конвенція про транзитну торгівлю внутрішньоконтинентальних держав [Електронний ресурс] : [прийнято ООН 8 липня 1965 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_166?test=XNLMf5x.qwJgiiRwZi2r/.7uHI4v.s80msh8Ie6.
445. Конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень (укр/рос) ІКАО [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято 28 травня 1999 р.] : [підписано Україною 17 грудня 2008 р.]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU55011.html.
446. Конвенція ЮНІДРУА щодо викрадених або незаконно вивезених культурних цінностей [Електронний ресурс] : [видано УНІДРУА 24 червня 1995 р.] : [чинна з 1 липня 1998 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_590.
447. Конституція України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80.
448. Контейнерні перевезення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://rastamozhka.com/uk/konteynerni-perevezennya.
449. Контейнерні перевезення в Україну [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://msport.kharkov.ua/kngrpruk.htm.
450. Контейнерные перевозки [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.nasovest.su/pdf/статьи/kontejnernye-perevozki.pdf.
451. Контейнерный терминал – назначение и необходимость в морских портах [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.mitridat.odessa.ua/logistics-service-article/1174-conteynernuy-terminal.
452. Контейнеровоз (мор.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.russika.ru/ef.php?s=1704
453. Контейнеровоз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukr-konteiner.com.ua/ru/chto-takoe-konteynerovoz.html.
454. Контейнеры [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.container1.com.ua/start.html.
455. Контейнеры: классификация, стандартизация [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.conmir.ru/info/klassifikacia.
456. Концепція реформи декларування доходів громадян [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/data/material/000/081/126334/Kontsepts_ya_reformi _deklaruvannya_dohod_v_gromadyan_V2.pdf.
457. Концепція реформування податкової системи України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247504310&cat_id=246711250
458. Корейская таможенная служба [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.okoree.ru/customs/28-istoriya-razvitiya-tamozhni-respubliki-korei.html.
459. Корейская таможенная служба [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.customs.h1.ru/article/article_korea.html.
460. Корк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://europe-ports.ru/porty-jejre/806-kork-cork.
461. Корнійчук О. Т. Основи митної справи / О. Т. Корнійчук, І. Г. Бережнюк, М. М. Іванюк. – Хмельницький, 1996. – 333 с.
462. Королевство Бахрейн [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.taxconsulting-uk.com/ru/countries/bahrain.
463. Королівство Саудівська Аравія [Електронний ресурс] // Посольство України в Королівстві Саудівська Аравія. – Режим доступу : http://saudiarabia.mfa.gov.ua/ua/consular-affairs/travel-advice.
464. Короткий довідник дипломатичних термінів і понять [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ualib.com.ua/br_8604.html.
465. Коштовні камені [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sapphire.donetsk.ua/koshtovni-kameni-klasyfikaciya.html.
466. Криміналістика / За ред. В. Ю. Шепітька. – [2-ге вид., переробл. і допов]. – К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. – 728 с.
467. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; За ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – [2-ге вид., перероб. і допов.]. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 480 с.
468. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 5 квітня 2001 р. № 2341-III]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14.
469. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 13 квітня 2012 р. № 4651-VI]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17.
470. Крупные морские порты [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.miratrans.am/ru/306.
471. Крысин Л. П. Толковый словарь иностранных слов [Электронный ресурс] / Л. П. Крысин. – М. : Русский язык, 1998. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/dic_fwords/18825/%D0%9A%D0%90%D0%A0%D0%90%D0%A2.

472. Крючков Ю. Спутница адмирала: [Юлия Михайловна Грейг] / Ю. Крючков // Вечерний Николаев. – 1997. – 3 июня.
473. Культура и культурология : справочник [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.artap.ru/cult/artefactum.htm.
474. Культурология. XX век. Энциклопедия. В 2-х томах. [Электронный ресурс] / Гл. ред. Левит С. Я. – СПб. : Университетская книга; 000 «Алетейя», 1998 . – Режим доступа : http://terme.ru/dictionary/182.
475. Лавриненко И. Как продать революцию массам / И. Лавриненко // Компаньон. – 2007. – № 4 (520). – С. 25 – 27.
476. Лексикон нонклассики. Художественно-эстетическая культура XX века / Под ред. В. В. Бычкова. – М. : РОССПЭН, 2003. – 607 с.
477. Линогравюра. Методика работы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.tvoyapechat.ru/articles2/linogravyura_metodika_raboty.
478. Листівка. Історія листівки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bukvar.su/izdatelskoe-delo-i-poligrafija/180338-Otkrytka-Istoriya-otkrytki.html.
479. Литовский лит (LTL) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.200stran.ru/money_country117.html.
480. Литовский лит [Электронный ресурс]. – Режим доступа : //www.bis-consult.biz/forex/67-litovskiy-lit.html.
481. Литовский лит [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://vedlys.ucoz.ru/news/litovskaja_pisatelnica_litovskij_lit/2014-05-11-15.
482. Литовський лит [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Литовський_лит.
483. Лихтер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://russo.com.ua/sovremennaya_entsiklopediya/page/lihter.6218.
484. Лихтера [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.unii.odessa.ua/FLOT_NEFT/lihter1.html.
485. Лихтеровоз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.russika.ru/ef.php?s=2668.
486. Личность в истории Сибири, XVIII – XX веков : сб. биогр. очерков / Рос. акад. наук. Ин-т истории. сиб. отд-ние; ред. А. К. Кириллов. – Новосибирск : Сова, 2007. – 295 с.
487. Лікувальні та магічні властивості берилу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vigadgets.ru/page/likuvalni-ta-magichni-vlastivosti-berilu.
488. Лікувальні та магічні властивості гірського кришталю [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.world-and-man.ru/page/likuvalni-ta-magichni-vlastivosti-girskogo-krishtalju.
489. Ліногравюра [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vseslova.com.ua/word/Линогравюра-58029.
490. Логистический словарь терминов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.container-world.ru/lst-t.php.
491. Лодыженский К. Н. История русского таможенного тарифа / К. Н. Лодыженский. – СПб. : Тип. В. С. Балашева, 1886. – 412 с.
492. Локомотивы Ростова и всей Росии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://lokomotiv-rostov.ru/passengers/demeredzh-i-detenshen-v-konteynernyh.
493. Лоханько Ф. П. Художні матеріали. Техніка живопису [Електронний ресурс] / Ф. П. Лоханько, Т. І. Флорова. – К. :, 1960. – Режим доступу : http://leksika.com.ua/14630203/ure/kleyoviy_zhivopis.
494. ЛСД [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/%D0%9B%D0%A1%D0%94#link22.
495. Лубок – Словари и энциклопедии на Академике [Электронный ресурс]. – Режим доступа : dic.academic.ru/dic.nsf/ushakov/852238.
496. Лукіна Л. Сенсорна революція [Електронний ресурс] / Л. Лукіна // Хрещатик. – № 173 (3389). – 25 вересня 2008 р, четвер. – Режим доступу : http://www.kreschatic.kiev.ua/ua/3389/art/14013.html.
497. Лютня [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/Лютня.
498. Ляховский В. В. Таможенные аспекты деятельности ЮНКТАД [Электронный ресурс] / В. В. Ляховский, Г. Р. Андреев. – Режим доступа : http://www.elib.bsu.by/bitstream/123456789/39373/1/lyakhovsky_andreev_2012_BMW.pdf.
499. Льготы для участников Специальных экономических зон [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://invest.gov.kz/?option=content&section=3&itemid=105&lang=ru.
500. Майбурд Е. М. Введение в историю экономической мысли. От пророков до профессоро / Е. М. Майбурд. – М. : Дело, 2000. – 560 с.
501. Мала гірнича енциклопедія : в 3-х т. / За ред. В. С. Білецького. – Донецьк : Донбас, 2004. – 3 т.
502. Малигіна В. Д. Основи експертизи продовольчих товарів : [навч. посіб.] / В. Д. Малигіна та ін. – К. : Кондор, 2009. – 296 с.
503. Маляренко В. Т. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України [Електронний ресурс] / В. Т. Маляренко. – Режим доступу : http://www.ebk.net.ua/Book/SptpoU/3-4/328.htm.
504. Манат – национальная валюта Туркмении [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://fb.ru/article/129486/manat-natsionalnaya-valyuta-turkmenii.
505. Мандолина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://orpheusmusic.ru/publ/315-1-0-25.
506. Мандолина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://totus-floreo.narod.ru/instr/mandolina.htm.
507. Мандолина. Вересковый мёд [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.vereskmed.ru/materials/instruments/139/.
508. Мандолина. Музикальний словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/dic_

music/134/МАНДОЛИНА.
509. Маркировка продукции [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.pmi.com/ru_ru/tobacco_regulation/what_is_illicit_trade/pmi_product_marking/pages/pmi_product_marking.aspx.
510. Маркування та клеймування сплавів золота. Все про антикваріат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://antiquar.at.ua/publ/doslidzhennja_khimichnogo_skladu_splaviv_zolota/1_8_markuvannja_ta_klejmuvannja_splaviv_zolota/4-1-0-17.
511. Мартинюк В. Митна складова економічної безпеки держави: наукове обгрунтування та оцінка сучасного стану / В. Мартинюк // Наука молода : зб. наук. праць молод. вчених Терноп. нац. екон. ун-ту. – Тернопіль, 2009. – № 11. – С. 118 – 123.
512. Машковский М. Д. Промедол / М. Д. Машковский // Лекарственные средства. – Режим доступа : http://mashkovsky.ru/tiki-index.php.
513. МДА [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.erowid.org/chemicals/mda/mda.shtml.
514. Международная стандартная торговая классификация. Четвертый пересмотренный вариант [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesM/SeriesM_34rev4r.pdf..
515. Международное банкнотное сообщество (IBNS) признало тенге лучшей банкнотой года [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.zakon.kz/4556304-mezhdunarodnoe-banknotnoe-soobshhestvo.html.
516. Международное исчерпание и параллельный импорт [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.wipo.int/sme/ru/ip_business/export/international_exhaustion.htm.
517. Международные стандарты по фитосанитарным мерам [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.ggiskzr.by/doc/quarantine/ISPM_12_2011_Ru_pdf.pdf.
518. Мельник Д. В. Методология историко-экономического исследования / Д. В. Мельник, И. М. Кулишер // Вестник СПбГУ. – 2007. – № 3 – 4 (Вып.1). – С. 63 – 71.
519. Мельник Т. М. Нетарифний протекціонізм у країнах ЄС та Україні [Електронний ресурс] / Т. М. Мельник, К. С. Пугачовська. – Режим доступу : http://www.business-inform.net/pdf/2014/1_0/20_27.pdf.
520. Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України, Урядом Республіки Молдова та Європейською Комісією щодо місії Європейської Комісії з надання допомоги в питаннях кордону в Україні та Республіці Молдова [Електронний ресурс] : [7 жовтня 2005 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_235.
521. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. М. Дроздова. – К. : ЦНЛ, 2004. – Режим доступу : http://www.ebk.net.ua/Book/MenedgmentZED/10-15/6102.htm.
522. Менеджмент у сфері послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/19640805/menedzhment/menedzhment_u_sferi_poslug_-_morgulets_ob.
523. Методические рекомендации по применению Классификации запасов месторождений и прогнозных ресурсов твердых полезных ископаемых Ювелирно-поделочные камни [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.jorc.ru/doc/uvelir.pdf.
524. Методичні рекомендації по відбору проб і зразків для лабораторних досліджень [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 20 вересня 2007 р. № 29/1-10.2/5628-ЕП] : [станом на 20.03.2013] // ЛІГА : ЗАКОН.
525. Методичні рекомендації щодо здійснення державного контролю за експортними операціями [Електронний ресурс] : наказ [затв. ДПАУ 16 липня 2007 р. № 433]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0433225-07.
526. Мещерякова А. Особливості швейцарського франка для заощадження коштів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ufin.com.ua/analit_mat/poradnyk/113.htm.
527. Миколаївська митниця Міндоходів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mk.minrd.gov.ua/mindohodiv-u-regioni/mitnitsya/kontakti/.
528. Минералы и горные породы / Описание минерала Берилл [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.catalogmineralov.ru/article/27.html.
529. Минералы и горные породы / Описание минерала Нефрит [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.catalogmineralov.ru/article/27.html.
530. Министерство экономического развития Российской Федерации. Особые экономические зоны [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.economy.gov.ru/minec/activity/sections/sez.
531. Мир драгоценных камней [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.a-jewels.com/jewelenc-k/alf-4.html.
532. Мир натурального камня [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://mir-kamnja.ru/pegmatit/
533. Митна комора [Електронний ресурс] // Інститут історії України НАН України. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Mytna_komora.
534. Митна конвенція відносно матеріалів життєзабезпечення мореплавців [Електронний ресурс] : [прийнято Радою Митної Співпраці 1 грудня 1964 р.] – Режим доступу : http://mijnwetten.nl/douaneovereenkomst-inzake-welzijnsgoederen-voor-zeevarenden-brussel-01-12-1964/artikel16.
535. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято ООН 14 листопада 1975 р.] [чинна для України з 11 жовтня 1994 р.]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_012.
536. Митна конвенція про спрощення умов ввозу товарів для демонстрації або використання на виставках, ярмарках,

зустрічах або подібних заходах [Електронний ресурс] : [прийнято Радою Митного Співробітництва, Європейською Економічною Комісією ООН, ЮНЕСКО 8 червня 1961 р.]. – Режим доступу : http://www.jus.uio.no/english/services/library/treaties/09/9-04/goods-display-exhibitions.xml#treaty-header1-6.
537. Митна справа на території України з часів Київської Русі до 1917 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://studentam.net.ua/content/view/6000/93.
538. Митна територія Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.osvita-plaza.in.ua/publ/mitna_teritorija_evropejskogo_sojuzu/106-1-0-4831.
539. Митне право України : навч. посіб. / [Дьомін Ю. М., Дьоміна С. Ю., Железняк М. Н. та ін.]; [За заг. ред. Юлдашева О. Х.]. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 232 с.
540. Митне право України : навч. посіб. / За заг. ред. проф. В. В. Ченцова. – К. : – 2007. – 283 с.
541. Митне право України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://readbookz.com/book/189/6893.html.
542. Митне регулювання в ЄС та Україні: порівняльно-правове дослідження : наук.-практ. посіб. / за наук. ред. А. В. Мазура. – К. : Ніка-Принт, 2005. – 832 с.
543. Митний Індекс Асоціації: результати першої половини 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://indices.eba.com.ua/ua/ci.
544. Митний індекс ЄБА [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.eba.com.ua/uk/about-eba/indices/customs-index.
545. Митний кодекс [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 13 березня 2012 р. № 4495-VI]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17.
546. Митний кодекс Митного союзу: дійові особи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://finance-monster.ru/analiz/mitniy-kodeks-mitnogo-soyuzu-diyovi-osobi.
547. Митний кодекс Республіки Вірменія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.customs.am/Shared/Documents/_CL/RA_Customs_Laws/or_2000_ho83.pdf.
548. Митний кодекс України : навч.-метод. посіб. / Заг. редакція, М. Я. Азарова. – К. : Державна митна служба України, 2012. – 872 с.
549. Митний перевізник – новий гравець у сфері ЗЕД [Електронний ресурс] // Дебет-Кредит. – № 17 – 18 (26.4.2004). – Режим доступу : http://dtkt.com.ua/show/1cid0599.html.
550. Митний перевізник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.6816.0.
551. Митний пост «Миколаїв – Костянтинівка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mk.minrd.gov.ua/mindohodiv-u-regioni/mitnitsya/teritorialni-organi.
552. Митний пост «Миколаїв – Морський» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mk.minrd.gov.ua/okremi-storinki/mitni-punkti/115410.html.
553. Митний пост «Спеціалізований». Офіційний сайт Міністерства доходів і зборів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kyiv.minrd.gov.ua/okremi-storinki/struktura/98711.html.
554. Митний протекціонізм [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://slovopedia.org.ua/38/53404/381707.html.
555. Митник Ясновельможного [Електронний ресурс] // Громадсько-політичне об'єднання «Пресс центр». – Режим доступу : http://pres-centr.ck.ua/print/news-16919.html.
556. Митні інформаційні технології : навч. посіб. / За ред. П. В. Пашка. – К. : Знання, 2011. – 391 с.
557. Митні пости у Запорізькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/baneryi/mitni-postuu/mitni-postuu/print-62315.html.
558. Митні пости у Миколаївській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/baneryi/mitni-postuu/mitni-postuu/print-62321.html.
559. Митні пости. Офіційний сайт Міністерства доходів і зборів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/baneryi/mitni-postuu.
560. Михневич С. И. 115 вопросов о многосторонней торговой системе ГАТТ/ВТО / С. И. Михневич; Проект «Содействие Правительству Республики Беларусь при вступлении в ВТО через усиление экспертного и институционального потенциала». – Минск : Белсэнс, 2009. – 71 с.
561. Міжнародна конвенція про адміністративну взаємодопомогу у сфері митних відносин [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Радою Митного Співробітництва 27 червня 2003 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/976_011.
562. Міжнародна конвенція про безпечні контейнери [Електронний ресурс] : [прийнято Міжнародною морською організацією 5 грудня 1972 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_013/page.
563. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства від 9 червня 1977 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pavlodar.com/zakon/?dok=01909&all=all.
564. Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів [Електронний ресурс] : [прийнято Радою міжнародного співробітництва 14 червня 1983 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_079?test=XX7MfyrCSgkyiiRlZi2r/.7uHI4v.s80msh8Ie6.
565. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято 26 жовтня 1961 р.] : [підписано Україною 20 вересня 2001 р.]. – Ре-

жим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_763.
566. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур [Електронний ресурс] : конвенція [видано Радою Митного Співробітництва 18 травня 1973 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_643/priNo1332416330867898.
567. Міжнародна конвенція про уніфікацію деяких правил про коносамент 1924 року [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Міжнародною морською організацією 25 серпня 1924 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_221.
568. Міжнародне приватне право : навч. посіб. [Електронний ресурс] / За заг. ред. В. М. Гайворонського, В. П. Душмана. – Режим доступу : http://radnuk.info/pidrychnuku/privat/441-gaivoronsk.html.
569. Міжнародний трансфер технологій як фактор економічного розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/bitstream/123456789/329/1/Bazhal_Mizhnarodniy.pdf.
570. Міжнародні авіаційні регламенти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://aviaciya.org.ua/archives/1858.
571. Міжнародні автомобільні перевезення вантажів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.actual-logistic.com/ua/terminology/CMR.html.
572. Міжнародні організації : навч. посіб. / За ред. Козака Ю. Г., Ковалевського В. В., Кутайні З. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 440 с.
573. Міжнародні організації : навч. посіб. / За ред.. Мокій А. І., Яхно Т. П., Бабець І. Г. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 280 с.
574. Міжнародні розрахунки та валютні операції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://fingal.com.ua/content/view/993/76/1/4.
575. Міжнародні системи класифікації і кодування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kneu.dp.ua/moodle-new/pluginfile.php/11736/mod_resource/content/0/ISTME/ISTME_6.503_MO_3.pdf.
576. Міжнародно-правова регламентація залізничних перевезень вантажів згідно Угоди про міжнародне залізничне вантажне сполучення 1951 року (УМВС) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://5fan.ru/wievjob.php?id=3718.
577. Міндоходів безкоштовно надає 55 адміністративних послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/media-tsentr/novini/101836.html.
578. Міндоходів зможе законно використовувати поліграфи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zik.ua/ua/news/2013/10/29/mindohodiv_zmozhe_zakonno_vykorystovuvaty_poligrafy_436991.
579. Міндоходів підписало меморандум про взаєморозуміння з ЄБА та Американською торговою палатою [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/media-tsentr/novini/143094.html.
580. Міністерство охорони здоров'я України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/portal.
581. Міра маси дорогоцінного каменя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://solomiya.lviv.ua/interesting/19/39/index.html.
582. Місця загального і незагального користування. Портал залізничників України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://poizd.uz.ua/19-miscya-zagalnogo-i-nezagalnogo-koristuvannya.html.
583. Могилев. Свободная экономическая зона [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://fezmogilev.by.
584. Молдован М.Г. Общетоксическое и нейротропное действие базилиальных грибов родов Amonita и Psilocybe [Электронный ресурс] / М. Г. Молдован. – Режим доступа : http://www.webcitation.org/6HusxzTzP.
585. Молдовський лей – валюта Молдавії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://allmoney.in.ua/groshi-krain-evropi-ta-snd/moldovskij-lej-valjuta-moldavii.html.
586. Молдовський лей [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.catalogofmoney.com/rus/mdl.php.
587. Молдовський лей [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Молдовський_лей.
588. Монета Киевской Руси – тмутараканський сребреник [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://infocoins.ru/monetsoss/136-tmutarakanskij-srebrenik.html.
589. Монеты Боспора [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://bosporan-kingdom.com/coins_catalog.html?Class=fRameWork&Command=NoCache&q=&ys=0&ye=0&na3``=&tn=&av=&rv=&scid=0&smid=0&sdid=29&srid=0.
590. Моргун О. М. Кріптографічні методи захисту інформації [Електронний ресурс] / О. М. Моргун. – Режим доступу : http://a-morgun.narod.ru/a10-01/LK01.pdf .
591. Морская перевозка: юридические и практические аспекты [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.brokert.ru/material/morskaya-perevozka-yuridicheskie-prakticheskie.
592. Морские порты (Восточный филиал). Морской порт Находка [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.rosmorport.ru/vof_seaports.html?print=1&id=13.
593. Морские порты Европы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://europe-ports.ru/porty-francii?start=20.
594. Морские порты Китая [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://toratrade.ru/informaciya/morskie-porty-kitaya.html.
595. Морские порты Китая: Порт Нингбо [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.viflines.ru/morskie-portyi-kitaya-port-ningbo.php.
596. Морской порт Китая Шеньчжень [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://uglc.ru/china-shiping/port-shenzhen.htm.

597. Морской порт Нинбо (Ningbo) в Китае [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.lion-logistics.ru/ru/geography/china/port_ningbo.
598. Морська транспортна накладна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.budinfo.org.ua/slovar/3205/Morska-transportna-nakladna.
599. Морські терміни. Короткий словник морських термінів, які використовуються при перевезеннях [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://anleon.com.ua/info5_ua.html.
600. Морфин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rlsnet.ru/tn_index_id_6858.htm.
601. Морфин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.xumuk.ru/toxicchem/93.html.
602. Мохончук С. М. Зброя масового знищення як предмет злочину, передбаченого ст.. ст.. 439, 440 Кримінального кодексу України / С. М. Мохончук // Університетські наукові записки. – 2006. – № 2 (18). – С. 218 – 223.
603. Мрамор – все о камне, свойства, применение. «ЮСсА-Гран [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.ussa-gran.ru/about-stone/item/32-marble-about.
604. Музика А. А. Відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів [Електронний ресурс] / А. А. Музика. – К. : Логос, 1998. – 324 с.
605. Музичні інструменти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://honchar.org.ua/pro-muzey/zbirka/muzychni-instrumenty-2.
606. Музыкальная энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.music-dic.ru/html-music-keld.
607. Музыкальная энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_music/305.
608. Мурманский морской торговый порт [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.portmurmansk.ru/index.phtml?3.
609. На кордоні з Росією визначили пункт пропуску для здійснення спільного контролю [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dpsu.gov.ua/ua/about/news/news_2936.htm.
610. На україно-російському кордоні почав працювати новий автомобільний пункт пропуску «Шебекіно» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vinnitsaok.com.ua/na-ukrajino-rosijskomu-kordoni-pochav-pratsyuvaty-novyj-avtomobilnyj-punkt-propusku-shebekino-133567.html.
611. Нагорічна О. С. Організаційний механізм наукового забезпечення у податково-митній сфері / О. С. Нагорічна // Університетські наукові записки. – 2013. – № 4 (48). – С. 473 – 480.
612. Нагорічна О. С. Методологічні засади наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері / О. С. Нагорічна // Економіка та держава. – 2013. – № 10. – С. 130 – 134.
613. Нагорічна О. С. Післядипломна підготовка працівників митної служби до професійної діяльності на основі особистісно-орієнтованого підходу: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ольга Степанівна Нагорічна; Національна академія Державної прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького. – Хмельницький, 2008. – 20 с.
614. Нагорічна О. С. Теоретичні основи наукового забезпечення у податково-митній сфері / О. С. Нагорічна // Економіка та держава. – 2013. – № 9. – С. 115 – 118.
615. Нагорічна О. С. Формування мовного етикету як невід'ємна складова професійної підготовки посадових осіб митної служби України / О. С. Нагорічна // Вісник Академії митної служби України. – 2004. – № 4 – С. 107 – 110.
616. Нагорічна О. С. Щодо наукового забезпечення державного управління у сфері державної митної справи / О. С. Нагорічна // Економіка та держава. – 2014.– № 8. – С. 125 – 128.
617. Найшвидший літак у світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cikave.org.ua/standartna/najshvydshyj-litak-v-sviti.
618. Накладна морська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cyclop.com.ua/content/view/1584/1/1/4/.
619. Налоговая реформа на Нидерландских Антильских островах [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.offshore-manual.ru/offshore-library/offshore-company/96---.html.
620. Налоговые льготы, действующие на территориях ОЭЗ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.economy.gov.ru/wps/wcm/connect/3ba8d28044e5e4b3be42ffaf753c8a7e/tablica_po_nalogam_150612.doc?MOD=AJPERES.
621. Намисто – Українські традиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : traditions.org.ua
622. Напіввагон нового покоління [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://krashiy.com/rus/nominations2007/?nid=18&id=28912&pid=762.
623. Нариси Історії України. Т. І. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : //http://history.franko.lviv.ua/lv.htm.
624. Народне мистецтво [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://izbornyk.org.ua/encycl/eui030.htm.
625. Натюрморт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Натюрморт.
626. Натюрморт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dinozafr.blogspot.com/p/blog-page_07.html.
627. Научно-технический энциклопедический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/ntes.
628. Национальная валюта [Электронный ресурс] // Экономический словарь. – Режим доступа: http://abc.informbureau.com/html/iaoeiiaeuiass_aaepoa.html.
629. Национальный правовой Інтернет-портал Республіки Бєларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://

pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=P39600114&p2={NRPA}.
630. Національний банк стандартизованих науково-технічних термінів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrndnc.org.ua/index.php?option=com_terminus&Itemid=191&task=view&id=31622.
631. Національний банк України. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/curmetal/detail/currency?period=daily.
632. Некрасов М. В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/%D0%9D%D0%B5%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2_%D0%9C%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0_%D0%92%D1%96%D1%81%D1%81%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87.
633. Несторишен І.В. Систематизація критеріїв оцінювання ефективності діяльності митних органів / І.В. Несторишен // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка : зб. наук. праць. – 2013. – Вип. 3 (40). – С. 93 – 97.
634. Ниуэ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.llc.com.ua/offshore/registr_off_niue_inf.html.
635. Нібулон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bp.ubr.ua/uk/profile/nibulon.
636. Нібулон [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nibulon.com/data/pro-kompaniyu/istoriya-stvorennya-pidpriemstva.html.
637. Новація Міністерства доходів і зборів України: запровадження інформаційних карток адміністративних послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/povidomlenia_/2013-rik-/89081.html.
638. Новий тлумачний словник української мови : у чотирьох томах. 42000 слів / укл.: В. Яременко, О. Сліпушко. – К. : Аконіт, 2000. – 4 т.
639. Новикова А. М. Україна в системі МТК. / А. М. Новикова. – К. : НІПМБ, 2003. – 493 с.
640. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://slovari.yandex.ua/~книги/Словарь%20изобразительного %20искусства.
641. Номенклатура Ради митного співробітництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vkjournal.ru/doc/397175.
642. Номенклатура Ради митного співробітництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://library.if.ua/book/68/5034.html.
643. Номенклатура Совета таможенного сотрудничества (НСТС) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://anonline.ru/node/2756.
644. Норвежская крона [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://time-clock.biz/ru/currency/norwegian-krone.
645. Норвежская крона [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://protradefx.blogspot.ru/2014/05/blog-post_26.html.
646. Нормативно-правова база: правила перевезення вантажів залізничним транспортом [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uz.gov.ua/cargo_transportation/legal_documents/terms_of_freight.
647. Нумизматика [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.coins-world.ru/insacoin/index.php/numizmatika
648. О борьбе с контрабандой [Электронный ресурс] : постановление [принято РНК РСВСР 8 декабря 1921 г.]. – Режим доступа : http://www.alppp.ru/law/ugolovnoe-pravo--ispolnenie-nakazanij/17/postanovlenie-snk-rsfsr-ot-08-12-1921.pdf.
649. О нас [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.visnuk.com.ua/ua/o_zhurnale.
650. О создании на территории Хабаровского края особой экономической зоны [Электронный ресурс] : постановление [принято Правительством Российской Федерации 31 декабря 2009 г. № 1185]. – Режим доступа : http://www.tamognia.ru/doc_base/document.php?ID=1495602.
651. О статусе «Добросовестный участник внешнеэкономической деятельности» [Электронный ресурс] : указ [издан Президентом Республики Беларусь от 28 января 2008 г. № 40]. – Режим доступа : http://www.belta.by/ru/articles/officially?cat_id=711.
652. О СЭЗ «Морпорт Актау» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.sez.kz/ru/o-nas/o-sez-morport-aktau-ru.
653. ОАО «Турбоатом» [Электронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.turboatom.com.ua/press/news/2728.html.
654. Об'єкти промислової власності. Офіційний веб-портал Державної служби інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sips.gov.ua/ua/inventions.html.
655. Облік та контроль ядерного матеріалу, фізичний захист ядерного матеріалу і ядерних установок. Тлумачний словник українських термінів. Словники термінів: українсько-англо-російський, русско-украинско-английский, english-russian-ukrainian [Електронний ресурс] : наказ [видано Державним комітетом ядерного регулювання 8 червня 2004 р. № 101] – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0101578-04.
656. Оборудование для обработки контейнеров на терминалах [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://portsukraine.com/node/525.
657. Обработка контейнеров [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.eurans.com.ua/useful/portcontainermoving.
658. Обсидіан [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gems.su/obsidian.php.
659. Объединенный порт Копенгаген-Мальмё (Copenhagen Malmo Port – CMP). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.rustrade.dk/view_1.php?id=4.

660. Одеський порт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Одеський_порт
661. Одеський припортовий завод [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.opz.odessa.net/.
662. Одноразові презенти на суму до 609 гривень хабарем вважатися не будуть [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://corruptua.org/2013/10/odnorazovi-prezenti-na-sumu-do-609-griven-habarem-vvazhatisya-ne-budut.
663. Окремі аспекти організації та діяльності Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі в контексті проведення антидемпінгових, антисубсидиційних та спеціальних розслідувань [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/22725/32-Kovalchuk.pdf?sequence=1.
664. Оксфордский толковый словарь общей медицины. Каннабис [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.webcitation.org/6FsS52ev4.
665. Омологация [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://bankir.ru/publikacii/slovar/o/omologaciya.
666. Оникс – мистические и лечебные свойства [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ua-prezent.com/index.php?option=com_content& view=article&id=60:an-onyx-is-mystic-and-medical-properties&catid=31:articles &Itemid=46.
667. Опал [Электронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.symbolarium.ru/index.php/%D0%9E%D0%BF%D0%B0%D0%BB.
668. Опал [Электронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.all-gem-stones.net/se/opal.html.
669. Опал [Электронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.mining-enc.ru/o/opal.
670. Оперативне отримання номеру EORI, реєстрація коду EORI в Польщі, Німеччині, Прибалтиці, присвоєння EORI code, документи для EORI number, Economic Operator's Registration and Indentification [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kpl.net.ua/EORI_code_registration_Ukraine.html.
671. Оперативні дані основних показників діяльності СЕЗ і ТПР станом на 1 січня 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.me.gov.ua/file/.../mon%20010112.xls.
672. Оплата за використання об'єкта права інтелектуальної власності. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://legalaid.ua/oplata-za-vykorystannya-objekta-prava-intelektualnoji-vlasnosti/.
673. Опытом работы поделились с российскими таможенниками коллеги из Японии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://dvtu.customs.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=11643%3A2013-05-22-05-53-59&catid=49%3Apress-cat&Itemid=3.
674. Основи фізики та хімії горючих копалин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/12155/5/%D0%A1%D0%9B%D0%9E%D0%92%D0%9D%D0%98%D0%9A.pdf.
675. Основні підсумки діяльності Держмитслужби у 2008 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://arc.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=1196342&cat_id=296909&search_param=%D0%BC%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%83%D0%BC&searchForum=1&searchDocarch=1&searchPublishing=1.
676. Основні показники по СЕЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua
677. Основные методы выращивания синтетических ювелирных камней [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.td-versal.ru/index.php/poleznye-materialy/49-info/yuvelirnye-i-ne-ochen-kamni/356-sinteticheskie-dragotsennye-kamni.
678. Основные принципы оформления личного герба в современной России [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://sovet.geraldika.ru/article/23119.
679. Основы геральдики земельных гербов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://heraldry.hobby.ru/gub/genesis.html.
680. Особая экономическая зона «Алабуга» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.alabuga.ru/.
681. Особая экономическая зона «Байкальская Гавань». [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.litacom.ru/projects/byryatia-republic/baikalskaya-gavan.html.
682. Особая экономическая зона «Дубна» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dubna-oez.ru/.
683. Особая экономическая зона «Зеленоград» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.oez-zel.com.
684. Особая экономическая зона в Тольятти [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.7verst.ru/article.aspx?n=4867.
685. Особая экономическая зона промышленно-производственного типа «Алабуга» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.business-gazeta.ru/company/64/.
686. Особая экономическая зона Тольятти [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://oeztogliatti.ru/ru/.
687. Особая экономическая зона туристско-рекреационного типа «Байкальская Гавань» (ОЭЗ ТР) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.baikaltravel.ru/tourism/recreation/.
688. Особая экономическая зона туристско-рекреационного типа «Ворота Байкала». Иркутская область. Официальный портал [Электронный ресурс] – Режим доступа : http://www.irkobl.ru/economy/partnership/oeztrt/.
689. Особая экономическая зона туристско-рекреационного типа «Ворота Байкала» на территории Иркутской области. Министерство экономического развития Иркутской области. Официальный портал. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.irkobl.ru/sites/economy/public-private_partnership/economic_zone/.
690. Особенности налогообложения в Сент-Киттс и Невис: налогообложение физических и юридических лиц [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.astakhovapartners.com/tax_stkitts.html.

691. Особенности экономического развития Константинополя в начале VI в. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.biblicalstudies.ru/Books/Check2.html.
692. Особливості функціонування «єдиної зупинки» (спрощеного перетину кордону) на прикордонних пунктах України: аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.irf.ua/files/ukr/programs/euro/eu-2013-8-28.pdf.
693. Особые экономические зоны [Электронный ресурс] // Министерство экономического развития Российской Федерации: официальный Интернет-ресурс Департамента особых экономических зон и проектов регионального развития. – Режим доступа : http://www.economy.gov.ru/minec/activity/sections/sez.
694. Осовська Г. В. Економічний словник / Г. В. Осовська, О. О. Юркевич, Й. С. Завадський. – К. : Кондор, 2007. – 358 с.
695. Острога В. А. История таможенного дела и таможенного права Беларуси: учебное пособие / В. А. Острога. – Минск: БИП-С, 2005. – 192 с.
696. От чего зависит цена? [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.jewelry.kg/stones/1/54/
697. Официальный вэбсайт компании АРГО-А [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.argo-a.com.ua/
698. Офіційна кореспонденція [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.8373.0.
699. Офіційний веб-сайт SUNAT [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sunat.gob.pe/index.html.
700. Офіційний веб-сайт Державної митної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://arc.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article;jsessionid=075437AF37509B2C6D2437A6E4F96088.app3:1?art_id=3457996&cat_id=296951.
701. Офіційний веб-сайт Державної пробірної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.assay.gov.ua/.
702. Офіційний веб-сайт Європейської економічної комісії ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.unece.org/trade/untdid/welcome.html.
703. Офіційний веб-сайт компанії ДХЛ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.dhl.com.
704. Офіційний веб-сайт компанії ТНТ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.tnt.com.
705. Офіційний веб-сайт компанії Федекс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.Fedex.com.
706. Офіційний веб-сайт міжнародної морської організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.imo.org.
707. Офіційний веб-сайт Представництва України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/sectoral-dialogue/customs..
708. Офіційний лист Вінницької митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 24.09.14 р. № 4590/02-80-51– ЕП.
709. Офіційний лист Департементу спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 25.09.14 р. № 945/9342 – ЕП.
710. Офіційний лист Дніпропетровської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 30.04.2013 № 5-17-19-3/ 3422 – ЕП.
711. Офіційний лист Дніпропетровської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 25.09.14 р. № 6052/04-50-04-14 – ЕП.
712. Офіційний лист Житомирської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 30.04.13 р. № 12/4/12-39/3279 – ЕП.
713. Офіційний лист Житомирської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 25.09.14 р. № 4/1/4-39/4771 – ЕП.
714. Офіційний лист Запорізької митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 24.09.14 р. № 4621/24/08-70-51-01 – ЕП.
715. Офіційний лист Запорізької митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 26.04.13 р. № 07-01-19-21/3334-ЕП.
716. Офіційний лист Івано-Франківської митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 22.09.14 р. № 4160/4/09-70-04-45 – ЕП.
717. Офіційний лист Івано-Франківської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 22.04.2013 р. № 06-38/ 4/2300 – ЕП.
718. Офіційний лист Київської митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 23.09.14 р. № 06.1–43/4/11-7419 – ЕП.
719. Офіційний лист Київської міжрегіональної митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 09.09.14 р. № 10107/1/26-70-51-02 – ЕП.
720. Офіційний лист Київської обласної митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 22.04.2013 № 12-41/1/24-2861 – ЕП.
721. Офіційний лист Київської регіональної митниці на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від № 14/4 - 18/5832 – ЕП.
722. Офіційний лист Кіровоградської митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 23.09.14 р. № 1620/11/-70-51-19 – ЕП.
723. Офіційний лист Кіровоградської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 17.04.2013 р. № 01-1/03/1830.

724. Офіційний лист Кримської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 30.04.2013 р. № 06-05/3021.
725. Офіційний лист Луганської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від № 13/1 - 19/3322 – ЕП.
726. Офіційний лист Львівської митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 24.09.14 р. № 13-70-11-7-8357 – ЕП.
727. Офіційний лист Львівської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 30.04.2013 р. № 34.3/6–5702–ЕП.
728. Офіційний лист Миколаївської митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 05.09.14 р. № 4053/14-70-11-20 – ЕП.
729. Офіційний лист Миколаївської митниці на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 30.04.2013 р. № 01/1.2-13/2605 – ЕП.
730. Офіційний лист Південної митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 24.09.14 р. № 13785/15-70-51 – ЕП.
731. Офіційний лист Південної митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 30.04.2013 р. № 11/02-30/6022 – ЕП.
732. Офіційний лист Полтавської митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 25.09.14 р. № 03/1/04-3497 – ЕП.
733. Офіційний лист Полтавської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 30.04.13 р. № 19/11-2174 – ЕП.
734. Офіційний лист Рівненської митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 24.09.14 р. № 01.1/1-54-04-4449 – ЕП.
735. Офіційний лист Рівненської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 03.06.2013 р. № 01/.1/1/54–21–90 – ЕП.
736. Офіційний лист Сумської митниці Мінідоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 25.09.14 р. № 3.1/1.2-07/4911 – ЕП.
737. Офіційний лист Східної митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 08.09.14 р. № 05-07-04/03-1/9183 – ЕП.
738. Офіційний лист Тернопільської митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 24.09.14 р. № 3467/19/70/04 – ЕП.
739. Офіційний лист Харківської митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 24.09.14 р. № 06.1/01-07/7153 – ЕП.
740. Офіційний лист Харківської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 30.04.13 р. № 11/01-31/4353 – ЕП.
741. Офіційний лист Херсонської митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 10.09.14 р. № 07/03-16/5086 – ЕП.
742. Офіційний лист Херсонської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 30.04.13 р. № 07/14-20/12230.
743. Офіційний лист Хмельницької митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 25.09.14 р. № 4514/8/22-70-00.1.1-04 – ЕП.
744. Офіційний лист Центру підвищення кваліфікації, перепідготовки працівників та кінології Держмитслужби на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 30.04.2012 р. № 01-07/б»/3*-ЕП.
745. Офіційний лист Черкаської митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 24.09.14 р. № 5317/23-70-11-37 – ЕП.
746. Офіційний лист Черкаської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 30.04.13 р. № 01/1.1-20/47-2275 – ЕП.
747. Офіційний лист Чернівецької митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 30.04.13 р. № 11/3-21/4134 – ЕП.
748. Офіційний лист Чернівецької митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 24.09.14 р. № 24-70-11-09/7548 – ЕП.
749. Офіційний лист Чернігівської митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 23.09.14 р. № 08/2981 – ЕП.
750. Офіційний лист Чернігівської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 16.04.2013 р. № 03/357.
751. Офіційний лист Чопської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 29.04.13 р. № 1/3-6.40/3657 – ЕП.
752. Офіційний лист Чопської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 25.09.14 р. № 03.1-2-4-30/6387 – ЕП.
753. Офіційний лист Ягодинської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 30.04.2013 р. № 1/1.2-1/2792 – ЕП.

754. Офіційний лист Ягодинської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 24.09.14 р. № 03-70-40/4039– ЕП.
755. Офіційний сайт Navoi Free industrial Economic Zone [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.fiez.uz.
756. Офіційний сайт Onne oil & gas free zone – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.onnefreezone.com.
757. Офіційний сайт Santacruz Electronics Export Processing Zone – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.seepz.gov.in.
758. Офіційний сайт Sughd Free Economic Zone [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.fezsughd.tj/ru/about_sez_sughd/.
759. Офіційний сайт Tangier Exportation Free Zone – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.tangerfreezone.com/.
760. Офіційний сайт Австралійської митної та прикордонної служби [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.customs.gov.au/.
761. Офіційний сайт бюро з митних питань та охорони кордонів США [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.cbp.gov/.
762. Офіційний сайт Відомства доходів Республіки Ірландія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.revenue.ie/en.
763. Офіційний сайт вільної економічної зони «МЕДІЙНИЙ ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.empc.com.eg/English/MediaFreeZone.html.
764. Офіційний сайт вільної економічної зони «Нафтохімічна спеціальна економічна зона» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.petzone.ir/HomePage.aspx?TabID=5000&Site=petzone&Lang=en-US.
765. Офіційний сайт вільної економічної зони Аль-Мазунах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.peie.om/tabid/558/Default.aspx.
766. Офіційний сайт вільної економічної зони Бейхай [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bhepz.gov.cn/.
767. Офіційний сайт вільної економічної зони Вішакхапатнам [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vsez.gov.in/vsez/vsez_wsp__software.aspx.
768. Офіційний сайт вільної економічної зони Жовтого моря [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.fez.go.kr/en/yellow-sea-fez.jsp.
769. Офіційний сайт вільної економічної зони ПАРС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pseez.ir/en/aboutpseez.
770. Офіційний сайт вільної економічної зони Сямень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://specialeconomiczone.org/xiamen-ftz/.
771. Офіційний сайт вільної економічної зони Фальта [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://fsez.gov.in/home.html.
772. Офіційний сайт вільної економічної зони Циньхуандао [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.qetdz.com.cn.
773. Офіційний сайт вільної економічної зони Яньтай [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://admin.yeda.gov.cn/website/default1.aspx.
774. Офіційний сайт Вінницької торгово-промислової палати [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uk.cci.vn.ua/services/ean/.
775. Офіційний сайт Всесвітньої митної організації [Електронний ресурс] . – Режим доступа : http://www.wcoomd.org/en.aspx.
776. Офіційний сайт Головного управління по митниці та акцизам Греції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gsis.gr/.
777. Офіційний сайт Державного митного комітету Азербайджанської Республіки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.customs.gov.az.
778. Офіційний сайт Державного митного комітету Азербайджанської Республіки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rs.ge.
779. Офіційний сайт Державної прикордонної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dpsu.gov.ua/ru/.
780. Офіційний сайт Дніпропетровської митниці. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dpcustoms.com.ua/.
781. Офіційний сайт Європейського офісу по боротьбі з шахрайством [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://translate.google.com.ua/translate?hl=ru&sl=en&u=http://ec.europa.eu/anti_fraud/about-us/mission/index_en.htm&prev=/search%3Fq%3DEuropean%2BCommissioner%2Bfor%2BTaxation,%2BCustoms%2BUnion,%2BAudit%2Band%2BAnti-Fraud%26es_sm%3D122%26biw%3D1366%26bih%3D653 .
782. Офіційний сайт Житомирської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.customs.zt.ua/.
783. Офіційний сайт Запорізької митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://customs.if.ua/.
784. Офіційний сайт Івано-Франківської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://customs.if.ua/.
785. Офіційний сайт Київської регіональної митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://customskiev.gov.ua/.

786. Офіційний сайт Кіровоградської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://customs.kr.ua/.
787. Офіційний сайт Ковельської міської ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kovelrada.gov.ua.
788. Офіційний сайт компанії ЮПС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ups.com
789. Офіційний сайт Кримської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://customs.crimea.ua.
790. Офіційний сайт Луганської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.customs.lg.ua/.
791. Офіційний сайт Митного департаменту Головного управління по митниці та акцизам Греції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://portal.gsis.gr/.
792. Офіційний сайт Митного департаменту Республіки Кіпр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mof.gov.cy/.
793. Офіційний сайт митного управління Албанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dogana.gov.al/.
794. Офіційний сайт Митної служби Сінгапуру [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.customs.gov.sg/.
795. Офіційний сайт Митної служби Японії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.customs.go.jp/english/index.htm.
796. Офіційний сайт Міжнародного порту Шанхай [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.portshanghai.com.cn/en/channel1/channel11.html.
797. Офіційний сайт Міжнародної медійної виробничої зони [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.impz.ae/.
798. Офіційний сайт Міністерства доходів і зборів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua.
799. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=141050&cat_id=48288
800. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mtu.gov.ua.
801. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/index.
802. Офіційний сайт національної податкової і митної адміністрації Угорщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nav.gov.hu/.
803. Офіційний сайт ПАТ «Укрнафта» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrnafta.com/ua/about/profile.
804. Офіційний сайт Південної митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://customs.odessa.gov.ua.
805. Офіційний сайт податкової адміністрації Мексики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sat.gob.mx/sitio_internet/home.asp.
806. Офіційний сайт Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/documents/15534.html.
807. Офіційний сайт Прикордонної Агенції Канади [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.cbsa-asfc.gc.ca/menu-eng.html.
808. Офіційний сайт Рівненської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.customs.rv.ua.
809. Офіційний сайт Федеральної адміністрації державних доходів Аргентини [Електроний ресурс]. – Режим доступу : http://www.afip.gob.ar/home/index.html.
810. Офіційний сайт Федеральної митної служби Російської Федерації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.customs.ru/.
811. Офіційний сайт Харківської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://customs.kharkov.ua.
812. Офіційний сайт Центральної ради акцизів і митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.cbec.gov.in/cae1-english.htm.
813. Офіційний сайт Центру підвищення кваліфікації, перепідготовки працівників та кінології Держмитслужби [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.center.km.ua/index.php/ua/.
814. Офіційний сайт Черкаської обласної державної адміністраці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.oda.ck.ua/?lng=ukr&article=691.
815. Офіційний сайт Чопської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://chop-customs.gov.ua/.
816. Оффшор Бахрейн: условия регистрации оффшорной компании, налогообложение, особенности организации бизнеса [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://aim-offshore.ru/bahrain.
817. Оффшорные банковские лицензии на Ниуэ [Электронный ресурс]. – Режим доступу : http://www.bre.ru/risk/8652.html.
818. Оффшоры – рост вашего бизнеса. Оффшор Сент Винсент и Гренадины для инвестиций [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ofsh.ru/98/.
819. Офшори. Офшорні зони та відкриття офшорних компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://narbank.kiev.ua.
820. ОЭЗ «Ворота Байкала» (Большое Голоустное) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.irgp.ru/node/9.
821. ОЭЗ ТРТ Ворота Байкала. Инвестиционный портал Иркутской области [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://invest.irkobl.ru/OEZ-Vorota-Bajkala.
822. Павлов А. П. Торговельна та митна справа у Києві IX-XIX ст. / А. П. Павлов, К. Є. Гальский. – К. : 2008. – 380 с.

823. Пакгауз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.inslov.ru/html-komlev/p/pakgauz.html.
824. Паламарчук Є. Зорі Трипілля [Електронний ресурс] / Є. Паламарчук, І. Андріївський. – Режим доступу : http://zori.dokladno.info/gospodar-trip-lskikh-obshir-v/znamenita-keram-ka.html.
825. ПАО «Концерн СТИРОЛ» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://himprom.ua/pao-koncern-stirol-company66.
826. ПАО «Харцызский трубный завод» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ukrtruboprom.dp.ua/xtz.html.
827. ПАО «Харцызский трубный завод» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ugmk.info/?company=1165497842.
828. Парцельная квитанция [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://osagoonline.ru/dict/from/2031.
829. Пасічник А. М. Нова комп'ютеризована транзитна система ЄС: проблеми та перспективи для України [Електронний ресурс] / А. М. Пасічник, О. П. Кузнєцов, С. О. Полока. – Режим доступу : https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0CCoQFjAA&url=http%3A%2F%2Firbis-nbuv.gov.ua%2Fcgi-bin%2Firbis_nbuv%2Fcgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26Z21ID%3D%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fvamsutn_2011_1(45)__3.pdf&ei=ndzgUrWxGKau4QSo_YDoCQ&usg=AFQjCNFOVEXAVi6r0mWHWhKv00Cak_Qv5A&sig2=wACurAgwjh67O_ZXCXF7sA&bvm=bv.59568121,d.bGE.
830. Пасічник А. М. Напрями застосування методів RFID у розвитку митних технологій [Електронний ресурс] / А. М. Пасічник. – Режим доступу : http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=878.
831. ПАТ «Одеський припортовий завод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://smida.gov.ua/db/emitent/year/showform/83/237816.
832. ПАТ Північний гірничо – збагачувальний комбінат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.dnop.kiev.ua/index.php?.
833. Пахаренко О. Паралельний імпорт товарів і його українські реалії [Електронний ресурс] / О. Пахаренко. – Режим доступу : http://www.pakharenko.com/ua/about/mass-media/06062011.
834. Пашко П. В. Основи митної справи в Україні: підручник / За ред. П. В. Пашка. – К. : Знання, 2008. – 651 с.
835. Пашко П. В. Митна безпека (теорія, методологія та практичні рекомендації) : монографія / П. В. Пашко. – Львів : ІРД НАН України, 2009. – 628 с.
836. Пегматит – каменные письмена природы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://prevesti.ru/public_stone/152.
837. Первітін та метамфетаміни [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.netnarkotik.ru/ua_pervitin.
838. Перевозка грузов РО-РО. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://nordfraht.ru/perevozki_gruzov-ro-ro.html.
839. Перелік відомостей, які містять конфіденційну інформацію митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій, що є власністю держави, і документів та інших матеріальних носіїв такої інформації, яким надається гриф обмеження доступу «Для службового користування» [Електронний ресурс] : [затв. ДМСУ 22 квітня 2009 р. № 377]. – Режим доступу : http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=2911959&cat_id=2704726.
840. Переміщення та пропуск через митний кордон України товарів та інших предметів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mir.zavantag.com/sport/10555/index.html
841. Петров О. П. Тлумачний митний словник – довідник / Петров О.П. – Одеса: Пласке ЗАТ, 2005. – 592 с.
842. Пиляева В. История таможенного дела и таможенной политики России / В. Пиляева. – М. : Балтрус, 2008. – 208 с.
843. Питання Державної служби України з контролю за наркотиками [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 13 квітня 2011 № 457/2011]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/457/2011.
844. Питання пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 21 травня 2012 р. № 451]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/451-2012-%D0%BF.
845. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій [Електронний ресурс] : постанова [затв. КМУ 21 травня 2012 р. № 450]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-п?nreg=450-2012-%EF&find=1&text=%CC%C4-8&x=13&y=4.
846. Північний гірничо-збагачувальний комбінат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ua-region.com.ua/00191023.
847. Північний гірничо-збагачувальний комбінат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : uk.wikipedia.org/.
848. Північний гірничо-збагачувальний комбінат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : pivnichniy-girnichozbagachuvalniy-kombi.
849. Підприємницьке право : [підручник для студ. вищ. навч. закладів] / Л. В. Ніколаєва [та ін.] ; ред. О. В. Старцев. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : Істина, 2005. – 600 с.
850. Підприємство Публічне акціонерне товариство «Єнакіївський металургійний завод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : escrin.nssmc.gov.ua/PdfENName_rpt2510.a.
851. Пірко В. Кальміуська паланка [Електронний ресурс] / В. Пірко // Наукові записки Збірника праць молодих вчених та аспірантів». – К. :, 2001. – Т. 6. – С. 70 – 78. – Режим доступу : http://www.cossackdom.com/articles/p/pirko_kpalanka.html .

852. Платежное соглашение [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://law-enc.net/word/platezhnoe-soglashenie-4371.html.
853. Платежное соглашение [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.bibliotekar.ru/kodex-11-20/56.htm.
854. Плеохроизм [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ru.wikipedia. org/wiki/%D0%9F%D0%BB%D0%B5%D0%BE%D1%85%D1%80%D0%BE%D0%B8%D0%B7%D0%BC.
855. Повітряний кодекс України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 10 грудня 1971 р. № 322-VIII]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3393-17.
856. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 2 грудня 2010 р. № 2755-VI]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/ laws/show/2755-17.
857. Полезно знать [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://mir-kaminov.kiev.ua/ru/news/10/.
858. Политика. Толковый словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/politology/.
859. Политология. Словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/politology/50/%D0%93%D1%80%D0%B0%D0%B6%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE.
860. Полное собрание законов Российской империи. Первое собрание (1649 – 1825). Т. 11. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.nlr.ru/e-res/law_r/search.php.
861. Полное собрание законов Российской империи. Первое собрание (1649 – 1825). Т. 31. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.nlr.ru/e-res/law_r/search.php?regim=4&page=328&part=161.
862. Полное собрание законов Российской империи. Первое собрание (1649 – 1825). Т. 21. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.nlr.ru/e-res/law_r/search.php..
863. Полное собрание законов Российской империи. Первое собрание (1825 – 1881). Т. 11. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.nlr.ru/e-res/law_r/search.php.
864. Полное собрание законов Российской империи. Первое собрание (1825 – 1881). Т. 14. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.nlr.ru/e-res/law_r/search.php.
865. Положение о Народном Комиссариате Внешней Торговли Союза Советских Социалистических Республік [Электронный ресурс] : постановление [ЦИК СССР 12 ноября 1923 г.]. – Режим доступа : http://www.bestpravo.ru/sssr/eh-gosudarstvo/u5r.htm.
866. Положение о специальной экономической зоне «Астана – новый город» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.pavlodar.com/zakon/?dok=00990&all=all.
867. Положение о специальной экономической зоне «Парк инновационных технологий» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ru.government.kz/docs/u110000019320111208.htm.
868. Положение о специальной экоомической зоне «Бурабай» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.kazpravda.kz/_pdf/jan08/250108law.pdf.
869. Положення про Державний гемологічний центр України (нова редакція) [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством фінансів України 19 липня 2004 р. № 465] : [ред. від 16 липня 2012 . № 837] . – Режим доступу : www.gems.org.ua/ua/s1.htm.
870. Положення про Державний реєстр патентів України на промислові зразки [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством освіти і науки України 12 квітня 2001 р. № 290] : [редакція від 25.07.2011]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0378-01.
871. Положення про Державну казначейську службу України [Електронний ресурс] : указ [затв. Президентом України 13 квітня 2011 р. № 460/2011] // ЛІГА : ЗАКОН.
872. Положення про митний пост «Київ-східний» Київської регіональної митниці [Електронний ресурс] : наказ [видано Київською регіональною митницею 1 червня 2012 р. № 606]. – Режим доступу : http://customskiev.gov.ua/index.php/baza-dokumentov/237-polozhennya-pro-mitnij-post-kijiv-skhidnij-kijivskoji-regionalnoji-mitnitsi.
873. Положення про Міністерство інфраструктури України [Електронний ресурс] : указ [затв. Президентом України 12 травня 2011 р. № 581/2011] // ЛІГА : ЗАКОН.
874. Положення про порядок збирання та утилізації спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівливої дії (в тому числі газових балончиків), не придатних для подальшого використання [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством внутрішніх справ України 8 лютого 1994 р. № 66]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0076-94.
875. Положення про порядок охорони суверенних прав України у її виключній морській (економічній) зоні [Електронний ресурс] : постанова [затв. КМУ 12 червня 1996 р. № 642]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP960642.html.
876. Положення про Раду з питань стимулювання інвестицій та підприємницької діяльності при Міністерстві доходів і зборів України [Електронний ресурс] : [схвалено Рішенням Ради з питань стимулювання інвестицій та підприємницької діяльності 21 червня 2013 р.]. – Режим доступу : http://rada.minrd.gov.ua/pro-radu/polojennya-pro-radu/.
877. Положення про штрихове кодування товарів [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України 25 листопада 2007 р. № z1271-07]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0517-96.
878. Полувагон [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.koleia.ru/vagon/poluvagon..

879. Польский злотый – денежная единица Польши [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.ceae.ru/Polish-zloty.htm.
880. Польський злотий – валюта Польщі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://allmoney.in.ua/groshi-krain-evropi-ta-snd/polskij-zlotij-valjuta-polshhi.html.
881. Попередній документальний контроль. Сайт Рівненської митниці. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.customs.rv.ua/component/content/article/239-2011-12-19-07-41-20.
882. Порт Владивосток [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://portsinfo.ru/ports/63-port-russia/742-port-vladivostok.
883. Порт Гамбург [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://portsinfo.ru/ports/77-germany-port/809-port-gamburg.
884. Порт Гамбурга – ворота в мировую торговлю России [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.luno.ru/o-nas/pochemu-gamburg/port-gamburga-vorota-v-mirovuyu-torgovlyu-rossii.
885. Порт и свободная экономическая зона Вентспилс [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.vneshmarket.ru/content/document_r_1ED6D234-A513-44BB-B722-3E035D421CF5.html.
886. Порт Клайпеда [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://portsinfo.ru/ports/111-port-litvi/935-port-klajpeda.
887. Порт Копенгаген [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://baltbus-spb.ru/porty.
888. Порт Куксхафен [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://portsinfo.ru/ports/77-germany-port/805-port-kuksxafen.
889. Порт Ливерпуль [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://portsinfo.ru/ports/80-great-britain-port/844-port-liverpul.
890. Порт Находка [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://oceanlink.ru/porty/port_naxodka/
891. Порт Пусан (Тихий океан) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://podlodka.info/education/17-navigation/216-port-pusan-pacific-ocean.html.
892. Порт Саид. История Порт Саид/Порт-Саид - морские ворота ... [Электронный ресурс]. – Режим доступа : 2egypt.org/portsaid.php.
893. Порт Санкт-Петербург [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://oooforest1.narod.ru/port.htm
894. Порт Саутгемптон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.southamptonvts.co.uk/.
895. Порт Ханко. Port of Hanko [Электронный ресурс]. – Режим доступу : http://www.brokersonline.ru/firms/PORT%20OF%20HANKO.htm
896. Порт Циндао [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://portsinfo.ru/ports/94-port-kitaya/883-port-cindao.
897. Порт Циндао. (Port of Qingdao) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://chinalogist.ru/forum/porty/port-cindao-port-quingdao.
898. Порт Шанхай [Электронный ресурс]. – Режим доступу : http://sapsan-logistics.ru/shanhay.
899. Портовая особая экономическая зона (ПОЭЗ) в Ульяновской области [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ulregion.com/investment_projects/special_economic_zone/355.
900. Портовая особая экономическая зона «Совэтская Гавань» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.slideshare.net/svkalashnikov/ss-15941858.
901. Портовая особая экономическая зона. Министерство стратегического развития и инноваций Ульяновской области [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://invest.ulgov.ru/invest/zones/136/.
902. Портория [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://simposium.ru/ru/node/6432.
903. Порт-Саид [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.mediterraneanunion.ru/sec9/pos2253.
904. Порты Владивостока [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.arivist.ru/infolists/13638.
905. Порты Финляндии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://baltbus-spb.ru/porty/.
906. Порядок роботи складу митного органу [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством фінансів України 30 травня 2012 р. № 633]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1097-12.
907. Порядок використання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у ветеринарній медицині [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМ України 9 квітня 2008 р. № 334]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/334-2008-п.
908. Порядок використання формуляра-специфікації форми МД-8 [Електронний ресурс] : наказ [затв. ДМСУ 14 жовтня 2002 р. № 555]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0861-02.
909. Порядок заповнення граф картки обліку особи, яка здійснює операції з товарами [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством фінансів України 30 травня 2012 р. № 634]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1382-12.
910. Порядок здійснення координації діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань додержання режимів на державному кордоні [Електронний ресурс] : постанова [затв. КМУ 18 січня 1999 р. № 48]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/48-99-%D0%BF.
911. Порядок обліку осіб, які здійснюють операції з товарами [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерства фінансів України 30 травня 2012 р. № 634]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1381-12.
912. Порядок обчислення сум витрат у справах про порушення митних правил та їх відшкодування [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством фінансів України 16 травня 2012 р. № 731]. – Режим доступу : http://zakon2.

rada.gov.ua/laws/show/z1141-12/paran2#n2.
913. Порядок організації наукових досліджень та науково-технічних розробок у Міністерстві доходів і зборів України [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством доходів і зборів України 16 липня 2013 р. № 277] // ЛІГА : ЗАКОН.
914. Порядок реєстрації у митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 30 травня 2012 р. № 648]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1034-12#n20.
915. Порядок включення суми роялті та інших ліцензійних платежів до ціни, що фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари, під час визначення їх митної вартості, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 р. № 446 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 40. – С. 97.
916. Посадова інструкція – СТИВІДОР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.borovik.com/index_instruction.php?Gins=162&lang_i=1.
917. Посібник з транзиту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minjust.gov.ua/file/31435.
918. Посібник користувача з правил преференційного походження, що застосовуються у торгівлі між Європейським Співтовариством, іншими європейськими країнами та країнами, що беруть участь в євро-середземноморському партнерстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minjust.gov.ua/file/31811.
919. Поштова марка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/%D0%9F%D0%BE%D1%88%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%B0.
920. Поштова марка на честь Івана Мазепи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mazepa.name/biograph/mazepa7.html.
921. Правила користування «зеленим» та «червоним» коридорами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/vijdjayuchim-v-ukrainu/pravila-koristuvannya-zelenim-ta-che/.
922. Правила оформлення перевізних документів [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством транспорту України 21 листопада 2000 р. № 644]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0863-00.
923. Правила перевезення вантажів в універсальних контейнерах [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством транспорту України 20 серпня 2001 р. № 542]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0798-01.
924. Правило главного поставщика [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://vocable.ru/dictionary/1076/word/pravilo-glavnogo-postavschika.
925. Право следования – naufrage – Правовое определение [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.duhaime.org/LegalDictionary/D/Droitdenaufrage.aspx.
926. Прадідівська слава. Українські пам'ятки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pslava.info/ChygyrynM_373,125185.html.
927. ПрАТ «Філіп Морріс Україна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://enactus.org.ua/about-us/corporate-partners/philip-morris-ukraine/.
928. Представник. Словник української мови: в 11 томах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sum.in.ua/p/7/530/1.
929. Представництво в цивільному процесі: поняття, види, умови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ebk.net.ua/Book/Konspekt/CPPU/015.htm.
930. Представництво іноземної компанії в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://law-km.info/articles/predstavnytstvo-inozemnoi-kompanii-v-ukraini.html.
931. Презентація електронних акцизних марок [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://imperial-tobacco.com.ua/press/news/prezentatsiya_elektronnykh_aktsiznykh_marok/.
932. Преимущества портовой особой экономической зоны в городе Советская Гавань [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.vch.ru/cgibin/guide.cgi?table_code=12&action=show&id=33927.
933. При Міндоходів створено Інвестиційну раду. Офіційний портал Міністерства доходів і зборів України. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/media-tsentr/novini/92292.html.
934. Признание таможенного обеспечения [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.issa.ru/info/custom/custom_16.html.
935. Приложение к «Договору о Таможенном кодексе таможенного союза», принятому Решением Межгосударственного Совета Евразийского экономического сообщества (высшего органа таможенного союза) на уровне глав государств от 27 ноября 2009 года № 17» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://aleut-broker.su/codex/statja-2-edinaja-tamozhennaja-territorija-tamozhennogo.html.
936. Причины существования протекционизма и его последствия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://cribs.me/ekonomika/prichiny-sushchestvovaniya-protektsionizma-i-ego-posledstviya_.
937. Про автомобільний транспорт [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 5 квітня 2001 р. № 2344-III] : [із змінами від 4 липня 2013 р. № 406-VII] // ЛІГА : ЗАКОН.
938. Про адміністративні послуги [Електронний ресурс] : закон [прийнято Верхов. Радою 6 вересня 2012 р. № 5203-VI]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5203-17.
939. Про Адміністрацію Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 30 червня 2011 р. № 717/2011]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/

laws/show/717/2011.
940. Про аудиторську діяльність [Електронний ресурс] : [прийнято Верхов. Радою 13 березня 2012 р. № 4495-VI]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%83%20%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C.
941. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 7 грудня 2000 р. № 2121-III]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14.
942. Про благодійну діяльність та благодійні організації [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 5 липня 2012 р. № 5073-VI]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5073-17.
943. Про боротьбу з корупцією [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 5 жовтня 1995 р. № 356/95-ВР]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/356/95-вр.
944. Про введення в дію тимчасових структури та штатного розпису Міністерства доходів і зборів України [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством доходів і зборів України 1 лютого 2013 р. № 1]. – Режим доступу : http://www.mdoffice.com.ua/pls/MDOffice/aMDODoc.html?p_file=11&p_page=1282.
945. Про ведення Переліку місць доставки [Електронний ресурс] : наказ [видано Держмитслужбою України 27 серпня 2012 р. № 426] // ЛІГА : ЗАКОН.
946. Про ветеринарну медицину [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 25 червня 1992 р. № 2498-XII]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2498-12/page?text=%E2%E5%F2%E5%F0%E8%ED%E0%F0%ED%E5.
947. Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 21 вересня 1999 р. № 1068-XIV]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1068-14.
948. Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 16 жовтня 2012 р. № 5461-VI]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1068-14.
949. Про виключну (морську) економічну зону України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 16 травня 1995 р. №162/95-ВР]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/162/95-вр.
950. Про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 31 травня 2012 р. № 657]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE21981.html.
951. Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 14 січня 2000 р. № 1393-XIV]. – Режим доступу : http://zako№2.rada.gov.ua/laws/show/1393-14.
952. Про відходи [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 5 березня 1998 р. № 187/98-ВР]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1393-14.
953. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 15 листопада 2011 р. № 4025-VI]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4025-17.
954. Про внесення змін до Закону України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» [Електронний ресурс] : закон України: [прийнято Верхов. Радою 22 грудня 2006 р. №530-V]. – Режим доступу : http://www.yurist-online.com/zakoni/009/11/017045php.
955. Про внесення змін до Порядку контролю за доставкою в митниці призначення транзитних товарів залізничним транспортом з використанням накладної УМВС (СМГС) або на умовах Конвенції про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) з використанням накладної ЦІМ (СІМ) [Електронний ресурс] : наказ [видано Держмитслужбою України 12 грудня 2007 р. № 1047]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1421-07.
956. Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» та Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 15 лютого 1995 р. № 64/95-ВР]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/64/95-вр.
957. Про внесення змін та доповнень до Порядку реалізації положень Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 5 березня 2004 р. № 172]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0361-04.
958. Про головні результати проведення щорічних сесій Ради ВМО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://arc.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=2853472&cat_id=296909&search_param=%D0%BC%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%83%D0%BC&searchForum=1&searchDocarch=1&searchPublishing=1.
959. Про громадянство України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 18 січня 2001 р. № 2235-III]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2235-14.
960. Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 18 листопада 1997 р. № 637/97-ВР]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/637/97-%D0%B2%D1%80.

961. Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 18 січня 1997 р. № 637/97-ВР]. – Режим доступу : http://zako№3.rada.gov.ua/laws/show/637/97-вр.
962. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 19 грудня 1995 р. №482/95]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/481/95-%D0%B2%D1%80.
963. Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 20 лютого 2003 р. № 549-IV]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/549-15.
964. Про державний кордон України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 4 листопада 1991 р. №1777-XII]. – Режим доступу : http://zako№2.rada.gov.ua/laws/show/1777-12.
965. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 2 грудня 2010 р. № 2735-VI]. – Режим доступу : http://zako№1.rada.gov.ua/laws/show/2735-17/pri№t1343200241202644.
966. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою України 15 травня 2003 р. № 755-IV]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1587-14/print1390896229524195.
967. Про державну службу [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 16 грудня 1993 р. № 3723-XII] : [із змінами від 19 грудня 2006 р. № 489-V] // ЛІГА : ЗАКОН.
968. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 23 лютого 2006 р. № 3475-IV] : [станом на 21.07.2014] // ЛІГА : ЗАКОН.
969. Про державну таємницю [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 21 вересня 1999 р. № 1079-XIV]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3855-12/print1389940021995192.
970. Про Державну фіскальну службу України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 21 травня 2014 р. № 236]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF.
971. Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 28 лютого 2013 р. № 726/2012]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/96/2013.
972. Про деякі питання відкриття та експлуатації вільної митної зони комерційного або сервісного типу [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 25 червня 2012 р. №1048/21360]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1048-12.
973. Про деякі питання реалізації Закону України «Про карантин рослин» [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 12 травня 2007 р. № 705]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/705-2007-%D0%BF/print1389940021995192.
974. Про доступ до публічної інформації [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 13 січня 2011 р. № 2939-VI]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17.
975. Про екологічну експертизу [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 9 листопада 1995 р. № 45/95-ВР]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/45/95-вр.
976. Про електронний цифровий підпис [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 22 травня 2003 № 852-IV] : [із змінами від 18 вересня 2012 р. №5284-VI] // ЛІГА : ЗАКОН.
977. Про Єдиний митний тариф [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 5 лютого 1992 р. №2097-XII] : [втрата чинності з 1 червня 2012 р.] // ЛІГА : ЗАКОН.
978. Про житлово-комунальні послуги [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 24 червня 2004 р. №1875-IV]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1875-15.
979. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 24 лютого 1994 р. № 4004-XII]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4004-12.
980. Про заборону ввезення і реалізації на території України етилованого бензину та свинцевих добавок до бензину [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 15 листопада 2001 р. № 2786-III]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2786-14.
981. Про загальну класифікацію та оцінку вартості природного каміння [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 27 липня 1994 р. № 512]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/512-94-%D0%BF.
982. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 28 листопада 2002 р. № 249 IV] // ЛІГА : ЗАКОН.
983. Про запровадження марок акцизного збору на алкогольні напої та тютюнові вироби [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 18 вересня 1995 р. № 849/95] // ЛІГА : ЗАКОН.
984. Про засади запобігання і протидії корупції [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 7 квітня 2011 р. № 3206-VI]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3206-17/page.
985. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну» [Електронний ресурс] : закон України [прийнято

Верхов. Радою 22 грудня 1998 р. № 332-XIV]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/332-14.
986. Про застосування ст. 4 Указу Президента України від 10.02.1996 р. №124/96. [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України 8 серпня 1996 р. № 506]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0438-96/print1390896229524195.
987. Про затвердження вимог до підготовки технологічної картки адміністративної послуги [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 30 січня 2013 р. № 44]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/44-2013-%D0%BF.
988. Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів 20 вересня 2012 р. №1011] // ЛІГА : ЗАКОН.
989. Про затвердження Державних санітарних правил для морських суден України. [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Міністерством охорони здоров'я України 20 грудня 2000 р. № 57]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MOZ12673.html.
990. Про затвердження Державної програми «Контрабанді – СТОП» на 2005 – 2006 роки [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 1 квітня 2005 р. № 260]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/260-2005-%D0%BF.
991. Про затвердження загальних вимог до здійснення переробки, утилізації, знищення або подальшого використання вилученої з обігу неякісної та небезпечної продукції [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 24 січня 2001 р. № 50]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/50-2001-п.
992. Про затвердження загальних вимог до облаштування пунктів пропуску через державний кордон [Електронний ресурс] : постанова [затв. КМУ 17 серпня 2002 р. № 1142]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1142-2002-%D0%BF.
993. Про затвердження зразків національних та міжнародного посвідчень водіїв і документів, необхідних для реєстрації транспортних засобів [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 31 січня 1992 р. № 47]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/47-92-%D0%BF.
994. Про затвердження Інструкції з організації перевезень вантажів повітряним транспортом [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством транспорту України 15 липня 2004 р. № 630]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0958-04.
995. Про затвердження Інструкції з організації перевезень вантажів повітряним транспортом [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною службою України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації 2 листопада 2005 р. № 822]. – Режим доступу : http://zakoN№.№au.ua/doc/?code=z1403-05.
996. Про затвердження Інструкції з організації та здійснення контролю на безпеку в аеропортах України [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною службою України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації 28 вересня 2004 р. № 81]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show /130/92-%D1%80%D0%BF
997. Про затвердження Інструкції з перевезення негабаритних і великовагових вантажів залізницями України [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством транспорту та зв'язку України 23 листопада 2004 р. № 1026] : [станом на 1.02.2014] // ЛІГА : ЗАКОН.
998. Про затвердження Інструкції про звільнення від виконання вимог міжнародних конвенцій під час конвенційної сертифікації суден України [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством інфраструктури України 24 січня 2013 р. № 43]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0238-13.
999. Про затвердження Інструкції про здійснення державного експертно-пробірного контролю за якістю ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 20 жовтня 1999 р. № 244]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0369-04.
1000. Про затвердження Інструкції про організацію митного контролю та митного оформлення суден і товарів, що переміщуються ними [Електронний ресурс] : наказ [затв. ДМСУ 17 вересня 2004 р. № 678] : [із змінами від 04.06.2010 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1286-04.
1001. Про затвердження Інструкції про організацію митного контролю та митного оформлення суден і товарів, що переміщуються ними [Електронний ресурс] : наказ [затв. ДМСУ 17 вересня 2004 р. № 678]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1286-04.
1002. Про затвердження Інструкції про організацію митного контролю та митного оформлення повітряних суден перевізників і товарів, що переміщуються цими суднами [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 6 квітня 2004 р. № 240]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/z0522-04.
1003. Про затвердження Інструкції про організацію митного контролю та митного оформлення повітряних суден перевізників і товарів, що переміщуються цими суднами [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 6 квітня 2004 р. № 240]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/z0522-04.
1004. Про затвердження Інструкції про порядок здійснення контролю за експортними, імпортними операціями [Електронний ресурс] : постанова [прийнято правлінням НБУ 24 березня 1999 р. №136] // ЛІГА : ЗАКОН.
1005. Про затвердження Інструкції про порядок контролю якості лікарських засобів під час оптової та роздрібної торгівлі [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством охорони здоров'я 30 жовтня 2011 р. № 436]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0107-02.

1006. Про затвердження Інструкції про порядок організації та проведення службового розслідування і службової перевірки в митній службі України [Електронний ресурс] : наказ [ДМСУ 13 серпня 2010 р. № 918] // ЛІГА : ЗАКОН.

1007. Про затвердження Інструкції про порядок оформлення і використання дозвільних документів у галузі державного експортного контролю [Електронний ресурс] : наказ [прийнято Державною службою експортного контролю України 29.11.2004 № 355]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1576-04.

1008. Про затвердження Інструкції про порядок оформлення та використання дозволів на право здійснення вивезення, ввезення та транзиту товарів, що підлягають експортному контролю [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною службою експортного контролю 17 листопада 1997 р. № 219] // ЛІГА : ЗАКОН.

1009. Про затвердження Інструкції про порядок оформлення та використання дозволів (висновків) на право здійснення вивезення, ввезення та транзиту товарів, що відповідно до законодавства підлягають або не підлягають експортному контролю [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною службою експортного контролю 3 серпня 1998 р. № 163] // ЛІГА : ЗАКОН.

1010. Про затвердження Інструкції про порядок реєстрації ліній закордонного плавання [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством інфраструктури України 14 жовтня 2013 р. № 790]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1859-13.

1011. Про затвердження інструкції про порядок реєстрації представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України 18 січня 1996 р. № 30]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0034-96.

1012. Про затвердження Інструкції про постійне нанесення маркування розпізнавального номера на судна, які мають право плавання під Державним Прапором України [Електронний ресурс] : наказ [прийнято Міністерством транспорту України 11 червня 2004 р. № 159]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN22346.html.

1013. Про затвердження Класифікатора органів доходів і зборів, їх структурних підрозділів, спеціалізованих департаментів і органів Міндоходів [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством доходів і зборів України 20 листопада 2013 р. № 692]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/zakonodavstvo/mitne-zakonodavstvo/nakazi/62902.html.

1014. Про затвердження Критеріїв визначення платників для набуття статусу «зразковий платник» та Програми підтримки платників, які набули статусу «зразковий платник» [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством доходів і зборів України 31 грудня 2013 р. № 896]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/nakazi/63082.html.

1015. Про затвердження Критеріїв оцінки підприємств-резидентів, до товарів і транспортних засобів яких може встановлюватися спрощений порядок застосування процедур митного контролю та митного оформлення [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 10 серпня 2009 р. № 735]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0813-09.

1016. Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження діяльності митного брокера та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 21 березня 2012 № 219]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/print1361864887192433.

1017. Про затвердження Ліцензійних умов провадження посередницької діяльності митного перевізника [Електронний ресурс] : наказ [видано Держкомпідприємництвом, Держмитслужбою України 25 березня 2004 р. № 34/212]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0375-04.

1018. Про затвердження Методичних рекомендацій формування ставок аеропортових зборів за обслуговування повітряних суден і пасажирів в аеропортах України [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством транспорту та зв'язку 1 липня 2003 р. № 472] // ЛІГА : ЗАКОН.

1019. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо використання програмно-технічного модуля «Інформаційний термінал» [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 12 квітня 2012 р. № 216] // ЛІГА : ЗАКОН.

1020. Про затвердження Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 3 жовтня 2007 р. № 1185]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-%D0%BF.

1021. Про затвердження нормативно-правових актів ліцензування імпорту товарів та внесення змін до порядку розгляду заявок на видачу ліцензій у сфері нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Міністерстві економічного розвитку і торгівлі [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством економіки 14 вересня 2007 р. №302]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1100-07.

1022. Про затвердження обсягів квот на 2012 рік, у межах яких здійснюється культивування рослин, що містять наркотичні засоби і психотропні речовини, виробництво, виготовлення, зберігання, ввезення на територію України та вивезення з території України наркотичних засобів і психотропних речовин прекурсорів [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 22 лютого 2012 р. № 128]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/128-2012-п.

1023. Про затвердження окремих розділів Правил перевезення вантажів [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерства транспорту України 21 листопада 2000 р. № 644]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/

show/z0861-00.
1024. Про затвердження описів прапора та розпізнавального знака митних органів України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Верхов. Радою 4 квітня 1997 р. №181/97-ВР]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/181/97-%D0%B2%D1%80.
1025. Про затвердження опису та зразків форменого одягу працівників митної служби, норм забезпечення форменим одягом і строків його носіння [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 31 травня 2012 р. № 515]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/515-2012-%D0%BF/page.
1026. Про затвердження Перелік пунктів пропуску через державний кордон, у яких здійснюється санітарний, ветеринарний, фітосанітарний, радіологічний, екологічний контроль, контроль Служби міжнародних автомобільних перевезень та контроль за переміщенням культурних цінностей [Електронний ресурс] : наказ [видано Держмитслужбою України, Адміністрацією Держкордонслужби, МОЗ України 15 червня 2009 р. № 551/439/425/413/695/308/28]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0564-09.
1027. Про затвердження переліків товарів, на які встановлено обмеження щодо переміщення через митний кордон України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 21 травня 2012 р. № 436]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-2012-п.
1028. Про затвердження Переліку відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій, і Порядку їх ведення [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 29 травня 2012 р. № 623]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0988-12/print1382536414730994.
1029. Про затвердження Переліку документів, необхідних для здійснення перевезення вантажу автомобільним транспортом у внутрішньому сполученні [Електронний ресурс] : постанова [затв. КМУ 25 лютого 2009 р. № 207]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/207-2009-п.
1030. Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 6 травня 2000 р. №770]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-п.
1031. Про затвердження переліку підстав для призупинення митного оформлення товарів, щодо яких правовласником не подано заяву про сприяння захисту належних йому майнових прав на об'єкт права інтелектуальної власності, за ініціативою митного органу [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 21 травня 2012 р. № 432]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/432-2012-%D0%BF.
1032. Про затвердження Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні [Електронний ресурс] : наказ [видано Держспоживстандартом України 1 лютого 2005 р. № 28]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0466-05.
1033. Про затвердження переліку пунктів пропуску через державний кордон, в яких здійснюється переміщення товарів через митний кордон України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 21 травня 2012 р. № 435]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-2012-п#n9.
1034. Про затвердження переліку пунктів пропуску через митний кордон України, через які дозволяється переміщення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 25 грудня 2002 р. № 1950]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1950-2002-п.
1035. Про затвердження переліку товарів, вивезення (пересилання) яких громадянами за межі митної території України не допускається [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 28 травня 2012 р. № 468] : [редакція від 1 червня 2012 р.] // ЛІГА : ЗАКОН.
1036. Про затвердження Положення про атестацію наукових працівників [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 13 серпня 1999 р. № 1475]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1475-99-п.
1037. Про затвердження Положення про вантажну митну декларацію [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 9 червня 1997 р. № 574. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/574-97-%D0%BF
1038. Про затвердження Положення про знаки поштової оплати [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством транспорту та зв'язку України 24 червня 2010 р. № 388]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0553-10.
1039. Про затвердження Положення про Колегію Міндоходів України [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством доходів і зборів України 29 березня 2013 р. № 13]. – Режим доступу : http://document.ua/pro-zatverdzheNo№ja-polozheNo№ja-pro-kolegiyu-miNodohodiv-ukray-doc138865.html.
1040. Про затвердження Положення про митний контроль та митне оформлення міжнародних поштових відправлень [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ та Державним комітетом зв'язку та інформатизації України 27 жовтня 1999 р. №680/108]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0791-99.
1041. Про затвердження Положення про Науково-технічну раду Міністерства доходів і зборів України [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством доходів і зборів України 16 липня 2013 р. № 276] // ЛІГА : ЗАКОН.
1042. Про затвердження Положення про обіг складських документів на зерно [Електронний ресурс] : наказ [видано Мінагрополітики України 27 червня 2003 р. № 198]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0605-03.
1043. Про затвердження Положення про попередню вантажну митну декларацію [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 2 липня 2002 р. № 345] // ЛІГА : ЗАКОН.
1044. Про затвердження Положення про порядок контролю за ввезенням на митну територію України окремих видів

товарів [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 28 лютого 2003 р. № 129] // ЛІГА : ЗАКОН.

1045. Про затвердження положення про порядок надання банкам і філіям іноземних банків генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Правлінням Національного Банку України 15 серпня 2011 р. №281] : [із змінами від 22.12.2011]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1054-11.

1046. Про затвердження Положення про порядок надання гарантій та здійснення державного контролю за виконанням зобов'язань щодо використання у заявлених цілях товарів, які підлягають державному експортному контролю [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 27 травня 1999 р. № 920]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/920-99-%D0%BF.

1047. Про затвердження Положення про порядок надання гарантій та здійснення державного контролю за виконанням зобов'язань щодо використання у заявлених цілях товарів, які підлягають державному експортному контролю [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 27 травня 1999 р. № 920] : [із змінами від 25 січня 2012 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/920-99-%D0%BF.

1048. Про затвердження Положення про порядок надання небанківським фінансовим установам, національному оператору поштового зв'язку генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Правлінням Національного Банку України 9 серпня 2002 р. №297] : [із змінами від 10.07.2012 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0712-02.

1049. Про затвердження Положення про порядок передачі інформації про власників акцій до Фонду державного майна України та емітентів [Електронний ресурс] : наказ [видано Фондом державного майна 2 липня 1997 р. № 691] // ЛІГА : ЗАКОН.

1050. Про затвердження Положення про порядок підготовки та подання інформації про вантаж для його безпечного морського перевезення [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством транспорту України 14 грудня 1998 р. № 497] // ЛІГА : ЗАКОН.

1051. Про затвердження Положення про порядок присвоєння персональних звань працівникам митних установ Державного митного комітету України [Електронний ресурс] : наказ [видано Державним митним комітетом України 1 лютого 1993 р. № 35к.]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1025.5319.0.

1052. Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю [Електронний ресурс] : постанова [затв. КМУ 18 серпня 2010 р. № 751]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/751-2010-%D0%BF.

1053. Про затвердження Положення про Реєстр державних, первинних і вторинних еталонів одиниць вимірювань [Електронний ресурс] : наказ [видано Державним комітетом України з питань технічного регулювання та споживчої політики 23 січня 2006 р. № 3]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0101-06.

1054. Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством фінансів України 28 травня 2012 р. № 613]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1307-12.

1055. Про затвердження Положення про технічне обслуговування і ремонт дорожніх транспортних засобів автомобільного транспорту [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством транспорту України 30 березня 1998 р. № 102]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0268-98.

1056. Про затвердження Положення про умови та порядок проведення тендера (конкурсу) з визначення спеціалізованих підприємств – організаторів митних аукціонів [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 14 лютого 2011 р. № 103]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0820-11/print1389940021995192.

1057. Про затвердження положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів) [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України 6 вересня 2001 р. № 201]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0833-01.

1058. Про затвердження положень про паспорт громадянина України та про паспорт громадянина України для виїзду [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Верхов. Радою 26 червня 1992 р. № 2503-XII]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2503-12.

1059. Про затвердження Порядку використання наркотичних засобів і психотропних речовин під час дресирування службових собак для розшуку таких засобів і речовин [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 29 липня 2009 р. №831]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/831-2009-п.

1060. Про затвердження Порядку ведення Державного суднового реєстру України і Суднової книги України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 26 вересня 1997 р. №1069]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1069-97-п.

1061. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного порталу адміністративних послуг [Електронний ресурс] : постанова [затв. КМУ 3 січня 2013 р. № 13]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/13-2013-%D0%BF.

1062. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру місць зберігання та форми довідки про внесення місця зберігання до Єдиного державного реєстру [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною податковою службою України 28 травня 2002 р. № 251]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0670-02.

1063. Про затвердження Порядку верифікації сертифікатів про походження товарів з України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 12 грудня 2002 р. № 1861]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-2002-%D0%BF.

1064. Про затвердження Порядку взаємодії митних органів із Центральним митним управлінням лабораторних досліджень та експертної роботи при проведенні митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, Нормативів взяття проб (зразків) товарів для проведення дослідження (аналізу, експертизи) та форми акта про взяття проб (зразків) товарів [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством Фінансів України 31.05.2012 № 654] : [станом на 20.03.2013] // ЛІГА : ЗАКОН.

1065. Про затвердження Порядку взаємодії митниць при здійсненні контролю за вивезенням з митної території України давальницької сировини та готової продукції, виготовленої з давальницької сировини [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 27 серпня 1998 р. № 532] // ЛІГА : ЗАКОН.

1066. Про затвердження Порядку взаємодії підрозділів митниці при здійсненні митного контролю та митного оформлення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 30 травня 2012 р. № 647]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1033-12.

1067. Про затвердження Порядку видачі ветеринарних документів [Електронний ресурс] : наказ [видано Державним комітетом ветеринарної медицини України 13 квітня 2009 р. № 85]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE16535.html.

1068. Про затвердження Порядку видачі дозволів на право ввезення на територію України, вивезення з території України або транзиту через територію України наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 3 лютого 1997 р. № 146]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1388-2007-п.

1069. Про затвердження Порядку видачі свідоцтва про допущення дорожнього транспортного засобу до перевезення товарів під митними печатками та пломбами [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 9 жовтня 2012 р. № 1064] // ЛІГА : ЗАКОН.

1070. Про затвердження Порядку видачі сертифіката якості зерна та продуктів його переробки [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 23 липня 2009 р. № 848]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/848-2009-п.

1071. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні транзитних переміщень [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 9 жовтня 2012 р. № 1066]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2120-12/page2.

1072. Про затвердження Порядку використання наркотичних засобів і психотропних речовин під час дресирування службових собак для розшуку таких засобів і речовин [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 29 липня 2009 р. № 831]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/831-2009-п

1073. Про затвердження Порядку використання в митних органах дозволів і висновків Державної служби експортного контролю України та їх електронних копій [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерства фінансів України 30 травня 2012 р. № 649]. – Режим доступу : http:// http://zakon1.rada.gov.ua.

1074. Про затвердження Порядку використання електронних замків з функцією GPS - GSM навігації [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством фінансів України 3 грудня 2012 р. № 1266]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z2110-12.

1075. Про затвердження Порядку використання електронних накладних УМВС (СМГС), ЦІМ/УМВС (ЦИМ/СМГС, CIM/SMGS), ЦІМ (CIM) для декларування товарів, що не є підакцизними [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством інфраструктури України та Міністерством доходів і зборів України 10 грудня 2013 р. № 1006/782]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z2125-13.

1076. Про затвердження Порядку включення суми роялті та інших ліцензійних платежів до ціни, що фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари, під час визначення їх митної вартості [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 21 травня 2012 р. № 446]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/446-2012-%D0%BF.

1077. Про затвердження Порядку замовлення, видачі, зберігання, обліку та використання особистих митних забезпечень інспекторів, а також введення в дію особистих митних забезпечень нового зразка [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 17 листопада 1998 р. № 723]. – Режим доступу : http://www.uazakon.com/document/spart65/inx65303.htm.

1078. Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа [Електронний ресурс] : наказ [видано Мінфіном України 30 травня 2012 р. № 651]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/mitni-rejimi-ta-ih-osoblivosti/62300.html.

1079. Про затвердження Порядку заповнення митної декларації для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних з провадженням підприємницької діяльності [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 28 травня 2012 р. № 614]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1014-12.

1080. Про затвердження Порядку заповнення та видачі органом доходів і зборів сертифіката з перевезення товару EUR.1 відповідно до Угоди про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ [Електронний ресурс] : проект наказу [підготовлено Міністерством доходів і зборів України]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/diyalnist-/

regulyatorna-politika-/regulyatorna-politika/2014-rik/63161.html.
1081. Про затвердження Порядку застосування автоматизованої системи аналізу та управління ризиками під час митного контролю та митного оформлення товарів із застосуванням вантажної митної декларації [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 14 серпня 2009 р. № 756]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0180-11.
1082. Про затвердження Порядку застосування уніфікованої митної квитанції МД-1 [Електронний ресурс] : наказ [затв. ДМСУ 4 січня 2005 р. № 1]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0066-05.
1083. Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками в митній службі України [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 24 травня 2012 р. № 597]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0882-12.
1084. Про затвердження порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів подвійного використання [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 28 січня 2004 р. №86] : [із змінами від 01.08.2012] // ЛІГА : ЗАКОН.
1085. Про затвердження Порядку здійснення державного контролю нехарчової продукції [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 26 грудня 2011 р. № 1403]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1403-2011-%D0%BF.
1086. Про затвердження порядку здійснення контролю за доставкою товарів до митниці призначення та інструкції щодо заповнення документів контролю за переміщенням товарів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.qdpro.com.ua/node/13735.
1087. Про затвердження порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 29 березня 2002 № 402] // ЛІГА : ЗАКОН.
1088. Про затвердження порядку митного контролю за товарами (предметами) у разі зміни транспортного засобу та умов, яким мають відповідати декларанти алкогольних напоїв та тютюнових виробів, на які встановлено акцизний збір [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМКУ 18 листопада 1996 р. № 516]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0675-96.
1089. Про затвердження Порядку митного контролю та митного оформлення енергоносіїв, що переміщуються через митний кордон України морським та річковим транспортом [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 29 лютого 2000 р. № 117] // ЛІГА : ЗАКОН.
1090. Про затвердження Порядку митного контролю та митного оформлення міжнародних експрес-відправлень [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 26 липня 2000 р. № 405] // ЛІГА : ЗАКОН.
1091. Про затвердження Порядку митного оформлення товарів, що ввозяться на митну територію України та підлягають обов'язковій сертифікації в Україні, і визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс] : постанова [затв. КМУ 14 травня 2008 р. № 446]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/446-2008-%D0%BF.
1092. Про затвердження Порядку нарахування митних зборів, мита, податку на додану вартість та акцизного збору при митному оформленні товарів, транспортних засобів та запасних частин до них, які переміщуються через митний кордон України і належать громадянам [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 27 березня 2000 р. № 164]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0227-00.
1093. Про затвердження Порядку організації митних аукціонів, реалізації товарів і транспортних засобів на митних аукціонах, товарних біржах або через підприємства торгівлі, а також розпорядження окремими видами товарів, що не підлягають реалізації [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 26 квітня 2003 р. № 607]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/607-2003-%D0%BF.
1094. Про затвердження Порядку оформлення вильоту повітряного судна для перевезення товарів військового та подвійного призначення [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 17 липня 2001 р. № 447]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0979-01.
1095. Про затвердження Порядку оформлення приходу суден у морський порт, надання дозволу на вихід суден у море та оформлення виходу суден із морського порту [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством інфраструктури України 27 червня 2013 р. № 430]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1230-13.
1096. Про затвердження Порядку оформлення розрахункових і звітних документів при здійсненні продажу проїзних і перевізних документів на залізничному транспорті [Електронний ресурс] : наказ [видано Мінтрансом та ДПА України 24 жовтня 2001 р. № 712/431]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0116-02.
1097. Про затвердження Порядку перевезення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на території України та оформлення відповідних документів [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 17 квітня 2008 р. № 366]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/366-2008-%D0%BF.
1098. Про затвердження Порядку перевезення хворими, які прямують транзитом через територію України, наркотичних засобів і психотропних речовин [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 8 листопада 2007 р. № 1307]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1307-2007-%D0%BF.
1099. Про затвердження Порядку подання авіаперевізниками або уповноваженими ними особами попередньої

інформації про пасажирів, імпортні та транзитні вантажі, які перевозяться повітряними суднами, органам охорони державного кордону та митним органам [Електронний ресурс] : наказ [затв. Адміністрацією Державної прикордонної служби, Міністерством фінансів, Міністерством інфраструктури 27 квітня 2012 р. № 291/506/228] : [за станом на 26.10.2012]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0669-10.

1100. Про затвердження Порядку придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів у закладах охорони здоров'я [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 13 травня 2013 р. № 333]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2013-%D0%BF.

1101. Про затвердження Порядку прийняття іспиту у представників митних брокерів. [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством транспорту України 18 серпня 2009 р. № 767]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0868-09/print1382536414730994.

1102. Про затвердження Порядку прийняття, відкликання попереднього рішення про країну походження товару, затвердження форми попереднього рішення про країну походження товару [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 19 червня 2012 р. № 737]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1176-12.

1103. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців [Електронний ресурс] : постанова [затв. КМУ 5 лютого 2002 р. № 169] : [із змінами від 8 травня 2005 № 371] // ЛІГА : ЗАКОН.

1104. Про затвердження Порядку продовження строків розрахунків за зовнішньоекономічними операціями [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 29 грудня 2007 р. № 1409]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1409-2007-п?nreg=1409-2007-%EF&find=1&text=%EA%EE%ED%F1%E8%E3%ED&x=0&y=0#w14.

а. Про затвердження Порядку реалізації положень Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 21 листопада 2001 р. №755] : [із змінами від 5 березня 2004 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1036-01.

1105. Про затвердження Порядку реєстрації отримувачів гуманітарної допомоги [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 30 січня 2013 р. № 39]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/39-2013-%D0%BF.

1106. Про затвердження Порядку розрахунково-касового обслуговування через органи Державного казначейства України митних та інших платежів, які вносяться до/або під час митного оформлення [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерства фінансів України 24 січня 2006 р. № 25/44]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0064-06.

1107. Про затвердження Порядку розроблення технічної документації щодо розміщення і кріплення вантажів у вагонах і контейнерах, які перевозяться залізничним транспортом [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством транспорту та зв'язку України 18 травня 2010 р. № 299]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0503-10

1108. Про затвердження Порядку створення зон митного контролю [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 22 травня 2012 р. № 583]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0879-12.

1109. Про затвердження Правил застосування спеціальних засобів при охороні громадського порядку [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Радою міністрів України 27 лютого 1991 р. № 49]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/49-91-%D0%B.

1110. Про затвердження Правил митного контролю та митного оформлення предметів дипломатичних представництв, консульських установ, представництв міжнародних організацій, а також їх персоналу та членів сімей персоналу, які користуються на території України митними пільгами [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 19 липня 2001 р. № 491]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0723-01.

1111. Про затвердження Правил митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, що переміщуються громадянами через митний кордон України [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 17 листопада 2005 р. № 1118] : [чинна редакція від 18.09.2009] // ЛІГА : ЗАКОН.

1112. Про затвердження Правил митного оформлення транспортних засобів, номерних вузлів та агрегатів, що переміщуються через митний кордон України [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 25 червня 1999 р. № 393] : [втратив чинність з 17 листопада 2005 р.] // ЛІГА : ЗАКОН.

1113. Про затвердження Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 18 лютого 1997 р. №176] : [із змінами від 13 червня 2012 р. № 528] // ЛІГА : ЗАКОН.

1114. Про затвердження Правил надання послуг поштового зв'язку [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 5 березня 2009 р. № 270]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1164.270.6&nobreak=1

1115. Про затвердження Правил надання послуг у морських портах України [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством інфраструктури України 5 червня 2013 р. № 348]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1401-13.

1116. Про затвердження Правил обов'язкової сертифікації алкогольних напоїв. [Електронний ресурс] : наказ [прийнято Державним комітетом України по стандартизації, метрології та сертифікації 11 квітня 1997 р. № 192]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0570-96.

1117. Про затвердження Правил обов'язкової сертифікації будівельних матеріалів, виробів та конструкцій. [Електронний ресурс] : наказ [прийнято Державним комітетом України по стандартизації, метрології та сертифікації 13 вересня 1996 р. № 379]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0222-97.
1118. Про затвердження Правил перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством транспорту та зв'язку України 27 грудня 2006 р. № 1196]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0310-07.
1119. Про затвердження Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством транспорту України 14 жовтня 1997 р. № 363]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0128-98.
1120. Про затвердження правил передзабійного ветеринарного огляду тварин і ветеринарно-санітарної експертизи м'яса та м'ясних продуктів [Електронний ресурс] : наказ [затв. Державним департаментом ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України 07.06.2002 № 28] : [за станом на 08.11.2012]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0524-02.
1121. Про затвердження Правил повітряних перевезень вантажів [Електронний ресурс] : наказ [затв. Державною службою з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 14 березня 2006 р. № 186]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0705-06.
1122. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі ювелірними та іншими виробами з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 25 березня 1999 р. № 460]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/460-99-п.
1123. Про затвердження Правил технічної експлуатації залізниць України [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством транспорту 14 лютого 2011 р. № 103]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0050-97/print1382536414730994.
1124. Про затвердження Правил технічної експлуатації судноплавних гідротехнічних споруд [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством транспорту та зв'язку України 13 червня 2007 р. № 492]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0780-07.
1125. Про затвердження Правил торгівлі антикварними речами [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України, Міністерством культури і мистецтв України 29 грудня 2001 р. № 322/795]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l _doc2. nsf/link1/REG6346.html.
1126. Про затвердження Правил ядерної та радіаційної безпеки при перевезенні радіоактивних матеріалів (ПБПРМ-2006) (Правила, розд.2) [Електронний ресурс] : наказ [видано Державним комітетом ядерного регулювання України 30 серпня 2006 № 132]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?code=z1056-06.
1127. Про затвердження складу Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 18 квітня 2012 р. № 310]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/310-2012-%D0%BF.
1128. Про затвердження Статуту залізниць України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 6 квітня 1998 р. № 457]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF/print1382536414730994.
1129. Про затвердження та введення в дію Порядку виготовлення представницьких карток та забезпечення ними співробітників контрольних органів (служб), що функціонують у пунктах пропуску через державний кордон (внутрішніх митницях, інших визначених законодавством України місцях для здійснення державних видів контролю під час перетинання державного кордону особами, транспортними засобами, вантажами (товарами) та іншим майном) [Електронний ресурс] : наказ [прийнято Державною прикордонною службою України, ДМСУ, Міністерством транспорту та зв'язку України, Міністерством охорони навколишнього природного середовища України, Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством культури і туризму України, Міністерством аграрної політики України 16 травня 2005 р. №370/396/208/173/219/294/205] // ЛІГА : ЗАКОН.
1130. Про затвердження Тематики робіт Багатогалузевої науково-технічної програми розвитку Державної митної служби України на 2006 – 2010 роки [Електронний ресурс] : наказ [видано Держмитслужбою України 23 червня 2008 р. № 678]. – Режим доступу : http://www.ligaweb.customs.gov.ua/lzch/ch/document/0F6A04PT.
1131. Про затвердження технічних описів бланків документів, які видаються підрозділами МВС України [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством внутрішніх справ України 5 липня 2011 р. № 395]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0883-11/page.
1132. Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування електрообладнання побутового призначення [Електронний ресурс] : постанова: [прийнято КМУ 6 січня 2010 р. № 5] : [станом на 25.03.2014] // ЛІГА : ЗАКОН.
1133. Про затвердження Технічного регламенту засобів індивідуального захисту [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 27 серпня 2008 р. № 761]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/761-2008-%D0%BF?test=NOaMfL2dtr58iiR6Zi2r/.7uHI4v.s80msh8Ie6.
1134. Про затвердження Технічного регламенту щодо правил маркування харчових продуктів [Електронний ресурс] : наказ [затв. Держспоживстандартом України від 28 жовтня 2010 р. № 487] : [із змінами від 28.05.2012 № 639] // ЛІГА : ЗАКОН.

1135. Про затвердження Технологічної схеми митного оформлення товарів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України водними видами транспорту через пункт пропуску Іллічівський морський торговельний порт [Електронний ресурс] : наказ [видано 4 листопада 2002 р. № 733] : [редакція від 4 червня 2010 р.] // ЛІГА : ЗАКОН.

1136. Про затвердження Технологічної схеми митного оформлення товарів та інших предметів із застосуванням ВМД [Електронний ресурс] : наказ [видано Регіональною митницею 15 жовтня 2002 р. № 766] // ЛІГА : ЗАКОН.

1137. Про затвердження Технологічної схеми обміну попередньою інформацією про товари та транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України, та використання цієї інформації [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 2 жовтня 2009 р. № 1051] // ЛІГА : ЗАКОН.

1138. Про затвердження Тимчасового порядку оформлення і видачі іноземним перевізникам дозволів для здійснення перевезень пасажирів (вболівальників, гостей та учасників чемпіонату) між пунктами, розташованими на території України, під час проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством інфраструктури України 21 травня 2012 р. № 268] : [станом на 21.07.2014] // ЛІГА : ЗАКОН.

1139. Про затвердження типових форм первинного обліку роботи вантажного автомобіля [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством транспорту, Міністерством статистики України 29 грудня 1995 р. № 488/346]. – Режим доступу : http://www.vs.com.ua/index.php?pageid=2279.

1140. Про затвердження Типового положення про митний пост [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 6 травня 2003 р. № 289]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0378-03.

1141. Про затвердження умов електронного декларування [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 17 березня 2011 р. № 216] // ЛІГА : ЗАКОН.

1142. Про затвердження Фітосанітарних правил ввезення з-за кордону, перевезення в межах країни, транзиту, експорту, порядку переробки та реалізації підкарантинних матеріалів [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством аграрної політики України 23 серпня 2005 р. № 414] // ЛІГА : ЗАКОН.

1143. Про затвердження форм процесуальних документів у справах про порушення митних правил [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 31 травня 2012 р. № 652]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1015-12.

1144. Про затвердження форми рішення про коригування митної вартості товарів, Правил заповнення рішення про коригування митної вартості товарів та Переліку додаткових складових до ціни договору [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 24 травня 2012 р. № 598]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0883-12.

1145. Про захист економічної конкуренції [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 11 січня 2001 р. № 2210-III]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2210-14.

1146. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 5 липня 1994 р. № 80/94-ВР]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80.

1147. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 22 грудня 1998 р. № 330-XIV]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/330-14.

1148. Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Врехов Радою 22 грудня 1998 р. № 331-XIV] // ЛІГА : ЗАКОН.

1149. Про захист прав споживачів [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верх. Радою 12 травня 1991 р. № 1023-XII]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1023-12.

1150. Про захист суспільної моралі [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 20 листопада 2003 р. № 1296-IV]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1296-15

1151. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 15 лютого 1995 р. №62/95] : [із змінами від 08.09.2011 № 3712-VI] // ЛІГА : ЗАКОН.

1152. Про заходи щодо введення системи визначення ризикових показників за суб'єктивними ознаками («Білий» та «Чорний» списки) при здійсненні митного контролю та митного оформлення [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 17 грудня 2010 р. № 1485]. – Режим доступу : http://www.customs.gov.ua/dmsu/co№trol/uk/publish/article?art_id=2447210&cat_id=296006&search_param=%D1%87%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D1%81%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA&searchForum=1&searchDocarch=1&searchPublishi№g=1.

1153. Про заходи щодо вдосконалення кон'юнктурно-цінової політики у сфері зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 10 лютого 1996 р. № 124/96]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/124/96.

1154. Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 22 вересня 2005 р. № 2899-IV] : [із змінами від 16.10.2012 № 5460-VI] // ЛІГА : ЗАКОН.

1155. Про зміну підпорядкування митних органів [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 8 лютого 2005 р. №81].

– Режим доступу : http://ua-info.biz/legal/baseit/ua-smengu.htm.
1156. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 16 квітня 1991 р. №959-XII]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12/priN№t1332416330867898.
1157. Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 11 липня 2002 р. № 956] : [із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №313 від 11.03.2004]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/956-2002-п.
1158. Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 18 вересня 1991 р. № 1560-XII]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1560-12.
1159. Про індикативні ціни на товари при здійсненні суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України експортно-імпортних операцій. [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 18 листопада 1994 р. №691/94]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/691/94/print1389940021995192.
1160. Про індустріальні парки [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 21 червня 2012 р. № 5018-VI]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5018-17.
1161. Про інформацію [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12.
1162. Про іпотеку [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 5 червня 2003 р. № 898-IV]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/898-15.
1163. Про каміння. Аквамарин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.buz.com.ua/index.php?id=5&ibID=42.
1164. Про карантин рослин [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 30 червня 1993 р. № 3349-XII] : [зі змінами і доповненнями від 04.07.2013]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3348-12/print1389940021995192.
1165. Про лікарські засоби [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 4 квітня 1996 р. № 123/96-ВР] : [станом на 21.07.2014] // ЛІГА : ЗАКОН.
1166. Про ліквідацію Київської обласної митниці та створення Північної регіональної митниці [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 27 березня 2000 р. №170]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1025.4574.0.
1167. Про ліцензування певних видів господарської діяльності [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 1 січня 2000 р. № 1775-III]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1775-14/page.
1168. Про метрологію та метрологічну діяльність [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 11 лютого 1998 р. № 113/98-ВР]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/113/98-вр.
1169. Про митний контроль та митне оформлення природного газу, нафти, нафтопродуктів, етилену і аміаку, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 17 грудня 2003 р. № 1958] // ЛІГА : ЗАКОН.
1170. Про Митний тариф України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 5 квітня 2001 р. № 2371-III]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2371-14.
1171. Про міжнародну цивільну авіацію [Електронний ресурс] : конвенція [прийнята 7 грудня 1944 р.]. – Режим доступу : http://www.mcgill.ca/files/iasl/chicago1944a.pdf.
1172. Про Міністерство доходів і зборів України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 18 березня 2013 р. № 141/2013]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/141/2013
1173. Про місця доставки товарів транспортними засобами [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 30 травня 2012 р. № 646]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1052-12.
1174. Про міський електричний транспорт [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 29 червня 2004 р. №914-IV] // ЛІГА : ЗАКОН.
1175. Про набуття законної чинності постанов митних органів у справах про пачкарство. Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України за 1927 рік. – Харків: Укрголовліт друкарня ВУЦВКу «Червоний друк», 1927. – 820 с.
1176. Про надання ліцензіатами інформації за Формою моніторингу показників якості послуг у І півріччі 2009 року [Електронний ресурс] : розпорядження [видане Національною комісією регулювання електроенергетики 18 грудня 2008 р. № 153-р]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GK17778.html.
1177. Про назви митниць і митних постів [Електронний ресурс] : наказ [видано Державним митним комітетом України 21 лютого 1994 р. №50]. – Режим доступу : http://ua-info.biz/legal/baseri/ua-rmeqmr.htm
1178. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 15 лютого 1995 р. № 60/95]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80.
1179. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 18 лютого 1992 р. № 2135-XII]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2135-12.
1180. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 9 грудня 2010 р. № 1085/2010]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010.
1181. Про організацію та здійснення огляду транспортних засобів і вантажів [Електронний ресурс] : наказ [видано

Адміністрацією Державної прикордонної служби України 22 квітня 2011 р. № 260]. – Режим доступу : http://document.ua/pro-organizaciyu-ta-zdiisnennja-ogljadu-transportnih-zasobiv-doc67759.html.

1182. Про особливості здійснення митних формальностей за попередньою митною декларацією типу «ЕА» [Електронний ресурс] : лист [видано Міністерством доходів і зборів України 23 вересня 2013 р. №18879/7/99-99-24-01-06-137] // ЛІГА : ЗАКОН.

1183. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 15 грудня 1993 р. № 3687-XII] : [редакція від 5 травня 2012 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3687-12.

1184. Про пачкарство, пачкарів та про те, чи можна з ними боротися [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sinologist.com.ua/.

1185. Про перевезення небезпечних вантажів [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 6 квітня 2000 р. № 1644-III]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1644-14.

1186. Про персональні звання державної митної служби України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Верхов. Радою України 5 лютого 1992 р. № 2099-XII]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2099-12.

1187. Про першочергові заходи щодо створення національної мережі міжнародних транспортних коридорів [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 16 грудня 1996 р. № 1512]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1512-96-%D0%BF.

1188. Про підтвердження відповідності [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 17 травня 2001 р. № 2406-III]. – Режим доступу : http://zako№2.rada.gov.ua/laws/show/2406-14.

1189. Про поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 23 грудня 2004 р. № 2288-IV]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2288-15.

1190. Про Положення про державний експортний контроль в Україні [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 13 лютого1998 р. № 117/98] // ЛІГА : ЗАКОН.

1191. Про Положення про Державну інспекцію України з безпеки на морському та річковому транспорті [Електронний ресурс] : указом [видано Президентом України 8 квітня 2011 р. № 447/2011]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/447/2011.

1192. Про Положення про Державну інспекцію України з питань захисту прав споживачів [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 13 квітня 2011 р. № 465]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/465/2011.

1193. Про Положення про Державну пробірну службу України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 13 квітня 2011 р. № 461/2011]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/461/2011.

1194. Про Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 10 червня 1993 р. № 198/93]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/198/93.

1195. Про порядок ввезення (пересилання) в Україну, митного оформлення й оподаткування особистих речей, товарів та транспортних засобів, що ввозяться (пересилаються) громадянами на митну територію України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 13 вересня 2001 р. № 2681-III]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2681-14.

1196. Про порядок ввезення на митну територію України та вивезення за її межі наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів [Електронний ресурс] : лист [видано Держмитслужбою України 11 березня 2004 р. № 25/9-18/2825-еп]. – Режим доступу : http://ua-info.biz/legal/basese/ua-amezee.htm.

1197. Про порядок вивезення (пересилання) за межі митної території України громадянами дорогоцінних металів (за винятком банківських металів, пам'ятних та ювілейних монет України із дорогоцінних металів), дорогоцінного каміння та виробів із них, а також культурних цінностей з метою їх відчуження [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 21 травня 2012 р. № 448] : [чинна редакція від 1 червня 2012 р.] // ЛІГА : ЗАКОН.

1198. Про порядок застосування номерної транзитної стрічки, розмір та порядок справляння плати за позначення нею підакцизних товарів, які переміщуються через територію України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 29 листопада 1995 р. № 952]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/952-95-%D0%BF.

1199. Про Порядок здійснення контролю за ввезенням на митну територію України окремих товарів цільового призначення [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 26 грудня 2003 р. № 913]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1263-03

1200. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 23 вересня 1994 р. № 185/94-ВР] // ЛІГА : ЗАКОН.

1201. Про порядок ліцензування експорту товарів [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством економіки України 9 вересня 2009 р. №991]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0937-09.

1202. Про Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 25 серпня 1998 р. № 1340]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1340-98-п.

1203. Про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони,

заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 7 вересня 1993 р. № 706]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/706-93-%D0%BF.
1204. Про поховання та похоронну справу [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 10 липня 2003 р. №1102-IV] : [із змінами від 16 жовтня 2012 р. №5459-VI] // ЛІГА : ЗАКОН.
1205. Про поштовий зв'язок [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 4 жовтня 2001 р. № 2759-III]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2759-14.
1206. Про Правила дорожнього руху [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 10 жовтня 2001 р. № 1306] // ЛІГА : ЗАКОН.
1207. Про приєднання України до Конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів від 19 травня 1956 року [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 1 серпня 2006 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/57-16.
1208. Про приєднання України до Конвенції про тимчасове ввезення [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 24 березня 2004 р. №1661-IV]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_472.
1209. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства та додатків I, II, III, V, VI, VII, VIII до неї [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 23 травня 2000 р. № 699/2000]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/699/2000.
1210. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 17 травня 2002 р. № 466/2002]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/466/2002.
1211. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 20 вересня 2001 р. №2730-14]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2730-14.
1212. Про призначення О. Клименка Міністром доходів і зборів України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України № 739/2012]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/739/2012.
1213. Про прикордонний контроль [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 5 листопада 2009 р. № 1710-VI]. – Режим доступу : http:// http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1710-17/page.
1214. Про проїзд великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 18 січня 2001 р. № 30] : [із змінами 14 серпня 2013 р. № 582] // ЛІГА : ЗАКОН.
1215. Про ратифікацію Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Верхов. Радою Української РСР]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1000-12.
1216. Про ратифікацію Конвенції про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 8 квітня 1999 р. № 581-XIV]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/581-14.
1217. Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі [Електронний ресурс] : закон України [видано Верхов. Радою 10 квітня 2008 р. № 250-VI]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v_620600-08/conv.
1218. Про режим іноземного інвестування [Електронний ресурс] : закон України [затв. Верхов. Радою 19 березня 1996 р. №93/96-ВР] // ЛІГА : ЗАКОН.
1219. Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 1 червня 2000 р. № 1775-III]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1587-14/print1390896229524195.
1220. Про символіку Державної митної служби України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 27 червня 2003 р. №554/2003]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/181/97-%D0%B2%D1%80.
1221. Про службові жилі приміщення [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Радою Міністрів УРСР 4 лютого 1988 р. № 37]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/37-88-п?nreg=37-88-%EF&find=1&text=%EA%B3%ED%EE%EB%EE%E3%E8&x=4&y=9.
1222. Про спеціальну економічну зону «Інтерпорт Ковель» [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 22 червня 1999 р. №702/99]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/702/99.
1223. Про спеціальну економічну зону «Інтерпорт Ковель» [Електронний ресурс] : постанова [видана КМУ 15 травня 2000 р. № 796]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/796-2000-%D0%BF.
1224. Про співробітництво і взаємну допомогу в митних справах [Електронний ресурс] : угода [між КМУ і Урядом Республіки Білорусь 22 вересня 2000 р.] : [станом на 30.10.2012] // ЛІГА : ЗАКОН.
1225. Про ставки митних зборів [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 27 січня 1997 р. № 65]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/65-97-%D0%BF.
1226. Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 1 грудня 2005 р. № 3164-IV] : [із змінами від 16.10.2012 № 5463-VI] // ЛІГА : ЗАКОН.
1227. Про перейменування Центральної спеціалізованої митниці [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ

17 квітня 1998 р. № 229] // ЛІГА : ЗАКОН.
1228. Про затвердження Положення про Центральну спеціалізовану митницю [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 25 березня 1997 р. № 123] // ЛІГА : ЗАКОН.
1229. Про створення Енергетичної регіональної митниці [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 25 червня 2005 р. № 587] // ЛІГА : ЗАКОН.
1230. Про ліквідацію Центральної енергетичної митниці [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 25 червня 2005 р. № 586] // ЛІГА : ЗАКОН.
1231. Про припинення здійснення митного контролю та митного оформлення товарів Енергетичною регіональною митницею та внесення змін до деяких наказів Держмитслужби України [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 5 липня 2011 р. № 577] // ЛІГА : ЗАКОН.
1232. Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 6 серпня 2014 р. № 311] // ЛІГА : ЗАКОН.
1233. Про стандартизацію [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 17 травня 2001 р. № 2408-III] : [редакція 01.12.2012]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2408-14.
1234. Про стандартизацію і сертифікацію [Електронний ресурс] : декрет [видано КМУ 10 травня 1993 р. №46-93]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/46-93.
1235. Про створення Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 22 січня 1996 р. №118]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/118-96-%D0%BF/print1382536414730994.
1236. Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 12 серпня 2014 р. № 1636-18] // ЛІГА : ЗАКОН.
1237. Про створення регіональних митниць та митниць Державної митної служби України [Електронний ресурс] : наказ [видано ДМСУ 20 грудня 1996 р. № 564]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1025.5640.0.
1238. Про створення територіальних митних управлінь [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 8 липня 1994 р. №465] // ЛІГА : ЗАКОН.
1239. Про судову практику в справах про контрабанду та порушення митних правил [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Верхов. Судом 26 лютого 1999 р. № 2]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-99.
1240. Про схвалення Концепції інтегрованого управління кордонами [Електронний ресурс] : розпорядження [видано КМУ 27 жовтня 2010 р. № 2031-р]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2031-2010-%D1%80.
1241. Про тваринний світ [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 13 грудня 2001 р. № 2894-III]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2894-14.
1242. Про транзит вантажів [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 20 жовтня 1999 р. № 1172-XIV]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1172-14.
1243. Про транспорт [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 10 листопада 1994 р. № 232/94-ВР] : [із змінами від 20 листопада 2012 р. № 5502-VI] // ЛІГА : ЗАКОН.
1244. Про транспортно-експедиторську діяльність [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 1 липня 2004 р. № 1955-IV]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1955-15.
1245. Про трубопровідний транспорт [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. радою 15 травня 1996 р. № 193/96-ВР] : [із змінами від 2 жовтня 2012 р. № 5406-VI] // ЛІГА : ЗАКОН.
1246. Про утворення Державної фіскальної служби [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 21 травня 2014 р. № 160]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/160-2014-%D0%BF.
1247. Про утворення нових та збільшення штатної чисельності діючих митних установ [Електронний ресурс] : наказ [видано Державним митним комітетом України 17 листопада 1992 р. №217]// ЛІГА : ЗАКОН.
1248. Про Федеральну митну службу [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Урядом Російської Федерації 26 липня 2006 р. № 459]. – Режим доступу : http://www.customs.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=21&Itemid=1821.
1249. Проба дорогоцінних металів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Проба_дорогоцінних_металів.
1250. Происхождение гербов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.roslavl.ru/history/heraldic/gerb/proish.htm.
1251. Протаможье [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.vehi.net/brokgauz/all/083/83727.shtml.
1252. Протекционизм огульный [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://enc-dic.com/search/?searchid=1913655&text=%D0%A7%D1%82%D0%BE+%D1%82%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%B5+%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D0%B7%D0%BC+%D0%9E%D0%B3%D1%83%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%8B%D0%B9.
1253. Протекціонізм [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%BC.

1254. Протокол № 7 до Європейської конвенції про захист прав людини та основних свобод [Электронный ресурс]. – Режим доступа : conventions.coe.int/Treaty/rus/Treaties/Html/117.htm.
1255. Протокол між Державною митною службою України та Службою доходів Міністерства фінансів Грузії про взаємне визнання окремих результатів митного контролю товарів та транспортних засобів, а також накладеного митного забезпечення під час здійснення митних операцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ambu.org.ua/node/1803.
1256. Протокол об изменении Международной конвенции об унификации некоторых правил о коносаменте, подписанной в Брюсселе 25 августа 1924 г. (Правила Висби) (Брюссель, 23 февраля 1968 года) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896_010.
1257. Прыжов И. Г. История кабаков в России / И. Г. Прыжов. – М. : ЭКСМО, 2008. – 352 с.
1258. Публичное акционерное общество «Стахановский вагоностроительный завод» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.stakhanovvz.com/.
1259. Публичное акционерное общество «Южный горно-обогатительный комбинат» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.ugok.info/.
1260. Публічне акціонерне товариство «Єнакієвський металургійний завод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : rada.com.ua/ukr/catalog/8340/.
1261. Публічне акціонерне товариство «Інтерпайп Нижньодніпровський трубопрокатний завод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ntrp.interpipe.biz/ru/company/history/.
1262. Публічне акціонерне товариство «Мотор-Січ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rada.com.ua/ukr/catalog/7717/.
1263. Публічне акціонерне товариство «Стахановський вагонобудівний завод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rada.com.ua/ukr/catalog/13107/.
1264. Публічне акціонерне товариство «Стахановський вагонобудівний завод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://smida.gov.ua/db/emitent/escrin/year/showform/141/3704.
1265. Публічне акціонерне товариство «Укрнафта» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://smida.gov.ua/db/participant/00135390.
1266. Публічне акціонерне товариство «Укрнафта» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://escrin.nssmc.gov.ua/rpt331_sect0.aspx.
1267. Публічне акціонерне товариство «Харцизький трубний завод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://smida.gov.ua/db/participant/00191135.
1268. Пул [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.grandars.ru/college/ekonomika-firmy/pul.html.
1269. Пущин В. Гармонизация национальных норм, правил и стандартов с международными через присоединение стран к соглашениям и конвенциям ЕЭК ООН приводит к последующему устойчивому росту автомобильных перевозок и развитию международной торговли. [Электронный ресурс] / В. Пущин. – Режим доступа : http://www.map.asmap.ru/3(67)_06/msat.htm.
1270. Радник. Український юридичний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://radnuk.info/pidrychnuku/mishnarod-pravo/468-repetsku/8094-32---.html.
1271. Райзберг Б. А. Современный энциклопедический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. – 2-е изд., исправ. – М. : ИНФРА-М, 1998. – 479 с.
1272. Райкова А. Ю. Международно-правовые аспекты упрощения и гармонизации таможенных процедур : На примере международных таможенных конвенций по Карнетам А.Т.А. : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. юрид. наук. спец. 12.00.10 «Международное право; Европейское право» / А. Ю. Райкова. – М., 2009. – 25 с.
1273. Рамочные стандарты безопасности и облегчения мировой торговли Всемирной таможенной организации [Электроный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/976_003.
1274. Расследование контрабанды : практ. пособие / Под ред. К. Ф.Скворцова. – М. : ЮРИСТЪ, 1999. – 208 с.
1275. Реализация инвестиционных проектов: Туристские центры, Горнолыжные курорты [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.kit.gov.kz/index.php/ru/razvitie-infrastruktury/realizatsiya-investitsionnykh-proektov-turistskie-tsentry-gornolyzhnye-kurorty.
1276. Регіональна політика в країнах Європи: уроки для України : [монографія] / За ред. С. Максименка. – К. : Логос, 2000. – 171 с.
1277. Регламент ЄС № 450/2008 про встановлення Митного кодексу Співтовариства (Модернізованого Митного кодексу) від 23 квітня 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kompmp.rada.gov.ua/kompmp/control/uk/doccatalog/list?currDir=47253.
1278. Регулирование перевозок грузов морем [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.transinterlog.com/articles/100/.
1279. Реестр морских портов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.morflot.ru/reestr_mp/
1280. Реєстрація представництва іноземної компанії в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.aksip.com.ua/content/blogcategory/43/91/lang,uk/.
1281. Резиденты СЭЗ «Могилев» в I полугодии увеличили производство продукции в 2,6 раза [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.moyby.com/news/90711/.

1282. Резніков А. В. Магдебурзьке право: українські варіації на тему європейських традицій (історико-правовий нарис) : монографія / МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ. – Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2006. – 208 с.
1283. Результатом реалізації концепції «Чистий бізнес – чесні податки» стане конкурентний ринок» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=245796048
1284. Резцовая гравюра [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.lib33.ru/old/parts/srk/ruzin/13rez.htm.
1285. Резцовая гравюра [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.printsmuseum.ru/technics/view/6/.
1286. Резцовая гравюра [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.rarebook-spb.ru/process/illustrations/engraving_tool/.
1287. Рекомендация № 03: Код стран ИСО для обозначения названий стран [Электронный ресуср] [изд. ООН/ЕЭК 1996 г.]. – Режим доступа : http://www.cntd.ru/458204286.html.
1288. Рекомендация и руководящие принципы по созданию механизма «единого окна» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.unece.org/fileadmin/DAM/cefact/recommendations/rec33/rec33_trd352r.pdf.
1289. Ремесло, торгівля, грошовий обіг в Київській Русі [Електронний ресурс] // Енциклопедичне видання у 6-ти томах «Україна: хронологія розвитку», видавництво «Кріон» – Режим доступу : http://www.litopys.com.ua/encyclopedia/organ-zats-ya-derzhavnogo-mekhan-zmu/remeslo-torg-vlya-groshoviy-ob-g-v-ki-vsk-y-rus/.
1290. Репресалії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cyclop.com.ua/content/view/1295/58/1/12/.
1291. Реформування системи управління кордонами в контексті реалізації плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uipp.org.ua/publication/inshe/reformuvannya-sistemi-upravlinnya-kordonami-v-konteksti-realizatsiyi-planu-dij-shchodo-liberalizatsiyi-yes-vizovogo-rezhimu-dlya-ukrayini-.html.
1292. Рибарук Б. В. Правила Інкотермс-2010 у міжнародній торгівлі [Електронний ресурс] / Б. В. Рибарук. – Режим доступу : http://bsfa.edu.ua/files/konf/23022013/sekciya2/teza_rubaryk_doc.pdf.
1293. Рижский порт [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://pribalt.info/content/port-riga
1294. Рижский свободный порт [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.slideshare.net/RigasBrivosta/ss-12981033.
1295. Рижский свободный порт [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.rop.lv/ru/.
1296. Римський статут міжнародного кримінального суду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.un.org / russian / law / icc / rome_statute (r). Pdf.
1297. Річкова накладна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mdoffice.com.ua/pls/MDOffice/aMDODicTerm.FindHelp?p_file=22&p_page=4824.
1298. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу). Справа № 1-23/2009 30 вересня 2009 р. №23-рп/2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v023p710- 9.
1299. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення та пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію» (справа про строки адміністративного затримання) Справа № 1-28/2011 11 жовтня 2011 р. № 10-рп/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-11/.
1300. Родовища коштовного каміння України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gems.com.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=131&Itemid=75&lang=russian.
1301. Родолит – Драгоценные камни [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://finesell.ru/vse-kamni/rodolit.html.
1302. Родоніт. Драгоценные камни [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://finesell.ru/vse-kamni/rodonit.html.
1303. Розпочала роботу Громадська рада при Міндоходів. Офіційний портал Міністерства доходів і зборів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/media-tsentr/novini/98035.html.
1304. Ролкеры или ро-ро. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://portsinfo.ru/tip-sudov/1094-rolkery-ili-ro-ro.
1305. Ромат Т. Є. Відповідальність органів державної влади у справах про порушення прав інтелектуальної власності / Т. Є. Ромат // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 20. – С. 98 – 100.
1306. Ро-Ро или Ro- Ro. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://seagulf.ru/ro-ro.php.
1307. Российская империя. История государства Российского [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.rusempire.ru/glavy-pravitelstva-rossiyskoy-imperii/reytern-mihail-hristoforovich.html.
1308. Российский рубль (Russian Ruble), национальная валюта Российской Федерации, RUB - RUR [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://forexaw.com/TERMs/Money/Currencies/I72_Российский_рубль_Russian_Ruble_национальная_валюта_Российской_Федерации_RUB_RUR.
1309. Российский рубль [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://banksandmoneys.cc.ua/index.files/ROSRUB.htm.
1310. Россия. Особые экономические зоны [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.russez.ru.
1311. Ростовцев М. М. Історія методів навчання малювання : зарубіжна школа малюнка. навч. посіб. / М. М. Ростовцев. – М. : Просвітництво, 1981. – 192 с.
1312. Рояль [Електронний ресурс] // Знаймо разом. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Рояль.
1313. Рояль. Музыкальная энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_music/6606/Рояль.

1314. Руднів В. Фінансовий стан України за Петра I / В. Руднів // Наук. зб. за рік 1925: Записки укр.наук.т-ва в Києві. – К. : , 1926. – Т. 20. – С. 152.
1315. Русская история. Полный курс лекций [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.bibliotekar.ru/rusKluch/83.htm.
1316. Русская Правда. Пространная редакция [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://cito-web.yspu.org/link1/metod/met135/node17.html.
1317. Русские ефимки [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://vsemonetki.ru/books/item/f00/s00/z0000004/st001.shtml.
1318. Русский лубок – История изобразительного искусства [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.finearthistory.ru/russkiy-lubok.html.
1319. Русско-византийский договор 911 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.bibliotekar.ru/rus/1.htm.
1320. Русько-Візантійські договори [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://subject.com.ua/pravo/dict/1039.html.
1321. Сайт Главное управление Манаус. Зона свободной торговли - SUFRAMA [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.suframa.gov.br/.
1322. Сайт Министерства финансов Российской Федерации [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://210.minfin.ru/node/8.
1323. Сайт Одеського морського порту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.port.odessa.ua/index.php/ua/.
1324. Самоцветы (Gems, Gem-stones) История изучения самоцветов. Происхождение, месторождения и классификация драгоценны камней [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://mindraw.web.ru/mineral_gems.htm.
1325. Сандровський К. К. Митне право Україні : навч. посіб. / К. К. Сандровський. – К. : Вентурі, 2000. – 208 с.
1326. Саудовская Аравия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://smart-explorer.ru/saudovskaya-araviya.
1327. Сведения о резидентах (участниках) свободных (специальных, особых) экономических зон Республики Казахстан по состоянию на 31 декабря 2011 года. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.tsouz.ru/db/dta/Documents/SEZ_KZ.pdf.
1328. Сведения об участниках специальных экономических зон Республики Казахстан по состоянию на 21 января 2013 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.mint.gov.kz/upload/reestr.pdf.
1329. Свириденко Н. С. Еволюційні процеси у творчій діяльності Антоніно Страдівері / Н. С. Свириденко // Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. – 2009. – № 16. – С. 1 – 7.
1330. Свідоцтво про народження: як і де отримати, необхідні документи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dovidka.biz.ua/svidotstvo-pro-narodzhennya-yak-i-de-otrimati-neobhidni-dokumenti/.
1331. Світовий досвід [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.maat.com.ua/tsikavo-2/world-experience/.
1332. Свободная экономическая зона «Брест» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.fez.brest.by/ru/disposition/city.
1333. Свободная экономическая зона «Могилев [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.pravo.by/main.aspx?guid=7841.
1334. Свободные экономические зоны [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.president.gov.by/press29000.html#doc.
1335. Свободные экономические зоны в Бразилии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.rosez.ru/book/zone_brazilia.html.
1336. Свойства камней и минералов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.jewellery.org.ua/stones/katalog-hrizolit.htm.
1337. Связанная ставка пошлин [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.customs-union.com/ .
1338. Связывание (консолидация) ставок таможенных пошлин [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.vavt.ru/wto/wto/BindingOfTariffRates.
1339. Святий Матфей. Митар. Апостол. Євангеліст / За заг. ред. Пашка П.В. – Одеса : АТ «ПЛАСКЕ», 2010. – 128 с.
1340. Сент-Киттс и Невис (St. Kitts & Nevis) - NBCO [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://fiveconsult.com/main/jurisdiction_info/26.
1341. Сингапурские вопросы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.vavt.ru/wto/wto/SingaporeIssues.
1342. Сингапурские вопросы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.warandpeace.ru/ru/analysis/view/18120/.
1343. Сингапурские вопросы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.roslegprom.ru/Go/ViewArticle/id=792&printer=1.
1344. Синтетические камни [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.gem-center.ru/sintet-gem.htm.
1345. Синтетические ювелирные камни и их свойства [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://juvelirum.ru/spravochnik-po-yuvelirnym-kamnyam/iskusstvennye-kamni/.
1346. Сиротенко В. В. Товарознавство [Електронний ресурс] / В. В. Сиротенко. – Режим доступу : http://lit.lib.ru/s/sirotenko_w_w/text_0020.shtml.

1347. Система EORI (Economic Operators Registration and Identification System) или система регистрации и идентификации предпринимателей Европейского союза [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.emta.ee/index.php?id=25852.
1348. Система NCTS [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/elektronna-mitnitsya/62607.html.
1349. Системы Kalmar для обработки контейнеров. Полный спектр продукции и технологий [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.kalmarind.ru/source.php/1116539/%D1%E8%F1%F2%E5%EC%FB%20Kalmar%20%E4%EB%FF%20%EE%E1%F0%E0%E1%EE%F2%EA%E8%20%EA%EE%ED%F2%E5%E9%ED%E5%F0%EE%E2.pdf.
1350. Сіваченко І. Ю. Вільні економічні зони : навч. посіб. / І. Ю. Сіваченко, Н. О. Кухарська, М. А. Левицький. – К. : Дакор; Алегра, 2001. – 480 с.
1351. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник / О. Ф. Скакун. – Харків: Консум, 2001. – 656 с.
1352. Словар чрезвычайных операцій [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/emergencu/3/%D0%90%D0%B2%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%B9%D0%BD%D0%B0%D1%8F.
1353. Словарь иностранных слов русского языка. Мытарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/dic_fwords/40832/%D0%9C%D0%AB%D0%A2%D0%90%D0%A0%D0%AC.
1354. Словарь музыкальных терминов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.bibliotekar.ru/slovar-muzika/.
1355. Словепедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://slovopedia.org.ua.
1356. Словник живопису [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bibliotekar.ru/slovarZhivopis/123.htm.
1357. Словник законодавчих термінів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.8.0.
1358. Словник іншомовних слів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rozum.org.ua/index.php?a=term&d=18&t=15366.
1359. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sum.in.ua/s/vatmansjkyj_papir
1360. Словник художника [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://skaz.com.ua/cultura/551/index.html?page=4.
1361. Словник. Geograf. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.geograf.com.ua/glossary/minerals/
1362. Служебная инструкция к Соглашению о международном железнодорожном грузовом сообщении [Электронный ресурс] : [дата подписания Украиной 5 июля 1978 г] // ЛІГА : ЗАКОН.
1363. Смирнов Г. И. Угрозы логистике со стороны международного терроризма и противостояние им / Г. И. Смирнов, Т. В. Косарева [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.be5.biz/ekonomika1/r2012/1791.htm.
1364. Советская историческая энциклопедия. Германский таможенный союз [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://enc-dic.com/enc_sie/Germanski-tamozhenn-sojuz-12203.html.
1365. Современная структура таможенной службы Чехии / Е. А. Халапян // Вестник ВГУ. – 2013. – № 1. – С. 383 – 389.
1366. Соглашение по техническим барьерам в торговле ВТО [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.vavt.ru/wto/wto/TechnicalBarriersTradeAgreement.
1367. Создана специальная экономическая зона «Хоргос – Восточные ворота» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.zakon.kz/4463039-sozdana-specialnaja-jekonomicheskaja.html.
1368. Сокур І. М. Транспортна логістика : навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / І. М. Сокур, Л. М. Сокур, В. В. Герасимчук. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 222 с.
1369. Специальная экономическая зона «Астана – новый город» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://sez.astana.kz/ru/
1370. Специальная экономическая зона «Морпорт Актау» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.traceca-org.org/uploads/media/02.-24072012_Presentation_SEZ_Morport_Aktau_RUS.pdf.
1371. Специальная экономическая зона «Морпорт Актау». Территория вашего успеха [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.slideshare.net/Atameken/ss-15094090.
1372. Специальная экономическая зона «Сарыарка»: текущеэ состояние и перспективы развития [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.slideshare.net/Atameken/ss-15094248.
1373. Специальная экономическая зона Приграничная торгово-экономическая зона Хоргос – Восточные ворота как элемент повышения транзитного потенциала [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.elibrary.kz/databases/statia/detail.php?ID=114212.
1374. Специальные экономические зоны (СЭЗ) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.invest.gov.kz/?option=content&section=&itemid=206&lang=ru.
1375. Специальные экономические зоны (СЭЗ) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.invest.gov.kz/?option=content&section=&itemid=206&lang=ru.
1376. Специальные экономические зоны [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://kaztrade.ru/kazakhstan_republic/economy/industrial/special/
1377. Спирт етиловий ректифікований. Технічні умови : ДСТУ 4221:2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.twirpx.com/file/1007729/.
1378. Сребреник [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://slovari.yandex.ru/~книги/Гуманитарный%20словарь/Сребреник/.

1379. Сребреник, серебряник [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.numizm.ru/html/s/srebrenik_serebr8nik.html.
1380. Сребреники и златники Владимира Святославович [Электронный ресурс] // Коллекционер антиквариата. Первые русские монеты. – Режим доступа : http://goodcoins.narod.ru/coins/1ruscoin.htm.
1381. Срібник [Електронний ресурс] // Лексика: українські енциклопедії та словники. – Режим доступу : http://leksika.com.ua/10350807/ure/sribnik.
1382. Сталия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/lower/18452.
1383. Стандартна міжнародна торгова класифікація ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vkjournal.ru/doc/397175.
1384. Стандартная международная торговая классификация ООН (СМТК) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://anonline.ru/standartnaya-mezhdunarodnaya-torgovaya-klassifikatsiya-oon-smtk.html .
1385. Станкова графіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://edu.grsu.by/books/leshchinski/index.php/glava2vidy-grafiki/stankovaya-grafika.
1386. Станковая графика [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.artpeace.by/grafika/main/stankovaya_grafika.html.
1387. Станковая графика. Основы понимания графики [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://artyx.ru/books/item/f00/s00/z0000017/st002.shtml.
1388. Станковая живопись как культурное наследие планеты [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://fb.ru/article/57606/stankovaya-jivopis-kak-kulturnoe-nasledie-planety.
1389. Станковий живопис [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bankstatey.com/index.php?newsid=1538.
1390. Старикова О. Г. Товарна номенклатура внешнеэкономической деятельности : учеб. пособие / О. Г. Старикова. – СПб. : ИЦ Интермедия, 2011. – 169 с.
1391. Старцев О. В. Підприємницьке право : [навч. посібник] [Електронний ресурс] / О.В. Старцев. – К. : Істина, 2006. – Режим доступу: http://www.ebk.net.ua/Book/PP/10-6.htm.
1392. Старцев О. В. Підприємницьке право [Електронний ресурс] / О. В. Старцев. – Режим доступу : http://www.ebk.net.ua/Book/PP/12-4.htm.
1393. Старцев Р. Тайны драгоценных камей [Электронный ресурс] / Р. Старцев. – Режим доступа : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Econom/star/index.php.
1394. Статут Всесвітнього поштового союзу [Електронний ресурс] : [редакція від 12 серпня 2008 р.]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_101.
1395. Стахановський вагонобудівний завод, Пат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ua-region.com.ua/00210890.
1396. Стеценко С. Г. Адміністративне право України : навч. посіб. / С. Г. Стеценко. – К. : Атіка, 2007. – 624 с.
1397. Страдивари Inc. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://rimkor.edu.ru /index.php?option=com_content&task=view&id=66&Itemid=65.
1398. Стражний О. Український менталітет: ілюзії – міфи – реальність [Електронний ресурс] / Олександр Стражний. – Режим доступу : http://www.astra-lit.com/ukr-ment-ukr/03_tripilla.htm.
1399. Стратегія і тактика ведення переговорів : навч.-метод. посіб. з курсу для студентів спеціальності «Міжнародні відносини» [Електронний ресурс] / За ред. А. М. Дегтеренко. – Режим доступу : http://istfak.org.ua/files/metodichni-materiali/mizhnarodni-vidnosini/specialist/NMP_STVP.pdf.
1400. Суда контейнеровозы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.itishistory.ru/1kb/kopabli_30.php.
1401. Сучасна митниця країн СНД та ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mypack.com.ua/.
1402. Сучасні технології на варті митного кордону [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://arc.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article;jsessionid=79438D28874DF09AA3A30713A207E618.app3:1?art_id=308617&cat_id=297456.
1403. Схема особой экономической зоны промышленнопроизводственного типа «Липецъ» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.admlr.lipetsk.ru/rus/oez/scheme.php.
1404. СЭЗ «Бурабай» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.slideshare.net/Atameken/ss-15148985.
1405. Таможенная задолженость [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/fin_enc/30167.
1406. Таможенная конвенция о карнете А.Т.А. для временного ввоза товаров (Конвенция А.Т.А.) [Электронный ресурс] : [Брюссель, 6 декабря 1961 года]. – Режим доступа : http://www.tks.ru/jur/0010000005.
1407. Таможенная тарифная уступка [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.far-aerf.ru/for_MP/slovari/perechen_vto/t.htm.
1408. Таможенная тарифная уступка [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://diamonds-right.ru/glava3-17.html.
1409. Таможенное и Торговое Партнерство по Борьбе с тероризмом [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://plombaplomba.com/c-tpat/ctpat.html.
1410. Таможенные платежи в уставных таможенных грамотах (Таможенная новгородская грамота 1571 г.) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://portal.tpu.ru/SHARED/g/GUZAROVA/Students/Tab4/%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD%20%D0%A1%D0%95%D0%9C%D0%98%D0%9D%D0%90%D0%A0%D0

%B0%20%E2%84%96%203.doc.
1411. Таможенный кодекс Таможенного союза (приложение к Договору о Таможенном кодексе Таможенного союза, принятому Решением Межгосударственного Совета ЕврАзЭС на уровне глав государств от 27.11.2009 № 17) (ред. от 16.04.2010) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_100808/?frame=28#p2580.
1412. Таможенный тариф в Республике Корее [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.ved.gov.ru/exportcountries/kr/about_kr/laws_ved_kr/customs_tariff_kr/.
1413. Таможенный терминал [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.atehno.com.ua/tamozhennyiy-terminal/.
1414. Таможня. Государственный регистр фильмов. Министерство культуры Российской Федерации [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://mkrf.ru/registr/detail.php?ID=110192706&ganr=&strana=&year_from=1&year_to=106&kateg=&color=&nud=&firm_z=&keywords=&q=%D2%E0%EC%EE%E6%ED%FF.
1415. Таможня. Художественный фильм. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://nashekino.ru/data.movies?id=5406.
1416. Тараненко О. М. Історія української культури [Електронний ресурс] / О. М. Тараненко. – К. : , 2001 – т. 1. – Режим доступу : http://litopys.org.ua/istkult/ikult08.htm.
1417. Тарифные пики и преференции [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.far-aerf.ru/for_MP/slovari/perechen_vto/t.htm.
1418. Тарифный эквивалент [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.vavt.ru/wto/wto/TariffEquivalent.
1419. Тенамфетамин [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://toxi.dyndns.org/base/Getero/Getero5/MDA.htm.
1420. Терещенко С. С. Міжнародні стандарти щодо статусу уповноваженого економічного оператора [Електронний ресурс] / С. С. Терещенко, Г. Д. Симонова, Г. О. Хабло. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Mbez/econ/2010_2/Tereschenko_Simonova_Khablo.pdf.
1421. Терещенко С. С. Основи митного законодавства України: питання теорії та практики зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. для студентів вищ. та серед. спец. навч. закл. / С. С. Терещенко, В. П. Науменко. – К. : АТ «Август», 2001. – 422 с.
1422. Терракота [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_pictures/3211/Терракота.
1423. Тер-Степанян Е. Е. Історія виникнення і становлення режиму найбільшого сприяння у міжнародному публічному праві [Електронний ресурс] / Е. Е. Тер-Степанян // Держава і право. – Вип. 50. – С. 632 – 638. – Режим доступу : http://dspace.nbuv.gov.ua:8080/bitstream/handle/123456789/34887/99-Ter-Stepanyan.pdf?sequence=1.
1424. Техника гравюры в период с 15 по 18 век [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://artefakt.in.ua/article/other-articles/item/blog188.html.
1425. Технічна енциклопедія TechTrend [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://techtrend.com.ua/index.php?newsid=8852.
1426. Технопарк «Алатау» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.aitc.kz/.
1427. Тимочко Н.О. Економічна історія України: навч. посіб. [Електронний ресурс] / Н.О. Тимочко. – Т. 41. – К. : КНЕУ, 2005. – 204 с. – Режим доступу : http://ubooks.com.ua/books/00028/inx47.php.
1428. Тимошенко В. А. Наркобізнес: національна та міжнародна протидія новим викликам : монографія / В. А. Тимошенко. – К. : НА СБ України, 2006. – 440 с.
1429. Тимощук О. В. Охоронний апарат Української Держави (квітень – грудень 1918 р.) : монографія. / О. В. Тимощук – Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2000. – 462 с.
1430. Типова посадова інструкція інспектора-кіолога митної служби [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/TF000854.html.
1431. Типовий закон про електронну торгівлю Комісії ООН з права міжнародної торгівлі [Електронний ресурс] : [розроблено ООН 16 грудня 1996 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_321/card2#Card.
1432. Типы морских судов для перевозки грузив [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.pereezd.net.ua/morskie_suda.html.
1433. Типы судов. Балкер [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://cargosea.ru/ship/balker.php.
1434. Тишкевич И. С. Уголовная ответственность за посягательства на социалистическую собственность / И. С. Тишкевич. – Минск: Изд-во “Университетское”, 1984. – 168 с.
1435. Тлумачний словник економіста [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eknigi.org/gumanitarnye_nauki/144119-tlumachnij-slovnik-ekonomista.html.
1436. Товариство з обмеженою відповідальністю «Миколаївський глиноземний завод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rada.com.ua/ukr/catalog/7848/.
1437. Толковый словарь Ушакова. Мытарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/ushakov/865450..
1438. Толкушкин А. В. Энциклопедия российского и международного налогообложения / А. В. Толкушкин. – М. : Юристъ Год, 2003. – 912 с.
1439. Толстой Д. А. История финансовых учреждений России со времени основания государства до кончины императрицы Екатерины II / Д. А. Толстой. – СПб. : тип. К. Жернакова, 1848. – 258 с.

1440. Тоннаж [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bizness.com.ua/slov/t/45225-.html
1441. Тоннаж [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.vedomosti.ru/glossary/%D0%A2%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B0%D0%B6.
1442. Топаз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.alhimikov.net/himerunda/topaz.html.
1443. Топазы Волыни [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://geo.web. ru /druza/m-topaz-F.htm.
1444. Торгівля. Грошовий обіг і фінансово-податкова система [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://safari-perm.ru/ekonomichna-istoriya/277-torgivlya-groshovij-obig-i-finansovo-podatkova-sistema.html
1445. Торгівля. Організація торгівлі (друга половина XIII – перша половина XVI ст.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ebk.net.ua/Book/synopsis/istoriya/part3/023.htm.
1446. Торговля лицензионная [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://vslovar.org.ru/jur/17127.html.
1447. Торговые меры веса [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.gold1.ru/shop/yuvelirnye_kamni.html.
1448. Транзитная торговля : особенности налогооблажения [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.rnk.ru/journal/archives/2004/16/nalogi_i_sbory/nalogooblozhenie_otdelnih_operac/tranzitnay_torgovla_osobennosti_nalogooblozhenia71099.phtml.
1449. Транзитная торговля [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://bizness.com.ua/slov/t/45259-.html.
1450. Транспортне експедирування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.balance.dp.ua/ua/download/balance/075022.pdf.
1451. Транспортне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М. Л. Шелухін, О. І. Антонюк, В. О. Вишневецька та ін.; за ред. М. Л. Шелухіна. – К. : Вид. Дім. «Ін Юре», 2008. – 896 с.
1452. Трембіта [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://incognita.day.kiev.ua/101-prychyna-liubyty-ukrainu/artefacts/trembita.html.
1453. Трембіта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://proridne.com/content/книги/Українські%20народні-20музичні%20інструменти%20Л.%20М.%20Черкаський/Трембіта.html.
1454. Трембовецкая Т. Новшества защиты прав интеллектуальной собственности [Электронный ресурс] / Татьяна Трембовецкая. – Режим доступа : http://torgmarka.ua/ru/zaschita-prav-intellektualnoy-sobstvennosti/novshestva-zaschityi-prav-intellektualnoy-sobstvennosti-na-tamozhne.html.
1455. Тримеперидин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Тримеперидин.
1456. Трошкина Т.Н. Таможенный кодекс Российской Федерации в вопросах и ответах [Электронный ресурс] / Т. Н. Трошкина. – М. : Новая Правовая культура, 2004. – Режим доступа : http://www.pravo.vuzlib.org/book_z381_page_1.html.
1457. Тургенев Николай Иванович [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.economicportal.ru/economist_scientist/turgenev.html.
1458. Туржанський В. А. Особливості діяльності податкової та митної служб у Республіці Вірменія : матеріали міжнародної науково-практичної конференції [«Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації»], (Хмельницький, 18 – 20 квітня 2013 р.) / В. А. Туржанський. – Хмельницький, Хмельницький університет управління та права, 2013. – С.436 – 440.
1459. Туркменський манат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Туркменський_манат.
1460. Тютюнові гіганти хочуть забезпечити електронним кодом пачки сигарет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://business-tv.com.ua/news/pachki_sigaret_zaproponovano_zabezpechiti_elektronnim_kodom-111.html.
1461. У Міндоходів почали використовувати детектори брехні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://newsradio.com.ua/2013_11_17/U-M-ndohod-v-pochali-vikoristovuvati-detektori-brehn/.
1462. Увеличена площадь СЭЗ «Астана - новый город» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://profinance.kz/2011/05/12/uveliena-pload-sz-astana-novy-gorod.html.
1463. Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Польща про співробітництво та взаємну допомогу в галузі попередження катастроф, стихійних лих, інших надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків (ст.1) м. Варшава, 19 липня 2002 р. [Електронний ресурс] // ЛІГА : ЗАКОН.
1464. Угода між Урядом України і Урядом Республіки Молдова про організацію спільного контролю в пунктах пропуску через українсько-молдовський державний кордон [Електронний ресурс] : [підписана КМУ 11 березня 1997 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/498_031.
1465. Угода про вивезення та ввезення культурних цінностей [Електронний ресурс] [укладено 11 січня 2006 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997_354.
1466. Угода про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ [Електронний ресурс] : [ратифіковано 7 грудня 2011 р.]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/998_456.
1467. Угода про міжнародне залізничне вантажне сполучення (УМВС) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_011/page.
1468. Угода про технічні бар'єри у торгівлі (укр/рос) [Електронний ресурс] : [видано СОТ 15 квітня 1994 р.]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/981_008/card2#Card.
1469. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності [Електронний ресурс] : [розроблено СОТ 15 квітня 1994 р.]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/981_018.
1470. Угорський форинт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Угорський_форинт.

1471. «Укрзалізниці» не вдається отримати митного перевізника [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.epravda.com.ua/news/2011/09/9/297609/.
1472. Украина: прибыль ПАО «Турбоатом» в 2013 году будет на уровне прошлого года [Электронний ресурс]. – Режим доступа : http://ukrenergy.dp.ua/2013/09/05/ukraina-pribyl-pao-turboatom-v-2013-godu-budet-na-urovne-proshlogo-goda.html.
1473. Україна розпочала експеримент в пунктах пропуску на кордоні з ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://business-tv.com.ua/news/ukraina_rozpochala_eksperiment_v_punktakh_propusku_na_kordoni_z_es-109.html.
1474. Українська Радянська Енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://leksika.com.ua/17870519/ure/mifologichniy_zhanr.
1475. Український юридичний термінологічний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.marazm.org.ua/document/termin/ index.php?file=%C4%E5%EF%EE%F0%F2%E0%F6%B3%FF.txt.
1476. Українські народні інструменти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://proridne.com/content/книги/Українські%20народні%20музичні%20інструменти%20А.%20І.%20Гуменюк/Цимбали.html.
1477. Українські та російські органи здійснюватимуть спільний контроль на держкордоні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246638430&cat_id=244274160.
1478. Українсько-російсько-англійсько-німецький тлумачний та перекладний словник термінів ринкової економіки [Електронний ресурс] / А. С. Д'яков, З. Б. Куделько, В. І. Куліш, О. А. Покровська (під редакцією проф. Т. Р. Кияка). – К. : Обереги, 2001. – Режим доступу : http://www.oocities.org/ukrterm/slovnyky/slovmarkt/slov6_v_h_g.html.
1479. Укрзалізниця. Поступ часу 1991-1996 : матеріали до історії залізничного транспорту України / Авт.-упоряд. П. Москаленко, Т. Мукмінова. – К. : Транспорт України, 1996. – 336 с.
1480. Ульченко Н.Ю. Особености экономического развития современных мусульманских государств / Н. Ю. Ульченко, Н. М. Мамедова. – М. : ОАО «Издательский дом «Городец»», 2006. – 288 с.
1481. Ульяновская портовая ОЭЗ самая эффективная в России за 2011 год. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://uldelo.ru/news/ulyanovskaya-portovaya-oez-samaya-effektivnaya-v-rossii-za-2011-god.
1482. Універсали Богдана Хмельницького [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.free-ukraine.com/study-19-23.html.
1483. Упаковка та її функції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1791021139768/marketing/upakovka_funktsiyi.
1484. Управління зовнішньоекономічною діяльністю : навч. посіб. Ч. 1. / [А. І. Кредісов, С. М. Березовенко, С. М. Березовенко, Г. М. Биков, та ін.]; За заг. ред. А. І. Кредісова. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – К. : ВІРА-Р, 2002. – 552 с.
1485. Уряд України затвердив план заходів щодо реалізації Концепції інтегрованого управління кордонами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://news.finance.ua/ua/~/1/0/all/2011/01/07/223170.
1486. Условно-беспошлинный ввоз [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.estiw.ru/info/terms/u_ru/uslovno-besposhlinnyi_vvoz.
1487. Фаминский И. П. Внешнеэкономический толковый словарь / Под ред. И. П.Фаминского. – М. :ИНФРА-М, 2000. – 512 с.
1488. Фармакологическая группа – Опиоиды, их аналоги и антагонисты [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.rlsnet.ru/fg_index_id_51.htm.
1489. Фенамин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.behigh.org/drugs/substances/amphetamine/overview.html.
1490. Фенамин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.xumuk.ru/encyklopedia/2/4707.html
1491. Филип Моррис Украина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://files.korrespondent.net/organizations/pmukr.
1492. Финансовый словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/fin_enc/26794.
1493. Фінансова безпека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : old.niss.gov.ua/book/rozdil/rozd08.htm.
1494. Фінансова безпека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.22473.0
1495. Фінансова безпека держави у системі економічної безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/15931106/finansi/finansova_bezpeka_derzhavi.
1496. Фінансово-економічний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://fes.net.ua/?p=1110.
1497. Флюорит // Минералы. Сокровища земли. – 2009. – №10. – С. 3 – 4.
1498. Флюорит [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Флюорит.
1499. Фолк і кантрі «Ательє Драбина». Колісна ліра [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.drabyna.com.ua/instruments.php?id=25.
1500. Форма №1, документ для вывоза животного за границу (как и где его оформить) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.animal-planet.com.ua.
1501. Формы управления таможней в Московском государстве. Таможенные головы, верные люди и целовальники [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.vashkonsul.ru/ur/statiy4.
1502. Фрадинський О. А. Ленд-ліз в СРСР як форма військово-економічної співпраці країн-союзників у II Світовій

війні. / О. А. Фрадинський // Історія торгівлі, податків та мита. – 2013. – №1(7). – С. 122 – 132.
1503. Фрадинський О. А. Митний тариф Д. І. Мендєлєєва і торгова війна Німеччини та Російської імперії (1893-1894 роки) / О. А. Фрадинський // Сталий розвиток економіки. – 2013. – №4. – С. 52 – 55.
1504. Фрадинський О. А. Організація діяльності митних служб на пострадянському просторі / О. А. Фрадинський // Вісник Хмельницького національного університету. – 2012. – №4, Т 2. – С. 283 – 287.
1505. Фрадинський О. А. Контрабанда в СРСР під час ІІ Світової війни / О. А. Фрадинський // Історія торгівлі, податків та мита : тези доповідей VII міжн. наук. школи-семінару. – (м. Дніпропетровськ, 24 – 25 жовтня 2013 р.). – Дніпропетровськ. – С. 26 – 27.
1506. Фрахт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bibliotekar.ru/brokgauz-efron-u/149.htm.
1507. Фріс П. Л. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник для студентів вищих навчальних закладів / П. Л. Фріс. – К. : Атіка, 2004. – 488 с.
1508. Фунт стерлінгів - валюта Великобританії (Англії) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://allmoney.in.ua/groshi-krain-evropi-ta-snd/funt-sterlingiv-valjuta-velikobritanii-anglii.html.
1509. Хімічна зброя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://himvoiska.narod.ru/chmweapon.html
1510. Храмов В. О. Зовнішньоекономічна політика : навч. посіб. / В. О. Храмов, Ю.А. Бовтрук. – К. : МАУП, 2002. – 264 с.
1511. Хронотон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.chronoton.ru/past/bio/menzinskiy.
1512. ХТЗ сьогодні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pipe.metinvestholding.com/ua/about/common.
1513. Художественная энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_pictures/.
1514. Царинска управа на Република Македонија [Електронски ресурси]. – Пристап на владата : http://www.customs.gov.mk/DesktopDefault.aspx?tabindex=0&tabid=332.
1515. Целовальник. Гуманитарный словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.nlr.ru/e-res/law_r/search.php?regim=4&page=328&part=161.
1516. Цивільна авіація СРСР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://aviaciya.org.ua/archives/612
1517. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 16 січня 2003 р. № 435-IV]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T030435.html.
1518. Циганкова Т. М. Міжнародна торгівля : навч. посіб. / Т. М. Циганкова, Л. П. Петрашко, Т. В. Кальченко. – К. : КНЕУ, 2001. – 488 с.
1519. Цимбали [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sum.in.ua/s/cymbaly.
1520. Циндао [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dalfes.com/Qindao.html.
1521. Циркон – свойства, применение [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.vmiretrav.ru/kamneterapiya/cirkon.html.
1522. Чекалова А. А. Константинополь в VI веке, Восстание Ника / А. А. Чекалова. – М. : Наука, 1986. – 195 с.
1523. Чем автоматизировать логистику: штриховое кодирование или радиочастотная идентификация [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://logist.ru/articles/chem-avtomatizirovat-logistiku-shtrihovoe-kodirovanie-ili-radiochastotnaya-identifikaciya.
1524. Ченцов В. В. Досвід модернізації митної служби США та можливості його імплементації в Україні [Електронний ресурс] / В. В. Ченцов. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Patp/2009-01/ChentsovStat.pdf.
1525. Ченцов В. В. Механізми державного управління митною справою : монографія / В. В. Ченцов. – Дніпропетровськ : АМСУ, 2012. – 492 с.
1526. Черкаський Л. М. Українські народні музичні інструменти / Л. М. Черкаський. – К. : Техніка, 2003. – 264 с.
1527. Чеська крона [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Чеська_крона
1528. Четвёртая сторона монеты [Электронный ресурс] // Газета «Деньги». – Режим доступа : http://www.dengi-info.com/archive/article.php?aid=360.
1529. «Чистий бізнес-чесні податки». Держмитслужба визначила стратегію розвитку відомства на 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ubr.ua/uk/companies-news/other/chistii-bznes-chesn-podatki-derjmitslujba-viznachila-strategu-rozvitku-vdomstva-na-2013-rk-168426.
1530. Чому Україна? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://investukraine.com/uk/why-ukraine
1531. Чорний В. Б. Україна і митна справа : історичний нарис / В. Б. Чорний. – К. : Комп'ютерно-видавничий інформаційний центр КВІЦ, 2000. – 349 с.
1532. Что такое дебентура [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://allfi.biz/glossary/eng/D/debenture.php.
1533. Что такое диспач? Как выполняется расчет размера диспача? [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.otvetim.info/delovaya-informaciya/1671.
1534. Что такое транзитная зона? [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://aviarost.ru/vopros/chto-takoe-tranzitnaya-zona/.
1535. Чугунов А. И. Борьба на границе, 1917 – 1928 (Из истории пограничных войск СССР) / А. И. Чугунов. – М. : Мысль, 1980. – 183 с.
1536. Шаг навстречу [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.investgazeta.ua/kompanii-i-rynki/shag-navstrechu-164509/.
1537. Шандрович З. Універсали Богдана Хмельницького [Електронний ресурс] / З. Шандрович // В боях за волю

України. – Режим доступу : http://www.free-ukraine.com/study-19-23.html.
1538. Шанхай (Shanghai) – крупнейший морской порт в Китае [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.lion-logistics.ru/ru/geography/china/port_shankhay.
1539. Швейцарський франк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.banki.ru/wikibank/shveytsarskiy_frank/.
1540. Шингарёв Андрей Иванович [Электронний ресурс]. – Режим доступа : http://ibyu.narod.ru/.
1541. Шитов В. Н. История Российского Министерства финансов в лицах его руководителей. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://venec.ulstu.ru/lib/disk/2012/Witov.pdf.
1542. Шифр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vseslova.com.ua/ word /%D0%A8%D0%B8%D1%84%D1%80-122812u.
1543. Шкваря Л. В. Проблемы субрегиональной межарабской экономической интеграции в условиях глобализации : автореф. дис. на соиск. уч. степ. докт. эконом. наук / Л. В. Шкваря. – М. :, 2007. – 40 с.
1544. Штурманська розписка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sci-book.com/teoriya-strahovaniya/shturmanskaya-raspiska.html.
1545. Щербак В. О. Українське козацтво: формування соціального стану. Друга половина XV – середина XVII ст. / В. О. Щербак. – К. : Видавничий дім «КМ Academia», 2000. – 300 с.
1546. Що таке антикваріат? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://antique-house.com.ua/ua/anticvariat_aticle.
1547. Що таке інтелектуальна власність? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://patent.net.ua/intellectus/patentbureau.
1548. Що таке паспорт угоди [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://domatexnika.com.ua/shho-take-pasport-ugodi.htm
1549. Щодо декларації про походження товару [Електронний ресурс] : лист [видано ДМСУ 23 липня 2008 р. №14/949-ЕП] // ЛІГА : ЗАКОН.
1550. Щодо критеріїв відбору суб'єктів ЗЕД, які здійснюють експорт товарів невласного виробництва та не властивих їх основному виду діяльності [Електронний ресурс] : лист [видано Департаментом митної справи Міндоходів України 7 липня 2013 р. № 4219/7/99-99-24-05-17]. – Режим доступу : http://www.mdoffice.com.ua/pls/mdoffice/PDA.GetANS?p_id=911666.
1551. Щодо механізмів запровадження індустріальних парків в Україні : аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/articles/509/
1552. Щодо порядку оподаткування єдиного неподільного предмета [Електронний ресурс] : лист [видано ДМСУ 15 лютого 2010 р. №11/3-10.15/1387-ЕП] // ЛІГА : ЗАКОН
1553. ЭДИФАКТ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://vocable.ru/dictionary/757/word/yedifakt-electronic-data-interchange-for-administration-commerce-and-transport-edifact.
1554. Экономика и управление, финансы и право : словарь-справочник / Авт.-сост.: Л. П. Кураков, В. Л. Кураков, А. Л. Кураков. – М. : Вуз и школа, 2004. – 1288 с.
1555. Экономические воззрения М. М. Сперанского [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.be5.biz/ekonomika/i004/33.htm.
1556. Экономический словар экономики и права [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/dic_economic_law/6462/%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%9A%D0%A3%D0%A0%D0%95%D0%9D%D0%A2%D0%9D%D0%AB%D0%99.
1557. Электронный наряд – в действие [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://portsukraine.com/node/3118.
1558. Электронный наряд сломал вековые традиции бумажных носителей [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://transport-journal.com/komentarii-obzori/elektronnyij-naryad-slomal-vekovyie-tradytsyy-bumazhnyih-nosytelej-2/.
1559. Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/brokgauz_efron/.
1560. Энциклопедия Кругосвет [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.krugosvet.ru/enc/.
1561. Энциклопедия музыкальных инструментов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://eomi.ws/.
1562. Энциклопедия наркотических средств [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://narcotics.su/.
1563. Энциклопедия российского и международного налогообложения [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://taxation.academic.ru/
1564. Энциклопедия символов и знаков [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sigils.ru/symbols/kadukey.html.
1565. Этимологический словарь русского языка Крылова. Мытарь. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://krylov.academic.ru/2170/%D0%BC%D1%8B%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%8C.
1566. Южный горно-обогатительный комбинат [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ukrrudprom.ua/reference/factory/ugok.html.
1567. Юридически обязательная тарифная информация [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://anatmod.sitecity.ru/ltext_0807173658.phtml?p_ident=ltext_0807173658.p_0807175502.
1568. Юридический словарь по патентно-лицензионным операциям [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://patent_license.academic.ru/87/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D0%BA%D1%83%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%

BD%D1%8B%D0%B9_%D0%BB%D0%B8%D1%81%D1%82.
1569. Юридический словарь. Словари и энциклопедии на Академике. Таможенный пост. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/lower/18734.
1570. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемчушенко [та ін.]. – К. : Укр. енцикл., 1998. – 6 т.
1571. Юридично обов'язкова інформація про походження [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://translate.google.com.ua/translate?hl=uk&sl=en&u=http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_duties/rules_origin/introduction/index_en.htm&prev=/search%3Fq%3Dbinding%2Borigin%2Binformation%26espv%3D2%26biw%3D1422%26bih%3D1036.
1572. Ядерна зброя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://himvoiska.narod.ru/nclweapon.html.
1573. Як зробити перетин українських кордонів простішим? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://novisa.org.ua/wp-content/uploads/2013/08/RELIZ-24.07.-yedina-zupinka2.pdf.
1574. Як і коли застосовується спрощена процедура знищення товарів, митне оформлення яких призупинено за підозрою у порушенні прав інтелектуальної власності? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/ebpz/217--zahist-prav-intelektualnoi-vlasno/10115.html.
1575. Як правильно вибрати «коридор» на кордоні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://golosukraine.com/publication/suspilstvo/poradi/7117-yak-pravilno-vibrati-koridor-na-kordoni/#.Ux650D9_vlc.
1576. Як просто [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://yak-prosto.com/yak-rozrahuvati-netto/.
1577. Які вимоги висуваються до прайс-листа виробника товару при підтвердженні митної вартості товарів? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mdoffice.com.ua/pls/MDOffice/SNewsDic.PrintNews?dat=24122013&num=384343.
1578. Ялбулганов А. А. «Опыт теории налогов» Н. И. Тургенева и развитие финансовой мысли в России XIX – XX вв. [Электронный ресурс] / А. А. Ялбулганов // Финансы. – 1998. – №9. – С. 33 – 35.
1579. Янушевський Г. Е. Начало истории Русскаго народа по новейшим данным [Электронный ресурс] / Г. Е. Янушевський. – Режим доступа : http://guides.rusarchives.ru/browse/gbfond.html?bid=204&fund_id=709954.
1580. Яшма : вечная молодость пестрой красавицы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://finesell.ru/vse-kamni/jashma.html.
1581. Яшма. Камінь хоробрих. Властивості яшми [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kamnu.com.ua/index.php/faktkamni/968-yashma-kamin-xorobrix-vlastivosti-yashmi.html.
1582. 2010 PICARD Conference Abu Dhabi (UAE), 23-25 November // WCJ. – Volume 4. – Number 1. – March, 2010. – P. 69 – 77.
1583. A business case for Columbus programme. – Copyright, Brussel, 2008. – WCO. – 24 p.
1584. About TEDA: Tianjin Economic-Technological Development Area. [El. resourse]. – URL: http://en.teda.gov.cn/html/ewwz/FactsFigures/default.htm.
1585. About Us [El. resourse]. – URL : http://peelports.com/ports/sheerness/about-us.
1586. About ZETDZ. [El. resourse]. – URL : http://www.zetdz.gov.cn/english/list.asp?class=196.
1587. ACIS [El. resourse]. – URL : http://www.theintegrationistcaribbean.org/glossary/acis-advance-cargo-information-system/.
1588. AsstrA Associated Traffic AG. Генеральні вантажі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://asstra.com.ua/ukr/general-cargo/.
1589. Bahrain Tax Rates [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.taxrates.cc/html/bahrain-tax-rates.html.
1590. Bataan export processing zone. [El. resource]. – URL : http://www.ibiblio.org/ahkitj/wscfap/arms1974/Book%20Series/Faith&SocialJus/F&SJ-bataan.htm.
1591. Bataan Freeport rakes highest growth rate in country. [El. resourse]. – URL : http://cityofbalanga.gov.ph/bataan-freeport-rakes-highest-growth-rate-in-country.
1592. Brief Introduction of Shenzhen Port [El. resourse]. – URL : http://www.szport.net/eng/Info/index.htm.
1593. Cagayan free port zone not quite its Subic cousin 17 years after creation [El. resourse]. – URL : http://newsinfo.inquirer.net/362831/cagayan-free-port-zone-not-quite-its-subic-cousin-17-years-after-creation.
1594. Cairo ree zones [El. resourse]. – URL : http://www.investment.gov.eg/en/EgyptMap/Pages/CairoFreeZones.aspx.
1595. Capacity Building. Activities and Programes. Scholarship Programmed [El. resourse]. – URL : http://www.wcoomd.org/.
1596. Carinska uprava republike slovenije [El. resourse]. – URL : http://www.carina.gov.si/.
1597. Central Intalligence Aggency. Europe: Jersey: [El. resourse]. – URL : https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/je.html.
1598. CEZA – Investments&Bisiness Expansion in Cagayan [El. resourse]. – URL : http://ceza.gov.ph/.
1599. Chesnais Pierre Nothing to declare [El. resourse] / Pierre Chesnais. – Paris, 1982. – 26 p., p. 13. – URL : http://unesdoc.unesco.org/images/0004/000465/046592e.pdf.
1600. Clark Development Corporation. [El. resourse]. – URL : http://www.investphilippines.gov.ph/cdc.html.
1601. Clark Freeport (Clark Air Base), Pampanga Philippines Clark Freeport Zone Information, Import/Incentives [El. resourse]. – URL : http://www.clarksubicmarketing.com/clark.htm.
1602. CLARK: Your Economic Haven in the Asia Pacific [El. resourse]. – URL : http://www.clark.com.ph/default.asp?module=Home.
1603. CMP - Copenhagen Malmö Port [El. resourse]. – URL : http://www.cmport.com/.

1604. Cochin Spezial Economic Zone [El. resourse]. – URL : http://www.csez.com.
1605. CONSULTING SERVICES FOR THE MASTER PLANNING OF 36,086 – HECTARE CLARK SPECIAL ECONOMIC ZONE (CSEZ) TERMS OF REFERENCE [El. resourse]. – URL : http://www.bcda.gov.ph/file_attachments/0000/4724/CSEZ_TOR.pdf.
1606. Customs Department [El. resourse]. – URL : http://www.mof.gov.sa/English/Pages/interestcustoms.aspx.
1607. CUXHAVEN [El. resourse]. – URL : http://europe-ports.ru/porty-germanii/370-kuksxafen-cuxhaven.
1608. Cuxport [El. resourse]. – URL : http://www.cuxport.de.
1609. Definition of 'transit passenger' [El. resourse] – URL : http://www.immigration.govt.nz/opsmanual/archive/8347.htm
1610. Departament of Finanse Bureau of Customs [El. resourse]. – URL : http://customs.gov.ph/.
1611. Duisport [El. resourse]. – URL : http://www.duisport.de/?page_id=8&lang=en.
1612. Egyptian free zones. Basic information. http://www.gafi.gov.eg/EN/doingbusiness/DOCS/FreeZonesBrocJan2014.PDF.
1613. Export processing zones in the Philippines: a review of employment, working conditions and labour relations [El. resource]. – URL : http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@emp_ent/@multi/documents/publication/wcms_126169.pdf
1614. Falta, South 24 Parganas [El. resourse]. – URL : http://en.wikipedia.org/wiki/Falta,_South_24_Parganas.
1615. Federal board of revenue pakistan [El. resourse]. – URL : http://www.fbr.gov.pk/Default.aspx.
1616. Free economic zone «Manaus» (Brazil) [El. resourse]. – URL : http://investments.com.ua/free-economic-zone-manaus-brazil/.
1617. Free Trade Zone from General Pico, La Pampa (FTZGP) [El. resourse]. – URL : http://specialeconomiczone.org/free-trade-zone-from-general-pico-la-pampa-ftzgp/.
1618. Free Zone Pirot [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.freezonepirot.com.
1619. Fuzhou Economic and Technological Development Zone [El. resourse]. – URL : http://www.china.org.cn/english/SPORT-c/75830.htm.
1620. Global Enabling Trade Report. World Economic Forum. [El. resourse]. – URL : http://www.weforum.org/s?s=global+enabling+trade+report.
1621. Guide to doing business in Egypt. [El. resourse]. – URL : http://www.lexmundi.com/Document.asp?DocID=4291.
1622. Hafen Deggendorf [El. resourse]. – URL : http://www.hafen-deggendorf.de/.
1623. Historical Overview [El. resourse]. – URL : http://www.region.com.ar/english/province/prov_05.htm.
1624. International Media Production Zone [El. resourse]. – URL : http://www.uaefreezones.com/InternationalmediaProductionzone.html.
1625. International Trade. World Economic Forum [El. resourse]. – URL : http://www.weforum.org/issues/international-trade/.
1626. Jersey Finance, Offshore and Trust Companies Information Centre [El. resourse]. – URL : http://www.jersey.co.uk/finance/index.html.
1627. Jhon Fonseca/ The INCU as a tool capacity building / Ricardo Echegaray // WCJ. – Volume 2. – Number 2. – October, 2008. – P. 55 – 60.
1628. Lebanese customs [El. resourse]. – URL : http://www.customs.gov.lb/customs/index.htm.
1629. Leoni [El. resourse]. – URL : https://www.leoni.com/en/company/locations/#!/locations.
1630. Manaus Free Trade Zone: Business Opportunity and Investment in Amazon [El. resourse]. – URL : http://www.mdic.gov.br/sistemas_web/renai/public/arquivo/arq1272655278.pdf.
1631. Ministry of Finance and Economy of the Republic of Serbia. Free Zones Administration [El. resourse]. – URL : http://www.usz.gov.rs/en/free-zone-pirot.html.
1632. Models of Excellence Awardees at the 4th Philippine Real Estate Festival [El. resourse]. – URL : http://pinoydreamhousetoday.com/models-of-excellence-awardees-at-the-4th-philippine-real-estate-festival/.
1633. Nasr city public free zone. [El. Resourse]. – URL : http://gafiportal.linkdev.com/English/Lists/FreeZone/En_DispForm.aspx?ID=2.
1634. National Customs Service [El. resourse]. – URL : http://www.aduana.cl/autoridades-del-servicio-nacional-de-aduanas/.
1635. National economic and technological development zones [El. resourse]. – URL : http://www.china.org.cn/english/difang/76259.htm.
1636. Ningbo (Нингбо) [El. resourse]. – URL : http://dalfes.com/ningbo.html.
1637. Pinoy Progress Philippines Forums [El. resourse]. – URL : http://www.pinoyprogress.com/showthread.php?t=299.
1638. Port of Kork [El. resourse]. – URL : www.portofcork.ie.
1639. Port Of Liverpool Building. Нить Ариадны [El. resourse]. – URL : http://columb.su/liverpool/453-portofliverpool.html .
1640. Port of Southampton [El. resourse]. – URL : http://www.worldportsource.com/ports/commerce/GBR_Port_of_Southampton_144.php.
1641. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstvo finansija Podgorica, jun 2013. godine [El. resourse]. – URL : www.mif.gov.me/.../FileDownload.aspx?...Pravilnik%20o%20unutrašnjo.
1642. Prezidential decree №66 November 20, 1972. Creating the export processing zone authority and revising act №5490. [El. resource]. – URL: http://www.lawphil.net/statutes/presdecs/pd1972/pd_66_1972.html.
1643. Qinhuangdao Economic & Technology Development Zone [El. resourse]. – URL : http://www.china.org.cn/english/SPORT-c/75859.htm.
1644. Receita Federal do Brasil [El. resourse]. – URL : www.receita.fazenda.gov.br/
1645. Regulation (EC) No 450/2008 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 laying down the

Community Customs Code (Modernised Customs Code) [El. resourse]. – URL : http://eur-lex.europa.eu/en/legis/latest/chap0210.htm.
1646. Saudi Customs [El. resourse]. – URL : http://www.customs.gov.sa/CustomsNew/default_E.aspx
1647. SENIAT [El. resourse]. – URL : http://declaraciones.seniat.gob.ve/portal/page/portal/PORTAL_SENIAT
1648. SEZs in India - Kandla Special Economic Zone [El. resourse]. – URL : http://sezindia.nic.in/sezindia-ksez.asp .
1649. Sheerness [El. resourse]. – URL : http://www.ports.org.uk/port.asp?id=92.
1650. Special economic zones and economic transformation. The case of the people's republic of China [El. resourse]. – URL : https://kops.ub.uni-konstanz.de/xmlui/bitstream/handle/urn:nbn:de:bsz:352-opus-5013/501_1.pdf?sequence=1
1651. St. Kitts: Offshore Legal and Tax Regimes [El. resourse]. – URL : http://www.lowtax.net/lowtax/html/stkitts_nevis/jnvoltr.html.
1652. States of Alderney [El. resourse]. – URL : http://www.alderney.gov.gg/.
1653. Subic [El. resourse]. – URL : http://www.subic.com/
1654. Subic Bay Metropolitan Authority (SBMA) [El. resourse]. – URL : http://www.sbma.com.
1655. Subic Bay Naval Base Now Subic Bay Freeport Zone [El. resourse]. – URL : http://www.clarksubicmarketing.com/subic.htm.
1656. Technological zone drives economic development [El. resourse]. – URL : http://www.chinadaily.com.cn/cndy/2012-09/08/content_15744491.htm.
1657. The Customs Administration of the Czech Republic [El. resourse]. – URL : http://www.celnisprava.cz/en/Pages/default.aspx.
1658. The Philippine Economic Zone Authority (PEZA) [El. resourse]. – URL : http://www.actrav.itcilo.org/actrav-english/telearn/global/ilo/frame/epzppi.htm.
1659. The Subic Bay Metropolitan Authority [El. resourse]. – URL : http://www.philippinebritish.com/SBMA%20Profile.pdf.
1660. The Theory and Practice of Free Economic Zones: A Case Study of Tianjin, People's Republic of China [El. resourse]. – URL : http://archiv.ub.uni-heidelberg.de/volltextserver/3244/1/fez-meng.pdf.
1661. The World Bank Group. Logistics Performance Index. International LPI: ranking [El. resourse]. – URL : http://www1.worldbank.org/PREM/LPI/tradesurvey/mode1b.asp.
1662. The World Bank Group. Logistics Performance Index: Connecting to Compete 2012 [El. resourse]. – URL : http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/TRADE/0,,contentMDK:23188613~pagePK:210058~piPK:210062~theSitePK:239071,00.html.
1663. Top 10 economic development zones in China. [El. resourse]. – URL : http://www.china.org.cn/top10/2011-09/27/content_23501206_10.htm.
1664. Trade Facilitation Implementation Guide. Logistics Performance Index [El. resourse]. – URL : http://tfig.unece.org/contents/logistic-performance-index.htm.
1665. Transfer/Transit Passenger [El. resourse]. – URL : http://www.ataturkairport.com/en-EN/preflight/Pages/Transfer.aspx
1666. Transit zone [El. resourse]. – URL : http://www.businessdictionary.com/definition/transit-zone.html.
1667. Transit/Transfer Passenger Procedures [El. resourse]. – URL : http://www.turkishairlines.com/en-int/travel-information/baggage/transit-transfer-passenger-procedures.
1668. UBR [El. resourse]. – URL : http://ubr.ua/glossary/%E2/ves_netto.
1669. UNCTAD. TRANSPORT NEWSLETTER. No. 20 NOV. 2000 [El. resourse]. – URL : http://r0.unctad.org/ttl/docs-trnews/posdtetibm17_en.pdf.
1670. UndestandChina [El. resourse]. – URL : http://understand-china.com/.
1671. Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine [El. resourse]. – URL : http://www.uino.gov.ba/b/Carina/.
1672. Urban Planning and GIS Section [El. resourse]. – URL : http://cdc-gis.clark.com.ph.
1673. Why don't US airports have proper international transit zones? [El. resourse]. – URL : http://www.quora.com/Why-dont-US-airports-have-proper-international-transit-zones.
1674. Why Tamil Nadu [El. resourse]. – URL : http://www.docstoc.com/docs/117414211/brochure-Why-Tamil-Nadu.
1675. Xiamen Free Trade Zone [El. resourse]. – URL : http://www.xiamenguide.com/view/viewDetail?id=195&r=13&cid=104.
1676. Zhanjiang Economic Technology Development Zone [El. resourse]. – URL : http://rightsite.asia/en/industrial-zone/zhanjiang-economic-technology-development-zone.
1677. Zhanjiang Economic Technology Development Zone. [El. resourse]. – URL : http://www.chinaknowledge.com/Manufacturing/IndustrialPark.aspx?province=13&city=98&content=274.
1678. Zhuhai [El. resourse]. – URL : http://english.cri.cn/6566/2008/11/26/1881s427378.htm.
1679. Zhuhai [El. resourse]. – URL : http://www.zhuhai.gov.cn/english/.
1680. Zona Franca de Manaus Modelo de desenvolvimento para Amazonia [El. resourse]. – URL : http://www.receita.fazenda.gov.br/Publico/estudoTributarios/Eventos/WorkShopGastosTributarios/SUFRAMA.ppt#500,5,Слайд 5.
1681. Zona Franca. General Pico. La Pampa [El. resourse]. – URL : http://www.zflapampa.com.ar/english/zonafranca/beneficios.php.
1682. Kent [El. resourse]. – URL : http://www.locateinkent.com/why-locate-in-kent/why-kent/travel-and-transport/ports.
1683. Port of Busan [El. resourse]. – URL : http://www.busanpa.com/Service.do?id=rusbpa_ab_ce_gr_01.
1684. Port of Hanko [El. resourse]. – Режим доступу : http://www.portofhanko.fi/eng/yritykset.php.
1685. Cocaine [El. resourse]. – URL : http://www.webcitation.org/615lGOJVq.
1686. Toll customs [El. resourse]. – URL : http://www.toll.no.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

МИТНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

у трьох томах

том 3

Укладачі:

Фрадинський О.А., Нагорічна О.С., Туржанський В.А., Медвідь Ю.О., Яковенко О.В.

Колектив авторів:

Бережнюк Іван Григорович	Мельник Ольга Григорівна
Пашко Павло Володимирович	Миронов Олександр Вікторович
Арзянцева Дар'я Андріївна	Молдован Ельвіра Степанівна
Бабенко Борис Іванович	Морозов Олег Вікторович
Барановський Олександр Іванович	Мотюк Катерина Дмитрівна
Батанов Олександр Васильович	Мукан Олена Василівна
Баязітов Лев Рауфович	Нагорічна Ольга Степанівна
Білак Наталія Ігорівна	Неліпович Олена Володимирівна
Боровик Олег Васильович	Несторишен Ігор Васильович
Бурдін Володимир Миколайович	Новикова Крістіна Ігорівна
Вакульчик Олена Михайлівна	Олексієнко Роман Юрійович
Виноград Олександр Васильович	Пархоменко Валерій Михайлович
Войцещук Андрій Дмитрович	Пасічник Анатолій Миколайович
Гальський Климентій Євгенович	Петров Олександр Павлович
Гармаш Євген Васильович	Петруня Віра Юріївна
Гребельник Олександр Петрович	Петруня Юрій Євгенович
Дворнічена Інна Михайлівна	Погорєлов Юрій Сергійович
Долобанько Вікторія Василівна	Попель Сергій Анатолійович
Єдинак Володимир Юрійович	Потушинська Ольга Петрівна
Жданова Віта Петрівна	Примак Алла Федорівна
Івашова Людмила Миколаївна	Прус Людмила Романівна
Калашникова Ольга Леонідівна	Пунда Олександр Олегович
Клен Олена Миколаївна	Разумей Максим Миколайович
Колесников Костянтин Миколайович	Руда Тетяна Василівна
Коновалов Юрій Олександрович	Сєрих Олена Василівна
Корнійчук Олександр Трохимович	Трусов Сергій Іванович
Корнійчук Олеся Олександрівна	Туржанський Віталій Анатолійович
Кредісов Анатолій Іванович	Фрадинський Олександр Анатолійович
Крисоватий Андрій Ігорович	Хома Валерій Олександрович
Кузьмін Олег Євгенович	Царенко Володимир Іванович
Кунєв Юрій Дем'янович	Ченцов Віктор Васильович
Ліпинський Владислав Віталійович	Шмигельський Віктор Валерійович
Мартинюк Володимир Петрович	Шнирков Олександр Іванович
Медвідь Юрій Олександрович	Яковенко Оксана Вікторівна

Голова редакційної ради – ***Бережнюк Іван Григорович***

Літературне редагування – ***О. С. Нагорічна, Г. В. Вальчук***

Технічне редагування – ***О. В. Яковенко***

Дизайн обкладинки – ***О. В. Миронов***

Підписано до друку 29.12.2014. Формат 60х84/8
Ум. друк. арк. 33. Тираж 300 прим.

Надруковано: ПП Мельник А.А.
м. Хмельницький, вул Чорновола, 37.
тел.: (0382) 74-32-22

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення
та радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 1942 від 15.09.2008 р.